ဖင်းကျိန်းဘိဝင်္ဂဗေဒရေစက္ခာဟောကိုးဆရာတော်ကြီးများ

ဓမ္မာဇီဝဝေါ

ဆဋ္ဌမတွဲ (ပဌမပိုင်း)

သာသနာ - ၂၅၅၅ ၂၀၁၁ ကောဇာ - ၁၃၇၃

သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊ ကမ္ဘာအေးစာပုံနှိပ်တိုက်မှ ရိုက်နှိပ်သည်။

နိုင်ငံတော်ဗုဒ္ဓသာသနာ

ဗဟာပုဒ္ဓဝင်

၂၀

ဆဋ္ဌမတွဲ (၁၅မဝိုင်း)

တိပိဋကဓရ ဆရာတော် ဦးဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ
ဦးစီးရေးဘာဝနာသည်။

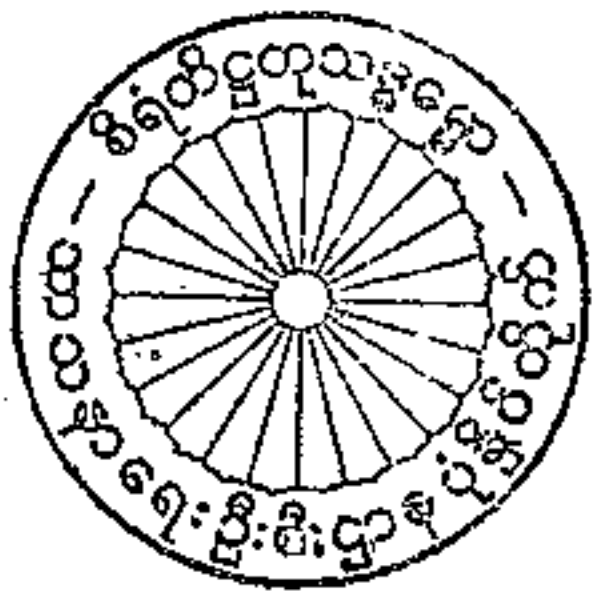

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

သာသနာ ၂၅၂၂ ဧကာဒေါ ၁၃၇၀ ဧမေလ ၁၉၂၇

ဆဋ္ဌသံဂါယနာ ဝိဿဇ္ဇက ဆရာတော်

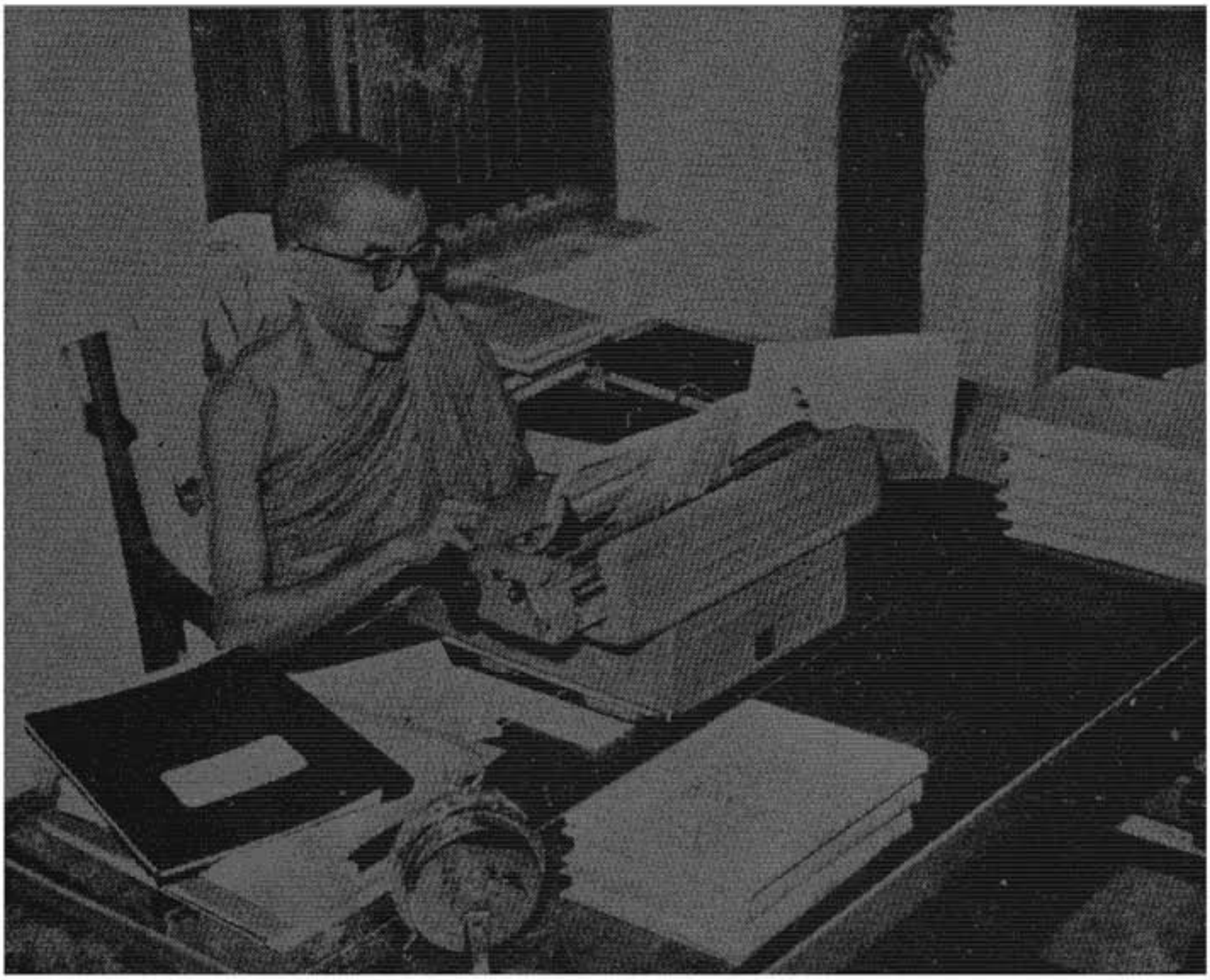

ပရိယတ္တိ သာသနဟိတ ဓမ္မာစရိယ ဝဋ္ဌသကာဘွဲ့
သာသနဓဇ သိရိပဝရ ဓမ္မာစရိယဘွဲ့
အစိုးရပဌမကျော်ဘွဲ့
ဗုဒ္ဓသာသနဝိသိဋ္ဌ တိပိဋကဓရ မဟာတိပိဋကကောဝိဒဘွဲ့
တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက-ဘွဲ့ရ
အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ ဆရာတော်
ဗုဒ္ဓသာသန မဟာဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း ပြုစုနေပုံ

မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတဲ့ (ပဌမပိုင်း)

၁။	ပဌမအကြိမ်ရိုက်နှိပ်ခြင်း	အုပ်ရေ ၃၀၀၀။ ၁၉၇၂။
၂။	ဒုတိယအကြိမ် ရိုက်နှိပ်ခြင်း	အုပ်ရေ ၅၀၀၀။ ၁၉၇၈။

ရန်ကုန်မြို့ ကမ္ဘာအေး သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်တွင်
ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးချစ်တင် (မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၂၂၆၂/၀၁၈၀၃) က
ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာ မဟာပုဒ္ဓဝင် ကျမ်းပြုဆရာတော်

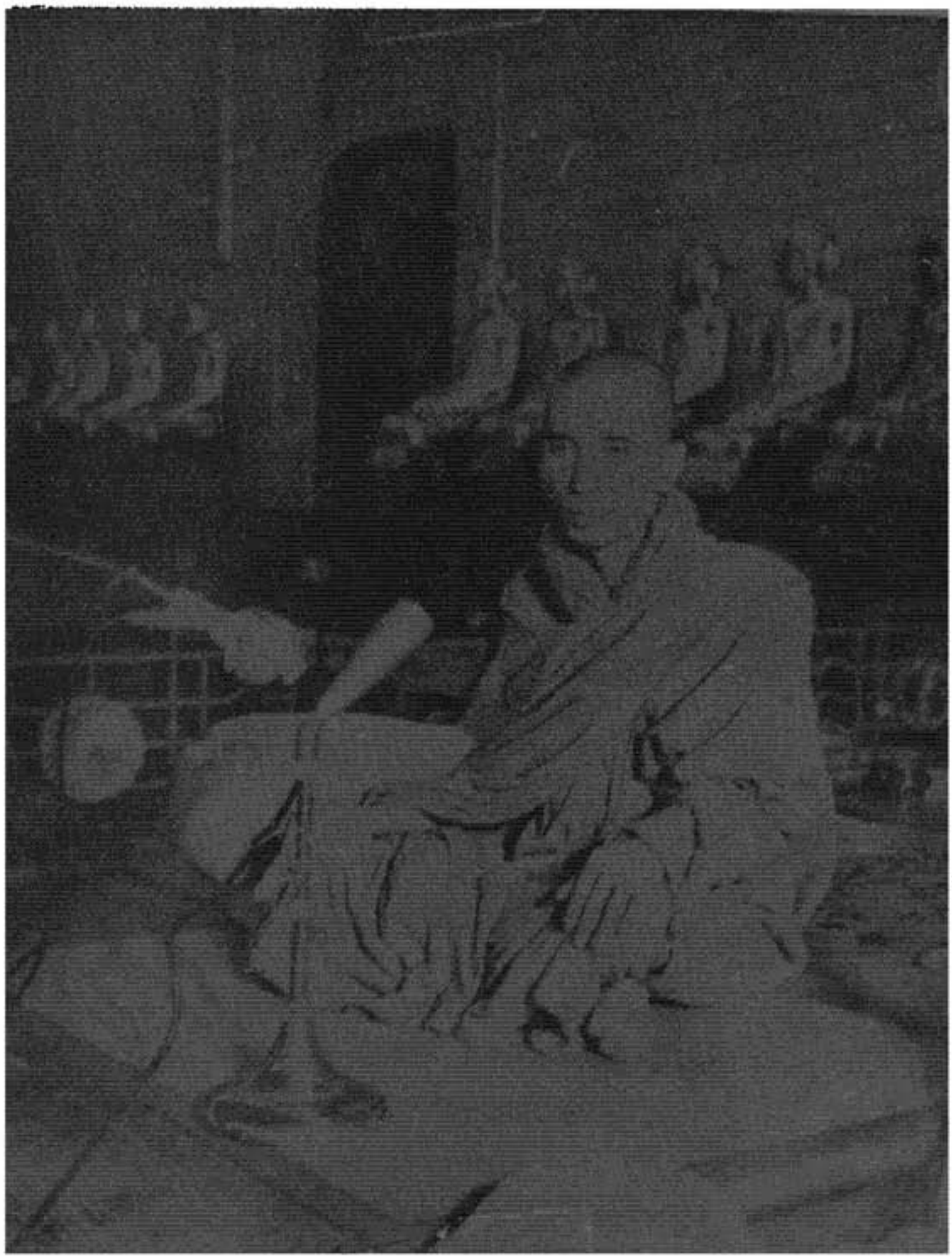

ဆဋ္ဌသံဂီတိဝိဿဇ္ဇက
တိပိဋကဓရမဟာဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက ဘဒန္တ ဝိစိတ္တသာရာภิဝံသ
ဆရာတော်၏ပုံ

ဗုဒ္ဓသာသနာ-မဟာဗုဒ္ဓဝင်

ဆဋ္ဌမတွဲ (ပဌမပိုင်း)

အသေးစိတ် မာတိကာ

အခန်း ၄၃၊ ထေရုပဒါနခန်း

အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
(၁)	အရှင်ကောဏ္ဍည မထေရ်အကြောင်း	၂
(က)	မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း....	၂
	မဟာကာလ,စူဠကာလ ညီနောင်ဝတ္ထု	၆
	သဒ္ဓါသုမနဝတ္ထု	၁၂
(ခ)	နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြောင်း	၂၀
(ဂ)	မထေရ်မြတ် တရားထူးရကြောင်း	၂၆
	အညာသိကောဏ္ဍည အမည်တွင်ခြင်း	၂၇
(ဃ)	ရတ္တညူ ဇောဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူကြောင်း....	၂၇
	ရတ္တညူ = ညဉ့်အပိုင်းအခြားကိုသိသောပုဂ္ဂိုလ်	၂၉
	ရဟန္တာဖြစ်ပြီးနောက် အညာသိကောဏ္ဍည မထေရ်မြတ်၏ အကြောင်း....	၂၉
	မဏ္ဍာကိနီရေစာန်	၃၃
	အရှင်ကောဏ္ဍည မိမိအမည်ဖော်၍ လျှောက်ရခြင်း အကြောင်း	၃၆
	မြတ်စွာဘုရား အစွန်းနှစ်ပါးလွတ်အောင် မေးတော်မူခြင်း	၄၀
	မြေပေါက်စေတီ	၄၃
(၂-၃)	အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် အရှင်မောဂ္ဂလာန် အဂ္ဂသာဝက မထေရ်နှစ်ပါး အကြောင်း	၄၄
(က)	မထေရ်နှစ်ပါးတို့၏ ရှေးဆုတောင်း	၄၄
	သရဒရဏ္ဍေ အဂ္ဂသာဝကဆုပန်ခြင်း	၅၁

| အကြောင်းအရာ | | |

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
နှစ်ဦးလုံး ရဟန်းပြုကြခြင်း	၁၃၄
အရှင်နှစ်ပါး လမ်းခွဲတော်မူကြခြင်း	၁၃၆
မြတ်စွာဘုရားနှင့် မထေရ်မြတ် တွေ့ဆုံခြင်း	၁၃၈
အရှင်မဟာကဿပ၏ အရိုအသေပေး ခံနိုင်ပုံ မှတ်ဖွယ်	၁၄၁
ဩဝါဒပဋိဂ္ဂဟာဏ ရဟန်းအဖြစ်ကို ပေးတော်မူခြင်း	၁၄၂
ဩဝါဒသုံးပါး၏ အဓိပ္ပါယ်ရှင်းပြချက်	၁၄၃
သက်နှံးချင်း လဲတော်မူခြင်း	၁၄၄
သက်နှံးချင်း လဲတော်မူရခြင်းအကြောင်း မှတ်ဖွယ်	၁၄၅
(၈) မထေရ်မြတ်တရားထူးရ၍ ဗောဓိဘွဲ့ထူးကို ရတော်မူခြင်းအကြောင်း	၁၄၇
(၅) **အရှင်အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်အကြောင်း ....**	**၁၄၈**
(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၁၄၈
ကဿပမြတ်စွာစေတီတော်အား ဆီမီးလှူပြုနိုင်ခြင်း	၁၅၀
အနုဘာဝရဘဝ	၁၅၁
နှတ်သီး ကောင်းကြီးပေးခြင်း	၁၅၄
မဟာဓန သူဌေးဖြစ်ခြင်း	၁၅၈
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်းအကြောင်း	၁၆၀
အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ် ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း အကြောင်း	၁၆၁
အပြိုဆုပုဂ္ဂိုလ် ၄-မျိုးနှင့် ဝတ္ထုများ	၁၆၄
(ဂ) ဗောဓိဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၁၇၂
ဒိဗ္ဗစက္ခု ဗောဓိရခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်များ	၁၇၂
အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ် နှတ်လှုဒါန်းသည့် ပံသုကူ သက်နှံးကို ရတော်မူခြင်းအကြောင်း	၁၇၃

အကြောင်းအရာ				စာမျက်နှာ
(၆)	အရှင်ဘဒ္ဒိယ မထေရ်အကြောင်း	....	....	၁၂၂
	(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း		....	၁၂၀
	(ခ) နောက်ဆုံး ဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		....	၁၂၉
	(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း		....	၁၈၀
	ဥစ္ဆာကုလိက တေဒဂ်ဘွဲ့နှင့်စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်			၁၈၁
(၇)	အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ မထေရ်အကြောင်း		....	၁၈၁
	(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း		....	၁၈၁
	စိတ္တပတ္တဥယြင်္ဂ် ဘဝ		....	၁၈၃
	လက်သမား ဆရာကြီးဘဝ		....	၁၈၄
	(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြု၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း			၁၈၅
	အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယနှင့် စပ်သော တရား			
	များ	....	....	၁၈၆
	မထေရ်မြတ် ရဟန္တာဖြစ်သော သုတ်တရား			၁၈၆
	အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယကို သေက္ခအရိယာပင်			
	ထင်မှတ်၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာက တူရားတိုး၍			
	ဟောနေခြင်း	....	....	၁၈၈
	အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးများကို			
	မြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားဖော်ပြတော်မူခြင်း			၁၉၀
	(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း		....	၁၉၃
(၈)	အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါ၇ မထေရ်အကြောင်း		....	၁၉၄
	(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း		....	၁၉၄
	မဟာသာလ သူဌေးသားဘဝ		....	၁၉၅
	(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		....	၁၉၆
	ပိဏ္ဍောလ ဘာရဒ္ဒါ၇ အမည်ရပုံ		....	၁၉၆
	ရဟန်းပြုသောအခါလည်း ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါ၇			
	ဟူ၍ပင် အမည်တွင်ပုံ		....	၁၉၇
	(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း		....	၂ ၀၁

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
(၉)	အရှင်မန္တာဏီပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ် အကြောင်း	....	၂၀၂
(က)	မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	....	၂၀၂
(ခ)	နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း....	....	၂၀၈
	ကထာဝတ္ထု ၁၀-ပါး မှတ်သားဖွယ်	....	၂၀၉
(ဂ)	တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	....	၂၁၂
(၁၀)	အရှင်ကစ္စည်း မထေရ်အကြောင်း	....	၂၁၃
(က)	မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	....	၂၁၃
	ရွှေအုတ်လှူခြင်း	....	၂၁၄
(ခ)	နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း....	....	၂၁၅
	သူဌေးသျှီး နှစ်ယောက်တို့အကြောင်း		၂၁၇
	ကံအကျိုးတရားနှင့်စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်များ....		၂၂၁
(ဂ)	တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း....	....	၂၂၂
(၁၁-၁၂)	**ပန္ထကမထေရ် နောင်ညီနှစ်ပါးအကြောင်း**		၂၂၃
(က)	မထေရ်မြတ်တို့၏ ရှေးဆုတောင်း	....	၂၂၃
(ခ)	နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြခြင်း	....	၂၂၉
	ညီငယ်ကို ရှင်ပြုပေးခြင်း	....	၂၃၀
	စူဠပန္ထက ဉာဏ်နုံ့နှေးရခြင်းအကြောင်း		
	မှတ်သားဖွယ်	....	၂၃၁
	မြတ်စွာဘုရားက ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးတော်မူခြင်း....		၂၃၃
	ရဇောဟရဏကမ္မဋ္ဌာန်း ပေးရခြင်းအကြောင်း		
	မှတ်သားဖွယ်	....	၂၃၃
	အရှင်စူဠပန္ထက ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း		၂၃၄
	စူဠသေဋ္ဌီဇာတ်	....	၂၃၈
(ဂ)	တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူကြခြင်း		၂၄၃
	တေဒဂ်ရနိုင်လောက်အောင် ဖန်ဆင်းခြင်းနှင့်		
	စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	....	၂၄၄

အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
(၁၃) အရှင်သုဘူတိ မထေရ်အကြောင်း	....	၂၇၅
(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း	....	၂၇၅
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	....	၂၇၀
(ဂ) တောဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှစ်ဆင့်ရတော်မူခြင်း	....	၂၇၉
အရဏာဝိဟာရီ ဧတေဒဂ်နှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	....	၂၅၀
မေတ္တာဖြင့် ဆွမ်းခံတော်မူခြင်းအကြောင်း မှတ်သားဖွယ်	....	၂၅၁
(၁၄) အရှင်ခဒိရဝနိယရေဝတ မထေရ်အကြောင်း	....	၂၅၂
ခဒိရဝနိယရေဝတအမည်နှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	....	၂၅၂
(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း	....	၂၅၂
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	....	၂၅၄
အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ညီနှင့်နှမများ	....	၂၅၅
ရေဝတ သံဝေဂရခြင်း	....	၂၅၅
မြတ်စွာဘုရား ရဟန်းများစွာတို့နှင့် တကွ ကြွလာတော်မူခြင်း	....	၂၅၉
အရှင်သီဝလိ၏ ဘုန်းတန်ခိုး	....	၂၆၀
ဥဒ္ဒစ္ဆသမားများ အထင်မှားကြခြင်း	....	၂၆၃
(ဂ) တောဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	....	၂၆၄
အာရညက တောကျောင်းနေတောဒဂ်နှင့်စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	....	၂၆၄
(၁၅) အရှင်ကခိုရေဝတ မထေရ်အကြောင်း	....	၂၆၈
(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း	....	၂၆၀
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	....	၂၆၉
(ဂ) တောဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	....	၂၆၉
ကခိုရေဝတဟု အမည်ရခြင်း အကြောင်း		၂၇၀

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(၁၆) အရှင်သောဏကောဋိဝီသ မထေရ်အကြောင်း	**၂၃၂**
(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၂၃၂
ဗာရာဏသီပြည်သား အမျိုးကောင်းသားဘဝ	၂၃၂
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၂၃၅
သူဌေးသားအတွက် အစာအာဟာရစီမံကြပုံ	၂၃၆
အပြင်းအထန် အားထုတ်တော်မူခြင်း	၂၃၉
ဝိဏောဝါဒ = မလျော့, မတင်း စောင်းကြိုးငြင်း အဆုံးအမတရား ဟောတော်မူခြင်း	၂၀၁
စောင်းဥပမာတရား ဟောတော်မူခြင်း အကြောင်း မှတ်သားဖွယ်	၂၀၂
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၂၀၄
(၁၇) အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏ မထေရ်အကြောင်း ...	**၂၀၅**
သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏ အမည်နှင့်စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	၂၀၅
(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၂၀၅
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၂၀၆
ယက္ခစစ်သေနာပတိ နှစ်ဦးနှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	၂၀၆
သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏသူဌေးသား သံဃာရှေ့၌ ရှင်ရဟန်းပြုခြင်း	၂၀၈
ဂန္ဓကုဋီ၌ နေစေလိုသောရဟန်း အတွက် မိန့်တော်မူပုံ	၂၁၅
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၀၄
(၁၈) အရှင်သီဝလိ မထေရ်အကြောင်း	**၃၀၅**
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၃၀၅
တောရွာသားဘဝ	၃၀၆
ပျားရည်နှင့် ဒိန်ရည် ရောစပ်လှူခြင်း	၃၀၉

| အကြောင်းအရာ | | |

အကြောင်းအရာ စာမျက်နှာ

အရှင်ရာဟုလာ သိက္ခာကာမ တောဒဂ်ရခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ် ၃၄၆

အရှင်ရဋ္ဌပါလ သဒ္ဓါပမ္ဘဇိတ တောဒဂ်ရခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ် ၃၄၆

(၂၂) အရှင်ကုဏ္ဍာဝန မထေရ်အကြောင်း ၃၄၆

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း ၃၄၆

မထေရ်အလောင်း၏ ဝဋ္ဌလိုက်ဖွယ် မကောင်းမှု ၃၄၇

စိတ်ဝမ်းကွဲအောင် ပြုလုပ်ခြင်း ၃၄၈

စိတ်ဝမ်းကွဲ အထင်လွဲလေပြီ ၃၄၈

ဘုမ္မဇိုဝ်းနတ်၏ နှောင်တ ၃၅၀

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း ၃၅၂

ဝဋ္ဌလိုက်လေပြီ ၃၅၂

ကောသလမင်းကြီး ကိုယ်တိုင် စုံစမ်းခြင်း ၃၅၃

(ဂ) တောဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း ၃၅၇

(၂၃) အရှင်ဝဂီသ မထေရ်အကြောင်း ၃၅၉

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း ၃၅၉

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း ၃၆၀

ဝဂီသ ကျွတ်ချိန်ရောက်ခြင်း ၃၆၁

ဝဂီသအား ဟောသောဂါထာများ ရဟန်း တို့အားလည်း ဟောတော်မူပြန်ခြင်း အကြောင်း ၃၆၅

ဝဂီသအား တစပဏ္ဍိတကမ္မဋ္ဌာန်းပေး၍ ရှင်ရဟန်းပြုပေးပုံ မှတ်သားဖွယ် ၃၆၆

အရှင်ဝဂီသ ပါဠိဂါထာ စာဆိုတော်ဖြစ်ကြောင်း မှတ်သားဖွယ် ၃၆၈

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၆၈
(၂၄) **အရှင်ဥပသေန-ဝဂ်နှင့်ပုတ္တ မထေရ်အကြောင်း**	**၃၆၉**
ဥပသေန-ဝဂ်နှင့်ပုတ္တ အမည်နှင့်စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	၃၆၉
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၃၆၉
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၆၉
တပည့်ပရိသတ်ကို မွေးမြူဆုံးမတော်မူခြင်း	၃၇၁
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၇၃
အရှင်ဥပသေနမထေရ် ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူခြင်း အကြောင်း	၃၇၄
အရှင်ဥပသေန မြွေဆိုးထိခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	၃၇၄
(၂၅) **အရှင်ဒဗ္ဗ မထေရ်အကြောင်း**	**၃၇၇**
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၃၇၇
တောင်ထိပ်၌ တရားအားထုတ်ခြင်း	၃၇၈
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၈၀
ဒဗ္ဗအမည်နှင့်စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	၃၈၁
(ဂ) ဧတေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၈၄
သေနာသနပညာပက ဧတေဒဂ်ရခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	၃၈၅
မထေရ်မြတ် အစွမ်းစွမ်းခံရခြင်း	၃၈၅
မထေရ်မြတ် ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်း	၃၈၆
(၂၆) **အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ မထေရ်အကြောင်း**	**၃၈၉**
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၃၈၉
စေတီတော်နှင့် သံဃာတော်အား ပူဇော်ခဲ့ခြင်း	၃၈၉
စကြဝဠတေးမင်းဘဝ	၃၉၀

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၉၀
နှုတ်ထွက်ကြမ်းမှု အထုံဝါသနာပါရှိခြင်း	၃၉၁
ဝိတ်ချင်းသီးများ ကြွက်ချေးဖြစ်ကုန်ခြင်း	၃၉၄
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၉၆
(၂၃) **အရှင်ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ မထေရ်အကြောင်း**	၃၉၃
ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ အမည်နှင့်စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	၃၉၇
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၃၉၇
တောင်ထိပ်တက်၍ ရဟန်းတရား အားထုတ်ခြင်း	၃၉၈
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၉၈
ဗြဟ္မာကြီး လာရောက်သတိပေးခြင်း	၄၀၀
ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၄၀၂
တရားဟောရန် အခါမဟုတ်သေးဟူသော စကားနှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	၄၀၄
တရားဟောရန် နှစ်ကြိမ်တိုင်ပယ်ခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	၄၀၆
အာရုံ ၆-ပါးကို ၄-စုပြု၍ ဟောတော်မူပုံ	၄၀၈
၁-၂-၃-၄ အမှတ်ပြု တရားတော်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ရှင်းချက်	၄၀၉
ဟိတိကဒု-မခေါ်ရခြင်းအကြောင်း မှတ်သားဖွယ်	၄၁၁
ဗာဟိယ နွားခြေခံရ၍ အသက်ကုန်ခြင်း	၄၁၂
ဗာဟိယ၏ တမလွန်ကို မေးလျှောက်ခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်....	၄၁၄
ဓမ္မပဒဂါထာ ဟောကြားခြင်း	၄၁၅

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
(ဂ)	ဗောဓိဘုံထူးဖြင့် ချီးကျူးတော်မူခြင်း	....	၄၁၆
(၂ဂ)	အရှင်ကုမာရကဿပ မထေရ်အကြောင်း	....	၄ ၁ ၇
(က)	မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	....	၄၁၇
	တောင်ထိပ်တက်၍ ရဟန်းတရား အားထုတ်ခြင်း	....	၄၁၇
(ခ)	နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	....	၄၁ဂ
	ကုမာရကဿပဟု အမည်တွင်ခြင်း	....	၄၁ဇ
	ဝမ္မိကသုတ်ဒေသနာ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း အကြောင်း	....	၄၂၀
	ဝမ္မိကသုတ် အချုပ်လက်ာ	....	၄၂၇
	ဝမ္မိကသုတ် ပြဿနာ ၁၅-ရပ်၏ အဓိပ္ပါယ် ရှင်းချက်	....	၄၂ဂ
	အရှင်ကုမာရကဿပ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း....		၄၃၂
(ဂ)	ဗောဓိဘုံထူး ရတော်မူခြင်း	....	၄၃၂
(၂ဇ)	အရှင်ကောဋိတ မထေရ်အကြောင်း	....	၄၃၃
(က)	မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း	....	၄၃၃
(ခ)	နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	....	၄၃၄
(ဂ)	ဗောဓိဘုံထူး ရတော်မူခြင်း	....	၄၃၄
(၃၀)	အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်မြတ်အကြောင်း	....	၄၃၅
(က)	မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း	....	၄၃၅
	အကြားကာလ ကောင်းမှုများ	....	၄၄၅
(ခ)	နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	....	၄၄ဇ
	အရှင်အာနန္ဒာ သောတာပန်တည်ခြင်း....		၄၄ဇ

ဗုဒ္ဓသာသနာ မဟာပုဒ္ဓဝင် ကျမ်းပြုဆရာတော်

ဆဋ္ဌသံဂီတိဝိဿဇ္ဇက
တိပိဋကရေမေဘဏ္ဍာဂါရိက ဘဒန္တ ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ
ဆရာတော်၏ပုံ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဥပဇ္ဈာဂ = အလုပ်အကျွေးရာထူး ခံယူတော်မူခြင်း	၄၄၈
အရှင်အာနန္ဒာ ဆုရှစ်တန် ခံယူခြင်း	၄၅၁
မြတ်စွာဘုရားကို သူမတူတန်အောင် ပြုစုလုပ်ကျွေးတော်မူခြင်း	၄၅၅
(၈) တေဒဂ် ၅-တန် ရတော်မူခြင်း....	၄၅၆
အရှင်အာနန္ဒာ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူခြင်း....	၄၅၈
သံဂီတိကာရက (၄၉၉) ပါးသာ ရွေးကောက်ခြင်းအကြောင်း ရှင်းချက်	၄၆၁
တောစောင့်နတ်က သတိပေးခြင်း	၄၆၂
နိဗ္ဗာန်ကို နှလုံးဥာဏ်ထားသူ ၂-မျိုး မှတ်သားဖွယ်	၄၆၈
အဇာတသတ်မင်း သံဂါယနာမဝင်ကြီး ဆောက်လုပ်ခြင်း	၄၇၁
အရှင်အာနန္ဒာ ဇုရိယာပုတ်လေးပါးမှ လွတ်၍ ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူခြင်း	၄၇၃
အရှင်မဟာကဿပ သာဓုကောင်းကြီး ပေးတော်မူခြင်း	၄၇၅
ရဟန္တာ ဖြစ်ကြောင်း ပြောသကဲ့သို့ ကြွရုံ ရှင်းချက်	၄၇၆
သံဂါယနာသဘင် ဆင်ယင်တော်မူကြခြင်း	၄၇၇
ဝိနည်းပိဋကတ်ကို အရှင်ဥပါလိသို့ အပ်နှင်းတော်မူကြခြင်း	၄၇၉
အရှင်အာနန္ဒာ ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူခြင်း	၄၈၅
သံဃဂါထာ ပါဠိ, အနက်	၄၀၇

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
(၃၁) **အရှင်ဥရုဝေလကဿပ မထေရ်အကြောင်း**		....	၄၈၈
(က)	မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	....	၄၈၀
	ဖုဿမြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ညီတော် မင်းသားဘဝ	....	၄၀၉
(ခ)	နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	....	၄၀၉
(ဂ)	တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	....	၄၉၃
	တပည့်ပရိသတ်အများဆုံး တေဒဂ်ရခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	....	၄၉၄
(၃၂) **အရှင်ကာဠုဒါယီ မထေရ်အကြောင်း**		....	၄၉၅
(က)	မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း	....	၄၉၅
(ခ)	နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	....	၄၉၅
	ကာဠုဒါယီဟု အမည်မှည့်ခြင်း	....	၄၉၅
	ကာဠုဒါယီအမတ်ကို စေလွှတ်ခြင်း	....	၄၉၈
(ဂ)	တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	....	၅၀၁
(၃၃) **အရှင်ဗာကုလ မထေရ်အကြောင်း**		....	၅၀၁
(က)	မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း	....	၅၀၁
	အနာဂင်းသောအရာ တေဒဂ် ဆုတောင်းခြင်း		၅၀၃
	တဖန် ရသေ့ဘဝ ဆေးကုသခြင်း	....	၅၀၄
	ကျောင်းတိုက်အိုကို မွမ်းမံပြင်ဆင်ခြင်း	....	၅၀၅
(ခ)	နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	....	၅၀၆
	ဗာကုလ-ဟု အမည်တွင်ခြင်း	....	၅၀၈
	ဗာကုလသူဌေးသား၏ စည်းစိမ်	....	၅၁၀
	ဗာကုလသူဌေးသား ရဟန်းပြု၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	....	၅၁၁
(ဂ)	တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	....	၅၁၂
	အရှင်ဗာကုလ၏ အုံ့ဩဖွယ်များ	....	၅၁၃

အကြောင်းအရာ				စာမျက်နှာ
(၃၄)	အရှင်သောဘိတ မထေရ်အကြောင်း	....	....	၂၁၉
	(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	....	....	၂၁၉
	(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		....	၂၂၀
	(ဂ) တောဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	....	....	၂၂၀
(၃၅)	အရှင်ဥပါလီ မထေရ်အကြောင်း	....	....	၂၂၂
	(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	....	....	၂၂၂
	(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	....	....	၂၂၂
	(ဂ) တောဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	....	....	၂၂၃
	ဘာရကန္ဓက ဝတ္ထု	....	....	၂၂၄
	အဇ္ဇုက ဝတ္ထု	....	....	၂၂၄
(၃၆)	အရှင်နန္ဒက မထေရ်အကြောင်း	....	....	၂၂၆
	(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	....	....	၂၂၇
	(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		....	၂၂၇
	(ဂ) တောဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	....	....	၂၃၁
(၃၇)	အရှင်နန္ဒ မထေရ်အကြောင်း	....	....	၂၃၁
	(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	....	....	၂၃၁
	(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	....	....	၂၃၂
	မျောက်မအိုကို ပြုပြီး နတ်ပြည်သို့ ကြွခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	....	....	၂၃၄
	အရှင်နန္ဒကို နတ်သမီးပြုခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	....	....	၂၃၆
	အာမခံမှ လွတ်ခြင်း,လွတ်တော်မူခြင်း		....	၂၃၈
	(ဂ) တောဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	....	....	၂၄၀
	ဇုန္ဒြေစောင့်မှ တောဒဂ်ရခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	....	....	၂၄၁

အကြောင်းအရာ				စာမျက်နှာ
(၃၇)	အရှင်မဟာကပ္ပိန မထေရ်အကြောင်း	....		၅၄၁
	(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	....		၅၄၁
	ယက်ကန်းသည် အကြီးအမှူးဘဝ	....		၅၄၂
	သူကြွယ် အကြီးအမှူးဘဝ	....		၅၄၅
	သူကြွယ်ကတော် အကြီးအမှူး၏ ထူးကဲသော စေတနာ	....	....	၅၄၇
	(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	....		၅၄၀
	မင်းကြီး မြင်းစေကျော်ဘို့ဖြင့် သတင်းစကား နာယူစေခြင်း	....	....	၅၄၉
	ရတနာသုံးပါး သတင်းကြားသိရခြင်း....			၅၅၀
	မဟာကပ္ပိနမင်းကြီး တောထွက်တော်မူခြင်း			၅၅၂
	မြတ်စွာဘုရား အသင့်စောင့်ကြိုနေတော်မူခြင်း			၅၅၃
	မဟာကပ္ပိနမင်း မြစ်သုံးတန်ကို ကူးမြောက်ခြင်း			၅၅၃
	မြတ်စွာဘုရားနှင့်တွေ့၍ ရဟန်းပြုကြခြင်း			၅၅၇
	ကုန်သည်များ အနောဇာမိဖုရားကြီးထံ သွားရောက်ကြခြင်း	....	....	၅၅၉
	အနောဇာမိဖုရားကြီး အမတ်ကတော်တို့နှင့် တိုင်ပင်၍ တောထွက်ခြင်း	....		၅၆၂
	အရှင်မဟာကပ္ပိနကို အကြောင်းပြု၍ ဓမ္မပဒ ဂါထာကို ဟောခြင်း	....	....	၅၆၅
	အရှင်မဟာကပ္ပိနမထေရ် အနီးနေ တပည့်တို့ကို တရားဟောခြင်း	....		၅၆၆
	(ဂ) တောဂင်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း....		....	၅၆၇
(၃၈)	အရှင်သာဂတ မထေရ်အကြောင်း	....	....	၅၆ဂ
	(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	....	....	၅၆ဂ

အခန်းကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
(ခ)	နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၅၆၁
	အရှင်သာဂတ နဂါးကို ဆုံးမခြင်း	၅၆၉
	သရက်ပင်ဆိပ်နဂါး၏ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိအကျဉ်းချုပ်	၅၆၉
	ကောသမ္ဗီပြည်ဖက်သို့ ခရီးဆက်ခြင်း	၅၇၁
	ဆမ္ဘဋ္ဌိရဟန်းတို့၏ အကြောင်းအရာအကျဉ်းချုပ်	၅၇၂
	အရှင်သာဂတ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၅၇၆
(ဂ)	ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၅၇၆
(၄၀)	**အရှင်ရာဓ မထေရ်အကြောင်း**	၅၇၇
(က)	မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၅၇၇
	နောက်တဖန် အမျိုးသားဘဝ	၅၇၇
(ခ)	နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၅၇၈
	အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ကတိသဒ္ဓတာ, ကတဝေဒိတာဂုဏ်	၅၇၉
	ရဟန်းခံ,ရှင်ပြုအတွက် ဘုရားခွင့်ပြုချက်များ	၅၈၀
	ရာဓပုဏ္ဏားကြီး ရဟန်းပြု၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၅၈၃
	အလီနစိတ္တဇာတ်ကို ဟောတော်မူခြင်း	၅၈၃
	အလီနစိတ္တဇာတ် ရှေ့ပိုင်းနှင့် နောက်ပိုင်း ဖြစ်ပေါ်ပုံ မှတ်ဖွယ်	၅၉၃
(ဂ)	ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၅၉၇
	ပဠိဘာနေယျက ဧတဒဂ်ရခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	၅၉၈
(၄၁)	**အရှင်မောဃရာဇ မထေရ်အကြောင်း**	၅၉၈
(က)	မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၅၉၈
	ကဋ္ဌဝါဟနမင်း၏ အမတ်ကြီးဘဝ	၅၉၉
	ဆရာကြီး ဂဠုန်ရုပ်စက်ယာဉ်ပျံ တည်ဆောက်ခြင်း	၆၀၀
	ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီး ဖြစ်လာခြင်း	၆၀၁

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဗာရာဏသီမင်းနှင့် မဟာမိတ်ဖြစ်ခြင်း....	၆၀၂
လက်ဆောင် အပြန်အလှန် ပေးပို့ကြခြင်း	၆၀၄
လက်ဆောင်တို့ တဖန်ပြန်ခြင်း	၆၀၅
အမတ်တို့ သွားရောက်စုံစမ်းကြခြင်း	၆၀၉
ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီး အသက်ထက်ဆုံး ကောင်းမှုပြု၍ နတ်ရွာစံခြင်း	၆၁၀
(၁) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၆၁၂
ဗာဝရီပုရောဟိတ်ဆရာကြီး တပည့်တို့နှင့် ရသေ့ရဟန်းပြုခြင်း	၆၁၃
ဗာဝရီဆရာကြီး နှစ်စဉ် အသပြာတသိန်း အလှူကြီးပေးခြင်း	၆၁၆
လူလိမ်ပုဏ္ဏားတယောက် လာရောက် ခြောက်လှန့်ခြင်း	၆၁၇
ဗာဝရီဆရာကြီးနှင့် ဘုရားပွင့်ချိန် မှတ်ချက်	၆၂၁
ပါသာဏကစေတီနှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	၆၂၃
အရဟတ္တဖိုလ်အထွတ်တပ်သော ဂါထာ ဖြစ်ကြောင်း မှတ်သားဖွယ်	၆၃၆
(၀) ဇေတဝန်တွဲထူး ရတော်မူခြင်း	၆၃၆
ဗာဝရီဆရာကြီးအကြောင်း	၆၃၇
ပါရာယနသုတ္တန်နှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	၆၄၂
အရှင်ပိဂိယ ဗာဝရီဆရာကြီးအား တဖန် ပြန်၍ တရားဟောခြင်း	၆၄၂
ပါရာယနဘုရိတိ ၁၅-ဂါထာ မြန်မာပြန်	၆၄၄
ဗာဝရီဆရာကြီး တူ,ဝရီးတို့ ပြောဆိုရာ၌ ရှိုင်းပြခြင်းကင်းပုံ မှတ်သားဖွယ်	၆၄၇
မြတ်စွာဘုရား ရောင်ခြည်တော်လွှတ်၍ တရားဟောခြင်း	၆၄၀

တေဒဂ်ဘွဲ့ရ ရဟန္တာမထေရ်ကြီးများ (၄၁)

ဘွဲ့တော်	ရရှိသည့်တေဒဂ်
၁။	အရှင်ကောဏ္ဍည (ဝါရင့်ခြင်း=ရဟန္တာဟူအရာ)
၂။	အရှင်သာရိပုတြာ (ဉာဏ်ပညာကြီးခြင်း)
၃။	အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန် (တန်ခိုးဒုဋ္ဌိပါဒ်ကြီးခြင်း)
၄။	အရှင်မဟာကဿပ (ဓုတင်ဆောင်ခြင်း)
၅။	အရှင်အနုရုဒ္ဓါ -(ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ရခြင်း)
၆။	အရှင်ဘဒ္ဒိယ (အမျိုးမြတ်ခြင်း)
၇။	အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ (အသံသာယာခြင်း)
၈။	အရှင်ဝိဏ္ဏောလဘာဝရဒ္ဓါ (ရဲတင်းသော စကားကို ဆိုခြင်း)
၉။	အရှင်ပုဏ္ဏ (ဓမ္မကထိကအရာ တရားဟောကြားခြင်း)
၁၀။	အရှင်ကစ္စာန (အကျဉ်းကို အကျယ်ဟောခြင်း)
၁၁။	အရှင်စူဠပန္ထက (မနောမယအဘိညာဉ်ဖန်ဆင်းခြင်း)
၁၂။	အရှင်မဟာပန္ထက (အရူပဈာန်မှထ၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း)
၁၃။	အရှင်သုဘူတိ (အပြစ်မရှိသော နေခြင်းနှင့် အလှူခံထိုက်ခြင်း)
၁၄။	အရှင်ခဒိရဝနိယရေဝတ (တောရဆောက်တည်ခြင်း)
၁၅။	အရှင်ကင်္ခါရေဝတ (ဈာန်ဝင်စားခြင်း)
၁၆။	အရှင်သောဏကောဋိဝိသ (လုံ့လဝီရိယကြီးခြင်း)
၁၇။	အရှင်သောဏကုဋိကဏ္ဏ (အဟောအပြောကျော်ကြားခြင်း)
၁၈။	အရှင်သီဝလိ (လာဘ်ပေါများခြင်း)
၁၉။	အရှင်ဝဏ္ဏသီ (သဒ္ဓါတရား လွန်ကဲခြင်း)
၂၀။	အရှင်ရာဟုလာ (သိက္ခာသုံးပါး ကျင့်ဆောင်ခြင်း)
၂၁။	အရှင်ရဋ္ဌပါလ (သဒ္ဓါ၌ ရဟန်းပြုခြင်း)
၂၂။	အရှင်ကုဏ္ဍဓာန (စာရေးတံမဲ ပဌမယူခြင်း)

ဘွဲ့တော် ရဟန်းဆည်းတောက်

၂၃။ အရှင်ဝဂီသ (ဖွဲ့ဆိုသီကုံးမှု၌ ဉာဏ်ပဋိဘာန်ရှိခြင်း)
၂၄။ အရှင်ဥပသေန (ကြည်ညိုဖွယ်ရာဖြစ်ခြင်း)
၂၅။ အရှင်ဒဗ္ဗ (သံဃာတော်များအတွက် နေရာချထားခြင်း)
၂၆။ အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ (နတ်တို့ ချစ်မြတ်နိုးခြင်း)
၂၇။ အရှင်ဒါရုစိရိယ (လျှင်မြန်စွာ ထိုးထွင်းသိခြင်း)
၂၈။ အရှင်ကုမာရကဿပ (ဆန်းကြယ်စွာ တရားဟောခြင်း)
၂၉။ အရှင်မဟာကောဋ္ဌိတ (ပဋိသမ္ภိဒါ ၄-ပါး ရခြင်း)
၃၀။ အရှင်အာနန္ဒာ (အကြားအမြင်များခြင်း၊ သတိကောင်းခြင်း၊ ဉာဏ်ကောင်းခြင်း၊ လုံ့လကြီးခြင်း၊ အလုပ်အကျွေး အပြုအစု-ဤငါးချက်)
၃၁။ အရှင်ဥရုဝေလကဿပ (အခြီအရံ များခြင်း)
၃၂။ အရှင်ကာဠုဒါယီ (ဆွေတော် မျိုးတော်တို့ကို ကြည်ညိုစေခြင်း)
၃၃။ အရှင်ဗာကုလ (ကျန်းမာရေးနှင့် ပြည့်စုံခြင်း)
၃၄။ အရှင်သောဘိတ (ပုဗ္ဗေနိဝါသအဘိညာဉ်)
၃၅။ အရှင်ဥပါလိ (ဝိနည်းဆောင်ခြင်း)
၃၆။ အရှင်နန္ဒက (ဘိက္ခုနီတို့အား ဆုံးမခြင်း)
၃၇။ အရှင်နန္ဒ (ဈာန်ဖြစ်စောင့်ခြင်း)
၃၈။ အရှင်မဟာကပ္ပိန (ရဟန်းများအား ဆုံးမခြင်း)
၃၉။ အရှင်သာဂတ (တေဇောဓာတ်သမာပတ်၌ ဝင်စားခြင်း)
၄၀။ အရှင်ရာဓ (ဒေသက ဘုရားရှင်အား ဒေသနာဉာဏ် အဆင့်ဆင့် ပွင့်စေခြင်း)
၄၁။ အရှင်မောဃရာဇ (ခေါင်းပါးသော သက်နှံးကို ဆောင်ခြင်း)

လက်ျာ၏ ရဟန္တာမထေရ် (၄၀)

၁။ အရှင်သာရိပုတ္တြာ (အဂ္ဂသာဝက)
၂။ အရှင်အညာသိကောဏ္ဍည
၃။ အရှင်ဝပ္ပ
၄။ အရှင်ဘဒ္ဒိယ
၅။ အရှင်မဟာနာမ်
၆။ အရှင်အဿဇိ
၇။ အရှင်နာလက
၈။ အရှင်ယျသ
၉။ အရှင်ဝိမလ
၁၀။ အရှင်သုဗာဟု
၁၁။ အရှင်ပုဏ္ဏဇိ
၁၂။ အရှင်ဂဝမ္ပတိ
၁၃။ အရှင်ဥရုဝေလကဿပ
၁၄။ အရှင်နဒီကဿပ
၁၅။ အရှင်ဂယာကဿပ
၁၆။ အရှင်မဟာကဿပ
၁၇။ အရှင်မဟာကစ္စည်း
၁၈။ အရှင်မဟာကောဋ္ဌိတ
၁၉။ အရှင်မဟာကပ္ပိန
၂၀။ အရှင်မဟာစုန္ဒ
၂၁။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ
၂၂။ အရှင်ကင်္ခါရေဝတ
၂၃။ အရှင်အာနန္ဒာ
၂၄။ အရှင်နန္ဒက
၂၅။ အရှင်ဘဂု
၂၆။ အရှင်နန္ဒိယ
၂၇။ အရှင်ကိမိလ
၂၈။ အရှင်ဘဒ္ဒိယ
၂၉။ အရှင်ရာဟုလာ
၃၀။ အရှင်သီဝလိ
၃၁။ အရှင်ဥပါလိ
၃၂။ အရှင်ဒဗ္ဗ
၃၃။ အရှင်ဥပသေန
၃၄။ အရှင်ခဒိရဝနိယရေ-ဝတ
၃၅။ အရှင်မဟာပုဏ္ဏ
၃၆။ အရှင်စူဠပုဏ္ဏ
၃၇။ အရှင်သောဏကုဋိ-ကဏ္ဏ
၃၈။ အရှင်သောဏကောဋိ-ဝိသ
၃၉။ အရှင်ရာဓ
၄၀။ အရှင်သုဘူတိ

လက်ဝဲရံ ရဟန္တာမထေရ် (၄၀)

၁။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန် (အဂ္ဂသာဝကာ)
၂။ အရှင်အဂ်ိုလိမာလ
၃။ အရှင်ဝက္ကလိ
၄။ အရှင်ကာဠဒုဒ္ဒါယီ
၅။ အရှင်မဟာဥဒါယီ
၆။ အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ
၇။ အရှင်သောဘိတ
၈။ အရှင်ကုမာရကဿပ
၉။ အရှင်ရဋ္ဌပါလ
၁၀။ အရှင်ဝဏ္ဏီသ
၁၁။ အရှင်သဘိယ
၁၂။ အရှင်သေလ
၁၃။ အရှင်ဥပဝါန
၁၄။ အရှင်မေဃိယ
၁၅။ အရှင်သာဂတ
၁၆။ အရှင်နာဂိတ
၁၇။ အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ
၁၈။ အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇ
၁၉။ အရှင်မဟာပန္ထက
၂၀။ အရှင်စူဠပန္ထက
၂၁။ အရှင်ဗာကုလ
၂၂။ အရှင်ကုဏ္ဍာဓာန
၂၃။ အရှင်ဒါရုစီရိယ
၂၄။ အရှင်ယသောဇ
၂၅။ အရှင်အဇိတ
၂၆။ အရှင်တိဿမေတ္တေယျ
၂၇။ အရှင်ပုဏ္ဏက
၂၈။ အရှင်မေတ္တဂူ
၂၉။ အရှင်မောဃရာဇ
၃၀။ အရှင်ဥပသီဝ
၃၁။ အရှင်နန္ဒ
၃၂။ အရှင်ဟေမက
၃၃။ အရှင်တောဒေယျ
၃၄။ အရှင်ကပ္ပ
၃၅။ အရှင်ဇတုကဏ္ဏိ
၃၆။ အရှင်ဘဒြာဝုဓ
၃၇။ အရှင်ဥဒယ
၃၈။ အရှင်ပေါဿာလ
၃၉။ အရှင်ပိဋိမတ
၄၀။ အရှင်မောဃရာဇ

ဦးဥာဏိကာဘိဝံသာသန

ဓမ္မာစရိယဝင်

ဆဋ္ဌမတွဲ (ပဋ္ဌမပိုင်း)

ဂေါတမဗုद္ধဝင်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုद္ဓဿ

သိဃရေတနာ

အခန်း-၇၃

ထေရုပဒါနခန်း

ယခုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တပည့်သာဝကာ သုပ္ပ-ဋိပန္နတာ-အစရှိသော ကျေးဇူးဂုဏ် ကိုးပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံ တော်မူကြသော အရိယသံဃာတော်တို့တွင် ဧတဒဂ် ဘွဲ့ထူးရ မဟာသာဝကကြီးများ၏ အကြောင်းအရာ ကျင့်စဉ် ဖြစ်စဉ် = ထေရုပဒါနကို အရှင် ကောလွှာညှ မထေရ်၏ အကြောင်းအရာမှ အစပြု၍ အဂ်ုတ္တရနိကာယ် အဋ္ဌကထာ ဧကကနိပါတ် ဧတဒဂ္ဂဝဂ်အဖွင့်ကို မူရင်း တည်၍ ထုတ်ဆောင် ရေးသား ဖော်ပြပေအုံ—

(၁) အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်အကြောင်း

၌ မထေရ်မြတ်ကြီးတို့၏ အကြောင်းအရာ = ထေရာပဒါနကို ရေးသားဖော်ပြရာ၌ အဌကထာလာသောအတိုင်း (က) ရှေးဆုတောင်း, (ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြောင်း, (ဂ) တရားထူးရကြောင်း, (ဃ) ဇောဒဂ်ရာထူးဌာနန္တရ ထားရှိကြောင်း = ၌ အချက်လေးချက်တို့ဖြင့် ရေးသားဖော်ပြပေအုံ—

(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း

၌ ဘဒ္ဒကမ္ပာမှ ပဒုံလောမအဆန် ပြန်၍ရေတွက်လျှင် လွန်ခဲ့သော ကမ္ပာတသိန်းထက်၌ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူခဲ့လေသည်။ (ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ ပဒုမုတ္တရ- အမည်တော်ရကြောင်းကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် ပဌမတွဲ ဒုတိယပိုင်း စာမျက်နှာ ၃၉၆-၌ ရေးသားဖော်ပြခဲ့ပြီ)။

ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် လူသုံးပါး၌ ထင်ရှားပွင့်ထွန်းတော်မူပြီးနောက် ရဟန်းတော်ပေါင်း တသိန်းခြိုရံလျက် လူအများအား သနားချေတော် ချီးမြှောက်တော်မူဖို့ရန် ရှာ, နိဂုံး, မင်းနေပြည်တို့၌ အစဉ်သဖြင့် ဆွမ်းခံလှည့်လည် ခရီးဒေသစာရီကြွချီတော်မူခဲ့ရာ ဟံသာဝတီ (ဖွားတော်မူရာ) ရွှေမြို့တော်သို့ ရောက်ဆိုက်ဘော်မူလာလေ၏။ ခမည်းတော် အာနန္ဒမင်းကြီးသည် သားတော်ဘုရား ကြွလာတော်မူကြောင်း သတင်းကောင်းကြားသိ၍ တိုင်းသားပြည်သူ, ဗိုလ်ပါပရိသတ်တို့နှင့် အတူတကွ ခရီးဦးကြိုဆိုမှ. ပြုလေ၏။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ခမည်းတော်အာနန္ဒမင်းကြီးအား အမှုးထား၍ တရားဟောတော်မူလေလျှင် ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ၌ အချို့သောတာပန်, အချို့သကဒါဂါမ်, အချို့အနာဂါမ်ဖြစ်ကြ၍ အချို့အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေ၏။

ခမည်းတော်မင်းကြီးသည် နောက်တနေ့အတွက် မြတ်စွာဘုရားကို ဆွမ်းစားပင့်လျှောက်ပြီးလျှင် နောက်တနေ့၌ ဆွမ်းစားချိန်ကို လျှောက်ထားပင့်ဆောင်စေ၍ ရဟန်းတော်ပေါင်းတသိန်း

အခြိုအရုံရှိသော ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားအား မိမိ၏ရှေနန်းတော်၌ ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးလှူလေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ဆွမ်းအနုမောဒနာ တရား ဟောကြားတော်မူပြီးနောက် ကျောင်းတိုက်သို့ တဖန် ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။ ထိုနည်းဖြင့်ပင် နောက်တနေ့၌ မြို့သူမြို့သားတို့က မဟာဒါန ပေးလှူကြလေသည်၊ နောက်တနေ့၌ အာနန္ဒမင်းကြီးက မဟာဒါန ပေးလှူလေသည်။ ဤနည်းဖြင့်ပင် မင်းကြီးကတလည်း, တိုင်းသူပြည်သားတို့ကတလည်း, ဤသို့ အလှည့်အလည်အားဖြင့် ကာလရှည်လျားစွာ မဟာဒါန ပေးလှူကြလေသည်။

ထိုအခါ အရှင်ကောလ္လာည မထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းအမျိုးသားသည် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ဝယ် စီးပွါးဥစ္စာ ကြွယ်ဝသော ဂဟပတိမဟာသာလအမျိုး၌ဖြစ်၍ တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရား တရားဟောချိန်တွင် ဟံသာဝတီပြည်သား လူအများတို့ ပန်း, နံ့သာစသည် လက်စွဲကြကုန်လျက် ဘုရား,တရား, သံဃာ = ရတနာသုံးပါးရှိရာ အရပ်သို့ တရားနာသွားကြသည်တို့ကို မြင်လတ်၍ ထိုလူများနှင့် အတူတကွ တရားဟောရာ အရပ်သို့ လိုက်ပါ သွားလေ၏။

ထိုအခါ၌ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်မြတ်၏ သာသနာဝယ် ရှေးဦးစွာ သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်သော ရဟန်းတော်တပါးကို ရံတွေ့ကြသူအရာ (=ရဟန်းဝါ အကြီးဆုံးအရာ)၌ အသာဆုံး အမြင့်ဆုံးတည်းဟူသော တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေသည်။ အရှင်ကောလ္လာညအလောင်း အမျိုးကောင်းသားသည် ထိုအကြောင်းကို ကြားသိ၍ "ဤရဟန်းသည် ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်ဘိတကား။ မြတ်စွာဘုရားကို အလွတ်ထား၍ အခြားတပါး ဤရဟန်းထက် အလျင်လက်ဦး သစ္စာလေးပါး တရားထူးကို သိမြင်သော ရဟန်းဟူ၍ မရှိဘူးတော့။ ငါသည်လည်း နောက်အခါ တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ သာသနာဝယ် ဤရဟန်းနည်းတူ အလျင်လက်ဦး သစ္စာလေးပါး တရားထူးကို သိမြင်နိုင်စွမ်းသော ရဟန်းသူမြတ် ဖြစ်ရပါမူ ကောင်း

လေစွ”ဟု ဆင်ခြင် အကြံကောင်းဝင်၍ တရားပွဲပြီးဆုံးသော အခါ မြတ်စွာဘုရားအထံတော်သို့ ဆည်းကပ်၍“နက်ဖြန် တပည့်တော်၏ဆွမ်းကို အလှူခံကျေးမူပါကုန်ဘုရား...”ဟုလျှောက်ထား ပင့်ဖိတ်လေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ဆိတ်ဆိတ်နေ သဖြင့် သည်းခံတော်မူလေ၏။

အမျိုးကောင်းသားသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ခံတော်မူ ကြောင်း ကောင်းစွာသိရ၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုး အရိုအသေ ပြုပြီးလျှင် မိမိအိမ်သို့ ပြန်ခဲ့၍ တည်ခိုလုံးလုံး မြတ်စွာဘုရားနှင့်တကွ သံဃာတော်များ ထိုင်နေမည့်နေရာကို နံ့သာပန်းဆိုင်း စသည်တို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်၍ မွန်မြတ်သော ခဲဖွယ်,ဘောဇဉ်တို့ကို စီမံပြီးလျှင် ထိုညဉ့်လွန်မြောက် နောက် စာနေ့ရောက်သောအခါ မိမိအိမ်၌ ရဟန်းတော်ပေါင်း တသိန်း အခြေအရံရှိသော ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားအား ထူးခြားဆန်းကြယ် သော ယာဂုခဲဖွယ်အခြေအရံ အလှူဒါနနှင့်တကွ ရသာကြိုင်ရှမ်း နံ့သာသလေးဆွမ်းကို လှူဒါန်းဆက်ကပ်၍ ဆွမ်းကိစ္စပြီးသော အခါ သက်နှံးသုံးထည်ချုပ်လောက်သည့် ဝင်္ကပါတိုင်းဖြစ် အုသစ် စက်စက် မွှေညှက်ထူထဲသော အဝတ်တို့ကို မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်းခံ ခင်းကျင်း တည်ထားပြီးလျှင်, တဖန်ဆက်၍ “ငါသည် အနည်းငယ်မျှသော သာသနာထူးအတွက် လှည့်လည် ကျက်စားသူမဟုတ်၊ ကြီးစွာသော သာသနာဖက်ဆိုင်ရာ ရာထူး ကို ကြောင့်တလျှက် ကျက်စားလှည့်လည်သူ ဖြစ်ချေသည်။ ယခု ကဲ့သို့ တူရက်တည်းသာ မဟာဒါနပြု၍ ထိုရာထူးဌာနန္တရကို တောင့်တခြင်းငါ မစွမ်းနိုင်ချေ၊ သို့ရကား အစဉ် အစိုင်း ခုနစ်ရက်ဆက်ကာ မဟာဒါနကြီးကို ပေးလှူပြီးလျှင် တောင့်တ ပေအုံ”ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်မိလေ၏။

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် ဤနည်းနှင်နှင် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မဟာဒါနကို ပေးလှူ၍ ဆွမ်းကိစ္စ ပြီးဆုံးသောအခါ အဝတ် သိုလှောင်သောကျီကြီးကို ဖွင့်စေပြီးနောက် နှုးညံ့မွန်မြတ်သော အဝတ်များကို မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်းခံ ထားရှိကာ

ရဟန်းတော်တသိန်းအား တိစီဝရိက်သင်္ကန်းများကို လှူဒါန်း ဆက်ကပ်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား ထံတော်သို့ ဆည်းကပ်၍ "ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား....ဤယနေ့မှအဆုတ် ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့က အရှင်ဘုရားတို့ တေဒဂ်ရေထွက်၌ ချီးကျူး မြောက်စား တင်ထားအပ်သော ရဟန်းတော်ပမာ တပည့်တော် သည်လည်း အနာဂတ နောက်ကာလဝယ် ပွင့်တော်မူမည့် မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်၌ ရှင်ရဟန်းပြုကာ ရှေးဦး စွာ သစ္စာလေးပါး တရားထူးကို ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင် သူ ဖြစ်ရပါလို၏"ဟု လျှောက်ထား၍ ဘုရားခြေတော်ရင်း၌ ဝပ် စင်းဦးခိုက် အလျားလိုက် အရိုအသေပြု၍ နေလေ၏။

ပဒုမုတ္တံရမြတ်စွာဘုရားသည် ထို အမျိုးကောင်းသား ဆုပန် လျှောက်ထားသော စကားကို ကြားသိတော်မူ၍ "ဤအမျိုး ကောင်းသားသည် ကြီးစွာသော အဓိကာရ (= အထိကရ) ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြုအပ်ခဲ့လေပြီ၊ ဤ အမျိုးကောင်းသား၏ ယခုတောင့်တချက်သည် ပြည့်စုံလိမ့်မည်လော၊ မပြည့်စုံမည် လော"ဟု အနာဂတံသရှေးဥဏှာတော်ဖြင့် ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုတော်မူ လတ်သော် "ကေန်ပင် ပြည့်စုံလိမ့်မည်"ဟု လင်းလင်းထင်ထင် သိမြင်တော်မူလေ၏။

မှန်၏–မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အဖိုရာ အတိတ်ကိုဖြစ်စေ, အနာ-ဂတ်ကိုဖြစ်စေ,ပစ္စုပ္ပန်ကိုဖြစ်စေ အာရုံပြု၍ ဆင်ခြင်တော်မူကြလျှင် အပိတ်အပင် အဆီးအတားဟူ၍ မြဲမြဲမရှိ၊ ကမ္ဘာကုဋေ သိန်း ပေါင်းများစွာ ခြားကွာသည့် အတိတ်အကြောင်းများ,အနာဂတ် အကြောင်းများသည်ရင်း စကြဝဠာအထောင် ခြားကွာလျက်ရှိ သည့် ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းများသည်ရင်း ဆင်ခြင်မှု,နှလုံးသွင်းမှုနှင့် သာ ဆက်စပ်၏၊ (= ဆင်ခြင်, နှလုံးသွင်းတော်မူလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ထင်လင်းသိသာ၍ လာ၏။) ဤသို့လျှင် အပိတ်အပင် အဆီးအတား မရှိသော ဉာဏ်တော်ဖြင့် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား သည် "နောက်အခါ ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌ ဂေါတမမြတ်စွာ ဘုရား လူသုံးပါး၌ ထင်ရှားပွင့်တော်မူလိမ့်မည်၊ တိုအခါ

ဤ အမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်းချက် ပြည့်ဝလိမ့်မည်”ဟု ဤအကြောင်းကို သိမြင်တော်မူကာ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်ကောဏ္ဍညအလောင်း အမျိုးကောင်းသားကို “အမောင် အမျိုးကောင်းသား....နောက်အခါ ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌ ဂေါ-တမအမည်ရှိဘော်မူသော မြတ်စွာဘုရား လူသုံးပါး၌ ထင်ရှားပွင့် ထွန်းတော်မူလိမ့်မည်၊ အမောင်သည် ထိုဂေါတမမြတ်စွာဘုရား မမ္မစကြာတရားဦးကို ဟောကြားသောအခါ တေဝရိုဝန္ဒ ဓမ္မစက္ခု-ပဝတ္တန သုတ္တန်အဆုံးဝယ် ဗြဟ္မာတဆယ်ရှစ်ကုဋေတို့နှင့်တကွ နည်းတထောင်နှင့်ပြည့်စုံသော သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လိမ့်မည်”ဟု ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

ထိုနောက် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီး နောက်(အောက် စတုဝိသတိဗုဒ္ဓဝင်ခေါ်း=ပဌမတွဲ ဒုတိယပိုင်း မျက်နှာ ၄၀၃-၌ ဖော်ပြအပ်ပြီးသောအတိုင်း) လူအပေါင်းတို့ ခုနစ်ယူဇနာအမြင့်ရှိသော သရီရစေတီတော်မြတ်ကြီး တည်ထား ကြသောအခါမှာလည်း ဤအရှင်ကောဏ္ဍညအလောင်း သူတော်-ကောင်းသူဌေးသည် စေတီတော်အတွင်း ရတနာတိုက်အိမ်ကို ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းသည်ပြင် သရီရစေတီတော်ကို ဝန်းရံ၍ ရတနာတုရိုဏ် တိုင်ပေါင်းအထောင် စိုက်ထူ လှူဒါန်းလေသည်။

မဟာကာလ, စူဠကာလ ညီနောင်ဝတ္ထု

အရှင်ကောဏ္ဍညအလောင်း ထို အမျိုးကောင်းသား သူဌေး သည် အနှစ်တသိန်းကြာ ကာလပတ်လုံး ဒါနစသော ကောင်းမှု ကို ပြု၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။ ထို အရှင်ကောဏ္ဍညအလောင်း သူတော်ကောင်း၏ အဖိုရာ နတ် ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ အလှည့်အလည် ကျင်လည်ရစဉ်ပင် မဟာ ကမ္ဘာပေါင်း(၉၉၉၀၉)ကိုးသောင်းကိုးထောင်ကိုးရာ့ကိုးကမ္ဘာ တို့ လွန်ခဲ့လေကုန်၏။ (=မဟာကမ္ဘာပေါင်း ၉၉၉၀၉-ကမ္ဘာ ကြာအောင် အပါယ်သို့ မလားရပဲ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်၌သာ စုန်; ဆန်လူးလာ ကျင်လည်ရလေသည်ဟု ဆိုလို၏)။ ဤမျှ ရှည် လျားသောအခါကို လွန်မြောက်သဖြင့် ဤ ဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ ပဋိ-

လောမအဆန် ပြန်၍ ရေတွက်လျှင် လွန်ခဲ့သော ကိုးဆယ့်တက်မျှာ ထက်၌ ဤ အရှင်ကောဏ္ဍညအလောင်း အမျိုးကောင်းသားသည် ဗန္ဓုမတီ မင်းနေပြည်၏ တံခါးအနီးရှိဝယ် သူကြွယ်မျိုး၌ ဖြစ်၍ အမည်အားဖြင့် **မဟာကာလ**ဟူ၍ တွင်မည်လေသည်။ ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ညီငယ်ကား **စူဠကာလ**ဟူ၍ အမည်တွင်လေသည်။

ထိုအချိန်ဝယ် ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် တုသိတာနတ်ပြည်မှ စုတေ၍ မန္ဓုမတီ မင်းနေပြည်ဝယ် ဗန္ဓုမမင်းကြီး၏ အဂ္ဂမဟေသီ ဗန္ဓုမတီ မိဖုရားကြီးဝမ်း၌ ဖြစ်တော်မူ၍ (အောက် စတုဒီသတိ ဗုဒ္ဓဝင်ခေါ်း၌ ဖော်ပြအပ်သည့်အတိုင်း) အစဉ်သဖြင့် သမ္ဘည္ဟာဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူကာ တရားဟောရန် မဟာဗြဟ္မာကြီး တောင်းပန်အပ်ရကား "အဘယ်သူ့အား ရှေးဦးစွာ တရားကို ဟောရမည်နည်း"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူ၍ မိမိ၏ညီ ခဏ္ဍမင်းသားကိုရင်း, ပုရောဟိတ်၏သား တိဿလုလင်ကိုရင်း "ထိုသူနှစ်ယောက်တို့သည် ရှေးဦးစွာ သစ္စာလေးပါး တရားကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းငါ စွမ်းနိုင်သူများ ဖြစ်ကြသည်" ဟု ပိုင်းခြားသိမြင်တော်မူပြီးလျှင် "ထိုသူတို့အားလည်း တရားဟောပေအုံ၊ ခမည်းတော်မင်းကြီးအားလည်း ချီးမြှောက်မှုကို ငါပြုပေအုံ"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင် ဆုံးဖြတ်တော်မူကာ မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်မှ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့်ပင် ကြွတော်မူ၍ ခေမမည်သော မိဂဒါဝုန်တော၌ သက်ကြွတော်မူပြီးလျှင် ထို ခဏ္ဍမင်းသားနှင့် တိဿလုလင်တို့ကို ကိုယ်တော်မြတ်အထံသို့ လာရောက်ရန် ခေါ်စေ၍ တရားဟောတော်မူလေ၏။ ဒေသနာနိဂုံးဆုံးသောအခါ၌ ထိုသူနှစ်ဦးလုံးတို့သည်ပင် သစ္စာဝါပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်တို့နှင့် အတူတကွ အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်ကြလေကုန်၏။

ထိုနောက် ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော် တောထွက်တော်မူစဉ်အခါ အတူလိုက်ပါ ရဟန်းပြုခဲ့ကြသည့် အမျိုးကောင်းသား ရှစ်သောင်းလေးထောင်တို့သည် ထိုအကြောင်းကို ကြားသိ

ကြ၍ မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ လာရောက်ကြကာ တရား ဒေသနာကို ကြားနာကြသဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်ကြလေ ပြန်သည်။ ဝိပသီမြတ်စွာဘုရားသည် ထို ခေမမိဂဒါဂုန်တော အရပ်၌ပင် ခဏ္ဍာမယေရ်ကို လက်ျာရံအဂ္ဂသာဝက, တိဿမယ္ထေရ်ကို လက်ဝဲရံအဂ္ဂသာဝကအရာ၌ အသီးသီးထားတော်မူလေ၏။

ဗန္ဓုမမင်းကြီးသည်လည်း ထို အကြောင်းကို ကြားသိ၍ "သားတော်ဘုရား ကို ဖူးမြော်အံ့" ဟု ဥယျာဉ်သို့ သွားရောက်ကာ တရားတော်ကို ကြားနာ၍ သရဏဂုံသုံးပါးတို့၌ တည်ပြီးလျှင် ဝိပသီမြတ်စွာဘုရားရှင်ကို နက်ဖြန်ဆွမ်းအတွက် ပင့်လျှောက်ပြီး နောက် ရှိခိုးအရိုအသေပြုပြီး ဗဲသွားလေ၏။ မင်းကြီးသည် ရွှေနန်းဟော်သို့ ရောက်သောအခါ မြတ်သောပြာသာဒ်၌ ထိုင်နေ လျက် "ငါ၏သားကြီးသည် တောထွက်၍ ဘုရားဖြစ်ခဲ့လေပြီ၊ ဒုတိယသားသည်လည်း လက်ျာရံအဂ္ဂသာဝက ဖြစ်ခဲ့လေပြီ၊ ပုရောဟိတ်၏သား တိဿလုလင်သည် လက်ဝဲရံအဂ္ဂသာဝက ဖြစ်ခဲ့လေပြီ၊ ဤကြင်းကျန်သည့် နောက်လိုက် ရဟန်းပေါင်း ရှစ်သောင်းခွဲလေးထောင်တို့သည် လူဖြစ်စဉ်အခါကလည်း ငါ့သား ကိုသာ ဝန်းရံ၍ လည့်လည်ကျက်စားခဲ့ကြလေပြီ၊ သို့ရကား ဤ ဘုရားအမှုပြုသော သံဃာတော်တို့သည် ရှေးကရော ယခုပါ ငါ၏တာဝန်သာဖြစ်ကုန်၏၊ ငါသာလျှင် ထိုဘုရားနှင့်တကွသော ရဟန်းတော်တို့ကို ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးပေတော့ အံ့၊ အခြားသူတို့အား ပြုစုလုပ်ကျွေးခွင့်ကို ငါမပေးတော့အံ့" ဟု ကြံစည်စဉ်းစား၍ ကျောင်းတော်တံခါးမှခ်မှသည် ရွှေနန်းတော် တံခါးဝတိုင်အောင် ဝဲ,ယာနံပါးနှစ်ဖက်တို့၌ ရှားသားတံတိုင်း ကာရံစေပြီးနောက် အဝတ်တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းစေပြီးလျှင် အပေါ်က ရွှေကြယ်တို့ဖြင့် စီချယ်အပ်သည့် ထန်းလုံးခန့်မျှ ပမာဏရှိသည့် ပန်းဆိုင်းမျှားတွဲလျှားချကာ ဗိတာန်မျက်နှာကြက်ကို ကြက်လုက် အောက်မြေအပြင်ကိုလည်း ဆန်းကြယ်သောအခင်းတို့ဖြင့် ခင်း စေ၍ အားလုံး ဝဲ,ယာနံပါးနှစ်ဖက်တို့၌ ပန်းချီမျှားဝယ် ရေပြည့် အိုးတို့ကိုငင်း, တလမ်းလုံးထိုကြိုင် လှိုင်စေရန် နံ့သာတို့အကြား၌

ပန်းများကိုလည်း, ပန်းတို့အကြားခို နံ့သာများကိုလည်း အလည့်အလည် ထားရှိစေကာ မြတ်စွာဘုရားအား ဆွမ်းစားကြွရန် အချိန်တန်ပြီဖြစ်ကြောင်း ကြားလျှောက်စေလေ၏။ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံလျက် တင်းထိမ်ကန့်လန့်ကာ အတွင်းမှပင် ရွှေနန်းတော်သို့ကြွ၍ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးလတ်သော် ထိုလမ်းအတိုင်းပင် ကျောင်းတော်သို့ တဖန် ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။ အခြားသူတဦးတယောက်မျှ ဖူးမြော်ခွင့်ကိုပင် မရချေ၊ ဆွမ်းလှူရန် ပူဇော်မှုပြုရန် အခွင့်ကိုကား အဘယ်မှာရချေတော့အံ့နည်း၊ တဦးတယောက်မျှ မရတော့သည်သာတည်း။

ထိုအခါ မြို့သူမြို့သားတို့ စဉ်းစားဆင်ခြင် ကြံစည်တိုင်ပင်ကြသည်မှာ—

"ယခုအခါ လောကဌ် မြတ်စွာဘုရား ပွင့်လွန်းတော်မူလာသည်မှာ ခုနစ်နှစ် ခုနစ်လတို့ ရှိခဲ့လေပြီ၊ သို့သော်လည်း ငါတို့သည် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ခွင့်ကိုမျှ မရကြကုန်၊ ဆွမ်းလှူရန်, ပူဇော်မှုပြုရန်, တရားနာရန်ကား အဘယ်ဆိုဖွယ်ရှိအံ့နည်း (=အခွင့်မရသည်ကုန်တည်း)။ မင်းကြီးသည် ဘုရားကား ငါ့ဘုရားသာတည်း, တရားလည်း ငါ့တရားသာတည်း, သံဃာလည်း ငါ့သံဃာသာတည်းဟု မြတ်နိုးတန်စွာ ကိုယ်တိုင်သာ ရတနာသုံးပါးကို ပြုစုလုပ်ကျွေးလေသည်။ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူလာခြင်းကား နတ်ဗြဟ္မာနှင့်တကွသော သတ္တလောက၏ အကျိုးငှါ ပွင့်တော်မူလာခြင်းဖြစ်လေသည်၊ မင်းကြီးတဦးတည်း အကျိုးငှါသာ ပွင့်ထွန်းတော်မူလာသည်မဟုတ်။ မှန်၏-ငရဲမီးသည် မင်းကြီးအဖို့ရာသာပူလျက် အခြားသူတို့အဖို့ရာ ကြာညိုပန်းနှင့်တူသည်မဟုတ်၊ သို့ရကား ငါတို့သည် 'မင်းကြီးကို အကျွန်ုပ်တို့အား မြတ်စွာဘုရားကို (မြတ်စွာဘုရားအား ပြုစုခွင့်ကို) အကယ်၍ ပေးလျှင်ကောင်းပါသည်၊ အကယ်၍ မပေးလျှင်ကား မင်းကြီးနှင့် စစ်ပြိုင်၍ သံဃာတော်ကို အရယူကြပြီးလျှင် ဒါန အစရှိ

သော ကောင်းမှုတို့ကို ပြုကြရပါလိမ့်မည်'ဟု အရေးဆိုကြ ကုန်စို့။ အထူးအကြောင်းရှိသည်မှာ—မြို့သူမြို့သားများ သက်သက်သာဆိုလျှင် ဤသို့ ပြုနိုင်ကြမည်မဟုတ်၊ သို့ရာ ကား ရွှေသွားခေါင်းမှူး ဦးစီးပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ကို ရယူ ကြကုန်စို့"—

ဟု ကြံစည်တိုင်ပင်ကြပြီးလျှင် စစ်သေနာပတိထံသို့ သွားရောက်ကြ၍ ထိုအကြောင်းကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ပြောကြားကြပြီးလျှင် "အို အရှင်စစ်သေနာပတိမင်း.... အရှင် စစ်သူကြီးသည် အကျွန်ုပ်တို့၏ အပင်းအသင်း ဖြစ်မည်လော၊ သို့မဟုတ် မင်းကြီး၏ အပင်း အသင်း ဖြစ်မည်လော"ဟု တိုက်ရိုက်မေးမြန်းကြလေ၏။ ထိုအခါ စစ်သူကြီးက "သင်တို့၏ အပင်းအသင်း ဖြစ်ပါမည်၊ သို့သော် အထူးပြောဆို တင်ပြလိုသည်မှာ ပဌမရက်ကို ငါ့အား ပြုစု လုပ်ကျွေးခွင့် ပေးရမည်"ဟု အခွင့်တောင်း အရေးဆိုလေလျှင် မြို့သူမြို့သားတို့သည် ထိုအချက်ကို သဘောတူ လက်ခံကြလေ၏။

စစ်သူကြီးသည် မင်းကြီးထံ သွားရောက်၍ "အရှင်မင်းကြီး.... မြို့သူမြို့သား လူအများတို့သည် အရှင်မင်းကြီးတို့အား အမျက် ထွက်ကြပါကုန်ပြီ"ဟု လျှောက်ထား၍ မင်းကြီးက "အမောင် စစ်သူကြီး....အဘယ့်ကြောင့် မြို့သူမြို့သားတို့က ငါ့အား အမျက် ထွက်ကြသနည်း"ဟု မေးလေလျှင် "မြတ်စွာဘုရားကို အရှင် မင်းကြီးတို့ကသာလျှင် ပြုစုလုပ်ကျွေးကြကုန်၏၊ ငါတို့သည် ပြုစု လုပ်ကျွေးခွင့် မရကုန်လို့တဲ့၊ အရှင်မင်းကြီး....အချိန်မလွန်သေးပါ၊ ယခုအခါလည်း အကယ်၍ ပြုစုလုပ်ကျွေးခွင့် ရကြမည်ဆိုပါလျှင် အမျက်ထွက်ကြမည်မဟုတ်ပါ၊ မရကြလျှင်ကား အရှင်မင်းကြီးတို့ နှင့် စစ်ပြိုင်လိုကြပါကုန်သတဲ့" ဟူ၍ စစ်သူကြီးက ပွင့်လင်းစွာ လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မင်းကြီးက "အမောင် စစ်သူကြီး.... စစ်ကိုသာ ငါထိုးမည်၊ ရဟန်းသံဃာကိုကား ဘယ်နည်းနှင့်မှ ငါမပေး"ဟု ဆိုလေလျှင် စစ်သူကြီးသည် "အရှင်မင်းကြီး.... အရှင်မင်းကြီး၏ ကျေးကျွန်တို့သည် အရှင်မင်းကြီးတို့နှင့် ပြိုင်၍ စစ်ထိုးကြမည်ဟု ပြောဆိုနေကြပါကုန်၏၊ အရှင်မင်းကြီးတို့သည်

အဘယ်သူကို ခေါ်ယူ၍ စစ်ထိုးကြမည်နည်း" ဟု အကြပ်ကိုင်စကား လျှောက်ထားလေသော် မင်းကြီးက "အမောင်သည် ကျွန်ုပ်၏ စစ်သေနာပတိ မဟုတ်ပါလော" ဟု သိမ်းသွင်းစကား ပြောကြားလေလျှင် စစ်သူကြီးက "အရှင်မင်းကြီး....မြို့သူမြို့သား များနှင့် ကင်းကွာ၍ အကျွန်ုပ် စစ်မထိုးနိုင်ပါ" ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

ထိုအခါ မင်းကြီးသည် "မြို့သူ မြို့သားတို့ကား အားကြီးလှ ကုန်၏၊ စစ်သေနာပတိသည်လည်း ထိုသူတို့၏ အပင်းအသင်းသာ ဖြစ်ချေ၏" ဟု သိမြင်ကာ "အမောင်တို့....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် နောက်ထပ် ခုနစ်နှစ် ခုနစ်လတို့ပတ်လုံး ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် ငါ့အား ရဟန်းသံဃာကို ပေးကြကုန်လော့" ဟု ခွင့်တောင်းစကား ပြောကြား လေ၏။ မြို့သူ မြို့သားတို့သည် လက်မခံ သဘော မတူကြကုန်။ မင်းကြီးသည် ခြောက်နှစ်, ငါးနှစ်-စသည်ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း လျှော့၍ လျှော့၍ နောက်ဆုံး၌ ခုနစ်ရက်မျှ ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် ခွင့်တောင်းစကား ပြောကြားလေ၏။ ထိုအခါ မြို့သူ မြို့သားတို့သည် "ယခု နောက်ဆုံး ခုနစ်ရက်မျှ ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် တောင်းခံသောအခါ၌ မင်းကြီးနှင့် အနှောင့်ဖလပြု၍ တင်းမာခြင်းငှါ မသင့်လျော်"ဟု တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းကြကာ မင်းကြီး တောင်းဆိုချက် ခုနစ်ရက်ကို ခွင့်ပြုကြလေကုန်၏။

ဗန္ဓုမမင်းကြီးသည် ခုနစ်နှစ် ခုနစ်လစာ စီရင်ရမည့် အလှူဝတ်ကို ခုနစ်ရက်အတွက်နှင့် ကုန်အောင် စီရင်ပြီးလျှင် ရှေ့ခြောက်ရက်၌ တိုင်းသူပြည်သား တဦးတယောက်မျှ မမြင်စဉ် ပေးလှူ၍ ခုနစ်ရက်မြောက် ရောက်သောနေ့၌ မြို့သူ မြို့သားတို့ကို ဖိတ်ခေါ်ပြီးလျှင် ကြီးကျယ်စွာသော အလှူဝတ်တို့ကို ပြု၍ "အမောင်တို့....ဤသို့ ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော အလှူကို လှူနိုင်ကြပါမည်လော" ဟု အကဲစမ်းစကား ပြောကြားလေ၏။ မြို့သူ မြို့သားတို့သည်လည်း "အရှင်မင်းကြီး....အရှင် မင်းကြီး၏ ဤအလှူဝတ်များသည် အကျွန်ုပ်တို့ကို အမှီပြု၍သာ ဖြစ်သည်မဟုတ်လော"ဟု ချေပကြ၍ "စွမ်းနိုင်ပါကုန်၏"ဟု ပြောကြားကြကုန်

၏။ ဗန္ဓုမမင်းကြီးသည် လက်ဖမိုးဖြင့် မျက်ရည်များကို သုတ်လျက် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးလျှင် "ဘုန်းတော်ကြီးသော သားတော် မြတ် ဘုရား .... ခမည်းတော်သည် သားတော်ဘုရားနှင့်တကွ ရဟန်းတော်ပေါင်း တသိန်း ခြောက်သောင်း ရှစ်ထောင်ကို အခြားသူ၏တာဝန်မပြုပဲ အသက်ထက်ဆုံး ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးမည် ဟု ကြံစည်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်၊ သို့သော် ယခု အခါ မနေသာသည့်အတွက် မြို့သူ မြို့သားများအား ပြုစုလုပ်ကျွေး ကြရန် အခွင့်ပြုလိုက်ရပါပြီ၊ မှန်ပါသည် 'ငါတို့သည် အလှူဒါန ပြုခွင့်မရကြ' ဟု ပြောဆိုကြကာ မြို့သူ မြို့သားတို့က အကျွန်ုပ် (ခမည်းတော်)အား အမျက်ထွက်ကြပါသည်ဘုရား....ဘုန်းတော် ကြီးသော သားပေါ်မြတ်ဘုရား....နက်ဖြန်မှပင် အစပြုကာ ထို မြို့သူ မြို့သား လူအများတို့အား သနားချီးမြှောက်မှု ပြုတော်မူကြ ပါကုန်ဘုရား" ဟု လက်လျှောခွင့်ပြုစကား ဝမ်းနည်းဖွယ်ရာ လျှောက်ထားရှာလေ၏။

ထိုနောက် ဒုတိယနေ့၌ စစ်သေနာပတိကြီးသည် မူလကတိက စကားအတိုင်း ဘုရားအမှီးရှိသော သံဃာတော်အား ကြီးစွာ သော အလှူဒါနကို ပေးလှူလေသည်။(ဤ၌ အံ-စု ၃၊ စာမျက်နှာ ၁၃-လာ သဒ္ဓါသုမနဝတ္ထုကို အကျဉ်းချုပ် ပြဆိုဦးအံ့)—

သဒ္ဓါသုမနဝတ္ထု

စစ်သေနာပတိကြီး၏ အလည်ဖြစ်သော ထို ပဌမနေ့၌ စစ် သေနာပတိကြီးသည် ကြီးစွာသောအလှူဒါနကို စီမံခန့်ခွဲလျက် "ယနေ့ အဖိုရာ အခြားသူတဦးတယောက်သည် ဆွမ်းတဇွန်း တယောက်မမျှ လှူနိုင်ခွင့်မရအောင် စောင့်ကြပ်ကြရမည်" ဟု အမိန့်ထုတ်ကာ ထက်ဝန်းကျင်မှ မင်းချင်းယောကျ်ား စစ်သား တို့ကို အစောင့်အနေ ချထားလေ၏။ ထိုနေ့၌ ဗန္ဓုမတိပြည် (အရှင်သခင် လင်သူဌေးကြီး ကွယ်လွန်ပြီးဖြစ်သည့်) သူဌေး ကတော်ကြီးသည်(မိမိတို့ ပဌမနေ့ ဆွမ်းလှူခွင့်မရသည့်အတွက်) ဝမ်းနည်းခြင်း ပြင်းစွာဖြစ်လျက် ငိုကြွေးမြည်တမ်းကာ သတို့သမီး

အဖော်ငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ ကစားရာမှ ပြန်လာသော မိမိသမီးကို "ချစ်သမီး....သမီး၏ဖခင် အကယ်၍ အသက်ရှင်နေ ပါလျှင် ဤယခုနေ့ ငါသည် ရှေးဦးစွာ မြတ်စွာဘုရားကို ဆွမ်း ကျွေးရလေရဲ့" ဟု အားနွဲ့စကား တိုင်တမ်း ပြောဆိုလေ၏။ သူဌေးသမီးသည် မိခင်သူဌေးကတော်ကြီးကို "အိုမိခင်....ထွေရာ လေးပါး အကြိမ်များ စိတ်မများပါလင့်၊ ဘုရားအမှုရှိသော သံဃာတော်များ သမီးတို့၏ဆွမ်းကို ရှေးဦးစွာ ခံယူသုံးဆောင် အောင် သမီး ကြိုဆောင် ပြုလုပ်ပါမည်" ဟု အားပေးစကား ပြောကြားလေ၏။

ထိုနောက် သူဌေးသမီးသည် အဖိုးတသိန်းတန် ရွှေခွက်ဌ ရေမရောသော နွားဃနာဆွမ်းကို အပြည့်ထည့်ပြီးလျှင် ထောပတ်, များ,သကာ-စသည်တို့ဖြင့် သွန်းလောင်းမွမ်းမံ ပြင်ဆင်၍ အခြား ရွှေခွက်တခုဖြင့် မှောက်၍အုပ်ကာ ထိုရွှေခွက်နှစ်လုံးကို မုလေး (မြတ်လေး) ပန်းကုံးတို့ဖြင့် လွှမ်းဖုံးရစ်ပတ်၍ မုလေးပန်းလုံးကြီး နှင့်တူအောင် ပြုလုပ်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား မြို့တွင်းသို့ ကြွဝင် တော်မူသောအခါ၌ ကိုယ်တိုင်ချီရွက်၍ အထိန်းအယပေါင်း များစွာ ခြံရံလျက် အိမ်မှထွက်ခဲ့လေ၏။

လမ်းခရီးသို့ရောက်၍ သူဌေးသမီးနှင့် အစောင့်လူများ အချို အချ စကား ပြောဆိုကြသည်မှာ—

(အစောင့်များ) သမီး....ဤအရပ်သို့ မလာခဲ့လင့်၊

(သူဌေးသမီး) ဘကြီး.... ဘထွေး.... ဦးလေး.... ဘကြီး တို့က ဘထွေးတို့က ဦးလေးတို့က ဘာ့ကြောင့် သွားခွင့် မပေးကြပါသလဲရှင်....၊ (ဘုန်းရှင် ကံရှင်များသည် ချစ်နှစ် သက်ဖွယ်စကားကို ပြောကြားတတ်ကြကုန်၏၊ ထိုသူတို့ အဖန်ဖန် ပြောကြားသောစကားကို အခြားသူများ ပယ် ရှားဖို့ရန် မစွမ်းနိုင်ကြကုန်)။

(အစောင့်များ) စစ်သေနာပတိကြီးက အခြားသူတဦး တယောက်အားမျှ ခဲ့ဖွယ်ဘောဇဉ်ကို လျှဒါန်းခွင့်မပေး

ရေ-ဟု အတင်းအကြပ် အမိန့်ထုတ်ကာ ဘကြီးတို့ကို အစောင့်ချထားအပ်ပါကုန်သည် သမီး....။

(သူဌေးသမီး) ဘကြီးတို့..... ဘကြီးတို့က ယခုလို တားမြစ်ရအောင် သမီး၏ လက်ထဲမှာ ခဲဖွယ်, ဘောဇဉ် တစုံတရာကို မြင်ကြပါသလော။

(အစောင့်များ) ပန်းလုံးကြီးကိုပင် မြင်ကြရပါသည် သမီး....။

(သူဌေးသမီး) ဘယ့်နှယ်လဲ ဘကြီးတို့၏ စစ်သူကြီးက ပန်းပူဇော်မှုကိုမျှ မပြုရတော့ဘူးတဲ့လား။

(အစောင့်များ) ပန်းပူဇော်မှုပြုရန်ကိုတော့ အခွင့်ပေး ပါတယ် သမီး....။

ထိုအခါ သူဌေးသမီးသည် အစောင့်များကို "ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ဖယ်ရှားကြပါ၊ မတားကြပါနှင့် ဘကြီးတို့...." ဟု ပြောဆိုကာ မြတ်စွာဘုရား ထံတော်သို့ သွားရောက်ချဉ်းကပ်၍ "ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား....ပန်းလုံးအပူဇော်ကို အလှူခံတော်မူပါကုန်ဘုရား" ဟု လျှောက်ထား ဆက်ကပ်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အစောင့်လူတယောက်ကို ကြည့်တော်မူ၍ ပန်းလုံးကို ဆောင်ယူခဲ့စေလေ၏။ သူဌေးသမီးသည် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးလျှင်—

"ဘုန်းတော်ကြီးသောမြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်မ၏ အဖိုရာ ဘဝသံသရာ ဖြစ်လေရာရာ၌ တောင့်တောင့်တတ ကြောင့်ကြောင့်ကြကြ အသက်ရှင်ရခြင်းဟူ၍ မဖြစ်ပါစေသား၊ ဤမုလေး (မြတ်လေး) ပန်းကဲ့သို့ ဖြစ်လေရာရာ သံသရာဘဝ၌ လူအများ ချစ်ခင်အပ်သူ အမည်အားဖြင့်လည်း သုမနာ (=မယ်မြတ်လေး) ဟူ၍သာ အမည်တွင်သူ ဖြစ်ရပါလို၏ဘုရား"—

ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြု၍ မြတ်စွာဘုရားက "ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာခြင်းရှိသူ ဖြစ်ပါစေ" ဟု တုံ့ပြန် မိန့်ကြားတော်မူအပ်

ရကား သူဌေးသမီးသည် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးအရိုအသေပြု၍ ဖဲသွားလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း စစ်သေနာပတိအိမ်သို့ ရောက်၍ ခင်းအပ်သော နေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူ၏။ စစ်သေနာပတိသည် ယာဂုကို ယူဆောင်၍ မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ ကပ်လာ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် လက်တော်ဖြင့် သပိတ်ကို ပိတ်၍ထားတော်မူ လိုက်၏။ စစ်သေနာပတိက "ရဟန်းအားလုံး မစုံညီသေး၍ အလှူမခံသည် ဖြစ်လိမ့်မည်"ဟု အောက်မေ့ကာ"မြတ်စွာဘုရား.... ရဟန်းသံဃာ အားလုံးစုံညီ စည်းဝေး ထိုင်နေမိပါပြီ" ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် "ငါတို့အဖို့ရာ လမ်း ခရီးအကြာင့် ရခဲ့သော ဆွမ်းတအုပ် ရှိပြီးသား ဖြစ်လေပြီ" ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ အပေါ်ကအုပ်လွှမ်းသည့် မုလေးပန်းကို ဖယ် ရှားလိုက်သော် အခင့်တခြောင်းခြောင်းနှင့် နွေးဃနာဆွမ်းကို တွေ့ မြင်လေ၏။ထိုအခါ ထိုရွှေ့ခွက်ကိုယူဆောင်လာသူစစ်သေနာပတိ ၏ တပည့်လူငယ်သည် "အရှင်စစ်သေနာပတိကြီး....အကျွန်ုပ်ကို 'ပန်းလုံး'ဟု ပြောဆိုကာ မာတုဂါမ မင်းမိန်းမသည် လှည့်စား လိမ်လည်လိုက်ပါပြီ" ဟု ပြောဆိုလေ၏။ နွေးဃနာဆွမ်းသည် မြတ်စွာဘုရားကို အစဦးပြုကာ ခပ်သိမ်းသော ရဟန်းတို့အတွက် ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်လောက်လေသည်။ ယာဂု နွေးဃနာဆွမ်း ကပ်လှူပြီးနောက်မှ စစ်သေနာပတိသည် မိမိစီမံထားသော လှူဖွယ်ဝတ္ထုများကို လှူဒါန်းလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စကို ပြီးပြီးသော် မဂ်လာတရားစကား ဟော ကြား၍ ဖဲကြွသွားတော်မူလေ၏။

မြတ်စွာဘုရား ဖဲကြွသွားပြီးနောက် စစ်သူကြီးသည် မိမိတပည့် များကို "ဆွမ်းလှူလိုက်သော ထိုမိန်းမသည် အဘယ် အမည်ရှိ သနည်း"ဟု မေး၍ တပည့်များက "အရှင်စစ်သူကြီးမင်း....သူဌေး သမီး ဖြစ်ပါသည်" ဟု ပြန်ကြားဖြေဆိုကြလေလျှင် စစ်သူကြီး သည် "ပညာရှိသော မိန်းမပါပေ၎င်းသို့သော မိန်းမပညာရှိသည် အိမ်၌ စိုးအုပ်နေထိုင်လျှင် အိမ်ရှင်ယောကျ်ားအဖို့ရာ နတ်ပြည်

စည်းစိမ်မည်သည်ကို ရခဲမည်မဟုတ်ချေ”ဟု ချီးမွမ်းပြောဆိုကာ ထိုသူဌေးသမီးကို ဆောင်ယူသိမ်းပိုက်ကာ အကြီးအကဲအရာ၌ ထားရှိလေ၏။

ထို သူဌေးသမီးသည် အဖ၏အိမ်, စစ်သေနာပတိ၏အိမ် = နှစ်အိမ်လုံး၌ရှိသော စည်းစိမ်ဥစ္စာကို သိမ်းဆည်းအုပ်ချုပ် စီမံခန့်ခွဲကာ အသက်ထက်ဆုံး မြတ်စွာဘုရားအား အလှူဒါနကောင်းမှုများပေးလှူပြုလုပ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် ကာမဘဝစရနတ်ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။ ဖြစ်သောခဏမှာပင် ပုဆစ်ဌားဝန်းနှစ်လုမျှသော အပိုင်းအခြားဖြင့် နတ်ပြည်တပြည်လုံး အုပ်ဖုံးပြည့်စေလျက် မုလေးပန်းမိုး ဖြိုးဖြိုးရွာသွန်းလေသည်၊ နတ်အပေါင်းတို့သည် “ဤ နတ်သမီးကား မိမိအမည်ကို မိမိပင် ယူဆောင်၍ လာပေသည်” ဟု ပြောဆိုကြကာ ထို နတ်သမီး၏ အမည်ကို “သုမနာနတ်သမီး”ဟူ၍သာ မှည့်ခေါ်ကြလေကုန်၏။

ထို သုမနာနတ်သမီးသည် ကိုးဆယ့်တကမ္ဘာ ရှည်မြင့်ကြာအောင် အပါယ်ဘေး ကင်းဝေးလွတ်မြောက်လျက် နတ်ပြည်, လူ့ပြည် ကျင်လည်လတ်သည်ရှိသော် ဖြစ်တိုင်းပြစ်တိုင်းသော ဘုံဌာနဌ၌ မုလေးပန်းမိုး တဖြိုးဖြိုးရွာသွန်းခြင်းရှိကာ “သုမနာနတ်သမီး, သုမနာသတ္တိသမီး”ဟူ၍သာ အမည်တွင်လေသည်။ ဤယခု ဘုရားသာသနာ ခေတ်အခါ၌ကား ထို သုမနာနတ်သမီးသည် ကောသလမင်းကြီး၏ မိဖုရားကြီးဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေဖြစ်ပွါးလာလေသည်၊ ထို သုမနာ၏ ရံရွှေအဖော် သတ္တိသမီး ငါးရာတို့သည်လည်း ထိုနေ့မှာပင် ထိုထို မှူးမတ်စသည်တို့၏ အိမ်တို့၌ ပဋိသန္ဓေ တည်ယူနေကြ၍ တနေ့တည်းမှာပင် ထို သတ္တိသမီး အားလုံးတို့ သုမနာမင်းသမီးနှင့်တကွ အမိဝမ်းမှ ထွက်မြောက် ဖွားမြင်ကြလေသည်။ ထို ခဏမှာပင် ပုဆစ်ဌားဝန်းနှစ်လုမျှသော အပိုင်းအခြားဖြင့် မုလေးပန်းမိုး ဖြိုးဖြိုးရွာသွန်းလေသည်။

ထို အခြင်းအရာကိုမြင်၍ ကောသလမင်းကြီးသည် “ဤ ငါ၏ သမီးတော်သည် ရှေးကပြုဘူး ကုသိုလ်ထူးရှိသူ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်”

ဟု နှစ်သက်အားရမ်း ဝမ်းမြောက်သောစိတ်ရှိတော်မူကာ"ငါ၏ သမီးတော်သည် မိမိ၏ အမည်ကို မိမိပင် ယူဆောင်လာသူ ဖြစ်ပေသည်"ဟု ဆို၍ ထို သမီးတော်၏ အမည်ကို သုမနာဟူ၍ မည်ခေါ်တွင်စေပြီးလျှင် "ငါ၏ သမီးတော်သည် တယောက်ထီး တည်း မွေးဖွားဖြစ်ပွါးလိမ့်မည် မဟုတ်"ဟု ဆင်ခြင်တော်မူကာ မြို့အလုံးကို လှည့်လည်ရှာစေလတ်သော် "သင်တို့သမီး ငါးရာတို့ ဖွားမြင်ကြသည်"ဟူသောသတင်းကို ကြားသိတော်မူ၍ ထိုငါးရာ လုံးကို မင်းကြီးကပင် တာဝန်ယူ၍ မွေးကျွေးသုတ်သင် ကြီးပြင်း စေမလသည်၊ တလတလ ရောက်လတ်သော် "ထို သတို့သမီး ငါးရာတို့ကို ခေါ်ဆောင်၍ ငါ၏ သမီးတော်အား ပြသကြရမည်" ဟူ၍လည်း အမိန့်အာဏာစကား ထားရှိတော်မူလေသည်။

ထို သုမနာမင်းသမီး အသက် ခုနစ်နှစ်အရွယ် ရောက်သော အခါ၌ အနာထပိဏ်သူဌေးကြီးက ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော် ဆောက်လုပ်တည်ထားပြီးသဖြင့် မြတ်စွာဘုရား အထံတော်သို့ တမန်စေလွှတ် ပင့်ဖိတ်လတ်သည်တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်း အပေါင်း ခြံရံလျက် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ကြွရောက်တော်မူလာလေ၏။ အနာထပိဏ်သူဌေးကြီးသည် ကောသလမင်းကြီးထံသို့ သွား ရောက်၍ မင်းကြီးကို "အရှင်မင်းကြီး....၌ အကျွန်ုပ်တို့ သာဝတ္ထို ပြည်သို့ မြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူခြင်းသည် အရှင်မင်းကြီး နှင့်တကွ အကျွန်ုပ်တို့အဖို့ရာ မင်္ဂလာကြီးဖြစ်ပါသည်၊ သို့ရကား သုမနာမင်းသမီးကို ရံရွှေဖော်သတို့သမီး ငါးရာတို့နှင့်အတူတကွ ရေပြည့်ဒိုး, နံ့သာ, ပန်း-စသည်တို့ကို လက်ပိုက်စွဲကိုင်စေကာ မြတ်စွာဘုရားအား ကြိုဆိုပင့်ဆောင်ဖို့ရန် စေလွှတ်တော်မူကြစေ ချင်ပါသည်"ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ကောသလမင်းကြီးသည် လည်း "ကောင်းပြီ သူဌေးကြီး...."ဟု ဝန်ခံကာ အနာထပိဏ် သူဌေးကြီး လျှောက်ထားသည့်အတိုင်း ပြုလုပ်စီမံလေ၏။သုမနာ မင်းသမီးသည် ခမည်းတော် မင်းကြီး၏ အမိန့်အမှာစကား အတိုင်း သွားရောက်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ကြိုဆိုရှိခိုးပြီးလျှင် နံ့သာ, ပန်း-စသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်လျက် အပြစ် လွတ်ရာအရပ်၌

ရပ်တည်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် သုမနာမင်းသမီးအား လမ်းခရီးအကြားမှာပင် တရားဟောတော်မူလေလျှင် သုမနာ မင်းသမီးသည် ရံရွှေအဖော် သတ္တိသမီး ငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေ၏။ ထိုပြင်လည်း အခြားသတ္တိ သမီးငါးရာ, မာတုဂါမ အမျိုးသမီး မိန်းမကြီး ငါးရာ, ဥပါသကာ ဒါယကာငါးရာတို့သည်လည်း ထိုတရားပွဲမှာပင် သောတာပတ္တိ ဖိုလ်၌ တည်ကြလေသည်။ ဤသို့လျှင် ထိုဘုရားကြွလာတော်မူ သောနေ့၌ ကျောင်းတိုက်သို့ မရောက်မီ လမ်းခရီးအကြားမှာပင် သောတာပန် အရိယာပေါင်း(၂,၀၀၀)နှစ်ထောင်တို့ ဖြစ်ကြလေ ကုန်၏။

ထိုသုမနာမင်းသမီး အရွယ်ရောက်သောအခါ ခမည်းတော် ကောသလမင်းကြီးက သတ္တိသမီးငါးရာတို့နှင့်တကွ စီးနင်းကာ ခရီးသွားလာနိုင်ရန်အတွက် ရထားအစီး ငါးရာ အဆောင် အယောင် အခမ်းအနား ပေးသနားတော်မူလေသည်။ ထိုခေတ် ထိုအခါ၌ မိဖတို့ထံမှ ရထားအစီးငါးရာ အဆောင်အယောင် အခမ်းအနားရရှိကြသော အမျိုးသမီး သုံးဦးရှိလေသည်၊ သုံးဦး တို့မှာ (၁) ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏သမီးတော် စုန္ဒီမင်းသမီး, (၂) ဓနञ္ဇယသူဌေးကြီး၏သမီး ဝိသာခါ, (၃) ဤယခု ဖော်ပြအပ် ပြီးသည့် ကောသလမင်းကြီး၏ သမီးတော် သုမနာမင်းသမီးတို့ ဖြစ်လေသည်။ ။ဤကား သဒ္ဓါသုမနာအကြောင်းတည်း။

ဆိုအပ်ပြီးသောအတိုင်း ရဟန်းအပေါင်းနှင့်တကွ ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရားအား မင်းကြီးထံမှ ပြုစုခွင့်ရသည့် နောက်တနေ့၌ စစ်သေနာပတိက ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးလှူပြီးနောက် မြို့သူမြို့သားတို့သည် မင်းကြီးထက်သာလွန်သော ပူဇော်သက္ကာရမှ ပြုလုပ်ကြကာ ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာအား မဟာဒါန ပေးလှူကြလေ၏။ ဤနည်းဖြင့် တမြို့လုံးအတွက် ဆွမ်းအလှူဒါန အစဉ် ပြည့်စုံပြီးလတ်သော် မြို့တံခါးရှာနေလူတို့ အခွင့်အလည့် ရရှိကြ၍ ပူဇော်သက္ကာရမှ ပြုလုပ်ကြရန် စီမံကြလေ၏။

ထိုအခါ မဟာကာလသူကြွယ်သည် ညီငယ်စူဠကာလကို "မြတ်စွာဘုရားအား ပူဇော်သက္ကာရမှ ပြုလုပ်ရန် နက်ဖြန်ပင် ငါတို့၏ အခွင့်အလမ်းကို ရောက်လေပြီ၊ အဘယ်သို့သော ပူဇော်သက္ကာရမှုကို ငါတို့ပြုကြမည်နည်း"ဟု တိုင်ပင်စကား ပြောကြားလေလျှင် ညီငယ်စူဠကာလက "နောင်တော်....နောင်တော်သည်ပင် - သင့်လျော်မည်ကို ဆင်ခြင်စဉ်းစားပါလော့"ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ထိုအခါ မဟာကာလနောင်တော်က "ချစ်ညီ..... နောင်တော်၏အကြိုက် အကယ်၍ ချစ်ညီလိုက်နာမည်ဆိုလျှင် ငါတို့မှာ (၁၆) တဆယ့်ခြောက်ပယ် ကျယ်ဝန်းသောလယ်ဦးသလေ-စပါးများ ဖုံးကြလုံးကြလျက်ရှိချေပြီ၊ ထိုသလေးစပါးဖုံးများကို ဖောက်ခွဲယူငင်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့အား လျှောက်ပတ်သော သလေးနှီးဃနာဆွမ်း ချက်ပြုတ်လှူဒါန်းကြစို့လား" ဟု ပြောကြားလေလျှင် ညီငယ်စူဠကာလသည် "နောင်တော်..... ဤကဲ့သို့ပြုလုပ်လျှင် တဦးတယောက်အား မျှ ကျေးဇူးများမည် မဟုတ်ပါ၊ ထိုကြောင့် ဤသို့ပြုလုပ်ခြင်းကို အကျွန်ုပ် မနှစ်သက် = သဘောမကျနိုင်ပါ"ဟု တင်ပြပြောဆိုလေ၏။

ထိုအခါ မဟာကာလသူကြွယ်သည် "ချစ်ညီ....သင်သည် အကယ်၍ ဤသို့မှ မလိုက်နာနိုင် = သဘောမတူနိုင်လျှင် ငါသည် ငါပိုင်သင့်သောဥစ္စာကို ငါ့ဥစ္စာဟု ပြုလုပ်ခြင်းငှါ ရလိုပါ၏" ဟု ပြောဆိုကာ တဆယ့်ခြောက်ပယ် ကျယ်ဝန်းသော လယ်ခင်းကို အလယ်မှခွဲ၍ ရှစ်ပယ်မျှသောအရပ်၌ အပိုင်းအခြား (စည်း)ထားပြီးလျှင် မိမိပိုင်သောအပိုင်းမှ သလေးစပါးဖုံး(=ကောက်သား) ကို ဖောက်ခွဲထုတ်ယူပြီးလျှင် ရေမရောသောနွားနို့နှင့် ရောနှောကျိုချက်စေပြီးနောက် စတုမဓုကို ထည့်၍ မြတ်စွာဘုရား အမှူးပြုသော သံဃာတော်အား ဆက်ကပ် လှူဒါန်းလေသည်။ အထူးအားဖြင့် မဟာကာလသူကြွယ်၏စပါ.ဖုံး(=ကောက်သား) ကို ဖောက်ခွဲ ထုတ်ယူရာဌာနတိုင်းပင် တဖန်ပြန်၍ စပါးဖုံး = ကောက်သားများ ပင်ကိုယ်ပကတိအတိုင်း ပြည့်မြပြည့်၍လာလေ၏။ (၁-ကောက်သားဦး အလှူဒါနဖြစ်သည်)။

မဟာကာလသုကြွယ်သည် သလေးစပါးများ မုံ့ဆန်းပြုလုပ်လောက်သောအခါ၌ ထိုအတူ ၂-မှုံ့ဆန်းဦးအလှူဒါနကို ပြုလုပ်လေသည်။ ရှာသူရှာသားတို့နှင့် အတူတကွ ကောက်စပါးများ မှည့်ရင့်သောအခါ ၃-ကောက်ဦးအလှူဒါနကို ပြုလုပ်လေသည်။ ဤနည်းအတူ ကောက်စပါးတို့ကို ရိတ်သောအခါမှာလည်း ရှေးဦးရိတ်သောကောက်ဆုပ်တို့ကို ယူ၍ ၄-ရိတ်ဦးအလှူဒါနကိုရင်း, ကောက်လှိုင်းထုံးဖွဲ့သောအခါမှာလည်း ရှေးဦးစွာ ထုံးဖွဲ့သော ကောက်လှိုင်းများကို ထုတ်ယူ၍ ၅-ကောက်လှိုင်းဦးအလှူဒါနကိုရင်း, ကောက်လှိုင်းတို့ကို တပေါင်းတည်း စုပုံသောအခါမှာလည်း အဦးအစကို ထုတ်ယူ၍ ၆-ကောက်ပုံဦးအလှူဒါနကိုရင်း, ကောက်ပုံမှထုတ်၍ နယ်သောအခါမှာလည်း အဦးအစကို ထုတ်ယူ၍ ၇-နယ်ဦးအလှူဒါနကိုရင်း, နယ်ပြီးသော ကောက်စပါးများကို လှေ့ပြီးလျှင် တလင်းအပြင်၌ စပါးပုံပြုလုပ်သောအခါမှာလည်း အဦးအစကို ထုတ်ယူ၍ ၈-စပါးပုံဦးအလှူဒါနကိုရင်း, ကောက်နှယ်တလင်းမှ ကျီအတွင်းသို့ ထည့်သွင်းသောအခါမှာလည်း အဦးအစကို ထုတ်ယူ၍ ၉-ကျီဦးအလှူဒါနကိုရင်း ဤသို့လျှင် မဟာကာလသုကြွယ်သည် ကောက်စပါးတကြိမ်တကြိမ် စိုက်ပျိုးရာ၌ ကိုးကြိမ် ကိုးကြိမ် အဦးဒါန=အဂ္ဂ-ဒါန လှူဒါန်းလေသည်။ ထိုသို့ ထုတ်ယူ လှူဒါန်းသမျှသော ကောက်စပါးများသည်လည်း လျော့ပါးသည်ဟူ၍ မရှိ၊ ပကတိ ထက် တိုးတက်၍ ပြည့်စုံသည်သာ ဖြစ်လေ၏။ ။ဤကဲ့သို့(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း ကောင်းမှုဖြစ်သည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြောင်း

အရှင်ကောဏ္ဍည မထေရ်အလောင်း မဟာကာလသုကြွယ်သူတော်ကောင်းသည် မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှားရှိသရွေ့,မိမိလည်း အသက်ထင်ရှားရှိသရွေ့ ဤနည်းနှင်နှင် ကုသိုလ်ကောင်းမှုများကို ပြုလုပ်၍ တိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ပြီးလျှင် နတ်ပြည်, လူ့ပြည် ကျင်လည်လျက် ကိုးဆယ့်တကမ္ဘာကာလပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်, လူ့စည်းစိမ်တို့ကို ခံစား

သုံးဆောင်တော်မူပြီးနောက် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရား လောကဌ ပွင့်ထွန်းတော်မူခါနီးကာလဝယ် ကပိလဝတ်ပြည်၏ အနီး "ဒေါဏဝတ္ထုပုဏ္ဏားရွာ"ဌ ဥစ္စာစီးပွါး ပေါများကြွယ်ဝ သော မြေဟွေဏမဟာသာဝ အမျိုးဌ ဖြစ်လာလေ၏။ ထိုပုဏ္ဏား လုလင်ကိုအမည်မှည့်သောနေ့ဌ "ကောလွှာညလုလင်" ဟူ၍ အမည် မှည့်ကြကုန်၏။ ကောလွှာညလုလင်သည် ကြီးပြင်းလာသောအခါ ဗေဒင်သုံးပုံတို့ကို သင်ကြား၍ မဟာပုရိသလက္ခဏာတော်ကျမ်းဌ တဖက်ကမ်းရောက် တတ်မြောက်လေ၏။

ထိုအခါ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် တုသိတာနတ်ပြည်မှ စုတေတော်မူခဲ့၍ ကပိလဝတ်ပြည် သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီး၏ မိဖုရားခေါင်ကြီး မဟာမာယာဝမ်းဌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေဖြစ်ပွါးတော်မူလာ၏။ ဘုရားအလောင်းတော်ကို အမည် မှည့်အံ့သောနေ့ဌ ပုဏ္ဏားတော် (၁၀၀)တရာ့ရှစ်ဦးတို့ကို အသစ် စက်စက် အဝတ်များ ပေးကမ်းပူဇော်၍ ရေမရောသော နွားဃနာ ချိုကို တိုက်ကျွေးပြီးလျှင် ထို ပုဏ္ဏားတော် (၁၀၀)တရာ့ရှစ်ဦးတို့ အတွင်းမှ ဉာဏ်ပညာ ထက်မြက်လှသော ပုဏ္ဏားပဏ္ဍိတ် ရှစ် ယောက်တို့ကို သီးခြားထပ်လှောက် ရွေးကောက်ကြလျက် ရွှေ နန်းမပြာသာဒ်အပြင်ဝယ် အစီလိုက် အစဉ်လိုက် ထိုင်နေစေပြီး လျှင် တန်းဆာစုံလင် ဆွဲယင်အပ်ပြီးသော ဘုရားအလောင်း တော် မင်းသားကလေးကို ဘွဲ့ဖြူခင်းနီးထက် လျှောင်းစက်ကြီ စေကာ လက္ခဏာတော်ကို ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုကြစေရန် ပုဏ္ဏားတို့၏ အထံသို့ ယူဆောင်ခဲ့ကြလေကုန်၏။

ပုဏ္ဏားပဏ္ဍိတ်ရှစ်ယောက်တို့အနက် နေရာဦးဌနေသူ ပုဏ္ဏား ပဏ္ဍိတ်သည် "လူ့ဘောင်ဌနေလျှင် စကြဝတေးမင်း ဖြစ်မည်၊ ရဟန်းပြုလျှင် လူသုံးပါးဌ ဘုရားစင်စစ် ကေန်ဖြစ်လိမ့်မည်" ဟု ဟောဆိုကာ လက်နှစ်ချောင်းကို မြောက်ချီလေသည်။ ဤနည်း အတူ အစဉ်အတိုင်းရှေကျသော ပုဏ္ဏားပဏ္ဍိတ် ခုနစ်ယောက် တို့သည် လက်နှစ်ချောင်းကို မြောက်ချီကြလေသည်။ ထို ပုဏ္ဏား ပဏ္ဍိတ်ရှစ်ယောက်တို့အနက် ကောလွှာညလုလင်သည် အားလုံး

အောက် အသက်အငယ်ဆုံး ဖြစ်၏၊ သူသည် မိမိဟောဆိုရမည့် အလည့်သို့ ရောက်ရှိလာသောအခါ ဘုရားအလောင်းတော်၏ မဟာပုရိသလက္ခဏာတော်ကြီး အလုံးစုံတို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပုံကို သေချာစွေစပ်စွာ ကြည့်ရှု၍ (ဖဝါးတော်၌ စကြဝဠာမင်း လက္ခဏာတံဆိပ် ပါရှိလာရကား စကြာမင်းဖြစ်မည့်သူ၏ ဖဝါး၌ စကြဝဠာမင်းလက္ခဏာ မပါတန်ရာဟု ဆင်ခြင်ပြီးလျှင်) "ဤ အလောင်းမင်းသားမှာ အိမ်၏အလယ်၌ တည်နေရန်အကြောင်း လုံးဝမရှိ၊ ဤ အလောင်းမင်းသားသည် ဧကန်ပင် ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လိမ့်မည်"ဟု ရဲရဲတောက်ဟောဆိုကာ လက်တချောင်းကိုသာ မြှောက်ချီလေ၏။

ထိုနောင်မှ ပုဏ္ဏားပရိတ်တို့သည် မိမိတို့အိမ်သို့ အသီးအသီး ပြန်ရောက်ကြလေလျှင် သားတို့ကို ခေါ်၍ "ချစ်သားတို့....ငါတို့ကား အသက်ကြီးကြကုန်ပြီ၊ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ သားတော် သိद္ဓတ္ထမင်းသား သမ္ဗဇ္ဈဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်ကို မြင်ချင်လျှင်လည်း မြင်ကြမည်၊ မမြင်ပဲမူလည်း ရှိကြမည်။ ချစ်သားတို့သည် ထို သိद္ဓတ္ထမင်းသား သမ္ဗဇ္ဈဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလျှင် သူ၏ သာသနာ၌ ရှင်ရဟန်းပြုရစ်ကြကုန်"ဟု၍ အမှာစကား ပြောကြားကြလေကုန်၏။

သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည်လည်း ဘုရားအလောင်း သားတော်၏အတွက် အထိန်းတော်များကို အစပြုကာ ကြီးစွာသော အစောင့်အရှောက် အဆောင်အယောင် အခမ်းအနားများကို ခန့်ထားစီမံတော်မူကာ အလောင်းတော်ကို ချမ်းသာစွာ ကြီးပွါးစေလေ၏။ ဘုရားအလောင်းတော်သည်လည်း တဆယ့်ခြောက်နှစ်ရောက် အရွယ်တော် ကြီးမြောက်လတ်သော် နတ်စည်းစိမ်ကဲ့သို့သော ရွှေနန်းစည်းစိမ်ကိုခံစံတော်မူ၍ ဥာဏ်တော်ရင့်ကျက်နှစ်ဆယ့်ကိုးနှစ် အရွယ်သို့ရောက်သည်တွင် ကာမဂုဏ်တို့၌ အပြစ်ကိုလည်း, တောထွက်ခြင်း၌ အကျိုးအာနိသင်ကိုလည်း မြင်တော်မူပြီးလျှင် ရာဟုလမင်းသား ဖွားမြင်သောနေ့၌ ဆန္ဒအမတ်ဖွားဖက်တော်ကို အဖော်ပြုကာ ကလေးကမြင်းတော်ကို စီးနင်း၍ နတ်တို့

ဖွင့်အပ်သော မြို့တံခါးဖြင့် မြတ်သောတောထွက်ခြင်းကို ထွက်တော်မူပြီးလျှင် ထိုတညဉ့်တည်းဖြင့်ပင် ကပိလဝတ်, ကောလိယ, ဒေဝဒဟတည်းဟူသော သုံးပြည်ထောင်တို့ကို လွန်မြောက်ခဲ့၍ အနောမာသောင်းကမ်းဌ ရဟန်းပြုတော်မူကာ ဃဋ္ဌိကာရဗြဟ္မာမင်း ယူဆောင်ဆက်နှင်းအပ်သည့် သင်္ကန်းစသော ပရိက္ခရာတို့ကို ဝတ်ရုံဆင်မြန်းတော်မူအပ်ပြီးလျှင်ပင် ဝါတော်ခြောက်ဆယ်=သက်တော်ရှစ်ဆယ်ရှိပြီးသော မထေရ်မြတ်ကြီးကဲ့သို့ အလွန်ကြည်ညိုဖွယ်ရှိသော ဇုရိယာပုထိုဖြင့် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ရောက်၍ ထိုပြည်ဌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်တော်မူ၍ ပဏ္ဍာဝတောင်ရိပ်ဝယ် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စကို ပြုတော်မူပြီးလျှင် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး မိမိပိုင်ပြည်စည်းစိမ်ဖြင့် ဖိတ်ကြားအပ်ပါလျက်လည်း ထိုဖိတ်ကြားချက်ကို လက်မခံ ပယ်လှန်တော်မူခဲ့၍ အစဉ်သဖြင့် ကြွချီတော်မူသည်ရှိသော် ဥရုဝေလတောအုပ်သို့ ရောက်တော်မူလေလျှင် "အိုး····ဤမြေအပြင်သည်ကား လွန်စွာမွေ့လျော်ဖွယ်ရှိစွာ၊ ပဓာနအလုပ် အားထုတ်လိုသော အမျိုးကောင်းသားအဖို့ရာ ပဓာနအလုပ် အားထုတ်ဖို့ရန် ဤနေရာသည် အသင့်လျော်ဆုံး ဖြစ်စွာတကား"ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူကာ ဒုက္ခရစရိယာ ပဓာနအလုပ်ကို စတင်အားထုတ်လျက် ထိုတောအုပ်ဝယ် နေတော်မူလေ၏။

ထိုသို့ ဘုရားအလောင်းတော် ရဟန်းပြုတော်မူသောအခါ၌ ကောလွှာညပုဏ္ဏားမှတပါး အခြား ပုဏ္ဏားပဏ္ဍိတ်ခုနစ်ဦးတို့သည် ကွယ်လွန်ခဲ့ကြလေပြီ၊ အင်ယဆုံး ကောလွှာညပုဏ္ဏားတဦးသာ ကျန်းမာစွာ ကျန်ရှိလေတော့သည်။ ကောလွှာညပုဏ္ဏားသည် "ဘုရားအလောင်းတော် ရဟန်းပြုပြီ"ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိလေလျှင် ထိုကွယ်လွန်ပြီးသော ပုဏ္ဏားပဏ္ဍိတ်ခုနစ်ဦးတို့၏ သားများထံသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် "သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ရဟန်းပြုပြီတဲ့၊ ထိုမင်းသားသည် ယုံမှားဖွယ်မရှိ ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လိမ့်မည်ကေန်ပင်၊ အကယ်၍ သင်တို့၏ ဖခင်များ အသက်ထင်ရှားရှိနေကြလျှင် ယနေ့ပင် တောထွက်၍ ရဟန်း

ပြုကြမည် ဖြစ်လေသည်၊ အကယ်၍ အသင်တို့လည်း ရဟန်းပြုလို ကြပါလျှင် လာကြလော့၊ ထိုယောက်ျားမြတ်နောက် အတုလိုက်ကာ ရဟန်းပြုကြပါဟု"ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ထို ခုနစ်ယောက် လုံးပင် ရဟန်းပြုရန် ဆန္ဒတူညီမှု မဖြစ်နိုင်ကြပဲ သုံးယောက်ကား ရဟန်း မပြုနိုင်ကုန်၊ ကောလ္လာညပုဏ္ဏားကို အကြီးအကဲ ပြုကာ ကျန်လေးယောက်တို့သာ ရဟန်းပြုကြကုန်၏။

ဤပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်းငါးဦးတို့သည် ရဟန်းပြုကြပြီးနောက် နှုဂုံး,မင်းနေပြည်တို့၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်ကြ၍ကာ အစဉ်သဖြင့် ဘုရားအလောင်းတော်အထံသို့ ရောက်ကြလေကုန်၏။ ထိုပဉ္စဝဂ္ဂီ ရဟန်းငါးဦးတို့သည် ခြောက်နှစ်ကြာ ကာလပတ်လုံး ဘုရား အလောင်းတော် မဟာပဓာနအလုပ်ကို အားထုတ်တော်မူနေစဉ် "ယခုမကြာမီ ဘုရားဖြစ်တော့မည်၊ ယခုမကြာမီ ဘုရားဖြစ်တော့ မည်"ဟု မျှော်လင့်ချက်ကြီးစွာထား၍ ဘုရားအလောင်းတော်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးကြသျှက် အနီးထံပါးဦးပင် နေထိုင် သွားလာရှိနေကြ ကုန်၏။

ခြောက်နှစ်အခါ(ကျော်)၏ အလောင်းတော်သူမြတ်သည် ဆန် တစေ့,နှမ်းတလုံး-စသည်ကို စားသုံး၍ ညှိုးချုံးပင်ပန်းစွာ အခါကို ကုန်စေပါသော်လည်း ဒုက္ခရစရိယာအကျင့်ဖြင့် အရိယမဂ်ဖိုလ်ကို ရနိုင်မှု အလျှင်းပင် မရှိသည်ကို သိမြင်တော်မူကာ (အောက် မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဒုတိယတွဲ၊ စာမျက်နှာ ၂၆၂, ၂၆၃-၌ ဆိုခဲ့ပြီး သည့်အတိုင်း)သေနာနိုဂုံး၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်၍ ထမင်း, မုံကြမ်း ရသမျှသော အစာအာဟာရ ဆွမ်းတို့ကို ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင် တော်မူလေသည်။ ထိုအခါ ပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်းငါးဦးတို့သည် မေ့တာ တရား၏ လှုံ့ဆော်ချက်အရ ဘုရားအလောင်းတော် အပေါ်၌ ပြီးဌေအားလျှော့ကြကာ အလောင်းတော်သူမြတ်ကို ပစ်ခွါကြ၍ ဋီသိပတန မိဂဒါဝုန်တောသို့ သွားရောက်ကြလေကုန်၏။

ထိုသို့ ပဉ္စဝဂ္ဂီ ရဟန်းငါးဦးတို့ စွန့်ခွါ၍ သွားကြပြီးနောက် ဘုရားအလောင်းတော်သည် ထမင်း, မုံကြမ်း ရသမျှသော အစာ အာဟာရဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်တော်မူခြင်းဖြင့် နှစ်ရက်

သုံးရက်အတွင်းအရေ, အသား, အသွေးများ ပကတိအခြေအနေ သို့ ရောက်အောင် ပြုလုပ်တော်မူပြီးလျှင် ကဆုန်လပြည့် (ဘုရားဖြစ်မည့်) နေ့၌ သုဇာတာသူဌေးကတော် ဆက်ကပ်လှူဒါနိုး အပ်သည့် မြတ်သောဃနာဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးတော်မူ၍ နေရောဂြာ မြစ်ကြောဝယ် ရွှေခွက်ကို မျှောခဲ့ပြီးလျှင် "ယနေ့ငါကား ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လိမ့်မည်ကုန်"ဟု ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်တော်မူကာ ညနေချမ်းအခါဝယ် ကာလနုဝါးမင်း၊ ချီးမွမ်းခြင်းအရာတို့ဖြင့် ဝမ်းသာအားရမ်း ချီးမွမ်းအပ်လျက် မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်ထက်သို့ တက်ရောက်တော်မူပြီးလျှင် အစလဋ္ဌာန အပရာဇိတပလ္လင်တော်၌ အရှေ့လောကဓာတ်ဖက်သို့ မျက်နှာတော်မူကာ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေထိုင်နေတော်မူလျက် အင်္ဂါလေးချက်ပြည့်ဝသော ဝိရိယတော်ကို ဆောက်တည်ပြီးလျှင် နေ့မဝင်ခင် ဒေဝပုတ္တမာရ်ကို ပယ်နှင်၍ ညဉ့်ဦးယံဝယ် ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်ကို ရတော်မူပြီးလျှင် သန်းခေါင်ယံ၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်တော်ကို ရရှိတော်မူပြီးနောက် မိုးသောက်ယံ ရောက်လတ်သော် ပဋ္ဌာန်သမ္မပ္ပါဒ်တရား၌ ဉာဏ်တော်ကိုသက်ဝင်စေလျက် အနုလုံ, ပဋ္ဌိလုံ=အစုန်, အဆန် ပဋ္ဌိစ္စသမุปบาท် အင်္ဂါဆယ်နှစ်ရပ်တို့ကို (အောက်ဘုရားဖြစ်ခဏ်း၌ ဖော်ပြအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း) မဟာဝဇိရဝိပဿနာ ဉာဏ်တော်မြတ်ဖြင့် သုံးသပ်ဆင်ခြင်တော်မူလျက် ခပ်သိမ်းသော ဘုရားရှင်တို့ ရအပ်သည့် သမ္ဗုဇ္ဈတ အာသာခရရဏ ဉာဏ်တော်မြတ်ကို အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကြီးနှင့် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးလျှင် ထိုမဟာဗောဓိပလ္လင်၌ပင် အရဟတ္တဖိုလ်သမာပတ်ကိုဝင်စားတော်မူကာခုနစ်ရက်ကာလကို လွန်စေတော်မူလေ၏။

ဤနည်းဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် (အောက်၌ ဖော်ပြအပ်ပြီးအတိုင်း) သတ္တဝါနှစ်နေ့တော်မူပြီးနောက် သဟမ္ပတိမြတ်ဗြဟ္မာမင်းတောင်းပန်လျှောက်ထားချက်အရ "ငါသည် အာဘယ်သူအား ရှေးဦးစွာ ဟရားဟောရပါအုံ့နည်း"ဟုဆင်ခြင်တော်မူ၍ အာဠာ-ရဂိုဏ်းဆရာကြီးနှင့် ဥဒကဂိုဏ်းဆရာကြီးတို့ ကွယ်လွန်ကြပြီးဖြစ်သည်ကို သိတော်မူပြီးနောက် တဖန် ဆက်၍ ကြံစည်ဆင်ခြင်

တော်မူလေသော် "ပဉ္စဝဂ္ဂိရဟန်း ငါးဦးတို့သည် ငါဘုရား၏ အပေါ်၌ များစွာ ကျေးဇူးရှိကြသူများ ဖြစ်လေသည်၊ ယင်းပဉ္စဝဂ္ဂိ ရဟန်းငါးဦးတို့သည် ပဓာနအလုပ် အားထုတ်နေသော ငါဘုရား ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးခဲ့ကြလေပြီ၊ ငါဘုရားသည် ပဉ္စဝဂ္ဂိရဟန်း ငါးဦး တို့အား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရမှု ကောင်းလေစွ"ဟု တရား ဦး ဟောရန် စိတ်အကြံ ဖြစ်ရှိလေသည်။ ဤသို့ ကြံစည်ခြင်းကား ခပ်သိမ်းသော ဘုရားရှင်တို့၏ ကြံစည်ကြမြဲ ဓမ္မတာဖြစ်သည်၊ စင်စစ်သော်ကား ကောဏ္ဍညပုဏ္ဏားကိုထား၍ အခြားမည်သူ တဦးတယောက်မျှ ဤ ဘုရားသာသနာဝယ် ရှေးဦးစွာ သစ္စာ လေးပါး တရားကို သိစွမ်းနိုင်မည့်သူ တလူမျှ မရှိချေ၊ ထို ကောဏ္ဍညပုဏ္ဏားသည်လည်း ဤသို့ သစ္စာလေးပါး တရားကို ရှေးဦးစွာ သိနိုင်ရန် ကမ္ဘာတသိန်းကာလပတ်လုံး အဓိကာရ (=အယိကရ)ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကြီးများကို ပြုခဲ့သည်ပြင် ရှေးဦး ဆိုခဲ့ပြီးသောအတိုင်း ဘုရားအမှုရှိသော ရဟန်းသံဃာအား ကောက်ဦးကိုးကြိမ် အလှူထူးကို လှူဒါန်းခဲ့လေသည်။

(ဂ) မထေရ်မြတ် တရားထူးရကြောင်း

ထိုနောက် မြတ်စွာဘုရားသည် သပိတ်,သင်္ကန်းကို ယူဆောင် တော်မူ၍ အစဉ်သဖြင့် ဇုသိပတန မိဂဒါဝုန်တောသို့ ကြွတော် မူကာ ပဉ္စဝဂ္ဂိရဟန်း ငါးဦးတို့ရှိရာသို့ ကပ်ရောက်တော်မူလေ၏။ ပဉ္စဝဂ္ဂိရဟန်းငါးဦးတို့သည် မြတ်စွာဘုရားကြွလာသည်ကို မြင်ကြ၍ မူလက ဝတ်ကြီး, ဝတ်ငယ် မပြုစတမ်းဟု ကတိကဝတ်ထားခဲ့ ကြသော်လည်း နီးကပ်လေလေ မူလကတိကဝတ်အတိုင်း မတည် နိုင်ကြတော့ပဲ တပါးက သပိတ်သင်္ကန်းကို လှမ်းယူ, တပါးက နေရာခင်း, တပါးက ခြေဆေးရေတည်ထား, တပါးက ခြေတော် တို့ကို ဆေး၍ပေး, တပါးက ထန်းရွက်ယပ်ဝန်းကို ယူဆောင် လာကာ ယပ်လေခပ်ပေး၍ အသီးအသီး ဝတ်ပြုကြလေသည်။

ဤသို့လျှင် ပဉ္စဝဂ္ဂိရဟန်းငါးဦးတို့ ဝတ်ပြု၍ ကိုယ်တော်မြတ်၏ အနီးဌာ ထိုင်နေကြပြီးလတ်သော် မြတ်စွာဘုရားသည် ကောဏ္ဍည

မထေရ်ကို ကိုယ်တော်မျက်မှောက် တရားနာခံ အဓိကပြုလုပ်ကာ တေပရိဝန္ဓ ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ္တန်ကို ဟောတော်မူလေသည်။ ထို တရားပွဲ၌ လူသားပရိသတ်ကား ပဉ္စဝဂ္ဂိရဟန်း ငါးဦးတို့သာ ရှိကုန်၏။ နတ်ဗြဟ္မာပရိသတ်ကား မဖိုင်းခြားနိုင်အောင် များလှစွာ၏။ ဓမ္မစက္ကြာ ဒေသနာအဆုံး၌ ကောဏ္ဍညမထေရ်သည် မဟာဗြဟ္မာပေါင်း (၁၈၀၀၀၀၀၀) တဆယ့်ရှစ်ကုဋေတို့နှင့် အတူတကွ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်တော်မူလေ၏။

အညာသိကောဏ္ဍည အမည်တွင်ခြင်း

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် "ငါဘုရား ခဲယဉ်းမှု အရာ အထောင်ဖြင့် ယူဆောင်သည်ဝိုးအပ်သည့် သစ္စာလေးရပ် တရား မြတ်ကို ၌ကောဏ္ဍညရဟန်းသည် ရှေးဦးစွာ သိပြီးဖြစ်ရကား ၌ရဟန်းသည် 'အညာသိကောဏ္ဍည' အမည်ရှိပေ၏"ဟု ဆင်ခြင် တော်မူကာ မထေရ်မြတ်ကို ထို အမည်ဖြင့် ခေါ်တော်မူလို၍ "အညာသိ ဝတ ဘော ကောဏ္ဍညော၊ အညာသိ ဝတ ဘော ကောဏ္ဍညော=အိုး....ကောဏ္ဍညသည် သစ္စာလေးပါး တရားကို ထိုးထွင်းသိမြင်လေပြီတကား၊ အိုး....ကောဏ္ဍညသည် သစ္စာ လေးပါး တရားကို ထိုးထွင်းသိမြင်လေပြီတကား"ဟု ဥဒါန်း ကျူးရင့်တော်မူလေသည်။ ယင်း ဥဒါန်း ကျူးရင့်တော်မူချက် အရ အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်၏ အမည်သည် ထိုအချိန်မှစ၍ "အညာသိကောဏ္ဍည" ဟူ၍ မည်တွင်လေသည်။

(ဃ) ရတ္တညူတေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူကြောင်း

ဤသို့လျှင် အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်သည် မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃)ခုနှစ် (မြတ်စွာဘုရား ဘုရားဖြစ်သည့်နှစ်) ဝါဆိုလပြည့် နေ့ဝယ် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်တော်မူသည်၊ လပြည့်ကျော် (၁)ရက်နေ့ ဘဒ္ဒိယမထေရ်,လပြည့်ကျော်(၂)ရက်နေ့ဝပ္ပမထေရ်, လပြည့်ကျော် (၃) ရက်နေ့ မဟာနာမမထေရ်, လပြည့်ကျော် (၄)ရက်နေ့ အဿဇိမထေရ်တို့ အစဉ်အတိုင်း သောတာပတ္တိ ဖိုလ်၌ တည်တော်မူကြပြီးနောက် လပြည့်ကျော် (၅)ရက်နေ့ဝယ်

အနတ္တလက္ခဏာသုတ္တန် ဒေသနာအဆုံးဌ ပဉ္စဝဂ္ဂိမထေရ် ငါးဦး လုံးတို့ အရဟတ္တဖိုလ်ခ် တည်တော်မူကြလေသည်။ ထိုအချိန်ဌ လူ့ပြည်လူသား ရဟန္တာကား မြတ်စွာဘုရား, ပဉ္စဝဂ္ဂိမထေရ် ငါးဦး အားဖြင့် = ခြောက်ပါးတို့ ရှိကြလေသည်။

ထိုအချိန်မှ အစပြု၍ မြတ်စွာဘုရားသည် ယသသူဌေးသား အမှူးပြုသော သူငယ်ချင်း ငါးကျိပ်ငါးယောက်တို့ကိုဌင်း, ထို့နောက် ကပ္ပါသိကဟောအုပ်ခ် ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိမင်းသား သုံးကျိပ်တို့ကို ဌင်း, ထို့နောက် ဂယာသီသကျောက်ဖျာအပြင်ခ် ဆံကျစ်ရှည်သူ ဟောင်း ရှင်တထောင်တို့ကိုဌင်း—၅၁သို့ အစရှိသည်ဖြင့် လူများ အပေါင်းကို အရိယမဂ်ဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်စေ၍ ထိုမဟာ သက္ကရာဇ် (၁၀၃) ခုနှစ် ပြာသိုလပြည့်နေ့ခ် ရာဇဂြိဟ်ပြည်သို့ ရောက်တော်မူကာ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး အမှူးပြုသည့် (၁၁၀၀၀၀) တသိန်းတသောင်းသော ပုဏ္ဏားသူကြွယ်တို့ကို သောတာပတ္တိ ဖိုလ်ခ်, တသောင်းသော ပုဏ္ဏားသူကြွယ်တို့ကိုမူ သရဏဂုံသုံးပါးခ် တည်စေတော်မူ၍ ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်းအပြင်ဝယ် အုံ့ဖွယ်ရှစ်ဖြာ သုံးပါး သိက္ခာ သာသနာတော်တည်းဟူသော ဓမ္မအပွင့်အသီးများ ခိုင်ဖြိုးစွာ ပွင့်အောင် သီးအောင် ပြုတော်မူပြီးလျှင် ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်း မြေအဝန်းအလုံးကို သက်နိုးရောင်ဖြင့် တပြောင်ပြောင်တောက်ပ အောင်, ရဟန်းသူမြတ်တို့ သွားလာသောလေတို့ဖြင့် ထက်ဝန်း ကျင် တိုက်ခတ်အောင် ပြုတော်မူလျက် ထိုမှနောက် အခါတပါး ဝယ် သာဝတ္ထိပြည်မှန် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်သို့ ရောက်၍ ထိုကျောင်းတိုက်ခ် သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရဟန်းသံဃာတို့ အလယ် ခင်းထားအပ်သော ဗုဒ္ဓါသနမြတ်ပလ္လင်ထက်ခ် ထိုင်နေ တော်မူကာ တရားဟောတော်မူသည်ရှိသော် "ရှေးဦးစွာ သစ္စာ လေးပါး တရားကိုသိကြသော ရဟန်းတို့တွင် ငါ၏သားတော် ကြီး ကောဏ္ဍညာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏" ဟု ပြတော်မူလိုရာဟား အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်ကို—

"တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ရတ္တညူနံ ယဒိဒံ အညာသိကောဏ္ဍညော = ရဟန်းတို့....ညဉ့်အရှိုင်း

အခြားကို သိကြသည့် ဝါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်း တို့တွင် အညာသိကောဏ္ဍညသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူး မြွက်ဆိုတော်မူကာ ရတ္တညူ ဟောဒဂ်ရာထူးခ၌ ထားတော်မူလေ၏။

(ဤအရာ၌။ ။"ရတ္တညူ=ညဉ့်အပိုင်းအခြား ကို သိ'သောပုဂ္ဂိုလ်' ဟူသည်မှာ ရဟန်းပြုချိန်မှစ၍ ရှည်မြင့်စွာသော ညဉ့်အပိုင်းအခြားကို သိသောပုဂ္ဂိုလ်-ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤသာသနာတော်၌ အရှင်ကောဏ္ဍည မထေရ်ထက် အလျင်လက်ဦး ရဟန်းပြုသောသူ မရှိရကား ဤ အရှင် ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ်သည် "ရဟန်းပြုချိန်မှစ၍ ရှည်မြင့်စွာသော ညဉ့်အပိုင်းအခြားကို သိသော = ရတ္တညူပုဂ္ဂိုလ်" ဖြစ်လေသည်။ (ဤအလို ရဟန်းသိက္ခာ ဝါအကြီးဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ကို ရတ္တညူပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဆိုလိုသည်)။

တနည်း—အရှင်ကောဏ္ဍည မထေရ်သည် အလုံးစုံသော တပည့် သာဝကတို့ယက် အလျင်လက်ဦး သစ္စာလေးပါး တရားကို သိတော်မူ သောကြောင့် ထိုသိမြင်သည့် ရှည်လျားစွာသောအချိန်မှစ၍ ထိုညဉ့် အပိုင်းအခြားကို သိတော်မူရကား ရတ္တညူပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေသည်။ (ဤအလို အစောဆုံး သစ္စာလေးပါးတရား သိသူကို ရတ္တညူပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဆိုလိုသည်)။

တနည်း—ရဟန္တာအရှင်မြတ်တိုင်းပင် ညဉ့်နေ့အပိုင်းအခြားထင်ရှား ရကား ရတ္တညူ=ညဉ့်နေ့အပိုင်းအခြားကို သိသောပုဂ္ဂိုလ်ဟု အမည်ရ လေသည်။ အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ်ကား ရှေးဦးစွာ ရဟန္တာဖြစ် သောကြောင့် ရတ္တညူ (=ညဉ့်နေ့အပိုင်းအခြားကို သိကြသည့် ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်) တို့တွင် အသာဆုံး-အမြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေသည်)။

ရဟန္တာဖြစ်ပြီးနောက် အညာသိကောဏ္ဍည မထေရ်မြတ်၏အကြောင်း

အညာသိကောဏ္ဍညမထေရ်သည် မဟာသက္ကရာဇ်(၁၀၃)ခု နှစ် ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၅)ရက်နေ့၌ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူသည်။ တိုနှစ် မြတ်စွာဘုရားရှင် ပြာသိုလပြည့်နေ့တွင် ဈာပဏဖြတ်ပြည်သို့ ရောက်တော်မူ၍ တပို့တွဲလဆန်း (၁) ရက်နေ့တွင် အဂ္ဂသာဝက

နှစ်ပါး (အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် အရှင်မောဂ္ဂလာန်) တို့ ရဟန်းပြုတော်မူကြသည်။ လဆန်း (၇) ရက်နေ့၌ အရှင်မောဂ္ဂလာန် ရဟန္တာဖြစ်၍ တပို့တွဲလပြည့်နေ့၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူသည်။ ဤသို့ အဂ္ဂသာဝက, မဟာသာဝက, ပကတိသာဝက ရဟန်းတော်တို့ သာသနာတော်၌ စုံညီစွာဖြစ်ပေါ်လာကြသောအခါ ဆွမ်းခံချိန်၌ သာဝက အားလုံးပင် ဝါစဉ်အတိုင်း ဆွမ်းခံကြတော်မူကြရသည်။ မြတ်စွာဘုရား တရားဟောတော်မူသောအခါ၌ကား အလယ်ဗဟို တန်းဆာဆင်အပ်သော ဗုဒ္ဓါသနဓမ္မပလ္လင်၌ မြတ်စွာဘုရား ထိုင်နေတော်မူပြီးသော် မြတ်စွာဘုရား၏ လက်ျာနံပါး၌ ဓမ္မသေနာပတိ = အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်, လက်ဝဲနံပါး၌ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်တို့ ထိုင်နေတော်မူကြရသည်။

ထိုအဂ္ဂသာဝက မထေရ်နှစ်ပါးတို့၏ ကျောဘက်မှာ အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်အတွက် နေရာ ခင်းထားကြလေသည်။ ကျန်သော ရဟန်းတို့သည် အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်ကို ဝန်းရံ၍ ထိုင်နေကြရလေသည်။ အဂ္ဂသာဝက နှစ်ပါးတို့သည် အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ်က သာသနာတော်ဝယ် အဦးအစ သစ္စာလေးပါး တရား သိတော်မူသူ ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း, အရွယ်တော် အားဖြင့်လည်း ကြီးမားတော်မူသောကြောင့်ရင်း အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ်၌ ရိုသေခြင်း ရှိကုန်ရကား မထေရ်မြတ်ကို မဟာဗြဟ္မာကြီးကဲ့သို့ရင်း, မီးပုံကြီးကဲ့သို့ရင်း, အဆိပ်လျင်သော မြွေနဂါးကဲ့သို့ရင်း အောက်မေ့လေးစား မှတ်ထင်တော်မူကြကာ မိမိတို့က နေရာဦး၌ နေထိုင်ကြရကုန်သော်လည်း မရဲမဝံ့ရှိတော်မူကြကုန်၏၊ ရှက်နိုးအားနာတော်မူကြကုန်၏။ ထိုအခါ အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်သည် "၅၂ အဂ္ဂသာဝကမထေရ်မြတ် နှစ်ပါးတို့သည် နေရာဦးအကျိုးငှါ တသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းကြာ ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ဆည်းပူးအပ်ကုန်ပြီ၊ ထို အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါးတို့သည် ယခုအခါ နေရာဦး၌ ထိုင်နေကြရသော်လည်း မရဲမဝံ့ရှိတော်မူကြကုန်၏၊ ငါ့ကို ရှက်နိုးအားနာတော်မူကြကုန်၏၊ ထို

အဂ္ဂသာဝကမထေရ်မြတ် နှစ်ပါးတို့ ချမ်းသာစွာ နေနိုင်အောင် ငါဖြိုလုပ်မည်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော် မူမိလေသည်။ ဤကား အကြောင်းတပါး ဖြစ်သည်။

ထိုပြင်လည်း အရှင်ကောဏ္ဍည မထေရ်မြတ်သည် ဘုန်းကံကြီးမားသော မဟာသာဝကကြီးတပါး ဖြစ်တော်မူလေသည်၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးသတင်းကောင်းများကဲ့သို့ ထိုအတူ မထေရ်မြတ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးသတင်းကောင်းများသည်လည်း ဤစကြဝဠာရှိ လူတို့နှင့်တကွ စကြဝဠာတိုက် တသောင်းဌ နေကြသော နတ်ဗြဟ္မာတို့၏အတွင်းဌ ပြန့်နှံ့လျက်ရှိကုန်၏၊ သို့ရကား နတ်လူတို့သည် မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ သွားရောက်၍ နံ့သာ, ပန်း-စသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်မှု ပြုကြပြီးလျှင် “မထေရ်မြတ်ကြီးသည် သစ္စာလေးပါး တရားထူးကို လက်ဦးအစ သိမြင်သော မဟာ-သာဝကကြီး ဖြစ်တော်မူပေသည်” ဟု (ဘုရားကို ပူဇော်ပြီးသည်၏) အခြားမဲ့မှာပင် အရှင်ကောဏ္ဍည မထေရ်မြတ်ထံ ဆည်းကပ်၍ တဖန် ပူဇော်ကြပြန်လေသည်။ အနီးထံမှောက် လာရောက်ကြသူတို့အား သင့်လျော်လျောက်ပတ်သော တရားစကား ဟောကြားမှု, အစေ့အစပ်စကား ပြောကြားမှု တခုခုကို ပြုရမည့် ဝတ်တရားကလည်း သာသနာထုံးစံအရ ရှိနေပြန်၏၊ မထေရ်မြတ်ကလည်း ဖလသမာပတ်ဖြင့် ချမ်းသာစွာနေရမှ (= အရိယ-ဝိဟာရ) ကိုသာ အလေးဂရု ပြုတော်မူသူ ဖြစ်၏။ သို့ရကား မထေရ်မြတ်၏အဖို့ရာ ထို အနီးထံမှောက် လာရောက်သူတို့အား သင့်လျော်လျောက်ပတ်သော တရားစကား ဟောကြားရမှု, အစေ့အစပ်စကား ပြောကြားရမှုများသည် အဝိ အလုပ်ကျယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်၍နေ၏။ ဤသည်လည်း အကြောင်းတပါးဖြစ်သည်။

ထိုဖော်ပြရာပါအကြောင်းနှစ်ပါးတို့ကြောင့် အရှင်ကောဏ္ဍည မထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အနီးအပါးမှ အရပ်တပါး ဖဲသွားနေထိုင်တော်မူလိုသည်ဖြစ်၍ မိမိ၏တူ မန္တာဏီပုဏ္ဏားမ၏သား ပုဏ္ဏလုလင်ကို “ငါ၏တူ ပုဏ္ဏလုလင်သည် ရှင်ရဟန်းပြု၍ သာသနာတော်၌ မြတ်သောဓမ္မကထိက ပုဂ္ဂိုလ်တပါး ဖြစ်

လိမ့်မည်” ဟု ဆင်ခြင်သိမြင်တော်မူပြီးလျှင်, ဒေါကာဝတ္ထုပုဏ္ဏားရှာသို့ ကြွတော်မူကာ မိမိ၏တူ ပုဏ္ဏလုလင်ကို ရှင်ရဟန်းပြုပေးပြီးလျှင် “ဤ ငါ့တူ ပုဏ္ဏရဟန်းသည် မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အနီးထံပါးဌာ နေရစ်လိမ့်မည်” ဟု ကြိုစည်တော်မူ၍ တူတော် ပုဏ္ဏရဟန်းကို မြတ်စွာဘုရား၏ အနှစ်ဝါသိက တပည့်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ပြီးမှ မြတ်စွာဘုရား အထံတော်သို့ ချဉ်းကပ်၍ “ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်၏အဖိုရာ ရှာနိုးခ့ေကျောင်းသည် သပ္ပါယမဖြစ်ပါ၊ လူသူလေးပါးတို့နှင့် ရောပြွမ်း၍ ချမ်းသာစွာနေရန် မစွမ်းနိုင်ပါ၊ ထို့ကြောင့် တပည့်တော်သည် ဆဋ္ဌန်အိုင်သို့ သွားရောက်နေထိုင်ပါရစေဘုရား”ဟု ခွင့်ပန်စကားလျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း သွားရောက်နေထိုင်ရန် ခွင့်ပြုတော်မူလေ၏။

အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်သည် ဘုရားထံမှအခွင့်ရကာ အိပ်ရာနေရာကို သိုမှီးသိမ်းဆည်း၍ သပိတ်, သင်္ကန်းကို ယူဆောင်တော်မူကာ ဆဋ္ဌန်အိုင်၏အနီး မဏ္ဍာကိန်ရေကန်ဆိပ်ကမ်းသို့ ကြွရောက်တော်မူလေသည်။ ထိုဆဋ္ဌန်အိုင်အရပ်၌ ရှေးအခါ ပဓွေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့အား ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်းဖြင့် အလေ့အကျင့်ရှိပြီးဖြစ်ကြသည့် အာနုဘော်နှင့်လည်းပြည့်စုံ နတ်တို့ကဲ့သို့ အသက်လည်းရှည်ကုန်သော ဆင်ပေါင်း (၇၀၇၀) ရှစ်ထောင်တို့သည် မထေရ်မြတ်ကို မြင်ကြရလျှင်ပင် “ငါတို့၏ ကောင်းမှုမျိုးကြီးလယ်ယာမြေကောင်းကြီး လာရောက်ပေပြီ” ဟု ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ရှိကြကာ ခွါတို့ဖြင့်ရှပ်၍ စကြိုကြရမည့်အရပ်ကို မြက်မရှိ ပကတိတလင်းဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ကြလျက် မထေရ်မြတ်စကြိုကြရာအရပ်၌ အနေအထားဖြစ်မည့်, သစ်ခက်များကိုလည်း ဖယ်ရှားကြ၍ မထေရ်မြတ် သီတင်းသုံး နေထိုင်ရာ အရပ်ကို သုတ်သင်ကြပြီးလျှင် အားလုံးဆင်ပေါင်း (၇၀၀၀) ရှစ်ဆောင်တို့ စည်းဝေးကိုင်ပင်ကြသည်မှာ—

“အချင်းတို့.... ငါတို့သည် အကယ်၍ ‘ဤဆင်သည် မထေရ်မြတ်အတွက်တာ ပြုဖွယ်ရာများကို ပြုလုပ်လိမ့်မည်

ဤဆင်သည် ပြုလုပ်လိမ့်မည်'ဟု သူပြုနိုး ငါပြုနိုး မျှော်ကိုး၍ နေကြလျှင် မထေရ်မြတ်သည် ဆွေမျိုးများသောရွာသို့ ရောက်သကဲ့သို့ ဆေးမြီးခိုင်းသောသပိတ်ဖြင့်ပင် ကျောင်းသို့ ပြန်ကြွရလိမ့်မည်၊ သို့ရကား လစ်ဟင်းမှု မရှိရအောင် အလှည့်ဖြင့် မထေရ်မြတ်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးကြကုန်စို့၊ အထူးအားဖြင့် ဆင်ဖားကောင်၏ အလှည့်သို့ရောက်လျှင် ကျန်သောဆင်များကလည်း (ငါ့အလှည့်မဟုတ်ဟု လျစ်လျူရှု၍ မနေကြပဲ)မမေ့မလျော့ ပြုစုမှုမည်"—

ဟု တိုင်ပင်ဆွေးနွေးကြကာ အလှည့်အကြိမ် ထားကြလေကုန်၏။ အလှည့်ကျသော ဆင်သည် စောစောပင် မထေရ်မြတ်အတွက် မျက်နှာသစ်ရေ, ဒန်ပူများကို တည်ထားလေသည်။ တည်ထားပုံမှာ–အလှည့်ကျသောဆင်သည် ထင်းရှူးတင်း နှတ်ထင်းစသည့် မီးဖြစ်လွယ်သော ထင်းခြောက်များကို အချင်းချင်းပွတ်တိုက်၍ မီးဖြစ်စေ မီးကောက်ထစေ, ပြီးလျှင် ထိုင်ပုံ၌ ကျောက်တုံး ကျောက်ခဲများကို မီးဖုတ်၍ ထိုကျောက်တုံး ကျောက်ခဲများကို တုတ်ချောင်းတို့ဖြင့် လှိမ့်ယူပြီးလျှင် ကျောက်ရေခွက်ကြီးများ၌ ထည့်ပြီးသော် ရေနွေးသည်ကို သိအောင်စုံစမ်းပြီး ကံ့ကော်နွယ် ဒန်ပူကို အဆင်သင့် တည်ထားလေသည်။ ထိုနောက် ထိုအလှည့်ကျသော ဆင်သည် မထေရ်မြတ် နေထိုင်ရာ ကမ္ဘာန်းတဲကုပ် ကျောင်းကလေး၏ အတွင်း,အပြင် နှစ်ရပ်လုံး၌ သစ်ခက်များဖြင့် တံမြက်လှည်းလျက် ၅ဆိုအပ်လတ္တံ့သောအကိုင်း အစာအာဟာ-ရကို ဆက်ကပ်ခြင်းဖြင့် ဝတ်ကြီး, ဝတ်ငယ် ပြုလေသည်။

မဏ္ဍာကိန်ရေကန်

အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ် သီတင်းသုံးနေထိုင်ရာ မဏ္ဍာကိန်ရေကန်သည် ယူဇနာ၀ါးဆယ် ကျယ်ပြန့်၏၊ ထိုရေကန်၏အလယ်ဗဟို နှစ်ဆယ့်၀ါးယူဇနာမျှသောအရှည်၌ ဖော့,ရည်ဟူ၍ လုံး၀မရှိ၊ ဖလအဆင်းပမာ ကြည်လင်ယောရေသာရှိ၏။ ထိုရေပြင်၏ အပြင်ဖက် ခါးမျှနှက်သော ရေ၌ ယူဇနာ၀က်ခန့် အနံ့ရှိသော

ကြာဖြူတောသည် ယူဇနာ၀ါးဆယ်ရှိသော၀ေကန်ကို ဝန်းရံလျက် တည်၏။ ထိုကြာဖြူတော၏ အခြားမဲ့၌ ထိုမျှပင် ယူဇနာ၀က် အနံ့ရှိသော ပဒုမာကြာနီတော, ထို ပဒုမာကြာနီတော၏ အခြားမဲ့၌ ထိုမျှပင် ယူဇနာ၀က် အနံ့ရှိသော ကုမုဒြာကြာနီတော, ထိုကုမုဒြာကြာနီတော၏ အခြားမဲ့၌ ထိုမျှပင် ယူဇနာ၀က် အနံ့ရှိသော ကုမုဒြာကြာဖြူတော, ထိုကုမုဒြာကြာဖြူတော၏ အခြားမဲ့၌ ထိုမျှပင် ယူဇနာ၀က်အနံ့ရှိသော ကြာညိုတော, ထိုကြာညိုတော၏ အခြားမဲ့၌ ထိုမျှပင် ယူဇနာ၀က် အနံ့ရှိသော ကြာနီတော, ထိုကြာနီတော၏ အခြားမဲ့၌ ထိုမျှပင် ယူဇနာ၀က် အနံ့ရှိသော နံ့သာသလေးစပါးနီတော, ထိုစပါးတော၏ အခြားမဲ့၌ ထိုမျှပင် ယူဇနာ၀က် အနံ့ရှိကြသည့် သခွါး, ဗူး, ဖရုံ-အစရှိသည့် ချိုမြိန်သော အရသာရှိသော နွယ်မျိုးသစ်သီးတောကြီးများ,ထိုနွယ်မျိုးသစ်သီးတောကြီးများ၏အခြားမဲ့၌ ယူဇနာ၀က်ပင် အနံ့ပြန့်သော ကြံပင်တောသည် ရေကန်ကို ဝန်းရံလျက် တည်၏။ ထိုကြံတော၌ ကြံပင်ကြီးများသည် ကွမ်းသီးပင်ခန့် လုံးပတ်ပမာဏရှိကြကုန်၏။

ထိုကြံတော၏ အခြားမဲ့၌ ထိုမျှပင် ယူဇနာ၀က် အနံ့ပြန့်သော ၄က်ပျောတောသည် ရေကန်ကို ဝန်းရံလျက် တည်၏။ ယင်း၄က်ပျောတောမှ ၄က်ပျောသီးမှည့်နှစ်လုံးခန့်ကို စားမိကြသောလူများသည် တောင့်,အင့် ပြီးကာ လွန်စွာ ဝင်ပန်းကြကုန်၏။ ထို၄က်ပျောတော၏ အခြားမဲ့ အပြင်ဖက်၌ အိုးစရည်းခန့်ပမာဏ အသီးရှိသော ပိန္နဲတော, ထိုပိန္နဲတော၏ အခြားမဲ့အပြင်ဖက်၌ သပြေပင်တော, ထိုသပြေပင်တော၏ အခြားမဲ့အပြင်ဖက်၌ သရက်တော, သရက်တော၏ အခြားမဲ့အပြင်ဖက်၌ သီးပင်တော ဤသို့စသည်ဖြင့် အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြရလျှင် ထိုမဏ္ဍာကိန်ရေကန်၌ စားကောင်းသော သစ်သီးမည်သည့် မရှိဟု မဆိုနိုင်၊ အလုံးစုံ ရှိသည်သာ ဖြစ်၏။

ပန်းများပွင့်သောအခါ၌ လေသည် ထိုပန်းတို့မှ ဝတ်မှုံများကို တိုက်ခတ်လွှင့်သယ်ကာ ပဒုမာကြာတောရှိ ကြာရွက်များပေါ်၌ တည်စေ၏၊ ထိုကြာရွက်များ၌ ရေပေါက်တို့ ကျကုန်၏၊ ထို့နောက်

နေအပူဖြင့် ကျက်၍ နွားနို့ခဲအကျက်ကဲ့သို့ တည်ရှိလေသည်၊ ဤအရာကို ကြာပျားဟူ၍ ခေါ်ဆို၏၊ ထိုကြာပျားကို အလည့်ကျသော ဆင်တို့သည် မထေရ်မြတ်အတွက် ဆောင်ယူဆက်ကပ်ကြကုန်၏။

ကြာရင်းမှာ ထွန်တုံးဦးခန့် လုံးပတ်ပမာဏရှိ၏၊ ထိုကြာရင်းကိုလည်း ဆင်တို့သည် ယူဆောင်ကြ၍ မထေရ်အား ဆက်ကပ်ကြကုန်၏။ ကြာစွယ်သည် စည်ကြီးခေါင်း (=စည်ကြီးခွက်) ခန့် ပမာဏရှိ၏၊ ထိုကြာစွယ်၏ တဆစ် တဆစ်၌ ကြာနှိုရည်သည် တပြည့်သားခန့် ရှိ၏၊ ထိုကြာနှိုရည်ကို ဆင်တို့သည် ယူဆောင်ကြ၍ မထေရ်မြတ်အား ဆက်ကပ်ကြကုန်၏။

ဆင်တို့သည် ကြာရိုးများကို ပျားသကာနှင့် ရောစပ်၍ မထေရ်မြတ်အား ဆက်ကပ်ကြကုန်၏။ ကွမ်းသီးပင်ခန့် လုံးပတ်ပမာဏရှိသော ကြီပင်တို့ကို ကျောက်ဖျာ၌ တင်ထားကြကာ ခြေတို့ဖြင့် နင်းကြကုန်၏၊ ..ထိုကြီချောင်းတို့မှ ကြီရည်သည် ယိုထွက်၍ ကျောက်ခွက်ငယ် တွင်းငယ်တို့ကို ပြည့်စေလျက် နေပူဖြင့် ကျက်ပြီးလျှင် နွားနို့ကျောက်ခဲ (=ဂေါဒန် ကျောက်ခဲ) ပမာ ကြီသကာဖြစ်၍ တည်လေ၏၊ ဆင်များသည် ထိုကြီသကာခဲကို ယူဆောင်ကြ၍ မထေရ်မြတ်အား ဆက်ကပ်ကြကုန်၏။

ဟိမဝန္တာ ကေလာသတောင်ဝယ် နာဂဒတ္တမည်သော နတ်သားသည် နေထိုင်၏၊ မထေရ်မြတ်သည် ရံခါရံခါ ထိုနတ်သား၏ ဗိမာန်တံခါးဝသို့ ကြွတော်မူ၏၊ နတ်သားသည် အသစ်ဖြစ်သော ထောပတ်, ကြာပျားမှုန့်တို့နှင့် ရောစပ်လျက် ရေမရောသော နွားနှစ်ဆွမ်း သပိတ်အပြည့် လောင်းထည့် လှူဒါန်းလေသည်။ ထို နတ်သားကား ကသိုပမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါ နှစ်ပေါင်း နှစ်သောင်းကြာ ကာလတို့ပတ်လုံး ရန်ကောင်းသော ထောပတ်နှင့် နွားနို့စာရေးတံ ဆွမ်း လှူဒါန်းခဲ့လေသည်၊ ထို ကောင်းမှုကြောင့် ထို နတ်သား၏အဖို့ရာ ဤထောပတ်,ကြာပျားမှုန့်တို့နှင့် ယှဉ်သည့် ရေမရောသော နွားနှစ်သည် စားသောက်ဖွယ် အစာအာဟာရ ဖြစ်လာလေသည်။

ဤသို့လျှင် အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ်သည် ဆယ့်နှစ်နှစ်ကြာ ကာလပတ်လုံး ထိုဆဒ္ဒန်အိုင် မဏ္ဍာကိန်ရေကန်၏ အနီးဌာ သီတင်းသုံးနေတော်မူ၍ ကိုယ်တော်၏ အာယုသင်္ခါရကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် အာယုသင်္ခါရ = ဇီဝိတသङ္ခာန်အစဉ်ကုန်နေပြီကို မြင်တော်မူ၍ "ငါသည် အာယတ်အရပ်၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံရပါမည်နည်း"ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူလေသော် "ငါ့ကို ဆယ့်နှစ်နှစ်ကြာ ကာလတို့ပတ်လုံး ပြုစုလုပ်ကျွေးကြသော ဤဆင်ပေါင်း(၁၀၀၀)ရှစ်ထောင်တို့သည် ပြုနိုင်ခဲ့သည်ကို ပြုအပ်ခဲ့လေပြီ၊ ထိုဆင်တို့၏ ကျေးဇူးကား အလွန်များလှစွာ၏၊ ငါသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံရန် ခွင့်ပန်လျှောက်ထားပြီးနောက် ဤဆင်တို့၏ အနီးထံပါး ဤကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းမှာပင် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံပေတော့အုံ" ဟု ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်တော်မူကာ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်မှောက်သို့ လာရောက်ဆည်းကပ်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ခြေတော်တို့၌ ဦးဖြင့်တိုက်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ခြေတော်တို့ကို ခံတွင်းဖြင့်လည်း စုတ်တော်မူ၏၊ လက်တို့ဖြင့်လည်း ကဒေါးဆုပ်နယ်လေ၏၊ "ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား....အကျွန်ုပ်ကား ကောဏ္ဍညဖြစ်ပါသည် ဘုရား၊ ကောင်းသောစကားကို မိန့်ကြားတော်မူပါသော မြတ်စွာဘုရား....အကျွန်ုပ်ကား ကောဏ္ဍညဖြစ်ပါသည်ဘုရား" ဟု မိမိ၏ အမည်ကိုလည်း ထုတ်ဖော်လျှောက်ထားလေ၏။

(ဤ၌။ ။ အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ် ဤကဲ့သို့ မိမိအမည်ကို ထုတ်ဖော် လျှောက်ထားခြင်းအကြောင်းမှာ–ထို အချိန်တွင် မြတ်စွာဘုရား၏ အနီးထံပါး ရှိကြသော ရဟန်းများအနက် မထေရ်မြတ်ကို အချို့ဝါကြီးသောမထေရ်ကြီးတို့က သိကြ၍ သီတင်းယ် ထေရ်ယ်တို့ကမူ မသိကြကုန်၊ ထိုသို့ ဖြစ်ရှိရာ၌ မထေရ်မြတ် ကြံစည်စဉ်းစားမ်ိသည်ကား "အကြင် သီတင်းယ် ထေရ်ယ်တို့သည် ငါ့ကို မသိကြသည့်အတွက် 'ယခု မြတ်စွာဘုရားနှင့် အတူတကွ ပဋ္ဌိသန္ဓာရ=အစ်ခေ အစပ်စကား ပြောကြားမှုပြုနေသည့် ခေါင်းဖြူ, ခါးကုန်း, သွားပြုန်း

ယုင်းယို ဤရဟန်းအိုကြီးကား အဘယ်သူနည်း'ဟု စိတ်နေ ဖောက်ပြား ပြစ်မှားကြပေလိမ့်မည်၊ ထိုပြစ်မှားသော သီတင်းယ် ထေရ်ယ်တို့သည် အပါယ်သို့ လားရောက်ကြလိမ့်မည်။ ငါ့အမည်ကို မြတ်စွာဘုရားအား ထုတ်ဖော်လျှောက်ထားလျှင်ကား ထိုရှေးကမသိကြသော သီတင်းယ် ထေရ်ယ်တို့လည်း ငါ့ကို သိကြလိမ့်မည်၊ ယင်း ထေရ်ကြီး,ထေရ်ယ်= နှစ်သွယ်သော သီတင်းသုံးဖော် ရဟန်းတော်မျှားသည် ငါ့ကို ရှေးက သိဘူး, ယခုသိစ ဖြစ်ကြသည့်အတွက် 'စကြဝဠာတိုက်တသောင်းခွဲ မြတ်စွာဘုရားတဲ့သို့ပင် ထင်ရှား ကျော်ကြားသော မဟာသာဝကကြီး ပါတကား' ဟု သဒ္ဓါရှုန်းစို ကြည်ညိုကြလိမ့်မည်၊ ထိုစိတ်ကြည်ညိုကြသူ အားလုံးပင် နတ်ရွာသုဂတိသို့ လားရောက်ကြရပေလိမ့်မည်" ဟု ကြံစည် စဉ်းစားတော်မူမိလေသည်။ သို့ရကား သတ္တဝါတို့အဖို့ရာ အပါယ်လမ်း ပိတ်၍ နတ်ရွာလမ်း ဖွင့်တော်မူလိုသည့်အတွက် မထေရ်မြတ်သည် မိမိအမည်ကို မြတ်စွာဘုရားအား ထုတ်ဖော်လျှောက်ထားလေသည်)။

ထိုအချိန်၌ အရှင်ဝဂ္ဂီသမထေရ်၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် "ဤအရှင် အညာသိကောဏ္ဍညမထေရ်သည် ဆယ့်နှစ်နှစ်တာ အလွန်အချိန် ကြာမှ မြတ်စွာဘုရားထံတော်မှောက်သို့ လာရောက်ဆည်းကပ် ကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ခြေတော်တို့၌ ဦးဖြင့်တိုက်၍ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်၏ ခြေတော်တို့ကို ခံတွင်းဖြင့်လည်း စုတ်တော်မူ၏၊ လက်တို့ဖြင့်လည်း ဟအားဆုပ်နယ်တော်မူ၏၊ 'ဘုန်းတော်ကြီး သော မြတ်စွာဘုရား....အကျွန်ုပ်ကား ကောဏ္ဍညဖြစ်ပါသည် ဘုရား၊ ကောင်းသောစကားကို မိန့်ကြားခဲ့တော်မူပါသော မြတ်စွာ ဘုရား....အကျွန်ုပ်ကား ကောဏ္ဍညဖြစ်ပါသည်ဘုရား' ဟု မိမိ၏ အမည်ကိုလည်းထုတ်ဖော်လျှောက်ထားတော်မူ၏၊ ငါသည်အရှင် အညာသိကောဏ္ဍညမထေရ်ကို မြတ်စွာဘုရား၏ မျက်မှောက် တော်မှာပင် သင့်လျော်ပတ်သော ဂါထာတို့ဖြင့် ချီးမွမ်း လျှောက်ဆိုရမှ ကောင်းလေစွ" ဟု အကြံဖြစ်ပြီးနောက် အရှင် ဝဂ္ဂီသမထေရ်သည် နေရာမှထ၍ လက်ကန်တော့စံပယ်တင်ပြီး လျှင် ဘုရားရှိရာဖက်သို့ လက်အုပ်ကို ချီညွှတ်ကာ မြတ်စွာဘုရား ကို "ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား.... ပဋိဘာန်ဂါထာ ပိုဒ်များ တပည့်တော်၏ ဉာဏ်ဝယ် ထင်လာပါသည်ဘုရား၊ ကောင်းသောစကားကိုမိန့်ကြားတော်မူပါသောမြတ်စွာဘုရား....

တပည့်တော်၏ဥာဏ်ဝယ် ပဋ္ဌာဘာန်ဂါထာပိုဒ်များ ထင်လာပါ သည်ဘုရား”ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ချစ်သားဝဏ္ဏသ....သင်ချစ်သား၏ဥာဏ်ဝယ် ပဋ္ဌာဘာန်ဂါထာပိုဒ်များ အလိုရှိတိုင်း ထင်စေ” ဟု ခွင့်ပြုစကား မိန့်ကြားတော်မူလေလျှင် အရှင်ဝဏ္ဏသမထေရ်သည် အရှင်အညာသိ ကောဏ္ဍည မထေရ်ကို မြတ်စွာဘုရား၏ မျက်မှောက်တော်မှာပင် သင့်လျော်ပတ်သော ဂါထာတို့ဖြင့် ဤဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း ချီးမွမ်းလျှောက်ဆိုလေ၏—

၁။ ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓေါ သော ထေရော၊
ကောဏ္ဍညော တိမ္ဗနိဂ္ဂမော။
လာဘီ သုခဝိဟာရာနံ၊
ဝိဝေကာနံ အဘိဏှသော။

ကောဏ္ဍညော = နွယ်တော်ဝံသ ကောဏ္ဍညဟု နာမတွင်ခေါ် အမည်တော်ရှိပေသော။ သော ထေရော = မြတ်စွာထံမှောက် အဖူးအမြော်ရောက်သည့်ဘုန်းတောက်ဥက္ကဋ္ဌ ထိုမထေရ်မြတ်ကြီးသည်။ ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓေါ = ဘုရား၏နောက် ဉာဏ်ယာဉ်လျှောက်၍ လေးထောက်သစ္စာ နက်နဲစွာကို ပဌမဝါဒိက အစဆုံးသိတော်မူမှုကြောင့် ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓဂုဏ်ထူးရတော်မူ၏။ တိမ္ဗနိဂ္ဂမော = သူမတူတန် လွန်ပြင်းထန်သည့် သမ္မပ္ပဓာန်လုံ့လ ဝိရိယလည်းရှိတော်မူ၏။ သုခဝိဟာရာနံ = မျက်မှောက်ဘဝ ပစ္စက္ခဝယ် အေးမြချမ်းသာစွာ နေထိုင်ရာ နေထိုင်ကြောင်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဝိဝေကာနံ = ဝိဝေကသုံးပါး မြတ်သောတရားတို့ကို။ အဘိဏှသော = အမြဲမပြတ်။ လာဘီ = ချမ်းမြေ့ကြည်ဖြူရတော်မူလေ့ ရှိပေ၏။

၂။ ယံ သာဝကေန ပတ္တမ္ပံ၊
သတ္ထုသာသနကာရိနာ။
သမ္ဘသဲ တံ အနုပ္ပတ္တံ၊
အပ္ပမတ္တသ သိက္ခတော။

သတ္ထုသာသနကာရိနာ = ဘုရားမြတ်စွာ ဆုံးမရာကို လိုက်နာ ကျင့်သုံးလေ့ရှိသော။ သ၁ကေန = တပည့် သာ၀က အရိယသံဃာသည်။ ယံ = အကြင်မဂ်လေးပါး ဖိုလ်လေးပါး, ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်အပြား-စသည်ကို။ ပတ္တမ္ဟိ, = ဉာဏ်ဖြင့်ဆိုက်ကပ် ရောက်အပ်ရထိုက်ပေ၏။ အသ= ထိုဘုန်းတော်ဥက္ကဋ္ဌ အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ်ကြီး သည်။ တံ သမ္ဟံ = ထိုမဂ်လေးပါး, ဖိုလ်လေးပါး, ပဋိ-သမ္ဘိဒါဉာဏ်အပြား-စသည် အလုံးစုံကို။ အပ္ပမတ္တသ = အပ္ပမာဒတရား လက်ကိုင်ထားလျက်။ သိက္ခတော = သိက္ခာသုံးပါး ပွါးများကြီးကုတ် အား ထုတ်ကျင့်ကြံတော် မူသည်ဖြစ်၍။ အနုပ္ပတ္တံ = သာ၀ကများစွာ ထေရ်သံဃာ တွင် သမ္ဗာတော်ထူး လွန်ပျံ့ပျှံ၍ လက်ဦးဆိုက်ရောက် အပ်လေပြီ။

၃။ မဟာနုဘာ၀ေါ တေ၀ိဇ္ဇော၊
စေတောပရိယ်ဝယကောဝိဒေါ။
ကောဏ္ဍညော ဗုဒ္ဓဒါယာဒေါ၊
ပါဒေ ဝန္ဒတိ သတ္ထုနော။

မဟာနုဘာ၀ေါ = ကြီးမြတ်သောအာနုဘော်ရှိတော် မူထ၀ေသော။ တေ၀ိဇ္ဇော = ပု, ဒိ, အာ-ဟု ဝိဇ္ဇာသုံးပါး ထင်ရှားရှိထ၀ေသော။ စေတောပရိယ၀ယကောဝိဒေါ = စိတ်ဖြစ်ပုံကို အကုန်သိမြင် စေတောပရိယအာဘိညာဏ်ရှင် ဖြစ်တော်မူထ၀ေသော။ ဗုဒ္ဓဒါယာဒေါ = မြတ်စွာ ဘုရား၏ ကိုးပါးဥစ္စာ လောကုတ္တရာ အမွေရတနာကို ရှေးဦးစွာ ရယူတော်မူပေထ၀ေသော။ကောဏ္ဍညော = နွယ်တော်ဝံ၀ သ ကောဏ္ဍည ဟု နာမတွင်လတ် မထေရ်မြတ်ကြီးသည်။ သတ္ထုနော = လူနတ်တို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရား၏။ ပါဒေ= ခြေတော်အစုံ ကြာပဒုံတို့ကို။ ဝန္ဒတိ = ဦးတိုက်, နမ်းစုတ်,လက်ဖြင့်ဆုပ်၍ ပျပ်တုပ်ရိုကျိုး ရှိခိုးတော်မူနေပြီ တကား....။

၄၀ မဟာဗုဒ္ဓဝင် [သံဃ

ဤဝါထာများဖြင့်ချီးမွမ်းလျှောက်ဆိုပြီးချိန်တွင် ပရိသတ်ကား အလွန်တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်လျက် ရှိလေသည်။ ပရိသတ်တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်နေသည်ကို သိရှိတော်မူကာ အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ် မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရားနှင့် ပဋိသန္ဓာရ=အစေ့အစပ်စကား လျှောက်ထားပြောကြားမှုကို ပြုပြီးလျှင် "မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်၏ အာယုသင်္ခါရတို့ကား ကုန်ခဲ့ပါကုန်ပြီ၊ တပည့်တော်သည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံပါတော့မည်ဘုရား" ဟု လျှောက်ထားခွင့်ပန်လေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်က "ချစ်သားကောဏ္ဍည်.... သင်ချစ်သားသည် အဘယ်အရပ်၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံမည်နည်း"ဟု မေးတော်မူလေလျှင် အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ်သည် "မြတ်စွာဘုရား.....တပည့်တော်အား ဆယ့်နှစ်နှစ်ကြာ ပြုစုလုပ်ကျွေးကြသော ဆင်အပေါင်းတို့သည် ပြုနိုင်ခဲယည်းကို ပြုအပ်ခဲ့ကြပါပြီ၊ ထို့ကြောင့် တပည့်တော်သည် ထိုဆင်တို့၏အနီးအပါး ဆဋ္ဌန်ဒိုင်မှာပင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံပါမည်ဘုရား"ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။မြတ်စွာဘုရားသည် ဆိတ်ဆိတ်နေသဖြင့် ခွင့်ပြုတော်မူ၏။

(ဤ၌။ ။အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်က "မြတ်စွာဘုရား..... ဘပည့်တော်သည်ပရိနိဗ္ဗာန်စံပါတော့မည်ဘုရား"ဟု အသိပေး=ခွင့်ပန်စကား လျှောက်ထားလေသုမြတ်စွာဘုရားရှင်က"ချစ်သား....ပရိနိဗ္ဗာန်မစံနှင့်ဦး"ဟု မိန့်တော်မူလျှင်လည်း ကိုယ်တော်မြတ်ပင် ငြိုးငွေ့ရန်ဟောကြားအပ်သော တောဘူမကဝဋ္ဋတရား၌ ပျော်ပိုက်နေဦးဟု မိန့်တော်မူရာ ကျရှေ့မည်။"ချစ်သား....ပရိနိဗ္ဗာန်စံလေလော့"ဟုမိန့်တော်မူလျှင်လည်း သေဖို့ရန် ဆောက်တည်စေရာ ကျရှေ့မည်၊ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အစ္စန်းနှစ်ပါးလွတ်အောင် "ချစ်သား... အဘယ်အရပ်၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံမည်နည်း"ဟုကြားချ၍ မေးတော်မူလေသည်)။

ထိုနောက် အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရားကို အရိုအသေပြုပြီးလျှင်"မြတ်စွာဘုရား....ရှေးအခါ ဒုက္ခရစရိယာကျင့်တော်မူစဉ် အရှင်ဘုရားတို့အား ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် ပဌမဖူးမြော်ခြင်းသည် ရှိပါ၏၊ တနည်း မိဂဒါဝုန်တော၌ ဖူးမြော်ရခြင်းသည် ရှိပါ၏၊ ထိုဖူးမြော်ရခြင်းသည် ရှေးဦးစွာ ဖူးမြော်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည် ဘုရား။ဤယခု ဖူးမြော်ခြင်းသည် နောက်ဆုံး

မှုးမြော်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်ဘုရား" ဟု ဇလျောက်ထားရ၍ လူများ အပေါင်းဦးကြွေးစဉ်ပင် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးလျှင် ရှေ့တော်မှ ထွက်ခဲ့၍ တံခါးမှခ်ဉ့် ရပ်တည်ပြီးသော် "မစိုးရိမ်ကြလင့်,မငိုကြွေး ကြလင့်၊ မြတ်စွာဘုရားများပင် ဖြစ်ဖြစ်၊ သာဝကများပင် ဖြစ်ဖြစ် ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းသော သဒ္ဓါရတို့သည် မပျက်စီးကြသော်မည် သည် မရှိကုန်" ဟု လူများအပေါင်းကို ဆုံးမတော်မူခဲ့၍ လူများ အပေါင်း ကြည့်ရှုစဉ်ပင် ကောင်းကင်ဘို့ ပျံတက်ကာ မဏ္ဍာကိန် ရေကန်ကမ်းနားဌ သက်ဆင်း၍ ရေကန်ဦ့်ရေချိုးပြီးသော် သက်နီး တို့ကို ကောင်းစွာ ဝတ်,ရုံတော်မူလျက် ကျောင်း,အိပ်ရာ,နေရာ များကို သိမ်ဖြူးသိမ်းဆည်းပြီးလျှင် ဗလသမာဝတ်ဖြင့် ညဉ့်သုံးယံ ဘို့ကို ကုန်လွန်စေတော်မူ၍ (= ဟညဉ့်လုံး ဗလသမာဝတ်ကို ဝင်စားတော်မူ၍ဟု ဆိုလိုသည်)မိုးသောက်အားကြီး လင်းခါနီးဌ အနုပါဒိသေသပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံ ချုပ်ငြိမ်းတော်မူလေ၏။

အရှင်ကောလွှာညီမတော်ရဲ့မြတ် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည်နှင့် တပြိုင်နက် ဟိမဝန္တာဝယ် သစ်ပင်အလုံးဝုံတို့သည် မိမိတို့၏ အပွင့်, အသီးတို့ဖြင့် အောက်ထက်မကျန် ပွင့်ကြ, သီးကြသဖြင့် ကိုင်းညွှတ် ကြ၍လျက်ကုန်၏။ မထေရ်မြတ်အား ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် အလှည့်ကျသောဆင်သည် မထေရ်မြတ် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသည် ကို မသိပဲ စောစီးစွာပင် မျက်နှာသစ်ရေ,ဒန်ပူများကို တည်ထား၍ ဝတ်ကြီး,ဝတ်ငယ်များကို ပြုမြဲတိုင်း ပြုပြီးနောက် မထေရ်မြတ် ဘုဉ်းပေးရန် သစ်သီးတို့ကို ယူဆောင်လာပြီးလျှင် စကြီအစွန်းဌ ရပ်တည်လာ၏။ဆိုအလှည့်ကျအလုပ်အကျွေးဆင်သည် နေထွက် သည်တိုင်အောင် မထေရ်မြတ်ထွက်လာတော်မူသည်ကို မမြင်ရ၍ "မထေရ်မြတ်သည် ရှေးအခါကဆိုလျှင် စောစီးစွာပင် စကြီကြွ တော်မူ၏၊ မျက်နှာ သစ်တော်မူ၏၊ ယခုမူကား နေထွက်သည် တိုင်အောင် သခ်မ်းကျောင်းမှ မထွက်ကြချေ၊ ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း" ဟု အောက်မေ့ ဆင်ခြင်ကာ သခ်မ်းကျောင်း တံခါးကို မြင်နိုင်ရာတိုက်ရုံ အနည်းငယ် လှမ်း၍ အတွင်းသို့ ကြည့်လေလျှင် တိုင်လျက်သာရှိနေသော မထေရ်မြတ်

ကို မြင်၍ နှာမောင်းကို ဆန့်ကာ သုံးသပ်လျက် ထွက်လေ, ဝင်လေ ရှိ, မရှိကို စုံစမ်းလေသော် ထိုထွက်လေ, ဝင်လေ နှစ်ပါး တို့ မရှိတော့သည်ကို သိကာ "မထေရ်မြတ်သည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူလေပြီ" ဟု နှာမောင်းကို ခံတွင်းခွဲထည့်၍ ကျယ်လောင် စွာ ဟစ်အော် လေတော့၏။ ဟိမဝန္တာတတောလုံး တပြိုင်နက် ပဲ့တင်ထပ်၍ သွားတော့၏။

ဆင်ပေါင်းရှစ်ထောင်တို့သည် တညီတညွတ်တည်း စည်းဝေး ကြ၍ မထေရ်မြတ်၏ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်ကို အကြီးဆုံးသောဆင်၏ ဦးကင်းခွ ထိုင်နေစေကာ ကောင်းစွာပွင့်သော သစ်ခက်များကို ကိုယ်စီကိုယ်ငှ စွဲကိုင်ကြလျက် အလောင်းတင်ရာ ဆင်မင်းကို ဝန်းရံကြပြီးလျှင် ဟိမဝန္တာတတောလုံး အဖန်ဖန် လှည့်လည် ပူဇော်ကြ၍ မိမိတို့နေရာ ဆဋ္ဌန်အိုင်သို့သာ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်ကို သယ်ဆောင် ပြန်ယူလာကြကုန်၏။

ထိုအခါ သိကြားမင်းသည် ဝိသကြံနတ်သားကို ခေါ်၍ "အမောင်ဝိသကြံ....ငါတို့နောင်တော်ကြီး အရှင်ကောဏ္ဍညသည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူလေပြီ၊ ပူဇော်သက္ကာရမှု ပြုကြကုန်အုံ့၊ အမောင်သည် ကိုးယူဇနာရှိသော ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့် ပြီးသည့် စုလစ်မွန်းချန် အထွတ်တင်သည့် ပြာသာဒ်တလားကို ဖန်ဆင်း လော့" ဟု စေခိုင်းလေ၏။ ဝိသကြံနတ်သားသည် သိကြားမင်း စေခိုင်းသည့်အတိုင်း ပြီလုပ်ဖန်ဆင်းပြီးလျှင် မထေရ်မြတ်၏ ဥတုဇ ရုပ်ကလာပ်ကို ထိုတလားပြာသာဒ်၌ သိပ်ပြီးလျှင် ဆင်တို့အား ပေးအပ်ခဲ့လေ၏။

ဆင်အပေါင်းတို့သည် ပြာသာဒ်တလားကို ဝိုင်းဝန်းချီမ-ကြ၍ ယူဇနာ သုံးထောင် ကျယ်ဝန်းသော ဟိမဝန္တာ တောအလုံးကို အကြိမ်ကြိမ် အထပ်ထပ် လှည့်ပတ်၍ ပူဇော်ကြလေကုန်၏။ ဆင်တို့လက်မှ တဆင့် အာကာသစိုးနတ်များက ယူဆောင်ကြ၍ သာဓုကီဠနသဘင် ဆင်ယင်ကြလေသည်။ ထို့နောင်မှ ဝဿဝလာ-ဟကနတ်များ, သိတဝလာဟကနတ်များ, ဥဏှဝလာဟကနတ်

များ, စတုမဟာရာဇ်နတ်များ, တာဝတိံသာနတ်များ ဤနည်း အားဖြင့် ဗြဟ္မာ့ဥပြည်တိုင်အောင် ဥတုဇရုပ်ကလာပ်တင် တလားပြာသာဒ်ကြီး ရောက်ရှိသွားလေသည်။ တဖန် ဗြဟ္မာတို့က နတ်တို့၏လက်သို့ အပ်နှင်းကြပြန်သည်၊ ဤနည်းဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ဆင်တို့၏ လက်သို့ အပ်နှင်းကြပြန်သည်။

နတ်ဗြဟ္မာတဦးတဦးလျှင် စန္ဒကူးနံ့သာနှစ်တုံး လက်လေးသစ် ခန့်စီ ယူဆောင်ခဲ့ကြသည်။ စန္ဒကူးနံ့သာနှစ်တုံး (ထင်းကလား) ပုံကြီးမှာ ကိုးယူဇနာအမြင့် ရှိလေသည်။ ထိုနောက် ရုပ်ကလာပ်တင် တလားပြာသာဒ်ကို စန္ဒကူးနံ့သာ ထင်းပုံထက်သို့ တင်ကြလေသည်။ ရဟန်းတော် ငါးရာတို့သည် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွလာကြ၍ တည့်ဥပတ်လုံး တရားရှတ်ဆိုမှုပြုကြလေသည်။အရှင် အနုရုဒ္ဓါမထေရ်သည် ထိုအစည်းအဝေး၌ တရားဟောတော်မူ၏၊ မျှားစွာသော နတ်အပေါင်းတို့ သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ကြလေသည်။

ထိုညဉ့်၌ တေဇောဓာတ်မီး လောင်ကျွမ်း၍ နောက်တနေ့ နံနက် အရုဏ်တက်ချိန်တွင် နံ့သာထင်းပုံကို ဖြိမ်းသတ်ကြ၍ မုလေးပန်းငုံအဆင်းရှိသည့် ဖြူဖွေးသော ဓာတ်တော်များကို ရေစစ်အပြည့်ထည့်ပြီးလျှင် ရဟန်းတို့ ယူဆောင်ခဲ့ကြ၍ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက် တံခါးမုခါမှ အိုသင့်စောင့်ကြို နေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ လက်တော်သို့ အပ်နှင်းကြလေသည်။

မြေပေါက်စေတီ

မြတ်စွာဘုရားသည် ဓာတ်တော်ထည့်သော ရေစစ်ကို လက်တော်ဖြင့်ကိုင်၍ ထိုအခါအား လျောက်ပတ်သော သံဝေဂတရား စကား ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် မဟာပထဝီမြေကြီး၌ လက်တော်ကို ဆန့်တန်းလေသည်၊ ထိုခဏမှာပင် မဟာပထဝီမြေကြီးကို ဖောက်ထွင်း၍ ငွေရေပွက်ကြီးသဏ္ဌာန် စေတီကြီးပေါ်ထွက်လာလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ကိုယ်တော် လက်ဖြင့်ပင်

ထိုစေတီ၌ အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်၏ ဓာတ်တော်များကို သိုမှီး မြှုပ်နှံ ဌာပနာတော်မူလေသည်။ ယနေ့တိုင်အောင်လည်း ထိုစေတီကား ထင်ရှားရှိသောဟူ၏။

ဤကား အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၂-၃) အဂ္ဂသာဝကမထေရ်နှစ်ပါးအကြောင်း

ဤ သာသနာတော်၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်နှင့် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်=ဤ မထေရ်နှစ်ပါးတို့ကို အဂ္ဂသာဝကမထေရ်နှစ်ပါးဟူ၍ ခေါ်၏၊ ထို မထေရ်နှစ်ပါးတို့မှာ ပါရမီဖြည့်စည်းကလည်း များသော အားဖြင့် အတူတကွ ဖြည့်ခဲ့ကြ၍ နောက်ဆုံး ပစ္ဆိမ ဘဝ၌လည်း အတူပေါက္ခ တောထွက်ကာ အတူတကွ ရဟန်းပြုတော်မူကြသဖြင့် အဌကထာ, ဋီကာတို့၌ ထို မထေရ်နှစ်ပါးတို့၏အကြောင်းကို တစုတပေါင်းတည်း ဖွင့်ပြတော်မူကြသည့်အတိုင်း ဤ ကျမ်း၌လည်း တို အဂ္ဂသာဝကမထေရ် နှစ်ပါးအကြောင်းကို တပေါင်းတည်း ရှေးသားဖော်ပြပေအံ့—

(က) မထေရ်နှစ်ပါးတို့၏ ဇရားဆုတောင်း

ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ ပဒုမုတ္တရာမှ ပဒုမလောမအဆန် ပြန်၍ရေတွက်လျှင် လွန်ခဲ့သော တသောင်းနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းထက်က အရှင်သာရိပုတ္တရာ အလောင်း သုဘောဝ်ကောင်းသည် ဥစ္စာစီးပွါး ပေါများသော ပုဏ္ဏားသူဌေးမျိုး၌ ဖြစ်၍ အမည်အားဖြင့် သရဒလုလင်ဟူ၍ အမည်တွင်လေသည်။ အရှင်မောဂ္ဂလာန်အလောင်း သုတော်ကောင်းသည် ဥစ္စာစီးပွါး ပေါများသော သူကြွယ်မျိုး၌ ဖြစ်၍ အမည်အားဖြင့် သိရိဝဍ္ဎနသူကြွယ် ဟူ၍ အမည်တွင်လေသည်။ ထိုသူနှစ်ဦးလုံးပင် ငယ်စဉ်အခါ အတူတကွ မြေမှုန့်ကစားဖက် ရင်းနှီးသော သူငယ်ချင်းများ ဖြစ်ကြလေသည်။

သရဒလုလင်သည် ဖခင်ကွယ်လွန်သဖြင့် အိမ်၏စီးပွါး များစွာသော (ဆွေမျိုးစဉ်ဆက် ဆင်းသက်ခဲ့သည့်)ဥစ္စာစုကို ကြည့်ရှုစီမံ ခန့်ခွဲ၍နေစဉ် တနေ့သ၌ "ငါသည် ဤဘဝကိုယ်အဖြစ်ကိုသာ သိရ၏၊ တမလွန်လောက ကိုယ်အဖြစ်ကိုကား မသိရ၊ ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းသော သတ္တဝါတို့အဖို့ရာလည်း သေရခြင်းသည် မြေကြီး လက်ခတ် မချွတ်တွေ့ရမည်သာ ဖြစ်၏၊ သို့ရကား ငါသည် ရဟန်း ရဟန်း တမျိုးမျိုးပြုလုပ်ကာ သံသရာမှ လွတ်မြောက်ရေးတရား ရှာမှီးခြင်းကို ပြုမှ သင့်တော့မည်"ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်မိလေ သည်။

သရဒလုလင်သည် သူငယ်ချင်း သိရိဝဏ္ဏသူကြွယ်ထံသို့ သွား ရောက်၍ "မိတ်ဆွေသိရိဝဏ္ဏ....ငါသည် ရဟန်းပြုပြီးလျှင် သံသရာ မှ လွတ်မြောက်ရေးတရားကို ရှာမှီးပေအုံ၊ သင်သည် ငါနှင့်အတူ ရဟန်းပြုခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ပါမည်လော"ဟု မေးလေ၏။ သိရိဝဏ္ဏ သူကြွယ်က "မိတ်ဆွေ....ငါသည် ရဟန်း ပြုခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ပါ၊ မိတ်ဆွေသာလျှင် ရဟန်းပြုပါလော့"ဟု ပြန်ကြားလေလျှင် သရဒလုလင်သည်"တမလွန်လောကသို့ သွားကြသောသူတို့သည် သူငယ်ချင်း, ဆွေမျိုး, မိတ်သင်္ဂဟတို့ကို အပါခေါ်၍ သွားကြ သူတို့မည်သည် မရှိကြကုန်၊ ကိုယ်ပြုအပ်သော ကောင်းမှု, မဂေါင်းမှုသာ စင်စစ်ကောန် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာ မှန်လေသည်"ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစားမိလေ၏။

ထိုနောင်မှ သရဒလုလင်သည် စီးပွါးဥစ္စာရတနာဝတ်မျိုးကို ဖွင့်လှစ်စေပြီးလျှင် အထီးကျန်ကပွါး ဆင်းရဲသား, ခရီးသွား, ဗုန်းတောင်း, ယာစကာတို့အား ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးပြီးနောက် တောင်ခြေတခုသို့ သွားရောက်ကာ ရသေ့ ရဟန်း ပြုလေတော့၏။ သရဒလုလင်၏နောက် တယောက်, နှစ်ယောက်,သုံးယောက်-ဤသို့စသည်ဖြင့် အတုလိုက်ကာ ရဟန်း ပြုကြသော ဆံကျစ်ရသေ့ပေါင်းကား(၇၄၀၀၀) ခုနှစ်သောင်း လေးထောင်မျှ အတိုင်းအရည်ရှိကုန်၏။ သရဒရသေ့သည် ကိုယ် တိုင်က လောကီအဘိညာဏ်ငါးပါး, သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို ဖြစ်

စေပြီးနောက် တပည့်ရသေ့ ခုနစ်သောင်း လေးထောင်တို့အား လည်း ကသိုဏ်း ပရိကံအလုပ် အားထုတ်ပုံကို ဟောကြားညွှန်ပြ လေသည်။ ထိုတပည့် ရသေ့ အားလုံးတို့သည်လည်း လောကီ အဘိညာဏ်ငါးပါး, သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို ဖြစ်စေကြကုန်လေ ၏ = ရကြလေ၏။

ထိုစဉ်အခါ အနောမဒဿီမြတ်စွာဘုရားသည် လောကဓာတု ပွင့် ထွန်းတော်မူလာ၏။ (ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ မြို့တော်စသည်ကို ဤ မဟာဗုဒ္ဓဝင် ပဌမတွဲ၊ ဒုတိယပိုင်း မျက်နှာ ၃၆၉-၃၇၀-၌ ပြဆို ခဲ့ပြီ)။ တနေ့သ၌ အနောမဒဿီမြတ်စွာဘုရားသည် မိုးသောက် ထအခါမဟာကရုဏာသမာပတ်မှ ထတော်မူ၍ သတ္တလောကကို ကြည့်ရှုတော်မူလေလျှင် သရဒရသေ့ကို မြင်တော်မူ၍ "ယနေ့ ငါ ဘုရား သရဒရသေ့ထံသို့ သွားရောက်လျှင် ကြီးစွာသော တရား ဟောဆိုမှု ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ထိုသရဒရသေ့သည်လည်း လက်ျာရံ အဂ္ဂသာဝကရာထူးကို ဆုတောင်းလိမ့်မည်၊ ထိုသရဒရသေ့၏ သူ ငယ်ချင်း သိရိဝမုနသူကြွယ်သည်ကား လက်ဝဲရံအဂ္ဂသာဝက ရာ ထူးကို ဆုတောင်းလိမ့်မည်။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ၌ ထို သရဒရသေ့၏ တပည့်အခြံအရံ ဆံကျစ်ရသေ့ပေါင်း ခုနစ်သောင်း လေးထောင်တို့သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြလိမ့်မည်၊ သို့ရ ကား ငါဘုရားသည် ထိုသရဒရသေ့နေရာ တောင်ခြေသို့ သွားမှ သင့်တော့မည်"ဟု ဆင်ခြင်ဆုံးဖြတ်တော်မူကာ ကိုယ်တော်၏ သပိတ်, သင်္ကန်းကို ကိုယ်တော်တိုင် ယူဆောင်တော်မူ၍ အခြား မည်သူ တဦးတယောက်ကိုမျှ မပန်ကြား = အသိမပေးပဲ ခြေသုံ့ မင်းအတူ တပါးတည်းကြွတော်မူလျက် သရဒရသေ့၏ တပည့် များ သစ်သီးကြီး,ငယ် အရာ သွားနေကြချိန်တွင် "ငါဘုရား၏ သမ္ဘည္ဘုရားအဖြစ်ကို သရဒရသေ့သည် သိစေသား"ဟု အဓိ- ဋ္ဌာန် = ဆောက်တည်တော်မူကာ သရဒရသေ့ကြည့်နေစဉ်ပင် ကောင်းကင်မှ သက်၍ မြေ၌ ရပ်တည်တော်မူလေ၏။

သရဒရသေ့သည် အနောမဒဿီမြတ်စွာဘုရား၏ ဘုရားအာနု ဘော်တော်နှင့် ရူပကာယအသရေတော်ကို ဖူးမြော်ရ၍ လက္ခဏာ

ဗေဒင်ကျမ်းတို့ကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်လေလျှင် "ဤလက္ခဏာတို့နှင့် ပြည့်စုံသူမည်သည် အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်၌ နေထိုင်လျှင် စကြဝဠာတေးမင်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ရဟန်းပြုလျှင် သမ္မာသမ्बုद्ध ဘုရား ဖြစ်နိုင်သည်၊ ဤယခု ကြွရောက်လာသော ယောက်ျား မြတ်ကား ယုံမှားဖွယ်မရှိ သမ္မာသမ्बुद्ध ဘုရားတည်း" ဟု မမှိတ်မသုန် ယုံကြည်သိရှိ၍ ခရီးဦးကြိုဆိုကာ တည်ခြင်း ငါးမျိုးဖြင့် ရှိခိုးပြီးလျှင် နေရာတော်ကို ခင်း၍ ပေးလေ၏။ အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရား ခင်းအပ်သောနေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူပြီးနောက် သရဒရှင်ရသေ့သည်လည်း မိမိအား လျှောက်ပတ်သည့် ထိုင်စ ရာကို ယူ၍ အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ထိုင်နေလေ၏။

ထိုအချိန်၌ တပည့်ရသေ့ ခုနစ်သောင်း လေးထောင်တို့သည် အလွန်အလွန် ကောင်းကာ ရသဓာတ်ဆီ သြဇာပြောများသည့် သစ်သီးကြီး, ငယ်တို့ကို ယူဆောင်ခဲ့ကြ၍ ဆရာ့ထံမှောက်သို့ ရောက်ကြလေကုန်သော် မြတ်စွာဘုရားနှင့် သူတို့ဆရာ နေထိုင်ရာ နေရာကို ကြည့်ရှုကြပြီးလျှင် "ဆရာ....အကျွန်ုပ်တို့သည် 'ဤလောက ၌ ဆရာတို့ထက် သာလွန်သောသူ မရှိ' ဟု ယုံကြည်လှည့်လည်ခဲ့ ပါသည်။ ဤယခု ယောက်ျားမြတ်ကား ဆရာတို့ထက် သာလွန် မြင့်မြတ်လေယောင် တကား" ဟု ပြောဆိုကြလေ၏။ ထိုအခါ သရဒရှင်ရသေ့က "တပည့်တို့....အဘယ်သို့ ပြောလိုက်ကြသနည်း (= ဘယ့်နယ် ပြောလိုက်ကြဒါလဲ)၊ မုန်ညင်းစေ့ကလေးနှင့် ယူဇနာပေါင်း (၁၆၀၀၀) တသိန်းခြောက်သောင်း ရှစ်ထောင် အစောက်ရှိသည့် မြင်းမိုရ်တောင်ကြီးကို နှိုင်းယှဉ်မှု ပြုလိုကြတုံ ဘိ၏။ချစ်သားတို့....ငါ့အား သမ္မာသမ्बुद्ध ဘုရားရှင်နှင့် နှိုင်းယှဉ် မှု = ဥပမာ မပြုကြပါကုန်လင့်"ဟု တားမြစ်စကား မိန့်ကြားလတ် သော် တပည့်ရသေ့တို့သည် "ဤယခု ယောက်ျားပုဂ္ဂိုလ်သည် အကယ်၍ အညံ့စား အယုတ်စားပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ခဲ့လျှင် ငါတို့ဆရာ သည် ဤသို့သောဥပမာကို မဆောင်လေရာ၊ ဤယောက်ျားသည် အလွန်လျှင် မြင့်မြတ်စွာ့တကား"ဟု အချင်းချင်း ပြောဆိုကြကာ

တပည့် ရဟန္တာ အားလုံးကိုပင် မြတ်စွာဘုရားရှင် ခြေတော်တို့၌ တုပ်ဝပ်ကြ၍ ဦးခေါင်းဖြင့် ရိုသေမြဲပါနိုး ရှိခိုးကြလေကုန်၏။

ထိုနောက်မှ ဆရာ သရဒရသေ့သည် မိမိ တပည့်များကို "ချစ်သားတို့...ငါတို့မှာ မြတ်စွာဘုရားတို့နှင့် လျောက်ပတ်သော လှူဖွယ်ဝတ္ထု မရှိချေ၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း ဆွမ်းခံ လှည့်လည်ချိန်တွင် ဤငါတို့နေရာ တောင်ခြေရင်းသို့ ကြွတော်မူလာခဲ့လေပြီ၊ ငါတို့သည် ဆွမ်းအားလျောက် လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို ပေးလှူကြကုန်စို့၊ ကပည့်တို့သည် လောင်းနိုးရာရာ သစ်သီးကြီး, ငယ်ကို ဆောင်ယူခဲ့ကြလော့" ဟု ပြောဆိုကာ ဆောင်ယူစေပြီးလျှင် လက်ဘို့ကိုဆေး၍ ဆရာ သရဒရသေ့ကိုယ်တိုင်ပင် မြတ်စွာဘုရား၏ သပိတ်၌ သစ်သီးဖွဲ့ကို လောင်းထည့် လှူဒါန်းလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား သစ်သီးကြီး, ငယ်ကို ခံယူတော်မူပြီးလျှင် ပြီးခြင်းနှုတ်တို့သည် နှုတ်ဖြစ်ကာ ကိုယ်ထည့်ကြလေကုန်၏။ သရဒရသေ့သည် သောက်ရေကိုလည်း ကိုယ်တိုင်ပင် စစ်၍ ဆက်တင်လေ၏။ ထိုနောက် မြတ်စွာဘုရားရှင် သစ်သီးဆွမ်း ဘုဉ်းပေးပြီး၍ လက်တော်ကို ဆေးကြောပြီး ငြိမ်သက်အားဆေးရာ ထိုင်နေတော်မူလတ်သော် သရဒ ရသေ့သည် တပည့် အားလုံးတို့ကို စုရုံးခေါ်ယူ၍ မြတ်စွာဘုရားအဲ့ အထံတော်၌ ကပ်သက်ပတ်လုံး အောက်မေ့လိုက်သော ဝတ်ကို လျှောက်တားပြောဆိုကာ နေ့လေ၏။ ဤနေ့ဝယ်မည်သို့ မြတ်စွာဘုရားသည် "အကျွာဝတ်ကန့်ပါးတို့သည် ရဟန်းအခေါ်ခံနှင့်တကွ ငါ၁ဘုရားတံခွန်ကို ဤတော်ခြေ ခြေသို့ လဲ၍ရောက်ကြခြင်းလတည်း" ဟု ကြိုတည်ဆိုခဲ့ပြီးလျှင် ဒုက္ခသာဝကန့်ပါး (= နိုဿဘမဟာသင်္ဃနှင့် ဒုဗေဒမဟာရ)တို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ စိတ်ကူးလိုသောကို သိရှိကြ၍ ရဟန္တာသောရှင်ပေါင်း တသိန်းခြောက်ကြွယ်လျက် ခဏအတွင်း လာရောက်ကြ၍ မြတ်စွာဘုရား ကို ရှိခိုးကိုးလျှင် ပဒေသာပင်ရိပ်ရပ်တည်လေ၏ကြလေကုန်၏။

ထိုအခါ သရဒ ရသေ့သည် တပည့်ရဟန်းတို့ကို ခေါ်၍ "ချစ်သားတို့...မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့ပင်လျှင် ယခု ခင်းကားအပ်သည့်

ထိုင်စရာနေရာသည်လည်း နိမ့်သေး၏၊ ရဟန်းလောက် တပ်နီးတို့ အတွက်လည်း ထိုင်စရာနေရာ မရှိသေး၊ ချစ်သားတို့သည် လနေ့မြင့်မြတ်လှသည့် ဗုဒ္ဓပူဇော သက္ကာရမှာ ပြုမှသာ၍မည်၊ ဒကာ၊ ခြေမှ အဆင်း, အနံ့နှင့်ပြည့်စုံသော ပန်းတို့ကို ယူဆောင်ခဲ့ကြ လော့"ဟု မိန့်မိုးတော်၏။ ပြောဆိုနေသည့် အချိန်ကာလတစ်ခု ကြာ မြင့်သက်သို့ ဖြစ်၏၊ တန်ခိုးရှင်ဂို၏ တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးမားခြင်းနှင့် အံ့ဖွယ်ဖြစ်လှပေ၏၊ ယခုရက်ပေါ်တွင်းမှ ပင် ထိုတပည့် ရသေ့ဟိုသည် အဆင်း, အနံ့နှင့်ပြည့်စုံသော ပန်းတို့ကို တန်ခိုး ဖြင့် ယူဆောင်ခဲ့ကြ၍ မြတ်ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်အတွက် တယူဇနာပမာ-ဏရှိသော ပန်းနေရာကို ခင်းကြလေကုန်၏။ အဂ္ဂသာဝကမဟာ-ရဏနစ်ပါးတို့အတွက် ခင်းအပ်သော ပန်းနေရာသည် သုံးဝါဂုတ်, ကျန်သောရဟန်းတို့အတွက် ခင်းအပ်သော ပန်းနေရာသည် ယုဇ နာဝက် = နှစ်ဝါဂုတ်, အဝယ်ဆုံးသံဃာ = သစ်နှောအတွက် ခင်းထားအပ်သော ပန်းနေရာသည်ပင် တဒုသာတမျှ ဖြစ်ကျိုး လေသည်။

ဤသို့ ဓနုရာတော်များကို ခင်းထားအပ်ကုန်ပြီးသည် ရှိသော် သရဒရသေ့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ရွှေတော်၌ မတ်မတ်နေပ်တည် လျက် လက်အုပ်ချီပြီးသော် ရပ်တည်ရင်းကပင် "မြတ်စွာဘုရား.... ဝေးပည့်တော်၏ အမှိုရာ ကာလရှည်ကြာ စိုးပွားချမ်းသာဖြစ်ပွါးရန် ဤပွန်းနေ့ရာဆက်သို့ တက်ရောက်နေတော်မူပါကုန်ဘုရား" ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ အနောမဒသီမြတ်စွာဘုရားသည် ပန်း နေရာတော်၌ တက်ရောက် ထိုင်နေတော်မူကာ ခုနှစ်ရက်ကြာ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားမှီ၍ နေတော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား ထိုင်နေတော်မူပြီးသော် အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါးတို့နှင့် ကြင်းကျန် သောရဟန်းများသည်လည်း မိမိတို့အား ရောက်လာ နေရာတို့၌ အသီးအသီး ထိုင်နေကြပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားတော်မူသည်ကို သိကြ၍ ရဟန်းအားလုံးတို့သည်လည်း သမာပတ်ဝင်စားတော်မူကြလေကုန်၏။

သရဒရသေ့သည် ပန်းထိုးကြိုးကို ကိုင်ဆောင်ကာ မြတ်စွာဘုရား၏ အထက်၌ ဆောင်းမိုးရပ်တည်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရား ခုနစ်ရက်ကြာ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စား၍ နေတော်မူစဉ် တပည့်ရသေ့တို့သည် သစ်သီးအစာ ရှာချိန်ရောက်လတ်သော် တော သစ်မြစ်, သစ်သီးကြီး, ငယ်တို့ကို ရှာဖွေသုံးဆောင်ကြ၍ ကြင်းသောအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားတို့အား လက်အုပ်ချီမိုး ရှိခိုးရပ်တည်နေကြကုန်၏၊ သရဒရသေ့သည်ကား သစ်သီးအစာ ရှာရန်ပင် မသွားတော့ပဲ ပန်းထိုးကို စွဲကိုင်ဆောင်းမိုးလျက်ပင် ခုနစ်ရက်ကြာ ပိတိ, သုခအစာဖြင့် အခါကို ကုန်လွန်စေလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် နိရောဓသမာပတ်မှ ထတော်မူ၍ လက်ျာနံပါး၌ ထိုင်နေသော အဂ္ဂသာဝက နိသဘမထေရ်မြတ်ကို "ချစ်သားနိသဘ....ပူဇော်သက္ကာရမှု ပြုကြသည့်ရသေ့တို့အား ပန်းအနုမောဒနာတရား ဟောကြားလော့"ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ နိသဘမထေရ်မြတ်သည် စကြဝဠတောင်းမင်းထံမှ ဆုလာဘ်ကြီးစွာ ရသော စစ်သူရဲကောင်းကြီးပမာ လွန်စွာနှစ်သက်ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိတော်မူလျက် သာဝကပါရမီဉာဏ်၌ တည်၍ ပန်းအနုမောဒနာတရား ဟောကြားတော်မူလေ၏။ နိသဘမထေရ်မြတ် တရားဟော၍ ဆုံးသောအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် လက်ပဲရံအဂ္ဂသာဝကဖြစ်သော အနောမမထေရ်ကို "သင်ချစ်သားလည်း တရားဟောဦးလော့"ဟု မိန့်တော်မူပြန်၏။ အနောမမထေရ်သည် သုံးပုံပိဋကတ် ဘုရားစကားတော်မြတ်ကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်၍ တရားဟောတော်မူလေ၏။

အဂ္ဂသာဝက မထေရ်နှစ်ပါး တရားဟောခြင်းဖြင့် ရသေ့တဦးတယောက်၏မျှ သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ခြင်း မဖြစ်သေး၊ ထိုနောက်မှ အနောမဒဿီမြတ်စွာဘုရားသည် မနှိုင်းယှဉ်နိုင်သော ဘုရားအရာ၌ တည်၍ တရားဟောတော်မူလေ၏။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ ဆရာဖြစ်သူ သရဒရသေ့မှတပါး တပည့်ဆံကျစ်ရသေ့ပေါင်း ခုနစ်သောင်းလေးထောင်လုံးတို့ပင် အရဟတ္တမိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် "ထေ ဘိက္ခဝေါ=ရဟန်းတို့....လာကြလော့" ဟု လက်ျာလက်တော်ကို ဆန့်တန်း၍ ဟောဘိက္ခုခေါ်တော်မူ လေ၏။ ထိုခဏမှာပင် ထိုရသေ့အားလုံးတို့၏ ဆံ,မုတ်ဆိတ်များ ကွယ်ပျောက်၍ ရသေ့တို့ကိုယ်၌ ပရိက္ခရာရှစ်ပါးတို့ ဆင်မြန်း ဝတ်,ရုံပြီးသားဖြစ်ကြကာ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ကြလေကုန်၏။

သရဒရသေ့ အဂ္ဂသာဝကဆုပန်ခြင်း

အဘယ့်ကြောင့် သရဒရသေ့သည် ဆရာကြီးဖြစ်ပါ လျက် အရဟတ္တမိုလ်သို့ မရောက်ပဲ ကျန်ရှိရစ်ရသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား— စိတ်ပျံ့လွင့်နေသောကြောင့် ဟူပေ။ ချဲ့ဦးအုံ—ထိုဆရာဖြစ်သော သရဒရသေ့၏သန္တာန် မှာ လက်ျာရုံအဂ္ဂသာဝက နိသဘမထေရ် တရားဟောစ အချိန်မှစ၍ "ငါသည်လည်း နောက်အခါဝယ် ပွင့်တော် မူမည့်မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်၌ ဤအဂ္ဂသာဝက မထေရ်မြတ် ရအပ်သောရာထူးကိုရပါမူ ကောင်းလေစွ" ဟု အဖန်ဖန်စိတ်ဖြစ်၍ နေလေသည်။ ထိုအကြောင့်ကြောင့် သရဒဆရာရသေ့သည် မဂ်ဖိုလ်ကို ထိုးထွင်း၍သိမှုကို မပြု နိုင်ပဲ ရှိရလေသည်။(= မဂ်ဖိုလ်ကိုမရပဲ ကျန်ရစ်လေသည် ဟူလို)။

သရဒရသေ့သည် တပည့်များ ဟောဘိက္ခု ရဟန်းဖြစ်ကြပြီး နောက် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုး၍ ရှေတော်၌ ရပ်တည်လျက် "မြတ်စွာဘုရား....အရှင်ဘုရားတို့၏ အခြားမဲ့နေရာ၌ ထိုင်နေသော ရဟန်းသည် အရှင်ဘုရားတို့သာသနာ၌ အဘယ်အမည်ရှိပါ သနည်းဘုရား"ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား က "ထိုရဟန်းသည် ငါဘုရားလည်စေအပ်သည့် ဓမ္မစက္ကြာ ရတနာကို ငါ့နောက်လိုက်ကာ လည်စေနိုင်လျက် သာဝက ပါရမီဥဏ် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိကာ ပညာတဆယ် ခြောက်ပါးတို့ကို ထိုးထွင်း သိမြင်ကာ တည်သည့် ငါဘုရား သာသနာ၌ လက်ျာရုံအဂ္ဂသာဝက နိသဘမထေရ် အမည်ရှိပေ

၏"ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် သရဒရလေ့သည် "မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်သည် ခုနစ်ရက်ကြာ အရှင်ဘုရားတို့အား ပန်းထိုးကို ဆောင်းမိုးကာ ပူဇော်သက္ကာရမှု ပြုခဲ့သောကုသိုလ် အကျိုးအား ကြောင့် အခြားသော သိကြားမင်းအဖြစ်, ဗြဟ္မာမင်းအဖြစ်ကို မတောင့်တပါ၊ စင်စစ်သော်ကား နောက်အခါဝယ် ဤနိဿာ မဏေရ်သူမြတ်ကဲ့သို့ ဟဆုံဆုံသော မြတ်စွာဘုရား၏ လက်ျာရံ အဂ္ဂသာဝကစင်စစ် ဖြစ်ရပါလို၏ဘုရား"ဟု ဆုတောင်းပန်ထွာမှု ပြုလေ၏။

အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် "ဤ ယောက်ျား၏ ဆုတောင်းပန်ထွာမှုသည် ပြည့်စုံလိမ့်မည်လော" ဟု အနာဂ-တံသဉ္ဇာဏ်တော်ကို စေလွှတ်၍ ကြည့်တော်မူလေလျှင် တာဝတိံ့ နှင့် ဟမ္မာတလိန်း လွန်မြောက်သောအခါ ပြည့်စုံလိမ့်မည်ကို သိမြင်တော်မူ၍ သရဒရသေ့ကို "သင်၏ ဤယခုဆုတောင်းသည် အချည်းနှီးဖြစ်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား အနာဂတ် နောက်ကာလဝယ် ကသရှေ့နှင့် ဟမ္မာတလိန်း လွန်သောအခါ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား လူသုံးပါးခွဲ ထင်ရှားဖြစ်ပွင့်တော်မူလိမ့် မည်၊ ထိုဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ မယ်တော်ကား မဟာမာယာ ဒေဝီ, ခမည်းတော်ကား သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး, သားတော်ကား ရာဟုလာမင်းသား, လက်ာရံ ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကကား မောဂ္ဂ-လာန်ထေရ်အမည်ရှိသူ ဖြစ်လိမ့်မည်၊ သင်သည်ကား ထိုဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား၏ လက်ျာရံ အဂ္ဂသာဝက သာရိပုတ္တထေရ် အမည် ရှိသူ ဖြစ်လိမ့်မည်"ဟု ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူ၍ တရား စုကား ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် ရဟန်းအပေါင်း ခြေရံလျက် တောင်းကင်သို့ ပျံဝဲတက်တော်မူလေ၏။

သရဒ ရသေ့သည်လည်း အနှစ်ပါသိကတပည့် ဖြစ်ခဲ့သည့် မဏေရ်တို့ထံ ချဉ်းကပ်၍ သူငယ်ချင်း သိရိဝဏ္ဏသူကြွယ်အထံသို့ "အရှင်ဘုရား.....တပည့်တော်၏ သူငယ်ချင်း သိရိဝဏ္ဏသူကြွယ် အား 'သင်၏ သူငယ်ချင်း သရဒရှင်ရသေ့သည် အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရားခြေတော်ရင်းခံ နောက်အခါ ပွင့်တော်မူလတ္တံ့

သော ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာ့တော်ဝယ် လက်ျာရံ အဂ္ဂသာဝက ရာထူးကို ဆုတောင်းပန်ထွာမှု ပြုအပ်လေပြီ၊ သင်သူကြွယ်သည်လည်း လက်ပဲရံ ဒုတိယအဂ္ဂသာဝက ရာထူးကို ဆုတောင်းပန်ထွာလေလော့' ဟု ပြောကြားတော်မူကြပါ၏ဘုရား" ဟု သတင်းစကား မှာကြားလိုက်လေသည်။' ဤသို့ ပြောဆို မှာကြားပြီးလျှင် သရဒရှင်ရသေ့သည် ထိုရဟန်းတို့ထက် အလျင်လက်ဦး ခရီးလမ်းနုံပါးဟဖက်ဖြင့် ခပ်သွက်သွက်သွားနှင့်၍ သိရိ၀ဗုနသူကြွယ်၏ မနုဿိမ်တံခါး၀ဝယ် ရပ်တည်လေ၏။

သိရိ၀ဗုနသူကြွယ်သည် "ဩ...ငါ့အရှင်ကား ကြာမြင့်မှ ကြွလာတော်မူပေ၏ = ကြွလာတော်မမူသည်မှာ ကြာမြင့်လှလေပြီ" ဟု အောက်မေ့ကာ သရဒရှင်ရသေ့ဂုံ နေရာ၌ ထိုင်စေပြီးလျှင် မိမိကား နိမ့်သောနေရာ၌ ထိုင်နေလျက် "အရှင်ဘုရား.... အရှင်ဘုရားတို့၏ အင်္ဂေါ၀ါသိက တပည့်ပရိသတ်ကား မထင်ပါတကား" ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထားလေ၏။ သရဒရှင်ရသေ့က "အိမ်း....ဟုတ်ပေသည် သူဌေးချင်း....ငါ့တို့၏ သခင်မင်းရှေ့ကြီးသို့ အနောမဒဿီမြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူသည်၊ ငါတို့သည် မြတ်စွာဘုရား အမှူးပြုသော သံဃာတော်အား စွမ်းအား အလျောက် ပူဇော်သက္ကာရမှု ပြုကြလေသည်၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ငါတို့အားလုံးအား တရားဟောတော်မူသည်၊ တရားဒေသနာ အဆုံး၌ ငါ့ကို ထား၍ ကျန်သောတပည့်ရဟန်း (၇၄၀၀၀) ခုနစ်သောင်း လေးလောင်တို့သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၍ ရဟန်းပြုကြလေပြီ"ဟု ဖြေကြားလေလျှင် သိရိ၀ဗုနသူကြွယ်သည် တဖန်ထပ်၍ "အရှင်ဘုရားတို့ကမူ အဘယ့်ကြောင့် ရဟန်းမပြုကြသနည်း" ဟု မေးပြန်လေ၏။ သရဒရှင်ရသေ့က "ငါသည် မြတ်စွာဘုရား၏ အဂ္ဂသာ၀က လက်ျာရံ နိသဘမထေရ်ကို ဖူးမြင်ရ၍ နောက်အခါ ပွင့်တော်မူမည့် ဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာ၌ လက်ျာရံအဂ္ဂသာ၀ကရာထူးကို ဆုပန်ပြီးခဲ့လေပြီ၊ သူဌေးချင်း.... သင်သည်လည်း ထို ဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာ၌ လက်ပဲရံ (ဒုတိယ)အဂ္ဂသာ၀ကရာထူးကို ဆုပန်လေလော့"ဟု တိုက်တွန်း

စကား ပြောကြားလေလျှင် သိရိဝဗုနသူကြွယ်က "အရှင်ဘုရား.... တပည့်တော်မှာ မြတ်စွာဘုရားတို့နှင့် အတူတကွ စကားပြော ဆိုမှု အလေ့အကျက် မရှိခဲ့ပါဘုရား" ဟု ပြန်ကြားသဖြင့် သရဒ ရှင်ရသေ့သည် "မြတ်စွာဘုရားတို့နှင့် စကားနှီးနှော ပြောဆို လျှောက်ထားမှုမှာ ငါ့တာဝန် ရှိပါစေ၊ သင်သည် ကြီးစွာသော အမိကာရ(=အလိကရ)ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုသာ စိမ်လော့" ဟု အားပေးတိုက်တွန်းစကား ပြောကြားလေ၏။

သိရိဝဗုနသူကြွယ်သည် သရဒရှင်ရသေ့၏ တိုက်တွန်းစကား ကို နားထောင်ပြီးလျှင် မိမိအိမ်တံခါးဝ၌ ရှစ်မင်းပယ်မျှသော နေရာကို ညီညွတ်အောင် ပြုစေ၍ သဲဖြူများ ခင်းစေပြီးနောက် ပေါက်ပေါက်လျှင် ငါးခုမြောက်ရှိသော ပန်းများကို ကြဲဖြန့်လျက် ကြာညှိပန်းမိုးအပ်သည့် မဏ္ဍပ်ကြီးကို ဆောက်လုပ်စေပြီးလျှင် ဘုရားနေရာတော်ကို ခင်းစေပြီး၍ ကြွင်းကျန်သော ရဟန်းတို့ အတွက် ထိုင်နေရန်များကိုလည်း စိမ်ခင်းကျင်းစေပြီးနောက် ကြီးစွာသော ပူဇော်ဖွယ်ရာများကို နေရာတကျ အသင့်စီစဉ်ပြီးမှ မြတ်စွာဘုရားအမှူးပြုသော သံဃာတော်ကို ပင့်ဖိတ်ရန် သရဒ ရှင်ရသေ့အား အချက်အမှတ် ပေးလေ၏။ သရဒ ရှင်ရသေ့သည် သူကြွယ်စကားကို ကြားရ၍ မြတ်စွာဘုရားအမှူးပြုသော ရဟန်း သံဃာကို ပင့်ဆောင်ခဲ့ပြီးလျှင် သိရိဝဗုနသူကြွယ် နေအိမ်သို့ ကြွ ရောက်လာလေ၏။

သိရိဝဗုနသူကြွယ်သည် ခရီးဦးကြိုဆို၍ မြတ်စွာဘုရားလက် တော်မှ သပိတ်ကို ဆီးကြိုယူငင်လျက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မဏ္ဍပ် တွင်းသို့ ရိုသေစွာပင့်ဆောင်ခဲ့၍ ခင်းထားအပ်သည့် နေရာတော် တို့၌ အသင့်ထိုင်နေပြီးသည့် ဘုရားအမှူးပြုသော သံဃာအား အလှူရေစက် ပေးဆက်လှူဒါန်းပြီးလျှင် မွန်မြတ်သော ဘောဇဉ် ဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေး၍ ဆွမ်းကိစ္စ ပြီးဆုံးသောအခါ ဘုရားအမှူး ပြုသော ရဟန်းသံဃာအား လွန်စွာ့အဖိုးထိုက်တန်သော သင်္ကန်း လျှာအဝတ်တို့ကို ဆက်ကပ်လှူဒါန်းပြီးနောက် "မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်၏ ဤယခု ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို အားသစ်ခြင်းသည်

အနည်းငယ်မျှသော ရာထူးဌာနအတွက် မဟုတ်ပါ၊ သို့ဖြစ်ပါသောကြောင့် ဤ နည်းအတိုင်းပင် ခုနစ်ရက်ကြာ သနားစောင့်ရှောက် ချီးမြှောက်မှုကို ပြုတော်မူပါဘုရား" ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ဆိတ်ဆိတ်နေသဖြင့် လက်ခံတော်မူလေ၏။ သိရိဝဏုနသူကြွယ်သည် ထိုနည်းအတိုင်းပင် ခုနစ်ရက်ကြာ မဟာဒါနကြီးကို ပြုလုပ်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေစွာရှိခိုး၍ လက်အုပ်ချီကာ ရပ်တည်လျက်ပင်လျှင် အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို "မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်၏ သူငယ်ချင်း သရဒရှင်ရသေ့သည် အကြင် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ လက်ျာရံအဂ္ဂသာဝက ဖြစ်ရပါလိုသောဝ်ဟု ဆုတောင်းခဲ့ပြီ၊ တပည့်တော်သည်လည်း ထို ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ပင် လက်ဝဲရံအဂ္ဂသာဝက ဖြစ်ရပါလို၏ဘုရား" ဟု လျှောက်ထား ဆုတောင်းလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် အနာဂတ်ကို ကြည့်တော်မူလေသော် သိရိဝဏုနသူဌေး၏ဆုတောင်း ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ "သင်သည် ဤ ကမ္ဘာမှနောက် တသန်းခန့် ကမ္ဘာတသိန်းလွန်မြောက်လျှင် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဒုတိယသာဝက = လက်ဝဲရံအဂ္ဂသာဝက ဖြစ်လိမ့်မည်" ဟု ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဗျာဒိတ်တော်စကားကို ကြားရလျှင် သိရိဝဏုနသူကြွယ်သည် လွန်စွာအားရမ်း ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ဆွမ်းအနုမောဒနာတရား ဟောကြားပြီးလျှင် အခြံအရံ ရဟန်းသံဃာတို့နှင့် အတူတကွ ကျောင်းတော်သို့သာလျှင် ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။ သိရိဝဏုနသူကြွယ်သည် ထိုအခါမှ အစပြု၍ အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို ဆည်းပူးပြုလုပ် အားထုတ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် ဒုတိယကိုယ်အဖြစ်ဖြင့် ကာမာဝစရနတ်ပြည်လောကခ္ဍ ဖြစ်လေ၏။ သရဒရှင်ရသေ့သည် ဗြဟ္မာ၀ိဟာရတရား လေးပါးတို့ကို ပွါးများ၍ ဗြဟ္မာ့ပြည်ခ္ဍ ဖြစ်လေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြခြင်း

ထို သရဒရသေ့ဘဝ, သိရိဝမုနသူကြွယ်ဘဝမှ နောက်၌ ဤ အရှင်မြတ်နှစ်ပါးတို့၏ အကြီးကာလ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုပုံ အကျယ်ကို အဌကထာ၌ မဖော်ပြတော့ပဲ နောက်ဆုံး ပစ္ဆိမဘဝ ဖြစ်ရဲ့ကိုသာ ဖော်ပြလေသည်၊ ဖော်ပြပုံမှာ—

အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူသည်မှ ရှေးကာလမှာပင် သံရဒရှင်ရသေ့ ဖြစ်ခဲ့သော အရှင်သာရိပုတ္တရာ အလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၏အနီး ဥပ-တိသ-မည်သောရွာ၌ ရူပသာရိအမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားမ (= သူဌေးဟတော်)၏ ဝမ်းဝယ် ပဋိသန္ဓေ ယူနေလာလေသည်။ ထိုနေ့မှာပင် သရဒရသေ့၏ သူငယ်ချင်း သိရိဝမုနသူကြွယ်ဖြစ်ခဲ့သော အရှင်ဗဟာမောဂ္ဂလာန်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၏ အနီးမှာပင် ကောလိတ-မည်သောရွာ၌ မောဂ္ဂ-လီ အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားမ (= သူဌေးကတော်)၏ ဝမ်းဝယ် ပဋိသန္ဓေ ယူနေလာလေသည်။ ထိုနေ့မျိုးကြီးနှစ်မျိုးလုံးပင် ဆွေခုနှစ်ဆက် မျိုးခုနှစ်ဆက် အထက်ခွဲအစပြုကာ မေတ္တာသက်ဝင်ချစ်ခင် ရင်းနှီးကြသည့် သူငယ်ချင်း အိမ်ထောင်မျိုး ဖြစ်ကြလေသည်။

အဂ္ဂသာဝကအလျာ ပဋိသန္ဓေ ယူနေလာသော ထိုသူငယ်နှစ်ယောက်တို့အတွက် တနေ့တည်းမှာပင် ကိုယ်ဝန်အစောင့်အရှောက်ကို ပေးကြလေကုန်၏။ ဆယ်လလွန်သဖြင့် မွေးဖွားလာကြသော အခါမှာလည်း ထိုသူငယ် နှစ်ယောက်တို့အတွက် အထိန်းတော် ခြောက်ကျိပ်ခြောက်ယောက်စီတို့က ပြုစုမှုယူကြရလေသည်။ အမည်မှည့်သောနေ့၌ ရူပသာရိပုဏ္ဏား (= သူဌေးကတော်)၏ သားကို ဥပတိသရွာဝယ် အကြီးအကဲ အမျိုး၏ သားဖြစ်သောကြောင့် "ဥပတိသ" ဟု အမည်မှည့်ကြကုန်၏။ မောဂ္ဂလိပုဏ္ဏား (= သူဌေးကတော်)၏ သားကိုကား ကောလိ-တရွာဝယ် အကြီးအကဲအမျိုး၏ သားဖြစ်သောကြောင့် "ကော-လိတ" ဟု အမည်မှည့်ကြကုန်၏။ ထိုသူငယ် နှစ်ယောက်လုံးပင်

အသက်အရွယ်ကြီးပြင်းခြင်းသို့ ရောက်ကြလေသော် အလုံးစုံသော အတတ်မျိုးတို့၏ ကမ်းဆုံးရောက် တတ်မြောက်ကြလေကုန်၏။

ဥပတိဿလုလင်၏ အဆောင်အယောင် အခမ်းအနားများ မှာ မြှားထူးပျော်ပါး ကစားဖို့ရန် မြစ်သို့ဖြစ်စေ ဥယျာဉ်သို့ ဖြစ်စေ တောင်သို့ဖြစ်စေ ခရီးထွက်သောအခါ၌ ရွှေထမ်းစင်ငါးရာ အခြေ အရံ အဆောင်အယောင်တို့ ပါရှိကြမြဲဖြစ်သည်။ ကောလိတ လုလင်အတွက်ကား အာဇာနည်မြင်းကဲသော ရထားငါးရာတို့ အဆောင်အယောင် အခမ်းအနား ပါရှိကြမြဲဖြစ်သည်။ သူငယ် ချင်းနှစ်ဦးလုံးတို့မှာပင် လုလင်ပေါင်း ငါးရာစီ ငါးရာစီ အခြေအရံ ရှိကြလေသည်။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှာလည်း နှစ်စဉ် နှစ်တိုင်းပင် တောင်ထိပ်သဘင်ပွဲ ခံမြဲဖြစ်သည်။ ထိုသူငယ်ချင်းနှစ်ယောက်တို့ အတွက် တနေ့ရာတည်းမှာပင် ညောင်စောင်းခဲ့ခင်ကို ဖွဲ့ချည် ခင်းထားကြရသည်၊ သူငယ်ချင်းနှစ်ဦးလုံးပင် တပေါင်းတည်း အတူတကွထိုင်နေကြ၍ ပွဲသဘင်ကို ကြည့်ရှုကြရင်း ရယ်သင့်သော အရာ၌ ရယ်ရှင်ကြ၍ ထိတ်လန့်သင့်သောအရာ၌ ထိတ်လန့်ကြပြီး လျှင် ဆုလာဘ်ချသင့်သောအရာ၌ ဆုလာဘ်ပေးချကြလေသည်။

သူငယ်ချင်းနှစ်ဦးလုံးတို့အဖို့ရာ ဤနည်းဖြင့် အကြိမ်များစွာ ပွဲကြည့်၍လာခဲ့ရာမှ တနေ့သ၌ ပွဲကြည့်ကြသည်ရှိသော် ဤကဲ့ ပညာရင့်ကျက်ခြင်းသို့ ရောက်သောကြောင့် ရှေးပွဲနေ့များမှာ ကဲ့သို့ ရယ်သင့်သောအရာ၌ ရယ်ရှင်ခြင်း, ထိတ်လန့်သင့်သော အရာ၌ ထိတ်လန့်ခြင်း,ဆုလာဘ်ပေးချသင့်သောအရာ၌ ဆုလာဘ် ပေးချခြင်း အလျှင်းပင်မရှိတော့ချေ၊ သူငယ်ချင်း နှစ်ဦးလုံးတို့ပင် လျှင် "ဤ ပွဲလမ်းသဘင်၌ ရှုချင်စဖွယ် အဘယ်မှာ ရှိအုံ့နည်း၊ ဤယခု ပွဲကသော်သူ ပွဲကြည့်သော်သူ အားလုံးတို့သည်ပင် အနှစ် ဟာရာသို့ မရောက်မီ ချုပ်ဆုံးကွယ်ပျောက်ကြလိမ့်မည် ဧကန် သာတည်း၊ သို့ရကား ငါတို့သည် သံသရာလွတ်မြောက်ရေး တရားတခုခုကို ရအောင်ရှာမှ သင့်တော်တော့မည်"ဟု ကြံစည် ကြ၍ ဤသံဝေဂအကြောင်းပင် အဖန်ဖန် အာရုံပြုကာ ထိုင်နေကြ လေ၏။

ထိုနောက်မှ ကောလိတ သူဌေးချင်းသည်၊ ဥပတိဿ သူဌေးချင်းကို "မိတ်ဆွေ ဥပတိဿ....သင်သည် ယနေ့ အခြားနေ့များ မှာကဲ့သို့ နှစ်သက်အားရ စိတ်တိုင်းကျသောဝေဒနာရှိသည် မဟုတ်ဘဲ ကားပေ၊ သူဌေးချင်းသည် အဘယ်အရာကို စဉ်းစားဆင်ခြင်မိသနည်း"ဟု မေးလေ၏၊ ဥပတိဿသူဌေးချင်းက "မိတ်ဆွေ ကောလိတ....ဤပွဲလမ်းသဘင်တို့ကို ကြည့်ရှုခြင်းဌာ အနှစ်သာရ စိုးစဉ်းမျှမရှိ၊ ဤပွဲလမ်းသဘင် ပျော်ရွှင်ကြည်ရှုမှုကား အကျိုးမပြုနိုင်အချည်းနှီးသာဖြစ်၏၊ သို့ရကား ဒီမိ၏ အတွက်တာ သံသရာလွတ်မြောက်ရေးတရားကိုသာ ရှာမှီးသင့်၏-ဟု ကြံစည်လျက် ငါထိုင်နေပါသည်"ဟု ပြော၍ "မိတ်ဆွေကောလိတ....သင်ကော အဘယ့်ကြောင့် မျက်နှာမသာ စိတ်တိုင်းမကျ ဖြစ်ရှိနေရသနည်း" ဟု မေးလေလျှင် ကောလိတသူဌေးချင်းသည်လည်း ထိုနည်းအတူပင် ဖြေဆိုလေ၏။ ထိုအခါ ကောလိတသူဌေးချင်းမှာ ဒီမိနှင့် အလိုနှလုံးသွင်း ထပ်မျှတူနေသည်ကို သိရှိကာ ဥပတိဿ သူဌေးချင်းသည် ကောလိတသူဌေးချင်းကို "မိတ်ဆွေ ကောလိ-တ....ငါတို့နှစ်ဦးလုံး၏ အကြံသည်ပင် ကောင်းစွာကြံအပ်သော အကြံဖြစ်လေသည်၊ အထူးအားဖြင့် သံသရာလွတ်မြောက်ရေး တရားကို အရှာကြံသောသူတို့သည် တခုသော ရဟန်းအဖြစ်ကို တော့ ရမှသင့်မည်၊ ငါတို့သည် မည်သူ့ထံ၌ ရဟန်းပြုကြမည် နည်း"ဟု တိုင်ပင်စကားပြောကြားလေ၏။

ထိုစဉ်အခါ အေဒ္ဓယ (= သိဒ္ဓည်း) ပရိဗိုဇ်ဆရာကြီးသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ များစွာသော ပရိဗိုဇ်ပရိသတ်နှင့် အတူတကွ ဂိုဏ်းဆရာကြီး ပြုလုပ်ကာ နေထိုင်ဆဲဖြစ်၏။ ဥပတိဿလုလင်နှင့် ကောလိတလုလင် = သူဌေးချင်းနှစ်ဦးတို့သည် "ထိုသိဒ္ဓည်းဆရာကြီးအထံ၌ ရဟန်းပြုကြကုန်"စွဲဟုတိုင်ပင်ညှိနှိုင်းကြကာ အခြားအရံလုလင်ငါးရာတို့နှင့် အတူဘက္ခု သိဒ္ဓည်းဆရာကြီးထံ၌ ရဟန်းပြုကြလေကုန်၏။ ထိုဥပတိဿလုလင်နှင့် ကောလိတလုလင်တို့ ရဟန်းပြုကြသောအချိန်မှစ၍ သိဒ္ဓည်းဆရာကြီးသည် သူ့ထက် ထူးချွန်

သာလွန်သော လာဘ်လာဘအထွတ်အထိပ် အခြိုအရံ ဂုဏ်သတင်းကျော်စောခြင်း အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိသူဖြစ်လေ၏။

ဥပတိဿပရိဗိုဇ်နှင့် ကောလိတပရိဗိုဇ် = နှစ်ဦးတို့သည် နှစ်ရက်, သုံးရက်ဖြင့်ပင် သို့ညီးဆရာကြီး၏ အယူဝါဒအားလုံးကို သင်ယူတတ်မြောက်ပြီးကြ၍ "ဆရာ....ဆရာတို့သိသောအယူကား ဤမျှသာလော၊ သို့မဟုတ် အထက်မှာ ဆက်လက်သင်ယူရန်များကော ရှိသေးသလော" ဟု မေးကြကုန်၍ သို့ညီးဆရာကြီးက "ငါတို့သိသော အယူဝါဒကား ဤမျှသာတည်း၊ ငါတို့၏ အယူဝါဒအလုံးစုံကို သင်တို့နှစ်ဦး သိအပ်ပြီးဖြစ်လေပြီ" ဟု ပြောဆိုလတ်သော် သူငယ်ချင်းနှစ်ဦးသားတို့သည်—

> "ဤသို့ဖြစ်လျှင် ဤသို့ညီးဆရာကြီးအထံ၌ သူ၏ပြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးနေခြင်းသည် အချည်းနှီးသာတည်း၊ ငါတို့သည် သံသရာလွတ်မြောက်ရေးတရားကို ရှာမှီးဖွေရန် အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်မှ ထွက်ခဲ့ကြပြီ၊ ထိုငါတို့ရှာမှီးအပ်သည့် သံသရာလွတ်မြောက်ရေးတရားကို ဤသို့ညီးဆရာကြီးအထံ၌ ဖြစ်စေခြင်းငှါ ဘယ်နည်းဖြင့်မျှ စွမ်းနိုင်မည်မဟုတ်။ ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်းကြီးကား ကျယ်ဝန်းလှ ဘိ၏၊ ရွာ, နိဂုံး, မင်းနေပြည်များသို့ လှည့်လည်၍ ရှာဖွေကြလျှင် ငါတို့သည် မချွတ်ယွင်းကန်ပင် သံသရာလွတ်မြောက်ရေးတရား ဟောကြားမည့် ဆရာတဆူကို ရရှိကြပေလိမ့်မည်"—

ဟု ကြံစည်တိုင်ပင်ကြလေကုန်၏။ ဥပတိဿပရိဗိုဇ်နှင့် ကောလိတပရိဗိုဇ်တို့သည် ထိုအခါမှစ၍ ပညာရှိ ရဟန်းပုဏ္ဏားများ ရှိသည်ဟု သတင်းကြားရာ ထိုထိုအရပ်သို့ သွားရောက်ကြပြီးလျှင် သံသရာလွတ်မြောက်ရေးနှင့်ပတ်သည့် မေးဖြေမှု, တရားဆွေးနွေးမှု ဖြစ်ကြလေ၏။ ထိုသူနှစ်ဦးတို့ မေးသောပုစ္ဆာကို ဖြေဆိုနိုင်စွမ်းသည့် အခြားပညာရှိတွဲခံ ရဟန်းပုဏ္ဏားတို့ မရှိကြကုန်၊ စင်စစ်သော်ကား ဥပတိဿပရိဗိုဇ်နှင့် ကောလိတပရိဗိုဇ်=သူငယ်ချင်းနှစ်ဦးတို့ကသာ ထိုပညာရှိတွဲခံ ရဟန်းပုဏ္ဏားတို့၏ အမေးပုစ္ဆာ

ပြဿနာကို ဖြေရှင်းပေးခဲ့ကြရလေသည်။ ဤသို့ ဇမ္ဗူဒီပတကျွန်း လုံးကို လှည့်လည်စုံစမ်းကြပြီးနောက် ဆရာတင်လောက်သူကို မကွေ့ရှိကြသဖြင့် ဥပတိဿပရိဗိုဇ်နှင့် ကောလိတပရိဗိုဇ်တို့သည် ပြန်လည်ဆုတ်နှစ်ကာ မိမိတို့နေရာ ပရိဗိုဇ်အရာမ်သို့ လာကြ၍ "မိတ်ဆွေ....ငါတို့နှစ်ဦးတွင် အမြိုက်တရားကို ရှေးဦးစွာ ရရှိသိမြင်သောသူသည် ကျန်သောသူအား ပြန်ကြားပြောဆိုကြစတမ်း"ဟု အချင်းချင်း ကတိကဝတ်ထားကြလေကုန်၏။

အချိန်ကား မြတ်စွာဘုရားသခင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ရောက်ရှိပြီး လဝက်ခန့်အကြာ တပို့တွဲလဆန်း ၁-ရက်နေ့လောက် အချိန်ဖြစ်သည်.....(ဗုဒ္ဓဝင်စာဖတ် ပရိသတ်သူတော်စင်.....အောက် မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲအစ စာမျက်နှာ ၂-မှစ၍ စာမျက်နှာ ၂၅-အထိ ပြန်လည်ကြည့်ရှု သုံးသပ်ပါ၊ ထိုသို့သုံးသပ်ပြန်လည်ကြည့်ရှုပါလျှင်(ခ)အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါးတို့ တပည့်ပရိဗိုဇ်ပရိသတ်နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်၌ ဟောဘိကျွေ့ရဟန်းဖြစ်ကြကြောင်း (ဂ)သာဝကဘုန်းအထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်တော်မူကြကြောင်းများကို ကောင်းစွာသိရှိပါလိမ့်မည်၊ ဤ၌ကား ထိုအကြောင်းအရာများကို ပေယျာလချန်ခဲ့ပါတော့ဘုံ)။

(ဃ) တေဒဏ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူကြကြောင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင် ဘုရားဖြစ်သည့်နှစ် မိဂဒါဝုန်တောမှာ ဝါကျွတ်ခဲ့၍ ထိုမှ ဥရုဝေလတောအုပ်သို့ ကြွတော်မူကာ ကဿပညီနောင်သုံးဦး အမှူးပြုသော ရဟန်းတထောင်တို့ကို ချေချွတ်၍ အာဒိတ္တပရိယာယသုတ္တန်ဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်စေပြီးနောက် ပြာသိုလပြည့်နေ့တွင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ထို ရဟန်းတထောင် ခြံရံလျက် ရောက်တော်မူသည်။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ရောက်ရှိပြီး လဝက်ခန့်အကြာ တပို့တွဲလဆန်း ၁-ရက်နေ့တွင် ဥပတိဿပရိဗိုဇ်သည် ပဏ္ဍဝဂ္ဂိအဝင်အပါ အရှင်အဿဇိရဟန္တာမထေရ်နှင့် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှာ တွေ့ရှိ၍ "ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ" စသော ဂါထာကို ကြားနာရ၍ သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်လေသည်။ ဥပတိဿပရိဗိုဇ်အထံမှ ထိုဂါထာကိုပင် တဆင့်ကြားနာရ၍

ကောလိတပရိဗိုဇ်သည်လည်း သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်ပြန်လေသည်။ ထိုနောက် သောတာပန်အရိယာ သူငယ်ချင်း ပရိဗိုဇ်နှစ်ဦးတို့ တပည့်ပရိဗိုဇ် ပရိသတ်နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားအထံ၌ ဟောဘိကျွေ့ရဟန်း ဖြစ်ကြလေသည်။ တပည့်များမှာ ဟောဘိကျွေ့ရဟန်းမဖြစ်မီ မြတ်စွာဘုရားဟောကြားအပ်သောတရားတော်ကို နာကြားကြရ၍ ထို ခဏမှာပင် ရဟန္တာဖြစ်ကြလေသည်။ အဂ္ဂ-သာဝကအလျှာ မထေရ်မြတ်နှစ်ပါးတို့မှာမူ အဂ္ဂသာဝက ပါရမီ ဥဏ်၏ အလွန်ကြီးကျယ် မြင့်မြတ်သောကြောင့် ထို အချိန်၌ ရဟန္တာမဖြစ်ကြသေးပဲ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မှာ ရဟန်းဖြစ်ပြီးနောက် ခုနစ်ရက်မြောက်၌ ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူ၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာမှာ ရဟန်းဖြစ်ပြီးနောက် ဆယ့်ငါးရက်အကြာ တပို့တွဲလပြည့်နေ့မှာ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူလေသည်။(အကြောင်းအရာ အကျယ်ကို ဤမဟာဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း တတိယတွဲအစမှ မျက်နှာ ၂၅-တိုင်အောင် ကြည့်ရှုရာ၏)။

ဤသို့လျှင် အဂ္ဂသာဝကမထေရ်မြတ်ကြီး နှစ်ပါးလုံးတို့အဖို့ရာ မြတ်စွာဘုရားရှင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ်ပင် အဂ္ဂသာဝက ပါရမီဥဏ် အလွတ်အထိပ်သို့ ရောက်တော်မူကြသည်။ သို့သော် နောက်တချိန်ဝယ် မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ်—

"တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ မဟာ-ပညာနံ ယဒိဒံ သာရိပုတ္တော = ရဟန်းတို့....ဥဏ်ပညာ ကြီးကြသည့် ငါ၏တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် သာရိပုတ္တရာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏။

"တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဣဒ္ဓိ-မန္တာနံ ယဒိဒံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော = ရဟန်းတို့.... တန်ခိုးဣဒ္ဓိနှင့်ပြည့်စုံကြသည့် ငါ၏တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် မဟာမောဂ္ဂလာန်သည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်ကို ပညာကြီးသောအရာ၌, အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်ကို တန်ခိုးဇုန်ကြီးမြတ်သောအရာ၌ ဧတဒဂ်ထားတော်မူလေ၏။

ဤမထေရ်မြတ်ကြီးနှစ်ပါးတို့သည် ရဟန်းဖြစ်တော်မူသည်မှစ၍ (၄၄) လေးဆယ့်လေးဝါကြာ ကာလပတ်လုံး သတ္တလောက၏ အစီးအပွါးအလို၄ါ ကျင့်တော်မူကြပေ၏။ ထိုမထေရ်မြတ်တို့ ဟောကြားတော်မူအပ်သော တရားတော်တို့မှာ နိကာယ ၁၂ားရပ် ဝိဋ္ဌကတ်တော်၌ များလှစွာ၏။ ထုတ်ဆောင်ဖော်ပြခြင်း၄ါ မတတ်နိုင်လောက်အောင်ပင် ရှိပါတော့၏။ အထူးအားဖြင့် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်ကြီး, မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိတော်ကြီး, စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိတော်ကြီးတို့မှာ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ် ဟောကြားတော်မူအပ်သော တရားဒေသနာတော်များ ဖြစ်၏။ သာရိပုတ္တဏေရဂါထာသည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်၏ တရားဟင်းလေးအိုးကြီးသဖွယ် ဖြစ်၍ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဏေရ-ဂါထာသည် အရှင်မဟာမော်ဂ္ဂလာန်မထေရ်၏ တရားဟင်းလေးအိုးကြီးသဖွယ်တို့ ဖြစ်ကြလေသည်။ အလိုရှိသူတို့ ထိုထိုပါဠိတော်မြန်မာပြန်တို့မှ ထုတ်ဆောင်ကြည့်ရှု မှတ်ယူကြပါကုန်။ ဤကျမ်းဌာကား ထိုမထေရ်မြတ်နှစ်ပါးတို့၏ လေးဆယ့်လေးဝါ ကာလကြာအောင် သတ္တလောက၏ အစီးအပွါးအလို၄ါ ကျင့်ဆောင်တော်မူကြပြီးနောက် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော်မူကြသောအကြောင်းကိုသာ ရေးသားဖော်ပြပါတော့အုံ—

(က) အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခြင်း အကြောင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်ဆုံးလေးဆယ့်ငါးကြိမ်မြောက် ဝါကို ဝေသာလီပြည်၏အနီး ဂဝေါ်ရွာငယ်၌ ဝါကပ်တော်မူ၍ ထိုဝါမှ ထတော်မူလတ်သော်(အောက်ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခဏ်း၌ ပြဆိုခဲ့သည့်) ကြွလာတော်မူရင်း ခရီးစဉ်အတိုင်းပင် ဝေဠုဝရွာငယ်မှ ထွက်ကြွတော်မူ၍ အစဉ်သဖြင့် ခရီးဒေသစာရီ နောက်ဆုံး လှည့်လည်တော်မူခြင်းဖြင့် လှည့်လည်တော်မူခဲ့ရာ သာဝတ္ထိပြည်

သို့ ရောက်၍ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်သို့ ဝင်တော်မူလေ၏။ တရားစစ်သူကြီးဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်အားဝတ်ပြု၍ နေ့သန့်ရာအရပ်သို့ ကြွတော်မူလေသည်။ မထေရ်မြတ်သည် ထိုနေ့သန့်ရာအရပ်၌ တပည့်ရဟန်းတို့ ဝတ်ပြုကြကာ ဖဲသွားကြလေလျှင် နေ့သန့်ရာအရပ်ကို တံမြက်လှည်းပြီးနောက် စမ္မခဏ် = သားရေခင်းကို ခင်းပြီးလျှင် ခြေဆေးပြီး တင်ပလ္လင်ခွဲခွေ ထိုင်နေတော်မူလျက် အရဟတ္တဖိုလ်သမာပတ်ကို ဝင်စားတော်မူလေသည်။

ထိုနောက် ဝိုင်းခြားအပ်သောအချိန်ကာလမှာပင် ဖလသမာပတ်မှ ထတော်မူပြီးသော မထေရ်မြတ်၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် "မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုကပင် ရှေးဦးစွာ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူကြကုန်သလော၊ သို့မဟုတ် အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါးတို့ကပင် ရှေးဦးစွာ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံကြကုန်သလော" ဟု၎င်းကြိုစည်ဆင်ခြင်မှု ဖြစ်လေသည်။ ထိုနောက် "အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါးတို့က ရှေးဦးစွာ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံကြမြဲဖြစ်သည်" ဟု သိမြင်တော်မူ၍ မိမိ၏အာယုသင်္ခါရကို ဆက်၍တဖန် ကြည့်ရှုတော်မူပြန်သော် "ငါ၏အာယုသင်္ခါရတို့သည် ခုနစ်ရက်သာလျှင် ဖြစ်ကြလိမ့်မည်" ဟု သိရှိတော်မူပြီးလျှင် "ငါသည် အာယုသင်္ခါရ၌ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံရလိမ့်မည်နည်း" ဟု ဆက်၍ တဖန် စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူပြန်လေသည်။

ထိုနောက် "ရာဟုလထေရ်သည် ကာဝေါ်သာနတ်ပြည်၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံခဲ့လေပြီ၊ အညာသိကောဏ္ဍညမထေရ်သည် ဆဋ္ဌန်အိုင်၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံခဲ့လေပြီ၊ ငါသည်ကား အဘယ်အရပ်၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံရပါမည်နည်း" ဟု အဖန်ဖန် စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူလေသော် မယ်တော် ရူပသာရိပုဏ္ဏား(= သူဌေးကတော်မကြီး) ကို အာရုံပြုမိ သတိရရှိလာလေသည်။ သတိရတော်မူလာပုံမှာ—

"သြ.....ငါ၏မယ်တော်သည် ရဟန္တာခုနှစ်ပါးတို့၏ မိခင်ကြီးစင်စစ် ဖြစ်ပါလျက် ဘုရား, တရား, သံဃာ = ရတနာသုံးပါးတို့၌ မကြည်ညိုသူ ဖြစ်ချေသည်၊ တို့ ငါ

မယ်တော်မှာ မဂ်ဖိုလ်၏ ဥပနိဿယသည်း ရှိလေသလော၊ မရှိဘူးလော”—

ဟု သတိရဆင်ခြင်တော်မူ၍ သောတာပတ္တိမဂ်ကိုရကြောင်း ရှေးကောင်းမှု ဥပနိဿယသည်း ပစ္စည်းရှိသည်ကို သိမြင်တော်မူကာ “အဘယ်သူ၏ တရားဒေသနာဖြင့် သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင်ခြင်းသည် ဖြစ်ပါမည်နည်း”ဟု ဆက်၍တဖန် ဆင်ခြင်တော်မူပြန်လေသော်—

“ငါ၏ တရားဒေသနာဖြင့်ပင် ငါ့မယ်တော်၏ သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ခြင်းသည် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊ တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ တရားဒေသနာဖြင့် သစ္စာလေးပါး တရားကို သိမြင်ခြင်း ဖြစ်လိမ့်မည် မဟုတ်။ အကယ်၍များ ငါသည် မယ်တော်ကို ချေချွတ်ဖို့ရန် ကြောင့်ကြစိုက်ထုတ်ခြင်းမပြု လျစ်လျူရှုလိုက်မည်ဆိုလျှင် ‘သာရိပုတ္တရာထေရ်သည် အခြားသူတို့၏ကား မိခိုအား ထားရာဖြစ်ပါပေ၏၊ မှန်၏—မထေရ်မြတ် သမစိတ္တသုတ္တန် (အံ ၁၊၆၄-မျက်နှာ)ကို ဟောတော်မူသောနေ့၌ ကုဋေတသိန်းသော နတ်ပြဟ္မာတို့ အရဟတ္တဖိုလ်ရှိ ဆိုက်ရောက်ကြလေသည်၊ အောက်မဂ်သုံးပါးသို့ ဆိုက်ရောက်ကြသူ နတ်ပြဟ္မာတို့ကား မရေမတွက်နိုင်အောင် များလှပေ၏။ အခြားအရာဌာနတို့၌လည်း သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ကြခြင်း များစွာတို့ကို တွေ့မြင်အပ်ကြလေသည်၊ ဤတွင်မျှမကသေး မထေရ်မြတ်၌ သဒ္ဓါကြည်ညိုကြ၍ နတ်ပြည်၌ဖြစ်ကြသည့် အမျိုးအိမ် (= အိမ်ထောင်စု) တို့သည်ပင် (၇၀၀၀၀)ရှစ်သောင်း အရေအတွက် ရှိကုန်၏။ ထိုအရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် ယခုတော့မူ ဒိမိမယ်တော်၏ မိန္ဓာအယူကိုပင်မျှလည်း ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ရှာပေ’ဟု ကဲ့ရဲ့အပြစ်တင်စကား ပြောကြားမည့်သူများ ထင်ရှားပေါ်ထွက်လာလိမ့်မည်။ သို့ရကား ငါသည် ငါ့မယ်တော်ကို မိန္ဓာအယူမှ ချေချွတ်

ပြီးနောက် ငါ၏ ဖွားရာ တိုက်ခန်းမှာပင် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံပေအုံ”—

ဟု ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်တော်မူပြီးနောက် “ယနေ့ပင် မြတ်စွာဘုရားကို ခွင့်ပြု=သိစေတော်မူပြီးလျှင် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်မှ ထွက်ချီပေတော့အုံ”ဟု ကြီစည်တော်မူကာ ညီတော် စုန္ဒမထေရ်ကို “ငါ့ရှင်စုန္ဒ····ငါတို့၏ တပည့်ရဟန်း ပရိသတ်ငါးရာအား ‘ငါ့ရှင်တို့····သပိတ်,သင်္ကန်းများကို အသင့်ပြင်ဆင် ယူဆောင်ထားကြလော့၊ တရားစစ်မှုးကြီးဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိ-ပုတ္တရာထေရ်သည် ဖွားရာဇာတိ နာလကရွာသို့ ကြွတော်မူလို၏’ဟု အချက်အမှတ်ပေးလော့”ဟု ခေါ်ဆို အမိန့်ရှိလေသည်။ စုန္ဒမထေရ်သည်လည်း နောင်တော်မထေရ်မြတ် မိန့်ဆိုအပ်တိုင်းပင် တပည့်ရဟန်း ပရိသတ်ငါးရာအား လိုက်လံ နှိုးဆော် အသိပေးလေ၏။

တပည့်ရဟန်း ငါးရာတို့သည် ကျောင်း အိပ်ရာနေရာများကို သိမ်းသိမ်းဆည်းကြပြီးလျှင် သပိတ်, သင်္ကန်းကို ယူဆောင်ကြ၍ မထေရ်မြတ်အထံသို့ တည်တည့်တည်း စည်းဝေးလာရောက်ကြလေကုန်၏။ မထေရ်မြတ်သည် မိမိ၏ ကျောင်း အိပ်ရာနေရာကို သိမ်းသိမ်းဆည်းတော်မူပြီးလျှင် နေ့သန့်ရာဌာနကို တံမြက်လှည်း၍ ထိုနေ့သန့်ရာဌာန တံခါးဝ၌ ရပ်တည်တော်မူလျက် နေ့သန့်ရာဌာနကို ကြည့်တော်မူ၍ “ယခုအခါ ဤကြည့်ခြင်းကား နောက်ဆုံးကြည့်ခြင်းဖြစ်သည်၊ နောက်ထပ်တဖန် ပြန်လာခြင်း မရှိတော့ပြီ” ဟု အောက်မေ့တော်မူပြီးလျှင် တပည့်ရဟန်း ငါးရာတို့ ခြေရင်းအပ်လျက် မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ သွားရောက်ရှိခိုးပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “မြတ်စွာဘုရား····ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် တပည့်တော်အား ခွင့်ပြုတော်မူပါလော့၊ ကောင်းသောစကားကို ဆိုတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည် တပည့်တော်အား ခွင့်ပြုတော်မူပါလော့။ တပည့်တော်၏အဖို့ရာ ပရိ-နိဗ္ဗာန်စံရန် အချိန်ရောက်ခဲ့ပါပြီ၊ တပည့်တော်သည် အာယုသင်္ခါရကို လွှတ်အပ်ပြီးပါပြီ”ဟု ခွင့်ပန်စကား လျှောက်ထားလေ၏။

(ဤ၌။ ။အနုဇာနာတု မေ ဘဒန္တ ဘဂဝါ-စသော ပါဠိ၌ အနုဇာနာတု ဟူသောပါဌ်ကို ခွင့်ပြုတော်မူပါလော့-ဟု မြန်မာပြန်ဆိုခြင်းမှာ ဝေါဟာရပညတ်နက် ပြန်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ အတွင်းအဓိပ္ပါယ်ငုပ်လျက် သဒ္ဒါနက် = မြန်မာသဒ္ဒါပြန်ဆိုလျှင် "အနုဇာနာတု = တပည့်တော်၏ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော်မည့်အကြောင်းကို ဆင်ခြင်သိမြင်တော်မူပါလော့" ဟု ပြန်ရဆိုရပါမည်။ "တပည့်တော်သည် မိမိ၏ ပရိနိဗ္ဗာန် စံရတော်မည့် အကြောင်းကို သိပြီးဖြစ်ပါသည်၊ ရှင်တော်ဘုရားသည် တဖန် ထပ်လျှောက် သိတော်မူပါလော့"ဟု လျှောက်ထားလိုရင်း ဖြစ်သည်)။

ဘုရားရှင်တို့မည်သည်ကား တပည့်ရဟန္တာများ ပရိနိဗ္ဗာန်စံရန် ခွင့်ပန်အသိပေးလေသောအခါ "ပရိနိဗ္ဗာန် စံလော့"ဟု ဆိုလျှင် မိန္တာအယူရှိသူများက "သေခြင်း၏ ကျေးဇူးကို ချီးမွမ်းသည်"ဟု အပြစ်တင်ကြလိမ့်မည်၊ "ချစ်သား....ပရိနိဗ္ဗာန် မစံလင့်ဦး"ဟု ဆိုပြန်လျှင်လည်း "မြတ်စွာဘုရားသည် ဝဋ်ဒုက္ခ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးမွမ်းဘိသည်"ဟု အပြစ်တင်ကြလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ထိုစကားနှစ်မျိုးလုံးကိုပင် မိန့်ဆိုရိုးထုံးစံ မရှိကြကုန်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်ကို "ချစ်သား သာရိပုတ္တရေ ...သင် ချစ်သားသည် အဘယ် အရပ်၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံမည်နည်း"ဟု မေးတော်မူ၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်က "မြတ်စွာဘုရား ...မဂဓတိုင်းအဝင်အပါ နာလကရွာ၌ တပည့်တော်၏ မွေးဖွားရာ တိုက်ခန်းရှိပါသည်၊ ထိုတိုက်ခန်း၌ တပည့်တော်သည် ပရိနိဗ္ဗာန်စံပါမည်ဘုရား"ဟု လျှောက်ထားလေသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ချစ်သား သာရိပုတ္တရာ ... သင် ချစ်သားသည်ပင် ယခုအခါ မိမိ၏ ပရိနိဗ္ဗာန် စံရာကာလကို သိပေ၏၊ အထူးအားဖြင့် ယခုအခါ သင်ချစ်သား၏ နှောင်တော်, ညီတော်ဖြစ်ကြသော ရဟန်းတို့အဖို့ရာ သင်ချစ်သားကဲ့သို့သော ရဟန်းကို နှောက်ထပ်ဖူးမြော်ရန် ရခဲသည်ဧကန် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊ သို့ရကား သင်ချစ်သားသည် မိမိ၏ နှောင်တော်, ညီတော်ဖြစ်ကြသော ရဟန်းတို့အား တရားဟောဦးလော့"ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် "မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ငါ၏ တန်ခိုးအထူး ဖန်ဆင်းခြင်းလျှင် ရှေ့လွှားရှိသော တရားဟောခြင်းကို လိုလား

တောင့်တတော်မူသည်”ဟု ဘုရားအလိုတော်ကို သိရှိ၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးနောက် ထန်းတဆင့်ပမာဏရှိသော ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်တော်မူကာ ကောင်းကင်မှ သက်ဆင်း၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်တို့ကို ရှိခိုးလေ၏။ တဖန် ထန်းနှစ်ဆင့်ခန့် ပမာဏရှိသော ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်တော်မူကာ ကောင်းကင်မှ သက်ဆင်း၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်တို့ကို ရှိခိုးပြန်လေ၏။ ဤနည်းဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ထန်းသုံးဆင့်, လေးဆင့်, ငါးဆင့်, ခြောက်ဆင့်, ခုနစ်ဆင့်ခန့် ပမာဏရှိသော ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၍ တန်ခိုးပြာဋိဟာ ရာပေါင်းများစွာတို့ကို ပြလျက် တရားဟောတော်မူလေသည်၊ ဟောတော်မူပုံ အမြွက်မှာ—

ကိုယ်တော်ကို ထင်ရှားပြလျက်လည်း တရားဟောတော်မူ၏၊ ကိုယ်တော်ကို ကွယ်၍လည်း တရားဟောတော်မူ၏။ အထက်ပိုင်း ကိုယ်တော်ကို ထင်ရှားပြ၍ရင်း, ကွယ်ပ၍ရင်း တရားဟောတော်မူ၏၊ အောက်ပိုင်းကိုယ်တော်ကို ထင်ရှားပြ၍ရင်း, ကွယ်ပ၍ရင်း တရားဟောတော်မူ၏။ ရံခါ လဗိမာန်ပုံဟန် ဖန်ဆင်း၍ ပြတော်မူ၏၊ ရံခါ နေဗိမာန်ပုံဟန် ဖန်ဆင်း၍ ပြတော်မူ၏။ ရံခါ တောင်ကြီးအဟန် ဖန်ဆင်းပြတော်မူ၏၊ ရံခါ သမုဒ္ဒြာကြီးပုံဟန် ဖန်ဆင်းပြတော်မူ၏။ ရံခါ စကြဝဠတောင်းမင်းကြီးဖြစ်လိုက်, ရံခါ ဝေဿဝဏ်နတ်မင်းကြီးဖြစ်လိုက်, ရံခါသိကြားနတ်မင်းဖြစ်လိုက်, ရံခါ မဟာပြဟ္မာမင်းကြီးဖြစ်လိုက်–ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် တန်ခိုးပြာဋိဟာ ရာပေါင်းများစွာတို့ကို ပြလျက် တရားဟောတော်မူလေသည်။ သာဝတ္ထိတမြို့လုံး စုရုံးစည်းဝေးလာ၏။ မထေရ်မြတ်သည် တန်ခိုးပြာဋိဟာပြခြင်းကို ရှေ့သွားပြုကာ အားရလောက်အောင် တရားစကား ဟောကြားပြီးသောအခါ ကောင်းကင်မှ ဆင်းသက်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ခြေတော်တို့ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးလျှင် ရှေ့တိုရိုက်တိုင်ပမာ မတ်မတ်ခိုင်ကျည် ရပ်တည်တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ချစ်သားသာရိပုတ္တရာ....ဤယခု တရားဟောခြင်းသည် အဘယ်မည်သော တရားဟောခြင်းဖြစ်သနည်း"ဟု မေးတော်မူ၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်က "မြတ်စွာဘုရား....ခြေသေ့မင်း၏ မြူးကွန့်စံပယ်ခြင်းနှင့် အလားတူသော = သီဟဝိကီဠိတ- တရားဟောခြင်းဖြစ်ပါသည်ဘုရား" ဟု လျှောက်ထားလေ့လျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် "ချစ်သားသာရိပုတ္တ-ရာ.... တကယ်စင်စစ်ပင် သီဟဝိကီဠိတ - တရားဟောခြင်းဖြစ်ပါ၏ပေ၏၊ ချစ်သားသာရိပုတ္တရာ....တကယ်စင်စစ်ပင် သီဟဝိကီဠိတ-တရားဟောခြင်းဖြစ်ပါပေ၏"ဟု နှစ်သက်စွာ ခွင့်ပြုစကားမိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားကို နောက်ဆုံး ကန်တော့ခြင်း

အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် ချိပ်ရည်အသွေး တွေးတွေးနီသော လက်တို့ကို ဖြန့်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ရွှေလိပ်နှင့်တူသော ခြေတော် အစုံတို့ကို ဖမျက်တို့ဖြင့် မြမြီစွာဆွဲကိုင်ပြီးလျှင်—

"မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်သည် အရှင်ဘုရားတို့၏ ဤခြေတော်အစုံတို့ကို ဖူးမြော်နိုင်ရန် တသောရှေ့နှင့် ကမ္ဘာတသိန်းကြာ ပါရမီတို့ကို ဖြည့်အပ်ခဲ့ပါကုန်ပြီ၊ တပည့်တော်၏ ထိုနှလုံးအလိုသည် ယခုအခါ အတွတ်အထိပ်ရောက် အောင်မြောက်ခဲ့ပါပြီ။ ယခုအခါ ဤအချိန်မှစ၍ ဘဝပဋိသန္ဓေ အနေအားဖြင့် နောက်ထပ်တဖန် တနေရာရာ ဘဝတခုခု၌ အရှင်ဘုရားတို့နှင့် တွေ့ကြုံ ပေါင်းဆုံရမှုကား မရှိတော့ပါဘုရား၊ ဤသည့်ဘဝနှင့် စပ်သွယ်သော အကျွမ်းဝင်မှု = ရင်းနှီးမှုကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်အပ်ပြီးပါပြီ၊ ယခုအခါ တပည့်တော်သည် အဆူရေသိန်းပေါင်းများစွာ ဘုရားတကာတို့ ဝင်စံတော်မူရာ မဗိုရာ, မသေရာ, ရန်ကင်းရာ, ချမ်းသာ, အေးမြ, ဘေးမခသည့် နိဗ္ဗာန်ပြည်သို့ ဝင်စံပါတော့မည်။ တပည့်တော်၏ အပေါ်မှာ ရှင်တော်ဘုရား မနှစ်သက်လောက်သော တစုံတရာ ကာယကံမှ,

ဝစီကံမှုများ ထင်ရှားရှိခဲ့ပါလျှင် ထိုအပြစ်များကို သည်းခံတော်မူကြပါဘုရား၊ တပည့်တော်၏ အဖိုရာ သွားရောက်ရန် အချိန်တန်ပါမြီဘုရား"—

ဟု ကန်တော့ခွင့်ပန်စကား လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ချစ်သား သာရိပုတ္တရာ.... ချစ်သား၏ အပေါ်မှာ ငါဘုရား သည်းခံပါ၏၊ ငါဘုရားစိတ်တော်မှာ မနှစ်သက်လောက်သည့် သင်ချစ်သား ပြုမှား, ပြောမှားသော ကာယကံမှု, ဝစီကံမှု တစုံတရာမျှ မရှိချေ။ ချစ်သား သာရိပုတ္တရာ....သင်ချစ်သားသည် ပင် ယခုအခါ မိမိ၏ သွားရာကာလကို သိပေ၏ = သွားဖို့ရန်မှာ သင်ချစ်သား၏ အလိုအတိုင်းပင် ဖြစ်ပေ၏" ဟု ခွင့်ပြုစကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရား ခွင့်ပြုတော်မူပြီးသည်၏ အခြားမဲ့၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာမဃေရမြတ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်တို့ကို တအားကုန် ဆုပ်နယ်ကာ ရှိခိုး၍ ထိုနေရာမှ ထလျှင်ပင် "မြင်းမိုရ်, စကြဝဠာ, ဟိမဝန္တာနှင့်တကွ သတ္တရဇာန် တောင်ရံခုနစ်လုံးတို့ကို ထမ်းဆောင်၍ ထားနိုင်ပါသော်လည်း ယနေ့ ဤဂုဏ်ကျေးဇူးအစုကိုကား ငါထမ်းဆောင်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်တော့ပါ" ဟု ပြောဆိုသကဲ့သို့ တပြိုင်နက်တည်းပင် ပဲ့တင်ရိုက်ဟည်းလျက် မဟာပထဝီဤမြေကြီးသည် ရေအဆုံးတိုင်အောင် ပြင်းစွာတုန်လှုပ်လေ၏၊ ကောင်းကင်အလုံး အုန်းအုန်းဖြိုးဖြိုး သည်းထန်စွာ မိုးထစ်ကြိုးလေ၏၊ မိုးတိမ်တိုက်ကြီးများသည် တခဏအတွင်းတက်ကြွ ဖြစ်ပွါးကြကာ ပေါက်ရှရဝဏမိုးကို ဖြိုးဖြိုးရွာသွန်းစေလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "သာရိပုတ္တရာကား တိုင်နေသော ငါဘုရား၏ ရူပကာယကို ရှိခိုးပြီးပြီ၊ ယခုအခါ ရပ်တည်နေသော ငါဘုရား၏ ရူပကာယကို သာရိပုတ္တရာကို တဖန်ရှိခိုးစေဦးအံ့" ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူကာ တရားဟောရာ ဗုဒ္ဓါသန ဓမ္မပလ္လင်မှ ထတော်မူ၍ ဂန္ဓကုဋီတိုက်တော်သို့ ရှေးရှု ကြွသွားတော်မူပြီးလျှင် ကျောက်မျက်ရတနာ စိန်ဖြယ်အပ်သော ပျဉ်ချပ်၌ ရပ်တည်နေ

တော်မူလေ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် ထိုသို့ ရပ်တည်နေသော မြတ်စွာဘုရားကို လက်ျာရစ်သုံးပတ် လှည့်လည်၍ ရှေ့, နောက်, ဝဲ, ယာ = လေးမျက်နှာအရပ်တို့၌ ရှိခိုးပြီးသော်—

"မြတ်စွာဘုရား....အကျွန်ုပ်သည် လွန်ခဲ့သော တသန်း၏နှင့် ကမ္ဘာတသိန်းထက်က အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်းတုပ်ကွေ့၍ အရှင်ဘုရားတို့ကို ဖူးမြော်ရန် ပန်ထွာ တောင့်တခဲ့ပါပြီ၊ တပည့်တော်၏ ထိုတောင့်တချက်သည် ယခုအခါ ပြည့်စုံပါပြီ၊ အရှင်ဘုရားတို့ကို နှစ်သက်အားရ ဖူးမြော်ရပါကုန်ပြီ။ ထိုဆုတောင်းပတ္ထနာမှ ပြုစဉ်က အနောမဒဿီမြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်တော်စကားကို အစဉ်လျှောက်၍ ကြားနာကာ ဥာဏ်ပညာဖြင့် အရှင်ဘုရားတို့ကို ရည်ရော်ဖူးမြော်ရခြင်းသည် ပဌမဖူးမြော်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်၊ ယခုဖူးမြော်ရခြင်းသည် နောက်ဆုံးဖူးမြော်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်၊ တဖန် အရှင်ဘုရားတို့ကို ဖူးမြော်ရခွင့် မရှိတော့ပါဘုရား"—

ဟု နောက်ဆုံး လျှောက်ထားကာ လက်သည်း ဆယ်ပွင့်တို့ဖြင့် တင့်တယ်တောက်ပြောင်သော လက်အုပ်ကို ချီမြှောက်၍ မြတ်စွာဘုရားကို မြင်လောက်သောအရပ် ဆုံးသည်တိုင်အောင် နောက်ဆုတ်သွားလျက် ရှိခိုးပြီးလျှင် တပည့်ရဟန်း ငါးရာတို့နှင့် အတူ တက္ခ ဗဲသွားတော်မူလေ၏။ တဖန်ထပ်၍ မဟာပထဝီ မြေကြီးသည် ဂုဏ်ကျေးဇူးဒုနှစ်ကို မဆောင်စွမ်းနိုင်တော့ပဲ ရေအဆုံးတိုင်အောင် တုန်လှုပ်ပြန်လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်မြတ်ကို ဝန်းရံ၍ တည်နေကြသော ရဟန်းတို့ကို "ချစ်သားတို့....သင်တို့၏ နောင်တော်ကြီးကို လိုက်ပို့ကြလော့" ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထိုခဏ၌ ပရိသတ်လေးပါးလုံးပင် မြတ်စွာဘုရား တပါးတည်းကိုသာ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌ ချန်ထားခဲ့ကြ၍ တဦးမကျန် ထွက်ချီလိုက်ပို့ကြလေ၏။ သာဝတ္ထိ ပြည်သူ ပြည်သားတို့သည်လည်း "အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားကို ပန်ကြား၍ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူလို

ရကား ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်မှ ထွက်ကြတော်မူလာပြီတဲ့၊ မထေရ်မြတ်ကို ငါတို့ နောက်ဆုံး ဖူးမြော်ကြကုန်အုံ့"ဟု မြို့တံခါး များ သွားလာထွက်ဝင်ရန် နေရာမရှိအောင်ပင် အပြည့်အကြပ် ထွက်ခဲ့ကြ၍ နံ့သာ,ပန်း-စသည် လက်စွဲကြကုန်လျက် ဆံပင်တို့ကို ဖရိုဖရဲ ကြဲဖြန့်ကြပြီးသော် "အရှင်ဘုရား....ယခုအခါ တပည့်တော်တို့သည် 'မဟာပညာ သာရိပုတ္တာထေရ်သည် အဘယ်အရပ်မှာ နေသနည်း၊ ဓမ္မသေနာပတိ သာရိပုတ္တာထေရ်သည် ယခုအခါ အဘယ်အရပ်မှာ နေသနည်း'ဟု မေးမြန်းကြကာ အဘယ်မထေရ် ထံသို့ သွားကြရပါမည်နည်း။ အဘယ်သူ့လက်၌ မြတ်စွာဘုရား ကို အပ်ထားခဲ့၍ မထေရ်မြတ်ဘုရား ဖဲကြသွားတော်မူသနည်း" ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့် ဝိုက်ကြေးမြည်တမ်းကြ၍ မထေရ်မြတ်နောက်သို့ ကောက်ကောက်လိုက်ပါကြလေကုန်၏။

အရှင်သာရိပုတ္တာရာမထေရ်သည် ကြီးကျယ်သော ပညာ၌ တည်သူဖြစ်တော်မူရကား "ဤဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းသော သတ္တဝါ တို့၏ သေခြင်းအဆုံးရှိသော လမ်းသည်ကား ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့ မလွန်မြောက်နိုင်သောလမ်းဖြစ်သည်" ဟု အကျဉ်း ချုပ် လူများအပေါင်းကို ဆုံးမတော်မူ၍ "ငါ့ရှင်တို့....သင်တို့ သည်လည်း နေရစ်ကြလော့၊ မြတ်စွာဘုရား၌ မမေ့မလျော့ကြ လင့်" ဟု မိန့်ဆိုကာ ရဟန်းအပေါင်းကိုလည်း ပြန်နစ်စေတော်မူ ၍ မိမိပရိသတ်နှင့် အတူတကွ နာလကရွာဖက်သို့ ဖဲကြတော်မူ လေ၏။ "ရှေးအခါ အရှင်မြတ်သည် ပဖန်ပြန်လာမည့် ဒေသ-စာရိကို ကြွချီတော်မူ၏၊ ဤယခု ကြွချီခြင်းကား နောက်ထပ် တဖန် ပြန်လာရန်မဟုတ်တော့ချေ" ဟု ဝိုက်ကြေးမြည်တမ်းကာ လိုက်ပါလာသော လူများကိုလည်း "ဒါယကာ, ဒါယိကာမ-အပေါင်း သူတော်ကောင်းတို့....သင်တို့သည် အပပမာဒတရား လက်ကိုင်ထားသူများ ဖြစ်ရစ်ကြလော့၊ ရုပ်နာမ်မမ္မ သဒ္ဓါရတို့ မည်သည် ဤသို့ ဖြစ်လေ့ရှိကုန်၏ = ဖြစ်ပြီးလျှင် စုတိပြတ်ကြွေ သေခြင်းလျှင်အဆုံးရှိကုန်၏"ဟု အပပမာဒသြဝါဒဖြင့် ဆုံးမတော်မူ၍ ပြန်နစ်စေတော်မူ၏။

ထိုနောက် အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် လမ်းခရီး အကြား ခပ်သိမ်းသောအရပ်တို့၌ အချိန်မဆွဲ တည့်စိုနေခြင်းဖြင့် ခရီးအကြားဝယ် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး လူတို့ကို ချီးမြှောက်မှုပြုတော်မူကာ အစဉ်သဖြင့် ကြွချီလာတော်မူခဲ့ရာ ညနေချမ်းကာလ၌ နာလကရွာသို့ ရောက်တော်မူ၍ ရွာတံခါးဝ ပညောင်ပင်ရင်း၌ ရပ်နားနေတော်မူလေ၏။

ထိုအခါ မထေရ်မြတ်၏ တူအရင်းဖြစ်သော ဥပရေဝတ-မည်သော သူငယ်သည် ရွာပြင်ဘက်သို့ ထွက်လာလေသော် မထေရ်မြတ်ကိုမြင်၍ အနီးသို့ လာရောက်ကာ ရှိခိုး ရပ်တည်လာ၏။ မထေရ်မြတ်သည် တူဖြစ်သူ ဥပရေဝတ-သူငယ်ကို "ဥပရေဝတ.... အိမ်မှာ သင့်အဖွားရှိ၏လော" ဟု မေးလေ၏။ "ရှိပါသည် အရှင်ဘုရား...." ဟူ၍ ဥပရေဝတသူငယ်က လျှောက်ထားလေလျှင် မထေရ်မြတ်သည်"သင် သွားတည့်ချေ၊ ငါတို့ ဤရွာသို့ ရောက်ရှိလာကြောင်း ပြောကြားလေလော့၊ အကယ်၍ သင့်အဖွားက 'အဘယ့်ကြောင့် လာသနည်း' ဟု မေးလျှင် 'ယနေ့တရက်ပတ်လုံး ရွာတွင်း၌ နေလိမ့်မည်တဲ့၊ ဦးကြီး၏ မွေးဖွားရာတိုက်ခန်းကို ရှင်းလင်းသုတ်သင် ပြင်ဆင်၍ထားလိုက်ကြပါတဲ့၊ ရဟန်းငါးရာတို့အတွက်လည်း နေရာများကို သိထားလိုက်ကြပါ = ပြင်ထားလိုက်ကြပါတဲ့'ဟု သင်ပြောချေ"ဟု မှာကြားတော်မူလိုက်လေ၏။

ဥပရေဝတ သူငယ်သည် အဖွားဖြစ်သူ ရူပသာရိပုဏ္ဏား (သူဌေးကတော်ကြီး) ထံသို့သွား၍ "အိုအဖွား....ကျွန်တော်၏ ဦးကြီး (ဥပတိဿ) လာနေပါသည်" ဟု ပြောလေလျှင် အဖွားဖြစ်သူက "ယခုအဘယ်မှာနည်း" ဟု မေးလေ၏။ ဥပရေဝတ သူငယ်က "ရွာတံခါးဝမှာ"ဟု ဖြေကြားလေလျှင် အဖွားဖြစ်သူက "တပါးတည်းလော၊ အခြားတပါး တဦးတယောက်များကော ပါရှိသေးသလော" ဟု မေးပြန်လေ၏။ ဥပရေဝတသူငယ်က "ပါရှိပါသည်၊ ရဟန်းငါးရာတို့ ပါရှိကြပါသည်" ဟု ဖြေကြားလေလျှင် အဖွားဖြစ်သူက "အဘယ်အကြောင်းကြောင့် လာသနည်း" ဟု ထပ်၍တဖန် မေးပြန်လေ၏။ ဥပရေဝတ သူငယ်က

မထေရ်မြတ် မှာကြားလိုက်သော အကြောင်းအရာများကို အဖွားဖြစ်သူ ရူပသာရီပုဏ္ဏား သူဌေးကတော်ကြီးအား ပြောကြားလေလျှင် သူဌေးကတော်ကြီးသည် "သြ....ငါ့သား ကြီးသည် အဘယ့်ကြောင့် ဤမျှများစွာ ရဟန်းငါးရာတို့အတွက် နေရာကိုသုတ်သင်ပြင်ဆင်စေပါသနည်း၊ ငယ်စဉ်အခါ ရဟန်းပြုပြီးလျှင် ကြီးပြင်းသောအခါမှ လူဖြစ်လို၍ ထင်ပါ၏" ဟု ကြီစည်အောက်မေ့၍ ဖွားရာတိုက်ခန်းကို သုတ်သင်ရှင်းလင်းစေပြီးနောက် ရဟန်းငါးရာတို့အတွက် နေရာကို ခင်းကျင်းစေပြီးလျှင် ဆိမ်းတိုင်တို့ကို ထွန်းညှိ၍ မထေရ်မြတ်ထံသို့ အပင့်စေလွှတ်လိုက်လေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် ရဟန်းငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ ပြာသာဒ်ထက်သို့ တက်၍ ဖွားရာတိုက်ခန်းသို့ ဝင်ရောက်ထိုင်နေပြီးလျှင် "သင်တို့၏ နေရာအသီးသီးသို့ သွားကြလော့" ဟု ရဟန်းတို့ကို လွှတ်လိုက်လေ၏။ ထို ရဟန်းတို့ သွားကြလျှင်ပင် မထေရ်မြတ်၏ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ ပြင်းထန်ကြမ်းတမ်းသော အနာရောဂါဖြစ်ပွားလာလေ၏။ သေခြင်းလျှင်အံ့ဆုံးရှိသည့် သွေးသွန်သော ဝေဒနာတို့ မရပ်မနား ဖြစ်ပွားခဲ့လာလေကုန်၏။ ခွက်တခုဝင် ခွက်တခု ထွက်ဖြင့် အလဲအလှယ် ပြုစုကြရပေ၏။ မယ်တော် ရူပသာရီပုဏ္ဏား သူဌေးကတော်ကြီးသည် "ငါ့သား၏ ဖြစ်ပုံကို ငါမနှစ်သက်နိုင်ပေ" ဟု အောက်မေ့ကာ မိမိနေရာတိုက်ခန်းတံခါးဝကို မှီ၍ ရပ်တည်နေလေ၏။

ထိုအခါ စတုမဟာရာဇနတ်မင်းကြီး လေးဦးတို့သည် "တရားစစ်သူကြီး အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်သည် ယခုအခါ အဘယ်အရပ်၌ နေတော်မူသနည်း" ဟု ကြည့်ရှုကြလေသော် "မထေရ်မြတ်သည် နာလကရွာ ဖွားရာတိုက်ခန်းဝယ် ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာညောင်စောင်း၌ လျောင်းတော်မူလေပြီ၊ နောက်ဆုံးဖူးမြော်ပြုစုရန် ငါတို့ သွားကြကုန်အံ့" ဟု တိုင်ပင်ကြပြီးလျှင် မထေရ်မြတ်ထံသို့ လာရောက်ရှိခိုး ရပ်တည်ကြလေကုန်၏။ မထေရ်မြတ်က "သင်တို့ အဘယ်သူများနည်း" ဟု မေးတော်မူလေလျှင် "မဟာ-ရာဇ နတ်မင်းကြီးများပါ အရှင်ဘုရား"....ဟု ဖြေကြားလျှောက်

ထားကြလေ၏။ "အဘယ့်ကြောင့် လာကြသနည်း"ဟု မေးတော်မူပြန်လေလျှင် "သူနာပြုများ ဖြစ်ကြမည်ဟု လာရောက်ကြပါသည်ဘုရား"ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားကြလေ၏။ ထိုအခါ မထေရ်မြတ်သည် "ရှိပါစေ, သူနာပြုရဟန်း ရှိပါ၏၊ သင်တို့ ပြန်ကြလော့"ဟု ပြောဆိုကာ လွှတ်လိုက်လေ၏။ ထိုစတုမဟာ-ရာဇ် နတ်မင်းကြီးများ ပြန်သွားကြသောအခါ ထိုနည်းအတိုင်းပင် သိကြားနတ်မင်း လာရောက်ပြန်လေ၏။ ထို သိကြားမင်း ပြန်သွားသောအခါ မဟာဗြဟ္မာကြီး လာရောက်ပြန်လေသည်၊ ထို သိကြားမင်းနှင့် မဟာဗြဟ္မာကြီးတို့ကိုလည်း ထို့အတူပင် မထေရ်မြတ်သည် ခွင့်ပြုစကား မိန့်ကြားကာ ပြန်လွှတ်တော်မူလိုက်လေ၏။

မယ်တော် ရူပသာရိပုဏ္ဏား သူဌေးကတော်ကြီးသည် နတ်, ဗြဟ္မာတို့ လာကြ,ပြန်ကြသည်ကို မြင်ရ၍ "ငါ့သားကို ရှိခိုး၍ ပြန်သွားကြသော ထိုသူများကား အဘယ်သူများနည်း"ဟု သိလို၍ မထေရ်မြတ်၏ တိုက်ခန်း တံခါးအနီးသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် "ချစ်သားစုန္ဒ....ဘာဖြစ်ကြနည်း" ဟု မေးလေ၏။ ညီတော်စုန္ဒ မထေရ်သည် မယ်တော်အား မထေရ်မြတ်မကျန်းမာကြောင်း ရှင်းလင်းပြောကြားပြီးလျှင် အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်ကို "ဒါယိကာမကြီး လာနေပါသည် အရှင်ဘုရား...."ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မထေရ်မြတ်က "ဒါယိကာမကြီး....အဘယ့်ကြောင့် အခါမဟုတ်ပဲ လာရောက်သနည်း"ဟု မေးလေလျှင် မယ်တော်ကြီးသည်"ချစ်သား....သင်ချစ်သားကို ဖူးမြင်ရန် လာရောက်ပါသည်" ဟု ပြောဆို၍ ဆက်ပြီးလျှင် "ချစ်သား....သင်ချစ်သားထံ ရှေးဦးစွာ လာရောက်ကြသူများကား အဘယ်သူများပါနည်း"ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ မထေရ်မြတ်က "ဒါယိကာမကြီး .... ထိုပဌမ လာရောက်ကြသူများကား စတုမဟာရာဇ်နတ်မင်းကြီးတို့ ဖြစ်ကြသည်"ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် မယ်တော်ကြီးသည် "ချစ်သား.... သင်ချစ်သားက စတုမဟာရာဇ်နတ်မင်းကြီးတို့ထက် သာလွန်မြင့်မြတ်သလော"ဟု မေးပြန်လေ၏။

မထေရ်မြတ်က "ဒါယိကာမကြီး....ထိုစတုမဟာရာဇနတ်မင်းကြီးတို့မှာ သားတော်တို့၏ အရာမ်စောင့်များနှင့် တူကြပါသည်၊ သားတော်တို့၏ဆရာ မြတ်စွာဘုရား ပဋ္ဌိသန္ဓေ တည်နေတော်မူသော အချိန်မှစ၍ သန့်လျက်လက်စွဲကြကာ စောင့်ရှောက်မှု ပြုခဲ့ကြပါသည်"ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် မယ်တော်ကြီးသည် တဖန်ဆက်၍ "ချစ်သား....ထိုစတုမဟာရာဇနတ်မင်းကြီးများ သွားပြီးသည်၏ အဆုံးခ်ဋ် လာရောက်သောသူကား အဘယ်သူနည်း"ဟု မေးပြန်လေ၏။ မထေရ်မြတ်က "သိကြားနတ်မင်း ဖြစ်သည်"ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် မယ်တော်ကြီးသည်"ချစ်သား....သင်ချစ်သား က သိကြားနတ်မင်းထက်လည်း သာလွန်မြင့်မြတ်သလော"ဟု မေးပြန်လေ၏။

မထေရ်မြတ်က "ဒါယိကာမကြီး.... ထိုသိကြားနတ်မင်းမှာ သားတော်တို့၏ သပိတ်ပရိက္ခရာ ဘဏ္ဍာကိုင် သာမဏေယ်ကလေးနှင့် တူပါသည်၊ သားတော်တို့၏ဆရာ မြတ်စွာဘုရား အဘိဓမ္မာတရား ဟောကြားတော်မူပြီး၍ တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှ လူ့ပြည်သို့ သက်ဆင်းကြွလာတော်မူသောအခါ သပိတ်, သင်္ကန်းကို ယူဆောင်၍ သိကြားမင်း သက်ဆင်းလိုက်ပါခဲ့ပါသည်"ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် မယ်တော်ကြီးသည် "ချစ်သား....ထိုသိကြားနတ်မင်း သွားပြီးသည်၏အဆုံးခ်ဋ် ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါ တောက်ပစွာလျက် လာရောက်သောသူကား အဘယ်သူနည်း" ဟု မေးပြန်လေ၏။ မထေရ်မြတ်က "ဒါယိကာမကြီး.... ထိုနောက်ဆုံးလာရောက်သူမှာ ဒါယိကာမကြီး၏ ဘုရားလည်းဖြစ်, ဆရာလည်းဖြစ်သည့် မဟာပြဟ္မာကြီးဆိုသူ ဖြစ်သည်"ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် မယ်တော်ကြီးသည် "ချစ်သား....သင်ချစ်သားက ငါ၏ဘုရားဖြစ်သူ မဟာပြဟ္မာကြီးထက်လည်း သာလွန်မြင့်မြတ်သလော"ဟု မေးလေ၏။

ထိုအခါ မထေရ်သူမြတ်သည် မယ်တော်ကြီးကို "အိမ်း....ဟုတ်ပေသည် ဒါယိကာမကြီး.... ဤမဟာပြဟ္မာကြီးတို့မည်သည် ငါတို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရား ဖွားမြင်တော်မူသောနေ့၌ တယောက်မက

မဟာပြဟ္မာကြီးလေးယောက်တို့ပင် အလောင်းတော်ယောက်ျား မြတ်ကို ရှေဘာကွန်ရက်ဖြင့် ခံလင့်လာကြကုန်ပြီ"ဟု ရှင်းလင်း မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

မယ်တော်ကြီး တရားထူးရခြင်း

ထိုအခါ မယ်တော်ကြီး၏သန္တာန်မှာ "ဤယခု ငါမြင်ရသော အာနုဘော်မှာ ငါ့သား၏အာနုဘော်သာဖြစ်သေး၏၊ ငါ့သား၏ ဆရာ မြတ်စွာဘုရား၏ အာနုဘော်ကား ဘယ်လိုများ ဖြစ်လိမ့်မည်နည်း၊ မမှန်းဆနိုင်အောင်ပင် ရှိလေတော့၏တကား"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်လျက်ပင် လျင်မြန်စွာ ဝိတိဂါးမျိုးတို့ တဖြိုးဖြိုး ဖြစ်ပွါးကြလျက် မယ်တော်ကြီး၏ တကိုယ်လုံးကို ပြန့်နှံ့လေ တော့၏။ မဏေရ်မြတ်သည် "ယခုအခါ ငါ့မယ်တော်၏သန္တာန်၌ ဝိတိသောမနဿတရား ဖြစ်ပွါးခဲ့လေပြီ၊ ဤအခါသည်ကား ငါ့ မယ်တော်အား တရားဟောဖို့ရန် အလွန်သင့်လျော်သောအခါ ဖြစ်လေသည် "ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင် "ဒါယိကာမ ကြီး.... ..အဘယ်အရာကို ကြံစည်စဉ်းစား၍ နေသနည်း "ဟု မေးတော်မူလေ၏။ မယ်တော်ကြီးက "ချစ်သား....ဤယခု ငါမြင် ရသော အာနုဘော်မှာ ငါ့သား၏အာနုဘော်သာ ဖြစ်သေး၏၊ ငါ့သား၏ဆရာ မြတ်စွာဘုရား၏ အာနုဘော်ကား ဘယ်လိုများ ဖြစ်လိမ့်မည်နည်း၊ မမှန်းဆနိုင်အောင်ပင် ရှိတော့၏တကား-ဟု ဤအကြောင်းအရာကို ငါမယ်တော်ကြံစည်ဆင်ခြင်၍နေပါသည်" ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မဏေရ်မြတ်သည် မယ်တော်ကြီးကို "ဒါယိကာမကြီး....ငါ၏ဆရာ မြတ်စွာဘုရား ဖွားတော်မူသော အခါ, တောထွက်တော်မူသောအခါ, ဘုရားဖြစ်တော်မူသော အခါ,ဓမ္မစကြာတရားဦးဟောတော်မူသောအခါများ၌စကြဝဠာ ပေါင်း တိုက်တသောင်း ရိုက်ခြောင်းတုန်လှုပ်ခဲ့လေပြီ၊ သီလဂုဏ်, သမာဓိဂုဏ်, ပညာဂုဏ်, ဝိမုတ္တိဂုဏ်, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန ကျေးဇူး ဂုဏ်အားဖြင့် ငါတို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားနှင့် တူသောသူမည်သည် လောက၌ တစုံတယောက်မျှ မရှိဖြစ်ချေသည်။ ထိုငါတို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤအကြောင်း ဤအကြောင်းများကြောင့်

အရဟံဂုဏ်ရှင်, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်ရှင်ဖြစ်တော်မူပါပေ၏"–ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် အကျယ်ဖွင့်ပြကာ မြတ်စွာဘုရားဂုဏ်တော်နှင့် စပ်သော တရားဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။

မယ်တော်ကြီးသည် ချစ်လှစွာသော သားကြီးသြရသ၏ တရားဒေသနာအဆုံးဝယ် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်ပြီးလျှင် သားတော်မထေရ်မြတ်ကို "ချစ်သားဥပတိဿ....ဤသို့စဉ် မွန်မြတ်လှသော အမြိုက်ချမ်းသာကို ငါမယ်တော်အား သင်ချစ်သားသည် ဤမျှ ကာလရှည်ကြာလျှားအောင် မပေးပဲနေတိ၏၊ အဘယ့်ကြောင့် ဤကဲ့သို့ ပြုရက်သနည်း"ဟု အပြစ်တင်စကား ပြောကြားလေ၏။ မထေရ်မြတ်သည် "ငါကား မယ်တော်ရှုပသာရီပုဏ္ဏားသူဌေးကတော်ကြီးအား မွေးကျေးဇူးမြတ် ဆပ်အပ်လေပြီ၊ ဤသောတာပတ္တိဖိုလ်မျှဖြင့် ငါ့မယ်တော်အဖိုရာ သင့်ပေလိမ့်မည်"ဟု ကြိုစည်ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင် "သွားလော့ ဒါယိကာမကြီး...." ဟု မိန့်ဆို၍ မယ်တော်ကြီးကို လွှတ်လိုက်ပြီးနောက် ညီတော်စုန္ဒမထေရ်ကို "စုန္ဒ....အဘယ်အံ့ချိန်ရောက်နေပြီနည်း"ဟု မေးတော်မူလေ၏။ အရှင်စုန္ဒမထေရ်က "မိုးသောက်အားကြီး လင်းလုနီးအချိန်ပါ ဘုရား...."ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မထေရ်မြတ်သည် "ရဟန်းအပေါင်းကို စည်းဝေးစေလော့"ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ စုန္ဒမထေရ်က "ရဟန်းအပေါင်း စည်းဝေးပြီးပါပြီ အရှင်ဘုရား...."ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မထေရ်မြတ်သည် "စုန္ဒ.... ငါ့ကိုထူ၍ ထိုင်ပေးစမ်း"ဟု မိန့်တော်မူ၍ အထူခိုင်းကာ ထိုင်နေတော်မူလေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် ရဟန်းအပေါင်းကို "ငါ့ရှင်တို့....လေးဆယ့်လေးဝါကာလကြာအောင် ငါနှင့်အတူတကွ လှည့်လည်ကျက်စားသွားလာနေထိုင်ကြရသော ငါ့ရှင်တို့၏အဖိုရာ ငါ၏အပေါ်၌ မနှစ်သက်ဖွယ်သော ကာယကံမှု, ဝစီကံမှုများ ရှိခဲ့ပါလျှင် ထိုကာယကံမှု, ဝစီကံမှုများကို သည်းခံကြပါကုန်လော့"ဟု တောင်းပန်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။ ရဟန်းအပေါင်းက "အရှင်ဘုရား....ဤမျှလေးဆယ့်လေးဝါကြာ ကာလပတ်လုံး အရိပ်

ပမာ အရှင်ဘုရားတို့ကို မစွန့်ခွါပဲ လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာ နေထိုင်ကြရသော တပည့်တော်တို့၏ အဖိုရာ အရှင်ဘုရားတို့ အပေါ်၌ မနှစ်သက်ဖွယ်သော ကာယကံမှု, ဝစီကံမှု တခုခုမျှ မရှိပါဘုရား၊ စင်စစ်သော်မူ အရှင်ဘုရားတို့ကသာ တပည့်တော် တို့အား သည်းခံတော်မူကြပါဘုရား"ဟု တောင်းပန် ကန်တော့ စကား လျှောက်ထားကြလေလျှင် မထေရ်မြတ်သည် သက်နားကြီး ကို ရုံးစု၍ မျက်နှာတော်ကို အုပ်ပြီးလျှင် လက်ျာနံတောင်းဖြင့် လျှောင်းတော်မူလျက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကဲ့သို့ အစဉ်အတိုင်း ဝင်စားရသည့် သမာပတ်ကိုးပါးတို့ကို အနုလုံ, ပဋိလုံအားဖြင့် ဝင်စားတော်မူပြီးနောက် တဖန် ပဌမဈာန်မှစ၍ စတုတ္ထဈာန် တိုင်အောင် ဝင်စားတော်မူပြန်လေ၏။ ထိုစတုတ္ထဈာန်မှ ထ၍ အခြားမဲ့မှာပင် မဟာပထဝီ ဤမြေကြီးကို ပဲ့တင်ထပ်စေလျက် အံ့နုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်ဖြင့် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်းတော် မူလေသတည်း။

မယ်တော် ရှုပသာရီပုဏ္ဏား သူဌေးကတော်ကြီးသည် "ငါ့ သားသည် အဘယ်သို့ဖြစ်ပါလိမ့်၊ တစုံတရာကိုမျှ မပြောဆိုတော့ ပါတကား"ဟု အောက်မေ့ကာ နေရာမှထ၍ မထေရ်မြတ်၏ ခြေဖမိုးကို ပွတ်သပ်စုံစမ်းလတ်သော် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူကြောင်း ကောင်းစွာသိ၍ ကျယ်စွာသောအသံကိုပြုလျက် မထေရ်မြတ်၏ ခြေတို့၌ ဦးတိုက်ပြီးလျှင် "ချစ်သား....မယ်တော်တို့သည် ဤအချိန် မှ ရှေးကာလက သင်ချစ်သား၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို မသိခဲ့ကြကုန်၊ ယခုမူကား သင်ချစ်သားကို အစဉ်ဦး အမှူးပြုကာ ရာပေါင်း မျှားစွာ,ထောင်ပေါင်းများစွာ,သိန်းပေါင်းများစွာသော ရဟန်း တို့ကို ဤမယ်တော်နေအိမ်၌ ပင့်ဖိတ်ထိုင်နေကြစေကာ ဆွမ်း ကျွေးခွင့်ကို မရတော့ပြီတကား၊ ဝတ်စုံသက်နီး လှူဒါနိုးနိုင်ခွင့်ကို မရတော့ပြီတကား၊ ကျောင်းပေါင်း အရာ, အထောင် ဆောက် လုပ်စေနိုင်ခွင့်ကို မရတော့ပြီတကား"—ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် အရက်တက်သည်တိုင်အောင် ငိုကြွေးရှာလေ၏။ မယ်တော်ကြီး သည် နေအရက်တက်လျှင် တက်ခြင်း ရှေ့ပန်းထိမ်သည့်တို့ကို

ခေါ်စေ၍ ရွှေတိုက်များကို ဖွင့်စေပြီးလျှင် ရွှေတုံးရွှေစိုင်တို့ကို ချိန်ခွင်ကြီးဖြင့် ချိန်စေပြီးနောက် "အမောင်တို့....၅၂ ရွှေတုံးရွှေစိုင်တို့ဖြင့် ရွှေပြာသာဒ်ငါးရာ, ရွှေမဏ္ဍပ်ငါးရာတို့ကို ပြုလုပ်တည်ဆောက်ကြလော့" ဟု ပြောဆိုကာ ပေးအပ်လိုက်လေ၏။

သိကြားနတ်မင်းသည်လည်း ဝိသကြံနတ်သားကို ခေါ်၍ "အမောင်ဝိသကြံ .... ဓမ္မသေနာပတိ သာရိပုတ္တရာထေရ်သည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခဲ့လေပြီ၊ အမောင်သည် ရွှေပြာသာဒ်ငါးရာနှင့် ရွှေမုခ်ဦးတဲနန်းမဏ္ဍပ် ငါးရာတို့ကို ဖန်ဆင်းလော့" ဟု အမိန့်ပေးလေ၏။ ဝိသကြံနတ်သားသည်လည်း သိကြားမင်း အမိန့်အတိုင်း ရွှေပြာသာဒ်ငါးရာနှင့် ရွှေမုခ်ဦးတဲနန်းမဏ္ဍပ် ငါးရာတို့ကို ခဏချင်း ဖန်ဆင်းလေ၏။ ဤသို့လျှင် မယ်တော်ကြီး ပြုလုပ်စေအပ်သော ရွှေပြာသာဒ်ငါးရာ, ရွှေမုခ်ဦးတဲနန်းမဏ္ဍပ် ငါးရာ, ဝိသကြံနတ်သား ဖန်ဆင်းအပ်သော ရွှေပြာသာဒ်ငါးရာ, ရွှေမုခ်ဦးတဲနန်းမဏ္ဍပ် ငါးရာအားဖြင့် ရွှေပြာသာဒ်နှင့် ရွှေမဏ္ဍပ်ပေါင်း နှစ်ထောင်တို့ ဖြစ်သတည်း။

ထိုနောင်မှ နာလကရွာကြီး၏ အလယ်၌ အခိုင်အမာ ကြီးစွာသော မဏ္ဍပ်ကြီးကို ဆောက်လုပ်စေပြီးလျှင် ထို မဏ္ဍပ်ကြီး အလယ်၌ အကြီးဆုံးသော ရွှေပြာသာဒ်ကြီးကို ထားရှိ၍ ကျန်သော ပြာသာဒ်များကို အခြေအရံ မဏ္ဍပ်များအနေအားဖြင့် ထားရှိကြပြီးသော် သာဓုကီဠနသဘင်ကို ဆင်ယင်ကျင်းပကြလေကုန်၏၊ ထို သာဓုကီဠနသဘင်ဝယ် လူတို့၏အကြားခံ နတ်များ, နတ်တို့၏ အကြားခံ လူများ စည်ကားသိုက်မြိုက်စွာ သွားလာကော်ရော် ပူဇော်ကြလေ၏။

ရေဝတီအမျိုးသမီးအကြောင်း

မထေရ်မြတ်၏ တပည့်မဒါယိကာဖြစ်သော ရေဝတီ မည်သော ဥပါသိကာမသည် "ငါသည် မထေရ်မြတ်အား ပူဇော်မှုကို ပြုပေအုံ" ဟု ကြံစည်ကာ ရွှေပန်းအိုးသုံးလုံးတို့ကို ပြုလုပ်စေပြီးလျှင် ဈာပနသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပရာသို့ လာရောက်ခဲ့လေ၏၊ ထိုအချိန်

၌ "မထေရ်မြတ်အား ပူဇော်မှုကို ငါပြုအံ့" ဟူသော အကြံဖြင့် သိကြားနတ်မင်းသည် နတ်သမီးကခြေသည်ပေါင်း (၂၅၀၀၀၀-၀၀) နှစ်ကုဋေငါးသန်း ခြိုရံအပ်လျက် လူ့ပြည်သို့ သက်ဆင်းလာလေ၏။ "သိကြားမင်း လူ့ပြည်သို့ သက်ဆင်းလာ၏" ဟု လူများအပေါင်းသည် နောက်သို့မျက်နှာပြုကာ ဖဆုတ်၍လာလေ၏။ ထိုပရိသတ်၌ ရေဝတီဒါယိကာမသည်လည်း အများနည်းတူ ဖဆုတ်လေလျှင် ကိုယ်မအား (= ကိုယ်ဝန်) ရှိသောကြောင့် လွတ်ရောက်ရာအရပ်၌ ဆုတ်ဖယ်ခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ရှာပဲ လူတို့၏ အကြား၌ တိမ်းလည်းလေ၏။ လူတို့သည် ရေဝတီကို မမြင်ကြသည်ဖြစ်၍ နင်းချင်း၍ သွားကြလေကုန်၏။ ရေဝတီဒါယိကာမသည် ထိုအရပ်၌ပင် စုတိပြတ်ကြွေ သေလွန်ခဲ့၍ တာဝတိံသာနတ်ပြည်ဝယ် ရွှေဗိမာန်၌ ဖြစ်လေ၏။ ဖြစ်သောခဏမှာပင် ထိုရေဝတီနတ်သမီး၏ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းဘေဘမှာ ရတနာတုံးရတနာစိုင်ကြီးကဲ့သို့ သုံးဂါဝုတ်ခန့်ပမာဏ ရှိလေသည်၊ ထိုနတ်သမီး၏ အဆင်းတန်းဆာတို့မှာ လှည်းအစီးခြောက်ဆယ်တိုက်ခန့်ပမာဏ ရှိ၍ အခြိုအရံ နတ်သမီးတို့မှာ တထောင်တို့ ရှိကြလေသည်။

ထိုနောင်မှ အခြိုအရံ နတ်သမီးတို့သည် နတ်၌ဖြစ်သော ကိုယ်လုံးပေါ်မှန်ကြီးကို ရေဝတီနတ်သမီး၏ ရှေ့၌ ချထားလာကြကုန်၏။ ရေဝတီနတ်သမီးသည် ကြီးစွာသော မိမိ၏ စည်းစိမ်အသရေကို မြင်လတ်သော် "ဤစည်းစိမ်ကား ပြန့်ပြောများကြယ် ကြီးကျယ်လှဘိ၏၊ ငါသည် အဘယ်သို့သောကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံကို ပြုအပ်ခဲ့သနည်း" ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်လေ၏။ ထိုအခါ ရေဝတီနတ်သမီးသည် "ငါကား သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်၏ ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာဌာနခွဲ ရွှေပန်းအိုးသုံးလုံးတို့ဖြင့် ပူဇော်မှုကို ပြုအပ်ခဲ့လေပြီ၊ လူများအပေါင်းသည် ငါ့ကို နင်းချ၍ သွားကြလေပြီ၊ ငါသည် ထိုနေရာ၌ပင် စုတိပြတ်ကြွေ သေလွန်ခဲ့၍ ဤတာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ ဥပပတ်ပဋိသန္ဓေကပ်ရောက်ဖြစ်ပွါးလာလေသည်၊ မထေရ်မြတ်ကို အမှီပြု၍ ရအပ်သော ကောင်းမှုအကျိုးကို ငါသည် ယခုအခါ လူတို့အား ထင်ရှားစွာ ပြောကြားပေတော့အုံ" ဟု ကြံ

အောက်မှေ့၌ ရွှေဗိမာန်ကြီးနှင့်တကွ လူ့ပြည်သို့ သက်ဆင်းလာ လေ၏။

လူများအပေါင်းသည် အဝေးမှပင် ရွှေဗိမာန်ကို မြင်ကြ၍ "အသို့နည်း နေနှစ်စင်းတို့ တက်ထွန်းလာကြလေသလော" ဟု တအံ့တသြ ကြည့်ရှုကြစဉ် ဗိမာန်ကြီးတရွှေ့ရွှေ့ နီးကပ်၍လာလတ် သော် ရွှေပြာသာဒ်သဏ္ဌာန် ထင်၍လာလေ၏။ ထိုအခါလူများ အပေါင်းသည် "ဤ အရာဝတ္ထုကား နေမဟုတ်၊ ရွှေဗိမာန်ကြီး တဆောင် ဖြစ်သည်" ဟု ပြောဆိုကြလေ၏။ ထိုရွှေဗိမာန်သည် လည်း ထိုလူများ ပြောကြားနေစဉ် ခဏမျှပင် အနီးသို့ ရောက် လာ၍ မကေဋ္ဌ၏ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်ကို သင်ကြိတ်ရန် စုပုံ၍ထား အပ်သော နံ့သာထင်းပုံထက်ဝယ် ကောင်းကင်၌ ရပ်တည်လာ လေ၏။ ရေဝတီနတ်သမီးသည် ရွှေဗိမာန်ကြီးကို ကောင်းကင်၌ ပင် ထားခဲ့၍ မြေအပြင်သို့ သက်ဆင်းလာလေ၏။ လူများ အပေါင်းက "ရှင်မ....သင်သည် အဘယ်သူနည်း" ဟု မေးကြလေ လျှင် ရေဝတီနတ်သမီးသည် "သင်တို့သည် ငါ့ကို မသိကြဘူး လော၊ ငါကား ရေဝတီအမည်ရှိသောသူမ ဖြစ်လေသည်၊ ရွှေပန်း အိုး သုံးလုံးတို့ဖြင့် မထေရ်မြတ်ကို ပူဇော်မှု ပြု၍ လူများအနင်းခံ ရကာ စုတိပြတ်ကြွေ သေလွန်ပြီးလျှင် တာဝတိ$\bar{\text{ံ}}$သာ နတ်ပြည်၌ ငါ ဖြစ်ရလေပြီ၊ ငါ၏ စည်းစိမ်အသရေကို ကြည့်ရှုကြလော့၊ သင် တို့သည်လည်း ပဒုအခါ အလှူဒါနကို ပေးလှူကြလော့၊ ထိုမှ တပါး ကောင်းမှုများကိုလည်း ပြုလုပ်ကြလော့" ဟု ကုသိုလ် ကောင်းမှုပြုလုပ်ခြင်း၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးစကားကိုပြောကြားပြီးလျှင် မထေရ်မြတ်၏ နံ့သာထင်းပုံကို လက်ျာရစ်လှည့်ကာ ရှိခိုးပြီး နောက် မိမိ၏နေရာ တာဝတိ$\bar{\text{ံ}}$သာနတ်ပြည်ဌာနသို့ပင် ပြန်သွား လေသတည်း။ (ဤကား ရေဝတီအမျိုးသမီးအကြောင်းတည်း)။

ခေတ်တော်မျှားကို စုန္ဒဟေရ် သာဝတ္ထိသို့ ယူဆောင်ခြင်း

လူများအပေါင်းသည်လည်း ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး သာခုကိုင်-နသ$\bar{\text{ံ}}$ဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပကြပြီးလျှင် နံ့သာမျိုးစုံ ထင်းပုံကို ပြုလုပ်

ကြလေ၏၊ နံ့သာထင်းပုံကား အမြင့်သံတောင် (၉၉) ကိုးဆယ့်ကိုးတောင် ရှိ၏၊ မထေရ်မြတ်၏ ဥဟုဇရုပ်ကလာပ်ကို နံ့သာထင်းပုံထက်သို့ တင်၍ ပန်းရင်းနံ့သာမြက်စည်းတို့ဖြင့် မီးတိုက်ကြလေ၏။ မီးသင်္ဂြိုဟ် စျာပနမှု ပြီးဌာနဝယ် တည်ဖြစ်ပတ်လုံး တရားပွဲကြီးသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပလေသည်။နံနက်မိုးသောက် ရောက်သောကာလ အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်သည် အလုံးစုံသော နံ့သာရေဖြင့် မထေရ်မြတ်၏ ရုပ်ကလာပ်သင်္ဂြိုဟ်ရာ နံ့သာထင်းမီးပုံကို ငြှိမ်းသတ်တော်မူလေ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်၏ ညီတော် အရင်းဖြစ်သော အရှင်စုန္ဒမ ထရိသည် ခေတ်တော်များကို ရေစစ်၌ ထည့်ပြီးလျှင် "ယခုအခါ ငါသည် ဤနာလကရွာ၌ပင် ရပ်တည်နားနေရန် မတတ်နိုင်ပေ၊ ငါ၏နောင်ကြီး ဓမ္မသေနာပတိ သာရိပုတ္တရာမထေရ်၏ ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထားပေအုံ့"ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်၍ ခေတ်တော်ထည့်သော ရေစစ်နှင့် မထေရ်မြတ်၏ သပိတ်,သင်္ကန်း-စသော ပရိဘောဂ အသုံးအဆောင်များကို ယူဆောင်ခဲ့၍ သာဝတ္ထိပြည်သို့ သွားခဲလေ၏။ ခရီးစဉ်း တဖြေးတက် တဖြေးတက် ရောက်ရာ ဌာနခွဲ နှစ်ညဉ့်မနေပဲ အလုံးစုံသော အရပ်ဌပင် တည်ရှိတာမျှ တည်းခိုနားနေတော်မူသဖြင့် သာဝတ္ထိ ပြည်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်စုန္ဒမထေရ်သည် ဧတဝန်ကျောင်းတိုက်အနီး ရေကန်၌ ရေချိုးပြီး ကမ်းသို့တက်၍ ကောင်းစွာ ဝတ်ရုံပြီးလျှင် "ဘုရားရှင်တို့မည်သည် ကျောက်တိုးတန္တ၊ အခလေးပြိုအပ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီးများ ဖြစ်ချေသည်၊ ပါးပျဉ်းထောင်သော မြေအလား ခြေသော့နှင့်ကျင်း အမုန်ယစ်သော ဆင်ကြီးများပမာ လွန်စွာ ချဉ်းကပ်နိုင်ခဲကုန်၏၊ ငါသည် ဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့ ဖြောင့်ဖြောင့်သွားရောက်ကာ မလျှောက်ထားဝံ့ချေ၊ အဘယ်သူ့ထံ သွားရပါမည်နည်း"ဟု ကြံ၍ "ငါ၏ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ တရားဘဏ္ဍာစိုးဖြစ်တော်မူသော အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်သည် ငါ့နောင်ကြီး မထေရ်မြတ်ကြီး၏ အလွန်ရင်းနှီးမြင့်မြတ်သော သူငယ်

ချင်း ဖြစ်လေသည်၊ ထိုအရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်ထံ သွားရောက်၍ အကြောင်းအကျိုးကို လျှောက်ထားပြီးလျှင် မထေရ်မြတ်ကို အပါပင့်ခေါ်ပြီးမှ မြတ်စွာဘုရားနှင့် လျှောက်ထားပြောကြားတော့မည်" ဟု ဆင်ခြင်မိကာ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ထံမှောက်သို့ သွားရောက်ရှိခိုးကာ အပြစ်လွှတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေပြီးသော် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်ကို "အရှင်ဘုရား....အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပါပြီ၊ ဤသည်ကား အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ သပိတ်,သင်္ကန်းပါတည်း၊ဤသည်ကား ခေတ်တော်ထည့်သော ရေစစ်ပါတည်း" ဟု တခုစီ ပေါ်ပြီ လျှောက်ထားလေ၏။ (ဤ၌ အရှင်စုန္ဒသည် မြတ်စွာဘုရား၌ရင်း, မိမိ၏ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ အရှင်အာနန္ဒာ၌ရင်း လွန်စွာ အလေးပြုသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ဖြောင့်ဖြောင့် တောက်လျှောက် မသွားပဲ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ထံသို့ ရှေးဦးစွာ သွားသည်ဟု မှတ်ယူရာ၏။)

ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာသည် "ငါ့ရှင်စုန္ဒ.... မြတ်စွာဘုရားကို မူးမြော်ရန် ဤစကားအရင်းအနှီးသည် ရှိခဲ့လေပြီ၊ ငါ့ရှင်စုန္ဒ.... လာ, သွားကြစို့၊ မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ချဉ်းကပ်၍ မြတ်စွာဘုရားအား ဤအကြောင်းကို လျှောက်ထားကြကုန်စို့" ဟု မိန့်ဆိုကာ အရှင်စုန္ဒကို အတူခေါ်ခဲ့၍ မြတ်စွာဘုရား ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက် ရှိခိုးကြလျက် အပြစ်လွှတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေကြပြီးသော် အရှင်အာနန္ဒာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို—

> "မြတ်စွာဘုရား···· သမဏာ ဘုရေ သာ = သာမဏော ဟူ၍ အမည်ရသော ဤအရှင်စုန္ဒသည် အရှင်ဘုရား.... အရှင်သာရိပုတ္တရာသည်–ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပါပြီ၊ ဤသည်ကား အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ သပိတ်, သင်္ကန်းပါတည်း၊ ဤသည်ကား ခေတ်တော်ထည့်သော ရေစစ်ပါတည်း"ဟုလျှောက်ထားပါ၏"—

ဟု လျှောက်ဆိုကာ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ခေတ်တော်တည့် ယူခဲ့သော ရေစစ်ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်လက်တော်သို့ ဆက်ကပ်လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် လက်တော်ကို ဆန့်၍ ဝတ်တော်ရေစစ်ကို ခံယူပြီးလျှင် လက်ဖဝါးတော်အပြင်၌ တင်ထားပြီးနောက် ရဟန်းတို့ကို—

"ချစ်သားရဟန်းတို့....လွန်ခဲ့သော ၁၅-ရက်အထက်က တန်ခိုးပြာဋိဟာပေါင်း များစွာတို့ကို ပြု၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံဖို့ရန် ငါဘုရားထံ ခွင့်ပန်ခဲ့လေပြီ၊ ယခုအခါ ထို သာရိပုတ္တရာ၏ ခရီးသင်းပွတ်သစ်အတူ စင်ဖြူသော သာရိရိကဓာတ်တော်များသာ ထင်ရှားကျန်ရှိလေတော့ပြီ။

ရဟန်းတို့....ထို သာရိပုတ္တရာရဟန်းသည် တံသင်္ချိုနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းကြာ ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ပြီးသူ ဖြစ်လေသည်။ ထို သာရိပုတ္တရာရဟန်းသည် ငါဘုရား လည်စေ= ဖြစ်စေ = ဟောမြွက်အပ်ပေသော ဓမ္မစက်ကို ငါ့နောက် လိုက်ကာ လည်စေ = ဖြစ်စေ = ဟောမြွက်သော ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပေသည်။ ထို သာရိပုတ္တရာရဟန်းသည် ငါဘုရားမှ ထောက် နှစ်ခုမြောက်သောနေရာကို ကောင်းစွာရရှိသူ ဖြစ်ပေသည်။

ထို သာရိပုတ္တရာရဟန်းသည် သာဝကသန္ဓိပါတကို လှလှကြီးပြည့်စေသူ ဖြစ်ပေသည်၊ (အရှင်သာရိပုတ္တရာရဟန္တာဖြစ်သောနေ့၌ သာဝကသန္ဓိပါတ ဖြစ်သည်ကို ရည်၍ မိန့်တော်မူခြင်း ဖြစ်သည်)။ ငါဘုရားကို ထား၍ ဇာတိခေတ် စကြဝဠာပေါင်း တိုက်တသောင်းတို့၌ ပညာဂုဏ်အားဖြင့် အတူမရှိသူ ဖြစ်လေသည်။

ထို သာရိပုတ္တရာရဟန်းသည် ကြီးသောပညာရှိသူ, ကျယ်ပြန့်သောပညာရှိသူ, ရှင်သောပညာရှိသူ, လျင်သောပညာရှိသူ, ထက်သောပညာရှိသူ, ကိလေသာကို ဖောက်ထွင်းနိုင်သောပညာရှိသူ ဖြစ်ပေ၏။ ထို သာရိပုတ္တရာရဟန်းသည် အလိုနည်းသူ, ရောင့်ရဲလွယ်သူ, နိဝရဏတို့မှ

ဆိတ်သူ,လူတို့နှင့်ရောနှောခြင်းမှကင်းသူ, ထက်သန်သော လုံ့လရှိသူ, အပြစ်ပြု၍ ဆိုဆုံးမတတ်သူ, မကောင်းမှုနှင့် မကောင်းပြုသောသူတို့ကို မျက်နှာမငဲ့ ကဲ့ရဲ့တတ်သူ ဖြစ်ပေသည်။

ချစ်သားရဟန်းတို့....သိုသာရိပုတ္တရာရဟန်းသည် (က) ဘဝငါးရာ ကာလတို့ပတ်လုံး ကြီးစွာသောစည်းစိမ်တို့ကို ပယ်စွန့်၍ ရဟန်းပြုခဲ့သူ ဖြစ်ပေ၏။ (ခ) သိုသာရိပုတ္တရာ ရဟန်းသည် ငါဘုရားသာသနာ၌မဟာပထဝီမြေကြီးတရှိ သည်းခံချိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပေ၏။ (ဂ) သိုသာရိပုတ္တရာ ရဟန်းသည် ဦးချိုကျိုးသော နွားလားပမာ မာန် မာန နည်းလှစွာ၏။ သိုသာရိပုတ္တရာရဟန်းသည် ဒုန်းစက္ကြား၏ သားနှင့်အတူ နှိမ့်ချသောစိတ်ရှိသူလည်း ဖြစ်ပေ၏။

ချစ်သားရဟန်းတို့....ကြီးသော ပညာရှိသော သာရိ-ပုတ္တရာ၏ ဓာတ်တော်များကို ရှုကြကုန်လော့။ရဟန်းတို့.... ကုယ်ပြန့်သော ပညာရှိသော, ရှင်သော ပညာရှိသော, လျင်သော ပညာရှိသော, ထက်သော ပညာရှိသော, ဗဟုသုတကို ဖောက်ထွင်းနိုင်သော ပညာရှိသော, အလို နည်းသော, ကောင်ရဲလှယ်သော, နိဝရဏတို့မှဆိတ်သော, လူတို့နှင့် ရောနှောခြင်းမှကင်းသော, ထက်သန်သောလုံ့ လရှိသော, အပြစ်ပြု၍ ဆိုဆုံးမတတ်သော, မကောင်းမှုနှင့် မကောင်းပြုသောသူတို့ကို မျက်နှာမငဲ့ ကဲ့ရဲ့တတ်သော သာရိပုတ္တရာ၏ ဓာတ်တော်များကို ရှုကြကုန်လော့။ (၅) ကဲ့သို့ စကားပြေစုလှိုယဖြင့် မိန့်တော်မူပြီးနောက်)—

ယော ပဗ္ဗဇိ ဇာတိသတာနိ ပဗ္ဗ၊
ပဟာယ ကာမာနိ မနောရမာနိ။
တံ ဝိတရာဂံ သုသမာဟိတိန္ဒြိယံ၊
ပရိနိဗ္ဗုတံ ဝန္ဒထ သာရိပုတ္တံ။ (၁)

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့....။ ယော သာရိပုတ္တော = အကြင်သာရိပုတ္တရာ မည်သောခေါ်မှတ်

ရဟန်းမြတ်သည်။ မနောရမာနိ = စိတ်နှလုံးကို ရွှင်ပြုံးမွေ့လျော်စေနိုင်ကုန်သော။ ကာမာနိ = ဝတ္ထုအာရုံကာမဂုဏ်တို့ကို။ ပဟာယ = မင့်မက္ခက် ရက်ရက်စွန့်ပယ်၍။ ပဠုဇာတိသတာနိ=ဘ၀များစွာ ငါးရာတို့ကာလပတ်လုံး။ ပမ္ဘဇ = သဒ္ဓါလုလု ရဟန်းပြုခဲ့လေပြီ။ ဝိတရာ-ဂံ = ယခုခံ၀ယ် တဏှာရာဂ လုံး၀ကင်းပြီးထသော။ သုသမာဟိတိန္ဒြိယံ = ကောင်းစွာတည်ငြိမ် သမာဓိနှင့်လည်း ရှိပေထသော။ ပရိနိဗ္ဗုတံ = ပရိနိဗ္ဗာန် ၀င်စံချုပ်ငြိမ်း ဒုက္ခဇာတ်သိမ်းပြီးထသော။ တံ သာရိပုတ္တံ = ထိုသာရိပုတ္တရာ မည်သောခေါ်မှတ် ရဟန်းမြတ်ကို။ ၀န္ဒထ = သဒ္ဓါရိုကျိုး မာန်စွယ်ချိုး၍ ရှိခိုးဦးနှိမ်ကြကုန်လော့။

ခန္ဓိမလော ပထဝိသမော နုကုပ္ပတိ၊
နုစာပိ စိတ္တသ ၀သေန ၀ဋ္ဋတိ။
အနုကမ္ပကော ဟာရုဏိကော စ နိဗ္ဗုတော၊
ပရိနိဗ္ဗုတံ ၀န္ဒထ သာရိပုတ္တံ။ (၂)

ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းဟော်များ အိုချစ်သားတို့...။ယော သာရိပုတ္တော = အကြင်သာရိပုတ္တရာ မည်သောခေါ်မှတ် ရဟန်းမြတ်သည်။ ခန္ဓိမလော = အလွန်အလွန် သည်းခံဘိုငြား အဓိ၀ါသနခန္တီတရားလျှင် ခွန်အားရှိသူဖြစ်၍။ ပထဝိသမော = မဟာပထ၀ီ ဤမြေနှင်းယူ ပုံစံတူသည်ဖြစ်၍။ နကုပ္ပတိ = ပြင်သူတဖက်အား အမျက်မထွက်တတ်ချေ။ စိတ္တသ = မတည်ငြိမ်ငြား စိတ်တရား၏။ ၀သေန = အလိုအကြိုက် သူ့စရိုက်ဖြင့်။နုစာပိ ၀ဋ္ဋတိ= မည်သည့်အခါမျှ မလိုက်ပါချေ။ အနုကမ္ပကော = ပြောထူများ၌ သတ္တ၀ါကို မေတ္တာပံ့ထောက် စောင့်ရှောက်တတ်ပေ၏။ ကာရုဏိကော စ = ကြင်နာဆပ္ပါး သနားလည်း သနားတတ်ပေ၏။ နိဗ္ဗုတော = ကိလေသာဟူ အပူမလိမ်း အေးငြိမ်းပြီးသူလည်း ဖြစ်ပေ၏။ပရိနိဗ္ဗုတံ = ပရိနိဗ္ဗာန် ၀င်စံချုပ်ငြိမ်း ဒုက္ခဇာတ်သိမ်းပြီးထသော။ တံ

သာရိပုတ္တံ = ထိုသာရိပုတ္တရာ မည်သောခေါ်မှတ် ရဟန်းမြတ်ကို။ ဝန္ဒထ = သဒ္ဓါရှိကျိုး မာန်စွယ်ချိုး၍ ရှိခိုးဦးနှိမ်ကြကုန်လော့။

စက္ခွာလပုတ္တော ယထာ နဂရံ ပဝိဋ္ဌော၊
နိစမနော စရတိ ကဒ္ဒောပိဟတ္ထော။
တထာ အယံ ပိစရတိ သာရိပုတ္တော၊
ပရိနိဗ္ဗုတံ ဝန္ဒထ သာရိပုတ္တံ။ (၃)

ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့....။ နဂရံ ပဝိဋ္ဌော = မြို့, ရွာအတွင်း ထမင်းအရှာ ဝင်ရောက်သော။ စက္ခွာလပုတ္တော = ဆင်းရဲလှပြား ဒွန်းစက္ခွားသားသည်။ ကဒ္ဒောပိဟတ္ထော = နှီးဖြင့်လုပ်ရက် နပ်စုတ်သော ခွက်ကို လက်ဝယ်ကိုင်စွဲလျက်။ နိစမနော = မာန်မတက်ကြွ နှိမ့်ချသော စိတ်ရှိလျက်။ စရတိ ယထာ = လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာသကဲ့သို့။ ကဲ့ထာ=ထို့အတူ။ အယံ သာရိပုတ္တော = ဤသာရိပုတ္တရာ မည်သောခေါ်မှတ် ရဟန်းမြတ်သည်။ နိစမနော = မာန်မတက်ကြွ နှိမ့်ချသောစိတ် ရှိလျက်။ ပိစရတိ = လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာလေ ရှိပေ၏။ ပရိနိဗ္ဗုတံ = ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်း ဒုက္ခဇာတ်သိမ်းငြိုးထသော။ တံ သာရိပုတ္တံ = ထိုသာရိပုတ္တရာ မည်သော ခေါ်မှတ် ရဟန်းမြတ်ကို။ ဝန္ဒထ = သဒ္ဓါရှိကျိုး မာန်စွယ်ချိုး၍ ရှိခိုးဦးနှိမ်ကြကုန်လော့။

ဥသဘော ယထာ ဆိန္နဝိသာဏကော၊
အဟေဌယန္တော စရတိ ပုရန္တရေ ဝနေ။
တထာ အယံ ပိဟရတိ သာရိပုတ္တော၊
ပရိနိဗ္ဗုတံ ဝန္ဒထ သာရိပုတ္တံ။ (၄)

ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတော်များ အို ချစ်သားတို့ ....။ ဆိန္နဝိသာဏကော ဥသဘော = ဦးချိုကျိုးငြား ဥသဘနွားလားသည်။ ပုရန္တရေ = မြို့, ရွာအတွင်းဌာနင်း။ ဝနေ = တောဌာနင်း။ အဟေဌယန္တော = မည်သူ့ကိုမျှ နှိပ်စက်

ညှဉ်းပန်းမှု အလျှင်းပင် မပြုသည်ဖြစ်၍။ စရတိ ယံထာ = လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာနေထိုင်သကဲ့သို့။ တထာ= ထိုအတူ။ အယံ သာရိပုတ္တော = ဤသာရိပုတ္တရာ မည်သာခေါ်မှတ် ရဟန်းမြတ်သည်။ အဟေဌယန္တော = မည်သူ့ကိုမျှ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှု အလျှင်းပင် မပြုသည် ဖြစ်၍။ ဝိဟရတိ = လျှောင်း,ထိုင်,ရပ်,သွား = လေးပါးယာပထ မျှတတင့်တယ် နေစံပယ်လေ့ ရှိပေ၏။ ပရိနိဗ္ဗုတံ = ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်း ဒုက္ခဇာတ်သိမ်းပြီးထသော။ တံ သာရိပုတ္တံ=ထိုသာရိပုတ္တရာ မည်သာခေါ်မှတ် ရဟန်းမြတ်ကို။ ဝန္ဒထ = သဒ္ဓါရိုကျိုး မာန်စွယ်ချိုး၍ ရှိခိုးဦးနှိမ်ကြကုန်လော့”—

ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဂါထာငါးရာတို့ဖြင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးကျူးဟောကြားတော်မူလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က မထေရ်မြတ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အနည်းနည်း အဖုံဖုံ ဟောကြားလေလေ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်သည် ထောက်ရာတည်ရာမရ ဖြစ်လေလေ ရှိတော့၏၊ ကြောင်၏ခံတွင်းဝ ကျရောက်နေသော ကြက်ကဲ့သို့ မတည်မရပ်နိုင် တဖျပ်ဖျပ်တုန်လှုပ်လျက် ရှိလေ၏။ ထို့ကြောင့် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို—

“မြတ်စွာဘုရား....‘အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်ပြီ’ဟု ကြားရသောကြောင့် အထူးအားဖြင့် တပည့်တော်၏ ကိုယ်သည် လေးလံ တောင့်တင်းသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါ၏၊ အရပ်မျက်နှာတို့သည်လည်း တပည့်တော်၏ အမှိုရာ မထင်ပါကုန်၊ တရားတို့သည်လည်း တပည့်တော်၏ အမှိုရာ မထင်ပါကုန် (= မသင်ရသေးသော ပရိယတ်တရားတို့ကို သင်ယူရန်, သင်ပြီးသော ပရိယတ်တရားတို့ကို ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ရန် စိတ်မဖြစ်ပါ-ဟု ဆိုလိုသည်)”—

ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို သက်သာရာရစေတော်မူလိုသည်ဖြစ်၍—

"ချစ်သားအာနန္ဒာ....သာရိပုတ္တရာသည် သင်ချစ်သား၏ သီလကျေးဇူးအစုကို ယူဆောင်၍ ပရိနိဗ္ဗာန် စံလေသလော၊ သမာဓိကျေးဇူးအစု, ပညာကျေးဇူးအစု, လွတ်မြောက်မှု = ဝိမုတ္တိခေါ်သော မဂ်ဖိုလ်ကျေးဇူးအစု, လွတ်မြောက်မှုကို သိသောဉာဏ်အမြင် = ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနခေါ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ကျေးဇူးအစုကို ယူဆောင်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်စံလေသလော"—

ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို—

"မြတ်စွာဘုရား.... အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် တပည့်တော်၏ သီလကျေးဇူးအစုကို ယူဆောင်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်စံသည် မဟုတ်ပါ၊ သမာဓိကျေးဇူးအစု, ပညာကျေးဇူးအစု, ဝိမုတ္တိကျေးဇူးအစု, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏ်ကျေးဇူးအစုကို ယူဆောင်၍ ပရိနိဗ္ဗာန် စံသည်မဟုတ်ပါ။

မြတ်စွာဘုရား....စင်စစ်သော်ကား အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် တပည့်တော်အား ဆုံးမပါ၏၊ တရားခ္ခ သက်ဝင်စေပါ၏။ တရားကို သိစေပါ၏၊ တရားကို ဆောက်တည်စေပါ၏၊ တရားကျင့်သုံးရန် ထက်သန်စေပါ၏, ရွှင်လန်းစေပါ၏၊ တရားဟောရန် ကြောင့်ကြစိုက်ပါ၏၊ သီတင်းသုံးဖော်တို့ကို ချီးမြှောက်တတ်ပါ၏။ တပည့်တော်တို့သည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ထို တရားသြဇာ, တရားအသုံး အဆောင်, တရားဖြင့် ချီးမြှောက်မှုများကို အစဉ်မပြတ် အောက်မေ့မိပါကုန်၏"—

ဟု ပြန်ကြား လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်သည် "ဤအာနန္ဒာရဟန်းသည် အလွန်လျှင် ပင်ပန်းဘိ၏" ဟု

ဆင်ခြင် သိမြင်ဘော်မူကာ တဖန် သက်သာ့ရာ ရစေတော်မူလိုပြန်သည်ဖြစ်၍—

"ချစ်သားအာနန္ဒာ…ချစ်ခင်မြတ်နိုးအပ်သောသူအား လုံးတို့နှင့် ရှင်လျက် ကွဲကွာခြင်း = နာနာဘာဝ, သေ၍ ကွဲကွာခြင်း = ဝိနာဘာဝ, ဘဝခြားလျက်ကွဲကွာခြင်း = အညထာဘာဝကို ရှေးမဆွကပင် ငါဘုရား ဟောကြားအပ်ခဲ့ပြီမဟုတ်ပါလော။ ချစ်သားအာနန္ဒာ…ဤအရာ၌ အသစ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း, ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်း, ပြုပြင်ပေးရခြင်း သဘောရှိ၍ ပျက်စီးခြင်းသဘောရှိသော တရားကို မပျက်စီးပါစေလင့်ဟု လိုလား တောင့်တချက်အတိုင်း အဘယ်မှာ ရနိုင်အံ့နည်း၊ ဤသို့ရနိုင်ရန် အကြောင်းမရှိချေ။

ချစ်သားအာနန္ဒာ ….အနှစ်ရှိသော သစ်ပင်ကြီးသည် တည်ရှိနေစဉ် အကြီးဆုံးသော အကိုင်းသည် ပျက်စီးရာသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် အနှစ်ရှိသော မျှားစွာသော ရဟန်းအပေါင်းသည် တည်ရှိနေစဉ် သာရိပုတ္တရာသည် ပရိ-နိဗ္ဗာန် စံခဲ့လေပြီ၊ ချစ်သားအာနန္ဒာ…ဤအရာ၌ အသစ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း, ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်း, ပြုပြင်ပေးရခြင်း သဘောရှိ၍ ပျက်စီးခြင်းသဘောရှိသော တရားကို မပျက်စီးပါစေလင့်ဟု လိုလားတောင့်တချက်အတိုင်း အဘယ်မှာ ရနိုင်အံ့နည်း၊ ဤသို့ ရနိုင်ရန်အကြောင်း မရှိချေ။

ချစ်သားအာနန္ဒာ….ထို့ကြောင့်ပင် သူတပါးကို အားမကိုးကြမူ၍ မိမိကိုယ်ကို မှီခိုအားကိုးကာ နေကြကုန်လော့၊ အခြားတရားကို အားမကိုးကြမူ၍ လောကုတ္တရာတရားတော်ကို မှီခိုအားကိုးကာ နေကြကုန်လော့။

ချစ်သားအာနန္ဒာ….ရဟန်းသည် အဘယ်သို့လျှင် သူတပါးကို အားမကိုးမူ၍ မိမိကိုယ်ကို မှီခိုအားကိုးကာ နေသနည်း၊ အခြားတရားကို အားမကိုးမူ၍ လောကုတ္တရာတရားတော်ကို မှီခိုအားကိုးကာ နေသနည်း ဟူမူ—

ချစ်သားအာနန္ဒာ....ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ပြင်းစွာ အားထုတ်လျက်, ဆင်ခြင်လျက်, သတိရှိလျက် ရှင်ကိုယ်၌ ရှင်ကိုယ်ဟု အဖန်ဖန်ရှုလျက် လောက၌ ဖြစ်တတ်သော လိုချင်တပ်မက်ခြင်းနှင့် နှလုံးမသာခြင်းကို ပယ်ဖျောက်၍ နေ၏။ ပြင်းစွာ အားထုတ်လျက်, ဆင်ခြင်လျက်, သတိရှိလျက်, ခံစားမှု = ဝေဒနာတို့၌ ခံစားမှု = ဝေဒနာဟု အဖန်ဖန်ရှုလျက် (၀)၊ စိတ်၌ စိတ်ဟု အဖန်ဖန်ရှုလျက် (ပ)၊ သဘောတရားတို့၌ သဘောတရားဟု အဖန်ဖန်ရှုလျက် လောက၌ ဖြစ်တတ်သော လိုချင်တပ်မက်ခြင်းနှင့် နှလုံးမသာခြင်းကို ပယ်ဖျောက်၍ နေ၏။

ချစ်သားအာနန္ဒာ....ဤသို့လျှင် ရဟန်းသည် သူတပါးကို အားမကိုးမူ၍ မိမိကိုယ်ကို မှီခိုအားကိုးကာ နေ၏၊ အခြားတရားကို အားမကိုးမူ၍ လောကုတ္တရာတရားတော်ကို မှီခိုအားကိုးကာ နေ၏။

ချစ်သားအာနန္ဒာ....အကြင်ရဟန်းတို့သည် ယခုအခါ၌ ဖြစ်စေ, ငါဘုရား ကွယ်လွန်သောအခါ၌ဖြစ်စေ သူတပါးကို အားမကိုးကြမူ၍ မိမိကိုယ်ကို မှီခိုအားကိုးကာ နေကြမည်ဆိုလျှင်, အခြားတရားကို အားမကိုးကြမူ၍ လောကုတ္တရာတရားတော်ကို မှီခိုအားကိုးကာ နေကြမည်ဆိုလျှင် ထိုအလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည် သိက္ခာသုံးပါးလိုလားကြသည့် ရဟန်းဟူသမျှတို့တွင် အမြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ် (= ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်) စင်စစ် ဖြစ်ကြပေလိမ့်မည်”—

ဟု မိန့်တော်မူကာ အရှင်အာနန္ဒာကို သက်သာရာရစေတော်မူ၏။ ထိုနောက် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်၏ အရိုးခေါတ်များကို သာဝတ္ထိပြည်တွင် စေတီတော်တည် ထားစေတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသော အကြောင်းအရာတည်း။

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခြင်းအကြောင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအတိုင်း အရှင်သာ-ရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်၏ ဝေတ်တော်များကို သံဝဏ္ဍိပြည်၌ ဓာတုစေတီ တည်ထားစေတော်မူပြီးလျှင် ရာဇဂြိဟ်ပြည်သို့ ကြွရောက်ရန် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်အား အမှတ်ပေးတော်မူလေ၏။ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် ရဟန်းတို့အား "မြတ်စွာဘုရား ရာဇဂြိဟ်ပြည်သို့ ကြွချီတော်မူမည့်အကြောင်း"ကို လျှောက်ထားပြောကြားတော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်းများစွာ ခြီရံတော်မူလျက် သာဝတ္ထိပြည်မှ ထွက်တော်မူ၍ ရာဇဂြိဟ်ပြည်သို့ ကြွရောက်တော်မူကာ ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ ကိန်းအောင်းမွေ့လျော်နေတော်မူ၏။

(ဤ၌။ ။မြတ်စွာဘုရားသည် မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃) ခုနှစ်ကဆုန်လပြည့်နေ့၌ ဘုရားဖြစ်တော်မူသည်။ ထိုနှစ် တပို့တွဲလဆန်း (၁) ရက်နေ့၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် **အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်**တို့ ရဟန်းဖြစ်ကြ၍ ခုနှစ်ရက်**ခ**မြောက်နေ့တွင် **အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်**မထေရ် ရဟန္တာဖြစ်တော်မူသည်၊ **တ**ဆယ့်ငါးရက်မြောက် တပို့တွဲ**ဃ**ပြည့်နေ့၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ် ရဟန္တာဖြစ်တော်မူသည်။ ။

မြတ်စွာဘုရားရှင် (၄၅) ဝါ ရတော်မူပြီး၍ **အဂ္ဂသာဝကမ**ထေရ်နှစ်ပါးတို့ (၄၄) ဝါစီ ရဟောတ်မူကြပြီးဖြစ်သည့် **မ**ဟာသက္ကရာဇ်(၁၄၈)ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ် ဖွားရာဇာတိ နာလကရွာ၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသည်။ ထို တန်ဆောင်မုန်းလကွယ်နေ့၌ အရှင်**မ**ဟာမောဂ္ဂလာန်**မ**ထေရ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဣသိဂိလိတောင်ယံ ကာဠသိလာကျောက်ဖျာ၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည်–ဟု အကျဉ်းချုပ် မှတ်သားထားနှင့်ရုံ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်၏ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခြင်း အကြောင်း**အ**ရာများကို ရေးသားဖော်ပြခဲ့ပြီ၊ ယခုအခါ **အ**ရှင်**မ**ဟာမောဂ္ဂလာန် **မ**ထေရ်၏ **ပ**ရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခြင်း အကြောင်း**အ**ရာသော်ကား)—

ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရားရှင် ရာဇဂြိဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ ကိန်းအောင်းမွေ့လျော်နေတော်မူသောအခါ **အ**ရှင်**မ**ဟာမောဂ္ဂ-

လာန်မထေရ်သည် ဇုသိဂိလိတောင်ယံ ကာဠသိလာ-မည်သော ကျောက်ဖျာ၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူ၏။

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်မြတ်သည်ကား တန်ခိုးအရာ၌ အထွတ်အထိပ် ရောက်တော်မူသည်ဖြစ်ရကား နတ်ပြည်လောက နှင့် ဥဿဒဝရဲပြည်လောကသို့ ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူကာ နတ်ပြည်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်တပည့်သာဝကတို့၏ ကြီးစွာသော စည်းစိမ်ခံစားရုပ်ကိုလည်း, ဥဿဒဝရဲတို့၌ တိတ္ထိတပည့်များ၏ ကြီးစွာသော ဆင်းရဲဒုက္ခ ခံစံရုပ်ကိုလည်း ကိုယ်တိုင် မြင်တော်မူပြီးလျှင် လူ့ပြည်သို့ ပြန်ကြွလာ၍ "ဤမည်သော ဒါယကာ, ဤမည်သော ဒါယိကာမတို့သည် ဤမည်သော နတ်ပြည်လောက၌ ဖြစ်ကြ၍ ကြီးစွာသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားကြရကုန်၏။ တိတ္ထိ တ-ပည့်တို့တွင် ဤမည်သောသူ,ဤမည်သောသူမ-တို့သည် ဤအမည် ရှိသော ငရဲ၌ ဖြစ်ကြရကုန်၏"ဟု လူတို့အား ဟောကြားတော်မူလေသည်။ သို့ရကား လူတို့သည် သာသနာ၌ ကြည်ညိုကြ၍ တိတ္ထိတို့ကို ရှောင်ကြဉ်ကြလေကုန်၏၊ မြတ်စွာဘုရားနှင့်တကွ တပည့်သား သာဝကတို့၏အဖိုရာ ကြီးစွာသော ပူဇော်သက္ကာရ ဖြစ်ရှိ၍ တိတ္ထိတို့အဖိုရာကား တနေ့တခြား ပူဇော်သက္ကာရမှ လျော့ပါး ဆုတ်ယုတ်လေတော့သည်။

ထိုကြောင့် တိတ္ထိတို့သည် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်၌ ရန်ပြိုးမွဲကြ၍ "ဤ မောဂ္ဂလာန်ရဟန်း အသက် ရှည်နေလျှင် ငါတို့၏ အလုပ်အကျွေး ဒါယကာများ တနေ့တခြား ပျက်ပြားကြကုန်ရာ၏၊ ပူဇော်သက္ကာရမှသည်လည်း တနေ့ တခြား လျော့ပါး ဆုတ်ယုတ်ရာ၏၊ ထိုမောဂ္ဂလာန်ရဟန်းကို သတ်စေကြကုန်အုံ့"ဟု တိုင်ပင် ညှိနှိုင်းကြပြီးလျှင် မထေရ်မြတ်ကို သတ်ဖို့ရန် အတွက် သမဏာဂုတ္တက - အမည်ရှိသော ဓားပြဖိုလ်အား ငွေ အသပြာ တထောင် ပေးကြလေကုန်၏။

ထိုသမဏာဂုတ္တက ဓားပြဖိုလ်သည် "မထေရ်မြတ်ကို သတ်အုံ့" ဟု များစွာသော သူခိုးဓားပြ အခြံအရံနှင့်တကွ ကာဠသိလာ

ကျောက်ဖျာရှိရာအရပ်သို့ သွားလေ၏။ မထေရ်မြတ်သည် ထို သမဏာဂုတ္တာဘဝေးပြဗိုလ် လာနေသည်ကို မြင်လျှင်ပင် တန်ခိုးဖြင့် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၍ တိမ်းရှောင်ဖဲသွားနှင့်လေ၏။ ဝေးပြ-ဗိုလ်သည် ထိုနေ့၌ မထေရ်မြတ်ကို မတွေ့ရ၍ ပြန်ခဲ့ပြီးလျှင် နောက်တနေ့၌လည်း ထိုနည်းအတူ သွားပြန်လေ၏၊ မထေရ်မြတ်သည်လည်း ရှေးနည်းအတူ တိမ်းရှောင်ဖဲသွားနှင့်လေ၏၊ ၅၂ နည်းဖြင့် ခြောက်ရက်ကြာရှိခဲ့လေသည်။

ခုနစ်ရက်မြောက်နေ့ကား မထေရ်မြတ်၏ ရှေးက ပြုမှားခဲ့သော အပရာပရိယအကုသိုလ်ကံသည် အကျိုးပေးရန်အခွင့်ကို ရရှိလာလေသည်။ ထိုအပရာပရိယအကုသိုလ်ကံအကြောင်းကို ထင်ရှားစေဦးအံ့—

မထေရ်မြတ်သည် ရှေးနှစ်၌ တခုသောဘဝ၀ယ် မယားဟောင်း ဂုံးချောစကားကို နာယူမှား၍ မိ,ဖတို့ကို သတ်လိုရကား ယာဉ်ငယ်(လှည်းယာဉ်)ဖြင့် ဘောသို့ခေါ်ဆောင်သွား၍ လူဆိုးဝေးပြုများ ထကြွသောင်းကျန်းဟန်ကိုပြုလျက် မိ,ဖနှစ်ပါးတို့ကို ရိုက်နှက်ပုတ်ခတ်လေ၏။ မိ,ဖနှစ်ပါးတို့သည် မျက်စိနှစ်ကွင်း အလင်းမရကြသောကြောင့် အဆင်ကို မမြင်ကြပဲ မိမိတို့ရှေ့သားကိုပင် တကယ် လူဆိုးဝေးပြုထင်ကြ၍ "ချစ်သား... ဤမည်သော လူဆိုးဝေးပြုတို့သည် ငါတို့ကို ရိုက်နှက်ပုတ်ခတ်ကုန်၏၊ သင်ချစ်သားသည် လွတ်ရာဗယ်ရှား သွားလေလော့"ဟု သံသေတ္တာသားပြောဆိုငိုကြွေးကြလေကုန်၏။

သားဖြစ်သူသည် "သြ...ငါ့မိ, ငါ့ဖတို့ကား ငါကပင် ရိုက်နှက်ပုတ်ခတ်အပ်ပါကုန်လျက်လည်း ငါ့အတွက်ကား လျှင်စိုးရိမ်ကြီးစွာ ငိုကြွေးကြရှာ၏၊ ငါကား မသင့်လျော်သောဒုစရိုက်ကို ပြုမှားအပ်ခဲ့လေပြီ"ဟု နောင်တပူပန် ကြီစည်ပြီးလျှင် မိ,ဖနှစ်ပါးတို့ကို သက်သာရာရစေကာ လူဆိုးဝေးပြုများ ပြေးသွားကြသော အခြင်းအရာကိုပြုလျက် မိ,ဖတို့၏ ခြေလက်တို့ကို ဆုပ်နယ်၍ "အမိမိခင်, ဖခင်တို့....မကြောက်ကြလင့်၊ လူဆိုးဝေးပြုများ လွတ်ပြေးသွားကြ

လေပြ”ဟု ပြောဆိုကာ တဖန် မိမိအိမ်သို့သာလျှင် မိဖနှစ်ပါးကို ပြန်၍ ခေါ်ဆောင်ခဲ့လေသည်။

ထိုမကောင်းမှု=အကုသိုလ်ကံသည် ဤမျှ ကာလကြာအောင် အကျိုးပေးခွင့် မရသေးသဖြင့် ပြာဖုံးသောမီးကျီးစုကဲ့သို့ တည်နေ၍ ဤယခုနောက်ဆုံး=ပစ္ဆိမဘဝခန္ဓာကိုယ်ကို ‘ဖေပြေးအမှိုလိုက်၍ ဖမ်းကိုက်လေတော့၏။ လောကဥပမာအားဖြင့် မှဆိုး သည် သားသမင်ကို မြင်၍ ခွေးကို လွှတ်လိုက်လေရာ ကိုခွေးသည် သားကောင်ကို အစဉ်လိုက်၍ မှီရာအရပ်ဌာပင်လျှင် ဖမ်းကိုက်သကဲ့သို့ ထိုအကု ဤအရှင်မောဂ္ဂလာန်အလောင်းဖြစ်သူ ပြုလုပ်ခဲ့သော အကုသိုလ်ကံသည်လည်း အကျိုးပေးခွင့်ကို ရုရာတုံ့ဌာနဌာပင် အကျိုးပေးလေတော့၏။ ထိုသို့ အကျိုးပေးခွင့်ရသောကံမှ လွတ်မြောက်သောသူမည်သည် မရှိချေ။

အရှင်မော်ဂ္ဂလာန်မထေရ်မြတ်သည် မိမိပြုခဲ့သော အကုသိုလ်ကံက ဆွဲငင် ဖမ်းကိုက်မိကြောင်းကို ကောင်းစွာသိတော်မူ၍ ထို ခုနစ်ကြိမ်မြောက်ဌာန “အရပ်တပါး တန်ခိုးဖြင့် ဖဿွားမှ မပြုနိုင်တော့ချေ။ ထိုအကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးဆက်ကြောင့် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်ခြင်းငါ မစွမ်းနိုင်တော့ချေ။ နန္ဒောပနန္ဒနဂါးမင်းကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းငါ စွမ်းနိုင်, ဝေဇယန္တာပြာသာဒ်ကို ဆတ်ဆတ်ခါအောင် ဟုန်လှုပ်စေခြင်းငါ စွမ်းနိုင်သော မထေရ်မြတ်၏တန်ခိုး=ဣဒ္ဓိသည်လည်း အကုသိုလ်ကံစွမ်းကြောင့် အားနည်းခြင်းသို့ ရောက်ခဲ့လေသည်။

သမဏာဂုတ္တာက လူဆိုးဝေးပြဟိုလ်သည် မထေရ်မြတ်ကို ဂိုဏ်းဝန်းဖမ်းယူပြီးလျှင် မထေရ်၏အရိုးတို့ကို ဆန်ကျိုးဆန်ကွဲမျှ ပမာဏရှိအောင် ပြုလုပ်လျက် ထုနှက် ရိုက်ချေ မှုန့်မှုန့်ကြေစေ၍ (အရိုးအားလုံးတို့ကို မှုန့်မှုန့်ညက်ညက် ကြေမွစေလျက် ကောက်ရိုးကရွတ်ခွေကဲ့သို့ ဖြစ်အောင် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုကည်းဟူသော) =ပလာလဝိဒ္ဓိက-မည်သော ကမ္မဝိဒ္ဓာမှ ပြုလုပ်ပြီးလျှင် “သေပြီ” ဟူသော အမှတ်သညာဖြင့် ချုံဖုံတ်တခုပေါ်၌ ပစ်တင်ခဲ့၍ မိမိအခြံအရံ လူဆိုးများနှင့် အတူတကွ ဖဿွားလေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် သတိရ၍ "ငါသည် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်ပြီးမှ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံမည်"ဟု ကြိုစည်ဆင်ခြင်တော်မူကာ မှုန်မှုန်ကြေနေသော ကိုယ်တော်၌ ခန္ဓာကိုယ်ကို အာဘိညာဏ်ချာန်တည်းဟူသော အဝတ်ပန်းဖြင့် ဖွဲ့စည်းရစ်နှောင် ခိုင်မတ်အောင်ပြုပြီးလျှင် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၍ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်ရှိခိုးပြီးသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် အတုံ့အပြန်လျှောက်ထား ပြောဆိုတော်မူသည်မှာ—

(**အရှင်မောဂ္ဂလာန်**) မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်သည် အာယုသင်္ခါရကို စွန့်လွှတ်အပ်ပြီးပါပြီ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံပါတော့မည်ဘုရား။

(**မြတ်စွာဘုရား**) ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော့မည်လော့ ချစ်သားမောဂ္ဂလာန်....။

(**အရှင်မောဂ္ဂလာန်**) ဝင်စံပါတော့မည်ဘုရား....။

(**မြတ်စွာဘုရား**) ချစ်သားမောဂ္ဂလာန်....သင် ချစ်သားသည် အဘယ်အရပ်သို့ သွား၍ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံမည်နည်း။

(**အရှင်မောဂ္ဂလာန်**) မြတ်စွာဘုရား.... ကာဠသိလာကျောက်ဖျာအပြင်သို့ သွားရောက်၍ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံပါမည်ဘုရား။

(**မြတ်စွာဘုရား**) ချစ်သားမောဂ္ဂလာန်....ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် ငါ့အား တရားဟောပြီးမှ သွားလော့၊ ယခုအခါ သင် ချစ်သားကဲ့သို့သော တပည့်သာဝကကို နောက်တကြိမ် တွေ့မြင်နိုင်ခွင့် မရှိတော့ပြီ။

ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူသောအခါ မထေရ်မြတ်သည် "ကောင်းပါပြီ မြတ်စွာဘုရား.... လိုက်နာပြုလုပ်ပါမည်"ဟု လျှောက်ထားပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေစွာရှိခိုး၍ ထန်းတဆင့်, နှစ်ဆင့်-စသည် တန်းခုနစ်ဆင့်တိုင် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၍ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံမည့်နေ့ဝယ် အရှင်သာရိပုတ္တရာ

မထေရ်မြတ်ကဲ့သို့ ဒုဒ္ဓိ = တန်ခိုး အမျိုးမျိုး ဖန်ဆင်းပြသ တရားမမှတ်လည်း ဟောတော်မူကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရိုသေစွာ ရှိခိုးပြီးနောက် ကာဠဒဲသိလာ ကျောက်ဖျာရှိရာ တောအုပ်သို့ ကြွရောက်၍ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူလေ၏။

ထိုခဏမှာပင် ကာမာဝစရနတ်ပြည် ခြောက်ထပ်လုံး အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်တပြိုင်နက်ဖြစ်၍ သွားလေ၏။နတ်ဗြဟ္မာတို့သည် "ငါတို့ဆရာ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်မြတ် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော်မူပြီတဲ့" ဟု အချင်းချင်း ပြောဆိုကြကာ နတ်၌ဖြစ်သော နှံသာ, ပန်း, အထုံ, အခိုး, စန္ဒကူးမှုန့်တို့ကိုဝင်း၊ အထူးထူးသော နှံသာ နတ်ထင်းတို့ကိုဝင်း ယူဆောင်၍ လာကြလေကုန်၏။ စန္ဒကူးနတ်ထင်းပုံသည် သံတောင် (၉၉)ကိုးဆယ့်ကိုးတောင် အမြင့်ရှိလေသည်။ မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်တိုင် ရဟန်းတို့နှင့်တကွ ကြွရောက်တော်မူ၍ မထေရ်မြတ်၏ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်အနီး၌ မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်စိမ်အုပ်ချုပ်တော်မူကာ ဖုတ်ကြည်းသင်္ဂြိဟ်မှ ပြုစေတော်မူလေ၏။

ဖုတ်ကြည်းသင်္ဂြိဟ်ရာဌာန၏ ပတ်ဝန်းကျင် တယူဇနာမျှသော အရပ်၌ ပန်းမိုးရွာဖြိုး၍ ချလေသည်။ ထိုဗျာပနသဘင်ဝယ် နတ်တို့အကြား၌ လူများ, လူတို့အကြား၌ နတ်များ လှည့်လည်သွားကြကုန်၏။ အစဉ်အတိုင်း နတ်တို့အကြား၌ ဘီလူးယက္ခနတ်များ ရပ်တည်ကြ၍ ဘီလူးယက္ခနတ်တို့အကြား၌ ဂန္ဓမ္ဗနတ်များ, ဂန္ဓမ္ဗနတ်တို့အကြား၌ နဂါးများ, နဂါးတို့အကြား၌ ဂဠုန်များ,ဂဠုန်တို့အကြား၌ ကိန္နရာများ ရပ်တည်ကြလေသည်။ ကိန္နရာတို့အကြား၌ ထီးများ, ထီးတို့အကြား၌ ရွှေစမ္ဗရိသားမြီးယပ်များ, ထို သားမြီးယပ်တို့အကြား၌ တံခွန်လုံးများ, ထို တံခွန်လုံးတို့အကြား၌ တံခွန်ပြားများ တည်ရှိ ကြကုန်၏။ နတ်လူတို့သည် ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် သာဓုကီဠနသဘင်ကို ဆင်ယင်ကျင်းပကြလေကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် မထေရ်မြတ်၏ ခေတ်တော်တို့ကို ယူဆောင်စေတော်မူခဲ့၍ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်တော် တံခါးမုခ်အနီးဌာ ခေတုစေတီတော် တည်ထားစေတော်မူလေ၏။

လူသတ်သမားတို့ အပြစ်ရခြင်း

"အရှင်မောဂ္ဂလာန်မထေရ်ကို လူဆိုးဝေးပြတို့ သတ်ကြသည်တဲ့"ဟူသော သတင်းစကားသည်လည်း ဇမ္ဗူဒီပ်တကျွန်းလုံး ပြန့်နှံ့လေ၏။ အဇာတသတ်မင်းသည် လူဆိုးဝေးပြများကို အရရှာဖွေရန် သူလျှိုယောက်ျားတို့ကို အနှံ့အပြား စေလွှတ်ထားလေ၏။ ထိုလူသတ်သမားတို့သည်လည်း သေတင်းကုပ်(=အရက်ဆိုင်)၌ သေအရက်သောက်ကြသည်ရှိသော် လူသတ်သမားတယောက်က အခြား လူသတ်သမားတယောက်၏ လက်မှ သေသောက်ခွက်(=အရက်ခွက်) ကို လက်ဖြင့်ပုတ်ချ ရန်စလိုက်လေသည်။ ထိုအခါ ရန်အစခံရသော လူသတ်သမားက အမျိုးမျိုးခြိမ်းခြောက်လျက် "အဆုံးမခက် ဟေ့ လူပျက်.... သင်သည် အဘယ့်ကြောင့် ငါ၏သေသောက်ခွက်(=အရက်ခွက်) ကို လက်ဖြင့်ပုတ်ချ မြေသို့ကျစေသနည်း" ဟု ရန်မူစကား ပြောကြားလေလျှင် ရန်စသော လူသတ်သမားက "ဟေ့လူဆိုး လူပျက်....အသို့နည်း။ သင်သည် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်ကို အလျင်လက်ဦး ရိုက်နှက်ထိုးခုတ် သတ်ပုတ်ဝံ့သလော"ဟု ရန်တွေ့စကား ပြောကြားလေ၏။ ရန်အစခံရသော လူသတ်သမားကလည်း အရုံးမခံပဲ "ဟေ့ လူပျက်....ငါရိုက်နှက် ထိုးခုတ်သည်ကို သင်မသိဘူးလော"ဟု ရန်တုံ့စကား ပြောကြားလေ၏။

ဤသို့လျှင် လူသတ်သမားတို့ အချင်းချင်း"ငါ ရိုက်နှက်ထိုးခုတ်သတ်ဖြတ်အပ်သည်၊ ငါ ရိုက်နှက်ထိုးခုတ်သတ်ဖြတ်အပ်သည်"ဟု သူသတ်သည် ငါသတ်သည် အရည်လုစကား ပြောကြားကြသည်ကို ကြားသိရ၍ မင်းချင်းသူလျှိုယောက်ျားတို့သည် ထိုလူသတ်သမားအားလုံးတို့ကို ဖမ်း၍ အဇာတသတ်မင်းအား လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ အဇာတသတ်မင်းက လူသတ်သမားတို့ကို

ရှေတော်သို့ ခေါ်စေ၍ "သင်တို့သည် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန် မထေရ်မြတ်ကို သတ်အပ်သလော"ဟု မေးလေလျှင် လူသတ်သမားတို့သည် "အိမ်း....သတ်အပ်ပါသည် အရှင်မင်းကြီး...."ဟု ဝန်ခံစကား လျှောက်ထားကြလေ၏။အစာတသတ်မင်းက တဖန် ဆက်၍ "သင်တို့ကို အဘယ်သူက အသတ်ခိုင်းအပ်ကုန်သနည်း" ဟု မေးလေလျှင် လူသတ်သမားတို့သည်"အရှင်မင်းကြီး....အဝတ်မလွှမ်း တိတ္ထိတက္ကဘွန်းတို့က ငွေပေး၍ အသတ်ခိုင်းအပ်ပါကုန်သည်ဘုရား"ဟု ဖြောင့်ချက်ပေးကြလေ၏။

အစာတသတ်မင်းသည် အဝတ်မလွှမ်း တိတ္ထိတက္ကတွန်း (၅၀၀)ငါးရာတို့ကိုပါ ဖမ်းစေ၍ လူသတ်သမား(၅၀၀)ငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ မင်းယင်ပြင် (= နန်းတော်မြေကွက်လပ်)၌ ထိုသူအားလုံးတို့ကို ချက်မြှုပ်လောက်အောင် နှက်သောတွင်းတို့ဝယ် မြှုပ်နှံစေပြီးလျှင် ထို၏အထက်မှ ကောက်ရိုးတို့ဖြင့် ဖုံးအုပ်စေ၍ မီးတိုက်စေလေသည်။ ထို့နောင်မှ ထိုသူအားလုံးတို့ မီးလောင်ကျွမ်းသည်ကို သိရှိပြီးလျှင် သံထွန်သွားတပ်သော ထွန်တုံးတို့ဖြင့် လူးလာတုံ့ခေါက် ထွန်ယက်စေ၍ ထိုသူအားလုံးတို့ကို အပိုင်းပိုင်းဖြစ်အောင် ပြုလုပ်စေလေ၏။

(ဤ၌။ ။အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူကြောင်းကို (ဇာ ၆ ၅၅ ၅၊ ၁၃၃,၁၃၄,၁၃၅) စတ္တာလီသနိပါတ် သရဘင်-ဇာတ်အဖွင့်မှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြသည်၊ လူသတ်သမားတို့ အပြစ်ရပုံကို (ဓမ္မပဒ ၆ ၂၊ ၄၃)မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဝတ္ထုအဖွင့်မှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြအပ်သည်)။

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်၏ ဗျာပနကိစ္စ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ကြပ်မတ်သင်္ကြိဟ်တော်မူသည်ကို အကြောင်းပြု၍ ရဟန်းတို့သည် တရားခန်းမဆောင်၌ "ငါ့ရှင်တို့....သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏အနီး၌ ပရိနိဗ္ဗာန်မစံသဖြင့် ဘုရားတို့ထံမှ ကြီးစွာသော မြတ်နိုးတနှာမှ အပြုမခံရချေ၊ မောဂ္ဂလာန်မထေရ်သည်ကား မြတ်စွာဘုရား၏အနီး၌ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံသဖြင့် ကြီးစွာသော မြတ်နိုးတနှာမှ အပြုခံရပေသည်"ဟု

စကားကို ဖြစ်စေကြကုန်၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူ၍ "ရဟန်းတို့....ယခုငါဘုရား ကြွလာသောအခါ၌ သင်တို့သည် အဘယ်စကားဖြင့် ညီမူစည်းဝေး၍ နေကြသနည်း"ဟု မေးတော်မူ၍ ရဟန်းတို့က ထိုအကြောင်းကို ပြန်ကြားလျှောက်ထားသည်တွင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ရဟန်းတို့....မောဂ္ဂလာန်သည် ယခုဘဝ၌သာ ငါဘုရားထံမှ မြတ်နိုးတနာမှ အပြုခံရသည်မဟုတ်သေး၊ ရှေးကလည်း အပြုခံရဘူးသည်သာတည်း"ဟု မိန့်တော်မူ၍ ရဟန်းတို့အား စတ္တာလီသနိုပါတ်လာ သရဘင်္ဂဇာတ်ကို ဟောကြားတော်မူလေသည်။ (ထိုသရဘင်္ဂဇာတ်ကို ငါးရာ့ငါးဆယ် ဇာတ်ဝတ္ထုမှ အကျယ်ထုတ်ယူ မှတ်သားရာ၏)။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါးတို့ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူကြပြီးနောက် မကြာမီပင် ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံလျက် မဟာမဏ္ဍလ ခရီးအဝန်းဖြင့် ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူ၍ ဥက္ကာ-စေလမြို့သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူသောအခါ ထိုမြို့၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်တော်မူပြီးနောက် ဂင်္ဂါမြစ်သဲသောင်ပြင်ဝယ် ရဟန်းတော်တို့အား ဥက္ကာစေလသုတ်ကို ဟောတော်မူလေသည်။ (ထိုသုတ်အကျယ်ကို ဝိဒူကတ်မြန်မာပြန် မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် စာမျက်နှာ ၁၄၆,၇,၈-တို့၌ ကြည့်ရှုမှတ်ယူရာ၏)။

ဤကား အဂ္ဂသာဝကမထေရ်နှစ်ပါး အကြောင်းတည်း။

---

(၄) အရှင်မဟာကဿပမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း

လွန်ခဲ့သော ကမ္ဘာတသိန်းထက်က ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူ၍ ဟံသဝတီ မင်းနေပြည်ကို အမှီပြု၊ စရဝါမ်ပြိုတော်မူကာ ခေမ-မည်သော မိဂဒါဝုန်တော၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူလေလျှင် ဝေဒေဟ-မည်သော ကုဋေရှစ်ဆယ်ကြွယ်ဝသူသူဌေးတဦး (အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်အလောင်း)သည် စောစောပင် မွန်မြတ်သောဘောဇဉ်ကို စားသုံးပြီးလျှင် ဥပုသ်

ဆောက်တည်၍ နံ့သာ,ပန်း-စသည်ကို လက်စွဲလျက် ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်ကာ မြတ်စွာဘုရားကို ပူဇော်ရှိခိုးပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေလေ၏။

ထိုအခါ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားသည် တတိယသာဝက ဖြစ်သည့် မဟာနိသဘ-အမည်တော်ရှိသော မထေရ်မြတ်ကို "ရဟန်းတို့....ကိုယ်တိုင်ကလည်း ဓုတင်အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံး၍ သီတင်းသုံးဖော် သံဃာတော်တို့အားလည်း ဓုတင်အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးကြရန် ဟောကြားပြီး ဆိုဆုံးမကြသည့် ဝါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့အနက် နိသဘမထေရ်သည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဖြစ်ပေသည်"ဟု တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဝေဒေဟဥပါသကာသည် ထိုစကားကို ကြားရ၍ သဒ္ဓါရှိန်းစိုကြည်ညိုလျက် တရားစကား ဟောကြားအပြီးတွင် လူများအပေါင်း ထသွားလတ်သော် မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေစွာရှိခိုး၍ "မြတ်စွာဘုရား....နက်ဖြန်ခါ တပည့်တော်၏ ဆွမ်းကို လက်ခံသာယာတော်မူပါဘုရား"ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်က "ဒါယကာ....ရဟန်းသံဃာကား များလှဘိ၏"ဟု မိန့်တော်မူလျှင် "မြတ်စွာဘုရား.....ရဟန်းသံဃာသည် အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိပါသနည်းဘုရား"ဟု လျှောက်ထားမေးမြန်းလေ၏။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားက "ဒါယကာ.... ခြောက်သန်း ရှစ်သိန်း အရေအတွက်ရှိ၏"ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် ဝေဒေဟဥပါသကာသည် "မြတ်စွာဘုရား....သာမဏေတပါးကိုမျှ လည်း ကျောင်းတိုက်တော်၌ ချန်မထားပဲ ရဟန်းအားလုံးနှင့် တကွ တပည့်တော်၏ ဆွမ်းကို လက်ခံသာယာတော်မူပါဘုရား" ဟု ရဲရဲတောက် လျှောက်ထားလေ၏။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ဆိတ်ဆိတ်နေသဖြင့် ဝေဒေဟဥပါသကာ ပင့်လျှောက်ချက်ကို လက်ခံတော်မူလေ၏။

ဝေဒေဟဥပါသကာသည် မြတ်စွာဘုရား လက်ခံတော်မူကြောင်း ကောင်းစွာသိပြီးလျှင် အိမ်သို့ပြန်သွား၍ ကြီးစွာသော

အလှူဒါနကို စိမ်ပြီးသော် နောက်တနေ့နံနက်၌ မြတ်စွာဘုရား အား ဆွမ်းဘုဉ်းပေးကြရန် အခါကို လျှောက်ကြားစေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် သပိတ်သက်နှင်းကို ယူဆောင်တော်မူကာ ရဟန်းအပေါင်း မြို့ရိုးအပ်လျက် ဝေဒေဟဥပါသကာ၏အိမ်သို့ ကြွသွားတော်မူ၍ ခင်းအပ်သောနေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် ရေစက်ချ အလှူပြီးဆုံးသောအခါ ယာဂုစသည်တို့ကို ခံတော်မူ လျက် ဆွမ်းပို့မှ, ဆွမ်းဘုဉ်းပေးမှုကို ပြုတော်မူလေ၏။ ဝေဒေဟ ဥပါသကာသည်လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ အနီး၌ ထိုင်နေလျက် သဒ္ဓါကြည်ညိုတရား ပွါးများဖြစ်ရှိ၍ နေလေ၏။

ထိုအချိန်အတွင်းမှာပင် မဟာနိသဘမထေရ်သည် ဆွမ်းခံ လှည့်လည်တော်မူလတ်သော် ထိုလမ်းခရီးသို့ ကြွချီဆိုက်ရောက် တော်မူလာလေ၏။ဝေဒေဟဥပါသကာသည် မထေရ်ကိုမြင်လတ် ၍ နေရာမှ ထသွားပြီးသော် မထေရ်ကို ရှိခိုးလျက် "အရှင်ဘုရား.... သပိတ်ကို ပေးစွန့်တော်မူကြပါဘုရား" ဟု လျှောက်ထား တောင်းခံလေ၏။ မထေရ်မြတ်သည် သပိတ်ကို ဥပါသကာ လက်သို့ အပ်လိုက်လေ၏။ ဥပါသကာက "အရှင်ဘုရား....အိမ် တွင်းသို့ ကြွဝင်တော်မူပါကုန်၊ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း အိမ် တွင်းမှာ ထိုင်နေတော်မူဆဲရှိပါသည်ဘုရား" ဟု လျှောက်ထား လေလျှင် မထေရ်မြတ်သည် "ဒါယကာ အိမ်တွင်းသို့ဝင်၍ နေ ထိုင်ရန် အပ်စပ်လိမ့်မည်မဟုတ်"ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ဝေဒေဟ ဥပါသကာသည် မထေရ်မြတ်၏ သပိတ်အပြည့် ဆွမ်းထည့်ပြီး လျှင် မထေရ်မြတ်အား ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလေသည်။

ထိုနောက် မထေရ်မြတ်ကို လိုက်ပို့ပြီး ပြန်လာသောအခါ မြတ်စွာဘုရား၏အနီး၌ ထိုင်နေ၍ "မြတ်စွာဘုရား....မဟာနိသဘ မထေရ်သည် 'မြတ်စွာဘုရား အိမ်တွင်းမှာ ထိုင်နေတော်မူ လျက် ရှိပါသည်ဘုရား' ဟု လျှောက်ထားအပ်ပါသော်လည်း အိမ်တွင်းသို့ မဝင်လိုပါ၊ ထိုမထေရ်မြတ်မှာ အရှင်ဘုရားတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးထက် သာလွန်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးများ ရှိပါသ လော"ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထားလေ၏။

ဘုရားရှင်တို့၏ သန္တာန်တော်မှာ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဝန်တိုမှု = ဝဏ္ဏမဏ္ဍိုရိယတရားဟူ၍ လုံးဝမရှိချေ၊ သို့ရကား မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေဒေဟဥပါသကာ မေးလျှောက်ပြီးသည်၏ အခြားမဲ့မှာ ပင်—

"ဒါယကာ....ငါတို့သည် ဆွမ်းကို ငံ့၍ အိမ်၌ ထိုင်နေကြကုန်၏၊ နိသဘာမထေရ်ကား ဤသို့ ထိုင်၍ ဆွမ်းကို ငံ့မြော်မှု အလျှင်းပင်မပြုချေ။ ငါတို့သည် ရှာနီးကျောင်း၌ နေထိုင်ကြကုန်၏၊ နိသဘာမထေရ်ကား တောကျောင်း၌သာ နေလေ့ရှိ၏။ ငါတို့သည် အမိုးရှိသော ကျောင်း၌ နေထိုင်ကြကုန်၏၊ နိသဘာမထေရ်ကား ဟင်းလင်းအပြင် လွင်တီးခေါင်၌သာလျှင် နေလေ့ရှိ၏။ ဤသို့လျှင် ဤသည် ဤသည်ကား နိသဘာမထေရ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးအထူးများ ဖြစ်လေသည်"—

ဟု မဟာသမုဒ္ဒြာကို ထပ်၍ ရေဖြည့်သကဲ့သို့ မထေရ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးများကို အကျယ်အားဖြင့် ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ဝေဒေဟဥပါသကာသည် ပင်ကိုယ်ပကတိအားဖြင့်လည်း ဆိမ်းတောက်နေသည်ကို ဆီ ထပ်၍ လောင်းလိုက်သည့် အလားအတိုင်းထက်အလွန် သဒ္ဓါကြည်ညိုဖြစ်ရှိကာ "ငါ့အဖိုရာ အခြားသော လူနတ်စည်းစိမ်စသည်ဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိအုံ့နည်း၊ အနာဂတ နောက်ကာလဝယ် တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ အထံတော်၌ ကိုယ်တိုင်ကလည်း ဓုတင်အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံး၍ သိတင်းသုံးဖော်သံဃာတော်တို့အားလည်း ဓုတင်အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးကြရန် ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမကြသော = ဓုတဝါဒ ရဟန်းတို့အနက် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ္ဂရဟုဂ္ဂုလ်ဖြစ်ဖို့ ရန် ဆုပန်မှုကို ငါပြုပေအုံ့"ဟု ကြံစည်ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်လေတော့၏။

ဝေဒေဟဥပါသကာသည် တဖန်လည်း နောက်တနေ့အတွက် မြတ်စွာဘုရား အမှူးရှိသော် ရဟန်းသံဃာကို ပင့်ဖိတ်ကာ ဆွမ်းဆက်ကပ်လှူဒါန်းလေသည်။ ဤနည်းဖြင့် ခုနစ်ရက်ကြာ မဟာ

ဒါနကြီးကို ပေးလှူ၍ ခုနစ်ရက်မြောက်·ရောက်သောနေ့၌ ဘုရားအမှူးရှိသော မျှားစွာသော ရဟန်းအပေါင်းအား တိစီဝရိုက် (=သင်္ကန်းသုံးထည်စီ) တို့ကို ဆက်ကပ်လှူဒါနပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်း၍—

"မြတ်စွာဘုရား .... တပည့်တော်၏ ခုနှစ်ရက်ကြာ မေတ္တာကာယကံ, မေတ္တာဝစီကံ, မေတ္တာမနောကံများကို ဖြစ်ပွါးစေလျက် မဟာဒါန လှူဒါန်းရသော အကြင် ကောင်းမှုကုသိုလ်အစုသည် ရှိပါ၏၊ ထိုကောင်းမှုကုသိုလ်အစုကြောင့် တပည့်တော်သည် အခြားတပါးသော နတ်စည်းစိမ်, သိကြားမင်းစည်းစိမ်, မာရ်မင်းစည်းစိမ်, ဗြဟ္မာမင်းစည်းစိမ် တခုခုကိုမျှ မတောင့်တပါ၊ စင်စစ်သော်ကား တပည့်တော်၏ ဤကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံသည် အနာဂတ နောက်ကာလဝယ် တဆူဆူသော မြတ်စွာဘုရား၏အထံတော်၌ မဟာနိသဘမထေရ်သူမြတ်ရောက်အပ်သော ရာထူးဌာနန္တရသို့ ရောက်ဖို့ရန် = ဧတင် တဆယ့်သုံးပါးကို ကျင့်ဆောင်ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အနက် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဖြစ်ဖို့ရန် ကေန္ဒရက်ဆောင် ပြီးစေနိုင်သော ကောင်းမှု ကုသိုလ်ဖြစ်ပါစေသတည်း"—

ဟု လျှောက်ဆိုဆုပန်လေ၏။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် "ဤဝေဒေဟဥပါသကာကား ကြီးစွာသောအရာကို ပတ္ထနာဆုသန်မှု ပြုအပ်လေပြီ၊ ပြည့်စုံလိမ့်မည်လော, မပြည့်စုံလိမ့်မည်လော"ဟု အနာဂတံသ ရှေဘုဏ်တော်ဖြင့် ရှုမြော်တော်မူလေသော် ကေန်မဆွတ် ပြည့်စုံလိမ့်မည်ကို မြင်တော်မူ၍—

"ဒါယကာ....သင်သည် နှစ်သက်ဖွယ်သော ရာထူးကို ပတ္ထနာဆုသန်အပ်ပြီ၊ နောက်အခါဝယ် ကမ္ဘာတသိန်းအဆုံး၌ ဂေါတမအမည်တော်ရှိသော မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူလိမ့်မည်၊ သင်သည် ထိုဂေါတမ မြတ်စွာ

ဘုရား၏ တတိယသာဝက မဟာကဿပမထေရ် အမည် ရှိသူ ဖြစ်လိမ့်မည်”—

ဟု ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

ထို ဗျာဒိတ်စကားကို ကြားရ၍ ဝေဒေဟဥပါသကာသည် “ဘုရားရှင်တို့၏ အဖိုရာ နှစ်မြှောစကားမည်သည် မရှိ”ဟု သိရှိကာ ထိုတတိယသာဝက ရာထူးစည်းစိမ်ကို နောက်တနေ့ရောက်ရမည့် စည်းစိမ်ကဲ့သို့ အောက်မေ့မှတ်ထင် ဝမ်းမြောက်လေ၏။ ဝေဒေ-ဟဥပါသကာသည် အသက်ရှည်သမျှ ကာလပတ်လုံး အထူးထူး သော အလှူဒါနကို ပေးလှူ၍, သီလကို စောင့်သုံးလျက်, အခြား ကောင်းမှုကုသိုလ်များကိုလည်း ပြုလုပ်ကာ ထိုဘဝမှ စုတေလတ် သော် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။

မဟာကေသာဠကပုဏ္ဏားဘဝ

ထိုအခါမှ စ၍ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ စည်းစိမ်ကို ခံစံလျက် ဤကမ္ဘာမှ လွန်ခဲ့သော (၉၁) ကိုးဆယ့် တကမ္ဘာထက်ဝယ် ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူ၍ ဗန္ဓုမတီ မင်းနေပြည် ကို အမှီဂေါစရဂါမ်ပြုတော်မူကာ ခေမ-မည်သော မိဂဒါဝုန် တော၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူသည်ရှိသော် ဤအရှင်မဟာ ကဿပအလောင်း သူတော်ကောင်းသည် နတ်ပြည်မှ စုတေ၍ မထင်မရှား ပစ္စည်းနွမ်းပါးသော ပုဏ္ဏားမျိုး၌ ဖြစ်လာလေ၏။

အထူးအားဖြင့် ထိုအခါ၌ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားသည် ခုနစ်နှစ် တကြိမ် ခုနစ်နှစ်တကြိမ် အထူးတရားပွဲသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပ၍ တရားဟောတော်မူလေသည်။ ထိုသို့ တရားပွဲသဘင် ဆင်ယင် ကျင်းပ, တရားဟောတော်မူသောအခါမှာလည်း သတ္တဝါတိုင်း တရားနာယူနိုင်ရန် အချိန်ကို သတ်မှတ်၍ နေ့အဖိုရာ ညနေချမ်း၌ ဟောတော်မူလေသည်၊ ညဉ့်အဖိုရာ တညဉ့်ပတ်လုံး ဟောတော် မူလေသည်။ တရားပွဲသဘင် နီးကပ်လာသောအခါ ကြီးစွာသော အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ဖြစ်ရှိလျက် နတ်များကလည်း “မြတ်စွာ

ဘုရား တရားဟောတော်မူလိမ့်မည်” ဟု ဇမ္ဗူဒီပတကျွန်းလုံးဌ် လှည့်လည်ကြွေးကြော် ပြောကြားကြလေ၏။

အရှင်မဟာကဿပအလောင်း ပုဏ္ဏားသည် ထို သတင်း စကားကို ကြားသိလေ၏။ အထူးအားဖြင့် ထိုပုဏ္ဏားမှာ ခါးဝတ် တထည်သာလျှင် ရှိ၏၊ အိမ်ရှင် ပုဏ္ဏားမမှာလည်း ထိုအတူပင် ခါးဝတ်တထည်သာလျှင် ရှိ၏၊ အပေါ်ရုံအဝတ်ကား နှစ်ဦးလုံး အတွက်မှ တထည်သာလျှင် ရှိချေ၏။ ထိုကြောင့်ပင် ထိုပုဏ္ဏား သည် “ကေသာဌကပုဏ္ဏား=အဝတ်တထည်သာရှိသောပုဏ္ဏား” ဟူ၍ တမြှိုလုံးဌ် ထင်ရှားလေသည်။ ကိစ္စတခုခုဖြင့် ပုဏ္ဏားများ၏ အစည်းအဝေး ဖြစ်ရှိခဲ့လျှင် အိမ်ရှင် ပုဏ္ဏားမကို အိမ်ဌ်ထားခဲ့၍ ပုဏ္ဏားကြီးကိုယ်တိုင် အစည်းအဝေးသို့ သွားရောက်၏။ ပုဏ္ဏားမ များ၏ အစည်းအဝေးဖြစ်ရှိခဲ့လျှင် ပုဏ္ဏားကြီးကိုယ်တိုင်က အိမ်ဌ် နေရစ်ခဲ့ရ၏၊ ပုဏ္ဏားမကြီးသည် ထိုအပေါ်ရုံ အဝတ်ကို ရုံ၍ သွားရောက်၏။

ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား တရားဟောမည့် ထိုနေ့ဌ်ကား ကေ-သာဌကပုဏ္ဏားကြီးသည် အိမ်ရှင် ပုဏ္ဏားမကြီးကို “အို ရှင်မ.... အသို့နည်း (=ဘယ်နယ်လဲ) ရှင်မသည် ညဉ့်အခါဌ် တရားနာ သွားမည်လော၊ သို့မဟုတ် နေ့အခါဌ် တရားနာသွားမည်လော” ဟု မေးလေ၏။ ပုဏ္ဏားမကြီးသည် “ကျွန်တော်မတို့ မာတုဂါမ များမည်သည် ညဉ့်အခါဌ် တရားနာယူခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ကြပါ၊ နေ့အခါဌ် တရားနာပါမည်” ဟု ပြော၍ ပုဏ္ဏားကြီးကို အိမ်ဌ် ထားခဲ့ပြီးလျှင် ထိုအပေါ်ရုံကို ရှိုရုံလျက် အခြား ဥပါသိကာ ဒါယိကာမများနှင့် အတူတကွ နေ့အခါသွား၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးကာ အပြစ်လွတ်ရာအရပ်ဌ် ထိုင်နေ၍ တရားနာပြီးသော် အဖော် ဥပါသိကာ ဒါယိကာမတို့နှင့် အတူတကွပင်လျှင် အိမ်သို့ ပြန်လာ၏။ ထိုအခါ ပုဏ္ဏားကြီးသည် မိမိအလှည့်ရ၍ ပုဏ္ဏားမ ကြီးကို အိမ်ဌ်ထားခဲ့ပြီးလျှင် ထိုအဝတ်ကို ရှိုရုံလျက် ညဉ့်အခါ တရားနာရန် ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်လေ၏။

ထိုအချိန်၌ ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် ပရိသတ်အလယ်တင့်တယ်စွာသော မမ္မာသနပလ္လင်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် ဆန်းကြယ်သောယပ်ဝန်းကို ကိုင်တော်မူကာ ကောင်းကင်မြစ်အတွင်း သက်ဆင်းကူးခပ်သူကဲ့သို့ရင်း, မြင်းမိုရ်တောင်ကို မွှေတံပြုကာ မဟာသမုဒ္ဒြာကို တအားမွှေသော ယောက်ျားကဲ့သို့ရင်း တရားစကားဟောကြားတော်မူလေ၏။ ပရိသတ်အစွန်အဖျားမှ ထိုင်နေလျက် တရားနာနေသော ကေသာဒူကပုဏ္ဏားကြီး၏ သန္ဓာန်မှာ ညှဉ်ဦးယံ၌ပင်လျှင် တကိုယ်လုံး ပြည့်စေလျက် နှစ်သက်ခြင်း = ဝိတိတရား ငါးမျိုးတို့ တဖြိုးဖြိုး ဖြစ်ရှိလေ၏။ ပုဏ္ဏားကြီးသည် ပါလာသော အပေါ်ရုံအဝတ်ကို ခေါက်ပြီးလျှင် "မြတ်စွာဘုရား အား ငါလှူတော့အုံ" ဟု အကြံပြုလေ၏။ ထိုသို့ အကြံပြုပြီးသော နောက်ပိုင်းမှာ အပြစ်အထောင်ကို ဖော်ပြလျက် မပေးလိုခြင်း = ဝန်တိုခြင်း = မစ္ဆရိယတရားများ တဖွားဖွား ဖြစ်၍ လာပြန်လေသည်၊ မစ္ဆရိယတရား ဖြစ်ပွါးလာသောအခါ ပုဏ္ဏားကြီးသည် "ပုဏ္ဏားမနှင့်ငါတို့ နှစ်ဦးပေါင်းမှ အပေါ်ရုံအဝတ် တထည်သာ ရှိကြ၏၊ အခြားအလဲအလှယ် အပေါ်ရုံအဝတ်ဟူ၍ တထည်မျှ မရှိချေ၊ မရုံပဲလည်း အိမ်ပြင်ပသို့ လှည့်လည်သွားလာခြင်းငှါ မတတ်နိုင်" — ဤသို့စသည်ဖြင့် ကြံစည်ပူပန်ကာ လုံးဝ မလှူလိုသောသူ ဖြစ်သွားပြန်လေ၏။ ထိုနောက် ညှဉ်ဦးယံ လွန်မြောက်၍ သန်းခေါင်ယံသို့ရောက်သောအခါမှာလည်း ထိုအတူပင် ပုဏ္ဏားကြီး၏ သန္ဓာန်ဝယ် နှစ်သက်ခြင်း = ဝိတိငါးပါးဖြစ်ပွါး၍လာပြန်လေ၏၊ ပုဏ္ဏားကြီးသည် ရှေးနည်းအတူပင် ကြံစည်၍ ရှေးနည်းအတူပင် မလှူလိုသောသူ ဖြစ်သွားပြန်လေ၏။ ထိုနောက် သန်းခေါင်ယံ လွန်မြောက်၍ မိုးသောက်ယံသို့ ရောက်သော အခါမှာလည်း ပုဏ္ဏားကြီး၏သန္ဓာန်ဝယ် ထိုအတူပင် နှစ်သက်ခြင်း=ဝိတိငါးပါး ဖြစ်ပွါး၍ လာပြန်လေ၏။ ဤအကြိမ်၌ကား ပုဏ္ဏားကြီးသည် မစ္ဆရိယအကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပွါးခွင့်မပြုတော့ပဲ "သေခြင်းမှ လွတ်မြောက်ခြင်း ဖြစ်လိုလျှင်လည်း ဖြစ်စေတော့၊ သေခြင်းတရားသည် မူလည်း ဖြစ်လိုလျှင်ဖြစ်စေတော့၊ နောက်အခါမှ အဝတ်အရေးကို တွေးတောစဉ်းစားတော့မည်" ဟု ကြံစည်ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ကာ

ထိုအပေါ်ရုံအဝတ်ကို ခေါက်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် ခြေတော်ရင်းဌ ချထားကာ ရက်ရက်ရောရော ဝှေ့ဒါန်းလိုက်လေ၏။ ထို့နောင်မှ လက်ဝဲလက်ကို ခွေ၍ လက်ချာလက်ဖြင့် သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် မလန်းပေါက်(=လက်ခမောင်း)ခတ်ပြီးလျှင် "ငါအောင်ပြီ, ငါအောင်ပြီ" ဟု သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ရဲရဲတောက် ကြွေးကြော်လိုက်လေ၏။

ထိုအချိန်ဌ-ဗန္ဓုမမင်းကြီးသည် တရားဟောမှာသနုပလွင်၏ နောက်မှ တင်းထိမ်ကန့်လန့်ကာအတွင်း ထိုင်နေလျက် တရားနာနေဆဲရှိ၏၊ မင်း၏အဖိုရာ မိမိကသာ အနိုင်ယူလိုသူ ဖြစ်၍ "ငါအောင်ပြီ" ဟူသော အသံသည် မနှစ်သက်အပ်သောအသံသာ ဖြစ်လေ၏၊ သို့ရကား မင်းကြီးသည် မင်းချင်းယောက်ျား တယောက်ကို "အချင်း....သွားတည့်ချေ၊အဘယ်ကို ပြောသနည်း ဟု ထိုသူကို မေးလော့" ဟု၍ ပြောဆို စေလွှတ်လိုက်လေ၏။ မင်းချင်းယောက်ျားသည် ဧကသာဋကပုဏ္ဏားထံသို့ သွားရောက်၍ အကြောင်းကို မေးလေလျှင် ပုဏ္ဏားကြီးသည်—

"အမောင်ယောက်ျား.....ငါမှတ်ကြင်းပြား အခြားမင်းစသော သူများသည် ဆင်ယာဉ်,မြင်းယာဉ်-စသည်တို့ကို တက်စီးကြ၍ သန်လျက်, လွှား, ကာ-စသည်တို့ကို ကိုင်ဆောင်ကြကာ ရန်သူစစ်တပ်ကို အောင်နိုင်ကြကုန်၏၊ ထိုအောင်ခြင်းကား မအံ့ဩလောက်ပေ။ ငါတမ္ဘကား မိမိနောက်မှ ဝှေ့သတ်ရန် ခုန်ပေါက်၍ လိုက်လာသော နွားဆိုး နွားကြမ်း၏ဦးခေါင်းကို တင်းပုတ်ဖြင့် ထုနှက်၍ ထိုနွားဆိုး နွားကြမ်းကို ပြေးစေသော ယောက်ျားကဲ့သို့ မဠ္ဆရိယစိတ်ကို နှိမ်နင်းပြီးလျှင် အပေါ်ရုံအဝတ်ကို မြတ်စွာဘုရားအား အောင်မြင်စွာ လှူဒါန်းရလေပြီ၊ ငါသည် အောင်နိုင်ခဲသော ထို မဠ္ဆရိယတရားကို အောင်နိုင်အပ်လေပြီ"—

ဟု ဖြေကြားပြောဆိုလေ၏။ မင်းချင်းယောက်ျားသည် တဖန် ပြန်လာ၍ မင်းကြီးအား ထိုအကြောင်းကို လျှောက်ထားပြောကြားလေ၏။

ဗန္ဓုမမင်းကြီးသည် "အချင်း....ငါတို့သည် မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ပတ်သည်ကို မသိကြကုန်၊ ပုဏ္ဏားကြီးသည် သိပေ၏"ဟု မိန့်ဆိုကာ ပုဏ္ဏားကြီးအား ဝတ်စုံတစုံကို ပို့သပေးကမ်းစေလေ၏။ ပုဏ္ဏားကြီးသည် "ဤ မင်းကြီးကား ရှေးဦးစွာ စကားမဆို ဆိတ်ဆိတ်နေသော ငါ့အား တစုံတရာ မပေးကမ်းပဲ မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို ပြောကြားတော့မှ ပေးကမ်းပေ၏၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဤဝတ်စုံဖြင့် ငါ့အား အဘယ်အလိုရှိအံ့နည်း" ဟု ပြောဆိုကာ ထိုဝတ်စုံကို လည်း မြတ်စွာဘုရားအားပင် လှူဒါန်းပြန်လေ၏။

မင်းကြီးသည်လည်း "ပုဏ္ဏားကြီးသည် ငါပေးလိုက်သော ဝတ်စုံဖြင့် အဘယ်အမှုကို ပြုအပ်သနည်း" ဟု မင်းချင်းတို့ကို မေး၍ "ပုဏ္ဏားကြီးသည် ထိုဝတ်စုံကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားအား ပင် လှူဒါန်းအပ်လေပြီ"ဟု ကြားသိရသဖြင့် တဖန်ထပ်၍ ဝတ်စုံ နှစ်စုံတို့ကိုလည်း ပုဏ္ဏားကြီးထံ ပို့စေပြန်လေ၏။ ပုဏ္ဏားကြီး သည် ထိုဝတ်စုံ နှစ်စုံတို့ကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားအားပင် လှူဒါန်း ပြန်လေ၏။ မင်းကြီးသည် တဖန်ထပ်၍ ဝတ်စုံ လေးစုံတို့ကိုလည်း ပုဏ္ဏားကြီးထံ ပို့စေပြန်လေ၏။ ပုဏ္ဏားကြီးသည်လည်း ထိုဝတ်စုံ လေးစုံတို့ကို မြတ်စွာဘုရားအားပင် လှူဒါန်းပြန်လေ၏။ ဤနည်း ဖြင့် မင်းကြီးသည် တဆ,တဆတိုး၍ သုံးဆယ့်နှစ်စုံတို့တိုင်အောင် ပို့စေပြန်လေ၏။ ထိုအခါ ဧကသာဋကပုဏ္ဏားကြီးသည် "ဤသို့ ရတိုင်းရတိုင်း မိမိဖို့မခြင်းမချန်ပဲ လှူဒါန်းနေခြင်းသည် တိုး၍တိုး၍ ခံယူခြင်းကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏"ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် ထိုဝတ်စုံ သုံးဆယ့် နှစ်စုံတို့အနက်မှ မိမိအတွက်တစုံ, ပုဏ္ဏားမကြီးအတွက် တစုံအား ဖြင့် = ဝတ်စုံနှစ်စုံတို့ကို နုတ်ယူပြီးလျှင် ကျန်ရှိသောဝတ်စုံ သုံး ဆယ်တို့ကို မြတ်စွာဘုရားအားပင် လှူဒါန်းလေ၏။ ထိုအချိန်မှ စ၍ ထို ပုဏ္ဏားကြီးမှာ မြတ်စွာဘုရား၏ရှင်နှင့် အကျမ်းတဝင် ချစ်ခင်ရင်းနှီးသူတယောက် ဖြစ်လေတော့၏။

ထို့နောက် တနေ့သ၌ မင်းကြီးသည် အလွန်အေးမြသောအခါ မြတ်စွာဘုရား အထံတော်၌ ပုဏ္ဏားကြီး တရားနာနေသည်ကို

မြင်ရ၍ မိမိခြေရုံသည့် အဖိုးတသိန်းတန် ကမ္မလာနီကြီးကို ပုဏ္ဏားကြီးအား ပေးပြီးလျှင် "ဤအချိန်မှ စ၍ ဤ ကမ္မလာကို ခြေလျက်တရားနာလော့" ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ ပုဏ္ဏားကြီးခမျာသည် "ငါ့အဖိုရာ ဤ ကမ္မလာကို ခန္ဓာကိုယ်ရုပ် ဤ အကောင်ပုပ်၌ ခြေရုံသဖြင့် အာဘယ်အကျိုးရှိအုံးနည်း" ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်ကြံစည်၍ ဂန္ဓကုဋီတိုက်တော်အတွင်း မြတ်စွာဘုရားရှင် သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူရာ ညောင်စောင်း၏အထက်၌ ဗိတာန်မျက်နှာကြက် ဖြန့်ကြက်လှုဒါန်း၍ အိမ်သို့ ပြန်သွားလေ၏။

တနေ့သ၌ မင်းကြီးသည် စောစောပင်လျှင် ကျောင်းတော်သို့သွားရောက်၍ ဂန္ဓကုဋီတိုက်တော်အတွင်း မြတ်စွာဘုရား၏ အနီး၌ ထိုင်နေလေ၏။ ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်တို့သည် ဗိတာန်မျက်နှာကြက် ကြက်၍ထားသော ကမ္မလာနီ၌ ထိခိုက်ကုန်ရကား ကမ္မလာနီသည် အလွန်လျှင် တင့်တယ်လေ၏၊ မင်းကြီးသည် ထိုကမ္မလာကို မြင်လတ်သော် မှတ်မိ၍ "မြတ်စွာဘုရား.... ဤကမ္မလာသည် တပည့်တော်တို့၏ ကမ္မလာဖြစ်ပါသည်၊ တပည့်တော်တို့သည် ဤကမ္မလာကို ဧကသာဋကပုဏ္ဏားအား တရားနာသောအခါ ခြေရုံရန် ပေးအပ်ပါပြီ" ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က "မြတ်သော မင်းကြီး.... သင် မင်းကြီးတို့သည် ပုဏ္ဏားကို ပူဇော်အပ်လေပြီ၊ ပုဏ္ဏားသည် ငါဘုရားတို့ကို ပူဇော်အပ်ကုန်ပြီ" ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် မင်းကြီးသည် "ပုဏ္ဏားသည် သင့်လျော်လျှောက်ပတ်သည်ကို သိပေ၏၊ ငါတို့ကား ထိုသို့မသိကုန်" ဟု အောက်မေ့ကာ လွန်စွာ သဒ္ဓါကြည်ညိုပြီးလျှင် လူတို့၏ အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းဝတ္ထု၊ မှန်သမျှ အလုံးစုံကို တမျိုးတမျိုးလျှင် ခြောက်ဆယ့်လေးခု ခြောက်ဆယ့်လေးခုစီ အညီအမျှပြု၍ သမ္ဗဒ္ဓက မည်သော အလှူဒါနကို ပေးပြီးလျှင် ထို ဧကသာဋကပုဏ္ဏားကြီးကို ပုရောဟိတ်ရာထူး၌ ခန့်ထားတော်မူလေ၏။

ဧကသာဋကပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားကြီးသည်လည်း "အဋ္ဌဋ္ဌက = ရှစ်ခုရှစ်လီဟူသည်မှာ ခြောက်ဆယ့်လေးခုဖြစ်သည်" ဟု ဆင်ခြင်

စဉ်းစား၍ နေ့စဉ်နေ့စဉ် စာရေးတံဆွမ်း ခြောက်ဆယ့်လေးအုပ်တို့ကို ဒါနဝတ်တည်ထားကာ အသက်ထက်ဆုံး အလှူပေးလျက်, သီလသီတင်း ဆောက်တည်လျက် ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌ တဖန် ဖြစ်ပြန်လေ၏။

သူကြွယ်ဘဝ

တဖန် နတ်ပြည်မှ စုတေလတ်၍ ဤဘဒ္ဒကပ်ကမ္ဘာဝယ် ကောဏာဂုံမြတ်စွာဘုရား, ကဿပမြတ်စွာဘုရား=ဤဘုရားရှင်နှစ်ဆူတို့၏ အကြားကာလ ဗုဒ္ဓန္တရခေတ်အချိန်၌ ဗာရာဏသီပြည်ဝယ် သူကြွယ်အိမ်၌ ဖြစ်ပြန်လေ၏။ ထိုသူကြွယ်သည် ကြီးပြင်း၍ အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်၌ နေစဉ် တနေ့သ၌ တောအရပ်သို့ အညောင်းပြေ ခြေလျင်ခရီးသွားလေ၏။ ထိုအချိန်၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တပါးသည် မြစ်ကမ်းအနီး၌ သက်နေးချုပ်နေစဉ် အနားပတ်မလောက်ရကား ထိုချုပ်လက်စသက်နေးကို ခေါက်၍ထားရန် စိမ်အားထုတ်တော်မူလေ၏။

သူကြွယ်သည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်ကို မြင်လတ်၍ "အရှင်ဘုရား....အဘယ့်ကြောင့် သက်နေးကို ခေါက်၍ထားတော်မူကြပါသနည်းဘုရား"ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထားလေ၏၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်က "ဒါယကာ....အနားပတ်မလောက်၍ ခေါက်ထားကြ၏"ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် သူကြွယ်သည် "အရှင်ဘုရား....ဤအဝတ်ဖြင့် အနားပတ်ချုပ်လုပ်တော်မူကြပါဘုရား"ဟုလျှောက်ထား၍ မိမိ၏ အဝတ်ကို ဆက်ကပ်လှူဒါန်းပြီးလျှင် "ဖြစ်လေရာရာ သံသရာဘဝ၌ ငါ့အမိုရာ တစုံတခုသော အသုံး အဆောင်ဖြင့်မျှ ယုတ်လျော့ခြင်းမည်သည် မဖြစ်ပါစေသား"ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမှ ပြုလေ၏။

ထိုနောက် သူကြွယ်၏ အိမ်မှာလည်း သူကြွယ်၏ နှမနှင့် သူကြွယ်၏မယားတို့ အချင်းချင်း ခိုက်ရန်ငြင်းခုံမှု ပြုနေကြစဉ် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တပါးသည် ဆွမ်းခံကြွဝင်တော်မူလာ

လေ၏။ ထိုအခါ သူကြွယ်၏နှမသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်အား ဆွမ်းလှူပြီးလျှင် သူကြွယ်၏မယားကို ရည်ညွှန်း၍ "ဤသို့သဘော ရှိသော အဲ့ဒုက်မကို ယူဇနာတရာကပင် ရှောင်ကြဉ်နိုင်သည့်ကိုယ် ဖြစ်ရပါလို၏"ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုလေ၏။ သူကြွယ်၏ မယားသည် အိမ်တံခါးဝ၌ ရပ်တည်ရင်းက ထိုအသံကို ကြား၍ "ဤသူမ လှူဒါန်းအပ်သောဆွမ်းကို ဤပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်သည် မဘုဉ်းပေးပါစေသတည်း"ဟု ကြိုစည်အောက်မေ့ကာ သပိတ်ကိုယူ၍ ဆွမ်းကို စွန့်သွန်လိုက်ပြီးလျှင် ရှံ့ညွန်အပြည့် ထည့်၍ ပေးလိုက်လေ၏။ သူကြွယ်၏နှမသည် ထိုအခြင်းအရာကို မြင်လတ်၍ "ဟယ်အမိုက်မ....သင်သည် ငါ့ကို ဆဲရေးလိုမူလည်း ဆဲရေးပါတော့၊ ရိုက်ပုတ်လိုမူလည်း ရိုက်ပုတ်ပါတော့၊ နှစ်သင်္ချိုကြာ ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ဆည်းပူးတော်မူပြီးသည့် ဤသို့သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်၏ သပိတ်မှ ဆွမ်းကို စွန့်သွန်၍ ရှံ့ညွန်အပြည့်ထည့်၍ ပေးရန်ကား မသင့်လျော်ချေ"ဟု ဆုံးမစကား ပြောကြားလေ၏။

ထိုအခါမှာမှ သူကြွယ်၏မယားသည် ဆင်ခြင်တုံတရားကို ရရှိကာ "အရှင်ဘုရား.....ရပ်တော်မူပါဦး" ဟု လျှောက်ထား တောင်းပန်၍ ရှံ့ညွန်ကို စွန့်သွန်ပြီးလျှင် သပိတ်ကို စင်ကြယ်အောင် ဆေးကြောပြီးနောက် နံ့သာမှုန့်ဖြင့် ပွတ်တိုက်၍ စတုမဓုအပြည့်ထည့်ပြီးလျှင် ထို၏အထက်၌ ကြာတိုက်အဆင်း ဖြူဝင်းသော ထောပတ်ကို လောင်းထည့်လျက် အရောင်တလက်လက် ထွက်အောင်ပြု၍ အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏လက်၌ သပိတ်ကို ဆက်ကပ်ပြီးလျှင် "ဤဆွမ်းသည် အရောင်တလက်လက် ထွက်သကဲ့သို့ တပည့်တော်မ၏ ကိုယ်သည်လည်း အရောင်တလက်လက် ထွက်သည် ဖြစ်ပါစေသတည်း"ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုလေသည်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည် အနုမောဒနာမှု ပြုတော်မူ၍ ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်တော်မူလေ၏။ ထိုဇနီးမောင်နှံတို့သည်လည်း အသက်ရှည်သမျှ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုလုပ်ကြ၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

ဗာရာဏသီသူဌေးဘဝ

တဖန် နတ်ပြည်မှ စုတေကြပြန်လေသော် သူကြွယ်ဥပါသကာသည် ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ၌ ဗာရာ-ဏသီပြည်ဝယ် ကုဋေရှစ်ဆယ်ကြွယ်ဝသော သူဌေးသား ဖြစ်လာလေ၏။ သူကြွယ်မယားသည်လည်း ထိုအတူပင် ကုဋေရှစ်ဆယ် ကြွယ်ဝသော အခြားသူဌေးတဦး၏သမီး ဖြစ်လာလေ၏။

ထိုသူဌေးသား အရွယ်ရောက်ကြီးပြင်းလာသောအခါ သူဌေး ကတော်ပြုရန်အတွက် ထိုသူဌေး၏သမီးကိုပင် သူဌေးသားအိမ်သို့ ဆောင်ယူခဲ့ကြလေကုန်၏။ ထိုသူဌေးသမီး၏ ရှေးကပြုခဲ့၍အကျိုး မပေးခဲ့ရသေးသော ထိုအကုသိုလ်ကံ၏ အာနုဘော်ကြောင့် အရှင်သခင် လင်ယောကျ်ားသူဌေးအိမ်သို့ ဝင်မိလျှင်ပင် တံခါးခုံ အတွင်း၌ ရပ်မိလျှင်ရပ်မိခြင်း ထိုသူဌေးသမီး၏ တကိုယ်လုံးသည် ဝစ္ဆကုဋ္ဌိကို ဖွင့်အပ်ဘိသကဲ့သို့ မကောင်းသောအပုပ်နံ့ တထောင်း ထောင်းထ၍ လာလေ၏။ သူဌေးသားသည် "ဤအနံ့ကား အဘယ်သူ၏ အနံ့နည်း"ဟု မေး၍ "ယခုရောက်လာ သူဌေးသမီး ကညာ၏ အနံ့တည်း"ဟု ကြားသိလေလျှင် "အပြင်သို့ထုတ်ကြ လော့"ဟု ပြောဆိုကာ ဆောင်ယူခဲ့ရင်း အခမ်းအနားအဆောင် အယောင်ဖြင့်ပင် ထိုသူဌေးသမီးကို မိဖအိမ်သို့တဖန် ပြန်၍ပို့စေ လေ၏။ ထိုသူဌေးသမီးသည် ဤနည်းဖြင့်ပင် ခုနစ်ဌာနတို့၌ အိမ်တံခါး၀ တံခါးခုံအတွင်းသို့ ရောက်မှပင် မကောင်းသော အနံ့လောင်းမှကြောင့် မိဖအိမ်သို့တဖန် ပြန်နစ်ခဲ့ရလေသည်၊ အကုသိုလ်ကံများကား ကြောက်ဖွယ်ကောင်းလှလေစွာ။

ထိုစဉ်အခါ ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော် မူသဖြင့် ထိုဘုရားရှင်အတွက် လူအပေါင်းတို့သည် ရှေသားစတို သွန်းခုတ်အပ်သည့် အဖိုးတသိန်းတန် ရွှေနီဖလံအုတ်တို့ဖြင့် တယူ ဇနာ အမြင့်ရှိသော ဓာတုစေတီတော်ကြီးကို စတင်တည်ထား ကြလေကုန်၏။ ထိုစေတီတော်ကြီး တည်ထားနေစဉ် ထိုသူဌေး သမီးသည် "ငါကား ခုနစ်ဌာနတို့မှ ပြန်နစ်ခဲ့ရသူဖြစ်၏၊ ငါ့အဖို့ ရာ အသက်ရှည်သဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိအုံ့နည်း"ဟု ကြံစည်

မိုးကာ မိမိ၏ ကိုယ်အဆင်တန်းဆာ ဘဏ္ဍာအားလုံးကို ထုခွဲရောင်းချ၍ ရသောငွေဖြင့် အလျားတတောင်, အနံတတွာ, အထုလက်လေးသစ်ရှိသော ရွှေအုတ်တချပ်ကို သွန်းလုပ်စေလေ၏။ ထိုနောင်မှ သူဌေးသမီးသည် ထိုရွှေအုတ်နှင့်တကွ ဆေးဒန်းမြင်းသီလာခဲကိုလည်း, ကြာရှစ်လက်တို့ကိုလည်း ယူဆောင်ပြီးသော် စေတီတော်တည်ရာအရပ်သို့ သွားရောက်လေ၏။

ထိုခဏ၌ စေတီတော်ကြီးကို ရွှေအုတ်တထပ် ပတ်၍ စီခဲ့ရာ ဆက်မိဖို့ရန် ရွှေအုတ်တချပ် လိုနေ၏။ သူဌေးသမီးသည် ပန်းရန်ဆရာကြီးကို "ဆရာကြီးတို့.....ဤအုတ်တချပ်စာ လိုနေသော နေရာ၌ ကျွန်တော်မ၏ဤရွှေအုတ်ကို တည်ထားပေးကြပါလော့" ဟု ဆိုလေ၏။ ပန်းရန်ဆရာကြီးက "အိုအမိ....သင်သည် အချိန်ကောင်း၌ လာရောက်ပေ၏၊ အမိကိုယ်တိုင်ပင် တိုရွှေအုတ်ကို တည်ထားပါလော့"ဟု အနှေးဘည့်တ် ခွင့်ပြုလေသော် သူဌေးသမီးသည် ထိုနေရာသို့တက်ရောက်၍ ဆိန္နင့် ဆေးဒန်းမြင်းသီလာမှန့်တို့ကို ရောစပ်ပြီးလျှင် ထိုအဖွဲ့အစေးဖြင့် မိမိ၏ ရွှေအုတ်ကို တည်ထားပြီးနောက် ထိုအုတ်၏ အထက်၌ ကြာလက်တို့ဖြင့် ပူဇော်တင်လှူကာ ရိုသေစွာ ရှိခိုး၍ "ဖြစ်လေရာရာ သံသရာဘဝ၌ တပည့်တော်မ၏ ကိုယ်မှ စုန္ဒကူးနှံ, ခံတွင်းမှ ကြာနံ့ သင်းပျံ့ကြိုင်လှိုင်ပါစေသတည်း"ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမှုပြုပြီးလျှင် စေတီတော်ကို ရှိခိုးအရိုအသေပြုကာ မိမိအိမ်သို့ ပြန်သွားလေ၏။

ထိုခဏမှာပင် (သူဌေးသမီးကို) ရှေးဦးစွာ အပ္ပိအသခံရသော သူဌေးသား၏ စိတ်သန္ဓာန်ဝယ် သူဌေးသမီးကို တအောက်မေ့မေ့ သတိရ၍ လာလေ၏၊ ဗာရာဏသီပြည်၌လည်း ပွဲလမ်းသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပဆဲ ဖြစ်၏။ သူဌေးသားသည် မိမိ၏ လူများကို "ထိုစဉ်အခါ=ဟိုတုန်းက ဤငါ့အိမ်သို့ ပို့သ ခေါ်ဆောင်လာသော သူဌေးသမီးကလေး တယောက် ရှိပါသည်၊ ထိုသူဌေးသမီးကလေးသည် ယခုအခါ အဘယ်အိမ်၌ ရောက်၍ နေသနည်း"ဟု မေးလေ၏။ သူဌေးသား၏ လူများက "အရှင်သူဌေးမင်း.... ထိုသူဌေးသမီးကလေးသည် သူ၏မိဖအိမ်မှာပင်

ရှိနေပါသည်”ဟု ပြောကြလေလျှင် သူဌေးသားသည် “အမောင်တို့.... ထိုသူဌေးသမီးကလေးကို သွားရောက် ခေါ်ဆောင်ကြပါလော့၊ ထိုသူဌေးသမီးကလေးနှင့် အတူတကွ ပွဲလမ်းသဘင် ပျော်ရွှင်ကြကုန်အုံ့”ဟု ပြောဆို၍ အခေါ်လွှတ်လိုက်လေ၏။

သူဌေးသား၏ လူများသည် သူဌေးသမီးကလေးထံသို့ သွားရောက်ကြ၍ သူဌေးသမီးကလေးကို ရှိခိုးရပ်တည်ကြလေလျှင် သူဌေးသမီးကလေးက “အမောင်တို့.... အဘယ်အကြောင်းကြောင့် လာရောက်ကြသနည်း” ဟု မေးအပ်ကုန်ရကား ထိုအကြောင်းကို ပြန်ကြားပြောဆိုကြလေ၏။ သူဌေးသမီးကလေးက“အမောင်တို့....ငါသည် အဆင်တန်းဆာ ဘဏ္ဍာအားလုံးဖြင့် စေတီတော်ကို ပူဇော်အပ်လေပြီ၊ ငါ့မှာ ဆင်ယင်ဖွယ်ရာ အဆင်တန်းဆာ မရှိတော့ချေ” ဟု ပြောဆိုလေလျှင် သူဌေးသား၏ လူများသည် ပြန်သွား၍ သူဌေးသားအား ထိုအကြောင်းကို ပြောဆိုကြလေကုန်၏။ သူဌေးသား**က** “သူဌေးသမီးကလေးကို ခေါ်သာခေါ်ဆောင်ခဲ့ကြပါ၊ အဆင်တန်းဆာကို ရကြပါလိမ့်မည်” ဟု ဝန်ခံစကား ပြောကြားလေလျှင် ထိုလူများသည် သူဌေးသမီးကလေးကို သူဌေးသားအိမ်သို့ ခေါ်ဆောင်ခဲ့ကြလေ၏။ ထိုသူဌေးသမီးကလေး အိမ်တွင်းသို့ ဝင်လိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် တဘိမ်လုံးသည် စန္ဒကူးနှံ့သာနှံ့, ကြာညှိုနှံ့ သင်းပျံ့ကြိုင်လှိုင်၍ နေလေ၏။

သူဌေးသားသည် သူဌေးသမီးကလေးကို “ပဌမအကြိမ် ဤအိမ်သို့ လာရောက်စဉ်က သင်၏ကိုယ်မှ မကောင်းသော့ရနံ့ လှောင်းခဲ့ပေ၏၊ ယခုအခါ၌မူ သင်၏ကိုယ်မှ စန္ဒကူးနှံ့သာနှံ့, ခံတွင်းမှ ကြာညှိုနှံ့ သင်းပျံ့ကြိုင်လှိုင်၏၊ ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းသည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း” ဟု မေးမြန်းလေ၏၊ သူဌေးသမီးကလေးသည် အစမှစ၍ မိမိပြုအပ်သော ကောင်းမှုကံအကြောင်းကို ပြန်ကြားပြောဆိုလေသော် သူဌေးသားသည် “သြ....ဘုရားမြတ်စွာ သာသနာကား သံသရာဝဋ် ဒုက္ခညွှတ်မှ စင်စစ် ထွက်မြောက်စေတတ်ပါပေစွတကား”ဟု သဒ္ဓါကြည်ညို

ပိုမိုဖြစ်ရှိကာ တယူဇနာရှိသော ရွှေစေတီတော်မြတ်ကို ကမ္မလာသင်တိုင်း(= ကတ္တိပါဝတ်လုံ)ဖြင့် ဝန်းဝိုင်းခြုံရုံပြီးလျှင် ထိုထို နေရာတို့၌ ရထားလှည်းဘီး ပမာဏရှိသော ရွှေပဒုမာကြာပန်းတို့ဖြင့် အဆန်းတကြယ် ကြည်သြဇာယ်ဖြစ်အောင် တန်းဆာဆင်လေ၏။ ထိုရွှေပဒုမာကြာပန်းတို့၏ တွဲလျားကျသော ရွှေကြာရိုး, ရွှေကြာလက်တို့မှာ တဆယ့်နှစ်တောင်ခန့် ပမာဏရှိကြကုန်၏။

နန္ဒရာဇ်မင်းဘဝ

ထို သူဌေးဇနီးမောင်နှံတို့သည် ထိုဘဝ၌ မမေ့မလျော့ကောင်းမှုတို့ကို ပြုလုပ်ကြ၍ အသက်တမ်းအတိုင်း တည်နေကြပြီးလျှင် ထိုဘဝမှ စုတေ၍ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ကြလေ၏။ နတ်ပြည်မှ တဖန်စုတေကြပြန်သော် သူဌေးသားသည် ဗာရာဏသီပြည်မှ တယူဇနာဝေးကွာသော အရပ်ဌာနဝယ် အမတ်မျိုး၌ ဖြစ်၍ သူဌေးသမီးသည်လည်း ဗာရာဏသီမင်းနန်းတော်ဝယ် အကြီးဆုံးသောမင်းသမီး ဖြစ်လာလေသည်။

ထိုသူနှစ်ယောက်တို့ အရွယ်သို့ရောက်ကြလေလျှင် အမတ်သား(နန္ဒ)၏ နေရာရှာ၌ ပွဲလမ်းသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပရန် ကြွေးကြော်အပ်လေ၏။ အမတ်သား မောင်နန္ဒသည် မိခင်အမတ်ကတော်ကို "အိုမိခင်....ကျွန်ုပ်အား အဝတ်ကို ပေးပါလော့၊ နက္ခတ်သဘင် ပျော်ရွှင်ကစားပါအုံ့"ဟု အဝတ်အစား တောင်းရမ်းပြောဆိုလေ၏။ မိခင်အမတ်ကတော်က သားအား ဖွပ်လျှော်ပြီး အစာကျပြီးသော အဝတ်စုံကို ပေးလေလျှင် သားမောင်နန္ဒသည် "အိုမိခင်....ဤဝတ်စုံကား ကြမ်းတမ်းထူထဲလှ၏၊ အခြားဝတ်စုံကို ပေးပါလော့" ဟု ပြောဆိုလေသော် မိခင်သည် အခြားဝတ်စုံတစုံကို လဲလှယ်ပေးပြန်လေ၏။ ထိုဝတ်စုံကိုလည်း ကြမ်းတမ်းထူထဲလှ၏ ဟု ငယ်ပြန်သဖြင့် မိခင်သည် အခြားဝတ်စုံတစုံကို လဲလှယ်ပေးပြန်လေ၏။ ဤနည်းဖြင့် လဲလှယ်ပေးရဖန်များသော အခါ မိခင်သည် "ချစ်သား....ငါတို့သည် အကြင်သို့သော အမတ်မျိုးအိမ်၌ ဖြစ်ကြရကုန်၏၊ ဤအမတ်မျိုးအိမ်၌ ငါတို့ အဖိုရာ ဤအဝတ်ထက် အထူးသဖြင့် နူးညံ့သောအဝတ်ကို ရရှိဖို့ရန် ဘုန်းကံ

မရှိချေ"ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ထိုအခါ သားဖြစ်သူ နန္ဒလုလင်သည် "အိုမိခင်....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ဤအဝတ်ထက် နူးညံ့သောအဝတ်ကို ရှာနိုင်ရာအရပ်သို့ ကျွန်ုပ်သွားပါတော့အုံ"ဟု ပြောဆိုလေသော် မိခင်သည် "အိုချစ်သား....ငါ့မိခင်သည် ယနေ့ပင် သင်ချစ်သား အဖို့ရာ ဗာရာဏသီပြည်၌ မင်းအဖြစ်ကို ရခြင်းကို အလိုရှိပါသည်"ဟု ခွင့်ပြုသည့် မင်္ဂလာအတိတ်စကား ပြောကြားလေ၏။

နန္ဒလုလင်သည် မိခင်ကို ရှိခိုးပြီးလျှင် "အိုမိခင်....အကျွန်ုပ်သည် သွားပါတော့မည်" ဟု ခွင့်ပန်စကား ပြောကြားလေ၏။ မိခင်ဖြစ်သူကလည်း အသာတကြည် "ချစ်သား.... သွားလော့"ဟု ခွင့်ပြုစကား ပြောကြားလေ၏၊ ထိုသို့ပြောကြားသောမိခင်၏ စိတ်မှာ "ငါ့သားသည် အခြား အဘယ်အရပ်သို့ သွားလိမ့်မည်နည်း၊ = သွားစရာ အခြားအရပ်မရှိချေ၊ ဤငါ၏ အိမ်မှာပင် ဤအရပ် ထိုအရပ်၌ နေပေလိမ့်မည်" ဟု ကြံစည်အောက်မေ့မိ၍ ထိုသို့ အသာတကြည် ခွင့်ပြုစကား ပြောကြားလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ နန္ဒလုလင်သည်ကား ကုသိုလ်ကံ လှုံ့ဆော်ချက်ဖြင့် မိမိတို့ရွာမှထွက်ခဲ့၍ ဗာရာဏသီပြည်သို့ သွားရောက်ကာ ဥယျာဉ်တော် အတွင်း မင်္ဂလာကျောက်ဖျာထက်၌ ဦးခေါင်းကိုပါလွှမ်းခြုံလျက် လျောင်းစက်ကာ နေလေ၏။ ထိုနေ့သည်ကား ဗာရာဏသီမင်း နတ်ရွာစံပြီးနောက် ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့ ဖြစ်လေသည်။

အမတ်တို့သည် မင်းကြီး၏ ဈာပနကိစ္စကို ရွက်ဆောင်ပြီးလုပ်ကြပြီးလျှင် မင်းယင်ပြင် (= နန်းတော်မြေကွက်လပ်)၌ တည်တည်ကြွတ်တည်း စည်းဝေးကြ၍ "ပြည့်ရှင်မင်းကြီးမှာ သမီးတော်တပါးသာလျှင် ထွန်းကားဖြစ်ပေါ်ခဲ့၏၊ သားတော်ဟူ၍ မဖြစ်ပေါ်ခဲ့ချေ၊ မင်းမဲ့သော. တိုင်းပြည်မည်သည် မသင့်လျော်ချေ၊ အဘယ်သူသည် မင်းဖြစ်မည်နည်း = မင်းပြုမည်နည်း"ဟု ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ကြလေသော် "အသင်သည် မင်းဖြစ်ပါ = မင်းပြုပါ၊ အသင်သည် မင်းဖြစ်ပါ = မင်းပြုပါ" ဟု တယောက်သည် တယောက်ကို လွှဲချစကား ပြောကြားကြကုန်၏။ ထိုအခါ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားကြီးက "ငါတို့သည် အများကို ကြည့်နေရန် မသင့်

ချေ၊ ဖုံသဲရထား = မင်းလောင်းရှာသော မင်္ဂလာရထားကို လွှတ်ကြကုန်အုံ့”ဟု ဆုံးဖြတ်စကား ပြောကြားလေ၏။ အမတ်တို့သည် အားလုံး သဘောတူညီကြ၍ ကုမုဒြာကြာဖြူ အဆင်းရှိသည့် သိန္ဓောမြင်းလေးကောင်တို့ကို၊ မင်းမြှောက်တန်းဆာ ငါးပါးကို ရထားထက်၌ပင်တင်ထားကြ၏။ မင်္ဂလာဖုံသဲရထားကို လွှတ်၍ ရထား၏ နောက်မှ တူရိယာ ငါးမျိုးတို့ကို တီးမှုတ်စေကာ စစ်အင်္ဂါလေးပါးဖြင့် လိုက်ပါကြကုန်၏။

မင်္ဂလာဖုံသဲရထားသည် မြို့တော်အရှေ့တံခါးမှ ထွက်၍ မင်္ဂလာဥယျာဉ်တော်ဖက်သို့ ရှေ့ရှုလျက်ရှိလေ၏။ အချို့လူများက “ရထားသည် သွားနေကျအလေ့အကျင့်ရှိ၍ ဥယျာဉ်သို့ ရှေးရှု သွားနေသည်၊ ပြန်နှစ်စေကြကုန်ဦးလား”ဟု ပြောဆိုကြ လေလျှင် ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားကြီးက “မနှစ်စေကြလင့်” ဟု တားမြစ်စကား ပြောကြားလေ၏။ ဖုံသဲရထားသည် မင်္ဂလာဥယျာဉ်တော် အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ကာ နန္ဒလုလင်ကို လက်ချာရစ်လည့်၍ စီးနင်းဖို့ရန် အရုံသင့်စီမံပြီးဖြစ်လျက် ရပ်တည်လေ၏။ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားကြီးသည် နန္ဒလုလင်ခြေရုံထားသောအဝတ်အနားကိုလှပ်၍ ခြေဖဝါးအပြင်တို့ကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်လျက် “ဤဇမ္ဗူဒီပ၌ကျွန်းသည် ရှိစေဦးတော့၊ ဤမင်းလောင်းကား ကျွန်းငယ်အရုံနှစ်ထောင် ရှိသော လေးကျွန်းလုံးတို့၌ပင် ဘုန်းမီးထိန်လျှပ် မင်းပြုရန် လျောက်ပတ်သူ ဖြစ်လေသည်”ဟု နှုတ်မြွက်ပြောဆို၍ “နောက်တကြိမ်တူရိယာများကို တီးမှုတ်ကြလော့၊ နောက်တကြိမ် တူရိယာများကို တီးမှုတ်ကြလော့” ဟု သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် တူရိယာတို့ကို တီးမှုတ်စေလေ၏။

ထိုအခါ နန္ဒလုလင်သည် မျက်နှာကို ဖွင့်၍ ကြည့်ရှုပြီးလျှင် မှူးမတ်တို့နှင့် အတို့အပြန် စကားပြောဆိုသည်မှာ—

(နန္ဒ) အဘယ်အမှုကိစ္စဖြင့် လာရောက်ကြသနည်း။

(မှူးမတ်များ) အရှင်မင်းမြတ်.... အရှင်မင်းမြတ်တို့ထံ သို့ မဟာရာဇာလိမင်းအဖြစ်သည် ဆိုက်ရောက်လာပါ၏။

(နန္ဒ) ပြည့်ရှင်မင်းကြီးကား အဘယ်အရပ်၌နည်း။

(မှူးမတ်များ) နတ်ရွာစံလွန်တော်မူပါပြီ အရှင်...။

(နန္ဒ) ပြည့်ရှင်မင်းကြီး နတ်ရွာစံပြီးနောက် ယခုရက်ပေါင်းအဘယ်မျှတို့ လွန်ခဲ့ကုန်ပြီနည်း။

(မှူးမတ်များ) ယနေ့ဆိုလျှင် ခုနစ်ရက်မြောက် ဆိုက်ရောက်ခဲ့ပါပြီ။

(နန္ဒ) နတ်ရွာစံမင်းကြီးမှာ သားသော်ဂုင်း, သမီးသော်ဂုင်း မရှိဘူးလော။

(မှူးမတ်များ) အရှင်မင်းမြတ်....သမီးတော်တပါးသာ ရှိပါ၏၊ သားတော်မရှိပါ။—

ဤသို့ မှူးမတ်တို့က လျှောက်ထားကြလေလျှင် နန္ဒလုလင်သည် "ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ငါသည် ဗာရာဏသီမင်းအဖြစ်ကို ပြုလုပ်ပေအုံ" ဟု လက်ခံစကား ပြောကြားလေ၏။ အမတ်တို့သည် ထိုမဏ္ဍာမှာပင် အဘိဘိတ်မင်္ဂလာ ဆောက်လုပ်၍ မင်းသမီးကို အဆင်တန်းဆာ အပြည့်အစုံ ဆင်ယင်ပြီးလျှင် ဥယျာဉ်သို့ ခေါ်ဆောင်ခဲ့ကြပြီးနောက် နန္ဒသတို့သမီးအား ရာဇအဘိသိက်ရေချမ်း သွန်းဖျန်းကြကာ ဗာရာဏသီမင်းအဖြစ်သို့ တင်မြှောက်ကြလေကုန်၏။

ထို့နောက် ရာဇအဘိသိက်ရေချမ်း သွန်းဖျန်းပြီးသော နန္ဒမင်းအား အဖိုးတထောင်တန်သော ဝတ်လဲတော်ကို ဆက်သကြကုန်၏။ နန္ဒမင်းက "အမောင်တို့....ဤအဝတ်ကား အဘယ်အဝတ်နည်း"ဟုမေး၍ မှူးမတ်တို့က "အရှင်မင်းကြီး....ဝတ်ဆင်တော်မူရန် ဝတ်လဲတော်အစုံဖြစ်ပါသည်ဘုရား"ဟု လျှောက်ထားကြလေလျှင် နန္ဒရာဇမင်းသည် "အမောင်တို့....ဤဝတ်လဲတော်အစုံသည် ထူထဲကြမ်းတမ်းလှသည်မဟုတ်လော၊ ဤဝတ်လဲတော်မှတပါး အခြားနူးညံ့သောဝတ်လဲတော်များ မရှိတော့ဘူးလော" ဟု မေးမြန်းလေ၏။ မှူးမတ်တို့က "အရှင်မင်းကြီး.... လူတို့သုံးဆောင်ကြသော အဝတ်များ၌ ဤဝတ်လဲတော်ထက် အထူး

သဖြင့် နှုးညံ့သော အဝတ်ဟူ၍ မရှိတော့ပါဘုရား”ဟု လျှောက်ထားကြလေလျှင် နန္ဒရာဇ်မင်းသည် “အမောင်တို့၏ နတ်ရှာစံ ပြည့်ရှင်မင်းကြီးသည် ဤသို့သောဝတ်လဲတော်များကို ဝတ်ဆင်ခဲ့ပါသလော”ဟု မေးမြန်းလေ၏။ မှူးမတ်တို့က “မှန်ပါသည် အရှင်မင်းကြီး....”ဟူ၍ ပြန်ကြား လျှောက်ထားကြလေလျှင် နန္ဒ-ရာဇ်မင်းသည် “အမောင်တို့၏ နတ်ရှာစံ ပြည့်ရှင်မင်းကြီးသည် ဘုန်းကံကြီးမားသူ မဟုတ်ယောင်တကား၊ရွှေကရားကိုယူဆောင်ခဲ့ကြလော့၊အလွန်နှုးညံ့သောအဝတ်ကို ငါတို့ရကြပါလိမ့်မည်”ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ မှူးမတ်တို့သည် ရွှေကရားကို ယူဆောင်ဆက်သကြ-လေကုန်၏။

နန္ဒရာဇ်မင်းသည် နေရာမှထ၍ လက်ဆေး, ပါးလုပ်ကျင်းပြီး-လျှင် လက်ခုပ်ဖြင့် ရေကို ယူဆောင်၍ အရှေ့မျက်နှာအရပ်၌ မြောက်ကြလိုက်လေ၏။ ထိုခဏမှာပင် တခဲနက်သော မဟာ-ပထဝီ ဤမြေကြီးကို ဖောက်ခွဲ၍ ပဒေသာပင်ရှစ်ပင်တို့ ပေါ်တက်-၍ လာလေကုန်၏။ တဖန် ရေကို ယူပြန်၍ တောင်အရပ်, အနောက်အရပ်, မြောက်အရပ်တို့၌ အစဉ်အတိုင်း မြောက်ကြပြန်-လေလျှင် ပဒေသာပင် ရှစ်ပင်စီ ရှစ်ပင်စီ ပေါ်တက်၍လာလေ-ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် အရပ်လေးမျက်နှာတို့၌ ပဒေသာပင်ပေါင်း-သုံးဆယ့်နှစ်ပင်တို့ ပေါ်တက်၍ လာလေကုန်၏။ နန္ဒရာဇ်မင်း-သည် နတ်ခွဲဖြစ်သော အဝတ်တထည်ကိုဝတ်၍ တထည်ကို ရုံပြီး-လျှင် “နန္ဒမင်း၏ နိုင်ငံတော်အတွင်း၌ ဗိုင်းဝင်ချည်ဝင့်သော-မိန်းမများသည် ဗိုင်းဝင်ချည်ဝင့်မှုကို မပြုကြကုန်လင့်ဟု ဤကဲ့သို့-စည်းလည်စေကြကုန်လော့” ဟု မိန့်ဆိုပြီးလျှင် ထီးဖြူတော်-စိုက်ဆောက်၍ အဆင်တန်းဆာစုံဆင်ယင်လျက် ဆင်ကျောက်-ကုန်းထက်၌ စီးနင်းလိုက်ပါကာ မြို့တော်သို့ဝင်၍ ပြာသာဒ်မသို့-တက်ရောက်ပြီးလျှင် ကြီးစွာသော မင်းစည်းစိမ်ကို ခံစားသုံး-ဆောင်တော်မူလေ၏။

ဤကဲ့သို့ နန္ဒရာဇ်မင်း ကြီးစွာသော မင်းစည်းစိမ်ကို ခံစံ၍ ကာလအတန်ကြာလတ်သော် တနေ့သ၌ မိဖုရားကြီးသည် နန္ဒ-

ရာဇ်မင်း၏ ကြီးစွာသော မင်းစည်းစိမ်ကို ရှုကြည့်လျက် "သြ..... ကုသိုလ်ကောင်းမှု အသစ်မပြုရခြား ခေါင်းပါးဘိ တကား"ဟု သော သဘောဖြင့် သနားသောအခြင်းအရာကို ပြုလေ၏။မင်းကြီး က "အရှင်မိဖုရားကြီး....ဤသို့ သနားသောအခြင်းအရာကို ပြုခြင်း သည် အဘယ့်ကြောင့်နည်း"ဟု မေးလေလျှင် မိဖုရားကြီးသည် "အရှင်မင်းကြီး....အရှင်မင်းကြီး၏ စည်းစိမ်ကား ကြီးကျယ်လှဘိ၏၊ ရှေးအခါက ဘုရားရှင်တို့အား သဒ္ဓါယုံကြည်၍ ကောင်းမှုကို ပြုခဲ့သည် ကေန် မှန်ပေ၏၊ ယခုအခါ၌မူ အနာဂတ်ကာလချမ်းသာ ကြောင်း ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို အရှင်မင်းကြီးတို့သည် မပြုကြ ကုန်"ဟု သတိပေးစကား ပြောကြားလေ၏။ "အဘယ်သူအား ငါတို့ လှူကြရမည်နည်း၊ သီလရှိသူ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မရှိ ကုန်"ဟု မင်းကြီးက မိန့်ဆိုလေလျှင် မိဖုရားကြီးသည် "အရှင် မင်းကြီး.....ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်းသည် ရဟန္တာတို့မှ "မဆိတ်သုဉ်းပါ၊ အရှင်မင်းကြီးတို့သည် လှူဘွယ်ဝတ္ထုကိုသာ စီမံတော်မူကြပါ လော့၊ ဘုရားကျွန်တော်မသည် ပူဇော်အထူးခံထိုက်သူ အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ရအောင် ကြံဆောင် ပင့်ဖိတ်ပေးပါမည်"ဟု ရဲရဲ တောက်စကား လျှောက်ထားလေ၏။

မင်းကြီးသည် နောက်တနေ့၌ မြို့တော်အရှေ့တံခါးဝယ် အလှူ ဝတ္ထုများကို စီမံစေလေ၏။ မိဖုရားကြီးသည် စောစောစီးစီးပင် ဥပုသ်အင်္ဂါတို့ကို ဆောက်တည်၍ ပြာသာဒ်မအထက်၌ အရှေ့ မျက်နှာသို့ရှေးရှု ရင်ဖြင့် ဝပ်တွားလျက် "ဤ အရှေ့ဖက်အရပ် မျက်နှာ၌ ရဟန္တာသခင် အရှင်တို့ ရှိတော်မူကြပါလျှင် နက်ဖြန်ခါ ကြွရောက်လာကြ၍ တပည့်တော်တို့၏ ဆွမ်းကို အလှူခံတော် မူကြပါကုန်ဘုရား...."ဟု၍ ပင့်ဖိတ်လျှောက်စကား ပြောကြား လေ၏။ အရှေ့အရပ်၌ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များ မရှိသဖြင့် ကြွမလာ ကုန်၊ ထို အလှူဝတ္ထုများကို အဲထီးကျန်ကပ္ပါး ဖုန်းတောင်းယာစ ကာမျှားအား ပေးလှူကြရလေကုန်၏။ နောက်တနေ့၌ မြို့တော် တောင်တံခါးဝယ် အလှူဝတ္ထုမျှား စီရင်၍ ထိုအတူပင် ပြုပြန် လေသည်၊ နောက်တနေ့၌ အနောက်တံခါးဝယ် အလှူဝတ္ထုများ

စီရင်၍ ထိုအတူပင် ပြုပြန်လေသည်။ ထိုတောင်အရပ်, အနောက်အရပ်တို့၌ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များ မရှိကြသဖြင့် ကြွမလာကြကုန်။

လေးရက်မြောက်နေ့ဝယ် မြို့တော်မြောက်တံခါး၌ လှုဖွယ်ဝတ္ထုများ စီမံပြီးလျှင် မိဖုရားကြီးက ရှေးနည်းအတူ ပင့်ဖိတ်အပ်သည်ရှိသော် ဟိမဝန္တာ၌ နေတော်မူကြသော ပဒုမဝတီမိဖုရားကြီး၏ သားကော် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ငါးရာတို့အနက် နောင်တော်ကြီးဖြစ်သော မဟာပဒုမပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်သည် ညီတော် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့ကို "ငါသို့ရှုအပ် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့ .... နန္ဒရာဇ်မင်းကြီးသည် ဆွေတို့ကို ပင့်ဖိတ်လေသည်၊ ထို နန္ဒရာဇ်မင်းကြီး၏ ပင့်ဖိတ်ချက်ကို လက်ခံ သာယာကြပါလော့"ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ ထို ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့သည် လက်ခံသာယာ၍ နောက်တနေ့ဝယ် အနောတတ်အိုင်၌ မျက်နှာတော်သစ်ကြပြီးလျှင် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွလာ၍ မြို့တော်မြောက်တံခါး၌ မြေသို့ သက်ဆင်းတော်မူကြလေကုန်၏။

မြို့သူမြို့သား လူအများတို့သည် မင်းကြီးထံသွားကြ၍ "အရှင်မင်းမြတ်....ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်ငါးရာတို့ ကြွလာတော်မူကြပါပြီ"ဟု မင်းကြီးအား လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ မင်းကြီးသည် မိဖုရားကြီးနှင့် အတူတကွ သွားရောက်ကြိုဆို ရှိခိုးကာ သပိတ်ကို ကိုင်ယူ၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်ငါးရာတို့ကို ရွှေနန်းတော်ပြာသာဒ်ထက်သို့ ပင့်ဆောင်ပြီးလျှင် ထို နန်းမပြာသာဒ်၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်ငါးရာတို့အား ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးလှူကြပြီးလျှင် ဆွမ်းကိစ္စ ပြီးဆုံးသောအခါဝယ် မင်းကြီးက သံဃမဏ္ဍိုရ်၏ ခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်း၍ရင်း, မိဖုရားကြီးက သံဃနော = အဝယ်ဆုံးသံဃာ၏ ခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်း၍ရင်း "အရှင်မြတ်များ-ဘုရားပညာတော်တို့ဥယျာဉ်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူကြပါလျှင် အရှင်မြတ်တို့မှာ ပစ္စည်းမလေးပါးဖြင့် မပင်မပန်း ချမ်းသာတော်မူကြပါ လိမ့်မည်၊ တပည့်တော်များ မှာလည်း ကုသိုလ်ကောင်းမှုဖြင့် မယုတ်မလျော့ ကြီးပွားကြရပါလိမ့်မည်၊ သို့ပါ၍ တပည့်တော်များ၏ ဤဗာရာဏသီပြည် ဥယျာဉ်အတွင်း၌

သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူကြရန် ပဋိညာဉ်ဝန်ခံချက်ကို ပေးသနားတော်မူကြပါဘုရား" ဟု လျှောက်ထားတောင်းပန်၍ ဝန်ခံချက် ပဋိညာဉ်ကို ရယူပြီးလျှင် မင်္ဂလာဥယျာဉ်တော် အတွင်းဌာသခန်းကျောင်းငါးရာ, စကြိုငါးရာ-စသည် စုံအောင် နေရာထိုင်ခင်းကို အပြည့်အဝ စီမံကြ၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်ငါးရာတို့ကို ထိုဥယျာဉ်အတွင်းဌာ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူကြစေကာ ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် မပြုတြင် မပင်ပန်းအောင် ပြုစုကြလေကုန်၏။

ဤသို့ ပြုစု၍ ကာလအတန်ကြာလတ်သော် မင်းကြီး၏ တိုင်းစွန်ပြည်နား နယ်ဖျားအရပ်သည် လှုပ်ရှားထကြွ သောင်းကျန်း၍ လာလေ၏။ မင်းကြီးသည် မိဖုရားကြီးကို "ရှင်မိဖုရား....ငါသည် တိုင်းစွန်ပြည်နား နယ်ဖျားအရပ်ကို သွားပုန်ရန်ဘေး ငြိမ်းအေးအောင် သွားပေအုံ၊ ရှင်မိဖုရားသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့ကို ပြုစုရန် မမေ့မလျော့လင့်" ဟု မှာထား၍ သွား၏။

မိဖုရားကြီးသည်လည်း မင်းကြီးမှာထားသည့်အတိုင်း ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့ကို မမေ့မလျော့ ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် ပြုစုလေ၏။ ထိုသို့ပြုစု၍ ရက်အတန်ကြာသော် မင်းကြီးပြန်မလာမီပင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့၏ အာယုသင်္ခါရ=ဇီဝိတသङ္ခာန်အစည်တို့သည် ကုန်ခဲ့လေကုန်ပြီ၊ သို့ရကား နောင်တော်အကြီးဖြစ်သော မဟာပဒုမ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည် ညဉ့်သုံးယံပတ်လုံး ဈာန်ဝင်စားမှု အရဏ်တက်သောအချိန်၌ တံကဲပျဉ်ကို မှီတော်မူကာ ရပ်တော်မူလျက်သာလျှင် အနုပါဒိသေသပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူလေ၏။ ဤနည်းအားဖြင့် ကြင်းကျန်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့ကိုလည်းလည်း ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော်မူကြလေကုန်၏။

နောက်တနေ့၌ မိဖုရားကြီးသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့ အတွက် နေထိုင်ရာအရပ်ကို နှားချေးဖြင့် လိမ်းကျံစေခြင်း, ပန်းမာလတို့ကို ကြဲဖြန့်ခြင်း, အထုံအခိုးပေးခြင်းများကို ပြုလုပ်၍ အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ ကွာအလာကို စောင့်မျှော် ထိုင်နေပါသော်လည်း ကြွလာမည့်အရိပ်ကို မတွေ့မထင် မမြင်ရကား မင်းချင်းယောက်ျားတယောက်ကို "ချစ်သား....သွားရောက်၍ စုံစမ်းလော့၊

အရှင်မြတ်တို့အဖိုရာ တစုံတရာ မချမ်းသာမှု မကျန်းမာမှုများ ဖြစ်ရှိလေသလော" ဟု ပြောဆိုစေလွှတ်လိုက်လေ၏။

မင်းချင်းယောက်ျားသည် ဥယျာဉ်တော်သို့သွား၍ မဟာပဒုမ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်၏ သခ်ိမ်းကျောင်းတံခါးကို ဖွင့်၍ ကြည့်ရှုလေလျှင် သခ်ိမ်းကျောင်း၌ မတွေ့မမြင်ရကား စကြိုသို့ သွားရောက်၍ မိုရာတံကဲပျဉ်ကို မိုလျက် ရပ်တည်နေသည်ကို တွေ့မြင်ကာ ရှိခိုးပြီးလျှင် "ဆွမ်းဘုဉ်းပေးချိန်တန်ပါပြီ အရှင်ဘုရား...." ဟု ပင့်လျှောက်လေ၏။ ပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးသောဥတုဇရုပ်ကိုယ်ကား အဘယ်မှာလျှင် စကားတုံ့ပြန်ပြောတော့မည်နည်း=မပြောတော့သည်သာ။ မင်းချင်းယောက်ျားသည် "ကျိန်းစက်တော်မူနေသည် ထင်ပါ၏" ဟု အောက်မေ့၍ အနီးသို့ သွားရောက်ကာ ခြေဖမိုးတော်၌ လက်ဖြင့်စမ်းသပ်ကြည့်ရှုလေသော် ခြေများအေးနေခြင်း, တောင့်တင်းနေခြင်းကြောင့် ပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးဖြစ်ကြောင်းကို ကောင်းစွာရိပ်မိ သိရှိပြီးလျှင် ဒုတိယအရှင်မြတ်ထံသို့ သွားရောက်ပြန်လေ၏၊ ဤနည်းအတူပင် တတိယ အရှင်မြတ်ထံသို့ သွားရောက်ပြန်လေ၏၊ ဤသို့ သွားရောက်စုံစမ်း၍ အလုံးစုံသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့ ပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးဖြစ်တော်မူကြကြောင်းကို ကောင်းစွာရိပ်မိ သိရှိပြီးနောက် နန်းတော်သို့ပြန်အရောက်တွင် မိဖုရားကြီးက "အမောင်....ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့သည် အဘယ်မှာနည်း" ဟု မေးမြန်းသဖြင့် ထိုမင်းချင်းယောက်ျားသည် "အရှင်မိဖုရား.... ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့သည် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော်မူကြပါပြီ" ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။ မိဖုရားကြီးသည် သုည်းစွာငိုကြွေးမြည်တမ်းကာ မြို့မှထွက်၍ မြို့သူမြို့သားတို့နှင့် အတူတကွ ဥယျာဉ်သို့ သွားရောက်၍ သာဝုဂ်ကိုဌနသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပလျက် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့၏ သုရိရရှာဗဇနကိစ္စ ပြုလုပ်ပြီးသော် ဓာတ်တော်တို့ကို ယူဆောင်၍ စေတီတော်တည်ထားစေလေ၏။

မင်းကြီးသည် တိုင်းစွန်ပြည်နားနယ်ဖျားဒေသ ပစ္စန္တအရပ်ကို ပြန်းအေးစေပြီး၍ တိုင်းပြည်သို့တဖန် ပြန်လာလတ်သော် ခရီးဦး

အကြိုအဆို လာရောက်သော မိဖုရားကြီးကို တွေ့မြင်လျှင်တွေ့မြင်ခြင်း "ရှင်မိဖုရား....ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့၌ မမေ့မလျော့ ပြုစုပါ၏လော၊အရှင်မြတ်တို့သည် ရောဂါဘယ ကင်းကြပါ၏လော" ဟု မေးသဖြင့် မိဖုရားကြီးက "အရှင်မင်းမြတ်....ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူကြပါပြီ"ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေလျှင် မင်းကြီးသည် "ဤသို့သဘောရှိသော ပညာရှိတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်မှာသော်လည်း သေခြင်းတရား ဖြစ်ပွါးတုံသေး၏၊ ငါတို့၏အဖို့ရာ အဘယ်မှာလျှင် သေခြင်းတရားမှ လွတ်မြောက်မှုရှိနိုင်အုံနည်း"ဟု သံဝေဂဉာဏ်ဝင်ကာ ဆင်ခြင်စဉ်းစားတော်မူမိလေ၏။

မင်းကြီးသည် မြို့တော်သို့မသွားတော့ပဲ ဥယျာဉ်တော်အတွင်းသို့သာ ဝင်တော်မူ၍ သားတော်ကြီးကို ခေါ်စေပြီးလျှင် ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို လွှဲအပ်၍ ကိုယ်တိုင်ကမူ (သာသနာတွင်း ရဟန်းတော်ကဲ့သို့) ရှင်ရဟန်းပြုလေ၏။ မိဖုရားကြီးသည်လည်း "ဤမင်းကြီး ရဟန်းပြုလျှင် ငါသည် အဘယ်အမှု ပြုရန်ရှိတော့အုံနည်း၊ = မရှိတော့သည်သာ "ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစား၍ ထိုဥယျာဉ်တော်၌ပင် ရဟန်းမ-ပြုလေတော့၏။ နှစ်ဦးလုံးတို့ပင် ဈာန်သမာပတ်တရားကို ဖြစ်ပွါးစေကြ၍ ထိုဘဝမှ စုတေကြသည်ရှိသော် ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြောင်း

ထိုသူနှစ်ဦးတို့ ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ တည်ရှိနေကြစဉ် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာ အချိန်သို့ ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်တွင် အရှင်မဟာကဿပမထေရ်ဖြစ်မည့် ပိပ္ပလိလုလင်သည် မဂဓတိုင်း အဝင်အပါ မဟာတိတ္ထပုဏ္ဏားရွာဝယ် ကပိလ-အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားသူဌေးကြီး၏ သူဌေးကတော်ကြီး ဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေဖြစ်ပွါး၍ ရှင်မဟာဒ္ဒါကာပိလာနီ၏ အလောင်းဖြစ်သော အမျိုးသမီးသည်ကား မဒ္ဒတိုင်းအဝင်အပါ သာဂလမြို့ဝယ် ကောသိယအနွယ်ဖြစ်သော ပုဏ္ဏားသူဌေးကြီး၏ သူဌေးကတော်ကြီးဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေဖြစ်ပွါးလေ၏။

ထိုသူနှစ်ဦးတို့ အစဉ်သဖြင့် ကြီးပြင်းကြ၍ ဝိပူလိလုလင် အသက်နှစ်ဆယ်အရွယ်, ဘဒ္ဒါကာပိလာနီအမျိုးသမီး အသက် ဆယ့်ခြောက်နှစ်အရွယ်သို့ ရောက်ရှိလတ်ဆဲသော် ဝိပူလိလုလင်၏ မယ်တော်, ခမည်းတော်တို့သည် သားဖြစ်သူကို ကြည့်ရှုကြပြီးလျှင် အရွယ်ရောက်နေပြီ ဖြစ်သည်ကို ဆင်ခြင်စဉ်းစားမိကြ၍ "ချစ်သား... သင်ချစ်သားသည် အိမ်ထောင်ပြုရန် အရွယ်ရောက်ခဲ့လေပြီ၊ မျိုးဆက်မည်သည်ကို အရှည်တည်စေရသည်" ဟု အတင်းအကြပ် အိမ်ထောင်ပြုရန် တိုက်တွန်းနှားချ ပြောကြလေ၏။ ဝိပူလိလုလင်သည် ဖြေဟူပြည့်မှ လာသူဖြစ်ရကား "ကျွန်တော်၏ နှားဥပစ္စာအတွင်းမှာ ဤသို့သော စကားကို မပြောကြားကြပါလင့်၊ ကျွန်ုပ်သည် မယ်တော်, ခမည်းတော်တို့ အသက်ထင်ရှားရှိနေကြစဉ် ပြုစုလုပ်ကျွေးပြီးလျှင် မယ်တော်, ခမည်းတော်တို့ကွယ်လွန်သော်အခါ၌ အိမ်ရာတည်ထောင်လို့ဘောင်မှတ်၍ ရှင်ရဟန်းဖြစ်လိုလင်မည်ဖြစ်ပါသည်" ဟု ငြင်းပယ်စကား ပြောကြားလေ၏။ မိဖုနှစ်ပါးတို့သည် နှစ်ရက်, သုံးရက် လွန်သောအခါ တဖန် နှားချ ပြောကြပြန်လေ၏၊ ဝိပူလိလုလင်သည်လည်း ရှေးနည်းအတူပင် ငြင်းပယ်ပြန်လေ၏။ နောက်တဖန် ထပ်၍ နှားချ ပြောကြားသောအခါမှာလည်း ထိုနည်းအတူပင် ငြင်းပယ်မြဲ ငြင်းပယ်လေ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ မိခင်သူဌေးကတော်ကြီးသည် အမြဲမပြတ် နှားချပြောကြားလေ၏။

ပြောကြားဖန်များလတ်သော် ဝိပူလိလုလင်သည် "ငါ့မယ်တော်ကို ငါ့ရှင်ရဟန်းပြုလိုကြောင်း ကောင်းစွာသိစေမည်" ဟု ကြံစည်, အောက်မေ့ကာ ရွှေစင်နိုက္ခ. အချိန်တထောင်ပေး၍ ရွှေပန်းထိမ်သည်များကို အမျိုးသမီးရွှေစင်ရုပ်တုတခု သွန်းထုပြုလုပ်စေပြီးလျှင် ထိုရွှေစင်ရုပ်တုကို အရောသတ် ပွတ်တိုက်ပြီးသောအခါ နီမြန်းသောအဝတ်ကို ဝတ်စေပြီးနောက် အဆင်းအရောင်တောက်ပြောင်သော ပန်းများ, အဆင်တန်းဆာများတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်စေလျက် မိခင်သူဌေးကတော်ကြီးကို ခေါ်စေ၍ "အိုမိခင်... အကျွန်ုပ်သည် ဤရွှေစင်ရုပ်တုကဲ့သို့သော မိန်းမလှ

ကို ရရှိပါလျှင် အိမ်ခွင့်နေပါမည်၊ မရလျှင် အိမ်ရာတည်ထောင်လူ့ဘောင်ခွင် နေလိမ့်မည်မဟုတ်ပါ"ဟု ပြောကြားလေ၏။

၂။ မိခင်ပုဏ္ဏားသူဌေးကတော်ကြီးသည် ပညာရှိသူဖြစ်ရကား "ငါ့သားသည် ဘုန်းရှိသူ, အလှူဒါနပေးခဲ့သူ, ရှေးဆုတောင်းကောင်းမြတ်သူ ဖြစ်လေသည်၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုလုပ်ခဲ့စဉ်တုဇိုးတည်း ပြုလုပ်ခဲ့လိမ့်မည်မဟုတ်၊ မဆွတ်ကျော်နှင့် အမှန်ပင် ငါ့သားနှင့် အတူတကွ ကုသိုလ်ကောင်းမှု အားသစ်ပြုခဲ့သည့် ရွှေစင်ရုပ်တုပမာ အလွန်လှပသော မိန်းမမြတ်သည် ရှိလိမ့်မည်သာ"ဟု ကြိုစည်အောက်မေ့၍ ပုဏ္ဏားတော်ကြီး ရှစ်ယောက်တို့ကို ရွှေမြှောက်ကွဲ ခေါ်စေကာ များစွာသော ပူဇော်သက္ကာရမှု ပြုလုပ်စေပြီးနောက် ရွှေစင်ရုပ်တုကို ရထားထက်သို့ တင်စေပြီးလျှင် "အမောင်တို့.....သွားကြကုန်၊ ငါတို့နှင့် ဇာတ်, အနပ်, စည်းစိမ်ဂုဏ်သိရိတို့ဖြင့် တူမျှသောအမျိုးဝယ် ဤရွှေစင်ရုပ်တုနှင့် တူသော သူငယ်မကို တွေ့မြင်ကြရလျှင် ဤရွှေစင်ရုပ်တုကိုပင် လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ = အာမခံပစ္စည်းပြု၍ ပေးခဲ့ကြလော့" ဟု ပြောဆိုမှာကြားကာ စေလွှတ်လိုက်လေ၏။

ပုဏ္ဏားတော် ရှစ်ယောက်တို့သည် "ဤ အလုပ်သည်ကား ကျွန်ုပ်တို့ပညာရှိများ၏ ပြုလုပ်ရမည့်အလုပ် ဖြစ်လေသည်" ဟု ဝန်ခံပြောဆိုကာ ရှာမှတ်ခဲ့ကြ၍ "ငါတို့သည် အဘယ်အရပ်သို့ သွားကြလျှင် သင့်တော်မည်နည်း" ဟု အချင်းချင်း တိုင်ပင်ဆွေးနွေးကြလေသော် "မဒ္ဒတိုင်းမည်သည် ဤ လောကဝယ် မိန်းမလှထွန်းကားသော တိုင်းဖြစ်လေသည်၊ သို့ရကား ငါတို့သည် မဒ္ဒတိုင်းသို့ သွားကြကုန်အုံ့" ဟု တူညီတူညွှတ်တည်း ဆုံးဖြတ်သဘောတူညီကြ၍ မဒ္ဒတိုင်းအဝင်အပါ သာဂလမြို့သို့ သွားရောက်ကြ၍ တိုမြို့ဝယ် ရွှေစင်ရုပ်တုကို ရေချိုးဆိပ်၌ ထားပြီးလျှင် သင့်လျောက်ပတ်ရာအရပ်က အကဲခပ်ကာ ထိုင်နေကြလေ၏။

ထိုအခါ ဘဒ္ဒါကာဗိလာနီပုဏ္ဏား သူဌေးသမီး၏ အလိန်းတော်ကြီးသည် ဘဒ္ဒါကာဝိလာနီကို ရှေချီး,အဆင်တန်းဆာများ

ဆင်ပေးပြီးနောက် ကြက်သရေတိုက်ခန်းဌ ထားခဲ့ပြီးလျှင် ရေချိုးရန် ရေဆိပ်သို့ လာရောက်သည်ရှိသော် ထိုရွှေစင်ရုပ်တုကို တွေ့မြင်ရ၍ "ငါ၏ အရှင့်သမီးတော်သည် ဤ ရေဆိပ်သို့ လာရောက်နေနှင့်သည်"ဟု မှတ်ထင်ကာ အမျိုးမျိုးခြိမ်းခြောက်လျက် "ဟယ် အဆိုးမခက်သောသမီး....အဘယ့်ကြောင့် သင်တယောက်တည်း ဤရေဆိပ်သို့ လာရောက်သနည်း"ဟု မြည်တွန်ပြောဆိုကာ လက်ဝါးပြက်ကို မိုး၍ "အိမ်သို့ မြန်မြန်ပြန်သွား"ဟု ပြောပြောဆိုဆို ကျောပြင်ကို ရိုက်နှက်လေ၏။ အထိန်းတော်၏ လက်ဝါးပြင် တပြင်လုံး ကျောက်ဖျာ၌ ရိုက်နှက်ရသည့်ပမာ လွန်စွာနာကျင် တုန်လှုပ်၍ သွားလေ၏။ အထိန်းတော်သည် နောက်သို့ဆုတ်ကာ "သြ....ငါသည် ဤသို့စင် အတ္တကြမ်းလှသည့် လည်ပင်းကြီးမကို မြင်ရပါလျက် 'ငါ့အရှင့်သမီး'ဟု အထင်မှားမိလေခြင်း၊ ဤသူမကား ငါ့အရှင့်သမီးတော်၏အဖွိုရာ အဝတ်ထမီကိုင်သူမ ပင့် မဖြစ်သင့်စွာတကား"ဟု ရန်တွေ့စကား ပြောကြားလေ၏။

ထိုအခါ ပုဏ္ဏားတော်ရှစ်ယောက်တို့သည် အထိန်းတော်ကို ဝန်းရံကြ၍ "သင်၏ အရှင့်သမီးသည် ဤမျှပင် တင့်တယ်လှပသလော"ဟု မေးကြကုန်၏။ အထိန်းတော်ကား "ဤသူမ-ကား အဘယ်မှုစဆုံးနည်း၊ ဤ သူမထက် ငါ့အရှင့် သမီးတော်သည် အပြန်အရာ, အပြန်အထောင်မက လှပတင့်တယ်ပေ၏၊ တဆယ့်နှစ်တောင်ရှိသော တိုက်ခန်းဝယ် ငါ့အရှင့် သမီးတော် ထိုင်နေလိုက်လျှင် ဆီမီးညှိထွန်းရန်ကိစ္စ မရှိ၊ ပကတိ ကိုယ်ရောင်ဖြင့်ပင် အမိုက်မှောင်ကို ပယ်ဖျောက်နိုင်၏" ဟု ပြောဆိုလေသော် ပုဏ္ဏားတော်ရှစ်ယောက်တို့သည် "ထိုသို့ဖြစ်လျှင် လာသွားကြစို့" ဟု အထိန်းတော်ကို ခေါ်ခဲ့ကြ၍ ရွှေစင်ရုပ်တုကို ရထားထက်သို့ တင်ပြီးလျှင် ကောသိယဂေါတ္တ ပုဏ္ဏားသူဌေး၏ အိမ်တံခါးဝ၌ ရပ်တည်ကြ၍ မိမိတို့လာရောက်ကြကြောင်းကို ပြောကြားသိစေကြလေကုန်၏။

ကောသိယဂေါတ္တ ပုဏ္ဏားသူဌေးကြီးသည် ညှို့သည်တော် ပုဏ္ဏားတို့အား ညှော်ဝတ်ပြုစုပြီးလျှင် "အဘယ်အရပ်မှ လာကြ

သနည်း" ဟု မေး၍ ပုဏ္ဏားတော်တို့က "မဂဓတိုင်း မဟာ-တိတ္ထရှာ ကပိလပုဏ္ဏားသူဌေးအိမ်မှ လာကြပါသည်" ဟု ဖြေ ကြားကြလေလျှင် "အဘယ်အကြောင်းကြောင့် လာရောက်ကြ သနည်း" ဟု မေးမြန်းပြန်၍ ပုဏ္ဏားတော်တို့သည် မိမိတို့လာ ရောက်သော အကြောင်းကို ပြန်ကြားပြောဆိုကြလေ၏။ ကော-သိယဂေါတ္တ ပုဏ္ဏားသူဌေးသည် "အမောင်တို့.... ကောင်းသော အမှု ဖြစ်ပါပေသည်၊ ကပိလပုဏ္ဏားသူဌေးသည် ငါတို့နှင့် ဇာတ်, အနွယ်, စည်းစိမ်တူသူ ဖြစ်ပေသည်၊ သတ္တိသမီးကို ပေးပါမည်" ဟု ပန်ခံ၍ ထိုလက်ဆောင်ပဏ္ဏာ = အာမခံရွှေစင်ရုပ်တုကို လက် ခံသိမ်းယူလေ၏။ ပုဏ္ဏားတော်တို့သည် ကပိလပုဏ္ဏားသူဌေး ထံသို့ "သတ္တိသမီးကို ရအောင်ပါဖြို့၊ ပြုဖွယ်ကိစ္စ အဝဝကိုသာ ပြုလုပ် စီမံပါလော့" ဟု သတင်းစကား ပြန်ကြားပို့သစေကုန်၏။

သဝဏ်လွှာ နှစ်စောင်

ထိုသတင်းစကားကို ကြားသိကြ၍ ဝိပူလိလုလင်၏ ကျေးကျွန် များက ဝိပူလိလုလင်အား "အရှင်သား....အရှင့်သားအဖိုရာ ရွှေ စင်ရုပ်တု နှင်းပုံပြုရသော သတ္တိသမီးကို ရအောင်ပြုတဲ့" ဟု ဝမ်း မြောက်ဝမ်းသာ အားပါးတရ ပြောကြားကြလေလျှင် ဝိပူလိ လုလင်သည် "ငါကား ရကြလိမ့်မည်မဟုတ်ဟု ကြံစည်စဉ်းစား မိလေသည်၊ ၎င်းသူတို့ကား 'သတ္တိသမီးကို ရအောင်ပြုတဲ့' ဟု ပြော ကြားကြ၏၊ ငါသည် အလိုမရှိသူဖြစ်၍ ဘဒ္ဒါ၏ထံသို့ သဝဏ်လွှာ ကို ပို့စေတော့အုံ" ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ကာ ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ် ရောက်လျက်—

> "နှမဘဒ္ဒါသည် မိမိနှင့် ဇာတ်, အနွယ်, စည်းစိမ်အား လျော်လျောက်ပတ်သည့် အခြားအိမ်ထောင်ရှင် တဦးကို ရယူစေချင်ပါသည်၊ ကျွန်ုပ်သည်ကား တောထွက်၍ ရဟန်းပြုမည့်သူ ဖြစ်ပါသည်၊ နောက်အခါကျမှ နှလုံး မသာမယာ မဖြစ်စေချင်ပါ"—

ဟု သဝဏ်လွှာရေးသား၍ ဘဒ္ဒါထံသို့ လျှို့ဝှက်စွာ သဝဏ်လွှာကို ပို့စေလေ၏။

ဘဒ္ဒါပုရေးကား သူဌေးသမီးသည်လည်း "ငါ့ကို မိဖုနှစ်ပါးတို့က မဂဓတိုင်း မဟာတိတ္ထရာ ကပိလပုရားသူဌေးကြီး၏သား ပိပ္ပလိလုရှင်အား ပေးလိုကြသတဲ့" ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရ၍ ထိုအတူပင် ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်လျက်—

"မောင်ကြီး ပိပ္ပလိ အရှင့်သားသည် မိမိနှင့် ဇာတ်, အနွယ်, စည်းစိမ်အား လျော်လျောက်ပတ်သည့် အခြားအိမ်ရှင်မ တဦးဦးကို ရယူစေချင်ပါသည်၊ နှမသည်ကား တောထွက်၍ ရဟန်းမ-ပြုလုပ်မည့်သူ ဖြစ်ပါသည်၊ နောက်အခါကျမှ နှလုံးမသာမယာ မဖြစ်စေချင်ပါ"—

ဟု သဝဏ်လွှာရေးသား၍ ပိပ္ပလိလုလင်ထံသို့ လျှို့ဝှက်စွာ သဝဏ်လွှာကို ပို့စေလေ၏။

သဝဏ်လွှာပို့ကြသူ နှစ်ဖက်သားတို့ လမ်းအကြားဝယ် တွေ့ဆုံကြလေသော် ဘဒ္ဒါ၏ လူများက "သူငယ်ချင်းတို့....မင်းတို့ ယခု ယူဆောင်လာသော သဝဏ်လွှာသည် အဘယ်သူက အဘယ်သူ့ထံ ပို့စေအပ်သော သဝဏ်လွှာဖြစ်သနည်း"ဟု မေးမြန်းကြ၍ ပိပ္ပလိလုလင်၏ လူများကလည်း "ငါတို့အရှင် ပိပ္ပလိလုလင် သူဌေးသားက ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးထံသို့ ပို့စေအပ်သော သဝဏ်လွှာဖြစ်သည်" ဟု ရိုးသားစွာ ပြောဆိုကြလေ၏။ တဖန် ပိပ္ပလိလုလင်၏လူများက "သူငယ်ချင်းတို့....မင်းတို့ ယခု ယူဆောင်လာသော သဝဏ်လွှာသည်လည်း အဘယ်သူက အဘယ်သူ့ထံ ပို့စေအပ်သော သဝဏ်လွှာဖြစ်သနည်း" ဟု မေးမြန်းကြ၍ ဘဒ္ဒါ၏လူများကလည်း "ငါတို့အရှင်မ ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးကလေးက ပိပ္ပလိသူဌေးသားထံသို့ ပို့စေအပ်သော သဝဏ်လွှာဖြစ်သည်" ဟု အဖြောင့်ပင် ဝန်ခံပြောဆိုကြလေ၏။

ထိုသဝဏ်လွှာနှစ်စောင်တို့ကို နှစ်ဖက်သောလူများတို့သဘော တူဖောက်၍ ဖတ်ရှုကြလေသော် အုံ့ဩဖွယ်ရာ သံဝေဂရင့်သန်သည့် စာပါအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိကြရ၍ "သတို့သား, သတို့သမီးတို့၏ အလုပ် (လုပ်ပုံ) ကို ကြည့်ကြကုန်လော့" ဟု ပြောဆို

ကြ၍ သဝဏ်လွှာနှစ်စောင်လုံးကို ဆုတ်ဖဲ့၍တောအရပ်၌ စွန့်ပစ်ကြပြီးလျှင် နှစ်ဖက်သဘောတူညီ ဝမ်းမြောက်သည့် အဓိပ္ပါယ်ပါ ရှိသော သဝဏ်လွှာအသစ်နှစ်စောင် ရေးသားကြ၍ သတ္တိသားနှင့် သတ္တိသမီးတို့ထံ ပို့သကြလေကုန်၏။ ဤနည်းဖြင့် ဝိပ္ပလိသူဌေးသားနှင့် ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးတို့မှာ လူ့ဘောင်ကို အလိုမရှိကြပဲလျက် မိဖနှစ်ပွါးနှင့် ကြားလူများ၏ ဆောင်ရွက်ချက်အရ ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုပြီးသောအချိန်သို့ ရောက်ခဲ့ကြရလေ၏။

ပန်းကုံးများ မည်ကြောင်း

ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ ပြုပြီးသောနေ့ဝဲပင် သူဌေးသား, သူဌေးသမီးတို့သည် ပန်းကုံးတကုံးစီ အသင့်ယူဆောင်ခဲ့ကြ၍ အိပ်ရာအလယ်၌ မိမိတို့ဖက်မှ အသီးအသီး ထားရှိကြလေ၏။ ညဉ့်စာစားပြီးနောက် နှစ်ဦးလုံးပင် အိပ်ရာသို့ တက်ရောက်ကြကုန်စို့ဟု အိပ်ရာခင်းသို့ - တည်တည့်တည်း လာရောက်ကြကာ ဝိပ္ပလိသူဌေးသားက လက်ျာဖက်နံပါးဖြင့် အိပ်ရာသို့ တက်ရောက်လေ၏၊ ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးကလေးသည် လက်ဝဲဖက်နံပါးဖြင့် အိပ်ရာသို့ တက်ရောက်ပြီးလျှင် "အကြင်သူ၏ဖက်မှ ပန်းများသည် ညှိုးကြကုန်၏၊ ထိုသူ၏သန္တာန်၌ ရာဂစိတ်ဖြစ်ပွါးသည်ဟု အသိအမှတ်ပြုကြစတမ်း၊ ဤပန်းကုံးများကို မည်သူမျှ မထိကြစတမ်း" ဟု ကတိကဝတ်စကား ပြောကြားလေ၏။ ထိုသူနှစ်ဦးလုံးတို့ပင် တယောက်သည် တယောက်၏ကိုယ်ကို တွေ့ထိမည်မှ ကြောက်လန့်ကြသဖြင့် ညဉ့်သုံးယံပတ်လုံး မအိပ်စက်နိုင်ကြဘဲ အချိန်ကို ကုန်စေခဲ့ကြကုန်၏၊ ပန်းကုံးများလည်း မညှိုးကြကုန်။ နေ့အခါ၌ကား လောဘစိတ်ဖြင့် ပြိုးရှင်မှုကိုမျှ မပြုကြပဲ မောင်,နှမကဲ့သို့ နေထိုင်ကြလေ၏။

ကြီးစွာသော သူဌေးစည်းစိမ်

ထိုသူဌေးသား,သူဌေးသမီးနှစ်ဦးလုံးတို့သည် လောကဓိသခေါ် ကာမဂုဏ်၌ ခုံမင်တပ်မက်မှုဖြင့် ရောယှက်ခြင်းအလျှင်းမပြုကြပဲ အိမ်၏စီးပွါးရေးကိုလည်း လုံးဝမဆင်ခြင်ကြပဲ မိခင်,ဖခင်တို့

ကွယ်လွန်ကြသောအခါမှသာ အိမ်၏စီးပွါးရေးကို ကြပ်မစီမံ ကြလေ၏။ ဗိပ္ပလိသူဌေးသားလုလင်၏ စည်းစိမ်ကား ကြီးကျယ် မြားမြောင်လှ၏၊ ရွှေ ငွေ ဥစ္စာသည် ရှစ်ဆယ့်ခုနစ်ကုဋေ ရှိ၏၊ တနေ့တနေ့လျှင် ကိုယ်ကိုပွတ်တိုက်၍ စွန့်ပစ်အပ်သော ရွှေမှုန့် သည်ပင်မဂဓကွမ်းစား (မဂဓွက်) အားဖြင့် ဆယ့်နှစ်ကွမ်းစား (=ဆယ့်နှစ်ခွက်=ခြောက်ပြည်သား)ခန့် စုရုံထားလျှင် ရနိုင် လောက်၏၊ စက်ယန္တရား အသင့်တပ်ဆင်ပြီးသော တဖက် ဆည်ကန်ကြီးပေါင်း အလုံးခြောက်ဆယ်တို့ ရှိကုန်၏၊ လယ်ယာ လုပ်ခင်း မြေအဝန်းမှာ ဆယ့်နှစ်ယူဇနာ ကျယ်ပြန့်လေသည်၊ ကျေးကျွန်အလုပ်သမားတို့နေရာ(သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓပုရိပမာဏ ရှိသော) ရွာကြီးဆယ့်လေးရွာ, ဆင်တပ်ပေါင်း တဆယ့်လေး တပ်, မြင်းတပ်ပေါင်း တဆယ့်လေးတပ်, စရဏားတပ်ပေါင်း တဆယ့်လေးတပ်တို့ ရှိကုန်၏။

သူဌေးနှင့် သူဌေးကတော်တို့၏ သတိသံဝေဂ

ဗိပ္ပလိသူဌေးကြီးသည် တနေ့သ၌ တန်းဆာစုံလင် ဆင်ယင် ပြီးသော မြင်းတော်ကို စီး၍ လုပ်ခင်းလယ်သို့ သွားရောက်၍ လယ်၏အစွန်း၌ ရပ်တည်နေစဉ် ထွန်သွားတို့ဖြင့် ထွန်ယက်ရာ မြေအရပ်မှ တိကောင်, ပိုးကောင်များကို ကျီးငှက်စသည်တို့က ထုတ်ဖော် ထိုးဆိတ်၍ စားသောက်ကြသည်ကို မြင်လတ်၍ "အမောင်တို့....ဤကျီးငှက်စသည်တို့သည် အဘယ်ကို စားကြကုန် သနည်း"ဟု မေးလေ၏။ ကျေးကျွန်များက "အရှင်သူဌေးမင်း.... တိကောင်, ပိုးကောင်တို့ကို စားကြပါကုန်၏"ဟု ပြောဆိုကြ လေလျှင် ဗိပ္ပလိသူဌေးကြီးသည် "အမောင်တို့.... ဤကျီးငှက် စသည်တို့ ပြုအပ်သော မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံသည် အဘယ် သူ၏ အကုသိုလ်ကံဖြစ်နိုင်သနည်း"ဟု မေးမြန်းလေ၏။ ကျေး ကျွန်တို့က "အရှင်သူဌေးမင်း.... အရှင်သူဌေးမင်းတို့ အတွက် လယ်ထွန်ကြခြင်းဖြစ်၍ ထိုမကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံသည် အရှင် သူဌေးမင်းတို့၏ အကုသိုလ်ကံ ဖြစ်ပါ၏"ဟု ပြန်လည်ဖြေကြား ကြလေလျှင် ဗိပ္ပလိသူဌေးကြီးသည် သတိသံဝေဂ ကြီးစွာရရှိကာ

"ဤကျိုးငှက်စသည်တို့ ပြုအပ်သော မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံသည် အကယ်၍ ငါ၏ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံ ဖြစ်ခဲ့လျှင် ငါ့အဖို့ရာ ရှစ်ဆယ့်ခုနစ်ကုဋေသော ရွှေ ငွေ ဥစ္စာသည် အဘယ် အကျိုးရှိအံ့နည်း = အကျိုးမရှိသည်သာ၊ ဆဟ်န့်စ်ယူဇနာကျယ်ဝန်းသော လုပ်ခင်း,စက်ယန္တရားတပ်ဆင်အပ်သည့် တဖက်ဆည်ကန်ကြီး အလုံးပေါင်းခြောက်ဆယ်, အလုပ်သမားရှာပေါင်းတဆယ့်လေးရှာ-စသော စည်းစိမ်စုသည် အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ အကျိုးမရှိသည်သာ။ သို့ရကား ငါသည် အလုံးစုံသော စည်းစိမ်အစုကို ဘဒ္ဒါကာပိလာနီသူဌေးကတော်အား အပ်နှင်း၍ တောထွက်ကာ ရဟန်းပြုပေတော့အုံ" ဟု လေးနက်စွာ ဆင်ခြင်စဉ်းစားမိလေ၏။

ဘဒ္ဒါကာပိလာနီ သူဌေးကတော်သည်လည်း ထို ခဏ၌ အိမ်ဝိုင်းအတွင်းဝယ် နှမ်းအိုးကြီးသုံးလုံးတို့ကို ဗျာတို့ဖြင့် ဖြန့်ခင်းနေလ်ုန်းစေလျက် အထိန်းတော်များ ဝန်းရံအပ်ကာ ထိုင်နေစဉ် ကျိုးငှက်တို့က နှမ်းပိုးတို့ကို ထိုးဆွ စားသောက်ကြသည်ကို မြင်လတ်၍ အထိန်းတော်တို့ကို "အမိတို့....ဤ ကျိုးငှက်တို့သည် အဘယ်ကို စားကြသနည်း" ဟု မေးလေ၏။ အထိန်းတော်များက "အိုအရှင်မ....နှမ်းပိုးတို့ကို စားကြပါသည်" ဟု ဖြေကြားကြလေလျှင် ဘဒ္ဒါသူဌေးကတော်သည် "အမိတို့....ထိုသို့ ကျိုးငှက်များ နှမ်းပိုးတို့ကို ထိုးဆွစားသောက်ကြသဖြင့် ဖြစ်သော မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံသည် အဘယ်သို့၏မကောင်းမှုအကုသိုလ်ကံ ဖြစ်နိုင်သနည်း" ဟု မေးမြန်းပြန်လေ၏။ အထိန်းတော်တို့က "အိုအရှင်မ....အရှင်မတို့အတွက် လုပ်ဆောင်ရခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ထို မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံသည် အရှင်မတို့၏ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံ ဖြစ်ပါ၏" ဟု ပြန်ကြား ဖြေကြားကြလေလျှင် ဘဒ္ဒါကာပိလာနီ သူဌေးကတော်သည် "ဩ....ငါ့အဖို့ရာ ဝတ်ရေးအတွက် လေးတောင်မျှရှိသောအဝတ်, စားရေးအတွက် တကွမ်းစားချက် (= တခွက်ချက်) မျှသော ထမင်းကို ရလျှင်ပင် သင့်လျော်လှပေ၏ (= လေးတောင်ရှိသော အဝတ်ထက် ပို၍

လည်း မဝတ်နိုင်၊ တက္ကမ်းစားချက် ထမင်းထက် ပိုရ်ိုလည်း မစား နိုင်-ဟု ဆိုလိုသည်)၊ အကယ်ရ်ိုများ ဤမျှသောသူတို့ ပြိုလုပ်အပ် သည့် မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံသည် ငါ၏ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံ ဖြစ်မည်ဆိုပါက ငါသည် ကေန်ပင် ဘဝပေါင်း အထောင်ဖြင့်လည်း သံသရာဝဋ္ဋဒုက္ခမှ ဦးခေါင်း ထောင်နိုင်တော့ မည်မဟုတ်ချေ၊ ငါသည် အရှင်သား ရောက်လာလျှင်ပင် အလုံး စုံသော စည်းစိမ်ဥစ္စာကို အရှင်သားအား အပ်နှင်းရ်ို ဟော ထွက်ကာ ရဟန်းမ-ပြုတော့မည်”ဟု လေးနက်စွာ ဆင်ခြင်စဉ်း စားမိလေ၏။

နှစ်ဦးလုံး ရဟန်းပြုကြခြင်း

ဝိပ္ပလိသူဌေးသည် အိမ်သို့ပြန်လာပြီးလျှင် ရေမိုးချိုးပြီးနောက် ပြာသာဒ်ထက်သို့ တက်ရောက်၍ သူမြတ်တို့နှင့်သာ ထိုက်တန် သော သူဌေးပလ္လင်ဝယ် ထိုင်၍ နေလေ၏၊ ထိုအခါ သူ့ဌေး အတွက် စကြာမင်းတို့အား သင့်လျော်လျောက်ပတ်သည့် ထမင်း စားပွဲကြီးကို ပြင်ဆင်ဆက်သ ကျွေးမွေးကြလေကုန်၏။ ဝိပ္ပလိ သူဌေးနှင့် ဘဒ္ဒါကာပိလာနီ သူဌေးကတော်=နှစ်ဦးသားတို့သည် အကူတကွ ထမင်းစားကြ၍ အခြေအရံလူများ ထွက်ခွါ၍ သွားကြ လေသော် ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်ကြကာ ချမ်းသာရာဌာနဌ ငြိမ်သက်စွာ ထိုင်နေကြလေကုန်၏။

ထိုနောက် ဝိပ္ပလိသူဌေးနှင့် ဘဒ္ဒါကာပိလာနီသူဌေးကတော် တို့ တိုင်ပင်ပြောဆိုကြသည်မှာ—

(ပိပ္ပလိ) ရှင်မဘဒ္ဒါ... သင် ဤအိမ်သို့ လာရောက်စဉ် ကာလ အဘယ်မျှသော ဥစ္စာကို ယူဆောင်ခဲ့သနည်း။

(ဘဒ္ဒါ) လှည်းအစီးပေါင်း ငါးသောင်း၊ ငါးထောင် တိုက်ရှိသော ဥစ္စာတို့ကို ယူဆောင်ခဲ့ပါသည် အရှင်...။

(ပိပ္ပလိ) ဤ သင်ယူဆောင်ခဲ့သော ဥစ္စာအားလုံးကို ၎င်း, ဤအိမ်မှာ ရှိရင်းစွဲဖြစ်သည့် ရှစ်ဆယ်ခုနစ်ကုဋေ သော ဥစ္စာ, စက်ယန္တရားတပ်ဆင်ပြီးသည့် တဖက်ဆည်

ကန်ကြီး အလုံးခြောက်ဆယ်-အစရှိသော စည်းစိမ်ဥစ္စာ အားလုံးကိုရင်း သင့်အားသာလျှင် ငါအပ်နှင်းပါ၏။

(ဘဒ္ဒါ) အိုအံ့ရှင်.... အရှင်တို့ကမူ အဘယ်အရပ်သို့ သွားရောက်ကြပါမည်နည်း။

(ပိပ္ပလီ) ရှင်မဘဒ္ဒါ....ငါတမူကား ရဟန်းပြုပေတော့အုံ။

(ဘဒ္ဒါ) အိုအရှင်....အကျွန်ုပ်သည်လည်း အရှင်တို့ ပြန်လာချိန်ကိုသာ စောင့်မျှော်လျက် အသင့်နေထိုင်ပါသည်၊ အကျွန်ုပ်သည်လည်း ရှင်ရဟန်းမ-ပြုပါတော့အုံ။

ဤကဲ့သို့ တိုင်ပင် ပြောဆိုကြလေသည်။ ထိုပါရမိရှင် နှစ်ဦးတို့၏ အဖိုရာ ကာမ, ရူပ, အရူပတည်းဟူသော ဘဝသုံးပါးတို့သည် မီးတဟုန်းဟုန်းတောက်လောင်နေသော သစ်ရွက်မိုး တဲကုပ်သုံးလုံးတို့ကဲ့သို့ ထင်ရကုန်၏။ သို့ရကား ပါရမိရှင်ကြီးနှစ်ဦးတို့သည် ဈေးအတွင်းမှ သက်နှံ, သပိတ်တို့ကို ဝယ်ဆောင်စေကြ၍ တယောက်က တယောက်၏ ဆံမျှားကို ပယ်ချပေးကြကာ "လောကဌ ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်ကြသော ရဟန္တာသခင် အရှင်မြတ်တို့ကို ရည်စူး၍ အကျွန်ုပ်တို့၏ ရဟန်းပြုခြင်းသည် ဖြစ်ပါ၏"ဟု နှုတ်မြွက်ရွတ်ဆိုကြ၍ ရဟန်းအသွင် ဝတ်ဆင်ကြပြီးလျှင် သပိတ်များကို သပိတ်အိတ်၌ အသီးအသီး ထည့်ကြပြီးလျှင် လက်ပဲပခုံး၌ လွယ်ကြလျက် ပြာသာဒ်မမှ ဆင်းသက်လာကြလေကုန်၏။ အိမ်မှာရှိကြသော ကျွန်မိန်းမ, ကျွန်ယောကျ်ား, အလုပ်သမားတို့အနက် တဦးတယောက်မျှ ပါရမိရှင်နှစ်ဦးတို့ကို မမြင်တော်မိ မသိရှိကြကုန်။

ထိုနောက် မဟာတိတ္ထပုဏ္ဏားရွာမှ ထွက်၍ ကျေးကျွန်အလုပ်သမားတို့၏ ရွာတံခါးဖြင့် သွားကြသော အရှင်နှစ်ပါးတို့ကို အသွင်အပြင် အမူအရာကို ကြည့်၍ အလုပ်သမားရွာသားတို့သည် ငါတို့၏ အရှင်နှစ်ပါးတို့တည်းဟု သိရှိကြကာ သည်းစွာငိုကြွေးကြ၍ ခြေရင်းခံ ဝပ်စင်းကြပြီးလျှင် "အရှင်တို့.... အဘယ့်ကြောင့်

အကျွန်ုပ်တို့ကို ကိုးကွယ်ရာမဲ့အောင် ပြုတော်မူကြသနည်း” ဟု ဝမ်းနည်းစကား ပြောကြားကြလေကုန်၏။ အရှင်နှစ်ပါးတို့သည်လည်း “အချင်းတို့....ငါတို့သည် ‘ဘဝသုံးပါးတို့ကား မီးတဟုန်းဟုန်း တောက်လောင်နေသော သစ်ရွက်မိုးတဲကုပ်နှင့် တူကုန်၏’ ဟု သတိသံဝေဝ ကြီးစွာရကြကာ ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့ကြလေပြီ၊ သင်တို့တွင် တယောက်စီ တယောက်စီ တော်လှန်မင်းစစ် ကျွန်အဖြစ်မှ လွတ်မြောက်အောင် ငါတို့ပြုနေကြလျှင် နှစ်ပေါင်း တရာသော်မှ လည်း လောက်နိုင်မည်မဟုတ်ချေ၊ သင်တို့သည်ပင် သင်တို့ဦးခေါင်းများကို ဆေးလျော်ကြ၍ တော်လှန်မင်းစစ် ကျွန်အဖြစ်မှ လွတ်မြောက်ကြကာ အသက်ရှင်ရစ်ကြလော့” ဟု ပြောဆိုကြ၍ ကျေးကျွန်များ ငိုကြွေးမြည်တမ်းနေကြစဉ်ပင် စွန့်ခွါဖဲသွားတော်မူကြလေကုန်၏။

အရှင်နှစ်ပါး လမ်းခွဲတော်မူကြခြင်း

ဝိပွလိမထေရ်မြတ်သည် ရွှေမှ ကြွသွားတော်မူရင်း ပြန်လည်ကြည့်ရှုကာ ဤသို့ စဉ်းစား ဆင်ခြင်တော်မူမိလေသည်၊ ဆင်ခြင်တော်မူမိပုံမှာ—

“ဓမ္မုဒါဝ်တကျွန်းလုံး တန်ဖိုးနှုန်းထိုက်တန်သူ ဤဘဒ္ဒါကာပိလာနီ ထေရ်မိန်းမလှသည် ငါ့နေစက်မှ လိုက်ပါလျက်ရှိ၏၊ တဦး တယောက်သောသူက ‘ဤသူနှစ်ဦးတို့သည်ရဟန်းပြုပြီး၍လည်း တဦးနှင့်တဦး မခွဲခွါနိုင်ကြကုန်၊ ရဟန်းတို့အရေနှင့် မလျော်သည်ကို ပြုလုပ်ကြကုန်၏’ ဟု အကြီမှားမည်ဆိုက အကြီမှားနိုင်ရန် အကြောင်းရှိချေ၏။ ထို့ပြင်လည်း တဦးတယောက်သော သူသည် ငါတို့အပေါ်၌ စိတ်ပြစ်မှား၍ အပါယ်သို့လားရောက်မည်ဆိုက လားရောက်နိုင်လေရာ၏။ သို့ရကား ငါသည် ဤဘဒ္ဒါကာပိလာနီ ထေရ်မိန်းမလှကို စွန့်ခွါသွားမှ သင့်လျော်လျောက်ပတ်တော့မည်”—

ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူမိလေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် ရှေမှ အစဉ်သဖြင့် ကြွသွားတော်မူလတ်သော် လမ်းနှစ်မြောက်ကို တွေ့လတ်၍ ထိုလမ်းနှစ်မြောက်၏ နှစ်ဖြာကွဲ၍ ခွဲရာအရပ်၌ တန်ရပ်တော်မူလေ၏။ ဘုဒ္ဓါထေရိမသည်လည်း နောက်မှလာလတ်၍ မထေရ်မြတ်ကို ရှိခိုးရပ်တည်လေ၏။ ထို့နောက် မထေရ်မြတ်သည် ဘုဒ္ဓါထေရိမကို "အို ဘုဒ္ဓါထေရိ.... သင်ကဲ့သို့သော မိန်းမလုတယောက်၊ ငါ့နောက်မှ လိုက်ပါနေသည်ကို မြင်ရလျှင် 'ဤသူနှစ်ဦးတို့သည် ရဟန်းပြုပြီး၍လည်း တဦးနှင့်တဦး မခွဲခွါနိုင်ကြကုန်'ဟု ကြံမှား၍ ငါတို့အပေါ်၌ စိတ်နေဖောက်ပြား ပြစ်မှားမိကြသော လူအပေါင်းသည် အပါယ်လေးပါး လားရောက်သည် ဖြစ်လေရာ၏၊ သို့ရကား ဤလမ်းနှစ်မြောတွင် သင်နှစ်သက်ရာ လမ်းတခုကို ယူလော့၊ ငါသည် သင်မလိုချင်သော အခြားလမ်းတခုဖြင့် သွားပါတော့အုံ့"ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ဘုဒ္ဓါထေရိမသည်လည်း "အိမ်း....ဟုတ်ပါသည် အရှင်.... ရဟန်းတို့အဖို့ရာ မာတုဂါမမည်သည့် အညစ်အကြေး ဖြစ်ပါသည်၊ 'ရဟန်းပြုပြီး၍လည်း. မခွဲခွါနိုင်ကြကုန်'ဟု အကျွန်ုပ်တို့အပေါ်၌ လူအများ အပြစ်တင်ကြလိမ့်မည်၊ အရှင်တို့သည် လမ်းတခုကို ယူတော်မူကြပါ။ အကျွန်ုပ်သည် အခြားလမ်းတခုကို ယူ၍ အကျွန်ုပ်တို့နှစ်ဦး ခွဲခွါကြပါကုန်စို့"ဟု ပြောဆို၍သုံးကြိမ်သုံးပတ် တိုင်တိုင် လက်ျာရစ်လှည့်ပြီးလျှင် ရှေ့,နောက်,ဝဲ,ယာ-လေးဌာနတို့၌ ငါးပါးသောတည်ခြင်းဖြင့် ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးနောက် လက်အုပ်ကို ချီမြှောက်လျက် "ကမ္ဘာတသိန်းထက်က ပြုခဲ့ကြသော အဆွေခင်ပွန်း ချစ်ကျွမ်းဝင်မှုသည် ယနေ့ ပြတ်စဲလေပြီ"ဟု ပြောဆိုကာ "အရှင်မြတ်တို့သည် လက်ျာဇာတ် သူမြတ်တို့ ဖြစ်ကြပါသည်၊ သို့ရကား အရှင်တို့အား လက်ျာလမ်းခရီးသည် သင့်လျော်လျောက်ပတ်ပါ၏။ အကျွန်ုပ်တို့ မာတုဂါမများကား လက်ဝဲဇာတ်ရှိသူများ ဖြစ်ကြပါသည်၊ သို့ရကား အကျွန်ုပ်တို့အား လက်ဝဲလမ်းခရီးသည် သင့်လျော်လျောက်ပတ်ပါ၏"ဟု ပြောဆို ရှိခိုးပြီးလျှင် လက်ဝဲလမ်းသို့ သွားရှာလေ၏။

ထိုအရှင်နှစ်ဦးတို့ လမ်းနှစ်ဖြာခွဲ၍ သွားကြသောအခါ၌ ဤမဟာပထဝီမြေကြီးသည် "ငါကား စကြဝဠာတောင်, မြင်းမိုရ်တောင်တို့ကို ဆောင်၍ထားနိုင်သော်လည်း သင်အရှင်မြတ်နှစ်ဦးတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို ဆောင်ထားခြင်းငါ မစွမ်းနိုင်တော့ပါ" ဟု နှုတ်မြွတ်၍ ပြောဆိုသကဲ့သို့ ပဲ့တင်သံကြီး မြည်ဟည်းလျက်သည်းစွာတုန်လှုပ်လေ၏။ ကောင်းကင်၌လည်း မိုးကြိုးထစ်သောအသံကဲ့သို့ ဖြစ်လေ၏။ စကြဝဠာတောင်, မြင်းမိုရ်တောင်များသည် (မြေပေါ်လျင်လှုပ်သဖြင့်) အထက်သို့ မြင့်၍မြင့်၍ တက်ကြလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားနှင့် မထေရ်မြတ် တွေ့ဆုံခြင်း

ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ပဌမဝါကျွတ်ပြီးနောက် ရာဇဂြိဟ်ပြည်သို့ ရောက်တော်မူပြီး၍ (ထိုဘုရားဖြစ်သောနှစ်မှာပင်) ရာဇဂြိဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ ကိန်းအောင်းမွေ့လျော် နေတော်မူဆဲဖြစ်၏။ (ကပိလဝတ်ပြည်သို့ ကြွတော်မမူသေးမီ အချိန်ကာလဖြစ်သည်)။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေဠုဝန် ကျောင်းတိုက်တော်ကြီးအတွင်း ဂန္ဓကုဋီကျောင်းဆောင်တော်၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူစဉ် မဟာပထဝီမြေလှုပ်သံကို ကြားတော်မူ၍ "အဘယ်သူ့အတွက် မဟာပထဝီဤမြေကြီး တုန်လှုပ်သနည်း"ဟု ဆင်ခြင်တော်မူသည် ရှိသော်"ပိပ္ပလိလုလင်နှင့် ဘဒ္ဒါကာပိလာနီအမျိုးသမီးတို့သည် ငါဘုရားကို ရည်ညွှန်း၍ မနှိုင်းရှည်နိုင်သော စည်းစိမ်ကို ရက်ရက်စွန့်ခွါကာ ရဟန်းပြုခဲ့ကြကုန်ပြီ၊ ထိုသူနှစ်ဦးတို့၏ ခွဲခွါရာအရပ်၌ နှစ်ဦးလုံးတို့၏ဂုဏ်ကျေးဇူးအစွမ်းကြောင့်ဤမြေလှုပ်ခြင်းဖြစ်လေသည်။ ငါဘုရားသည်လည်း ထိုသူနှစ်ဦးတို့ကို သဗ္ဗညုတ ချီးမြှောက်မူပြုမသင့်လျော်လျောက်ပတ်တော့မည်"ဟု ဆင်ခြင်တော်မူ၍ ဂန္ဓကုဋီကျောင်းဆောင်တော်မှ ထွက်ကြွတော်မူကာ ကိုယ်တော်တိုင်သာ သပိတ်,သင်္ကန်းကို ယူဆောင်တော်မူ၍ အသီတိသာဝကဝင် မထေရ်ကြီးတို့တွင် တပါးပါးကိုမျှ နောက်ပါအဖြစ် ခေါ်တော်မမူပဲ ကိုယ်တော်တပါးတည်းသာ သုံးဂါဝုတ်ခရီးတိုင်အောင်

ကြိုဆိုမှု ပြုတော်မူ၍ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်နှင့် နာလန္ဒာမြို့၏ အကြား ဗဟုပုတ္တက-မည်သော ပညောင်ပင်ရင်းခံ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေတော်မူလေ၏။

အထူးအားဖြင့် ထိုသို့ ထိုင်နေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် မထင်မရှား=အညတရ ပံသုကူဓုတင်ဆောင် ရဟန်းတပါးကဲ့သို့ ထိုင်နေတော်မူပဲ ဘုရားရှင်ကို ရှေးက မဖူးမြင်ဘူးသော အရှင်မဟာကဿပမထေရ်၏ သဒ္ဓါတရား တိုးတက်ဖြစ်ပွါးစေခြင်းငှါ လက္ခဏာတော်ကြီးငယ်တို့ဖြင့် တင့်တယ်တောက်ပသည့် ပကတိဘုရားအသရေတို့ကို မဖုံးမကွယ်ပဲ အတောင်ရှစ်ဆယ် အရပ်တိုင်အောင် ထွန်းပြောင်တောက်ပသည့် တခဲနက်သော ဘုရားရောင်ခြည်တော်တို့ကို လွှတ်တော်မူကာ ထိုင်နေတော်မူလေသည်။ ဤသို့လျှင် ထိုခဏ၌ သစ်ရွက်ထီးခန့်, လှည်းဘီးခန့်, အထွတ်တပ်သော ပြာသာဒ်ခန့်-စသည် ပမာဏရှိကြသော ဘုရားရောင်ခြည်တော်တို့သည် ဤမှ ထိုမှ တလျှပ်လျှပ် ပြေးသွားတော်မူကြလျက် လအထောင် နေအထောင် တပြောင်ပြောင် တက်ထွန်းသောအခါမှာကဲ့သို့ ပြုကြကာ ထိုတောအုပ်အလုံးကို တပြိုင်နက် ထွန်းပြောင်အောင် ပြုဆောင်တော်မူကြလေကုန်၏။ သို့ရကား တောအလုံးသည် သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော မဟာပုရိသ လက္ခဏာတော်တို့၏ အသရေတော်ဖြင့် ကြယ်တာရာတို့ဖြင့် တောက်ပြောင်သော မိုးကောင်းကင်ကဲ့သို့ရှင်း, ကြာမျိုးငါးဖုံ အစုစုအရုံရုံ ပွင့်၍နေသော ရေအပြင်ကဲ့သို့ရှင်း အလွန်ပင် တင့်တယ်လေတော့၏။ ပညောင်ပင်၏ပင်စည်မည်သည် ပကတိအားဖြင့် ဖြူရမည်, အရွက်တို့မည်သည် ပကတိအားဖြင့် စိမ်းညိုရမည်, အရွက်ရင့်တို့မည်သည် ပကတိအားဖြင့် နီမြန်းကြရမည် ဖြစ်သော်လည်း ထိုနေ့မှာမူ အကြားမလပ် ဘုရားရောင်ခြည်တော်တို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ရောပြွမ်း၍ နေရကား အခက်များစွာ ရှိသော ဗဟုပုတ္တက ပညောင်ပင်ကြီး တပင်လုံးသည် ရွှေရောင်အဆင်း ဝါဝင်းထိန်ဝေ၍သာ နေလေတော့၏။

အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်သည် "ဤ အရှင်မြတ်သည်ပင် ငါ၏ဆရာ ဘုရားမြတ်စွာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊ ဤဘုရားမြတ်စွာကိုပင် ရည်ညွှန်း၍ ငါသည် ရဟန်းပြုခဲ့လေပြီ" ဟု ကြံစည်အောက် မေ့ကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မြင်ရာအရပ်မှစ၍ မိမိကိုယ်ကို ညွှတ်လျက် ညွှတ်လျက် သွားရောက်ကာ အဝေးအရပ်မှ တကြိမ်, မနီးမဝေးအရပ်မှ တကြိမ်, အနီးအရှေ့ဆို ရောက်သောအခါ တကြိမ် = ဤသို့ သုံးဌာန (အဝေး, မနီးမဝေး, အနီးအရပ်) တို့၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးလျှင် "သတ္ထာ မေ ဘဂဝေါ ဘုဝေါ၊ သာဝကောဟမသ္မိ=မြတ်စွာဘုရား....ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် အကျွန်ုပ်၏ဆရာ ဖြစ်တော်မူပါပေ၏၊ အကျွန်ုပ်သည် တပည့်သာဝကဖြစ်ပါ၏, သတ္ထာ မေ ဘဂဝေါ ဘုဝေါ၊ သာဝကောဟမသ္မိ = မြတ်စွာဘုရား....ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် အကျွန်ုပ်၏ဆရာ ဖြစ်တော်မူပါပေ၏၊ အကျွန်ုပ်သည် တပည့်သာဝကဖြစ်ပါ၏, သတ္ထာ မေ ဘဂဝေါ ဘုဝေါ၊ သာဝကောဟမသ္မိ = မြတ်စွာဘုရား....ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် အကျွန်ုပ်၏ဆရာ ဖြစ်တော်မူပါပေ၏၊ အကျွန်ုပ်သည် တပည့်သာဝက ဖြစ်ပါ၏" ဟု သုံးကြိမ်တိုင် နှုတ်မြွက်၍ တပည့်အဖြစ်ကို ခံယူလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်မဟာကဿပမထေရ်ကို "ချစ်သားကဿပ....သင်ချစ်သားသည် ဤယခု အလွန်အမင်း ရိုသေခြင်းအမှုကို အကဲယ်၍ မဟာပထဝီမြေကြီးအား ပြုလုပ်လျှင်ထို မဟာပထဝီမြေကြီးသည် သင်ချစ်သား၏ ဤ အလွန်အမင်း ရိုသေခြင်းကို ဆောင်ထားနိုင်မည်မဟုတ်ချေ၊ ရှေးဘုရားတို့အတူ လာခြင်းကောင်းတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား ဤသို့ ဂုဏ်ကျေးဇူးကြီးမြတ်သည်ကို သိရှိသော သင်ချစ်သားက ပြုအပ်သော အလွန်အမင်း ရိုသေခြင်းအမှုသည် ငါဘုရား၏ မွေးညှင်းတပင်ကို မျှလည်း လှုပ်စေခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ချေ၊ ချစ်သားကဿပ....ထိုင်လော့၊ သင်ချစ်သားအား ငါဘုရားသည် အမွေကို ပေးပေတော့အုံ" ဟု မိန့်တော်မူ၏။ (ဤကား အဂ်ုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ ဧကက-

နိပါတ် ဇောဒဂ္ဂဝဂ်အဖွင့် အံ-၆ ၁၊ ၁၄၂-နှင့် ထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာ စတ္တာလီသနိပါတ် မဟာကဿပတ္ထေရဂါထာအဖွင့် ထေရဂါထာ-၆ ၂၊ ၄၄၃-တို့၌ ဖွင့်ပြပုံတည်း)။

နိဒါနဝဂ္ဂ ၅-ကဿပသံယုတ်၊ ဘ၁-စီဝရသုတ် (ပိဋကတ် မြန်မာပြန် စာမျက်နှာ ၄၀၉)၌ကား ထိုသို့ အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်က တပည့်ခံစကား သုံးကြိမ်တိုင် လေးနက်စွာ လျှောက်ထားသောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်ကို "ကဿပ....အကြင်သူသည် ဤကဲ့သို့ အလုံးစုံသော စိတ်နှင့် ပြည့်စုံသော တပည့်ကို မသိပါပဲလျက်လျှင် 'ငါသိ၏' ဟူ၍, မမြင်ပါပဲလျက်လျှင် 'ငါမြင်၏'ဟူ၍ ဆိုမိပြောမိ၊ ထိုသူ၏ ဦးခေါင်းသည် ပြတ်ကြွေကျရာ၏။ ကဿပ....ငါဘုရားသည်ကား သိတော်မူသောကြောင့်သာလျှင် 'ငါသိ၏' ဟူ၍, မြင်တော်မူသောကြောင့်သာလျှင် 'ငါမြင်၏'ဟူ၍ ဆို၏"ဟု မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူကြောင်း လာရှိသည်။

(ဤအရာ၌ ဆိုလိုရင်းမှာ — မြတ်စွာဘုရားမှတပါး အခြား "မသိ မမြင်ပါပဲလျက် သိ၏ မြင်၏"ဟု ဝန်ခံသော သာသနာပြင်ပ ဗာဟိရက ဆရာတဦးဦးအား ဤသို့ အလုံးစုံသောစိတ်နှင့် ပြည့်စုံလျက် သုဒ္ဓါရှုန်းစိုကြည်ညိုသောစိတ်ရှိသူ တပည့်သာဝကသည် ဤယခု အရှင်မဟာ-ကဿပမထေရ် ပြုသော အလွန်အမင်း ရိုသေခြင်းကဲ့သို့သော အရိုအသေမှုကို ပြုလုပ်လျှင် ထိုသာသနာပြင်ပ ဗာဟိရကဆရာ၏ ဦးခေါင်းသည် အညွှာမှ ပြတ်ကြွေကျသော ထန်းသီးမှည့်ကဲ့သို့ လည်ပင်းမှ ဦးခေါင်းသည်လည်း ပြတ်ကြွေကျလေရာ၏၊ ခုနစ်စိတ် ခုနစ်မြှာ ကွဲလေရာ၏ဟု ဆိုလိုသည်။

ဤ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ မိန့်ဆိုတော်မူလိုရင်းကို ရှင်းလင်းဖော်ပြရလျှင်—အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် ဤယခု စိတ်၏ ကြည်ညိုခြင်းဖြင့် ဤအလွန်အမင်း ရိုသေခြင်းကို အကယ်၍မျှား မဟာသမုဒ္ဒြာကြီးအား ပြုမည်ဆိုလျှင် မဟာသမုဒ္ဒြာရေသည် လောလောပူသော သံအိုးကင်း၌ ထည့်အပ်သော ရေပေါက်ကဲ့သို့ ကျေပျောက်ခြင်းသို့ ရောက်လေရာ၏ အကယ်၍ စကြဝဠာတောင်ကြီးအား ပြုမည်ဆိုလျှင် စကြဝဠာတောင်ကြီးသည် ဖဲ့ဆုပ်ပမာ ဖရိုဖရဲ ပြိုကွဲပျက်စီး၍ သွားလေရာ၏၊ အကယ်၍

မြင်းမိုရ်တောင်အား ပြုမည်ဆိုလျှင် မြင်းမိုရ်တောင်သည် ကျီးနှုတ်သီးဖြင့် ထိုးဆွဲအပ်သော မုန့်ညက်စိုင်ဆုပ်ကဲ့သို့ ဖရိုဖရဲ ပျက်စီးလေရာ၏၊ အကယ်၍ မဟာပထဝီမြေကြီးအား ပြုလုပ်မည်ဆိုလျှင် မဟာပထဝီမြေကြီးသည် လေတိုက်ခတ်သော ပြာပုံကြီးပမာ ကြဲပြန့်၍ သွားလေရာ၏။ သို့စဉ်ကလောက် တန်ခိုးရောက်သော မထေရ်မြတ်၏ အရိုအသေပြုမှုသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ဖမိုးဝယ် မေးညှင်းတော်မျှကိုလည်း မတုန်လှုပ်စေနိုင်။ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်တပါးကို ထားဘိဦးလော၊ မထေရ်မြတ်နှင့် အလားတူသည့် ရဟန်းအထောင်၊ ရဟန်းအသိန်းပင်သော်လည်း ရိုသေမှုကို ထင်ရှားပြုခြင်းဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ဖမိုးဝယ် မေးညှင်းတော်မျှကိုလည်း ဖောက်ပြန်တုန်လှုပ်စေခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်၊ ကိုယ်တော်မြတ်ဝတ်ရုံအပ်သည့် ပံသုကူသင်္ကန်းဝယ် ချည်မျှင်ကလေး တမျှင်ကိုမျှလည်း မတုန်လှုပ်စေနိုင်၊ ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကား အာနုဘော် ကြီးမားတော်မူလှပါပေ၏)။

သြဝါဒပဋိဂ္ဂဟဏ ရဟန်းအဖြစ်ကို ပေးမတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသည် ရှေးဆိုအပ်ပြီးသောအတိုင်း အရှင်မဟာ-ကဿပမထေရ်ကို "ချစ်သားကဿပ... ထိုင်လော၊ သင်ချစ်သားအား ငါဘုရားသည် အမွေကို ပေးတော်အံ့"ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် (နိဒါနဝဂ္ဂ ၅-ကဿပသံယုတ်၊ ၁၁-စီဝရသုတ် ပိဋကတ် မြန်မာပြန် စာမျက်နှာ ၄၀၉-၌ လာရှိသောအတိုင်း)—

"ကဿပ....ထို့ကြောင့် ဤသာသနာတော်၌ သင်သည် သီတင်းကြီး, သီတင်းငယ်, သီတင်းလတ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ငါ့အား ထက်စွာ ဟိရိ, ဩတ္တပ္ပကို ရှေးရှုထင်သည် ဖြစ်လတ္တံ့ဟု ဤသို့ ကျင့်ရမည် (၁)၊

"ကဿပ....ထို့ကြောင့် ဤသာသနာတော်၌ သင်သည် ကုသိုလ်နှင့်စပ်သော တရားအားလုံးကို နာအံ့၊ ထိုတရားအားလုံးကို အရိုအသေပြုကာ နှလုံးသွင်း၍ အလုံးစုံသော စိတ်ဖြင့် ကောင်းစွာဆောင်၍ နားစိုက်လျက် တရားကို နာအံ့ဟူ၍ ဤသို့ကျင့်ရမည် (၂)၊

ကဿပ....ထို့ကြောင့် ဤသာသနာတော်၌ သင်သည် သုခနှင့်တကွဖြစ်သော ကာယဂတာသတိသည် ငါ့အား မစွန့်လတ္တံ့ဟု ဤသို့ ကျင့်ရမည်"(၃)=

ဤအဆုံးအမ သြဝါဒသုံးပါးကို ပေးတော်မူလေသည်၊ ထိုသြဝါဒသုံးပါးကို အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်သည်လည်း ရှိသေစွာ ခံယူလေသည်။ ဤအဆုံးအမ သြဝါဒသုံးပါးသည်ပင် အရှင်မဟာကဿပ၏အတွက် ရှင်ပြုခြင်းလည်း ဖြစ်၏၊ ရဟန်းခံခြင်းလည်း ဖြစ်၏။ ဤရဟန်းခံခြင်းမျိုးကို ဤသာသနာတော်၌ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်တပါးသာ ရတော်မူ၏၊ ဤရဟန်းခံခြင်းမျိုးကို **သြဝါဒပဋ္ဌိဂ္ဂဟဏ ဥပသမ္ပဒါ**ဟု ခေါ်၏။

(ဤ၌။ ။မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်မဟာကဿပမထေရ်အား ဤသြဝါဒသုံးရပ်ဖြင့် ရဟန်းပဋ္ဌေးအဖြစ်ကို ပေးတော်မူ၏။ ထိုသြဝါဒသုံးရပ်တို့တွင် (၁) အမှတ်ပြု သြဝါဒ၌ ဆိုလိုရင်းမှာ— "ချစ်သား ကဿပ....သင်ချစ်သားသည် သီတင်းကြီးပုဂ္ဂိုလ်=မိမိထက် အသက်သီကွာကြီးသောပုဂ္ဂိုလ်, သီတင်းငယ်ပုဂ္ဂိုလ်=မိမိအောက်, အသက်သီကွာ ငယ်သောပုဂ္ဂိုလ်, သီတင်းလတ်ပုဂ္ဂိုလ်=မိမိနှင့် အသက်သီကွာတူညီသောပုဂ္ဂိုလ် = ဤသီတင်းသုံးဖော် သုံးမျိုးလုံး၌ပင် အလွန်ထက်သန်သော ဟိရိ,ဩတ္တပ္ပ တရားနှစ်ပါးကို အလျင်လက်ဦး ဖြစ်ပွါးစေရမည် ထားရှိရမည်"ဟု ဆိုလိုရင်းဖြစ်၏။ ဤပဌမသြဝါဒကို အရှင်မဟာကဿပမထေရ်မှာ ပြာဟွဏဇာတ်ရှိသူ ဖြစ်သောကြောင့် ဇာတိမာန်ကို ပယ်ဖျောက်ရန် ဟောကြားတော်မူသည်။

(၂) အမှတ်ပြု သြဝါဒ၌ ဆိုလိုရင်းမှာ—"ချစ်သား ကဿပ....သင်ချစ်သားသည် အပြစ်ကင်းသောတရားများကို တရားနာစဉ် ပြင်လွင်တခြား စိတ်မသွားစေဘဲ အစ, အလယ်, အဆုံး သုံးဌာနမှာပင်ပညာနား, ပညာဒနား နှစ်ပါးစိုက်ထောင်၍ ရှိသေစွာနာယူရမည်"ဟု ဆိုလိုရင်းဖြစ်သည်။ ဤဒုတိယသြဝါဒကို အရှင်မဟာကဿပမထေရ်မှာ ဗဟုသုတ=အကြားအမြင်များသူဖြစ်၍ ယင်းအကြားအမြင်များမှုကို အမှီပြု၍ ဖြစ်တတ်သော ငါတုလူလှ မာန်မှုမှုကိုပယ်ဖျောက်ရန် ဟောကြားတော်မူသည်။

(၃) အမှတ်ပြု သြဝါဒ၌ ဆိုလိုရင်းမှာ—"ချစ်သားကဿပ....သင်ချစ်သားသည် ကာယဂတာသတိ, အာနာပါနအာရုံတို့၌ဖြစ်သည့် သုခဝေဒနာ ယှဉ်ဖက်ပါသော ပဌမစျာန် မိမိဘဏ္ဍာန်၌ စွန့်ခွါ၍ မသွား

အောင် ကျင့်ဆောင်ကြိုးကုတ် အားထုတ်ရမည်” ဟု ဆိုလိုရင်း ဖြစ်၏။ ဤတတိယသြဝါဒကို (အရှင်မဟာကဿပမထေရ်မှာ ဥပဓိနှင့်ပြည့်စုံ တင့်တယ်သူဖြစ်၍ ယင်းဥပဓိနှင့်ပြည့်စုံမှုကို အမှီပြုကာ ဖြစ်ပေါ် လာမည့် မိမိကိုယ်ကို ချစ်ခင်တွယ်တာမှု တဏှာလောဘကို ပယ်ဖျောက်ရန် ဟောကြားတော်မူသည်)။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဆိုအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း ဗဟုပုတ္တကပညောင်ပင်ရင်းခံ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်အား သြဝါဒပဋိဂ္ဂဟာဏရဟန်းအဖြစ်ကို ပေးတော်မူပြီးလျှင် ထိုညောင်ပင်ရင်းမှ ထွက်ကြွတော်မူခဲ့၍ မထေရ်မြတ်ကို နောက်ပါရဟန်းပြုတော်မူကာ ခရီးကြွတော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်မှာ မဟာပုရိသလက္ခဏာတော်ကြီးသုံးဆယ့်နှစ်ပါးတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်တင့်တယ်တော်မူ၍ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်၏ ကိုယ်တော်မှာ မဟာပုရိသလက္ခဏာတော် ခုနှစ်ပါးတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်လျော်ကပ်ပတ် တင့်တယ်တော်မူလေသည်။ မထေရ်မြတ်သည် ရှေလှေကြိုး၏ နောက်တွဲ ရှေလှေယပ်ပမာ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ နောက်သို့ ဖဝါးခြေထပ် ထက်ကြပ်မကွာ လိုက်ပါခဲ့လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင် ခရီးအတန်ငယ် သွားမိပြီးသော် ခရီးမ (သွားမြဲခရီး) မှ ဖဲသက်၍ သစ်ပင်ရင်းတခုခု ထိုင်တော်မူမည့် အခြင်းအရာကို ပြုတော်မူလေ၏၊ မထေရ်မြတ်သည် “မြတ်စွာဘုရားရှင် ထိုင်တော်မူလိုသည်” ဟု သိရှိကာ အပေါ်ရုံ (အလွန်နူးညံ့သော) ဒုကူဋ္ဌသက်နှံကြီးကို လေးခေါက်ပြုကာ ခင်းပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “မြတ်စွာဘုရား····ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် ဤနေရာ၌ ထိုင်တော်မူပါလော့၊ ယင်းသို့ မြတ်စွာဘုရားထိုင်တော်မူခြင်းသည် အကျွန်ုပ်၏အဖို့ရာ ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး စီးပွါး, ချမ်းသာအလို့ငှါ ဖြစ်လေရာပါ၏” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

သက်နှံးချင်း လဲတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသည် ထို လေးခေါက်သက်နှံးကြီး အခင်းခံ ထိုင်နေတော်မူပြီးလျှင် ထိုလေးခေါက်သက်နှံးကြီးကို ပဒုမာကြာ

ပွင့်အဆင်းရှိသော ရွှေလက်တော်ဖြင့် အစွန်အဖျားမှ သုံးသပ်ကိုင်တော်မူကာ "ချစ်သားကဿပ.... သင်ချစ်သား၏ ဤပုဆိုးဟောင်းဒုကူဋ္ဌသက်နှံကြီးသည် နူးညံ့လှစွာတကား"ဟု ချီးမွမ်းစကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။"အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့ချီးမွမ်းစကား မိန့်ကြားတော်မူသနည်း"ဟူမူ–"မဇ္ဈထရ်မြတ်နှင့် သက်နှံးချင်း 'လဲလှယ်တော်မူလို သောကြောင့် ဤသို့ချီးမွမ်းစကားမိန့်ကြားတော်မူ၏"ဟု ဖြေဆိုရာ၏။

"အဘယ့်ကြောင့် သက်နှံးချင်း လဲလှယ်တော်မူလိုရသနည်း" ဟူမူ–"မဇ္ဈထရ်မြတ်ကို ကိုယ်တော့်အရာ၌ ထားတော်မူလိုသောကြောင့် လဲလှယ်တော်မူလိုသည်"ဟု ဖြေဆိုရာ၏။

"ကိုယ်တော့် အရာ၌ ထားတော်မူရန် အရှင်သာရိပုတ္တရာ, အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်တို့ မရှိကြဘူးလော" ဟု မေးဖွယ်ရှိပြန်၏။ အဖြေကား—မရှိမဟုတ် ရှိကြပါ၏၊ သို့သော် မြတ်စွာဘုရား၏ စိတ်တော်အစဉ်ဝယ် ဤသို့ အကြံဖြစ်လေသည်၊ ဖြစ်ပုံမှာ "ဤသာရိပုတ္တရာ, မောဂ္ဂလာန်တို့သည် ကြာမြင့်စွာ တည်ကြလိမ့်မည်မဟုတ်ကုန်၊ ငါဘုရား၏အလျင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံကြလိမ့်မည်၊ ကဿပသည်ကား အသက်နှစ်ပေါင်းတရာ့နှစ်ဆယ် ရှည်ပေလိမ့်မည်၊ သူသည် ငါဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံပြီးနောက် လေးလမြောက်ဝယ် စရည်းပင် ပေါက်ရောက်ရာလိုဏ်ဂူ၌ နေ၍ ဓမ္မဝိနယ် နှစ်ပါးကို သံဂါယနာတင်ပြီးလျှင် ငါဘုရား၏ သာသနာတော်ကို နှစ်ပေါင်းငါးထောင်ကာလကြာ လည်နိုင် ဖြစ်နိုင်အောင် ပြုစုပေလိမ့်မည်ဟု သိမြင်တော်မူသောကြောင့် မထေရ်မြတ်ကို ကိုယ်တော့်အရာ၌ ထားတော်မူလျှင် ရဟန်းတို့သည် မထေရ်မြတ်အပေါ်၌ ရိုသေကျိုးနှံမှု ပြုကြပေလိမ့်မည်"ဟု ဆင်ခြင်တော်မူမိသဖြင့် မထေရ်မြတ်ကို ကိုယ်တော့်အရာ၌ ထားတော်မူလိုရင်းဖြစ်သည်၊ ယင်းသို့ မထေရ်မြတ်ကို ကိုယ်တော့်အရာ၌ထားတော်မူလိုသောကြောင့် သက်နှံးချင်း လဲလှယ်တော်မူလိုသည်၊ ထိုသို့ သက်နှံးချင်း လဲလှယ်တော်မူလိုသောကြောင့် ချီးမွမ်းစကား မိန့်ကြားတော်မူလေသည်)။

သပိတ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဖြစ်စေ, သက်နှံး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဖြစ်စေ တဦးဦးက ပြောဆိုအပ်လျှင် "ဤသပိတ်, ဤသက်နှံးကို အရှင်ဘုရားတို့အတွက် ခံယူတော်မူကြပါဘုရား" ဟု လျှောက်ထားခြင်းသည်ကား မထေရ်မြတ်၏ ပကတိ စာရိတ္တ ဖြစ်သည်၊

သို့ရကားဟု မထေရ်မြတ်သည် "မြတ်စွာဘုရားကား ငါ၏ ဒုကုဋ္ဌသက်နှင်းကြီး = နှစ်ထပ်သက်နှင်းကြီး၏ နှုးညံ့ကြောင်းကို ချီးမွမ်းစကား မိန့်ကြားတော်မူသည်၊ ဝတ်ရုံတော်မူလိုသည် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်" ဟု အရိပ်အခြည်ကို သိရှိတော်မူကာ "မြတ်စွာဘုရား.... ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် ဤဒုကုဋ္ဌသက်နှင်းကြီးကို ဝတ်ရုံတော်မူပါဘုရား" ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ "ချစ်သားကဿပ....သင် ချစ်သားသည် အဘယ်သက်နှင်းကို ဝတ်ရုံမည်နည်း" ဟု မြတ်စွာဘုရားရှင်က မေးမြန်းရှိ "မြတ်စွာဘုရား.... အရှင်ဘုရားတို့ ဝတ်ရုံသောသက်နှင်းကို ရစ်ပါမူ တပည့်တော်ဝတ်ရုံပါမည်ဘုရား" ဟု အရှင်မဟာကဿပမထေရ်ကလျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ချစ်သားကဿပ....သင်ချစ်သားသည် ငါဘုရား ဝတ်ရုံ၍ ဟောင်းနွမ်းလေပြီးသော ဤပံသုကူသက်နှင်းကို ဝတ်ရုံနိုင်ပါမည်လော၊ မှန်၏–ငါဘုရား ဤပံသုကူသက်နှင်းကို ကောက်ယူသောနေ့၌ မဟာပထဝီ ဤမြေကြီးသည် ရေအဆုံးဒဏ်ဝိုင်းအခြားရှိသည်ကို ပြုလျက် တုန်လှုပ်ခဲ့၏၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ ဤယခု သုံးဆောင်ပြီး၍ ဟောင်းနွမ်းလေသော သက်နှင်းမည်သည်ကို ကျေးဇူးဂုဏ်နည်းပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝတ်ရုံခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်၊ ပဋိပတ်အကျင့်ကို ဖြည့်ကျင့်နိုင်စွမ်းရှိသည့် ဇာတိပံသုကူဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်မှသာ ခံယူထိုက်ပေသည်" ဟု မိန့်တော်မူကာ အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်မြတ်နှင့် သက်နှင်းချင်း လဲလှယ်တော်မူလေ၏။ ဤကဲ့သို့ သက်နှင်းချင်း လဲလှယ်၍ မထေရ်မြတ်ဝတ်ရုံသော သက်နှင်းကို မြတ်စွာဘုရားရှင် ဝတ်ရုံတော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ သက်နှင်းကို မထေရ်မြတ် ဝတ်ရုံတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ ဤမဟာပထဝီမြေကြီးသည် စိတ်စေတနာ မရှိပါပဲလျက် "မြတ်စွာဘုရား....အရှင်ဘုရားတို့သည် ပြုနိုင်ခဲသည်ကို ပြုတော်မူကြပါပြီ၊ ဒိဝိဝတ်ရုံပြီးသော သက်နှင်းကို တပည့်သာဝကအားရှေးကပေးအံ့ပါဘုံးသောမည်သည် မရှိဖြစ်ပါသည်၊ အကျွန်ုပ်သည် အရှင်ဘုရားတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဆောင်ထားခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ပါ"ဟု လျှောက်ထားပြောဆိုသည့်အလား ရေအဆုံးဒဏ်ဝိုင်းအခြားရှိသည်ကို ပြု၍ ပြင်းစွာတုန်လှုပ်လေ၏။

(၈) မထေရ်မြတ် တရားတူးရချိန်
တောင်ဘွဲ့ထူးကို ရတော်မူခြင်း အကြောင်း

အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်မြတ်သည်လည်း "ငါသည် ယခုအခါ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့ သုံးဆောင်အပ်ပြီးသော သက်နှုံးကို ရအပ်လေပြီ၊ ယခုအခါ ငါ့အဖို့ရာ အထက်ဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ် အတွက် အဘယ်ပြုဖွယ်ရှိတော့အံ့နည်း=မရှိတော့ပြီ"ဟု သက်နှုံးကို ရရုံမျှဖြင့် စိတ်တက်ကြွမှုကို ပြုတော်မမူပဲ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အထံတော်မှာပင် ဓုတင်အကျင့် တခုယ်သုံးပါးတို့ကို ကောင်းစွာ ကြည်ဖြူ ခံယူဆောက်တည်ပြီးလျှင် ရဟန်းတရား ပွါးများကြီးကုတ် အားထုတ်တော်မူလေရာ ခုနစ်ရက်မျှသာ ပုထုဇဉ်အဖြစ်၌ တည်နေ၍ ရှစ်ရက်မြောက် အရုဏ်တက်သောအခါ၌ ပဋိသမ္ภิဒါ ဉာဏ် လေးပါးတို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏။

ဤအရှင်မဟာကဿပ မထေရ်မြတ်ကို စံနမူထားတော်မူကာ မြတ်စွာဘုရားသည် နိဒါနဝဂ္ဂ ကဿပသံယုတ်လာ များစွာသော တရားဒေသနာတို့ကို ဟောကြားတော်မူအပ်လေသည်။ (နိဒါန-ဝဂ္ဂ၊ ကဿပသံယုတ်မြန်မာပြန်မှ ကြည့်ရှုကြပါကုန်)။

မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း "ကဿပေါ ဘိက္ခဝေ စန္ဒူပမော ကုလာနိ ဥပသင်္ကမတိ=ရဟန်းတို့....ကဿပမထေရ်သည် လနှင့်တူစွာ ကိုယ်, စိတ်ကို ထိန်းချုပ်၍သာလျှင် အချင်းခပ်သိမ်း ညီညီသည်ပမာဖြစ်၍ အမျိုးလေးပါး ဒကာများ၌ ကိုယ်, နှုတ်, စိတ် = သုံးပါး ကြမ်းကြုတ်မှုအလျှင်းမရှိပဲ ဒါယကာတို့သို့ ချဉ်းကပ်၏" ဤသို့ စန္ဒူပမသုတ္တန်အစရှိသော များစွာသော သုတ္တန်တို့ဖြင့် မထေရ်မြတ်ကို ချီးမွမ်းတော်မူ၍ နောက်အဖို့ကာလဝယ် ဤကဿပသံယုတ်လာ မထေရ်မြတ်၏ ဓုတင်ဝဋ္ဌိပတ် စသည်တို့ကို အကြောင်းအဋ္ဌုပ္ပတ်ပြုပြီးလျှင် မထေရ်မြတ်ကို—

"တေဒဂ္ဂ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဓုတ-ဝါဒါနံ ယဒိဒံ မဟာကဿပေါ = ရဟန်းတို့....ကိုလေ-

သောကို ခါတွက်ကြောင်း ကောင်းမြတ်သော ဓုတင်ပဋိပတ် အကျင့်မြတ်ကို ကိုယ်တိုင်လည်း ကျင့်သုံး၍ သူတပါးတို့ကို လည်း ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သားရဟန်းတို့တွင် မဟာကဿပ မထေရ်သည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ဧတဒဂ်ရာထူးခ်ီ ထားတော်မူလေသတည်း။

ဤကား အရှင်မဟာကဿပမထေရ် အကြောင်းတည်း။

---

(၅) အရှင်အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ရှေးလွန်ခဲ့ပြီးသော ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ ဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူစဉ် အရှင်အနုရုဒ္ဓါအလောင်း သူတော် ကောင်းသည် အမည်အားဖြင့် မထင်ရှားသော သူကြွယ်တဦး ဖြစ်၍ နေမွန်းလွဲပြီးနောက်အခါ တရားနာရန် ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်ကြသော လူအပေါင်းနှင့် အတူတကွ လိုက်ပါခဲ့လေ သည်။ သူကြွယ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုး၍ ပရိသတ်အစွန်အဖျားခ်ီ ရပ်တည်ကာ တရားတော်ကို နာယူ လေ၏။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် တရားဇေဒသနာတော်ကို အနုသန္ဓေအတိုင်း ဆက်စပ်ဟောကြားတော်မူပြီးနောက် ရဟန်း တပါးကို ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ရသောအရာဝယ် ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရာထူးခ်ီ ထားတော်မူလေ၏။

ထိုအခါ သူကြွယ်၏သန္တာန်ဝယ် "ဤရဟန်းကို မြတ်စွာဘုရား ရှင် ကိုယ်တော်တိုင်ပင် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ရသောအရာဝယ် ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရာထူးခ်ီ ထားတော်မူပေ၏၊ သို့ရကား ဤရဟန်း သည် သာလွန်မြင့်မြတ်စွာတကား၊ ငါသည်လည်း နောက်အခါ ပွင့်တော်မူမည့် တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ သာသနာဝယ် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ရသော ရဟန်းတို့အနက် အသာဆုံး အမြတ် ဆုံး(=ဧတဒဂ်ဘွဲ့ရပုဂ္ဂိုလ်)ဖြစ်ရပါမူ ကောင်းလေစွ"ဟု စိတ်

အကြီးဖြစ်ပြီးလျှင် ပရိသတ်အကြားမှပင် မြတ်စွာဘုရား၏ အနီးသို့ သွားရောက်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရဟန်းသံဃာနှင့်တကွ ပင့်ဖိတ်ပြီး နောက်တနေ့၌ ဘုရားအမှီးရှိသော သံဃာတော်အား ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးလှူပြီးလျှင် "ငါ့ကား အလွန်ကြီးသော ရာထူး = ဌာနန္တရကို တောင့်တအပ်လေပြီ"ဟု ကြံစည်စဉ်းစားမိကာ ထိုနည်းအတိုင်းပင် "ယနေ့ ကောင်းမှုကုသိုလ်အလို့ငှါ ကြွတော်မူပါ, နက်ဖြန်ကောင်းမှု ကုသိုလ်အလို့ငှါ ကြွတော်မူပါ" ဟု နေ့စဉ်ရက်ဆက် ပင့်ဖိတ်ကာ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ဖြစ်စေပြီးနောက် အခြားအရံ ရဟန်းတို့နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား အလွန်မြတ်မွန်သော အဝတ်သင်္ကန်းတို့ကို လှူဒါန်းဆက်ကပ်၍—

"မြတ်စွာဘုရား....အကျွန်ုပ်သည် ဤပူဇော်သက္ကာရမှုကို နတ်စည်းစိမ်ရဖို့ရန်လည်း ပြုသည်မဟုတ်ပါ၊ လူ့စည်းစိမ်ရဖို့ရန်လည်း ပြုသည်မဟုတ်ပါ၊ စင်စစ်သော်ကား အရှင်ဘုရားတို့သည် ဤယုခုနေ့မှအထက် လွန်ခဲ့သောခုနစ်ရက်က အကြင်ရဟန်းတော်တပါးကို ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ရသောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူးဌာနထားတော်မူခဲ့ပါပြီ၊ အကျွန်ုပ်သည်လည်း နောက်အခါတဆူဆူသောဘုရားရှင်၏ သာသနာဝယ် ဤရဟန်းကဲ့သို့ပင် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ရသော ရဟန်းတို့အနက် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရပါလို၏"—

ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမှ ပြုပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်းခံ ဝပ်စင်း၍ နေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အနာဂတ်ကို ရှုကြည့်တော်မူလတ်သော် ထိုသူကြွယ်၏ ဆုတောင်းပြည့်မည့် အကြောင်းကို ကောင်းစွာ သိမြင်တော်မူ၍ "ဒါယကာ..... နောက်အခါဝယ် ကမ္ဘာတသိန်းအဆုံးခဲ့ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားပွင့်ထွန်းပေလိမ့်မည်၊ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာဝယ် သင်သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ရသော ရဟန်းတို့အနက် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဖြစ်သည့် အနုရုဒ္ဓါမထေရ်အမည်ရှိသူ ဖြစ်လိမ့်

မည်”ဟု ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူ၍ ဆွမ်းအနုမောဒနာ တရားဟောကြားပြီးလျှင် ကျောင်းတိုက်တော်သို့ပင် ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

သူကြွယ်သည်လည်း မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှားရှိသမျှ ကာလပတ်လုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ် အားထုတ်ပြီးလျှင် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူပြီးနောက် ခုနစ်ယူဇနာရှိသော ရွှေစေတီကြီး တည်ပြီးလတ်သော် ရဟန်း သံဃာသို့ ချဉ်းကပ်၍ “အရှင်တို့ဘုရား...ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်၏ ရှရန်အကြောင်း ပုရိကံကောင်းမှုကား အဘယ်ပါနည်း”ဟု၍ မေးလျှောက်လေ၏။ ရဟန်းသံဃာတော် အရှင်မြတ်များက “ဒါယကာ....ဆိမ်းအလှူကို ပေးလှူရန် သင့်ပေ၏”ဟု မိန့်ကြား လေလျှင် “ကောင်းပါပြီ အရှင်ဘုရားတို့....ဆိမ်းအလှူဒါနကို ပြုလုပ်ပါအုံ”ဟု လျှောက်ထား၍ ရှေးဦးစွာ တပင်တပင်လျှင် ဆိမ်းတိုင် တထောင်စီ တထောင်စီ ပါရှိသော ဆိမ်းတိုင်သစ်ပင် ကြီးပေါင်း တထောင် ပြုလုပ်စေကာ လှူဒါန်းလေ၏၊ ထိုဆိမ်းတိုင် သစ်ပင်ကြီးပေါင်း တထောင်၏ အခြားမဲ့၌ ထိုအောက်ငယ်သည့် ဆိမ်းတိုင် သစ်ပင်လတ်တို့ကိုလည်း,ထိုဆိမ်းတိုင် သစ်ပင်လတ်တို့၏ အခြားမဲ့၌ ထိုအောက်ငယ်သော ဆိမ်းတိုင် သစ်ပင်ငယ်တို့ကိုလည်း ပြုလုပ်စေကာ လှူဒါန်းလေ၏၊ ဤသို့လျှင် ထောင်ပေါင်းများစွာ သော ဆိမ်းတိုင်သစ်ပင်တို့ကို လှူဒါန်းသည်ပြင် ကြွင်းသော ဆိမ်း တို့သည်ကား မရေမတွက်နိုင်အောင်ပင် များလှစွာကုန်၏။

ကဿပမြတ်စွာစေတီတော်အား ဆိမ်းလှူပြုန်ခြင်း

ဤသို့လျှင် အရှင်အနုရုဒ္ဓါအလောင်း ထိုသူကြွယ်သည် အသက် ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်၍ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်လျက် ကမ္ဘာတသိန်းကာလကို လွန်မြောက်၍ ဤဘဒ္ဒ ကမ္ဘာ ကဿပမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဗာရာ-ဏသီပြည်၌ သူကြွယ်ပင်ဖြစ်လတ်၍ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးနောက် တယူဇနာရှိသော စေတီတော်ကြီး တည်ပြီး

လက်သော် ရွှေခွက်ပေါင်းများစွာတို့ကို သွန်းခုတ် ပြုလုပ်စေ၍ ထောပတ်ကြည်အပြည့် ရွှေခွက်တိုင်းထည့်ပြီးလျှင် ရွှေခွက်တို့၏ အလယ်၌ တင်လဲခဲကို တည်ထားလျက် မီးညှိပြီးသော် စေတီတော် ပတ်ဝန်းကျင်၌ ရွှေခွက်အနားရေးချင်း ထိစေကာ ဆိမ်းပူဇော်သည့်ပြင်း မိမိအတွက်လည်း အကြီးဆုံးသော ရွှေခွက်ကြီးတခွက် သွန်းခုတ်ပြုလုပ်စေပြီးနောက် ထောပတ်ကြည်အပြည့်ပင် ထည့်ပြီးလျှင် ထိုရွှေခွက်ကြီး၏ အနားရေးပတ်ပတ်လည်၌ ဆိမ်းစာပေါင်းတထောင် ထွန်းညှိစေ၍ အလယ်တည့်တည့် ဆိမ်းစာအတွက်ကိုမူ ပုဆိုးကြမ်းဖြင့် ရစ်ပတ်ထွန်းညှိစေပြီးလျှင်၊ ထိုဆိမ်းထောင်ပြည့် ထွန်းညှိထားသော ရွှေခွက်ကြီးကို ဦးခေါင်းဖြင့် ရှက်သယ်ကာ ညဉ့်သုံးယံပတ်လုံး တယူဇနာရှိသော စေတီတော်ကြီးကို လှည့်လည်ပူဇော်လေ၏။ ဤနည်းဖြင့် ထိုဘဝမှာလည်း အသက်ရှည်သမျှ ကာလပတ်လုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုလုပ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေသောအခါ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။

အန္ဓဘာရ ဘဝ

တဖန် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မမူမီ ဗာရာဏသီပြည်မှာပင် သူဆင်းရဲမျိုးဌ ပဋ္ဌိသန္ဓေတည်ယူနေ၍ သုမန-အမည်ရှိသော ဗာရာဏသီသူဌေးကြီးကို အမှီပြု၍ နေ၏၊ ထိုဆင်းရဲသား၏ အမည်မှာ "အန္ဓဘာရ" အမည် ရှိလေသည်။ သုမနသူဌေးကြီးသည်ကား ဇနီးစဉ် နေ့တိုင်းပင် အထီးကျန်သော သူများ, ခရီးသွားများ, ဖုန်းတောင်းယာစကာများအား မိမိအိမ်တံခါးဝ၌ ကြီးစွာသောအလှူဒါနကို ပေးလှူလေသည်။

တနေ့သဘင် ဥပရိဋ္ဌ-အမည်တော်ရှိသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် တဆူသည် ဂန္ဓမာဒနတောင်၌ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားပြီး ထိုသမာပတ်မှ ထလတ်သော် "ငါသည် ယနေ့ အဘယ်သူ့အား ချီးမြှောက်ရပါမည်နည်း" ဟု စူးစမ်း ဆင်ခြင်တော်မူလေ၏။ အထူးအားဖြင့်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့မည်သည် သူဆင်းရဲတို့ကို အလွန်သနားတော်မူတတ်ကြကုန်၏၊ သို့ရကား ဥပရိဋ္ဌ ပစ္စေက

ဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည် "ယနေ့ ငါသည် အနန္ဒာဘာရ ဆင်းရဲသားအား ချီးမြှောက်မှုကို ပြုမည်ဟု မည်" ဟု ကြိုစည်တော်မူ၍ "ယခုအခါ အနန္ဒာဘာရ ဆင်းရဲသားသည် တောအုပ်မှ မိမိအိမ်သို့ ပြန်လာ တော့မည်" ဟု သိရှိတော်မူကာ သပိတ်, သင်္ကန်းကို ယူဆောင်၍ ဂန္ဓမာဒနတောင်မှ ကောင်းကင်သို့ တက်ကြွကာ ရွာတံခါးဝဝယ် အနန္ဒာဘာရဆင်းရဲသား၏ မျက်မှောက်၌ ရှေးရှုမတ်မတ် ရပ်တည် တော်မူလေ၏။

အနန္ဒာဘာရသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် အချည်းနှီး (ဆွမ်း မပါ)သော သပိတ်ကို လက်စွဲလျက် ကြွလာသည်ကို မြင်လတ်၍ ရှိသေစွာ ရှိခိုးပြီးလျှင် "အရှင်ဘုရား....အရှင်မြတ်တို့သည် ဆွမ်း ရတော်မူကြပါ၏လော" ဟု မေး၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်က "ရကြပါလိမ့်မည် ဒါယကာ...." ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် "အရှင် ဘုရား....အတန်ငယ်မျှ ဤနေရာဝယ် ရပ်တည်တော်မူနှင့်ကြပါဦး ဘုရား" ဟု လျှောက်ထား၍ လျင်မြန်စွာသွားပြီးလျှင် မိမိအိမ်၌ အိမ်ရှင်မကို "အိုရှင်မ....ငါ့အတွက်တာ ချန်ထားသော ဝေပုံကျ ထမင်း ရှိသလော, မရှိဘူးလော" ဟု မေးလေ၏။ အိမ်ရှင်မက "ရှိပါသည် အရှင်...." ဟု ပြန်ကြားပြောဆိုလေလျှင် ထိုနေရာမှပင် တဖန်ပြန်လာ၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်၏ လက်မှ သပိတ်ကို ယူဆောင်ပင့်ခဲ့၍ အိမ်သို့ရောက်လျှင် "အိုရှင်မ.... ငါတို့သည် ရှေးဘဝက ကုသိုလ်ကောင်းမှု မပြုခဲ့ကြသောကြောင့် ထမင်း အတွက် တတောင့်တတ နေထိုင်ကြရကုန်၏၊ ငါတို့အဖို့ရာ လူလိုသောစေတနာ ရှိပါသော်လည်း လူဖွယ်ဝတ္ထုက မရှိပဲ ဖြစ်နေတတ်၏၊ လူဖွယ်ဝတ္ထုရှိပြန်ပါသော်လည်း အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ကို မရပဲ ရှိကြကုန်၏။ယနေ့ ငါသည် ဥပရိဋ္ဌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ကို ဖူးတွေ့အပ်လေပြီ၊ ငါ့အဖို့ ဝေပုံကျ ထမင်းကလည်း ရှိနေ၏၊ ငါ့အဖို့ ဝေပုံကျ ထမင်းကို ဤသပိတ်၌ လောင်းထည့်လိုက် လော့" ဟု ပြောဆိုလေ၏။

လိမ္မာလှစွာသော အိမ်ရှင်မသည် "ငါ့အရှင်သည် မိမိအဖို့ ဝေပုံကျထမင်းကို ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်အား လှူဒါန်းရကား

ငါသည်လည်း ဤအလှူဒါနဒ္ဓ အဖို့ ဝေစုရသူ ဖြစ်သင့်၏"ဟု ကြိုစည်စဉ်းစားကာ မိမိ၏အဖို့ဝေစုထမင်းကိုပါ ဥပရိဋ္ဌ ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်၏ သပိတ်ဌ ထည့်လှူလိုက်လေ၏။ အနုဘာဝရှုသည် သပိတ်ကို ယူဆောင်ခဲ့၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်၏ လက်ဌ ဆက်ကပ်လှူဒါန်းပြီးသော် "အရှင်ဘုရား....တပည့်တော်များသည် ဤကဲ့သို့သော ဆင်းရဲပင်ပန်းစွာ အသက်ရှင်ရခြင်းမှ လျင်မြန်စွာ လွတ်မြောက်ကြရပါလိုကုန်၏" ဟု ဆုပန်စကား လျှောက်ကားလေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်သည်လည်း "ဘုန်းကံကြီးမားသော ဒါယကာ....ဤသင်ယခု ဆုတောင်းသည့်အတိုင်းဖြစ်ပါစေသတည်း" ဟု ဆုညွှန်းစကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

အနုဘာဝရသည် မိမိ၏ အပေါ်ရုံအင်္ကျီကို တနေရာ၌ ခင်းပြီးလျှင် "အရှင်ဘုရား.... ဤနေရာ၌ ထိုင်၍ ဘဉ်းပေးတော်မူကြပါဘုရား"ဟု လျှောက်ထားပြန်လေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည် အနုဘာဝ ခင်းပေးသောနေရာ၌ ထိုင်၍ (၁-ဆွမ်းခံသွားရခြင်း—ဂမန, ၂-ရှာမှီးရခြင်း—ပရိယေသန, ၃-သုံးဆောင်ခြင်း—ပရိဘောဂ, ၄-အခြားစီဖြစ်တတ်သော သလိပ် သည်းခြေ သွေးပြည် ဟူသော—အာသယ, ၅-စုန်၍ တည်နေရာ အစာသစ်အိမ်ဟူသော—နိဓာန, ၆-မကျက်မကြေသေးခြင်း—အပရိပက္ကဒ, ၇-ကြေကျက်ပြီးခြင်း—ပရိပက္ကဒ, ၈-အကျိုးရင်း—ဖလ(နှင့်)ထိုမှ ဤမှ ယိုစီးစိမ့်ထွက်သော အကျိုးဆက်—နိဿန္ဒ, ၉-လူးလည်းခြင်း—မဂ္ဂန ဤသို့) ကိုးပါးအပြားရှိသော စက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောကို ဆင်ခြင်၍ ဘဉ်းပေး သုံးဆောင်တော်မူလေ၏။ ॥(ဤ၌-အကျိုးရင်း—ဖလနှင့် အကျိုးဆက်—နိဿန္ဒတို့ကို တခြားစီ ယူလျှင် အခြင်းအရာ ဆယ်ပါး ဖြစ်၏။ ထို ကိုးပါး, ဆယ်ပါး အခြင်းအရာအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ် သဘောကို ဆင်ခြင်ပုံကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ အာဟာရေပဋိကူလသညာအဖွင့်နှင့် အထူးအားဖြင့်မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးသားတော်မူသော ပရမတ္ထသရူပ-ဘေဒနီကျမ်း ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း (ဘေဒနီ ၂၊ မျက်နှာ ၃၇၂) အာဟာရေပဋိကူလသညာ အခက်ခဲ့ လေ့လာ မှတ်ယူရာ၏။)

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးသောအခါ အနုဘာဝရ သည် သင်္ဘောပေါ်ရောက်ကပ်လေသည်။ ဥပရိဋ္ဌပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်သည် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စ ပြီးစီးလတ်သော်—

ဒုစ္ဆိတံ ပတ္ထိတံ တုယှံ၊ သမ္ဘမေဝ သမိဇ္ဈတု။
သမ္ဘေ ပူရေန္တု သင်္ကပ္ပါ၊ စန္ဒော ပန္နရသော ယထာ။

တုယှံ = သင်၏။ ဒုစ္ဆိတံ = အလိုရှိအပ်သော။ ပတ္ထိတံ = တောင့်တအပ်သော။ သမ္ဘမေဝ = ခပ်သိမ်းဥဿုံ အလုံးစုံသည်ပင်။ သမိဇ္ဈတု = ပြည့်စုံစေသတည်း။ ပန္နရသော စန္ဒော ယထာ=ပက္ခဆန်းတက် ဆယ့်ငါးရက်ဝယ် စက်ပုံတင့်ရွန်း လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့။ တုယှံ = သင်၏။ သမ္ဘေ = ခပ်သိမ်းဥဿုံ အလုံးစုံကုန်သော။ သင်္ကပ္ပါ = စိတ်ဝယ်ကြံဆ ကောင်းမြတ်သော အကြံအစည်ဟူသမျှ တို့သည်။ ပူရေန္တု = ပြည့်ပါစေကုန်သတည်း”—

ဟု အနုမောဒနာမှ ပြုတော်မူပြီးလျှင် ခရီးဆက်ကာ ကြယ်ဆွားတော်မူလေ၏။

နတ်သမီး ကောင်းကြီးပေးခြင်း

ထိုအချိန်ဝယ် သုမနသူဌေးကြီး၏ ထီးချက်စောင့်နတ်သမီးသည် “အဟော ဒါနံ ပရမဒါနံ၊ ဥပရိဋ္ဌေ သုပတိဋ္ဌိတံ = သြ.... အလွန်မြတ်သည့် အလှူဒါနကို ဥပရိဋ္ဌပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်၌ ကောင်းစွာ တည်ထားအပ်လေပြီတကား” ဟု သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ဥဒါန်းစကား မြွက်ဆိုကြား၍ ကောင်းကြီးပေးလေ၏။ သုမနသူဌေးကြီးသည် “ဟယ် နတ်သမီး....သင်သည် ဤမျှ ကာလရှည်လျားစွာ အလှူဒါန ငါပေးလှူနေသည်ကို မမြင်ဘူးလော” ဟု မေးလေ၏။ နတ်သမီးက “အို သူဌေးမင်း....ငါသည် သင်၏ အလှူဒါနအတွက် သာဓုကောင်းကြီးပေးသည်မဟုတ်၊ အနုဘာဝရ ဆင်းရဲသားက ဥပရိဋ္ဌပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်အား လှူဒါန်းအပ်သော ဆွမ်းအတွက် သဒ္ဓါကြည်ညိုလျှ၍ သာဓု ကောင်းကြီး ငါပေးပေသည်”ဟု ဆိုလေလျှင် သုမနသူဌေးကြီးသည် “သြ....

ဤဖြစ်ရပ်ကား အံ့ဖွယ်ရှိစွ၊ ငါသည် ဤမျှကာလရှည်လျားစွာ အလှူဒါနကို ပေးလှူရပါလျက် နတ်များကို သာဓုကောင်းကြီး ပေးစေခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ခဲ့ချေ၊ ဤ အန္နဘာဝရ ဆင်းရဲသားကား ငါ့ကို အမှီပြု၍ နေရသူဖြစ်ပါလျက် လျောက်ပတ်သော အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရရှိအပ်လေသောကြောင့် ဆွမ်းတကြိမ် လှူဒါန်းခြင်း ဖြင့်ပင် ကောင်းကြီးပေးစေနိုင်ခဲ့လေပြီ၊ ဤအန္နဘာဝရဆင်းရဲသား အား သင့်လျော်လျောက်ပတ်သော ဥစ္စာကိုပေး၍ သူလှူသော ဆွမ်းကို ငါ့ဥစ္စာဖြစ်အောင်ပြုမှ သင့်တော့မည်"ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် အန္နဘာဝရကို ခေါ်စေ၍ "သင်သည် ယနေ့ တဦးတယောက်အား တစုံတရာ လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို ပေးလှူအပ်သလော" ဟု မေးလေ၏။ အန္နဘာဝရ ဆင်းရဲသားက "ပေးလှူအပ်ပါသည် အရှင်သူဌေး မင်း....၊ အကျွန်သည် ဥပရိဋ္ဌပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်အား မိမိ၏ ဝေပုံကျထမင်းကို ပေးလှူအပ်ပါသည်" ဟု ပြောဆိုလေလျှင် သုမနသူဌေးကြီးသည် "အမောင် အန္နဘာဝရ....ကိုင်း-ရော့ = ယူခလော့၊ အသပြာတကျပ်ကို ယူပြီးလျှင် အမောင် လှူအပ်သော ထိုဆွမ်းကို ငါ့အား ပေးပါလော့" ဟု တောင်းဆိုလေ၏။

အန္နဘာဝရဆင်းရဲသားက"အရှင်သူဌေးမင်း....မပေးနိုင်ပါ"ဟု ငြင်းပယ်လတ်သော် သုမနသူဌေးကြီးသည် အသပြာတထောင် တိုင်အောင် တိုးတက်၍ ပေးလေ၏။ အန္နဘာဝရဆင်းရဲသားကမူ "အသပြာတထောင်ဖြင့်လည်း မပေးနိုင်ပါ" ဟူ၍ ပယ်မြဲပယ် လေ၏။ ထိုအခါ သုမနသူဌေးကြီးသည် ဝယ်ယူဖို့ရန်အတွက် လက်လျှော့ကာ "အမောင်အန္နဘာဝရ....ထိုဆွမ်းကို အမောင် မပေးနိုင်လျှင် ရှိပါစေ၊ အသပြာတထောင်ကို အမောင်လက်ခံ ယူပြီးလျှင် ထို ဆွမ်းအလှူ ကုသိုလ်ကောင်းမှု အဖို့အစုကို ငါ့အား ပေးပါလော့" ဟု တောင်းဆိုပြန်လေ၏။ အန္နဘာဝရ ဆင်းရဲသားသည် "ဤ ကုသိုလ်ကောင်းမှု အဖို့ အစုကို ပေးသင့်, မပေးသင့်ကိုလည်း အကျွန်ုပ် ကွဲကွဲပြားပြား မသိပါ၊ စင်စစ် သော်ကား အကျွန်ုပ်သည် ဥပရိဋ္ဌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်ကို မေးပြီးမှ ပေးသင့်သည်ဆိုလျှင် ပေးပါမည်" ဟု ပြောဆို၍

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်နောက်သို့ အပြေးလိုက်ကာ မှီလတ်သော အခါ "အရှင်ဘုရား....သုမနသူဌေးကြီးက အကျွန်ုပ်အား အသပြာ တထောင်ပေးပြီးလျှင် အရှင်မြတ်တို့အား လှူဒါန်းအပ်သော ဆွမ်းခံ့ ကုသိုလ်ကောင်းမှု အမျှဝေစုကို တောင်းနေပါသည်၊ ပေးရပါမည်လော, မပေးရပါမည်လောဘုရား" ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်က—

"မည်ရှိ.... သင့်အဖို့ရာ ငါဥပမာတခုကို ပြုဆောင်ပေအုံ၊ ဥပမာအားဖြင့် အိမ်ခြေတရာရှိသော ရွာဝယ် အိမ်တအိမ်သာလျှင် ဆီမီးညှိထွန်းထားသည် ဆိုကြပါစို့၊ ကျန်သော (၉၉) ကိုးဆယ့်ကိုးအိမ်တို့က မိမိ, မိမိ၏ ဆီများဖြင့် ဆီမီးစာများကို ဆွတ်ကြ၍ မီးဆက်ညှိကြကာ ယူကြလေလျှင် ရှေးရှိရင်းစွဲဆီမီး၏ အရောင်အလင်းသည် ရှိမြဲရှိသလော၊ သို့မဟုတ် မရှိပဲ ယုတ်လျော့၍ သွားသလော"—

ဟု မေးလေလျှင် အန္ဓဘာရသည် "အရှင်ဘုရား....ယုတ်လျော့၍ မသွားပါ၊ အရောင်အလင်းသည် ရှေးကထက်တိုးတက်၍ ဖြစ်ပွါးပါသည်ဘုရား" ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်သည်—

"ပည်ရှိ....ဤအတူပင် တယောက်ချို့မျှသော ယာဂုပင်ဖြစ်စေ၊ တယောက်မမျှသော ဆွမ်းပင်ဖြစ်စေ မိမိ လှူဒါန်းအပ်သော ဆွမ်းအလှူ၌ သူတပါးတို့အား ကုသိုလ်ကောင်းမှု အဖို့အစုကို ပေးဝေသော အလှူရှင်၏ အဖို့ရာ အခြားလူတရာအားပင် ပေးသည်ဖြစ်စေ၊ လူတထောင်အားပင် ပေးသည်ဖြစ်စေ အကြင်မျှလောက်သောသူတို့အား ပေး၏၊ ထိုမျှလောက်သောသူတို့၏အဖို့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတရား တိုးပွါးသည်သာ ဖြစ်၏။ ယခု သင်က ဆွမ်းလှူရာမှာ ဆွမ်းတခုကိုသာ လှူခဲ့လေပြီ၊ အကယ်၍ သုမနသူဌေးကြီးအား သင်က ကုသိုလ်ကောင်းမှု အဖို့ဘာဂ' အမျှပေးအပ်သည်ရှိသော် သင့်အတွက် ဆွမ်းအလှူ

ဒါန (ရှိရင်းစွဲ) တခု, သုမနသူဌေးကြီးအတွက် ဆွမ်း အလှူဒါန (ကုသိုလ်ပွါး) တခု = ဤသို့အားဖြင့် ဆွမ်း အလှူဒါနနှစ်ပါးတို့ ဖြစ်ကြပေလတုန်၏"—

ဟု ရှင်းလင်းစွာ ဖြေကြားတော်မူလေ၏။

အနန္ဒာဘာရဆင်းရဲသားသည် သံသယကင်းပြတ် အားရကျေနပ်ကာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးနောက် သုမနသူဌေးကြီးထံသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် "အရှင်သူဌေးမင်း.... အကျွန်ုပ်၏ ဆွမ်းအလှူဒါနခဲ့ ကုသိုလ်ကောင်းမှု အဖွဲ့အစုကို ယူတော်မူပါလော့" ဟု ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ပတ္တိဒါန အမျှပေးစကား ပြောကြားလေ၏။ ထိုနောက် ဆက်၍ သုမနသူဌေးကြီးနှင့် အနန္ဒာဘာရဆင်းရဲသားတို့ စကားအတုံ့အလှယ် ပြောဆိုကြသည်မှာ—

(သူဌေး) ကိုင်း-အမောင်....ရော့ အသပြာတထောင်ကို အမောင်ယူလော့။

(အနန္ဒ) အရှင်သူဌေးမင်း.... အကျွန်ုပ်သည် ဆွမ်းကို ရောင်းသည်မဟုတ်ပါ၊ စင်စစ်သော်ကား သဒ္ဓါတရားကြီးမားစွာဖြင့် အရှင်သူဌေးမင်းတို့အား ကုသိုလ်ကောင်းမှုအဖွဲ့ဘာဝကို အမျှပေးပါသည်။

(သူဌေး) အမောင်.... အမောင်က ငါ့အား သဒ္ဓါတရား ကြီးမားစွာဖြင့် ကုသိုလ်ကောင်းမှု အဖွဲ့ဘာဝကို အမျှပေးပေ၏၊ ငါတမှုကား သင်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပူဇော်လိုသည်ဖြစ်၍ အသပြာတထောင် ပေးပါ၏၊ယူသာယူပါ အမောင်—

ဤသို့ ပြောဆိုသောအခါ အနန္ဒာဘာရသည် "ကောင်းပါပြီ ရှိပါစေတော့ အရှင်သူဌေးမင်း...."ဟု ပြောဆို၍ အသပြာတထောင်ကို လက်ခံယူလိုက်လေ၏။ ထိုနောက် သုမနသူဌေးကြီးသည် "အမောင်....အမောင်၏အဖွဲ့ရာ အသပြာတထောင်ကို ရပြီးသော

အချိန်မှ စ၍ ဗိမိလက်ဖြင့် အလုပ်လုပ်ရန်ကိစ္စ မရှိတော့ချေ (=သင်ကား ရှေးကလို အလုပ်သမားဆင်းရဲသား မဟုတ်တော့ချေဟု ဆိုလို၏)၊လမ်းမ၌ နေ့အိမ်ကို ဆောက်လုပ်၍ နေလော့၊ သင်အလိုရှိအပ်သော ဝတ္ထုကို ငါဆောင်စေပါမည် = ပေးပါမည်၊ သို့ရကား အမောင်အလိုရှိအပ်သော ဝတ္ထုကို ငါ့အိမ်မှ ဆောင်စေ၍သာ ယူပါလော့" ဟု ဖိတ်မန် စကား ထပ်၍ ပြောကြားလေ၏။

ထိုနေ့ပင် မဟာဓနသူဌေး ဖြစ်ခြင်း

နိရောဓသမာပတ်မှ ထသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်အား လူဒါန်းအပ်သောဆွမ်းမည်သည် ထို လူသော်နေ့မှာပင် ဒိဋ္ဌမ္မ-ဝေဒနီယ အကျိုးပေး၏၊ သို့ရကား သုမနသူဌေးကြီးသည် အခြားသောနေ့များ၌ အန္ဓဘာရကို ခေါ်၍ မင်းနန်းတော်သို့ မသွားခဲ့သော်လည်း ထို နေ့မှာမူကား ဒိဋ္ဌမ္မဝေဒနီယ (ဆွမ်းအလှူ) ကောင်းမှု၏ အာနုဘော်ကြောင့် အန္ဓဘာရကို ခေါ်ဆောင်၍သာလျှင် ရှေနန်းတော်သို့ သွားရောက်လေ၏။

နန်းတော်သို့ ရောက်သောအခါ အန္ဓဘာရ၏ ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို အကြောင်းပြု၍ မင်းကြီးသည် သုမနသူဌေးကိုမကြည့်ပဲ အန္ဓဘာရကိုသာ စူးစိုက်ကြည့်ရှုတော်မူလေ၏၊ ထိုအခါသုမနသူဌေးနှင့်မင်းကြီးတို့ အပြန်အလှန် မေးမြန်းပြောဆိုကြသည်မှာ-

(သူဌေး) အရှင်မင်းမြတ် ..... အဘယ့်ကြောင့် ဤယောက်ျားကို စူးစိုက်ကြည့်ရှုတော်မူပါသနည်း။

(မင်း) အခြားနေ့များက ဤ ယောက်ျားကို မမြင်အပ်ဘူးသောကြောင့် ကြည့်ရှုပါသည် သူဌေးကြီး....။

(သူဌေး) အရှင်မင်းမြတ်....ဤယောက်ျားကား စူးစိုက်ကြည့်ရှုထိုက်သော ယောက်ျားဖြစ်ပါသည်။

(မင်း) သူဌေးကြီး ဤယောက်ျား၏ စူးစိုက်ကြည့်ရှုထိုက်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးဟူသည် အဘယ်နည်း။

(သူဌေး) အရှင်မင်းမြတ်....ဤယောက်ျားသည် ယခုနေ့ ဒီမိ၏ ဝေပုံကျရရှိသော ထမင်းကို ကိုယ်တိုင် မစားပဲ ဥပရိဇ္ဇပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်အား လှူဒါန်းအပ်လေသောကြောင့် အကျွန်ုပ်၏လက်မှ အသပြာတထောင်ကို ရပြီးသူ ဖြစ်ပါသည်။

(မင်း) ဤယောက်ျားသည် အဘယ် 'အမည် ရှိသနည်း။

(သူဌေး) အနန္တဘာရ အမည် ရှိပါသည် အရှင်မင်းမြတ်....။

(မင်း) သင်သူဌေးကြီး၏ လက်မှ အသပြာတထောင် ရအပ်ပြီးဖြစ်လေသောကြောင့် ငါ၏ လက်မှလည်း အသပြာတထောင် ရထိုက်သူ ဖြစ်ပေ၏၊ ငါသည်လည်း ထိုယောက်ျားအား ပူဇော်မှုပြုပေအုံ”—

ဤကဲ့သို့ ပြောဆို၍ မင်းကြီးကလည်း အနန္တဘာရအား အသပြာတထောင် ထပ်၍ ပေးလေ၏။

ထိုနောင်မှ မင်းကြီးသည် မင်းချင်းယောက်ျားတို့ကို “အချင်းတို့....ဤအနန္တဘာရ၏အတွက် နေထိုင်ရန်အိမ်ကို သိကြကုန်လော့” ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ မင်းချင်းယောက်ျားတို့သည် “ကောင်းပါပြီ အရှင်မင်းကြီး ....”ဟု ပြောဆိုကြ၍ အိမ်နေရာဟောင်းတခုကို သုတ်သင်ကြသည်ရှိသော် ပေါက်တူးဖြင့် တူးဆွအပ် တူးဆွအပ် တိုင်းသောနေရာ၌ ရတနာရွှေအိုးတို့ လည်မင်းချင်း ထိခတ်လျက် တည်နေကြသည်ကို အံ့သြဖွယ်ရာ တွေ့မြင်ကြ၍ မင်းကြီးအား ပြန်ကြားလျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ မင်းကြီးက “အချင်းတို့.... ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သွားရောက်တူးဖော်ကြလော့”ဟု အမိန့်ပေးလျှင် ထိုမင်းချင်းယောက်ျားတို့ တူးကြ တူးကြစဉ်ပင် ရတနာ ရွှေအိုးတို့သည် အောက်သို့ သက်၍ သက်၍ သွားကြကုန်၏။ တဖန်ပြန်၍ မင်းကြီးအား ထို အကြောင်းကို လျှောက်ထားကြလေသော် မင်းကြီးသည်“အချင်းတို့....ငါ၏စကားဖြင့် မဟုတ်ပဲ အနန္တဘာရ၏

ညွှန်ကြားချက်စကားဖြင့် တူးကြကုန်လေ၊" ဟု တဖန် ထပ်၍ စေခိုင်းပြန်လေ၏။ မင်းချင်း ယောက်ျားတို့သည် ထိုနေရာသို့ သွားရောက်ကြ၍ "အနန္ဒာဘာရ၏သားလျှင် ညွှန်ကြားချက်စကား ဖြစ်သည်"ဟု ပြောဆို တူးဆွကြကုန်၏။ ပေါက်တူး တူးရွင်းဖြင့် တူးဆွအပ် တူးဆွအပ်တိုင်းသော အရပ်၌ မိုင်ကြီးများပမာ ရတနာရွှေအိုးတို့သည် အပြိုင်းအပြိုင်း ပေါ်တက်၍ လာကြကုန်၏။

မင်းချင်းယောက်ျားတို့သည် ထိုရွှေငွေဥစ္စာ ရတနာအားလုံးကို စုရုံးယူဆောင်ခဲ့ကြ၍ မင်းကြီး၏အနီးဌာ ဒေစုအပုံ ပြုလုပ်တားကြကုန်၏။ မင်းကြီးသည် အမတ်တို့ကို စည်းဝေးညီလာစေပြီးလျှင် "ဤဗာရာဏသီမြို့ဝယ် အနန္ဒာဘာရမှတပါး အခြား မည်သူ တဦးတယောက်အား ဤမျှများပြားသောဥစ္စာ ရှိသနည်း"ဟု မေးလေ၏။ အမတ်တို့က "အရှင်မင်းကြီး....အခြားမည်သူ တဦးတယောက်အား၌ ဤမျှ များပြားသောဥစ္စာ မရှိပါဘုရား"ဟု လျှောက်ထားကြလေလျှင်.. မင်းကြီးသည် "အချင်းတို့....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ဤ အနန္ဒာဘာရသည် ဤ ငါ၏ ဗာရာဏသီ မင်းနေပြည်ဝယ် 'ဓနသေဋ္ဌိ' အမည်ရှိသော မင်းအသုံးတော်ခံ သူဌေးကြီးဖြစ်စေ"ဟု အမိန့်တော်မြတ်ခံတော်လေ၏။ ထိုနေ့မှာပင်လျှင် အနန္ဒာဘာရသည် မင်းကြီး ထံမှ သူဌေးထီးဖြူကို ရရှိကာ မင်းအသုံးတော်ခံ မဟာဓနသေဋ္ဌိ အမည်ရှိသော သူဌေးကြီး ဖြစ်လေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်းအကြောင်း

အနန္ဒာဘာရသည် ထိုသို့ ဓနသေဋ္ဌိအမည်ရှိသော မင်းအသုံးတော်ခံ သူဌေးကြီးဖြစ်သည်မှ စ၍ အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။ ထို အရှင်အနုရုဒ္ဓါအလောင်း သူတော်ကောင်းဆိုသည် ရှည်လျားလှစွာ အခါကာလပတ်လုံး နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်၍ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်လွန်းတော်မူမည့် ကဿပဝယ် ကပိလဝတ်မင်းနေပြည်တော် သုဒ္ဓောဒန သာကိုဝင် မင်း၏ နန်းအိမ်၌ ပဋိသန္ဓေ ယူနေ ဖြစ်ပွါးလာလေ၏။ ထိုမင်း

သား၏ အမည်ကို မှည့်ယူသောနှင့် "အနုရုဒ္ဓမင်းသား" ဟူသော အမည်ကို မှည့်ကြလေ၏။ ထို အနုရုဒ္ဓမင်းသားကား မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ဘထွေးတော် = သုက္ကောဒန်သာကီဝင်မင်း၏ သားဖြစ်၍ မဟာနာမသာကီဝင်မင်း၏ ညီငယ်ဖြစ်သည့်ပြင် အလွန်သိမ်မွေ့၍ အလွန်ပင် ဘုန်းကြီးသူ ဖြစ်လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင် ပဌမအကြိမ် ကပိလဝတ်နေပြည်တော်သို့ ကြွရောက်ပြီး ထိုမှအပြန် အနုပိယတောအုပ်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဤအနုရုဒ္ဓမင်းသားသည် ဘဒ္ဒိယမင်းသား, အာနန္ဒမင်းသား, ဘဂုမင်းသား, ကိမိလမင်းသား, ဒေဝဒတ္တမင်းသား, ဥပါလိဆေတ္တာသည်တို့နှင့် အတူတကွ မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော် မှောက်သို့ လာရောက်၍ ရဟန်းပြုလေသည်။ (ထိုအကြောင်းအရာအကျယ်ကို ဤ မဟာဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း အောက်တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၁၄၅-မှ ၁၆၀-တိုင်အောင် ဖော်ပြအပ်ခဲ့လေပြီ၊ ဤနေရာ၌ ထိုစကားရပ်ကို ပြန်လည်ဖတ်ရှုပါလေ)။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ် ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း အကြောင်း

သာကီဝင် မင်းသားခြောက်ဦးတို့ ဥပါလိဆေတ္တာသည်နှင့် အတူတကွ အနုပိယတောအုပ်သို့ သွားရောက်လိုက်ပါကြကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်၌ ရဟန်းပြုကြပြီးသည်ရှိသော် ထို ရဟန်းခုနစ်ပါးတို့အနက် ထိုဝါတွင်းမှာပင် ဘဒ္ဒိယမထေရ်သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည် = ရဟန္တာဖြစ်တော်မူလေသည်၊ အနုရုဒ္ဓါမထေရ်သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို ဖြစ်စေတော်မူလေသည် = ရတော်မူလေသည်၊ ရှင်ဒေဝဒတ်သည် လောကီသမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို ဖြစ်ပွါးစေလေသည်၊ လောကီအဘိညာဏ်တို့ကိုလည်း ရရှိလေသည်၊ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည်ကား သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်တော်မူလေသည်၊ ဘဂုမထေရ်, ကိမိလမထေရ်တို့ကား နောက်အခါမှာမှ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်တော်မူကြလေသည်၊ ထိုမထေရ်တို့၏ ရှေးဆုတောင်းကောင်းမှု အကြောင်းအရာတို့သည် သူ့နေရာနှင့်သူ ထင်ရှားပေလိမ့်မည်။

အထူးအားဖြင့် အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်သည် ရဟန်းပြုပြီးနောက် ထိုပဌမဝါတွင်းမှာပင် သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို ရရှိတော်မူကာ လောကဓာတ် စကြဝဠာတိုက်ပေါင်း တထောင်ကို ရှုမြင်ခြင်းဌာ စွမ်းနိုင်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ် အသိဉာဏ်ကို ဖြစ်စေတော်မူခဲ့လေသည်။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်သည် တနေ့သဘ္ဓ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်ထံသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင်—

"ငါ့ရှင်သာရိပုတ္တရာ.....အကျွန်ုပ်သည် အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော လူတို့၏ မျက်စိအမြင်ကို လွန်သော နတ်မျက်စိနှင့်တူသော မျက်စိ(= ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဏ်)ဖြင့် တထောင်သော လောကဓာတ်ကို မြင်နိုင်ပါ၏ (၁)၊ အကျွန်ုပ်သည် မတွန့်မဆုတ် လုံ့လကို အားထုတ်ပါ၏, မေ့လျော့ခြင်း မရှိမူ၍ သတိသည် ထင်ပါ၏, ကိုယ်သည် ပူပန်ခြင်းမရှိ ငြိမ်းအေးပါ၏, စိတ်သည် တခုတည်းသော အာရုံရှိသည်ဖြစ်၍ ကောင်းစွာ တည်ကြည်ပါ၏(၂)၊ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက်လည်း အကျွန်ုပ်၏စိတ်သည် တဏှာ, ဒိट्ठိတို့ဖြင့် မစွဲလမ်းမူ၍ အာသဝေါတရားတို့မှ မလွတ်ကင်းသေးပါ(၃)"—

ဟူ၍ လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်ကို—

"ငါ့ရှင်အနုရုဒ္ဓါ....'ငါသည် အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော လူတို့၏ မျက်စိအမြင်ကို လွန်သော နတ်မျက်စိနှင့်တူသော မျက်စိ(= ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်)ဖြင့် တထောင်သော လောကဓာတ်ကို မြင်နိုင်၏'ဟု ဤသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းသည်ပင် သင့်သန္ဓာန်ဝယ် မာန ဖြစ်၍နေ၏ (၁)၊

ငါ့ရှင်အနုရုဒ္ဓါ....'ငါသည် မတွန့်မဆုတ် လုံ့လကို အားထုတ်၏, မေ့လျော့ခြင်းမရှိမူ၍ သတိသည် ထင်၏, ကိုယ်သည် ပူပန်ခြင်းမရှိ ငြိမ်းအေး၏, စိတ်သည် တခုတည်းသော အာရုံရှိသည်ဖြစ်၍ ကောင်းစွာတည်ကြည်

၏' ဟု ဤသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းသည်ပင် သင့်သန္ဓာန်ဝယ် စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်း = ဥဒ္ဓစ္စ ဖြစ်၍နေ၏ (၂)။

ငါ့ရှင်အနုရုဒ္ဓါ.... 'ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက်လည်း ငါ၏ စိတ်သည် တဏှာ, ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မစွဲလမ်းမူ၍ အာသဝေါ တရားတို့မှ မလွတ်ကင်းသေး'ဟု ဤသို့ အကြံဖြစ်ခြင်း သည်ပင် သင့်သန္ဓာန်ဝယ် တွေးတောမှု=သံသယကုက္ကုစ္စ ဖြစ်၍ နေ၏ (၃)။

ငါတိုက်တွန်း တောင်းပန်စကား ပြောကြားလိုသည် မှာ အရှင်အနုရုဒ္ဓါသည် မိမိသန္ဓာန်၌ ဖြစ်ပွါးနေသော ၅၂ (မာန, ဥဒ္ဓစ္စ, ကုက္ကုစ္စ) တရားသုံးမျိုးတို့ကို ပယ်စွန့်ကာ ၅၂တရားသုံးမျိုးလုံးတို့ကို နှလုံးမသွင်းမူ၍ အမြိုက် (= နိဗ္ဗာန်) ဓာတ်သို့ မိမိစိတ်ကို ပို့ဆောင်စေချင်ပါသည်"—

ဟူ၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ဟောကြားတော်မူလေ၏။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်သည် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို သင်ယူပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပန်ကြားလျှောက်ထားပြီးလျှင် စေတီတိုင်းသို့ သွားရောက်ကာ ထိုစေတီတိုင်းဝယ် (မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံး နေတော်မူရာမှ) အရှေ့ဝါးဓောအရပ်၌ နေထိုင်တော်မူ၍ ရဟန်း တရားကို ပွါးများအားထုတ်တော်မူလေသော် တဆယ့်ငါးရက်= လဝက်ပတ်လုံး မအိပ်မနေ စက်ဦးသွား၍ တရားအားထုတ်တော် မူလေသည်။ မထေရ်မြတ်သည် ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ် အားထုတ်မှု ဒဏ်ချက် ပြင်းထန်စွာ နှိပ်စက်အပ်ရကား ပင်ပန်းနွမ်းနယ်သော ကိုယ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ဝါးရုံတခု၏ အောက်၌ ခေတ္တ အပန်းဖြေ ထိုင်နေတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်၏ စိတ် သန္ဓာန်ဝယ် ၅ဆိုလတ္တံ့သော ယောဂျားမြတ်တို့၏ အကြံ ကြီးများ (= မဟာပုရိသဝိတက်ကြီးများ) ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၍ လာလေ၏၊ ဖြစ်ပေါ်လာပုံမှာ—

(၁) ဤ လောကုတ္တရာတရားကိုးပါးသည် အလိုနည်းသော (=လိုချင်မှုဇုန္ဆာ တဏှာမရှိသော) ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏၊ အလိုကြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။

(၂) ဤလောကုတ္တရာတရားကိုးပါးသည် ရောင့်ရဲလွယ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏၊ မရောင့်ရဲသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။

(၃) ဤလောကုတ္တရာတရားကိုးပါးသည် ဆိတ်ငြိမ်မှုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏၊ အပေါင်းအဖော်၌ မွေလျော်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။

(၄) ဤ လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် ထက်သန်သော လုံ့လရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏၊ ပျင်းရိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။

(၅) ဤ လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် ထင်လင်းသော သတိရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏၊ သတိလွတ်ကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။

(၆) ဤ လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် တည်ကြည်သော စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏၊ မတည်ကြည်သော စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။

(၇) ဤ လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏၊ ပညာမဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်—

ဤသို့ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာလေ၏။

(ဤ၌ အာထူးမှတ်ရန်မှာ– (၁) အလိုနည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်စပ်၍ (က) ပစ္စယအပ္ပိစ္ဆာ=ပစ္စည်းလေးပါး၌ အလိုနည်းသောပုဂ္ဂိုလ်, (ခ) အာမိဂမအပ္ပိစ္ဆာ=မိမိမင်ဖိုလ် တရားထူးရသည်ကို သူတပါးတို့အား အသိမပေး လျှို့ဝှက်သောပုဂ္ဂိုလ်, (ဂ) ပရိယတ္တိအပ္ပိစ္ဆာ=မိမိပရိယတ် ဗဟုသုတ ပေါမျှား တတ်ကျွမ်းသည်ကို သူတပါးတို့အား အသိမပေး လျှို့ဝှက်သောပုဂ္ဂိုလ်, (ဃ) ဧတင်္ဂအပ္ပိစ္ဆာ=မိမိ ဂုဏ်ဆောက်တည်

သည်ကို သူတပါးတို့အား အသိမပေး လျှို့ဝှက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍= အပ်ပိုစ္ဆပုဂ္ဂိုလ် လေးမျိုးရှိလေသည်။

(က) ထိုလေးမျိုးတို့တွင် ပစ္စယအပ်ပိုစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်သည် မျှားမျှားလှူ လျှင် နည်းနည်းသာ ခံယူ၏၊ နည်းနည်းလှူလျှင် လှူသည့်အောက် နည်းနည်းသာ ခံယူ၏၊ အကုန်လုံးကို မခံယူ။

(ခ) အဓိကမအပ်ပိုစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်သည် မဇ္ဈန္တိကမထေရ်ကဲ့သို့ မိမိရုအပ် သော မဂ်ဖိုလ်တရားကို သူတပါးတို့အား အသိမပေးပဲ လျှို့ဝှက်စွာ နေ၏။ (မဇ္ဈန္တိကမထေရ်၏ အကြောင်းဝတ္ထု အကျဉ်းချုပ်ကား ထိုမထေရ်သည် ရဟန္တာမထေရ်မြတ်ကြီး ဖြစ်၏၊ သို့သော် မထေရ် မြတ်၏ သပိတ်, သင်္ကန်းကား တပါဒ=တမတ်မျှသာ အဖိုးထိုက်တန် ၏၊ မထေရ်မြတ်သည် အသောကမင်းတရား၏ ကျောင်းလွှတ်ပူဇော်= ကျောင်းရေစက်ချပဲ့ နေ့၌ သံဃာမထေရ် ဖြစ်တော်မူ၏။ ထိုအခါ မထေရ်မြတ်၏ သပိတ်, သင်္ကန်း အလွန်ခေါင်းပါး = ညှိုဖျင်း ဟောင်းနွမ်းသည်ကို မြင်ကြ၍ လူအများက အညှိုစား ကိုယ်တော် ကြီးတပါးဟု ထင်မှတ်ကြကာ "အရှင်ဘုရား....ခဏလောက် အပြင်မှာ ထွက်နေကြပါ" ဟု ပြောဆိုကြလေသည်။ ထိုအခါမှာမှ မထေရ် မြတ်သည် "ငါသို့စဉ် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကမှ မင်းကြီးအား ချီးမြှောက်မှုကို မပြုလျှင် အာဘယ်သူသည် ပြုချိမ့်မည်နည်း" ဟု အောက်မေ့တော်မူကာ ထိုခဏမှာပင် မြေ၌ လျှိုးတော်မူ၍ သံဃမထေရ်အတွက် မြှောက်ချီ လှူဒါန်းအပ်သည့် ဆွမ်းဦးကို ခံယူလျက် အခြားသူများ မသိကြစဉ် ပေါ်တော်မူလာ၏။ ဤသို့လျှင် မထေရ်မြတ်သည် ရှေပိုင်း၌ ကိုယ် တိုင်က ရဟန္တာဖြစ်ပါလျက် "ငါ့ကို ရဟန္တာဟူ၍ လူအများ သိပါစေ သတည်း"ဟု အလိုရှိတော်မမူ)။

(ဂ) ပရိယတ္တိအပ်ပိုစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိကိုယ်တိုင်က ပိဋကတ်သုံးပုံကို တတ်မြောက်သူဖြစ်ပါလျက်လည်း ဗဟုသုတများသောသူ၏ အဖြစ်ကို သူတပါးတို့အား အသိမပေးလို၊ သာကေတအရပ်၌နေသော တိဿ မထေရ်ကဲ့သို့တည်း။

ထိုမထေရ်၏အကြောင်းဝတ္ထု အကျဉ်းချုပ်ကား—မထေရ်မြတ်ကို ရဟန်းတို့က ပါဠိအဋ္ဌကထာ ပို့ချပေးပါရန် တောင်းပန်လျှောက်ထား ကြလေသော် ထိုသို့ ပို့ချပေးနိုင်ရန် အချိန်အားမရှိဟု ပြောဆိုပယ်မြစ် တော်မူသည့်အတွက် တောင်းပန်သော ရဟန်းများက "အရှင်ဘုရား.... ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သေဖို့ရန် အချိန်ကိုပင် မရနိုင်ကြတော့ဘူးလော"ဟု

အပြစ်တင်စကား ပြောကြားအပ်ရကား မိမိ၏ဂိုဏ်းပရိသတ်ကို စွန့်၍ နေရင်းကျောင်းတိုက်မှ ဖဲခွါကာ ကဏိကာရဝါလိကသမုဒ္ဒကျောင်းတိုက်သို့ ကြွတော်မူ၍ ထိုကျောင်းတိုက်၌ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး (မထင်မရှား စာမတတ်သော မထေရ်ကြီးတပါးကဲ့သို့ နေထိုင်ကာ) အတူနေ သီတင်းကြီး, သီတင်းငယ်, သီတင်းလတ် ရဟန်းတို့အပေါ် ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ပြုကာ မျှားစ္ဓာကျေးဇူးပြုတော်မူလျက် သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာဥပုသ်နေ့၌ တရားပွဲသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပသောအခါ စည်းဝေး ရောက်လာသော လူမျှားအပေါင်းကို ကြက်သီးမွေးညှင်းထခြင်း, သာဓုကောင်းကြီးပေးခြင်း, ဦးရစ်ခေါင်းပေါင်း ပစ်မြှောက်ခြင်း စသည်ဖြင့်ရင်း၊ ထိုတရားပွဲသို့ မရောက်လာသော လူမျှားအပေါင်းကို လည်း "ဘယ်လိုနည်းဖြင့် ငါတို့သည် မထေရ်မြတ်ထံ၌ တရားကို နာကြရပါမည်နည်း"ဟု အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ဖြစ်စေသောအားဖြင့်ရင်း ဤနည်းအားဖြင့် လူအများကို ခေါ်ခေါ်ချားစေ၍ "ညဉ့်က တရားဟောသောအရှင်မြတ်သည် ဤအရှင်မြတ်ပင်တည်း"ဟု လူအများသိကြမည်ကို စိုးခန့်တော်မူသဖြင့် ပရိယတ်၌ အလိုနည်းခြင်း=ပရိယတ္တိ-အပ္ပိစ္ဆတာကြောင့် လူအများမသိမီပင် မိမိ၏နေရင်း ပရိဝုဏ်သို့ ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

(ဃ) ဓုတင်အပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိဓုတင်ဆောင်ကြောင်းကို သူတပါးတို့အား အသိမပေးလိုပဲ ရှိ၏၊ ညီနောင် မထေရ်နှစ်ပါးတို့တွင် နောင်တော်မထေရ်ကဲ့သို့တည်း။

ထိုနောင်တော်မထေရ်၏ အကြောင်းဝတ္ထု အကျဉ်းချုပ်ကား—— စေတိယတောင်ဝယ် ညီနောင်မထေရ်နှစ်ပါးတို့ သီတင်းသုံး နေထိုင်ကြကုန်၏၊ ထိုမထေရ်နှစ်ပါးတို့တွင် ညီငယ်မထေရ်သည် အလုပ်အကျွေး (ဆွမ်းဒါယကာ) တဦးက နောင်တော်မထေရ်အတွက် ပေးပို့ဆက်ကပ်လိုက်သော ကြံရိုးပိုင်းကို ယူဆောင်ခဲ့ကာ နောင်တော်ထံသို့ သွားရောက်၍ အကြောင်းအကျိုး လျှောက်ထားပြီးလျှင် "သုံးဆောင်တော်မူပါ အရှင်ဘုရား...."ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ နောင်တော်မထေရ်မြတ် အဖို့မှာလည်း ထိုအချိန်မှာ ဆွမ်းစားပြီး၍ လုပ်ဆေးသောအခါဖြစ်၏၊ သို့ရကား နောင်တော်မထေရ်မြတ်က "ငါ့ရှင်....တော်ပါပြီ"ဟု ပြောဆိုလေလျှင် ညီငယ်မထေရ်သည် "အသို့နည်း=ဘယ်နှယ်လဲ အရှင်ဘုရား....နောင်တော်အရှင်ဘုရားတို့သည် ကောသနိုက်ဓုတင်ကို ကျင့်ဆောင်တော်မူကြပါသလား" ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ နောင်တော်မထေရ်မြတ်သည်"ငါ့ရှင်.... ကြံရိုးပိုင်းကို ယူခဲ့လော"ဟု မိန့်တော်မူကာ

နှစ်ပေါင်းငါးဆယ်ကြာ ကောသနိုက်ဓုတင်ကို ဆောင်ခဲ့သူဖြစ်ပါသော်လည်း ဓုတင်ကို လျှို့ဝှက်လိုသည့်အတွက် ထိုကြုံရိုးကို သုံးဆောင်တော်မူ၍ လုပ်ဆေးပြီးလျှင် တဖန် ကောသနိုက်ဓုတင်ကို ဆောက်တည်၍ ကြွသွားတော်မူလေ၏။

ဤ အပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးအကြောင်းကို အံ-ဌ ၃၊ မျက်နှာ ၂၂၆-မှ ထုတ်ဆောင်ဖော်ပြ၍ ဝတ္ထုမျှားကိုမူ မ-ဌ ၂၊ မျက်နှာ ၄၅,၄၆-တို့မှ ထုတ်ဆောင်ဖော်ပြအပ်သည်၊ ထို မ-ဌ ၂၊ မျက်နှာ ၄၅-မှစ၍ ဤစ္ဆာသုံးမျိုး, အပ္ပိစ္ဆတာလေးမျိုး, သန္တောသဆယ်နှစ်မျိုး, ပဝိဝေကသုံးမျိုး, သံသဂ္ဂငါးမျိုး-စသည် အကျယ်လာ၏။ အလိုရှိက ထိုအဋ္ဌကထာ, ဋီကာမှ ထုတ်နုတ်မှတ်ယူရာ၏)။

ထိုသို့ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ် မဟာပုရိသဝိတက်ကြီးခုနစ်ပါးကို ကြံစည်စဉ်းစားဆင်ခြင်၍ နေသောအခါနှင့်မှာ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဘဂ္ဂတိုင်း သုသုမာရဂိရမြို့ ဘေသကဋ္ဌာမည်သော ဘေးမဲ့တော၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူဆဲ ဖြစ်၏၊ ဘေသကဋ္ဌာတောအုပ်နှင့် အရှင်အနုရုဒ္ဓါနေသော ဝါးတောတို့မှာ ဘေသ-ကဋ္ဌာတောအုပ်ကား အနောက်အရပ်၌တည်ရှိ၍ ဝါးတောကား အရှေ့အရပ်၌ တည်ရှိလေသည်၊ ထို့ကြောင့် ထိုဝါးတောကို ပါစိနဝံသဒါယ = မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးနေတော်မူရာ ဘေသကဋ္ဌာတောအုပ်မှ အရှေ့ဝါးတောဟု ဟောကြားအပ်လေသည်။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်သည် ရှေးဖော်ပြရာပါ မဟာပုရိသဝိတက်ကြီးခုနစ်ပါးတို့ကို ကြံစည်စဉ်းစားဆင်ခြင်ပြီးနောက် ရှေ့သို့တဆင့်တက်၍ ရှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော မဟာပုရိသဝိတက်ကြီးကို ဆက်၍ကြံစည်ဆင်ခြင်ရန် ပင်ပန်းလျက်ရှိလေ၏။ မှန်၏-သာဝကတို့အဖို့ရာ အလိုနည်းခြင်း အပ္ပိစ္ဆတာတရား, ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း သန္တုဋ္ဌိတရား, ကင်းဆိတ်ခြင်း ပဝိဝေကတရား, အားထုတ်ခြင်း ဝီရိယာရမ္ဘတရား, သတိထင်လင်းခြင်း ဥပဋ္ဌိတ-သတိတာတရား, တည်ကြည်ခြင်း သမာဓိတရား, ဝိုင်းခြားမှ သိခြင်း ပညာတရား=ဤတရားများကို စဉ်းစားဆင်ခြင်ပြီးသော အခါ ထို့ထက်အထက်သို့တက်၍ တရားတမျိုးကို စဉ်းစားဆင်ခြင်

ရန် ဝန်လေးမြဲ ပင်ပန်းမြဲမမှတာ ဖြစ်လေသည်၊ သာဝကတို့ အဖို့ရာ ပညာတွင်ရှေ့သာ တရားဆုံး၍ နေမြဲမမှတာဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် အရှင်အနုရုဒ္ဓါသည် ခုနစ်ခုမြောက် ပညာနှင့် စပ်သော မဟာပုရိသဝိတက်ကြီးကို ကြံစည်စဉ်းစားဆင်ခြင်ပြီးနောက် ရှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော မဟာပုရိသဝိတက်ကြီးကို ဆက်၍ ကြံစည်ဆင်ခြင်ရန် ပင်ပန်းလျက် ရှိလေသည်။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဘေသကဋ္ဌာ တောအုပ်၌ နေတော်မူရင်းကပင် "အနုရုဒ္ဓါသည် ရှစ်ခုမြောက် မဟာပုရိသဝိတက်ကြီး၌ ပင်ပန်းလျက်နေ၏"ဟု သိတော်မူ၍ "ထိုအနုရုဒ္ဓါ၏ အလိုအကြံကို ငါဘုရားသည် ပြည့်စေမည် = ဖြည့်စွက်ပေးမည်" ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူကာ တန်ခိုးတော်ဖြင့် ခဏအတွင်း မှာပင် အရှင်အနုရုဒ္ဓါ၏ မျက်မှောက်သို့ ကြွရောက်တော်မူလျက် ခင်းထားပြီး ရှိနှင့်သောနေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူပြီးလျှင်—

"အနုရုဒ္ဓါ....ကောင်းစွာ ကောင်းစွာ၊ အနုရုဒ္ဓါ.... သင်သည် '(၁) ဤလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် အလိုနည်းသောပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏၊ အလိုကြီးသောပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။ (ပ)။ (၂) ဤလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန် မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏၊ ပညာမဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်'ဟု ယောဂျားမြတ်တို့၏ အကြံကို ကောင်းစွာသာလျှင် ကြံပေ၏။

အနုရုဒ္ဓါ .... ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သင်သည် '(၈) ဤလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် သံသရာကို ချွတ်ထွင်တတ်သည့် (တဏှာ, မာန, ဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော) ပပဉ္စတရားမှ ကင်းလွတ်ရာနိဗ္ဗာန်၌ မွေ့လျော်နှစ်ခြိုက် ပျော်ပိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏၊ ပပဉ္စတရား၌သာ မွေ့လျော်နှစ်ခြိုက် ပျော်ပိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏

သန္ဓာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်' ဟု ဤ ရှစ်ခုမြောက် ယောက်ျား မြတ်တို့၏ အကြံကိုလည်း ကြံဦးလော့"—

ဟု ဤ လိုနေသည့် ရှစ်ခုမြောက် မဟာပုရိသဝိတက်ကြီးကို ဖြည့်စွက်ပေးတော်မူလေသည်။ ယင်းသို့ ဖြည့်စွက်ပေးတော်မူပြီး လျှင် ဆက်၍ပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ် မြတ်အား ဤမဟာပုရိသဝိတက်ကြီး ရှစ်မျိုးကို ကြံစည်၍နေလျှင် လောကီပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန် စတုတ္ထဈာန်တို့ကို အလွယ်တကူ ရယူဝင်စား နေနိုင်ကြောင်းကိုလည်း, ဤမဟာ ပုရိသဝိတက်ကြီးရှစ်မျိုးကို ကြံစည်ကာ လောကီဈာန်လေးပါး တို့ကို အလွယ်တကူ ရယူဝင်စားနေလျှင် (၁) စီဝရသန္တောသ = သက်နှီးခ၌ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း (၂) ပိဏ္ဍပါတသန္တောသ=ဆွမ်းခ၌ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း (ဤ ပိဏ္ဍပါတသန္တောသခ၌ပင် ဆေးပစ္စည်း ခ၌ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်းကိုလည်း ထည့်သွင်းထားသည်ဟု အဋ္ဌုး မှတ်ပါ။) (၃) သေနာသနသန္တောသ = ကျောင်း,အိပ်ရာနေရာ တို့၌ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း (၄) ဘာဝနာရာမတာ = ဘာဝနာ အလုပ်၌ မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်ခြင်းတည်းဟူသော အရိယဝံသ-ပဋိပဒါလေးပါးကို အလွယ်နှင့်ရမည်ကိုလည်း အကျယ်ဟောကြား တော်မူလေ၏။ (ဟောကြားတော်မူပုံ အကျယ်ကို ပိဋကတ် မြန်မာပြန် အင်္ဂုတ္တိုရ် တတိယအုပ် စာမျက်နှာ ၆၄-မှစ၍ ကြည့်ရှု ရာ၏)။

ထိုသို့ ဟောကြားတော်မူပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "အနုရုဒ္ဓါ၏ အဖိုရာ အဘယ်ကျောင်းအိပ်ရာနေရာ၌ နေထိုင်လျှင် ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် သပ္ပါယဖြစ်လိမ့်မည်နည်း" ဟု ဆင်ခြင်တော် မူလတ်သော် ထိုဝါးတောင် နေမှသာလျှင် သပ္ပါယဖြစ်လိမ့်မည် ဟု ကောင်းစွာ သိတော်မူ၍—

"အနုရုဒ္ဓါ....ထို့ကြောင့် (ထိုသို့ ဝါးတောင် နေမှသာ သပ္ပါယဖြစ်မည် ဖြစ်သောကြောင့်) သင်ချစ်သားသည် နောင်အခါ၌လည်း စေတိတိုင်း ဤ ဝါးတောအရပ်၌ သာလျှင် ဝါကပ်၍ နေလေလော့"—

ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်တော်မူကာ ဘေသကဠာတောအုပ်သို့ပင် ကြွရောက်တော်မူ၍ ထိုတောအုပ်၌ ရဟန်းတို့အား ဤမဟာပုရိသဝိတက်ကြီးရှစ်ပါး တရားဒေသနာကို အကျယ်ဟောတော်မူပြန်လေ၏။ (အကျယ်ကို ပိဋကတ်မြန်မာပြန် အင်္ဂုတ္တိုရ် တတိယအုပ် စာမျက်နှာ ၆၆-မှစ၍ ကြည့်ရှုမှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ကြွသွားတော်မူလျှင်ပင် ရဟန်းတရား ပွါးများကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူလေရာ မကြာမြင့်မီပင်(နောက်နှစ်ဝါတွင်း၌)ပုဒ,ဒိ,အာ = ဝိဇ္ဇာသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာ မထေရ်မြတ်ဖြစ်၍ "သြ...မြတ်စွာဘုရားသည် ငါ၏စိတ်ကို သိမြင်ကာ ကြွလာတော်မူ၍ ရှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော မဟာပုရိသဝိတက်ကြီးကို ဖြည့်စွက်ပေးတော်မူပါပေ၏၊ ငါ၏ ထိုစိတ်နှလုံး အလိုသည်လည်း ယခုအခါ အထွတ်အထိပ်မြောက် ပေါက်ရောက်လေပြီတကား" ဟု အားရဝမ်းသာ အောက်မေ့တော်မူကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားဒေသနာတော်နှင့် မိမိရရှိအပ်သော လောကုတ္တရာတရားကို အာရုံပြု၍ ဤ ဆိုလတ္တံ့သော ဥဒါန်းဂါထာတို့ကို ရွတ်ဆိုကျူးရင့်တော်မူလေ၏။

(က) မမ သက်ပွမညာယ၊ "
သတ္ထာ လောကေ အနုတ္တရော။
မနောမယေန ကာယေန၊
ဣဒ္ဓိယာ ဥပသက်မိ။

လောကေ = လောကသုံးခွင် ဘုံအပြင်၌။ အနုတ္တရော = အတုမရှိ လွန်မြတ်ဘိသော။ သတ္ထာ = လူနတ်တို့ဆရာ ဘုရားမြတ်စွာသည်။ မမ=အနုရုဒ္ဓါ မထေရ် ငါ၏။ သက်ပွံ = ဝမ်းဌ်ဖြစ်ဟန် စိတ်အကြံကို။ အညာယ = ပိုင်းခြားထင်ထင် သိမြင်တော်မူ၍။ မနောမယေန ကာယေန = အဘိညာဏ်စိတ်ကြောင့် ရိပ်ရိပ်လျင်လျား တဟုန်တည်းသွားသော ကိုယ်တော်ဖြင့်။ ဣဒ္ဓိယာ = နှိုင်းတုမလျှော်

တန်ခိုးတော်ဖြင့်။ ဥပသက်မိ = ငါ၏မျက်မှောက် ခဏခြင်း ကြွရောက်တော်မူလာလေပြီ။

(၃) ယထာ မေ အဟု သက်ပ္ပေါ၊
တတော ဥတ္တရိ ဒေသယိ။
နိပ္ပပဉ္စရတော ဗုဒ္ဓေါ၊
နိပ္ပပဉ္စ မဒေသယိ။

မေ = အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်ငါ၏(သန္တာန်၌)။ ယထာ = အကြင်သို့အား ခုနစ်ပါးသောအခြင်းအရာဖြင့်။ သက်ပ္ပေါ = ပုဂ္ဂိုလ်ဥတ္တဋ္ဌ ယောက်ျားမြတ်တို့၏အကြီးသည်။ အဟု = ဖြစ်ခဲ့လေပြီ။ တတော = ထိုငါအကြီးပွါး ခုနစ်ပါးသော ယောက်ျားမြတ်တို့၏ အကြီးထက်။ ဥတ္တရိ = အထက်၌ ဖြစ်ရန် ရှစ်ခုမြောက်အကြီးကို။ ဒေသယိ = ကရုဏာ ရှေထား ဟောကြားတော်မူလေပြီ။ (ကထံ ဒေသယိ = အဘယ်သို့ ဟောကြားတော်မူသနည်း ဟူမူကား)။ နိပ္ပပဉ္စရတော = ပပဉ္စသုံးပါး သံသရာနယ်ချဲ့တရားတို့မှ ပယ်ရှားလွတ်မြောက်ရာမှန် အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်၌ စိတ်သန်းမွေ့လျော် ဝလသမာပတ်ဖြင့် ပျော်တော်မူသော။ ဗုဒ္ဓေါ = သမ္ဗညူဗုဒ္ဓ အမည်ရသည့် လောကထွတ်ထား မြတ်ဘုရားသည်။ နိပ္ပပဉ္စံ = ပပဉ္စသုံးပါး သံသရာနယ်ချဲ့တရားတို့မှ ပယ်ရှားလွတ်မြောက်ရာမှန် အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်ကို။ အဒေသယိ = ကရုဏာရှေထား ဟောကြားတော်မူလေပြီ။

(၀) တဿာဟံ ဓမ္မမညာယ၊
ဝိဟာသိံ သာသနေ ရတော။
တိသော ဝိဇ္ဇာ အနုပ္ပတ္တာ၊
ကတံ ဗုဒ္ဓဿ သာသနံ။

အဟံ = အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်ငါသည်။ တဿ = ထိုသမ္ဗညူဗုဒ္ဓ အမည်ရသည့် လောကထွတ်ထား မြတ်စွာဘုရား၏။ ဓမ္မံ = ဟောကြားမိန့်ဖော် တရားတော်ကို။ အညာယ =

အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် အသိဉာဏ်ရောက်၍။ သာသနေ = သုံးပါးသိက္ခာ သာသနာ၌။ ရတော = ဖလသမာပတ်ဖြင့် မပြတ်မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်သည် ဖြစ်၍။ ဝိဟာသိ = မျက်မှောက်ဘဝ ချမ်းသာရ၍ မျှတနေနိုင်ခဲ့လေပြီ။ မေ = အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်ငါသည်။ တိသော ဝိဇ္ဇာ = သုံးပါးဝိဇ္ဇာ ပု+ဒိ+အာ - တို့သို့။ အနုပ္ပတ္တာ = အရဟတ္တ ဖိုလ်ခိုက် ရောက်ဆိုက်အပ်ကုန်ပြီ။ ဗုဒ္ဓဿ = သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ အမည် ရသည့် လောကထွတ်ထား မြတ်စွာဘုရား၏။ သာသနံ = သုံးပါးသိက္ခာ သာသနာကို။ ကတံ = အရဟတ္တဖိုလ် ရောက် ကျင့်ဆောက်ကြိုးကုတ် အပြီးတိုင်ပြုလုပ်အပ်လေပြီ။

တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

ထိုမှ နောက်အခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဇေတဝန်ကျောင်း တိုက်တော်၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူစဉ် မျှားစွာသော ရဟန်းတော်တို့အား အသီးအသီး တေဒဂ်ဘွဲ့နှင်းသာင် ဆင်ယင် ကျင်းပသောအခါ ၅၂ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်အား—

"တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဒိဗ္ဗ-စက္ခုကာနံ ယဒိဒံ အနုရုဒ္ဓေါ = ရဟန်းတို့....ဒိဗ္ဗစက္ခု-အဘိညာဏ်ရှိသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်း တို့တွင် အနုရုဒ္ဓါသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဖြစ်ပေ၏"-ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို ရရှိသော အရာ၌ ဧတေဒဂ်ထားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။"အခြား တပါးသော တေဝိဇ္ဇရဟန္တာ, ဆဠဘိည ရဟန္တာတို့သည်လည်း ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို ရတော်မူကြသည်ချည်း ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်အားသာ ထူးချွန်၍ 'ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို ရရှိသောအရာ၌' ဧတေဒဂ်ထားတော်မူသနည်း"ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား—အခြား သော တေဝိဇ္ဇရဟန္တာ, ဆဠဘိညရဟန္တာတို့သည်လည်း ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိ-ညာဏ်ကို ရတော်မူကြသည်ချည်း မှန်သော်လည်း ထိုမထေရ်တို့သည် ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဏ်ကို အရှင်အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်ကဲ့သို့ လွန်လွန် ကဲကဲ

ဝင်စားတော်မမူကြချေ၊ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်သည်ကား ဆွမ်းခံကြွသွားသောအခါ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးသောအခါမျှကို ချန်လှပ်၍ ကြွင်းသောအချိန်အခါ၌ အာလောကကသိုဏ်းကို တိုးချဲ့ပွါးများ၍ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ဖြင့် သတ္တဝါတို့ကို ကြည့်ရှု၍သာ အနေများလေသည်၊ ဤသို့လျှင် အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်မှာ နေ့နေ့ညဉ့်ညဉ့် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ဝယ် ဝသီဘော်ငါးတန် (အခြားမထေရ်များထက်) အလေ့အကျက်အားသန်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်အားသာ 'ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို ရရှိသော့အရှင်' တေဒဂ်ထားတော်မူသည်။ ဤကား အဖြေတည်း။

တနည်းဖြေဆိုရလျှင် အရှင်အနုရုဒ္ဓါသည် ကမ္ဘာတသိန်းကာလကြာအောင် ဤဒိဗ္ဗစက္ခုက ဧတဒဂ်ရာထူးကို ရရှိရန် အဓိကာရကောင်းမှုပြုတော်မူခဲ့ တောင့်တပန်ထွာတော်မူခဲ့သောကြောင့် ဤယခုနောက်ဆုံး ပါရမီဆုတောင်းပြည့်ဝသောဘဝမှာလည်း ရှေးဆုတောင်းတရားအထုံဝါသနာ ပါရှိသည့်အတိုင်း ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို အခြားတပါးသော ရဟန္တာမထေရ်တို့ထက် လွန်လွန်ကဲကဲ ဝင်စားလေ့လာတော်မူလေသည်၊ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်အားသာ 'ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို ရရှိသောအရှင်' တေဒဂ်ထားတော်မူသည်၊ ဤကား အဖြေတည်း)။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ် နတ်လှုံ့ဒါန်းသည့် ပံသုကူသက်နှင်းကို ရတော်မူခြင်းအကြောင်း

(ဓမ္မပဒ-၌ ၁၊ ၃၇၇-ဂ-မှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြသည်)

မြတ်စွာဘုရားရှင် ရာဇဂြိဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်၌ နေတော်မူစဉ် တနေ့သ၌ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်သည် ဟောင်းနွမ်းသော သင်္ကန်းရှိသည်ဖြစ်ရကား တံမြက်ချေးပုံ-စသည်တို့၌ ပံသုကူသင်္ကန်းကို လှည့်လည် ရှာဖွေးတော်မူလေ၏။ မထေရ်၏ ဤယခုဘဝမှ သုံးခုမြောက်ဘဝက ဇနီးဟောင်းသည် တာဝတိံသာနတ်ပြည်ဝယ် ဇာလိနီအမည်ရှိသော နတ်သမီးဖြစ်၍ နေ၏။

ဇာလိနီနတ်သမီးသည် မထေရ်မြတ်ကို ပံသုကူအဝတ်ကြမ်းများ ရှာဖွေးနေသည်ကို မြင်လတ်၍ မထေရ်၏အလို၌ အလျားတဆယ့်သုံးတောင်, အနံ လေးတောင်ရှိသော နတ်ဖြစ်ပုဆိုး

သုံးထည်တို့ကို ယူဆောင်ခဲ့၍ "အကယ်၍ ငါသည် ဤနတ်ဖြစ်ပုဆိုးတို့ကို ဤပုံ ဤပန်းအတိုင်း မထေရ်အား လှူဒါန်းလျှင် မထေရ်သည် ခံယူလိမ့်မည် မဟုတ်"ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် ပံသုကူပုဆိုးကြမ်း ရှာနေသောမထေရ်မြတ်၏ ရှေ့မှ အမှိုက်ပုံတခုဝယ် ထို နတ်ဖြစ်ပုဆိုးတို့၏ အမြီတ်အဆာ အစွန်းမျှသာ မြင်အောင် ပြု၍ထားရှိလေသည်။

မထေရ်သည် ထိုလမ်းအတိုင်း ပံသုကူရှာ ကြွလာလတ်သော် ထိုနတ်ဖြစ်ပုဆိုးတို့၏ အမြီတ်အဆာ အစွန်းမျှကိုသာ မြင်တော်မူ၍ ထိုနေရာမှာပင် ပံသုကူကောက်ယူလေလျှင် ဖော်ပြရာပါ နတ်ဖြစ်ပုဆိုးသုံးထည်တို့ကို မြင်တော်မူ၍ "ဤအဝတ်ကား ဥက္ကဋ္ဌ ပံသုကူပေတကား"ဟု အောက်မေ့ကောက်ယူကာ ဖဿားလေ၏။

ထိုနောက် မထေရ်မြတ် သက်နုံးချုပ်လုပ်သောနေ့၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းငါးရာခြီရုံလျက်သက်နုံးချုပ်ရာ ရှင်အနုရုဒ္ဓါ၏ ကျောင်းသို့ ကြွရောက်၍ ထိုင်နေတော်မူ၏။ အသိတိသာဝက ဂိုဏ်းဝင် မထေရ်ကြီးတို့သည်လည်း ထိုသက်နုံးချုပ်ရာ ကျောင်းဌ ပင် ထိုင်နေတော်မူကြကုန်၏။ သက်နုံးချုပ်ဖို့ရန် အိရှင်မဟာ ကဿပမထေရ်က အရင်းပိုင်း = အစပိုင်းဌ ထိုင်နေ၍ အရှင် သာရိပုတ္တရာက အလယ်ပိုင်း, အရှင်အာနန္ဒာက အဖျားပိုင်းက ထိုင်နေကာ သက်နုံးချုပ်တော်မူကြ၏၊ ရဟန်းသံဃာက ချည်ကို ကျစ်၍ ပေးလေသည်၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်က အပ်ချည်များကို အပ်နဖားဌ တပ်၍ပေးလေသည်၊ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်က ထိုသက်နုံးချုပ်ပွဲဝယ် အကြင်အကြင် အလိုရှိအပ်သမျှသောပစ္စည်းများကို ရအောင်ရှာဆောင် လှည့်လည်တော်မူလေသည်။

ဇာလိနီနတ်သမီးသည်လည်း ရှိတ္ထင်းသွေ့ဝင်၍ "အိုလူများ အပေါင်းတို့.... ငါတို့အရှင် အနုရုဒ္ဓါမထေရ်အတွက် သက်နုံးချုပ်လုပ်ရန် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အသိတိသာဝက ရဟန္တာမထေရ်မြတ်ကြီးများ ခြီရုံအပ်လျက် ရဟန်းငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ ကျောင်းဌ ထိုင်နေတော်မူလေသည်၊ ယာဂုစသည်တို့ကို ယူဆောင်၍ ကျောင်းတိုက်သို့သွားကြကုန်လော့"ဟု အမျိုးသမီးများ

ယာဂု,ဆွမ်းယူဆောင်၍ သွားကြရန် နှိုးဆော်ဆောက်တည်စေ လေ၏။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်သည်လည်း ဆွမ်းမစားမီ အကြားကာလ၌ ဇမ္ဗူသပြေသီးခိုင်ကြီးများကို ယူဆောင်ပေး တော်မူလေသည်၊ ထိုသပြေသီးများကို ရဟန်းငါးရာတို့ ကုန်အောင်မစားနိုင်ကြကုန်။ သီကြားနတ်မင်းသည် သက်နုံးချုပ် လုပ်ရာအရပ်၌ မြေကိုအပြေအပြစ်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ဖန်ဆင်းပေး လေသည်၊ သို့ရကား သက်နုံးချုပ်ရာ မြေအပြင်သည် ချိပ်ရည် သွန်းလောင်း ထားအပ်သကဲ့သို့ ရှိလေသည်။ ရဟန်းတို့ စားသုံး၍ ကြွင်းကျန်သော ယာဂု,ခဲဖွယ်,ဆွမ်းများမှာ တပုံကြီးဖြစ်၍ နေလေ သည်။

ထိုအခါ ရဟန်းတို့သည် "ဤမျှသော ရဟန်းတို့အတွက် ဤမျှ များပြားသော ယာဂု,ခဲဖွယ်, ဆွမ်း-စသည်တို့ဖြင့် အဘယ်အကျိုး ရှိအံ့နည်း၊ (တကယ်ဆိုလျှင်) အတိုင်းအရှည်ကို မှတ်ယူပြီးလျှင် 'ဤမျှလောက်ကိုသာ ဆောင်ယူခဲ့ကြလော့' ဟုဆွေမျိုးများ,အလုပ် အကျွေး ဒကာ ဒကာမများကို ပြောဆိုသင့်သည်မဟုတ်လော၊ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်သည် မိမိမှာ ဆွေမျိုး, အလုပ်အကျွေး ဒကာ ဒကာမများ ပေါများကြောင်းကို သိစေလိုသည်ထင်ပါ၏" ဟု ကဲ့ရဲ့စကား ပြောကြားကြလေ၏။ ထိုအခါ ထိုရဟန်းများကို မြတ်စွာဘုရားရှင်က "ချစ်သားတို့....အဘယ်စကားကို ပြောကြား နေကြသနည်း"ဟု မေးတော်မူ၍ ရဟန်းများက "ဤမည်သော စကားကို ပြောကြားနေကြပါသည် မြတ်စွာဘုရား...."ဟု ပြန်ကြား လျှောက်ထားကြလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ရဟန်းတို့.... သင်တို့သည် ဤယာဂု, ခဲဖွယ်, ဆွမ်း-စသည်များကို အနုရုဒ္ဓါက ဆောင်စေအပ်၏ဟု မှတ်ထင်ကြသလော"ဟု မေးတော်မူ၏။ ရဟန်းများက "ဟုတ်ပါသည် ရှင်အနုရုဒ္ဓါက ဆောင်စေအပ်၏ ဟု မှတ်ထင်ကြပါသည်ဘုရား....ဟု ပြန်ကြား လျှောက်ထားကြ လေသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်—

"ရဟန်းတို့....ငါ၏ သားတော် အနုရုဒ္ဓါသည် ဤသို့ သဘောရှိသည့် ပစ္စည်းလေးခု၏ တောင်းရမ်းစကား

> မပြောကြားချေ၊ မှန်၏—ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပစ္စည်းလေးရပ်နှင့် စပ်သောစကားကို အလေးထား၍ မပြောကြားကြကုန်၊ ဤဆွမ်းသည်ကား နတ်၏ အာနုဘော်ကြောင့် ဖြစ်လာလေသည်”—

ဟု မိန့်တော်မူ၍ ရှေနောက်စကား အနုသန္ဓေ = ဆက်စပ်တော်မူပြီးလျှင် တရားဟောတော်မူလိုရကား ဤဆိုလတ္တံ့သော ဂါထာကို မိန့်တော်မူလေ၏—

> ယသ်ဿသ၀ါ ပရိက္ခီဏာ၊
> အာဟာရေ စ အနိဿိတော။
> သုညတော အနိမိတ္တော စ၊
> ဝိမောက္ခော ယသ ဂေါစရော။
> အာကာသေ၀ သကုန္တာနံ၊
> ပဒံ တဿ ဒုရန္နယံ။

(ဘိက္ခ၀ေ = ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့.....)။ ယသ=အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏(သန္တာန်၌)။ အာသ၀ါ=ကာမ, ဘ၀, ဒိဋ္ဌိ, အဝိဇ္ဇာ=လေးဖြာသော အာသ၀ေါတရားတို့သည်။ ပရိက္ခီဏာ = အဋ္ဌေအသက်မျှပင် ကျန်မထင်အောင် ထက်ဝန်းကျင် ကုန်ခန်းကြပြီလည်း။ ယော=အကြင် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အာဟာရေ စ = အစာအာဟာရ၌လည်း။ အနိဿိတော = တဏှာ,ဒိဋ္ဌိ နှစ်ပါးတို့ဖြင့် လားလားမျှစွဲမှီတော်မမူ။ သုညတော ဝိမောက္ခော စ = ရာဂ, ဒေါသ, မောဟဆိတ်သုဉ်း ထိုတရားအားလုံးမှလည်း လွတ်မြောက်၍ သုညတဝိမောက္ခ အမည်ရသော နိဗ္ဗာန်သည်ဝင်း။ အနိမိတ္တော ဝိမောက္ခော စ = ရာဂ, ဒေါသ,မောဟနိမိတ်တို့ဝိတ်(ဗိတ်)မရှိထိုနိမိတ်တို့မှလည်း လွတ်မြောက်၍ အနိမိတ္တဝိမောက္ခ အမည်ရသော နိဗ္ဗာန်သည်ဝင်း။ (အပ္ပဏိဟိတော ဝိမောက္ခော စ = ရာဂ, ဒေါသ, မောဟပဏိဓိတို့ ဝိတ် (ဗိတ်) မရှိ ထိုပဏိဓိတို့မှလည်း လွတ်မြောက်၍ အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခ အမည်ရ

သော နိဗ္ဗာန်သည်ရင်း၊ စ-သဒ္ဒါဖြင့် ဆည်းသည်)။ ယသ = အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝေါစရော = ဖလသမာပတ်ဖြင့် မပြတ်ကျက်စားရာမှန် ဝေါစရဝါမ်လည်း ဖြစ်ပေ၏။ အာကာသေ=အဇဋာပြင် မိုးကောင်းကင်၌။ သကုန္တာနံ = သွားရောက်ကုန်ငြား ငှက်အများတို့၏။ ပဒံ = ခြေဖြင့် နင်းရှာသွားရောက်ရာ, ရင် ဦးခေါင်း အတောင်တို့ဖြင့် ထိခတ်ရှာသွားရောက်ရာ အရပ်ကို။ ဒုရန္နယံ ဗုဒ္ဓေ = သိရန် ခဲကပ် မတတ်နိုင်သကဲ့သို့။ တသ = ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပဒံ = စုတိမှနောက် လားရောက်တော်မူရာ အနုပါဒိ-သေသ နိဗ္ဗာနဝေတ်ကို။ ဒုရန္နယံ = လူသာမန်တို့ သိရန် ခဲကပ် မတတ်နိုင်ချေ။

ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ များစွာသော သူတို့သည် သောတာပတ္တိဖိုလ်-စသည်တို့သို့ လားရောက်ကြလေကုန်၏။

ဤကား အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ် အကြောင်းတည်း။

---

(၆) အရှင်ဘဒ္ဒိယ မထေရ်အကြောင်း

ဤသံဃရတနာအခေါ်ဝှီ ဘဒ္ဒိယမထေရ်တို့မှာ ယခု (၆) အမှတ်ပါ ဘဒ္ဒိယမထေရ်, (၇) အမှတ်ဖြင့် ဖော်ပြလတ္တံ့သော လကုဏ္ဌကဘဒ္ဒိယမထေရ်ဟူ၍ နှစ်ပါးတို့ ရှိကြလေသည်၊ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ဤယခုဖော်ပြမည့် ဘဒ္ဒိယမထေရ်မှာ ရှေးအရှင်အနုရုဒ္ဓါအကြောင်း၌ ဖော်ပြအပ်ခဲ့ပြီးသည့် သာကိုဝင်မင်းသား ခြောက်ယောက်အဝင်အပါ ဘဒ္ဒိယမင်းသားဘဝမှ ရဟန်းပြုသော ဘဒ္ဒိယမထေရ် ဖြစ်သည်၊ ဤဘဒ္ဒိယမထေရ်၏ မယ်တော်မှာ "ကာဠိ-ဂေါဓာ" မည်သော သာကိုဝင် မင်းသမီး ဖြစ်သည်၊ ထိုကြောင့် ဤဘဒ္ဒိယမထေရ်ကို "ကာဠိဂေါဓာပုတ္တဘဒ္ဒိယ မထေရ် = ကာဠိဂေါဓာ သာကိုဝင်မင်းသမီး၏ သားဖြစ်သော ဘဒ္ဒိယမထေရ်"ဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်လေသည်။

(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤဘဒ္ဒိယမထေရ်သည်လည်း အတိတ်အခါ ကမ္ဘာတသိန်း ထက်ဝယ် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရား ၄င့်ထွန်းတော်မူရာအခါ၌ စည်းစိမ်ဥစ္စာပေါများသော မဟာဘောဂအမျိုး၌ သူဌေးသား ဖြစ်၍ (ရှင်အနုရုဒ္ဓါဝတ္ထု၌) ဆိုအပ်ခဲ့သောနည်းအတိုင်း တရား နာရန် ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်လေသည်။

ထိုနေ့၌ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတပါးကို အမျိုး မြတ်ခြင်း ရှိသူတို့အနက် ဧတဒဂ္ဂဌာနေ ပေးအပ်တော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ "ငါသည်လည်း နောက်အခါ တဆူဆူသော ဘုရား ရှင်၏ သာသနာ၌ ဤယခု ရဟန်းကဲ့သို့ပင် အမျိုးမြတ်ခြင်း ရှိကြ သော ရဟန်းတို့အနက် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ္ဂရ ရဟန်းဖြစ်မှ သင့်တော်မည်"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ကာ မြတ်စွာဘုရား ကို ပဋ္ဌိဝိတ်၍ ခုနစ်ရက်ကြာ ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာအား မဟာဒါနကြီး ပေးလှူပြီးလျှင် "မြတ်စွာဘုရား····တပည့်တော် သည် ဤဒါန၏ အကျိုးကြောင့် အခြားတပါးသောစည်းစိမ်ကို မတောင့်တပါ။ စင်စစ်သော်ကား နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာ၌ အမျိုးမြတ်ခြင်း ရှိကြသော ရဟန်း တို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ္ဂရ-ရဟန်း ဖြစ်ရပါ လို၏"ဟု ဆုတောင်း၍ မြတ်စွာဘုရားခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်း လျက် နေလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် အနာဂတ်ကို ရှုကြည့်တော်မူလတ်သော် ထိုသူဌေးသား၏ ဆုတောင်းချက် ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ "သင်၏ ဤဆုတောင်းမှသည် ပြည့်စုံလိမ့်မည်၊ ဤကမ္ဘာမှ နောက် ကမ္ဘာတသိန်း အဆုံးရောက်သောအခါ၌ ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားပွင့်တော်မူလိမ့်မည်၊ ထိုအခါ သင်သည် ဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာ၌ အမျိုးမြတ်ကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ္ဂရ-ရဟန်း ဖြစ်လိမ့်မည်"ဟု ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူ၍ ဆွမ်းအနုမောဒနာတရား ဟောကြားပြီး လျှင် ကျောင်းတော်သို့ ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

သူ့ရှေးသားသည်လည်း ထိုမျာဒိတ်ကို ရရှိပြီးနောက် မြတ်သောအမျိုးဌ ဖြစ်စေတတ်သော ကောင်းမှုကုသိုလ်များကို မေးမြန်းလျှောက်ထားပြီးလျှင် တရားဟောရာ ဓမ္မာသနုပလ္လင်များကို ပြုလုပ်စေ၍ လှူဒါန်းလေသည်၊ ထိုပလ္လင်များ၌ အခင်းများကို ပြုလုပ်စေ၍ လှူဒါန်းလေသည်၊ ဓမ္မကထိကများ တရားဟောသောအခါ အသုံးပြုရန် ယပ်များကိုလည်း, ဓမ္မကထိက အရှင်မြတ်တို့အား ပူဇော်သက္ကာရမှုကိုလည်း, ဥပုသ်အိမ် သိမ်အပြင်၌ ဆိမ်းတန်ဆောင်များကိုလည်း လှူဒါန်းလေသည်။ ဤသို့လျှင် အသက်ထက်ဆုံး များစွာသောကောင်းမှုကို ပြုလုပ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်, လူ့ပြည် အလှည့်အလည် ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် ၎င်ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ အကြားကာလဝယ် ဗာရာဏသီပြည် သူကြွယ်အိမ်၌ သူကြွယ်သား ဖြစ်ပြန်လေ၏။

ထိုအခါဝယ် များစွာသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့သည် ဂန္ဓမာဒနတောင်မှ ကြွလာကြ၍ ဗာရာဏသီပြည် ဂင်္ဂါမြစ်ကမ်းဝယ် ရေမိုးချမ်းသာရာ နေရာတခု၌ ထိုင်၍ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးကြကုန်၏။ အရှင်ဘဒ္ဒိယအလောင်း သူကြွယ်သည် ထို ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်များ အမြဲပြတ် ထိုနေရာ၌ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးကြသည်ကို သိ၍ ကျောက်ပြားကြီးရှစ်ချပ် ခင်းလှူကာ အသက်ထက်ဆုံး ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်တို့ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးလေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုနောက် ကဿပမြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ အကြားကာလ = ဗုဒ္ဓန္တရအသင်္ချေယူ အချိန်ပိုင်းကာလ ပတ်လုံး အပါယ်မလားပဲ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌သာ ကျင်လည်ခဲ့၍ ဤဘုရားလက်ထက်တော် အခါဝယ် ကပိလဝတ်ပြည် သာကီဝင်မင်းမျိုး၌ ဖြစ်လေ၏၊ ထိုမင်းသား၏ အမည်ကို ဘဒ္ဒိယမင်းသားဟု မိဘတို့က မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။

ထို ဘဒ္ဒိယမင်းသားသည် အရှယ်သို့ ရောက်ရှိလတ်သော် (အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၁၄၅-မှ ၁၆၀-တိုင် ဖော်ပြအပ်ခဲ့သည့် သာကီဝင်မင်းသားခြောက်ဦးတို့ ဥပါလိ-ဆေတ္တာသည်နှင့်တကွ ရဟန်းပြုကြသော အခေါ်အဝေါ် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း) မင်းသားခြောက်ဦးတို့တွင် ခေါင်းဆောင် မင်းသားတဦး အပါအဝင်ဖြစ်ကာ မြတ်စွာဘုရားရှင် အနုပိယမြို့၏အနီး "သရက်တောကျောင်းတိုက်"၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်အထံ၌ ရဟန်းပြု၍ ထိုနှစ်ဝါတွင်းမှာပင် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်။

(ထို ဘဒ္ဒိယ ရဟန္တာအရှင်မြတ်၏ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးနောက် ဖလသမာပတ်ဖြင့် ချမ်းသာစွာနေတော်မူရ၍ "အဟော သုခံ, အဟော် သုခံ=ဩ....ချမ်းသာစွာ,ဩ....ချမ်းသာစွာ"ဟုဥဒါန်းကျူးရင့်တော်မူသည်ကို ပုထုဇန်ရဟန်းတို့ မသိရှိကြ၍ မင်းစည်းစိမ်ဟောင်းကို အောက်မေ့ကာ ဥဒါန်းကျူးသည် ထင်မှတ်ကြလျက် မြတ်စွာဘုရားရှင်အား လျှောက်ထားကြသော အကြောင်းအရာစသည်ကို ပိဋကတ်တော်မြန်မာပြန် ဥဒါန်းပါဠိတော် (ခု-မြန် ၁၊ စာမျက်နှာ ၉၀)၌ ကြည့်ရှုကုန်ရာ၏)။

(ဂ) စောဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌ နေတော်မူစဉ် ရဟန်းတော်တို့အား စောဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှင်းအပ်သောသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပသောအခါ ဤဘဒ္ဒိယရဟန္တာအရှင်မြတ်အား—

"စောဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဥစ္စာ-ကုလိကာနံ ယဒိဒံ ဘဒ္ဒိယော ကာဠိဝေါဟယ ပုတ္တော=ရဟန်းတို့....မြတ်သောအမျိုးမှ ဖြစ်ကြသည့် ငါ့ဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် ကာဠိဝေါဟ သာကီဝင်မင်းသမီး၏သား ဘဒ္ဒိယသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ "ဥစ္စာကုလိက=မြတ်သောအမျိုးမှ ဖြစ်သောအရာ"ဝယ် စောဒဂ်ထားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌)။ ။မထေရ်၏မိခင် သာကီဝင်မင်းသမီး၏ အမည်ရင်းမှာ "ဂေါဓာ" ဟူ၍ ဖြစ်သည်၊ အသားအရေ စဉ်းငယ်မည်းနက်သော ကြောင့် ထိုမင်းသမီးကို "ကာဠီဂေါဓာသာကီဝင်မင်းသမီး" ဟု ခေါ်၏။ ထိုမင်းသမီး၏ သားဖြစ်သောကြောင့် အရှင်ဘဒ္ဒိယရဟန္တာ မထေရ်ကို "ကာဠီဂေါဓာပုတ္တဘဒ္ဒိယမထေရ်=ကာဠီဂေါဓာ သာကီဝင်မင်းသမီး၏ သား အရှင်ဘဒ္ဒိယမထေရ်" ဟု ခေါ်ဆိုလေသည်။

ကာဠီဂေါဓာ သာကီဝင်မင်းသမီးသည် သာကီဝင် မင်းသမီးတကာ တို့တွင် အရွယ်အားဖြင့် အကြီးဆုံးဖြစ်၏၊ မြတ်စွာဘုရားအလောင်း တော် ဘုရားဖြစ်တော်မူချိန်၌ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးမှာ အသက် ကိုးဆယ်ကျော်အရွယ်သို့ ရောက်ရှိလေပြီ (သေချာစွာစဉ်း စားမှ ဤအကြောင်းကို ခန့်မှန်းနိုင်၏)။ ထိုအချိန်၌ သုဒ္ဓေါဒန မင်း ကြီးမှာ ငယ်စဉ်ကကဲ့သို့ ပြည်၏တာဝန်ကို ရွှေဆောင်မင်း အဖြစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်သော အင်အားမရှိတော့ချေ၊ ထို့ကြောင့် သုဒ္ဓေါဒနမင်း ကြီးမှာ သာကီဝင်မင်းတို့၏ နာယကကြီး အဖြစ်လောက်ဖြင့်သာ တည်ရှိနေပေလိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် ထိုအချိန်တွင် သာကီဝင်မင်းတို့ အထဲမှ အမျိုးကြီး, ငယ် အစဉ်အလိုက် မင်းပြုထိုက်သူကို ရွေးချယ် သောအခါ အမျိုးအမြတ်ဆုံး အကြီးဆုံးဖြစ်သည့် ဘဒ္ဒိယမင်းသားကို ရွေးချယ်၍ ရွှေဆောင်မင်းအဖြစ် ခန့်အပ်ကြလေသည်။ ဘဒ္ဒိယမင်းသား သည် မိမိလက်ဝယ် ရရှိပြီးသော သာကီဝင်ရွှေဆောင်မင်း အဖြစ်ကို စွန့်၍ ရဟန်းပြုခဲ့သူဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ယခု တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှင်းအပ် သောအခါ "အမျိုးကြီးမြတ်ကြသူတို့အနက် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး" ဧတေဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို နှင်းအပ်တော်မူသည်။

တနည်း ဤဘဒ္ဒိယမထေရ်သည် ရှေးဆုတောင်းပတ္ထနာ၏ အာနုဘော်ကြောင့် ဘဝငါးရာဆက်၍ မင်းမျိုးဌာ်ဖြစ်ကာ မင်းဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့် ဥစ္စာကုလိက-တေဒဂ်ဘွဲ့ကို ရတော်မူသည်။ ဤကား အထူး မှတ်ဖွယ်တည်း)။

ဤကား အရှင်ဘဒ္ဒိယမထေရ် အကြောင်းတည်း။

---

(၇) အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ မထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယမထေရ်သည်လည်း ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာ ဘုရား လက်ထက်တော် အာဝါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၌

စည်းစိမ်ဥစ္စာ ပေါများသော မဟာဘောဂ သူဌေးမျိုး=သူကြွယ်မျိုးဝယ် သူဌေးသား=သူကြွယ်သားဖြစ်၍ (ရှင်အနုရုဒ္ဓါဝတ္ထု၌) ဆိုအပ်ခဲ့သော နည်းအတိုင်း တရားနာရန် ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်လေသည်။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်က အလွန်သာယာသော အသံရှိသည့် ရဟန်းတော်တပါးကို တေဒဂ်ရာထူးခံ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ "ငါသည်လည်း နောက်အခါဝယ် ဤရဟန်းကဲ့သို့ တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ သာသနာ၌ သာယာသော အသံရှိသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရသူ ဖြစ်ရပါမူ ကောင်းလေစွ"ဟု စိတ်အကြံကို ဖြစ်စေ၍ မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဖိတ်ပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်ကြာ ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာအား မဟာဒါနကြီး ပေးလှူပြီးလတ်သော် "မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်သည် ဤဒါန၏အကျိုးအားကြောင့် အခြားတပါးသော စည်းစိမ်ကို မတောင့်တပါ၊ စင်စစ်သော်ကား နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာ၌ သာယာသော အသံရှိကြသည့် ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ဘွဲ့ရ-ရဟန်း ဖြစ်ရပါလို၏" ဟုဆုတောင်း၍ မြတ်စွာဘုရားခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်းလျက် နေလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် အနာဂတ်ကို ရှုကြည့်တော်မူလတ်သော် ထိုသူဌေးသား၏ ဆုတောင်းချက် ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ "သင်၏ ဤဆုတောင်းမှသည် ပြည့်စုံလိမ့်မည်၊ ဤကမ္ဘာမှနောက် ကမ္ဘာတသိန်း အဆုံးရောက်သောအခါ၌ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားပွင့်တော်မူလိမ့်မည်၊ ထိုအခါ သင်သည် ဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာ၌ သာယာသောအသံရှိကြသည့် ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ရ-ရဟန်း ဖြစ်လိမ့်မည်"ဟု ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူပြီးလျှင် ကျောင်းတော်သို့ ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

စိတ္တပတ္တ ဥယျာဉ်

သူဌေးသားသည် တိုဗျာဒိတ်ကို ရရှိပြီးနောက် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်၍ သိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ လှည့်လည်ကျက်စားလျက် ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူသောအခါဝယ် "စိတ္တပတ္တ" မည်သော ဥယျာဉ်ကြီးဖြစ်၍ ခေမမိဂဒါဝုန်တောင်၌နေစဉ် တနေ့သ၌ ဟိမဝန္တာသို့ သွားရောက်ကာ ချိုမြိန်သောသရက်သီးကို နှုတ်သီးဖြင့် ကိုက်ရိုက်ခဲ့၍ ပြန်လာလတ်လျှင် ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံအပ်သော မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ရ၍ "ငါကား အခြားတပါးသော နေ့မျှားဟု လှုဘွယ်ပစ္စည်းမပါပဲ အချည်းနှီး မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ခဲ့ရ၏၊ ယနေ့မူကား ငါသည် ဤသရက်သီးမှည့်ကို သားငယ်မျှားစားရန် အတွက် ''ခေါ်ဆောင်ယူအပ်ခဲ့လေပြီ၊ ထိုငါ၏ သားငယ်မျှားအား အခြားသောသစ်သီးကိုငါဆောင်၍ပေးတော့အုံ၊ ဤသရက်သီးကို မူ မြတ်စွာဘုရားအား လှူမှသင့်တော့မည်''ဟု ကြံစည်၍ အောက်သို့ ဆင်းသက်၍ လာပြီးလျှင် (မြေ့ဌမနားသေးပဲ)ကောင်းကင်၌ လှည့်လည်ပျံသန်း၍နေလေ၏။ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားသည် ထိုဥယျာ၏ စိတ်အကြံကို သိတော်မူ၍ အလုပ်အကျွေးဖြစ်သည့် အသောကမထေရ်ကို ကြည့်တော်မူလေ၏၊ အသောကမထေရ်သည် သပိတ်ကို အိတ်မှထုတ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏လက်၌ ထားလေ၏၊ ထိုအခါ ဥယျာဉ်သည် မိမိကိုက်ရိုး ယူဆောင်လာသော သရက်သီးကို မြတ်စွာဘုရား၏ သပိတ်တော်၌ တည်ခဲ့လေ၏=လောင်းထည့်လှူလိုက်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုလှူရာအရပ်ဌာပင် ထိုင်၍ ထိုသရက်သီးကို ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်တော်မူလေ၏။ စိတ္တပတ္တ ဥယျာဉ်သည် သဒ္ဓါကြည်ညိုသော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ အဖန်ဖန် မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို မိမိတတ်သိသမျှ ဆင်ခြင်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးလျှင် မိမိ၏ အသိုက်သို့ သွားရောက်ကာ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး အစာရှာမထွက်တော့ပဲ နှစ်သက်, ဝမ်းမြောက်ခြင်း = ဝိတိ, သုခဖြင့် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေလေ၏။

ထိုစိတ္တပတ္တဥယြဉ်ကိ်ဘဝ်၌ ဤမျှသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်အပ်ခဲ့လေသည်၊ ဤကောင်းမှုကုသိုလ်ကံကြောင့် ထိုမထေရ်၏အသံသည် အလွန်ချိုမြိန်သာယာလေသည်။

လက်သမားဆရာကြီးဘဝ

ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာ ကာလ၌ကား ထိုအရှင်လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယမထေရ်အလောင်းသည် လက်သမားဆရာကြီး ဖြစ်လာလေ၏။ ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးနောက် သာရိရိကဓာတ်တော် တဆူတည်းကို စေတီတော်ကြီးတဆူတည်းတည်ရန် စီမံတိုင်ပင်ကြလေသော် "အဘယ်မျှ ပမာဏရှိသော စေတီတော်ကြီး တည်ဆောက်ကြမည်နည်း" ဟူသော အဓိကပြဿနာအတွက် အချို့က ခုနစ်ယူဇနာပမာဏရှိသော စေတီတော်ကြီး တည်ဆောက်ရန် အကြံပေးတင်ပြကြလေသည်။ အချို့က "ဤခုနစ်ယူဇနာသည် အလွန်ကြီးလှ၏၊ (ပြီးနိုင်မည်မဟုတ်) ခြောက်ယူဇနာ ပမာဏရှိသော စေတီတော်ကြီး တည်ကြကုန်စို့" ဟု အကြံပေး တင်ပြကြလေသည်။ အချို့က "ဤခြောက်ယူဇနာသည်လည်း အလွန်ကြီးသေး၏၊ (ပြီးနိုင်မည်မဟုတ်) ငါးယူဇနာ ပမာဏရှိသော စေတီတော်ကြီး တည်ကြကုန်စို့၊ (၀)၊လေးယူဇနာ၊ သုံးယူဇနာ၊ နှစ်ယူဇနာ ပမာဏရှိသော စေတီတော်ကြီး တည်ကြကုန်စို့" ဟု တင်ပြပြောဆိုအပ်သည်ရှိသော် ဤအရှင်လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယမထေရ်၏ အလောင်းလက်သမားဆရာကြီးသည် ထိုအစည်းအဝေး၌ အဓိကပြဋ္ဌာန်းသူတယောက်ဖြစ်ရကား "အိုအချင်းတို့....လာကြလော့၊ မည်သူက မည်သို့ပင် ပြောစေကာမူ နောက်အခါ၀ယ် ပြုပြင်ရန် လွယ်ကူသော် စေတီတော်ကို တည်ဆောက်ကြမှ သင့်တော်တော့မည်" ဟု အဆုံးအဖြတ်စကား ပြောကြား၍ တမျှဉ်းကြိုးကို ယူဆောင်ကာ စေတီတော်တည်ရာအရပ်ကို ဝန်းဝိုင်းတိုင်းတာလတ်သော် တဂါ၀ုတ်မျှသောအရပ်၌ ရပ်တည်၍ "စေတီတော်၏ တမျက်နှာ တမျက်နှာသည် တဂါ၀ုတ် တဂါ၀ုတ် ဖြစ်ပါစေ၊ ယင်းသို့တည်လျှင် စေတီတော်သည် လေးမျက်နှာပေါင်း တယူ

ဇနာ အဝန်းအဝိုင်းရှိ၍ တယူဇနာ အမြင့်ရှိသည် ဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု ဆုံးဖြတ်စကား ပြောကြားလေ၏။

ထို လူများအပေါင်းသည် လက်သမားဆရာကြီး၏ ဆုံးဖြတ်စကားခ္ခ တည်ကြကာ တမျက်နှာ တမျက်နှာ(= တမုခ် တမုခ်) လျှင် တဂါဝုတ်စီ ရှိ၍ စတုရန်း = လေးမျက်နှာ (= လေးမုခ်) ပေါင်းလျှင် တယူဇနာ အဝန်းအဝိုင်းရှိ၍ အမြင့် တယူဇနာ ရှိသော ဓာတုစေတီတော်ကြီးကို တည်ထားကြလေ၏။ ဤသို့လျှင် ထိုလက်သမားဆရာကြီးသည် မန္ဒိုင်းယှဉ်နိုင်သော ဂုဏ်တော်ရှင် မြတ်စွာဘုရား၏ စေတီတော်တည်ရန်အတွက် အတိုင်းအရှည် ပမာဏကို ပြုလုပ်ပြောဆိုမိခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘုဝ ရဟန်းပြု၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း

ထို အရှင်လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယမထေရ်အလောင်းသည် မန္ဒိုင်းယှဉ်နိုင်သောဂုဏ်တော်ရှင် မြတ်စွာဘုရား၏ စေတီတော်တည်ရန်အတွက် အတိုင်းအရှည် ပမာဏကို ပြုလုပ်ပြောဆိုမိခဲ့သော ကံကြောင့် ဖြစ်လေရာရာဘဝထိုထို၌ အခြားသူများအောက် ပုဂ္ဂယုတ်နိမ့်သော ကိုယ်ခန္ဓာပမာဏရှိသူ ဖြစ်ခဲ့၍ ဤယခုနောက်ဆုံးပစ္ဆိမဘဝ၀ယ် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူရာ ကာလ၌ သာ၀တ္ထိပြည်တွင် စည်းစိမ်ဥစ္စာပေါများသော မဟာဘောဂသူဌေးမျိုး = သူကြွယ်မျိုး၌ ဖြစ်လေ၏၊ ထိုသူ၏ အမည်ကို မိဘဆွေမျိုးတို့က “ဘဒ္ဒိယ”ဟု မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။

ဘဒ္ဒိယသူဌေးသားသည် အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သည်ရှိသော် မြတ်စွာဘုရားရှင် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူစဉ် ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်၍ တရားနာပြီးလျှင် သဒ္ဓါတရား ကြီးမားစွာဖြစ်ရှိရကား သာသနာ၀န်ထမ်းရှင်ရဟန်းပြု၍ မြတ်စွာဘုရားအထံတော်၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို သင်ကြားနာယူ၍ ဝိပဿနာအလုပ် အားထုတ်လေလျှင်အရဟတ္တ ဖိုလ်ပေါက် ရောက်တော်မူလေ၏။

အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယနှင့်ပေ်သော တရားများ

(ဤအရာ၌ အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယနှင့်စပ်၍ မှတ်သားကြည်ညိုဖွယ် ကောင်းသော သုတ္တန်တရားများကို အကျဉ်းအားဖြင့် ဖော်ပြဦးအံ့) –

မထေရ်မြတ် ရဟန္တာဖြစ်သော သုတ်တရား

အရှင်လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယမထေရ်သည် ရဟန်း ဖြစ်ပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားအထံတော်၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို သင်ကြားနာ ယူ၍ ဝိပဿနာအလုပ် အားထုတ်လေ့လျှင် ရှေးဦးစွာ သောတာ-ပတ္တိဖိုလ်သို့ ရောက်လေသည်။ ထို အချိန်၌ သေက္ခရဟန်း (=သောတာပန်, သကဒါဂါမ်, အနာဂါမ်ရဟန်း) များသည် များသောအားဖြင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာထံ ဆည်းကပ်ကြ၍ အထက်မဂ်အလိုငှါ ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်းကြ, တရားဒေသနာကို တောင်းကြ, ပြဿနာမေးလျှောက်ကြလေသည်၊ အရှင်သာရိ-ပုတ္တရာမထေရ်သည် ထိုတောင်းပန်လျှောက်ထားကြသော ရဟန်း တို့၏ အလိုကို ဖြည့်စွမ်းလျက် ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်ပုံကို ပြောပြ တော်မူ၏၊ တရားဒေသနာကို ဟောပြတော်မူ၏၊ ပြဿနာကို ဖြေတော်မူ၏။ ထိုရဟန်းများသည် ဆက်လက်ကြိုးကုတ် ရဟန်း တရားကို အားထုတ်ကြလေလျှင် အချို့သကဒါဂါမိဖိုလ်ကို, အချို့ အနာဂါမိဖိုလ်ကို, အချို့အရဟတ္တဖိုလ်ကို, အချို့ဝိဇ္ဇာသုံးပါးတို့ကို, အချို့ အဘိညာဏ်ခြောက်ပါးတို့ကို, အချို့ ပဋိသမ္ภိဒါဉာဏ်လေး ပါးတို့ကို ရကြရောက်ကြလေ၏။

ထိုရဟန်းတို့ကို မြင်ရ၍ အရှင်လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယမထေရ် သည်လည်း မိမိကိုယ်တိုင်က သောတာပန် အရိယာ ဖြစ်ရှိကာ အခါကို သိ၍ မိမိ၏ စိတ်ကျန်းခံ့ခြင်း, ကိလေသာတို့မှ ခေါင်း ပါးခြင်းကို ဆင်ခြင်လျက် အရှင်သာရိပုတ္တရာထံသို့ ချဉ်းကပ်ပြီး လျှင် အစေ့အစပ်စကား, ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာစကား ပြောကြား ပြီးနောက် တရားဟောဖို့ရန် တောင်းပန် လျှောက်ထားလေ သည်။ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည်လည်း အရှင်လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယမထေရ်၏ အလိုအဇ္ဈာသယနှင့် လိုက်လျောသော တရား စကား ဟောကြားတော်မူလေသည်။

အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ မထေရ်သည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ် ဟောကြားတော်မူသည့်အတိုင်း ဒေသနာနောက် ဥာဏ်အစဉ်လျှောက်၍ ဝိပဿနာတရား ပွါးများအားထုတ်တော်မူလေရာ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်၏ တရားဒေသနာအာနုဘော်နှင့် မိမိ၏ ရှေးကောင်းမှုနှင့်ပြည့်စုံခြင်း ဤအကြောင်းနှစ်ပါးတို့ကြောင့် ဝိပဿနာဥာဏ် ရင့်သန်ပွါးစီးကာ အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက်ရောက်တော်မူလေသည်။

ထိုအကြောင်းကို ကောင်းစွာသိမြင်တော်မူကာ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအချိန်၌ ဤဖော်ပြလတ္တံ့သော ဥဒါန်းဂါထာကို ကျူးရင့်တော်မူလေ၏—

ဥဒ္ဓံ အဓော သမ္ဘဒိ ဝိပ္ပမုတ္တော၊
အယံဟမသ္မိတိ အနာနုပဿိ။
ဧဝံ ဝိမုတ္တော ဥဒတာရိ ဩဃံ၊
အတိဏ္ဏပုဗ္ဗံ အပုနဗ္ဘဝါယ။

ယော = အကြင် အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဥဒ္ဓံ = အထက်ခေါ်မှတ် ရူပဘဝတ်, အရူပဘဝတ်၌ ၎င်း။ အဓော = အောက်ဟု ခေါ်မှတ် ကာမဘဝတ်၌ ၎င်း။ သမ္ဘဒိ= ခပ်သိမ်းဥာဏ်သုံ အလုံးစုံသော သင်္ခါရတရား၌ ၎င်း။ ဝိပ္ပမုတ္တော = ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိ, သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိ, ပဋိပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိတည်းဟူသော ဝိမုတ္တိသုံးပါး ခပ်သိမ်းသော အပြားဖြင့်လွတ်မြောက်၏။ သော=ထိုအာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ရူပဝေဒနာဒိသု = ရုပ်, ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရ, ဝိညာဏဟု အစုငါးတန် ငါးရပ်ခန်တို့၌)။ "အယံ = ဤတရားသည်။ အဟမသ္မိတိ = ငါလျှင်စင်စစ်ကောန်ဖြစ်၏"ဟူ၍။ အနာနုပဿိ=ဒိဋ္ဌိ,မာန နှစ်ပါးတို့ဖြင့် အမှားမရှုတော့ပြီ။ ဧဝံ ဝိမုတ္တော = ဤသို့ သံယောဇဉ်ဆယ်ပါး အလုံးစုံသော အကုသိုလ်တရားတို့မှ ခပ်သိမ်းသောအပြားဖြင့် လွတ်မြောက်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အတိဏ္ဏပုဗ္ဗံ = အရိယမဂ်ကိုရသည်မှ ရှေးကာလ

ဝယ် အိပ်မက်တွင်မျှ မကူးမြောက်ခဲ့ရဘူးသော။ သြဃံ = သြဃလေးခဏား ရေပြင်ကြမ်းကို။ (ဝါ) စက်သံသာရ ဝဲ သြဃကို။ အပုနဗ္ဘဝါယ = တဖန်ဘဝသစ်ဝယ် မဖြစ်ဖို့ရန်။ ဥဒတာရိ = အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဖြင့် လွှလွှကူးသန်း တဖက်ကမ်းဝယ် ချမ်းသာစွာတည်ရလေပြီ....။

(ဤကား ဥဒါန်းပါဠိတော်၏ ၇-စုဦးဝက် ၁-ပဌမလကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ သုတ် (ခု ၁၊ မျက်နှာ ၁၇၀) မှ ဖော်ပြချက်တည်း)။

အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယကို သေက္ခအရိယာပင် ထင်မှတ်၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာက တရားတိုး၍ ဟောနေခြင်း

အရှင်လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယသည် ဖော်ပြရာပါ ပဌမသုတ်၌ ဆိုအပ်ခဲ့သော အစီအရင်အတိုင်း (အရှင်သာရိပုတ္တရာထံမှ) ပဌမ ရသော သြဝါဒဖြင့် ထိုင်နေရင်းပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူခဲ့လေသည်။ သို့သော် အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ် မြတ်သည်ကား အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယမထေရ် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိခြင်းကို (မဆင်ခြင်သည့်အတွက်) မသိ၍ သေက္ခအရိယာ ပင် ထင်မှတ်တော်မူကာ (တခုသော နောက်နေ့ဝယ်) နည်းနည်း တောင်းပါလျက် လိုသည်ထက် ပို၍ပေးသော ကုသိုလ်ဆန္ဒ ကြီးမြတ်လှသည့် ဒါနရှင်ယောကျ်ားကဲ့သို့ ဆဆထပ်ပိုး တိုး၍ တိုး၍ အကြောင်းပေါင်းများစွာဖြင့် အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရရှိရန် တရားအကျယ် ဟောတော်မူလေသည်။ အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယသည်လည်း "ငါကား ယခုအခါ ရဟန်း ကိစ္စ အပြီးတိုင်ပြီးပြီး သူ ဖြစ်၏၊ ဤအဆုံးအမ သြဝါဒဖြင့် အဘယ် အကျိုးရှိအံ့နည်း"ဟု မကြံစည်ပဲ သူတော်ကောင်းတရား၌ ရှိသေ ခြင်း=ဓမ္မဂါရဝစိတ်ဖြင့် ရှေးအခါကကဲ့သို့ပင် ရှိသေစွာ နာယူမြဲ နာယူနေလေ၏။

ထိုအခြင်းအရာကို မြင်တော်မူ၍ မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိ ပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော် ဂန္ဓကုဋီ ကျောင်းတော်၌ ထိုင်နေတော်မူရင်းကပင် ဘုရားအာနုဘော်ဖြင့် အရှင်လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယ၏ ကိုလေသာ ကုန်ခန်းကြောင်းကို အရှင်သာရိပုတ္တရာ

သိနိုင်လောက်အောင် ဤဆိုလတ္တံ့သော ဥဒါန်းဂါထာကို ကျူးရှင့်တော်မူလေ၏—

အဇ္ဇေဇ္ဇီ ဝဋ္ဋံ ဗျဂါ နိရာသံ၊
ဝိသုက္ခာ သရိတာ နု သန္ဒတိ။
ဆိန္နံ ဝဋ္ဋံ နု ဝတ္တတိ၊
ဧသော ဝေ ဒုက္ခသ္သ။

ယသ = အကြင် အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာ၏ (သန္တာန်၌)။ ဝဋ္ဋံ = ကိလေသဝဋ္ဋသည်။ အဇ္ဇေဇ္ဇီ = အကြင်းမဲ့ပြတ်လေပြီ (ကိလေသဝဋ္ဋပြတ်လျှင်ကမ္မဝဋ္ဋလည်း ပြတ်တော့သည်သာဟု သိပါလေ)။ ယော = အကြင် အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ နိရာသံ = တဏှာကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသို့။ ဗျဂါ = အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် အထူးပင် ဆိုက်ရောက်လေပြီ။ ယသ = အကြင် အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာ၏ (သန္တာန်၌)။ ဝိသုက္ခာ = ကမ္ဘာပျက်ခါနီးကာလ စတုတ္ထနေဝန်း ထွက်ပေါ်ထွန်းသဖြင့် ငါးခန်းသောမြစ်ကြီးတို့ ခန်းခြောက်သည့် နည်းအတူ အရဟတ္တမဂ္ဂ စတုတ္ထနေမင်း ထွက်ပြူခြင်းကြောင့် အကြင်းမဲ့ ခန်းခြောက်လေပြီးသော။ သရိတာ = တသွင်သွင်စီး တဏှာတည်းဟူသော ကိလေသာမြစ်ကြီးသည် (တဏှာသည် ဒုက္ခ၏အကြောင်းရင်း = သမုဒယသစ္စာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ထိုတဏှာကို ပယ်အပ်လျှင် ခပ်သိမ်းသော ကိလေသာတို့ကို ပယ်အပ်ပြီးဖြစ်လေ၏။ ထို့ကြောင့် တဏှာကို အထူးပြု၍ ဟောတော်မူသည်)။ နု သန္ဒတိ = အဘယ်နည်းဖြင့်မျှ မစီးနိုင်တော့ချေ။ ဆိန္နံ = ကိလေသဝဋ္ဋကို ဖြတ်သဖြင့် အမြစ်ပြတ်သောသစ်ပင်၏နည်း ပြတ်တောက်ပြီးဖြစ်လေသော။ ဝဋ္ဋံ = ကမ္မဝဋ္ဋသည်။ နု ဝတ္တတိ = တစ်ဝလည်လည် မဖြစ်တော့ချေ။ (ကမ္မဝဋ္ဋပြတ်လျှင် အနာဂတ်၌ ဖြစ်မည့် ဝိပါကဝဋ္ဋလည်း ပြတ်တော့သည်သာဟု သိပါလေ)။ ဧသော = ဤသို့ ကိလေသဝဋ္ဋ, ကမ္မဝဋ္ဋတို့

ပြတ်သဖြင့် အနာဂတ်ကာလဝယ် ဝိပါကဝဋ်၏ မဖြစ်ခြင်း သည်ပင်လျှင်။ ဒုက္ခဿ = စက်သံသာရ ဝဋ်ဒုက္ခ၏။ အန္တော = ကုန်စင်ယှက်ပြန်း အဆုံးဖြစ်လေတော့၏။

(ဤကား ဥဒါန်းပါဠိတော် ၇-စုဋ္ဌဝဂ် ဒုတိယလကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယသုတ် (ခု ၁၊ မှတ်နှာ ၁၇၀-၁၇၁)မှ ဖော်ပြချက်တည်း)။

အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးများကို မြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားဖော်ပြတော်မူခြင်း

အခါတပါးဌ- မြတ်စွာဘုရားရှင် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် များစွာသော ရဟန်းတို့ ဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့ လာရောက်ကြလေသည်။ ထိုအခါ အရှင်လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယမထေရ်သည်လည်း များစွာသော ရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွ ရွာတပါးဌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်တော်မူ၍ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စ ပြီးလတ်သော် သပိတ်ကို ရေစင်အောင်ပွတ်ကာ သပိတ်အိတ်၌ ထည့်သွင်းပြီး ပခုံးဌ ချိတ်ပြီးလျှင် သက်နားကြီးကိုလည်း ခေါက်၍ လက်ပဲပခုံးဌယားလွယ် ကြည့်ညှိ ဖွယ်ရှိသော ရှေ့သို့တက်ခြင်း, နောက်သို့ ဆုတ်ခြင်း, တူရကြည့်ခြင်း, ဘေးသို့ကြည့်ခြင်း, ကွေးခြင်း, ဆန့်ခြင်းတို့ဖြင့် မျက်လွှာချကာ ဇူရိယာပုထ်နှင့် ပြည့်စုံလျက် မိမိ၏ သတိပညာပြန့်ပြောခြင်းကို ထင်လင်းစွာပြသကဲ့သို့ သတိ, သမ္ပဇဉ်နှစ်မျိုး ကောင်းစွာဖြစ်ပွါးစေ၍ တည်ကြည်စွာသောစိတ်ဖြင့် ရှေ့ခြေရာ၌ နောက်ခြေကို နင်းကာ မြတ်စွာဘုရားထံမှောက်သို့ သွားရောက်လေသည်။

ထိုသို့ သွားရောက်သည်ရှိသော် များစွာသော ရဟန်းတို့နှင့် မရောယှက်ပဲ ထိုရဟန်းတို့နောက်မှ သွားရောက်တော်မူလေသည်၊ အကြောင်းကား—အများနှင့်မရော တပါးတည်း ကေစာရီနေတော်မူလေ့ရှိသော်ကြောင့်တည်း။ တနည်း တို အရှင်မြတ်၏ ပုဂ္ဂိုလ်အကြည်ရခက်သော ရူပကာယကို ဆဋ္ဌဂိုရဟန်းတို့ကဲ့သို့သော ပုထုဇဉ်ရဟန်းအချို့တို့သည် ပြက်ရယ်ပြောင်လှောင်ရယ်ပြုလုပ်ကြ၏လေသည်၊ မထေရ်မြတ်သည် ထိုအကြောင်းကို စဉ်းစားမိတော်မူသဖြင့် "ဤ အချို့သော ပုထုဇဉ်ရဟန်းတို့သည် ငါ့ကို

အမှီပြု၍ အကုသိုလ်တရားကို မပွါးစေကြပါကုန်လင့်"ဟု အောက်မေ့တော်မူကာ ထိုများစွာသော ရဟန်းတို့နောက်မှ သွားရောက်လိုက်ပါတော်မူလေသည်။ ဤသို့လျှင် ထိုရဟန်း များစွာတို့နှင့် မထေရ်မြတ်ဘို့ သာဝတ္ထိပြည်သို့ ရောက်ကြကာ ဇေ-တဝန်ကျောင်းတိုက်သို့ ဝင်ကြ၍ ဘုရားရှိတော်မူရာ အရပ်သို့ ဆည်းကပ်သွားရောက်ကြလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ယင်းသို့ လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယမထေရ် ရဟန်းများစွာတို့နောက်မှ ကြည်ညိုဖွယ်သော ဥန္ဒြေဖြင့် လိုက်ပါ လာသည်ကို အဝေးမှပင် မြင်တော်မူ၍ "ဤရဟန်းတို့သည် ငါ့သားတော်၏ အာနုဘော်ကြီးမြတ်ကြောင်းကို မသိကြကုန်၊ ထို့ကြောင့်ပင် အချို့သောပုထုဇဉ်ရဟန်းတို့သည် ငါ့သားတော်ကို ပြက်ရယ်ရွတ်ချ လွှမ်းမိုးကြလေသည်၊ ထိုသို့ ပြုမူခြင်းသည် ထို ရဟန်းတို့အဖို့ရာ ကာလရှည်ကြာ အဓိပ္ပါယ်မဲ့ရန် ဆင်းရဲရန် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊ ယခုအခါ ငါ ဘုရားသည် ဤ ငါ့သား တော်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးများကို ရဟန်းတို့အား ထင်ရှားဖော်ပြ၍ ငါ့သားတော်ကို ပြက်ရယ်ရွတ်ချ လွှမ်းမိုးကြခြင်းဘေးမှ လွတ်စေ မည်"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူ၍ ရဟန်းတို့ကို "ရဟန်းတို့.... သင်ချစ်သားတို့သည် ရဟန်းများစွာတို့၏ နောက်မှ နောက်မှ လိုက်ပါလာသည့် အဆင်းမလှ အကြည်ရခက် ပုကွချက်ကြောင့် များစွာသော ပုထုဇဉ်ရဟန်းအချို့တို့ ပြက်ရယ်ရွတ်ချ အလွှမ်းမိုး ခံရသည့် သိုရဟန်းကို မြင်ကြ၏လော"ဟု မေးတော်မူလေ၏။ ရဟန်းတို့က "မြင်ကြပါသည် မြတ်စွာဘုရား...."ဟု လျှောက်ထား ကြလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်—

"ရဟန်းတို့....ဤရဟန်းသည် ကြီးမားသော တန်ခိုးဇုန်ဒိ ကြီးမားသော အာနုဘော်ရှိသူ ဖြစ်ပေ၏။ထိုရဟန်း မဝင် စားဘူးသော သာဝကတို့ဆိုင်ရာ သမာပတ်ဟူ၍ မရှိ သလောက်ပင် ဖြစ်၏၊(သာဝကတို့နှင့် ဘက်ဆိုင်သည့် ရူပ-သမာပတ်, အရူပဘာဝသမာပတ်, ဗြဟ္မစိုဟာရသမာပတ်, နိရောဓသမာပတ်, ဖလသမာပတ် အားလုံးပင် ထိုရဟန်း

ဝင်စားဘူးသည်သာ ဖြစ်၏-ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤ စကားရပ်ဖြင့် တန်ခိုးဇုန်ခြိ ကြီးမားသည်ကို ပြတော်မူ၏)။ ထို ရဟန်းသည် ကောင်းစွာသာလျှင် လူ့ဘောင်မှ ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်ရောက်ကြသည့် အမျိုးသားများ ပဝေန လိုလားအပ်သည့် အတုမရှိ မြတ်သော အကျင့်၏ အဆုံးဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို ယခုဘဝ၌ပင် ကိုယ်တိုင် ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိ၍ မျက်မှောက်ပြုလျက် ပြည့်စုံစေကာ နေ၏၊ (အရဟတ္တဖိုလ် သမာပတ်ကို မပြတ်ဝင်စားကာ နေသော ရဟန်းဖြစ်သည်-ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤ စကားရပ်ဖြင့် အာနုဘော်ကြီးမားသည်ကို ပြတော်မူ၏၊ မှန်၏-ဤအရာ၌ အရဟတ္တဖိုလ် သမာပတ်သည် မထေရ်မြတ် သုံးဆောင်ခံစား အပ်သောကြောင့် အာနုဘာဝ = အာနုဘော်မည်၏။)”—

ဤကဲ့သို့ မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ဤဆိုလတ္တံ့သော (မထေရ်၏ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဖော်ပြသည့်) ဥဒါန်းဂါထာကိုလည်း ကျူးရင့်တော်မူလေ၏—

နေလင်္ဂါ သေတပဋ္ဌာဒေါ၊ ကောရော ဝတ္ထုတိ ရထော။
အနိဿံ ပဿ အာယန္တံ၊ ဆိန္နသောတံ အပန္ဓနံ။

နေလင်္ဂါ = အဖြစ်အနှာကင်းပသည့် အရဟတ္တဖိုလ်သီလတည်းဟူသော ပဝေနအင်္ဂါကြီး ရထားဘီးလည်း ရှိထသော။ သေတပဋ္ဌာဒေါ = ဖြူစင်စွာတို့ အရဟတ္တဖိုလ်-ဝိမုတ္တိတည်းဟူသော ရထား၏ခင်းနှီး စသည်လည်း ရှိထသော။ ကောရော = အတုမရှိ အရဟတ္တဖိုလ်သတိတည်းဟူသော ရထား၏ အကန့်လည်းရှိထသော။ ရထော = ဂါဘုရား၏ သားတော်ရသ ဘဒ္ဒိယ၏ အတ္တဘာဝခေါ်ငြားကိုယ်ခန္ဓာရထားသည်။ ဝတ္ထုတိ = ဆိုမထည့်ရပဲ လှလှကြီးလှည့်လည်သွားလာ၏။ အာယန္တံ = မျှားစွဲသော ရဟန်းတို့နောက်မှ လိုက်ပါလာသော။ အနိဿံ = ကိလေသာတည်းဟူသော ချောက်ချား ဆင်းရဲခြင်း အလျှင်းမရှိ

သော။ ဆိန္နသောတံ=တဏှာတည်းဟူသော ဆီအယဉ်တသွင်သွင်ယိုစီးခြင်း ပြတ်ကင်းပြီးထသော။ အဗန္ဓနံ=သံယောဇဉ်ဆယ်မျိုး အမဲ့ကြိုးတချောင်းမျှ မရှိသော။ (ဋီကာ=ဤလကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ ငါဘုရားသားတော်အတွေ့ဘော တည်းဟူသော ရထားကို)။ ပဿ = ပဿာဟိ = စေ့ငုသေချာ ကြည့်ရှုပါလော့။ (ဤ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် မထေရ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးများကြောင့် အလွန် ဝမ်းမြောက်တော်မူသည်ဖြစ်၍ ကိုယ်တော်မြတ်ကိုယ်ကိုပင် "ကြည့်စမ်းပါလော့" ဟု တိုက်တွန်းစကား မိန့်ကြားတော်မူလေသည်)။

(ဤကား ဥဒါန်းပါဠိတော် ၇-စုဥဝဂ်၊ ၅-အပရ လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယသုတ် (ခု ၁-မျက်နှာ ၁၇၂)မှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြချက်တည်း)။

ထိုမှတပါးလည်း အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယမထေရ်နှင့် စပ်သော အကြောင်းအရာ တရားဒေသနာတို့ကို ဓမ္မပဒ ပါဠိအဋ္ဌကထာ, ထေရဂါထာ ပါဠိအဋ္ဌကထာ, အပဒါန ပါဠိ အဋ္ဌကထာ - စသည်တို့မှ ထုတ်နုတ်မှတ်သားကုန်ရာ၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌ နေတော်မူစဉ် ရဟန်းတော်တို့အား တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးနှင်းအပ်သောသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပသောအခါ ဤ လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယ ရဟန္တာအရှင်မြတ်အား—

"တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ မဗ္ဗဿ-ရာနံ ယဒိဒံ လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယော=ရဟန်းတို့…သာယာချိုမြိန်သော အသံရှိကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ "မဉ္ဇုဿရ = သာယာချိုမြိန်သော အသံရှိသောအရာ" ဝယ် တေဒဂ်ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(ဂ) အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇ မထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤပိဏ္ဍောလ်ဘာရဒ္ဒါဇမထေရ်၏ အလောင်းသည်ကား ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်လက်ထက်တော် အခါဝယ် ခြင်္သေ့မျိုးဌာ ဖြစ်၍ တောင်ခြေဘခုဝယ် လှည့်လည်ကျက်စား နေထိုင်လေသည်။ တနေ့သ၌ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် နံနက်မိုးသောက်ထအခါ သတ္တလောကကို ကြည့်ရှုတော်မူလတ်သော် ထိုခြင်္သေ့၏ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ရရှိရန်အကြောင်းနှင့် ပြည့်စုံသည်ကို မြင်တော်မူ၍ ဟံသာဝတီပြည်၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်တော်မူပြီးလျှင် နေလွဲအခါ ခြင်္သေ့ အစာရှာသွားဘော အချိန်၌ ထိုခြင်္သေ့၏နေရာ လိုဏ်ဂူ အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်တော်မူ၍ ကောင်းကင်၌ ထက်ဝယ် (= တင်ပလ္လင်) ဖွဲ့ခွေတော်မူကာ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားလျက် နေတော်မူ၏။

ခြင်္သေ့သည် စားကျက်ကိုရပြီးနောက် ပြန်လာ၍ လိုဏ်ဂူဝ၌ ရပ်တည်လျှင်ပင် ဂူအတွင်း၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် ကောင်းကင်အပြင်ဝယ် အုံ့ညြိုဖွယ်ရာ ကိုင်နေတော်မူသည်ကို မြင်လတ်၍ "ငါ၏နေရာသို့ လာရောက်ကာ အခြားမည်သည့်သတ္တဝါတဦးမျှ ထိုင်နေခြင်းငါ စွမ်းနိုင်သောသူမည်သည် မရှိဖြစ်ချေသည်၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကား ကြီးမြတ်ကော်ရော်ပူဇော်အပ်သူဖြစ်စွာတကား၊ ယင်းသို့ ပူဇော်အပ်သူ ဖြစ်သောကြောင့်ပင် လိုဏ်ဂူအတွင်း ကောင်းကင်အပြင်ဝယ် ထက်ဝယ် (= တင်ပလ္လင်) ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေနိုင်ပေသည်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်၏ ကိုယ်ရောင်တော်သည်လည်း ထက်ဝန်းကျင်ပြန့်၍ အနှံ့ကွန့်မြူးလျက် ရှိလေသည်၊ ငါသည် ဤသို့ သဘောရှိသော အုံ့ဖွယ်သရဲကို ရှေးကမမြင်အပ်စဘူး၊

ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်သည် ဤ လောကဌ် ပူဇော်လိုက်သူတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်မြတ် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊ ငါသည်လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်အား စွမ်းအားရှိသလောက် ပူဇော်သက္ကာရမှု ပြုမှ သင့်တော်တော့မည်"ဟု ကြံစည်အောက်မေ့၍ ကြည်းပန်း, ရေပန်း အမျိုးမျိုးတို့ကို တောမှသယ်ဆောင်ခဲ့၍ မြေဒေးပြင်မှသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ထက်ဝယ်(=တင်ပလ္လင်)ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေတော်မူရာ ကောင်းကင်အရပ်တိုင်အောင် ပန်းနေရာတော်ကို ခင်းရှိ ညဉ့်သုံးယံပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရား၏ ရှေတော်တည့်တည့်အရပ်ဌ ရှိခိုးကာ ရပ်တည်ပူဇော်နေလေ၏။ နောက်တနေ့ဌ ပန်းပေါင်း တို့ကို စွန့်ပစ်ပယ်ရှားရှိ ပန်းအသစ်တို့ဖြင့် ထိုအတူ နေရာတော် ခင်းကျင်း ပူဇော်ပြန်လေသည်။

ဤနည်းဖြင့် ခုနစ်ရက်ကြာ ပန်းနေရာတော်ခင်းရှိ အားကြီး သော နှစ်သက်ခြင်း, ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို ဖြစ်စေလျက် လိုဏ်ဂူ တံခါးဝဌ် အစောင့်အရှောက်ကိုယူ ပူဇော်နေလေသည်၊ ခုနစ် ရက်မြောက်နေ့ဌ မြတ်စွာဘုရားသည် နိရောဓသမာပတ်မှ ထ တော်မူ၍ လိုဏ်ဂူတံခါးဝဌ် ရပ်တည်တော်မူလေ၏။ ထိုအခါ ခြင်္သေ့မင်းသည် မြတ်စွာဘုရားကို လက်ချာရစ်သုံးပတ်လှည့်၍ ရှေ, နောက်, ဝဲ, ယာ=လေးဌာနတို့ဌ ရှိခိုးပြီးသော် နောက်သို့ ဆုတ်၍ ရပ်တည်နေလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် "ဤခြင်္သေ့၏အဖိုရာ ဤမျှသော ကောင်းမှု ကုသိုလ်အစုသည် မဂ်ဖိုလ်၏ ဥပနိဿယသည်း ပစ္စည်းဖြစ်နိုင် လောက်ပြီ"ဟု ဆင်ခြင်တော်မူ၍ ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်တော် မူကာ ကျောင်းတော်တို့သာ ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

မဟာသာလ သူဌေးသားဘဝ

ထိုခြင်္သေ့သည်လည်း ဘုရားရှင်နှင့် ကွေကွင်းရသဖြင့် စိတ် ဒုက္ခကြီးစွာရောက်ရှိကာ စုတိပြတ်ကြွေ သေလွန်ပြီးနောက် ဟံသာ ဝတီပြည်ဝယ် မဟာသာလ သူဌေးမျိုးဌ ပဋိသန္ဓေ ယူနေဖြစ်ပွါး၍ အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် တနေ့သဌ် မြို့သူမြို့သားတို့နှင့် အတူ

တကွ သွားရောက်ကာ တရားတော်ကို နာယူစဉ် မြတ်စွာဘုရား ရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို "သီဟနာဒိက=ရဲရဲတောက်မင်ဖိုလ် စကား ပြောကြားကြသောရဟန်း"တို့အနက် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဗောဒဝင်ရာထူးခ၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်လတ်၍ ရှေးမထေရ်တို့၏ဝတ္ထုများ၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းအတိုင်း ခုနစ်ရက်ကြာ မဟာဒါနကို ပြု၍ ထိုရာထူး = ဌာနန္တရကို တောင့်တဆုပန်လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း ဆုတောင်းပြည့်မည်ကို သိမြင်တော်မူ၍ ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေသည်၊ ထိုမဟာ-သာလသူဌေးသားသည် ဗျာဒိတ်ရပြီးနောက် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် ကမ္ဘာတသိန်းကြာ အပါယ်သို့မလားမရောက်ပဲ နတ်ပြည်, လူ့ပြည် အလှည့်အလည် ကျင်လည်ရလေသည်။

(၁) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ယင်းသို့ နတ်ပြည်, လူ့ပြည် စုန်, ဆန် ကျင်လည်ခဲ့၍ ဤဘုရားပွင့်တော်မူရာ အခါကာလဝယ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ပုဏ္ဏားသူဌေးမျိုး၌ ဖြစ်၍ အမည်အားဖြင့် "ဘာရဒ္ဒါဇ"ဟု အမည်တွင်လေသည်။

ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇ အမည်ရပုံ

ဘာရဒ္ဒါဇလုလင်သည် အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် ဗေဒင်သုံးပုံတို့ကို သင်ကြားတတ်မြောက်၍ ပုဏ္ဏားလုလင်ငါးရာတို့ကို ဝေဒကျမ်းများ ပို့ချ သင်ကြားပေးလျက် လှည့်လည် သွားလာ ဆရာတဆူပြုလုပ်ကာ နေလေ၏။ ထိုဘာရဒ္ဒါဇ ဆရာပုဏ္ဏားလုလင်သည် ကိုယ်တိုင်က ဆရာတဆူဖြစ်နေသောကြောင့် ပင့်ဖိတ်ကျွေးမွေးရာဌာနတို့၌ အားလုံးတို့အတွက် အစာထမင်းကို ပိုင်စိုးပိုင်နင်း ပြုလုပ်ကာ ကိုယ်တိုင်သာလျှင် ခံယူလေသည်၊ ထိုဘာရ-ဒ္ဒါဇဆရာပုဏ္ဏားလုလင်သည်ကား အစာအာဟာရ၌ စဉ်းငယ်လျှပ်ပေါ် လော်လည်သော သဘောရှိသူဖြစ်၍ တပည့်လုလင်

ငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ "ယာဂု အဘယ်မှာရမည်နည်း၊ ထမင်း အဘယ်မှာ ရမည်နည်း"ဟု ယာဂု, ထမင်း, ခဲဖွယ်တို့ကိုသာ အလေးပြု ဂရုတစိုက် တောင့်တရှာဖွေ လှည့်လည်နေတတ်ချေ၏၊ ထို ဆရာဘာရဒ္ဒါဇ ပုဏ္ဏားလုလင်သည် ရောက်လေရာရာ၌ အစာ ထမင်းကိုသာ အဓိကတောင့်တမျှော်ခေါ်ကာ လှည့်လည်နေထိုင် တတ်သောကြောင့် "ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇ= အစာ,ထမင်းကိုသာ အဓိကရှာမှီးတတ်သော ဘာရဒ္ဒါဇပုဏ္ဏား" ဟု ထင်ရှားလေ သည်။

ရဟန်းပြုသောအခါလည်း

ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇ-ဟူ၍ပင် အမည်တွင်ပုံ

ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇပုဏ္ဏားသည် နောက်တချိန်၌ စီးပွါးဥစ္စာ ပျက်စီးခြင်းအန္တရာယ်နှင့် ကြုံတွေ့ရ၍ ဆင်းရဲသောဘဝသို့ ရောက် ရှိရလေသည်၊ ထိုအချိန် တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် ရာဇဂြိဟ် ပြည်သို့ ရောက်တော်မူ၍ တရားစကား ဟောကြားတော်မူလေ လျှင် ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇပုဏ္ဏားသည် တရားတော်ကို နာယူရ၍ သဒ္ဓါတရားဖြစ်ရှိကာ သာသနာဝန်ထမ်း ရှင်ရဟန်းပြုလေ၏။

သာသနာတော်သို့ ရောက်ရှိလာကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ များသောအားဖြင့် အနွယ်နှင့်စပ်သောအမည်ဖြင့်သာ ထင်ရှား ကြမြဖြစ်၍ ဤပိဏ္ဍောလ ဘာရဒ္ဒါဇရဟန်းမှာလည်း "ဘာရဒ္ဒါဇ ရဟန်းတော်"ဟူ၍သာ အမည်တွင်သင့်သော်လည်း ထိုသို့အမည် မတွင်ပဲ "အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇမထေရ်"ဟူ၍ပင် အမည် တွင်လေသည်၊ ထိုသို့ အမည်တွင်ခြင်း၏ အကြောင်းကား— ထိုမထေရ်သည် အလွန်ကြီးစွာသော အိုးကင်းသပိတ်ကြီးကို ကိုင်ဆောင်သူဖြစ်လျက် ထိုအိုးကင်းကြီးအပြည့် ယာဂုကိုလည်း သောက်လေသည်၊ အိုးကင်းကြီးအပြည့် မုန့်တို့ကိုလည်း စားသုံး လေသည်၊ ထိုအိုးကင်းကြီးအပြည့် ဆွမ်းကိုလည်း ဘုဉ်းပေး လေသည်။ ထိုအခါ ထိုရဟန်း၏ အစားကြီးကြောင်းကို မြတ်စွာ ဘုရားရှင်အား ရဟန်းတို့က လျှောက်ထားကြလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထိုမထေရ်အတွက် သပိတ်အိတ်ကို ခွင့်မပြုပဲတားဟော်မူခဲ့လေသည်၊ သို့ရကား ထိုမထေရ်၏သပိတ်ကို ညောင်စောင်း = ခပ္ပင်၏အောက်၌ မှောက်၍ ထားရလေ၏၊ မထေရ်သည် သပိတ်ကို ခပ္ပင်အောက်၌ ထားသောအခါမှာလည်း သပိတ်နှုတ်ခမ်းနှင့် အောက်ခြေကြမ်း ပွတ်တိုက်လျက်သာ တွန်း၍ ထားရလေသည်၊ ယူသောအခါ မှာလည်း ထို့အတူပင် ပွတ်တိုက်လျက်သာ ဆွဲငင်၍ ယူရလေသည်။ ကာလအတန်ကြာသောအခါ ပွတ်တိုက်ရမန်များသဖြင့် သပိတ်ဒေါနား (=အိုးကင်းကြီးအနား) ပွန်းပဲ့ကုန်ခန်းကာ ပင်ကိုယ်က အိုးကင်းကြီးခန့်ရှိသော သပိတ်သည် တက္ကမ်းစားချက် (=တခွက်ချက်) မျှသာ ဆုံးသောသပိတ်ဖြစ်လေတော့၏၊ ထိုအခါ၌ ရဟန်းတို့က မြတ်စွာဘုရားရှင်အား ထိုအကြောင်းကို လျှောက်ထားကြလေသည်၊ ထိုအခါမှ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် မထေရ်၏အတွက် သပိတ်အိတ်ကို သုံးဆောင်ခွင့်ပြုတော်မူလေ၏။ ဤသို့လျှင် ထိုမထေရ်မြတ်သည် ဆွမ်းအလို့ငှါ ဝမ်းရေးကျွတ်၍ ရဟန်းပြုသကဲ့သို့ ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဏ္ဏာလ, အန္ဓယ်အားဖြင့် ဘာရဒ္ဒါဇအန္ဓယ်ဖွား ဖြစ်သောကြောင့် ဘာ-ရဒ္ဒါဇ=ဤသို့ အမည်နှစ်ရပ် ပေါင်းစပ်ကာ ရဟန်းဖြစ်သော အခါ၌လည်း "အရှင်ဝိဏ္ဏာလဘာရဒ္ဒါဇ"ဟူ၍မူ၊ အမည်တွင် တော်မူလေသည်။

အရှင်ဝိဏ္ဏာလ ဘာရဒ္ဒါဇမထေရ်သည် နောက်တချိန်၌ ဥဒ္ဒေသဘာဝနာတရား ပွါးများကြီးကုတ် အားထုတ်တော်မူ၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိကာ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူလေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးသောအချိန်မှာ ပင် သံကောက် (=သေ့) ကို ယူဆောင်၍ ကျောင်းတိုက်တတိုက်မှ ကျောင်းတိုက် တတိုက်သို့, ပရိဝုဏ်တခုမှ ပရိဝုဏ်တခုသို့ သွားရောက်၍ "မဂ်တရား ဖိုလ်တရား၌ ယုံမှားသံသယရှိသော ရဟန်းသည် အကျွန်ုပ်ကို မေးစေချင်ပါ၏"ဟု မန္တံမကြောက် ခြေသော့်ဟောက်သကဲ့သို့ ရဲရဲတောက်စကား ပြောကြားလှည့်လည်လေသည်။ (ဤအကြောင်းအရာအကျယ်ကို ဝိဋ္ဌကတ်

မြန်မာပြန် မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် စာမျက်နှာ ၂ဝ၂-၂ဝ၃၊ ၄-ဇုန္ဒြိယသံယုတ်၊ ၅-ဇရာဝဂ်၊ ၉-ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇသုတ်၌ ကြည့်ရှုမှတ်ယူရာ၏)။

ထိုအရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇမထေရ်သည် တနေ့သ၌ ရာဇဂြိဟ်သူဌေး ဝါးအဆင့်ဆင့်ဆက်ကာ စိုက်ထောင်၍ အကောင်ခြောက်ဆယ်မြင့်သော ကောင်းကင်၌ ချိတ်ဆွဲအပ်သော စန္ဒကူးနှစ်သပိတ်ကို တန်ခိုးဖြင့် ယူဆောင်၍ ကောင်းကြီးပေးသော လူများအပေါင်း ခြံရံအပ်လျက် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်သို့ လာရောက်၍ ထိုသပိတ်ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်လက်တော်၌ ထားလေသည်၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သံတော်မူလျက်ပင် "ချစ်သားဘာရဒ္ဒါဇ....သင်သည် ဤ သပိတ်ကို အဘယ်မှ ရအပ်သနည်း" ဟု မေးမြန်းတော်မူလေသည်။ မထေရ်က အကြောင်းကို ပြန်ကြားလျှောက်ထားသောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "သင်ချစ်သားကား ဤသို့ သဘောရှိသော ဥတ္တရိမနုဿမ္မေ=လူတို့၏ ကုသိုလ်ကမ္မပထတရား ဆယ်ပါးထက် လွန်မြတ်သော ဈာန် မဂ်ဖိုလ်တရားကို လူများအား ပြသဘိ၏၊ သင်ချစ်သားသည် မပြသင့်သည်ကို ပြုဘိ၏"– ဤသို့စသည် များစွာသောအကြောင်းဖြင့် ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချတော်မူပြီးနောက် တန်ခိုးပြာဋိဟာ မပြုမိရန် သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူလေ၏။ (ဤအကြောင်းအရာ အကျယ်ကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၄ဂ၇-မှ ၅ဝဝ-တိုင် ပြန်၍ဖတ်ရှုရာ၏)။

ထို့နောက် ရဟန်းသံဃာတို့အလယ်၌ "(၁) သီဟနာဒိယ မထေရ်=ရဲရဲတောက် စကား ပြောကြားလေ့ရှိသော အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇမထေရ်သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သောနေ့၌ပင် ရဟန်းသံဃာအလယ်၌ 'မဂ်တရား ဖိုလ်တရား၌ ယုံမှားသံသယရှိသော ရဟန်းသည် အကျွန်ုပ်ကို မေးစေချင်ပါ၏' ဟု ရဲရဲတောက်စကား ပြောကြားပေ၏။ (၂) ဘုရားရှင်တို့၏ မျက်မှောက်တော်၌လည်းမိမိအရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြောင်းကို လျှောက်ထားပေ၏၊ အခြားသော သာဝကတို့ကား ဆိတ်ဆိတ်

သာ ဖြစ်ကြနေကြကုန်၏။ (၃) ထိုမထေရ်သည် မိမိကိုယ်တိုင်က ရဲရဲတောက်စကား ပြောကြားလေ့ရှိသောကြောင့်ပင် လူအပေါင်းအား ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြစ်စေ၍ ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်ကာ ရာဇဂြိုဟ်သူဌေး၏ စန္ဒကူးနှစ် သပိတ်ကိုလည်း ယူဆောင်ခဲ့လေပြီ" ဟု အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇမထေရ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် စပ်သော စကားသုံးမျိုး ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လေသည်။ ရဟန်းတို့သည် မထေရ်၏ ဤ ဂုဏ်ကျေးဇူး သုံးပါးတို့ကို တပေါင်းတည်းပြုကြကာ မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။

ဘုရားရှင်တို့မည်သည် ကဲ့ရဲ့သင့်သောအရာကို ကဲ့ရဲ့တော်မူ၍ ချီးမွမ်းသင့်သောအရာကို ချီးမွမ်းတော်မူကြမြဲ ဓမ္မတာဖြစ်သောကြောင့် ဤအရာ၌ အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇမထေရ်၏ ချီးမွမ်းသင့်သော ဂုဏ်အင်္ဂါကိုသာ ယူတော်မူ၍—

"ရဟန်းတို့....ဤနှုန်းသုံးပါးတို့ကို ပွါးများခြင်း, ကြိမ်ဖန်များစွာ လေ့လာခြင်းကြောင့် ဘာရဒ္ဒါဇရဟန်းသည် 'ငါ့မှာ ပဋိသန္ဓေနေရမှု ကုန်ပြီ၊ အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးပြီးပြီ၊ ပြုဖွယ်ကိစ္စကို ပြုပြီးပြီ၊ ဤမဂ်ကိစ္စအလိုငှါ တပါးသောပြုဖွယ် ငါ့မှာမရှိတော့ပြီ-ဟု ငါသိ၏' ဟူ၍ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြောကြား၏။

အဘယ်သုံးပါးတို့နည်း ဟူမူ—သတိနှေ့, သမာဓိနှေ့, ပညာနှေ့ကို ပွါးများခြင်း, ကြိမ်ဖန်များစွာ လေ့လာခြင်းကြောင့်တည်း။ ရဟန်းတို့....ဤဤနှုန်းသုံးပါးတို့ကို ပွါးများခြင်း, ကြိမ်ဖန်များစွာ လေ့လာခြင်းကြောင့် ဘာရဒ္ဒါဇရဟန်းသည် 'ငါ့မှာ ပဋိသန္ဓေနေရမှုကုန်ပြီ၊ အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးပြီးပြီ၊ ပြုဖွယ်ကိစ္စကို ပြုပြီးပြီ၊ ဤ မဂ်ကိစ္စအလိုငှါ တပါးသောပြုဖွယ် ငါ့မှာ မရှိတော့ပြီ–ဟု ငါသိ၏' ဟူ၍ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြောကြား၏။

ရဟန်းတို့....ဤ ဤနှုန်းသုံးပါးတို့သည် အဘယ်အဆုံးရှိကုန်သနည်းဟူမူ–ကုန်ခြင်းလျှင် အဆုံးရှိကုန်၏။ အဘယ်

တရားဟု ကုန်ခြင်းလျှင် အဆုံးရှိကုန်သနည်း ဟူမူ—ပဋိသန္ဓေနေမှု, အိုမှု, သေမှု၏ ကုန်ခြင်းလျှင် အဆုံးရှိကုန်၏။ ရဟန်းတို့....ပဋိသန္ဓေနေမှု, အိုမှု, သေမှု ကုန်ပြီဟု ကောင်းစွာသိမြင်သောကြောင့် ဘာရဒ္ဒါဇရဟန်းသည် 'ငါ့မှာ ပဋိသန္ဓေနေရမှုကုန်ပြီ၊အကျင့်မြတ်ကိုကျင့်သုံးပြီးပြီ၊ ပြုဖွယ်ကိစ္စကို ပြုပြီးပြီ၊ ဤမဂ်ကိစ္စအလို့ငှါ တပါးသောပြုဖွယ် ငါ့မှာ မရှိတော့ပြီ–ဟု ငါသိ၏'ဟူ၍ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြောကြား၏ (မဟာ၀ဂ္ဂသံယုတ် မြန်မာပြန် စာမျက်နှာ ၂ ၀၃-မှ)"—

ဤကဲ့သို့ ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇ မထေရ်မြတ်ကို ချီးမွမ်းစကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

ဤ အရှင်ပိဏ္ဍောလ ဘာရဒ္ဒါဇ မထေရ်သည်ပင် ကောသမ္ဗီပြည့်ရှင် ဘုရင်ဥဒေနမင်းကို သရဏဂုံတည်သူ ဥပါသကာတယောက်ဖြစ်လာအောင် တရားဟောတော်မူခဲ့လေသည်။ (ဤအကြောင်းအရာအကျယ်ကို သဠာယတနဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိတော် မြန်မာပြန် စာမျက်နှာ ၃၂၂-မှစ၍ ဘာရဒ္ဒါဇသုတ် မြန်မာပြန်ကို ကြည့်ရှုရာ၏)။

(၈) ဇေတဒက်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်၀ယ် ရဟန်းတော်တို့အား ဇေတဒက်ဘွဲ့ထူး နှင်းအပ်သောသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပသောအခါ ဤအရှင် ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇမထေရ်အား—

"ဇေတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာ၀ကာနံ ဘိက္ခူနံ သီဟနာဒိကာနံ ယဒိဒံ ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇော=ရဟန်းတို့.... မန္ဒိုမကြောက် ခြေသေ့ဟောက်သကဲ့သို့ ရဲရဲတောက်စကားပြောကြားကြသည့် ငါ၏ဘုရား၏ တပည့်သာ၀ကရဟန်းတို့တွင် ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ "သီဟနာဒိက = ခြင်္သေ့ဟောက် သကဲ့သို့ ရဲရဲတောက် စကား ပြောကြားသောအရာ"ဝယ် ဧတ-ဒဂ် ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇမထေရ် အကြောင်းတည်း။

---

(၉) အရှင်မန္တာဏီပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ်အကြောင်း

(မထေရ်၏ အမည်တော်ရင်းမှာ ပုဏ္ဏ-အမည်တော် ရှိသည်၊ အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်ကြီး၏နှမ မန္တာဏီ ပုဏ္ဏားမ၏ သားတော်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မန္တာဏီပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ်ဟူ၍ အမည်တော်တွင်လေသည်)။

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤအရှင်မန္တာဏီပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ်အလောင်းအမျိုးကောင်း သားသည် လွန်ခဲ့သော ကမ္ဘာတသိန်းထက်က ပဒုမုတ္တရမြို့တော်စွာ ဘုရား ပွင့်တော်မူသည်မှ ရှေးဦးကပင်လျှင် (= ပွင့်တော်မမူမီ ကပင်) ဟံသာ၀တီမြို့ဝယ် ပုဏ္ဏားသူဌေးမျိုးဌာ ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ထိုအမျိုးကောင်းသားကို အမည်မှည့်သောနေ့၌ မိဖခွေမျိုးတို့က ဂေါတမဟူ၍ အမည်မှည့်ကြလေသည်။

ထို ဂေါတမပုဏ္ဏား သူဌေးသားသည် အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် ဗေဒင်သုံးပုံတို့ကို သင်၍ ခပ်သိမ်းသောအတတ်တို့၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသူဖြစ်ကာ လုလင် (တပည့်)ငါးရာ အခြံအရံရှိ လျက် လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာနေစဉ် ဗေဒင်သုံးပုံတို့ကို စဉ်းစားဆင်ခြင်ကြည့်ရှု၍ ထိုဗေဒင်များ၌ သံသရာ၀ဋ်မှ လွတ်မြောက်ကြောင်းတရားကို မတွေ့မမြင်ရကား "ဤဗေဒင်သုံးပုံ မည်သည် ၄က်ပျောတုံးပမာ အပြင်မှာချောမွေ့လျက် အတွင်းမှာကား အနှစ်မရှိချေ၊ ဤဗေဒင်သုံးပုံကို အမြတ်တနိုးစွဲယူ၍ ယခုလိုငါလှည့်လည်နေခြင်းသည် ဖွဲကို ဆန်ရနိုးနိုးဖြင့် ထုထောင်းခြင်းနှင့် တူလတ္တံ့၊ ငါ့အဖို့ရာ ဤဗေဒင်သုံးပုံဖြင့် အဘယ်အကျိုး

ရှိအံ့နည်း = မရှိသည်သာတည်း''ဟု ကြံစည်ပြီးနောက် တဖန် ဆက်လျှောက်၍ "ငါသည် ရသေ့ရဟန်းပြုလုပ်၍ ဗြဟ္မဝိဟာရ ဈာန်များကို ဖြစ်ပွါးစေကာ ဈာန်မလျှောကျသူဖြစ်လျက် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ဘဝပဋိသန္ဓေကပ်ရောက်သူ ဖြစ်ချိမ့်မည်"ဟု တပည့်လုလင်ငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ တောင်ခြေသို့ သွားရောက်လျက် ရသေ့ရဟန်းပြု၍ နေလေ၏။

ထိုဂေါတမရသေ့၏ အခြံအရံတပည့်ရသေ့တို့ကား ဆံကျစ်ရသေ့ပေါင်း တသောင်းရှစ်ထောင်တို့ ဖြစ်ကြလေသည်၊ ဆရာဂေါတမရသေ့သည် ကိုယ်တိုင်က လောကီအဘိညာဏ်ငါးပါး, လောကီဈာန် သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို ဖြစ်စေပြီးနောက် ထိုတပည့်ရသေ့တသောင်းရှစ်ထောင်တို့အားလည်း ကသိုဏ်းပရိကံ ပွါးများပုံကို သင်ကြားပြသ၍ ပေးလေ၏၊ တပည့်ရသေ့တသောင်းရှစ်ထောင်တို့သည်လည်း ထိုဆရာဂေါတမရသေ့၏ အဆုံးအမ၌ တည်ကြ၍ အကုန်လုံးပင် လောကီအဘိညာဏ်ငါးပါး, လောကီဈာန်သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို ဖြစ်ပွါးစေကြလေ၏။

ဤနည်းဖြင့် အချိန် ကြာညောင်း၍ ဆရာ ဂေါတမ ရသေ့အသက်အရွယ် အိုမင်းရင့်ရော်သောအခါ၌ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီး ဓမ္မစက္ကြာတရားဦး ဟောတော်မူပြီးနောက် ရဟန်းတသိန်း ခြံရံလျက် ဖွားတော်မူရာ ဟံသာဝတီမင်းနေပြည်ကို အမှီဂေါစရဂါမ်ပြု၍ သီတင်းသုံးနေတော်မူဆဲဖြစ်၏။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် တနေ့သ၌ နံနက်မိုးသောက်ထအခါ သတ္တလောကကို ကြည့်ရှုတော်မူလေလျှင် ဂေါတမရသေ့၏တပည့် ရသေ့ပေါင်းတသောင်းရှစ်ထောင်တို့၏ အရဟတ္တဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုကိုဎင်း, ကိုယ်တော်မြတ်ကြွသွားလျှင် ဆရာဖြစ်သော ဂေါတမရသေ့ကလည်း "ငါသည် နောက်အခါပွင့်တော်မူမည့် ဘုရားရှင်၏သာသနာ၌ ဓမ္မကထိက = တရားဟောကောင်းကြသော ရဟန်းတို့အနက် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရပါလို၏"ဟုဆုတောင်းလိမ့်မည်ကိုဎင်းမြင်တော်မူ၍ စောစောပင် ကိုယ်လက်သုတ်သင်မှု

ပြုတော်မူကာ ကိုယ်တော်မြတ်၏ သဝိတ်, သက်နှီးကို ကိုယ်တော်တိုင်ပင် ယူဆောင်တော်မူ၍ မထင်ရှားသောအသွင်ဖြင့် ဂေါတမရသေ့၏တပည့်များ သစ်မြစ်,သစ်သီးရှာရန် သွားကြသည်ရှိသော် ကြွတော်မူ၍ ဂေါတမရသေ့၏ သခ်မ်းကျောင်းတံခါးဝ၌ ရပ်တည်တော်မူလေ၏။

ဂေါတမဆရာရသေ့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူသည်ကို ကြိုတင်၍ သိမထားသော်လည်း အဝေးမှပင် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မြင်ရလျှင် "ဤယခု ကြွရောက်လာသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်၏ ကိုယ်ခန္ဓာတော် ပြည့်စုံပြီးစီးမှုကို ထောက်ရှုဆင်ခြင်လျှင် ယင်းလက္ခဏာတို့နှင့် ပြည့်စုံသောသူသည် အိမ်ရာတည်ထောင် လူဘောင်ခံတည်နေလျှင် စကြဝတေးမင်း ဖြစ်နိုင်၏၊ ရဟန်းပြုလျှင် ကိလေသာအမှိုးကို ပယ်ချိုးဖျင်းလစ်နိုင်သည့် သမ္ဗုဒ္ဓဘုရားစင်စစ် ဖြစ်နိုင်၏၊ သို့ရကား ဤယခု ကြွရောက်လာသော ယောဂျားမြတ်သည် လောကသုံးပါးမှ လွတ်မြောက်ပြီးသူ ဖြစ်၍ ထင်ပေ၏"ဟု မဟာပုရိသလက္ခဏာကျမ်းအရ ဘုရားဖြစ်ကြောင်း ကောင်းစွာရိပ်မိ သိရှိပြီးလျှင် ရှေးဦးစွာ မြင်လျှင် မြင်ခြင်းပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးဦးညွှတ်၍ "ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား····ဤအရပ်မှ ကြွတော်မူပါဘုရား"ဟု လျှောက်ထားကာ ဘုရားနေရာတော်ကို ခင်း၍ ပေးလေ၏။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ခင်းအပ်သောနေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူကာ ဂေါတမရသေ့အား တရားဟောနေတော်မူလေ၏။

ထိုအချိန်၌ တပည့် ဆံကျစ်ရသေ့တို့သည် "ကောင်းနိုးရာရာ တောသစ်မြစ်, သစ်သီး ကြီး, ငယ်တို့ကို ငါတို့ဆရာကြီးအား ပေးလှူပြီးလျှင် ကြင်းကျန်သည်ကို ငါတို့စားကြကုန်အုံ့" ဟူသော အကြံဖြင့် ပြန်လာကြသည်ရှိသော် မြင့်သောနေရာ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် ထိုင်နေတော်မူသည်ကိုလည်း, နိမ့်သောနေရာ၌ မိမိတို့၏ ဆရာကြီး ထိုင်နေသည်ကိုလည်း ပက်ပင်းပါတွေ့မြင်ကြရ၍ "ကြည့်ကြစမဲ့ပါ, ငါတို့သည် 'ဤလောက၌ ငါတို့ဆရာထက် သာလွန်မြင့်မြတ်သူ မရှိ'ဟု အောက်မေ့ကြကာ လှည့်လည်ခဲ့ကြကုန်၏၊

ယခုမူကား ငါတို့ဆရာကို နိမ့်သော်နေရာ၌ ထိုင်စေ၍ မိမိကိုယ်ကိုင်ကမူ မြင့်သောနေရာ၌ ထိုင်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီးတပါးကို ထင်ရှားစွာ တွေ့မြင်သိရှိအပ်လေပြီ။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်ကား အလွန်မြင့်မြတ်ပူဇော်အပ်သူဖြစ်ပေလိမ့်တကား"ဟု ကြံစည်ကြ၍ သစ်သီးခြင်းတောင်းများကို ယူဆောင်ကာ ရှေးရှုလာရောက်ကြလေကုန်၏။

ဆရာဂေါတမရသ့ေသည် "ဤ ရသ့ေတို့ကား ငါ့ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အနီးသံတော်မှောက်၌ပင် ရှိခိုးကြကုန်လေရာ၏"ဟု တပည့်ရသ့ေတို့ ရှိခိုးကြမည်မှ ကြောက်ရွံ့စိုးခန့်ရကား အဝေးမှပင် "တပည့်တို့....ငါ့ကို ရှိမခိုးကြကုန်လင့်၊ နတ်ဗြဟ္မာနှင့်တကွသော သတ္တလောကဝယ် အမြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်တော်မူလျက် သူခပ်သိမ်းဘို့ရှိခိုးထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်သည် ဤအရပ်၌ ထိုင်နေတော်မူသည်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကို ရှိခို ကြလော့"ဟု တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားလေ၏။ တပည့်ရသ့ေတို့သည်လည်း "ဆရာကြီးသည် မသိပ ပြောကြားလိမ့်မည် မဟုတ်"ဟု အားလုံးပင် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်တို့ကို ရှိခိုးကြလေကုန်၏။

ဆရာကြီးသည် "တပည့်တို့....ငါတို့၏ အဖိုရာ မြတ်စွာဘုရားအား အခြားလူရန် ဘာဇဉ်ဟူ၍ မရှိချေ၊ ဤ တောသစ်မြစ်, သစ်သီး ကြီး,ငယ်ကိုပင် လူကြကုန်စို့"ဟု ပြောဆို၍ ကောင်းနိုးရာရာ သစ်မြစ်,သစ်သီးများကို မြတ်စွာဘုရား၏ သပိတ်တော်၌ လောင်းထည့် လှူဒါန်းလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင် တောသစ်မြစ်, သစ်သီးတို့ကို ဘုဉ်းပေးပြီးသောအခါမှ ဆရာရသ့ေသည် တပည့်တို့နှင့် အတူတကွ တောသစ်မြစ်, သစ်သီးတို့ကို စားသုံးလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သစ်သီးဆွမ်း ဘုဉ်းပေးပြီးလတ်သော် "အဂ္ဂသာဝက ရဟန်းနှစ်ပါးတို့သည် ရဟန်းတသိန်းကို ခေါ်ဆောင်၍ ငါ့ထံမှောက် လာရောက်ကြစေသတည်း"ဟု ကြံစည်တောင့်တတော်မူလိုက်၏။ ထိုခဏ၌ အဂ္ဂသာဝက ဖြစ်သော မဟာဒေဝလမထေရ်သည် "မြတ်စွာဘုရားသည် အဘယ်အရပ်သို့

ကြွသွားတော်မူသနည်း”ဟု ဆင်ခြင်သည်ရှိသော် “မြတ်စွာဘုရား သည် ကိုယ်တော်ထံမှောက် ငါတို့၏လာရောက်ခြင်းကို တောင့်တ တော်မူ၏”ဟု သိ၍ ရဟန်းတသိန်းကို ခေါ်ဆောင်ပြီးလျှင် မြတ် စွာဘုရားအထံတော်သို့ သွားရောက်ရှိခိုး ဦးညွှတ်လျက် ရပ်တည် ကာ နေလေ၏။

ဆရာဂေါတမရသ့ေသည် တပည့်များကို “တပည့်တို့....ငါတို့ မှာ ရဟန်းသံဃာအား အခြားပူဇော်ဖွယ်ဟူ၍ မရှိချေ၊ ရဟန်း သံဃာသည် ဆင်းဆင်းရဲရဲ ရပ်တည်၍ နေရ၏၊ ဘုရားအမှုး ရှိသော ရဟန်းသံဃာအတွက် ပန်းနေရာတော် ခင်းကြကုန်စို့၊ တပည့်တို့သည် ရေပန်း, ကြည်းပန်းတို့ကို လျင်မြန်စွာ ဆောင်ယူ ခဲ့ကြလော့”ဟူ၍ ပြောဆိုလေ၏။ တပည့်ရသ့ေများသည် ထို ခဏမှာပင် တောင်ခြေမှ အဆင်း, အနံ့နှင့်ပြည့်စုံသော ပန်းတို့ကို တန်ခိုးဖြင့် ဆောင်ယူခဲ့ကြ၍ အောက်-အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ် ဝတ္ထုဌ် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအတိုင်း ပန်းနေရာတော်တို့ကို ခင်းကြလေကုန်၏။ ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားနှင့် သံဃာတော်တို့ နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားကြသောအကြောင်း, ရသ့ေတို့ ပန်းထိုး မိုး၍ ပေးကြသောအကြောင်းစသည် အလုံးစုံကို အောက်-အရှင် သာရိပုတ္တရာမထေရ်ဝတ္ထုဌ် ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းအတိုင်း သိမှတ် ရာ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ နိရောဓ-သမာပတ်မှ ထတော်မူလတ်သည်ရှိသော် ဝန်းရံလျက် ရပ်တည် နေကြသော ရသ့ေတို့ကို မြင်တော်မူ၍ တရားဟောကောင်းသော အရာဝယ် ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးရ သာဝကရဟန်းတော်ကို “ချစ်သား.... ဤရသ့ေအပေါင်းသည် ကြီးစွာသော ပူဇော်သက္ကာရမှု ပြုအပ် ပေပြီ၊ ချစ်သားသည် ထိုရသ့ေတို့အား ပန်းနေရာအနုမောဒနာ တရား ဟောကြားလော့”ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ လို ဧတဒဂ် ဘွဲ့ထူးရ ရဟန္တာအရှင်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော် မူချက်ကို ဦးထိပ်ရွက်ပန်ဆင်လျက် ဝိဠုကတ်သုံးပုံတို့ကို သုံးသပ် ဆင်ခြင်ကာ အနုမောဒနာတရား ဟောကြားလေ၏။ ထို ရဟန်း

အနုမောဒနာတရား ဟောကြား၍ ပြီးဆုံးသောအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်တိုင်ပင် ဗြဟ္မာသံကျူးငြိတ်၍ မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်းတရားကို ဆက်လက်၍ ဟောကြားတော်မူလေ၏၊ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ ဆရာဂေါတမ ရသေ့ကိုထား၍ ကြွင်းကျန်သည့် တသောင်းရှစ်ထောင်သော တပည့် ဆံကျစ် ရသေ့တို့သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေကုန်၏။

ဆရာဖြစ်သူ ဂေါတမရသေ့သည်ကား ထိုကိုယ်၏အဖြစ်ဖြင့် ပဋိဝေဓတရားထူးကို မရနိုင်ရကား မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို "မြတ်စွာဘုရား ...ရှေးဦးစွာ တရားဟောသော ရဟန်းသည် အရှင်ဘုရား၏ သာသနာတော်ဝယ် အဘယ် အမည် ရှိပါသနည်း" ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က "ဂေါတမရသေ့....ဤ ရှေးဦးစွာ တရားဟောသော ရဟန်းသည် ငါဘုရား၏ သာသနာ၌ တရားဟောကောင်းကြသော=ဓမ္မကထိကရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပေ၏"ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် ဂေါတမရသေ့သည် "မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်သည်လည်း ဤခုနစ်ရက် ပြွတ်လုပ်အပ်သော အဓိကာရကောင်းမှုကုသိုလ်၏ အကျိုးအားကြောင့် ဤရှေးဦးစွာ တရားဟောသော ရဟန်းကဲ့သို့ နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသောဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်၌ တရားဟောကောင်းကြသော = ဓမ္မကထိကရဟန်းတို့ဘွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရပါလို၏"ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမှ ပြွတ်လုပ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်းလျက် နေလေ၏။

ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားသည် အနာဂတ်ကို ရှုကြည့်တော်မူလတ်သော် ထိုဂေါတမရသေ့၏ တောင့်တချက် အနန္တရာယ်မရှိပဲ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူလတ်၍ "နောက်အခါဝယ် ကမ္ဘာတသိန်းအဆုံး၌ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူလိမ့်မည်၊ ထိုအခါ သင်သည် ထိုဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာ၌ တရားဟောကောင်းကြသော = ဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လိမ့်မည်" ဟု ဗျာဒိတ်စကား

မိန့်ကြားတော်မူပြီးလျှင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးကြသော တပည့်ရသေ့တို့ကို "ဎေ ဘိက္ခဝေါ = ရဟန်းတို့....လာကြလော့" ဟု ဟေါဘိက္ခုခေါ်တော်မူလေ၏။ ထိုအခါ တပည့်ရသေ့အားလုံးတို့သည်ပင် ဆံ,မုတ်ဆိတ်များ (မရိတ်ရပဲ) အလိုလိုကွယ်ပျောက် ဋ္ဌိမယသပိတ်,သင်္ကန်းတို့ ကိုယ်ဝယ်အဆင်သင့်ရောက်ရှိဝတ်ရုံပြီးဖြစ်ကာ အဝါ (၆၀) ခြောက်ဆယ် = သက်တော်ရှစ်ဆယ် ရှိကြသည့် မထေရ်ကြီးများကဲ့သို့ ရသေ့အသွင်ကွယ်ပျောက် ရဟန်းအဖြစ်သို့ အကြင်းမဲ့ ရောက်ကြလေကုန်၏။ ပဒုမတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းအပေါင်းကို နောက်တော်ပါ ခေါ်ဆောင်၍ ကျောင်းတော်သို့တဖန် ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ဝေါတမ ရှင်ရသေ့သည်လည်း အသက်ထက်ဆုံး မြတ်စွာဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေး၍ အစွမ်းရှိသလောက် ကောင်းမှုကုသိုလ်ဖြေပြီးလျှင် ဂန္ဓာဝတသိန်းပတ်လုံး နတ်ပြည်,လူ့ပြည်တို့၌သာ ကျင်လည်ရ၍ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာ ကာလဝယ် ကပိလဝတ်မင်းနေပြည်တော်၏အနီး ဒေါဏဝတ္ထု-မည်သောပုဏ္ဏားရွာ၌ ပုဏ္ဏားသူဌေးမျိုးဝယ် ပဋိသန္ဓေ တည်နေဖြစ်ပွါးလာလေ၏။ ထိုသူငယ်၏အမည်ကို "မိဖခွေမျိုးတို့က "ပုဏ္ဏ"ဟု၍ မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်, သမ္မညုတဉာဏ်တော်တို့ကို ရ၍ ဓမ္မစက္ကြာတရား ဟောကြားတော်မူပြီးသော် အစဉ်သဖြင့် ကြွရောက်၍ ရာဇဂြိဟ်ပြည်ကို အမှီဝေါစရဝါမ်ပြုကာ နေထိုင်တော်မူစဉ် အရှင်အညာသိကောဏ္ဍညမထေရ်သည် ကပိ-လဝတ်ပြည် ဒေါဏဝတ္ထုပုဏ္ဏားရွာသို့ ကြွရောက်၍ မိမိ၏တူ (= နှမ၏သား)ဖြစ်သူ ပုဏ္ဏလုလင်ကို ရှင်ရဟန်းပြုပေးပြီးလျှင် ရဟန်းတရား အားထုတ်ပုံကိုပါ ဟောပြခဲ့၍ နောက်တနေ့၌ မြတ်စွာဘုရားအထံတော်သို့ လာရောက်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိသေမြတ်နိုး ရှိခိုးခွင့်ပန်၍ အမြဲနေထိုင်ရန်အလို့ငှါ ဆဋ္ဌန်အိုင်သို့ ကြွသွားတော်မူလေ၏။

မန္တာဏိပုတ္တ-အရှင်ပုဏ္ဏမထေရ်သည်ကား ဦးကြီး (= အမေ့မောင်) ဖြစ်သူ အရှင်အညာသိကောဏ္ဍညမထေရ်နှင့် အတူတကွ ဘုရားရှင်ထံတော်သို့ မလိုက်ပါပဲ "ငါ၏ ရဟန်းကိစ္စ အတွတ် အထိပ် = အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်စေပြီးမှသာလျှင် ငါသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်ဖူးမြော်တော့မည်" ဟု ကြံစည်ဆုံးဖြတ်၍ ကပိလဝတ်ပြည်မှာပင် ချန်နေရစ်ခဲ့လျက် ရဟန်းတရား ပွါးများကြီးကုတ် အားထုတ်လေလျှင် မကြာမီပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏။

ထိုအရှင်မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ်၏ အထံ၌ အမျိုးကောင်းသား ငါးရာတို့သည် ရှင်ရဟန်းပြုကြလေ၏၊ မထေရ်မြတ်သည် ကိုယ်တော်တိုင်ကပင် ကထာဝတ္ထုဆယ်ပါး* တို့ကို ရယူလိုက်နာကျင့်သုံးလေ့ရှိတော်မူသောကြောင့် ထိုအမျိုးကောင်းသားရဟန်း ငါးရာတို့ကိုလည်း ကထာဝတ္ထု ဆယ်ပါးတို့ဖြင့်ပင် ဆုံးမတော်မူလေ၏။ ထိုရဟန်းငါးရာတို့သည် အရှင်မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ်၏ အဆုံးအမ ဩဝါဒ၌ တည်ကြကာ ရဟန်းတရား ပွါးများကြီးကုတ် အားထုတ်ကြသဖြင့် ငါးရာလုံးပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူကြလေကုန်၏။

---

* ကထာဝတ္ထုဆယ်ပါး—ဟူသည်မှာ (၁) အပ္ပိစ္ဆကထာ=အလိုနည်းမှုနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၂) သန္တုဋ္ဌိကထာ=ရောင့်ရဲလွယ်မှုနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၃) ပဝိဝေကကထာ=ဝိဝေကသုံးပါးနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၄) အသံသဂ္ဂကထာ=သံသဂ္ဂ ၅-မျိုးမှ ကင်းခြင်းနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၅) ဝိရိယာရမ္ဘကထာ=ဝီရိယနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၆) သီလကထာ=သီလနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၇) သမာဓိကထာ=သမာဓိနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၈) ပညာကထာ=ပညာနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၉) ဝိမုတ္တိ-ကထာ=အရဟတ္တဖိုလ်နှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၁၀) ဝိမုတ္တိညာဏ-ဒဿနကထာ=ပစ္စဝေက္ခဏာညာဏ်နှင့်စပ်သော တရားစကား၊ အရှင်မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ်သည် ကိုယ်တိုင်ကလည်း ဤ ကထာဝတ္ထုဆယ်ပါးအတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံး၍ တပည့်တို့ကိုလည်း ထိုကထာဝတ္ထုဆယ်ပါးတို့ဖြင့် ဆုံးမတော်မူလေသည်။

ထိုရဟန်းငါးရာတို့သည် မိမိတို့၏ ရဟန်းကိစ္စ အတွတ်အထိပ် (အရဟတ္တဖိုလ်) သို့ ရောက်ပြီးသည်ကို သိရှိကြ၍ ဥပဋ္ဌာယ် ဆရာ အရှင်မန္တာဏိပုတ္တ - ပုဏ္ဏမထေရ်ထံသို့ သွားရောက် ဆည်းကပ်ကြပြီးလျှင် "အရှင်ဘုရား.... တပည့်တော်တို့၏ ရဟန်း ကိစ္စသည် အတွတ်အထိပ်(= အရဟတ္တဖိုလ်)သို့ ရောက်လတ်ပါ ပြီ၊ တပည့်တော်တို့သည် ကထာဝတ္ထုဆယ်ပါး တရားတော်မြတ် တို့ကိုလည်း အလွယ်တကူ ရယူလေ့ရှိကြပါကုန်၏၊ တပည့်တော် တို့၏ အဖိုရာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြော်ရန် အချိန်တန်ပါပြီ ဘုရား"ဟု လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ ဥပဋ္ဌာယ်မထေရ်မြတ် သည် ထိုတပည့်ရဟန်းငါးရာတို့၏ စကားကို ကြားသိရလေလျှင် "ငါ၏ ကထာဝတ္ထုဆယ်ပါး တရားတော်မြတ်ကို ရလွယ်ကြောင်း ကို မြတ်စွာဘုရားရှင် သိတော်မူပေ၏၊ ငါသည် တရားဟောလျှင် ကထာဝတ္ထုဆယ်ပါးတို့ကို လက်မလွတ်ပဲသာလျှင် ဟောကြား ခဲ့၏၊ ငါယခု ဤရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွလိုက်ပါခဲ့လျှင် ဤရဟန်း ငါးရာလုံးပင် ငါ့ကို ဝန်းရံ၍ လိုက်ပါကြလိမ့်မည်၊ ငါ့အဖိုရာ ဤကဲ့သို့ ဂိုဏ်းသံဃာခြံရံကာ သွားရောက်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြော်ရန် မသင့်လျော်ချေ၊ ဤရဟန်းတို့သည်ပင် အလျင်လက်ဦး သွားရောက်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြော်ကြစေကုန်တော့" ဟု ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ထိုရဟန်းတို့ကို "ငါ့ရှင်တို့....သင်တို့သည် ရှေက သွားနှင့်ကြ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြော်ကြကုန်လော့၊ ငါ၏ အမှာစကားဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်အစုံတို့ကိုလည်း ရှိခိုးကြကုန်လော့၊ ငါသည်လည်း သင်တို့သွားရာလမ်းအတိုင်းပင် နောက်မှ လိုက်ပါခဲ့မည်"ဟု မိန့်ဆိုတော်မူလေ၏။

အားလုံးပင် မြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာ ကပိလဝတ် နယ်မြေသားချည်း ဖြစ်ကြ, အားလုံးပင် အာသဝေါ ကုန်ခန်း ရဟန္တာချည်းဖြစ်ကြ,အားလုံးပင် ကထာဝတ္ထုဆယ်ပါးကို ရလွယ် သော ပုဂ္ဂိုလ်ချည်းသာ ဖြစ်ကြသည့် ထိုရဟန်းငါးရာတို့သည် ဥပဋ္ဌာယ်ဆရာ၏ အဆုံးအမ ဩဝါဒကို မဖျက်ကြပဲ အစဉ်သဖြင့် ခရီးဒေသစာရီ လှည့်လည် ကြွသွားကြသည်ရှိသော် ယူဇနာ

ခြောက်ဆယ်ခရီးကိုလွန်၍ ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်သို့ ရောက်ဆိုက်ကြ၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်အစုံတို့ကို ရှိခိုးကြပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေကြလေကုန်၏။

ရောက်ဆိုက်လာကြသော အာဂန္တုရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာစကား ပြောကြားခြင်းသည် ဘုရားရှင်တို့၏ ဓမ္မတာအာစိဏ္ဏာ = အလေ့အကျက်တော်ပင် ဖြစ်ရကား မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထိုရဟန်းငါးရာတို့နှင့်အတူတကွ "ကစ္စိ ဘိက္ခဝေ ခမနီယံ = ရဟန်းတို့....အသို့နည်း ခံ့ကျန်းကြ၏လော" = ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ချိုမြိန်သော အစေ့အစပ်စကား ပြောကြားတော်မူပြီးလျှင် "ရဟန်းတို့ သင်တို့သည် အဘယ်အရပ်မှ လာကြကုန်သနည်း" ဟု မေးတော်မူလေ၏။ ထိုရဟန်းတို့က "ရှင်တော် ဘုရား၏ဖွားတော်မူရာ ကပိလဝတ်နယ်မြေမှ လာကြပါကုန်သည် ဘုရား" ဟု လျှောက်ထားကြလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် "ရဟန်းတို့....ငါ့ဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာ ကပိလဝတ်နယ်မြေသား ရဟန်းများတို့တွင် အဘယ်ရဟန်းကို သိတင်းသုံးဖော် သံဃာတော်တို့က 'ဤရဟန်းသည် ကိုယ်တိုင်က အလိုနည်းသူ ဖြစ်ပြီးလျှင် ရဟန်းတို့ကိုလည်း အပ္ပိစ္ဆကထာ = အလိုနည်းမှုနှင့် စပ်သော တရားစကားကို ပြောကြားလေ့ရှိသူ ဖြစ်၏' ဟု ချီးမွမ်းအပ်သနည်း" ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ကထာဝတ္ထုဆယ်ပါးရလွယ်သော ရဟန်းကို ဦးစားပေး၍ မေးတော်မူလေ၏။ ထိုရဟန်းငါးရာတို့သည်လည်း "အရှင်မန္တာဂေါဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ်ကို သိတင်းသုံးဖော် သံဃာတော်တို့က ထိုကဲ့သို့ ချီးမွမ်းအပ်ပါသည် ဘုရား" ဟု မြတ်စွာဘုရားအား တည်ကြည်ကြည်ညိုတည်း လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ ထိုစကားကို ကြားရ၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် အရှင်မန္တာဂေါဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ်ကို အလွန်ပင် တွေ့မြင်တော်မူလိုလေသည်။

ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှ သာဝတ္ထိပြည်သို့ ကြွရောက်တော်မူလေ၏၊ ပုဏ္ဏမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ကြွရောက်လာတော်မူကြောင်းကို ကြားသိလေ

လျှင် "မြတ်စွာဘုရားကို ငါဖူးမြော်ပေအုံ့" ဟု တပါးတည်း သာဝတ္ထိပြည်သို့ ကြွရောက်၍ ဂန္ဓကုဋီတိုက်တော်၌ပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို တိုက်ရိုက်ဖူးမြော်လေသည် (မည်သည့်ရဟန်းကိုမျှ လည်း ရှေ့ဆောင်မပြု)။ မြတ်စွာဘုရားသည် ပုဏ္ဏမထေရ်အား ကထာဝဏ္ဏုဆယ်ပါးနှင့်စပ်သော တရားကို ဟောတော်မူလေ၏။ ပုဏ္ဏမထေရ်သည် တရားနာပြီးသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရှိခိုး၍ တပါးတည်းကိန်းအောင်းရန် အနွံဝန်တောအုပ်သို့ သွားရောက်ကာ သစ်ပင်ရင်းတခု၌ နေ့သန့်နေတော်မူလေ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည်လည်း ပုဏ္ဏမထေရ် အနွံဝန်တောအုပ်သို့ သွားရောက်ကြောင်း ကြားသိရ၍ မျက်ခြေမပျောက် ပုဏ္ဏမထေရ်၏ ဦးခေါင်းကိုကြည့်ရှုလိုက်ပါကာ အခါအခွင့် သင့်လျောက်ပတ်သည်ကို မှတ်သား၍ ညနေချမ်းကာလဝယ် ထိုသစ်ပင်ရင်းသို့ ကြွရောက်ကာ အရှင်ပုဏ္ဏမထေရ်နှင့် ဝမ်းမြောက်ဖွယ်စကားပြောကြားပြီးနောက် ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါး တရားအစဉ်ကို မေးမြန်းတော်မူလေသည်၊ အရှင်ပုဏ္ဏမထေရ်သည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မေးတိုင်း မေးတိုင်းသော ပြဿနာတို့ကို ဖြေကြားတော်မူလေသည်၊ ထိုမထေရ်မြတ်ကြီးနှစ်ပါးတို့သည် အချင်းချင်းပြောဆိုအပ်သော တရားစကားကို ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ သာဓုအနုမောဒနာပြုတော်မူကြလေသည်။ (ဤအကြောင်းအရာအကျယ်ကို ဝိဋ္ဌကတ်မြန်မာပြန် မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊ ၃-သြပမ္မဝဂ်၊ ၄-ရထဝိနီတ-သုတ်၊ စာမျက်နှာ ၂၀၄-မှစ၍ ကြည့်ရှု မှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

(ဂ) ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ် ရဟန်းတော်တို့အား ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှင်းအပ်သောအခါ ဤအရှင်မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ်အား—

"ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မ-ကထိကာနံ ယဒိဒံ ပုဏ္ဏော မန္တာဏိပုတ္တော = ရဟန်းတို့....တရားဟောကြောင်းကြသည့် ငါ၏ဘုရား၏ တပည့်

သာ၀က ရဟန်းတို့တွင် မန္တာဏီပုဏ္ဏားမ၏သား ပုဏ္ဏ ရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ "ဓမ္မကထိက = တရားဟော ကောင်းသောအရာ"ဝယ် ဧတဒဂ်ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်မန္တာဏီပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ် အကြောင်းတည်း။

---

(၁၀) အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါ၀ယ် သူကြွယ်မျိုးဌာ ဖြစ်၍ ကြီးပြင်းခြင်းသို့ ရောက်လတ်သော် တနေ့သ၌ ရှေးမထေရ် အလောင်းမျာ်းနည်းတူ ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်၍ ပရိသတ် အစွန်အဖျား၌ ရပ်တည်ကာ တရားနာယူနေစဉ် မြတ်စွာဘုရား ရှင်က ရဟန်းတပါးကို "အကျဉ်းဟောအပ်သော တရားစကား၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အကျယ်အားဖြင့် ဝေဘန်ခွဲခြား စိတ်ဖြာ ဟောကြားတတ်သော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး တည်းဟူသော" = ဧတဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို မြင်လတ်၍ "ဤရဟန်းကား အလွန် ကြီးမြတ်စွာ့တကား၊ ယင်းရဟန်းကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဤကဲ့သို့(= အကျဉ်းဟောကြား အပ်သော တရားစကား၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အကျယ်အားဖြင့် ဝေဘန် ခွဲခြား စိတ်ဖြာ ဟောကြားတတ်သော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဟု) ချီးမွမ်းတော်မူ၏၊ ငါသည်လည်း နောက်အခါ တဆူဆူသော့ဘုရားရှင်၏ သာသနာ၌ ဤရဟန်း ကဲ့သို့သော ဧတဒဂ်ဌာထူးရ-ရဟန်းဖြစ်မှ သင့်တော့မည်"ဟု ကြိုစည်စဉ်းစားမိ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပင့်ဖိတ်ပြီးလျှင် ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအတိုင်း ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး အလှူကြီးပေး လှူပြီးနောက် "မြတ်စွာဘုရား.....တပည့်တော်သည် ဤခုနစ် ရက်ကြာ မဟာဒါန သက္ကာရ ကောင်းမှုကုသိုလ်၏ အကျိုးအား

ကြောင့် အခြားစည်းစိမ်ကို မတောင့်တပါ၊ စင်စစ်သော်ကား နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသောဘုရားရှင်၏ သာသနာ၌ ယနေ့မှ အထက် လွန်ခဲ့သောခုနစ်ရက်က အရှင်ဘုရားတို့ ဧတဒဂ်ရာထူး-ဌာနန္တရ၌ ထားအပ်သော ရဟန်းကဲ့သို့ပင် တပည့်တော်သည် လည်း ထို(အကျဉ်းဟောကြားအပ်သောတရားစကား၏ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို အကျယ်အားဖြင့် ဝေဘန်ခွဲခြား စိတ်ဖြာဟောကြား တတ်သော ရဟန်းတို့ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး)ဧတဒဂ်ရာထူး ဌာနန္တရကို ရပါလိုမည်"ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုလုပ်၍ မြတ်စွာ ဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်းလျက် နေလေ၏။

ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားသည် အနာဂတ်ကို ရှုကြည့်တော်မူ လတ်သော် "ဤ အမျိုးကောင်းသား၏ တောင့်တချက်သည် ပြည့်စုံလိမ့်မည်"ဟု မြင်တော်မူ၍ "အိုအမောင် အမျိုးကောင်း သား....နောက်အခါဝယ် ကမ္ဘာတသိန်းအဆုံး၌ ဂေါတမမြတ်စွာ ဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူလိမ့်မည်၊ သင်သည် ကိုဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာ၌ အကျဉ်း ဟောကြားအပ်သော တရားစကား၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အကျယ်အားဖြင့် ဝေဘန်ခွဲခြား စိတ်ဖြာ ဟောကြားတတ်သော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လိမ့်မည်"ဟု ဗျာဒိတ်ကြား၍ အနု-မောဒနာတရား ဟောကြားပြီးလျှင် ဖဿွားတော်မူလေ၏။

ရှေအုတ်လှူခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ် ကောင်းမှုကိုပြု၍ ကမ္ဘာတသိန်းကာလပတ်လုံး အပါယ်မလားပဲ နည်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်၍ ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ ဗာရာဏသီပြည်ဝယ် အမျိုးကောင်းအိမ်၌ ဖြစ်၍ ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူလတ်သည် ရှိသော် ရှေစေတီကြီးတည်ဆောက်ရာအရပ်သို့ သွားရောက်လျက် အဖိုးတသိန်းထိုက်သော ရှေအုတ်ဖြင့် ပူဇော်မှုပြုပြီးလျှင် "ဘုန်း တော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား....ဖြစ်လေရာရာ ဘုံဌာနန္တ၌ တပည့်

တော်၏ကိုယ်သည် ရှေအဆင်းရှိသည် ဖြစ်ပါစေသတည်း”ဟု ဆုတောင်းပန်ထွာမှ ပြုခဲ့လေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုနောက် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်မှုကို ပြုလုပ်၍ ဗုဒ္ဓနှုရ အသရေ်ယျတကပ်ပတ်လုံး နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည် ပြီးလျှင် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာ ကာလ၌ ဥဒေ့နိမ္မြိုဝယ် ပုရောဟိတ်၏သား ဖြစ်၍ လာလေ၏။ ထို သတ္တိသားကို အမည်မှည့်သော နေ့ဝယ် “ငါ၏ သားသည် ရွှေရောင်အဆင်း ဝါဝင်းသောကိုယ်ရှိလျက် မိမိသည်ဝင် မိမိ၏ အမည်ကို မှည့်ခေါ် ယူဝင်၍ လာသူဖြစ်သည်”ဟု ဖခင်ကပြောဆို၍ “ကဠုနသတ္တိသား”ဟူသော အမည်ကို မိဖခေါ်မျိုးတို့က မှည့်ခေါ်ကြလေ၏။ ကဠုနသတ္တိသားသည် အရွယ်ကြီးပြင်းလတ်သော် ဗေဒင်ဆုံးပုံတို့ကို သင်ကြားတတ်မြောက်၍ ခမည်းတော် ပုရောဟိတ်ကြီး ကွယ်လွန်သောအခါ၌ ခမည်းတော်၏ အရိုက်အရာ ပုရောဟိတ်ရာထူးကို ရရှိလေ၏။ ထိုကဠုနသတ္တိသား ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားသည် အနွယ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် “ကစ္စာန”ဟူ၍ မည်တွင်ပြန်လေသည်။

စဏ္ဍာပဇ္ဇောတမင်းသည် အမတ်တို့ကို စည်းဝေးစေ၍ “အမတ်တို့....လောကဌ် မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူလာပြီ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဆောင်နိုင်စွမ်းသော အမတ်တို့သည် သွားရောက်၍ ပင့်ဆောင်ကြလော့”ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ အမတ်တို့က “ဘုရင်မင်းမြတ်....ကစ္စာနပုရောဟိတ်မှတပါး အခြား မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဆောင်စွမ်းနိုင်မည့်သူ မရှိပါ၊ ဆရာကစ္စာန ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားသည်သာလျှင် ပင့်ဆောင်နိုင်စွမ်း ရှိပါသည်၊ သူ့ကို စေလွှတ်တော်မူကြပါကုန်လော့”ဟု တညီတညွှတ်တည်း တင်လျှောက်ကြလေလျှင် စဏ္ဍာပဇ္ဇောတမင်းသည် ကစ္စာနပုရောဟိတ်ကို ခေါ်စေ၍ “အမောင်ကစ္စာန....မြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်သို့ သွားရောက်ပင့်ဆောင်ချေလော့”ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ ကစ္စာန

ပုရောဟိတ်က "မြတ်သော မင်းကြီး.....အကျွန်ုပ်သွားရောက်၍ ရဟန်းပြုခွင့်ကို ရပါမူ သွားရောက်ပါမည်"ဟု လျှောက်ထားလေ လျှင် စက္ကာပဇ္ဇောတမင်းသည် "အမောင်ကစ္စာန....ခပ်သိမ်းသော အမှု အမောင်နှစ်သက်ရာပြုပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားကိုသာ ပင့် ဆောင်ခဲ့ပါလော့"ဟု ခွင့်ပြုစကား မိန့်ကြားလေ၏။

ကစ္စာနပုရောဟိတ်ဆရာသည် "ဘုရားရှင်တို့ထံ သွားရောက် သောသူ၏အဖိုရာ မျှားစွာသောပရိသတ်ဖြင့် အလုပ်ကိစ္စ မရှိ"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ မိမိလျှင် ရှစ်ယောက်မြောက်ရှိသူ ဖြစ်လျက် (= အဖော်ခုနစ်ယောက်ကိုသာခေါ်၍-ဟု ဆိုလိုသည်) မြတ်စွာ ဘုရားရှင် အထံတော်သို့ သွားရောက်လေသည်။ထိုအခါ မြတ်စွာ ဘုရားသည် ကစ္စာနပုရောဟိတ်အား တရားဟောတော်မူလေ၏၊ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ ကစ္စာနပုရောဟိတ်ဆရာသည် အဖော်ခုနစ်ယောက်တို့နှင့် အတူတကွ ပဋိသမ္ဘိဒါပညာရဟန္တာ ဖြစ်လေ၏၊ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ထေ ဘိက္ခဝေါ = ရဟန်းတို့ .... လာကြလော့"ဟု ခေါ်တော်မူကာ လက်ျာလက် တော်ကို ဆန့်တန်းတော်မူလိုက်လေ၏၊ ထိုခဏမှာပင် ရှစ်ဦးလုံး ဆံ,မုတ်ဆိတ် ကွယ်ပျောက် ဋ္ဌမယ သပိတ်,သင်္ကန်းတို့ ကိုယ်သို့ ရောက်လျက် ဝါတော်ခြောက်ဆယ်=သက်တော်ရှစ်ဆယ်ရှိသော မထေရ်ကြီးများကဲ့သို့ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိကြလေ၏။

အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်သည် မိမိ၏ ရဟန်းကိစ္စ အတွတ်အထိပ် (= အရဟတ္တဖိုလ်) သို့ ရောက်ပြီးလတ်သော် ကြောင့်ကြမဲ့ ဆိတ်ဆိတ်နေတော်မမူပဲ အရှင်ကာဠုဒါယီ မထေရ်ကဲ့သို့ပင် မြတ်စွာဘုရားရှင် ဥဋ္ဌေနိုပြည်သို့ ကြွရောက်တော်မူရန် လမ်းခရီး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးဖွဲ့ဂါထာများကို လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်သည် အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်၏ စကားကို ကြားသိတော် မူ၍ "ကစ္စာနသည် မိမိ၏ ဖွားရာမြေ = ဥဋ္ဌေနိုပြည်သို့ ငါဘုရား၏ လိုက်ပါခြင်းကို တောင့်တပေ၏"ဟု သိတော်မူ၏။ အထူး အားဖြင့် ဘုရားရှင်တို့မည်သည် အကြောင်းတခုခုကို အစွဲပြု၍ သွားရန် မသင့်လျော်သော အရပ်သို့ ကြွသွားတော် မမူကြကုန်၊

သို့ရကား မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်ကစ္စည်း.မထေရ်ကို "ချစ်သား....သင်သာလျှင် ဥဇ္ဇေနီပြည်သို့ သွားလေလော့၊ သင် ချစ်သားသွားလျှင်လည်း စဏ္ဍာပဇ္ဇောတမင်းသည် ကြည်ညိုပေ လိမ့်မည်"ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်သည် "ဘုရားရှင်တို့အဖို့ရာ စကားနှစ်ခွ ဟူ၍ မရှိချေ"ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစားတော်မူပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား ရှင်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုး၍ မိမိနှင့် အတူတကွ လိုက်ပါလာကြ သော ရဟန်းခုနစ်ပါးတို့နှင့် အတူတကွ ဥဇ္ဇေနီပြည်သို့ ကြွတော် မူလေ၏။

သူဌေးသမီး နှစ်ယောက်တို့အကြောင်း

ထိုသို့ ဥဇ္ဇေနီပြည်သို့ ကြွရောက်တော်မူလေသော် လမ်းခရီးအကြား ဝယ် "တေလပနာဌ"မည်သော နိုဂုံး၌ ဆွမ်းခံ လှည့်လည်တော် မူလေ၏။ ထိုနိုဂုံးမှာလည်း သူဌေးသမီးနှစ်ယောက်တို့ ရှိကြသည့် အနက် သူဌေးသမီးတယောက်သည် စီးပွါးပျက်သော သူဌေးမျိုး၌ ဖြစ်ရ၍ မိဖတို့ကွယ်လွန်လျှင် အထိန်းတော်ကြီးကို အမှီပြု အားကိုး၍ အသက်ရှင်ရ၏၊ သို့သော် ထိုသူဌေးသမီး၏ခန္ဓာကိုယ် အတွေ့ဘောမှာ အလွန်ပင်တင့်တယ် ပြည့်ဖြိုးလှပပေ၏၊ ဆံပင်များ သည်လည်း အခြားမိန်းမတို့၏ ဆံပင်များထက် ရှည်လည်းရှည် နုလည်းနု ပြေလည်းပြေပြစ် ဝိတုန်းအရောင် ညီမှောင်သော အဆင်းလည်း ရှိ၏။ ထိုနိုဂုံးမှာပင် အခြားသူဌေးသမီးတဦးကား ဆံပင်နည်းပါးသူ ဖြစ်၏၊ ထိုသူဌေးသမီးသည် အရှင်ကစ္စည်း မထေရ်တို့ မကြွလာမီ ရှေးအခါက ထို-ဆံပင်ကောင်းသော (စီးပွါးပျက်) သူဌေးသမီးထံသို့ လူလွှတ်၍ "တရာဖြစ်စေ တသောင်ဖြစ်စေ ထိုဆံပင်များအတွက် ဆိုတိုင်းအဖိုးပေးပါမည်" ဟု တောင်းခံဝယ်ယူ ပြောဆိုသော်လည်း ဆံပင်ရှင်သူဌေးသမီး ကာ မရောင်းသည့်အတွက် မရယူနိုင်ခဲ့ချေ။

အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်တို့ ဆွမ်းခံ ကြွဝင်လာသော် နေ့၌ကား ဆံပင်ရှင်သူဌေးသမီးသည် ရဟန်းခုနစ်ပါးတို့ ခြေရံအပ်လျက်

သပိတ်အချည်းနှီး ဆွမ်းမပါပဲ ကြွလာသော အရှင်ကစ္စည်း မထေရ်ကို ဖူးမြင်ရ၍ "ရှေရောင်အဆင်းရှိသည့် ဗြဟ္မာ့နွယ်ဖွား ဤရဟန်းတော်တပါးသည် ဆေးမြီးတိုင်းသော်သပိတ်ဖြင့်သာလျှင် ကြွလာတော်မူ၏၊ ဤမှာလည်း အခြားဥစ္စာဟူ၍ မရှိ၊ ဤမည်သော သူဌေးသမီးသည်ကား ဤငါ၏ဆံပင်များအလိုငှါ ရှေးက လူလွှတ်ဘူးလေပြီ၊ ယခုအခါ ဤငါ့ဆံပင်များမှ ရအပ်သောအဖိုး ဥစ္စာဖြင့် မထေရ်မြတ်အား လှူဒွယ်ဝတ္ထု (= ဆွမ်းပစ္စည်း)ကို ပေးလှူနိုင်လောက်၏"ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစား၍ အထိန်းတော်ကြီး ကို လွှတ်ပြီးလျှင် မထေရ်တို့ကို ပင့်၍ အိမ်တွင်းဌ ထိုင်နေစေ လေ၏။

သူဌေးသမီးသည် မထေရ်မြတ်တို့ ထိုင်နေမိကြသောအခါ အိမ်ခန်းတွင်းသို့ဝင်၍ အထိန်းတော်ကြီးကို မိမိ၏ဆံပင်များကို ရိတ်ဖြတ်စေပြီးလျှင် "အိုမိခင်....ဤဆံပင်များကို ဤအမည်ရှိသော သူဌေးသမီးအား ပေးအပ်၍ ထိုသူဌေးသမီး ပေးသမျှသော အဖိုးဥစ္စာကို ယူဆောင်ခဲ့ပါလော့၊ အရှင်မြတ်တို့အား ဆွမ်းကို လှူဒါန်းကြပါကုန်အံ့"ဟု ပြောဆိုလွှတ်လိုက်လေ၏၊ အထိန်း တော်ကြီးသည် လက်ဖမိုးဖြင့် မျက်ရည်များကို သုတ်၍ ကျန် လက်တဖက်ဖြင့် မိမိရင်ကို မ-ချိကာ မထေရ်မြတ်တို့၏ အနီးဌ မမြင်ရအောင်ဖုံးဝှက်၍ ထိုဆံပင်များကို ယူဆောင်ကာ (ရှေးက ဆံပင်အဝယ်လွှတ်သော) ထို သူဌေးသမီးထံသို့ သွားရောက် လေ၏။

"ရောင်းကုန်မည်သည့် ကောင်းမွန် အဖိုးထိုက်တန် သော ပစ္စည်းပင်ဖြစ်လင့်ကစား ပစ္စည်းရှင်ကိုယ်တိုင်က ဝယ်ယူသူ့ထံသို့ ပို့အပ်လျှင် ဝယ်ယူမည့်သူက ရိုသေ လေးနာမှု မပြုခြင်း = ဈေးနှိမ်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်မြဲ ဓမ္မတာ ဖြစ်သည်"။

သို့ရကား စည်းစိမ်ရှင် (= ဆံပင်နည်းပါးသော) သူဌေး သမီးသည် "ငါကား ရှေးက မျှားစွာသောဥစ္စာဖြင့် ပေးဝယ် ပါသော်လည်း ဤဆံပင်များကို ဆောင်ယူစေခြင်းငှါ (= ရယူ

ခြင်းငှါ) မတတ်နိုင်ခဲ့ချေ၊ ယခုမူကား ဖြတ်ပြီးသောအချိန်မှစ၍ ထိုသူဌေးသမီးသည် မူလတန်ဖိုးကို ရနိုင်တော့မည် မဟုတ် = ငါ ဆိုသမျှ သင်းခံရမည်သာ ဖြစ်၏" ဟု ကြံစည်ကာ အထိန်းတော်ကြီးကို "အိုအထိန်းတော်ကြီး....ကျွန်မသည် ရှေးက အထိန်းတော်ကြီး၏ သခင်မကို မျှားစွာသောဥစ္စာဖြင့် ပေး၍ ဝယ်ပါသော်လည်း ဆံပင်မျှားကို ဆောင်ယူစေခြင်းငှါ (= ရယူခြင်းငှါ) မတတ်နိုင်ခဲ့ပါ၊ တစုံတခုသော နေရာ၌ ကျလိုရာကျပြီးသည့် အသက်မဲ့ဆံပင်တို့မည်သည် ရှစ်ကျပ်သာအဖိုးတန်ပါကုန်၏" ဟု ပြောဆိုဈေးနှိမ်ကာ အထိန်းတော်ကြီးအား ငွေရှစ်ကျပ်တို့ကိုသာ ပေးလိုက်လေ၏။

အထိန်းတော်ကြီးသည် အသပြာရှစ်ကျပ်တို့ကို ယူဆောင်ခဲ့၍ (စီးပွါးပျက်) သူဌေးသမီးအား ပေးလိုက်လေ၏၊ (စီးပွါးပျက်) သူဌေးသမီးသည် ဆွမ်းတပါးတပါးစာလျှင် အသပြာတကျပ်တန် တကျပ်တန်ပြုလုပ်၍ မထေရ်မြတ်ရှစ်ပါးတို့အား ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလေ၏၊ အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်မြတ်သည် ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုတော်မူလတ်သော် သူဌေးသမီး၏ ဥပနိဿယသည်း အားကြီးသော ကောင်းမှုကို မြင်တော်မူလတ်၍ "သူဌေးသမီးသည် ယခုအခါ အဘယ်မှာနည်း" ဟု မေးတော်မူ၏။ အထိန်းတော်ကြီးက "အိမ်ခန်းထဲမှာပါ အရှင်ဘုရား...." ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မထေရ်မြတ်သည် "ထိုဆွမ်းဒါယိကာ သူဌေးသမီးကို ခေါ်လိုက်ကြလော့" ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ဆွမ်းဒါယိကာ သူဌေးသမီးသည်လည်း မထေရ်တို့၌ ရိုသေလှသောကြောင့် တခွန်းတည်းသောစကားဖြင့်ပင် လာရောက်၍ မထေရ်တို့ကို ရှိခိုးပြီးလျှင် အားကြီးသော သဒ္ဓါတရားကို အထပ်ထပ် ဖြစ်ပွါးစေလေ၏။ (လယ်ယာမြေကောင်းသဖွယ် ဖြစ်သော ဤ သာသနာတော်၌ သဒ္ဓါကြည်ဖြူ တည်လှ ကြဲချအပ်သော ဆွမ်းအလှူဒါန မျိုးစေ့သည် မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင် အကျိုးပေး၏)၊ သို့ရကား မထေရ်တို့ကို ရှိခိုးလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် (= ရှိခိုးလျှင် ရှိခိုးခြင်း) ဆွမ်းဒါယိကာ သူဌေးသမီး၏ ဆံပ

များသည် မူလပကတိ အဖြစ်ဖွဲ့သာလျှင် တည်ကြည်လေကုန်၏ (=မူလပကတိအတိုင်း ပြန်၍ဖြစ်လာကြသည်)။ မထေရ်တို့သည် လည်း ထိုဆွမ်းကို အလှူခံတော်မူကြ၍ သူဌေးသမီး မြင်စဉ်ပင် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်ကြသွားကြကာ စက္ကူပဇ္ဇောတမင်း၏ "ကဒ္ဒနဝန" မည်သော ဥယျာဉ်၌ သက်ဆင်းတော်မူကြလေ ကုန်၏။

ဥယျာဉ်မှူးသည် အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်ကို မြင်ရလျှင် မင်းကြီး ထံသို့သွားရောက်၍ "အရှင်မင်းကြီး....အကျွန်ုပ်၏အရှင် ကစ္စာန ပုရောဟိတ်သည် ရှင်ရဟန်းပြုပြီး၍ ဥယျာဉ်တော်သို့ ကြွရောက် လာပါပြီ" ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ စက္ကူပဇ္ဇောတမင်းသည် ဥယျာဉ်သို့ သွားရောက်၍ ဆွမ်းကိစ္စပြုပြီးသော အရှင်ကစ္စည်း မထေရ်ကို တည်ခြင်းငါးမျိုးဖြင့် ရှိခိုးပြီးသော် အပြစ်လွတ်ရာ နေရာ၌ ထိုင်နေလျက် "အရှင်ဘုရား....မြတ်စွာဘုရား အဘယ်မှာ နည်း" ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ အရှင် ကစ္စည်းမထေရ်က "မြတ်သောမင်းကြီး .. မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်တိုင်ကြွလာ တော်မမူသေးပဲ ငါ့ကို လွှတ်လိုက်၏"ဟု မိန့်ဆိုလေလျှင် စက္ကူ-ပဇ္ဇောတမင်းသည် "အရှင်ဘုရား····အရှင်ဘုရားတို့သည် ယနေ့ ဘုဉ်းပေးရန် ဆွမ်းကို အဘယ်အရပ်၌ ရပါကုန်သနည်း" ဟု မေးလျှောက်ပြန်လေ၏။ အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်သည် မင်းကြီး၏ အမေးနှင့် လိုက်လျောသဘောတူညီစွာ ဆွမ်းဒါယိကာ သူဌေး သမီး ပြုလုပ်အပ်သည့် ခဲယဉ်းစွာသော ကောင်းမှုကုသိုလ် အကြောင်းကို အလုံးစုံ ပြန်ကြားမိန့်တော်မူလေ၏။

စက္ကူပဇ္ဇောတမင်းကြီးသည် အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်၏အတွက် နေရာဌာနကို ကြပ်မစီမံ၍ မထေရ်မြတ်ကို နက်ဖြန် ဆွမ်းအလှူခံ ပင့်ဖိတ်ပြီးသော် ရွှေနန်းတော်သို့ ပြန်သွားလျက် ဆွမ်းဒါယိကာ သူဌေးသမီးကို မင်းအာဏာဖြင့် ခေါ်ယူ၍ မိဖုရားကြီးအရာ၌ မြှောက်စားတင်ထားလေ၏။ ဤဆွမ်းဒါယိကာ သူဌေးသမီး၏ ပဌမဇော ကုသိုလ်စေတနာအတွက် မျက်မှောက်ဘဝ၌ဖြစ်သော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ရရှိမှုသာလျှင် ဖြစ်လေ၏။

(ဤ၌ ဆိုလိုရင်းမှာ–ဆွမ်းလှူမှုစသည်ကို ပြုလုပ်ရာ၌ မဟာကုသိုလ် ဇောစေတနာ ခုနစ်ပါးတို့ ရှိကြသည့်အနက် ပဌမဇောစေတနာသည် အကြောင်းညီညွတ်က မျက်မှောက်ဘဝ၌ အကျိုးပေး၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုပဌမဇောစေတနာကို ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံဟူ၍ ခေါ်၏၊ မျက်မှောက်ဘဝ၌ အကျိုးပေးသောကံဟု ဆိုလိုသည်။ သတ္တမဇောစေတနာသည် အကြောင်းညီညွတ်က ဒုတိယဘဝ၌ အကျိုးပေး၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုသတ္တမဇောစေတနာကို ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံဟူ၍ ခေါ်၏၊ အခြားမဲ့ဘဝ၌ အကျိုးပေးသောကံဟု ဆိုလိုသည်။ အလယ်ဇောငါးချက်ပါ စေတနာတို့သည် အကြောင်းညီညွတ်က တတိယဘဝမှ စ၍ အဆက်ဆက်သော ဘဝ၌ အကျိုးပေးကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုစေတနာတို့ကို အပရာပရိယ-ဝေဒနီယကံဟူ၍ ခေါ်၏၊ အဆက်ဆက်သောဘဝ၌ အကျိုးပေးသောကံဟု ဆိုလိုသည်။

ကံက အကျိုးပေးရာ၌ အကျိုးသည် ဘဝအကျိုး, ဘဝသမ္ပတ္တိအကျိုးဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်၊ ပဋိသန္ဓေအခါ ပဝတ္တိအခါတို့၌ဖြစ်သော ဝိပါက်နာမ်ခန္ဓာနှင့် ကမ္မဇရူပ်တို့ကို ဘဝအကျိုးဟု ခေါ်၏၊ ထိုဝိပါက်နာမ်ခန္ဓာ ကမ္မဇရူပ်တို့ကို ဥပပတ္တိဘဝဟူ၍ ခေါ်သည်။ ထိုဘဝ၌ ရရှိခံစားအပ်သော စည်းစိမ်အမျိုးမျိုးကို ဘဝသမ္ပတ္တိအကျိုးဟူ၍ ခေါ်၏။

ဖော်ပြရာပါ ကံသုံးမျိုးတို့တွင် ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံနှင့် အပရာပရိယ-ဝေဒနီယကံတို့သည် မိမိတို့ဆိုင်ရာ ဘဝအကျိုး, ဘဝသမ္ပတ္တိအကျိုး= နှစ်မျိုးလုံးတို့ကို အပြည့်အစုံ ပေးကြကုန်၏။ ပဌမဇောစေတနာ= ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံသည်ကား ယခုဘဝ၌ အကျိုးပေးရာဝယ် (ဝိပါက်-နာမ်ခန္ဓာနှင့် ကမ္မဇရူပ်တည်းဟူသော) ဘဝအကျိုးကိုကား ယခုဘဝ-ပဋိသန္ဓေကျိုးပေးလိုက်သော ဇနကကံက အကျိုးပေးပြီးဖြစ်၍ ထိုဘဝ-အကျိုးကို မပေးနိုင်တော့ပဲ ထိုဘဝ၌ ရရှိခံစားအပ်သော စည်းစိမ်ဥစ္စာ အသုံးအဆောင် အမျိုးမျိုးတည်းဟူသော ဘဝသမ္ပတ္တိအကျိုးကို သာ ပေးရ၏၊ ထို့ကြောင့် ဤ ယခု ဆွမ်းဒါယိကာ သူဌေးသမီး၏ ပဌမဇောစေတနာ = ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံသည် ပဝတ္တိအခါ 'ယခုဘဝ-သုံးဆောင်ခံစားအပ်သည့် မိဖုရားကြီးစည်းစိမ်ဥစ္စာ အသုံးအဆောင်-တည်းဟူသော ဘဝသမ္ပတ္တိအကျိုးကိုသာ ပေးလေတော့၏ဟု ဆိုလို-သည်)။

ထိုအချိန်မှ စ၍ စက္ကာပဇ္ဇောတမင်းကြီးသည် အရှင်ကစ္စည်း-ဟောရ်အား ကြီးစွာသောပူဇော်သက္ကာရမှ ပြုလေ၏။ အရှင်

ကစ္စည်းမထေရ်မြတ်၏ တရားစကားဌ ကြည်ညိုကြသော်ကြောင့် အမျိုးကောင်းသား လူများအပေါင်းသည် မထေရ်မြတ်ထံ၌ ရဟန်းပြုကြလေ၏။ ထိုအချိန်မှ စ၍ ဥဇ္ဇေနီပြည်အလုံးသည် တခဲနက် သက်နိုးရောင်ဖုံးလျက် ရဟန်းတော်တို့၏ သွား, လာသောလေဖြင့် တိုက်ခတ်လျက် ရှိလေ၏။ ထိုမိဖုရားသည်လည်း ကိုယ်ဝန်သားကို ရ၍ ဆယ်လလွန်မြောက်သောအခါ သားကို ဖွားမြင်လေ၏၊ ထိုမင်းသားအမည်မှည့်သောနေ့၌ အဖိုး(=အမိ၏ဖခင်) ဂေါပါလသူဌေးကြီး၏ အမည်ကိုယူ၍ "ဂေါပါလမင်းသား" ဟု အမည်မှည့်ကြလေကုန်၏။ မိဖုရားကြီးသည် သား၏အမည်နှင့် ဆက်စပ်၍ "ဂေါပါလမာတာမိဖုရား" ဟု အမည်ထင်ရှားလေသည်။ ဂေါပါလမာတာမိဖုရားကြီးသည် အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်၌ အလွန်လျှင်ကြည်ညိုရကား မင်းကြီးထံခွင့်ပန်၍ ကဒ္ဒနဝနဥယျာဉ်တော်၌ အရှင်ကစ္စည်း မထေရ်မြတ်အတွက် ကျောင်းတိုက်ကြီးတည်ဆောက် လှူဒါန်းလေ၏။ အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်မြတ်သည် ဥဇ္ဇေနီပြည်သူပြည်သားတို့ကို သာသနာတော်၌ သက်ဝင်ကြည်ညိုစေပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်သို့ တဖန် ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

(ဂ) ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ်, ဧတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူလျက် ရဟန်းတော်တို့အား ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှင်းအပ်တော်မူသောအခါ (၁) မဟုဝိဏ္ဍိကသုတ်၊ (၂) ကစ္စာယနပေယျာလ၊ (၃) ပါရာယနသုတ်=ဤ သုတ္တန်သုံးခုတို့ကို အကြောင်းအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ပြ၍ အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်မြတ်ကို—

"ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဝံဒိတ္ဘောနဘာသိတသ္သ ဝိတ္ထာရေန အတ္ထံ ဝိဘဇန္တာနံ ယဒိဒံ မဟာကစ္စာနော = ရဟန်းတို့....အကျဉ်း ဟောကြားအပ်သော တရားစကား၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အကျယ်အားဖြင့် ဝေဘန်ခွဲခြားစိတ်ဖြာဟောကြားတတ်သော ဝါဘုရား

၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် မဟာကစ္စာနရဟန်း သည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”—

ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ တေဒဂ်ထားတော်မူလေ၏။

ဤအရှင်မဟာကစ္စည်း ဟောကြားအပ်သော တရားတို့ကို အပဒါနပါဠိအဋ္ဌကထာ, ထေရဂါထာ ပါဠိအဋ္ဌကထာ-စသည်တို့မှ ထုတ်နုတ်မှတ်ယူရာ၏။

ဤကား အရှင်ကစ္စည်းမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၁၁-၁၂) ပန္ထကမထေရ် နောင်ညီနှစ်ပါး အကြောင်း

(က) မထေရ်မြတ်တို့၏ ရှေးဆုတောင်း

လွန်လေပြီးသောအခါ ကမ္ဘာတသိန်းထက်ဝယ် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလ၌ ဟံသာဝတီပြည်သား သူကြွယ်ညီနောင်နှစ်ယောက်တို့သည် သဒ္ဓါရွန်းစိုရတနာသုံးပါး၌ ကြည်ညိုကြကုန်သည်ဖြစ်၍ အမြဲမပြတ် မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ သွားရောက်ကြ၍ တရားနာကြကုန်၏။ ထိုညီနောင်နှစ်ယောက်တို့တွင် တနေ့သ၌ ညီငယ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်က အင်္ဂါနှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန်းတော်တပါးကို “ငါဘုရား၏ သာသနာ၌ (၁) စိတ်ဖြင့်ပြီးသောကိုယ်ကို ဖန်ဆင်းကြသောရဟန်းတို့တွင်ရင်း, (၂) ရူပါဝစရဈာန်အရာ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာကြသော ရဟန်းတို့တွင်ရင်း ဤရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”ဟု တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို မြင်လတ်၍ “ဤရဟန်းသည် အလွန်ကြီးမြတ်စွာတကား၊ တပါးတည်းဖြစ်လျက် အင်္ဂါနှစ်ပါးတို့ကို ဖြည့်ကျင့်၍ လှည့်လည်တော်မူ၏၊ ငါသည်လည်းနောက်အခါတဆူဆူသောဘုရားရှင်၏ သာသနာ၌ အင်္ဂါနှစ်ပါးတို့ကို ဖြည့်ကျင့်သောရဟန်းဖြစ်လျက် လှည့်လည်မှ သင့်ခေတ္တမည်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိလေ၏။

ထိုညီငယ်ဖြစ်သော သူကြွယ်သည် ရှေးမထေရ်အလောင်း အလျာတို့နည်းအတူ မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဖိတ်၍ ခုနှစ်ရက်ပတ်လုံး

ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးလှူပြီးလျှင် "မြတ်စွာဘုရား..... အရှင်ဘုရားတို့သည် ဤယနေ့မှအထက် ခုနစ်ရက်က အကြင် ရဟန်းတော်တပါးကို စိတ်ဖြင့်ပြီးသောကိုယ်ကို ဖန်ဆင်းနိုင်ခြင်း အင်္ဂါ, ရူပါဝစရစျာန်အရာ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာမှုအင်္ဂါ=ဤအင်္ဂါ နှစ်ပါးဖြင့် 'ဤရဟန်းကား ငါဘုရား၏သာသနာ၌ အသဇဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်၏'ဟု စောဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူခဲ့ကြပါပြီ၊ အကျွန်ုပ်သည်လည်း ဤအဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံအကျိုး အားကြောင့် ထိုရဟန်းကဲ့သို့ပင် အင်္ဂါနှစ်ခန်း ဖြည့်စွမ်းနိုင်သူ ဖြစ်ရပါလို၏"ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမှုကို ပြုလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အနာဂတ်ကို ကြည့်ရှုတော်မူလတ်သော် ထိုသူကြွယ်၏ဆုတောင်းပတ္ထနာချက် ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူလတ်၍ "နောက်အခါ ကမ္ဘာတသိန်းအဆုံး၌ ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူလိမ့်မည်၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် သင့်ကို ဤဇောဒဂ်ရာထူး ဌာနနှစ်ပါး၌ ထားတော်မူလိမ့်မည်"ဟု ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူ၍ အနုမောဒနာတရား ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် ဖဲကြွတော်မူလေ၏။ (ဤကား ညီယ်၏ ဆုတောင်းတည်း)။

နောင်တော်ဖြစ်သော သူကြွယ်သည်လည်း တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို "သညာဝိဝဋ္ဋကုသလ = အရူပါဝစရစျာန်အရာ လိမ္မာကျွမ်းကျင်သောအရာ၌" ဇောဒဂ်ရာထူး ထားတော်မူသည်ကို မြင်လတ်၍ ထိုညီငယ်အဝူပင် အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကြီးကို ပြုပြီးလျှင် ထို"သညာဝိဝဋ္ဋ-ကုသလ = အရူပါဝစရစျာန်အရာ လိမ္မာကျွမ်းကျင်မှု" ဇောဒဂ်ရာထူးကို ရပါလိုကြောင်း ဆုတောင်းလေသည်၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ထိုနောင်တော်ဖြစ်သောသူကြွယ်ကို ပြည့်စုံလိမ့်မည့် အကြောင်း ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူ၏။

ထိုသူကြွယ်ညီနောင် နှစ်ဦးလုံးတို့သည် မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှား ရှိတော်မူစဉ် ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်ကြ၍

ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးသောအခါ သာရိရိကစေတီ တော်မြတ်၌ ရွှေဖြင့်ပူဇော်မှု ပြုလုပ်ကြပြီးလျှင် ထိုဘဝမှ စုတေကြ လေသော် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ထိုညီနောင်နှစ်ဦးတို့ (အပါယ်လေးပါး မလားမရောက်ကြပဲ) နတ်ပြည်, လူ.ပြည်၌ ကျင်လည်ကြစဉ်ပင် ကမ္ဘာတသိန်း လွန်ခဲ့လေသည်။

(ထိုညီနောင်နှစ်ဦးတို့တွင် နောင်တော် မဟာပန္ထကာ အကြားကာလ ပြုလုပ်အပ်ခဲ့သော ကောင်းမှုကို မဟာအဌ-ကထာ၌ အထူးမပြဆိုအပ်)။ ညီငယ်ဖြစ်သူ စူဠပန္ထကသည်ကား ကဿပမြတ်စွာ သာသနာ၌ ရဟန်းပြု၍ အနှစ် (၂၀၀၀) နှစ်သောင်းကြာ ကာလတို့ပတ်လုံး ဩဒါတကသိုဏ်း ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းခဲ့၍ နတ်ပြည်၌တဖန် ဖြစ်ပြန်လေသည်။ ထိုနောက် အဇာတသတ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးနောက် ဓမ္မစကြာ တရား ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် ရာဇဂြိဟ်ပြည် ဝေဠုဝန် ကျောင်းတိုက်ကြီး၌ ကိန်းအောင်းမွေလျော် နေတော်မူသော အခါသို့ တိုင်ခဲ့လေ၏။

(ဤအရာဝယ် အကြားညှပ်၍ ပန္ထကညီနောင်တို့ ဖြစ်ပွါး ကြပုံကို ပြဆိုဦးအုံ့)—ရာဇဂြိဟ်ပြည်ဝယ် ဓနသေဋ္ဌိသူဌေးကြီး၏ သမီးသည် မိမိ၏ကျွန်နှင့် မေတ္တာရည်ငံရှိကြ၍ "ငါ၏ ဤအမှုကို အခြားသူများလည်း သိကုန်ကြလိမ့်မည်"ဟုကြံစည်ပြီးလျှင် မိမိ၏ အရှင်လင် ကျွန်ယောကျ်ားကို "ငါတို့သည် ဤအရပ်၌ မနေနိုင် ကြတော့ကုန်၊ ငါ့မိဖများ ဤအပြစ်ကို အကယ်၍ သိသွားကြလျှင် ငါ့ကို အပိုင်းပိုင်းခုတ်ဖြတ် သတ်ကြလိမ့်မည်၊ အရပ်တပါးသို့ သွားရောက်နေထိုင်ကြကုန်စို့" ဟု တိုင်ပင်ညီညွှတ်ကြ၍ လက် ဆောင်ဥစ္စာနှစ်များကို တိတ်တဆိတ်ယူဆောင်ခဲ့ပြီးလျှင် ရှေးဦး ဖွင့်သောတံခါးမှ ထွက်ခဲ့ပြီးနောက်"ဟုတ်ဟုတ်ခြောင်ခြောင်သူတပါး တို့ ငါတို့ကို မသိရာအရပ်သို့ သွားရောက်နေထိုင်ကြကုန်စို့"ဟု တိုင်ပင်၍ နှစ်ဦးလုံးပင် သွားကြလေကုန်၏။

ထိုသူနှစ်ယောက်တို့ မတင်မရှား အရပ်တပါး၌ နေထိုင်ကြစဉ် ဆက်ဆံပေါင်းသင်းမှုကို အစွဲပြု၍ သူဌေးသမီး၏ ဝမ်းတိုက်၌

ကိုယ်ဝန်တည်ရှိလေ၏။ သူဌေးသမီးသည် ကိုယ်ဝန်ရင့်ကျက်ချိန်သို့ ရောက်လတ်သော် "အရှင်....ကျွန်တော်မ၏ ကိုယ်ဝန်သည် ရင့်ကျက်လေပြီ၊ ဆွေမျိုးမိတ်သင်္ဂဟ-စသည် ကင်းကွာရာအရပ်၌ ကိုယ်ဝန်သားကို မွေးဖွားရခြင်းသည် ငါတို့နှစ်ယောက်လုံးအဖို့ ဆင်းရဲလှစွာ၏၊ မိဖအိမ်သို့သာလျှင် ပြန်ကြပါစို့"ဟု လင်ဖြစ်သူကို တိုင်ပင်စကားပြောကြားလေ၏။ လင်ဖြစ်သူသည်"ယနေ့ သွားကြကုန်အုံ့, နက်ဖြန်သွားကြကုန်အုံ့"ဟု နှစ်သိမ့်စကားပြောကြားကာ နေ့ရက်တို့ကို ကုန်လွန်စေခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ သူဌေးသမီးသည် "ဤလူမိုက်ကား မိမိ၏ အပြစ်က ကြီးလှသောကြောင့် မသွားဝံ့ပဲ ရှိချေ၏၊ မိဖတို့မည်သည် သားသမီးအပေါ်၌ ကောင်း စီးပွါးချမ်းသာကို လိုလားကြမြဲမမှတာ ဖြစ်သည်၊ ဤလူမိုက်သည် လိုက်လိုလျှင်လည်း လိုက်စေ၊ မလိုက်လိုလျှင်လည်း နေစေ၊ ငါသွားမှ သင့်တော့မည်"ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် ထိုယောကျ်ားအိမ်ပြင်သို့ ထွက်သွားသောအခါ သူဌေးသမီးသည် အိမ်ရှိ ပရိဘောဂများကို သိမ်းဆည်းသိုမှီးပြီးလျှင် မိမိ မိဖအိမ်သို့ သွားရောက်ကြောင်း ပြောကြားဖို့ရန် အခြားမဲ့အိမ်၌ နေသော သူတို့အား မှာထားခဲ့၍ တယောက်ထီးတည်း ခရီးထွက်ခဲ့လေ၏။

ထို့နောက် ထိုယောကျ်ား အိမ်သို့ ပြန်လာသောအခါ သူဌေးသမီးကို မတွေ့ရ၍ အိမ်နီးချင်းတို့ကို မေးလတ်သည်တွင် "မိဖအိမ်သို့ ပြန်သွားသည်"ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရ၍ လျှင်မြန်စွာ လိုက်လေသော် လမ်းခရီးအကြားဌ၌ သူဌေးသမီးကို မှီတွေ့လေ၏။ ထို သူဌေးသမီးမှာလည်း ထိုတွေ့ရာနေရာ၌ပင် ကိုယ်ဝန်သားကို ဖွားသန့်ခြင်းကိစ္စ ဖြစ်လေတော့၏။ယောကျ်ားက "ရှင်မ....ဤဝတ္ထုကား အဘယ်နည်း" ဟု မေးလတ်သော် "အရှင်.... သားတယောက်တော့ဖြင့် ဖွားမြောက်ခဲ့လေပြီ" ဟု သူဌေးသမီးက ပြန်ကြားပြောဆိုလေ၏။ "ယခုအခါ အဘယ်သို့ ပြုလုပ်ကြမည်နည်း" ဟု တိုင်ပင်ကြသောအခါ "ငါတို့သည် သားဖွားရန် ကိစ္စအတွက် မိဖအိမ်သို့ သွားကြရမည်ဖြစ်သည်၊ ယခုမူ ထိုသားဖွားခြင်းအမှုကိစ္စကား လမ်းခရီးအကြားမှာပင်

ပြီးမြောက်ခဲ့လေပြီ၊ မိဖအိမ်သို့ သွားရောက်၍ အဘယ်အမှု ပြုကုန်အံ့နည်း (= အဂ္ဂိုးမရှိတော့ပြီ)၊ ပြန်ကြကုန်စို့" ဟု နှစ်ဦးလုံးပင် စိတ်တူကြကာ ထိုအရပ်မှပင် ပြန်ခဲ့ကြလေ၏။ ထိုသူငယ်၏ အမည်ကို (လမ်းခ္ခ မွေးဖွားဝေသောကြောင့်) "ပန္ထက = မောင်လမ်း" ဟု အမည်မှည့်ကြလေ၏။

ထိုသူဌေးသမီး၏ကိုယ်ဝယ် မကြာမီပင် အခြားကိုယ်ဝန်သား တည်ပြန်လေ၏။ ထို ဒုတိယကိုယ်ဝန်သား ရင့်ကျက်သောအခါ မှာလည်း ရှေးနည်းအတူပင် မိဖအိမ်သို့အသွား လမ်းခရီး အကြားခ္ခ မွေးဖွားလေသောကြောင့် ပဌမမွေးသော သားအကြီး၏ အမည်ကို "မဟာပန္ထက = မောင်လမ်းကြီး" ဟု မှည့်ခေါ်၍ နောက်မွေးသော သားငယ်၏ အမည်ကို "စူဠပန္ထက = မောင်လမ်းငယ်" ဟု အမည် မှည့်ခေါ်ကြလေ၏။

ဇနီးမောင်နှံ နှစ်ဦးလုံးပင် သားတို့ကို ကိုယ်စီ ပွေ့ချီကြ၍ မိမိတို့ နေရာအရပ်သို့ပင် ပြန်ခဲ့ကြလေကုန်၏။ ထိုသူတို့ ထိုအရပ်ခ္ခ နေကြကုန်စဉ်ပင် သားအကြီး မဟာပန္ထက-သူငယ်သည် အခြားကလေးသူငယ်များက "ဖထွေး, ဖကြီး, ဖိုးဖိုး, ဖွားဖွား"-စသည် ပြောဆိုကြသည်ကို ကြားရ၍ မိမိ၏ မိခင်ကို "အို မိခင်.... အခြားကလေးများသည် 'ဖိုးဖိုး, ဖွားဖွား'-စသည် ပြောဆိုကြပါသည်၊ ကျွန်တော်တို့၏ ဆွေမျိုးများကား မရှိကြဘူးလော" ဟု မေးလေ၏။ မိခင်သူဌေးသမီးက "အိမ်း....ဟုတ်တယ် ချစ်သား....၊ ဤအရပ်မှာ သားတို့၏ ဆွေမျိုးများ မရှိကြဘူး၊ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှာကား **မဟာ**ဓနသူဌေးကြီးသည် သားတို့၏ အဖိုး ဖြစ်သည်၊ ထိုရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှာ သားတို့၏ ဆွေမျိုးတို့ကား များလှစွာကုန်၏" ဟု ပြောကြားလေလျှင် မဟာပန္ထကသည် "အို မိခင်.... အဘယ့်ကြောင့် ထိုရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ မိခင်တို့ မသွားကြသနည်း" ဟု **မေ**းလေ၏။

မိခင်သူဌေးသမီးသည် မိမိ၏ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ မသွားရောက်ခြင်း အကြောင်းကို သားဖြစ်သူအား အဖြေမပေးပဲ သားများက အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် မေးမြန်းပြောဆိုကြလတ်သော် လင်

ယောက်ျားဖြစ်သူကို "အိုအရှင်....ဤသားယောကျ်ားတို့သည် အလွန်ပင်ကျွန်တော်မကို စိတ်ပင်ပန်းစေကြပါကုန်သည်၊ မိဖများသည် ကျွန်တော်မတို့ကို တွေ့မြင်ကြလျှင် အသားကို ဖုံ့ခ်ျစားကြမည် မဟုတ်ပါ၊ သွားကြပါစို့ ကလေးများကိုအဖိုး,အဖွားအိမ်ကိုပြကြ,ပို့ကြပါကုန်စို့"ဟု တိုင်ပင်စကားပြောကြားလေ၏။ လင်ယောက်ျားဖြစ်သူက "အိုရှင်မ....ငါသည် သင်၏မိဖများ မျက်မှောက်သို့ မသွားရောက်ဝံ့ပါ၊ သို့သော်လည်း သင့်ကို မရောက်ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပါမည်" ဟု ပြောကြားလေလျှင် သူဌေးသမီးသည် "ကောင်းပါပြီ အရှင်.... တနည်းနည်းဖြင့် ကလေးများအား အဖိုး,အဖွား၏အိမ်ကိုပြရန် သင့်ပါသည်" ဟု ပြောဆိုကာ ဇနီးမောင်နှံနှစ်ဦးလုံးတို့ပင် သားငယ်တို့ကို ခေါ်ဆောင်၍ သွားကြလေရာ အစဉ်သဖြင့် ရာဇဂြိဟ်ပြည်သို့ ရောက်ကြ၍ မြို့တံခါးဝ တခုသောစရပ်၌ တည်းခိုနေထိုင်ကြပြီးသော် ကလေးတို့မိခင်သည် သားငယ်နှစ်ယောက်တို့ကို ခေါ်ဆောင်၍ မိမိတို့ရောက်လာကြောင်း မိဖတို့အား အသိပေး ပြောကြားစေလေ၏။

မိဖနှစ်ပါးတို့သည် ထိုသတင်းစကားကို ကြားသိကြရလေလျှင် "သံသရာ၌ ကျင်လည်ကြသော သူတို့အဖို့ရာ သားမဖြစ်ဘူးသောသူ, သမီးမဖြစ်ဘူးသောသူမည်သည် မရှိ၊ ထိုသူနှစ်ဦးတို့ကား ငါတို့အပေါ် အလွန်ကြီးမားသည့်အပြစ်ကို လွန်ကျူးသူများဖြစ်ကြသည်၊ ထိုသူနှစ်ဦးလုံးပင် ငါတို့မျက်မှောက်၌ ရပ်တည်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ကြ မထိုက်တန်ကြပေ၊ သို့သော် ဤမျှသော ဥစ္စာကိုယူ၍ နှစ်ဦးလုံးပင် ချမ်းသာရာအရပ်သို့ သွားရောက်ကြကာ အသက်ရှင်ကြပါစေ၊ ကလေးနှစ်ယောက်တို့ကိုမူ ဤငါတို့အိမ်သို့ ပို့လိုက်ကြကုန်စေ"ဟု တမန်လွှတ်၍ ပြန်ကြားပြောဆိုစေကြကုန်၏။ သူဌေးသမီးသည် မိဖတို့က ပို့လိုက်သောဥစ္စာကို ယူ၍ သားငယ်နှစ်ယောက်တို့ကို တမန်တို့၏လက်၌ပင် ပေးအပ်၍ အဖိုး,အဖွားထံသို့ ပို့စေလေ၏။ မဟာပန္ထက, စူဠပန္ထက = ကလေးသူငယ် နောင်ညီနှစ်ယောက်တို့သည် အဖိုး,အဖွားအိမ်၌ ချမ်းသာစွာ ကြီးပြင်းကြရလေကုန်၏။

(ခ) ဤနောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြခြင်း

နောင်ညိုနှစ်ယောက်တို့တွင် စူဠပန္ဆကကား အလွန်နုနယ် အသက်ငယ်ရှာသေး၏၊ မဟာပန္ဆကကား အဖိုး = ဓနသေဋ္ဌိ သူဌေးကြီးနှင့် အတူတကွ မြတ်စွာဘုရား၏ တံရားစကားကြားနာ ဖို့ရန် အမြဲလိုက်ပါခဲ့၏။ ထိုမဟာပန္ဆကသူငယ်၏အဖို့ရာ အမြဲ မပြတ် မြတ်စွာဘုရားရှင် မျက်မှောက်တော်၌ တံရားတော်ကို ကြားနာရသောကြောင့် ရှင်ရဟန်းပြုဖို့ရန် စိတ်သွတ်လေ၏။ သို့ရကား မဟာပန္ဆကသည် အဖိုး = ဓနသေဋ္ဌိ သူဌေးကြီးကို "ဖိုးဖိုး....အကယ်၍ ဖိုးဖိုးတို့က ခွင့်ပြုကြပါလျှင် ကျွန်တော်သည် ရှင်ရဟန်းပြုပါရစေ" ဟု ခွင့်ပန်စကား ပြောကြားလေ၏။ အဖိုး ဖြစ်သူ ဓနသေဋ္ဌိသူဌေးကြီးသည် "ဘယ့်နှယ်ပြောပါလိမ့် ချစ်မြေး.... အဖိုး၏အဖို့ရာ လောကကြီးတခုလုံး ရှင်ရဟန်း ပြုခြင်းထက် ငါ့မြေး၏ ရှင်ရဟန်းပြုခြင်းကသာ အကောင်းမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ သည်၊ အကယ်၍ စွမ်းနိုင်ပါလျှင် ရှင်ရဟန်းပြုသာ ပြုပါ ငါ့မြေး...." ဟု ဝမ်းမြောက်စွာ ပြောကြား၍ မဟာပန္ဆက၏ ခွင့်ပန်ချက်ကို လက်ခံပြီးလျှင် မဟာပန္ဆကသူငယ်ကို ခေါ်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်သို့ သွားရောက်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က "သူဌေး ကြီး....အသို့နည်း = ဘယ့်နှယ်လဲ သင်သည် ကလေးကို ရအပ် သလော" ဟု မေးတော်မူလေလျှင် ဓနသေဋ္ဌိ သူဌေးကြီးသည် "မှန်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား.... ဤ သူငယ်ကား တပည့်တော်၏ မြေးအကြီး ဖြစ်ပါသည်၊ ဤ သူငယ်က အရှင်ဘုရားတို့၏ အထံ တော်၌ ရှင်ရဟန်းပြုပါရစေဟု ပြောကြားနေပါသည်ဘုရား" ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် အနိုးရှိ ဆွမ်းခံရဟန်းတပါးကို "ဤ သူငယ်ကို ရှင်ပြုပေးလိုက်လော့" ဟု အမိန့် ပေးတော်မူလေ၏။ ဝိဏ္ဏာစာရိကမထေရ်သည် သူငယ်အား တစပဏ္ဍိတကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပြောပြပြီးလျှင် ရှင်ပြုပေးလေ၏။ မဟာပန္ဆက သာမဏေသည် ရှင်ဖြစ်သည်မှစ၍ များစွာသော ဘုရားစကား = ပိဋကတ်တော် များကို သင်ကြား၍ အသက်နှစ်ဆယ် ပြည့်သောအခါ ရှုဟန်း

ပဋ္ဌင်းအဖြစ်ကို ရယူလေ၏။ ရဟန်းဖြစ်ပြီးလတ်သော် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ပွါးများကြီးကုတ် အားထုတ်သည်ဖြစ်၍ အရှုပါဝစရစျာန်လေးပါးတို့ကို လေ့လာရရှိနိုင်နင်းသူ ဖြစ်ပြီးလျှင် စျာန်မှထ၍ ဝိပဿနာတရား ပွါးများကြီးကုတ် အားထုတ်တော်မူလေရာ အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်မြောက် ရောက်ရှိတော်မူလေ၏။ ဤသို့လျှင် အရှင်မဟာပန္ထက ရဟန္တာအရှင်မြတ်သည် အရှုပါဝစရစျာန် အရာဝယ် လွန်စွာ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်တော်မူလေ၏။

ညီငယ်ကို ရှင်ပြုပေးခြင်း

မဟာပန္ထကမထေရ်သည် စျာန်ချမ်းသာ, ဖိုလ်ချမ်းသာတို့ဖြင့် အခါကို လွန်စေတော်မူလျက် တနေ့သ၌ "ဤ စျာန်ချမ်းသာ, ဖိုလ်ချမ်းသာကို ငါ့ညီ စူဠပန္ထကအား ပေးခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်မည်လော" ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် အဖိုးသူဌေးကြီးထံ သွားရောက်၍ "ဒါယကာသူဌေးကြီး....အကယ်၍ သင်တို့က သဘောတူလက်ခံကြမည်ဆိုပါလျှင် ငါသည် စူဠပန္ထကကို ရှင်ပြုပေးလိုပါ၏" ဟု ခွင့်ပန်စကား မိန့်ကြားလေ၏။ အဖိုးသူဌေးကြီးက "အလိုတော်ရှိသည့်အတိုင်း ရှင်ပြုပေးတော်မူကြပါ အရှင်ဘုရားတို့...." ဟု ကျေနပ်စွာ ခွင့်ပြုစကား ပြောကြားလတ်သော် မဟာပန္ထကမထေရ်သည် စူဠပန္ထကသူငယ်ကို ရှင်ပြုပေး၍ ဆယ်ပါးသီလတို့၌ တည်စေလေ၏။

စူဠပန္ထကသာမဏေသည် နောင်တော်မဟာပန္ထကမထေရ်၏ အထံ၌—

ပဒုမံ ယထာ ကောကနုဒံ သုဂန္ဓံ၊
ပါတော သိယာ ဖုလ္လ-မရိတဂန္ဓံ။
အဂ်ီရသံ ပဿ ဝိရောစမာနံ၊
တပန္တ-မာဒိစ္စ-မိဝန္တလိက္ခေ။

ကောကနုဒံ=ရွက်ဖတ်များထ အဆင်းလှ၍ ကောကနဒ အမည်ရသော။ သုဂန္ဓံ=ရနံ့ကောင်းကြိုင် လှိုင်ပေ

ထသော။ ပဒုမံ = ပဒုမာကြာသည်။ ပါတော = နေ
အရုဏ်စက် တက်လတ်ဦးစွာ နံနက်အခါ၌။ ဖုလ္လံ = ပွင့်
သည်ဖြစ်၍။ အဝိတဝန္ဒံ = ရနံ့ကောင်းသင်းပျံ့မကင်းသည်
ဖြစ်၍။ ဝိရောစမာနံ = ရှုချင်စဖွယ် တင့်တယ်လှပသည်။
သိယာ ယထာ = ဖြစ်လေသကဲ့သို့။ (တထာ = ထို့အတူ)။
သုဂန္ဓံ = ကိုယ်တော်ရနံ့ ဂုဏ်ရနံ့ဖြင့် သင်းပြန့်မွှေးကြိုင်
လှိုင်တော်မူထသော။ အန္တလိက္ခေ = အဇဋာပြင် မိုး
ကောင်းကင်၌။ အာဒိစ္စမိဝ = သရဒအခါ တက်လာ
ပေါ်ထွန်း နေစက်ဝန်းကဲ့သို့။ တပန္တံ = ကိုယ်တော်၏
တန်ခိုးရှိန်ဖြင့် တထိန်ထိန် တောက်ပတော်မူထသော။
ဝိရောစမာနံ = ဖူးတိုင်းသပ္ပါယ် တင့်တယ်စွာထသော။
အဗိရသံ = ကိုယ်တော်မြတ်မှ မပြတ်ပြိုးပြက် တလက်
လက်ဖြင့် ထွက်သောရောင်ခြည်ရှိတော်မူသော မြတ်စွာ
ဘုရားကို။ ပဿ = ပဿာဟိ = အာရုံထင်ထင် သဒ္ဓါ
ဇောသက်ဝင်၍ ဖူးမြင်လိုက်စမ်းပါတော့လော—

ဤဂါထာကို, သင်ယူလေသည်။ သင်ပြီးတိုင်း သင်ပြီးတိုင်းသော
စာပိုဒ်များသည် အထက်အထက် စာပိုဒ်များကို သင်ယူလတ်
သည်ရှိသော် ပျောက်ခြင်းမလှ ပျောက်၍ပျောက်၍ သွားလေ၏။
ထို စူဠပန္ထက သာမဏေ၏အဖိုရာ ဤဂါထာကို သင်ယူရန်
အားထုတ်စဉ်ပင် လေးလတို့လွန်၍ သွားကုန်၏(= လေးလကြာ
သော်လည်း ဤဂါထာကို နှုတ်တက်မရနိုင်ဟု ဆိုလိုသည်။)

(စူဠပန္ထကသည် ကဿပမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါက ရဟန်း
ပြု၍ ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်တပါး ဖြစ်ပြီးလျှင် အခြားဉာဏ်နှုန်းနှေး လေးကန်
သည့် ရဟန်းတပါး ပါဠိသင်ယူသောအခါ ပြက်ရယ်ပြောင်လှောင်မှု
ပြုခဲ့လေသည်။ ထိုဉာဏ်နှုန်းသော ရဟန်းသည် ထိုပြက်ရယ်ပြောင်
လှောင်မှုကြောင့် ရှက်နီးလှရကား ပါဠိကိုလည်း မသင်ဝံ့တော့ချေ၊
စာအုံ့မှုကိုလည်း မပြုဝံ့တော့ချေ၊ ထိုမကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံကြောင့်
ယခု စူဠပန္ထကဘဝစယ် ရှင်သာမဏေပြုပြီးလျှင်ပင် ထိတ်လန့်ဖွယ်ရာ
ဉာဏ်ပညာနှုန်းနှေးထိုင်းမှိုင်း၍ သွားလေ၏။ ထို့ကြောင့် သင်ပြီးတိုင်း
သင်ပြီးတိုင်းသော စာပိုဒ်များသည် အထက်အထက် စာပိုဒ်များကို

သင်ယူလတ်သည်ရှိသော် ပျောက်ခြင်းမလှ ပျောက်၍မေ့၍ သွားကြ လေ၏။ ။အင်္ဂုတ္တရဋ္ဌကာမ)။

ထိုအခါ စူဠပန္ထကသာမဏေကို နောင်တော်မဟာပန္ထက မထေရ်သည် စူဠပန္ထက....သင်သည် ဤသာသနာတော်၌ မင်ဖိုလ်ကို မရထိုက်သူ = အဘမ္ဘပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ချေ၏၊ သင်ကား လေးလတ္တိုဖြင့် တုဂါထာကိုမျှ ရအောင်မသင်ယူနိုင်၊ ထိုသို့ဂါထာ တပုဒ်ကိုမျှ လေးလဖြင့် ရအောင်မသင်ယူနိုင်သော သင်သည် ရဟန်းကိစ္စကိုကား အဘယ်မှာလျှင် အတွတ်အထိပ် (= အရှ-ဟတ္တဖိုလ်) ပေါက်ရောက်စေနိုင်လိမ့်မည်နည်း = မရောက်စေနိုင်မည်သာ ဖြစ်၏၊ သို့ရကား သင်သည် ဤကျောင်းမှ ထွက်သွား လော့"ဟု နှင်ထုတ်လေ၏။ထိုသို့ နောင်တော်မထေရ်က နှင်ထုတ်အပ်ရကား စူဠပန္ထကသာမဏေသည် ကျောင်းပေါ်၌ မနေဝံ့ တော့ပဲ ကျောင်းအစွန်အဖျား (နောင်တော်မထေရ် မြင်မည့် နေရာ)၌ ငိုကြွေးလျက် ရပ်တည်နေလေ၏။

ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရား၎င်သည် ရာဇဂြိဟ်ပြည်ကို အမှီ ဂေါစရဂါမ် ပြု၍ ဆရာဇီဝက "လှူဒါန်းဆောက်လုပ်အပ်သည့် သရက်ဥယျာဉ် ကျောင်းတိုက်တော်၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူဆဲဖြစ်၏၊ ထိုအခါ ဆရာဇီဝကသည် ယောကျ်ားတယောက်ကို "ရဟန်းငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ မြတ်စွာဘုရားကို နက်ဖြန် ဆွမ်းစားကြွရန် သွားရောက်ပင့်လျှောက်ချေ"ဟု စေလွှတ်လိုက်၏။ ထိုအချိန်၌ မဟာပန္ထကမထေရ်သည် ဘဏ္ဍုဒ္ဓေသက = ဆွမ်းညှန်းသမျှတို့ ရယူထားသူ ဖြစ်လေ၏။သို့ရကား ဆွမ်းစား အပင့်လာသော ဒါယကာက အရှင်မဟာပန္ထကမထေရ်ကို "အရှင်ဘုရား....ရဟန်းငါးရာတို့အတွက် ဆွမ်းကို လက်ခံတော်မူ ပါဘုရား"ဟု လျှောက်ထားအပ်လေသော် မဟာပန္ထကမထေရ်သည် "စူဠပန္ထကကိုထား၍ ကြွင်းကျန်သော ရဟန်းတို့အတွက် ဆွမ်းကို လက်ခံ၏"ဟု (စူဠပန္ထကကို ပစ်ပယ်စကား)မိန့်ကြား လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားက ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးတော်မူခြင်း

စူဠပန္ထကသည် ထိုစကားကိုကြားရလျှင် အတိုင်းထက်အလွန် နှလုံးမသာမယာ ဖြစ်ရှာလေ၏။မြတ်စွာဘုရားသည် စူဠပန္ထက၏ ပင်ပန်းနေပုံကို မြင်ဘော်မူ၍ "စူဠပန္ထကသည် ငါဘုရားကြွသွားလျှင် သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်လိမ့်မည်"ဟု ဆင်ခြင်တော်မူ၍ ကြွရောက်ပြီးလျှင် မနီးမဝေးသောအရပ်၌ ကိုယ်တော်ကို ထင်စွာပြလျက် "ချစ်သားပန္ထက....သင်ချစ်သားသည် အဘယ့်ကြောင့် ငိုကြွေးနေသနည်း"ဟု မေးတော်မူလေ၏။ စူဠပန္ထက-က "မြတ်စွာဘုရား....နောင်တော်မထေရ်က တပည့်တော်ကို ကျောင်းမှ နှင်ထုတ်ပါသည်ဘုရား"ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ချစ်သားပန္ထက.....သင်၏နောင်တော်မှာ သတ္တဝါတို့၏ အာသယဓာတ်,အနုသယဓာတ်ကို သိသော = အာသယာနုသယဉာဏ် မရှိချေ၊ သင်ချစ်သားကား ငါဘုရားချေချွတ်ဆုံးမရမည့်=ဗုဒ္ဓဝေနေယျပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေသည်" ဟု အားပေးစကား မိန့်ကြားတော်မူပြီးလျှင် "ချစ်သားပန္ထက.... သင်ချစ်သားသည် ဤအဝတ်ကို လက်ဖြင့်ဆုပ်ကိုင်၍ 'ရဇောဟရဏံ ရဇောဟရဏံ = ဤအဝတ်ကား မြေကို ဆောင်တတ်စွာ၊ ဤအဝတ်ကား မြေကိုဆောင်တတ်စွာ'ဟု တတွတ်တွတ်ရွတ်ဆိုကာ ဘာဝနာတရား ပွါးများအားထုတ်လော့"ဟု မိန့်တော်မူ၍ တန်ခိုးတော်ဖြင့် ဖန်ဆင်းပြီးလျှင် စင်ကြယ်သော ပုဆိုးကြမ်း=အဝတ်စတခုကို ပေးတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။စူဠပန္ထကသည် ရှေး တခုသောဘဝက မင်းဖြစ်၍ မြို့ကို လက်ပါရစ် လှည့်လည်ကြည့်ရှုသည်တွင် နဖူးမှ ချွေးယိုထွက်သဖြင့် စင်ကြယ်သော ပုဆိုးစဖြင့် နဖူးကို သုတ်လေ၏။ပုဆိုးစသည် ညစ်နွမ်း၍ သွားလေ၏။ ထို(စူဠပန္ထကအလောင်း)မင်းသည် "ဤညစ်နွမ်းသော ကိုယ်ကို အမှီပြု၍ ဤသို့သဘောရှိသည့် စင်ကြယ်သောပုဆိုးစသည် ပကတိသဘောကို စွန့်၍ ညစ်နွမ်းရလေပြီ၊ သင်္ခါရတရားတို့သည် မမြဲကုန်စွဘတကား"ဟု အနိစ္စသညာကို ရခဲ့ဘူးလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစူဠပန္ထက၏အဖိုရာ "ရဇောဟရဏကမ္မဋ္ဌာန်း=မြေကို ဆောင်တတ်သည့် အဝတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် သာလျှင်" အရဟတ္တဖိုလ်ရကြောင်း

အားကောင်းသော ဥပနိဿယည်း ဝစ္စည်းဖြစ်လေသည်၊ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် စူဠပန္ထကု၏ ဖော်ပြရာပါ ရှေးအကြောင်းကောင်းမှုကို မြင်တော်မူ၍ ထိုကောင်းမှုအား လျှောက်ပတ်သော်ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာ တိုက်တွန်းတော်မူလိုသည်ဖြစ်၍ စင်ကြယ်သော ပုဆိုးကြမ်းအဝတ်စကို ပေးတော်မူ၏)။

အရှင်စူဠပန္ထက ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း

စူဠပန္ထကသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ပေးအပ်သည့် ပုဆိုးအဝတ်စကို "ရဇောဟရဏံ ရဇောဟရဏံ = မြှုကို ဆောင်တတ်စွဲ တကား၊ မြှုကို ဆောင်တတ်စွဲတကား"ဟု တတွတ်တွတ်ရွတ်ဆို လျှက် လက်ဖြင့် ဆုပ်နယ်ကာ ထိုင်နေလေ၏။ ယင်းသို့ ဆုပ်နယ် ဖန်များလတ်သော် ထိုပုဆိုးကြမ်း အဝတ်စ၏ ချည်မျှင်များသည် ညစ်နွမ်း၍ လာကုန်၏၊ တဖန်ဆုပ်၍ သုံးသပ်ဆုပ်နယ်ပြန်သော် လက်နှီးအဝတ်သဖွယ် တိုး၍ညစ်နွမ်းလေ၏။ စူဠပန္ထကသည် ဉာဏ်ရင့်ကျက်ချိန်သို့ရောက်၍ ထိုပုဆိုးကြမ်းခဲ့ ခယဝယ=ကုန်ခန်းခြင်း ပျက်စီးခြင်းသဘောကို စိတ်ဝယ်ထင်မြင်စေပြီးနောက် တဖန် ဆက်၍ "ဤပုဆိုးကြမ်းအဝတ်စသည် ပကတိပင်ကိုယ်အားဖြင့် ဖြူစင်သန့်ရှင်းသောအဝတ်ဖြစ်၏၊ သို့သော် ဤဥပါဒိန္နက = ငါ၏ ခန္ဓာကိုယ်ကို အမှီအကြောင်းပြု၍ ညစ်နွမ်းရလေသည်။ ဤစိတ် တရားသည်လည်း ဤအဝတ်နှင့်တူသောအလား = ဖြစ်ခြင်းရှိစွဲ တကား = ဘဝင်စိတ်အနေ ပင်ကိုယ်ပကတိအားဖြင့် ဖြူစင် သန့်ရှင်းသော ဤစိတ်သည်လည်း ရာဂ,ဒေါသ,မောဟ-စသော ယုဉ်ဖက်အကုသိုလ်တရားတို့နှင့် ဆက်စပ်သောကြောင့် ညစ်နွမ်း သော သဘောရှိစွဲတကား"ဟု မိမိ၏ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း နှလုံး သွင်း ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ သမာဓိဘာဝနာအလုပ်ကို အားထုတ် လေရာ ရူပါဝစရဈာန်လေးပါးတို့ကို ရရှိ ထိုဈာန်တို့ကို အခြေပါ-ဒက ပြုလုပ်၍ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းလတ်သော် ပဋိသမ္ภိဒါ ဉာဏ်လေးပါးတို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်လေ၏ = ပဋိသမ္ภိဒါပတ္တ ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။ အရှင်စူဠပန္ထကသည် မနောမယ ရူပါဝစရဈာန်ကို လှလှကြီး ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ရရှိသူဖြစ်၍

တပါးတည်းက အများဖြစ်အောင်, အများကြီးက တပါးတည်း ဖြစ်အောင်–ဤသို့စသည့် ဖန်ဆင်းနိုင်သော ဈာန်ရှင် ဖြစ်တော်မူ သည်ပြင် ထိုအရှင်မြတ်၏အဖိုရာ အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်ပင် ဝိဋ္ဌကတ် တော်သုံးပုံလည်း တတ်ပြီး သင်ပြီး, အဘိညာဏ်ခြောက်ပါးတို့ လည်း ရပြီးသား ဖြစ်လေတော့၏။ (ဤအရာမျိုးကို မဂ္ဂသိဒ္ဓ-ပရိယတ္တိ, မဂ္ဂသိဒ္ဓအဘိညာဏ်ဟု ခေါ်၏၊ ပရိယတ်ကို အထူး မသင်ရပဲ, အဘိညာဏ်အတွက် အထူးအားမထုတ်ရပဲ အရဟတ္တ မဂ်ကို ရလိုက်လျှင်ပင် ဝိဋ္ဌကတ်လည်း သင်ပြီး တတ်ပြီး, အဘि-ညာဏ်တို့ကိုလည်း ရပြီးသား ဖြစ်လေသည်၊ မဂ်၏တန်ခိုး ကြောင့် ပြီးသည့် ပရိယတ်, အဘိညာဏ်ဟု ခေါ်ဆိုရာ၏)။

နောက်တနေ့၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းပေါင်း (၄၉၉) လေးရာ့ကိုးဆယ့်ကိုးပါးတို့နှင့် အတူတကွ ဆရာဇီဝက၏ နေအိမ် သို့ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးရန် ကြွရောက်ကာ ထိုင်နေတော်မူလေ၏။ အရှင်စူဠပန္ထကသည်ကား မိမိအတွက် ဆွမ်းကို နောင်တော် မဟာပန္ထကမထေရ်က လက်မခံသည့်အတွက်သာ မလိုက်ပါရပဲ ရှိလေ၏။ ဆရာဇီဝကသည် ရှေးဦးစွာ ယာဂုကပ်လှူဖို့ရန် စီမံ အားထုတ်လေ၏၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ယာဂုကို အလှူမခံပဲ လက်တော်ဖြင့် သပိတ်တော်ကို ပိတ်၍ ထားတော်မူ၏။ ဆရာ ဇီဝက-က "မြတ်စွာဘုရား.....အဘယ့်ကြောင့် ယာဂုကို အလှူမခံ ပါသနည်း ဘုရား"ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင် သည် "ဒါယကာဇီဝက...ကျောင်းမှာ ရဟန်းတပါး ကျန်ရှိနေ သေးသည်"ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ထိုအခါ ဆရာဇီဝကသည် ယောကျ်ား တယောက်ကို "အမောင်...သွားပါချေ၊ ကျောင်းမှာကျန်ရှိနေသော အရှင်မြတ် ကို ပင့်၍ လာခဲ့ပါလော့" ဟု မှာထား စေလွှတ်လိုက်လေ၏။ စူဠပန္ထက မထေရ်သည်လည်း ထို ယောကျ်ား မ်ိုလာမီကပင် ကြိုတင်၍ ရဟန်းတပါးနှင့်တပါး ပုံပန်းသဏ္ဌာန်မတူအောင်, ရဟန်းတပါး၏ သက်နှီးစီရင်ခြင်း-စသော အရုပ်ကိစ္စကိုလည်း

အခြား ရဟန်းတပါးနှင့် မတူအောင်ပြု၍ ရဟန်းတော်ပေါင်း တထောင် တန်ခိုးဖြင့် ဖန်ဆင်းထားနှင့်လေ၏။

ဆရာဇီဝကလွတ်လိုက်သော ယောက်ျားသည် ကျောင်းဌ ရဟန်းတော်တို့ အလွန်များနေသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍(ဆရာဇီဝက-က ရဟန်းတပါးကိုသာ အပင့်လွတ်လိုက်ရကား မပင့်ဝံ့တော့ပဲ) တဖန်ပြန်လာ၍ ဆရာဇီဝကအား "အိုအရှင် ဆရာဇီဝက.... ဤသခု ဆရာ့အိမ်မှာ ကြွရောက်ရှိနေသော ရဟန်းသံဃာထက် ကျောင်းတိုက်မှာရှိနေသော ရဟန်းသံဃာက ပိုများပါသည်၊ သို့ဖြစ်၍ ပင့်ဖိတ်ရမည့် အရှင်ကောင်းကို မသိနိုင် မစဉ်းစားနိုင် အောင် ဖြစ်ပါသည်" ဟု ပြန်ကြား ပြောဆိုလေ၏။ ဆရာဇီဝက သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို "မြတ်စွာဘုရား.....ကျောင်းတိုက်မှာ ကျန်ရှိနေရစ်သော ရဟန်းသည် အဘယ်အမည်ရှိပါသနည်း"ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က "ဒါယကာဇီဝက.... ကျောင်းတိုက်မှာ ကျန်ရှိနေရစ်သော ရဟန်းသည် 'စူဠပန္ထက အမည်ရှိ၏" ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် ဆရာဇီဝကသည် ထို ယောက်ျားကို "အမောင်....တဖန် သွားပါဦးလော့၊ စူဠပန္ထက အမည်ရှိသော အရှင်သည် အဘယ်အရှင်မြတ်နည်း'ဟု မေး၍ ပင့်ဆောင်ခဲ့လော့"ဟု မှာတမ်း၍ တဖန် အပင့်လွတ်လိုက်ပြန် လေ၏။

ထို ယောက်ျားသည် ကျောင်းတိုက်သို့သွား၍ "စူဠပန္ထက အမည်ရှိသော အရှင်သည် အဘယ်အရှင်မြတ်ပါနည်း" ဟု မေး လေ၏။ ရဟန်းတထောင်လုံးကပင် "စူဠပန္ထကမထေရ်ဆိုသူမှာ ငါပင်တည်း၊ စူဠပန္ထကမထေရ်ဆိုသူမှာ ငါပင်တည်း" ဟု ဖြေ ကြားလေ၏။ ထိုယောက်ျားသည် တဖန် ပြန်လာ၍ ဆရာဇီဝက အား "ဆရာ .... ရဟန်းတထောင်အားလုံးကပင် 'စူဠပန္ထက မထေရ်ဆိုသူမှာ ငါပင်တည်း၊ စူဠပန္ထကမထေရ်ဆိုသူမှာ ငါပင် တည်း' ဟု မိန့်ကြားကြပါသည်၊ အကျွန်ုပ်သည် ဤမည်သော အရှင်ကို ပင့်ခေါ်ရမည်ဟု မသိနိုင် မစဉ်းစားနိုင်အောင် ဖြစ်ခဲ့ရ ပါသည်" ဟု ပြန်ကြားပြောဆိုလေ၏။ ဆရာဇီဝကသည်ကား

သစ္စာလေးပါး တရားသိပြီးသူ အရိယာဒါယကာ တယောက် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် "ကျောင်းမှာ ကျန်ရှိနေရစ်သော ရဟန်းသည် တန်ခိုးရှင်ရဟန်းတည်း" ဟု နည်းဥပါယ်အားဖြင့်ပင် သိမြင်၍ "အမောင်....သွားပါချေဦး၊ ရှေးဦးစွာပြောကြားသော ရဟန်းကို ပင် 'မြတ်စွာဘုရားက ,အရှင်ဘုရားတို့ကို ခေါ်တော်မူ၏' ဟု ပြောဆို၍ ထိုရဟန်း၏ သက်နုံးစွန်းခ်ြ ဆွဲကိုင်ကာ ပင့်ခဲ့လော့"ဟု ပြောဆိုစေလွှတ်လိုက်ပြန်၏။ ထိုယောကျ်ားသည် ကျောင်းတိုက် သို့ သွားပြန်၍ ဆရာဇီဝက မှာလိုက်သည့်အတိုင်း ပြုလုပ်လေလျှင် ထိုခဏမှာပင် ရဟန်းတထောင်တို့ ကွယ်ပျောက်၍သွားကြလေ ကုန်၏။ ထိုအခါမှာမှ ထိုယောကျ်ားသည် အရှင်စူဠပန္ထက မဃေရကို ပင့်ဖိတ်ခေါ်ဆောင်၍ သွားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား သည် ထိုခဏမှာမှ ယာဂုကို အလှူခံကာ ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင် တော်မူလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီး၍ ကျောင်းတော်သို့ ပြန်ရောက်တော်မူလျှင် တရားသဘင်၌ "ဘုရားရှင်တို့မည်သည် အလွန်လျှင် ကြီးမြတ်လှကုန်စွာတကား၊ လေးလကြာ၍မှ ဂါထာ တပုဒ်ကို နှုတ်တက်ရအောင် မသင်ယူနိုင်သောရဟန်းကို ဤသို့စဉ် တန်ခိုးကြီးမြတ်သူ ဖြစ်အောင် ပြုတော်မူနိုင်ပါပေကုန်၏" ဟု ရဟန်းတို့၏ ဆွေးနွေးစကား ဖြစ်ရှိလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင် သည် ထိုရဟန်းတို့၏ စိတ်ဖြစ်ပုံကို သိတော်မူ၍ တရားသဘင်သို့ ကြွတော်မူကာ ခင်းထားအပ်သော ဘုရားနေရာတော်၌ ထိုင်နေ တော်မူလျက် "ရဟန်းတို့....သင်တို့သည် အဘယ်စကားကို ပြော ကြားနေကြကုန်သနည်း"ဟု မေးတော်မူလေ၏။ ရဟန်းများက "မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်များသည် အခြားစကား တစုံတရာ ကိုမျှ မပြောဆိုကြပါ၊ 'စူဠပန္ထကသည် အရှင်ဘုရားတို့၏အထံမှ ကြီးစွာသော လာဘ်ကို ရအပ်လေပြီ'ဟု အရှင်ဘုရားတို့၏ ဂုဏ် ကျေးဇူးစကားကိုသာ ပြောဆိုနေကြပါကုန်၏" ဟု ပြန်ကြား လျှောက်ထားကြလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ရဟန်းတို့.... ယခုအခါ ငါဘုရား၏ ဩဝါဒကို လိုက်နာ၍ လောကုတ္တရာအမွေ

အနှစ်ကို ရခြင်းကဲ့ မအံ့ဩလောက်သေး၊ ဤစူဠပန္ထကသည် အတိတ်ဝေးစွာ ရှေးအခါကလည်း မရင့်ကျက်သေးသောဥာဏ်၌ တည်စဉ် ငါဘုရား၏ အဆုံးအမကို လိုက်နာ၍ လောကီအမွေ အနှစ်ကို ရဘူးလေပြီ"ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ရဟန်းတို့က "အဘယ်အခါတုန်းကနည်း၊ မြတ်စွာဘုရား...."ဟု တောင်းပန် လျှောက်ထားကြသဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုရဟန်းတို့အား ဤဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း အတိတ်ဖြစ်ရပ် "စူဠသေဋ္ဌီဇာတ်"ကို ထုတ်ဆောင်ပြတော်မူလေ၏—

စူဠသေဋ္ဌီဇာတ်

ရဟန်းတို့.....ရှေးလွန်လေပြီးသော အခါ ဗာရာဏသီပြည်၌ ဗြဟ္မဒတ်မင်း မင်းပြုလေ၏၊ ထိုအခါ စူဠသေဋ္ဌီအမည်ရှိသော ပညာရှိသုခမိန်သူဌေးသည် ခပ်သိမ်းသောနိမိတ်တို့ကို သိမြင် ကျွမ်းကျင်၏။ စူဠသေဋ္ဌီသုခမိန်သူဌေးသည် တနေ့သ၌ မင်းကို ခစားရန် သွားလတ်သော် လမ်းခရီးအကြား၌ ကြွက်သေ တစ်ကောင်ကို တွေ့မြင်၍ ထိုခဏဝယ် ကောင်းကင်နက္ခတ်ကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်ပြီးသော် "ပညာမျက်စိရှိသော အမျိုးကောင်းသား သည် ဤကြွက်သေကို ယူဆောင်၍ သားမယား မွေးမွာကို မြှုရန်ရင်း, အလုပ်ကိစ္စတို့ကို ယှဉ်စေရန်ရင်း တတ်နိုင်၏"ဟု နိမိတ်ဖတ် စကား ပြောကြားလေ၏။

မထင်မရှား ဆင်းရဲသားတယောက်သည် ထိုပညာရှိသုခမိန် စူဠသေဋ္ဌီသူဌေး၏ နိမိတ်ဖတ်စကားကို ကြားရ၍ "ဤသုခမိန် သူဌေးသည် မသိပဲ ပြောလိမ့်မည်မဟုတ်"ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်၍ ထိုကြွက်သေကို ကောက်ယူပြီးလျှင် ဈေးဝယ်ခုသို့ သွားရောက်ကာ ကြောင်စာအဖြစ် ရောင်းချ၍ တချင်ရွေးမျှသော ဥစ္စာကို ရလေ၏။ ထိုတချင်ရွေးဖြင့် တင်လဲ(= ထန်းလျက်ခဲ)ကို ဝယ်ပြီးလျှင် သောက်ရေအိုးတလုံးကို ထမ်းယူခဲ့ကာ တောမှ ပန်းခူး၍ပြန်လာ သော ပန်းသည်တို့ကို တွေ့၍ တင်လဲခဲ အတန်ငယ် အတန်ငယ်ကို ပေးပြီးလျှင် ရေမှုတ်ဖြင့် သောက်ရေကို သန့်သန့်ပြန့်ပြန့်ခပ်ယူကာ

အမောပြေတိုက်ပေးလေ၏။ ပန်းသည်မျှားသည် ကျေးဇူးတင်စွာ ဖြင့် ထိုဆင်းရဲသားအား ပန်းတဆုပ်စီ တဆုပ်စီ ပေးခဲ့ကြတုန်း၏။

(ဤမှစ၍ ထိုဆင်းရဲသား အမျိုးကောင်းသားကို ပညာရှိသူ ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း, စူဌသေဋ္ဌိသုခမိန်သူဌေး၏ နည်းခံတပည့် ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း "ပညာရှိတပည့်ငယ်"ဟု၍ ခေါ်ဆိုသုံးစွဲ ပေအုံ)။ ထိုပညာရှိတပည့်ငယ်သည် ပန်းသည်မျှား တဆုပ်စီ တဆုပ်စီ ပေးခဲ့ကြသော ပန်းဖိုးဖြင့် နောက်တနေ့၌လည်း ရနိုင် သမျှသော တင်လဲနှင့် သောက်ရေအိုးသန့်သန့်ကို ထမ်းဆောင် ကာ ပန်းဥယျာဉ်ရှိရာသို့ပင် သွားရောက်လေ၏။ ထိုနေ့၌ကား ပန်းသည်မျှားသည် ထိုပညာရှိတပည့်ငယ်အား မိမိတို့ခူးပြီးသော ပန်းများမှ တဝက်စီ တဝက်စီ ခွဲဝေ၍ပေးကာ ပြန်သွားကြလေ ကုန်၏။ ဤနည်းဖြင့် ထိုပညာရှိတပည့်ငယ်သည် မကြာမီပင် ငွေအသပြာ ရှစ်ကျပ်တို့ကို ရရှိ စုဆောင်းမိလေ၏။

တဖန် လေကြီးမိုးကြီးကျသောတနေ့၌ ထိုပညာရှိတပည့်ငယ် သည် စွန့်ပစ်ထားသော ဥယျာဉ်ကြီး (=ဥယျာဉ်အိုကြီး) သို့ သွားရောက်၍ လေတိုက်ခပ်သဖြင့် ပြုတ်ပြုတ်ကျသော ထင်းတို့ကို အစုအပုံ ပြုသျှက်နေစဉ် မင်းအသုံးတော်ခံ အိုးထိန်းသည်၏ အထံမှ ငွေအသပြာ တဆယ့်ခြောက်ကျပ်တို့ကို ရပြန်လေသည်။ ထိုပညာရှိတပည့်ငယ်သည် ပန်းဖိုးရှစ်ကျပ်နှင့် ထင်းခြောက်ဖိုး တဆယ့်ခြောက်ကျပ်=၂-ရပ်ပေါင်း နှစ်ဆယ့်လေးအသပြာ= နှစ်ဆယ့်လေးကျပ်တို့ ဖြစ်ကုန်လတ်သော် "ငါ့အဖိုရာ ဤဥစ္စာ ရကြောင်း နည်းလမ်းဥပါယ်ကောင်းသည် ရှိ၏=မြက်သည် တို့အား ရေချမ်းဒကာခံရလျှင် ဥစ္စာရကြောင်း နည်းလမ်း ဥပါယ်ကောင်းဖြစ်၏"ဟု ကြံစည်စဉ်းစားမိ၍ မြို့တံခါးဝမှ မနီး မဝေးအရပ်၌ ရေလောင်အိုးစရည်းကြီးတလုံးကို တည်ထားပြီး လျှင် မြို့အပြင်ဆင်ခြေဖုံးမှ လာရောက်ကြသည့် မြက်ထမ်းသမား= မြက်သည်ငါးရာတို့ကို သောက်ရေတိုက်ကာ ရေချမ်းဒကာခံလေ ၏။ မြက်သည်များက "မိတ်ဆွေ.....သင်ကား ငါတို့၏အပေါ် ဝယ် အလွန်ကျေးဇူးများသူ ဖြစ်ပါ၏၊ သင့်အဖိုရာ အဘယ်အမှုကို

ငါတို့ကူညီပြုရမည်နည်း"ဟု မေးမြန်းပြောဆိုကြလေလျှင် ပညာရှိတပည့်ငယ်သည် "ကျွန်ုပ်၏အတွက် ကူညီဆောင်ရွက်ဖွယ်ကိစ္စ ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ ကူညီဆောင်ရွက်ကြရပါလိမ့်မည်" ဟု လက်ခံစကား ပြောကြားပြီးလျှင် ဤမှ ထိုမှ လှည့်လည်သွားရောက်ကာ ကုန်းလမ်းကိစ္စဆိုင်ရာ အကြီးအကဲ, ရေလမ်းကိစ္စဆိုင်ရာ အကြီးအကဲတို့နှင့် အဆွေခင်ပွန်း ချစ်ကျွမ်းမိတ်ဖွဲ့မှုကို ပြုမိလေ၏။

တနေ့သဘ္ဘ ပညာရှိတပည့်ငယ်အား ကုန်းလမ်းကိစ္စဆိုင်ရာ အကြီးအကဲက "နက်ဖြန်ခါ ဤဗာရာဏသီပြည်သို့ မြင်းကုန်သည် တယောက် မြင်းငါးရာတို့ကို ယူဆောင်၍ လာလိမ့်မည်"ဟု သတင်းကောင်းစကား ပြောကြားလေ၏။ ပညာရှိတပည့်ငယ်သည် ထိုကုန်းလမ်းကိစ္စဆိုင်ရာ အကြီးအကဲ၏စကားကို ကြားသိရ၍ မြက်ထမ်းသမား=မြက်သည်များအား အသိပေးပြီးလျှင် တယောက်တယောက်လျှင် ရှေးနေ့များကထက် မြက်တထုံးတထုံး ပို၍ ယူဆောင်လာစေလေ၏။ ထိုအခါ ပညာရှိတပည့်ငယ်သည် မြင်းတို့ကို မြို့တွင်းသို့ သွင်းလာသောအချိန်၌ မြက်ထုံးပေါင်းတထောင်ကို မြင်းကုန်သည်မြင်နိုင်လောက်အောင် ရှေ့မြို့တော် အတွင်းတံခါး၌ စုပုံထားကာ ထိုင်နေလေ၏။ မြင်းကုန်သည်သည် တမြို့လုံး၌ လှည့်လည်ရှာပါသော်လည်း မြင်းစာကို မရရှိသောကြောင့် ထို ပညာရှိတပည့်ငယ်အား အသပြာကျပ်တထောင်ပေး၍ ထိုမြက်ထုံးတထောင်ကို ယူဆောင်သွားလေ၏။

ထိုနောက် နှစ်ရက်သုံးရက် လွန်သောအခါ၌ ထို ပညာရှိတပည့်ငယ်အား ရေလမ်းကိစ္စဆိုင်ရာ အကြီးအကဲမိတ်ဆွေသည် "ပင်လယ်ကူးဆိပ်ကမ်းသို့ ကုန်သင်္ဘောကြီးတစင်း ဆိုက်ရောက်လာပြီ"ဟူသော သတင်းစကားကို ပြောကြားစေလေ၏။ ပညာရှိတပည့်ငယ်သည် "ဥစ္စာရကြောင်း ဤနည်းလမ်း ဥပါယ်ကောင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာပြန်ပြီ" ဟု ကြိုစည်ဆင်ခြင်ကာ အလုံးစုံ အဆောင်အယောင်နှင့် ပြည့်စုံသော ရထားတစီးကို ခေတ္တခဏ အသပြာငွေရှစ်ကျပ်ဖြင့် ငှါးယူ၍ ပင်လယ်ကူးဆိပ်ကမ်းသို့ သွား

ရောက်ပြီးလျှင် လက်စွပ်တကွင်း သဘော်ဘက္ခုသည်မှုးအား စရံအဖြစ် ပေးအပ်၍ ဆိပ်ကမ်းနှင့် မနီးမဝေးအရပ်ဝယ် ပွဲရုံပမာ တင်းထိမ်ကန့်လန့်ကာကို သပ်ယပ်စွာကာရံစေပြီးနောက် ထိုပွဲရုံအတွင်း၌ ထိုင်နေကာ မိမိ၏ အစေအပါး (ဂျီးထားသော) လူများကို "အပြင်ကုန်သည်များ အကယ်၍ လာရောက်ကြလျှင် သုံးခုမြောက်ဆင့်ကြား သတင်းစကားဖြင့် (ပြောဆိုရာ၌ သုံးဆင့်ထား၍-ဟု ဆိုလိုသည်) ငါ့အား ပြောကြားကြကုန်လော့"ဟု အမိန့်ပေး မှာထားလေ၏။

"ကုန်သည်ကြီး ဆိုက်ရောက်နေပြီ" ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရ၍ ဗာရာဏသီပြည်မှ တရာမျှသောကုန်သည်ကြီးတို့သည် "ကုန်ဘဏ္ဍာဥစ္စာကို ငါတို့ဝယ်ယူကုန်အုံ့"ဟု ဆိပ်ကမ်းသို့ လာရောက်ကြလေကုန်၏။ ဆိပ်ကမ်းမှာရှိနှင့်ကြသည့် ပညာရှိတပည့်ငယ်၏ လူများက "ကုန်ဘဏ္ဍာဥစ္စာကို အသင်တို့ရကြခေတ္တမည် မဟုတ်ကုန်၊ ဤမည်သော နေရာ၌ နေထိုင်သည့် ကုန်သည်ကြီးက အားလုံးကုန်များအတွက် စရံပေးထားအပ်လေပြီ"ဟု ဆီးကြိုပြောဆိုကြလေကုန်၏။ ထိုဗာရာဏသီကုန်သည်ကြီး တရာမျှတို့သည် ထိုသူတို့ပြောစကားကို ကြားရလေလျှင် ပညာရှိတပည့်ငယ် (=ကုန်သည်ကြီးဆိုသူ)အထံသို့ လာရောက်ကြလေကုန်၏။

ပညာရှိငယ်၏ တပည့်များက ရှေးမှာထားရင်းအတိုင်း ခမ်းနားသည်ထက် ခမ်းနားအောင် သုံးခုမြောက်ဆင့်ကြား သတင်းစကားဖြင့် ကုန်သည်ကြီးများ လာရောက်ကြကြောင်းကို တရှိတသေ ပြောကြားကြလေကုန်၏။ ကုန်သည်ကြီး တရာတို့သည်လည်း ပညာရှိငယ်အား တယောက်တယောက်လျှင် တထောင်စီ တထောင်စီ လက်ဆောင် (အပျောက်) ပေး၍ ထို သဘော်ပါကုန်များအတွက် အစုရှင်များ ဖြစ်ကြပြီးသော် တဖန်ထပ်လောက်၍ တယောက် တယောက်လျှင် တထောင်စီ တထောင်စီပင် ပညာရှိငယ်အား အမြတ်အစွန်းပေးကြ၍ (ထို ပညာရှိငယ်ကို အစုရှင်အဖြစ်မှ ထွက်စေပြီးလျှင်) သဘော်ပါ ကုန်ဘဏ္ဍာ ဥစ္စာ

တို့ကို မိမိတို့ချည်းပိုင်သည့် ကုန်ဘဏ္ဍာဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ကြလေ ကုန်၏။ထိုပညာရှိတပည့်ငယ်သည် တထိုင်တည်းဖြင့်ပင် အသပြာ နှစ်သိန်းတို့ကို ရယူခဲ့၍ ဗာရာဏသီပြည်တွင်းသို့ လာခဲ့ပြီးလျှင် "ငါကား ကျေးဇူးသိသူ = ကတညူပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မှ သင့်တော်မည်" ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ပြီးနောက် အသပြာတသိန်းကို ယူဆောင်ခဲ့၍ စူဠဇေတ္တိ ပညာရှိသုခမိန်သူဌေးထံတို့ သွားရောက်လေ၏။

ထိုအခါ စူဠဇေတ္တိ ပညာရှိသုခမိန်သူဌေးသည် ထိုပညာရှိ တပည့်ငယ်ကို "ချစ်သား.... သင်သည် အဘယ်သို့ ပြု၍ ဤ အသပြာ ဥစ္စာများကို ရအပ်သနည်း"ဟု မေးလေ၏။ ပညာရှိ တပည့်ငယ်သည် "အရှင်သူဌေးမင်းတို့ ကြွက်သေကို ကြည့်ရှု၊ ကာ မိန့်မှာအပ်သော နည်းလမ်းဥပါယ်ကောင်းခဲ့ တည်၍ အကျွန်ုပ်သည် လေးလအတွင်းမှာပင် အသပြာနှစ်သိန်းနှင့် နှစ်ဆယ့်လေးကျပ်ကိုရအပ်ပါပြီ"ဟု အကြောင်းမျိုးစုံကို ပြန်ကြား ပြောဆိုလေ၏။ ထိုအခါ စူဠဇေတ္တိ ပညာရှိသုခမိန်သူဌေးသည် ထိုပညာရှိငယ်၏ စကားကို ကြားရလေလျှင် "ယခုအခါ ဤသို့ ပညာနှင့်ရှင်သဘောရှိသော လူငယ်တယောက်ကို သူတပါးဥစ္စာ ပြုရန် မသင့် = မိမိဥစ္စာဖြစ်အောင် ပြုသင့်၏"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင် ပြီးလျှင် အရွယ်သို့ရောက်ပြီးသော မိမိသမီးကို ထိုပညာရှိငယ်အား ပေး၍ အိမ်ထောင်စု၏ အရှင်သခင် အကြီးအကဲအဖြစ်ရောက် အောင် ချီးမြှောက်လေ၏။ ထိုအမျိုးကောင်းသား ပညာရှိသည် စူဠဇေတ္တိ ပညာရှိသုခမိန်သူဌေးကြီး ကွယ်လွန်သောအခါ ထို ဗာရာဏသီပြည်၌ သူဌေးကြီးရာထူးကို ရယူ၍ အသက်တမ်း အတိုင်း တည်နေပြီးလျှင် ကံအားလျော်စွာ လားရောက်လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု၊ အတီတ်ဝတ္ထု၊ နှစ်ပါးတို့ကို ဟောကြားပြီးနောက် အနုသန္ဓေစကား ဆက်စပ်ပြီးလျှင် ယခု ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးသောအခါ၌—

"အပ္ပကေနပိ မေဓာဝိ၊ ပါဘတေန ဝိစက္ခဏော။
သမုဋ္ဌာပေတိ အတ္တာနံ၊ အဏုံ အဂ္ဂိံ ဝ သန္ဓမံ။

ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့.....။ ပုရိသော = ပညာရှိပြား မင်းယောက်ျားသည်။ အဏုံ= အနည်းငယ်မျှ မပြောပလောက်သော။ အဂ္ဂိ = မီးကို။ သန္ဓမံ = သန္ဓမန္တော = လောင်စာထည့်ပေ ခံတွင်းလေ ဖြင့် မနေမနား ကြိုးစားအားထုတ် အဖန်ဖန်မှုတ်သည် ဖြစ်၍။ မဟန္တံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ = ကြီးစွာသော မီးပုံကြီးကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ ဇ္ဇဝ = ဖြစ်စေသကဲ့သို့။ ဧဝံ = ဤအတူ။ ဝိစက္ခဏော = ရောင်းရေးဝယ်တာ လိမ္မာပါးနပ်သော။ မေဓာဝိ = ရှေရေး နောက်ရေး တောက်တွေးမြော်မြင် ပညာရှင်သည်။ အပ္ပကေနပိ = အနည်းငယ်မျှ မပြောပ လောက်သည်လည်းဖြစ်သော။ ပါဘတေန=အရင်းဥစ္စာ ဖြင့်။ မဟာဓနယသံ = ကြီးစွာသော ဥစ္စာစည်းစိမ်ကို။ သမုဋ္ဌာပေတွာ = ဖြစ်စေ၍။ တတ္တ = ထိုကြီးကျယ်လှစွာ စည်းစိမ်းဥစ္စာ၌။ အတ္တာနံ = မိမိကိုယ်ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ =သိန်း, သန်းကြွယ်ဆောက် သူဌေးအဖြစ်ရောက်အောင် ချီးမြှောက်တင်ထားနိုင်လေ၏"—

ဟူသော ၅ါထာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် တရားသဘင်၌ စည်းဝေးညီမှုကြသော ရဟန်းတို့အား ဤအကြောင်းရပ် အင္ဂုပ္ပတ်ကို ဟောကြားတော် မူလေ၏။

(၈) ဒေဒဒ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူကြခြင်း

နောက်တချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရိယာသံဃာတော် အပေါင်း ခြံရံအပ်လျက် ဓမ္မာသနပလ္လင်ဝယ် ထိုင်နေတော်မူကာ မျှားစွာသော ရဟန်းတော် အရှင်မြတ်တို့အား ဒေဒဒ်ဘွဲ့ထူး နှင်းအပ်သောသဘင် ဆင်ယင်သောအခါ၌ အရှင်စူဠပန္ထက မထေရ်အား—

"ဒေဒဒ္ဓံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ မနော-
မယံ ကာယံ အဘိနိမ္မိနန္တာနံ ယဒိဒံ စူဠပန္ထကော (၁)၊

စေတောဝိဝဋ္ဋကုသလာနံ ယဒိဒံ စူဠပန္ထကော (၂)= ရဟန်းဘို.... အဘိညာဏ်စိတ်ဖြင့် ပြီးသော (=အဘိ-ညာဏ်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော) ရုပ်ကိုယ်ကို ဖန်ဆင်းနိုင်ကြ သည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် စူဠ-ပန္ထကသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏ (၁)။ ရူပါ-ဝစရဈာန်အရာဝယ် လိမ္မာကျွမ်းကျင်ကြသော ငါဘုရား ၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် စူဠပန္ထကသည် အသာ ဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏ (၂)"—

ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ တေဒဂ်ဘွဲ့ဘူးနှစ်ရပ် နှင်းအပ် ပေးတော်မူလေ၏။

နောင်တော်ဖြစ်သော မဟာပန္ထကမထေရ်အားကား—

"တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ သညာ-ဝိဝဋ္ဋကုသလာနံ ယဒိဒံ မဟာပန္ထကော = ရဟန်းတို့.... အရူပါဝစရဈာန်အရာဝယ် လိမ္မာကျွမ်းကျင်ကြသော ငါ ဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် မဟာပန္ထကသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ သညာဝိဝဋ္ဋ ကုသလအရာဝယ် တေဒဂ်ဘွဲ့ဘူး နှင်းအပ်တော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။အခြားတပါးသော ရဟန်းတို့သည် ဣဒ္ဓိဝိဓဓ်အဘိညာဏ် ဖြင့် မနောမယရုပ်ကိုယ်ကို ဖန်ဆင်းကြလျှင် သုံးပါး သို့မဟုတ် လေးပါး စသည် အနည်းအကျဉ်းသာ ဖန်ဆင်းကြကုန်၏၊ အများကြီး မဖန်ဆင်းကြကုန်၊ ထိုသို့ဖန်ဆင်းရာမှာလည်း ဣဒ္ဓိရှင် = တန်ခိုးရှင်မိမိနှင့် ပုံပန်းတူလျက် အလုပ်ကိစ္စတခုတည်း တမျိုးတည်းကိုသာ ပြုလုပ်ကြ သော နိမ္မိတရုပ်တို့ကို ဖန်ဆင်းကြကုန်၏။ စူဠပန္ထကမထေရ်သည်ကား အာဝဇ္ဇန်းတချက်တည်း (=ဝီထိ တဝီထိ)တည်းဖြင့်ပင် နိမ္မိတရဟန်း အမထောင်ကို ဖန်ဆင်းတော်မူ၏။ ထိုသို့ဖန်ဆင်းရာမှာလည်း နိမ္မိတရုပ် ချင်း တပါးနှင့်တပါး အဆင်းမတူအောင် အလုပ်ကိစ္စမတူအောင်= တပါးက အဆင်းတမျိုး အခြားတပါးက အဆင်းတမျိုးဖြစ်အောင်, တပါးက အလုပ်တမျိုး အခြားတပါးက အလုပ်တမျိုးပြုလုပ်နေပုံ

ဖြစ်အောင် ဖန်ဆင်းတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် မနောမယရှပ်ကိုယ်ကို ဖန်ဆင်းရာ၌ တေဒဂ်ရာထူး ရတော်မူသည်။ ။စေတောဝိဝဋ္ဋကုသလနှင့် သညာဝိဝဋ္ဋကုသလအရတို့ကို အဋ္ဌကထာ၌ အနည်းနည်းဖွင့်ပြသော်လည်း စာဖတ်သူတို့ ဉာဏ်မရှုပ်ထွေးစေရန် ဤ၌ မဖော်ပြတော့ပြီ။ ။ဤပန္ဆကမထေရ်ညီနောင် ၂-ပါးတို့နှင့်စပ်သော တရားဒေသနာများကို အပဒါန် ပါဠိအဋ္ဌကထာ, ထေရဂါथာ ပါဠိအဋ္ဌကထာ, ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ, ဥဒါန်းပါဠိအဋ္ဌကထာ-စသည်တို့မှ အကျယ်ထုတ်ယူမှတ်သားကုန်ရာ၏)။

ဤကား ပန္ဆကမထေရ်နောင်ညီ ၂-ပါးတို့ အကြောင်းတည်း။

---

(၁၃) အရှင်သုဘူတိ မထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ အရှင်သုဘူတိမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းအမျိုးသားသည် လွန်ခဲ့သော ကမ္ဘာတသိန်းထက်က ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်တော်မမူမီ. ပုဏ္ဏားသူကြွယ်မျိုး၌ ဖြစ်၍ အမည်အားဖြင့် နန္ဒလုလင်ဟူ၍ တွင်မည်လေသည်။

နန္ဒလုလင်သည် အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် ဗေဒင်သုံးပုံတို့ကို သင်ကြား တတ်မြောက်၍ ထို ဗေဒင်ကျမ်းများ၌ တရားအနှစ်သာရကို မတွေ့ရှိရကား မိမိ၏ အခြေအရံဖြစ်သော လုလင်ပေါင်း (၄၄၀၀၀) လေးသောင်းလေးထောင်တို့နှင့် အတူတကွ နိသဘမည်သော တောင်ခြေရင်း၌ ရသေ့ရဟန်းပြု၍ လောကီအဘိ-ညာဏ်ငါးပါး, သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို ဖြစ်စေလေ၏။ မိမိ၏ တပည့် ရသေ့ပေါင်း လေးသောင်းလေးထောင်တို့ကိုလည်း ဈာန်အဘိညာဏ်ရ ပုဂ္ဂိုလ်ချည်းဖြစ်အောင် ပြုလုပ်လေ၏။

ထိုအခါ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် လောက၌ ပွင့်ထွန်းတော်မူလာ၍ ဟံသာဝတီမင်းနေပြည်ကို အမှီပြု၀ါစရဂါမ်ပြုလျက် နေတော်မူစဉ် တနေ့သ၌ နံနက်မိုးသောက်ထအခါ သတ္တလောကကို ကြည့်ရှုတော်မူလေလျှင် နန္ဒရသေ့၏ တပည့်ဖြစ်ကြသူ ဆံကျစ်

ရသေ့ပေါင်း လေးသောင်း လေးထောင်တို့၏ အရဟတ္တဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုကိုဂုဏ်း, နန္ဒရသေ့၏ အဖိုရာလည်း အင်္ဂါနှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော မဟာသာဝကရာထူးကို တောင့်တဆုပန်လိမ့်မည်ကိုဂုဏ်း မြင်တော်မူ၍ စောစောပင် ကိုယ်လက်သုတ်သင်မှု ပြုတော်မူ၍ နံနက်အခါ ကိုယ်တော်တိုင် သပိတ်, သင်္ကန်းကို ယူဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ရှေး သာရိပုတ္တရာမထေရ်ဝတ္ထုဌ္ဌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းအတိုင်း နန္ဒရသေ့၏ သခ်ၤမ်းကျောင်းသို့ ကြွတော်မူလေ၏။ ထိုသခ်ၤမ်းကျောင်းဌ္ဌ သစ်သီးကြီးငယ်လှူဒါန်းကြကြောင်း, ပန်းနေရာတော်ခင်းကျင်းလှူဒါန်းကြကြောင်း, နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားတော်မူကြောင်းများကို ရှေး သာရိ-ပုတ္တရာမထေရ်ဝတ္ထုဌ္ဌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းအတိုင်း သိအပ်၏။

အထူးအားဖြင့်ကား မြတ်စွာဘုရားသည် နိရောဓသမာပတ်မှ ထတော်မူလတ်သော် (၁) ကိုလေသာကင်းရှင်း ချမ်းသာစွာနေခြင်းအင်္ဂါ, (၂) မြတ်သောဒေါသကို ခံယူတိုက်ခြင်း အင်္ဂါ = ဤ အင်္ဂါနှစ်ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသော သာဝကမထေရ်တပါးကို "ချစ်သား.... သင်ချစ်သားသည် ရသေ့အပေါင်းအား ပန်းနေရာ အလှူအနုမောဒနာတရား ဟောကြားလော့"ဟု အမိန့်ပေးတော်မူလေ၏။ မထေရ်သည် မိမိ၏ အရာ၌ တည်၍ ပိဋ္ဌကတ်သုံးပုံကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်တော်မူလျက် အနုမောဒနာတရား ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ထိုမထေရ်၏ တရားဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်တိုင်ပင် တရားဟောတော်မူလေ၏။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါတပည့်ရသေ့ပေါင်း (၄၄၀၀၀) လေးသောင်း လေးထောင်လုံးတို့သည်ပင် အရ-ဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ဆိုက်ကြလေကုန်၏။ ဆရာဖြစ်သူ နန္ဒရသေ့သည်ကား အနုမောဒနာတရား ဟောကြားသော ရဟန်း၏ အာရုံနိမိတ်ကို ယူနေသည့်အတွက် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာတော်ကို အစဉ်လျှောက်သောအားဖြင့် မိမိဉာဏ်ကို မစေလွှတ်နိုင်ပဲ ရှိလေ၏၊(အနုမောဒနာတရား ဟောကြားသော ရဟန်းကိုသာ အာရုံစေ စိတ်ဝင်စားနေသဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏

တရားတော်၌ ဥာဏ်မဝင်စားနိုင်ပဲ ရှိလေသည်ဟု ဆိုလို၏)။ မြတ်စွာဘုရားသည် "ဪ ဘိက္ခဝေါ = ရဟန်းတို့.....လာကြလော့"ဟု ကျန်သော့တပည့်လေးသောင်းလေးထောင်တို့အတွက် ရွှေလက်တော်ဆန့်တန်း၍ ဟေဘိက္ခု ခေါ်တော်မူလိုက်လေ၏။ ထိုအခါ အားလုံးပင် ဆံ,မုတ်ဆိတ်များ ကွယ်ပျောက် ဋ္ဌိမယ-ပရိက္ခရာတို့ ကိုယ်ဝယ်ရောက်ကြလျက် အဝါခြောက်ဆယ် = သက်တော်ရှစ်ဆယ် ရှိပြီးသော မထေရ်ကြီးများကဲ့သို့ ဥန္ဒြေကြီးမားသော ရဟန်းတော်ကြီးများ ဖြစ်သွားကြလေ၏။

နန္ဒရသေ့သည် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးလျှင် ဘုရားရှင်မျက်မှောက်တော်၌ ရပ်တည်လျက် "မြတ်စွာဘုရား.... ပန်းနေရာတော်အလှူ အနုမောဒနာတရား ဟောကြားသော ရဟန်းသည် အရှင်ဘုရားတို့၏ သာသနာတော်၌ အဘယ်အမည် ရှိပါသနည်း ဘုရား"ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က "ထိုရဟန်းကား ငါဘုရား၏ သာသနာဝယ် ကိလေသာ ကင်းရှင်းချမ်းသာစွာနေခြင်း အင်္ဂါ, မြတ်သော အလှူကို ခံယူထိုက်ခြင်း အင်္ဂါ = ဤအင်္ဂါနှစ်ပါးဖြင့် ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးရသော ရဟန်းဖြစ်သည်" ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် နန္ဒရသေ့သည် "မြတ်စွာဘုရား....ဤခုနစ်ရက်ကြာပြီလုပ်အပ်သော အမိကာရကောင်းမှုကုသိုလ်ကံကြောင့် အကျွန်ုပ်သည် အခြား လူနတ်စည်းစိမ်များကို မတောင့်တပါ၊ စင်စစ်သော်ကား နောက်အခါ တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်၌ ဤအနုမောဒနာတရား ဟောကြားသော မထေရ်ကဲ့သို့ အင်္ဂါနှစ်ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးရ ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပါလို၏"ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထိုနန္ဒရသေ့ ဆုတောင်းပန်ထွာမှု၏ အနာဂတ်ရယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူပြီးလျှင် ဓမ္မကြေတော်မူလေ၏။ နန္ဒရသေ့သည်လည်း အခါမပြတ် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အထံတော်၌ တရားတော်ကို နာယူ၍ မလျှောကျသော ဈာန်ရှိသူဖြစ်ရကား သေသည်၏ အခြားမဲ့ဝယ် ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။ (ဤကား အရှင်သုဘူတိမထေရ်၏ ရှေး

ဆုတောင်း ကောင်းမှုဖြစ်သည်၊ ကမ္ဘာတသိန်အတွင်း အကြား ကာလဝယ် ထိုမထေရ်၏ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို မဟာအဌကထာ၌ မပြဆိုခဲ့)။

(၁) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအရှင်သုဘူတိ မထေရ်အလောင်း အမျိုးကောင်းသားသည် ကမ္ဘာတသိန်းလွန်မြောက်၍ ဤသာသနာတော်သို့ ရောက်လတ်သော် သာဝတ္ထိပြည်ဝယ် သုမနသူဌေးကြီး၏သား (အနာထပိဏ်၏ညီ)ဖြစ်၍ အမည်အားဖြင့် သုဘူတိဟူ၍ တွင်မည်လေသည်။ နောက်အဖို့ဝယ် အကျွန်ုပ်တို့မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူလာ၍ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ကို အမှီဂေါစရဂါမပြု၍ နေထိုင်တော်မူသောအခါ အနာထပိဏ်သူဌေးသည် သာဝတ္ထိပြည်၌ ဖြစ်ပေါ်သော ရောင်းဖွယ်ရာ ဘဏ္ဍာကို ယူဆောင်ခဲ့၍ မိမိ၏ သူငယ်ချင်း (သမီးယောက်ဖတော်စပ်သူ) ရာဇဂြိုဟ်သူဌေးအိမ်သို့ ရောက်လေသော် မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူကြောင်းကို ကြားသိရ၍ သီတင်းတော်အုပ်၌ နေထိုင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဆည်းကပ်၍ ပဌမအကြိမ် ဖူးမြော်လိုက်ရလျှင်ပင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်ပြီးလျှင် (=သောတာပန် အရိယာ ဖြစ်ပြီးလျှင်) မြတ်စွာဘုရားကို သာဝတ္ထိပြည်သို့ ကြွရောက်တော်မူပါရန် တောင်းပန်လျှောက်ထားခဲ့၍ သာဝတ္ထိနှင့် ရာဇဂြိုဟ်အကြား လေးဆယ့်ငါးယူဇနာ ဝေးကွာသောခရီးဝယ် တယူဇနာ တယူဇနာလျှင် တသိန်း တသိန်း အကုန်အကျခံ စွန့်လွှတ်ခြင်းဖြင့် စံကျောင်း (=တည်းကျောင်း)တော်များ တည်ထားစေပြီးလျှင် သာဝတ္ထိပြည်၌ မင်း၏ပယ်အားဖြင့် ရှစ်မင်းပယ် ကျယ်ဝန်းသည့် ဇေတမင်းသား၏ ဥယျာဉ်မြေကို အသပြာရွှေဒင်္ဂါး ဒေါ်လာချင်း အစွန်းချင်းထိအောင်၊ ခင်းခြင်းဖြင့် ဝယ်ယူပြီးနောက် ထိုနေရာ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်အတွက် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်ကြီး တည်ဆောက်၍ လှူဒါန်းလေသည်၊ (ဤအကြောင်းအရာအကျယ်ကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ၊ အခန်း ၂၀၊ စာမျက်နှာ

၁၇၀၊ အနာထပိဏ်သူဌေးအကြောင်းမှစ၍ စာမျက်နှာ ၂၂၂-တိုင်အောင် ကြည့်ရှုနိုင်ကြပါ)။

ဗေဒေဟဝန်ကျောင်းတိုက်တော်ကြီးကို ရေတက်ချိန် လှေဒါန်းသော ကျောင်းလွှတ်ပူဇော်ပွဲတော်နေ့၌ ဤသုဘူတိသူကြွယ် (=သူဌေးသား) သည် နောင်တော် အနာထပိဏ်သူဌေးနှင့် အတူတကွ သွားရောက်၍ တရားကို နာယူမလသော် သဒ္ဓါတရား ကြီးစွာ ဖြစ်ပွါးကာ သာသနာပေါ်ထမ်း ရှင်ရဟန်း ပြုလေ၏။ သုဘူတိမထေရ်သည် ရဟန်းပြုပြီးသော် ဒွေမာတိကာတို့ကို ကောင်းစွာ လေ့လာတတ်မြောက်တော်မူပြီ-နောက် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို ဟောကြားစေကာ (=နာယူကာ) နေတာကျောင်းနေ၍ ရဟန်းတရား ပွါးများကြီးကုတ် အားထုတ်လေသော် ပေတ္တာဈာန်ကို အခြေပါဒကပြု၍ ဝိပဿနာတရား ပွါးများတော်မူသဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရောက်တော်မူလေ၏။

(၈) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးနှစ်ဆင့် ရတော်မူခြင်း

အရှင်သုဘူတိ မထေရ်မြတ်သည် တရားဟောတော်မူလျှင် (ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနနည်းဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်တဦးတယောက်ကို ရည်ညွှန်းထုတ်ဖော်ဟော်ပြခြင်း အလျှင်းပင်မပြုပဲ) ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနနည်းအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်သော နည်းအတိုင်း တရားသက်သက်ကိုသာ ဟောတော်မူလေသည်။ (ဤကား "အရဏာ-ဝိဟာရီ = ကိလေသာကင်းကွာ ချမ်းသာစွာ နေ့လေ့ရှိသော အရာဝယ်" တေဒဂ်ရကြောင်းတည်း)။

မထေရ်မြတ်သည် ဆွမ်းခံကြွတော်မူလျှင် အိမ်တိုင်းအိမ်တိုင်း၌ "ဤနည်းပြုလတ်သော် အလှူဒါယကာတို့အဖို့ အကူးသဖြင့် အကျိုးကြီးမြတ်မှု ဖြစ်ပေလိမ့်မည်" ဟု ဆင်ခြင်တော်မူကာ မေတ္တာဈာန်ကိုဝင်စား၍ တိုမေတ္တာဈာန်မှ ထပြီးသော် ဆွမ်းကို အလှူခံတော်မူလေ့ရှိ၏။ (ဤကား မထေရ်မြတ်၏ "ဒကို-ဏောယျ=မြတ်သောအလှူကို ခံထိုက်သောအရာဝယ်" တေဒဂ်ရကြောင်းတည်း)။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်အဖို့ဝယ် ရဟန်းတို့အား တောဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှင်းအပ်သောသဘင်၊ ဆင်ယင်ကျင်းပသောအခါ ဤအရှင်သုဘူတိမထေရ်မြတ်အား—

"တောဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ အရဏာ-ဝိဟာရီနံ ယဒိဒံ သုဘူတိ (၁)၊ ဒက္ခိဏေယျာနံ ယဒိဒံ သုဘူတိ (၂) = ရဟန်းတို့..... ကိလေသာကင်းကွာ ချမ်းသာစွာနေလေ့ရှိကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝ-ကရဟန်းတို့တွင် သုဘူတိသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏ (၁)၊ မြတ်သောအလှူကို ခံယူထိုက်ကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် သုဘူတိသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏ (၂)"—

ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ တောဒဂ်ဘွဲ့ထူးနှစ်ရပ် နှင်းအပ်တော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။ (၁) အရဏဝိဟာရီ တောဒဂ်ဝယ် ရှင်-စသော ကိလေသာတို့ကို (ဦးကြွေးမြည်တမ်းကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်) ရဏဟူ၍ ခေါ်၏။ ထိုဦးကြွေးမြည်တမ်းကြောင်း=ရှင်-စသော ကိလေသာများ ကင်းရှင်း၍ ချမ်းသာစွာနေခြင်းရှိကြသည့် ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့ကို အရဏဝိဟာရီပုဂ္ဂိုလ်များဟု ခေါ်ဆို၏။ အရှင်သုဘူတိမထေရ်မှ တပါး အခြားရဟန္တာမထေရ်မြတ်များသည်လည်း ကိလေသာကင်းကွာ ချမ်းသာစွာ နေခြင်းရှိကြသည်ချည်း ဖြစ်ကုန်၏။ သို့သော်လည်း အခြားသော ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့မှာ တရားဟောတော်မူကြလျှင် ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန် ဓမ္မဒေသနာနည်းဖြင့်လည်း သက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို ရည်ညွှန်းထုတ်ဖော်၍ ဂုဏ်ကျေးဇူးကိုဖြစ်စေ, အပြစ်ကိုဖြစ်စေ ဟောတော်မူကြကုန်၏၊ အရှင်သုဘူတိမထေရ်မြတ်သည်ကား ရှေး ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းအတိုင်း ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနနည်းအားဖြင့်သာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်သည့် တရားသက်သက်ကိုသာ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်ကျကျ ဟောတော်မူလေသည်၊ ထို့ကြောင့် "အရဏဝိဟာရီ=ကိလေသာကင်းကွာ ချမ်းသာစွာနေကြသော သာဝကရဟန်းတို့တွင်"အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တောဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူလေသည်။

ဤတွင် ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော် အရဏဝိဘင်္ဂသုတ်လာ—(၁) အယုတ်နှစ်ပါး မလိုက်စားပဲ မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းသို့ လိုက်ပါခြင်း၊ (၂) ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနနည်းဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုဦးတည်၍ စကားပြော တရားဟော လျှင် "ချီးမွမ်းအပ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်"ဟု ပြောဟောက "မြှောက်စားခြင်း"မည်၍ "ကဲ့ရဲ့အပ်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်"ဟု ပြောဟောက "သူကိုနှိမ်ခြင်း"မည်လေသည်၊ ထိုသို့ မြှောက်စားခြင်း, နှိမ်ခြင်းကို အလျှင်းမပြုပဲ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနနည်းအားဖြင့် တရားသဘောကိုသာညွှန်ပြ၍ "ချီးမွမ်းအပ်သော တရားဖြစ်သည်, ကဲ့ရဲ့အပ်သော တရားဖြစ်သည်" ဟုသာ ဟောပြောခြင်း၊ (၃) သူတော်တရား သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာတရား အားထုတ်၍ရရှိသော အဋ္ဌတ္တသုခ, အပြင်အပ ဗဟိဒ္ဓ အာရုံငါးပါးကို အကြောင်းပြု၍ရရှိသော ဗဟိဒ္ဓသုခဟု=သုခနှစ်ပါးကို ခွဲခြားသိမြင်ပြီးလျှင် အဋ္ဌတ္တသုခကိုသာ ပွါးများခြင်း၊ (၄) ပုဂ္ဂိုလ် တဦးဦး၏ အကြောင်းကို မျက်မှောက်, မျက်ကွယ်=နှစ်နေရာလုံးမှာပင် မှန်ကန်၍ အကျိုးရှိမှ ပြောဆိုခြင်း၊ (၅) စကားပြော တရားဟော သောအခါ မလျှင်မဆော ခဲ့ချဉ်ပြေစွာ ပြောဟောခြင်း၊ (၆) အရပ် တပါးသို့ ရောက်သွားသော် ထိုအရပ်၌ သုံးစွဲသည့် ဝေါဟာရစကား များနှင့်စပ်၍ (မိမိ၏အရပ်သုံး ဝေါဟာရနှင့် မတူကွဲပြားသော်လည်း) ငြင်းခုံလွန်ဆန်မှု မပြုခြင်း—

က။ အယုတ်နှစ်ပါး၊ မလိုက်စား၊ လမ်းသွား မဇ္ဈိမ။

ခ။ မမြှောက်မစား၊ မနှိမ်ငြား၊ တရားဟောဖော်ပြ။

ဂ။ သုခနှစ်ပါး၊ ဉာဏ်ပိုင်းခြား၊ ပွါးများ အဋ္ဌတ္တ။

ဃ။ မျက်မှောက်, မျက်ကွယ်၊ ဤနှစ်သွယ်၊ ဆိုဘွယ်သီတတ်လှ။

င။ မလျှင်မဆော၊ စကားပြော၊ ပြေချောမွေ့သိမ်ဝှ။

စ။ အရပ်စကား၊ မလွန်ငြား၊ ခြောက်ပါး အရဏ။

ဟူသော လင်္ကာဆောင်ပုဒ်အတိုင်း "အရဏဝိဘာဝရတရား=ကိလေသာ ကင်းကွာ, ချမ်းသာစွာနေနိုင်ကြောင်း တရားခြောက်ပါးကို" မှတ်ယူ ရာ၏။

(၂)မှတ် ဒက္ခိဏေယျတေဒဂ်ဝယ် အခြားတပါးသော ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တို့သည်လည်း မြတ်သောအလှူကို ခံယူထိုက်သည်ချည်းပင် ဖြစ်ကုန်၏၊ ဤ အရှင်သုဘူတိမထေရ်မြတ်သည်ကား ဆွမ်းခံကြွလျှင် အိမ်တိုင်းအိမ်တိုင်း၌ "ဤနည်းပြုလတ်သော် အလှူဒါယကာတို့အဖို

အထူးသဖြင့် အကျိုးကြီးမြတ်မှု ဖြစ်ပေလိမ့်မည်”ဟု ဆင်ခြင်တော်မူကာ မေတ္တာစျာန်ကို ဝင်စားရ၍ ထိုမေတ္တာစျာန်မှ ထပြီးသော် ဆွမ်းကို အလှူခံတော်မူလေရှိ၏။ ထိုကြောင့် “ဒကွိဏေယျ=မြတ်သောအလှူကို ခံယူထိုက်ကြသော သာဝကာရဟန်းတို့တွင်” အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူလေသည်။

ဤတွင် “ဓမ္မသေနာပတိ သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် ဝတ္ထုကို သုတ်သင်တော်မူ၏၊(ဝတ္ထုကိုသုတ်သင်၏–ဟူသည်မှာ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားခြင်းဖြင့် အကျိုးကြီးမြတ်အောင်ပြုခြင်းကြောင့် ဒကွိဏေယျ ဝတ္ထုဖြစ်သော မိမိကို သုတ်သင်၏-ဟု ဆိုလိုသည်)။ သုဘူတိမထေရ်သည် အလှူကို သုတ်သင်စင်ကြယ်စေ၏၊ (အလှူကိုသုတ်သင်စင်ကြယ်စေ၏–ဟူသည်မှာ မေတ္တာဘာဝနာဖြင့် မိမိအား ဒါယကာတို့သည် နှုးညံ့သောစိတ်ရှိမှု, မျှားစွာမြတ်နိုးမှုကို ရှေသွားပြု၍ ပေးလှူကြရကား ဒကာကြောင့်လည်း အလှူ၏စင်ကြယ်ဖွံ့ဖြိုး အကျိုးကြီးမြတ်မှုကို ဖြစ်စေသည်ဟု ဆိုလိုသည်)။ ခဲ့ဦးအုံ—အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် ဆွမ်းခံကြွလျှင် အိမ်တို့ရှိ၊ဝ၌ ရပ်တော်မူလျက် ဆွမ်းကိုယူဆောင်လာသည်တိုင်အောင် အုံ့ချိန်ကိုပိုင်း၍ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားတော်မူ၏၊ ဆွမ်းလှူမည့်သူ အနီးသို့ရောက်သောအခါမှ နိရောဓသမာ-ပတ်မှထ၍ လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို အလှူခံတော်မူ၏။ အရှင်သုဘူတိမထေရ်သည်ကား ထိုအတူပင် မေတ္တာစျာန်ကို ဝင်စားတော်မူ၍ ဆွမ်းလှူမည့်သူ အနီးသို့ရောက်သောအခါမှ မေတ္တာစျာန်မှထ၍ လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို အလှူခံတော်မူ၏”ဟူသော ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ စာမျက်နှာ ၁၉၃၊ အရဏဝိဘင်္ဂသုတ်အဖွင့်လာ စက်ဘီးရုပ်ကိုလည်း အထူးမှတ်ယူရာ၏)။

ဤ အရှင်သုဘူတိမထေရ်နှင့်စပ်သော တရားဒေသနာတို့ကို အပဒါန်ပါဠိ အဋ္ဌကထာ-စသည်တို့မှ မှတ်ယူကုန်ရာ၏။

ဤကား အရှင်သုဘူတိမထေရ် အကြောင်းတည်း။

---

(၁၄) အရှင်ခဒိရဝနိယရေဝတ မထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း

(ဤမထေရ်၏ အမည်ရင်းကား ရေဝတမထေရ် ဖြစ်သည်၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်၏ ညီထွေးဖြစ်သည်၊ မြေမညီညွတ် ခရွတ်ခရော် ကျောက်စရစ်ပေါသည့် ရှားတောအရပ်ဝယ် တောကျောင်းနေတော်

မူသောကြောင့် "ခဒိရဝနိယ ရေဝတမထေရ် = ရှားတောကျောင်းနေ အရှင်ရေဝတမထေရ်" ဟု အမည်တွင်လေသည်။ မထေရ်မြတ်၏ အကြောင်းအရာကို ရေးသားရာ၌ စကားကျဉ်းစိမ့်သောငှါ အရှင်ရေဝတမထေရ်ဟူ၍သာ သုံးနှုန်းရေးသားပါမည်)။

၎င်း အရှင်ရေဝတမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည် လွန်ခဲ့သော ကမ္ဘာတသိန်းထက်ဝယ် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလ၌ ဟံသာဝတီမြို့သားဖြစ်၍ ယခုအခါ ဂင်္ဂါမြစ်ကြီး၏ ပယာဂဆိပ်ကမ်း တည်ရာအရပ်၌ လှေကူးတို့ပို့လျက် နေထိုင်ခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် အခြံအရံ ရဟန်းတော်ပေါင်း တသိန်းတို့နှင့် အတူတကွ ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလေသော် ပယာဂဆိပ်ကမ်းတည်ရာအရပ်သို့ (ထိုမှာဖက်ကမ်းသို့ ကူးသန်းခွန်)ရောက်တော်မူလာလေ၏။

အရှင်ရေဝတအလောင်း အမျိုးကောင်းသားသည် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ရလေလျှင် "ငါ့အဖိုရာ အခါမပြတ် ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်ရခြင်းမည်သည့် မဖြစ်နိုင်၊ ၎င်း ယခု ဘုရားရှင် ကြွတော်မူလာသော အခါသည်ကား ငါ့အဖိုရာ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုလုပ်ရန် အခွင့်ကောင်းကြီးပေတည်း"ဟု ကြံစည်စဉ်းစား၍ လှေပေါင်းချုပ်(လှေတွဲကြီး)ကို ဖဲ့ပြီးလျှင် ထိုလှေတွဲအထက်၌ ဗိတာန်မျက်နှာကြက်အဖြူကို ကြက်၍ နံ့သာပန်းဆိုင်းများကို အပြိုင်းပြိုင်းတွဲလျားဆွဲချ ပူဇော်လျက် အောက်အပြင်ဝယ် အလွန်ကောင်းမြတ်သော ပိုက်ဆန်လျှော်ချည်ဖြင့် ရက်လုပ်အပ်သည့် ဆန်းကြယ်သော အခင်းများကို ခင်းစေပြီးလျှင် အခြံအရံ ရဟန်းတသိန်းနှင့်တကွသော မြတ်စွာဘုရားကို တဖက်ကမ်းသို့ ပို့ဆောင်လေ၏။

ကိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် တောကျောင်းနေ ရဟန်းတော်တပါးကို အာရညက = တောကျောင်းနေသောအရာဝယ် ဧတဒဂ်ထားတော်မူလေ၏။ ထိုလှေသူကြီး အမျိုးကောင်းသားသည် ထိုအကြောင်းအရာကို ကွေ့မြင်ရ၍ "ငါသည်လည်း ၎င်း

ရဟန်းတော်ကဲ့သို့ပင် နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်၌ တောကျောင်းနေသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဗောဒဂ်ဘွဲ့ထူးရဟုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်မှ သင့်တော့မည်"ဟု ကြံစည်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဖိတ်ပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်ကြာ မဟာဒါနကြီး ပေးလှူပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်းလျက် "မြတ်စွာဘုရား.....အရှင်ဘုရားတို့ ဗောဒဂ်ရာထူး၌ ချီးကျူးမြောက်စား ထားတော်မူအပ်သော ထိုရဟန်းတော်အရှင်မြတ်ကဲ့သို့ တပည့်တော်သည်လည်း နောက်အခါ တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်၌ တောကျောင်းနေ ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဗောဒဂ်ဘွဲ့ထူးရဟုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရပါလို၏"ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အနန္တရာယ်မရှိ ဆုတောင်းပြည့်မည်ကို သိမြင်တော်မူလတ်၌ "နောင်သောအခါ ဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာ၌ သင်သည် တောကျောင်းနေရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=ဗောဒဂ်ဘွဲ့ထူးရဟုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လိမ့်မည်"ဟု ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူပြီးလျှင် ဗဲကြွတော်မူလေ၏။ (ဤမှနောက် အကြားကာလဝယ် မထေရ်၏ အခြားတပါးသော ကောင်းမှုကုသိုလ် အကြောင်းအရာကို မဟာအဋ္ဌကထာ၌ မပြဆိုအပ်တော့ချေ)။

(၈) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း ။

ထိုလေ့သူကြီး အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကောင်းမှုများကို ပြု၍ (အပါယ်လေးပါး မလားမရောက်ရပဲ) နတ်ပြည်၌, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စား၍လာခဲ့ရာ ဤအကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် မဂဓတိုင်းနယ်မြေအဝင်အပါ နာလကာ-မည်သော ပုဏ္ဏားရွာ၌ မယ်တော်ရှုပသာရီပုဏ္ဏားမ၏ ဝမ်းကြီးတိုက်ဝယ် ပဋိသန္ဓေ တည်နေဖြစ်ပွါး၍ ဥပတိဿ, စုန္ဒ, ဥပသေနဟူသော = နောင်တော်သုံးဦး၊ စာလာ, ဥပစာလာ, သီသူပစာလာ ဟူသော အမတော် သုံးယောက်တို့၏ ညီအထွေး မောင်အထွေးဖြစ်ကာ အမည်အားဖြင့် ရေဝတ-ဟု အမည်တွင်လေသည်။

ထိုနောက် ရေဝတ၏ မိဖတို့သည် "ကြီးလာ ကြီးလာတိုင်း သော ကလေးများကို မြတ်စွာဘုရား၏သား ရဟန်းများသည် ခေါ်ဆောင်သွားကြကာ ရှင်ပြုပေးကြကုန်၏၊ ငါတို့သား ရေဝတ ကို အသက်အရွယ်ငယ်စဉ်ပင် (ရဟန်းများ ရှင်သာမဏေပြုမပေး ကြမီ) အိမ်ရာအနှောင်အဖွဲ့ဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ကြကုန်စို့" ဟု သဘော တူ တိုင်ပင်ကြကုန်၏။

(ဤ၌။ ။အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် မိမိရဟန်းပြုပြီးလျှင် စာလာ, ဥပစာလာ, သီသူပစာလာဟူသော နှမသုံးယောက်နှင့် စုန္ဒ, ဥပသေန ညီနှစ်ဦးတို့ကို ရှင်ရဟန်းပြုပေးလေသည်၊ ရောတသူငယ်တယောက် သာလျှင် အိမ်မှာ ကျန်ရစ်လေသည်၊ ထို့ကြောင့် မိဖနှစ်ပါးတို့ ဤသို့ တိုင်ပင်ကြလေသည်)။

ထိုသို့ သဘောတူတိုင်ပင်ကြပြီးနောက် မိဖနှစ်ပါးတို့သည် အမျိုးဇာတ်အနွယ်စည်းစိမ်ဂုဏ်ရည်တူသော အိမ်ထောင်စုတခုမှ သတို့သမီးငယ်ကို ဆောင်ယူခဲ့ကြ၍ ရေဝတ၏ အဖွားအို့ကို ရှိခိုးစေကြပြီးလျှင် "အမိ = ချစ်သမီး.... သင်ချစ်သမီးသည် သင်၏ ယခုအဖွားထက် အသက်အရွယ် ကြီးရင့်စွာ နေရသူ ဖြစ်ပါစေ သတည်း"ဟု မင်္ဂလာဆုတောင်းစကား မြွက်ကြားပြောဆိုကြ ကုန်၏။

(ဤဆုတောင်းစကား မိဖတို့ပြောကြားကြသည်မှာ သတို့သမီး ငယ်၏ အသက်ရှည်ခြင်းကို လိုလားတောင့်တကြ၍ ပြောကြားကြ လေသည်၊ ထိုအဖွားအို့မှာ ထိုအချိန်၌ အသက်နှစ်ပေါင်း တရာ့နှစ်ဆယ် ရှိပြီးဖြစ်၍ ဆံဖြူ, သွားကြွေ, အရေများတွန့်လိပ်ကာ တကိုယ်လုံးမှည့် မည်း (မွဲမဲ)တွေ့ရကပ်လျက် အိမ်အို၏ ဒိုင်းမျှားကဲ့သို့ အလွန်အလွန်ပင် ခါးကိုင်းရှိနေလေပြီ)။

ရေဝတ သံဝေဂရခြင်း

ရေဝတသည် မိဖတို့၏ ထိုမင်္ဂလာဆုတောင်းစကားကို ကြား ရလေလျှင် "ဤသူငယ်မကား အသက်ငယ်သူ ပဌမအရွယ်၌တည် ရှိသူသာ ဖြစ်၏၊ ဤသူငယ်မ၏ ဤမျှနုနယ် တင့်တယ်သောရုပ်

အဆင်းသည် ငါ့အဖွား၏ ရုပ်အဆင်းနှင့် အလားဟူ ရှတ်တွယိုယွင်း အိုမင်းရသည် ဖြစ်လိမ့်မည်တဲ့၊ တိုမိဖတို့၏ အလိုဆန္ဒကို သိရအောင် ငါမေးဦးမည်”ဟု ကြံစည်ပြီးနောက် “အိုမိခင်ဖခင်တို့... မိဖုကိုသည် အဘယ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဤသို့ ပြောဆိုကြသနည်း”ဟု မေးလေ၏။ မိဖတို့က “ချစ်သား... သင်၏ ကြင်ယာ ဤသူငယ်မသည် သင့်အဖွားကဲ့သို့ အိုမင်းခြင်းသို့ ရောက်ပါစေသတည်း ဟု မင်္ဂလာဆုတောင်းစကား ငါတို့မြွက်ကြားကြပါသည်”ဟု ပြန်ကြားဖြေဆိုကြလေလျှင် ရေဝတသည် “အိုမိခင်ဖခင်တို့...ဤသူငယ်မ၏ နုနယ်လှပ်သောရုပ်အဆင်းသည် အဖွား၏ ရုပ်အဆင်းကဲ့သို့ အိုမင်းသည် ဖြစ်လိမ့်ဦးမည်လော”ဟု အမှန်တကယ်ပင် နားမလည်၍ မေးမြန်းလေ၏။ ထိုအခါ မိဖတို့သည် “ချစ်သား...အဘယ်ကို ပြောဆိုနေသနည်း (= ဘာစကားတွေ ပြောနေဒါလဲ)၊ ဘုန်းကံကြီးမားသောသူများမှသာ မောင့်အဖွား ပမာ ဤသို့ အိုအောင် မင်းအောင် နေကြရကုန်သည်”ဟု နှုတ်ချ ပြောဆိုကြလေကုန်၏။

ရေဝတသည် “ဤသူငယ်၏ ဤမျှလှပတင့်တယ် နုနယ်သော ရုပ်အဆင်းသည် ဤငါ့အဖွား၏ နည်းအတိုင်း ဆံဖြူ, သွားကြွေ, အရေတွန့်လိပ်သည် ဖြစ်လိမ့်မည်တဲ့၊ ငါသည် ဤသို့ ရှတ်တွ ယိုယွင်း အိုမင်းရခြင်းသဘောရှိသည့် ရုပ်အဆင်းမျိုး တပ်မက်၍ အဘယ်မှုစအုံနည်း = အကျိုးမရှိသည်သာ၊ ငါ၏ နောင်တော်များ သွားတော်မကြာခင် လမ်းသို့ပင် လိုက်ပါတော့မည်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် သူငယ်တို့ဘဝ မြူးထူးပျော်ပါး ကစားလိုဟန်ဆောင်၍ အခြားအရွယ်တူ သူငယ်ဖော်များကို “သူငယ်ချင်းတို့... လာကြကုန်၊ ပြေးတန်းကစားကြစို့”ဟု ပြောဆိုခဲ့လေ၏။ မိဖတို့က “ချစ်သား... မင်္ဂလာဆောင်သောနေ့မှာ အိမ်ပြင်ပသို့ မသွားပါလင့်”ဟု တားမြစ်ကြောင်းလည်း ရေဝတသည် သူငယ်ဖော်တို့နှင့် အတူတကွ ကစားလိုဟန်ဆောင်၍ မိမိပြေးလျှင် (ပြေးရမည့်အလှဲ) ကျရောက်သောအခါ အနည်းငယ်ဟာ ပြေးသွား၍ ကိုယ်လက် သုတ်သင်သည့်ဟန်ပြု၍ အချိန်ကို ဖင့်နှဲစေ၍

ပြန်လာ၏။ ဒုတိယအကြိမ် ပြေးလွှည့်ရောက်သောအခါ ထိုထက်လျင်မြန်သကဲ့သို့ ပြေးသွားကာ ပြန်လာလေ၏။ တတိယအကြိမ် ပြေးလွှည့် ရောက်လတ်သော်ကား "ငါ့အဖိုရာ၏ အခါသည် အလွတ်ထွက်ပြေးရန် အခါကောင်းတည်း"ဟု အောက်မေ့သိရှိပြီးလျှင် မျက်နှာမူမိ (ခြေဦးတည့်)ရာ အရပ်အတိုင်း တအားကုန်ပြေးသွား၍ ပံသုကူမဟာဝင်ဆောင်ရဟန်းတို့ သီတင်းသုံးနေတိုင်ရာ တောကျောင်းသို့ ရောက်လေလျှင် မထေရ်တို့ကို ရှိခိုး၍ ရှင်သာမဏေပြုပေးရန် တောင်းပန်လေ၏။

မထေရ်တို့က "အို သူတော်ကောင်းကလေး....ငါတို့သည် သင့်ကို 'အဘယ်သူ့သား' ဟူ၍ မသိကြပါကုန်၊ သင်ကလည်း အဆင်တန်းဆာအပြည့်အစုံ ဆင်မြှင်တိုင်းဗြဟ္မာ လားရောက်သူ ဖြစ်၏၊ အဘယ်သူသည် သင့်ကို ရှင်ပြုပေးဝံ့လိမ့်မည်နည်း=မပေးဝံ့သည်သာ"ဟု ငြင်းပယ်စကား မိန့်ကြားတော်မူကြလေလျှင် ရေဝတသည် လက်ရုံးနှစ်ဖက်တို့ကို မြှောက်ချီ၍ "အကျွန်ုပ်ကို လုယက်နေကြပါသည်၊ အကျွန်ုပ်ကိုလုယက်နေကြပါသည်"ဟု မြည်တမ်းဟစ်အော်လေ၏။

ထိုမှ၍မှလည်း ရဟန်းတော်များ စည်းဝေးရောက်ရှိလာကြပြီးလျှင် "အို သူတော်ကောင်းကလေး....၍နေရာ၌ သင်၏အဝတ်အစားကိုသော်၎င်း, အဆင်တန်းဆာကိုသော်၎င်း လုယက်ယူခဲ့သူ တဦးမျှ မရှိချေ၊ သင်ကိုလည်း 'လုယက်နေကြပါသည်' ဟု ဟစ်အော်မြည်တမ်းပြောဆို၏၊ သင်သည် အဘယ်ကို ရည်ညွှန်း၍ ထိုသို့ပြောဆိုသနည်း"ဟု မေးမြန်းကြလေ၏။ ထိုအခါ ရေဝတ သူငယ်သည်—

"အရှင်ဘုရားတို့...တပည့်တော်သည် အဝတ်, တန်းဆာ(အလုံခံရသည်)ကို ရည်ညွှန်း၍ ပြောသည်မဟုတ်ပါ၊ စင်စစ်သော်ကား တပည့်တော်၏အဖိုရာ (ရှင်ရဟန်းမပြုရသည့်အတွက်) လူ,နတ်,နိဗ္ဗာန် = ချမ်းသာ သုံးပါးကို အလုအယက် ခံနေရပါသည်။ (၍၌ လူ,နတ်,နိဗ္ဗာန် =

ချမ်းသာသုံးပါး ဟူသောစကားကို အဆင့်ကြားအားဖြင့် ပြောဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။) ထိုသို့ လူ,နတ်,နိဗ္ဗာန်=ချမဲ့သာ သုံးပါး အလုံအယက်ခံနေရသည်ကို ရည်ညွှန်း၍ ပြောဆို ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အရှင်ဘုရားတို့သည် တပည့်တော်ကို ရှင်ရဟန်းပြုမပေးကြလျှင် ရှိပါစေဦးတော့၊ တပည့်တော် ၏ နောင်တော်ကြီးကိုကား အရှင်ဘုရားတို့သည် သိကြ ပါ၏လော"—

ဟု မေးမြန်းလေ၏။ ရဟန်းတို့က "သင်၏နောင်တော်ကြီးကား အဘယ်အမည်ရှိသနည်း"ဟု မေးမြန်းကြပြန်သော် ရေဝတသူငယ် သည် "တပည့်တော်၏ နောင်တော်ကြီးသည် လူဖြစ်စဉ်အခါက 'ဥပတိဿ' အမည်ရှိပါ၏၊ ယခု ရဟန်းဖြစ်သော အခါ၌ကား 'သာရိပုတ္တရာ အမည်ရှိသူ ဖြစ်နေသည်' ဟု အားလုံးက ပြောကြ ပါသည်ဘုရား" ဟူ၍ ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။

ထိုအခါ ရဟန်းတို့သည် "ငါ့ရှင်တို့...ဤသို့ဖြစ်လျှင် (=ဒီလို ဆိုလျှင်) ဤအမျိုးကောင်းသားကလေးကား ငါတို့၏ ညီအထွေး ကလေး ဖြစ်နေပါပကော၊ ငါတို့ကို နောင်တော်ကြီး'ဖြစ်တော် မူသော တရားစစ်မှူး သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်က အလျင်ရှေးဦး ကပင် 'ငါတို့၏ ဆွေမျိုးများကား မိစ္ဆာဒိट्ठि=အယူမှား ရှိကြ သူချည်း ဖြစ်ကုန်၏၊ တစုံတယောက်သောသူသည် ငါတို့၏ ဆွေမျိုးဟု ပြောဆိုကာ လာရောက်ခဲ့သော် ထိုသူကို ဟုတ်ဟုတ် ငြားငြား=ဖြစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းဥပါယ်ဖြင့် ရှင်ရဟန်းပြုပေး လိုက်ကြပါလော့'ဟု မှာတမ်းပြောဆိုထားပြီး ဖြစ်လေသည်။ ဤ ယခု သူငယ်သည်ကား ငါ့ဘိုးနောင်ကြီး ဓမ္မသေနာပတိ သာရိ-ပုတ္တရာမထေရ်မြတ်၏ အစ္စတို့က=အတွင်းကျသော ညီအရင်း တယောက်ဖြစ်လေသည်၊သို့ရကား ထိုသူငယ်ကို ငါတို့ ရှင်ပြုပေး ကြကုန်စို့" ဟု အားလုံးပင် တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းကြကာ တစပဉ္စက ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပြောပြ၍ ရေဝတသူငယ်ကို ရှင်ပြု ပေးကြလေ၏။ ထိုနောက် အသက်နှစ်ဆယ်ပြည့်လတ်သော် ရဟန်းခံပေးကြ၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်၌ အားထုတ်စေကြလေကုန်၏။

အရှင်ရေဝတမထေရ်သည် ကမ္ဘာ့ဘုန်းကို ယူပြီးနောက် ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့နှင့် မနီးမဝေးသောအရပ်၌ မြေမညီညွတ် ခရွတ်ခရော် ကျောက်စရစ် ကျောက်ခဲပေါများလှသည့် ရှားတောအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်၍ ရဟန်းတရား ပွါးများကြိုးကုတ် အားထုတ်လေ၏။ ထိုအရှင်ရေဝတာ၏အဖို့ရာ "ငါသည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ မရောက်သေးပဲသာဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုသော်၎င်း၊ နောင်တော်မထေရ်မြတ်ကိုသော်၎င်း မဖူးမြော်သေး"ဟု ဇွဲသန်သန်ဖြင့် ကမ္ဘာ့ဘုန်းတရား ပွါးများ အားထုတ်စဉ်ပင် သုံးလအချိန်ကာလတို့ လွန်ခဲ့လေကုန်သည်။ သိမ်မွေ့နူးညံ့လှစွာသော (သူဌေးသား) အမျိုးကောင်းသား၏အဖို့ရာ အလွန်ကြမ်းတမ်းသော အစာအာဟာရကို စားသောက် ဘုဉ်းပေးရသည်ဖြစ်၍ စိတ်သည် အရေတွန့်လိပ်သည့်အလား တွန့်လိပ်၍ နေလေသည် (သီဟိုဠ်မှုအလို-စိတ်သည် နူးညံ့မွန်မြတ်သည်မဖြစ်နိုင်)၊ ကမ္ဘာ့ဘုန်းအလုပ်သည် ကျွတ်လွတ်မှုသို့ ရုတ်တရက် မရောက်နိုင်ပဲ ရှိလေ၏။ သို့သော် အရှင်ရေဝတမထေရ်သည် စိတ်ဇွဲကို မလျော့ပဲ သုံးလလွန်သောအခါ ပဝါရဏာပြု၍ ဝါကျွတ်ပြီးလတ်သော် အရပ်တပါးသို့ မပြောင်းရွှေ့ပဲ ထိုရှားတောအရပ်၌ပင် ဆက်လက်၍ ရဟန်းတရား ပွါးများကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူလေသည်၊ ထိုသို့ ဝိရိယာမိပတိ ဇွဲရှိရှိဖြင့် ရဟန်းတရား ပွါးများကြိုးကုတ် အားထုတ်လေလေ မထေရ်၏ စိတ်သည် တည်ကြည်လေ တည်ကြည်လေ ဖြစ်၍လာလေ၏၊ မုဏ်ထေရ်မြတ်သည် ဆက်၍ ဝိပဿနာတရား ပွါးများကြိုးကုတ် အားထုတ်လတ်သော် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏။

မြတ်စွာဘုရား ရဟန်းများစွာတို့နှင့်တကွ ကြွလာတော်မူခြင်း

အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် ညီငယ်ရေဝတ ရှင်ရဟန်းပြုကြောင်း ကြားသိရသော အချိန်ကပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို "မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်၏ညီငယ် ရေဝတသည် ရှင်ရဟန်းပြုပါပြီတဲ့၊ သူသည် ဤသာသနာတော်၌ မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်မှုလည်း ပျော်ပိုက်လေရာ၏, မပျော်ပိုက်ပဲ ရှိသော်မှုလည်း ရှိလေ

ရာပါ၏၊ သွားရောက်၍ ထိုရေဝတည်ငယ်ရဟန်းကို ကြည့်ရှု အကဲခပ်ပါရစေ ဘုရား" ဟု လျှောက်ထားလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအချိန်၌ အရှင်ရေဝတမှာ ဝိပဿနာအလုပ် အပြင်းအထန် အားထုတ်နေဆဲရှိသည်ကို သိတော်မူ၍ နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် မသွားရန် တားမြစ်တော်မူပြီးလျှင် တတိယအကြိမ်မြောက် တောင်းပန်လျှောက်ထားအပ်သည်ရှိသော် ထိုအချိန်၌ကား အရှင်ရေဝတ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိပြီး ဖြစ်သည်ကို ပိုင်းခြားသိမြင်တော်မူ၍ "ချစ်သားသာရိပုတ္တရာ....ငါ့ဘုရားလည်း သင်ချစ်သားတို့နှင့်အတူ လိုက်ပါပေအုံးရဟန်းတို့အား ပြောကြားလေလော့" ဟု မိန့်တော်မူ၏။

အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် ရဟန်းသံဃာကို စည်းဝေးစေ၍ "ငါ့ရှင်တို့....မြတ်စွာဘုရားသည် ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလိုသည်၊ လိုက်လိုသော ရဟန်းတို့သည် လာရောက်ကြကုန်လော့" ဟု ရဟန်းအားလုံးတို့အားပင် ပြောကြားတော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသစာရီလှည့်လည်ရန် ကြွတော်မူသောအခါ ကျောင်းတိုက်၌ ချန်နေရစ်ကြသော ရဟန်းတို့မည်သည် နည်းပါးလှကုန်၏၊ "မြတ်စွာဘုရား၏ ရှေ့အဆင်းရှိသော ရူပကာယကိုယ်တော်ကိုလည်း မပြတ်ဖူးမြော်ကြရလိမ့်မည်၊ ချိုမြိန်သော တရားစကားကိုလည်း နားဝင်ကြားကြရလိမ့်မည်" ဟူ ကြံစည်အောက်မေ့ကြ၍ များစွာသော အားဖြင့် လိုက်ပါလိုသော ရဟန်းတို့ကသာ များကြကုန်၏။ ဤကား မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းသံဃာ များစွာခြီရံလျက် "ရေဝတကို ကြည့်ရှုတော်မူမည်" ဟု ကျောင်းမှတော်မှ ထွက်ကြွတော်မူခဲ့လေ၏။

အရှင်သိဝလိ၏ ဘုန်းတန်ခိုး

ထိုသို့ ထွက်ကြွတော်မူသောအခါ တနေရာ၌ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် လမ်းနှစ်ခွသို့ ရောက်ရှိ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို "မြတ်စွာဘုရား....ဤအရပ်၌ လမ်းနှစ်ခွတို့ရှိကြပါသည်၊ အဘယ်လမ်းဖြင့် သံဃာသည် ကြွသွားစေလိုပါသနည်း" ဟုမေးလျှောက်

လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က "ချစ်သားအာနန္ဒာ ... တိုလမ်း နှစ်မြောတို့တွင် အဘယ်လမ်းသည် မကွေ့မကောက် ဖြောင့်မတ်သနည်း"ဟု မေးတော်မူလေလျှင် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် "မြတ်စွာဘုရား.... မကွေ့မကောက် ဖြောင့်မတ်သောလမ်း (= ဖြတ်လမ်း) သည် ယူဇနာသုံးဆယ်ရှိ၍ နတ်ဘီလူးတို့ ဗိုးအုပ်ရာ အစာလည်းခေါင်းပါး ဘေးရန်လည်း များလှပါသည် ဘုရား၊ လိုးလွှဲကွေ့ကောက်၍ သွားရမည့် (အများသွားနေကျ) လမ်းရိုးသည်ကား ယူဇနာခြောက်ဆယ်ရှိ၍ ဘေးရန်ကင်းကွာ အစာအစား ပေါများလှပါသည် ဘုရား" ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ချစ်သားအာနန္ဒာ... သီဝလိရဟန်းသည် ငါဘုရားတို့နှင့် အတူတကွလိုက်ပါလာ၏လော"ဟု မေးတော်မူလေ၏။ရှင်အာနန္ဒာမထေရ်က "လိုက်ပါလာပါသည် မြတ်စွာဘုရား...."ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်"ချစ်သားအာနန္ဒာ....တိုဆို့ဖြစ်လျှင် = သီဝလိရဟန်း ငါတို့နှင့်အတူတကွ လိုက်ပါလာလျှင် သံဃာသည် ဘေးရန်ပေါများ အစာရှားသည့် အဖြောင့်လမ်း (= ဖြတ်လမ်း)ကိုပင် ယူလော့၊ သီဝလိရဟန်း၏ ကောင်းမှုတန်ခိုးကို စုံစမ်းကြကုန်အံ့"ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ထိုသို့မိန့်တော်မူပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းအပေါင်းခြံရံလျက် အရှင်သီဝလိ၏ ရှေးကောင်းမှုဘုန်းတန်ခိုးကို လက်တွေ့စုံစမ်းသိရှိရန် ဘေးရန်ပေါများ အစာရှားသည့်တောအုပ်လမ်းသို့ တက်ရောက် ကြွချီတော်မူလေ၏။ ထိုလမ်းသို့ တက်ရောက်သောအချိန်မှစ၍ နတ်အပေါင်းသည် တယူဇနာ, တယူဇနာ အရပ်၌ မြို့ကြီးတခုတခု ဖန်ဆင်းကြ၍ ဘုရားအမှီးရှိသော သံဃာတော်များနေထိုင်ရန် ကျောင်းတိုက်များကို စီမံဖန်ဆင်းထားနှင့်ကြလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့်တကွ သံဃာတော်တို့ ရောက်တိုင်း ရောက်တိုင်းသော နေရာကျောင်းတိုက်တို့၌ နတ်သားတို့သည် ထိုမြို့နေ ပြည်ရှင်မင်းက စေလွှတ်လိုက်သည့် အလုပ်သမားများကဲ့သို့ ဖြစ်ရှိကြ၍ (= မင်းလွှတ်လိုက်သည့် မင်းမှုထမ်း

ယောက်ျားများအသွင် ဖန်ဆင်းကြ၍ဟု ဆိုလိုသည်။) ယာဂု, ခဲဖွယ်, ဆွမ်း-စသည်တို့ကို ထမ်းပိုးယူဆောင်ခဲ့ကြကာ "အရှင်သီဝလိမထေရ်သည် အဘယ်မှာနည်း, အရှင်သီဝလိမထေရ်သည် အဘယ်မှာနည်း"ဟု မေးမြန်းလိုက်ပါကြလေ၏။ အရှင်သီဝလိမထေရ်သည် ထိုပုဇော်ဖွယ်ဝတ္ထု အစုစုကို ခံယူစေ၍ မြတ်စွာဘုရားထံသို့ သွားရောက်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းသံဃာနှင့် အတူတကွ အရှင်သီဝလိအား နတ်တို့ အမြတ်တနိုး လှူဒါန်းအပ်သော် ဆွမ်း ခဲဖွယ် ဘောဇဉ် ယာဂုတို့ကို ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်တော်မူလေ၏။

ဤနည်းဖြင့်ပင် မြတ်စွာဘုရားသည် ပုဇော်သက္ကာရမှုကို သုံးဆောင်တော်မူလျက် နေ့စဉ်နေ့စဉ် တယူဇနာ ခရီးတိုင်တိုင် ကြွချီတော်မူ၍ ယူဇနာသုံးဆယ်ရှိသောခရီးခဲကို တလဖြင့် လွန်မြောက်ပြီးလျှင် အရှင်ခဒိရဝနိယ ရေဝတမထေရ်၏ ကြိုတင်ပြုပြင်ထားသဖြင့် ညီညွတ်သော ရှားတောကျောင်းသို့ ရောက်တော်မူလေ၏။ အရှင်ရေဝတမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ကြွလာတော်မူမည်ကို ကြိုတင်သိရှိ၍ မိမိ၏နေရာ ရှားတောကျောင်းခွ ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာအား နေလောက်အောင် ကျောင်းများကိုလည်း,မြတ်စွာဘုရားရှင်အတွက်ဝန္ဓကုဋိတိုက်တော်ကိုလည်း, ညဉ့်သန့်ရာ,နေ့သန့်ရာဌာန-စသည်တို့ကိုလည်း တန်ခိုးဖြင့် ဖန်ဆင်းပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားအား ခရီးဦးကြို ကြွခဲ့လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် တန်းဆာဆင်အပ် သပ်ယပ်သော ခရီးဖြင့် ကျောင်းတိုက်သို့ ဝင်တော်မူလေ၏။ထိုနောက် မြတ်စွာဘုရားရှင် ဝန္ဓကုဋိတိုက်တော်သို့ ဝင်တော်မူပြီးလတ်သော် ကျန်သောရဟန်းတို့သည် ၀၁စဉ်အတိုင်း မိမိတို့သို့ ရောက်သော ကျောင်းအိပ်ရာနေရာ အသီးသီးသို့ ဝင်တော်မူကြလေကုန်၏။ နတ်တို့သည် "ဤအချိန်ကား ဆွမ်းအာဟာရ ဘုဉ်းပေးရန် အချိန်မဟုတ်"ဟု သိရှိကြကာ အဖျော်ရှစ်မျိုး (= သပြေ သရက်၊မုဒရက်၊ဖက်သက်,သစ်မည်စည်။ ဌက်ပျောနှစ်မျိုး၊ ကြာစွယ်တိုး၊ ရှစ်မျိုး အဖျော်ရည်။) တို့ကို ပြုဆောင်ဆက်ကပ်ကြကုန်၏။ ဤနည်းဖြင့်ပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏

အဖိုရာ ပူဇော သက္ကာရကို ခံယူ သုံးဆောင်တော်မူစဉ် လဝက် (=တဆယ့်ငါးရက်) အချိန်သည် လွန်ခဲ့လေသည်။

ဥဒ္ဒစ္စသမားများ အထင်မှားကြခြင်း

ထိုစဉ်အခါ အချို့အချို့သော ဥဒ္ဒစ္စပြောများ စိတ်လွင့်ပါးသော ရဟန်းတို့သည် တနေရာ၌ ထိုင်နေကြပြီးလျှင် "လူနတ်တို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် 'ငါ့အဂ္ဂသာဝကာ ညီအထွေး'ဟု မိန့်တော်မူကာ ၅ါသို့သဘောရှိသည့် နဝကမ္မအလုပ် အားထုတ်၍သာနေသော ရဟန်းကို ကြည့်ရှုရန် ကြွလာတော်မူဘိ၏၊ ၅ါယခု အရှင်ရေဝတ၏ ကျောင်းတိုက်ကြီးအနီးအပါး၌ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်ကြီးသည်ရင်း, ဝေဠုဝန် ကျောင်းတိုက်ကြီး-စသည်တို့သည်ရင်း ဘာလုပ်မည်နည်း။ ၅ါရေဝတ ရဟန်းသည်လည်း ၅ါသို့သဘောရှိသည့် နဝကမ္မအလုပ်ကို ပြုလုပ်နေသူသာဖြစ်၏၊သို့စဉ် နဝကမ္မအလုပ်အားထုတ်နေသောရဟန်းသည် အဘယ်မည်သော ရဟန်းတရားကို ပြုလုပ်အားထုတ်နိုင်ချိမ့်မည်နည်း = ပြုလုပ်နိုင်မည်မဟုတ်ဟု ကဲ့ရဲ့သရြိုတ်.စကားတင်းဆိုကြလေကုန်၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ငါဘုရား ၅ါ အရပ်၌ ကြာမြင့်စွာနေလျှင် ၅ါ အရပ်သည် ပရိသတ်လေးခဏ်း ရောပြွမ်း၍ လာပေလိမ့်မည်၊ တောကျောင်းနေရဟန်းတို့မည်သည် ဆိတ်ငြိမ်ခြင်းကို အလိုရှိကြကုန်၏၊ ငါဘုရား ကြာကြာနေလျှင် ရေဝတ၏ အဖိုရာ မချမ်းမသာနေရခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ပြီးနောက် အရှင်ရေဝတ၏ နေသန့်ရာအရပ်သို့ ကြွရောက်တော်မူလေ၏။ အရှင်ရေဝတမထေရ်သည် တပါးတည်း စင်္ကြီစွန်းဝယ် မိုရာတံတဲပျဉ်ကိုမှီ၍ ကျောက်ဖျာထက်၌ ထိုင်နေရင်းက မြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူသည်ကို အဝေးမှပင် မြင်၍ ခရီးဦးကြိုဆိုကာ မြတ်စွာဘုရားကိုရှိသေမြတ်နိုး ရှိခိုးဝတ်ပြုလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်ရေဝတကို "ချစ်သားရေဝတ.... ၅ါအရပ်ကား ခြင်္သေ့, သစ်, ကျား သားရဲများ နေရာဌာနဖြစ်၏၊ ကြမ်းတမ်းသော ဆင်မြင်းစသည်တို့၏ အသံကိုကြားလျှင် သင်

ချစ်သားသည် အဘယ်သို့ ပြုသနည်း" ဟု မေးတော်မူလေ၏။ အရှင်ရေဝတသည် "မြတ်စွာဘုရား ...ထိုဆင်ကြမ်း မြင်းကြမ်း စသည်တို့၏ အသံကိုကြားရသော တပည့်တော်၏(သန္ဓာန်မှာ) တောင့်မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်ခြင်း=အရည်ရတိတရား ထပ်တလဲလဲ ဖြစ်ပွါးပါသည်ဘုရား"ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား သည် ထိုနေ့သန့်ရှာအရပ်၌ အရှင်ရေဝတ္တမထေရ်အား ဂါထာ ငါးရာတို့ဖြင့် တောကျောင်းနေခြင်း၏ အကျိုးအာနိသင်မည် သော တရားစကား ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် နောက်တနေ့၌ မနိုးမဝေးသောအရပ်ဝယ် ဆွမ်းခံ လှည့်လည်တော်မူပြီး နေ့ဝက် (ရှင်ရေဝတ၏ရှားတောကျောင်းတိုက်သို့ တဖန် မပြန်တော့ပဲ ထို အရပ်မှပင်) အရှင်ရေဝတကို ပြန်နှစ်စေတော်မူ၍ အရှင်ရေဝတ ၏ ကျေးဇူးမဲ့ကို ပြောကြားကြသည့် ဥဒ္ဒစ္စသမား စိတ်လွင့်ပါး သော ရဟန်းများ၏ တောင်ဝှေး, ဘိနပ်, နယ်ဆီဗူး, ထီးတို့ကို မေ့ကျန်နေရစ်ရန် တန်ခိုးတော်ဖြင့် စီမံတော်မူလေ၏။

ထိုဥဒ္ဒစ္စသမား ရဟန်းများသည် မိမိတို့၏ အသုံးအဆောင် များကို ယူဆောင်ရန် အရှင်ရေဝတ၏ ကျောင်းတိုက်သို့ ပြန်နှစ် လာကြသည်ရှိသော် လာခဲ့ရင်းလမ်းဖြင့်ပင် သွားကြပါသော် လည်း ထိုမိမိတို့နေရာဌာနကိုမမှတ်မိနိုင်အောင် ရှိကြလေကုန်၏။ မှန်၏-ထိုဥဒ္ဒစ္စသမား ရဟန်းများသည် ရှေးနေ့များက (တန်ခိုး ဖြင့် ဖန်ဆင်းအပ်သည့်)တန်းဆာဆင်အပ်သောလမ်းဖြင့် သွားကြ ရ၍ ထိုပြန်မည့်နေ့၌ကား မညီညွတ်သော(မူလပကတိ)လမ်းဖြင့် သွားကြရလျက် ထိုထိုအရပ်၌ (မောပန်းကာ) အပန်းဖြေ နားနေကြရကုန်၏၊ အချို့နေရာ၌ကား ဒုံးထောက်၍ သွားကြရ ကုန်၏၊ ထိုရဟန်းတို့သည် သစ်ပင်ငယ်များ, ချုံပုပ်ပေါင်းများ, ဆူးများကို ပင်ပန်းဆင်းရဲစွာ ကျော်လွှားနင်းနယ် သွားကြရ ကုန်လျက် မိမိတို့နေခဲ့သောအရပ်နှင့် တူသည့်အရပ်သို့ ရောက်ရှိ ကြလေသော် ထိုထိုရှားဝတ်တိုများ၌ မိမိတို့၏ထီးများ,ဘိနပ်များ, နယ်ဆီဗူးများ, တောင်ဝှေးများကို ချိတ်လျက် ထောင်လျက် သား တွေ့မြင်ကြရလေကုန်၏။ ထိုအခါကျမှ ထိုဥဒ္ဒစ္စသမား

ရဟန်းများသည် "ဤ အရှင်ရေဝတရဟန်းကား ဇုဠိရှင်=တန်ခိုးရှင် ရဟန်းပေတည်း" ဟု သိကြ၍ မိမိတို့၏ ပရိကွဲရာများကို ယူဆောင်ခဲ့ကြပြီးလျှင် "သြ.... မြတ်စွာဘုရားရှင်အတွက် စိမ်အပ်သော ပူဇော်သက္ကာရသည် ဤသို့ ခဲ့ဖွယ်သဘောရှိစွာ တကား" ဟု တအံ့တသြ ပြောဆိုကြကာ သာဝတ္ထိပြည်သို့ အရောက် သွားရောက်ကြလေကုန်၏။

ရှေမှ သွားနှင့်ကြ၍ သာဝတ္ထိသို့ ရောက်နှင့်ကြသော ရဟန်းတို့ကို ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးသည် မိမိအိမ်၌ ဆွမ်းစားပင့်ကာ ထိုင်နေကြသောအခါ၌ "အရှင်ဘုရားတို့ .... အရှင်ရေဝတ၏ နေထိုင်ရာ ကျောင်းတိုက်သည် နှစ်သက်ဖွယ်, ရှိပါ၏လားဘုရား" ဟု မေးမြန်းလေ၏။ ထိုအခါ အလျင်လက်ဦးရောက်နှင့်ကြသော ထိုရဟန်းတို့သည် "ဒါယိကာမကြီး.... အရှင်ရေဝတ၏ နေထိုင်ရာကျောင်းတိုက်သည် နှစ်သက်ဖွယ် ပျော်မွေ့ဖွယ် ရှိလှပါ၏၊ ထိုကျောင်းတိုက်သည် နန္ဒဝန်နတ်ဥယျာဉ်, စိတ္တလတာနတ်ဥယျာဉ်နှင့် တသွင်တည်း တပုံတည်း တူလှပါပေ၏" ဟု ဖြေဆိုကြကုန်၏။ ထိုနောက်မှ ကျောင်းအမကြီးသည် အားလုံးသော ရဟန်းတို့၏ နောက်မှ ရောက်လာကြသည့် ဥဒ္ဒစွသမားရဟန်းများကို "အရှင်ကောင်းတို့.... အရှင်ရေဝတ၏ နေထိုင်ရာ ကျောင်းတိုက်သည် နှစ်သက်ဖွယ်ရှိပါ၏လားဘုရား"ဟု မေးမြန်းပြန်လေ၏။ ထိုအခါ ဥဒ္ဒစွသမား ရဟန်းများသည် "မမေးပါနှင့် ဒါယိကာမကြီး....၊ ထိုအရှင်ရေဝတ နေရာအရပ်သည် စကားထဲ၌ပင် ထည့်သွင်းပြောဆိုခြင်းငှါ မသင့်လျော်သောအရပ် ဖြစ်ပါသည်၊ ထို အရှင်ရေဝတ နေရာအရပ်သည် ကျုတ်တီးမြေပြင် ဖြစ်သည့်ပြင် ကျောက်စရစ်ခဲများ, ကျောက်ပြား ကျောက်တုံးများ ဖြင့် အလွန်လျှင် မြေမညီသော ရှားတောအရပ်ကြီး ဖြစ်ပါသည်၊ ထိုအရပ်၌ အရှင်ရေဝတသည် ဆင်းရဲစွာ နေရှာပါသည်" ဟု နောက်ဆုံး မိမိတို့ တွေ့ခဲ့သည့်အတိုင်း ဖြေကြားပြောဆိုကြလေကုန်၏။

ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးသည် အလျင်လက်ဦး ရောက်လာသောရဟန်း, နောက်ကျ၍ ရောက်လာကြသော ရဟန်းတို့၏ ပတ္တုထုံးခြား ကွဲပြားသောအဖြေစကားကို ကြားသိရ၍ "အဘယ် ရဟန်းတို့၏ စကားက မှန်မည်နည်း" ဟု ကွဲပြားစွာ သိရှိရန် နေမွန်းလွဲအခါ၌ နှံ့သာ, ပန်းကို ယူဆောင်၍ မြတ်စွာဘုရားအား ဆည်းကပ်ရန် သွားရောက်ရှိခိုးပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ထိုင်နေလျက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို "မြတ်စွာဘုရား....အရှင်ရေ၀တ မထေရ်၏ နေရာအရပ်ကို အချို့သော မထေရ်တို့က ချီးမွမ်းကြပါသည်၊ အချို့သော မထေရ်တို့က ကဲ့ရဲ့ကြပါသည်၊ ဤသို့ အဖြေစကား နှစ်ထွေပြားရခြင်းသည် အဘယ့်ကြောင့်ပါနည်း မြတ်စွာဘုရား...." ဟု လျှောက်ထား မေးမြန်းလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးကို "ဝိသာခါ.... လောကအခေါ် မွေလျော်ဖွယ် အရပ်ပင်ဖြစ်စေ, မမွေလျော်ဖွယ် အရပ်ပင်ဖြစ်စေ အကြင်အရပ်၌ အရိယာတို့၏ စိတ်သည် မွေ့လျော်၏၊ ထိုအရိယာတို့ စိတ်မွေ့လျော်ရာ အရပ်သည်သာလျှင် မွေ့လျော်ဖွယ်အရပ် မည်ပေ၏" ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင်—

"ဂါမေ ဝါ ယဒိ ဝါရညေ၊
နိန္နေ ဝါ ယဒိ ဝါ ထလေ။
ယတ္ထ အရဟန္တော ဝိဟရန္တိ၊
တံ ဘူမိရာမဏေယျကံ"။

ဝိသာခေ = ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းအမ မိဂါရမာတာ အို-ဝိသာခါ....။ ဂါမေ ဝါ = ငါးပါးအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့ ဝန်းရုံထူထပ် ရှာအရပ်၌ဖြစ်စေ။ ယဒိ = ထိုသို့မဟုတ်။ အရညေ ဝါ = ကာမဂုဏ်ငါး အာရုံများမှ ဝေးခြားတုံ လတ် တောအရပ်၌ဖြစ်စေ။ နိန္နေ ဝါ = စိမ့်စမ်းများဖြင့် ရေသွင်သွင်နှင့် သစ်ပင်စိမ်းလန်း ချိုင့်ဝှမ်းရာ အရပ်၌ ဖြစ်စေ။ ယဒိ = ထိုသို့မဟုတ်။ ထလေ ဝါ = သစ်ပင်မရှိ မြေအတိလျှင် ပြွမ်းဘိုလောင် ကုန်းခေါင်ခေါင်အရပ်၌ ဖြစ်စေ။ ယတ္ထ = အမှတ်မထင် အကြင်အရပ်၌။ အရ-

ဟန္တော = အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာသခင် အရှင်မြတ်တို့သည်။ ဝိဟရန္တိ = ဈရိယာပထ မျှတရှင်ပြီး သီတင်းသုံး နေတော်မူကြကုန်၏။ တံ ဌာနံ = ထိုရဟန္တာသခင် အရှင်မြတ်တို့ သီတင်းသုံးနေထိုင်ရာ အရပ်သည်။ ဘူမိ-ရာမဏေယျကံ = မြေအပြင်ဝယ် မွေ့လျော်ဖွယ်မှန်လှ အရပ်ဌာနပေတည်း"—

ဟူသော ဤဂါထာကို ဟောတော်မူလေ၏။(ဤစကားရပ်စုကား အဂ်ုတ္တရအဋ္ဌကထာမှ ဖြစ်သည်)။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ် ရဟန်းတော်တို့အား ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှင်းအပ်သောသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပသော အခါ ဤအရှင်ခဒိရဝနိယ-ရေဝတမထေရ်အား—

"ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ အာရညိ-ကာနံ ယဒိဒံ ရေဝတော ခဒိရဝနိယော = ရဟန်းတို့.... တောကျောင်းနေကြသော ငါ၏ဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် ရှားတော်ဖွဲ့နေသော ရေဝတရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ "အာရညိက = တောကျောင်းနေသောအရာ"ဝယ် ဧတဒဂ်ထားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။အခြားတပါးသော မထေရ်တို့သည် တောကျောင်းနေကြသည်ရှိသော် သပ္ပါယဖြစ်လောက်သော တော, သပ္ပါယဖြစ်လောက်သော ရေ, သပ္ပါယဖြစ်လောက်သော ဆွမ်းခံရွာများကို ရွေးချယ်မှတ်သားပြီးမှ တောကျောင်းနေတော်မူကြ၏၊ ဤ အရှင်ရေဝတမထေရ်သည်ကား ထို သပ္ပါယများကို အလေးမထား ဂရုမမူ မရွေးချယ်ပဲ ကျတ်တီးမြေပြင် ကျောက်စရစ် ကျောက်ပြား ကျောက်တုံးများ ပေါများကာ မြေအပြင်လည်း မညီညွတ်သည့် ရှားတော်ဖွဲ့ နေတော်မူ၏၊ ထို့ကြောင့် ဤအရှင်မြတ်ကိုသာ "အာရညိက=တောကျောင်းနေသော အရာ"ဝယ် ဧတဒဂ်ထားတော်မူသည်ဟု အထူးမှတ်ယူရာ၏)။

ဤအရှင်ခဒိရဝနိယ-ရေဝတမထေရ်နှင့် စပ်သော တရားတို့ကို အပဒါနပါဠိ အဋ္ဌကထာ, ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ-စသည်တို့မှ ထုတ်နုတ်မှတ်ယူရာ၏။

ဤကား အရှင်ခဒိရဝနိယရေဝတမထေရ် အကြောင်းတည်း။

---

(၁၅) အရှင်ကခိုရေဝတမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ ကခိုရေဝတမထေရ်သည် လွန်ခဲ့သောကမ္ဘာတသိန်းထက်ဝယ် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်၌ ရှေးမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းတို့နည်းတူ လူများအပေါင်းနှင့် အတူတကွ ကျောင်းတော်သို့ သွား၍ ပရိသတ်အစွန်အဖျား၌ ရပ်တည်ကာ တရားနာသည်ရှိသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတပါးကို "ဗျာယီ=ဗျာန်ဝင်စားကြသော ရဟန်း"တို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဗေဒဂ်ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်လတ်၍ "ငါသည်လည်း နောက်အခါဝယ် ဤရဟန်းကဲ့သို့ပင် ဖြစ်မှသင့်တော်တော့မည်" ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ကာ တရားပွဲပြီးဆုံးသော အခါ မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဖိတ်၍ ရှေးမထေရ်အလောင်းများနည်းတူ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ကြီးစွာသော ပူဇော်သံကျွှာရမှု ပြုပြီးလတ်သော် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို "မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်သည် ဤအဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံကြောင့် အခြားတပါးသော စည်းစိမ်များကို မတောင့်တပါ၊ စင်စစ်သော်ကား အရှင်ဘုရားတို့သည် ဤနေ့မှအထက် လွန်ခဲ့သောခုနစ်ရက်က ဗျာန်ဝင်စားလေ့ရှိသောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=ဗေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူအပ်သော ရဟန်းကဲ့သို့ပင် တပည့်တော်သည်လည်း နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ သာသနာ၌ ဗျာန်ဝင်စားလေ့ရှိကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဗေဒဂ်ဘွဲ့ရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရပါလို၏" ဟု လျှောက်ဆိုကာ ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုလေ၏။

ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် အနာဂတ်ကို ရှုကြည့်ဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်းပတ္ထနာချက် ပြည့်စုံလိမ့်မည်ကို မြင်တော်မူ၍ "နောက်အခါဝယ် ကမ္ဘာတသိန်းအဆုံး၌ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားပွင့်တော်မူလိမ့်မည်၊ ထိုဘုရား၏သာသနာ၌ သင်သည် ဗျာန်ဝင်စားသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = စေတဒဂ်ဘွဲ့ရဟုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်"ဟု ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူပြီးလျှင် ဖဲကြွတော်မူလေ၏။

(၁) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြု၍ ကမ္ဘာတသိန်းကာလပတ်လုံး (အပါယ်လေးပါးမလားမရောက်ပဲ) နတ်ပြည်,လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည် ကျက်စား၍ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် သာဝတ္ထိပြည် မဟာဘောဂသူကြွယ်မျိုး သူဌေးမျိုး၌ ဖြစ်၍ အမည်အားဖြင့် ရေဝတ-ဟု အမည်တွင်လေသည်။ ရေဝတသူဌေးသားသည် တနေ့သ၌ နေလွဲအခါ ကျောင်းတော်သို့ တရားနာရန် သွားရောက်ကြသော လူများအပေါင်းနှင့် အတူ တကွ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်၍ ပရိသတ်အစွန်၌ ရပ်တည်ကာ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို နာကြားရသည်ရှိသော် သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပွါးကာ သာသနာဝန်ထမ်း ရှင်,ရဟန်းပြုပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားအထံတော်မှ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို နာယူကာ သမာဓိပရိကံ စီမံပြုလုပ် အားထုတ်လတ်သည်ရှိသော် လောကီဈာန်ရ-ရဟန်းဖြစ်၍ ဈာန်ကိုပင် အခြေပါဒကပြုကာ ဝိပဿနာကမ္ဘဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းလတ်သည်တွင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏ = ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။

(၂) စေတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

ထို အရှင်ကဒိါရေဝတမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရား ဝင်စားတော်မူအပ်သော သမာပတ်တို့တွင် အနည်းငယ်မျှသော သမာပတ်တို့ကို ထား၍ များစွာသော သမာပတ်တို့ကို ဝင်စားလျက်

နေ့နေ့ညဉ့်ညဉ့် ဗျာနာတရားတို့ဖြင့် လေ့လာ နိုင်နင်းတော်မူလေသည်။ ထိုနောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်းတော်တို့အား တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှင်းအပ်သောသဘင်.ဆင်ယင်ကျင်းပသော အခါ ဤအရှင်ကမ္မိရေဝတမထေရ်အား—

"တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဗျာယိနံ ယဒိဒံ ကမ္မိရေဝေတော = ရဟန်းတို့...ဗျာနာဝင်စားလေ့ရှိကြသော ငါ၏ဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် ကမ္မိရေဝတ ရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ "ဗျာနာဝင်စားသော အရာ"ဝယ် တေဒဂ်ထားတော်မူလေ၏။

ကမ္မိရေဝတဟု အမည်ရခြင်းအကြောင်း

အခါတပါး မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည်မှ ရာဇဂြိဟ်ပြည်သို့ ခရီးဌေးသစ္စာရီ ကြွချီတော်မူလတ်သော် အရှင်ကမ္မိ-ရေဝတသည် လမ်းခရီးအကြားဌ် တင်လဲချက်ရာတင်းကုပ် (ထန်းလျက်တင်လဲချက်ရာတဲကုပ်) သို့ ဝင်၍ မုန့်ညက်နှင့်ဖွဲ့ထည့်သော တင်လဲကို (တင်လဲထန်းလျက်ခဲပြုရာဝယ် မာကျောအောင် တင်လဲထန်းလျက်ထဲ၌ မုန့်ညက်မှုန့်အနည်းငယ်နှင့်ဖွဲ့ ထည့်နေကြသည်ကို) မြင်ရသောကြောင့် "အာမိသနှင့်တကွသော တင်လဲထန်းလျက်သည် မအပ် = တင်လဲထန်းလျက်ထဲ၌ မုန့်ညက်နှင့်ဖွဲ့တည်းဟူသော အာမိသ ပါရှိနေသောကြောင့် မအပ်၊ တင်လဲထန်းလျက်ကို နေလွဲသောအခါ သုံးဆောင်ခြင်းငှါ မအပ်"ဟု ယုံမှားကွေးဝေတာမှ=သံသယကုက္ကုစ္စရှိသည်ဖြစ်၍ သူ၏ တပည့်ပရိသတ်နှင့်တကွ တင်လဲထန်းလျက်ကို နေလွဲအခါ၌ မသုံးဆောင်ချေ။

ထိုမထေရ်၏စကားကို ယုံကြည်ကိုးစား လိုက်နာကြသော ရဟန်းတို့သည်လည်း တင်လဲကို မသုံးဆောင်ကြကုန်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား ရဟန်းတို့က ထိုအကြောင်းကို လျှောက်ထားကြ

သောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်းတို့ကို "ရဟန်းတို့.... အဘယ့်ကြောင့်တင်လဲ၌မုန့်ညက်နှင့်ဖွဲ့ကိုလူများထည့်ကြသနည်း" ဟု မေးတော်မူ၏။ ရဟန်းတို့က "မာကျောစိမ့်သောဌ၀ါ ထည့်ပါ ကုန်၏ဘုရား"ဟု လျှောက်ထားကြလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် "ရဟန်းတို့....အကယ်၍ မာကျောစိမ့်သောဌ၀ါ တင်လဲ၌ မုန့်ညက်မှုန့်နှင့် ဖွဲ့ကို လူတို့ထည့်ကြလျှင် ထိုထည့်သော မုန့်ညက်မှုန့်နှင့် ဖွဲ့သည် တင်လဲဟူသော အမရအတွက်သို့ ရောက်သည်သာ တည်း။ ရဟန်းတို့....အလိုရှိတိုင်း တင်လဲကို သုံးဆောင်ခြင်းငှါ ငါဘုရား နွင့်ပြု၏"ဟု အနုညာတသိက္ခာပုဒ် နွင့်ပြုပညတ်တော်မူ လေသည်။

အရှင်ကမ္ဘီရေဝတသည် လမ်းခရီးအကြားဃယ် ကျင်ကြီးဌ အပင်ပေါက်သော ပဲနောက်ကို မြင်ရ၍ "ပဲနောက်တို့သည် မအပ်ကုန်၊ ကျက်ပြီးသောပဲနောက်များသည်လည်း အပင်ပေါက် ကုန်၏"ဟု မိန့်ဆိုကာ မအပ်ဟု ယုံမှား တွေးတောမှု သံသယ ကုက္ကုစ္စ ရှိသည်ဖြစ်၍ ဘုန်းတပည့်ပရိသတ်နှင့်တကွ ပဲနောက်ကို မသုံးဆောင်။ ထိုမထေရ်၏စကားကို ယုံကြည်ကိုးစား လိုက်နာ ကြသော ရဟန်းတို့သည်လည်း ပဲနောက်ကိုမသုံးဆောင်ကြကုန်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား ရဟန်းတို့က ဤအကြောင်းကို လျှောက် ထားကြသောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ရဟန်းတို့... ကျက်ပြီး သော ပဲနောက်တို့ကို အပင်ပေါက်စေကာမူ အလိုရှိတိုင်း သုံး ဆောင်ခြင်းငှါ ငါဘုရား နွင့်ပြု၏"ဟု အနုညာတသိက္ခာပုဒ် နွင့်ပြု ပညတ်တော်မူလေသည်။ (ဤ အကြောင်းများကား ဝိနည်း မဟာ၀ါ ၆-ဘေသဇ္ဇက္ခန္ဓက ဝိဋ္ဌကတ်မြန်မာပြန် စာမျက်နှာ ၃၀၃၊၃၀၄-တို့၌ လာ၏။)

ဤသို့လျှင် ဤပုံစံ အရှင်ရေ၀တမထေရ်သည် အပ်စပ်သော ဝတ္ထုတို့၌ပင် မအပ်စပ်ဟု တွေးတောယုံမှားမှု ဝိနယကုက္ကုစ္စ အားကြီးလှသောကြောင့် ကမ္ဘီရေ၀တမထေရ် ဟု အမည်တွင် လေသည်=တွေးတောယုံမှားမှု အားကြီးသောရေ၀တမထေရ်ဟု ဆိုလိုသည်။

တိုမှတပါး ဤကခ်ီရေဝတမဇ္ဈေရ်နှင့်စပ်သော တရားတို့ကို အပဒါန် ပါဠိအဋ္ဌကထာ, ထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာ-စသည်တို့မှ ထုတ်နုတ်မှတ်ယူရာ၏။

ဤကား အရှင်ကခ်ီရေဝတဲမထေရ် အကြောင်းတည်း။

---

(၁၆) အရှင်သောဏကောဋိဝိသမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ရှေးဆုတောင်း

ဤအရှင်သောဏ- ကောဋိဝိသမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ရှေးလွန်လေပြီးသောအခါ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ရှင်လက်ထက်တော်ဝယ် သူဌေးမျိုးဌာနဖြစ်၍ "သိရိဝဓုသူဌေးသား" ဟု အမည်တွင်လေသည်။ သိရိဝဓုသူဌေးသားသည် အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် ရှေးမထေရ် အလောင်းလျှာများ နည်းတူကျောင်းတော်သို့ သွား၍ ပရိသတ်အစွန်အဖျားဌာ ရပ်ဝေးကာ တရားနာသည်ရှိသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတပါးကို "အာရဒ္ဓဝီရိယ = အပြင်းအထန်ကြိုးကုတ် အားထုတ်ကြသော ရဟန်း" တို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်လတ်၍ "ငါသည် ... ...

စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးနောက် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မမူမီ ဗာရာဏသီပြည်ဝယ် အမျိုးကောင်းအိမ်၌ အမျိုးကောင်းသတ္တိသား ဖြစ်လာလေ၏။ ထိုအမျိုးကောင်းသတ္တိသားသည် မိမိ၏ သူငယ်ချင်းများနှင့် အတူတကွ တနေ့သ၌ ဂင်္ဂါမြစ်ဝယ် ရေကစားရန်နေလေ၏။

ထိုအခါ သက်နှံးဟောင်းနွမ်းသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တဆူသည် "ငါသည် ဗာရာဏသီပြည်ကို အမှီဂေါစရဂါမ်ပြု၍ ဂင်္ဂါမြစ်ကမ်းဝယ် သန်မ်းကျောင်းကို ဆောက်လုပ်ကာ ဝါကပ်ဆိုပေအုံ့"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူ၍ ရေအယဉ်ဖြင့် တိုက်ခတ်မျောပါလာလော သစ်သားချောင်းများ ကြိမ်နွယ်များကို ဆယ်ယူစုရုံးလျက် နေတော်မူ၏။ ထိုအခါ အမျိုးကောင်း သတ္တိသားသည် သူငယ်ချင်းတို့နှင့် အတူတကွ သွားရောက်၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးရပ်တည်လျက် "အရှင်ဘုရားတို့.... အဘယ်အမှုကို ပြုနေတော်မူကြပါသနည်း"ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်သည် "အမောင်သတ္တိသား.... ဝါလနီးကပ်လတ်သော် ရဟန်းတို့အဖို့ရာ နေထိုင်ရန် ကျောင်းကို ရမှ သင့်တော်မည်"ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ အမျိုးကောင်း သတ္တိသားသည် "အရှင်ဘုရား.... အရှင်မြတ်သည် ယနေ့တရက်တာမျှ ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြား = ဖြစ်နိုင်သော နည်းလမ်းဖြင့် ဆိုင်းငံ့တော်မူစေချင်ပါသည်၊ တပည့်တော်သည် နက်ဖြန်ခါ အရှင်ဘုရားအား ကျောင်းဆောက်လုပ်လှူဒါန်းပါမည်ဘုရား" ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်သည် "ထိုအမျိုးကောင်း သတ္တိသားအားလျှင် ချီးမြှောက်မှုကို ပြုလုပ်မည်"ဟု လာခဲ့ရင်းဖြစ်သောကြောင့် အမျိုးကောင်းသတ္တိသား၏ ပင့်ဖိတ်ချက်ကို လက်ခံ သာယာတော်မူလေ၏။ အမျိုးကောင်းသားသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်၏ လက်ခံသာယာကြောင်းကို သိရှိ၍ ပြန်သွားပြီးလျှင် နောက်တနေ့၌ ပူဇော်ဖွယ်မှု အစုစုကို ပြုစီရင်ပြီးလျှင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ကြွလာတော်မူခြင်းကို စောင့်မျှော်ရပ်တည်လျက် နေလေ၏။ ပစ္စေက

ဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည်လည်း "ယခု အဘယ်အရပ်၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်မှုကို ရရှိလိမ့်မည်နည်း"ဟုဆင်ခြင်လတ်သော် ထိုအကြောင်းကို သိ၍ အမျိုးကောင်းသား၏ အိမ်တံခါးဝသို့ ကြွတော်မူလေ၏။

အမျိုးကောင်းသားသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ကြွလာသည်ကို မြင်လတ်၍ အလွန် ချစ်ခင်နှစ်သက်လျက် သပိတ်ကို ယူ၍ ဆွမ်းလှူပြီးလျှင် "အရှင်ဘုရား....အရှင်မြတ်တို့သည် ဤဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး တပည့်တော်၏ အိမ်တံခါးဝသို့သာ ကြွတော်မူကြပါကုန်ဘုရား"ဟု လျှောက်ထားတောင်းပန်ကာ ဝန်ခံချက်ကို ရယူပြီးလျှင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီး၍ ကြွသွားတော်မူလတ်သော် သူငယ်ချင်းတို့နှင့် အတူတကွ သွားရောက်၍ နှုတ်ခြင်းပြီး ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် နေထိုင်တော်မူရန် သင်္ခမ်းကျောင်း, စကြီ, ညဉ့်သန့်ရာ, နေ့သန့်ရာဌာနများကို ဆောက်လုပ်စေ၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်အား လှူဒါန်းလေ၏။

အထူးအားဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် သင်္ခမ်းကျောင်းအတွင်းသို့ ကြွဝင်တော်မူသောအခါ နွားချေး အစိုလိမ်းကျံအပ်သော မြေအပြင်၌ "ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်၏ ခြေတော်တို့ဝယ် ရွှံ့ညွန်များ မငြိကပ်ပါစေလင့်"ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မိမိ ရြီရုံအပ်သည့် အဖိုး တသိန်းတန် ကမ္မလာနီကြီးကို ခြေအခင်းပြုကာ ခင်းပြီးလျှင် ကမ္မလာနီ၏ အဆင်းနှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်၏ ကိုယ်တော်ရောင်တို့ တထပ်တည်း တူမျှနေသည်ကို ဖူးမြော်ရ၍ အလွန်လျှင် သဒ္ဓါကြည်ညိုဖြစ်ရှိကာ "အရှင်ဘုရားတို့ နင်းကြွသော အချိန်မှစ၍ ဤကမ္မလာ၏ အရောင်သည် အလွန်လျှင် တင့်တယ်သကဲ့သို့ ဤအတူပင်လျှင် ဖြစ်လေရာရာ သံသရာဘဝ၌ တပည့်တော်၏ လက်ခြေများ၏ အရောင်သည်လည်း လယ်ခေါင်ရန်းပန်းအလွေး နီတွေးတင့်တယ်သည် ဖြစ်ပါစေသတည်း။ ကိုယ်အတွေ့သည်လည်း အကြိမ်တရာဖတ်အပ်သော ဝါဂွမ်းလွှာ၏ အတွေ

ပမာ နှုးညံ့သည် ဖြစ်ပါစေသတည်း" ဟု ဆုတောင်း ပတ္ထနာမှ ပြုခဲ့လေသည်။

အမျိုးကောင်းသားသည် ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးမွေ၍ ဝါကျွတ်ပြီး ပဝါရဏာပြုပြီးသော အခါ၌ တိစီဝရိက်သင်္ကန်းကို လှူဒါန်းလေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်သည် သဝိတ်,သင်္ကန်း ပြည့်စုံတော်မူကာ ဂန္ဓမာဒန တောင်သို့သာလျှင် ကြွတော်မူလေ၏။

နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် အပါယ်လေးပါး မလားမရောက် ရပ် နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ၀ယ် ကာဠစမ္ပာပြည် ဥသဘသူဌေးအိမ်၌ ပဋိသန္ဓေ တည်ယူနေလေ၏။ ထိုအမျိုးကောင်းသား ပဋိသန္ဓေ တည်ယူနေသောအင်္ဂါနှင့်မှစ၍ သူဌေး၏ အိမ်သို့ အထောင်များစွာ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာတို့ လာရောက်ကြကုန်၏။ အမျိုးကောင်းသား ဖွားမြင်သောနေ့၌လည်း ကာဠ-စမ္ပာပြည်တမ္ဘာလုံး ပူဇော်သက္ကာရဖြင့် ဖုံးလျက်ရှိပေ၏။ ထိုအမျိုးကောင်းသားကို အမည်မှည့်သောနေ့၌ မိဖနှစ်ပါးတို့သည် "ငါတို့သားကား မိမိ၏အမည်ကို မိမိပင်မှည့်၍သာ လာသူဖြစ်၏၊ ငါတို့သား၏ ကိုယ်ရေအရောင်သည် ရွှေနီအရည်ဖြင့် သွန်းဖျန်းအပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်ချေ၏"ဟု ပြောဆိုကြကာ အမျိုးကောင်းသား၏ အမည်ကို "သောဏသတ္တိသား=သောဏသူဌေးသား" ဟူ၍သာ မှည့်ခေါ်ကြလေကုန်၏။ (ဤသို့လျှင် ထိုသူဌေးသား၏ မိဖတို့ မှည့်ခေါ်သော အမည်မှာ သောဏ-ဟူ၍ ဖြစ်သည်၊ ကောဋ္ဌိဝိသ အနွယ်ဖြစ်သောကြောင့် အမည်ရင်းနှင့် အနွယ် နှစ်ရပ် စပ်၍ ထိုသူဌေးသားသည် "သောဏ-ကောဋ္ဌိဝိသသူဌေးသား" ဟု ထင်ရှားလေသည်)။ ထိုနောက် ထိုသူဌေးသားအတွက် အထိန်းတော်ခြောက်ကျိပ်တို့ကို ခန့်ထားပြီးလျှင် ထိုသူဌေးသားကို နတ်သားပမာ ချမ်းသာစွာ ပြုစုမွေးယူ ကြီးပြင်းစေကြလေကုန်၏။

သူဌေးသားအတွက် အစာအာဟာရ စီမံကြပုံ

ထိုသူဌေးသားအတွက် အစာအာဟာရ စီမံကြပုံမှာ—

ရှေးဦးစွာ မင်းပယ် (၆၀) ခြောက်ဆယ် ကျယ်ဝန်းသော လယ်မြေအရပ်ကို ထွန်ယက်, စိုက်ပျိုးပြီးသောအခါ (၁) နွားနို့ ရေ (၂) နံ့သာရေ (၃) ရေရိုးရိုး = ဤရေသုံးမျိုးဖြင့် သလေး စပါးပင်တို့ကို စောင့်ရှောက် ကြီးပြင်းစေကြရလေသည်။

လယ်အတွင်း ရေသွန်းမည့်မြောင်းများ၌ နွားနို့ရေ နံ့သာရေ အိုးစရည်းပေါင်းများစွာ သွန်းလောင်းကြရလေသည်။

သလေးနံ့များ နို့ရည်ဝင်သောအခါ ကျေးငှက်-စသော ပိုးမွှားတို့၏ စားကြွင်းပြုမှဘေးရန်ကို ကာကွယ်ရန်အတွက်ငင်း, ကောက်သားတို့ နှုံးညှံ့ရန်အတွက်ငင်း လယ်ကွက်ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်တကွ လယ်ကွက်အတွင်း အကြားအကြားတို့၌ တိုင်များစိုက်ထူပြီးလျှင် အခြင်, ရနယ် တန်းများ ပေး၍ ဗျာမိုးလျက် တင်းထိမ်ကန့်လန့် ကာများ ကာရံပြီးလျှင် အပြင်အပ အစွန်းအနား၌ စောင့်နေကြ ရကုန်၏။

ကောက်စပါးများ မှည့်ရင့်သောအခါ စပါးကျီကြီးများကို (ကုက္ကိုမံ, လေးညှင်း, တောင်ဇလပ်ပွင့်, ကက္ကု = ကမျည်းမှုန့် တည်းဟူသော) နံ့သာ လေးမျိုးတို့ဖြင့် လိမ်းကျံ အပြေအပြစ် ပြုပြီးလျှင် ထိုမ၏ အထက်၌ အလွန်မွန်မြတ်သော နံ့သာတို့ဖြင့် ထုံလိုင် ကြိုင်စေကြကုန်သည်၊ ထိုနောင်မှ အလုပ်သမားပေါင်း များစွာတို့ လယ်အတွင်း ဆင်းကြကာ သလေးနံ့များကို တရိ တသေ အညှာမှ ဖြတ်၍ အဆုပ်အဆုပ် ပြုလုပ်ကြပြီးလျှင် ကြိုးများ ဖြင့် စည်းနှောင်၍ အခြောက်လှန်းကြရကုန်၏။

ထိုနောင်မှ ကျီကြီ၏ အောက်ဆုံး၌ နံ့သာတထပ် ခင်းပြီးလျှင် ထိုမ၏အထက်မှ အခြောက်လှန်းပြီးသော စပါးနံ့စည်းများကိုခင်းရ ပြန်သည်၊ ဤနည်းဖြင့် နံ့သာတထပ် စပါးနံ့တထပ် အလဲအလှယ် ခင်း၍ ထပ်၍ ကျီကြီပြည့်လတ်သော် တံခါးကို ပိတ်လျက် သုံးနှစ် ကြာအောင် ထားကြရလေသည်။

သုံးနှစ်ပြည့်သောအခါမှ စပါးကျီကြီးကို ဖွင့်ကြရသည်၊ ဖွင့်လိုက်သောအခါ စမ္မာပြည့်တပြည့်လုံး နံ့သာနံ့ဖုံး၍သွားလေ၏။

ထိုသလေးစပါးများကို ဆန်ဖွပ်သော်အခါ သေသော်ကြွေးတို့သည် ဖွဲကြမ်း, ဖွဲနုကို အလုအယက် ဝယ်ကြကုန်၏၊ ဆန်ကွဲ ဆန်ကျိုးကိုကား အလုပ်အကျွေးတပည့်များ ရယူကုန်၏။သလေးဆန်ရင်းဆန်သားတို့ကိုသာ သူဌေးသားအတွက် ရွေးချယ်၍ ယူကြရလေသည်။

ထမင်းချက်ကြပုံမှာ—ရွှေချည်မျှင်ဖြင့် ရက်လုပ်အပ်သောဆန်ဆေးတောင်းခ္ဒ ထိုသလေးဆန်ရင်းတို့ကို ထည့်၍ အကြိမ်တရာ ရေစစ်၍ယူကြပြီးသော် ကျိုက်ကျိုက်ဆူသောရေနွေးခ္ဒ တကြိမ်တည်းနှစ်၍(ကြာကြာမထားရပဲ)ထုတ်ဆယ်ကြရလေသည်၊ ထိုအခါ ရေနွေးမှ လွတ်တိုင်း လွတ်တိုင်းသော နေရာသည် (ရေနွေးမှလွတ်လျှင်ပင် ကျက်ပြီးသားဖြစ်၍)မုလေး (မြတ်လေး)ပန်းနှင့် တူသော ထမင်း ဘောဇဉ် ဖြစ်၍ လာ၏လေ၏။

ထိုဘောဇဉ်ထမင်းကို ရွှေခွက်ခ္ဒ ထည့်ကြပြီးလျှင် ထိုရွှေခွက်ကို ကျိုက်ကျိုက်ဆူလျက် ရေမပါသော ဃနာနို့ထမင်းချို အပြည့်ထည့်ထားသော ငွေခွက်ပေါ်ခ္ဒ (အေး မသွားရန်) တင်ထားပြီးမှ ယူဆောင်လာကြ၍ သူဌေးသား၏ ရွှေမှောက်ဝယ် ချထားကြရလေသည်။

သောဏ-ကောဋိဝိသ သူဌေးသားသည် ထိုသလေးထမင်းကို မိမိမျှတရုံသာ စားပြီးလျှင် နံ့သာထုံအပ်သောရေဖြင့် ခံတွင်းလုပ်ကျင်းခြင်း, လက်ခြေ ဆေးခြင်းအမှုကို ပြုလေသည်။ ထိုနောက် လက်ခြေဆေးပြီးသော်ထိုသူဌေးသားအား အထူးထူးအပြားပြားသော (= အမျိုးမျိုးသော) ကွမ်း စသည်များကို ခံတွင်းနံ့ကြိုင်လိုင်စေရန် ဆက်သကြရကုန်၏။

သူဌေးသား သွားတိုင်း သွားတိုင်းသော်အရပ်ခ္ဒ ကောင်းမြတ်ဆန်းကြယ်သော အခင်းများကို ခင်း၍ပေးကြရ၏၊ သူဌေးသား၏

လှက်ဖဝါး ခြေဖဝါးတို့သည် လယ်ခေါင်ရန်းပန်း အသွေး တွေး တွေးနိမြန်းကြကုန်၏၊ သူဌေးသား၏ အတွေ့သည် အကြိမ် တရာ ဖတ်အပ်သော ဝါဂွမ်းလွှာပမာ နူးညံ့လှစွာ၏၊ ခြေဖဝါးအပြင်တို့၌ ပတ္တမြားနားဆောင်းဝယ် လက်ျာရစ်လည်၍ တည်သော ကြာချည် အဆင်းရှိသည့် မွေးညှင်းကလေးများ အစိအရီ ပေါက်လျက်ရှိ ကုန်၏။ သူဌေးသားသည် တဦးတယောက်၏ အပေါ်၌ စိတ်ဆိုး အမျက်ထွက်လျှင် "သင် သတိထား စဉ်းစား သိရှိလော့၊ ငါသည် ယခုပင် မြေကို နင်းလိုက်အုံ"ဟု ကြိမ်းမောင်းစကား ပြောကြား တတ်၏။ ထိုသူဌေးသား အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် (အောက် ယသသူဌေးသား အခက်းမှာကဲ့သို့) ဥတုသုံးပါးတို့အား လျော် လျောက်ပတ်သည့် ပြာသာဒ် သုံးဆောင်တို့ကို ဆောက်လုပ်စေ ကာ ကခြေသည် မောင်းမများကိုလည်း (မိဖတို့က) ခစားစေကြ လေသည်။ သူဌေးသားသည် ကြီးစွာသော စည်းစိမ်ကို ခံစား သုံး ဆောင်လျက် နတ်သားပမာ ချမ်းသာစွာ စိုးအုပ် နေထိုင်လေ၏။

ထိုနောက် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဘုရား ဖြစ်တော်မူပြီးလျှင် ဓမ္မစကြာတရား ဟောကြားတော်မူပြီး၍ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ကိုအမှီဂေါစရဂါမ်ပြု၍နေတော်မူစဉ်မဂဓတိုင်းရှင် ဘုရင်မင်းမြတ်သာရမင်းတရားက သောဏ-သူဌေးသားကို ဆင့်ခေါ် စေတော်မူပြီးလျှင် ရွာသူကြီးပေါင်း ရှစ်သောင်းတို့နှင့် အတူတကွ မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်သို့စေလွှတ်အပ်ရကား သောဏ-သူဌေး သားသည် တရားဒေသနာကို ကြားနာရပြီးလျှင် သဒ္ဓါတရား ကြီးမားစွာ ဖြစ်ရှိလျက် မြတ်စွာဘုရားကို ရှင်ရဟန်းပြုပေးပါရန် တောင်းပန်လျှောက်ထားလေ၏။

ထိုအခါ သောဏ-သူဌေးသားကို မြတ်စွာဘုရားသည် "မိဖ နှစ်ပါးတို့က ရှင်ရဟန်းပြုရန် ခွင့်ပြုအပ်ပြီလော"ဟု မေးတော် မူ၍ ခွင့်မပြုအပ်သေးကြောင်း ကြားသိတော်မူပြီးလျှင် "ချစ်သား သောဏ....မြတ်စွာဘုရားတို့သည် မိဖနှစ်ပါး ခွင့်မပြုအပ်သော သားကို ရှင်ရဟန်းပြု၍ မပေးကြကုန်"ဟု ငြင်းပယ်စကားမိန့်ကြား တော်မူလေ၏။ သူဌေးသားသည် "ကောင်းပါပြီ. မြတ်စွာ

ဘုရား....”ဟု မြတ်စွာဘုရားရှင် မိန့်ကြားချက်ကို ဦးထိပ်ရွက်ပန်ဆင်၍ မိဖတို့ထံ ပြန်သွားကာ ခွင့်ပြုစေ၍ ဘုရားရှင်ထံမှောက် တဖန်ပြန်ရောက်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား စေခိုင်းတော်မူချက်အရ ရဟန်းတော်တပါး၏ အထံ၌ ရှင်ရဟန်းပြုလေ၏။ (ဤကား အကြောင်းအရာ အကျဉ်းတည်း၊ထိုသောဏ-သူဌေးသား ရဟန်းဖြစ်ပုံ အကြောင်းအရာအကျယ်ကို ဝိနည်းမဟာဝါ ပဋ္ဌကတ်မြန်မာပြန် ၅-စမ္မက္ခန္ဓက စာမျက်နှာ ၂၆၃-မှစ၍ ကြည့်ရှုမှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

သောဏမထေရ်သည်ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ကိုရယူပြီး၍ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌နေစဉ် များစွာသော ဆွေမျိုးသားချင်း မိတ်သင်္ဂဟတို့သည် မြတ်နိုးတနာ ပူဇော်သက္ကာရမှု များစွာပြုကြလေ၏၊ မထေရ်၏ ရုပ်အဆင်းဖင့်တယ်ပုံ ကျေးဇူးဂုဏ်ကို ချီးမွမ်းစကားများစွာ ပြောကြားကြ၏။ သောဏမထေရ်သည် “ငါ့အထံသို့ များစွာသောလူတို့ လာရောက်ကြကုန်၏၊ ဤသို့သာ လာရောက်နေကြလျှင် ငါသည် သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ် အဘယ်မှာလျှင် အားထုတ်နိုင်တော့မည်နည်း = အားထုတ်နိုင်တော့မည်မဟုတ်ချေ၊ ငါသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား နာကြားပြီးလျှင် သီတဝနတောအုပ်သုသာန်သို့ သွားရောက်ကာ ရဟန်းတရား ပွါးများကြိုးကုတ် အားထုတ်ရပါမူ ကောင်းလေစု၊ မှန်၏-ထိုအရပ်၌ ‘သုသာန်’ဟူ၍ စက်ဆုပ်ကြကာ လူအများ လာရောက်ကြမည်မဟုတ်ချေ၊ ထိုသို့မလာကြလျှင် ငါ၏ ရဟန်းကိစ္စသည် အထွတ်အထိပ် = အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရောက်ပေလိမ့်မည်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား နာကြားပြီးနောက် သီတဝနတောအုပ်သို့ သွားရောက်၍ ရဟန်းတရားကို ပွါးများဖွားရန် စ-ဖန်အားသစ်လေ၏။

အပြင်းအထန် အားထုတ်တော်မူခြင်း

သောဏမထေရ်သည် “ငါ၏ကိုယ်ကား အလွန်သိမ်မွေ့စွာ၏၊ စင်စစ်သော်ကား မဂ်ဖိုလ်ချမ်းသာကို အလွယ်တကူနှင့် ရောက်ဖွယ်

ရန် မတတ်နိုင်ချေ၊ သို့ရကား မိမိကိုယ်ကို ပင်ပန်းနွမ်းနယ်စေ၍ လည်း ရဟန်းတရား ပွါးများအားထုတ်မှ သင့်တော်တော့မည်" ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူပြီးနောက် (လျောင်းခြင်း, ထိုင်ခြင်း အလျှင်းပင် မပြုတော့ပဲ) ရပ်ခြင်း, စင်္ကြံသွားခြင်း-ဇရီယာပုထ် နှစ်ပါးကိုသာ ဆောက်တည်၍ ပဓာနအလုပ် အပြင်းအထန် အားထုတ်လေတော့၏။ ထို အရှင်သောဏမထေရ်၏ အဖိုရာ အလွန်သိမ်မွေ့နူးညံ့စွာသော ခြေဖဝါးအပြင် အစွန်းအနားတို့မှာ အဖူးအရှူးများ ပေါက်ရောက်ကာ ကွဲကြဲသဖြင့် စင်္ကြံတခုလုံးမှာ သွေးခြင်းခြင်းနီ၍ နေလေတော့၏။ မထေရ်သည် ခြေထောက် တို့ဖြင့် မသွားနိုင်လတ်သော် တတောင်ဆစ်, ဒူးခေါင်းတို့ဖြင့် လေးဖက်တွားသွားလျက် ရဟန်းတရား ပွါးများအားထုတ်လေ၏၊ တတောင်ဆစ်, ဒူးခေါင်းတို့လည်း တို့အတူ ပေါက်ကွဲသဖြင့် စင်္ကြံတခုလုံး သွေးခြင်းခြင်းနီ၍နေလေ၏။ ဤသို့စဉ် ဝီရိယကို အပြင်းအထန် အားထုတ်ပါသော်လည်း ကမ္မဋ္ဌာန်းနိမိတ် အရိပ် အရောင်ကိုမျှ ဖြစ်စေခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ရကား—

> "အကယ်၍ ငါမှတပါး အခြားသူတယောက်သည် ဝီရိယကို အပြင်းအထန် အားထုတ်မည်ဆိုပါက ငါကဲ့သို့ သာ ဖြစ်လေရာ၏, အားထုတ်လေရာ၏ = ဤမျှထက် ပိုလွန်၍ အားမထုတ်နိုင်လေရာ၊ ငါသည်ကား ဤသို့ပင် အားထုတ်ပါသော်လည်း မဂ်, ဖိုလ်တရားကို ဖြစ်စေခြင်း ငှါ မစွမ်းနိုင်ချေ၊ သို့ရကား ငါသည် ကေန်ပင် ဥဿဒ္ဓိ-တည္ဟု, ဝိပဿနာတည္ဟု, နေယျဟူသော မဂ်ဖိုလ်ရထိုက်သူပုဂ္ဂိုလ် မဖြစ်လေရာ၊ ငါသည် ပဒပရမပုဂ္ဂိုလ်သာ ဖြစ်လေရာ၏။ သို့ရကား'ငါ့အဖိုရာ ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် **အဘ**ယ်အကျိုး ရှိအံ့နည်း = ရှိမည်မဟုတ်လေရာ၊ ငါသည် လူ့ဘောင်သို့ လှည့်လည်လျှောကျ၍ လောက စည်းစိမ်များကိုလည်း သုံးဆောင်ပေတော့အံ့၊ (လောကစည်းစိမ်ခံစားရင်းက) ကုသိုလ်**ကော**င်းမှုများကိုလည်း ပြုလုပ်ပေတော့အံ့"—

ဟု ကြံစည်မိလေ၏။

ဝိဏောဝါဒ–မလျှော့, မတင်း စောင်းကြိုးခြင်း
အဆုံးဒေမတရား ဟောတော်မူခြင်း

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် မထေရ်၏စိတ်အကြံကို သိတော်မူ၍ ညနေချမ်းအခါ ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံအပ်လျက် ထို အရပ်သို့ ကြွရောက်ကာ သွေးခြင်းခြင်းနိသေစကြို့ကို မြင်တော်မူ၍ ရဟန်းတို့ကို "ရဟန်းတို့....နွားသတ်ရာအရပ်ကဲ့သို့ သွေးခြင်းခြင်းနိနေသော ဤစကြို့သည် အဘယ်ရဟန်း၏ စကြို့နည်း"ဟု (သိတော်မူလျက်နှင့်ပင် တရားဟောရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်) မေးတော်မူလေ၏။ ရဟန်းတို့က "မြတ်စွာဘုရား....အလွန်အားထုတ်အပ်သော ဝိရိယရှိသည်ဖြစ်၍ စကြို့သွားလျက် တရားကျင့်သော အရှင်သောဏ၏ ခြေဖဝါးတို့သည် ကွဲပေါက်ခဲ့ပါကုန်ပြီ၊ ယခု မြင်တော်မူရသည့် နွားသတ်ရာအရပ်ကဲ့သို့ သွေးခြင်းခြင်းနိနေသော ဤ စကြို့သည် တို့ သောဏရဟန်း၏ စကြို့ဖြစ်ပါသည်ဘုရား"ဟု လျှောက်ထားကြလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်သောဏမထေရ်၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းသို့ ကြွရောက်၍ အသင့်ခင်းထားအပ်ပြီးသော နေရာဝယ် ထိုင်နေတော်မူလေ၏။

အရှင်သောဏသည်လည်း မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့ လာရောက်ရှိခိုးဝတ်ပြု၍ အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေတော်မူ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်က အရှင်သောဏမထေရ်ကို ရှေးဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း ချစ်သား၏သန္တာန်၌ အကြံဖြစ်သည့် မှန်၏လော-ဟု တိုက်ရိုက်မေးတော်မူလေလျှင် အရှင်သောဏမထေရ်သည် ဟုတ်မှန်ကြောင်း ဝန်ခံစကား ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။ ထိုနောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်က အရှင်သောဏမထေရ်ကို "ဝိဏောဝါဒ=မလျှော့, မတင်း စောင်းကြိုးခြင်း အဆုံးအမတရား"ဟောကြားတော်မူသည်မှာ—

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သားသောဏ.... ယခုငါဘုရား မေးမြန်းမည့်စကားကို သင်ချစ်သား အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သဘောကျသနည်း = သင်ချစ်သား သဘောကျသည့်အတိုင်း ဖြေ

ဆိုခွင့်ရှိသည်၊ သင်ချစ်သားသည် ရှေးလူဖြစ်စဉ် အခါက စောင်းတီးခြင်းဌ လိမ္မာခဲ့သည် မဟုတ်လော။

(သောဏ) ဟုတ်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား....။

(ဤ)။ ။အရှင်သောဏကို ငယ်စဉ်အခါက မိဘနှစ်ပါးတို့က'ငါတို့သားသည် အခြားအတတ်ကို သင်ကြားလျှင် ကိုယ်ပင်ပန်းလိမ့်မည်၊ ဤစောင်းတီးခြင်းအတတ်ကား နေရာ၌ ချမ်းသာစွာ ထိုင်နေရင်းပင် သင်ယူနိုင်သောအတတ်ဖြစ်သည်'ဟု စဉ်းစားကြ၍ စောင်းအတတ်ကို သင်ကြားစေကြသဖြင့် မထေရ်သည် စောင်းတီးအတတ်ဌ လေ့လာနိုင်နင်းသူ ဖြစ်လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း"ဤသောဏရဟန်း၏ အဖိုရာ အခြားကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် အကျိုးမရှိနိုင်၊ ဤရဟန်းသည် လူဖြစ်စဉ်အခါ စောင်းအတတ်ဌ နိုင်နင်းလေ့လာ လိမ္မာသူဖြစ်သည်၊ မိမိ၏ စောင်းပညာ အရာ၌တည်၍ တရားဟောရလျှင် လျင်မြန်စွာ သိပေလိမ့်မည်"ဟု သိရှိတော်မူသဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသောအတိုင်း မေးမြန်း၍ တရားစ-တော်မူလေသည်)။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သားသောဏ....ယခု ငါဘုရားမေးမြန်းမည့် စကားကို သင်ချစ်သား အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သဘောကျသနည်း၊ သင်၏ စောင်းညှို = စောင်းကြိုးများ တင်း၍ နေသောအခါ သင့်စောင်းသည် အသံသာခြင်းရှိသည်, အရှည်တိုးရန် ခံ့ခြင်းရှိသည် ဖြစ်၏လော = အသံ သာယာ၏လော, ကြာကြာအတိုးခံ၏လော။

(သောဏ) မြတ်စွာဘုရား.... ဤသို့မဖြစ်နိုင်ပါ = အသံလည်း မသာယာ, ကြာကြာလည်း အတိုးမခံပါ။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သားသောဏ....ယခုငါဘုရားမေးမြန်းမည့် စကားကို သင်ချစ်သား အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သဘောကျသနည်း၊ သင်၏ စောင်းညှို = စောင်းကြိုးများ လျော့၍ နေသောအခါ သင့်စောင်းသည် အသံသာခြင်းရှိသည်, အရှည်တိုးရန် ခံ့ခြင်းရှိသည် ဖြစ်၏လော = အသံ သာယာ၏လော, ကြာကြာ အတိုးခံ၏လော။

(ဓသောဏ) မြတ်စွာဘုရား....ဤသို့မဖြစ်နိုင်ပါ = အသံလည်း မသာယာ, ကြာကြာလည်း အတီးမခံပါ။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သားသောဏ....ယခုငါဘုရားမေးမြန်းမည့် စကားကို သင်ချစ်သား အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သဘောကျသနည်း၊ သင်၏ စောင်းသို့ = စောင်းကြိုးများ မတင်းလွန်း, မလျော့လွန်းပဲ ညီမျှသောဂုဏ်၌ တည်ကြသော အခါ သင့်စောင်းသည် အသံသာခြင်းရှိသည်, အရှည်တီးရန် ခံ့ခြင်းရှိသည် ဖြစ်၏လော = အသံသာယာ၏လော, ကြာကြာ အတီးခံ၏လော။

(သောဏ) ဖြစ်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား....အသံလည်းသာယာ, ကြာကြာလည်းအတီးခံပါသည် မြတ်စွာဘုရား။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သားသောဏ....ဤအတူပင် လွန်စွာ အားထုတ်အပ်သော ဝိရိယသည် ပျံ့လွင့်ခြင်းငှါ ဖြစ်၏ (= ဝိရိယလွန်ကဲလျှင် ဥဒ္ဓစ္စဖြစ်၏)၊ လျော့လွန်းသော ဝိရိယသည် ပျင်းရိခြင်းငှါ ဖြစ်၏၊ (= ဝိရိယလျော့လျှင် ကောသဇ္ဇ = အပျင်းဓာတ် ဖြစ်၏)။ ချစ်သားသောဏ.... သို့ရကား သင်ချစ်သားသည် ဝိရိယနှင့် သမာဓိ မျှသော အဖြစ်ကို ဆောက်တည်လော့ (= ဝိရိယနှင့် သမာဓိ မျှအောင် အားထုတ်လော့)။ သဒ္ဓါ-စသော ဣန္ဒြေတို့ ညီမျှသောအဖြစ်ကို သိလော့ (= သဒ္ဓါဣန္ဒြေ, ဝိရိယဣန္ဒြေ, သတိဣန္ဒြေ, သမာဓိဣန္ဒြေ, ပညာဣန္ဒြေ = ဤဣန္ဒြေငါးပါး ညီမျှအောင် ကျင့်လော့)။ ထိုသို့ ညီမျှသောအခါ၌ သမထ-စသော နိမိတ်ကို ဖြစ်စေလော့။

(သောဏ) ကောင်းပါပြီ မြတ်စွာဘုရား....။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်သောဏမထေရ်ကို ဤဖော်ပြရာပါ ဝိဏောဝါဒ = မလျော့, မတင်း စောင်းကြိုးငြင်း အဆုံးအမတရားဖြင့် ဆုံးမတော်မူ၍ ဝိရိယနှင့် သမာဓိ ညီမျှအောင်

ကျင့်ကြံပုံ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် ဂိုဏ်ကုဋ္ဌ တောင်ပေါ်ကျောင်းတိုက်သို့ ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

အရှင်သောဏမထေရ်သည်လည်း မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ မျက်မှောက်ဩဝါဒ အဆုံးအမကို ရယူတော်မူကာ ရဟန်းတရား မလျော့,မတင်း ပွါးများအားထုတ်တော်မူလေရာ မကြာမြင့်မီပင် အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်တော်မူလေ၏ = ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူလေ၏။

(၈) ဘေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

ဤ အရှင်သောဏ ကောဋိဝိသမထေရ်၏ တရားအားထုတ်ပုံကို ပြန်လည်သုံးသပ်ဆင်ခြင်ပါလျှင် "အခြားတပါးသော ရဟန်းတို့၏အဖို့ရာ ဝိရိယတရားမည်သည် (လျော့နေ၍) တိုးတက်ပွါးစေအပ်သော သဘောရှိသည်၊ ဤအရှင်မြတ်၏ ဝိရိယကား (တင်းလွန်းနေသဖြင့်) လျော့စေအပ်သော သဘောရှိသည်" ဟူသော ဤအချက်သည် ထင်ရှားလာ၏။ သို့ရကား မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ် ရဟန်းတော်တို့အား ဘေဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှင်းအပ်သောသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပသောအခါ ဤအရှင်သောဏ-ကောဋိဝိသမထေရ်အား—

"ဘေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ အာရဒ္ဓ-ဝိရိယာနံ ယဒိဒံ သောဏော ကောဋိဝိသော = ရဟန်းတို့....ထက်သန်သော လုံ့လဝိရိယရှိကြသော ငါ၏ဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် ကောဋိဝိသအန္တယ်၌ ဖြစ်သော သောဏရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ "အာရဒ္ဓဝိရိယ = ထက်သန်သော လုံ့လဝိရိယရှိကြသောဒရာ"ဝယ် ဘေဒဂ် ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်သောဏ-ကောဋိဝိသမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၁၇) အရှင်သောဏ-ကုဋ္ဌိကဏ္ဏမထေရ် အကြောင်း

(ဤအရှင်မှာ မိဖတ္တီမှည့်ခေါ်သော အမည်အားဖြင့် သောဏ-ဟု အမည်တွင်၍ လူဖြစ်စဉ်အခါ တကုဋ္ဌေတန် နားတန်ဆာကို ပန်ဆင်လေ့ရှိသောကြောင့် ကုဋ္ဌိကဏ္ဏ=ဤအမည်နှစ်ရပ် စပ်ကာ "သောဏ-ကုဋ္ဌိကဏ္ဏမထေရ်"ဟု မည်တွင်တော်မူလေသည်)။

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ အရှင်သောဏ-ကုဋ္ဌိကဏ္ဏ မထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော် အခါဝယ် ရှေးနည်းအတိုင်း လူများအပေါင်းနှင့် အတူတကွ ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်၍ ပရိသတ်အစွန်အနားဌာ ရပ်တည်ကာ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာနေစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို ချီးသာသော တရားစကား ဟောကြား ပြောဆိုတတ်ကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဇောဒဂ်ရာထူးဌာ ထားတော်မူသည်ကို မြင်ရ၍ "ငါသည်လည်း နောက်အခါ တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ သာသနာ၌ ချီးသာသော တရားစကား ဟောကြား ပြောဆိုတတ်ကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဇောဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မှ သင့်တော်တော့မည်"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပင့်ဖိတ်၍ ခုနစ်ရက်ကြာ မဟာဒါနကြီး ပေးလှူပြီးနောက် "မြတ်စွာဘုရား.... အရှင်ဘုရားတို့သည် ယနေ့မှ အထက် လွန်ခဲ့သော ခုနစ်ရက်က အကြင်ရဟန်းကို ကလျာဏ-ဝါက္ကရဏ = ချီးသာသော တရားစကား ဟောကြားပြောဆိုတတ်ကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဇောဒဂ်ရာထူးဌာ ထားတော်မူခဲ့ကြပါပြီ၊ တပည့်တော်သည်လည်း ဤအာဒိဘာရကောင်းမှု ကုသိုလ်၏ အကျိုးအားကြောင့် နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်ဌာ ထိုရဟန်းကဲ့သို့ပင် ကလျာဏဝါက္ကရဏ = ချီးသာသော တရားစကား ဟောကြား ပြောဆိုသောအရာဝယ် ဇောဒဂ်ဘွဲ့ထူးရ

ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရပါလိုမ့်"ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအမျိုးကောင်းသားမ၏ ဆုတောင်းချက် အနန္တရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ "သင်သည် နောက်အခါ ဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာ၌ ကလျာဏဝါဂ္ဂရဏ=ချိုသာသော တရားစကား ဟောကြားပြောဆိုတတ်ကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လိမ့်မည်"ဟု ဗျာဒိတ်ကြား၍ ဖဿွားတော်မူလေ၏။

(၃) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည်လည်း အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ ကမ္ဘာတသိန်းကြာ (အပါယ်လေးပါး မလားမရောက်ပဲ) နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မမူမီပင် အဝန္တီတိုင်း ကုရရဃရမြို့နေ ကာဠိမည်သော သူဌေးကတော် ဥပါသိကာ၏ ဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ တည်ယူနေလေသည်။ ထိုသူဌေးကတော်သည် ကိုယ်ဝန်ရင့်လတ်သော် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် မိမိ၏ မိဖနေအိမ်သို့ ပြန်လာလေသည်။

ထိုအချိန်၌ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် သမ္ဗဇ္ဈဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီး၍ ဇုသိပတနမိဂဒါဝုန်တောဝယ် ဓမ္မစက္ကြာတရား ဟောကြားတော်မူနေ၏၊ (မဟာသက္ကရာဇ် ၁ဝ၃-ခုနှစ် ဝါဆိုလပြည့်နေ့တည်း)။ ဓမ္မစက္ကြာတရား ဟောကြားတော်မူရာ ဇုသိပတနမိဂဒါဝုန်တော၌ စကြဝဠာပေါင်း တိုက်တသောင်းမှ နတ်ဗြဟ္မာတို့ ညီညာစည်းဝေးကြလေသည်။ ထိုအစည်းအဝေး၌ ယက္ခစစ်သေနာပတိ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဦးတွင် တဦးအပါအဝင်ဖြစ်သော သာတာဂိရဘီလူး နတ်စစ်မှူးသည် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို ကြားနာလေသည်။

(ဤ၌။ ။ယက္ခစစ်သေနာပတိကြီး နှစ်ဦးတို့၏ အကြောင်းအရာ အကျယ်ကို အောက် မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဒုတိယတွဲ အခန်း-၁ဝ၊ စာမျက်နှာ ၄၃ဝ-မှစ၍ ပြန်လည် ကြည့်ရှု သုံးသပ် မှတ်ယူရန်။

အထူးအားဖြင့် အောက် မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဒုတိယတွဲ အခန်း-၁၀၊ မျက်နှာ ၄၃၀-မှစ၍ စကားရပ်များမှာ သုတ္တနိပါတ်အဋ္ဌကထာ ဟေမ-ဝတသုတ်အဖွင့်ကို မှီ၍ ရေးသားအပ်သော စကားရပ်များဖြစ်သည်၊ ထို ဟေမဝတသုတ်အဖွင့် အဋ္ဌကထာအလို သာတာဂိရနတ်မင်းသည် ဓမ္မစကြာတရားနာယူစဉ် မိမိ၏ သူငယ်ချင်း ဟေမဝတနတ်မင်းကို အမှတ်ရ စိတ်ပျံ့လွင့်နေသောကြောင့် မဂ်ဖိုလ်မရသေးပဲ သူငယ်ချင်းကို အခေါ်သွားပြီး တဖန်ပြန်လာသောအခါမှ နတ်စစ်မှူးနှစ်ဦးလုံးပင် သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်ကြကြောင်း လာရှိသည်။

ကောဏနိပါတ် အဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ စာမျက်နှာ ၁၈၆-မှ စ၍ ဖွင့်ပြပုံမှာကား သာတာဂိရနတ်မင်းသည် ဓမ္မစကြာတရားကို နာယူရ၍ သောတာပန်ဖြစ်ပြီးမှ မိမိ၏ သူငယ်ချင်း ,ဟေမဝတနတ်မင်းကို သွားရောက်ခေါ်ယူရာ ရာဇဂြိုဟ်ပြည် (ကုရရဃရမ္ဗိုသူ) ကာဠီသူဌေးသမီး အိမ်အပေါ်ကောင်းကင်၌ တွေ့ဆုံကြ၍ ဟေမဝတနတ်မင်းက သာတာ-ဂိရနတ်မင်းကို မြတ်စွာဘုရား၏ ကာယသမာစာရ, အာဇီဝ, မနော-သမာစာရတို့ကို မေးလေသည်၊ သာတာဂိရနတ်မင်းကလည်း မေးတိုင်း မေးတိုင်း ဖြေကြားလေသည်။ ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်ကျေးဇူး, ဂုဏ်တော်ကျေးဇူးကို မေးဖြေသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဟေမဝတသုတ္တန် ပြီးဆုံးလတ်သော် ဟေမဝတနတ်မင်းသည် သူငယ်ချင်း သာတာဂိရနတ်မင်း၏ တရားဒေသနာကို အစဉ်လျှောက်သော အားဖြင့် ဥာဏ်ကိုစေလွှတ်၍ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေသည်-ဟု ဖွင့်ပြလေသည်။ ထိုသို့ အဆိုကွဲပြားခြင်းမှာ ဘာဏကမထေရ်တို့၏ အလိုအတိုင်း ကွဲပြားလေသည်ဟုသာ မှတ်ယူရာ၏)။

သာတာဂိရ နတ်စစ်မှူးသည် မေ့စကြာတရားပွဲ၌ မိမိ၏ သူငယ်ချင်း ဟေမဝတနတ်စစ်မှူး မလာရောက်သဖြင့် သွားရောက်ခေါ်ငင်ရာ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်(ကုရရဃရမ္ဗိုသူ)သူဌေးကတော် ကာဠီတို့၏ အိမ်အပေါ်ကောင်းကင်၌ နတ်စစ်မှူးကြီးနှစ်ဦး တွေ့ဆုံကြ၍ ထိုကောင်းကင်မှာပင် ဟေမဝတ နတ်မင်းက မြတ်စွာဘုရား၏ ကာယသမာစာရ-စသည်ကို မေး၍ သာတာဂိရ နတ်စစ်မှူးကလည်း မေးတိုင်း မေးတိုင်း ဖြေကြားလေသည်။

ထိုအခါ ဤကာဠီသူဌေးကတော်သည် သူတပါးအား တရားဟောစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မဖူးမြင်ရပဲပင် အဆင်ကြား

ကြည်ညိုမှု = သဒ္ဓါဟရားကို ဖြစ်ပွါးစေ၍ သူတပါးအတွက် နှုးအပ်သော ထမင်းကို စားသုံးသောသူကဲ့သို့ သောတာပတ္တိ ဖိုလ်၌ တည်လေသည်။ ထိုကာဠိသူဌေးကတော်သည် မာတုဂါမ မျှားအားလုံးတွင် ရှေးဦးစွာသော သောတာပန်အရိယသာဝိကာ ဖြစ်၍ အားလုံးတို့၏ အစ်မကြီးအရိယာ ဖြစ်လေသည်။

ကာဠိသူဌေးကတော်၏အဖိုရာ သောတာပန်ဖြစ်ပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက် ထိုညဉ့်၌ပင် ကိုယ်ဝန်သား ဖွားသန့်လေသည်၊ ရှိ့ သော သူငယ်အား အမည်မှည့်သောနေ့၌ "သောဏ"ဟု၍ အမည်မှည့်လေသည်။ ကာဠိသူဌေးကတော်သည် - မိမိအလိုရှိ သလောက် မိဖတ္တိအိမ်၌ နေပြီးလျှင် ကုရုရဋ္ဌရမြို့သို့ပင် တဖန် ပြန်၍သွားလေ၏။ သောဏသူဌေးသားကလေးမှာ တကုဋ္ဌေတန် နှားတန်ဆာကို ပန်ဆင်ရသူဖြစ်၍ "သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏ" သူဌေး သားဟု အမည်တွင်ပြန်လေသည်။

သောဏကုဋိကဏ္ဏသူဌေးသား သံဃာရုံ ရှင်ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအချိန်၌ အရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ်သည် ကုရုရဋ္ဌရမြို့ကို အမှီပြုစရဝါဝင်ပြု၍ ပဝတ-မည်သော(တနည်း ပဝတ္တမည်သော, တနည်း ဥပဝတ္တမည်သော) တောင်၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော် မူ၏။ ကာဠိသူဌေးကတော် ဥပါသိကာသည် အရှင်မဟာကစ္စည်း မထေရ်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေး၏၊ မထေရ်သည် ကာဠိသူဌေးကတော် ဥပါသိကာ၏အိမ်သို့ ဒကာမြေပြတ် ကြွတော်မူ၏။ သောဏသူငယ် သည်လည်း ဒကာမြေ-ပြတ် မထေရ်မြတ်၏အထံ၌ လှည့်လည် ကျက်စားလျက် မထေရ်မြတ်နှင့် ဒကာ့ခံးတဝင် ခင်မင်ရင်းနှီးသူ ဖြစ်ခဲ့လေ၏။

သောဏသူဌေးသားသည် အခါအခွင့်ရှိတိုင်း မထေရ်မြတ်တံ ဆည်းကပ်ရန် သွားရောက်လေ၏။ မထေရ်မြတ်ကလည်း သောဏသူဌေးသားအား တရားဓမ္မ မပြတ် ဟောပြတော်မူ လေ၏။ ထို့ကြောင့် သောဏသူဌေးသားသည် သံဃာ့ပြောများ

သူဖြစ်လျက် တရားကျင့်ရန် ထက်သန်သောလုံ့လ ဖြစ်ရှိလျက်သာ နေထိုင်လေ၏။ အခါတပါးဌ သောဏသူဌေးသားသည် လှည်းကုန်သည်(= လှည်းတပ်ကြီး)နှင့် အတူတကွ ကုန်ရောင်းဝယ်ရန် ဥဇ္ဇေနီပြည်သို့ သွားလတ်သော် လမ်းခရီးအကြား တခုသော တောအုပ်ဝယ် လှည်းတပ်ကြီး စခန်းချ၍ နားနေသည်တွင် ညဉ့်အခါ၌ လူအများနှင့် ကျပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းစွာ နေထိုင်ရမှုမှ ကြောက်သဖြင့် သင့်လျော်ရာ တနေရာ၌ ရှောင်ဖယ်၍ အိပ်စက်လေ၏။ လှည်းတပ်ကြီးသည် မိုးလောက်အချိန်၌ ထ၍ သွားလေ၏။ တယောက်ကမျှလည်း သောဏသူဌေးသားကို မနှိုးမိကြပဲ အားလုံးတပင် မေ့၍ သွားကြလေကုန်၏။

သောဏသူဌေးသားသည် နံနက်မိုးသောက် အိပ်ရာမှထ၍ တဦးတယောက်ကိုမျှ မတွေ့မမြင်ရပဲ လှည်းကုန်သည် = လှည်းတပ်ကြီး သွားသောလမ်းအတိုင်း မြန်မြန်လိုက်ပါသွားလတ်သည် ရှိသော် ပညောင်ပင်တပင်သို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏။ တိုပညောင်ပင်၌ အကြည့်ရလည်းတန်, ခန္ဓာကိုယ်လည်းကြီးလျက် စက်ဆုပ်ဖွယ်လည်းကောင်းသည့် ပြိတ္တာယောက်ျားတယောက် မိမိ၏ အရိုးတို့မှ ကြွေ၍ကြွေ၍ (ပြုတ်၍ပြုတ်၍) ကျသော အသားများကို မိမိကိုယ်တိုင်ပင် ကောက်ယူစားသောက်နေသည်ကို မြင်လတ်၍ "သင်သည် အဘယ်သူနည်း" ဟု မေးလေ၏။ ပြိတ္တာက "အိုအရှင်....အကျွန်ုပ်ကား ပြိတ္တာဖြစ်ပါသည်" ဟု ဖြေကြားလေလျှင် သောဏသူဌေးသားသည် "အမောင်....အဘယ့်ကြောင့် ဤကဲ့သို့ ပြုလုပ်နေသနည်း" ဟု မေးပြန်လေ၏။ ပြိတ္တာက "မိမိ၏ ရှေးကံကြောင့် ဤကဲ့သို့ ပြုလုပ်နေရပါသည်" ဟု ဖြေကြားလေလျှင် သောဏသူဌေးသားသည် "ထို သင်ပြုခဲ့သည့် ရှေးကံဟူသည် အဘယ်သို့သော ကံ ဖြစ်သနည်း" ဟု မေးပြန်လေ၏။ ထိုအခါ ပြိတ္တာသည် "အိုအရှင်.... အကျွန်ုပ်ကား ရှေးအခါက ဘာရုကစ္ဆ မြို့သား ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသော ကုန်သည်ဟဦး ဖြစ်ခဲ့၍ သူတပါးတို့၏ ဥစ္စာများကို လိမ်လည်လှည့်ဖြားကာ စားသောက်ခဲ့ပါပြီ၊ ဤတွင်မျှမကသေး ရဟန်းသံဃာတော်များ ဆွမ်းခံကြ

ရောက်လာသည်ကို "သင်တို့၏ အသားကို သင်တို့ စားကြပါတော့လား"ဟု ဆဲရေးစကားပြောကြားခဲ့ပါပြီ၊ ထိုအကုသိုလ်ကံကြောင့် ယခုအခါ၌ ဤ အရှင့်သား တွေ့မြင်နေရသည့် ဆင်းရဲဒုက္ခကို ခံစားရ၍ နေရပါသည်" ဟု ပြောကြားလေ၏။ ထိုအကြောင်းကို ကြားသိရလျှင် သောဏသူဌေးသားသည် အလွန်လျှင် ထိတ်လန့်ခြင်း = သံဝေဂကို ရရှိလေ၏။

ထိုမှတဖန် ခရီးဆက်ခဲ့ပြန်သော် ခံတွင်းမှ သွေးနက်များ တတွေတွေ ယိုစီးကျနေကြသည့် ပြိတ္တာသူငယ် နှစ်ယောက်တို့ကို တွေ့မြင်ရ၍ ရှေးနည်းအတူပင် မေးလေ၏။ ထိုပြိတ္တာငယ်တို့သည်လည်း သောဏသူဌေးသားအား မိမိတို့၏ ရှေးကပြုခဲ့သော အကုသိုလ်ကံကို ပြောဆိုကြလေသည်၊ ပြောဆုံးကြသည့်အကြောင်းမှာ— ထို သူငယ်တို့သည် ရှေးဘဝ လူဖြစ်စဉ် ဘာရကန္တမြို့၌ အသက်အရွယ် ငယ်စဉ်အခါဝယ် နံ့သာရောင်းဝယ်မှုဖြင့် အသက်မွေးမှု ပြုလုပ်နေကြစဉ် မိမိတို့၏ မိခင်က ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့ကို ပင့်ဖိတ်၍ ဆွမ်းဆက်ကပ် လှူဒါန်းသည်ရှိသော် အိမ်သို့ပြန်လာကြ၍ "အိုမိခင်....ကျွန်ုပ်တို့၏ ဥစ္စာကို အဘယ့်ကြောင့် ရဟန်းများအား ပေးလှူဘိသနည်း၊ မိခင်ပေးလှူ၊အပ်သည့် ဘောဇဉ်ကို စားသုံးကြသည့် ရဟန်းတို့၏ခံတွင်းမှ သွေးနက်များ တပွက်ပွက် ယိုထွက်ပါစေသတည်း"ဟု ဆဲရေးကြ, ကျိန်ဆဲကြလေသည်။ ထို သူငယ်တို့သည် ထိုအကုသိုလ်ကံကြောင့် ငရဲ၌ ကျက်ခဲ့ရပြီးလျှင် ထိုအကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးဝိပါက်ကြောင်းအနေဖြင့် ပြိတ္တာတုံ၌ ဖြစ်ကြ၍ ထိုသို့ သောဏသူဌေးသားနှင့် တွေ့သောအခါမှာ ဤ ဆင်းရဲဒုက္ခကို ခံစားနေကြရလေသည်။ ထိုအကြောင်းကို ကြားရ၍လည်း သောဏသူဌေးသားသည် ရှေးကထက်တိုး ဆထမ်းပိုး ထိတ်လန့်ခြင်းပြင်းစွာ ဖြစ်ရှိလေတော့၏။(ဤသံဝေဂဖြစ်ကြောင်း ဝတ္ထုတို့သည် ဥဒါန်းအဋ္ဌကထာ စာမျက်နှာ ၂၇၉ (နှင့်) သာဓုတ္ထဒီပနီဋီကာ တတိယအုပ် စာမျက်နှာ ၂၉၆-၂၉၇-တို့၌ လာရှိ၏။)

သောဏသူဌေးသားသည် ဥဇ္ဇေနီပြည်သို့ ရောက်၍ ထိုကုန်ရောင်းဝယ်မှုကိစ္စကို ပြီးဆုံးစေပြီးလျှင် ကုရရဃရမြို့သို့ တဖန်ပြန်ရောက်သည်ရှိသော် အရှင်မဟာကစ္စည်း မထေရ်မြတ်ထံသို့ ဆည်းကပ်၍ ထိုအကြောင်းကို လျှောက်ထားလေ၏။မထေရ်မြတ်သည်လည်း သောဏသူဌေးသားအား သံသရာဝဋ္ဋလည်ခြင်း = ဖြစ်ခြင်း၌ အပြစ်ဒေါသကိုရှင်း, သံသရာဝဋ္ဋနစ်ခြင်း = ပြတ်ခြင်း၌ အကျိုးအာနိသင်ကိုရှင်း ထင်စွာဖော်ပြလျက် တရားစကားဟောကြားတော်မူလေ၏။ သောဏသူဌေးသားသည် မထေရ်မြတ်ကို ရှိခိုး၍ အိမ်သို့ပြန်လာပြီးလျှင် ညနေစာစားပြီးနောက် အိပ်ရာသို့ကပ်ရောက်ပြီးသော် အနည်းငယ်သာ အိပ်ပျော်၍ နိုးပြီးလျှင် မိမိ၏အိပ်ရာအပြင်၌ ထိုင်နေလျက် မိမိအရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ်အထံမှ ကြားသိခဲ့ရသောတရားကို စ-တင်ဆင်ခြင်လေတော့၏။ ထိုသို့ တရားကိုလည်းဆင်ခြင်, ထိုပြတ္တာတို့၏ ထိုအဖြစ်ကိုလည်း အောက်မေ့သော သောဏသူဌေးသား၏ ဉာဏ်၌ သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲသည် အလွန်အလွန် ကြောက်မက်ဖွယ်ဖြစ်၍ ထင်လာလေ၏၊ ရဟန်းပြုဖို့ရန် စိတ်ညွှတ်အားသန်၍ လာလေ၏။

သောဏသူဌေးသားသည် နံနက်မိုးသောက် ရောက်သောအခါ ကိုယ်လက်သုတ်သင်၍ အရှင်မဟာကစ္စည်း မထေရ်အထံသို့ သွားရောက်ဆည်းကပ်ပြီးလျှင် မိမိစဉ်းစားမိပုံကို "အရှင်ဘုရား....အကျွန်ုပ်သည် အရှင်ဘုရားဟောကြားတော်မူအပ်သော တရားကို အနည်းနည်းဖြင့် စဉ်းစားဆင်ခြင်ကြည့်သောအခါ လူ့ဘောင်၌ နေသောသူသည် စင်စစ် ပြည့်စုံစင်ကြယ်စွာ ခရီးသင်းပွတ်သစ်နှင့်အတူ ဤမြတ်သောအကျင့် (သိက္ခာသုံးပါး)ကို ကျင့်ဖို့ရန် မလွယ်ကူသည်ကို တွေ့ရပါသည်" ဟု လျှောက်ထား၍ "အရှင်ဘုရား....အကျွန်ုပ်သည် ဆံမုတ်ဆိတ်ကို ပယ်ရိတ်ပြီးလျှင် ဖန်ရည်ဆိုး အဝတ်တို့ကို ဝတ်ရုံ၍ လူ့ဘောင်မှထွက်ကာ ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်ရောက်လိုပါသည်" ဟု မိမိ ရဟန်းပြုလိုကြောင်း လျှောက်ထားပြီးလျှင် "အရှင်ဘုရား.... သို့ဖြစ်ရကား အရှင်မြတ်

မဟာကစ္စည်းသည် အကျွန်ုပ်ကို ရှင်ပြုပေးတော်မူစေချင်ပါသည်” ဟု ရှင်ပြုပေးရန် တောင်းပန်စကား လျှောက်ထားလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်မဟာကစ္စည်း မထေရ်မြတ်သည် သောဏ သူဌေးသား၏ ဥာဏ် ရင့်ကျက်ပြီးဖြစ်သည်, မရင့်ကျက်သေးသည် ကို စူးစမ်းဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် “သောဏ သူဌေးသား၏ ဥာဏ်ကား ရင့်ကျက်ခြင်းသို့ မရောက်သေး” ဟု သိမြင်တော်မူ၍ ဥာဏ်ပညာ ရင့်ကျက်ချိန်ကို စောင့်ဆိုင်း ငံ့လင့်တော်မူလိုသည့် အတွက် သောဏသူဌေးသားကို “သောဏ.... တယောက်တည်း သာ အိပ်ရ, တယောက်တည်းသာ စားရသည့် မြတ်သောအကျင့် ကို အသက်ထက်ဆုံး ကျင့်ဖို့ရန် ခဲယဉ်းလှ၏၊ သို့ဖြစ်၍ သောဏ.... ငါတို့ကိုတွန်းလိုသည်မှာ သင်သည် တိုလှေ့ဘောင်ခ်ိန်သာလျှင် လူ ဖြစ်လျက် (ဥပုသ်နေ့ စသော) အခါကာလအား လျော်စွာ တယောက်တည်းသာ အိပ်ရ, တယောက်တည်းသာ စားရသည့် မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမဟုဆိုအပ်သော မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ဦးလော့” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ သောဏသူဌေးသား၏ ဇူနေ့မျှားကလည်း မရင့် ကျက်သေး, သံဝေဂဥာဏ်ကလည်း အလွန်ကြီးမထက်သေးသော ကြောင့် ရဟန်းပြုရန်အားသစ်မှသည် ငြိမ်းစဲ၍သွားလေ၏။ ငြိမ်း စဲ၍သွားသော်လည်း ပေါ့ပေါ့တန်တန်မနေပဲ မထေရ်မြတ် မိန့် ကြားဆုံးမအပ်သော အစီအရင်ခ် ကောင်းစွာတည်လျက် မထေရ် မြတ်ထံ အခါမပြတ်ဆည်းကပ်လျက် တရားတော်ကို နာယူလေ၏။ ကာလ အဘန်ကြာလတ်သော် သောဏသူဌေးသား၏ စိတ် သန္တာန်ဝယ် ဆိုအပ်ခဲ့သောအကိုင်း ရှင်ရဟန်းပြုရန် ဒုတိယ အကြိမ် စိတ်သွတ်ပြန်သဖြင့် မထေရ်မြတ်အား လျှောက်ထား တောင်းပန်ပြန်လေသည်။ ထိုအကြိမ်မှာလည်း မထေရ်မြတ်သည် ရှေးနည်းအတူပင် မိန့်တော်မူလေ၏။

တတိယအကြိမ်မြောက် တောင်းပန်လျှောက်ထားသောအခါ ၌ကား သောဏသူဌေးသား၏ ဥာဏ်ပညာ ရင့်ကျက်ပြီးဖြစ်သော

ကြောင့် အရှင်မဟာကစ္စည်း မထေရ်မြတ်သည် "ယခုအခါ သောဏကို ရှင်ပြုပေးရန် အချိန်တန်ပြီ"ဟု ဆင်ခြင်တော်မူ၍ ရှင်ပြုပေးလေသည်။ ရှင်ပြုပေးပြီးနောက် ဆက်၍ပင် ရဟန်းပြုပေးရန်ဖြစ်သော်လည်း ထိုအချိန်၌ ရဟန်းတို့သည် များသောအားဖြင့် မဇ္ဈိမတိုက်၌သာလျှင် နေတော်မူကြသောကြောင့် ထိုကုရုရဋ္ဌရစ်မြို့မှာ ရဟန်း နှစ်ပါး သုံးပါးလောက်သာလျှင် သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူကြကုန်၏။ ထိုရဟန်းတို့သည်လည်း တရွာလျှင် တပါး, တနိုဂုံးလျှင် နှစ်ပါး-စသည် အသီးအသီး တခြားစီ နေတော်မူကြကုန်၏။ ဥပဇ္ဈာယ်ဖြစ်တော်မူသည့် အရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ်မြတ်သည် သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့် သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏသာမဏေကို ရဟန်းပြုပေးရန်အတွက် ထိုထိုရွာနိုဂုံးစသည်တို့မှ ရနိုင်သမျှရဟန်းတော်နှစ်ပါးသုံးပါးတို့ကို ပင့်ဆောင်ခဲ့၍ အခြားရဟန်းတော်များကို လိုက်လံရှာဖွေပင့်ဆောင်လာပြန်သော် ရှေးကပင့်ဆောင်ခဲ့ပြီး ရဟန်းတော်တို့က တစုံတခုပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့် အရပ် တပါးသို့ ဖဲသွားနှင့် ကြလေသည်။ တဖန် အချိန်အနည်းငယ် ဆိုင်းငံ့၍ ထိုဖဲသွားသော ရဟန်းတော်တို့ကို လိုက်လံရှာဖွေ ပင့်ဆောင်လာပြန်သော် ရှိရင်းစွဲရဟန်းများက တစုံတခု ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့် အရပ်တပါးသို့ ဖဲသွားနှင့် ကြပြန်လေ၏။

ဤသို့လျှင် အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် ပင့်ဆောင်ရသဖြင့် ရဟန်းသံဃာတကျိပ် စည်းဝေးမိရန်မှာ သုံးနှစ်လွန်မှ စည်းဝေးမိလေသည်၊ ထိုအချိန်မှာလည်း ရဟန်းသံဃာတကျိပ် စည်းဝေးမိမှ ရဟန်းခံပေးခြင်း=ဥပသမ္ပဒါကံကို ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့်ရှိလေသည်။ အရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ်မြတ်သည်လည်း ထိုအချိန်မှာ တပါးတည်း = ကေစာရီ နေတော်မူဆဲ ဖြစ်လေသည်။ သို့ရကား အလွန်ပင်ပန်းဆင်းရဲစွာ သုံးနှစ်ကျော်လွန်မှ ဂိုဏ်းသံဃာတကျိပ် စည်းဝေးမိကာ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ အရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ်မြတ်သည် သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့်ဖြစ်သူ သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏသာမဏေကို ခဲခဲယဉ်းယဉ်း ပြုပြုခြင်ခြင် ရဟန်းခံ၍ပေးရလေသည်။ (၅)

အကြောင်းအရာများကို သာရတ္ထဒီ ၃၊ ၂ ၉၈-၂ ၉ ၉-တို့မှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြအပ်သည်)။

သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏ သာမဏေသည် ရဟန်းခံယူပြီးနောက် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ အရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ်အထံ၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို သင်ကြားနာယူ၍ ဝိပဿနာတရား ပွါးများကြီးကုတ် အားထုတ်သည်ရှိသော် ထိုဝါတွင်းမှာပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၍ (=ရဟန္တာဖြစ်မြိုး၍) မထေရ်မြတ်၏အထံမှာပင် သုတ္တနိပါတ်တရားတော်ကို သင်ကြားတတ်မြောက်လေသည်။ သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏမထေရ်သည် ဝါကျွတ်၍ ပဝါရဏာပြုပြီးလတ်သော် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြော်လိုလျှ၍ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ အရှင်မဟာကစ္စည်း မထေရ်မြတ်ထံ ခွင့်ပန် လျှောက်ထားလေသည်။ (ခွင့်ပန်လျှောက်ထားပုံ အကျယ်ကို ဝိဋ္ဌကတ်မြန်မာပြန် ဝိနယမဟာဝဂ်ပါဠိတော် စာမျက်နှာ ၂ ၇၄-၂ ၇၅-တို့၌ ကြည့်ရှုရာ၏)။

ထိုအခါ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ အရှင်မဟာကစ္စည်း မထေရ်မြတ်သည် "သောဏ....သင်ရောက်သွားလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် သင့်ကို ဂန္ဓကုဋိတတိုက်တည်း၌ နေစေပြီးလျှင် တရားဟောဆိုရန် တိုက်တွန်းတော်မူလိမ့်မည်၊ ယင်းသို့ တိုက်တွန်းတော်မူချက်အရ သင်သည် တရားကို ရွတ်ဆိုဟောကြားရလိမ့်မည်၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သင်၏ တရားစကား၌ သဒ္ဓါကြည်ညိုတော်မူလျှ၍ သင့်အား ဆုပေးတော်မူလိမ့်မည်၊ သင်သည် ဆုကို ယူသောအခါ ဤမည် ဤမည်သော ဆုများကို ယူလေလော့ (ဆုများ နောက်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့)။ ငါမှာလိုက်သောစကားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှေ့တော်တို့ကို ငါ၏ကိုယ်စား သင် ရှိခိုးပါလော့"ဟု မိန့်တော်မူကာ အနှုတ်အညွှတ် ခွင့်လွှတ်တော်မူလေ၏။

အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏမထေရ်မြတ်သည် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာက ခွင့်ပြုအပ်ပြီးနောက် မယ်တော် ကာဠီသူဌေးကတော် ဥပါသိကာ၏ အိမ်သို့ ကြွရောက်၍ ထိုအကြောင်းကို ပြောကြားလေသည်။ မယ်တော် ကာဠီသူဌေးကတော် ဥပါသိကာသည်လည်း

"ကောင်းပါပြီ ချစ်သား....သင်ချစ်သားသည် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ရန် သွားရောက်လျှင် ဤကမ္မလာကိုလည်း ယူဆောင်သွား၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ဂန္ဓကုဋ္ဌိတိုက်တော်၌ မြေအခင်းပြု၍ ခင်းလှူခဲ့ပါလော့"ဟု ပြောဆိုမှာထား၍ ကမ္မလာအဝတ်ထည်ကို ပေးအပ်လိုက်လေသည်။

အရှင်သောဏ-ကုဋ္ဌိကဏ္ဏမထေရ်သည် ထိုမိခင်ပေးအပ်လိုက်သည့် ကမ္မလာအဝတ်ထည်ကို ယူဆောင်ခဲ့၍ မိမိ၏ ကျောင်းအိပ်ရာနေရာများကို သိမ်းသိမ်းဆည်းပြီးလျှင် အစဉ်သဖြင့် ခရီးထွက်ချီခဲ့ရာ သာဝတ္ထိပြည်မှန် ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်တော်သို့ ရောက်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် ဗုဒ္ဓါသန ဓမ္မပလ္လင်၌ ထိုင်နေတော်မူစဉ်အချိန်မှာပင် ဆည်းကပ်ရိုကျိုး ရှိခိုးလျက် အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ရပ်တည်နေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် သောဏ-ကုဋ္ဌိကဏ္ဏမထေရ်နှင့် အစေ့အစပ်=ပဋိသန္ဓာရစကား မိန့်ကြားတော်မူပြီးနောက် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို "ချစ်သားအာနန္ဒာ.... ဤရဟန်း၏အတွက် ကျောင်း အိပ်ရာနေရာကို သိလော့" ဟု အထူးမိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။မြတ်စွာဘုရားသည် အကြင်အာဂန္တုရဟန်းနှင့် ဂန္ဓကုဋ္ဌိတတိုက်တည်း တကျောင်းတည်း၌ နေတော်မူလိုလျှင် ထိုရဟန်းအတွက် နေရာခင်းပေးဖို့ရန် အထူး မိန့်တော်မူလေသည်။ ဂန္ဓကုဋ္ဌိတတိုက်တည်း တကျောင်းတည်း၌ အတူတကွ နေတော်မမူလိုသော အာဂန္တုရဟန်းအတွက်ကား နေရာခင်းပေးရန် အထူးမိန့်တော်မမူချေ၊ ထိုရဟန်းအတွက် နေရာကို အရှင်အာနန္ဒာ-အစရှိသော တာဝန်ကျ ရဟန်းတော်မထေရ်တို့ကသာ သင့်လျော်ရာကျောင်း၌ နေရာခင်းပေးကြရလေသည်။)

အရှင်အာနန္ဒာမတေရ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်ကို ရိပ်မိသိရှိကာ ဂန္ဓကုဋ္ဌိတိုက်တော်အတွင်း၌ပင် အရှင်သောဏ-ကုဋ္ဌိကဏ္ဏမထေရ်အတွက် နေရာခင်းလေသည်။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် မျှားစွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး သမာပတ်ကို ဝင်စားတော်မူကာ ထိုင်နေတော်မူလျက် အချိန်ကို

ကုန်လွန်စေပြီးလျှင် ဂန္ဓကုဋီကျောင်းတော်အတွင်းသို့ ဝင်တော်မူလေ၏။ အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏသည်လည်း များစွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး သမာပတ်ကို ဝင်စားကာ ထိုင်နေလျက် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေပြီးလျှင် ဂန္ဓကုဋီကျောင်းတော်အတွင်းသို့ ဝင်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်သောဏအား သမာပတ်ကို ဝင်စားခြင်းဖြင့် ပဋိသန္ဓာရမှု ပြုတော်မူလိုသည့်အတွက် သာဝကတို့နှင့် ဆက်ဆံသော ခပ်သိမ်းသော သမာပတ်တို့ကို အနုလုံ ပဋိလုံ ဝင်စားတော်မူလျက် ဟင်းလင်းအပြင် လွင်တီးခေါင်၌ များစွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး ထိုင်နေခြင်းဖြင့် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေတော်မူ၍ ခြေတော်တို့ကို ဆေးကြောပြီးလျှင် ကျောင်းတော်တွင်းသို့ ဝင်တော်မူလေ၏။ အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏသည်လည်း မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အလိုတော်ကိုသိရှိကာ ထိုအခါအား လျော်လျောက်ပတ်စွာ ခပ်သိမ်းသော ထိုသမာပတ်တို့ကို ဝင်စားလျက် များစွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး ဟင်းလင်းအပြင် လွင်တီးခေါင်၌ ထိုင်နေခြင်းဖြင့် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေ၍ ခြေတို့ကို ဆေးကြောပြီးလျှင် ကျောင်းတော်တွင်းသို့ ဝင်လေ၏။

ယင်းသို့ဝင်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ခွင့်ပြုတော်မူချက်အရ သက်နီးကန့်လန့်ကာကို ပြုလုပ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ ထိုင်နေခြင်းဖြင့် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ပဋ္ဌိမယံ၌ သီဟသေယျလျောင်းစက်ခြင်း=သတိသမ္ပဇဉ်လက်မလွတ်ပဲ လက်ျာနံတောင်းလျောင်းစက်ခြင်းအမှုကို ပြုတော်မူ၍ မိုးသောက်ခါနီးဝယ် ထတော်မူ၍ ထိုင်နေတော်မူကာ "ဤမျှလောက်သော အချိန်အခါဖြင့် သောဏ၏ ကိုယ်ပင်ပန်းနွမ်းနယ်မှု ငြိမ်းအေးလောက်ပြီ" ဟု သိမြင် ဆင်ခြင်တော်မူ၍ အရှင်သောဏ - ကုဋိကဏ္ဏကို "ချစ်သားရဟန်း.... ရှုတ်ဆိုရန်တရားသည် သင်ချစ်သား၏ဥာဏ်၌ ထင်စေလော့"ဟု တိုက်တွန်းတော်မူလေ၏။ အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏမထေရ်သည် အလွန်ချီမြှင့်သာယာသောအသံဖြင့် အကွာရာတလုံးကိုမျှလည်း မချွတ်ယွင်း မပျက်စီးစေပဲ သုတ္တနိပါတ်ပါဠိတော်လာ အဋ္ဌကဝဂ်ဟု

ခေါ်သော ကာမသုခွန်-အစရှိသော သုခွန်ပေါင်း တဆယ့်ခြောက်သုတ်တို့ကို ရှုတ်ဆိုလေ၏။

သုခွန်များ ပြီးဆုံးသောအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်သောဏ ကုဋိကဏ္ဏအား သာဓုကောင်းကြီး ပေးတော်မူ၍ "ချစ်သားရဟန်း....သင်ချစ်သားသည် အဌကဝဂ် = သုတ်ပေါင်းတဆယ့်ခြောက်သုတ်အားလုံးတို့ကို ကောင်းစွာ သင်တားပေ၏။ ကောင်းစွာ ဆောင်ထားပေ၏။ (ဌာန်ကရိဏီး စသည် ပြည့်စုံသဖြင့်) ကောင်းသောစကားသံနှင့်လည်း ပြည့်စုံပေ၏။ သန့်လည်း သန့်ရှင်း, အပြစ်လည်းကင်း, လိပ်လည်းခြင်းလည်း မရှိသော အနက်ကို သိစေတတ်သော စကားနှင့်လည်း ပြည့်စုံပေ၏။ ချစ်သားရဟန်း....သင်ချစ်သားသည် ဝါ အဘယ်မျှ ရှိပြီနည်း" ဟု မေးတော်မူလေသော် အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏသည် "မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်သည် တဝါသာ ရှိပါသေးသည်" ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

တဖန် မြတ်စွာဘုရားရှင်က "ချစ်သားရဟန်း.... သင်သည် အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့ ကြာမြင့်မှ ရဟန်းပြုသနည်း" ဟု မေးတော်မူလေလျှင် အရှင်သောဏ - ကုဋိကဏ္ဏမထေရ်သည် "မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်သည် ကာမဂုဏ်တို့၌ အပြစ်ကို မြင်နေသည်မှာ ကြာမြင့်ပါပြီ၊ သို့သော်လည်း လူ့ဘောင်၌နေသော သူတို့သည် ကျဉ်းမြောင်းလှပါကုန်၏၊ များသောကိစ္စ, များသောပြုဖွယ် ရှိကြပါကုန်၏ ဘုရား...." ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဤအကြောင်း = ကာမဂုဏ်တို့၌ အမှန်အတိုင်း အပြစ်ကိုမြင်သောသူ၏ စိတ်သည် အချိန်ကြာမြင့်၍လည်း အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်၌ မသက်ဝင်ပဲ ပဒုမာကြာဖက်၌ ရေပေါက်ကဲ့သို့ ဆုတ်နစ် လျှောကျသည်သာ ဖြစ်၏ ဟူသော အကြောင်းကို သိတော်မူ၍—

"ဒိဿာ အာဒီနဝံ လောကေ၊ ဥ တ္တာ ဓမ္မံ နိရူပဓိ"။
အရိယော နု ရမတိ ပါပေ၊ ပါပေ နု ရမတိ သုစိ။

လောကေ = ခပ်သိမ်းဥဿုံ အလုံးစုံသော သတ္တဝါ လောကဌ်။ အာဒီနဝံ = မမြဲ, ဆင်းရဲ, ဖောက်လွဲတတ်ခြင်း အပြစ်များကို။ ဒိဿွာ = ဝိပဿနာဉာဏ်မျက်စိဖြင့် တိတိ ထင်ထင် လင်းလင်း မြင်သောကြောင့်ဝင်း။ နိရုပဓိံ = ဥပဓိလေးတန် ဆိတ်ရာမှန်သော။ ဓမ္မံ = နိဗ္ဗာန်တရားကို။ ဥ ဘွာ = လေးပါးသောမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ဝေဘန်ထိုးထွင်း သိမြင်ခြင်းကြောင့်ဝင်း။ အရိယော = ကိလေသာတို့မှဝေးကွာ အရိယာ သူတော်ကောင်းသည်။ ပါပေ = ဒုစရိုက်စုမကောင်းမှု၌။ နာ ရမတိ = မမွေ့လျော် မနှစ်ခြိုက် မပျော်ပိုက်ချေ။ (ဘဿာ = အဘယ့်ကြောင့်နည်း ဟူမူကား)။ သုစိ = ဟသ်ာမင်းနှယ် စင်ကြယ်သော ကာယကံမှ-စသည် ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပါပေ = မစင်ထူထပ် အရပ်နှိုင်းတူ ညစ်နွမ်းသော အကုသိုလ်တရားအစု၌။ နာ ရမတိ = မွေ့လျော်နှစ်ခြိုက် ပျော်ပိုက်ရိုးထုံးတမ်းမရှိချေ။ (တဿ = ထိုကြောင့်တည်း)”—

ဟူသော ဤဥဒါန်းဂါထာကို ကျူးရင့်တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏမထေရ်သည် “မြတ်စွာဘုရားသည် ငါ့ကို ဝမ်းမြောက်စကား မိန့်ကြားတော်မူ၏၊ ငါ၏ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ မှာတော်မူလိုက်သောသတင်းစကားကို လျှောက်ထားရန် အချိန်တန်ပြီ”ဟု နေရာမှထ၍ လက်ပဲပခုံးထက်၌ ကေစီသက်နှံးကို စံပယ်တင်ကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ခြေတော်တို့၌ ဦးခိုက်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို—

“မြတ်စွာဘုရား····တပည့်တော်၏ ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာ အရှင်မဟာကစ္စည်းသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်တို့ကို ဦးခေါင်းဖြင့် ရှိခိုးလိုက်ပါသည်။ ဤသို့လည်း လျှောက်ထားလိုက်ပါသည်—

‘မြတ်စွာဘုရား····အဝန္တီတိုင်း တောင်ပိုင်းနယ်သည် ရဟန်း နည်းပါးပါ၏၊ တပည့်တော်သည် ဘုံးနှစ်ကျော်

လွန်အောင် ပြုပြင်ပင်ပန်းစွာ ထိုထိုအရပ်မှ တကျိပ်အစု ရှိသော ရဟန်းအပေါင်းကို စည်းဝေးစေပြီးမှ ရဟန်း အဖြစ်ကို ရခဲ့ပါ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အဝန္တီတိုင်း တောင်ပိုင်းနယ်၌ တကျိပ်အောက်နည်းသော ဂိုဏ်းဖြင့် ဥပသမ္ပဒကံကို ခွင့်ပြုတော်မူမည်လည်း မသိ (၀၊) ခွင့်ပြု ကောင်း ခွင့်ပြုတော်မူလေရာ၏၊ (၁)

မြတ်စွာဘုရား....အဝန္တီတိုင်းတောင်ပိုင်းနယ်၌ အထက်သို့ စုန်စုန်တက်၍ မည်းနက်သည့်နွားခွါရာ ခရောင်းမြေ သည် ကြွမ်းတမ်းပါ၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည် အဝန္တီတိုင်း တောင်ပိုင်းနယ်၌ အထပ် အလွှာ များသော ဘိနပ်ကို ခွင့်ပြုတော်မူမည်လည်းမသိ(၀၊)ခွင့်ပြုကောင်းခွင့်ပြုတော် မူလေရာ၏၊ (ထိုအချိန်မှာ တလွှာတထပ် ဘိနပ်ကိုသာ စီးခွင့်ပြုထားသောကြောင့် ထိုသို့ လျှောက်ထားခြင်း ဖြစ် သည်၊) (၂)

မြတ်စွာဘုရား....အဝန္တီတိုင်း တောင်ပိုင်းနယ်၌ လူတို့ သည် ရေချိုးခြင်းကို အလေးပြုကြပါကုန်၏၊ ရေဖြင့် စင်ကြယ်၏ - ဟု အယူရှိကြပါကုန်၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည် အဝန္တီတိုင်း တောင်ပိုင်းနယ်၌ မပြတ်ရက်ဆက် ရေချိုး ခြင်းကို ခွင့်ပြုတော်မူမည်လည်း မသိ (၀၊) ခွင့်ပြုကောင်း ခွင့်ပြုတော်မူလေရာ၏၊ (ထိုအချိန်မှာ ၁၅-ရက်မှ တကြိမ် သာ ရဟန်းတို့အား ရေချိုးရန် ခွင့်ပြုထားသောကြောင့် ထိုသို့ လျှောက်ထားခြင်းဖြစ်သည်၊) (၃)

မြတ်စွာဘုရား....အဝန္တီတိုင်းတောင်ပိုင်းနယ်၌ သိုးရေ, ဆိတ်ရေ, သမင်ရေ ဟူသော သားရေတို့ကို ခင်းကြပါ ကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား....ဥပမာအားဖြင့် မဇ္ဈိမတိုင်း ဇနပုဒ် ==၊ တိုက်နယ်တို့၌ ဖြူတ်မြက်ဖျာ, မြားမြက်ဖျာ, သင်မြက်ဖျာ, ဝိတ်ထည်မြက်ဖျာတို့ကို ခင်းကုန်သကဲ့သို့ မြတ်စွာဘုရား....ဤအတူပင် အဝန္တီတိုင်း တောင်ပိုင်းနယ်

ဌ် သိုးရေ,ဆိတ်ရေ,သမင်ရေ ဟူသော သားရေတို့ကို ခင်းကြပါကုန်၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည် အဝန္ဓိတိုင်း တောင်ပိုင်းဌ် သိုးရေ,ဆိတ်ရေ,သမင်ရေဟူသော သားရေ အခင်းတို့ကို ခွင့်ပြုတော်မူမည်လည်း မသိ (၀၊) ခွင့်ပြုကောင်း ခွင့်ပြုတော်မူလေရာ၏၊ (ထိုအချိန်မှာ ရဟန်းတို့အား သားရေကို သုံးဆောင်ခွင့်မပြုသောကြောင့် ထိုသို့ လျှောက်ထားခြင်း ဖြစ်သည်)၊ (၄)

မြတ်စွာဘုရား.... ယခုအခါ၌ လူတို့သည် သိမ်ပသို့ သွား(ရောက်)နေသော ရဟန်းတို့အား 'ဤ မည်သော ရဟန်းအား ဤသက်နှံးကို လှူပါကုန်၏'ဟု ပြောဆိုကြ၏ သက်နှံးလှူပါကုန်၏၊ ထိုသို့အပြောခံရသော သီတင်းသုံးဖော် ရဟန်းတို့သည် သက်နှံးအလှူခံကြရမည့် ရဟန်းတို့ထံ လာ၍ 'ငါ့ရှင်....ဤမည်သော ၎င်းတို့သည် သင့်အား သက်နှံးလှူကုန်၏'ဟု ပြောကြပါကုန်၏၊ ထိုအခါ သက်နှံး အလှူခံကြရမည့် ထို ရဟန်းတို့သည် 'ငါတို့၏ အဖိုရာ စွန့်ခြင်းဝိနည်းကံ မဖြစ်ပါစေလင့်'ဟု အောက်မေ့ကြ၍ မဒေ္ဒပ်ဟု တွေးတောမှု = သံသယကုဋ္ဌာ၂ စွဲကြသည်ဖြစ်၍ မခံယူကြပါကုန်၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သက်နှံးဌ်ဒေ၀ပသော ပရိယာယ်ကို တောကြားတော်မူမည်လည်း မသိ (၀၊) တောကြားကောင်း တောကြားတော်မူလေရာ၏၊ (၅)' ဟူ၍ လျှောက်ထားလိုက်ပါသည်"—

ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤအရှင်သောဏ - ကုဋိကဏ္ဏ မထေရ် လျှောက်ထားသော အကြောင်းအရာကြောင့် တရားစကား ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် ရဟန်းတို့ကို ဤဆိုလတ္တံ့သော အတိုင်း မိန့်တော်မူ၏—

"ရဟန်းတို့.....အဝန္ဓိတိုင်း တောင်ပိုင်းနယ်သည်၊ ရဟန်းနည်းပါး၏၊ ရဟန်းတို့....အလုံးစုံသော ပစ္စန္တရစ် ဇနပုဒ်တို့ဌ

ဝိနည်းဝိုရ်ရဟန်းလျှင် ငါးယောက်မြောက်ရှိသော ဂိုဏ်းသံဃာ ဖြင့် ပဋ္ဌင်းခံခြင်းကို ငါဘုရား ခွင့်ပြု၏။

ထိုစကားရပ်၌ ပစ္စန္တရစ် ဇနပုဒ်တို့ဟူသည်မှာ—အရှေ့ မျက်နှာအရပ်၌ ဂဇက်လမည်သော နိဂုံး ရှိ၏၊ ထိုနိဂုံး၏ အပြင်ဘက်မှာ အင်ကြင်းပင်ကြီးရှိ၏၊ ထိုအင်ကြင်းပင်ကြီး မှ အပြင်ဘက်ကား ပစ္စန္တရစ် ဇနပုဒ်တို့တည်း၊ အတွင်း ကား မဇ္ဈိမတိုက်ဟုတည်း။

အရှေတောင်အရပ်၌ သလလဝတီမည်သော မြစ်ရှိ၏၊ ထိုသလလဝတီမြစ်မှ အပြင်ဘက်ကား ပစ္စန္တရစ် ဇနပုဒ် တို့တည်း၊ အတွင်းကား မဇ္ဈိမတိုက်တည်း။

တောင်မျက်နှာအရပ်၌ သေတကဏ္ဍိကမည်သော နိဂုံး ရှိ၏၊ ထိုနိဂုံးမှ အပြင်ဘက်ကား ပစ္စန္တရစ် ဇနပုဒ်တို့တည်း၊ အတွင်းကား မဇ္ဈိမတိုက်တည်း။

အနောက်မျက်နှာအရပ်၌ တူန—မည်သော ပုဏ္ဏားရွာ ရှိ၏၊ ထိုရွာမှ အပြင်ဘက်ကား ပစ္စန္တရစ် ဇနပုဒ်တို့တည်း၊ အတွင်းကား မဇ္ဈိမတိုက်တည်း။

မြောက်မျက်နှာအရပ်၌ ဥသီရဓ္ဇ-မည်သော တောင် ရှိ၏၊ ထိုတောင်မှ အပြင်ဘက်ကား ပစ္စန္တရစ် ဇနပုဒ်တို့ တည်း၊ အတွင်းကား မဇ္ဈိမတိုက်တည်း။

ရဟန်းတို့...ဤသို့သဘောရှိသော ပစ္စန္တရစ် ဇနပုဒ်တို့၌ ဝိနည်း ဝိုရ် ရဟန်းလျှင် ငါးယောက်မြောက်ရှိသော ဂိုဏ်းသံဃာဖြင့် ပဋ္ဌင်းခံခြင်းကို (=ပဋ္ဌင်းခံပေးရန်) ငါဘုရား ခွင့်ပြု၏။ (၁)

ရဟန်းတို့...အဝန္တိတိုင်း တောင်းပိုင်းနယ်၌ အထက်သို့ စုန်စုန် တက်၍ မည်းနက်သည့် နွားခွါရာ ခရောင်းမြှသည် ကြမ်းတမ်း လျှင်၊ ရဟန်းတို့.....အသုံးစုံသော ပစ္စန္တရစ် ဇနပုဒ်တို့၌ အထပ် အလွှာများမသော ဘိက္ခုပ်ကို (စီးရန်) ငါဘုရား ခွင့်ပြု၏။ (၂)

ရဟန်းတို့....အဝန္တီတိုင်း တောင်ပိုင်းနယ်၌ လူတို့သည် ရေချိုးခြင်းကို အလေးပြုကြကုန်၏၊ ရေဖြင့် စင်ကြယ်၏-ဟု အယူရှိကုန်၏၊ ရဟန်းတို့....အလုံးစုံသော ပစ္စန္တရစ် ဇနပုဒ်တို့၌ မပြတ်ရက်ဆက် ရေချိုးခြင်းကို (=ရေချိုးရန်)ငါဘုရား ခွင့်ပြု၏။ (၃)

ရဟန်းတို့...အဝန္တီတိုင်းတောင်ပိုင်းနယ်၌ သိုးရေ, ဆိတ်ရေ, သမင်ရေဟူသော သားရေတို့ကို ခင်းကုန်၏၊ ရဟန်းတို့....မဇ္ဈိမတိုင်း ဇနပုဒ်=တိုက်နယ်တို့၌ ဖြူတ်မြက်ဖျာ, မြားမြက်ဖျာ, သင်မြက်ဖျာ,ပိတ်ထည်မြက်ဖျာတို့ကို ခင်းကုန်သကဲ့သို့ ရဟန်းတို့....ဤအတူလျှင် အဝန္တီတိုင်း တောင်ပိုင်းနယ်၌ သိုးရေ, ဆိတ်ရေ, သမင်ရေဟူသော သားရေတို့ကို ခင်းကုန်၏၊ ရဟန်းတို့....အလုံးစုံသော ပစ္စန္တရစ် ဇနပုဒ်တို့၌ သိုးရေ, ဆိတ်ရေ, သမင်ရေဟူသော သားရေအခင်းတို့ကို (သုံးစွဲရန်)ငါဘုရား ခွင့်ပြု၏။ (၄)

ရဟန်းတို့....လူတို့သည် ဥပစာရသိမ်ပသို့ သွား (ရောက်နေ)သော ရဟန်းတို့အား 'ဤ မည်သော ရဟန်းအား ဤ သက်နှံးကို လှူပါကုန်၏'ဟု ပြောဆို၍ သက်နှံးလှူကုန်ငြားအုံ၊ ရဟန်းတို့....လက်သို့ မရောက်သေးသမျှ အဓိဋ္ဌာန်တင်ရမည့် အရေအတွက်သို့ မရောက်နိုင်ပေ။ ရဟန်းတို့..... ထို သက်နှံးကို ခံယူစိမ့်သောငှါ ငါဘုရား ခွင့်ပြု၏" (၅)—

ဟု မိန့်တော်မူ၏။

တဖန် အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏမထေရ်သည် မိခင် ဒါယိ-ကာမကြီး၏ မှာကြားလျှောက်ထားလိုက်သော စကားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးလျှင် "မြတ်စွာဘုရား....ဤ ကမ္မလာအဝတ်ထည်ကို ကာဠီ ဥပါသိကာ ဒါယိကာမကြီးက အရှင်ဘုရားတို့ နေတော်မူရာ ဂန္ဓကုဋိတိုက်၌ မြေအခင်းပြုလုပ်ရန် ဆက်ကပ်လှူဒါန်းအပ်ပါသည် ဘုရား" ဟု လျှောက်ထားကာ ကမ္မလာအဝတ်အထည်ကို မြတ်စွာဘုရားအား ဆက်ကပ်၍ နေရာမှ ထပြီးသော် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးအရိုအသေပြုလျက် မိမိနေရာ အဝန္တီ

တိုင်း ကုရရဃရမ္ဘီ ပပတတောင်ကျောင်းသို့ ပြန်ကြတော်မူလေ၏။

သောဏ-ကုဋ္ဌိကဏ္ဏ မထေရ်သည် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာထံမှောက် ရောက်လတ်သောအခါ ထိုအကြောင်းအရာ အလုံးစုံကို ပြန်ကြား လျှောက်ထားလေ၏။ နောက်တနေ့၌ မယ်တော် ကာဠိသူဌေး ကတော် ဥပါသိကာ၏ အိမ်တံခါးဝသို့ ကြွရောက်၍ ဆွမ်းရပ် တော်မူလေ၏။ မယ်တော်ဒါယိကာမကြီးသည် "ငါ့သားသည် တံခါးဝမှာ ရပ်နေသတဲ့"ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရ၍ လျင်မြန်စွာ လာရောက်ရှိခိုးပြီးလျှင် မထေရ်၏လက်မှ သပိတ်ကို လှမ်းယူ၍ အိမ်တွင်း၌ နေရာထိုင်ခင်းပေးကာ ဆွမ်းဆက်ကပ် လှူဒါန်းလေ၏။

ထိုနောက် ဆွမ်းဘဉ်းပေးပြီးသောအခါ မယ်တော် ဒါယိ-ကာမကြီးနှင့် မထေရ်တို့ အပြန်အလှန် မေးကြ ဖြေကြသည်မှာ—

(**မယ်တော်**) ချစ်သား.... သင်ချစ်သားသည် မြတ်စွာ ဘုရားကို ဖူးခဲ့ရပါ၏လော။

(**မထေရ်**) အိမ်း....ဖူးခဲ့ရသည် ဒါယိကာမကြီး....။

(**မယ်တော်**) ချစ်သားသည် မယ်တော် မှာကြား လျှောက်ထားလိုက်သော စကားဖြင့်ကော မြတ်စွာဘုရား ကို မယ်တော့်ကိုယ်စား ရှိခိုးအပ်ခဲ့ပါ၏လော။

(**မထေရ်**) အိမ်း....ရှိခိုးအပ်ခဲ့သည် ဒါယိကာမကြီး....၊ ဒါယိကာမကြီး လှူဒါန်းလိုက်သည့် ထိုကမ္မလာအဝတ် ထည်ကိုလည်း သားတော်ကိုယ်တိုင်ပင် မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူရာ ဂန္ဓကုဋီကျောင်းတော်၌ မယ်တော်ကြီး မှာတမ်းလိုက်သည့်အတိုင်း မြေအခင်း မြှုပ်ကာ ခင်းထားအပ်ခဲ့လေပြီ။

(**မယ်တော်**) ချစ်သား.... အသို့နည်း = ဘယ့်နယ်လဲ သင်ချစ်သားသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်အား တရားစကား

ရွတ်ဆို လျှောက်ထားအပ်ခဲ့သတဲ့ ဆို, မြတ်စွာဘုရားက လည်း သင်ချစ်သားအား သာဓုကောင်းကြီး ပေးတော်မူအပ်သတဲ့ ဆို။

(မထေရ်) ဒါယိကာမကြီး....ဤအကြောင်းအရာများကို ဒါယိကာမကြီးသည် ဘယ်နည်းဖြင့် သိအပ်ပါသနည်း။

(မယ်တော်) ချစ်သား....မယ်တော်အိမ်မှာ စောင့်ကြပ်စိုးအုပ်နေသော (အိမ်စောင့်) နတ်က "ချစ်သားအား ဘုရားရှင်က သာဓုကောင်းကြီး ပေးသောနေ့၌ စကြဝဠာ ပေါင်း တိုက်တသောင်းနေ" နတ်ဗြဟ္မာတို့သည် သာဓု ကောင်းကြီး ပေးကြပါသည်"ဟု မယ်တော်ကို ပြောကြား ပါသည်။ ချစ်သား....သင်ချစ်သား ဟောကြားအပ်ခဲ့သည့် တရားစကားကိုမြတ်စွာဘုရားရှင်တို့အား ရွတ်ဆိုလျှောက် ထား ဟောကြားအပ်ခဲ့သည့်နည်းအတိုင်းပင် မယ်တော် အားလည်း တဖန်ပြန်၍ ဟောကြားပါရန် တောင်းတ လင့်ဆို မယ်တော်အလိုရှိပါ၏ ချစ်သား...။

မထေရ်မြတ်သည် မယ်တော်၏ လျှောက်ထားတောင်းပန် ချက်ကို ဆိတ်ဆိတ်နေသဖြင့် လက်ခံတော်မူလေ၏။ မယ်တော် ဒါယိကာမကြီးသည် မထေရ်မြတ်က လက်ခံသည်ကို သိရှိကာ မိမိအိမ်တံခါးဝ၌ မဏ္ဍပ်ကြီးစွာ ဆောက်လုပ်စေ၍ မြတ်စွာဘုရား အား ရွတ်ဆိုလျှောက်ထား ပြောကြားအပ်ခဲ့သည့် နည်းအတိုင်း ပင် တရားစကားကို ဟောကြားစေလေသည် = တရားပွဲ သဘင် ကြီးစွာယိုင်လေသတည်း။

(ဂ) စေတဂိတ္တဲထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်အခါဝယ် အရိယာသံဃာတို့ အလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏ မထေရ်ကို—

"စေဒဂ္ဂိ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ကလျာ-ဏဝါက္ကရဏာနံ ယဒိဒံ သောဏော ကုဋိကဏ္ဏော =

ရဟန်းတို့....ချိုမြိန်သာယာစွာသောအသံဖြင့်တရားစကား ဟောကြားကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်း တို့တွင် ကုဋိကဏ္ဏ- သောဏရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ "ကလျာဏဝါဒီရဏ=သာယာ ချိုမြိန်သောအသံဖြင့် တရားဟောသော အရာ"ဝယ် ဧတဒဂ် ထားတော်မူလေသည်။

ဤကား အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၁၈) အရှင်သီဝလိမထေရ် အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဘုဇာတင်း

ဤ အရှင်သီဝလိမထေရ်အလောင်း အမျိုးကောင်းသားသည် လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ၌ ရှေး မထေရ်အလောင်းများနည်းတူပင် ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက် ၍ ပရိသတ်အစွန်အဖျား၌ ရပ်တည်လျက် တရားနာနေစဉ် မြတ်စွာဘုရားက ရဟန်းတော်တပါးကို လာဘ်လာဘပေါများ ကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=ဧတဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ "ငါသည်လည်း နောက်အခါ ဝယ် ဤရဟန်းကဲ့သို့ပင် လာဘ်လာဘ ပေါများကြသော ရဟန်း တို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ဌာထူးရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်မှ သင့်တော့မည်"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ မြတ်စွာဘုရားကို မိမိအိမ်သို့ ပင့်ဖိတ်ပြီးလျှင် ရှေးမထေရ်အလောင်းများနည်းတူပင် ခုနစ်ရက် ကြာ မဟာဒါနကြီး ပေးလှူပြီးနောက် "မြတ်စွာဘုရား....တပည့် တော်သည်လည်း ဤအမိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံကြောင့် အခြားတပါးသော စည်းစိမ်ကို မတောင့်တပါ။ ခင်ဗျားတို့ နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏သာသနာ၌ တပည့် တော်သည်လည်း အရှင်ဘုရားတို့ လွန်ခဲ့သော ခုနစ်ရက်က ဧတဒဂ်ထားအပ်သော ရဟန်းနည်းတူ လာဘ်လာဘပေါများကြ

သော် ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ရ-ရဟန်း ဖြစ်ရပါလို၏"ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမှ ပြုလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်းပတ္ထနာချက် အနန္တရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ "သင် ဒါယကာ၏ ဤဆုတောင်းချက်သည် နောက်အခါ ဂေါတမ မြတ်စွာ သာသနာ၌ ပြည့်စုံလိမ့်မည်"ဟု ဗျာဒိတ်ကြား၍ ကျောင်းတော်သို့ ဖဲကြွပြန်သွားတော်မူလေ၏။

တောရွာသား ဘဝ

ရှင်သီဝလိအလောင်း ထို အမျိုးကောင်း သားသည်လည်း အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ (အပါယ်လေးပါး မလားမရောက်ရပဲ) နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် (ဤကမ္ဘာမှ အထက် ကိုးဆယ့်တကမ္ဘာ၌ ပွင့်ထွန်းတော်မူသော) ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဗန္ဓုမတီ မင်းနေပြည်မှ မနီးမဝေး တခုသောရွာ၌ အမျိုးကောင်းသား ဖြစ်လာ၏။

ထိုအချိန်၌ ဗန္ဓုမတီ မြို့သူမြို့သားတို့သည် ဗန္ဓုမမင်းကြီးနှင့် သူရဲ့၏ ငါနိုင်ရန် အပြိုင်သဘော အချင်းချင်း နှိုးနှောဆွေးနွေး တိုင်ပင်ကြ၍ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားအားကြီးစွာသောအလှူဒါနကို ပေးလှူကြကုန်၏။ ထိုမြို့သူမြို့သားတို့သည် တနေ့သ၌ အားလုံးပင် စုပေါင်းကြ၍ အလှူပေးကြသည်ရှိသော် "ငါတို့၏ အလှူမျက်မှောက်ဝယ် အဘယ်ဝတ္ထု မပါရှိသနည်း"ဟု လိုက်လံကြည့်ရှုကြသည်တွင် ပျားရည်နှင့် နွားနို့ခဲ မပါရှိသည်ကို သိကြရသဖြင့် "တနည်းနည်းဖြင့် ရရာအရပ်မှ ထိုပျားရည်နှင့် နွားနို့ခဲကို ရအောင်ယူဆောင်ကြကုန်အံ့"ဟု တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းကြကာ ဇနပုဒ်-တိုက်နယ်မှ မြို့တွင်းသို့ ဝင်ရာလမ်း၌ အစောင့်ယောက်ျားကို ထားကြလေကုန်၏။

ထိုအခါ ဤအရှင်သီဝလိအလောင်း တောရွာသား အမျိုးကောင်းသားသည် မိမိ၏ရွာမှ နွားနို့ခဲအိုးကို ယူဆောင်ခဲ့၍

"တစုံတခု လူ့အသုံးအဆောင်ကို ငါလဲလှယ်ဝယ်ဆောင်ခဲ့မည်" ဟူသောအကြံဖြင့် မြို့သို့သွားလေသော် "ငါသည် မျက်နှာသစ်ပြီး လက်ခြေများကို ဆေးကြောပြီးမှ မြို့တွင်းသို့ဝင်အုံ့"ဟု ကြံစည်၍ ရေချမ်းသာရာအရပ်ကို ထိုမှ ဤမှ ကြည့်ရှုလတ်သော် ထွန်တုံးဦးမျှ ပမာဏရှိသည့် ပျားကောင်များမပါသော (မစုတ်)ပျားတံကြီးကို တွေ့မြင်ရလေလျှင် "ဤမစုတ်ပျားသည် ငါ၏ ကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည်"ဟု အောက်မေ့၍ ယူဆောင်ခဲ့ကာ မြို့သို့ ဝင်လေ၏။

မြို့သူမြို့သားတို့က အစောင့်ထားသော ယောက်ျားသည် ထိုတောရှာသား အမျိုးကောင်းသားကို မြင်လေလျှင် "အမောင်.... ဤပျားရည်နှင့်နွားနို့ခဲကို အဘယ်သူ့အတွက် အမောင်ယူဆောင်လာပါသနည်း"ဟုမေးလေ၏။တောရှာသားက "အရှင်....မည်သူ့တဦးတယောက်၏အတွက်မျှ ဤပျားရည်နှင့်နွားနို့ခဲကိုယူဆောင်လာခဲ့သည် မဟုတ်ပါ၊စင်စစ်သော်ကား ရောင်းချဖို့ရန် ယူဆောင်အပ်ခဲ့ပါသည်"ဟု ပြောလေလျှင် အစောင့်ထားသော မြို့သားယောက်ျားသည် "အမောင်.....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ဤ ကျွန်ုပ်လက်မှ အသပြာတကျပ်ကို ယူ၍ အမောင်၏ ထိုပျားရည်နှင့် နွားနို့ခဲကို ပေးပါလော့"ဟု ပြောဆိုလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်သီဝလိအလောင်း တောရှာသား အမျိုးကောင်းသားသည် "ဤ ငါယခုယူဆောင်လာသည့် ပျားရည်နှင့် နွားနို့ခဲသည် မျှားစွာအဖိုးမထိုက်ချေ၊ ဤ ယောက်ျားကလည်း ပဌမအကြိမ်မှာပင် အဖိုးမျှားစွာပေး၍ ဝယ်ယူဘိ၏၊ စုံစမ်းဦးမှ သင့်တော့မည်"ဟု ကြံစည်ပြီးနောက် ထိုမြို့သားယောက်ျားကို "အိုအရှင်....အကျွန်ုပ်သည် ငွေတကျပ်နှင့်တော့ဖြင့် မပေးနိုင်ပါ။ မရောင်းနိုင်ပါ"ဟု ပြောဆိုလေ၏။ မြို့သားက "ယင်းသို့ တကျပ်နှင့် မရောင်းနိုင်ပါလျှင် ငွေနှစ်ကျပ်တို့ကို အမောင်ယူ၍ ထိုပျားရည်နှင့်နွားနို့ခဲကို ငါ့အား ပေးပါလော့"ဟု ဈေးတက်၍ ပေးလေလျှင် တောရှာသားသည် "ငွေနှစ်ကျပ်ဖြင့်လည်း မပေးနိုင်ပါ"ဟု ဈေးသွဲ့စကား ပြောဆိုလေ၏။ ဤနည်းဖြင့် တိုး၍

တိုးရှ် ဈေးတက်ပေးလာသည်မှာ ငွေကျပ်တထောင်သို့ပင် ရောက်ရှိလာလေ၏။

တောရွာသားသည် "အချိန်ကြာမြင့်စွာ ဆွဲထားရှိမြင့် မသင့်လျော်ချေ၊ ရှိစေဦးတော့၊ ဤယောက်ျား၏ အလုပ်ကိစ္စကို ငါမေးပေအုံ့"ဟု ကြံစည်၍ မြို့သားယောက်ျားကို "ဤပျားရည်နှင့် နွားနို့ခဲကား အဖိုးများစွာ မထိုက်တန်လှပါ၊ သို့ပါလျက် အရှင်ကလည်း အဖိုးများစွာ မတန်တဆ ပေးဘိ၏၊ အဘယ်အမှုကိစ္စကြောင့် ဤပျားရည်နှင့် နွားနို့ခဲကို အဆမတန် အဖိုးပေး၍ ယူလိုပါသနည်း" ဟု မေးလေ၏။ ထိုအခါ မြို့သားယောက်ျားသည် "အမောင်.... ဤဗန္ဓုမတီ မင်းနေပြည်၌ မြို့သူမြို့သားတို့သည် မင်းကြီးနှင့် အပြိုင်ပြုကာ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားအား အလှူဒါန ပေးလှူကြသည်ရှိသော် ဤပျားရည်နှင့်နွားနို့ခဲ နှစ်မျိုးကို မိမိတို့၏ အလှူမျက်မှောက်၌ မတွေ့မမြင်ကြ၍ မရအရရှာမိုးနေကြပါသည်။ အကယ်၍ ဤနှစ်မျိုးကို မရလျှင် မြို့သူမြို့သားတို့က ရှုံးကြရပါလိမ့်မည်၊ ထိုကြောင့် အသပြာတထောင်ကို ပေး၍ ငါ ယူလိုပါသည်" ဟု အကြောင်းအရာ အလုံးစုံကို ပြန်ကြားပြောဆိုလေသော် တောရွာသားသည် "အိုအရှင်....ဤအလှူဒါနကောင်းမှုကို မြို့သူမြို့သားများသာ ပြုလုပ်ကောင်းသလော၊ အခြားတောရွာသားတို့ကမူ မပေးလှူကောင်းဘူးလော"ဟု မေးပြန်လေ၏။

ထိုအခါ မြို့သားယောက်ျားက "အမောင်.... မည်သူ တဦးတယောက်၏ ပေးလှူခြင်းကိုမှ မတားမြစ်အပ်ပါ၊ (=မြို့သားရွာသား မည်သူမဆို ပေးလှူနိုင်ပါသည်)"ဟု ပြောဆိုလေလျှင် တောရွာသားသည် "အိုအရှင်....မြို့သူ မြို့သားများ၏ ဤ ယခု အလှူဒါန ပေးလှူကြရာ၌ တနေ့တည်းဖြင့် အသပြာတထောင် ပေးလှူတတ်သူ ကဦးတယောက်များ ရှိပါသလား"ဟု၍ မေးမြန်းလေ၏။ မြို့သားယောက်ျားက "မရှိပါ အဆွေ...."ဟု ဖြေကြားလေလျှင် တောရွာသားသည် "အိုအရှင်....ဤယခု အကျွန်ုပ် ယူဆောင်လာသော ပျားရည်နှင့် နွားနို့ခဲတို့၏ အသပြာတထောင် အဖိုးထိုက်သောအဖြစ်ကို အရှင်သိ၏ မဟုတ်လော"ဟု

ထပ်၍ အခိုင်အမာ မေးမြန်းပြန်လေ၏။ မြို့သားယောက်ျားက "အိမ်း....သိပါသည်အဆွေ...."ဟု ဖြေဆိုလေလျှင် တောရွာသား သည် "အိုအရှင်....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သွားပါချေ၊ မြို့သူမြို့သား လူ အများတို့အား 'တောရွာသား ယောက်ျား တယောက်သည် ဤပျားရည်နှင့် နွားနို့ခဲ=နှစ်မျိုးတို့ကို အဖိုးညစ္စာဖြင့် မပေးပါ။ သူ့ကိုယ်တိုင် မိမိလက်ဖြင့်ပင် ပေးလှူလိုပါသည်၊ အသင် မြို့သူ မြို့သားတို့သည် ဤပျားရည်နှင့် နွားနို့ခဲ နှစ်မျိုးတို့ကို ရမ္ဘီရန် အကြောင်းကြောင့်တော့ဖြင့် ကြောင့်ကြမဲ့သာ နေကြပါလော့'ဟု ပြောကြားပါလေ။ အရှင်သည်ကား ဤ အလှူ မျက်မှောက်၌ (= ဤအလှူပွဲကြီး၌) အကျွန်ုပ်က အကြီးဆုံး အများဆုံး အဖိုး အတန်ဆုံး လှူဒါန်းသူဖြစ်ကြောင်းအတွက် ကိုယ်ဖြင့်သက်သေခံသူ (= ကိုယ်တိုင်သက်သေခံသူ) ဖြစ်တော်မူစေချင်ပါသည်" ဟု ပြောကြားလေ၏။

ပျားရည်နှင့် ဒိန်ရည် ဧရာစပ်လှူခြင်း

တောရွာယားသည် ထိုသို့ ပြောကြားပြီးနောက်, ဓိမိရိက္ခာ အတွက် အိမ်မှ ယူဆောင်ခဲ့သော တပဲသောဥစ္စာ အသပြာဖြင့် အစပ်ငါးပါး (= အမွှေးအကြိုင်ဘဏ္ဍာ) ကို ဝယ်ယူပြီးလျှင် အမှန့်ပြု၍ နွားနို့ခဲမှ နို့ဓမ်းကြည်(=ဒိန်ရည်)ကို ညှစ်ယူပြီးနောက် ထိုဒိန်ရည်၌ ပျားလတို့ကို ညှစ်ချ၍ အစပ်ငါးပါးအမှန့်နှင့် ရောစပ် လျက် ပဒုမာကြာရွက်တခု၌ ထည့်ပြီးသော် ကောင်းစွာဖြူပြင် စိရင်ယူဆောင်ခဲ့၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် မနီးမဝေးသောအရပ်၌ မိမိလျှင် လှူလှည့်ကို စောင့်မျှော်ထိုင်နေလေ၏။

မြို့သူမြို့သားများ အသီးအသီး ယူဆောင်အပ်ခဲ့သော ပူဇော် သက္ကာရ ဒါနဝတ္ထုများ အကြားဌ၌ မိမိ၏လှူရန် အခွင့်အလှည့်ကို စောင့်မျှော်နေစဉ် အခွင့်အလှည့် ကျရောက်လာပြီကို သိရှိ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်ပါးသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် "ဘုန်းတော် ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား....ဤပူဇော်သက္ကာရကား တပည့်တော်၏ ဆင်းရဲသားလက်ဆောင် ဖြစ်ပါသည်ဘုရား၊ တပည့်တော်၏

ဤ ဆင်းရဲသားလက်ဆောင် = လူဖွယ်ဝတ္ထုကို ကရုဏာရှေးရှု အလှူခံတော်မူပါ ဘုရား”ဟု တောင်းပန် လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်ကိုယ်တိုင်တော်ရှာသားအား သနားသမှုအကြောင်း ပြု၍ စတုမဟာရာဇနတ်မင်းကြီးတို့ လှူဒါန်းအပ်သော ကျောက်သပိတ်ဖြင့် ထိုပုဇော်သက္ကာရကို ခံယူတော်မူပြီးလျှင် ထိုအလှူဝတ္ထုကိုရဟန်းပေါင်းခြောက်သန်းရှစ်သိန်း (၆၈၀၀၀၀၀)အား လှူဒါန်း၍မကုန်နိုင်အောင် အဓိဋ္ဌာန်တော်မူလေ၏။

ထိုတောရှာသား အမျိုးကောင်းသားသည်လည်း မြတ်စွာဘုရားရှင် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးသောအခါ မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုး၍ အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ရပ်တည်လျက် “ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား.... ဤယနေ့ တပည့်တော်သည် အရှင်ဘုရားတို့အား ပုဇော်သက္ကာရ ဒါနဝတ္ထု ရှေးရှု၍ဆောင်လှူအပ်သည်ကို ဗန္ဓုမတီ မင်းနေပြည်တော်သူ နေပြည်တော်သား အားလုံးတို့ ဒိဋ္ဌမျက်မြင် အသိပင်ဖြစ်ပါသည်ဘုရား၊ တပည့်တော်သည်လည်း ဤကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးဆက်ကြောင့် ဖြစ်လေရာရာ သံသရာဘဝ၌ လာဘ်လာဘ အထွတ်အမြတ်ရောက်သူ, အခြိုအရုံအကျော်အစော အထွတ်အမြတ်ရောက်သူ ပုဂ္ဂိုလ်စင်စစ် ဖြစ်ရပါလိုမ်ိ၏ဘုရား”ဟု ဆုတောင်းပန်ထွာလေ၏။ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားသည် “ဧဝံ ဟောတု ကုလပုတ္တ= ဤသင်ဆုတောင်းသည့် အတိုင်း ဖြစ်ပါစေ အမျိုးကောင်းသား....ဟု မိန့်ကြားတော်မူ၍ ထိုအမျိုးကောင်းသားနှင့်တကွ မြို့သူ မြို့သားတို့အား ဆွမ်းအနုမောဒနာတရား ဟောကြားတော်မူပြီးသော် ကျောင်းတော်သို့ ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်၍ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည် ကျက်စားရှာလာခဲ့ရာ ဤအကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာ အခါကာလ၌ ကောလိယသာကိုဝင်မင်းမျိုးဝယ် သုပ္ပဝါ-

သာ-မည်သော ကောလိယသာကီဝင်မင်းသမီး၏ ဝမ်းကြောတို့ကို ပဋ္ဌိသန္ဓေ ယူနေလာလေ၏။

ပဋ္ဌိသန္ဓေ တည်နေစဉ်အချိန် အုံ့ဖွယ်များ

ထိုအမျိုးကောင်းသား ပဋ္ဌိသန္ဓေတည်နေသော အချိန်မှစ၍ မယ်တော် သုပ္ပဝါသာ သာကီဝင်မင်းသမီးအထံသို့ ရာပေါင်းများစွာသော လက်ဆောင်ပဏ္ဏာတို့ ညဉ့်နံနက် ဆက်ကာ ဆက်ကာ ရောက်၍လာကုန်၏။ သုပ္ပဝါသာမင်းသမီးသည် ရှေးက ထက်ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်လေ၏။ (သီဟိုဠ်မှုအလို-ညဉ့်, နံနက် လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ ငါးရာ ငါးရာတို့ကို သုပ္ပဝါသာမင်းသမီး သည် လက်ခံရရှိလေ၏)။

ထို့နောက် တနေ့သ၌ သုပ္ပဝါသာမင်းသမီးကို (သူ၏) ဘုန်းကံအစွမ်း စုံစမ်းသိရှိရန် မဟာဆွေတော်မျိုးတော်များက မင်းသမီး၏လက်ဖြင့် မျိုးစေ့များထည့်ထားသောတောင်း (=မျိုးစေ့တောင်း) ကို ထိစေကြ, တို့စေကြကုန်၏။ ထိုမျိုးစေ့များကို ကြဲချသောအခါ မျိုးစေ့ တစေ့ တစေ့မှ အပင်အညှောက်ပေါင်း အရာအထောင်ပင် ပေါက်၍ ထွက်လာလေ၏။ မင်းပယ်တပယ် ကျယ်ဝန်းသော လယ်မြေတကွက်မှပင် လှည်းအစီးပေါင်း ငါးဆယ်, ခြောက်ဆယ်တိုက် ကောက်စပါးများ ဖြစ်ပွါးထွက်ရှိကြကုန်၏။

စပါးကျီအတွင်း ကောက်စပါးများ ဖြည့်သွင်းသော်အခါ၌ လည်း မဟာဆွေတော် မျိုးတော်များက မင်းသမီး၏လက်ဖြင့် ကျီတံခါးကို ထိစေကြ, တို့စေကြကုန်၏၊ မင်းသမီး၏ ဘုန်းကံကြောင့် ကောက်စပါးကို ထုတ်ယူကြသည်ရှိသော် ယူတိုင်း ယူတိုင်းသော နေ့ရာသည် တဖန်ထပ်၍ ပြည့်မြဲပြည့်လေ၏။ ထို့ပြင်လည်း ပြည့်သောထမင်းအိုးမှ (ထမင်းကို ခူးကာ ခူးကာ) "မင်းသမီး၏ ဘုန်းကံတည်း" ဟု ပြောဆိုကြ၍ အလုံးစုံ ရောက်လာသမျှသော လူအပေါင်းအား ပေးလှူကြသည်ရှိသော် ပေးလို သမျှကာလပတ်လုံး ထိုထမင်းသည် မကုန်နိုင်ချေ။ သတို့သား

အမိဝမ်းဌ် ကိန်းတည်နေစဉ်မှာပင် ခုနစ်နှစ်အချိန်ကာလတို့ လွန်၍သွားကုန်၏။

ခုနစ်နှစ်စေ့ရောက်၍ ကိုယ်ဝန်သားရင့်ကျက်သောအခါ ခုနစ်ရက်ကြာ မင်းသမီးသည် ကြီးစွာသော ဂဗ္ဘမူဌဒုက္ခ (ကိုယ်ဝန်ကြောင့် မိန်းမောတွေဝေရခြင်း ဆင်းရဲဒုက္ခ)ကို ခံစားရလေ၏။ သုပ္ပဝါသာမင်းသမီးသည် ထိုကြီးစွာသော ဆင်းရဲဒုက္ခကို—

"သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝတ သော ဘဂဝါ။ ယော ဣမသ္မိံ ဧဝရူပသ္မိံ ဒုက္ခသ္မိံ ပဟာနာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ =အကြင် ငါတို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့သဘောရှိသော ဆင်းရဲဒုက္ခ အမျိုးမျိုးကို ပယ်စွန့်ဖို့ရန် တရားဟောတော်မူပါပေ၏၊ ထိုငါတို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် သစ္စာ,ဥဿုယျ ဓမ္မခပင်း လင်းလင်းသိမြင် သမ္ဘည္ဘတ ရှေညာဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေစွဘုတကား....(၁),

သုပ္ပဋ္ဌိပန္နော ဝတ တံသ ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊ ယော ဣမသ္မိံ ဧဝရူပသ္မိံ ဒုက္ခသ္မိံ ပဟာနာယ ပဋိပန္နော။ = အကြင်မြတ်ဘုရား၏ တပည့်သားသာဝက သံဃာတော်သည် ဤသို့သဘောရှိသော ဆင်းရဲဒုက္ခ အမျိုးမျိုးကို ပယ်စွန့်ဖို့ရန် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူပါပေ၏၊ ထိုမြတ်ဘုရား၏ တပည့်သားသာဝက သံဃာတော်သည် (သုံးပါးသိက္ခာ ကျင့်ဖွယ်ရာကို) ကောင်းစွာ ကျင့်တော်မူပါပေစွဘုတကား....(၂),

သုသုခံ ဝတ တံ နိမ္မာနံ၊ ယတ္ထိဒံ ဧဝရူပံ ဒုက္ခံ နသံဝိဇ္ဇတိ။ = အကြင်တရားမြတ်၌ ဤသို့ သဘောရှိသော ဤဆင်းရဲဒုက္ခ ဝေဒနာမျိုး တစိုးတစိ မရှိပေ၊ ထိုနိမ္မာန်တရားမြတ်သည် အလွန်အလွန် ချမ်းသာပါပေစွဘုတကား....(၃)"—

ဤဖော်ပြအပ်မြဲသော (၁) မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်နှင့် စပ်သော ကောင်းသောအကြီး (၂) သံဃာတော်၏ သုပ္ပဋ္ဌိပန္နမ

ဂုဏ်တော်နှင့်စပ်သော ကောင်းသောအကြီး၊ (၃) နိဗ္ဗာန်၏ သန္တိသုခဂုဏ်နှင့်စပ်သော ကောင်းသောအကြီး=ဤအကြီးသုံးမျိုး တို့ဖြင့် အောင့်အည်းသည်းခံလေ့ရှိသည်(=ကြီးစွာသော ဂဇ္ဇမုဋ္ဌ ဒုက္ခကို ဖော်ပြရာပါအတိုင်း ဘုရားဂုဏ်, သံဃာဂုဏ်, နိဗ္ဗာန် တရားဂုဏ်တို့ကို အပြန်ပြန် အောက်မေ့ဆင်ခြင်၍ မညည်းမညူ သည်းခံလေ့သည်)။

ခုနစ်ရက်မြောက် ရောက်သောအခါ သုပ္ပဝါသာ ကောလိယ မင်းသမီးသည် မိမိ၏အရှင်သခင်ဖြစ်သော ကောလိယမင်းသား ကို အနီးသို့ခေါ်၍ "မသေခင် အသက်ရှင်စဉ်ပင် ငါသည် အလှူ ဒါန ပေးဦးအံ့"ဟု ကြိုစည်ကာ "အိုအရှင်သား....သွားပါတည့် ချေ၊ ဤကျွန်တော်မ၏ဖြစ်ရပ်ကို မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက် ထားပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဖိတ်တော်မူခဲ့ပါ၊ မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူလိုက်သည်များကိုလည်း ကောင်းစွာ မှတ်သား၍ ပြန်လာပြီးလျှင် အကျွန်ုပ်အား ပြောကြားတော်မူပါ"ဟု ပြောဆို လွှတ်လိုက်လေသည်။ ကောလိယမင်းသည် သွားရောက်၍ သုပ္ပ-ဝါသာ မင်းသမီး၏ အကြောင်းအရာ သတင်းစကားကို မြတ်စွာ ဘုရားအား လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်"ကောလိ-ယမင်းသမီး သုပ္ပဝါသာသည် ရောဂါမရှိ ပကတိချမ်းသာစေ သတည်း၊ ရောဂါမရှိ ပကတိချမ်းသာလျက် ရောဂါကင်းသော သားကို ဖွားစေသတည်း"ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ကောလိယမင်းသမီး သုပ္ပဝါသာသည် ရောဂါမရှိ ပကတိချမ်းသာလျက် ရောဂါကင်း သောသားကို ဖွားမြင်လေ၏။ ဝန်းရံ၍ နေကြသော လူအပေါင်း သည် ဝိုရသည့်အဖြစ်မှ တခေတ်ကူးပြောင်းကာ ဝမ်းမြောက် စမ်းသာ ကောလိယမင်းအား သား၏သတင်းကို လျှောက် ထားရန် သွားရောက်လေ၏။ ကောလိယမင်းသည်ကား မြတ်စွာ ဘုရား မိန့်ကြားတော်မူသည်ကို နာယူပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးလျှင် ရှာတွင်းသို့ ရှေးရှု ပြန်လာလေ၏။

ကောလိယမင်းသည် ထိုမင်းချင်းယောက်ျားတို့ အားရဝမ်းသာ ပြေးလာ ဆီးကြိုကြပုံ အခြင်းအရာကို မြင်ရလျှင်ပင် "မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားအပ်သော စကားတော်သည် ပြီးစီးအောင်မြင်ပြီထင်၏"ဟု ဆင်ခြင်ကြံစည်မိလေ၏။ ကောလိယမင်းသည် သုပ္ပ-ဝါသာမင်းသမီးထံသို့ လာရောက်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ မိန့်ကြားတော်မူလိုက်သော သတင်းစကားကို မင်းသမီးအား ပြန်ကြားပြောဆိုလေ၏။ မင်းသမီးသည် "အရှင်သား ပင့်ဖိတ်အပ်ခဲ့သော အသက်ရှင်ဆွမ်းသည်ပင် မဂ်လာဆွမ်း ဖြစ်လိမ့်မည်၊ တဖန် ပြန်သွားပါဦး၊ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး (ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူရန်) မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်လျှောက်ချေပါဦး" ဟူ၍ ပြောဆိုလေ၏။ ကောလိယမင်းသည် မင်းသမီးပြောဆိုတိုင်း ပြုလုပ်လေ၏။ ထိုမင်း, မင်းသမီးတို့သည် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရားအမှီးရှိသော ရဟန်းသံဃာအား ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ဖြစ်စေကြလေကုန်၏။

သူဌေးသည် ခပ်သိမ်းသော ဆွေမျိုးတို့၏ ပူပန်သောစိတ်ကို ငြိမ်းအေးစေလျက် ဖွားမြောက်သန့်စင်လာလေသည်၊ ထို့ကြောင့် ထိုသူဌေး၏ အမည်ကို "သီဝ,လိသူဌေး" ဟု အမည်မှည့်ကြလေကုန်၏။ သီဝ,လိသူဌေးသည် ခုနစ်နှစ်အကြာ အမှီဝမ်းခ္ခ ကိန်းနေခဲ့ရသောကြောင့် ဖွားမြောက်သောအချိန်မှ အစပြုကာ ခုနစ်နှစ်အရွယ်ရှိ သူဌေးတို့ ပြုလုပ်ရမည့် ခပ်သိမ်းသောအမှုများကို ပြုစွမ်းနိုင်သူ ဖြစ်လေသည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် သီဝ,လိသူဌေးသည် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မဟာဒါနကြီး ပေးလှူအပ်သည်ရှိသော် မွေးဖွားသည့်နေ့မှစ၍ ဓမ္ကရိုက် = ရေစစ်ကို ယူကာ သံဃာတော်အား ရေကိုစစ်၍ ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလေ၏။

တရားစစ်မှု ဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ သီဝ,လိသူဌေး၏နှင့် စကားနှီးနှော ပြောဆိုတော်မူ၏။ ထိုသို့ ပြောဆိုသောအခါ မထေရ်မြတ်က "သီဝ,လိ....သင်သည် ဤသို့သဘောရှိသော ဒုက္ခအစုကို ခံစားရပြီးလျှင် ရှင်ရဟန်းပြုရန် မသင့်လျော်ဘူးလော" ဟု

မေးမြန်းတော်မူလေလျှင် သီဝလိသူငယ်သည် "အရှင်ဘုရား.... တပည့်တော်သည် မိဖထံမှ ရှင်ရဟန်းပြုခွင့်ရလျှင် ရှင်ရဟန်းပြုလို လှပါသည်ဘုရား"ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။ သုပ္ပဝါသာ မင်းသမီးသည် မိမိသား သီဝလိသူငယ် မထေရ်မြတ်နှင့် အတူတကွ စကားပြောနေသည်ကို မြင်ရ၍ "အသို့နည်း = ဘယ်နယ်လဲ ငါ့သားသည် တရားစစ်မှုး ဖြစ်တော်မူသော မထေရ်မြတ်နှင့် အတူတကွ စကားပြောနေပါတကား" ဟု အားရဝမ်းသာစွာ မထေရ်မြတ်ထံသို့ ဆည်းကပ်၍ "အရှင်ဘုရား.... တပည့်တော်မ သားက အရှင်ဘုရားတို့နှင့် အတူတကွ အဘယ်စကားများကို ပြောဆိုနေပါသနည်း ဘုရား" ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ အရှင် သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်က "မိမိ ခံစားခဲ့ရသော အမိဝမ်းခေါင်း ကိန်းအောင်းရသည့် ဒုက္ခကို ပြောပြ၍ အသင်မိဖနှစ်ပါးတို့က ခွင့်ပြုအပ်ပါလျှင် ရှင်ရဟန်းပြုပါအုံ့ဟု၍ ပြောဆိုပေ၏"ဟု မိန့်ကြားတော်မူလေလျှင် သုပ္ပဝါသာမင်းသမီးသည် "ကောင်းပါပြီ အရှင်ဘုရား....ထိုသီဝလိသူငယ်ကို ရှင်ပြုပေးတော်မူကြပါဘုရား" ဟု ခွင့်ပြုစကား ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။

ထိုအခါ မထေရ်မြတ်သည် သီဝလိသူငယ်ကို ကျောင်းတော်သို့ ခေါ်ဆောင်သွား၍ တစပဉ္စက-ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပေးပြီးလျှင် ရှင်ပြု ပေးတော်မူလတ်သော် "သီဝလि....သင့်အဖိုရာ အခြားတပါးသော အဆုံးအမ သြဝါဒဖြင့် ပြုလုပ်ဖွယ်မရှိ၊ (တခြားသြဝါဒ ပေးရန် မလို-ဟု ဆိုလိုသည်)၊ ခုနင်နှစ်တို့ကာလပတ်လုံး မိမိခံစားခဲ့ရ သော ဆင်းရဲဒုက္ခဝေဒနာကိုပင် ဆင်ခြင်စဉ်းစားလော့"ဟု မိန့် တော်မူလေ၏။ သီဝလိသူငယ်သည် "အရှင်ဘုရား.... ရှင်ပြုပေး ခြင်းသည်သာ အရှင်ဘုရားတို့၏ တာဝန် ဖြစ်ပါသည်၊ တပည့် တော် ပြုစွမ်းနိုင်သမျှသော တရားနှလုံးသွင်းခြင်-အမှုကို တပည့် တော်ပင် ဆင်ခြင်စဉ်းစား ပွါးများပါမည်ဘုရား" ဟု ပြန်ကြား လျှောက်ထားလေ၏။

ထို ရှင်သီဝလိသူငယ်သည် ပဌမဆံဝန်းကို ရိတ်ချလိုက်သော ခဏမှာပင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေ၏၊ ဒုတိယဆံဝန်းကို

ရိတ်ချလိုက်သောအခါ သကဒါဂါမိဖိုလ်၌ တည်၍ တတိယသံ
ဝန်းကို ရိတ်ချလိုက်သောအခါ အနာဂါမိဖိုလ်၌ တည်ပြီးလျှင်
အားလုံးသောသံဝန်းကို ရိတ်ချပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက် အရဟတ္တ
ဖိုလ်၌ တည်လေ၏(= အားလုံးသောသံတို့ကို ရိတ်ချပြီးခြင်းနှင့်
အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုရခြင်းသည် မရှေးမနှောင်းပင်
ဖြစ်လေ၏)။

ထိုသီဝလိသူဌေးကို ရှင်ရဟန်းပြုပေးသောနေ့မှ စ၍ ရဟန်း
သံဃာအား သက်နှီး, ဆွမ်း, ကျောင်း, ဆေး = ပစ္စည်းလေးပါး
တို့သည် အလိုရှိတိုင်း ဖြစ်ပေါ်ပေါများ၍ လာကုန်၏။ ဤသို့လျှင်
ရှင်သီဝလိ၏ အကြောင်းအရာဝတ္ထုကား ကုလားကာမြို့၌ ဖြစ်ပေါ်
လေသည်။

(ဤ၌။ ။ အရှင်သီဝလိ၏ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုကို ဥဒါန်းပါဠိတော်
ပိဋကတ်မြန်မာပြန် (ခု မြန် ၁၊ စာမျက်နှာ ၇၆-မှစ၍) ထုတ်နုတ်မှတ်ယူ
ကုန်ရာ၏။ ထို အရှင်မြတ်သားအမိတို့၏ ခုနစ်နှစ် ခုနှစ်ရက်ကြာ ဂဗ္ဘ-
ဝါသဒုက္ခ=အမိဝမ်းခေါင်း ကိန်းအောင်းရခြင်း ဆင်းရဲဒုက္ခ, ဂဗ္ဘမှင်-
ဒုက္ခ=ကိုယ်ဝန်ကြောင့် မိန်းမောတွေဝေရခြင်း ဆင်းရဲဒုက္ခ ခံစားရ
ခြင်း၏ အကြောင်း အကုသိုလ်ကံနှင့်စပ်သော ဖြစ်ရပ်ဝတ္ထုအကျယ်ကို
ဥဒါန်း အဋ္ဌကထာမှ ထုတ်နုတ်မှတ်ယူကုန်ရာ၏။

အကျဉ်းမှတ်ရန်မှာ—ထို အရှင်မြတ် သားအမိကိုသည် တခုသော
အတိတ် ဘဝက ဗာရာဏသီမင်း၏ မိဖုရားကြီးနှင့် သားတော် ဖြစ်ခဲ့
ကြ၍ တခါနှင့်တူင် ကောသလမင်းက စစ်တပ်အလုံးအရင်းဖြင့် ဗာရာ-
ဏသီမင်းကို တိုက်ဖျက်လုပ်ကြံ၍ ထိုမင်း၏ မိဖုရားကြီးကို သိမ်းပိုက်ကာ
မိဖုရားကြီးရာထူး၌ ထားရှိလေသည်။

ဗာရာဏသီမင်းသားသည် ဓမည်းတော် စစ်ရှုံး၍ နုတ်ရှာစံသော
အခါ ဓရထုတ်ပြန်မှ တိုတ်တဆိတ်ထွက်ပြေး၍ ဗိုလ်ပါအလုံးအရင်းကို
စုရုံးပြီးလျှင် ဗာရာဏသီပြည်သို့လာ၍ ထီးနန်းပြန်အပ်ရန်, (သို့မဟုတ်)
စစ်တိုက်ရန် ရာဇသံပေး အရေးဆိုလေလျှင် အတွင်းမှာရှိနေသော မယ်
တော်မိဖုရားကြီးက စစ်တိုက်လျှင် လူအများ ဆင်းရဲကြမည်ဖြစ်၍ မြို့ကို
ပိတ်ဆို့ဝန်းရံထားရန် အကြံပေးလေသည်။ မယ်တော်အကြံပေးသည့်
အတိုင်း မင်းသားသည် မြို့တံခါးမကြီးလေးပေါက်တို့ကို အတွက်အဝင်
မရှိရအောင် ပိတ်ဆို့စောင့်ရှောက်လျက် ခုနစ်နှစ်ကြာ မြို့ကို ဝန်းရံ

ပိတ်ဆို့သားသော်လည်း မြို့သူမြို့သားတို့သည် တံခါးငယ်မျှားမှ ထွက်၍ မြက်, ထင်းစသည် သယ်ဆောင်သင်းယူကြသဖြင့် အကြောင်းမထူးပဲ ရှိလေရာ ထိုသတင်းကို မယ်တော်မိဖုရား ကြားသိရ၍ တဖန်ထပ်ပြီး လျှင် တံခါးငယ်မျှားကိုပါ ပိတ်ဆို့ရန် အကြံပေးပြန်လေသည်။

ထိုအကြံပေးချက်အရ တံခါးငယ်မျှားကိုပါ ပိတ်ဆို့ဝန်းရံသဖြင့် ခုနစ်ရက်ရှိသောအခါ မြို့သူမြို့သားဘို့ အနေကြပ်သဖြင့် ကောသလ မင်း၏ ဦးခေါင်းကိုဖြတ်၍ မင်းသားအား ဆက်သကြလေသည်။ မင်း သားသည် မြို့ကို ဝင်၍ မင်းအဖြစ်ကို ခံယူသိမ်းပိုက်လေသည်။

ဤဆိုအပ်ပြီးသော မဏောင်းမှ အကုသိုလ်ကံကြောင့် ထိုအရှင်မြတ် သားအမိတို့သည် ခုနစ်နှစ်ကြာ ကိုယ်ဝန်သားကို ဆောင်ရခြင်း ဆင်းရဲ ဒုက္ခ, အမိဝမ်းခေါင်း ကိန်းအောင်ရခြင်း ဆင်းရဲဒုက္ခ, မယ်တော်မှာ ကိုယ်ဝန်ကြောင့် ခုနစ်ရက်ကြာ မိန်းမောတွေဝေခြင်း ဆင်းရဲဒုက္ခကို ခံစားကြရလေသည်)။

မထေရ်မြတ် မိမိဘုန်းကံကို စုံစမ်းကြည့်ခြင်း

နောက်တချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ရောက် တော်မူသောအခါ အရှင်သီဝလိမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးဦးညွှတ်၍ "မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်၏ ဘုန်းကံကို လက်တွေ့စုံစမ်းပါအုံ၊ တပည့်တော်အား ရဟန်းတော် ငါးရာတို့ကို အဖော်အဖြစ်ထည့်ပေးတော်မူပါဘုရား" ဟု လျှောက် ထားတောင်းပန်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း "ချစ်သား သီဝလि....ခေါ်ယူ၍ သွားလော့" ဟု ခွင့်ပြုတော်မူလေသည်။

အရှင်သီဝလိမထေရ်သည် အဖော်ရဟန်းငါးရာတို့ကို အတူ တကွ ခေါ်ယူ၍ တိမဝန္တာသို့ ရှေးရှုသွားလတ်သည်ရှိသော် တောလမ်းခရီးအတိုင်း ကြွတော်မူလေ၏။ (၁) ထိုအခါ ရှေးဦး စွာ ခရီးစခန်း၌ ပညောင်ပင်ကြီးကို တွေ့ရလေသည်၊ ညောင် စောင့်နတ်မင်းသည် မထေရ်မြတ်အား ခုနစ်ရက်ကြာ အလှူဒါန ကို ပေးလှူလေသည်။ ဤနည်းဖြင့် ထိုအရှင်သီဝလိမထေရ်သည်—

(၁) ရှေးဦးစွာ (ဖော်ပြရာပါ) ပညောင်ပင်ကြီးကို တွေ့ရလေသည်။

(၂) နှစ်ကြိမ်မြောက်၌ ပဏ္ဍာဝတောင်,
(၃) သုံးကြိမ်မြောက်၌ အရစိဝတီမြစ်,
(၄) လေးကြိမ်မြောက်၌ ဝရဏာဂရမည်သော သမုဒ္ဒြာ,
(၅) ငါးကြိမ်မြောက်၌ ဟိမဝန္တာတောင်,
(၆) ခြောက်ကြိမ်မြောက်၌ ဆဒ္ဒန်အိုင်,
(၇) ခုနစ်ကြိမ်မြောက်၌ ဂန္ဓမာဒနတောင်,
(၈) ထိုနောက် ရှစ်ကြိမ်မြောက်၌ အရှင်ရေဝတ နေရာသို့—

ဆိုက်ရောက် တွေ့မြင်ရလေသည်။ နေရာဌာန အားလုံးတို့၌ပင် ခုနစ်ရက်စီ ခုနစ်ရက်စီ နတ်တို့က အာရင်သီဝလိမခဏရ်အား အလှူဒါန ကြီးစွာလှူဒါန်းကြလေသည်။

အထူးအားဖြင့် ဂန္ဓမာဒနတောင်သို့ ရောက်ဆိုက်သောအခါ၌ နာဂဒတ္တမည်သော နတ်မင်းသည် ခုနစ်ရက်ကြာ အလှူဒါန ပေးလှူရာဝယ် နွားနို့ဆွမ်းဝရက် ထောပတ်ဆွမ်းတရက် ဤသို့ အလှည့်အလည် ပေးလှူလေသည်။ ထိုအခါ ရဟန်းသံဃာသည် "ငါ့ရှင်တို့....ဤနတ်မင်းက နို့စားနွားမများကို နို့ညှစ်နေအပ်သည် တို့ကိုလည်း ငါတို့သည် မတွေ့မထင် မမြင်အပ်ကုန်၊ ထောပတ် ဖြစ်ရန် နို့ခမ်းကိုမွှေနေသည်ကိုလည်း ငါတို့သည် မတွေ့မထင် မမြင်အပ်ချေ။ ဒါယကာနတ်မင်း.... သင့်အဖို့ရာ ဤနွားနို့ဆွမ်း, ထောပတ်ဆွမ်းများသည် အဘယ်ကောင်းမှုကြောင့် ဖြစ်ပွါးပြည့်စုံ သနည်း" ဟု မေးမြန်းလေ၏။ နာဂဒတ္တနတ်မင်းသည် "အရှင် ဘုရားတို့....ဤသို့ နို့စားနွားမများလည်း မရှိပါပဲလျက်, နို့ခမ်း မွှေနေရခြင်းလည်း မရှိပါပဲလျက် နွားနို့ဆွမ်း, ထောပတ်ဆွမ်းကို လှူဒါန်းဆက်ကပ်နိုင်ခြင်းမှာ ကဿပမြတ်စွာ လက်ထက်တော် အခါ၌ စာရေးတံနွားနို့ဆွမ်း လှူဒါန်းခဲ့သော ဒါနကောင်းမှု၏ အကျိုး ဖြစ်ပါသည်ဘုရား" ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

နောက်တချိန်ဝယ် မြတ်စွာဘုရားသည် (ရှေး ခပိရဝနိယ ရေဝတမထေရ်ဝတ္ထုဌ် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အတိုင်း) အရှင်ခပိရဝ-နိယ ရေဝတမထေရ်အထံ ကြွရောက်တော်မူရာဝယ် လူသူမနီး ဘေးရန်တွေ့ ကာဆီးသော လမ်းခရီးအကြား၌ နတ်များက အရှင်သီဝလိမထေရ်အားသာ ဦးတည်၍ နေ့ရက်မပြတ် အလှူ ဒါန လှူဒါန်းဆက်ကပ်ကြသည်ကို အဋ္ဌုပ္ပတ်ဝတ္ထု အကြောင်းပြု၍ အရှင်သီဝလိမထေရ်မြတ်ကို—

> "တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ လာဘီနံ ယဒိဒံ သီဝလိ=ရဟန်းတို့....ပစ္စည်းလေးရပ် လာဘ်လာဘ ပေါများကြသည့် ငါ၏ဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်း တို့တွင် သီဝလိရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ "လာဘီ=လာဘ်လာဘပေါများ သောအရာ"ဝယ် တေဒဂ်ထားတော်မူလေ၏။

(ဤ အရှင်သီဝလိမထေရ်နှင့်စပ်သော တရားစကားရပ်တို့ကို အပဒါန် ပါဠိ အဋ္ဌကထာ, ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ – စသည်တို့မှ ထုတ်နုတ်မှတ်ယူကုန်ရာ၏။ ဤနည်းအတူပင် နောက်နောက် ဖြစ်သော မထေရ်တို့နှင့်စပ်သော တရားစကားရပ်တို့ကိုလည်း မှတ်ယူကုန်ရာ၏။ ဤမဟာဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်းဦးကား (က) မထေရ်မြတ် တို့၏ ရှေးဆုတောင်း၊ (ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း၊ (ဂ) **တေဒဂ်** ဘွဲ့ထူးရတော်မူခြင်း = ဤသုံးချက်ကိုသာ ဦးတည်၍ ရေးသားဖော်ပြပေအုံ့)။

ဤကား အရှင်သီဝလိမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၁၉) အရှင်ဝက္ကလိမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ မထေရ်မြတ်သည်လည်း ရှေးလွန်လေပြီးသောအခါ၊ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းအတိုင်း ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်ကာ ပရိသတ်အစွန်၌ ရပ်တည်လျက် တရားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို သဒ္ဓါတရား ကြီးမားလွန်ကဲသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ရာထူးခံ ထားတော်မူသည်ကို မြင်လတ်၍ "ငါသည်လည်း နောက်အခါဝယ် ဤရဟန်းကဲ့သို့ သဒ္ဓါဓိမုတ္တ = သဒ္ဓါတရား ကြီးမားလွန်ကဲသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မှ သင့်လျော်တော့မည်"ဟု ကြံစည်၍ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းအတိုင်း မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပင့်ဖိတ်ပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်ကြာ မဟာဒါနကြီးပေးလှူပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုး၍ "မြတ်စွာဘုရား····တပည့်တော်သည်လည်း ဤ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံကြောင့် ရှင်တော်ဘုရားတို့သည် သဒ္ဓါဓိမုတ္တရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=ဧတဒဂ်ရာထူးခံ တားအပ်သော ရဟန်းကဲ့သို့ နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာ၌ သဒ္ဓါဓိမုတ္တရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရပါလို၏"ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်းပတ္ထနာချက် အနန္တရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို သိမြင်တော်မူ၍ ဗျာဒိတ်စကားမိန့်ကြား ပြီးလျှင် ကျောင်းတော်သို့ တဖန် ဖဲကြွတော်မူလေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည်လည်း အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌သာ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့ကာ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ၌ သာဝတ္ထိပြည်ဝယ် ပုဏ္ဏားမျိုး၌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေ ဖြစ်ပွားခဲ့လေ

သည်။ ထိုသူငယ်၏ အမည်ကို "ဝဏ္ဏလိ"ဟု မိဘဆွေမျိုးတို့က မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။

ဝဏ္ဏလိသူငယ်သည် အရွယ်ကြီးခြင်းသို့ ရောက်လတ်သော် ဗေဒင်သုံးပုံတို့ကို သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီးနောက် တချိန်တွင် ရဟန်းအပေါင်းခြီရံလျက် သာဝတ္ထိပြည်အတွင်း ကြွချီတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ရ၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ရူပကာယ အသရေတော်ကို ဖူးမြော်ကြည်ရွှရလေသော် ထို ရူပကာယအသရေတော်ကို ဖူးမြော်ရခြင်းဖြင့် အားမရ တင်းမတိမ်နိုင်ရကား မြတ်စွာဘုရားနှင့် အတူတကွ (တပါတည်း)သာလျှင် လိုက်ပါလှည့်လည်ခဲ့လေ၏။ မြတ်စွာဘုရား ကျောင်းတော်သို့ ကြွသွားသော်အခါမှာလည်း ဘုရားနှင့် အတူတကွ ကျောင်းတော်သို့ လိုက်ပါ၍ ရူပကာယ အသရေတော်ကို ဖူးမြော်လျက်သာလျှင် ရပ်တည်နေလေ၏။ တရားသဘင်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် တရားဟောတော်မူလတ်သည်ရှိသော် ဘုရားရှင်၏ မျက်မှောက် (ရှေ့တည့်တည့်)အရပ်၌ တည်နေလျက် တရားကို နာယူလေသည်။

ဝဏ္ဏလိအမျိုးသားသည် သဒ္ဓါတရား ကြီးမားလွန်ကဲစွာ ဖြစ်ရှိလာရကား"အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်၌ ငါနေလျှင်မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို အမြဲမပြတ် ဖူးမြော်ခွင့်ကို ရလိမ့်မည်မဟုတ်၊ (ရဟန်းပြုမှသာ ရလိမ့်မည်)"ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ရှင်ရဟန်းပြုပေးရန် တောင်းပန်လျှောက်ထား၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်၌ ရှင်ရဟန်းပြုလေ၏။

ထိုသို့ရဟန်းပြုပြီးသောအချိန်မှစ၍ အရှင်ဝဏ္ဏလိမထေရ်သည် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးသောအချိန်ကို ထား၍ ကြင်းကျန်သောအခါများ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်နိုင်လောက်ရာအရပ်၌ တည်နေကာ စာပေသင်အံခြင်း, ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား နှလုံးသွင်းခြင်း အမှုများကို အလျှင်းမပြုပဲ ပယ်စွန့်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်လျက်သာလျှင် နေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း အရှင်ဝဏ္ဏလိ၏ ဥာဏ်ပညာရင့်ကျက်ချိန်ကို စောင့်ဆိုင်းငံ့လင့်တော်မူလျက် အချိန်ကြာမြင့်စွာ ထိုအရှင်ဝဏ္ဏလိရဟန်း ရူပကာယအသရေတော်ကို ဖူး

မြော်လျက်သာ လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာနေစဉ် တစုံတရာ မိန့်ကြားမှု ပြုတော်မမူပဲ နေတော်မူခဲ့ရာမှ အချိန်တန်လတ်သော် "ယခုအခါ ဤဝဏ္ဏလိရဟန်း၏ ဥာဏ်သည် ရင့်ကျက်ခြင်းသို့ ရောက်ခဲ့လေပြီ၊ ဤရဟန်းကို အသိတရားရစေရန် တတ်နိုင်လောက်ပြီ"ဟု သိတော်မူပြီးလျှင်—

"ချစ်သားဝဏ္ဏလိ.....ဤကိုယ်ပုပ်ကို ရှုကြည့်နေသဖြင့် သင်ချစ်သား၏ အဖိုရာ အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ = အကျိုး မရှိသည်သာ။ ချစ်သားဝဏ္ဏလိ .... စင်စစ်တော့ အကြင်သူသည် တရားကို မြင်၏၊ ထိုသူသည် ငါဘုရားကို မြင်သည်မည်၏။ အကြင်သူသည် ငါဘုရားကို မြင်၏၊ ထိုသူသည် တရားကို မြင်သူဖြစ်၏။ ချစ်သားဝဏ္ဏလိ....တရားကို ရှုကြည့်သောသူမှသာ ငါဘုရားကို ရှုကြည့်သောသူ ဖြစ်ပေ၏၊ ငါဘုရားကို ရှုကြည့်သောသူသည် တရားကို ရှုကြည့်သောသူ ဖြစ်ရပေမည်"—

ဟု အရှင်ဝဏ္ဏလိ တရားအားထုတ်ရန်အတွက် ကိုယ်တော်၏ ရူပကာယကိုယ်ကိုပင် အပုပ်ကောင်ကြီးအနေ မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဤသို့ပင် ဆုံးမတော်မူပါသော်လည်း အရှင်ဝဏ္ဏလိမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်အား ဖူးမြင်လောက်ရာ အရပ်ကို ပယ်စွန့်၍ အရပ်တပါးသို့ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ မသွားနိုင်ပဲရှိလေ၏။ တိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် "ဤရဟန်းကား ထိတ်လန့်ခြင်း = သံဝေဂကို မရလျှင် သစ္စာလေးပါး တရားကို သိလိမ့်မည်မဟုတ်"ဟု ဆင်ခြင်သိမြင်တော်မူကာ ဝါဆိုရက်နီးကပ်လတ်သော် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူ၍ ဝါဆိုဝါကပ်သောနေ့၌ "ဝဏ္ဏလိရဟန်း....(ငါဘုရား၏ အနီးမှ) လွတ်ရာဖယ်ရှား သင်သွားလော့"ဟု တိုက်ရိုက်ပင် အရှင်ဝဏ္ဏလိကို နှင်ထုတ်တော်မူလိုက်လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားတို့မည်သည့် သူတဖက်သားတို့က လိုက်နာအပ်သော စကား ရှိတော်မူကုန်၏ = သူတဖက်သားတို့သည် ဘုရား

ရှင်တို့စကားကို မပယ်လွှန်နိုင်ကုန်။ သို့ရကား အရှင်ဝဏ္ဏလိ မထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဆန့်ကျင်ဖက်ပြုကာ တည်နေ ခြင်းငှါ မတတ်နိုင်တော့ပဲ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရား၏ မျက်မှောက်တော်သို့ လာရောက်ဖို့ရန် မဝံ့တော့ရကား "ယခု အခါ ငါဘယ်အမှု ပြုနိုင်တော့မည်နည်း=မပြုနိုင်တော့သည်သာ၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ငါ့ကို နှင်ထုတ်အပ်လေပြီ၊ ရှင်တော်ဘုရား နှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်ခွင့်ကို ငါ ဘယ်နည်းမှ ရနိုင်မည်မဟုတ်၊ ငါ့အဖို့ရာ အသက်ရှင်နေခြင်းဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိအုံ့နည်း = အကျိုးမရှိတော့ပြီ"ဟု ကြံစည်စိတ်ပျက်၍ ဂိစ္ဆကူဋ်တောင်ဝယ် ချောက်ကမ်းပါး ပေါမျှားရာအရပ်သို့ တက်ရောက်လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်ဝဏ္ဏလိ၏ စိတ် အလွန်ပင်ပန်း နွမ်းလျအားငယ်နေသည်ကို သိတော်မူ၍ "ဤဝဏ္ဏလိရဟန်းသည် ငါဘုရားအထံမှ သက်သာကွက်ကို မရလျှင် မဂ်ဖိုလ်၏ဥပနိဿ ယည်း ရှေးကောင်းမှုကုသိုလ်ပစ္စည်းကို ဖျက်ဆီးပစ်လေရာ၏"ဟု ဆင်ခြင်တော်မူ၍ ကိုယ်တော်မြတ်ကို အထင်အရှားပြုဖို့ရန် ရှင်ဝဏ္ဏလိရှိရာအရပ်သို့ ဗုဒ္ဓရောင်ခြည်တော်ကို လွှတ်လိုက် လေ၏။ (လျှပ်စစ် = ဆပ်ချိုလိုက်အရောင်အစွန်းမှ ဗုဒ္ဓရูပ်ပုံတော် ကို မှန်းမြော်၍ အာရုံပြုကြည့်ပါ)။ ထိုသို့ ဗုဒ္ဓရောင်ခြည်တော်ကို လွှတ်လိုက်သောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မျက်ဝါးထင်ထင် ဖူးမြင်လိုက်ရသော အချိန်မှစ၍ အရှင်ဝဏ္ဏလိမထေရ်မြတ်သည် သို့စင်ကလောက် ကြီးမားလှသော စိတ်ပူပန်မှု = သောကမြား ငြောင့်ကြီး ပယ်အပ်ပြီးသား ဖြစ်လေတော့၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ခြောက်သွေ့နေသော တဖက်ဆည် ကန်ကြီးခွဲ ရေအယဉ်ကြီးစွာကို ဆောင်ယူလော်ငင်းထည့်လိုက် သကဲ့သို့ အရှင်ဝဏ္ဏလိမထေရ်၏ သန္တာန်ခွဲ အားကြီးသော နှစ်သက်ခြင်း = ဝိတိ, ဝမ်းမြောက်ခြင်း = သောမနဿ = တရား နှစ်ပါး ဖြစ်ပွါးစေခြင်းငှါ ဓမ္မပဒကျမ်းခွဲလာသော—

"ပါမောဇ္ဇမဟုလော ဘိက္ခု၊ ပသန္နော ဗုဒ္ဓသာသနေ။
အဓိဂစ္ဆေ ပဒံ သန္တံ၊ သင်္ခါရူပသမံ သုခံ။

ဝက္ကလိ = ချစ်သားဝက္ကလိ....။ ပါမောဇ္ဇမဟုလော= မြတ်စွာဘုန်းတောက် အာရုံရောက်၍ ဝမ်းမြောက်ခြင်း= ပါမောဇ္ဇတရား ပြောများလှသော။ဘိက္ခု=သံသရာဘေး ခန္ဓာရေးကို ထောက်တွေးမြော်မှန်း ရှင်ရဟန်းသည်။ ဗုဒ္ဓသာသနေ = သုံးပါးသိက္ခာ ဘုရားသာသနာ၌။ ပသန္နော = သဒ္ဓါရှုန်းစိုး ကြည်ညိုသည်ဖြစ်၍။ သန္တိ = သန္တိလက္ခဏာ ငြိမ်းအေးလှစွာသော။ သဒ္ဓါရူပသမံ = သဒ္ဓါရခပ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်းရာဖြစ်သော။ သုခံ = ချမ်းသာ ဧကန် စင်စစ်မှန်သော။ ပဒံ = အသင်္ခတဓာတ် နိဗ္ဗာန် ပရမတ်ကို။ အဓိဂစ္ဆေ=ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် အရဟတ္တ ဖိုလ်ပေါက်အောင် ဆိုက်ရောက်နိုင်ပေ၏"—

ဟူသော ဤဂါထာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ဤတွင်မျှမက သေး (အဂ်ုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာအဆိုအားဖြင့်) မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်ဝက္ကလိမထေရ်အား "ဧဟိ ဝက္ကလိ = လာလော့ ချစ်သား ဝက္ကလိ...."ဟု မိန့်တော်မူကာ ရွှေလက်တော်ကို ဆန့်တန်း ခေါ်တော်မူလိုက်လေသည်။

(ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအဆိုအားဖြင့်) ၌ "ပါဓမာဇ္ဇမဟုလော ဘိက္ခု" အစရှိသော ဂါထာကို ဟောကြားတော်မူပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်ဝက္ကလိမထေရ်အား ရွှေလက်တော်ကို ဆန့်တန်း၍—

"ဧဟိ ဝက္ကလိ မာ ဘာယိ၊ သြလောကေဟိ တထာဂတံ။
အဟံ တံ ဥဒ္ဓရိဿာမိ၊ ပင်္ကေ သန္နံဝ ကုဉ္ဇရံ။

ဝက္ကလိ = ချစ်သားဝက္ကလိ....။ ဧဟိ = ငါဘုရားထံ မှောက် ယခုပင်လာရောက်လော့။ မာ ဘာယိ=စိတ်ထား နောက်တွန့်၍ မကြောက်ရွံ့ပါလင့်။ တထာဂတံ = ရှေး ဘုရားတို့အတူ လာခြင်း ကောင်းတော်မူသော မြတ်စွာ ဘုရားကို။ သြလောကေဟိ = စိတ်နေရှင်ပျော် သင်ချစ်

သား ဖူးမြော်လော့။ (ဤကား ဂါထာ ရှေထက်ဝက် အနက်တည်း)။

အဟံ = လူသုံးပါးတို့ဆရာ ဘုရားငါသည်။ ပကော် = ညွှန်ပြောင်း ညွှန်ပျစ် ညွှန်ပြော့ဌ်။ သန္ဓံ = နှစ်မြှုပ်၍ နေသော။ ကုဋ္ဌရုံ ဗုဒ္ဓ=ဆင်ပြောင်ကြီးကို ကဲ့သို့။ ပကော်= သံသရာနှက်ရှောင်း ရှုံ့ညွှန်ပြောင်းဌ်။ သန္ဓံ=အနုမတဂ္ဂ အစမထင် သသ်ရာတခေတ် နှစ်မြှုပ်၍နေသော။ တံ = သင်ချစ်သားကို။ ဥဒ္ဓရိဿာမိ=နိဗ္ဗာန်ကြည်းခေါင် ဘေးမဲ့ ဘောင်သို့ ရောက်အောင်ဆယ်ထုတ်ပေအုံ့။

ဧဟိ ဝဏ္ဏလိ မာ ဘာယိ၊ သြလောကေဟိ တထာဂတံ။
အဟံ တုံ မောစယိဿာမိ၊ ရာဟုဂ္ဂဟံဝ သူရိယံ။

(ဂါထာ ရှေထက်ဝက် ရှေးနည်းအတူ အနက်ပေးလေ၊)နောက်ထက်ဝက် အနက်ကား—အဟံ=လူသုံး ပါးတို့ဆရာ ဘုရားငါသည်။ရာဟုဂ္ဂဟံ = ရာဟုလက်တွင်း သက်ဆင်း ဖမ်းမိနေသော။သူရိယံ ဗုဒ္ဓ=ဖလ်ဝါရောင်ရှန်း နေစက်ဝန်းကိုကဲ့သို့။ ရာဟုဂ္ဂဟံ = ကိလေသာတည်း ဟူသော ရာဟုလက်တွင်း သက်ဆင်းဖမ်းမိနေသော။ တံ.= သင်ချစ်သား နေရထားကို။ မောစယိဿာမိ = ယခုပင်လျှင်ထွေ ကျွတ်လွတ်အောင် ကယ်မပေအုံ့။

ဧဟိ ဝဏ္ဏလိ မာ ဘာယိ၊ သြလောကေဟိ တထာဂတံ။
အဟံ တံ မောစယိဿာမိ၊ ရာဟုဂ္ဂဟံဝ စန္ဒိမံ။

(ဂါထာ ရှေထက်ဝက် ရှေးနည်းအတူ အနက်ပေးလေ၊)နောက်ထက်ဝက်အနက်ကား—အဟံ=လူသုံး ပါးတို့ဆရာ ဘုရားငါသည်။ ရာဟုဂ္ဂဟံ=ရာဟုလက်တွင်း သက်ဆင်းဖမ်းမိနေသော။ စန္ဒိမံ ဗုဒ္ဓ=ပြာသာဒ်ယာဉ်သာ လ-စကြာကိုကဲ့သို့။ ရာဟုဂ္ဂဟံ=ကိလေသာတည်းဟူသော ရာဟုလက်တွင်း သက်ဆင်းဖမ်းမိ၍နေသော။ တံ =

သင်ချစ်သား လ-ရထားကို။ မောစယိသ်ာမိ=ယခုပင် လျှင်ထွေ ကျွတ်လွတ်အောင် ကယ်မပေအုံ”—

ဟူသော ဤဂါထာတို့ကို ဟောကြားမိန့်ဆိုတော်မူလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်ဝဏ္ဏလိမထေရ်သည် “သြ....ငါကား မြတ်စွာဘုရားကိုလည်း ဖူးမြော်ရလေပြီ၊ချစ်သား....လားလေ-ဟူ၍လည်း အခေါ်တော်ခံရလေပြီ”ဟု အလွန်အားကြီးသောနှစ်သက်ခြင်း=ဝိတိတရားကို ဖြစ်စေပြီးလျှင် “အာဘယ်အရပ်မှ သွားရမည်”ဟူ၍ မိမိသွားရမည့်လမ်းကိုပင် မမြင်နိုင်တော့ပဲ မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် မျက်နှာမူမိရာ (=မျက်နှာချင်းဆိုင်မိရာ) အဇဋ္ဌာပြင် မိုးကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၍ ပဌမခြေ တောင်ပေါ်၌ တည်နေစဉ်ပင် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်သော ဂါထာတို့ကို ဆင်ခြင်လျက် ကောင်းကင်၌ပင် ဝိတိကိုခွါ၍ ဝိပဿနာနှလုံး ကျင့်သုံးတော်မူလေရာ ပဋိသম্ভिဒါပညာရဟန္တာဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးလျက်သာ မြေသို့သက်ကာ မြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်၌ ရပ်တည်လာလေ၏။

(၈) ဇောဒက်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်အဖို့ဝယ် အရိယာသံဃာတော်တို့ အလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် ရဟန်းတော်တို့အား ဇောဒက်ဘွဲ့ထူး အသီးအသီး ချီးကျူးအပ်နှင်းတော်မူသောအခါ အရှင်ဝဏ္ဏလိမထေရ်မြတ်ကို—

“ဇောဒဂ် ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ သဒ္ဓါဓိ-မုတ္တာနံ ယဒိဒံ ဝဏ္ဏလိ=ရဟန်းတို့....သက်ဝင်စုပ်စုပ် နစ်မြုပ်လုမတတ် သဒ္ဓါယုံကြည်ခြင်းရှိကြသည့် (=သဒ္ဓါတရားကြီးမားလွန်ကဲကြသည့်) ငါ၏ဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် ဝဏ္ဏလိရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”—

ဟု ချီးကျူးမိန့်ဆိုတော်မူကာ"သဒ္ဓါဓိမုတ္တာ=သဒ္ဓါတရား ကြီးမား လွန်ကဲသောအရာ"ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=ဧတဒဂ် ရာထူးဌာ ထားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။အခြားတပါးသော ရဟန်းတို့၏ သဒ္ဓါတရားသည် ပင်ကိုယ်အား လျှော့ပါးနေသည့်အတွက် တိုးပွါးစေရလေသည်=တိုးပွါးအောင်ပင် တမင်ဟောပြ ပွါးများကျင့်ကြံ၍ ယူရလေသည်။ အရှင်ဝက္ကလိမထေရ်၏ သဒ္ဓါတရားကား ပင်ကိုယ်အား အလွန်ကြီးမားနေသောကြောင့် လျှော့စေရလေသည် = လျှော့သွားအောင် တနည်းဆင်၍ နှင်ထုတ်ခြင်းအမှုပင် ပြုရလေသည်။ ထို့ကြောင့် မထေရ်ခြုတ်သည် သဒ္ဓါဓိမုတ္တာအရာဝယ် ဧတဒဂ်ရာထူးကို ရတော်မူလေသည် ဟု အထူး မှတ်ယူရာ၏)။

ဤကား အရှင်ဝက္ကလိမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၂၀-၂၁) အရှင်ရာဟုလာ, အရှင်ရဋ္ဌပါလ

မထေရ် ၂-ပါးတို့အကြောင်း

(က)မထေရ်မြတ် ၂-ပါးတို့၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤမထေရ်မြတ် နှစ်ပါးတို့၏အလောင်း သူတော်ကောင်းတို့သည် လွန်ခဲ့သောကမ္ဘာတသိန်းထက်က ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ သာသနာခေတ်အစပိုင်းလောက်ဝယ် ဟံသာဝတီမင်းနေပြည်၌ စီးပွါးဥစ္စာ များစွာကြွယ်ဝသော သူကြွယ်မျိုး၌ အသီးအသီးဖြစ်ကြလေသည်။ (ထိုသူနှစ်ဦးတို့၏ ငယ်စဉ်အခါ အမည်, အနွယ်များကို ရှေးအဋ္ဌကထာ၌ မပြဆိုအပ်ချေ)။

ထိုသူကြွယ်သားနှစ်ဦးတို့သည် အရွယ်သို့ရောက်ကြလတ်သော် အိမ်ရာတည်ထောင်ကြ၍(= အိမ်ထောင်ကျကြ၍ဟုဆိုလိုသည်၊) မိမိ မိမိတို့၏ ဖခင်များ ကွယ်လွန်ကြသဖြင့် နှစ်ဦးလုံးပင် မိမိ မိမိတို့၏ ရတနာကျီကြ ဘဏ္ဍာတိုက်တို့၌ အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်ကြသည့် ဘဏ္ဍာစိုးတို့ကို အသီးအသီး ခေါ်စေကြ၍ ဥစ္စာဘဏ္ဍာကို စစ်ဆေးကြလေရာ မရေတွက်နိုင် မနှိုင်းရှည်နိုင်လောက်အောင် မြားမြောက်လှသော ဥစ္စာအစုကို တွေ့မြင်ကြ၍"ဩ....ဤမျှများစွာ မရေ

မတွက်နိုင်သော ဥစ္စာအစုကို ငါ၏ အဖိုး,အဘေး-စသော်အထက် ဆွေမျိုးများသည် စုရုံသာ စုရုံးထားခဲ့ကြ၍ ကိုယ်နှင့်အတူ ယူဆောင်၍ သွားခြင်းငှါကား မတတ်နိုင်ကြကုန်၊ ယခုအခါ ငါတို့သည် တနည်းနည်းဖြင့် ဤဥစ္စာအစုကို ယူဆောင်၍ တမလွန်လောက သွားကြမှပင် သင့်တော်တော့မည်"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိကြ၍ နှစ်ဦးသားလုံးပင် လေးပါးသောဌာနတို့၌ (သီဟိုဠ်မှ အလို–မြို့တံခါး၀ လေးဌာနတို့၌) အထီးကျန်ကပ္ပါး, ခရီးသွားစသည်တို့အား ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို စ-တင်လှူဒါန်းအား ထုတ်ကြလေကုန်၏။

ထိုသူ နှစ်ယောက်တို့တွင် တယောက်သော သူကြွယ်သည် မိမိ၏ အလှူတင်းကုပ် = အလှူမရှိပ်သို့ ရောက်လာ ရောက်လာ တိုင်းသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်များကို ထိုသူတို့ အလိုရှိအပ်ရာကို မေးပြီးမှ ယာဂု,ခဲဖွယ်-စသည်တို့တွင် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ လိုအပ်ရာရာကို ပေးလှူလေသည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် ထိုသူကြွယ်၏အမည်မှာ "အာဂ-တပါက = လာတိုင်းလူကိုမေးပြီးမှ ဝေးလှူတတ်သူ"ဟူ၍ တွင်လေ၏။ ။အခြားသူဌေးချင်း သူကြွယ် အလှူဒကာသည်ကား အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်များကို မမေးပဲပင် ထိုသူများ ယူလာယူလာတိုင်းသောခွက် အပြည့်အပြည့် ထည့်၍သာ လှူဒါန်းလေ၏၊ ထို့ကြောင့်ပင် ထိုသူကြွယ်၏ အမည်မှာ "အနဂ္ဂပါက = အတိုင်းအရည်မရှိ ပေးလှူတတ်သူ"ဟူ၍ တွင်လေ၏။

ထိုအလှူဒကာ သူကြွယ်နှစ်ယောက်လုံးတို့ပင် တနေ့သ၌ စောစောစီးစီး မျက်နှာသစ်ရန် ရှာ့ပြင်သို့ သွားကြလေသည်။ ထိုအချိန်၌ ဟိမဝန္တာမှ တန်ခိုးရှင် ရသေ့နှစ်ဦးတို့သည် ဆွမ်းခံရန် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် လာကြ၍ ထိုသူဌေးချင်းနှစ်ဦးတို့၏ မနီးမဝေး၌ မြေသို့ သက်ကြပြီးသော် "ငါတို့ကို ထို သူကြွယ်နှစ်ဦးတို့ မမြင်ကြပါစေလင့်"ဟု အောက်မေ့ကြကာ လမ်းခရီးနံပါးတဖက်၌ ကိုယ်ရှိန်သတ် ရပ်၍ နေကြကုန်၏။

သူကြွယ်သူဌေးချင်း နှစ်ဦးသားတို့သည်လည်း ရသေ့နှစ်ဦး မိမိတို့၏ အသုံးအဆောင်ဖြစ်သည့် ဗူး, ခွက်-စသည်ကို ပြင်ဆင်၍

ရှာတွင်းဆိသို့ ဦးတည်ရည်ရွယ်ကြကာ ဆွမ်းအလှိုငှါ သွားကြသောအခါမှ မြင်ကြ၍ ရသေ့တို့ထံ လာရောက်ကြပြီးလျှင် ရိုသေစွာ ရှိခိုးကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ ရသေ့တို့သည် သူကြွယ်နှစ်ဦးတို့ကို "ဘုန်းကံကြီးမား ဒကာများတို့.....သင်တို့သည် အဘယ်အချိန်က လာရောက်ကြသနည်း"ဟု မေးမြန်းကြကုန်၏။ သူကြွယ်နှစ်ဦးတို့သည် "ယခုပင် လာရောက်ကြပါသည် အရှင်ဘုရားတို့...."ဟု လျှောက်ထားကြ၍ ရသေ့တို့၏လက်မှ ဗူး,ခွက်များကို ယူကြကာ တယောက်လျှင် ရသေ့တပါးကျ မိမိ မိမိ၏အိမ်သို့ ပင့်ဆောင်သွားကြ၍ ရသေ့များ၏ ဆွမ်းစားခြင်းကိစ္စပြီးဆုံးသောအခါ၌ အမြဲမပြတ် မိမိတို့အိမ်သို့ ဆွမ်းခံကြွရောက်ရန် ဝန်ခံချက်ကို တောင်းယူကြကုန်၏။

ထို ရသေ့နှစ်ဦးတို့တွင် တဦးသောရသေ့ (အရှင်ရာဟုလာ အလောင်း သူကြွယ် ပင့်ထားသောရသေ့)သည် သည်းခြေဒေါသ ပြောများသူဖြစ်သောကြောင့် ကိုယ်ခန္ဓာပူလောင်သော သဘောရှိသူဖြစ်ရကား မိမိ၏တန်ခိုးအံ့နုဘော်ဖြင့် မဟာသမုဒ္ဒြာရေကို နှစ်ဖြာခွဲ၍ ပထဝိန္ဓရ-မည်သော နဂါးမင်း၏ ဘုံဗိမာန်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် နေ့သန့်တော်မူ၏။ ထိုရသေ့သည် သပ္ပါယဥတုကို ရှယူပြီးနောက် လူ့ပြည်သို့ ပြန်လာသည်ရှိသော် မိမိ၏အလုပ်အကျွေး (=ရှင်ရာဟုလာအလောင်း) သူကြွယ်၏အိမ်၌ ဆွမ်းအနုမောဒနာတရား ဟောကြားသည်ရှိသော် "ပထဝိန္ဓရနဂါးမင်း၏ဘုံဗိမာန်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပါစေ"ဟု ဆုတောင်းစကား မိန့်ကြားလေ၏။ ထိုနောက် တနေ့သ၌ အလုပ်အကျွေး ဆွမ်းဒါယကာ သူကြွယ်က ထိုရသေ့ကို "အရှင်ဘုရား....အရှင်ဘုရားတို့သည် ဆွမ်းအနုမောဒနာမှ ပြုကြလတ်သော် 'ပထဝိန္ဓရနဂါးမင်း၏ ဘုံဗိမာန်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပါစေ'ဟု မိန့်တော်မူကြကုန်၏၊ တပည့်တော်တို့သည် ၅၂စကား၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မသိကြပါကုန်၊ ၅၂စကားရပ်သည် အဘယ်အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆိုအပ်လိုပါသနည်း ဘုရား"ဟု မေးမြန်းလေလျှင် ဆွမ်းခံရသော့သည် "အိမ်း.... ဟုတ်ပေသည် သူကြွယ်....ငါသည် သင်တို့၏စည်းစိမ်ချမ်းသာ

သည် ပထဝိန္ဓရနဂါးမင်း၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာကဲ့သို့ ဖြစ်ပါစေဟု ဆုတောင်းစကား ပြောကြားပေ၏"ဟု ဆိုမ၊ ပထဝိန္ဓရနဂါး မင်း၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာကြီးကျယ်ပုံကို ရှင်းလင်းပြောပြလေ၏။ ထိုသူကြွယ်သည် ထိုအချိန်မှစ၍ ပထဝိန္ဓရနဂါးမင်း၏ ဘုံဗိမာန်၌ အမြဲမပြတ် စိတ်ကိုညွှတ်၍ ထားလေ၏။

အခြားရသော (အရှင်ရဋ္ဌပါလအလောင်း သူကြွယ် ပင့်ထား သောရသော) သည် တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ သွားရောက်၍ အလွန်တိတ်ဆိတ်လျက် ဗိမာန်ဝယ် နတ်ကုတ္တိုပင်ကြီး ပေါက် ရောက်နေသဖြင့် "သေရိသက" အမည်ရှိသော ဗိမာန်၌ နေ့သန့် နေထိုင်မှုကို ပြုလေ၏။ ထိုရသော့သည် အသွား,အပြန်ပင် သိကြား နတ်မင်း၏စည်းစိမ်ကို နေ့စဉ်နေ့စဉ် တွေ့မြင်နေရ၍ မိမိ၏အလုပ် အကျွေး (=အရှင်ရဋ္ဌပါလအလောင်း) သူကြွယ်အား ဆွမ်းအနု-ဗေဒနာတရား ဟောကြားလတ်သည်ရှိသော် "သိကြားမင်း၏ ဗိမာန်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပါစေသတည်း"ဟု ဆုတောင်းစကား မိန့်ကြား လေ၏။ ထိုအခါ သူကြွယ်သည် ထိုရသော့ကို(သူငယ်ချင်းသူကြွယ် က ထိုရသော့ကို- မေးသကဲ့သို့) အနုက်အမိပ္ပါယ်ကို မေးသဖြင့် ရသော့သည်လည်း ရှေးရသော့ကဲ့သို့ပင် "အိမ်း····ဟုတ်ပေသည် သူကြွယ်....ငါသည် 'သင်တို့၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာ,သည် သိကြား မင်း၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာကဲ့သို့ ဖြစ်ပါစေ'ဟု ဆုတောင်းစကား ပြောကြားပေ၏"ဟု ဆိုမ၊ သိကြားမင်း၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာ ကြီးကျယ်ပုံကို ရှင်းလင်းပြောပြလေ၏။ သူကြွယ်သည်လည်း ရသော့၏ အဖြေစကားကို ကြားသိရလေလျှင် ထိုအချိန်မှစ၍ သိကြားမင်း၏ ဘုံဗိမာန်၌ အမြဲမပြတ် စိတ်ကိုညွှတ်၍ထားလေ၏။

ထိုသူကြွယ်သူငယ်ချင်းနှစ်ယောက်လုံးတို့ပင် ထိုဘဝမှ စုတေ ကြသောအခါ မိမိတို့,တောင့်တအပ်သည့်အတိုင်း တဦးက ပထ-ဝိန္ဓရနဂါးဘုံ၌ ပထဝိန္ဓရနဂါးမင်းဖြစ်၍ တဦးက တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌ သိကြားမင်း ဖြစ်လေ၏။

ပထဝိန္ဓရနဂါးမင်းသည် ထိုဘုံ၌ ဖြစ်သောခဏမှာပင် မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်းတော်ကို ကြည့်၍ "ငါ့အိမ်သို့ ဆွမ်းခံကြွသော

ရှင်ရသော့သည် ငါ့အား နှစ်သက်ဖွယ်မရှိသော အရပ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြောဆိုဘိ၏၊ ဤနဂါးဘုံသည်ကား ရင်ဖြင့်တွားဖြင့် ကျက်စားလှည့်လည်ရသော ဘုံဌာနဖြစ်၏၊ ထိုငါ့ဆရာရသော့သည် ဤနဂါးဘုံမှတပါး အခြားဘုံဌာနကို မသိလေယောင်တကား" ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်ကာ နှလုံးမသာမယာ ဖြစ်ရှိလေ၏။ ထိုအခါ ထိုပထဝိန္ဒရနဂါးမင်းအား ထိုခဏမှာပင် အဆင်တန်းဆာစုံလင်တန်းဆာဆင်အပ်ပြီးဖြစ်ကြသည့် နဂါးကညြိသည်တို့သည် အလုံးစုံသော အရပ်ဒေသတို့၌ နတ်တူရိယာတို့ကို မြှောက်ချီတီးမှုတ်ကြကာ က-ခုန် ဖျော်ဖြေကြလေကုန်၏။ နဂါးမင်းသည် ထိုခဏမှာပင် နဂါး၏ ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်းကို စွန့်၍ နတ်လုလင်အသွင်ရှိသူ ဖြစ်လေတော့၏။

အထူးအားဖြင့် လင်္ကာတကြိမ် လင်္ကာတကြိမ်ကျ စတုမဟာရာဇ်နတ်မင်းကြီးလေးဦးတို့သည် သိကြားမင်းအား ခစားဆည်းကပ်ရန် သွားရောက်ကြကုန်၏၊ သို့ရကား ပထဝိန္ဒရ နဂါးမင်းသည်လည်း ဝိရူပက္ခနဂါးနတ်မင်းနှင့် အတူတကွ သိကြားမင်းအား ခစားဆည်းကပ်ရန် တနေ့သ၌ သွားရောက်လေသော် သိကြားမင်းသည် ပထဝိန္ဒရနဂါးမင်း လာနေသည်ကို အဝေးမှပင် မြင်၍ မှတ်မိ သိရှိလေ၏။ ထိုနောက် သိကြားမင်းသည် အနီးသို့ လာရောက် ခစားနေသော ထိုပထဝိန္ဒရနဂါးမင်းကို "မိတ်ဆွေ.... အဘယ်ဘုံဌာနဌ ဖြစ်၍နေသနည်း"ဟု နှုတ်ဆက်မေးမြန်းလေ၏။ ပထဝိန္ဒရနဂါးမင်းက "မပြောပါနှင့် အရှင်သိကြားမင်း.....၊ အကျွန်ုပ်သည် ရင်ဖြင့်တွားဖြင့် သွားရသော နဂါးဘုံဌာနဌ ဖြစ်၍ နေပါသည်၊ အရှင်သိကြားမင်းတို့မှာမူ မိတ်ဆွေကောင်းကို ရတော်မူကြပါပေကုန်ပြီ"ဟု ဝမ်းနည်းစကား ပြောကြားလေလျှင် သိကြားမင်းသည် "မိတ်ဆွေ....သင်သည် 'ငါကား မလျော်သော ဘုံဌာနဌ ဖြစ်ရလေခြင်း'ဟု ထွေရာလေးပါး စိတ်အကြီးမချားပါလင့်၊ လောကဌ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားပွင့်ထွန်း၍ နေပါသည်၊ သင်သည် ထိုမြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အထံတော်ဌ အမိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ဤသိကြားမင်းဘုံဌာန

ကိုပင် တောင့်တပါလော့၊ ငါတို့နှစ်ဦးသား ချမ်းသာစွာ နေကြရပါကုန်အုံ့"ဟု အားပေးစကား အကြံပေးစကား ပြောကြားလေ၏။ ပထဝိန္ဓရနဂါးမင်းသည် "ကောင်းပါပြီ အရှင်သိကြားမင်း....၅၂ ယခု အရှင်သိကြားမင်း မိန့်ဆိုသည့်အတိုင်း အကျွန်ုပ် လိုက်နာပြုကျင့်ပါမည်"ဟု ဝန်ခံပြောဆို၍ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ရှင် ထံတော်သို့ သွားရောက်ကာ မြတ်စွာဘုရားကို (နက်ဖြန် မိမိဘုံဗိမာန်သို့ ကြွရောက်၍ အပူဇော်ခံရန်) ပင့်ဖိတ်ပြီးလျှင် မိမိ၏ နဂါးဘုံ၌ နဂါးပရိသတ်နှင့် အတူတကွ ညဉ့်သုံးယံပတ်လုံး ပူဇော်ဖွယ်ဝတ္ထုအစုစုကို ပြုလုပ်စီမံလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်တနေ့၌ အရုဏ်တက်လတ်သော် ကိုယ်တော်မြတ်၏ အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော အရှင်သုမန-မထေရ်ကို "ချစ်သားသုမန....ယနေ့ မြတ်စွာဘုရားသည် အဝေးအရပ်သို့ ဆွမ်းခံကြွလိမ့်မည်၊ ပုထုဇန်ရဟန်းများ မလိုက်ပါ မလာရောက်စေလင့်၊ ဝိဠုကတ်သုံးပုံဆောင် ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ဆဋ္ဌဘိညရဟန္တာများသာ ငါဘုရားနှင့် အတူတကွ လိုက်ပါလာရောက်ကြကုန်စေ"ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ မထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ အမိန့်စကားကို ကြားနာပြီးလျှင် ခပ်သိမ်းသော ရဟန်းတို့အား ထိုအကြောင်းကို ပြောကြားလျှောက်ထားလေ၏။

ထိုနောက် မြတ်စွာဘုရားနှင့် အတူတကွ ဝိဠုကတ်သုံးပုံဆောင် ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ဆဋ္ဌဘိညရဟန္တာတသိန်းတို့သည် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်ကြကာ ပထဝိန္ဓရနဂါးမင်း၏ ဘုံဗိမာန်ရှိရာသို့ ကြွတော်မူကြလေကုန်၏။ ပထဝိန္ဓရနဂါးမင်းသည် မိမိ၏ နဂါးပရိသတ်နှင့် အတူတကွ မြတ်စွာဘုရားအား ခရီးဦးကြိုဆိုရန်-လာရောက်သည်ရှိသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဝန်းရံလျက် သမုဒ္ဒာရေပြင်ထက်ဝယ် မြအဆင်းရောင်ရှိသည့် လှိုင်းတံပိုးတို့ကို ကြိတ်နင်းကြွချီလာသော ရဟန်းသံဃာကို ဖူးမြင်ရ၍ အားရဝမ်းသာဖြစ်ရှိကာ ရှေဦးမှ မြတ်စွာဘုရားကိုရင်း, နောက်ဆုံးမှ အငယ်ဆုံးသံဃာ (=သံဃနော) မြတ်စွာဘုရား၏သား ဥပရေဝတမည်သော သာမဏေငယ်ကိုရင်း ကြည့်ရှုလျက် "ကြင်း

ကျန်သော သာဝကရဟန်းတို့၏ ဤသို့သော တန်ခိုးအာနုဘော်ကား လက်ဖျစ်တီး၍ မအံ့ချီးထိုက်သေးပါ။ အလွန်ပျိုမျစ်နုနယ်သူငယ်ဖြစ်သော ဤသာမဏေငယ်၏ ဤသို့သော တန်ခိုးအာနုဘော်ကသာ လက်ဖျစ်တီး၍ အံ့ချီးထိုက်ပါပေစွ"ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်ကာ အလွန်ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ရှိပေ၏။

ထိုနောက် နဂါးမင်း၏ ဘုံဗိမာန်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် ထိုင်နေတော်မူပြီးလျှင် ကြွင်းကျန်သော ရဟန်းတို့လည်း အစွန်မှစ၍ ဒိမိတို့ ၀ါစဉ်အလိုက် ကျရောက်ရာနေရာတို့၌ ထိုင်တော်မူကြသည်ရှိသော် မြတ်စွာဘုရား၏မျက်မှောက်(ရှေ့တည့်တည့်)အရပ်၌ပင် ရှင်ဥပရေဝတ-သာမဏေငယ်၏ နေရာသည် ကျရောက်လေ၏။ ထိုနေရာ၌ ဥပရေဝတ သာမဏေငယ်သည် ထိုင်နေလေ၏။ ထိုအခါ ပထဝိန္ဒရနဂါးမင်းသည် ယာဂုကို လှူကပ်သော်ရင်း, ခဲဖွယ်ကို လှူကပ်သော်ရင်း မြတ်စွာဘုရားကို တလည့်, ရှင်ဥပ-ရေဝတ်ကို တလည့် လည့်ကာ လည့်ကာ ကြည့်ရှုလေ၏။

ရှင်ဥပရေဝတ၏ ကိုယ်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ကိုယ်တော်မှာကဲ့သို့ မဟာပုရိသလက္ခဏာတော်ကြီး သုံးဆယ့်နှစ်ပါးတို့ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိကြကုန်၏၊ ထိုကြောင့် နဂါးမင်းသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် ရှင်ဥပရေဝတကို တလည့်စီ ကြည့်ရှုမှုးမြော်လေသည်။ ထိုနောင်မှ နဂါးမင်းသည် "ဤသာမဏေကားဘုရားရှင်နှင့် ပုံပန်းသဏ္ဌာန် တူလှစွာ၏၊ အဘယ်သို့မျှား တော်စပ်ပါမည်နည်း"ဟု ကြိုစည်စဉ်းစားမိ၍ အနီးဌာ ထိုင်နေသော ရဟန်းတပါးကို "အရှင်ဘုရား.... ဤသာမဏေငယ်ကလေးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် အဘယ်သို့ တော်စပ်ပါသနည်းဘုရား"ဟု လျှောက်ထားမေးမြန်းလေ၏။ ထိုအမေးခံရသော ရဟန်းက "နဂါးမင်း....ဤသာမဏေငယ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ သားတော်ဖြစ်ပါ၏"ဟု ဖြေကြားမိန့်ဆိုလေလျှင် ပထဝိန္ဒရနဂါးမင်းသည် ဤရဟန်းကား အလွန်ကြီးမြတ်စွာ့တကား၊ ဤသို့စဉ် တင့်တယ်ခြင်း အထွဋ်အထိပ်သို့ ရောက်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သားတော်အဖြစ်ကို ရရှိပေ၏၊ ဤသာမဏေငယ်၏ ကိုယ်သည်

လည်း တစိတ်တဒေသအာ ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားတို့၏ ကိုယ်တော်နှင့် တူလှစွာ၏၊ ငါသည်လည်း နောက်အခါဝယ် ဤသာမဏေငယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်မှ သင့်တော့မည်"ဟု ကြိုစည်စဉ်းစား၍ ခုနစ်ရက်ကြာ မဟာဒါနကြီး ပေးလှူပြီးလျှင် "မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်သည် ဤအဓိကာရဏောင်းမှ ကုသိုလ်ကံအာနုဘော်ကြောင့် ဤဥပရေဝတ-သာမဏေငယ်ကဲ့သို့ နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ သားတော်ဖြစ်ရပါလို၏"ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမှုကို ပြုလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အနန္တရာယ်မရှိ ဆုတောင်းချက် ပြည့်မည်ကို သိမြင်တော်မူ၍ "နောက်အခါ ဝေါဟာရမမြတ်စွာဘုရား၏ သားတော်စင်စစ်ဖြစ်လိမ့်မည်"ဟု ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူပြီးလျှင် ဖဲကြွတော်မူလေ၏။ (ဤကား အရှင်ရာဟုလာအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်းတည်း)။

ပထဝိန္ဒ.ရနဂါးမင်းသည်လည်း နောက်တဖန် လခွဲရောက်လတ်သော် ဝိရူပက္ခနဂါးမင်းနှင့် အတူတကွ သိကြားမင်းအား ဆည်းကပ်ခစားရန် သွားရောက်ပြန်လေ၏။ ထိုအခါသိကြားမင်းသည် မိမိအနီးဌာ ရပ်တည်လာသော ပထဝိန္ဒရနဂါးမင်းကို "မိတ်ဆွေ.... သင်သည် ဤတာဝတိံသာ နတ်ပြည်လောကကို တောင့်တပတ္ထနာမှုပြုအပ်ပြီလော"ဟု မေးလေ၏။ ပထဝိန္ဒရနဂါးမင်းက "မတောင့်တခဲ့မိပါ အရှင်သိကြားမင်း...."ဟု ဖြေကြားလေလျှင် သိကြားမင်းသည် "အဘယ်အပြစ်ကို မြင်၍ မတောင့်တသနည်း"ဟု တဖန် မေးပြန်လေ၏။ ထိုအခါ ပထဝိန္ဒရနဂါးမင်းသည် "အပြစ်မရှိပါ အရှင်သိကြားမင်း....၊ စင်စစ်သော်ကား အကျွန်ုပ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ သား ဥပရေဝတ သာမဏေငယ်ကို အုံ့ဩဖွယ် ဖူးတွေ့ခဲ့ရပါပြီ၊ ထို သာမဏေငယ်ကို မြင်အပ်သည့်အချိန်မှစ၍ အကျွန်ုပ်၏စိတ်သည် အခြားတပါး ဆုတောင်းရန် အချက်များ၌ မညွှတ်တော့ပါ၊ အကျွန်ုပ်သည် 'နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ ဤဥပရေဝတသာမဏေငယ်ကဲ့သို့သော သားတော်စင်စစ် ဖြစ်ရပါလို၏'ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုပြီးခဲ့ပါပြီ၊ အို အရှင်သိကြားမင်း.... အရှင်သိကြားမင်း

သည်လည်း တခုခု ဆုတောင်းမှုပြုတော်မူပါလော့၊ အရှင်သိကြား မင်းနှင့်အကျွန်ုပ်တို့သည် ဖြစ်လေရာရာသံသရာဘဝ ဘုံဌာနဌာ မကွဲ မကွာ ဖြစ်ကြပါကုန်စို့"ဟု တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားလေ၏။

သိကြားမင်းသည် ပထဝိန္ဒရနှဝါးမင်း၏စကားကို လက်ခံပြီးလျှင် ကြီးမြတ်သောအာနုဘော်ရှိသော ရဟန်းတော်တပါးကို မြင်ရ၍ "ဤအမျိုးကောင်းသားသည် အဘယ်အမျိုးမှ တောထွက်၍ ရဟန်းပြုခဲ့လေသနည်း"ဟု ဆင်ခြင်လတ်သော် "ဤအမျိုးကောင်းသားသည် ကွဲပြားသော တိုင်းနိုင်ငံကို တဖန်စေ့စပ်ခြင်းငှါ စွမ်းဆောင်နိုင်သည့် မြတ်သောအမျိုး၏ သားထူးဖြစ်၍ (၁၄) တဆယ့်လေးထပ် အစာကိုဖြတ်ပြီးလျှင် (ခုနစ်ရက် အစာငတ်ခံပြီးလျှင်) မိဖတို့ကို ရှင်ရဟန်းပြုရန်အခွင့်ကို မရအရတောင်း၍ ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့သူ ဖြစ်ပါပေတကား"ဟု ကောင်းစွာသိပြီးလျှင် မသိဟန်ဆောင်၍ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မေးမြန်းလျှောက်ထားပြီးနောက် ခုနစ်ရက်ကြာ ကြီးစွာသော ပူဇော်သက္ကာရမှ ပြု၍ "မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်သည် ဤကောင်းမှု၏ အကျိုးဆက်ကြောင့် အရှင်ဘုရားတို့၏ သာသနာဝယ် ဤ(သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ)အမျိုးကောင်းသား ရဟန်းတော်ကဲ့သို့ နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်၌ သဒ္ဓါကြည်ညိုမှု ရဟန်းပြုကြသည့် ရဟန်း (= သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ ရဟန်း)တို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရပါလို၏"ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဘုန်းရာယ်မရှိ ထိုသိကြားမင်း၏ ဆုတောင်းချက် ပြည့်မည်ကို သိမြင်တော်မူလတ်၍ "ဒါယကာသိကြားနတ်မင်း.... သင်သည် နောက်အခါ ဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာ၌ သဒ္ဓါ-ပဗ္ဗဇိတ ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ရ ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လိမ့်မည်"ဟု ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူပြီးလျှင် ဖဲကြွတော်မူလေ၏။

သိကြားနတ်မင်းသည်လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်အထံတော်မှ ဗျာဒိတ်ကိုခံယူပြီးနောက် မိမိ၏နတ်ပြည်သို့သာလျှင်

ပြန်သွားလေ၏။ (ဤကား အရှင်ရဋ္ဌပါလအလောင်း ဗျာဒိတ် ခံရခြင်းတည်း)။

အရှင်ရဋ္ဌပါလ၏ ဝေယျာဝစ္စမှုးဘဝ

ထိုသူနှစ်ဦးလုံးတို့ပင် မိမိတို့ဖြစ်ရာ သီကြားမင်းဘဝ, ပထဝီနွယ်ရ နဂါးမင်းဘဝတို့မှ စုတေခွဲကြပြီးလျှင် နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားကြကုန်လျက် ကမ္ဘာထောင်ပေါင်းများစွာတို့ကို လွန်ခဲ့ကြလေသည်။ အထူးအားဖြင့် ဤကမ္ဘာမှအထက် (၉၂) ကိုးဆယ့်နှစ်ကမ္ဘာထက်ဝယ် ဖုဿမြတ်စွာဘုရားသည် လူသုံးပါး၌ ထင်ရှားပွင့်တော်မူခဲ့လေသည်။ ထို ဖုဿမြတ်စွာဘုရား၏ ခမည်းတော်ကား မဟိန္ဒမင်းကြီး ဖြစ်သည်၊ ထိုဖုဿမြတ်စွာဘုရား၏ ဖုတ္တိမိုက္ခ မင်းသားညီနောင် သုံးယောက်တို့ ရှိကြလေသည်။ မဟိန္ဒမင်းကြီးသည် နေ့တိုင်း နေ့တိုင်းပင် "ဘုရားရှင်သည် ငါ့ဘုရားသာလျှင် ဖြစ်၏၊ တရားတော်သည် ငါ့တရားသာလျှင် ဖြစ်၏၊ သံဃာတော်သည် ငါ့သံဃာသာလျှင် ဖြစ်၏"ဟု မရက်မစက် မြတ်နိုးလျက် (သူတပါးတို့အား ပြုစုခွင့် မပေးပဲ) မြတ်စွာဘုရားနှင့်တကွ သံဃာတော်ကို အမြဲမပြတ် ဆွမ်းဆက်ကပ်လေသည်။

ထိုနောက် တနေ့သ၌ မဟိန္ဒမင်းကြီး၏ ပစ္စန္တရစ်=နယ်စွန်နယ်ဖျားသည် သူပုန်ရန်ကြောင့် ပျက်စီးလုမတတ် ဖြစ်၍နေ၏။ မင်းကြီးသည် သားတော်သုံးယောက်တို့ကို "ချစ်သားတို့.....ပစ္စန္တရစ်=နယ်စွန်နယ်ဖျားမှာ သူပုန်ထလျက်ရှိသည်။ ချစ်သားတို့သော်၎င်း, ငါခမည်းတော်သော်၎င်း သွားရောက်မှသင့်ချေမည်၊ အကယ်၍ ငါခမည်းတော်သွားရောက်ရလျှင် ချစ်သားတို့သည် ဤနည်းအတိုင်း မြတ်စွာဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေးကြရမည်"ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ ထိုအခါ မင်းသားသုံးယောက်လုံးကပင် တပြိုင်နက်တည်း "ခမည်းတော်ဘုရား....ခမည်းတော်တို့သွားရမည့်ကိစ္စ မဟုတ်ပါ၊ အကျွန်ုပ်တို့သည်ပင် သွားရောက်ကြ၍ သူပုန်ရန်လှေးငြိမ်းအေးစေကြပါမည်"ဟု တညီတညွတ်တည်း လျှောက်ထားကြ

၍ ခမည်းတော်မင်းကြီးကိုရှိခိုးကြပြီးလျှင် ပစ္စန္တရစ်သို့သွားရောက်ကြကာ သူပုန်ရန်ကို နှိမ်နင်းကြပြီးနောက် စစ်ပွဲအောင်နိုင်ခဲ့ကြ၍ နေပြည်တော်သို့တဖန် ပြန်ခဲ့ကြလေကုန်သည်။

မင်းသားသုံးယောက်တို့သည် လမ်းခရီးအကြာင်း ခြေရင်းအလုပ်အကျွေး လူယုံတော်များနှင့် "အမောင်တို့.....ငါတို့အား နေပြည်တော်သို့ ရောက်သောခဏမှာပင် ခမည်းတော်မင်းကြီးသည် ဆုပေးတော်မူလိမ့်မည်၊ အဘယ်ဆုကို ငါတို့ ယူကြရမည်နည်း"ဟု တိုင်ပင်စကား ပြောကြားကြကုန်၏။ လူယုံတော်များက "အရှင်မင်းသားတို့ .. အရှင်တို့အဖိုရာ ခမည်းတော်ကြီး နတ်ရွာစံလွန်သောအခါ၌ ရခဲသောအရာဟူ၍ မရှိ ဖြစ်လေသည်၊ စင်စစ်သော်ကား အရှင်မင်းသားတို့၏ နောင်တော်ကြီးဖြစ်တော်မူသည့် ဖုဿမြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးခွင့်ဆုကိုသာ ယူတော်မူကြပါကုန်လော့"ဟု အကြံပေးစကား လျှောက်ထားကြလေလျှင် မင်းသားတို့သည် "အမောင်တို့....အမောင်တို့သည်ကောင်းသော အကြံပေးစကား ပြောကြားအပ်ပါပေသည်"ဟု အကြံပေးချက်ကို လက်ခံကြ၍ အားလုံးပင်စိတ်သဘောတူကြကာ နေပြည်တော်သို့ ပြန်ရောက်၍ ခမည်းတော်မင်းကြီးကို သွားရောက်ဖူးမြော်တွေ့ဆုံကြလေ၏။

ထိုအခါခမည်းတော်မင်းကြီးသည် သားတော်တို့အား အားရကြည်ညိုလျှ၍ ဆုကိုပေးလေ၏။ မင်းသားတို့က "သုံးလပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေးကြပါကုန်အုံ့"ဟု ဆုတောင်းကြလေလျှင် မင်းကြီးသည် "ဤဆုကိုကား ငါမပေးနိုင်၊ အခြားဆုတခုကို လွှဲပြောင်းယူကြလော့"ဟု ဆိုလေ၏။ မင်းသားတို့သည် "ခမည်းတော်ဘုရား.....အကျွန်ုပ်တို့အဖိုရာ အခြားတပါးသော ဆုဖြင့် အလုပ်ကိစ္စ မရှိပါ၊ အကယ်၍ ခမည်းတော်ဘုရားတို့ ဆုပေးတော်မူလိုကြပါလျှင် ဤ(မြတ်စွာဘုရားကို သုံးလကြာ ပြုစုနိုင်ခွင့်)ဆုကိုသာ အကျွန်ုပ်တို့အား ပေးတော်မူကြပါ"ဟု အခိုင်အမာစကား လျှောက်ထား တောင်းခံကြလေ၏။ မင်းကြီးသည် မင်းသားတို့က အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ပြောဆိုတောင်းခံကြလတ်

သော် ကိုယ်တိုင်ကပင် လိုရာဆုကို ပေးပါမည်ဟု ဝန်ခံအပ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် "ငါသည် မပေးပဲ မနေနိုင်" ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိ၍ သားတော်များကို "ချစ်သားတို့...ငါသည် သင်တို့အား ဝန်ခံရင်းအတိုင်း သင်တို့လိုသည့်ဆုကို ပေးပါမည်၊ အထူးမှာထား ငါခမည်းတော် ပြောကြားလိုသည်မှာ မြတ်စွာဘုရားတို့ မည်သည် တကိုယ်တည်း လှည့်လည် နေတော်မူကြသည်ဖြစ်၍ ကေသရခြင်္သေ့မင်းတို့ပမာ လွန်စွာချဉ်းကပ်နိုင်ခဲကုန်၏။ သို့ရကား သင်ချစ်သားတို့သည် မြတ်စွာဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေးကြလျှင် မမေ့မလျော့ပဲ ပြုစုလုပ်ကျွေးကြကုန်လော့"ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။

မင်းသားညီနောင် သုံးဦးတို့သည် "ငါတို့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးကြလျှင် မြတ်စွာဘုရားအရေတော်နှင့် သင့်လျော်အောင် ပြုလုပ်ကြ၍ ပြုစုလုပ်ကျွေးကြမှ သင့်တော်မည်"ဟု ကြံစည်တိုင်ပင်ကြ၍ ဗိတ်သဘောတူညီကြလျက် ဆယ်ပါးသီလတို့ကို ဆောက်တည်ခံယူကြပြီးလျှင် *အကုသိုလ်တည်းဟူသော အပုပ်နံ့ လုံးဝမရှိကြပဲ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား လှူဒါန်းရမည့် အလှူတင်းကုပ် ဒါနအလုပ်ဝယ် အားထုတ်ရက်ဆောင်ကြမည့် ရှေ့ဆောင်ယောက်ျား သုံးဦးသားတို့ကို ခန့်ထားကြလေ၏။

---

* နိုရာမဂန္ဓာ (အဋ္ဌကထာ)=အကုသိုလ်တည်းဟူသော အပုပ်နံ့ ကိလေသာတည်းဟူသော အပုပ်နံ့ လုံးဝမရှိကြပဲ-ဟု အနုက်ယောဇနာရန် ဋီကာ၌ ဖွင့်ပြလေသည်။ မှန်၏—ဤအရာ၌ ကိလေသာတရား မပြတ် ဖြစ်ပွါးခြင်းကို အပုပ်နံ့ဟူ၍ အာမဂန္ဓဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်သည်၊ အကြောင်းကား ထိုကိလေသာတရား မပြတ်ဖြစ်ပွါးလျှင် နှစ်သက်ဖွယ်မရှိသောကြောင့်ရင်း, ကိလေသာမစင်တို့နှင့် ရောထွေးသောကြောင့်ရင်း, သူတော်ကောင်းတို့စက်ဆုပ်အပ်သောကြောင့်ရင်း အလွန်အလွန် ရနံ့မကောင်း ပုပ်လျှောင်းအောင် ရှက်ဆောင်တတ်သောကြောင့်ရင်းတည်း။ ထိုသို့ အကုသိုလ်တရား ကိလေသာတရားတို့၏ ရနံ့မကောင်း ပုပ်လျှောင်းအောင် ရှက်ဆောင်တတ်ရာ၌ အထောက်သာကေ ဥပကကို ဖော်ပြရလျှင် ကိလေသာ ပြောတူသော်သူတို့သည် အလွန်အလွန် ပုပ်လျှောင်း ရနံ့မကောင်းကုန်၊ ထိုကြောင့်ပင် ကိလေသာမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သေပြီး သူကောင်အလောင်းသည် ရနံ့မကောင်း မဖြစ်ချေ။ ဋီကာမှ အထူးကောက်နှုတ်ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ထိုသုံးဦးသားတို့တွင် တဦးကား ဥစ္စာစပါးဖြစ်အောင် ရှေ့ဆောင်အားထုတ်ရ၏၊ အခြားတဦးကား နေ့စဉ် ကုန်ကျမည့် စရိတ်အတွက် ဥစ္စာစပါးကို အပြည့်အဝဖြစ်အောင် ရှေ့ဆောင်၍ ထုတ်ဆောင်ခြင်တွယ်ပေးရ၏၊ အခြားတတိယတဦးကား လူဒါန်း မှုကိစ္စ ပြည့်စုံထမြောက်အောင် ရှေ့ဆောင်စီမံရ၏။ ထိုသူသုံး ယောက်တို့အနက် ဤယခု နောက်ဆုံး ပစ္ဆိမဘဝ အကျွန်ုပ်တို့၏ ဖြတ်စွဲဘုရား လက်ထက်တော်အခါဝယ် ပဌမလူ=ဥစ္စာစပါး ဖြစ်ပွါးလာအောင် ရှေ့ဆောင်အားထုတ်ရသော ယောကျ်ားသည် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး ဖြစ်လာလေသည်၊ ဒုတိယလူ=ဥစ္စာစပါးကို အပြည့်အဝဖြစ်အောင် ရှေ့ဆောင်၍ ခြင်တွယ်ထုတ်ပေးရသော ယောကျ်ားသည် ဝိသာခသူဌေးဖြစ်လာ၏၊ တတိယလူ=အလှူဒါန ဝေယျာဝစ္စမှုးယောကျ်ားသည် အရှင်ရဋ္ဌပါလမထေရ် ဖြစ်လာ လေသည်။

အရှင်ရာဟုလာ၏ ပထဝီနွယ်ရမင်းသားဘဝ

အရှင်ရာဟုလာမထေရ်သည်ကား ကသဿပမြတ်စွာ လက် ထက်တော်အခါဝယ် ကာသီတိုင်းရှင် ဘုရင်ကိုကိမင်းကြီး၏သား တော်အကြီး ဖြစ်လာလေသည်၊ ထိုသားတော်ကြီး၏ အမည်ကို မယ်တော်, ခမည်းတော်တို့က "ပထဝိနွယ်ရမင်းသား"ဟု မှည့်ခေါ် ကြလေသည်၊ ထိုမင်းသားမှာ—

(၁) ခေမာဟေရိအလောင်း—သမဏီမင်းသမီး,

(၂) ဥပ္ပလဝဏ်ထေရိအလောင်း=သမဏာဂုတ္တာမင်းသမီး,

(၃) ပဋာစာရာထေရိအလောင်း=ဘိက္ခုနီမင်းသမီး,

(၄) ကုဏ္ဍလကေသီထေရိအလောင်း=ဘိက္ခုဒါယိကာ မင်း သမီး,

(၅) ကိသာဂေါတမီ ထေရိအလောင်း=ဓမ္မာမင်းသမီး,

(၆) ခမ္မပိန္ဓာထေရိအလောင်း....သုဓမ္မာမင်းသမီး,

(ဂ) ဝိသာခါဘုရားပါသိကာအလောင်း = သံဃဒါယိကာ မင်းသမီး—

ဟူ၍ ညီမ = နှမ ခုနစ်ယောက်တို့ ရှိကြလေသည်။

ညီမ=နှမ မင်းသမီးခုနစ်ယောက်တို့က အသီးအသီး ကသိုပ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်အတွက် ပရိဝုဏ်ခုနစ်ခုကို ဆောက်လုပ်စေပြီး လှူဒါန်းပြီး ဖြစ်ကြသောအခါမှာ ပထဝီန္ဓရမင်းသားသည် အိမ်ရှေ့ရာထူးကို ရရှိလေသည်၊ မင်းသားသည် ထိုသို့ အိမ်ရှေ့ရာထူးကို ရရှိသောအခါ ညီမ = နှမ မင်းသမီးခုနစ်ယောက်တို့ကို "ညီမတို့....သင်တို့ ဆောက်လုပ်ပြီးသော ပရိဝုဏ်ခုနစ်ခုတို့ အထဲမှ တခုကို ငါ့အားလည်း ခွဲဝေပေးကြပါဦး"ဟု တောင်းခံစကား ပြောကြားလေသည်။ ထိုအခါ မင်းသမီးတို့သည် "မောင်ကြီး.... မောင်ကြီးတို့သည် အိမ်ရှေ့မင်းအဖြစ်၌ တည်ကြပြီးသူများ ဖြစ်ကြပါသည်၊ မောင်ကြီးတို့ကသာ အကျွန်ုပ်ညီမငယ်များအား ပေးသင့်ပါသည်၊. မောင်ကြီးတို့သည် အခြားပရိဝုဏ် အသစ်တခုကို တည်ဆောက်ကြစေချင်ပါသည်"ဟု ပြန်ကြား ပြောဆိုကြလေ၏။

ပထဝီန္ဓရအိမ်ရှေ့မင်းသားသည် ညီမမင်းသမီးတို့ ပြောဆိုသောစကားကို ကြားသိရပြီးနောက် အိမ်ရှေ့မင်းဟူသောဂုဏ်နှင့် လိုက်လျောအောင် ကျောင်းတိုက်ကြီးပေါင်း (၅၀၀)ငါးရာ တည်ဆောက်လှူဒါန်းလေ၏။ (ပရိဝုဏ်ငါးရာဟုလည်းဆိုကြ၏)။ ပထဝီန္ဓရမင်းသားသည် ထိုဘဝ၌ အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြခြင်း

ဤအကျွန်ုပ်တို့၏ ဘုရားမြတ်စွာ သာသနာခေတ်သို့ ရောက်လတ်သော်ကား ပထဝီန္ဓရမင်းသားသည် အကျွန်ုပ်တို့မြတ်စွာ ဘုရားအလောင်းတော် (သိဒ္ဓတ်မင်း)၏ အဂ္ဂမဟေသီ မိဖုရားခေါင်ကြီးဖြစ်သူ ယသော်ဓရာမိဖုရားကြီး၏ ဝမ်းကြောတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေ ယူနေဖြစ်ပွါးကာ ရာဟုလာမင်းသားဟု ထင်ရှားလာ

လေသည်။ ထိုရာဟုလာ၏ သူငယ်ချင်းကား ကုရုတိုင်း ထုလ္လ-ကောဋ္ဌိကနိဂုံးဝယ် ရဋ္ဌပါလသူဌေးအိမ်၌ ရဋ္ဌပါလ-မည်သော သူဌေးသား ဖြစ်လာလေသည်။

(ဤမှနှော်ဂ်—ရာဟုလမင်းသားကို ရှင်ပြုပေးသော အကြောင်း အရာအကျယ်ကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၁၃၂-၌ ပြန်လည်ကြည့်ရှု မှတ်သားကုန်ရာ၏။ အရှင်ရာဟုလာကို အကြောင်းပြု၍ မဟာရာဟုလောဝါဒသုတ်ကို ဟောတော်မူခြင်း, အရှင်ရာဟုလာကို အကြောင်းပြု၍ မျှားစ္ဆာသော တရားဒေသနာတို့ကို ဟောတော်မူခြင်း-စသော အကြောင်းအရာများကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် စတုတ္ထတွဲ စာမျက်နှာ ၁၇၃-မှစ၍ ပြန်လည်ကြည့်ရှု မှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

အရှင်ရာဟုလာ၏ သီကွာသုံးပါး လိုလားပုံအကြောင်း

(အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၁၃၂-၌ ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အတိုင်း) မြတ်စွာဘုရားသည် ရှင်သာမဏေပြုစေပြီးနောက် ရာဟုလသာမဏေအား အမြဲပြတ် ဆုံးမတော်မူသော အားဖြင့် သုတ္တနိပါတ် ပါဠိတော်လာ ရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်ကို ဟောကြားတော်မူလေသည်။ (ခုဒ္ဒကပါဌာဒိ ဝိဒူဂ မြန်မာပြန် "ခု မြန် ၁၊ မျက်နှာ ၃၁၀-၃၁၁"၌ ကြည့်ပါလေ၊)ဤ "အဘိဏှ-ရာဟုလောဝါဒသုတ်"တရားသားအချုပ်ကိုလည်း—

(မိတ်ကောင်းမှီစေ၊ တောရပ်နေ၊ သုံးလေ မတ္တညူ။
ပစ္စည်း ၄-ဖြာ၊ မတ္တယ်တာ၊ တဏှာငြိမ်းအောင်ပြု။
ပါတိမောက္ခ၊ သံဝရ၊ သီလလုံစေမှု။
တံခါးခြောက်ထွေ၊ ဣန္ဒြေ၊ ငြိမ်စေပိတ်ဆို့ပြု။
သတိမြဲရာ၊ ကိုယ်၌သာ၊ ခန္ဓာငြီးငွေ့မှု။
သုဘနိမိတ်၊ ခွါရှောင်ဆိတ်၊ ဈာန်စိတ်ပိုင်အောင်ရှု။
အနိမိတ္တ၊ ထင်စေမှ၊ မာနကွာအောင်ရှု။
ဤနည်းကျင့်ပေ၊ ဝဋ်သုံးထွေ၊ ငြိမ်းလေမှန်သည်ဟု။
ရာဟုလာအား၊ ဗုဒ္ဓဘုရား၊ ဟောကြားနေ့နေ့မှု)—

ဟူသော လက်ဘအတိုင်း မှတ်ယူရာ၏။

ရာဟုလသာမဏေသည်လည်း စောစီးစွာ အိပ်ရာက ထပြီး လျှင် လက်ခုပ်ခြင့် သမ္ဘန့်များကို ကျုံးယူပြီးနောက် "ငါသည် ယနေ့အဖို့ရာ မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်မှ ၎င်း, ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့၏ အထံမှ ၎င်း ဤသမ္ဘန့်နှင့်အမျှ အဆုံးအမ ဩဝါဒကို ရပါလို၏"ဟု ဆိုလေ့ရှိ၏။ သို့ရကား ရဟန်းသံဃာတို့အလယ်၌ "ရာဟုလသာမဏေသည် အဆုံးအမကို လွယ်ကူစွာ ခံယူသူ ဖြစ်စွဲတကား၊ ခမည်းတော် မြတ်စွာဘုရားအား သင့်လျော်လျောက်ပတ်သည့် သားထူးသားမြတ် ဖြစ်စွဲတကား"ဟု ရာဟုလာနှင့်စပ်သည့် ဂုဏ်ကျေးဇူးစကား ထင်ရှားဖြစ်လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းတို့၏ စိတ်ဖြစ်ပုံကို သိတော်မူ၍ "ငါဘုရား ကြွသွားလျှင် တရားဒေသနာတခုလည်း တိုးပွါးဖြစ်ထွန်းလိမ့်မည်၊ရာဟုလာ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးသည်လည်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားလိမ့်မည်"ဟု ကြိုစည် ဆင်ခြင်ဇောတော်မူကာ ဓမ္မသဘင်သို့ ကြွတော်မူ၍ ဗုဒ္ဓါသန ဓမ္မပလ္လင်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် ရဟန်းတို့ကို ရဟန်းတို့....ယခုအခါ သင်တို့သည် အဘယ်စကားဖြင့် စည်းဝေးညီမူ၍ နေကြသနည်း"ဟု မေးတော်မူလေ၏။ ရဟန်းတို့က"မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်တို့သည် ရာဟုလသာမဏော၏ အဆုံးအမကို လွယ်ကူစွာ ခံယူခြင်းနှင့်စပ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးစကားကို ပြောကြား၍ နေကြပါသည်ဘုရား"ဟု လျှောက်ထားကြလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းတို့အား ထိုအကြောင်းဝတ္ထု၌ (ဧကကနိပါတ်၊ ၂-သီလဝဂ်၊ ၆-ခုမြောက်) တိပလ္လတ္ထမိဂဇာတ်ကို ဟောတော်မူလေသည်။ (တိုဇာတ်တော်အကြောင်း အရာအကျယ်ကို ငါးရာ့ငါးဆယ် ဇာတ်ဝတ္ထု၊ ဧကကနိပါတ်မှ ကြည့်ရှုမှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

မြတ်စွာဘုရားသည် ရှင်ရာဟုလာအား ခုနှစ်နှစ်အရွယ် **သာ**မ-ဏေငယ်အခါ၌ပင်"ရာဟုလာသည် ငယ်ရွယ်သူဖြစ်သောကြောင့် မုသားစကား ပြောကြားလေရာ၏၊ မြွေးထူးပျော်ရှင်လိုသဖြင့်လည်း မုသားစကား မပြေားကြားပါစေလင့်" ဟု ရည်ရွယ်တော်မူကာ (မဇ္ဈိမနိကာယ် မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ-လာ)အမ္ဗလဋ္ဌိက ရာဟုလောဝါဒ

သုတ်ကို ဟောတော်မူလေသည်။ (ထိုအကြောင်းကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၁၆၇-မှစ၍ အကျယ်ရေးခဲ့ပြီ)။

(၁၇) ဘဆယ့်ရှစ်နှစ်သားအရွယ် သာမဏေအခါ၌ မဟာ-ရာဟုလောဝါဒသုတ်ကို ဟောတော်မူလေသည်။ (အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် စတုတ္ထတွဲ စာမျက်နှာ ၁၇၃-မှစ၍ အကျယ်ဖော်ပြခဲ့ပြီး‌ပြီ)။

ရှင်ရာဟုလာ ဝိပဿနာအလုပ် အားထုတ်နိုင်ရန် အတွက် ရာဟုလသံယုတ် (သုတ်ပေါင်း ၂၂-သုတ်) ကိုလည်း, အဂ်ဏ္ဍရ စတုက္ကနိပါတ် (မျက်နှာ ၄၀၃၊"အင်မြန် ၁-၄၉၈"လာ)ရာဟုလ ဥသုတ်ကိုလည်း ဟောတော်မူလေသည်။

ထိုနောက် မြတ်စွာဘုရားသည် ရှင်ရာဟုလာ၏ ဉာဏ်ပညာရင့်ကျက်နေပြီကို သိတော်မူ၍ ရှင်ရာဟုလာ ရဟန်းဖြစ်ပြီးစ ဝါမရမီ အချိန်မှာ (မ ၃၊၃၂၂ ၄-လာ) စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ်ကို ဟောတော်မူသည်။(ထိုအကြောင်းကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် စတုတ္ထတွဲ စာမျက်နှာ ၂၂ ၀၇-၌ အကျယ်ဖော်ပြခဲ့ပြီ။)

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်တချိန်ဝယ် အရိယာသံဃာတော် အလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် ရဟန်းတော်တို့အား, တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ချီးကျူး နှင်းအပ်တော်မူသောအခါ အရှင်ရာဟုလာ မထေရ်ကို—

"တေဒဂ္ဂ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ သိက္ခာ-ကာမာနံ ယဒိဒံ ရာဟုလော=ရဟန်းတို့....သိက္ခာသုံးပါး လိုလားကြသည့် ငါ၏တပည့်သာဝကရဟန်းတို့ တွင် ရာဟုလာသည် အသာဆုံးအမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ "သိက္ခာကာမ = သိက္ခာသုံးပါး လိုလားသောအရာ"ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

အရှင်ရဋ္ဌပါလ ရဟန်းပြုခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသည် ကုရုတိုင်းဌ ဒေသစာရီ ထွက်ချီတော်မူ ခဲ့၍ ထုလ္လကောဋ္ဌိကနိဂုံး(=အိမ်တိုင်းအိမ်တိုင်း ကျီတိုင်းကျီတိုင်းဌ စပါးအပြည့် အမြဲရှိနေသောနိဂုံး) သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ သော် ရဋ္ဌပါလသူဌေးသားသည် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာရ၍ သဒ္ဓါတရား ကြီးမားစွာဖြစ်ရှိကာ မယ်တော် ခမည်း တော်တို့ကို(အော်ကသုဒိန်သူဌေးသားနည်းတူ) ခဲယဉ်းစွာ ခွင့်ပြု စေကြပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်မှောက်သို့ သွား ရောက်ဆည်းကပ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ စေခိုင်းတော်မူချက်အရ ရဟန်းတပါး၏အထံ၌ ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့လေသည်။

ရဋ္ဌပါလသူဌေးသား ရှင်ရဟန်းပြုသောနေ့မှ စ၍ ဖခင် သူဌေးကြီးသည် မိမိအိမ်တံခါးဝသို့ ရဟန်းတော်များ ကြွလာ သည်ကို မြင်ရလျှင် "ကိုယ်တော်တို့၏အဖိုရာ ဤအိမ်မှာ ဘာ အလုပ်များရှိသနည်း၊ တပည့်တော်တို့မှာ သားတယောက်တည်း ရှိပါသည်၊ ထိုတယောက်တည်းသောသားကို ကိုယ်တော်တို့သည် ခေါ်ယူသွားကြပြီး ဖြစ်ပါကုန်၏၊ ယခုအခါ အဘယ်အမှု ပြုကြ ဦးမည်နည်း"ဟု ဆဲရေးစကား ရေရွတ်စကား ပြောကြားလေ သည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဆယ့်ငါးရက် (=လဝက်) သာ ထုလ္ल-ကောဋ္ဌိကနိဂုံးဌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူပြီးနောက် သာဝတ္ထိ သို့ပင် တဖန် ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။ ထိုသာဝတ္ထိပြည်၌ အရှင် ရဋ္ဌပါလသည် ဝိပဿနာတရား ပွါးများကြီးကုတ် အားထုတ် တော်မူသဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏။

ရဋ္ဌပါလမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်၌ ခွင့်ပန်ပြီး လျှင် မယ်တော်, ခမည်းတော်တို့ကို တွေ့မြင်ရန်အတွက် ထုလ्ल-ကောဋ္ဌိကနိဂုံးသို့ ကြွရောက်၍ အိမ်စဉ်အတိုင်း ဆွမ်းခံလှည့်လည် တော်မူလတ်သော် (အောက်အရှင်သုဒိန် အခက်ကဲ့သို့ပင်) ဖခင်သူဌေးအိမ်မှ တည့်ခို့သိုးပြီးသော မုယောမုန့်ကို ရခဲ့၍ ထို မုယောမုန့်သိုးကို အမြှောက်သုခဘုတ်ပမာ မြိန်ရှက်စွာ ဘုဉ်းပေး

သုံးဆောင်တော်မူလေသည်။ မထေရ်ကို ဖခင်သူဌေးကြီးတွေ့၍ အပြစ်တင် မခံနိုင်စကား ပြောကြားကာ ဆွမ်းစားရန် အိမ်သို့ ပင့်သော်လည်း (ထိုနေ့အဖို့ရာ ဆွမ်းကိစ္စ ပြီးပြီဖြစ်၍) နက်ဖြန် အတွက်သာ လက်ခံသာယာတော်မူ၍ နောက်တနေ့၌ မထေရ်သည် ဖခင်သူဌေးကြီးအိမ်၌ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးလျှင် တန်းဆာစုံလင် ဆင်ယင်ပြီးသော မိန်းမအပေါင်း၌ အသုဘသညာကို ဖြစ်စေတော်မူကာ ရပ်တော်မူလျက်ပင် တရားဟောတော်မူ၍ လေးညှိမှ လွတ်လိုက်သောမြှားပမာ ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်ပြီးလျှင် ကောရဗျမင်း၏ မိဂစီရဉယျာဉ်သို့ ကြွရောက်ကာ မင်္ဂလာကျောက်ဖျာ၌ ထိုင်နေတော်မူလေ၏။

ထိုသို့ထိုင်နေပြီးနောက် ဉယျာဉ်မှူး၏ ပြောကြားလျှောက်ထားသိစေချက်အရ မိမိထံမှောက် အဖူးအမြော်ရောက်ရှိလာသော ကောရဗျမင်းအား ပါရိဇုည (= ဆုံးရှုံးပျက်စီးခြင်း) လေးပါးတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သော ဓမ္မုဒ္ဒေသလေးပါးနှင့် စပ်သည့် တရားစကားကို အကျယ်ဟောကြားပြီးလျှင် အစဉ်သဖြင့် ခရီးဒေသစာရီ ကြွချီခဲ့ရာ တဖန် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့ ရောက်ရှိလေ၏။ ဤသို့လျှင် ဤအရှင်ရဋ္ဌပါလမထေရ်၏ အကြောင်းအရာဝတ္ထုသည် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လေသည်။ (ဤဖော်ပြရာပါ မထေရ်၏ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု အကြောင်းအရာအကျယ်ကို မဇ္ဈိမနိကာယ် မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိ စာမျက်နှာ ၂ ၄၄-ဝိဋ္ဌကတ်မြန်မာပြန် "မ မြန် ၂" စာမျက်နှာ ၂ ၅၅-မှစ၍ ကြည့်ရှုမှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

အရှင်ရဋ္ဌပါလ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်တချိန်ဝယ် အရိယာသံဃာတော် အလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် ရဟန်းတော်တို့အား တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ချီးကျူးနှင်းအပ်တော်မူသောအခါ အရှင်ရဋ္ဌပါလမထေရ်ကို—

"တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ. မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ သဒ္ဓါ-ပဗ္ဗဇိတာနံ ယဒိဒံ ရဋ္ဌပါလော = ရဟန်းတို့....သဒ္ဓါတရား

ဖြင့် ရဟန်းပြုကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်း တို့ဘွင် ရဌပါလသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဖြစ်ပေ၏"— ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ "သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ = သဒ္ဓါတရားဖြင့် ရဟန်းပြုကြသောအရာ"ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ် ရာထူးခံ ထားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။အရှင်ရာဟုလာသည် ရှင်ပြစ်သောနေ့မှ အစပြု၍ နေ့စဉ်နေ့စဉ် နံနက်စောစောထပြီးလျှင် လက်ခုပ်နှင့်အပြည့် သဲမှုန့်တို့ကို ဆုပ်ယူလျက် "ငါသည် ယနေ့ မြတ်စွာဘုရားရှင်အထံတော်မှ၎င်း, ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့၏အထံမှ၎င်း ဤသဲမှုန့်သဲပွင့်များနှင့် အညီအမျှ အဆုံးအမ သြဝါဒ, အနုသာသနီတို့ကို ရရှိပါမူ ကောင်းလေစွ"ဟု တောင်းတလေ့ရှိသည်၊ ထို့ကြောင့် "သိက္ခာကာမ=သိက္ခာသုံးပါးကို အလွန်လိုလားဖြည့်ကျင့်သော အရာ"ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး တေဒဂ်ဘွဲ့ရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေသည်။

အရှင်ရဌပါလသည် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာကို ကြားနာရ၍ သဒ္ဓါတရား အထူးဖြစ်ပွါးကာ အစာထမင်းဆယ်လေးနပ်(=ခုနှစ်ရက်) အငတ်ခံကာ မိဖတို့ကို ရှင်ရဟန်းပြုခွင့်ပေးကြရန် ခဲခဲယဉ်းယဉ်း ဆင်းရဲစွာ ဆောင်ရွက်၍ ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့ရလေသည်၊ ထို့ကြောင့် "သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ=သဒ္ဓါတရားကြီးမားစွာဖြင့် ရဟန်းပြုသောအရာ"ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ဘွဲ့ရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေသည်။ ။ဤသို့လည်း အထူးမှတ်ရာ၏)။

ဤကား အရှင်ရာဟုလာ, အရှင်ရဌပါလမထေရ် ၂-ပါး အကြောင်းတည်း။

---

(၂၂) အရှင်ကုလ္လ-ဝေနမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤကုလ္လ-ဝေနမထေရ်အလောင်း အမျိုးကောင်းသားသည် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ ဟံသာဝတီပြည်ဝယ် အမျိုးကောင်းအိမ်၌ အမျိုးကောင်းသား ဖြစ်ခဲ့၍ ရှေးဆိုအပ်ပြီးနည်းအတူ ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်ကာ တရားနာစဉ်

ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို "ရှေးဦးစွာ စာရေးတံမဲကို ရယူသောရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=ဧတဒဂ်ရာထူး"၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ ဘုရားရှင်တို့အား အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြု၍ ထိုရာထူးကို တောင့်တပတ္ထနာမှ ပြုလေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်းပတ္ထနာချက် အနာဂတရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ ရှေးနည်းအတူ ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူကာ ကျောင်းတော်သို့ ဝင်ကြွတော်မူလေ၏။

မထေရ်အလောင်း၏ ဝဋ်လိုက်ဖွယ် မကောင်းမှု

ထိုကုလ္လ-ဓာနမထေရ်အလောင်း အမျိုးကောင်းသားသည် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်မှ ဗျာဒိတ်ရပြီးနောက် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်,လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့ရာ ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင်လက်ထက်တော်အခါ၌ ဘုမ္မဇိုင်းနတ် ဖြစ်၍ လာလေသည်။

အထူးအားဖြင့် သက်တော်ရှည် မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ လက်ထက်တော်အခါမှာ (ယခု အသက်တော်တိုသည့် အကျွန်ုပ်တို့မြတ်စွာဘုရား၏ လက်ထက်တော်မှာကဲ့သို့) ဆယ့်ငါးရက် (=လဝက်)တကြိမ် ဥပုသ်ပြုရသည် မဟုတ်။ မှန်၏—ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ လက်ထက်တော်အခါမှာ ခြောက်နှစ် တကြိမ် ခြောက်နှစ်တကြိမ် ဥပုသ်ပြုရ ပါတိမောက်ပြရလေသည်၊ ကဿပ မြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါ၌ ခြောက်လတကြိမ် ခြောက်လ တကြိမ် ပါတိမောက်ပြ ဥပုသ်ပြုရလေသည်။

ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင်၏ (ခြောက်လစေ့၍) ဩဝါဒပါတိမောက်ပြ = ဥပုသ်ပြုရသော အခါတပါးဝယ် အရုပ်ဝေးခြားခဲ့နေထိုင်ကြသည့် အလွန်ရင်းနှီးသော သူငယ်ချင်း မထေရ်နှစ်ပါးတို့သည် " ငါတို့သည် ဥပုသ်ပြုကြဦးအုံ" ဟု ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင်ရှိရာသို့ သွားရောက်ကြကုန်၏။ ထိုအခါ ဖော်ပြရာပါ ဘုမ္မဇိုင်းနတ်သည် ' ဤမထေရ်နှစ်ပါးတို့၏ချစ်ခင်ခြင်းမေတ္တာကား

လွန်စွာခိုင်မြဲလှပေ၏၊ အသို့နည်း = ဘယ့်နယ်လဲ ကွဲပြားအောင် ပြုလုပ်သူရှိလျှင် ထိုမထေရ်နှစ်ပါးတို့၏ မေတ္တာတရားသည်ကွဲပြား ပျက်စီးမည်လော၊ မပျက်စီးမည်လော” ဟု စဉ်းစားကြံစည်ကာ ထိုမထေရ်နှစ်ပါးတို့၏ စိတ်ဝမ်း ကွဲပြားအောင် ပြုလုပ်နိုင်မည့် အခွင့်အပေါက်ကို မြော်ထောက်ရှာကြံလျက် မထေရ်တို့၏ မနှိုး မဝေးမှ လိုက်ပါခဲ့လေသည်။

စိတ်ဝမ်းကွဲအောင် ပြုလုပ်ခြင်း

ထိုနောက် မထေရ်တပါးသည် အခြားမထေရ်၏ လက်ဘဋ္ဌ သပိတ်,သင်္ကန်းကိုအပ်နှံခဲ့ပြီးလျှင် ကိုယ်လက်သုတ်သင်ရန်အတွက် ရေမိုးချမ်းသာရာ အရပ်သို့ သွားရောက်ကာ ကိုယ်လက် သုတ်သင် = အညစ်အကြေးစွန့်မှ ပြုလုပ်ပြီးလျှင် လက်,ခြေတို့ကို ဆေး ကြောပြီးနောက် ချုံဖုတ်တခု၏အနီးမှ ထွက်၍လာလေ၏။

ဘုမ္မဇိုင်းနတ်သည် ထို ကိုယ်လက်သုတ်သင်သော မထေရ်၏ နောက်နားမှကပ်ကာ အလွန်အဆင်းလှသော မိန်းမအသွင် ဖန်ဆင်းလျက် ဆံပင်များကို ခါ၍ခါ၍ ပြင်ဆင် ထုံးဖွဲ့သကဲ့သို့ရင်း, ထဘီကို ပြင်၍ပြင်၍ ဝတ်သကဲ့သို့ရင်း ပြုလုပ်ကာ မထေရ်၏ ဖဝါးခြေထပ် ထက်ကြပ်လိုက်ပါကာ ချုံဖုတ်မှ၊ တပါတည်း ထွက်၍လာလေ၏။

စိတ်ဝမ်းကွဲ အထင်လွဲလေပြီ

အဖော်ဖြစ်သော မထေရ်မြတ်သည် လျှောက်ပတ်ရာအရပ်၌ ရပ်တည်စောင့်နေရင်းက ဤအကြောင်းအရာဖြစ်ရပ်ကို မြင်လတ် လေသော် နှလုံးမချမ်းမသာ ဖြစ်ရှိကာ “ယခုအခါ ငါ့အဖိုရာ ဤရဟန်းနှင့် အတူတကွ ကာလမြင့်ကြာ ဖြစ်ပွါး ထားရှိ၍လာခဲ့ သော မေတ္တာတရားကား ပျက်ပြားလေပြီ၊ ငါသည် အကယ်၍ ဤရဟန်း ဤသို့ ယုတ်မာမှန်းသိခဲ့လျှင် ဤမျှအခါ ရှည်မြင့်ကြာ အောင် ဤရဟန်းနှင့် အတူတကွ အကျွမ်းတဝင် ချစ်ခင်မှုကို ပြုလိမ့်မည်မဟုတ်”ဟု ကြံစည်စဉ်းစားမိပြီးလျှင် ထို ကိုယ်လက်

သုတ်သင်သောမထေရ်အား မိမိအနီးသို့ ရောက်လျှင်ရောက်ခြင်းပင် "ငါ့ရှင်.... သင်၏ သဝိတ်, သက်နှီးကို ရော့ = ယူလော့၊ ငါသည် သင်ကဲ့သို့ ယုတ်မာလှသော သူငယ်ချင်းနှင့် အတူတကွ လမ်းတကြောင်းတည်း ဘယ်နည်းဖြင့်မျှ မသွားတော့အုံ"ဟု မိတ်ပြတ်စကား ပြောကြားလေ၏။

(ဤမှနောက်၌ မှတ်သားလွယ်ကူစေရန် အပြစ်တင်စုပ်စဲ့မည့်မထေရ်၏ အမည်ကို စောဒကမထေရ်, အပြစ်တင်ခံ စုပ်စဲ့ခံရမည့် မထေရ်၏ အမည်ကို စုဒိတက-မထေရ်ဟု ခေါ်ဆိုသုံးစဲ့ ရေးသားပေအုံ)။

ထို မိတ်ပြတ်စကားကို ကြားသိရလေလျှင် လဒ္ဓိသူတော် ကောင်းစင်စစ် ဖြစ်တော်မူသော စုဒိတကမထေရ်၏စိတ်နှလုံးမှာ အလွန်ထက်လှစွာသော လုံ့ကို ဆုပ်ကိုင်၍ တအား ထိုးလိုက်သကဲ့သို့ ဖြစ်ရှိလေ၏။ ထိုနောင်မှ စောဒကမထေရ်ကို "ငါ့ရှင်.... သင်သည် ဘယ်လိုစကားမျိုးကို ပြောလိုက်ဘိသနည်း၊ ငါသည် ဤမျှကာလကြာအောင် ဒုက္ခဒိုအာပတ်မျှကိုလည်း (သင့်ခဲ့သည်ဟု)မသိရှိခဲ့ပါ၊(ဒုက္ခဒိုအာပတ်မျှပင် မသင့်ခဲ့ပါ-ဟု ဆိုလိုသည်)၊ သို့ပါလျက် သင်သည် ငါ့ကို ယနေ့ 'ပါပ = ယုတ်မာသောသူ'ဟု ပြောဆိုဘိ၏၊ သင်သည် အဘယ်အရာကို မြင်အပ်သနည်း" ဟု မေးမြန်းပြောဆိုလေ၏။ စောဒကမထေရ်က "ငါ့ရှင်.... အခြားတပါး မြင်အပ်သော အရာဖြင့် အဘယ်မူစအုံ့နည်း၊ သင်သည် ဤသို့ သဘောရှိသည့် တန်းဆာစုံလင် ဆင်ယင်အပ်ပြီးသည့် မာတုဂါမနှင့် အတူတကွ တနေရာတည်း၌ ဖြစ်ပြီးမှ ချုံက ထွက်လာသည့် မဟုတ်လော"ဟု မိမိမြင်သည့် အတိုင်း အပြစ်တင် ပြောဆိုလေလျှင် စုဒိတကမထေရ်သည် "ငါ့ရှင်.... ဤဖြစ်ရပ်မျိုး ငါ့မှာ လုံးဝမရှိပါ၊ ငါသည် ဤသို့ သဘောရှိသော = သင်ယခုပြောသော မာတုဂါမကို လုံးဝမတွေ့မမြင်ရပါ"ဟု ရိုးသားစွာ ပြန်ကြားပြောဆိုလေ၏။ စုဒိတကမထေရ်က သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ဤအတိုင်း ရိုးသားစွာ ပြောကြားသော်လည်း စောဒကမထေရ်သည် ထိုစကားကို လုံးဝမယုံကြည်နိုင်ပဲ မိမိမြင်အပ်သော အကြောင်းအရာကိုသာလျှင် အမှန်ဟု

စွဲယူပြီးလျှင် စုဒိတကမထေရ်နှင့် အတူတကွ လမ်းတကြောင်းတည်း မသွားတော့ပဲ အခြားတလမ်းဖြင့် ကဿပမြတ်စွာဘုရားထံသို့ သွားရောက်လေ၏။ စုဒိတကမထေရ်သည်လည်း အခြားလမ်းတလမ်းဖြင့် ကဿပ မြတ်စွာဘုရားထံသို့ သာလျှင် သွားရောက်လေ၏။

ဘုမ္မဇိုဝ်းနှတ်၏ နောင်တ

ထိုနောက် ရဟန်းသံဃာများ ဥပုသ်အိမ်သိမ်အပြင်သို့ ဝင်သောအခါ၌ စောဒကမထေရ်သည် စုဒိတကမထေရ်ကို ဥပုသ်အိမ်သိမ်အပြင်၌ တွေ့မြင်သိရှိ၍ "ဤဥပုသ်အိမ်သိမ်အပြင်၌ ဤသို့သဘောရှိသော ရဟန်းယုတ်တပါး ပါရှိ၍နေသည်၊ ငါသည် ထိုရဟန်းယုတ်နှင့်အတူတကွ အာဘယ်နည်းဖြင့်မျှ ဥပုသ်မပြုနိုင်" ဟု နှုတ်မြွက်ပြောဆိုကာ ဥပုသ်အိမ်မှထွက်၍ အပြင်အပဋ္ဌ ရပ်တည်နေလေ၏။

ဘုမ္မဇိုဝ်းနှတ်သည် "ဪ....ငါကား ဝန်လေးသောအမှုကိုပြုအပ်မိလေပြီ"ဟု နောင်တတဖန် ပူပန်၍ ဥပါသကာ သူအို အသွင်ဖြင့် စောဒကမထေရ်ထံသို့ ချဉ်းကပ် သွားရောက်ပြီးလျှင် "အရှင်ဘုရား....အရှင်မြတ်သည် အာဘယ့်ကြောင့် ဤဥပုသ်အိမ် သိမ်အပြင် အရပ်၌ရပ်တည်နေပါသနည်း"ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထားလေ၏။ မထေရ်က"ဒါယကာ....ဤ ဥပုသ်အိမ် သိမ်အတွင်းသို့ရဟန်းယုတ်တပါး ဝင်ပြီးသားရှိနေသည်၊ ငါသည် ထိုရဟန်းယုတ်နှင့် အတူတကွ အာဘယ်နည်းဖြင့်မျှ ဥပုသ်မပြုနိုင်ဟု နှုတ်မြွက်ပြောဆိုကာ ဥပုသ်အိမ်မှ ထွက်၍ အပြင်အပဋ္ဌ ရပ်တည်နေပါ၏" ဟု မိန့်ဆိုဖြေကြားလေလျှင် ဘုမ္မဇိုဝ်းနှတ်သည်"အရှင်ဘုရား.... ဤသို့ မှတ်ယူတော်မမူကြပါလင့်၊ထို(စုဒိတက)ရဟန်းသည် စင်ကြယ်သောသီလရှိသူ စင်စစ် ဖြစ်ပါသည်၊ အရှင်ဘုရားတို့ မြင်အပ်သော မဘုဂါမ-ဟူသည်မှာ တပည့်တော်ပင် ဖြစ်ပါသည်၊ တပည့်တော်သည် အရှင်ဘုရားတို့၏ အပေါ် 'ဤမထေရ် နှစ်ပါးတို့၏ ချစ်ခင်ခြင်းမေတ္တာသည် ခိုင်မြဲ၏လော,မခိုင်မြဲဘူးလော'ဟု စုံစမ်း

ရန် လဒ္ဓိရဟန်းအဖြစ်, အလဒ္ဓိရဟန်းအဖြစ်ကို ကြည့်ရှုသိမြင်လို ပါသဖြင့် ထိုကဲ့သို့ မာတုဂါမယောင်ဆောင်၍ စုဒိတကမထေရ်၏ နောက်မှ လိုက်ပါခြင်းအမှုကို ပြုခဲ့မိပါသည်ဘုရား"ဟု လျှောက်ထား ရှင်းပြလေ၏။

မထေရ်က "အိုသူတော်ကောင်း.... သင်သည်ကား အဘယ်သူနည်း"ဟု မေးမြန်းလေလျှင် ဘုမ္မဇိုဝ်းနတ်သည် "အရှင်ဘုရား.... တပည့်တော်သည် ဘုမ္မဇိုဝ်းနတ်တဦး ဖြစ်ပါသည်"ဟု လျှောက်ထားပြောဆိုရင်းပင် နတ်၏အာနုဘော်ဖြင့် ရပ်တည်၍ မထေရ်၏ ခြေရင်းခွ ဝပ်စင်းပြီးလျှင် "အရှင်ဘုရားတို့.... တပည့်တော်အား သည်းခံတော်မူကြပါကုန်၊ ဤအပြစ်ကို (စုဒိတက) မထေရ်သည် လုံးဝမသိရှာပါ၊ ဥပုသ်ကို စိတ်ချစွာ ပြုတော်မူကြပါဘုရား"ဟု မထေရ်ကိုတောင်းပန်၍ ဥပုသ်အိမ်သိမ်အတွင်းသို့ သွင်းဆောင်ခဲ့လေ၏။ ထိုမထေရ်သည် ဥပုသ်ကို တနေ့ရာတည်းခ်ပြုသော်လည်း နောက်တဖန် ထို (စုဒိတက) မထေရ်နှင့် အဆွေခင်ပွန်း ချစ်ကျွမ်းဝင်သောအနေဖြင့် တနေ့ရာတည်းခ် မနေတော့ချေ။ (ဤစောဒကမထေရ်၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းအမှုကို မဟာအဋ္ဌကထာ၌ အထူးမပြဆိုအပ်ချေ)။ စုဒိတကမထေရ်သည်ကား အဆင့်ဆင့် ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း စိ ဖြန်းမှုပြုလျက် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏။

ဘုမ္မဇိုဝ်းနတ်သည် ထိုမကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံအကျိုးဆက်ကြောင့် ကဿပမြတ်စွာဘုရားနှင့် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရား = ဤဘုရားနှစ်ဆူတို့၏ အကြားကာလ မရေမတွက်နိုင်သော နှစ်ပရိစ္ဆေဒတည်းဟူသော ဗုဒ္ဓန္တရအသင်္ချေယု တကပ်ပတ်လုံး အပါယ်မှ မလွတ်မြောက်နိုင်ရှာ။ ရုံခါရုံခါ လူဖြစ်လာပြန်ပါလည်း အခြားသူများ ပြုအပ်သမျှ အပြစ်များသည် ထိုသူ၏အပေါ်၌သာ ကျရောက်လေတော့၏။

(၁) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုသူသည် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ သာဝတ္ထိပြည်ဝယ် ပုဏ္ဏားမျိုးဌာ ဖြစ်၍လာလေ၏။ ထိုသူ၏အမည်ကို "ဓာန-လုလင်"ဟု မိဘတို့က မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။ ဓာနလုလင်သည် အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် ဗေဒင်သုံးပုံတို့ကို သင်ကြားတတ်မြောက်၍ အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သောအခါ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာကို ကြားနာရ၍ သဒ္ဓါတရား အထူးဖြစ်ပွါးကာ သာသနာဝန်ထမ်း ရှင်ရဟန်းပြုလေ၏။

ဝဋ်လိုက်လေပြီ

ဓာန-မထေရ် ရဟန်းပြုသောနေ့မှ စ၍ တန်းဆာစုံလင် ဆင်ယင်အပ်ပြီးသော မိန်းမတယောက် (= တကယ့်မိန်းမ မဟုတ်၊ ဝိပါက်ဝဋ်ကြွေးရှိ) သည် မထေရ် ရှာတွင်းသို့ဝင်လျှင် အတူတကွ ဝင်၍လိုက်ပါ၏။ မထေရ်ထွက်လာလျှင် အတူတကွ ထွက်၍လိုက်ပါ၏၊ မထေရ်ရပ်လျှင် ရပ်၏၊ မထေရ်သွားလျှင် သွား၏-ဤသို့စသည်ဖြင့် အမြဲပင် မထေရ်နောက်သို့ ကောက်ကောက်လိုက်ပါနေသည့်အသွင် ထင်ရလေသည်။ ထိုမိန်းမရုပ်ကို ဓာန-မထေရ်ကား မမြင်ရ၊ ထိုရှေးမကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံ၏အကျိုးဆက်ကြောင့် အခြားတပါးသောသူတို့မှာ ထို မိန်းမရုပ်ကို မြင်နေရလေသည်၊ (အကုသိုလ်ကံများကား ကြောက်ဖွယ်ကောင်းစွာ)။

မြို့တွင်းရှာတွင်းဌာ ယာဂု, ဆွမ်း လှူဒါန်းကြသော အမျိုးသမီး မင်းမိန်းမတို့သည် "အရှင်ဘုရား....ဤယာဂု တယောက်ချိုသည် အရှင်ဘုရားဘို့အတွက် ဖြစ်ပါသည်၊ ဤယာဂု တယောက်ချိုကား တပည့်တော်တို့၏ သူငယ်ချင်းမ အရှင်ဘုရား၏ နောက်ကပါသော ဤမိန်းမအတွက် ဖြစ်ပါသည်ဘုရား"ဟု ပြက်ရယ်ပြောင်လှောင်စကား ပြောကြားကြလေ၏။ ဓာန-မထေရ်၏အဖို့ရာ ထိုအတွက် မျှားစွာစိတ်ပင်ပန်းမှု ဖြစ်လေသည်။ ကျောင်းတိုက်သို့ရောက်သောအခါမှာလည်း ဓာန-မထေရ်ကို သာမဏေများ, ရဟန်းငယ်များက ဝန်းရံကြ၍ "ဓာနော ကောဏ္ဍော ဇာတော-

အရှင်ဓာနသည် မိန်းမကြီးသူ ဖြစ်၏"ဟု ပြက်ရယ်မှု ပြုကြလေ၏။ ထိုအကြောင်းကြောင့်ပင် ထိုအချိန်မှ နောက်ကာလ၌ ဓာနမထေရ်၏ အမည်သည် "ကုလ္လ-ဓာနမထေရ်"ဟူ၍ မည်တွင်လေ၏။

ကုလ္လ-ဓာနမထေရ်သည် ထ၍ ထ၍ (ခဏ ခဏ စုရုံးရောက်ရှိလာကြကာ) သာမဏေများ, ရဟန်းငယ်များက ပြုလုပ်ပြောဆိုအပ်သော ပြက်ရယ် ပြောင်လှောင်မှုကို သည်းမခံနိုင်တော့ရကား "သင်တို့သာ မိန်းမကြီးသူများ ဖြစ်ကြ၏၊ သင်တို့၏ ဥပဇ္ဈာယ်များသာ မိန်းမကြီးသူများ ဖြစ်ကြ၏၊ သင်တို့၏ ဆရာများသာ မိန်းမကြီးသူများ ဖြစ်ကြ၏"ဟု ပြန်လှန်ပြောဆိုလေ၏။ ထိုအခါ အခြားရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်အား "မြတ်စွာဘုရား....ကုလ္လ-ဓာနရဟန်းသည် ရဟန်းငယ်, သာမဏေတို့နှင့် အတူတကွ ဤသို့သဘောရှိသော ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသောစကားကို ပြောဆိုပါသည်ဘုရား"ဟု ကုလ္လ-ဓာနမထေရ်အကြောင်းကို လျှောက်ထားကြလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ကုလ္လ-ဓာနမထေရ်ကို ခေါ်စေတော်မူ၍ "ရဟန်း....မှန်သလော"ဟု မေးတော်မူ၏။ ကုလ္လ-ဓာနမထေရ်က "မှန်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား...."ဟု ဝန်ခံလျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်က တဖန် ထပ်၍ "အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော စကားကို ပြောကြားဘိသနည်း"ဟု မေးတော်မူပြန်၏။

ကုလ္လ-ဓာနမထေရ်က "မြတ်စွာဘုရား....အမြဲမပြတ် စိတ်ဆင်းရဲအောင် ညှဉ်းဆဲသည်ကို သည်းမခံနိုင်၍ ဤသို့ ပြောမိပါသည်ဘုရား....."ဟု အကြောင်းကို လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ချစ်သား.....သင်သည် ရှေးက ပြုအပ်ခဲ့သော မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံကို ယနေ့တိုင်အောင်ပင် ကြေကျက်စေခြင်း (= ငြိမ်းအေးစေခြင်း) ၄၂ မတတ်နိုင်သေး ဖြစ်သည်၊ ချစ်သား....နောက်တဖန် ဤသို့သဘောရှိသည့် ကြမ်းတမ်းသော စကားကို မပြောကြားလင့်"ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင်—

မာဝေါစ ဖရုသံ ကဋ္ဌိ၊ ဝုတ္တာ ပဋိဝေဒယျုံ တံ။
ဒုက္ခာ ဟိ သာရမ္ဘကထာ၊ ပဋိဒဏ္ဍာ ဖုသေယျုံ တံ။

(ဘိက္ခု = ဓာနမည်ပြား အိုချစ်သား....)။ ကဋ္ဌိ=တစုံတယောက်သောသူကိုမျှ။ ဖရုသံ = လွှစွယ်အလား ကြမ်းတမ်းသော စကားကို။ မာဝေါစ = သင်ချစ်သား မပြောကြားလေလင့်။ ဝုတ္တာ=ကြမ်းခက်စကား သင်ချစ်သားက ပြောကြားအပ်မူ အခြားသူတို့သည်။ တံ=သင်ချစ်သားကို။ ပဋိဝေဒယျုံ = အကြမ်းစကားကို တဖန်ပြန်၍ ပြောဆိုကုန်လေရာ၏။ ဟိ = မှန်၏။ သာရမ္ဘကထာ = သူ့ကို ငါနှင် အသာပိုင်ဟု အပြိုင်စကား ပြောကြားခြင်းသည်။ ဒုက္ခာ = အလွန်အမင်း ဆင်းရဲလှချေ၏။ တံ = သိတင်းသုံးဖော် ရှင်တို့အပေါ်ဝယ် ထော်လော်ခက်ထန် ကာယဒဏ်, ဝစီဒဏ်ကို ပြန်လှန်ပုတ်ခတ် ပြောဆို,ပြုမူလတ်သော သင်ချစ်သားကို။ ပဋိဒဏ္ဍာ = အတုံ့အပြန် ကာယဒဏ်, ဝစီဒဏ်တို့သည်။ ဖုသေယျုံ = လေညှာသိုပစ် ပြာမှုန်ညစ်သို့ စင်စစ်တဖန် ဆိုက်ရောက်ကြပြန်ကုန်လေရာ၏။

သစေ နေရေသိ အတ္တာနံ၊
ကံသော ဥပဟတော ယထာ။
သေ နိဗ္ဗာနမဇ္ဈောသိ၊
သာရမ္ဘော တေ နဝိဇ္ဇတိ။

(ဘိက္ခု = ဓာန-မည်ပြား အိုချစ်သား....)။ တံ = သင်ချစ်သားသည်။ အတ္တာနံ = မိမိကိုယ်ကို။ ကံသော ဥပဟတော ယထာ = အနားရေးကိုခုတ်ဖျက် အသံမထွက်သော ကြေးခွက် (= လင်းကွင်း) ကဲ့သို့။ သစေ နေရေသိ = အကယ်၍ ကြမ်းကြုတ်ခက်ထန် အသံမထက်မလွှပ်လှုပ်အောင် ကျင့်ဆောင်ကြိုးကုတ် အားထုတ်နိုင်ပြားအုံ့။ သေ = သော တံ = ထို သင်ချစ်သားသည်။ နိဗ္ဗာနံ = ဒုက္ခဇာတ်သိမ်း ငြိမ်းရာဧကန် နိဗ္ဗာန်ပရမတ်သို့။ ဇ္ဈောသိ=ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ဆိုက်ရောက်ပြီးသူသည်။

အသိ = ဖြစ်လေတော့၏။ (ဧဝံ သတိ = ဤသို့ဖြစ်သည် ရှိသော်)။ တေ = သင်ချစ်သား၏ (သန္ဓာန်၌)။ သာ-ရမ္ဘော = သူ့ကို ငါနှင့် အသာပိုင်ဟု အပြိုင်စကား ပြောကြားပြိုမှုမှုသည်။ နတ္ထိ = တစိုးတစိ ရှိတော့မည် မဟုတ်ချေ။—

ဤ တရားဒေသနာ နှစ်ဂါထာတို့ကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ မျှားစွာသောသူတို့သည် သောတာပတ္တိဖိုလ်-စသည်တို့သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေကုန်၏။

(ဓမ္မပဒ ၆ ၂၊ မျက်နှာ-၃၇။)

ကောသလမင်းကြီး ကိုယ်တိုင် စုံစမ်းခြင်း

ရဟန်းတို့သည် (ကုလ္လ-ဓာနမထေရ်၏ မာတုဂါမနှင့် အတူတကွ လှည့်လည်နေမှု-တည်းဟူသော) ဤအကြောင်းကို ပသေ-နဒိ ကောသလမင်းကြီးအား ပြောကြားကြကုန်၏။ ကောသလ မင်းကြီးသည် မင်းချင်းယောက်ျားတို့ကို "အချင်းတို့....သွားကြ ကုန်, စုံစမ်းကြကုန်" ဟု ပြောဆိုစေလွှတ်လိုက်၍ မိမိကိုယ်တိုင် လည်း အခြားအရံပရိသတ် အနည်းငယ်နှင့် အတူတကွ ကုလ္လ-ဓာန မထေရ်၏နေရာဌာနသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် အကဲခတ်ကြည့်ရှုကာ သင့်လျော်ရာအရပ်၌ ရပ်တည်နေလေ၏။

ထိုအချိန်၌ ကုလ္လ-ဓာနမထေရ်သည် အပ်အမှ (= သက်နီး ချုပ်မှ)ပြုလျက် ထိုင်နေဆဲဖြစ်၏။ ထိုမိန်းမ(=ဝိပါက်ဝဋ္ဋကြွေးရှိ) သည်လည်း မထေရ်၏အနီး၌ ရပ်၍နေသကဲ့သို့ ထင်ရ မြင်ရ၏။ ကောသလမင်းကြီးသည် "ဤအကြောင်းထူးကား ဧကန်ပင်ရှိပေ ၏"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ကာ ထိုမိန်းမ (= ဝိပါက်ဝဋ္ဋကြွေးရှိ) ရပ်၍နေသောအရပ်သို့ သွားရောက်လေ၏။ မင်းကြီးလာလတ် သော် ထိုမိန်းမ (= ဝိပါက်ဝဋ္ဋကြွေးရှိ) သည် မထေရ်သီတင်း သုံး နေထိုင်ရာ သစ်မြီးကျောင်းတွင်းသို့ ဝင်သွားသကဲ့သို့ ဖြစ်လေ ၏။ မင်းကြီးသည်လည်း ထိုမိန်းမ (= ဝိပါက်ဝဋ္ဋကြွေးရှိ) နှင့် အတူတကွပင် သစ်မြီးကျောင်းအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လိုက်ပါ

သွားမ်ား ကျောင်းတွင်းနေရာအနှံ ကြည့်ရှုရာဖေ့ပါသော်လည်း ထိုမိန်းမ (=ဝိပါက်ဝဋ္ဌကြွေးရှင်) ကို မတွေ့မမြင်ရ၍ "ဤမိန်းမ ကား တကယ့်မာတုဂါမ မဟုတ်ချေ၊ မထေရ်၏ တခုသော ကံ အကျိုးဝိပါက်သာ ဖြစ်ချေ၏"ဟု ဆင်ခြင်သိမှတ်ပြီးသော် လက်ဦး အစက မထေရ်၏အနီးမှ ကျောင်းတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လိုက်ပါ သွားသော်လည်း မထေရ်ကို ရှိမခိုးပဲ ထိုအကြောင်း၏ မမှန်သော အဖြစ်ကို ကိုယ်တွေ့သိမြင်ပြီးမှ မထေရ်ထံသို့ လာရောက်၍ ရှိခိုးပြီးလျှင် လျှောက်ပတ်ရာ နေရာ၌ ထိုင်လျက် "အရှင် ဘုရား....အသို့နည်း အရှင်ဘုရားတို့သည် ဆွမ်းပဋ္ဌည်းဖြင့် မငြို ငြင်ပဲ ရှိကြပါကုန်၏လော" ဟု မေးမြန်း လျှောက်ထားလေ၏။ မထေရ်က "သင့်ရုံရှိပါ၏ မြတ်သောမင်းကြီး...." ဟု မိန့်ဆိုလေ လျှင် ကောသလမင်းကြီးသည် "အရှင်ဘုရား.... အရှင်မြတ်၏ စကားကို တပည့်တော် သိရှိပါ၏၊ ဆက်၍လျှောက်ထားလိုသည် မှာ ဤသို့ သဘောရှိသည့် ညစ်ညူးကြောင်း (မာတုဂါမရှင်) နှင့် အတူတကွ လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာနေသော အရှင် ဘုရားတို့အား အဘယ်မည်သောသူတို့သည် ကြည်ညိုကြလိမ့်မည် နည်း = မကြည်ညိုကြမည်သာ၊ ဤအချိန်မှစ၍ အရှင်ဘုရားတို့၏ (အဖွဲ့ရာ) အခြားတစုံတခုသောအရပ်သို့မျှ သွားဖွယ်ကိစ္စ မရှိပါ၊ တပည့်တော်သည် ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် အရှင်ဘုရားတို့ကို ပြုစု လုပ်ကျွေးပါမည်၊ အရှင်ဘုရားတို့သည် အသင့်အားဖြင့် တရား နှလုံးသွင်းမှု၌ မမေ့လျော့ကြပါကုန်လင့်"ဟု လျှောက်ထား၍ နေ့ စဉ်မပြတ် ဆွမ်းပြုစုလုပ်ကျွေးလေ၏။

ကုလ္လ-ဝေနမထေရ်သည် ကောသလမင်းကြီးတည်းဟူသော အထောက်အပံ့ကိုရ၍ သပ္ပါယဖြစ်သောဘောဇဉ်ဖြင့် တည်ကြည် သောစိတ်ရှိကာ ဝိပဿနာတရား ပွါးများကြီးကုတ် အားထုတ်၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏=ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။ ထိုသို့ မထေရ်သူမြတ် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်သောအချိန်မှစ၍ ထိုမိန်းမ(= ဝိပါက်ဝဋ္ဌကြွေးရှင်) သည် အပြီးတိုင် ကွယ်ပျောက် လေတော့၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

တနေ့သောအခါ အနာထပိဏ်သူဌေး၏သမီး မဟာသုဘဒ္ဒါသည် ဥဂ္ဂမြို့ဝယ် မိန္ဆာဒေဝီအယူရှိသော အမျိုး (=အိမ်)၌ နေထိုင်ရစဉ် "မြတ်စွာဘုရားသည် ငါ့ကို သနားစောင့်ရှောက်တော်မူပါစေသတည်း"ဟု နှလုံးသွင်း၍ ဥပုသ်ကို ဆောက်တည်ကာ ကိလေသာတည်းဟူသော စက်ဆုပ်ဖွယ်ရန်နှင့် ကင်းရှင်းလျက် ပြာသာဒ်အထက်၌ ရပ်တည်ပြီးလျှင် "ဤမုလေး (=မြတ်လေး) ပန်းတို့သည် အကြားလမ်း၌ မရပ်တည်ကြပဲ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အထက်၌ ဗိတာန်မျက်နှာကြက်ဖြစ်၍ တည်ကြပါစေကုန်သတည်း၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ၎င်း အမှတ်သညာဖြင့် နက်ဖြန်ခါ ရဟန်းငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ အကျွန်ုပ်၏ ဆွမ်းကို ခံယူတော်မူပါစေသတည်း"ဟု သစ္စာပြု၍ မုလေး (=မြတ်လေး)ပန်း ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ကောင်းကင်သို့ ပစ်လွှင့်လိုက်လေ၏။ ပန်းတို့သည် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် သွားကြ၍ တရားဟောတော်မူနေသော အချိန်မှာပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အထက်၌ ဗိတာန်မျက်နှာကြက်ဖြစ်၍ ရပ်တည်ကြကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုမုလေးပန်းမျက်နှာကြက်ကို မြင်တော်မူ၍ စိတ်တော်ဖြင့်ပင် သုဘဒ္ဒါ၏ ဆွမ်းကို သည်းခံသာယာတော်မူ၍ နောက်တနေ့ အရုဏ်တက်လတ်သော် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို "ချစ်သားအာနန္ဒာ....ငါတို့သည် ယနေ့ အဝေးအရပ်သို့ ဆွမ်းခံသွားရောက်ကြရကုန်အံ့၊ ပုထုဇဉ်ရဟန်းတို့အား စာရေးတံမဲ မပေးပဲ အရိယာရဟန်းတို့အားသာလျှင် စာရေးတံမဲကို ပေးလော့" ဟု မိန့်တော်မူ၏။ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် ရဟန်းတို့အား "ငါ့ရှင်တို့....မြတ်စွာဘုရားသည် ယနေ့ အဝေးအရပ်သို့ ဆွမ်းခံကြတော်မူလိမ့်မည်။ ပုထုဇဉ်ရဟန်းတို့သည် စာရေးတံမဲကို မနှိုက်ယူကြကုန်လင့်၊ အရိယာရဟန်းတို့သည်သာလျှင် စာရေးတံမဲကို နှိုက်ယူကြကုန်လော့" ဟု ပြောဆိုလေ၏။

ကုလ္လ-ဓာနမထေရ်သည် "ငါ့ရှင်....စာရေးတံမဲကို ယူခဲ့ပါလော့"ဟု ပြောဆို၍ ရှေးဦးစွာသာလျှင် (မဲနှိုက်ရန်) လက်ကို

ဆန့်တန်းလေ၏။ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် "မြတ်စွာဘုရား ရှင်က ထိုကုဏ္ဍ-ဓာနရဟန်းကဲ့သို့သော ပုထုဇဉ်ရဟန်းများအား စာရေးတံမဲ ကို ပေးစေတော်မူသည်မဟုတ်၊ အရိယာရဟန်းများ အားသာလျှင် ပေးစေတော်မူ၏"ဟု ကြီးညှိုအောက်မေ့ကာ မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ သွားရောက်၍ ထို အကြောင်းကို မြတ်စွာ ဘုရားအား လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ချစ်သားအာနန္ဒာ....ကုဏ္ဍ-ဓာနရဟန်းက စာရေးတံမဲကို ဆောင် စေလို = ယူလိုလျှင် ပေးလိုက်လော့"ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် "အကယ်၍ ကုဏ္ဍ-ဓာန ရဟန်းအား စာရေးတံမဲပေးရန် မသင့်လျော်လျှင် မြတ်စွာဘုရား သည် တားမြစ်တော်မူလေရာ၏၊ (ယခုမူ တားမြစ်တော်မမူ)၊ အကြောင်းတခုခု ရှိသည်ဖြစ်လိမ့်မည်"ဟု ကြီးညှိုဆင်ခြင်တော် မူကာ "ကုဏ္ဍ-ဓာနရဟန်းအား သူတောင်းသည့်အတိုင်း စာရေး တံမဲကို ငါပေးတော့အုံ့" ဟု ကြီးညှိုဆုံးဖြတ်၍ စာရေးတံမဲ အပေးသွားရန် ခြေလှမ်းပြင်ဆင်လေ၏။ ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ်သည် အရှင်အာနန္ဒာ မလာရောက်မီပင် အဘိညာဏ်၏ အခြေပါဒက ဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စား၍ တန်ခိုးဖြင့် ဓောင်းကင်၌ ရပ်တည်ကာ "ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ....စာရေးတံမဲခွက်ကို ယူခဲ့လော့၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ငါ့ကို သိတော်မူ၏။ ငါကဲ့သို့သောရဟန်း ရှေးဦးစွာ စာရေးတံမဲ နှိုက်ယူသည်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် တားမြစ်တော်မမူ"ဟု ရဲရဲတောက်ပြောဆိုကာ လက်ကို ဆန့် တန်း၍ စာရေးတံမဲကို နှိုက်ယူလေ၏။(ဤသည်လည်းအကြောင်း အင်္ဂုပ္ပတ်တခု ဖြစ်သည်)။

ထိုပြင် စူဠသုဘဒ္ဒါ(အနာထပိဏ်သူဌေးသမီး)က ပင့်ဖိတ် သောနေ့၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် သာဝတ္ထိမြို့သို့ ကြွတော်မူရာမှာ လည်း ရဟန်းငါးရာတို့အလယ်ဘွင် ဤအရှင်ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ် သည်ပင် ရှေးဦးစွာ စာရေးတံမဲကို နှိုက်ယူရရှိလေသည်။

ထိုပြင်လည်း မြတ်စွာဘုရားရှင် သုနာပရန္တဇနပုဒ်သို့ ကောင်းကင်မရှိုးဖြင့် ကြွချီတော်မူရာမှာလည်း အရှင်ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ်သည်ပင် ရှေးဦးစွာ စာရေးတံမဲကို နှိုက်ယူရရှိလေသည်။

ထိုကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ် အရိယာသံဃာတို့အလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် တေဒဂ်ဘွဲ့ကူး (ရဟန်းတို့အား) ချီးကျူးနှင်းအပ်တော်မူသောအခါ ဤအရှင်ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ်ကို—

"တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ပဌမံ သလာကံ ဂဏှန္တာနံ ယဒိဒံ ကုဏ္ဍဓာနော=ရဟန်းတို့.... ရှေးဦးစွာ စာရေးတံမဲကို နှိုက်ယူရရှိနိုင်ကြသည့် ငါ၏ဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် ကုဏ္ဍ-ဓာနရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ "ပဌမံ သလာကဂါဟက=ရှေးဦးစွာ စာရေးတံမဲ နှိုက်ယူရရှိသောအရာ"ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ် အကြောင်းတည်း။

---

(၂၃) အရှင်ဝဏ္ဏီသမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ အရှင်ဝဏ္ဏီသမထေရ်အလောင်း အမျိုးကောင်းသားသည်လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ဝယ် စည်းစိမ်ဥစ္စာပေါများသော မဟာဘောဂအမျိုး၌ ပဋိသန္ဓေ ယူမနှုန်ဖြစ်ပွါးခဲ့၍ ရှေးမထေရ်တို့ အလောင်းများနည်းတူ ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်ကာ တရားနာစဉ် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို "ဆန်းကြယ်သောဉာဏ်=ပဋိဘာန်ရှိသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး"၌ ထားတော်မူသည်ကိုတွေ့မြင်ရ၍ မြတ်စွာ

ဘုရားအား အဓိကာရ ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြု၍ "အကျွန်ုပ် သည်လည်း နောက်အခါဝယ် ဆန်းကြယ်သောဥာဏ်=ပဋိဘာန် ရှိသော ရဟန်းတို့ဝင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ဘွဲ့ရ ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရပါလို၏"ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုလေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်း ပတ္ထနာချက် အနာဂတရယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ ရှေးနည်း အတူ ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူကာ ကျောင်းတော်သို့ ဖဲကြွတော်မူလေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ် ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စား လျက် ဤအကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းရာကာလဝယ် သာဝတ္ထိပြည်၌ ပုဏ္ဏားမျိုးဝယ် ဖြစ်ပွါး၍လာလေသည်၊ ထိုသူငယ် ၏ အမည်ကို "ဝဂီသလုလင်" ဟု မိဘတို့က မှည့်ခေါ်ကြလေ သည်။ ဝဂီသလုလင်သည် အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် ဗေဒင် သုံးပုံတို့ကို သင်ကြား တတ်မြောက်လျက် ဆရာကို ဝတ်ကြီး, ဝတ်ငယ်တို့ဖြင့် နှစ်သိမ့် အားရစေ၍ "ဆဝသီသမန္တန်= ဦးခေါင်းခွံကို မန်းမှုတ်၍ ထိုသူ၏ လားရာဂတိကို သိနိုင်သော မန္တန်"ကို သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီးလျှင် မန္တန်ကိုစုပ်၍ သူသေ၏ ဦးခေါင်းခွံကို လက်သည်းဖြင့် ခေါက်ကြည့်လျှင် "ဤသေသော သူသည် ဤမည်သောအမျိုး၌ ဖြစ်၏"ဟု သိရှိနိုင်လေသည်။

ပုဏ္ဏားတို့သည် "ဤဝဂီသ၏ ဆဝသီသမန္တန် အတတ်သည် ငါတို့အဖို့ရာ အသက်မွေးလမ်းကြောင်း ဖြစ်ပေ၏"ဟု သိရှိကြ၍ ဝဂီသလုလင်ကို ဖုံးကွယ်သောယာဉ် (=လုံခြုံသောရထား) ၌ ထိုင်နေစေ၍ ရွာ, နိုဂုံး, မင်းနေပြည်တို့သို့ လှည့်လည်ကြလျက် မြို့တံခါး၀ (သို့မဟုတ်) ရွာ, နိုဂုံးတံခါးတို့၌ စခန်းချ ထားရှိကြပြီး လျှင် လူအများ စုရုံးမိသောအခါ "ဝဂီသလုလင်ကို မြင်ရသော သူသည် ဥစ္စာကိုလည်း ရ၏၊ အခြံအရံကျော်စောသတင်းကို

လည်း ရ၏၊ နတ်ရှာသို့လည်း လားရောက်ရ၏"ဟု ဝါဒဖြန့်စကား ပြောကြားကြကုန်၏။ ထိုပုဏ္ဏားတို့၏ ဝါဒဖြန့်စကားကို ကြားကြ ရ၍ လူအများတို့သည် တံစိုးလက်ဆောင်ကိုပေး၍ ဝဂီသကို ကြည့်ရှုလိုကြကုန်၏။

မင်း, မင်း၏အမတ်ကြီးများသည် ထို ဝါဒဖြန့်သူပုဏ္ဏားတို့ထံ သွားရောက်ကြ၍ "ဆရာတို့....ဆရာဝဂီသ၏ အသိဉာဏ်အထူး ကား အဘယ်ပါနည်း"ဟု မေးမြန်းကြကုန်၏။ ပုဏ္ဏားတို့သည် "အသင်တို့ကား အကြောင်းကို မသိကြပေ၊ ဇမ္ဗူဒီပ်တကျွန်းလုံး၌ အကျွန်ုပ်တို့၏ ဆရာဝဂီသနှင့်တူသူ အခြားပညာရှိ တဦးမျှမရှိ၊ ဆရာဝဂီသသည် သုံးနှစ်အထက်က ကွယ်လွန်ကြသောသူများ၏ ဦးခေါင်းခွံကို လက်သည်းဖြင့် ခေါက်၍ကြည့်လျှင် 'ဤသေသော သူသည် ဤမည်သောအမျိုး, ဤမည်သော ဘဝ၌ ဖြစ်၏' ဟု သိနိုင်ပေ၏" ဟု ပြောဆိုကြကုန်၏။ ဝဂီသသည်လည်း လူများ အပေါင်း၏ ယုံမှားကိုပယ်ဖျောက်ရန် ထိုထိုကွယ်လွန်ပြီးသော သူများကို ပူးဝင်စေ၍ မိမိ မိမိ၏ လားရောက်ရာဂတိကို မန္တန် အစွမ်းဖြင့် ပြောကြားစေလေသည်။ ထိုကိစ္စကိုအမှီပြု၍ လူအများ ၏ လက်မှ အသပြာတရာကိုရင်း,တထောင်ကိုရင်း ရရှိလေသည်။

ဝဂီသကျွတ်ချိန်ရောက်ခြင်း

ပုဏ္ဏားတို့သည် ဝဂီသလုလင်ကို သယ်ဆောင်ကြ၍ အလိုရှိသမျှ ရှာ, နိဂုံး, မင်းနေပြည်များသို့ လှည့်လည်ကြပြီးသော် တဖန် သာဝတ္ထိပြည်သို့ပြန်လည်သယ်ဆောင်သွားကြကုန်၏။ဝဂီသသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၏ အနီးဌာ ရပ်တည်ကာ "ရဟန်း ဂေါတမသည် ပညာရှိသူ ဖြစ်၏ဟု လူအများ ပြောဆိုကြ၏၊ ဂေါတမကား အခါခပ်သိမ်း ဤပုဏ္ဏားများ၏ စကားကိုသာ လိုက် နာလျက် ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်းအပြင်ဝယ် လှည့်လည်ကာသာ နေဖို့ရန် မသင့်လျော်ချေ၊ ပညာရှိများအထံသို့လည်း သွားရောက်ဆည်း ကပ်မှ သင့်လျော်ချေတော့မည်" ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိ၍ ပုဏ္ဏား တို့ကို "သင်တို့ သွားနှင့်ကြလော့၊ ငါသည် လူအများတို့နှင့်

အတူတကွ သွားရောက်ကာ ရဟန်းဂေါတမကို မဖူးမြော်လို = တဦးတည်းသာ သွားရောက်ဖူးမြော်လိုမှ" ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ထိုအခါ ပုဏ္ဏားတို့သည် ဝဏ္ဏီသလုလင်ကို "အို ဝဏ္ဏီသ....သင်သည် ရဟန်းဂေါတမကို ဖူးမြင်ရခြင်းကို မနှစ်သက်ပါလင့်၊ ရဟန်းဂေါတမသည် မိမိထံမှောက် အဖူးအမြော် လာရောက်သူကို အာဝဇ္ဇနီမည်သော မာယာ = မျက်လှည့်အတတ်ဖြင့် လှည့်ဖြားတတ်သူဖြစ်၏"ဟု တားမြစ်ပြောဆိုကြလေ၏။ ဝဏ္ဏီသလုလင်သည် ထိုပုဏ္ဏားတို့၏စကားကို မနာယူပဲ မြတ်စွာဘုရားရှင်အထံတော်သို့ သွားရောက်ဆည်းကပ်၍ ချိုမြိန်ဖွယ်သော အစေ့အစပ်စကား ပြောကြားပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဝဏ္ဏီသလုလင်ကို "ဝဏ္ဏီသ.... သင်သည် တစုံတခုသော အတတ်ပညာကို တတ်သိ၏လော" ဟု စကားစ၍ မေးတော်မူလေ၏။ ဝဏ္ဏီသလုလင်သည် "အိုအရှင် ဂေါတမ....အိမ်း....အကျွန်ုပ်သည် ဆဝသီသမန္တန်မည်သော တခုသော မန္တန်အတတ်ကို တတ်သိပါ၏" ဟု ဖြေဆိုလျှောက်ထားလေ၏။ တဖန်ဆက်၍ မြတ်စွာဘုရားက "ဝဏ္ဏီသ....သင် တတ်သိသည့် ထိုဆဝသီသမန္တန်သည် အဘယ်သို့ ပြုနိုင်သနည်း = ဆဝသီသမန္တန်သည် ဘယ်လို အစွမ်းသတ္တိရှိသနည်း" ဟု မေးတော်မူလေလျှင် ဝဏ္ဏီသလုလင်သည် "အို အရှင်ဂေါတမ....ထို. မန္တန်ကို စုပ်၍ သုံးနှစ်အထက်က သေသောသူတို့၏ ဦးခေါင်းကိုသော်လည်း လက်သည်းဖြင့်ခေါက်၍ လားရောက်ဖြစ်ပွါးရာ ဘုံဌာနကို အကျွန်ုပ် သိမြင်ပါ၏" ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဝဏ္ဏီသလုလင်အား (၁) ငရဲပြည်၌ ဖြစ်သော သူ၏ ဦးခေါင်းခွံတခု၊ (၂) လူ့ပြည်၌ ဖြစ်သောသူ၏ ဦးခေါင်းခွံတခု၊ (၃) နတ်ပြည်၌ ဖြစ်သောသူ၏ ဦးခေါင်းခွံတခု၊ (၄) ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်ပြီးသော ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဦးခေါင်းခွံတခု၊ ဤသို့အားဖြင့် ဦးခေါင်းခွံလေးခုတို့ကို အစဉ်အတိုင်း တန်ခိုးတော်ဖြင့် ယူဆောင်ပြတော်မူလေ၏။ ဝဏ္ဏီသသည် ပဌမဦးခေါင်းခွံကို ခေါက်၍ "အိုအရှင်ဂေါတမ....ဤဦးခေါင်းခွံ

အရှင် သတ္တဝါသည် ငရဲသို့ လားရောက်ရပါပြီ"ဟု ဖြေဆိုလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "သာဓု သာဓု ဝဂီသ.....သင်သည် ကောင်းမွန်မှန်ကန်စွာ မြင်အပ်ပါပေ၏"ဟု ချီးမွမ်းစကား မိန့်ကြားတော်မူပြီးလျှင် ဒုတိယဦးခေါင်းခွံကိုပြ၍ "ဤသတ္တဝါကား အဘယ်ဂတိသို့ လားရောက်သနည်း"ဟု မေးတော်မူ၏။ ဝဂီသသည် "အို အရှင်ဂေါတမ....ဤသတ္တဝါကား လူ့ဖြည်လောကသို့ လားရောက်ရပါပြီ"ဟု ဖြေကြားလေ၏။ တဖန် တတိယအရိုးကို ပြ၍ "ဤသတ္တဝါကား အဘယ်ဂတိသို့ လားရောက်သနည်း"ဟု မေးတော်မူသောအခါ "အို အရှင်ဂေါတမ....ဤသတ္တဝါကား နတ်ပြည်လောကသို့ လားရောက်ရပါပြီ" ဟု ဖြေဆိုလေသည်။ ဤသို့လျှင် သုံးဦးသောသတ္တဝါတို့၏ လားရောက်ရာဂတိကို ဝဂီသသည် မှန်ကန်စွာ ဖြေဆိုနိုင်လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဦးခေါင်းခွံကိုပြ၍ မေးလတ်သော်ကား ဝဂီသသည် ထိုဦးခေါင်းခွံကို မန္တန်စုပ်ကာ လက်သည်းဖြင့် အကြိမ်ကြိမ် ခေါက်၍ ခေါက်၍ စဉ်းစားပါသော်လည်း အဆုံး,အစ ဘာကိုမျှ မသိမြင်တော့ချေ။ ထိုအခါ ဝဂီသကို မြတ်စွာဘုရားရှင်က "ဝဂီသ.... သင်သည် မြင်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်တော့ဘူးလော"ဟု မေးတော်မူလေလျှင် ဝဂီသသည် "အိုအရှင်ဂေါတမ....ကြည့်ကြကုန်လော့၊ စူးစမ်းဆင်ခြင်ပါဦးမည်"ဟု ဆို၍ အဖန်ဖန် မန္တန်စုပ်၍ အဖန်ဖန် ဦးခေါင်းခွံကို ခေါက်လေတော့၏။ သာသနာပြင်ပ ဗာဟိရက မန္တန်ဖြင့် ရဟန္တာအရှင်မြတ်၏ လားရာဂတိကို အဘယ်မှာ သိနိုင်အံ့နည်း = မသိနိုင်သည်သာတည်း။ ထိုအခါ ဝဂီသ၏ ဦးထိပ်မှ ချွေးမျှား တဒီးဒီး ယိုထွက်၍လာလေ၏၊ ဝဂီသသည် ရှက်နီးလှသဖြင့် စကားမပြော တုတ္ကိဘော (ဆိတ်ဆိတ်သာ) ရပ်တည်နေလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝဂီသကို "ပင်ပန်းသလော ချစ်သားဝဂီသ...."ဟု မေးတော်မူလေ၏။ဝဂီသက"ဟုတ်ပါသည် အရှင်ဂေါတမ....=ပင်ပန်းလှပါပြီ၊ ဤသတ္တဝါ၏ လားရာဌာနကို

မသိနိုင်ပါ၊ အကယ်၍ အရှင်ဘုရားတို့ သိတော်မူကြပါလျှင် အကျွန်ုပ်အား ဖြေကြားတော်မူပါလော့"ဟု လက်လျှော့,တောင်းပန်စကား လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ချစ်သား ဝဂ္ဂီသ....ငါဘုရားသည် ဤသတ္တဝါကိုလည်း သိ၏၊ ထို့ထက်အလွန်လည်း သိ၏"ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ဓမ္မပဒကျမ်းဌ် လာသည့် ဤဆိုလတ္တံ့သော နှစ်ဂါထာတို့ကို ဟောတော်မူ လေ၏—

စုတိ ယော ဝေဒိ သတ္တာနံ၊ ဥပပတ္တိဉ္စ သဗ္ဗသော။
အသတ္တံ သုဂတံ ဗုဒ္ဓံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဝဂ္ဂီသ = ချစ်သားဝဂ္ဂီသ....။ ယော = ရဟန္တာသခင် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သဗ္ဗသော = ခပ်သိမ်းဥဿုံ ခြင်းရာစုံအောင်။ သတ္တာနံ = သတ္တဝါတို့၏။ စုတိဉ္စ = စုတိပြတ်ကြွေ သေလွန်ခြင်းကိုလည်း။ ဥပပတ္တိဉ္စ = ဘဝပဋိသန္ဓေကပ်ရောက်၍ နေခြင်းကိုလည်း။ ဝေဒိ=လင်းလင်းထင်ထင် သိမြင်လေပြီ။ အသတ္တံ=အာရုံငါးရပ် မငြိကပ်သော။ သုဂတံ = သမ္မာပဋိပတ် အကျင့်မြတ်ဖြင့် မတ်မတ်ဖြောင့်တန်း နိဗ္ဗာန်နန်းသို့ ကြွမြန်းဆိုက်ရောက်လေပြီးသော။ ဗုဒ္ဓံ = သစ္စာလေးအင် လင်းလင်းသိမြင်သော။ တံ=ထို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် သူမြတ်ကို။ အဟံ = လူသုံးပါးတို့ဆရာ ဘုရားငါသည်။ ဗြာဟ္မဏံ = ဗာဟိတပါပ အနွယ်ကြောင့် ဗြာဟ္မဏခေါ်ဆို ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်ဟူ၍။ ဗြူမိ = လူနတ်တို့အား သိထင်ရှားအောင် ဟောကြားမိန့်ဆိုပေ၏။

ယဿ ဂတိ နေ ဇာနန္တိ၊ ဒေဝါ ဂန္ဓဗ္ဗ, မာနုသာ။
ခီဏာသဝံ အရဟန္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဝဂ္ဂီသ=ချစ်သားဝဂ္ဂီသ....။ ယဿ = အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဂတိ = လားရာဂတိကို။ ဒေဝါ = ထက်ခွင်မိုးရပ် ပြည်ကြီးနတ်တို့သည်ရင်း။ ဂန္ဓဗ္ဗ, မာနုသာ = ဂန္ဓေါသည်ခေါ်မှတ် ဂန္ဓဗ္ဗနတ်များ လူသားတို့သည်ရင်း။ နေ ဇာနန္တိ=လင်းလင်းထင်ထင် မသိမြင်ကြကုန်။ ခီဏာ-

သဝံ = လေးဖြာအာသဝေါ ကွာလျှော ကုန်ခန်းလေပြီးသော။ အရဟန္တံ = တထောင့်ငါးရာ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာပြီးသော။ တံ = ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အဟံ = လူသုံးပါးတို့ဆရာ ဘုရားငါသည်။ ဗြာဟ္မဏံ = ဗာဟိတ-ပါပ အနွယ်ကြောင့် ဗြာဟ္မဏခေါ်ဆို ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်ဟူ၍။ ဗြူမိ = လူနတ်တို့အား သိထင်ရှားအောင် ဟောကြားမိန့်ဆိုပေ၏။

(ဤနှစ်ဂါထာတို့ကို ဓမ္မပဒ၌ မြတ်စွာဘုရား ရဟန်းတို့အား ဟောကြားတော်မူခြင်းမှာ အရှင်ဝဏ္ဏီသ ရဟန္တာဖြစ်ကြောင်း သိစေတော်မူလို၍ ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်သည်။ ဤယခု ဝဏ္ဏီသလုလင်အား ဟောကြားတော်မူခြင်းမှာ "ထိုစကုတ္ထအကြိမ်မြောက် ထုတ်ပြအပ်သော ဦးခေါင်းခွံ၏ အရှင်မှာ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ ဂတိငါးပါး၌ ရှာ၍ မတွေ့နိုင်ကြောင်း, ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်ပြီဖြစ်ကြောင်း"ကို သိစေတော်မူလို၍ ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်သည်။)

ထိုအခါ ဝဏ္ဏီသ လုလင်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို "အို အရှင်ဂေါတမ....မန္တန်ဖြင့် မန္တန်ကို (=မန္တန် မန္တန်ချင်း) လဲလှယ်ပေးသောသူ၏ အဖို့ရာ အရှုံးမရှိပါ၊ သို့ရကား အကျွန်ုပ်သည် မိမိတတ်သိသော "ဆဝသီသ" မန္တန်ကို အရှင်ဘုရားတို့အား ပေးပါမည်၊ အရှင်ဘုရားတို့သည် ဤယခုမိန့်ကြားသည့် 'ဗုဒ္ဓ' မန္တန်ကို အကျွန်ုပ်အား ပေးကြပါကုန်လော့"ဟု လျှောက်ဆိုလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ဝဏ္ဏီသ....ငါဘုရားတို့သည် မန္တန်ဖြင့် မန္တန်ကို (=မန္တန်မန္တန်ချင်း) မလဲလှယ်, မပေးကြကုန်၊ ဤအတိုင်းပင်လျှင် လိုချင်သူတို့အား မေတ္တာရှေထားမှ ပေးကြကုန်၏"ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ဝဏ္ဏီသလုလင်သည် "ကောင်းပါပြီ အရှင်ဂေါတမ....အကျွန်ုပ်အား မန္တန်ကို ပေးကြပါကုန်လော့" ဟု ပြောဆိုကာ ရှိသေမှုကို အထင်အရှားပြု၍ (=အရိုအသေပေး၍) လက်နှစ်ဘက်ကို လိပ်ငယ်သဏ္ဌာန် တောင်းခံသည့်ပုံဟန်ပြုလျက် ထိုင်နေလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဝဏ္ဏီသလုလင်ကို "ဝဏ္ဏီသ....သင်တို့ ပုဏ္ဏားများ၏ အယူဝါဒ၌ အဖိုးတန်သော မန္တန်ကို ဖြစ်စေ,

အခြားတစုံတရာကိုဖြစ်စေ တောင်းခံရယူသောသူတို့၏ အဖွဲ့ရာ ထက်ဝန်းကျင်မှ ဝတ်ကို ကျင့်ခြင်းမည်သည် မရှိဘူးလော” ဟု မေးတော်မူ၏။ ဝဏ်သလုလင်က “ရှိပါသည် အိုအရှင်ဂေါတမ...” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ဝဏ်သ..... ငါဘုရားတို့၏ မန္တန်ကား ထက်ဝန်းကျင်မှ ဝတ်ကိုကျင့်ခြင်း = ပရိဝါသ်နေခြင်း မရှိဘူးဟု သင်မှတ်ထင်သလော”ဟု မေးတော်မူလေ၏။ ပုဏ္ဏားတို့ မည်သည် မန္တန်တို့ဖြင့် မရောင့်ရဲကြမြဲ ဓမ္မတာဖြစ်ကုန်၏၊သို့ရကား ဝဏ်သလုလင်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို“အိုအရှင်ဂေါတမ....အရှင်ဘုရားတို့ မိန့်ကြားအပ်သော နည်းလမ်း စည်းကမ်းအတိုင်း အကျွန်ုပ် လိုက်နာကျင့်သုံးပါမည်” ဟု အလုံးစုံ လွှဲပုံသောစကားကို ပြောကြားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝဏ်သလုလင်ကို “ဝဏ်သ....ငါတို့သည် ဤ ဗုဒ္ဓမန္တန်ကို ပေးကြသည်ရှိသော်(=ပေးကြတော့မည်ဆိုလျှင်)ငါတို့နှင့်အသွင် တူသောသူအားသာ ပေးကြကုန်၏” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ဝဏ်သလုလင်သည်“ငါကား အရှင်ဂေါတမစေခိုင်းသမျှ ဥဿုံ အလုံးစုံကို ပြုလုပ်ပြီးလျှင် မန္တန်ကို သင်ယူပြီး သွားမှ သင့်တော်မည်”ဟု ကြိုစည်မိကာ မိမိ၏ အဖော်ပုဏ္ဏားတို့ကို“သင်တို့သည် ငါရဟန်းပြုလတ်သော် (=ငါရဟန်းပြုသော်ကောဟု) ထွေရာ လေးပါး စိတ်အကြိမများကြလင့်၊ ငါသည် ဤ ဗုဒ္ဓမန္တန်ကို သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီးလျှင် ဇမ္ဗူဒီပတကျွန်းလုံး၌ အကြီးဆုံး ဆရာကြီး ဖြစ်ရလိမ့်မည်၊ ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော် သင်တို့အဖွဲ့ရာ လည်း ကောင်းမြတ်သည်သာ ဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု နှစ်သိမ့်အားပေး စကား မှာကြားပြောဆိုခဲ့ပြီးလျှင် ဗုဒ္ဓမန္တန်ကို သင်ယူရန် အလို ၄၁ မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်၌ ရှင်ရဟန်းပြုလေ၏။

(ဤ၌။ ॥ဝဏ်သလုလင်ကို ရှင်ရဟန်းပြုပေးသောဆရာမှာ အရှင် နိုဂြောဓကပ္ပ-ရဟန္တာမထေရ် ဖြစ်လေသည်။ ထင်ရှားစေဦးအံ့— ထိုသို့ ဝဏ်သလုလင် ရှင်ရဟန်းပြုခါနီးအချိန်ဝယ် မြတ်စွာဘုရား၏ အနီး၌ နိုဂြောဓကပ္ပ-ရဟန္တာမထေရ်မြတ် ရှိနေလေသည်။ ထိုမထေရ်ကို မြတ်စွာဘုရားက “ချစ်သား နိုဂြောဓကပ္ပ....ထိုသို့ ဝဏ်သလုလင်သည် ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ကို ရယူလိုရကား သင်ချစ်သားသည် ဤဝဏ်သလုလင်ကို

ရှင်ရဟန်းပြုပေးလိုက်လော့" ဟု မိန့်တော်မူလေသည်၊ မဏေရ်သည် ဘုရားရှင် အမိန့်အတိုင်း တစပဋ္ဌာန ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပြောကြား၍ ဝဏ္ဏီသ လုလင်ကို ရှင်ရဟန်းပြုပေးလေသည်။ ။သုတ္တနိပါတ အဋ္ဌကထာ ဒု၊ မျက်နှာ ၂၉-မှ)။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ချစ်သားဝဏ္ဏီသ.... မန္တ္တပရိဝါသ်ကို ကျင့်သုံးဦးလော့"ဟု မိန့်တော်မူ၍ အရှင်ဝဏ္ဏီသအား ဒွတ္တိံသာ-ကာရ=ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောကြားပို့ချပေးတော်မူလေသည်။ အရှင်ဝဏ္ဏီသသည် ဥဏ္ဏပညာထက်မြက်သူ ဖြစ်ရကား ဒွတ္တိံသာကာရ = ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရွတ်ဆိုသရဇ္ဈာယ်ရင်းပင် ထို ၃၂ - ကောဋ္ဌာသ = ဒွတ္တိံသာကာရ၌ ကုန်ခြင်း, ပျက်ခြင်းကို လင်းလင်းထင်ထင် သိမြင်လာကာ ဝိပဿ-နာတရား ပွါးများအားထုတ်သောကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏။

ဝဏ္ဏီသမဏေရ် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေလျှင် ပုဏ္ဏားတို့သည် "ဝဏ္ဏီသ၏ ဖြစ်ပုံကား အသို့နည်း = ဝဏ္ဏီသသည် အဘယ်သို့ ဖြစ်နေလေသနည်း၊ ထိုဝဏ္ဏီသကို ငါတို့ ကြည့်ရှုကုန်ဦးအုံ"ဟု တိုင်ပင်ကြ၍ အရှင်ဝဏ္ဏီသထံသို့ သွားရောက်ကြပြီးလျှင် "အိုဝဏ္ဏီသ ..... အသို့နည်း = ဘယ်နယ်လဲ ရဟန်းဂေါတမ၏ အထံ၌ မန္တ္တန်အတတ်ကို သင်ယူအပ် ပြီးပြီလော"ဟု မေးကြလေကုန်၏။ အရှင်ဝဏ္ဏီသမဏေရ်က "အိမ်း....သင်ယူအပ်ပြီးပြီ" ဟု မိန့်ဆိုလတ်သော် ပုဏ္ဏားတို့သည် "ထိုသို့ သင်ယူအပ်ပြီး ဖြစ်လျှင် လာ,သွားကြကုန်စို့" ဟု ခေါ်ဆောင်ကြကုန်၏။ အရှင်ဝဏ္ဏီသ မဏေရ်က "သင်တို့ သွားကြလော့၊ ငါ့အဖို့ရာ သင်တို့နှင့် အတူ တကွ သွားဖွယ်ကိစ္စသည် ပြီးဆုံးလေပြီ" ဟု အပြတ်စကား မိန့်ကြားလေလျှင် ပုဏ္ဏားတို့သည်"ရှေးဦးကပင်လျှင် ငါတို့သည် သင့်အား 'ရဟန်းဂေါတမသည် မိမိထံမှောက် အဖူးအမြော်လာ ရောက်သူတို့ကို အာဝဇ္ဇနီမည်သော မာယာ = မျက်လှည့်အတတ် ဖြင့် လှည့်ဖြားတတ်သူ ဖြစ်၏'ဟု ပြောအပ်ခဲ့လေပြီ၊ မှန်၏-သင်သည် ယခုအခါ ရဟန်းဂေါတမ၏ အလိုအကြိုက်သို့ လိုက်ပါ

ခဲ့ရလေပြီ၊ ငါတို့သည် သင်၏ အထံ၌ အာဘယ်အမှုကို ပြုရကုန်အံ့နည်း = ပြုရန်ကိစ္စ လုံးဝမရှိတော့ပြီ" ဟု ရန်တွေ့စကား ပြောကြားကြကာ လာရင်းလမ်းအတိုင်းဖြင့်ပင် ပြန်လည် ဖဲ့သွားကြလေကုန်၏။

(ဤမထေရ်ကား သာသနာ၁ဝယ် အလွန်ထင်ရှားသော ပါဠိဂါထာစာဆိုတော် ရဟန္တာမထေရ်မြတ် ဖြစ်ပေ၏၊ ထိုအကြောင်းကို သဂါထာ-ဝဂ္ဂ ဝဏ္ဏသုသံယုတ် သုတ္တန်များကို ကြည့်၍ သိရာ၏)။

(ဂ) ဗောဓိဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

ဤ အရှင်ဝဏ္ဏသမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်သို့ ဆည်းကပ် သွားရောက်သည်ရှိသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မြင်ရာ အရပ်မှ အစပြု၍ လစန်းနှင့် ဥပမာနှိုင်း၍ဌင်း, နေမင်းနှင့် ဥပမာနှိုင်း၍ဌင်း, ကောင်းကင်နှင့် ဥပမာနှိုင်း၍ဌင်း, မဟာသမုဒ္ဒြာနှင့် ဥပမာနှိုင်း၍ဌင်း, ဆင်ပြောင်ကြီးနှင့် ဥပမာနှိုင်း၍ဌင်း, ကေသရခြင်္သေ့မင်းနှင့် ဥပမာနှိုင်း၍ဌင်း ဂါထာပိုဒ်ပေါင်း အရာအထောင်တို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်ကို ချီးကျူးမွှမ်းမို့ လျက်သံလျှင် သွားရောက် ဆည်းကပ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ် အာရိယာသံဃာတော်တို့အလယ်၌ အရှင်ဝဏ္ဏသမထေရ်ကို—

"ဘေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ပဋိဘာန-ဝန္တာနံ ယဒိဒံ ဝဏ္ဏိသော = ရဟန်းတို့....ဆန်းကြယ်သော ဉာဏ် ပဋိဘာန်ရှိကြသည့် ငါ၏ဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် ဝဏ္ဏိသရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ "ပဋိဘာနဝန္တ = ဆန်းကြယ် = သောဉာဏ် ပဋိဘာန်ရှိသောအရာ"ဝယ် အသာဆုံးအမြတ်ဆုံး = ဗောဓိရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်ဝဏ္ဏိသမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၂၄) အရှင်ဥပသေန-ဝဂ်န္တပုတ္တမဟထေရ်အကြောင်း

(ဤမထေရ်၏ အမည်ရင်းကား ဥပသေန-ဟူ၍ ဖြစ်သည်၊ (အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ညီတော်ဖြစ်သည်)၊ ခမည်းတော် ဝဂ်န္တပုဏ္ဏားကြီး၏ သားဖြစ်သောကြောင့် အမည်ရင်း၏ နောက်မှဆက်၍ ဥပသေန-ဝဂ်န္တပုတ္တမထေရ်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်၊ ဝဂ်န္တပုဏ္ဏား၏သား ဥပ-သေနမထေရ်ဟု ဆိုလို၏)။

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ဝယ် အမျိုးကောင်းအိမ်ဌာ ဖြစ်၍ အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် ရှေးမထေရ်အလောင်းများနည်းတူ ဘုရားရှင်ထံတော်သို့ သွားရောက်ကာ ဟံရားနာစဉ် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို "ထက်ဝန်းကျင်=ပရိသတ်နှင့်တကွ ကြည်ညိုဖွယ်ရှိသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ရာထူး"ဌာနတော်မှသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ မြတ်စွာဘုရားအား အမိ-ကာရကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူးဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်းပတ္ထနာချက် အန္တရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ ရှေးနည်းအတူ ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူကာ ကျောင်းတော်သို့ ဖဲကြွတော်မူလေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြု၍ နတ်ပြည်,လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် ဤ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းရာကာလဝယ် မဂဓတိုင်းအဝင်အပါ နာလကပုဏ္ဏားရွာ၌ ရူပသာရိပုဏ္ဏား သူဌေးကတော်၏ သားဖြစ်၍ အမည်အားဖြင့် ဥပသေနသူငယ်ဟု အမည်တွင်လေသည်။ ဥပသေနသူငယ်သည် အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် ဗေဒင်သုံးပုံတို့ကို သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီးနောက်

မြတ်စွာဘုရားရှင်အထံတော်၌ တရားနာရ၍ သဒ္ဓါတရား ကြီးမားစွာ ဖြစ်ရှိကာ သာသနာဝန်ထမ်း ရှင်ရဟန်းပြုလေသည်။

အရှင်ဥပသေနသည် မိမိကိုယ်တိုင်က ရဟန်း၀ါ တစ်၀ါရှိလျှင် "အရိယသံဃာတို့၏ခန်းကြီးကို ငါတိုးချဲ့ပေအုံ့" ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် အမျိုးကောင်းသားတယောက်ကို မိမိ၏အယ်၌ ရှင်ပြုပေးပြီးနောက် ရဟန်းခံ၍ ပေးလေသည်။ အရှင်ဥပသေနသည် ထိုနှစ် ၀ါကျွတ်၍ ပ၀ါရဏာပြုပြီးသော် ဥပဇ္ဈာယ်ယူ အတူနေ သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့် ထိုရဟန်းငယ် တစ်၀ါရှိသော အခါ၌ မိမိကိုယ်တိုင်က နှစ်၀ါရှိသူဖြစ်ကာ "မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ငါ့ကိုမြင်လျှင် နှစ်သက်တော်မူလိမ့်မည်"ဟု အထင်ရောက်လျက် သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့်ရဟန်းငယ်ကို ခေါ်ဆောင်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့ အဖူးအမြော် ရောက်ရှိလာလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ကိုယ်တော်မြတ်ကိုရှိခိုး၍ အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ထိုင်နေသော အရှင်ဥပသေနကို "ရဟန်း....သင်သည် ဘယ်နှစ်၀ါ ရှိပြီနည်း"ဟု မေးတော်မူလေ၏။ အရှင်ဥပသေနက "မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်သည် ၂-၀ါရှိပါပြီဘုရား"ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထုဖန် ဆက်၍ "ရဟန်း....၌ သင်နှင့်အတူပါသော ရဟန်းသည်ကား ဘယ်နှစ်၀ါရှိပြီနည်း"ဟု မေးတော်မူပြန်၏။ အရှင်ဥပသေန-က "၁-၀ါရှိပါပြီ မြတ်စွာဘုရား...."ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် တဖန်ဆက်၍ "ရဟန်း....၌ ၁-၀ါရှိပြီးသော ရဟန်းသည်သင်နှင့် အဘယ်သို့ တော်စပ်သနည်း"ဟု မေးတော်မူပြန်လေ၏။ အရှင်ဥပသေန-က "တပည့်တော်၏သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့် ဖြစ်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား...."ဟု လျှောက်ထားသော အခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်ဥပသေနကို "မင်ဖိုလ်မရကိစ္စမပြီး အချည်းနှီးသောယောက်ျား....သင်သည် အလွန်လျှင်မြန်စွာ ပစ္စည်းလေးပါး ပေါများရန်အလို့ငှါ လည်ဘိ၏"ဟု အပြစ်တင်စကား မိန့်ကြားတော်မူ၍ အကြောင်းပေါင်းများစွာတို့ဖြင့်

ကဲ့ရဲ့တော်မူပြီးလျှင် ဤအရှင်ဥပသေန၏ မိမိက ဆယ်ဝါမပြည့်သေးပဲ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ ပြိုလုပ်ကာ သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့်ကို ရဟန်းခံပေးမှုတည်းဟူသော အကြောင်းအရာ နိဒါန်းဝတ္ထုဌ—

"ရဟန်းတို့....ဆယ်ဝါမပြည့်သေးသော ရဟန်းသည် (ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ ပြိုလုပ်၍ ပဉ္စင်းလောင်းကို) ရဟန်းခံ၍ မပေးအပ်, မပေးကောင်း၊ ရဟန်းခံ၍ ပေးခဲ့လျှင် ထို ရဟန်းအား ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်စေ။

ရဟန်းတို့.....ဆယ်ဝါပြည့်ပြီးသော ရဟန်းသည်ဌင်း, ဆယ်ဝါထက်ကျော်လွန်သောရဟန်းသည်ဌင်း(ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပြိုလုပ်၍ ပဉ္စင်းလောင်းကို) ရဟန်းခံပေးရန် ငါဘုရား ခွင့်ပြု၏"—

ဟု ဤ သိက္ခာပုဒ် ၂-ရပ်ကို ပညတ်တော်မူလေ၏။ (ပိဋကတ်မြန်မာပြန် ဝိနည်း မဟာဝဂ်ပါဠိ စာမျက်နှာ ၇၇-မှ စ၍ ဤဝတ္ထု၊ အကျယ်ကို ကြည့်ရှုမှတ်သားရာ၏)။

အရှင်ဥပသေနသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အထံတော်မှ (စောစောက ရည်မှန်းသည့်အတိုင်း အချီးမွမ်းကို မခံရပဲ) အကဲ့ရဲ့ကိုသာ ခံရပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရှိခိုးပြီးလျှင် "ငါသည် ဤယခု (ကဲ့ရဲ့တော်မူလိုက်သည့်) လပြည့်ဝန်းအတူ ကျက်သရေရှိလှသော ခံတွင်းတော်ဖြင့်ပင် တနေ့ခဏ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပရိသတ်ကို အကြောင်းပြု၍ပင် ကောင်းကြီးပေးတော်မူစေမည်"ဟု ကြံစည် အောက်မေ့ကာ ထိုနေ့ခဏပင် တနေရာသို့ သွား၍ ဝိပဿနာဂကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းအားထုတ်လေလျှင် ရက်မျှားမကြာမီမှာပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏။

တပည့်ပရိသတ်ကို မေးမြှိုဆုံးမတော်မူခြင်း

ထိုမှ နောက်အခါ အရှင်ဥပသေနမထေရ်မြတ်သည် အမျိုးကြီးမှ တောထွက်၍ ရဟန်းပြုသူ ဖြစ်သည့်ပြင် မြေအပြင်ဝယ် အလွန်ထင်ရှားသော တရားဟောကောင်းသည့် = ဓမ္မကထိက

ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ဖြစ်တော်မူ၏၊ သို့ရကား မထေရ်မြတ်၏ တရား စကားဌ ကြည်ညိုကြ၍ရင်း, ဆွေးမျိုး, မိတ်သင်္ဂဟတို့ အိမ်များမှ ထွက်ကြ၍ရင်း များစွာသော အမျိုးကောင်းသား သူငယ်တို့သည် အရှင်ဥပသေန ရဟန္တာမထေရ်၏ အထံ၌ ရှင်ပြုကြကုန်၏။ ထိုသို့ ရှင်ပြုရာ၌ အရှင်ဥပသေနမထေရ်သည် "သူငယ်တို့.....ငါသည် တောကျောင်းနေပုဂ္ဂိုလ် = အာရညကင် ဓုတင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်၊ သင်တို့သည်လည်း ငါကဲ့သို့ပင် တောကျောင်းနေ ပုဂ္ဂိုလ် = အာရညကင်ဓုတင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်နိုင်ကြပါလျှင် ရှင်သာမဏေ ပြုကြကုန်လော့"ဟု မိန့်ဆိုကာ ဓုတင်တဆယ့် သုံးပါးတို့ကို ပြောပြတော်မူလေသည်၊ ထိုသို့ ပြောပြ၍ "တပည့်တော်တို့ စွမ်းနိုင်ကြပါသည်"ဟု ပြောဆိုသော သူငယ်တို့ကိုမှ ရှင်သာမဏေပြု၍ ပေးတော်မူလေ၏။ ထိုသာမဏေငယ်တို့သည် မိမိတို့ စွမ်းအားရှိကြသည့် အလျောက် ထိုထို ဓုတင်အကျင့် ပဋိပတ်တို့ကို ဆောက်တည် ကျင့်သုံးကြလေကုန်၏။ အရှင်ဥပ-သေနမထေရ်မြတ်သည် မိမိကိုယ်တိုင်က ရဟန်းသိက္ခာ ဆယ်ဝါ ရရှိသောအခါ၌ ဝိနည်းပိဋကတ်ကို နှိုင်နင်းစွာ လေ့လာပြီးလျှင် ထိုသာမဏေအားလုံးတို့ကို ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပြုလုပ်ကာ ပဉ္စင်းခံ၍ ပေးလေ၏။ ဤသို့လျှင် အရှင်ဥပသေနမထေရ်၏ အထံ၌ ရဟန်း ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိကြသော ရဟန်းအခြံအရုံတို့မှာ (၅၀၀) ငါးရာမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်၏။

ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်မှန် ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်တော်၌ နေတော်မူစဉ် "ရဟန်းတို့...ငါဘုရားသည် လ-ဝက်(=၁၅ ရက်)ပတ်လုံး တပါးတည်း ကိန်းအောင်းနေထိုင် ရန် အလိုရှိ၏"ဟု ရဟန်းသံဃာအား မိန့်ကြား၍ တပါးတည်း နေတော်မူခဲ့ ဖြစ်၏။ ရဟန်းသံဃာသည်လည်း "အကြင်ရဟန်း သည် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ရန် ချဉ်းကပ်၏၊ ထိုရဟန်းကို ပါစိတ်အာပတ်ကို ဒေသနာကြားစေအပ်၏"ဟု ကတိကဝတ်ကို ပြု၍ ထားလေသည်။

ထိုအခါ အရှင်ဥပသေနမထေရ်သည် "မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြော်အံ့"ဟု ကြံစည်၍ မိမိပရိသတ်နှင့် အတူတကွ ဧတဝန် ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို ဆည်း ကပ်ဝပ်လျှိုး ရှိခိုးပြီးနောက် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် စကားဖြစ်စိမ့်သောငှါ မထေရ်၏သင်္ခါဝိဟာ-ရိက ရဟန်းငယ်တပါးကို "ချစ်သား....သင်သည် ပံသုကူလာဂ်နှုံ-တို့ကို နှစ်သက်အပ်ပါကုန်၏လော"ဟု မေးတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ ရဟန်းငယ်သည် "မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်သည် ပံသုကူသက်နှုံးတို့ကို မနှစ်သက်အပ်ပါကုန်"ဟု စကားပလွင်ခံ၍ မိမိ၏ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၌ ရှိသေခြင်းကြောင့် ပံသုကူဝတ်ဆောင် ကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ကြားလေ၏။ ဤ အကြောင်းဝတ္ထု၌ မြတ်စွာဘုရားသည် "သာဓု သာဓု ဥပသေန...." စသည်ဖြင့် အရှင်ဥပသေနမထေရ်အား သာဓုကောင်းကြီး ပေး တော်မူပြီးလျှင် အကြောင်းပေါင်းများစွာတို့ဖြင့် ဂုဏ်ကျေးဇူး စကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။ ။(ဤကား အကျဉ်းတည်း၊ အကျယ်ဝတ္ထု အကြောင်းအရာကို ဝိနည်းပိဋကတ် မြန်မာပြန် ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော် စာမျက်နှာ ၃၅၅၊ ၂-ကောသိယဝဂ်၊ ၅-နိသီဒနသန္ထတသိက္ခာပုဒ်၌ ကြည့်ရှုမှတ်ယူကုန်ရာ၏။ အထူး မှာ – ဝိနည်းပါဠိတော်၌ "ဗုဒ္ဓေ ဘိက္ခဝေ ဝေမာသံ ပဋိသလ္လီယိတုံ=ရဟန်းတို့....ငါဘုရားသည် သုံးလပတ်လုံး တပါး တည်း ကိန်းအောင်းနေထိုင်ရန် အလိုရှိ၏"-စသည်ဖြင့် လာရှိ သည်၊ အဂ်ုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ၌ကား "လ-ဂက် (၁၅-ရက်) ပတ်လုံး"ဟု အဆိုရှိသည်၊ ပါဠိတော်အတိုင်း "သုံးလပတ်လုံး" ဟူ၍သာ မှတ်ယူရာ၏)။

(ဂ) စေတဒက်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ် အရိယာသံဃာ တော်တို့၏ အလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် ဤသာသနာတော် ဝယ် အရှင်ဥပသေနမထေရ်ကို—

"တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ သမ္ဗဇ္ဈ-ပါသာဒိကာနံ ယဒိဒံ ဥပသေနော ဝင်္ဂန္တပုတ္တော = ရဟန်းတို့....ထက်ဝန်းကျင် (=ပရိသတ်နှင့်တကွ) ကြည်ညိုဖွယ်ရှိကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် ဝင်္ဂန္တပုတ္တရား၏သား ဥပသေန-ရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ "သမ္ဗဇ္ဈပါသာဒိက = ထက်ဝန်းကျင် (=ပရိသတ်နှင့်တကွ) ကြည်ညိုဖွယ်ရှိသောအရာ" ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ရာထူးခွဲ ထားတော်မူလေ၏။

အရှင်ဥပသေနမထေရ် ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူခြင်းအကြောင်း

အခါတပါးခွဲ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်နှင့် အရှင်ဥပသေနမထေရ်တို့သည် ရာဇဂြိဟ်ပြည် ယင်းတိုက်တော သပ္ပသောဏ္ဍိက (မြေပါးပျဉ်းနှင့်တူသော) လိုဏ်ဂုဟာ သီဘင်းသုံးနေတော်မူကြကုန်၏။ ထိုအခါ အရှင်ဥပသေန၏ ကိုယ်ပေါ်ခွဲ မြွေဆိုးတကောင် ကျရှိလာ၏။

(ဤခွဲ။ ။အရှင် ဥပသေနမထေရ်သည် ဆွမ်းစားပြီးနောက် သင်္ကန်းကြီးကို ကိုင်ရ=ဝတ်ရ လိုဏ်ရိပ် (=လိုဏ်အတွင်း)ခွဲ ပြူတင်းပေါက်မှ ဝင်လာသော လေပြည်လေညှင်း တိုက်ခတ်အပ်လျက် ထိုင်နေကာ နှစ်ထပ်သင်းပိုင်ကို ချုပ်ရ နေတော်မူလေသည်။ ထိုခဏခွဲ လိုဏ်မိုးပေါ်ဝယ် မြွေဆိုးယေ၂-ကောင်တို့ မြူးထူးပျော်ပါး ကစားနေရာမှ တကောင်သည် လိမ့်ကျ၍ မထေရ်၏ပခုံးစွန်းခွဲ လွှမ်းအုပ်တည်လာလေသည်။ ထိုမြွေသည်ကား မြွေကောင်းမဟုတ်၊ ဖုဋ္ဌဝိသခေါ်သည့် ထိရုံနှင့်အဆိပ်တက်သော မြွေဆိုးဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ကျရာနေရာမှစ၍ မထေရ်၏ကိုယ်ခွဲ ထိုမြွေ၏အဆိပ်သည် ဆီမီးတောက်က ဆီမီးစာကို ကုန်စေသည့်အလား တရိပ်ရိပ် ပျက်စေလျက် တက်လေ၏။

မထေရ်သည် အဆိပ်ပြင်းထန်စွာ တက်သည်ကို သိမြင်တော်မူ၍ အဆိပ်၏ ပကတိသဘောအားဖြင့် ကျလျှင်ကျခြင်း မီးဟုန်းဟုန်းတောက်ကာ ဖရိုဖရဲပျက်စီးနိုင်သော်လည်း မိမိ၏ တန်ခိုးအစွမ်းဖြင့်

"ဤခန္ဓာကိုယ်အတွေ့ဘောသည် လိုဏ်အတွင်း၌ မယှက်စီးပါစေလင့်"ဟု အဓိဋ္ဌာန်တော်မူကာ ဟန့်တား၍ ထားတော်မူလေ၏။

ထိုနောင်မှ အရှင်ဥပသေနသည် ရဟန်းတို့ကို ခေါ်ပြီးလျှင် "ငါ့ရှင်တို့....လာကြကုန်၊ ဤကိုယ်သည် ဤနေရာ၌ ဖွဲ့ဆုပ်ကဲ့သို့ ဖရိုဖရဲ ကျမသွားမီ ငါ၏ ဤကိုယ်ကို ညောင်စောင်းငယ်ပေါ်သို့ တင်ပြီးလျှင် အပြင်သို့ ထုတ်ကြကုန်"ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် အရှင်ဥပသေနမထေရ်ကို—

"ငါတို့သည် အရှင် ဥပသေန၏ ကိုယ်အမှုအရာ ဖောက်ပြန်ခြင်း, မျက်စိ-စသော ဇုန္ဒြေတို့ဖောက်ပြန်ခြင်းကို အလျှင်းပင် မတွေ့မြင်ကြရပါကုန်၊ ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် အရှင်ဥပသေနသည် 'ငါ့ရှင်တို့....လာကြကုန်၊ဤကိုယ်သည် ဤနေရာ၌ ဖွဲ့ဆုပ်ကဲ့သို့ ဖရိုဖရဲ ကျမသွားမီ ငါ၏ ဤကိုယ်ကို ညောင်စောင်းငယ်ပေါ်သို့ တင်ပြီးလျှင် အပြင်သို့ ထုတ်ကြကုန်'ဟု ဤသို့ ပြောဆိုဘိ၏"—

ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ ။(ဤ၌ သေခါနီးသော လူသာမန်တို့မှာ ကိုယ်လက်ဖောက်ပြန်တုန်လှုပ်ခြင်း,မျက်စိမျက်နှာပျက်ခြင်းစသည်တို့ ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့ အရှင်ဥပသေနမထေရ်မှာ ထိုအမှုအရာများ လုံးဝမရှိသဖြင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာက ထိုကဲ့သို့ မိန့်ဆိုတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်)။

ထိုအခါ အရှင်ဥပသေနမထေရ်သည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်ကို—

"ငါ့ရှင်သာရိပုတ္တရာ....အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် 'ငါသည် မျက်စိဟူ၍ရင်း, မျက်စိသည် ငါ့ဥစ္စာဟူ၍ရင်း, ငါသည် နှာ = နှာသည် ငါတည်းဟူ၍ရင်း နှာသည် ငါ့ဥစ္စာ ဟူ၍ရင်း, ငါသည် နှာခေါင်းတည်း = နှာခေါင်းသည် ငါတည်းဟူ၍ရင်း နှာခေါင်းသည် ငါ့ဥစ္စာဟူ၍ရင်း, ငါသည် လျှာတည်း = လျှာသည် ငါတည်းဟူ၍ရင်း လျှာသည် ငါ့ဥစ္စာဟူ၍ရင်း, ငါသည် ကိုယ်တည်း=ကိုယ်

သည် ငါတည်းဟူ၍ရင်း ကိုယ်သည် ငါ့ဥစ္စာဟူ၍ရင်း, ငါသည် စိတ်တည်း = စိတ်သည် ငါတည်းဟူ၍ရင်း စိတ်သည် ငါ့ဥစ္စာဟူ၍ရင်း' ဤကဲ့သို့ ဒိဋ္ဌိဖြင့် အလွဲထင်မှု, တဏှာဖြင့် အလွဲထင်မှု ရှိနေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ (သန္တာန်မှာ) သာ (သေခါနီးအခါ) ကိုယ်အမူပြုရာ ဖောက်ပြန်ခြင်း, မျက်စိ-စသောဇုန္ဒြေတို့ ဖောက်ပြန်ခြင်းများ ဖြစ်လေရာ၏။

ငါ့ရှင်သာရိပုတ္တရာ...အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် 'ငါသည် မျက်စိတည်း = မျက်စိသည် ငါတည်းဟူ၍ရင်း မျက်စိသည် ငါ့ဥစ္စာတည်းဟူ၍ရင်း, (၀) ငါသည် စိတ်တည်း = စိတ်သည် ငါတည်းဟူ၍ရင်း စိတ်သည် ငါ့ဥစ္စာတည်းဟူ၍ရင်း' ဤကဲ့သို့ ဒိဋ္ဌိဖြင့် အလွဲထင်မှု, တဏှာဖြင့် အလွဲထင်မှု လုံး၀မရှိသော ငါ၏(သန္တာန်မှာ) ယခုလို သေခါနီးအခါ ကိုယ်အမူအရာ ဖောက်ပြန်ခြင်း, မျက်စိ-စသော ဇုန္ဒြေတို့ဖောက်ပြန်ခြင်းများ အဘယ်မှာ ဖြစ်နိုင်မည်နည်း = မဖြစ်သည်သာတည်း"—

ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်သည် အရှင်ဥပသေနမထေရ်ကို—

"အရှင်ဥပသေန၏သန္တာန်မှာ ယခုလို သေခါနီးအခါ ကိုယ်အမူအရာဖောက်ပြန်ခြင်း, မျက်စိ-စသော ဇုန္ဒြေတို့ ဖောက်ပြန်ခြင်းများ မဖြစ်ပဲရှိမှာပါ၊ အရှင်ဥပသေနသည် အချိန်ကြာမြင့်စွာကပင် ငါဟု-စွဲယူမှု = ဒိဋ္ဌိ, ငါ့ဥစ္စာ ဟု-စွဲယူမှု=တဏှာ, ငါဟု-ထောင်လွှားမှု=မာနာနုသယ = ဤတရားသုံးပါးကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်နုတ်အပ်ပြီးပြီကိုး။ ထိုကြောင့်ပင် အရှင်ဥပသေန၏ သန္တာန်မှာ 'ငါသည် မျက်စိတည်း = မျက်စိသည် ငါတည်းဟူ၍ရင်း မျက်စိသည် ငါ့ဥစ္စာတည်းဟူ၍ရင်း, (၀) ငါသည် စိတ်တည်း = စိတ်သည် ငါတည်းဟူ၍ရင်း,စိတ်သည် ငါ့ဥစ္စာတည်း

ဟူ၍ဂုဏ်း' ဤကဲ့သို့ ဒိဋ္ဌဖြင့် အလွဲထင်မှု, တဏှာဖြင့် အလွဲထင်မှုများ လုံးဝမဖြစ်နိုင်တော့ချေ"—

ဟု ချီးမွမ်းစကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

ထိုနောက် ရဟန်းတို့သည် အရှင်ဥပသေနမထေရ်၏ ကိုယ်ကို ညောင်းစောင်းယယ်ပေါ်သို့ တင်ပြီးလျှင် အပြင်သို့ လုတ်ဆောင်ကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ အရှင်ဥပသေနမထေရ်၏ ကိုယ်သည် ထိုနေရာ၌ပင် (= အပြင်သို့ ထုတ်၍ထားရာအရပ်ဝယ် ညောင်စောင်းယယ်ပေါ်မှာပင်) ဖွဲ့ဆုပ်ကဲ့သို့ ဖရိုဖရဲ ကျ၍သွားကာ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ပြီး ဘုံဇာတ်သိမ်းတော်မူလေသတည်း။

(ဤအကြောင်းအရာများကား သဒ္ဓေယ္ယတနဝဂ္ဂသံယုတ် ပိဋကတ်မြန်မာပြန် "သံ မြန် ၂" မျက်နှာ ၂၅၉၊ ဥပသေနအာသီဝိသသုတ်နှင့် ရင်းအဖွင့် အဋ္ဌကထာတို့၌ လာရှိ၏)။

ဤကား အရှင်ဥပသေန-ဝင်္ဂန္တပုတ္တမထေရ် အကြောင်းတည်း။

---

(၂၅) အရှင်ဒမ္မမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤအရှင်ဒမ္မမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ ဟံသာဝတီမင်းနေပြည်ဝယ် အမျိုးကောင်းအိမ်၌ ဖြစ်၍ အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် ရှေးမထေရ်အလောင်းများနည်းတူ ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်ကာ တရားနာစဉ် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို "ရဟန်းသံဃာအတွက် နေရာခင်းပေးကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ရာထူး"၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး = ဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်းပတ္ထနာချက် အန္တရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ ရှေးနည်း

အတူ ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူကာ ကျောင်းတော်သို့ ဖဲကြွတော်မူလေ၏။

တောင်ထိပ်၌ တရားအားထုတ်ခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် ကဿပမြတ်စွာ သာသနာတော် ဆုတ်နစ်(အားနွဲ့) သောအခါဝယ် အမျိုးကောင်းသားဖြစ်ကာ သာသနာဝန်ထမ်း ရဟန်းပြုလေသည်။ ထိုရဟန်းနှင့် အတူတကွ အခြားရဟန်းတော် ခြောက်ပါး ဤသို့အားဖြင့် သူတော်ကောင်းရဟန်းတော် ခုနစ်ပါးတို့သည် စိတ်တူသဘောတူဖြစ်ကြ၍ သာသနာတော်၌ မရိုသေမှုပြုကြသည့် အခြားသူများကို မြင်တွေ့ကြရလေလျှင် "ငါတို့သည် ဤမြို့တွင်း, ရွာတွင်း၌ နေ၍ အဘယ်သာသနာမှ ပြုနိုင်ကုန်အုံ့နည်း= မပြုနိုင်ကြမည်သာ ဖြစ်ကုန်၏၊ တနေရာရာ၌ သွားရောက်ကြကာ ရဟန်းတရား ပွါးများကြိုးကုတ် အားထုတ်ကြ၍ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ ဆုံးအောင် ပြုကြကုန်စို့" ဟု တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းကြကာ အလွန်မြင့်သော တောင်တတောင်သို့ သွားရောက်ကြ၍ လှေကားဖြင့် တောင်ထိပ်သို့ တက်ရောက်ကြပြီးလျှင် "မိမိ၏ စိတ်အစွမ်းကို သိသူတို့သည် လှေကားကို တွန်းချလိုက်ကြကုန်လော့၊ အသက်၌ တွယ်တာကုန်သောသူတို့သည် ပြန်၍ဆင်းကြကုန်လော့၊ နောက်အခါကျမှ နှလုံးပူပန်ရှိကြသည် မဖြစ်ကြလင့်" ဟု ပြောဆို၍ ရဟန်းတော် ခုနစ်ပါးလုံးပင် အသက်ကိုစွန့်၍ ရဟန်းတရား အားထုတ်ရန် စိတ်သဘောတူညီကြလျက် လှေကားကို တွန်းချလိုက်ကြပြီးလျှင် "ငါ့ရှင်တို့....ရဟန်းတရား အားထုတ်မှု၌ မမေ့မလျော့သူများ ဖြစ်ကြကုန်လော့" ဟု အချင်းချင်း ဆုံးမတော်မူကြ၍ မိမိတို့ စိတ်နှစ်သက်ရာအရပ်တို့၌ နေထိုင်ကြပြီးလျှင် ရဟန်းတရားကို အသက်စွန့်၍ ပွါးများကြိုးကုတ် အားထုတ်ကြလေကုန်၏။

ထိုရဟန်းတော် ခုနစ်ပါးတို့အနက် သံဃမထေရ်ကြီးသည် ငါးရက်မြောက်သောနေ့၌ အရဟတ္တမိုလ်သို့ ရောက်၍ "ငါ့အဖိုရာ

ရဟန်းကိစ္စ ပြီးလေပြီ၊ ငါသည် ဤတောင်ထိပ်၌ အဘယ်အမှု ပြုရအံ့နည်း = ပြုရန်မရှိတော့ပြီ"ဟု ဆင်ခြင်တော်မူ၍ တန်ခိုးဖြင့် မြောက်ကျွန်းမှ ဆွမ်းကို ယူဆောင်တော်မူခဲ့ပြီးလျှင် ကျွန်သော အဖေ၏ရဟန်းခြောက်ပါးတို့ကို "ငါ့ရှင်တို့....ဤဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေး ကြကုန်လော့၊ ဆွမ်းခံခြင်းကိစ္စသည် ငါ့တာဝန်ရှိပါစေ၊ ငါ့ရှင် တို့သည် မိမိ၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ကိုသာ အားထုတ်ကြကုန်လော့" ဟု အားပေးစကား ပြောကြားလေ၏။ ဤအခါ ကျွန်သော ရဟန်းတော် ခြောက်ပါးတို့သည် "ငါ့ရှင်....ငါတို့သည် လေကားကို တောင်ပေါ်မှ တွန်းချလိုက်ကြစဉ်က 'အကြင်သူသည် ရှေးဦးစွာ လောကတွေ့ရှာတရားကို မျက်မှောက်ပြုရ၏၊ ထိုသူသည် ဆွမ်းခံ၍ ကျွေးရမည်၊ ထိုသူ ယူဆောင်လာသောဆွမ်းကို ကျွန်သော ရဟန်းတို့သည် စားကြ၍ ရဟန်းတရားကို အားထုတ်ကြလိမ့်မည်' ဟူ၍မျှား ကတိကဝတ်စကား ပြောကြားခဲ့ပါကုန်သလော" ဟု မေးကြလေကုန်၏။ သံဃထေရ်ကြီးက "ထိုသို့ ပြောကြားခဲ့မှု မရှိပါ ငါ့ရှင်တို့...." ဟု မိန့်ဆိုလေလျှင် ကျွန်သော ရှဟန်းတော် ခြောက်ပါးတို့သည် "အရှင်ဘုရားတို့သည် မိမိ၏ ရှေးကောင်းမှု အကြောင်းကြောင့် လောကတွေ့ရှာတရားကို အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရရောက်တော်မူခဲ့ကြပါပြီ၊ တပည့်တော်တို့သည်လည်း စွမ်းနိုင်ကြ ပါမူ သံဃာဝင်ဒုက္ခအဆုံးကို ပြုနိုင်ကြပါလိမ့်မည်၊ အရှင်ဘုရား တို့သည် အလိုရှိရာ အရပ်သို့ ကြွတော်မူကြပါကုန်လော့" ဟု လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။

သံဃထေရ်ကြီးသည် ထိုရဟန်းတော်ခြောက်ပါးတို့ကို သိစေ ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ရကား အနည်းနည်းပြောဆို၍ မရသည့်အဆုံး၌ ချမ်းသာရာအရပ်ဝယ် ဆွမ်းဘုဉ်းပေး၍ အလိုရှိရာသို့ ကြွသွား တော်မူလေ၏။ အခြားတပါး အနုထေရ်(= ဒုတိယထေရ်)သည် ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ အနာဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်၍ ရှေး မထေရ်ကြီးနည်းတူပင် မြောက်ကျွန်းမှ ဆွမ်းကို ယူဆောင်လာ၍ ဖိတ်မနှစ်စကား ပြောကြားပါသော်လည်း ရှေးအတူပင် မရသည့် အဆုံး၌ ချမ်းသာရာအရပ်ဝယ် ဆွမ်းဘုဉ်းပေး၍ အလိုရှိရာ

အရပ်သို့ ကြွသွားတော်မူလျက် ထိုဘဝမှ စုတိပြတ်ကြွေ သေလွန်လတ်သော် သုဒ္ဓါဝါသ ဗြဟ္မာ့ဘုံ၌ ဖြစ်လေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ကျန်သော မထေရ်ငါးပါးတို့သည် ထိုဘဝ၌ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို မရကြပဲ ထိုဘဝမှ စုတေကြလေသော် ဗုဒ္ဓန္တရ အသင်္ချေယျတကပ်ပတ်လုံး နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားကြ၍ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် ထိုထိုအမျိုးတို့၌ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ (၁) တယောက်သည် ဂန္ဓာရတိုင်း တက္ကသိုလ်ပြည်၌ မင်းနန်းတော်ဝယ် (ပုက္ကုသာတိမင်း) ဖြစ်၍လာ၏၊ (၂) အခြားတယောက်သည် ပဗ္ဗတေယျတိုင်း (တနည်း မဇ္ဈန္တိကတိုင်း)ဝယ် ပရိဗိုဗ်မ၏ ဝမ်း၌ (သဘိယ ပရိဗိုဗ်) ဖြစ်၍လာ၏၊ (၃) အခြားတယောက်သည် ဗာဟိယတိုင်းဝယ် သူကြွယ်အိမ်၌ (ဗာဟိယ) ဖြစ်၍လာ၏၊ (၄) အခြားတယောက်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ဝယ် သူကြွယ်အိမ်၌ (ကုမာရ-ကဿပသူငယ်) ဖြစ်၍လာ၏၊ (၅) အခြားတယောက် (=၅၂ ဒဗ္ဗမထေရ်၏အလောင်း) သည် မလ္လတိုင်း အနုပိယမြို့ဝယ် မလ္လမင်းတဦး၏ နန်းအိမ်၌ ပဋိသန္ဓေ ယူခဲ့ကုန်လေ၏။

ထိုသူငယ်၏ မိခင်သည် သူငယ်ကို ဖွားမြင်ခါနီးကာလ၌ စုတိပြတ်ကြွေ သေလွန်ခဲ့လေသည်၊ ထိုမိခင်၏ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်ကို သုသာန်သို့ ဆောင်ယူကြကာ ထင်းပုံထက်၌တင်၍ ဖုတ်ကြသည်းမီးသင်္ဂြိုဟ်ကြလေကုန်၏။ ထိုမိခင်၏ ဝမ်းသားလွှာသည် မီးအရှိန်ပြင်းထန်စွာ လောင်ဟပ်ရကား နှစ်ခြမ်းကွဲ၍ သွားလေသည်။ သူငယ်သည် မိမိ၏ကောင်းမှု ကုသိုလ်အစွမ်းကြောင့် ကောင်းကင်သို့ လွင့်စဉ်ပျံတက်ကာ တခုသော နေဇာမြက်ပုံပေါ်၌ ကျလေ၏။ ထိုသူငယ်ကို ကောက်ယူခဲ့ကြ၍ အဖွားဖြစ်သူအား ပေးအပ်ကြလေသည်။ အဖွားဖြစ်သူသည် ထိုသူငယ်၏ အမည်ကို မှည့်လတ်သော် နေ့ဇာမြက်ပုံပေါ်၌ ကျရှောက်ကာ

အသက်ရှင်ရလေသောကြောင့် "ဒဗ္ဗ"ဟူ၍ သူ့ယောက်ခ၏ အမည်ကို မှည့်ခေါ်လေ၏။

(ဤ၌။ ။ဒဗ္ဗတ္ထမ္ဘော နိုပတိ-ဟု အဂ်ုတ္တိရ်အဋ္ဌကထာ, သာရတ္ထဒီပနီ ဋီကာ, ထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာတို့၌ ဖွင့်ပြသောကြောင့် "ထင်းပုံ (သို့မဟုတ် သစ်သားတိုင်အနီး)၌ ကျွေးရောက်လေ၏"ဟု အနက် မြန်မာပြန်ဆိုသင့်သော်လည်း အပဒါန်ပါဠိတော် ဒုတိယအုပ် မျက်နှာ ၁၂၄၊ ဒဗ္ဗ-မလ္လပုတ္တထေရာပဒါန် ဂါထာနံပါတ် ၁၄၃-၌ "ပတိတော ဒဗ္ဗပုဋ္ဌမ္ပိ၊ တတော ဒဗ္ဗောတိ ဝိဿုတော"ဟူ၍ လာသောကြောင့် "နေဇာမြက်ပုံ ပေါ်၌ ကျွေးလေ၏"ဟု မြန်မာပြန်ဆိုသည်၊ ထင်းပုံ(သို့မဟုတ်)သစ်သား တိုင်၌ကျလျှင် သက်သာမည်မဟုတ်။ ဒဗ္ဗသဒ္ဒါသည် နေဇာမြက်ကိုလည်း ဟောသည်၊ ဒဗ္ဗပုဋ္ဌမ္ပိ=နေဇာမြက်ပုံပေါ်၌။ ပတိတော=ကျွေးပြီ-ဟု အနက်ပေးမှသာ အနက်လည်းသိသာ, အသက်ရှင်ဖွယ်ရာလည်း ရှိလေသည်။)

ဒဗ္ဗသူ့ယောက်ခ အသက်ခုနစ်နှစ်အရွယ် ရှိသောအခါ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်းအပေါင်းခြံရံလျက် မလ္လတိုင်း၌ ဒေသစာရီကြွချီတော်မူလတ်သော် အနုပိယမြို့သို့ ရောက်၍ အနုပိယ သရက်တော၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူ၏။ ဒဗ္ဗသူ့ယောက်သည် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ရ၍ သဒ္ဓါကြည်ညိုလှသောကြောင့် ရှင်ရဟန်းပြုလိုရကား အဖွားဖြစ်သူကို "အိုအဖွား....အကျွန်ုပ်သည် မြတ်စွာဘုရားအထံတော်၌ ရှင်ရဟန်းပြုပါရစေ"ဟု ခွင့်ပန် ပြောကြားလေ၏။ အဖွားဖြစ်သူသည် "ကောင်းပြီ ချစ်မြေး...."ဟု ပြောဆိုကာ ဒဗ္ဗသူ့ယောက်ကို ခေါ်ဆောင်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် "မြတ်စွာဘုရား....ဤတပည့်တော်မ၏ မြေး ဒဗ္ဗသူ့ယောက်ကို ရှင်ရဟန်း ပြုပေးတော်မူကြပါဘုရား"ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်မြတ်၏အနီး၌ရှိသော ရဟန်းတော်တပါးအား "ရဟန်း....ဤသူ့ယောက်ကို ရှင်ပြုပေးလိုက်လော့" ဟု မိန့်တော်မူကာ အချက်အမှတ် ပေးတော်မူလေ၏။ ထိုမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ စကားတော်ကို ကြားနာပြီးနောက် ဒဗ္ဗသူ့ယောက်ကို ရှင်ပြုပေးလတ်သည်ရှိသော် တစပဉ္စက-ကမ္မဋ္ဌာန်း

ကို ပြောကြားလေ၏။ (ဆံရိတ်ခြင်းသည် ရှင်ပြုမှုအစ ဖြစ်သည်၊ ဆံရိတ်ခါနီးဝယ် တစပ္ပုဏ-ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရှင်ပြုပေးသော ဆရာက ရှင်လောင်းအား ပြောပြရမြဲဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ဒမ္မသူဝယ်သည် ဆရာမထေရ် ပြောပြသည့် တစပ္ပုဏ-ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းနှလုံးသွင်းလျက် ဆံအရိတ် ခံနေလေသည်)။

ဒမ္မသူဝယ်သည် မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်သည့်ပြင် လွန်ခဲ့သော ကမ္ဘာတသိန်းထက်က ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်ဝယ် မဟာသာဝက ဗေဒေါဆုပန်ဗျာဒိတ်ခံခဲ့သူဖြစ်ရကား ပဌမဆံအဝန်းကို ရိတ်ချလိုက်လျှင်ပင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေ၏၊ ဒုတိယဆံအဝန်းကို ရိတ်ချလိုက်သောအခါ သကဒါဂါမိဖိုလ်၌တည်၍, တတိယဆံအဝန်းကို ရိတ်ချလိုက်သောအခါ အနာဂါမိဖိုလ်၌တည်ပြီးလျှင်, ဆံအားလုံးကို ရိတ်ချလိုက်ခြင်းနှင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုရခြင်း ဤနှစ်ပါးသည် မရှေးမနှောင်း တပြိုင်နက်ဖြစ်ကာ သင်ဓုန်းကိစ္စ နောက်ဆုံး အဖျားခ်ီ ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် မလ္လတိုင်းခ်ီ ချေချွတ်ရမည့် သတ္တဝါ ရှိသလောက် နေတော်မူ၍ ဈာဏ်ပြုတ်ပြည်သို့ ကြွရောက်ပြီးလျှင် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်၌ ယာဂုထ်မွေ့လျော်နေတော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရားနှင့် အတူတကွ အရှင်ဒမ္မ ရဟန္တာမထေရ်သည်လည်း လိုက်ပါတော်မူခဲ့လေသည်။ ဈာဏ်ပြုတ်ပြည်၌ အရှင်ဒမ္မ ရဟန္တာသည် ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်လျက် မိမိ၏ ရဟန်းအလုပ်ကိစ္စ ပြီးစီးခြင်းကို ရှုမြင်တော်မူ၍ သံဃဝေယျာဝစ္စကို ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ရန် မိမိကိုယ်ကို ယှဉ်စေလိုရကား "ငါသည် သံဃာတော်အတွက် နေရာကိုလည်း ခင်းရ, ဆွမ်းကိုလည်း ညွှန်းရပါမူ ကောင်းလေစွ"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိလေ၏။ အရှင်ဒမ္မရဟန္တာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်သို့ သွားရောက်၍ မိမိ၏ အကြံ အစည်ကို လျှောက်ထားလေသော် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်ဒမ္မရဟန္တာအား သာဓုကောင်းကြီး ပေးတော်မူ၍ (၁) သံဃာအတွက် နေရာခင်းသော ရဟန်းဟု သံဃာက သမုတ်ခြင်း = အသိအမှတ်

ပြုခြင်း = သေနာသနပညာပကသမ္ဘတိ၊ (၂) သံဃာအတွက် ဆွမ်းညွှန်းသော ရဟန်းဟု သံဃာက သမုတ်ခြင်း = အသိအမှတ်ပြုခြင်း = ဘတ္တုဒ္ဒေသကသမ္ဘတိ = ဤသမ္ဘတိနှစ်ရပ်ကို နှင်းအပ်တော်မူလေ၏။

ထိုနောက် အရှင်ဒမ္မရဟန္တာကို "ဤဒမ္မသည် ခုနစ်နှစ်အရွယ်ယေသူဖြစ်လျက် ကြီးမြတ်သောအရာဌာန (= ပဋိသမ္ဘိဒါပညာ, ဆဋဘိညာ, တေဝိဇ္ဇရဟန္တာအဖြစ်)၌ တည်လေသည်"ဟု နှစ်သက်အားရ ကျေနပ်တော်မူကာ မြတ်စွာဘုရားသည် ခုနစ်နှစ်အရွယ် ဝဏ္ဏစဉ်အခါ၌ပင်လျှင် ရဟန်းပဉ္စင်း ပြုစေလေသည်။ (ဤကို ထောက်၍ အခြားတပါးသော အသက်ငယ်ငယ်နှင့် ရဟန္တာဖြစ်ကြသော ပဏ္ဍိတသာမဏော, သံကိစ္စသာမဏော, သောပါကသာမဏော, အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ညီထွေး ခဒိရဝနိယ = ရှားတောကျောင်းနေ ရှင်ရေဝတသာမဏောငယ်-စသည်တို့ကိုလည်း အသက်နှစ်ဆယ်ပင် မပြည့်ကြသေးစေကာမူ အရဟတ္တဖိုလ် ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ထောက်၍ ငယ်ငယ်နှင့်ပင် ရဟန်းပဉ္စင်း ပြုပေးစေတော်မူသည်ဟု မှတ်ယူရာ၏။ ထိုအရှင်မြတ်တို့ကို အသက်ပင်ငယ်ကြသော်လည်း အရဟတ္တဖိုလ်ဂုဏ်က ကြီးကျယ်လှသောကြောင့် (၀၊) မြမြဲခိုင်ခဲ့သော သိက္ခာဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံကြသောကြောင့် "ထေရ = မထေရ်"ဟူ၍ ကျမ်းဂန်တို့၌ ခေါ်ဆိုသုံးနှုန်းရေးသားပွင့်ဆိုအပ်၏-ဟုလည်း အထူးမှတ်ယူရာ၏)။

အရှင်ဒမ္မမထေရ်သည် ရဟန်းဖြစ်ပြီးသော အချိန်မှစ၍ ရာဇဂြိဟ်ပြည်ကို မှီ၍ နေတော်မူကြသည့် ရဟန်းတော်အားလုံးတို့အတွက် အိပ်ရာနေရာများကိုလည်း ခင်း၍ ပေးတော်မူ၏၊ သံဃာအတွက် ဒါယကာတို့လှူဒါန်းသော ဆွမ်းကိုလည်း တာဝန်ယူလက်ခံ၍ ထေရ်စဉ်ဝါစဉ် မမှားရအောင် ညွှန်ကြားတော်မူ၏။

ထိုအရှင်ဒမ္မမထေရ်၏ ဝါရှင်တို့.....မလွမင်းသားဖြစ်သော အရှင်ဒမ္မမထေရ်သည် အကျင့်သဘောချင်း တူညီကြသည့် ရဟန်းတော်တို့၏အတွက် နေရာအရပ် တခုတည်း၌ အိပ်ရာနေရာကို ခင်းပေးသတဲ့၊ ဝေးသောအရပ်၌လည်း အာဂန္တုရဟန်းတို့ ညွှန်

ကြားသည့်အတိုင်း အိပ်ရာ နေရာကို ခင်းပေးသည်သာလျှင် ဖြစ်သတဲ့၊ မသွားနိုင်သော ရဟန်းတို့ကိုလည်း မိမိတန်ခိုးဖြင့် ပင့်ဆောင်သတဲ့"ဟူသော သံဃနေရာ ခင်းရာ၌ စိတ်ရင်းကောင်းမှ သတင်းသည် အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာတို့၌ ထင်ရှားကျော်ကြားလျက် ရှိလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ်ကို အာဂန္တုရဟန်းတို့သည် အချိန်ဟုတ်သည်၌ရင်း, အချိန်မဟုတ်သည်၌ရင်း "ငါ့ရှင်....ငါတို့အတွက် ဇီဝကသရက်ဥယျာဉ်ကျောင်းတိုက်၌ နေရာကို ခင်းပေးပါလော့၊ (အခြားရဟန်းများကလည်း) ငါ့ရှင်....ငါတို့အတွက်တော့ သားတို့အား ဘေးမဲ့ပေးရာ မဒ္ဒကုစ္ဆိဥယျာဉ်ကျောင်းတိုက်၌ နေရာကို ခင်းပေးပါလော့" — ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဝေးလံသောကျောင်းတိုက်တို့၌ နေရာခင်းပေးရန် ညွှန်ကြားပြောဆိုကြ၍ အရှင်ဒဗ္ဗ၏ တန်ခိုးဂုဏ်ကို ကြည့်ရှုကာ လိုက်ပါကြလေ၏။ အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ်သည်လည်း မိမိတန်ခိုးဖြင့် မနောမယရဉ်ပွါးကိုယ်များကို စီမံပြုပြင်၍ မထေရ်တပါး တပါးအတွက် မိမိနှင့်တူသည့် နိမ္မိတရဉ်ပွါး ရဟန်းတပါးစီ တပါးစီ ထည့်ပေးပြီးလျှင် ဆိမ်းတိုင်ကြီးပမာ အလှုံ့ခြည်ဝါ တောက်ပစွာသော လက်ချောင်းဖြင့် အာဂန္တုရဟန်းတို့၏ ရှေ့မှ ရှေ့မှ သွားပြီးလျှင် "ဤကား ညောင်စောင်းပါဘုရား၊ ဤကား အင်းပျဉ်ပါဘုရား"-ဤသို့ စသည် အပြည့်အစုံလျှောက်ထားပြောဆို၍ အိပ်ရာနေရာကို ခင်းပေးပြီးလျှင် မိမိ၏ နေရာကျောင်းသို့သာလျှင် ပြန်ကြလေ၏။ (ဤကား အကျဉ်းတည်း၊ အကျယ်ဝတ္ထုကြောင်းကား ဝိနည်းပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော် ဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပုဒ် "ဝိ ၁၊ ၂၄၃-မျက်နှာ"၌ လာရှိ၏)။

(၇) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဖော်ပြရာပါ သံဃာအတွက် နေရာခင်းခြင်း၌ စိတ်ရင်းကောင်းမှ, လိမ္မာမှ အကြောင်းအရာများကို အပ္ပုပ္ပတ်ပြု၍ နောက်တချိန်ဝယ် အရိယာသံဃာတို့အလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ်ကို—

"တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ သေနာ-သနပညာပကာနံ ယဒိဒံ ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော = ရဟန်းတို့.... သံဃာအတွက် နေရာခင်းကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကတို့ ရဟန်းတို့တွင် မလ္လမင်းသားဖြစ်သော ဒဗ္ဗရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ "သေနာသနပညာပက = သံဃာအတွက် လိုလေသေးမရှိရအောင် နေရာခင်းသောအရာ" ဝယ် တေဒဂ်ရာထူးခ် ထားတော်မူလေ၏)

(ဤခ်ိ။ ။အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ်၏အဖိုရာ သေနာသနပညာပကသမ္မုတိ ရသောအချိန်မှ စ၍ သံဃာအတွက် အိပ်ရာနေရာ ခင်းသောအခါဝယ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၏ ပတ်ဝန်းကျင်မှာတည်ရှိသော ကျောင်းတိုက်ကြီး တဆယ့်ရှစ်တိုက်တို့၌ တံမြက်မလှည်းအပ်သော ပရိဝုဏ်ဟူ၍ရင်း, မသုတ်သင်အပ် မပြုပြင်အပ်သော အိပ်ရာနေရာဟူ၍ရင်း, မဆေးကြော်မသုတ်သင်အပ်သော ညောင်စောင်း, အင်းပျဉ်ဟူ၍ရင်း, မတည်ထားအပ်သော သောက်ရေသုံးဆောင်ရေ=သောက်ရေ သုံးဆောင်ရေမတည်ထားအပ်သောဟူ၍ရင်း မရှိချေ။ ထို့ကြောင့် သေနာသနပညာပက= သံဃာအတွက် အိပ်ရာနေရာခင်းသောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ဘွဲ့ရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရလေသည်)။

မထေရ်မြတ် အစွပ်စွဲခံရခြင်း

ထိုသို့စဉ် သူတော်ကောင်းစင်စစ် ဖြစ်တော်မူပါလျက်လည်း မထေရ်မြတ်ကို မေတ္တိယရဟန်းနှင့် ဘူမဇကရဟန်းတို့ ခေါင်းဆောင်ကြသော ရဟန်းဆိုး တစုတို့က မေတ္တိယာ-မည်သော ဘိက္ခုနီမနှင့် မဟုတ်မတရား စွပ်စွဲကြလေသေးသည်။ (ထိုအကြောင်းအရာအကျယ်ကို ဝိနည်းပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော် သံ-ဃာဒိသေသ ဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပုဒ်နှင့် ဝိနည်း စူဠဝဂ်ပါဠိတော် မြန်မာပြန် ၄-သမထက္ခန္ဓက ၂-သတိဝိနည်း မျက်နှာ ၁၀၅-မှစ၍ ကြည့်ရှုမှတ်ယူကုန်ရာ၏။) ထိုသို့ အစွပ်စွဲခံရခြင်းမှာ လွန်ခဲ့သော ကိုးဆယ့်တကမ္ဘာထက်က ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာ-ဝက ရဟန္တာတပါးကို စင်ကြယ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟု သိလျက် မဟုတ်

မတရား စွပ်စွဲခဲ့သော မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်လေသည်။

မထေရ်မြတ် ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်း

အရှင်ဒမ္မမထေရ်သည် (ပရိနိဗ္ဗာန်စံယူမည့်) တနေ့သ၌ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အတွင်းသို့ ဆွမ်းခံကြွ၍ ဆွမ်းကိစ္စ ပြီးဆုံးပြီးနောက် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်သို့ ရောက်လေသော် မြတ်စွာဘုရားအား ဝတ်ပြု၍ မိမိ၏ နေ့သန့်ရာအရပ်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် ရေအိုးမှ ရေကို ခပ်ယူကာ ခြေကိုဆေး ကိုယ်မျှားကို အေးအောင်ပြုပြီးနောက် စမ္မခဏ် = သားရေပိုင်းကို ခင်း၍ ထိုင်နေတော်မူလျက် အချိန်ကာလကိုပိုင်း၍ သမာပတ်ဝင်စားတော်မူလေသည်။

မထေရ်သည် မိမိပိုင်းခြားအပ်သည့် အချိန်အတိုင်း သမာပတ်မှထ၍ မိမိ၏ အာယုသင်္ခါရ(= ရုပ်ဇီဝိတ, နာမ်ဇီဝိတသန္တာန်အစဉ်) ကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူလေသော် နှစ်မဟုတ် သုံးမဟုတ် ခန့်သာ အာယုသင်္ခါရကြွင်း ရှိတော့သည်ကို သိမြင်၍ "ငါသည် မြတ်စွာဘုရားအားလည်း မလျှောက်ထားပဲ, သီတင်းသုံးဖော် သံဃာတော်တို့ကိုလည်း အသိမပေးပဲ ဤနေ့သန့်ရာ ယခုနေရာ၌ပင် ယခုထိုင်နေမြဲတိုင်းဖြစ်၍သာ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံလျှင် မသင့်လျော်သေး၊ ငါသည် မြတ်စွာဘုရားကို ဆည်းကပ်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော့မည့်အကြောင်း အသိပေးပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားအား ရှိခိုးဝတ်ပြု၍ သာသနာတော်၏ သံသရာဝဋ္ဋမှ ထွက်မြောက်စေတတ်ကြောင်း ကောင်းစွာဖော်ပြရန် ငါ၏တန်ခိုးအာနုဘော်ကို ထင်စွာပြလျက် ကောင်းကင်၌ ထိုင်နေကာ တေဇောကသိဏာဈာန်ကို ဝင်စားလျက် ပရိနိဗ္ဗာန်စံရမှု ကောင်းလေစွ၊ ဤသို့တန်ခိုးပြပြီးမှ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံရလျှင် (မေတ္တိယ, ဘူမဇကရဟန်းတို့ မဟုတ်မတရား စွပ်စွဲထားသောကြောင့်) ငါ့အပေါ်ဝယ် မသဒ္ဓါ, မကြည်ညိုကြသောသူတို့၏ စိတ်အစဉ်ဝယ် သဒ္ဓါကြည်ညိုမှုတရား ဖြစ်ပွါးလာလိမ့်မည်၊ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည် ထိုသူတို့အဖို့ရာ ကာလရှည်စွာ စီးပွါး,ချမ်းသာအလို့ငှါ ဖြစ်လေရာ၏"ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင်

မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်ရှိခိုးကာ အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေပြီးသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို "ပရိနိဗ္ဗာန်-ကာလော မေ ဒါနိ သုဂတ = ကောင်းသောစကား မိန့်ကြားတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား....ယခုအခါ တပည့်တော်၏ အဖွဲ့ရာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံချိန် ရောက်လတ်ပါပြီဘုရား...." ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း အရှင်ဒဗ္ဗ၏ အာယုသင်္ခါရကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူ၍ ကုန်နေကြောင်းကို သိရှိတော်မူပြီးလျှင် "ချစ်သားဒဗ္ဗ....ယခုအခါ သင်သည်ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုရန် အချိန်ကို သိ၏" ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုး၍ သုံးပတ်လက်ျာ ရစ်လှည့်ကာ အရှိအသေပြုပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ရပ်တည်လျက်—

> "မြတ်စွာဘုရား.....တပည့်တော်သည် ကမ္မာတသိန်းကြာ ကာလပတ်လုံး .. အရှင်ဘုရားတို့နှင့် အတူတကွ ထိုထိုဘဝဝယ် တွေ့ဆုံနေထိုင်ခဲ့လျက် ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို တပည့်တော် ပြုလုပ်ခဲ့သည်မှာ ဤယခု ရဟန္တာဖြစ်ခြင်းအကျိုးကို မြော်ကိုးရည်ရွယ်၍ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်ဘုရား၊ ထိုအကျိုးသည် ယခုအခါ အတွတ်အထိပ် (= အရဟတ္တဖိုလ်) ရောက် ပြည့်မြောက်ခဲ့ပါပြီ၊ ဤယခု အရှင်ဘုရားတို့ကို ဖူးမြော်ခြင်းသည် နောက်ဆုံးဖူးမြော်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်ဘုရား"—

ဟု ဝမ်းနည်းဖွယ်ရာ လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုသို့လျှောက်ထားရာ၌ ထိုအရပ်ဝယ်ရှိကြသော ရဟန်းကျွန်အနက် ပုထုဇန်,သောတာပန်, သကဒါဂါမ် ရဟန်းတို့တွင် အချို့ရဟန်းတို့သန္တာန်မှာ ကြီးစွာသောသနားခြင်း ဖြစ်ရှိလေသည်၊ အချို့ရဟန်းတို့ကား ငိုကြွေးကြလေသည်။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်ဒဗ္ဗ၏ စိတ်ဖြစ်ပုံ အကြံအစည်ကို သိရှိပြီးလျှင် "ချစ်သားဒဗ္ဗ....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သင်ချစ်

သားသည် ငါဘုရားအားရင်း,ရဟန်းသံဃာအားရင်း (ပရိနိဗ္ဗာန်မဝင်စံမီ) တန်ခိုးပြာဋိဟာ ပြဦးလော့"ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ထိုခဏမှာပင် အလုံးစုံသော ရဟန်းအပေါင်းသည် တည်တည့်တ်တည်း စည်းဝေးပြီးသား ဖြစ်လေ၏။ ထိုအခါ အရှင်ဒမ္ဘမထေရ်သည် "တပါးတည်းက အများဖြစ်ခြင်း, အများကြီးက တပါးတည်းဖြစ်ခြင်း, ထင်ရှားစွာပေါ်ခြင်း, ပျောက်ကွယ်ခြင်း-အစရှိသည်" များလှစွာသော သာဝကတို့ဆိုင်ရာ တန်ခိုးပြာဋိဟာအားလုံးတို့ကို ပြတော်မူပြီးလျှင် တဖန် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးဝတ်ပြုပြန်လေသည်။

မထေရ်မြတ်သည် ထိုသို့ ရှိခိုးဝတ်ပြုပြီးမှ ကောင်းကင်သို့ ပုံတက်၍ ထိုကောင်းကင်၌ မြေကြီးကို ဖန်ဆင်းပြီးလျှင် ထိုမြေပေါ်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် တေဇောကသိဏ(ပါဒက) ဈာန်ကို ဝင်စားတော်မူလေသည်၊ ထိုဈာန်မှ ထပြီးသော် မိမိကိုယ်ကို ဆင်ခြင်၍ ဤကိုယ်မှ တေဇောဓာတ်မီး တဟုန်းဟုန်း ထ၍ တောက်လောင်ရန် အဓิဋ္ဌာန်တော်မူလေသည်၊ ထိုသို့ အဓิဋ္ဌာန်တော်မူပြီးနောက် တဖန် အဘိညာဏ်၏ အခြေဖြစ်သော တေ-ဇောကသိဏ (ပါဒက) ဈာန်ကို ဝင်စားတော်မူပြန်လေသည်။ (ရှေးပါဒကဈာန်ကား အဓิဋ္ဌာန်၏ အခြေပါဒ, ယခုပါဒကဈာန်ကား အဘိညာဏ်၏ အခြေပါဒဖြစ်သည်)၊ ထိုဈာန်မှထပြီးသော အဘိညာဏ်ဝိထိစိတ် ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ ထိုအဘိညာဏ်ဇော တကြိမ်တည်း စောလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် တကိုယ်လုံးကို မီးဟုန်းဟုန်း တောက်လေတော့၏။ထိုမီးသည် ခဏအတွင်းမှာပင် ကမ္ဘာဖျက်မီးကြီးကဲ့သို့ မထေရ်မြတ်၏ကိုယ်၌ အကျွမ်းမျှသော သရီရကိုပင်သော်လည်း မီးသွေးမျှပင် မကျန်ကြွင်းစေဲ့ အဓิဋ္ဌာန်အစွမ်းကြောင့် အလုံးစုံလောင်ကျွမ်းပြီးလျှင် ငြိမ်းစဲလေတော့၏။ မထေရ်မြတ်သည်လည်း အဘိညာဏ်စိတ် = ဇုန္ဒီ စိတ်မှ ထ၍ ဘဝင်စိတ်ဖြင့် (= အဘိညာဏ်ဇော၏ နောက်၌ကျသော ဘဝင်စိတ်သည် စုတိကိစ္စတစ်ကာ ထိုစိတ်ဖြင့်) ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်း ဒုက္ခဇာတ်သိမ်းတော်မူလေသတည်း။ ။ (ဤမထေရ်

မြတ်၏ ပရိနိဗ္ဗာန်စံခဏ်းကို ဥဒါန်းအဌကထာ မျက်နှာ ၃၀၇-မှ စ၍ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြအပ်သည်)။

ဤကား အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ် အံ့ကြောင်းတည်း။

---

(၂၆) အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤဝိလိန္ဒဝစ္ဆမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ဝယ် စည်းစိမ်ဥစ္စာ ပေါများသောအမျိုးဌာ ဖြစ်ခဲ့လတ်၍ ရှေးမထေရ်အလောင်းများနည်းတူ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားဒေသနာကို နာယူစဉ် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားက ရဟန်းတော်တပါးကို "နတ်တို့ချစ်မြတ်နိုးအပ်သောအရာ" ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူးဌာ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး = ဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်းပတ္ထနာချက် အန္တရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ ရှေးနည်းအတူ ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

စေတီတော်နှင့် သံဃာ့တော်အား ပူဇော်ခဲ့ခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့ဌာ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် သုမေဓမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါဝယ် လူ့ပြည်ဌာ လူဖြစ်ပြန်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူလတ်သော် မြတ်စွာဘုရား၏ စေတီတော်အား ကြီးစွာသော ပူဇော်သက္ကာရမှု ပြု၍ သံဃာဌာလည်း ကြီးစွာသောအလှဒါနကို ဖြစ်စေခဲ့ = ပေးလှူခဲ့လေသည်။

စကြဝဠာတောမင်းဘုရား

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် ထိုဘဝမှ စုတေပြန်သော် နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌သာလျှင် ကျင်လည်ကျက်စားလျက် မြတ်စွာဘုရားရှင် မပွင့်ထွန်းမီ တခုသောဘဝဝယ် စကြဝဠာတောမင်း ဖြစ်၍ လူများအပေါင်းကို ငါးပါးသီလ၌ တည်စေကာ နတ်ရွာသုဂတိသို့ ရောက်အောင် ကျင့်ဆောင်ခဲ့လေသည်။

(၁) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်တော်မမူမီပင် သာဝတ္ထိပြည်ဝယ် ပုဏ္ဏားမျိုး၌ လူဖြစ်လာ၍ အမည်အားဖြင့် အမည်ရင်းအားဖြင့် "ဝိလိန္ဒ", အနွယ်အားဖြင့် "ဝစ္ဆ" = ၂-ရပ်ပေါင်း၍ "ဝိလိန္ဒဝစ္ဆ" ဟု မည်တွင်ထင်ရှားကျော်ကြားလေသည်။ ဝိလိန္ဒဝစ္ဆလုလင်သည် သံသရာ၌ ပြီးဆွေခြင်း ပြောများသူဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပရိဗိုဇ်ရဟန်း ပြုပြီးလျှင် စူဠ-ဂန္ဓာရ-မည်သော မန္တန်အတတ်ကို သင်ကြား တတ်မြောက်ပြီးစေ၍ ထိုအတတ်ပညာဖြင့် ကောင်းကင်၌ ပျံသွားနိုင်သူ, သူတပါး၏ စိတ်အကြံကိုသိသူ(= ဝိဇ္ဇာဓိရ်တဉီး)ဖြစ်လျက် ရာဇဂြိဟ်ပြည်၌ အထွတ်အထိပ်ရောက် လာဘ်ပေါများသူ, အခြိုအရုံမေါများသူ ဖြစ်ကာ စိုးအုပ်နေထိုင်လေ၏။

ထိုအခါ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူလာ၍ ခရီးဒေသစာရီ အစဉ်သဖြင့် ကြွချီလေသော် ရာဇဂြိဟ်ပြည်သို့ ရောက်တော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား ရာဇဂြိဟ်ပြည်သို့ ရောက်တော်မူသည့်အချိန်မှစ၍ ဝိလိန္ဒဝစ္ဆ ပရိဗိုဇ် (ဝိဇ္ဇာဓိရ်) ၏ ထိုစူဠဂန္ဓာရီအတတ်သည် မပြည့်စုံတော့ပဲ မိမိကိစ္စကို မပြီးစေနိုင်တော့ချေ (မန္တန် စုပ်သော်လည်း ရှေးကလို ကောင်းကင်သို့လည်း မပျံနိုင်, သူတပါး၏စိတ်အကြံကိုလည်း မသိနိုင်တော့ချေ)။ ထိုအခါ ဝိလိန္ဒဝစ္ဆပရိဗိုဇ် (ဝိဇ္ဇာဓိရ်)သည် "မဟာဂန္ဓာရဝိဇ္ဇာ ထင်ရှားရှိသော်အရပ်ဝယ် စူဠဂန္ဓာရဝိဇ္ဇာသည် မပြည့်စုံနိုင်-ဟု ဆရာ, ဆရာ့ဆရာတို့ မိန့်ကြားကြသည်ကို ငါ

ကြားအပ်ဘူးလေသည်၊ ရဟန်းမြတ်ဂေါတမ၏ ဤရာဇဝင်ပြုတ်ပြည့်သို့ ကြွရောက်လာသည့်အချိန်မှ စ၍ ငါ၏ ဤစုဌဂန္ဓာရဝိဇ္ဇာသည် မပြည့်စုံတော့ချေ၊ ယုံမှားဘွယ်မရှိ ရဟန်းမြတ် ဂေါတမသည် မဟာဂန္ဓာရဝိဇ္ဇာအတတ်ကို တတ်သိသူဖြစ်၏၊ ငါသည် ထိုရဟန်းမြတ် ဂေါတမကို ဆည်းကပ်၍ သူ၏အထံ၌ ထိုမဟာဂန္ဓာရဝိဇ္ဇာအတတ်ကို သင်ယူရပါမူ ကောင်းလေစွ”ဟု ကြံစည် စဉ်းစားမိကာ မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ ဆည်းကပ်၍ “ရဟန်းမြတ်.... အကျွန်ုပ်သည် ရဟန်းမြတ်၏အထံ၌ တခုသောဝိဇ္ဇာအတတ်ကို သင်ကြားလိုပါသည်၊ အကျွန်ုပ်အား အခွင့်ပြုတော်မူပါ”ဟု တောင်းပန် လျှောက်ထားလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ထိုသို့ ဝိဇ္ဇာအတတ်ကို သင်ကြားလိုလျှင် သင်သည် ရှင်,ရဟန်းပြုလော့”ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် ပိလိန္ဒဝဏ္ဏ ပရိဗိုဇ်သည် “ရှင်,ရဟန်းပြုခြင်းသည် ဝိဇ္ဇာအတတ်၏ ပရိကံ = ရှေ့ပိုင်းအလုပ်”ဟု အောက်မေ့ကာ ရှင်,ရဟန်း ပြုလေ၏။ ထို ပိလိန္ဒဝဏ္ဏရဟန်းတော်အား မြတ်စွာဘုရားသည် တရားဟောမ၍ စရိုက်နှင့်လျော်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပေးတော်မူလေ၏။ ပိလိန္ဒဝဏ္ဏ ရဟန်းတော်သည် အရဟတ္တဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှု = ဥပနိဿယနှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်ရကား မကြာမြင့်မီပင် ဝိပဿနာ တရား ပွါးများ၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏ = ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။ (ဥဒါန ဋ္ဌ၊ ၆၃-မ)။

နှုတ်ထွက်ကြမ်းမှု အထုံဝါသနာပါရှိခြင်း

အရှင်ပိလိန္ဒဝဏ္ဏ ရဟန္တာမထေရ်သည် လူတို့နှင့်ဖြစ်စေ, ရဟန်းတို့နှင့်ဖြစ်စေ အတူတကွ စကားပြောဆိုလျှင် “ဟေ ဝသလ = လာလော့ သူယုတ်....၊ ဂစ္ဆ ဝသလ = သွားလော့ သူယုတ်....၊ အာဟရ ဝသလ = ဆောင်ခဲ့လော့ သူယုတ်....၊ ဂဏှ ဝသလ = ယူသွားလော့ သူယုတ်....” ဤသို့စသည်ဖြင့် စကားဝါကျ ခွန်းတိုင်းမှာပင် ဝသလသမုဒါစာရ (= သူယုတ်ဟု ပြောဆိုခြင်း) ဖြင့် ပြောဆိုလေ့ရှိတော်မူ၏။

ထိုစကားကို ယူဆောင်ကြ၍ ရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို "မြတ်စွာဘုရား....အရိယာတို့မည်သည် ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော စကားကို မပြောကြားကြဘူးလော" ဟု မေးလျှောက်ကြကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က "ရဟန်းတို့.... အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်မှာ သူတပါးတို့ကို ရွတ်ချသောအားဖြင့် (= ရွတ်ချသော ဒေါသဖြင့်) ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော စကားဟူ၍ မရှိချေ၊ စင်စစ်သော်ကား ဘဝတပါး (= အတိတ်ဘဝအဆက်ဆက်)က လှေကျက်ပွါးထုံခဲ့သော ကိလေသာ၏ အင်္ဂေါ့သတို့ တည်းဟူသော ဝါသနာ၏အစွမ်းအားဖြင့်မူ ရုန့်ရင်း ကြမ်းတမ်းစွာ ပြောဆိုမှုသည် ဖြစ်လေရာ၏"ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် ရဟန်းတို့သည် "မြတ်စွာဘုရား....အရှင်ဝိလိန္ဒဝဏ္ဏမထေရ်သည် ထ၍ထ၍ လူတို့နှင့်ဖြစ်စေ, ရဟန်းတို့နှင့်ဖြစ်စေ အတူတကွ စကားပြောဆိုလျှင် 'ဝသလ ဝသလ = သူယုတ် သူယုတ်' ဟု ပြောဆိုပါသည်။ မြတ်စွာဘုရား.... ဤသို့ပြောဆိုခြင်းခဲ့ အကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း = အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့ ပြောဆိုပါသ်နည်း" ဟု မေးလျှောက်ကြလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်းတို့ကို "ငါ့သား ဝိလိန္ဒဝဏ္ဏ၏ ဤကဲ့သို့ နှုတ်ထွက်ကြမ်းမှုသည် ယခုအခါ၌သာ ဖြစ်သည့် အလေ့အကျက် မဟုတ်ချေ၊ စင်စစ်သော်ကား လွန်လေပြီးသောအခါဝယ် ဤဝိလိန္ဒဝဏ္ဏသည် ဘဝ (၅၀၀) ငါးရာ ဆက်လျက် သူတဖက်သားကို ဝသလ = သူယုတ်မာဟု ပြောဆိုလေ့ရှိသော ပုဏ္ဏားမျိုး၌ ဖြစ်ခဲ့လေပြီ၊ ဤသို့လျှင် ဤငါ့သား ဝိလိန္ဒ-ဝဏ္ဏသည် ဘဝအလေ့အကျက် အထုံဝါသနာကြောင့် သာ်လျှင် ဤကဲ့သို့ နှုတ်ထွက်ကြမ်းသော စကားကို ပြောကြားလေသည်၊ ဖရသဝါစာ အကုသိုလ် စေတနာဖြင့် ပြောကြားသည် မဟုတ်။ မှန်၏—အရိယာတို့ပြောကြားသော စကားသည် နှုတ်ထွက်ပင်ကြမ်းသော်လည်း စေတနာက မကြမ်းသောကြောင့် စင်ကြယ်သည်သာ ဖြစ်၏၊ ဤသို့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ နှုတ်ထွက်ကြမ်းမှုမှ

အနည်းငယ်မျှသော မကောင်းမှုကိုမျှ မရအပ်” ဟု မိန့်တော်မူ ပြီးလျှင် ဓမ္မပဒ၌—

အကက္ကသံ ဝိညာပနိ၊
ဂိရံ သစ္စမုဒီရယေ။
ယာယ နာဘိသဇေ ကဠိ၊
တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတော်များ အို ချစ်သားတို့…။ ယာယ ဂိရာယ = အကြင်စကားဖြင့်။ ကဠိ = အခြားသော လူ တစုံတယောက်သော သူကိုမျှ။ နာဘိသဇေ = မျက်ကောဓိ ဆူးဖြင့်ထိသို့ မငြိမစ္ဆန်းစေလေရာ။(ဒီဏာ-သဝေါ နာမ = အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာမည်သည်)။ အကက္ကသံ = နှုတ်ထွက် မကြမ်းသော။ ဝိညာပနိ = အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိလွယ်စေတတ်သော။ သစ္စံ = မဖောက်မပြန် မှန်လည်းမှန်ကန်သော။ တာဒိသံ ဂိရံ = ထိုသို့ရှိအပ် ကောင်းမြတ်သောစကားကို။ ဥဒီရယေ = နှုတ်ဟမ္မြတ်ကာ ပြောဆိုရာ၏။ တံ = ထိုသို့ နှုတ်ထွက် မကြမ်း ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အဟံ = လူသုံးပါးတို့ဆရာ ဘုရားငါသည်။ ဗြာဟ္မဏံ = ဗာဟိတပါပ အနွယ်ကြောင့် ဗြာဟ္မဏခေါ်ဆို ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်ဟူ၍။ ဗြူမိ = လူနတ်တို့ အား သိထင်ရှားအောင် ဟောကြားမိန့်ဆိုပေ၏—

ဤဂါထာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသော အခါ များစွာသော သူတို့သည် သောတာပတ္တိဖိုလ်စသည်တို့သို့ ရောက်ဆိုက်ကြလေကုန်၏။ ။ (ဤ၌—အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ ရဟန္တာ မထေရ်၏ ဝသလ = သူယုတ်ဟူ၍ ခေါ်ဆို မိန့်ကြားအပ်သည့် စကားသည် နှုတ်ထွက်ပင်ကြမ်းသော်လည်း စေတနာက မကြမ်း သဖြင့် ဖရုသဝါစာ = ကြမ်းတမ်းသောစကားဟု မဆိုရ = ဖရုသ ဝါစာ ဒုစရိုက်မဟုတ်ဟု မှတ်ယူရာ၏။)

ပိတ်ချင်းသီးများ ကြက်ချေးဖြစ်ကုန်ခြင်း

တနေ့သ၌ ပိလိန္ဒဝစ္ဆမထေရ်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်တွင်းသို့ ဆွမ်းခံကြွဝင်လေသော် ယောက်ျားတယောက် ပိတ်ချင်းသီးများ ခွက်အပြည့်ထည့်ယူ၍ မြို့တွင်းဝင်လာသည်ကို မြင်တော်မူလ လျှင် "သူယုတ်....သင့်ခွက်ထဲ၌ ဘာတွေနည်း" ဟု မေးတော်မူ လေ၏။ ထိုယောက်ျားသည် "ဤရဟန်းကား ငါနှင့်အတူ စော စောစီးစီးပင် နိမိတ်မကောင်း မဂ်လာမရှိသည့် သူယုတ်ဟူသော ကြမ်းတမ်းသောစကား ရိုင်းပြသောစကားကို ပြောကြားဘိ၏၊ ဤရဟန်း၏ စကားနှင့်လိုက်လျောသည့် ကြမ်းတမ်းရိုင်းပြသော စကားကိုသာလျှင် ပြန်ကြားပြောဆိုမှ သင့်တော့မည်"ဟု ကြံစည် စဉ်းစား စိတ်ထဲမှပြစ်မှားကာ "အရှင်ဘုရား...တပည့်တော်၏ ခွက်ထဲမှာ ကြွက်ချေးတွေပါဘုရား"ဟု ကြမ်းတမ်း ရိုင်းပြစွာ ပြန် ကြားပြောဆိုလေ၏။ (ဤ၌—သူယုတ်ဟူ၍ ခေါ်ဆိုလိုက်သော မထေရ်၏စကားမှာ နှုတ်ထွက်ကပင် ကြမ်းသော်လည်း စေတနာ ကား မကြမ်း = အလွန်နူးညံ့၏၊ အထုံဝါသနာကြောင့်သာ ထိုသို့ ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုယောက်ျား ပြောကြားလိုက်သည့် "ကြွက်ချေးတွေပါ ဘုရား" ဟူသောစကားမှာ ဒေါသထွက် ပြစ်မှား၍ ပြောကြား ခြင်း ဖြစ်သော်ကြောင့် ဖရုသဝါစာ အကု-သိုလ်ကံ ဖြစ်လေသည်၊ ရဟန္တာမထေရ်အပေါ်၌ ပြစ်မှားပြောဆို လိုက်ခြင်း ဖြစ်လေသည်၊ ထိုကြောင့် သူ၏ ဖရုသဝါစာ အကုသိုလ် သည် လတ်တလောခြင်းပင် မကောင်းကျိုးပေးလေ၏)။

ထိုအခါ မထေရ်မြတ်သည် "ဧဝံ ဘဝိသတိ ဝသလ = ဟယ် သူယုတ်....သင်ပြောသည့်အတိုင်း ကြွက်ချေးတွေပင် ဖြစ်ပေလိမ့် မည်" ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ထိုယောက်ျားမှာ မထေရ်မြတ်၏ မြင်လောက်သောအရပ်ကို စွန့်လွှတ် လွန်လေလျှင်ပင် ခွက်ထဲ၌ ပါသမျှသောပိတ်ချင်းသီးတွေ အားလုံးသည် ကြွက်ချေးတွေချည်း ဖြစ်၍ကုန်တော့၏။ ထိုယောက်ျားသည် ဤပိတ်ချင်းသီးများ ကား ကြွက်ချေးအတူ ထင်ရမြင်ရလေကုန်သည်၊ တကယ်ပင် ကြွက် ချေးလားဟော ဟုတ်သလော, မဟုတ်သလော" ဟု ကြံစည်ကာ

စုံစမ်းလိုသည်ဖြစ်၍ လက်ဖြင့် နှိပ်ချေ၍ ကြည့်လေ၏၊ ထိုအခါ ပိတ်ချင်းသီးများ တကယ်ပင် ကြွက်ချေးတွေဖြစ်နေသည်ကို သိရ၍ ထိုယောက်ျား၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် အားကြီးသော နှလုံးမချမ်း သာမှု = ဗလဝဒေါမနဿတရား တရိပ်ရိပ် ဖြစ်ပွါးလာလေ၏။

ထိုယောက်ျားသည် "ဤခွက်ထဲမှ ပိတ်ချင်းသီးများသာ ကြွက်ချေးတွေ ဖြစ်ကုန်သလော၊ သို့မဟုတ် လှည်းပေါ်၌ ပါရှိလာသော ပိတ်ချင်းသီးများသည်လည်း ကြွက်ချေးတွေများ ဖြစ်ကုန်ရော့သလား"ဟု စိုးရိမ်ကြီ စွာ ပိတ်ချင်းသီးများ တင်ဆောင်လာသည့် မိမိလှည်းရှိရာသို့ သွားရောက်ကြည့်ရှုလေလျှင် လှည်းပေါ်၌ ပါရှိသည့် အားလုံးသော ပိတ်ချင်းသီးများလည်း ကြွက်ချေးတွေချည်း ဖြစ်၍နေကြသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အလွန်ထက်အလွန် နှလုံးပူပန်ကာ ရင်ပတ်ကို လက်ဖြင့် မ-၍ "ဤအမှုကား အခြားသူ၏ အမှုမဟုတ်ချေ၊ ဤအမှုသည် ငါစောစောက တွေ့မြင်ရသော ရဟန်း၏အမှုသာ ဖြစ်၏။ မချုတ်ပင် ပြေလည်ရာပြေလည်ကြောင်း ဥပါယ်ကောင်းတခုတော့ ရှိပေလိမ့်မည်၊ (သီတိုင်္ဂမူအလို) မချုတ်ပင် ထိုရဟန်းသည် မျက်လှည့်အတတ်တမျိုးကို တတ်သိသူ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊ ထိုရဟန်းသွားရာအရပ်ကို နောက်မှလိုက်ကာ စုံစမ်းပြီးလျှင် ဤအကြောင်းကို ငါသိအောင်မြင်ပေအုံ့"ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစား၍ မထေရ်မြတ် ကြွသွားရာလမ်းကို မေးမြန်းကာ လိုက်လေ၏။

ထိုအခါ အခြားတယောက်သည် ထိုပိတ်ချင်းသီးရှင် (ကြွက်ချေးရှင်) ယောက်ျား အလွန်လျှင် စိတ်နှလုံးကြမ်းတမ်းလျက် သွားနေသည်ကို မြင်လတ်၍ "အိုယောက်ျား··· သင်သည် အလွန်လျှင် စိတ်နှလုံးကြမ်းတမ်းလျက် သွားဘိ၏၊ အဘယ်အမှုကြောင့် ဤသို့သွားဘိသနည်း"ဟု မေးမြန်းလေသော် ပိတ်ချင်းသီးရှင် ယောက်ျားသည် ထိုဖြစ်ရပ်အကြောင်းအရာအားလုံးကို ထိုယောက်ျားအား ပြန်ကြားပြောဆိုလေ၏။ ထိုယောက်ျားသည် ပိတ်ချင်းသီးရှင်ယောက်ျား၏ စကားကို ကြားရလေလျှင် "အို အမောင်···ထွေရာလေးပါး စိတ်အကြီ များမနေပါလင့်၊ ကျွန်ုပ်၏ ဆရာသခင် ပိလိန္ဒဝဏ္ဏအရှင်မြတ်ပင် ဖြစ်ပါလိမ့်မည်၊

အမောင်သည် ဤခွက်ကိုပင် ရှိရင်းစွဲ ကြွက်ချေးများ အပြည့်ထည့်၍ ယူဆောင်သွားရောက်ကာ မထေရ်မြတ်၏ ရှေတော်၌ ရပ်တည်ပါ၊ ထိုအခါ မထေရ်မြတ်က 'ဟယ်သူယုတ်....သင့်ခွက်ထဲမှာပါသည့် ထိုအရာတွေကား ဘာတွေနည်း'ဟု မေးတော်မူလိမ့်မည်၊ ထိုသို့ မေးသောအခါ 'ဝိတ်ချင်းသီးတွေပါ အရှင်ဘုရား....'ဟု သင် လျှောက်ထားပါလေ။ ထိုအခါ မထေရ်မြတ်သည် 'ဧဝံ ဘဝိဿတိ ဝသလ = ဟယ်သူယုတ်....သင်ပြောသည့်အတိုင်း ဝိတ်ချင်းသီးတွေပင် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်'ဟု မိန့်ဆိုတော်မူလိမ့်မည်၊ ထိုအခါ ခွက်မှာပါသည့် ကြွက်ချေးများရော လှည်းမှာရှိသည့် ကြွက်ချေးများပါ အားလုံးပင် တဖန် မူလဇာတိရုပ်သို့ပြန်၍ ဝိတ်ချင်းသီးချည်း ဖြစ်ကြပါလိမ့်မည်"ဟု အကြံပေးစကားပြောကြားလေ၏။ ဝိတ်ချင်းသီးရှင် ယောကျ်ားသည် ထိုယောကျ်ား ပြောကြားအကြံပေးသည့်အတိုင်း လိုက်နာပြုကျင့်လေ၏၊ အလုံးစုံသော ဝိတ်ချင်းသီးများသည် မူလပကတိအတိုင်း ဝိတ်ချင်းသီးချည်း တဖန် ပြန်၍ဖြစ်လေကုန်၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

အရှင်ဝိလိန္ဒဝစ္ဆမထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မမူမီ တခုနသာဘဝဝယ် စကြဝတေးမင်းဖြစ်၍ လူများအပေါင်းကို ငါးပါးသီလ၌ တည်စေကာ နတ်ရွာသုဂတိရောက်အောင် ကျင့်ဆောင်ခဲ့လေသည်၊ များသောအားဖြင့် ကာမာဝစရနတ်ပြည်ခြောက်ထပ်၌ ဖြစ်ကြသောနတ်များသည် ထိုအရှင်ဝိလိန္ဒဝစ္ဆမထေရ်အလောင်း စကြဝတေးမင်း၏ အဆုံးအမကို ရယူလိုက်နာကျင့်သုံးကြ၍ မိမိတို့ဖြစ်လေရာရာ နတ်ပြည်ဘုံဌာနခွဲ နတ်စည်းစိမ်ကို ကြည့်ရှုကြပြီးလျှင် "ငါတို့သည် အဘယ်သူကို အမှီပြု၍ ဤနတ်ပြည်စည်းစိမ်ကို ရရှိကြသနည်း"ဟု ဆင်ခြင်ကြလေလျှင် ဤအရှင်ဝိလိန္ဒဝစ္ဆမထေရ်ကို မြင်ကြ၍ "မထေရ်ကိုမှီ၍ ငါတို့သည် ဤနတ်ပြည်စည်းစိမ်ကို ရအပ်လေပြီ"ဟု ကျေးဇူးတင်ဝမ်းမြောက်ကြကာ ညဉ့်, နံနက်ပင် အစဉ်မပြတ် မထေရ်ကို လာရောက်၍ ရှိခိုးကြလေသည်။ ထိုကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည်

နောက် အချိန်ဝယ် အရိယာသံဃာအလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆမထေရ်ကို—

"တေဒဂ္ဂ် ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဒေဝ-တာနံ ပိယမနာပါနံ ယဒိဒံ ပိလိန္ဒဝစ္ဆော = ရဟန်းတို့.... နတ်တို့ချစ်မြတ်နိုး အပ်သော ငါ၏ဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် ပိလိန္ဒဝစ္ဆရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ "ဒေဝတာနံ ပိယမနာပ = နတ်ဘုံချစ်မြတ်နိုးအပ်သောအရာ"ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ရာထူးခ်ီ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆမထေရ် အကြောင်းတည်း။

---

(၂၇) အရှင်ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယမထေရ်အကြောင်း

(ဤမထေရ်၏ အမည်ရင်းမှာ ဗာဟိယတိုင်းခ်ီ ဖွားမြင်သူဖြစ်သော ကြောင့် "ဗာဟိယ"ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်၊ ထိုဗာဟိယသည် နောက်တချိန်၌ ဖော်ပြလတ္တံ့သော ဝတ္ထုအတိုင်း သစ်သားမျှင်တို့ကို အဝတ်ပြုကာ ဝတ်၍နေ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဒါရုစီရိယ=သစ်သားမျှင်အဝတ်ကို ဝတ်သောသူ"ဟု အမည်တွင်ပြန်လေသည်၊ အမည်နှစ်ရပ်ကို ပေါင်းစပ်၍ ဤမထေရ်ကို "ဗာဟိယ–ဒါရုစီရိယ မထေရ်"ဟု ခေါ်တွင်လေလည်)။

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ မထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ဝယ် အမျိုးကောင်းအိမ်၌ ဖြစ်ခဲ့လတ်၍ ရှေးမထေရ်အလောင်းများနည်းတူ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားဒေသနာကို နာယူစဉ် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားက ရဟန်းတော်တပါးကို "မဂ်ဖိုလ်အသိဉာဏ်ကို လျင်မြန်စွာ ရရှိကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ရာထူး"၌ ထားတော်

မှုသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အဓိကာရကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး=ဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္ထနာမှ ပြုလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်းပတ္ထနာချက် အနန္တရယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ ရှေးနည်းအတူ ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

တောင်ထိပ်တက်၍ ရဟန်းတရား အားထုတ်ခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြု၍ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် ကသဿပမြတ်စွာ သာသနာဆုတ်ယုတ်သော အခါဝယ် အောက် အရှင်ဒဗ္ဗမဟေရ၏ ဝတ္ထု၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအတိုင်း အဖော်ရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွ(အောက် အရှင်ဒဗ္ဗဝတ္ထု စာမျက်နှာ ၃၇၈-၌ကြည့်ပါ။)တောင်ထိပ်သို့ တက်ရောက်ကာ ရဟန်းတရား အားထုတ်၍ စင်ကြယ်သော, ပြည့်စုံသော သီလရှိသူ ဖြစ်ရကား အသက်အဆုံး၌ နတ်ပြည်ဝယ် ဖြစ်လေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသား နတ်သားသည် ဗုဒ္ဓန္တရ အသင်္ချေယျတကပ်ပတ်လုံး နတ်ပြည်၌သာ စံနေ၍ ဤအကျွန်ုပ်တို့ မြတ်စွာဘုရားရင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် ဗာဟိယတိုင်း၌ အမျိုးကောင်းအိမ်ဝယ် အမျိုးကောင်းသား ဖြစ်၍လာလေသည်။ ထို ဗာဟိယအမျိုးကောင်းသားသည် အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်၌ စိုးအုပ်နေထိုင်လျက် တနေ့သောအခါ "ငါသည် ကုန်သွယ်မှုကို ပြုပေအုံ့"ဟု ကြံစည်ကာ သုဝဏ္ဏဘူမိသို့သွားမည့် စက်လှေကို စီးနင်းလိုက်ပါ၍ သွားလေ၏။ ထိုသူတို့ စီးနင်းလိုက်ပါသွားသော လှေသည် လိုရာအရပ်သို့ မရောက်ပဲ သမုဒ္ဒြာအတွင်းမှာပင် ပျက်စီးခဲ့လေ၏။ လှေသင်္ဘောပါ လူများအပေါင်းသည် ငါး,လိပ်တို့၏အစာ ဖြစ်ကြရလေ၏။

ဤဗာဟိယအမျိုးကောင်းသားသည်ကား ပဋ္ဌိမဘာဝိကသား ဖြစ်သောကြောင့် အသက်မသေပဲ သစ်သားပိုင်းတခုကို ဆွဲကိုင်

အမှီပြုရ၍ ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ သုပ္ပါရကဆိပ်ကမ်းဝယ် ကမ်းသို့တက်မိ၍ လူတို့နေရာအရပ်သို့ ရောက်လတ်သည်ရှိသော် "အဝတ်မဝတ်သော ယခု ငါ့အသွင်ဖြင့် လူအများတို့သို့ ချဉ်းကပ်ရန် မသင့်လျော်ချေ"ဟု ဆင်ခြင်မိ၍ မနီးမဝေးသော အရပ်၌ ရှိသော တဖက်ဆည်ကန်ကြီးမှ မှော်သိုက်အုံတခုကို ယူဆောင်ကာ ကိုယ်ကို ရစ်ပတ်ပြီးနောက် တနေရာ၌ ကျရောက်နေသော ခွက်ဆွေးတခုကို ကောက်ယူ၍ ဆွမ်းအလို့ငါ ရွာတွင်းသို့ ဝင်လေ၏။

လူများသည် ဗာဟိယကို မြင်ကြလျှင်"လောက၌ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်များ အကယ်၍ ရှိကြမည်ဆိုလျှင် ၎င်း အရှင်မြတ်ကဲ့သို့ သဘောရှိသူတို့သာ ဖြစ်လေရာ၏၊ အသို့နည်း အရှင်သူမြတ်သည် ဥက္ကဋ္ဌအကျင့်ကို ကျင့်သူဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊ အဝတ်ကို မခံယူသလော၊ သို့မဟုတ် လူအပ်လျှင် ခံယူလေရာမည်လော"ဟု စုံစမ်းလိုကြသဖြင့် အထူးထူးသော အရပ်တို့မှ အဝတ်များကို ယူဆောင်ပေးလှူကြလေသည်။ ဗာဟိယသည် "အကယ်၍များ ငါသည် ၎င်းယခု အသွင်အမှုဖြင့် မလာရောက်ခဲ့လျှင် (= သားနှားသပ်ယပ်စွာ ဝတ်ဆင်၍ လာရောက်ခဲ့လျှင်) ၎င်း လူများသည် ငါ့အား မကြည်ညိုကြကုန်လေရာ၊ တစုံတခုပြုလုပ်ကာ ၎င်းလူများကို လှည့်ဖြား၍ အသက်ရှင်ကြောင်း ဥပါယ်ကောင်း တခုတော့ ပြုမှ သင့်တော်တော့မည်"ဟု ကြံစည်၍ အလိုနည်းသောဟန်ဖြင့် ထိုလူများ လှူအပ်သည့် အဝတ်များကို မခံယူပဲ နေလေ၏။ လူတို့သည် အတိုင်းထက်အလွန် ကြည်ညိုကြ၍ ကြီးစွာသော ပူဇော်သက္ကာရမှုကို ပြုကြလေကုန်၏။

ဗာဟိယသည်လည်း ဆွမ်းကိစ္စပြုပြီးလတ်သော် (= ထမင်းစားပြီးလတ်သော်) ထိုရွာနှင့် မနီးမဝေးသော အရပ်၌ တည်ရှိသည့် နတ်ကွန်းတခုသို့ သွားရောက်လေ၏။ လူများသည် ဗာဟိယနှင့် အတူတကွပင် လိုက်ပါသွားကြ၍ ထိုနတ်ကွန်း = နတ်စင်ကို သုတ်သင်ရှင်းလင်း၍ ပေးကြလေကုန်၏။ ထိုနောက် ဗာဟိယသည် ၎င်းလူများကား ငါ့အား မှော်သိုက်ကို ဝတ်ကာမျှဖြင့်ပင်

ဤသို့သော ပုဇော်သက္ကာရမှကို ပြုကြကုန်၏၊ ထိုလူများအပေါ်၌ ငါသည် ဥက္ကဋ္ဌအကျင့်ရှိသူကဲ့သို့ ဖြစ်မှ သင့်တော်တော့မည်" ဟု ကြံစည်၍ ပေါ့ပါးသော သစ်ပျဉ်ချပ်များကို ရှာဖွေယူဆောင်ကာ ပါးပါးလွှာလျက် လျှော်မျှင်များ၌ ကုံးသိပြီးလျှင် သစ်သားအဝတ် ပြုလုပ်ကာ ဝတ်,ရုံ၍ အသက်မွေးမှုပြုကာ နေလေ၏။ (ဤအချိန်မှစ၍ သူ၏အမည်မှာ ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ=သစ်သားအဝတ်ကို ဝတ်သည့် ဗာဟိယ-ဟူ၍ တွင်မည်လေ၏)။

ဗြဟ္မာကြီး လာရောက် သတိပေးခြင်း

ထိုနောက် ကဿပမြတ်စွာ သာသနာတော် ဆုတ်နစ်သော အခါက အုတူတက္ခ တောင်ထိပ်သို့တက်၍ ရဟန်းတရား အားထုတ်ခဲ့ကြသော ရဟန်းခုနစ်ပါးတို့အနက် ဒုတိယမဏ္ဍိုရ်သည် အနာဂါမိဖိုလ်သို့ရောက်၍ သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာ့ဘုံ၌ ဖြစ်ခဲ့လေသည်၊ ထိုဗြဟ္မာသည် သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌ ဖြစ်ပြီးသည်၏ အခြားမဲ့မှာပင် မိမိရရှိအပ်သော ဗြဟ္မာ့စည်းစိမ်ကို ကြည့်ရှု၍ လာရာအရပ်ကို ဆင်ခြင်လတ်သော် သူငယ်ချင်းရဟန်းခုနစ်ပါးတို့ တောင်ထိပ်သို့ တက်ရောက်၍ ရဟန်းတရား ပွါးများအားထုတ်ရာ အရပ်ကို မြင်ပြီးနောက် မိမိမှကြင်းသော သူငယ်ချင်းရဟန်း ခြောက်ပါးတို့၏ လားရောက် ဖြစ်ပွါးရာအရပ်ကို ဆက်၍ဆင်ခြင်လေ့လျှင် တပါးက ပရိနိဗ္ဗာန်စံကြောင်း, ကျန်ငါးပါးတို့က ကာမာဝစရနတ်ပြည်၌ ဖြစ်ကြကြောင်းကို ကောင်းစွာသိမြင်၍ အခါမပြတ် ထို သူငယ်ချင်း ငါးဦးတို့ကို ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုလေ့ ရှိပေ၏။

ဤယခုအခါ၌ကား "ငါ့သူငယ်ချင်းများသည် ယခုအခါ အဘယ်အရပ်၌ ဖြစ်နေကြသနည်း" ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်လတ်သော် သုပ္ပါရကဆိပ်ကမ်းကို အမှီပြု၍ အုံ့ဩဖွယ်ပြုခြင်းဖြင့် အသက်မွေးမှု ပြု၍နေသည့် ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယကို မြင်၍ "ဤ သူမိုက်ကား ပျက်စီးပါပေါ့တကား၊ ရှေး ကဿပမြတ်စွာ သာသနာတော်ခေတ်တုန်းက ရဟန်းတရား ပွါးများကျင့်ကြံစဉ် အလွန်အလွန် ဥက္ကဋ္ဌအကျင့်ရှိသူ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရဟန္တာအရှင်မြတ်

ဆောင်ယူအပ်ခဲ့သော ဆွမ်းကိုသော်မှ မစားမသုံးခဲ့ပဲ ယခုအခါ ဝမ်းရေးဟူသော အကြောင်းကြောင့် မိမိကိုယ်တိုင်က ရဟန္တာ မဟုတ်ပဲလျက် ရဟန္တာ၏အဖြစ်ကို ဝန်ခံကာ လောက (=လူအပေါင်း)ကို လှည့်ဖြား၍ ကျက်စား သွားလာ နေဘိတကား၊ မြတ်စွာဘုရားရှင် လောကၽွန် ပွင့်ထွန်းတော်မူကြောင်းကိုလည်း သူသည် မသိသေးချေ၊ ငါသည် ယခုပင် သွားရောက်အံ့၊ သွားရောက်ပြီးလျှင် ငါ့သူငယ်ချင်းကို ထိတ်လန့်သံဝေ၀ ရစေ၍ လောကၽွန် မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပြီ ဖြစ်ကြောင်းကို အသိပေးပေအံ့"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ ထိုခဏမှာပင် ဗြဟ္မာ့ပြည်မှ ဆင်းသက်ခဲ့၍ ညဉ့်အခါ၀ယ် သုပ္ပါရကဆိပ်ကမ်း ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ၏ မျက်မှောက်၌ ကိုယ်ရောင်ကိုယ်၀ါ တောက်ပစွာဖြင့် ထင်ရှားပေါ်ပေါက်လာလေ၏။

ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယသည် မိမိ၏ နေရာအရပ်၌ အရောင်အလင်းကို မြင်၍ အဘိုးသို့ ထွက်ကာ ရပ်တည်ပြီးလျှင် ဗြဟ္မာကြီးကို ကြည့်ရှုလျက် လက်အုပ်ကို ချီမြှောက်ကာ "အရှင်ဘုရားတို့သည် အဘယ်သူတို့ပါနည်း" ဟု မေးလေ၏။ ထိုအခါ ဗြဟ္မာကြီးသည်"ငါသည် သင်၏ သူငယ်ချင်းဟောင်းတည်း၊ ကဿပမြတ်စွာ သာသနာတော် ဆုတ်နစ်သောအခါ သင်နှင့်အတူတကွ တောင်ထိပ်သို့တက်၍ ရဟန်းတရား ပွါးများအားထုတ်သဖြင့် အနာဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်၍ ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ငါ ဖြစ်ရလေပြီ၊ ငါတို့ခုနစ်ပါးအနက် အကြီးဆုံးသံဃမထေရ်သည်ကား အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူ၍ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခဲ့လေပြီ၊ သင်တို့ငါးဦးသည် ကာမာ၀စရနတ်ပြည်၌ ဖြစ်ခဲ့ကြလေပြီ၊ ငါသည် သင့်ကို ဤအရပ်၌ အုံ့ဩဖွယ်ပြုခြင်းဖြင့် အသက်မွေးမှု ပြု၍နေသည်ကို မြင်ရ၍ ဆုံးမရန် လာခဲ့ပေသည်"ဟု အကြောင်း,အကျိုး ဖော်ပြပြောဆိုပြီးလျှင်—

"အိုဗာဟိယ....သင်သည် (၁) အာသ၀ေါ ကုန်ခန်း ရဟန္တာလည်း မဟုတ်ချေ၊ (၂) အရဟတ္တမဂ်သို့ ရောက်ဆိုက်သူလည်း မဟုတ်ချေ၊ (၃) (ထိုသို့ ရောက်ဆိုက်ဖို့ရန်

ကို မဆိုထားဘိ) သင့်မှာ အရဟတ္တမဂ်, အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ဖို့ရန်အကျင့်မှန်လည်း အဏုမြူမျှပင် မရှိသေးချေ”–

ဟု ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ပြောဆိုလေ၏။ ထိုနောက်မှ ဗြဟ္မာကြီးသည် ဗာဟိယ—ဒါရုစီရိယအား လောကဌ် မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပြီ ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ယခုအခါ သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်တော်၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူကြောင်း ပြောကြား၍ “သင်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်သို့ သွားရောက်လေလော့”ဟု ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယကို တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားပြီးလျှင် ဗြဟ္မာပြည်သို့ ပြန်သွားလေ၏။

ဗာဟိရ-ဒါရုစီရိယ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း

ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယသည် ဗြဟ္မာကြီး၏ စကားကို ကြားသိရလေလျှင် မျှားစွာ ထိတ်လန့်=သံဝေဂရ၍ “ငါသည် နိဗ္ဗာန်လမ်းမှန်ကို ရှာပေတော့အုံ” ဟု ကြံစည် အောက်မေ့ပြီးလျှင် ယူဇနာ (၁၂၀) တရာ့နှစ်ဆယ် ဝေးကွာသော ခရီးကို တည့်တည့်သာ နေခြင်းဖြင့် အပြင်း သွားရောက်၍ သာဝတ္ထိပြည်သို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏။ ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ သာဝတ္ထိပြည်သို့ ရောက်ချိန်မှာ နံနက်ခင်းအခါ ဖြစ်သည်။

မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ ကိုယ်တော်ထံသို့ လာနေသည်ကို သိတော်မူ၍ “ဗာဟိယ၏ သဒ္ဓါ-စသော ဋ္ဌေးတို့ကား ရင့်ကျက်ခြင်းသို့ မရောက်ကြသေး၊ ခဏကြာမှသာ ရင့်ကျက်ခြင်းသို့ ရောက်ကြလိမ့်မည်”ဟု ဆင်ခြင်သိရှိတော်မူကာ ဗာဟိယ၏ ဋ္ဌေးများ ရင့်ကျက်ချိန်ကို ငုံ့ဆိုင်း စောင့်လင့်တော်မူလျက် မျှားစွာသော ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံကာ ထိုခဏမှာပင် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ဆွမ်းခံကြွဝင်တော်မူလေ၏။

ဗာဟိယသည် ဘုရားရှင် ဆွမ်းခံကြွသွားတော်မူပြီးနောက်မှ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်သို့ ဝင်၍ နံနက်ဆွမ်း ဘုဉ်းပေးပြီးကြသဖြင့် ကိုယ်၏ လေးလံမှုကို ပယ်ဖျောက်ရန် ဟင်းလင်းအပြင်

ဝယ် လူးလာတုံ့ခေါက် စကြီလျှောက်နေကြသည့် မျှားစွာသော ရဟန်းတို့ကို ဖူးတွေ့ရ၍ "ယခုအခါ မြတ်စွာဘုရား အဘယ်အရပ်၌ နေတော်မူပါသနည်း အရှင်တို့ဘုရား..."ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ ရဟန်းတို့သည် "ယခုပင် မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည်တွင်းသို့ ဆွမ်းခံကြွဝင်သွားတော်မူသည်"ဟု ဖြေကြားပြီးလျှင် "သင်သည် အဘယ်အရပ်မှ လာခဲ့သနည်း"ဟု မေးမြန်းကြလေ၏။ ဗာဟိယက "အကျွန်ုပ်သည် သုပ္ပါရကဆိပ်ကမ်းမှ လာရောက်ခဲ့ပါသည် ဘုရား"ဟု လျှောက်ထား ဖြေကြားလေလျှင် ရဟန်းတို့သည် ဗာဟိယကို "သင်သည် ခရီးဝေးမှ လာခဲ့ရသူ ဖြစ်၏၊ ထိုင်ပါဦး, ခြေများကို ဆေးကြော, နယ်ဆီလိမ်းကျံ၍ အတန်ငယ် အပန်းဖြေပါဦး၊ ဆွမ်းခံရာမှ ပြန်ကြွတော်မူလာသော အခါ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်ရပါလိမ့်မည်"ဟု စိတ်ရှည်လက်ရှည် ပြောဆိုကြလေ၏။

ထိုအခါ ဗာဟိယသည် "အရှင်ဘုရားတို့....တပည့်တော်သည် မိမိအသက်၏ အန္တရာယ်ကို မသိနိုင်ပါ၊ တပည့်တော်သည် တည့်တည်းဖြင့်ပင် တစုံတခုသော အရပ်၌မှ ကြာမြင့်စွာ မရပ်ခဲ့ပဲ မထိုင်ခဲ့ပဲ ယူဇနာ တရာ့နှစ်ဆယ်ရှိသော ခရီးကို အပြင်းလာရောက်ခဲ့ရပါသည်း မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်ပြီးမှသာ အပန်းဖြေပါတော့မည်"ဟု ပြောဆိုလျှောက်ထား၍ အဆောတလျင်ပင် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ဝင်ရောက်သွားလေသော် အတုမရှိသော ဗုဒ္ဓကျက်သရေတော်ဖြင့် တင့်တယ်တော်မူသော ဘုရားရှင်ကို ပက်ပင်းပါ ဖူးတွေ့ရလေ၏။ ဗာဟိယသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို လမ်းခရီးအကြား ကြွသွားတော်မူနေသည်ကို ဖူးမြင်ရလေလျှင် "ငါသည် အလွန်ကြီး ကြာမြင့်မှ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်ရလေသည်"ဟု ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ငါးဖြာသောပီတိဖြင့် တွေ့ထိနှံ့စပ်သောကိုယ် ရှိ၍ ပီတိအဟုန်ကြောင့် မတုန်မလှုပ် ဖွင့်လှစ်သော မျက်စိအစုံရှိကာ မြင်ရာအရပ်မှပင် ကိုယ်ကို ကိုင်းညွှတ်လျက် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ကိုယ်တော်ရောင်အတွင်း ချင်းနှင်း သက်ရောက် နစ်မြုပ်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရာ'၏အနီး ထံတော်မှောက်သို့

တိုးလျှိုးသွားရောက်၍ တည်ခြင်းငါးမျိုးဖြင့် ရှိခိုးပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ခြေတော်အစုံတို့ကို ဆုပ်နယ်, နမ်းစုတ်လျက်—

"မြတ်စွာဘုရား...ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား သည် အကျွန်ုပ်အား တရားဟောတော်မူပါ၊ ကောင်းသောစကားကိုမိန့်ကြားတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား သည် အကျွန်ုပ်အား တရားဟောတော်မူပါ၊ ယင်းသို့ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်သော တရားတော်သည် အကျွန်ုပ်၏အဖို့ရာ ရှည်လျားစွာသော ညဉ့်ကာလပတ်လုံး စီးပွါး, ချမ်းသာအလို့ငှါ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်"—

ဟု တောင်းပန်စကား လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယကို—

"ချစ်သား ဗာဟိယ...တရားဟောရန် အခါမဟုတ်သေး၊ ငါဘုရားတို့သည် ဆွမ်းအလို့ငှါ မြို့တွင်းသို့ ဝင်နေကြ ကုန်၏"—

ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။မြတ်စွာဘုရား၏အဖို့ရာ သတ္တလောက၏ အစီးအပွါးအလို့ငှါ ကျင့်ကြံဖို့ရန် အခါမဟုတ်သောဟူ၍ ရှိရသေးသလော-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား—ဤ၌ အခါအရ ဝေနေယျတို့၏ ဣန္ဒြေရင့်ကျက်ချိန်ကို ဆိုလို၏၊ ထိုအချိန်၌ ဗာဟိယ၏အဖို့ရာ မိမိ၏ သဒ္ဓါ-စသောဣန္ဒြေမျှားရင့်ကျက်သည်, မရင့်ကျက်သည်၏အဖြစ်ကို အလွန်သိနိုင်ခဲ၏၊ (စင်စစ်ထို အချိန်၌ ဗာဟိယ၏ သဒ္ဓါ-စသော ဣန္ဒြေတို့ကား မရင့်ကျက်သေးချေ၊ ထိုသို့သင့် ဣန္ဒြေမျှား မရင့်ကျက်သေးသောကြောင့် ငါဘုရား တရားဟောချိန်မတန်သေးဟု အဖြေပေးလျှင် ဗာဟိယကား နားလည်မည်=သိမည်မဟုတ်)၊ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ထို (ဗာဟိယ၏ ဣန္ဒြေမျှား မရင့်ကျက်သေးမှုတည်းဟူသော) အကြောင်းကို မိန့်တော်မမူပဲ ဗာဟိယ နားလည် သိရှိမည့် "ကိုယ်တော်မြတ်၏ မြို့တွင်း၌ ဆွမ်းခံနေခြင်းကိုသာ" ထို တရားမဟောခြင်း၏ အကြောင်း အနေဖြင့် ညွှန်ပြတော်မူလေသည်။ (ဆိုလိုရင်းကား)— မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေနေယျအကျိုး သည်ပိုးရှက်ဆောင်ရန် တရားဟောတော်မူသည် ဆိုသော်လည်း ကျွတ်ထိုက်သူ ဝေနေယျ၏ ဣန္ဒြေရင့်ကျက်ချိန်ကို သိတော်

မှ၍သာ ကာလညှူပုဂ္ဂိုလ်မြတ် ပီဗိ တရားဟောတော်မူသည်၊ ကျွတ်ထိုက်သူ ဝေနေယျ၏ ဣန္ဒြေမရင့်ကျက်သေးချိန်၌ တရားမဟော၊ ထိုအချိန်မှာလည်း ဗာဟိယ၏ ဣန္ဒြေများကား မရင့်ကျက်သေးချေ၊ (ထို့ကြောင့် ထိုဣန္ဒြေမရင့်ကျက်သေးချိန်မှာ တရားဟောလျှင်လည်း မဂ်, ဖိုလ်တို့ကို ရမည်မဟုတ်)၊ "ဗာဟိယ....သင်၏ သဒ္ဓါ-စသောဣန္ဒြေများ မရင့်ကျက်သေးသောကြောင့် ဤအချိန်ကား သင့်အား တရားဟောရန် အချိန်မတန်သေး"ဟု မိန့်တော်မူလျှင်လည်း ဗာဟိယမှာ သာသနာပြင်ပ ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ဖြစ်၍ နားလည်= သိရှိမည် မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ဗာဟိယ သိရှိနားလည်နိုင်မည့် "မြို့တွင်းသို့ ဆွမ်းခံဝင်နေခြင်း" ကိုသာ အကြောင်းအနေဖြင့် မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူသည်ဟု အထူးမှတ်ယူရာ၏)။

ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူသောအခါ ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယသည် နှစ်ကြိမ်မြောက် ဆက်၍—

"မြတ်စွာဘုရား....ဘုန်းတော်သခင် ရှင်တော်ဘုရား၏ အသက် အန္တရာယ်များ ဖြစ်မည်, မဖြစ်မည်ကိုလည်း၊ တပည့်တော်၏ အသက်အန္တရာယ်များ ဖြစ်မည်, မဖြစ်မည်ကိုလည်း ကေန်ကေ သိနိုင်ခဲလှပါသည်။ သို့ပါသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရား....ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် အကျွန်ုပ်အား တရားဟောတော်မူပါ။ ကောင်းသော စကားကို မိန့်ကြားတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည် အကျွန်ုပ်အား တရားဟောတော်မူပါ။ ယင်းသို့ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်သော တရားတော်သည် အကျွန်ုပ်၏ အဖိုရာ ရှည်လျားစွာသော ညဉ့်ကာလပတ်လုံး စီးပွါး, ချမ်းသာအလို့ငှါ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်"—

ဟု တောင်းပန်စကား လျှောက်ထားပြန်လေ၏။ ထိုအခါမှာလည်း မြတ်စွာဘုရားသည် ရှေးနည်းအတူပင် "ချစ်သား ဗာ-ဟိယ....တရားဟောရန် အခါမဟုတ်သေး၊ ငါဘုရားတို့သည် ဆွမ်းအလို့ငှါ မြို့တွင်းသို့ ဝင်နေကြကုန်၏"ဟူ၍ပင် မိန့်တော်မူ၏။ (ဣန္ဒြေမရင့်ကျက်သေးသောကြောင့် ဤသို့ ပယ်မြစ်စကား မိန့်ကြားတော်မူသည်ဟု အထူးမှတ်ယူရာ၏)။

(ဤ၌။ ။ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယသည် ပစ္ဆိမဘဝိကသား ဖြစ်သော်ကြောင့် မိမိ၏ (အရဟတ္တဖိုလ်၏) အကြောင်း= ရှေးကောင်းမှုကတိုက်တွန်းနှိုးဆော်အပ်သောကြောင့် ဤကဲ့သို့ အသက်အန္တရာယ်ကို ထည့်၍, ဦးတည်၍ လျှောက်ထားလေသည်။ မှန်၏–ပစ္ဆိမဘဝိကသားတို့မှာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ မရောက်ပဲသာဖြင့် အသက်ကုန်ခြင်း=သေခြင်းမည်သည် အဘယ်နည်းနှင့်မျှ မဖြစ်နိုင်ချေ။

"မြတ်စွာဘုရားသည် ဗာဟိယအား တရားဟောတော်မူလိုပါလျက် အဘယ်ကြောင့် နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ပယ်တော်မူသနည်း"ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား—ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် "ငါဘုရားကို ဖူးမြင်ရသောအချိန်မှစ၍ ဤဗာဟိယ၏ တကိုယ်လုံး နှစ်သက်ခြင်း=ပီတိတရား လွှမ်းလျက် ဖုံးလျက် ရှိလေသည်။ ပီတိအဟုန်ကား အလွန်အားကြီးနေသေး၏။ တရားနာသော်လည်း မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်ကို ထိုးထွင်း၍ သိနိုင်မည် မဟုတ်သေး၊ အလယ်အလတ်ရှုမှု= မဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ ဖြစ်ပွါးလာသည်တိုင်အောင် ဆိုင်းငံ့ဦးမှ သင့်တော်မည်။ ထို့ပြင်လည်း ခရီးယူဇနာ တရာ့နှစ်ဆယ်ကို အပြင်း (ညတွင်းချင်း) လာခဲ့ရသောကြောင့် ဗာဟိယ၏ ကိုယ်၌လည်း ပင်ပန်းနွမ်းနယ်မှု အလွန်အားကြီးနေသေးသည်၊ ထိုပင်ပန်းနွမ်းနယ်မှု ငြိမ်းအေးအောင် စောင့်ဆိုင်း ငံ့လင့်ဦးမှ သင့်တော်မည်" ဟု အကြံတော် ဖြစ်ပွါးလေသည်၊ ထို့ကြောင့် နှစ်ကြိမ်တိုင် ပယ်တော်မူသည်။ ဤကား အဖြေတည်း)။

ဗာဟိယ–ဒါရုစီရိယသည် "သုံးကြိမ်မြောက်လည်း မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဒုတိယအကြိမ်ကကဲ့သို့ပင် တောင်းပန်စကား လျှောက်ထားပြန်လေသည်။ ထိုသို့ သုံးကြိမ်မြောက် တောင်းပန်အပ်သော်ကား မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ၏ ကိုယ်၌—

(၁) အလယ်အလတ်ရှုမှု = မဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ ဖြစ်ပွါးလာပြီကိုဎင်း,

(၂) ခရီးပန်း နွမ်းနယ်မှု ငြိမ်းအေးပြီကိုဎင်း,

(၃) ဗာဟိယ၏ သဒ္ဓါစသော ဇုန္ဒြေတို့ ရင့်ကျက်လာပြီကိုဎင်း,

(၄) ဗာဟိယ၏ အသက်အန္တရာယ် နိုးကင်လာပြီကို ၎င်း—

သိမြင်တော်မူ၍ "ယခုအခါ ဗာဟိယအား တရားဟောရန် အချိန်တန်ပြီ" ဟု ဆင်ခြင် စဉ်းစားတော်မူပြီးလျှင် ဤဆိုလတ္တံ့ သောအတိုင်း အကျဉ်းချုပ်တရားစကား ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ဟောကြားတော်မူပုံမှာ—

"(၁) ချစ်သားဗာဟိယ .... ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သင်ချစ်သားသည် ဤသို့ကျင့်ရမည်—'မြင်အပ်သော အဆင်းမျိုးစုံ ရှိပါရုံ၌ မြင်ကာမျှဖြစ်အောင်, ကြားအပ်သော အသံမျိုးစုံ သဒ္ဒါရုံ၌ ကြားကာမျှဖြစ်အောင်, တွေ့ရောက်အပ်သော အနံ့မျိုးစုံ ဂန္ဓာရုံ, ရသာမျိုးစုံ ရသာရုံ, အတွေ့မျိုးစုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၌ တွေ့ရောက်ကာမျှဖြစ်အောင်, သိအပ်သော ရုပ်နာမ်မျိုးစုံ ဓမ္မာရုံ၌ သိကာမျှဖြစ်အောင်'ဟု ဤသို့လျှင် သင်ချစ်သားသည် ကျင့်ရမည်။

(၂) ချစ်သားဗာဟိယ.... သင်ချစ်သားသည် အကြင်အခါ၌ (၀၊—အကြင့်ကြောင့်) မြင်အပ်, ကြားအပ်, တွေ့ရောက်အပ်, သိအပ်သော အာရုံ၌ မြင်ကာမျှ, ကြားကာမျှ, တွေ့ရောက်အပ်ကာမျှ, သိအပ်ကာမျှ ဖြစ်အောင် ကျင့်ဆောင်ကြိုးကုတ် အားထုတ်နိုင်ငြားအုံ၊ ချစ်သားဗာဟိယ....သင်ချစ်သားသည် ထိုအခါ၌ (၀၊—ထို့ကြောင့်) ထို မြင်အပ်, ကြားအပ်, တွေ့ရောက်အပ်, သိအပ်သည့် အာရုံနှင့်စပ်သော ရာဂ, ဒေါသ, မောဟနှင့် ယှဉ်သူ = တပ်မက်သူ, ပြစ်မှားသူ, တွေ့ဝေသူ စင်စစ် ဖြစ်လိမ့်မည် မဟုတ်တော့ချေ။

(၃) ချစ်သားဗာဟိယ....သင်ချစ်သားသည် အကြင်အခါ၌ (၀၊-အကြင့်ကြောင့်) ထို မြင်အပ်, ကြားအပ် တွေ့ရောက်အပ်, သိအပ်သည့် အာရုံနှင့်စပ်သော ရာဂ, ဒေါသ, မောဟနှင့် မယှဉ်သူ=မတပ်မက်သူ, မပြစ်မှားသူ,

မတွေ့ဝေသူ စင်စစ် ဖြစ်ခဲ့လျှင် ချစ်သားမာဟိယ....သင် ချစ်သားသည် ထိုအခါ၌ (၀ါ-ထိုကြောင့်) ထိုမြင်အပ်, ကြားအပ်, တွေ့ရောက်အပ်, သိအပ်သော အာရုံ၌ တဏှာ, မာန, ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မမှီသူ (= ထိုအာရုံလေးစု၌ 'ငါ့ဥစ္စာ' ဟု တဏှာဖြင့်မစွဲငြိသူ မမှီသူ, 'ငါ' ဟု မာနဖြင့် မစွဲငြိသူ မမှီသူ, 'ငါ့လမ်းပြာ' ဟု ဒိဋ္ဌိဖြင့် မစွဲငြိသူ မမှီသူ) စင်စစ် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

(၄) ချစ်သားမာဟိယ....သင်ချစ်သားသည် အကြင် အခါ၌ (၀ါ-အကြင့်ကြောင့်)ထို မြင်အပ်,ကြားအပ်,တွေ့ ရောက်အပ်, သိအပ်သော အာရုံ၌ တဏှာ, မာန, ဒိဋ္ဌိတို့ ဖြင့် မမှီသူ စင်စစ် ဖြစ်ခဲ့လျှင် ချစ်သားမာဟိယ....သင် ချစ်သားသည် ထိုအခါ၌ (၀ါ-ထိုသို့ တဏှာ, မာန, ဒိဋ္ဌိတို့ ဖြင့် မမှီသူ စင်စစ် ဖြစ်သောကြောင့်ပင်) ၌ မျက်မှောက် ဘ၀ = မနုဿဂတိ၌လည်း နောက်တဖန် ဖြစ်တော့မည် မဟုတ်၊ တမလွန်ဘ၀ဖြစ်သည့် = (ဒေ၀ဂတိ, နိရယဂတိ, တိရစ္ဆာနဂတိ, ပေတဂတိတည်းဟူသော) ကြင်းသည့် ဂတိလေးပါးတို့၌လည်း နောက်တဖန် ဖြစ်တော့မည် မဟုတ်၊ ၌ မျက်မှောက်ဘ၀ = မနုဿဂတိ, တမလွန် ဘ၀ = ကြင်းသည့်ဂတိလေးပါး (၀ါ-မနုဿဂတိတည်း ဟူသော ၌ မျက်မှောက်ဘ၀, ကြင်းသည့်ဂတိလေးပါး တည်းဟူသော တမလွန်ဘ၀) = ၌နှစ်ပါးကို ချန်လှပ် ဖယ်ရှား အလွတ်ထား၍ အခြားတပါး လားရောက်ဖွယ် ရာ ဂတိလည်း မရှိချေ။ ၌သို့ မျက်မှောက်ဘ၀, တမလွန် ဘ၀တို့၌ နောက်တဖန် ရုပ်နာမ်အသစ် မဖြစ်ခြင်းသည် ပင်လျှင် ကိလေသာဆင်းရဲ, ဝဋ္ဋဆင်းရဲ၏ အဆုံးဖြစ်၏"-

ဟု အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန် အထွတ်တပ်၍ ဟောကြားတော်မူလေ သည်။

(ဤ၌။ ။ဗာဟိယ-ဒါဠုစိရိယသည် သံဒိဋ္ဌာရုစိပုဂ္ဂိုလ် (= အကျင့်ချုပ်တရားကို နှစ်သက်သောပုဂ္ဂိုလ်)ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ပင် မြတ်စွာ

ဘုရားရှင်သည် ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယအား အာရုံခြောက်ပါး ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောကြားတော်မူရာဝယ် ခြောက်စု ခြောက်ပုံ ဟောတော်မမူပဲ (ဂန္ဓာရုံ, ရသာရုံ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့ကို တွေ့ရောက်အပ်သော အာရုံမျိုးဖြစ်၍ မုတဟူသော အမည်ဖြင့် တခုတည်းပြုပြီးလျှင်) ဒိဋ္ဌ=မြင်အပ်သောအာရုံ, သုတ=ကြားအပ်သောအာရုံ, မုတ=တွေ့ရောက်အပ်သော အာရုံ, ဝိညာတ=သိအပ်သောအာရုံဟု လေးစုလေးပုံထား၍ ဟောကြားတော်မူလေသည်။

(၁) ရှေးဖော်ပြရာပါ တရားဒေသနာ စကားရပ်လေးရပ်တို့တွင် ၁-အမှတ်ပြု ဒေသနာ စကားရပ်၌ "မြင်အပ်, ကြားအပ်, တွေ့ရောက်အပ်, သိအပ်သော အာရုံလေးပါး သင်္ခါရတရားအစု၌ မြင်ကာမျှ, ကြားကာမျှ, တွေ့ရောက်ကာမျှ, သိကာမျှ ဖြစ်အောင် ကျင့်ဆောင်အားထုတ်ရမည်" ဟူသည်မှာ–အဆင်းကိုမြင်သည့် စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ဖြစ်သောအခါ, အသံကိုကြားသည့် သောတဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်သောအခါ, အနံ့ကို တွေ့ရောက်နမ်းရှုသည့် ဃာနဝိညာဏ်စိတ်, အရသာကို တွေ့ရောက် စားလျက်သည့် ဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ်, အတွေ့ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို ထိရောက်တွေ့သိသည့် ကာယဝိညာဏ်စိတ်, ရုပ်နာမ်မျိုးစုံ ဓမ္မာရုံကို သိသည့် မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်=ဣစိတ်မျှားဖြစ်ကြသော အခါတို့၌ မြင်ကာမျှ, ကြားကာမျှ, တွေ့ရောက်ကာမျှ, သိကာမျှ သဘောတို့သာ လျှင် ဖြစ်၍ တပ်မက်မှု=ရာဂသဘော, ပြစ်မှားမှု=ဒေါသသဘော, တွေ့ဝေမှု=မောဟသဘောတို့ လုံးဝမပါရှိချေ။ (အသင် စာဖတ်သူသည် တတ်နိုင်ပါလျှင် ပဋ္ဌာန်ရဝိထိနှင့် မနောဒ္ဓါရဝိထိတို့ ဖြစ်ပုံကို အာရုံပြုထားစေချင်ပါသည်)။

(စက္ခုဝိညာဏ် = အမြင်စိတ်, သောတဝိညာဏ် = အကြားစိတ်, ဃာနဝိညာဏ်=အနံ့စိတ်, ဇိဝှါဝိညာဏ်=လျှက်စိတ် စားစိတ်, ကာယဝိညာဏ်=အတွေ့စိတ်=ဣစိတ် ၅-မျိုးကို ပဉ္စဝိညာဏ်ဟူ၍ ခေါ်၏)။ ပဉ္စဒ္ဓါရဝိထိ, မနောဒ္ဓါရဝိထိ စိတ်အစဉ်တို့ဖြစ်ကြသောအခါ ပဉ္စဝိညာဏ်စိတ်ဖြစ်သောခဏ, မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း စိတ်ဖြစ်သောခဏတို့၌ မြင်ရုံ, ကြားရုံ, နံရုံ, လျက်ရုံ, စားရုံ, ထိရုံ,သိရုံ သဘောတို့မျှသာ ဖြစ်၍ တပ်မက်မှု=ရာဂ, ပြစ်မှားမှု=ဒေါသ, တွေ့ဝေမှု=မောဟသဘောတို့ လုံးဝမပါရှိသကဲ့သို့ ထိုပဉ္စဝိညာဏ်စိတ်, မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်တို့၏ နောက်ဝယ် အလှည့်အကြိမ်ရောက်၍ ဖြစ်ပွါးလာသော အဟုန်ဖြင့်ဖြစ်ကာ အာရုံ၏အရသာကို ပိုင်နိုင်စွာသုံးဆောင်သော ဇောစိတ်အစဉ်တို့ ဖြစ်

ပျိုးသောအခါမှာလည်း လောဘ, ဒေါသ, မောဟသံဃောတို့ လုံးဝမပါ ရှိကြောင်း (=လောဘဇော မကျကြောင်း, ဒေါသဇော မကျကြောင်း, မောဟဇော မကျကြောင်း) သင်ချစ်သား ကျင့်ဆောင်ကြိုးကုတ် အားထုတ်ရမည်ဟု ဟောတော်မူလိုရင်းဖြစ်သည်။

ထိုသို့ "မြင်အပ်, ကြားအပ်, တွေးဆောက်အပ်, သိအပ်သော အာရုံလေးစုံ့ လောဘဇော, ဒေါသဇော, မောဟဇောများ မကျကြောင်း ကျင့်ရမည်" ဟု ဟောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အလိုတော်မှာလည်း "ချစ်သားဗာဟိယ.... ထိုအာရုံလေးစု သခ်ါရတရားအစုတို့၌ မြဲသည်, ချမ်းသာသည်, တင့်တယ်သည်, ခိုင်မာသည်-ဟု အလွဲလွဲ ရှုလျှင် လောဘဇော, ဒေါသဇော, မောဟဇောတို့ ကျနိုင်၏၊ မမြဲ, ဆင်းရဲ, မတင့်တယ်, မခိုင်မာ-ဟု ရှုမှသာလျှင် လောဘဇော, ဒေါသဇော, မောဟဇောတို့ မကျပဲ ဝိပဿနာ မဟာကုသိုလ်ဇောတို့ ကျနိုင်ဖြစ်နိုင်သည်၊ ထို့ကြောင့် သင်ချစ်သားသည် ထိုအာရုံလေးစု သခ်ါရတရားအစုတို့၌ နိစ္စ=မြဲသည်, သုခ=ချမ်းသာသည်, သုဘ=တင့်တယ်သည်, အတ္တ=ခိုင်မာသည်-ဟု အလွဲလွဲမရှုပဲ အနိစ္စ=မမြဲ, ဒုက္ခ=ဆင်းရဲ, အနတ္တ=မခိုင်မာ-ဟူ၍ အမှန်ရှုသော ဝိပဿနာ မဟာကုသိုလ်ဇောများ ဖြစ်ပျိုးအောင်သာ အားထုတ်ကျင့်ဆောင်ရမည်" ဟု ဟောတော်မူလိုရင်းဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယအား (၁) ဤ ၁-အမှတ်ပြ ဒေသနာစကားရပ်ဖြင့် "အာရုံလေးစု သခ်ါရတရားအစုတို့၌ အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အသုဘ, အနတ္တ-ဟု ရှုရန် ညွှန်ပြတော်မူသောကြောင့် ဤစကားရပ်ဖြင့် အောက်ဝိသုဒ္ဓိ ၆-ပါး ဝိပဿနာဉာဏ် ဆယ်ပါးကို အကျဉ်းချုပ် ဟောကြားတော်မူသည်" ဟု ဆိုလိုရင်းကို မှတ်ယူရမည်။

(၂) ၂-အမှတ်ပြ ဒေသနာစကားရပ်၌ "ချစ်သားဗာဟိယ....သင်ချစ်သားသည် မြင်အပ်, ကြားအပ်, တွေးဆောက်အပ်, သိအပ်သည့် အာရုံလေးစု သခ်ါရတရားအစု၌ ဝိပဿနာဉာဏ်ဆယ်ထောက် အောင်မြင်စွာ ကျင့်ဆောက်က မဂ်ဉာဏ်သိုရောက်၍ လောဘ, ဒေါသ, မောဟကို အမြစ်ပြတ် သမုစ္ဆေဒပဟာန်ဖြင့် ပယ်ပြီးသူ ပယ်နိုင်သူဖြစ်ကာ တပ်မက်သူ, ပြစ်မှားသူ, တွေဝေသူ စင်စစ် မဖြစ်လတ္တံ့ = မတပ်မက်သူ, မပြစ်မှားသူ, မတွေဝေသူ စင်စစ် ဖြစ်လိမ့်မည်"ဟု ဟောတော်မူလိုရင်းဖြစ်သောကြောင့် ထို ၂-အမှတ်ပြ ဒေသနာစကားရပ်ဖြင့် မဂ်လေးပါးကို ဟောတော်မူလိုရင်းဖြစ်သည်ဟု သိမှတ်ရမည်။

(၄) အရိယာသခင် အရှင်သူမြတ်တို့မှာ အရိယဖိုလ်သို့ ရောက်သောအခါ အာရုံလေးစု သင်္ခါရတရားအစုတို့၌ ငါ, ငါ့ဥစ္စာ, ငါ့လိပ်ပြာ ဟု ဓာတ္တာ, ဖာန, ဒိဋ္ဌိ အစွန်းအငြိ လုံးဝမရှိသောကြောင့် ၃-အမှတ်ပြ ဒေသနာစကားရပ်ဖြင့် အရိယဖိုလ်ကို ဟောတော်မူအပ်၏ဟု သိမှတ်ရာ၏။

(၄) ဤ ၄-အမှတ်ပြ ဒေသနာစကားရပ်ဖြင့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပရိနိဗ္ဗာန် စုတိစိတ်တော်မှ နောက်အခါ၌ မျက်မှောက်ဘဝတည်း ဟူသော ဤ မနုဿဂတိ, တဝမလွန်ဘဝ (ဟုရုံ–ဟူ၍) ခေါ်ဆိုအပ်သည့် ကြောင်းသော ဂတိလေးပါးတို့၌ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအသစ် မဖြစ်သောချုပ်ငြိမ်းမှု (ယင်း ချုပ်ငြိမ်းမှုကိုပင် အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန်ဟူ၍ ခေါ်သည်၊)ုအနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန်ကို ဟောတော်မူအပ်၏ဟု သိမှတ်ရာ၏)။

ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယသည် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာစဉ်ပင် သီလလေးပါးတို့ကို သုတ်သင်စင်ကြယ်စေ၍ ရှိသော စိတ္တသမာဓိကို အမှီပြုကာ ဝိပဿနာတရား ထိုတထိုင်တည်းမှာပင် ပွါးများအားထုတ်သဖြင့် လျင်မြန်သော မဂ်ဖိုလ်ပညာ အသိဉာဏ်ရှိသူ (= ဒိပ္ပါဘိညပုဂ္ဂိုလ်) ဖြစ်သောကြောင့် ထိုခဏမှာပင် အာသဝေါတရား လေးပါးတို့ကို ကုန်ခန်းစေ၍ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ် လေးပါးတို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏ = ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာ ဖြစ်လေ၏။

အရှင်ဗာဟိယ – ဒါရုစီရိယ ရဟန္တာသည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်ပြီးနောက် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် (၁၉) တဆယ့်ကိုးတန် ဝိုင်ပြီးလတ်သော် ဓမ္မတာတရား လှုံ့ဆော်တိုက်တွန်းချက်အရ မြတ်စွာဘုရားကို သွားအား ရှင်, ရဟန်းပြုပေးပါရန် တောင်းပန်လျှောက်ထားလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "သင့်မှာ သင်္ဃာ သက်နှံ ပြည့်စုံပြီလော" ဟု မေးတော်မူ၍ "မပြည့်စုံသေးပါ ဘုရား"ဟု ဗာဟိယက ပြန်ကြားလျှောက်ထားသောအခါ "ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် သင်္ဃာ, သက်နှံကို ရှာဦးလော့"ဟု မိန့်တော်မူ၍ သာဝတ္ထိ ပြည်တွင်းသို့ ဆွမ်းခံဆက်၍ ကြွသွားတော်မူလေ၏။

(ဗာဟိယကား ကဿပမြတ်စွာ သာသနာ၌ အနှစ် (၂၀၀၀) နှစ်သောင်းကြာ ရဟန်းတရား အားထုတ်စဉ် "ရဟန်းမည်သည် မိမိ

ကိုယ်တိုင် ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို ရရှိလျှင် ဒါနအားလျော်စွာ ပြုသဖြင့် ကိုယ်တိုင်ပင် သုံးဆောင်သင့်သည်”ဟု ယူဆကာ အခြားအဖော်ရဟန်း တပါးအားမျှလည်း သပိတ်,သင်္ကန်း ပေးကမ်းခြီးမြှောက်မှု မပြုခဲ့ချေ၊ ထို့ကြောင့် ထိုဗာဟိယ၏ ခန္ဓာအစဉ်မှာ ဟေတိုက္ခု ခေါ်ယူလောက်သည့် ဥပနိဿယသည်း ပစ္စည်းကောင်းမှု မပါရှိချေ၊ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဧဟိဘိက္ခု ခေါ်တော်မမူ။ ကေစိဆရာတို့ကမူ “ဗာဟိယသည် ဗုဒ္ဓသုညကမ္ဘာတစ်ခု၌ ခိုးသူဖြစ်ခဲ့၍ လေး,တောင့် (=မြားကျည်တောက်)တို့ကို ဖွဲ့ဆောင်ကာ တောအရပ်၌ ခိုးမှု တိုက်မှု ပြုနေစဉ် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတာဆူကို တွေ့ရ၍ သပိတ်,သင်္ကန်း၌ တပ်မက်သောလောဘဖြင့် ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်ကို မြားဖြင့် ပစ်သတ်၍ သပိတ်,သင်္ကန်းကို လုယူခဲ့ဘူးလေသည်၊ ထို့ကြောင့် ထိုဗာဟိယမှာ (မြတ်စွာဘုရားက ဧဟိ ဘိက္ခု ဟု ခေါ်တော်မူစေကာမူ) ဣဒ္ဓိမယ သပိတ်, သင်္ကန်း ဖြစ်လာလိမ့်မည် မဟုတ်-ဟု ဤ အကြောင်းကို သိတော်မူသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဧဟိ ဘိက္ခု ခေါ်တော်မမူ”ဟူ၍ မိန့်ဆိုကြ၏။ (ဥဒါန ၄၊ မျက်နှာ ၇၅-မှ)။ ဤ ကေစိဆရာတို့ ဖော်ပြအပ်သည့် အကူသိုလ်ကံမှာ ဗာဟိယ၏ ချည်အဝတ်ကောင်းကို မဝတ်ရပဲ ပျဉ်ချပ်ကိုသာ ဝတ်ရခြင်းအကျိုးနှင့် အထူးပင် အကြောင်း, အကျိုးဆက်စပ်လှ၏)။

ဗာဟိယ နွားဝှေ့ခံရ၍ အသက်ကုန်ခြင်း

ဗာဟိယသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် ခွဲခွါခဲ့ပြီးလျှင် သာဝတ္ထိပြည်အတွင်း၌ သပိတ်,သင်္ကန်းကို လှည့်လည်ရှာကြံလေ၏၊ ထိုသို့ သပိတ်, သင်္ကန်းရှာ လှည့်လည်နေသော ဗာဟိယကို သားသယ်အမိဖြစ်သော နွားမတကောင်သည် အပြေးလိုက်ကာ ဝှေ့၍ အသက်ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်စေလေ၏။

(လွန်လေပြီးသောအခါ သူဌေးသားလေးယောက်တို့သည် ပြည့်တန်းဆာမတယောက်ကို ဥယျာဉ်သို့ ခေါ်ဆောင်၍ တနေ့ပတ်လုံး မြူးထူးပျော်ပါးကြပြီး နေဝင်သောအခါ သူဌေးသားတယောက်က ကျန်သူငယ်ချင်းသူဌေးသားသုံးယောက်တို့ကို “သူငယ်ချင်းတို့... ဤပြည့်တန်းဆာမ၏ လက်၌ ငွေတထောင်, ရွှေများစွာတို့နှင့်

အဖိုးတန်တန်းဆာများ ပါရှိလေသည်၊ ဤ ဥယျာဉ်၌ အခြားသူ တဦးတယောက်မျှ မရှိ၊ ညဉ့်အခါလည်း ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ ကိုင်း ..ငါတို့သည် ဤ ပြည့်တန်းဆာမကို သတ်၍ ဥစ္စာအားလုံးကို ယူဆောင်သွားကြစို့" ဟု တိုင်ပင်လေ အကြံပေးလေသည်။ သူယေ်ချင်းလေးဦးသားလုံးပင် စိတ်သဘောတူ ပြည့်တန်းဆာမကို သတ်ရန်အားထုတ်ကြလေ၏။ ပြည့်တန်းဆာမသည် ထိုသူလေးယောက်တို့က ထိုးကြိတ် ရိုက်ပုတ် သတ်ဖြတ်ကြစဉ်ပင် "ဤသူတို့ကား အရှက်မဲ့ကြ ကရုဏာမဲ့ကြကုန်၏၊ ငါနှင့် ကိုလေသာ အလိုလိုက် ပျော်ပိုက်ကြပြီး အပြစ်မဲ့သူ ငါ့ကို သက်သက်မဲ့ ဥစ္စာလောဘဖြင့် သတ်ကြ၏၊ ဤသူတို့သည် ငါ့ကို တကြိမ်တော့ (ငါ အားနွဲ့၍) သတ်ကြစေဦးတော့၊ ငါတမူကား ဘိလူးမ-ဖြစ်ပြီးလျှင် ဤသူလေးယောက်တို့ကို အကြိမ်များစွာ သတ်နိုင်သည့်ကိုယ် ဖြစ်ရပါလို၏"ဟု ဆုတောင်း၍ သေလေ၏။

ထိုသူလေးယောက်တို့တွင် တယောက်ကား ပုဏ္ဏ-သာတိအမျိုးကောင်းသား ဖြစ်လာလေသည်၊ တယောက်ကား (ယခု) ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ, အခြားတယောက်ကား တမ္ဗဒါဋ္ဌိကခိုးသတ်သွား, အခြားတယောက်ကား သုပ္ပဗုဒ္ဓ အနာကြီးရောဂါရှိသူ ဖြစ်ကြလေသည်၊ ဤသို့လျှင် ဤသူလေးယောက်တို့ကို အရာမက များစွာသော ကိုယ်အဖြစ်ဖြင့် ပြည့်တန်းဆံ့ာမသည် ဘိလူးမျိုးဖြစ်သော နွားမ ဖြစ်၍ (=နွားမယောင်ဆောင်၍) ဝှေ့သတ်ခဲ့လေသည်။ ထိုသူလေးယောက်လုံးပင် ထိုအကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးဆက်ကြောင့် ထိုထိုဘဝ၌ အသက်တမ်းမကုန်မီ အကြားခ်ိ သေခြင်းသို့ ရောက်ခဲ့ကြရလေပြီ။ ဤသို့လျှင် ဗော်ပြရာပါ အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဗာဟိယ၏ အဆောတလျင် သေခြင်း ဖြစ်လေသည်ဟု မှတ်ရာ၏။ ။ဥဒါန ဋ္ဌ၊ မျက်နှာ ၂၆၂-မှ)။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်အတွင်း ဆွမ်းခံကြွပြီးသော် ဆွမ်းကိစ္စပြီးပြီးနောက် ရဟန်းဒေပေါင်းခြုံရုံလျက် မြို့မှ ထွက်တော်မူလေလျှင် ဗာဟိယ၏ ဥတုဇရုပ်ကိုယ် အမှိုက်ပုံ၌ ကျရောက်နေသည်ကို မြင်တော်မူ၍ ရဟန်းတို့ကို "ရဟန်းတို့.... သွားကြကုန်၊ အိမ်တံခါးဝခုံ၌ ရပ်တည်ကြကာ ညောင်စောင်းငယ်တခုကို ယူဆောင်စေကြ၍ ဤဗာဟိယ၏ ဥတုဇရုပ်ကိုယ်ကို မြို့မှ ထုတ်ဆောင်ပြီး ဖုတ်ကြည်းသင်ဖြာ်ကြ၍ အရိုးဝတ်ကို စေတီတည်ကြကုန်လော့" ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် မိန့်တော်မူတိုင်း ပြုလုပ်ကြလေကုန်၏။

ထိုသို့ ပြုလုပ်ကြပြီးနောက် ရဟန်းတို့သည် ကျောင်းတိုက်တော်သို့ ပြန်ရောက်ကြ၍မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ ဆည်းကပ်ကြပြီးလျှင် မိမိတို့ ရွက်ဆောင်ခဲ့သောကိစ္စကို လျှောက်ထားကြပြီးနောက် "မြတ်စွာဘုရား....ဗာဟိယ၏ လားရောက်ရာဂတိကား အဘယ်ပါနည်း၊ ရှေးရှုရောက်ရာ ဘဝလွန်ဘဝကား အဘယ်ပါနည်း၊ (တနည်း) မြတ်စွာဘုရား....ဗာဟိယ၏ အဖြစ်သန္တာန်ကား အဘယ်ပါနည်း = အရိယာလေလော, ပုထုဇန်လေလော၊ ရှေးရှုရောက်ရာကား အဘယ်ပါနည်း=ဘဝသံသရာ၌ တဖန်ဖြစ်ခြင်းပင်လော, ဘဝ၏ချုပ်ငြိမ်းခြင်း ချုပ်ငြိမ်းရာပင်လော" ဟု မေးလျှောက်ကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းတို့ကို "ရဟန်းတို့....ဗာဟိယသည် ပညာရှိ၏၊ လောကုတ္တရာတရားအား လျော်သောအကျင့်ကို ကျင့်၏၊ တရားဟူသော အကြောင်းကြောင့် ငါဘုရားကို မည်ညဉ်းဆဲ၊ ရဟန်းတို့....ဗာဟိယသည် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံချုပ်ငြိမ်း တုံဇာတ်သိမ်းလေပြီ" ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။အရှင်ဗာဟိယ–ဒါရုစီရိယ၏ အရိုးဝတ်ကို စေတီတော် အတည်ခိုင်းခြင်းဖြင့်ပင် ထိုအရှင်၏ ပရိနိဗ္ဗာန်စံကြောင်းကား အနက်ယူးအားဖြင့် ထင်ရှား၏၊ ထိုသို့ထင်ရှားသော်လည်း ထိုမျှဖြင့် မရိပ်မိ မသိရှိသော ရဟန်းတို့က ထိုသို့မေးလျှောက်ခြင်း ဖြစ်သည်၊ တနည်း အထူးသဖြင့် ထင်ရှားအောင် လျှောက်ထား မေးမြန်းကြခြင်း ဖြစ်သည်ဟု အထူးမှတ်ရာ၏)။

ဓမ္မပဒဂါထာ ဟောကြားခြင်း

ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရားရှင်က အရှင်ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ ပရိ-နိဗ္ဗာန် စံလွန်ပြီးဖြစ်ကြောင်းကို မိန့်ဆိုတော်မူသောအခါ ရဟန်းတို့သည် "မြတ်စွာဘုရား....အရှင်ဘုရားတို့သည် 'ဗာဟိယ-ဒါရု-စီရိယသည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီ'ဟု မိန့်တော်မူကြ၏။ အဘယ်အခါက ထိုဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယသည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပါသနည်း"ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထားကြကုန်၏။ မြတ်စွာ-ဘုရားရှင်က "ငါဘုရား၏ တရားကို ကြားပြီးစကပင် အရဟတ္တ-ဖိုလ်သို့ ရောက်လေသည်"ဟု မိန့်တော်မူလျှင် ရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို "မြတ်စွာဘုရား.... အရှင်ဘုရားတို့သည် အဘယ်အခါ၌ ထိုဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယအား တရားဟောတော်-မူအပ်ပါသနည်း"ဟု မေးလျှောက်ကြပြန်ကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား-ရှင်က "ယနေ့ပင် ဆွမ်းခံလှည့်လည်သော ငါဘုရားသည် လမ်း-ခရီးအကြား၌ ရပ်တည်၍ တရားဟောအပ်ခဲ့ပြီ" ဟု မိန့်တော်-မူလေလျှင် ရဟန်းတို့သည် "မြတ်စွာဘုရား.... အရှင်ဘုရားတို့-လမ်းခရီးအကြား၌ ရပ်တည်၍ ဟောတော်မူအပ်သော တရား-ကား အနည်းအပါးမျှသာ ဖြစ်ပါသည်၊ အဘယ်သို့လျှင် ထို-ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယသည် ထိုမျှ(အနည်းငယ်) သော တရားဖြင့် မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသနည်း"ဟု လျှောက်ထားကြ-ပြန်လေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်းတို့ကို "ရဟန်းတို့.... ငါဘုရား၏ တရားကို သင်ချစ်သားတို့သည် အဘယ့်ကြောင့်-နည်းသော, များသော ဟူ၍ နှိုင်းရည်စကား ပြောကြားကြတို-သနည်း၊ ထောင်ပေါင်းများစွာ ဂါထာတို့ပင် ဖြစ်လင့်ကစား-အကျိုးနှင့်မစပ်ယှဉ်မှု မချီးမွမ်းအပ် မမြတ်ပချေ၊ အကျိုး၌မှီသော-စကားဖြစ်မူကား ဂါထာတဝိုက်ပင်သော်လည်း ချီးမွမ်းအပ် မြတ်-လှပေ၏"ဟု မိန့်တော်မူ၍ ဓမ္မပဒကျမ်း၌ ဤ ဆိုလတ္တံ့သော-ဂါထာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။

သဟာသမ်ပိ စေ ဂါထာ၊ အနတ္ထပဒသဗ္ဗိတာ။
ကေ့ံ ဂါထာပဒံ သေယ္ယော၊ ယံ သုတ္ဝာ ဥပသမ္မတိ။

ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတော်များ ဒီ ချစ်သားတို့....။ သဟာသမ်ပိ ခေ့ ဂါထာ=အထောင်သန်း ဂါထာတို့ပင် ဖြစ်လင့်ကစား။ အနတ္ထပဒသဗ္ဗိတာ=အကျိုးမဟဲ့ မိုးဖွဲ့, တောင်ဖွဲ့စသော ပုဒ်ဝါကျနှင့် စပ်ယှဉ်ဘိမူ။ နဲ့ သေယ္ယော= အဘယ်နည်းဖြင့်မျှ မချီးမွမ်းအပ် မမြတ်ပဲချေ။ ယံ = အကြင် "အပ္ပမာဒေါ အမတံ ပဒံ" အစရှိသော ဂါထာ ပိုဒ်ကို။ သုတ္ဝာ = သဒ္ဓါနှားဖြင့် နာကြားရသည်ရှိသော်။ ဥပသမ္မတိ = ကိလေသာဟူ အပူခပ်သိမ်း အပြီးတိုင်ငြိမ်း အေး၏။ တံ ဧကံ ဂါထာပဒံ = ထို ကိလေသာငြိမ်း ကြောင်း တရားဂါထာ ပိုဒ်ကောင်းတခုက သာလျှင်။ သေယ္ယော = အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ် မြတ်လှပေ၏။

ဤတရားဒေသနာ ဂါထာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ များစွာသော သူတို့သည် သောတာပတ္တိဖိုလ်စသည်တို့သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေကုန်၏။

(၇) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးကျူးတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဓနာဂ်တချိန်ဝယ် အရိယာသံဃာ အလယ်၌ စံပယ်မွေ့လျော် ထိုင်နေတော်မူလျက် အရှင်ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ(ပရိနိဗ္ဗာန်စံလေပြီးသော) ရဟန္တာသူမြတ်ကို—

"တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဒိပ္ပါ-ဘိညာနံ ယဒိဒံ ဗာဟိယော ဒါရုစီရိယော=ရဟန်းတို့... လျင်မြန်စွာရအပ်သည့် မဂ်ဖိုလ်အသိဉာဏ်ရှိကြသော ငါ ဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် ပျဉ်ချပ်ကိုဝတ် သော ဗာဟိယသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ရတနာ]] (၂၇) အရှင်ကုမာရကဿပ မထေရ်အကြောင်း ၄၁၇

ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုတော်မူကာ "ဒိပ္ပါဘိညာ=မဂ်ဖိုလ်အသိဉာဏ်ကို လျှင်မြန်စွာရသော အရာ" ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဗောဓိဉာဏ်ရာထူးဌာ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယမထေရ် အကြောင်းတည်း။

---

(၂၇) အရှင်ကုမာရကဿပ မထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ဝယ် အမျိုးကောင်းအိမ်ဌာ ဖြစ်ခဲ့လတ်၍ ရှေးမထေရ်အလောင်းများနည်းတူ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားဒေသနာကို နာယူစဉ် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားက ရဟန်းတော်တပါးကို "ဆန်းကြယ်သော တရားစကားဟောကြားကြသောရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဗောဓိဉာဏ်ရာထူး"ဌာ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အဓိကာရ ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး = ဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္ထနာမှ ပြုလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်းပတ္ထနာချက် အန္တရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ ရှေးနည်းအတူ ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

တောင်ထိပ်တက်၍ ရဟန်းတရားအားထုတ်ခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့ဌာ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် ကဿပမြတ်စွာ သာသနာဆုတ်ယုတ်သော အခါဝယ် အောက် အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ်၏ ဝတ္ထုဌာ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအတိုင်း အဖော်ရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွ (အောက် အရှင်ဒဗ္ဗဝတ္ထု စာမျက်နှာ ၃၇၇-ဌာ ကြည့်ပါ၊) တောင်ထိပ်သို့ တက်ရောက်ကာ ရဟန်းတရား အားထုတ်၍ စင်ကြယ်သော, ပြည့်စုံသော သီလရှိသူ ဖြစ်ရကား အသက်အဆုံးဌာ နတ်ပြည်ဝယ် ဖြစ်လေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသား နတ်သားသည် ဗုဒ္ဓနှုန်ရအသခ်ေါ်ယျ တကပ်ပတ်လုံး အပါယ်သို့ မလားမရောက်ပဲ လူနတ်စည်းစိမ်ကို ခံစားလျက် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူရာ ကာလဝယ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် တယောက်သော သူဌေးသမီး၏ ဝမ်းခ္ဍ ဖြစ်ပွါးလာလေသည်။ အထူးအားဖြင့် ထိုသူဌေးသမီး သည် အိမ်ထောင်မကျမီ ရှေးဦးစွာကပင် အမိအဖတို့ကို ရှင်ရဟန်း ပြုရန် ခွင့်ပန်ပါသော်လည်း မရခဲ့ပဲ အရွယ်သို့ရောက်သောအခါ အရှင်သခင် လင်ယောကျ်ားအိမ်သို့ လိုက်ပါခဲ့ရ၍ ကိုယ်ဝန်ကို ယူရလေသည်။ ထိုသူဌေးသမီးက'လေးသည် မိမိ၌ ကိုယ်ဝန် တည်သည်ကိုလည်း မသိရှာပဲ အရှင်သခင် လင်ယောကျ်ား သူဌေးသားကို ကျေနပ်အောင် တောင်းပန်ပြီးမှ ဒေဝဒတ်၏ အပင်းအသင်းဝင် ဘိက္ခုနီမတို့အထံ၌ ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့လေသည်။

ထိုဘိက္ခုနီမကလေး၏ ကိုယ်ဝန်နိမိတ်ထင်ရှားလာသောအခါ ဘိက္ခုနီမတို့သည် ရှင်ဒေဝဒတ်ကို မေးမြန်းကြလေသည်။ ရှင် ဒေဝဒတ်သည် "ရဟန်းမ-မဟုတ်တော့ပြီ" ဟု ပြောဆိုကာ မိမိ ဂိုဏ်းမှ နှင်ထုတ်လိုက်လေသည်။ ထို ဘိက္ခုနီမကလေးသည် မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်မ ဘိက္ခုနီများထံ သွားရောက်ခိုလှုံ၍ ထို ဘိက္ခုနီမများက ထိုအကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားရှင်အား လျှောက်ထားကြသဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်ဥပါလိ မထေရ်ကို ထိုအမှုဆုံးဖြတ်ရန် အပ်နှင်းတာဝန် ပေးတော်မူလေ သည်။

အရှင်ဥပါလိမထေရ်သည် သာဝတ္ထိပြည်သူ အမျိုးကောင်း သမီးကြီးများနှင့်တကွ ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးကိုပါ ခေါ်စေ၍ ထိုကိုယ်ဝန်သား လူဖြစ်စဉ်က တည်ခဲ့သည်, ဘိက္ခုနီမ-ဖြစ်မှ တည်ခဲ့သည်-ဟူသောအရေးကို အမျိုးကောင်းသမီးကြီးများသို့ အပ်နှင်း၍ စစ်ဆေး သုတ်သင်စေလတ်သည်တွင် "လူဖြစ်စဉ်က တည်ခဲ့ကြောင်း" ကောင်းစွာ အထောက်အထား ရရှိထွက်ဆို ချက်အရ"ကိုယ်ဝန်သားကား ရှေးလူဖြစ်စဉ်က ရအပ်ခဲ့လေသည်၊

ထိုကြောင့် ၎င်း ဘိက္ခုနီမကလေး၏ ရှင်,ရဟန်းအဖြစ်သည် အပြစ်မရှိ"ဟု ပြတ်သားစွာ ဆုံးဖြတ်တော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် "အဓိကရဏ်းကို ကောင်းစွာ ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီ"ဟု အရှင်ဥပါလိ မထေရ်အား သာဓုကောင်းကြီး ပေးတော်မူလေ၏။

ထို ဘိက္ခုနီမကလေးသည် အချိန်ရောက်သောအခါ ရှေစင်ရုပ်တုနှင့်တူသောသားကို ဖွားမြင်လေသည်။ပဿေနဒိကောသလ မင်းကြီးသည် တိုသူငယ်ကို နန်းတော်သို့ ယူဆောင်၍ မင်းသားနှင့်မခြားအောင် ချမ်းသာစွာ မွေးမြူ ကြီးပြင်းစေလေသည်။ သူငယ်၏ အမည်ကို "ကဿပ"ဟု မှည့်ခေါ်၍ နောက်တချိန် (=ကဿပ-သူငယ် ခုနစ်နှစ်အရွယ်လောက်ရှိသောအခါ)၌ လှပစွာတန်းဆာ ဆင်ယင်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်သို့ ပို့ဆောင်ကာ ရှင်ပြုစေလေ၏။ ။(၎င်းအကြောင်းအရာအကျယ်ကို ငါးရာ့ငါးဆယ် ဇာတ်ဝတ္ထု ဂေဂ နိပါတ် နိဂြောဓမိဂဇာတ်မှ ထုတ်နုတ်မှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

ကုမာရကဿပဟု အမည်တွင်ခြင်း

အသက်အရွယ်နုနယ် ကလေးသူငယ်ကို ရှင်ပြုပေးအပ်သောကြောင့်(ကိုရင်ငယ်ကလေးဖြစ်သောကြောင့်)မြတ်စွာဘုရားရှင်က "ကဿပကို ခေါ်လိုက်ကြစမ်း၊ ၎င်းသစ်သီးကို,၎င်းခွယ်ကို ကဿပအား ပေးလိုက်ကြစမ်း" ဟု မိန့်တော်မူလျှင် ရဟန်းတော်အရှင်မြတ်တို့က "အဘယ် ကဿပအား ပေးကြရပါမည်နည်းဘုရား"ဟု လျှောက်ထား . မေးမြန်းကြ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်က "ကုမာရ-ကဿပအား ပေးလိုက်ကြ"ဟု ၎င်းကဲ့သို့ အမည်မှည့်ခေါ် မိန့်ဆိုတော်မူအပ်သောကြောင့် ထိုအချိန်မှစ၍ အသက်အရွယ်ကြီးသောအခါ၌လည်း "အရှင်ကုမာရကဿပ" ဟူ၍သာ ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်။ (တနည်း) မင်းသားကို ပါဠိဘာသာအားဖြင့်"ကုမာရ"ဟု ခေါ်ဆိုသုံးစွဲသည်၊ ၎င်းအရှင်မြတ်မှာလည်း ကောသလမင်းကြီး မွေးမြူအပ်သည့် မင်းသားပင် ဖြစ်သောကြောင့် "ကုမာရ+ကဿပ = မင်းသား+ကဿပ"ဟု ၎င်းအရှင်မြတ်ကို အသိအမှတ် ပြုအပ်လေသည်။

ဝမ္မိကသုတ်ဒေသနာ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း အကြောင်း

အရှင်ကုမာရကဿပသည် ရှင်ဖြစ်ပြီးသော အချိန်မှပင် စ၍ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကိုလည်း စီးဖြန်းအားထုတ်တော်မူ၏၊ မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်ဖြစ်သော ဝိဌကတ်ကိုလည်း သင်ကြားတော်မူ၏ = ပရိယတ်, ပဋိပတ် နှစ်ရပ်စွယ်စုံ အားထုတ်တော်မူလေသည်။ တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရား သာ၀တ္ထိပြည် ဇေတ၀နကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အရှင်ကုမာရကဿပသည် ဇေတ၀နကျောင်းတိုက်၏အနီး အန္ဓ၀နတောအုပ်၌ နေတော်မူကာ ရဟန်းတရား ပွါးများကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူလေသည်။ ထိုအခါ ကဿပမြတ်စွာ သာသနာတော် နောက်ပိုင်း၌ အတူတကွ တောင်ထိပ်သို့တက်၍ တရားအားထုတ်သဖြင့် အနာဂါမိဖိုလ်သို့ရောက်ကာ သုဒ္ဓါ၀ါသဘုံ၌ ဖြစ်နေသော မဟာ ဗြဟ္မာကြီးသည် ထိုအချိန်၌ ဆင်ခြင်သည်ရှိသော် အရှင်ကုမာရ-ကဿပကို မြင်၍ "သြ....ငါ့သူငယ်ချင်းကား ဝိပဿနာအလုပ် အတွက် ပင်ပန်းလျက်ရှိချေ၏၊ ငါသွားပြီးလျှင် ဝိပဿနာနည်း အမြွက်ကိုဖော်ပြ၍ မဂ်,ဖိုလ်သို့ရောက်ကြောင်း ဥပါယ်ကောင်းကို ပြုပေအုံ့"ဟု ကြံစည်ကာ ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ တည်နေရင်းပင် ပြဿနာ (၁၅)တဆယ့်ငါးချက်တို့ကို စိစဉ်ခဲ့၍ သန်းခေါင်ယံ အချိန်၀ယ် အန္ဓ၀နတောအုပ် အရှင်ကုမာရကဿပနေရာ၌ အရောင်အ၀ါ တောက်ပစွာဖြင့် ကိုယ်ထင်ရှား ပေါ်ပေါက်လာခဲ့လေသည်။

မထေရ်သည် အရောင်အ၀ါကို မြင်၍ "ဤအရပ်၌ ထင်ရှား ပေါ်လာသူကား အဘယ်သူနည်း"ဟု မေးလေသည်။ ဗြဟ္မာကြီး က "အကျွန်ုပ်ကား ရှေး(ကဿပမြတ်စွာ သာသနာခေတ်အခါ) တုန်းက အရှင်ဘုရားနှင့်အတူတကွ ရဟန်းတရားကိုအားထုတ်၍ အနာဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်ကာ သုဒ္ဓါ၀ါသဘုံ၌ ဖြစ်သော ဗြဟ္မာ ဖြစ်ပါသည်"ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် အရှင်ကုမာရကဿပ မထေရ်သည် "သင်သည် အဘယ်အလုပ်ကိစ္စကြောင့် ယခု လာ ရောက်သနည်း"ဟု တိုက်ရိုက်မေးလေ၏။ ထိုအခါ ဗြဟ္မာကြီး သည် မိမိလာရောက်ရခြင်း အကြောင်းကို ထင်ရှားဖော်ပြရန်—

ရဟန်း .... ရဟန်း .... ၁-ဤတောင်ပိုသည် ၂-ညဉ့်၌ အခိုးလွှတ်၏၊ ၃-နေ့၌ မီးဟုန်းဟုန်းတောက်၏။

၄-ဆရာပုဏ္ဏားက ၅-'ပညာရှိတပည့်....၆-ခေါင်းလက်နက်ကိုယူ၍ ၇-အဖန်ဖန်တူးလော့'ဟု ပြောဆို၏။ ပညာရှိတပည့်သည် ခေါင်းလက်နက်ကို ယူ၍ တူးလတ်သော် ၈-တံခါးကျည် = မင်းတုပ်ကို တွေ့မြင်သဖြင့် 'အရှင်.... တံခါးကျည် = မင်းတုပ်ပါတည်း'ဟု ပြောဆို၏။

ဆရာပုဏ္ဏားက 'ပညာရှိတပည့်.....တံခါးကျည် = မင်းတုပ်ကို ဖယ်ပစ်လော့၊ ခေါင်းလက်နက်ကိုယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့'ဟု ပြောဆို၏။ ပညာရှိတပည့်သည် ခေါင်းလက်နက်ကိုယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလတ်သော် ၉-ဥဒ္ဓုမာယိကဖား ကို တွေ့မြင်သဖြင့် 'အရှင်....ဥဒ္ဓုမာယိကဖားပါတည်း' ဟု ပြောဆို၏။

ဆရာပုဏ္ဏားက 'ပညာရှိတပည့်....ဥဒ္ဓုမာယိကဖားကို ဖယ်ပစ်လော့၊ ခေါင်းလက်နက်ကိုယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့'ဟု ပြောဆို၏။ ပညာရှိ တပည့်သည် ခေါင်းလက်နက်ကိုယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလတ်သော် ၁၀-လမ်းနှစ်ခွကို တွေ့မြင်သဖြင့် 'အရှင်....လမ်းနှစ်ခွပါတည်း'ဟု ပြောဆို၏။

ဆရာပုဏ္ဏားက 'ပညာရှိတပည့်....လမ်းနှစ်ခွကို ဖယ်ပစ်လော့၊ ခေါင်းလက်နက်ကိုယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့'ဟု ပြောဆို၏။ ပညာရှိတပည့်သည် ခေါင်းလက်နက်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလတ်သော် ၁၁-ဆပ်ပြာရေစစ်ကို တွေ့မြင်သဖြင့် 'အရှင်....ဆပ်ပြာရေစစ်ပါတည်း'ဟု ပြောဆို၏။

ဆရာပုဏ္ဏားက 'ပညာရှိတပည့်.....ဆပ်ပြာရေစစ်ကို ဖယ်ပစ်လော့၊ ခေါင်းလက်နက်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့' ဟု ပြောဆို၏။ ပညာရှိတပည့်သည် ခေါင်းလက်နက်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလတ်သော် ၁၂-လိပ်ကို တွေ့မြင်သဖြင့် 'အရှင်....လိပ်ပါတည်း' ဟု ပြောဆို၏။

ဆရာပုဏ္ဏားက 'ပညာရှိတပည့်....လိပ်ကို ဖယ်ပစ်လော့၊ ဓားလက်နက်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့' ဟု ပြောဆို၏။ ပညာရှိကပည့်သည် ဓားလက်နက်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလတ်သော် ၁၃-သန်လျက်နှင့် စဉ်းတိတုံးကို တွေ့မြင်သဖြင့် 'အရှင်....သန်လျက်နှင့် စဉ်းတိတုံးပါတည်း' ဟု ပြောဆို၏။

ဆရာပုဏ္ဏားက'ပညာရှိတပည့်....သန်လျက်နှင့် စဉ်းတိတုံးကို ဖယ်ပစ်လော့၊ ဓားလက်နက်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့'ဟု ပြောဆို၏။ ပညာရှိတပည့်သည် ဓားလက်နက်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလတ်သော် ၁၄-သားတစ်ကို တွေ့မြင်သဖြင့် 'အရှင်.....သားတစ်ပါတည်း' ဟု ပြောဆို၏။

ဆရာပုဏ္ဏားက 'ပညာရှိတပည့်....သားတစ်ကို ဖယ်ပစ်လော့၊ ဓားလက်နက်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန် တူးလော့'ဟု ပြောဆို၏။ ပညာရှိတပည့်သည် ဓားလက်နက်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန် တူးလတ်သော် ၁၅-နဂါးကို တွေ့မြင်သဖြင့် 'အရှင်....နဂါးပါတည်း'ဟု ပြောဆို၏။ ဆရာပုဏ္ဏားက 'နဂါးသည် တည်ရှိပါစေ၊ နဂါးကို မထိပုံးလင့်၊ နဂါး အား ရှိခိုးခြင်းကို ပြုလော့'ဟု ပြောဆို၏။"

ရဟန်း....သင်သည် ဤပြဿနာတို့ကို မြတ်စွာဘုရား ထံသို့ ချဉ်းကပ်၍ မေးလော့၊ သင့်အား မြတ်စွာဘုရား ဖြေကြားတော်မူသည့်အတိုင်း အနက်ကို မှတ်လော့။ ရဟန်း.....မြတ်စွာဘုရားကိုရင်း, မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့် သာဝကကိုရင်း, ဤ၀ါထံမှ နာကြားဘူးသူကိုရင်း ချန်လှပ်ဖယ်ရှား အလွတ်ထား၍ နတ်, မာရ်, ဗြဟ္မာနှင့်တကွ သော သြကာသလောက, ရဟန်း ပုဏ္ဏား မင်းကြင်းသော လူနှင့်တကွသော သတ္တလောကဌ် စိတ်ကျေနပ်လောက် အောင် ဤ ပြဿနာကို ဖြေဆိုနိုင်မည့် သူကို ၀ါ မတွေ့မြင်"—

ဟု လျှောက်ထားပြီးနောက် မြဟွာကြီးသည် တိုအရပ်ခ်ိန်ပင် ကွယ်လေ၏။

အရှင်ကုမာရကဿပမထေရ်သည် နောက်တနေ့ မိုးသောက် ရောက်သောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံဟော်မှောက်သို့ သွားရောက်ရှိခိုး၍ မဟာမြဟွာကြီး ယမန်ညက လာရောက်လျှောက်ထားပုံ အကြောင်းအရာများကို အပြည့်အစုံ လျှောက်ထားပြီး လျှင်—

"၁။ မြတ်စွာဘုရား....တောင်ပို့ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊
၂။ ညဉ့်ခ် အခိုးလွှတ်ခြင်းဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊
၃။ နေ့ခ် မီးဟုန်းဟုန်းတောက်ခြင်းဟူသည် အဘယ်ပါ
နည်း၊
၄။ ဆရာပုဏ္ဏားဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊
၅။ ပညာရှိတပည့်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊
၆။ ခေါင်းလက်နက်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊
၇။ အဖန်ဖန်တူးခြင်းဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊
၈။ တံခါးကျည် = မင်းတုပ်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊
၉။ ဥဒ္ဓမာယိကဖားဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊
၁၀။ လမ်းနှစ်ခွဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊
၁၁။ ဆင်ပြောရေစစ်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊
၁၂။ လိပ်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊
၁၃။ သန်လျက်နှင့် စဉ်းတီတုံးဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊
၁၄။ သားတစ်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။
၁၅။ နဂါးဟူသည် အဘယ်ပါနည်း"—

ဟု ၍ ပြဿနာ တဆယ့်ငါးချက်တို့ကို မေးလျှောက်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်ကုမာရကဿပမထေရ်အား—

"၁။ ရဟန်း....တောင်ပိုဟူသော ၌ အမည်သည် ၌ ခန္ဓာကိုယ်၏ အမည် ဖြစ်သည်။

၂။ ရဟန်း....နေ့ကပြုထားသော အမှုကို အာရုံပြု၍ ညဉ့်၌ ကြီစည်, စဉ်းစား၏၊ ၌သို့ ကြီစည်, စဉ်းစားခြင်းသည် ညဉ့်၌ အခိုးလွတ်ခြင်းတည်း။

၃။ ရဟန်း.....ညဉ့်က ကြီစည်, စဉ်းစားသည့်အတိုင်း နေ့၌ ကာယကံမှ ဝစီကံမှ မနောကံမှတို့ကို ပြုလုပ်ပြောဆို ကြီစည်ခြင်းသည် နေ့၌ မီးဟုန်းဟုန်းတောက်ခြင်းတည်း။

၄။ ရဟန်း....ဆရာပုဏ္ဏားဟူသော အမည်သည် ဗြတ်စွာဘုရား၏ အမည် ဖြစ်သည်။

၅။ ရဟန်း .... ပညာရှိတပည့်ဟူသော အမည်သည် သိက္ခာသုံးပါးကို ကျင့်ဆဲ ယောဂါဝစရ သေက္ခရဟန်း၏ အမည်ဖြစ်သည်။

၆။ ရဟန်း....ဓားလက်နက် ဟူသော အမည်သည် လောဘ, လောဘုတ္တရာပညာ၏ အမည်ဖြစ်သည်။

၇။ ရဟန်း....အဖန်ဖန်တူးခြင်းဟူသော အမည်သည် လုံ့လကြီးကုတ် အားထုတ်ခြင်း၏ အမည်ဖြစ်သည်။

၈။ ရဟန်း....တံခါးကျည်=မင်းတုပ်ဟူသော အမည်သည် မသိမှု=အဝိဇ္ဇာမောဟ၏ အမည်ဖြစ်သည်၊ 'တံခါးကျည် = မင်းတုပ်ကို ဖယ်ပစ်လော့' ဟူသည် မသိမှု = အဝိဇ္ဇာမောဟကို ပယ်စွန့်လော့၊ ပညာရှိတပည့်....ပညာဝေးကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့ = အဖန်ဖန် အားထုတ်လော့-ဟူသော ဤဝါကျသည် ဤပြဿနာ၏ ဆိုလိုရင်း အနှစ်အဓိပ္ပါယ် ဖြစ်သည်။

၉။ ရဟန်း....ဥဒ္ဓုမာယိကဖားဟူသော အမည်သည် အားကြီးသော အမျက်ထွက်ခြင်း၏ အမည်ဖြစ်သည်၊ 'ဥဒ္ဓုမာယိကဖားကို ဖယ်ပစ်လော့' ဟူသည် အားကြီး

သော အမျက်ထွက်ခြင်းကို ပယ်စွန့်လော့၊ ပညာရှိတပည့်.... ပညာခေါ်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့ = အဖန်ဖန်အားထုတ်လော့-ဟူသော ဤဝါကျသည် ဤပြဿနာ၏ ဆိုလိုရင်း အနက်အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်။

၁၀ ။ရဟန်း....လမ်းနှစ်ခွဟူသောအမည်သည် တွေးတော ယုံမှားခြင်း = ဝိစိကိစ္ဆာ၏ အမည်ဖြစ်သည်၊ 'လမ်းနှစ်ခွကို ဖယ်ပစ်လော့' ဟူသည် တွေးတောယုံမှားခြင်း = ဝိစိကိစ္ဆာကို ပယ်စွန့်လော့၊ ပညာရှိတပည့်....ပညာခေါ်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့ = အဖန်ဖန်အားထုတ်လော့ - ဟူသော ဤဝါကျသည် ဤပြဿနာ၏ ဆိုလိုရင်း အနက်အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်။

၁၁။ ရဟန်း ဆပ်ပြာရေစစ် ဟူသော အမည်သည် ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ်တရားတို့ကို တားမြစ်ပိတ်ဆို့တတ်သည့် (၁) ကာမတရားတို့၌ လိုချင်ခြင်းဟူသော=ကာမဆွဲနှဲနိဝရဏ၊ (၂) သူတပါးတို့ကို ပျက်စီးစေကြောင်း ဒေါသ ဟူသော=ဗျာပါဒနိဝရဏ၊(၃)ကောင်းမှုလုပ်ငန်းတို့၌ ထိုင်းမှိုင်းလေးတွဲမှုဟူသော=ထိန, မိဒ္ဓနိဝရဏ၊ (၄) ပျံ့လွင့်မှု, နောင်တရမှုဟူသော = ဥဒ္ဓစ္စ,ကုက္ကုစ္စနိဝရဏ၊ (၅) တွေးတောယုံမှားမှု ဟူသော = ဝိစိကိစ္ဆာနိဝရဏ၊ ဤနိဝရဏတရား ငါးပါးတို့၏ အမည်ဖြစ်သည်၊ 'ဆပ်ပြာရေစစ်ကို ဖယ်ပစ်လော့' ဟူသည် ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ်၏ အပိတ်အပင် အဆီးအတား = နိဝရဏတရား ငါးပါးတို့ကို ပယ်စွန့်လော့ = ပညာရှိတပည့်....ပညာခေါ်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့ = အဖန်ဖန်အားထုတ်လော့-ဟူသော ဤဝါကျသည် ဤပြဿနာ၏ ဆိုလိုရင်း အနက် အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်။

၁၂ ။ ရဟန်း....လိပ်ဟူသောအမည်သည် ဥပါဒါန်တို့၏ အာရုံဖြစ်သည့် (၁) ဖောက်ပြန်ထွေပြား- ဖြစ်ပွါးတတ်သည့် ရူပကွန္ဓာ၊ (၂) ခံစားတတ်သည့် ဝေဒနာကွန္ဓာ၊

(၃) မှတ်သားတတ်သည့် သညာကွန္ဒာ၊ (၄) ပြုပြင်တတ်သည့် သင်္ခါရကွန္ဒာ၊ (၅) အထူးသိတတ်သည့် ဝိညာဏကွန္ဒာ=ဤဥပါဒါနကွန္ဒာငါးပါးတို့၏ အမည်ဖြစ်သည်၊ 'ယိပ်ကို ဖယ်ပစ်လော့' ဟူသည် ဥပါဒါန်တို့၏ အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ပယ်စွန့်လော့၊ ပညာရှိတပည့်.... ပညာဓားကိုယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့=အဖန်ဖန်အားထုတ်လော့-ဟူသော ဤဝါကျသည် ဤပြဿနာ၏ ဆိုလိုရင်း အနက်အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်။

၁၃။ ရဟန်း .... သန်လျက်နှင့် စဉ်းတိတုံး ဟူသော အမည်သည် အလိုရှိအပ်, နှစ်သက်အပ်, စိတ်ကိုဆွဲဆောင်တတ်လျက် ချစ်အပ်သောသဘောရှိသည့် ကာမရာဂနှင့် စပ်ယှက် တပ်မက်အပ်ကုန်သော စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သည့် အဆင်းမျိုးစုံ ရူပါရုံ, (၂) သောတဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သည့် အသံမျိုးစုံ သဒ္ဒါရုံ, (၃) ဃာနဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သည့် အနံ့မျိုးစုံ ဂန္ဓာရုံ, (၄) ဇိဝှါဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သည့် အရသာမျိုးစုံ ရသာရုံ, (၅) ကာယဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သည့် အတွေ့မျိုးစုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ=ဤကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့၏ အမည်ဖြစ်သည်၊ 'သန်လျက်နှင့် စဉ်းတိတုံးကို ဖယ်ပစ်လော့' ဟူသည် ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့ကို ပယ်စွန့်လော့၊ ပညာရှိတပည့်....ပညာဓားကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့ = အဖန်ဖန်အားထုတ်လော့-ဟူသော ဤဝါကျသည် ဤပြဿနာ၏ ဆိုလိုရင်း အနက်အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်။

၁၄။ ရဟန်း....သားတစ်ဟူသောအမည်သည် နှစ်သက်တပ်စွန်းခြင်း = နန္ဒိရာဂ တဏှာ၏ အမည်ဖြစ်သည်၊ 'သားတစ်ကို ဖယ်ပစ်လော့' ဟူသည် နန္ဒိရာဂတဏှာကို ပယ်စွန့်လော့၊ ပညာရှိတပည့်....ပညာဓားကို ယူ၍ အဖန်ဖန် တူးလော့ = အဖန်ဖန် အားထုတ်လော့-ဟူသော ဤဤဝါကျသည် ဤပြဿနာ၏ ဆိုလိုရင်း အနက်အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်။

၁၅။ ရဟန်း....နဂါးဟူသော အမည်သည် ရဟန္တာ ဖြစ်သော ရဟန်း၏အမည်ဖြစ်သည်၊ နဂါးသည် တည်ရှိ ပါစေ၊ နဂါးကို မထိပါးလင့်၊ နဂါးအား ရှိခိုးခြင်းကို ပြုလော့-ဟူသော ဤ၀ါကျသည် ဤပြဿနာ၏ ဆိုလိုရင်း အနက်အဓိပ္ပါယ် ဖြစ်သည်”—

ဟု အကျယ်ဖြေကြားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။အနည်းငယ် အဓိပ္ပါယ်ရှင်းပြဦးအုံ—

၁-ဤခန္ဓာကိုယ်၊ တောင်ပို့ဆိုလော့။

၂-ညဉ့်ကိုလုပ်မျိုး၊ ကြံဖန်ပျိုးသည်၊ အခိုးလူလူ၊ ထွက်သောဟူ၏။

၃-နေ့မူကိုယ်, နှုတ်၊ ထိုထိုလုပ်ဌ၊ အားထုတ်ကျင့်ဆောင်၊ မီးတောက် လောင်၏။

၄-ဘုန်းခေါင်ထွတ်ထား၊ မြတ်ဘုရားမှ၊ ပုဏ္ဏားဆရာ၊ ဟောမိန့်မှာ၏။

၅-ယောဂါ၀စရ၊ ပုဂ္ဂလမှ၊ သိသညာဏ်ရှိ၊ စံတပည့်တည့်။

၆-ဝိပဿနာ၊ မဂ်ပညာကား၊ ထက်စွာအသွား၊ သန်လျက်ခားတည့်။

၇-ကြိုးစားလုံ့လ၊ ဝိရိယထန်ပြင်း၊ အားထုတ်ခြင်းကို၊ တူးခြင်း ခေါ်ရာ။

၈-အဝိဇ္ဇာကား၊ ပိတ်ကာမင်းတုံး၊ စံတန္ဆန်းတည့်။

၉-ဟုန်းဟုန်းတက်ကြ၊ မြှက်ကောခမှ၊ ဖားပွဟူဘီ။

၁၀-ယုံမှားရှိသား၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ လမ်းနှစ်မြွာတည့်။

၁၁-ငါးပြာနီ၀ရဏ၊ ရေစစ်ပြလော့။

၁၂-ပဥ္စဥပါဒါ-နကွန္ဓာကို၊ ပမာလိပ်ပုံ၊ ဟောမိန့်တုံ့ရှင်။

၁၃-အာရုံငါးချက်၊ ကာမစက်မှ၊ သန်လျက်ပုံနှန်း၊ စဉ်းတီတုံးတည့်။

၁၄-သားတုံးဟူဘီ၊ စွဲကပ်ငြိသား၊ နန္ဒိရာဂ၊ စွန်ခွါမှလျှင်။

၁၅-အာသ၀ကင်းကွာ၊ ရဟန္တာမှ၊ ပမာနဂ္ဂါး၊ ဟောမိန့်ကြားသည်.... ဆယ့်ငါးပြဿနာရပ်တည်း—

ဟူသော ဤ (၀မ္မိကသုတ် အချုပ်လုက်ကို စွမ်းနိုင်လျှင် နှုတ်ရ ဆောင်ထားရာ၏။ ထိုပြဿနာ ဆယ့်ငါးရပ်တို့တွင်—

၁။ ပကတိ တောင်ပို့သည် မြေ, မြေပါ, ကြွက်, အိမ်မြှောင်, ခြကောင်စသော ပိုးကောင်အမျိုးမျိုးတို့ကို အန်ထုတ်ပေးသကဲ့သို့ ဤခန္ဓာကိုယ်သည်လည်း မျက်စိမှ မျက်ချေး, နားမှ နားဖာချေး-စသော စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ အညစ်အကြေးတို့ကို အန်ထုတ်ပေးတတ်သောကြောင့် ဤ ခန္ဓာကိုယ်ကို တောင်ပို့ဟု၍ ဟောတော်မူသည်။ (တောင်ပို့နှင့် ဤခန္ဓာကိုယ်တူပုံကို ဖော်ပြသည့် အခြားအကြောင်းသုံးပါးတို့လည်း ရှိသေး၏၊ မ ဋ္ဌ၊ ၂၂ မျက်နှာ ၃၄-၃၅-တို့၌ ရှုပါကုန်။)

၂။ နေ့အခါ၌ လုပ်ဆောင်မည့် အလုပ်များအတွက် ညဉ့်က အမျိုးမျိုး ကြံစည် စဉ်းစားကြရ၏လေသည်၊ ဤသို့ ညဉ့်အခါဝယ် အမျိုးမျိုး ကြံစည်ခြင်းကိုပင် "ညဉ့်၌ အခိုးလွှတ်ခြင်း"ဟု ဟောတော်မူသည်။

၃။ နေ့သို့ရောက်သောအခါ ညဉ့်က ကြံစည်ထားသည့်အတိုင်း အလုပ်များကို ကိုယ်, နှုတ်တို့ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ကာ ပြုလုပ်, ပြောဆိုခြင်းကို "နေ့၌ မီးတောက်လောင်ခြင်း"ဟု ဟောတော်မူသည်။

၄။ ၅။ ၆။ ၇။ တို့၌ ဥပမာ ဥပမေယျ သိလွယ်၏။

၈။ မြို့တံခါးကို ပိတ်၍ တံခါးကျည်-မင်းတုပ်ကို ချလိုက်လျှင် မြို့တွင်းမြို့ပြင် လူများ အသွားအလာပြတ်ကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ အကြင်သူ၏ ဉာဏ်တံခါးဝ၌ အဝိဇ္ဇာမောဟမင်းတုပ် ကျရောက်လျှင် ထိုသူ၏ အဖိုရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ်သည့် ဉာဏ်မှညာတည်းဟူသော အသွား လုံးဝပြတ်တောက်၍ သွားတော့၏၊ ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာမောဟကို တံခါးကျည်=မင်းတုပ်ဟု ဟောတော်မူသည်။

၉။ ဥဒ္ဓုမာယိကဖား (=ဖားပွ) ဟူသည်မှာ ပင်ကိုယ်က ကြီးလှသည်မဟုတ်၊ လက်သည်းခွံပမာဏမျှသာ ရှိ၏။ သစ်ရွက်ဟောင်းများ အကြား, ချုံအကြား, နွယ်များအကြား၌ နေလေ့ရှိ၏။ ထို ဥဒ္ဓုမာယိကဖားသည် ဒုတ်စွန်းဖြင့် ဖြစ်စေ, နွယ်စွန်းဖြင့် ဖြစ်စေ, မြေမှုန့်ဖြင့် ဖြစ်စေ ထိခိုက်မိလျှင် အမျက်ထွက်ကာ တဖြည်းဖြည်း ကိုယ်ခန္ဓာ လျားလာပြီးလျှင် ဘဲဥပမာ ဝန်းဝိုင်းလာ၍ ဥသျှစ်သီးမှည့်ခန့် ပမာဏ ကြီးထွားလျက် ခြေလေးဖက်တို့ မိုးမျှော်ကာ အသွားပြတ်လျက် ကျီးငှက်စသော ရန်သူနှိုင်ငံသို့ လိုက်ပါရလေသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် အမျက်ထွက်ခြင်း ကောဓတရားသည် ဖြစ်စဉ် စိတ်နောက်ကျ၍မှ ပြုတတ်လေသည်၊ ထိုဓာတ် ယောနိသောမနသိကာရဖြင့် နှိပ်ကွပ်လျှင် လွယ်ကူစွာ

ဖြင့် ငြိမ်းစဲသွားနိုင်၏၊ ထိုခဏ၌ မနှိပ်ကွပ်လျှင် တိုးတက်ကြီးပွါးလာ၍ မျက်နှာရှုံ့ တုံ့ မဲ့ရဲ့ လာစေတတ်၏၊ ထိုခဏ၌ မနှိပ်ကွပ်လျှင် တိုးတက်ကြီးပွါးလာ၍ သူတဖက်သားကို ဆဲရေးတိုင်းထွာ ကြမ်းတမ်းသောစကားကို ပြောဆိုဖိုရန် မေးတလွှပ်လွှပ် ဖြစ်စေတတ်၏၊ ထိုခဏ၌ မနှိပ်ကွပ်လျှင် ဆဲရေးတိုင်းထွာ ကြမ်းတမ်းစွာသောစကားကို ပြောကြားစေလေတော့၏၊ ထိုခဏ၌ မနှိပ်ကွပ်လျှင် သူတဖက်သားအတွက် ဘေးမှ အကူအညီ ရှိ-မရှိ သိအောင် အရပ်မျက်နှာတို့ကို ကြည့်ရှုခြင်းသို့ ရောက်စေ၏ ထိုခဏ၌ မနှိပ်ကွပ်လျှင် သူတဖက်သားကို ‘ရိုက်ပုတ်ရန် ဆဲငင်မှုပြုသောအခြေသို့ ရောက်စေ၏၊ ထိုခဏ၌ မနှိပ်ကွပ်လျှင် လက်ဖြင့် ခဲ, ဒုတ် လှင်ကန်, ခားလက်နက်တို့ကို သုံးသပ်စဲ့ကိုင်ခြင်းသို့ ရောက်စေ၏၊ ထိုခဏ၌ မနှိပ်ကွပ်လျှင် ဒုတ်ဖြင့်ရိုက်ခြင်း, ခားဖြင့် ခုတ်ခြင်းတည်းဟူသော ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်သောအခြေသို့ ရောက်စေ၏။ ထိုခဏ၌ နှိပ်ကွပ်လျှင် တော်သေး၏၊ မနှိပ်ကွပ်လျှင် သူတပါးကို သတ်ခြင်း, မိမိကိုယ်ကို သတ်ခြင်းတည်းဟူသော အဆုံးလမ်းသို့ ရောက်စေလေတော့၏။

ဤဥပမာစကားရပ်ဝယ် ဥဒ္ဒုမာယိကဖား (=ဖားပွ)၏ အခြေလေးချောင်းတို့ မိုးမျှော်၍ တည်ကုန်လတ်သော် အသွားပြတ်လေ၏၊ ထိုဖားသည် ရန်သူအလိုသို့လိုက်ရကာ ကျီးငှက်စသည်တို့၏ အစာဘဝရောက်ရလေတော့၏၊ ဤအတူပင် အမျက်ထွက်ခြင်း=ကောဓတရားလွှမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်သောသူသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား မပွါးနိုင်တော့ချေ=ဉာဏ်အသွား ပြတ်လေ၏၊ ကိလေသာတည်းဟူသော ရန်သူအလိုသို့လိုက်ရကာ ခပ်သိမ်းသောမာရ်တို့ အလိုအတိုင်း နှိပ်စက်သမျှ ငုံ့ ၍ခံရသော အဖြစ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏တော့၏၊ ထို့ကြောင့် အမျက်ထွက်ခြင်း=ကောဓတရားကို ဥဒ္ဒုမာယိကဖား (=ဖားပွ) ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်လေသည်။

၁၀။ ရှေ့ဝေ ဥစ္စာ မျှားစွာပါရှိလျက် ကန္တာရခရီးကြမ်းသို့ သွားသော ယောကျ်ားသည် လမ်းနှစ်မြွှာသို့ ရောက်လျှင် “ဤလမ်းဖြင့်တည်း သွားရကောင်းမည်လော၊ ထိုတဖက်လမ်းဖြင့်တည်း သွားရကောင်းမည်လော”ဟု ယုံမှားတွေးတောကာ မဆုံးဖြတ်နိုင်ပဲ ထိုအရပ်၌ပင် ရပ်တည်၍ နေ၏၊ ထိုအခါ ထိုယောကျ်ားကို ခားပြလူဆိုးတို့ ထကြွ လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်ကြကာ အကျိုးမဲ့ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်စေကြသကဲ့သို့ ဤအတူပင် မူလကမ္မဋ္ဌာန်းကို ယူ၍ ထိုင်နေသော ရဟန်းသည် ဘုရား, တရား, သံဃာစသည်တို့၌ ယုံမှားမှု ဝိစိကိစ္ဆာတရား ဖြစ်ပွါးလတ်သော် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို မပွါးစေနိုင်တော့ချေ=ထိုဝိစိကိစ္ဆာ လမ်းနှစ်မြွှာ၌ပင်

တေးတောရပ်တည်၍ နေလေတော့၏၊ ထိုအခါ ထိုရဟန်းကို ကိလေသ မာရ်အစရှိသော ခပ်သိမ်းသောရန်သူမာရ်မျိုးတို့သည် အကျိုးမဲ့ပျက်စီး ခြင်းသို့ ရောက်စေကြကုန်၏၊ ဤသို့လျှင် ဝိစိကိစ္ဆာတရားသည် လမ်းနှစ် မြှောနှင့် တူသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် တေးတောယုံမှားမှု = ဝိစိကိစ္ဆာတရားကို လမ်းနှစ်မြှောဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်လေသည်။

၁၁။ ကဝါသည်တို့သည် ပြာစစ်ခေါ်သော ရေစစ်၌ ရေကိုလောင်း ထည့်အပ်သည်ရှိသော် ရေတအိုးသည်ရင်း, နှစ်အိုးသည်ရင်း, ဆယ်အိုး တို့သည်ရင်း, အိုးနှစ်ဆယ်တို့သည်ရင်း, အိုးပေါင်းတရာသည်ရင်း လောင်းသမျှ (ဝေါကနဲ) စီးယိုလျှောကျ၍သာ သွားလေ၏၊ တလက် ဆမ်းသောရေသည်လည်း မကျန်ရစ်တော့သကဲ့သို့ ဤအတူ နိဝရဏ ငါးမျိုး တရားဆိုးနှင့် ပြည့်စုံသောသူ၏ သန္တာန်ဝယ် ကုသိုလ်တရား တည်းဟူသော ရေသည် မတည်တော့ချေ = မကျန်ရစ်တော့ချေ။ ထို့ကြောင့် နိဝရဏတရား ငါးပါးတို့ကို ဆပ်ပြာရေစစ်ဟူ၍ ဟောတော် မူအပ်ကုန်လေသည်။

၁၂။ လိပ်မှာ ခြေလက်လေးချောင်း, ဦးခေါင်းအားဖြင့်=အင်္ဂါ ငါးပါး ရှိသကဲ့သို့ ဤအတူ သခ်တ တရားအားလုံးတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် သိမ်းယူလိုက်လျှင် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး တရားအစုတို့သာ ဖြစ်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို လိပ်ဟူ၍ ဟောကြားတော်မူ လေသည်။

၁၃။ လောကဝယ် စဉ်းတီတုံး၌ တင်ထား၍ သန်လျက်ဖြင့် အသားကို နုပ်နုပ်စဉ်းကြသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ဝတ္ထုကာမကို ရရှိရန် အတွက် ကိလေသကာမဖြင့် ရှားကြုံကြ ပင်ပန်းကြသော ဤသတ္တဝါ တို့ကိုလည်း တရားသဘောအားဖြင့် ဝတ္ထုကာမတည်းဟူသော စဉ်းတီ တုံးပေါ်၌ တင်ထား၍ ကိလေသကာမတည်းဟူသော သန်လျက်ဓား ဖြင့် နုပ်နုပ်ခုတ်စဉ်းအပ်သည် မည်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ဝတ္ထုကာမ ဖြစ်သည့် ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့ကို သန်လျက်နှင့် စဉ်းတီတုံးဟူ၍ ဟော ကြားတော်မူလေသည်။

၁၄။ လောက၌ သားတစ်မည်သည်ကို မင်းစသော လူမျှားသည် ရင်း, ကျီးငှက်စသော တိရစ္ဆာန်မျှားသည်ရင်း လိုလားတောင့်တကြ ကုန်၏၊ ဤသားတစ်ကို လိုလားမှုကြောင့် ဒုက္ခအဆင့်ဆင့် တိုးပွါးကြ ကုန်၏။ ထို့အတူပင် ဤသတ္တဝါတို့သည်လည်း အဝိဇ္ဇာဖြင့် ယစ်မူး နေကြသောကြောင့် နန္ဒီရာဂတဏှာကို ဒုက္ခအကြောင်းဟု မသိနိုင်ကြပဲ

ထို နန္ဒိရာဂ=သားတစ်နောက်သို့သာ တကောက်ကောက် လိုက်ပါကြ ကပ်ရောက်ကြကာ သံသရာဝင်္ဂဒုက္ခကို တိုးပွါးစေကြလေသည်။ တနည်း သားတစ်သည် ထားရာထားရာ နေရာတိုင်းမှာပင် ငြိတွယ်သကဲ့သို့ ဤအတူ ဤသတ္တဝါတို့သည် နန္ဒိရာဂတဏှာဖြင့် နှောင်ဖွဲ့အပ်ကုန်ရကား ဝဋ္ဋတရားခဲ့ ငြိတွယ်ကြကုန်၏၊ ဆင်းရဲဒုက္ခသို့ ရောက်ကြပါလျက်လည်း မငြီးငွေ့နိုင်ကြ၊ ဤသို့လျှင် နန္ဒိရာဂတဏှာသည် သားတစ်နှင့်တူသော ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နန္ဒိရာဂတဏှာကို သားတစ်ဟူ၍ ဟောတော်မူလေသည်။

၁၅။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို နာဂ-ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ရကြောင်းမှာ— (ဆန္ဒာဒီဟိ နိ ဂစ္ဆန္တိ နာဂါ၊ မ ဋ္ဌ ၁၊ ၁၅၇) ဆန္ဒ, ဒေါသ, ဘယ, မောဟ=ဤလေးပါးတို့ဖြင့် အဂတိ (=မလိုက်ပါသင့်သည်)သို့ မလိုက် တတ်ကြသောကြောင့်ရင်း, (တေန တေန မဂ္ဂေန ပဟီနေ ကိလေသေ နိ အာဂစ္ဆန္တိ နာဂါ၊ ရင်း) ထိုထိုမှတ်ဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာ တို့သို့ နောက်ထပ်တဖန် မလာရောက်ကြတော့သောကြောင့်ရင်း, (နာနပ္ပကာရကံ အာဂုံ နိ ကရောန္တိ နာဂါ၊ ရင်း) အထူးထူး အထေ ထေသော မကောင်းမှုကို မပြုတတ်ကုန်သောကြောင့်ရင်း ရဟန္တာအရှင် မြတ်တို့ကို နာဂ-ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်။

"နမော ကရောဟိ နာဂဿ=နဂါးအား ရှိခိုးခြင်းကို ပြုလော့" ဟူသော ပြဿနာပါ စကားအရ ခီဏာသဝဗုद्ध နာဂအား ရှိခိုးပုံကို ဖော်ပြသော အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ ဤဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း ရှိခိုးမှုကို ပြုရာ၏—

ဗုဒ္ဓေါ ဗောဓံယ ဒေသေတိ၊ ဒန္တော ယော ဒမထာယ စ။
သမထာယ သန္တော မမ္မံ၊ တိဏ္ဏော၀ တရဏာယ စ။
နိဗ္ဗုတော နိဗ္ဗာနတ္ထာယ၊ တံ လောကသရဏံ နမေ။

လောကသရဏော=လောကသုံးပါး၏ ကိုးစားရာဖြစ်တော်မူသော။ ယော နာဂေါ=ဗုဒ္ဓနာဂ အမည်တော်ရှိသည့် အစိန္တေယျထုတ်ထား အကြင် မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဗုဒ္ဓေါ=သစ္စာလေးပါး မြတ်တရားကို ပိုင်းခြားထင်ထင် ကိုယ်တော်တိုင် သိမြင်တော်မူပြီးသည် ဖြစ်၍။ ဗောဓာယ စ=ကျွတ်ထိုက်သသူ ဗိုလ်ဗိုလ်လူတို့ ကိုယ်တူမယှင်း သိစေကြ ခြင်းငှါရင်း။ ဒန္တော=ဣန္ဒြေခြောက်ပါး တရားငြိမ့်လေး ကိုယ်တော် တိုင် ယဉ်ကျေးတော်မူပြီးဖြစ်၍။ ဒမထာယ စ=ကျွတ်ထိုက်သသူ

ဗိုလ်ဗိုလ်လူတို့ ကိုယ်တူမယှင်း ယဉ်ကျေးကြစေခြင်းငှါဟု။ သန္ဓော=ကိုလေသာဟူ အပူကင်းဝေး ကိုယ်တော်တိုင် ချမ်းအေးတော်မူပြီးဖြစ်၍။ သမ္ဘဝေါ စ=ကျွတ်ထိုက်သည်ဟု ဗိုလ်ဗိုလ်လူတို့ ကိုယ်တူမယှင်း ချမ်းအေးကြစေခြင်းငှါဟု။ တိဏ္ဏော=သံသရာနက်ဝှမ်း ဃယက်ကြမ်းကို ကူးသန်းထုတ်ချောက် ကိုယ်တော်တိုင် ဖက်ကမ်းရောက်ပြီးသည်ဖြစ်၍သာလျှင်။ တရဏာယ စ=ကျွတ်ထိုက်သည်ဟု ဗိုလ်ဗိုလ်လူတို့ ကိုယ်တူမယှင်း ကူးမြောက်နိုင်ကြစေခြင်းငှါဟု။ နိဗ္ဗုတော = ကိုလေသပရိနိဗ္ဗာန် လေးကြိမ်တိုင် အောင်ပွဲခံသဖြင့် မကျန်ပူဘေး ကိုယ်တော်တိုင်ငြိမ်းအေးတော်မူပြီးဖြစ်၍။ နိဗ္ဗာနတ္ထာယ စ=ကျွတ်ထိုက်သည်ဟု ဗိုလ်ဗိုလ်လူတို့ ကိုယ်တူမယှင်း ငြိမ်းအေးကြစေခြင်းငှါဟု။ ဓမ္မံ= အလင်းထိန်လက် တရားစက်ကို။ ဒေသေတိ=လေးဆယ့်ငါးဝါ ရှည်မြင့်ကြာအောင် ကရုဏာရှေ့ထား နတ်လူအားလျှင် ဟောကြားတော်မူခဲ့လေပြီ။ လောကသရဏံ=လောကသုံးပါး၏ ကိုးစားရာဖြစ်တော်မူသော။ တံ နာဂံ=ဗုဒ္ဓနာဂ အမည်တော်ရသည့် အစိန္တေယျထူးထား ထိုမြတ်စွာဘုရားကို။ နမေ-နမာမိ=ကိုယ်, နှုတ်, နှလုံး=သုံးပါး ပျော်ပျော့ မာန်ကိုလျှော့၍ ကန်တော့မြတ်နိုး လက်စုံမိုးလျက် ရှိခိုးဦးညွှတ်ပါ၏ဘုရား....)။

အရှင်ကုမာရကဿပ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း

(ဧကတိ ဧဒံ သုတ္တံ ထေရဿ ကမ္မဋ္ဌာနံ အဟောသိ) ဟူသော ဝမ္မိကသုတ်အဖွင့် အဋ္ဌကထာအရ ဤဝမ္မိကသုတ္တန်သည် အရှင်ကုမာရကဿပမထေရ်၏ ဝိပဿနာလုပ်ငန်း ကြိုးပမ်းအားထုတ်ရာ = ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်လေသည်၊ သို့ရကား အရှင်ကုမာရကဿပမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရား ဖြေကြားဟောဆိုတော်မူအပ်သည့် အတိုင်း ဤဝမ္မိကသုတ္တန်ကို သင်ကြားနာယူပြီးလျှင် အနွဝန်တောအုပ်သို့ဝင် ကြွတော်မူ၍ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးပြန်းတော်မူ၍ မကြာမီပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူလေ၏ = ရဟန္တာဖြစ်တော်မူလေ၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

အရှင်ကုမာရကဿပ ရဟန္တာမထေရ်မြတ်သည် ရဟန္တာဖြစ်တော်မူပြီးချိန်မှစ၍ ရဟန်းယောကျ်ား, ရဟန်းမိန်းမ, ဥပါ-

သကာယောက်ျား, ဥပါသိကာမိန်းမ = ၅၂ ပရိသတ်လေးပါး တို့အား တရားစကား ဟောကြားတော်မူလျှင် အကြောင်း ဥပမာပေါင်း များစွာတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်၍ ဆန်းကြယ်သော တရားစကားကိုသာလျှင် ဟောကြားတော်မူလေသည်။

ထိုနောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင် ကုမာရကဿပ မထေရ်ကို ပါယာသိမင်းအား တဆယ့်ငါးပါးသော ပြဿနာ တို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်၍ (ဒီဃနိကာယ် မဟာဝဂ္ဂ၊ ၁၀-ခုမြောက်) ပါယာသိရာဇညသုတ္တန်ကို ဟောအပ်သည်ရှိသော် ထိုသုတ္တန်ကို အဋ္ဌုပ္ပတ်ပြု၍—

"တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ စိတ္တ-ကထိကာနံ ယဒိဒံ ကုမာရကဿပေါ = ရဟန်းတို့.... အဆန်းတကြယ် တရားစကား ဟောကြားတတ်ကြသည့် ငါ၏ဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် ကုမာရ-ကဿပရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"-

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ ၅၂သာသနာဝယ် "စိတ္တကထိတ= အဆန်းတကြယ် တရားစကား ဟောကြားသောအရာ"၌ အသာ ဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေသတည်း။

ဤကား အရှင်ကုမာရကဿပ မထေရ်အကြောင်းတည်း။

---

(၂၉) အရှင်ကောဋ္ဌိတ မထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤမထေရ်မြတ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ဝယ် စီးပွါးဥစ္စာ အသုံးအဆောင်ပေါများသည့် မဟာ ဘောဂအမျိုးမျိုး ဖြစ်လတ်၍ နောက်တချိန်၌ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်၏ တရားတော်ကို ကြားနာစဉ် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရား ရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို "ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ = ပဋိသမ္ဘိဒါ အပြား ဉာဏ်လေးပါးသို့ ရောက်ဆိုက်ကြသော ရဟန်း"တို့တွင်

အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူးခ့် ထားတော်မူသည်ကို မြင်ရ၍ ရှေးမထေရ်တို့ အလောင်းအလျာများနည်းတူ အဓိကာရ ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုပဋိသန္ဓိဒါယကာ တေဒဂ်ရာထူး ကို ဆုတောင်း ပတ္ထနာမှု ပြုလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြား ဖဲကြွတော်မူ၏။

(၃) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအရှင်ကောဠိတ မထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်, လူ့ပြည် တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် သာဝတ္ထိပြည် ပုဏ္ဏားမျိုး၌ ဖြစ်၍ လာ၏။ ထိုသူ၏အမည်ကို မိဘဆွေမျိုးတို့က "ကောဠိတ-လုလင်" ဟု မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။ ကောဠိတလုလင်သည် အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် ဗေဒင်သုံးခက်း ဖက်ကမ်းတိုင်ရောက် သင်ကြားတတ်မြောက်၍ တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားစကား ကို ကြားနာ၍ရသဖြင့် သဒ္ဓါတရား ကြီးမားစွာဖြစ်ရှိကာ သာသနာ ဝန်ထမ်း ရဟန်းပြုလေသည်။ ထိုအရှင်ကောဠိတ ရဟန်းသည် ရဟန်းပဉ္စင်းဖြစ်ပြီးသောအချိန်မှစ၍ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း စိုးမြန်း အားထုတ်တော်မူလေရာ ပဋိသန္ဓိဒါ ဉာဏ်လေးပါးတို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ဆိုက်တော်မူလေ၏ = ပဋိသန္ဓိဒါပတ္တ ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။

(၄)တေဒဂ် ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မထေရ်မြတ်သည် ရဟန္တာဖြစ်ပြီးနောက် အမြတစေ ပဋိသန္ဓိ ဒါဉာဏ်လေးပါးတို့၌ လေ့လာနိုင်နင်းတော်မူသည်ဖြစ်၍ အမေး ပုစ္ဆာပြဿနာမေးမြန်းလျှင် ပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ်တို့နှင့် စပ်သော ပြဿနာကိုသာ အများအားဖြင့် မေးတော်မူလေ့ရှိသည်။ ထို ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်အခါ၌ (မဇ္ဈိမနိကာယ၊ မူလပဏ္ဏာသ-လာ) မဟာဝေဒလ္လသုတ်ကို အဋ္ဌုပ္ပတ်ပြု၍ အရှင် ကောဠိတမထေရ်ကို—

"တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ပဠိ-သမ္ဘိဒါပတ္တာနံ ယဒိဒံ မဟာကောဋ္ဌိတော=ရဟန်းတို့.... ပဠိသမ္ဘိဒါ ဉာဏ်လေးပါးသို့ ရောက်ဆိုက်ကြသော ငါ၏ဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် မဟာကောဋ္ဌိတ ရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ "ပဠိသမ္ဘိဒါပတ္တ = ပဠိသမ္ဘိဒါ အပြား ဉာဏ်လေးပါးသို့ ရောက်သောအရာ"ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဗေဒင်ရာထူးခ် ထားတော်မူလေသတည်း။

ဤကား အရှင်ကောဋ္ဌိတ မထေရ်အကြောင်းတည်း။

---

(၃၀) အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်အကြောင်း

(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤကမ္ဘာမှ ပဠိလောမအဆန် ပြန်၍ရေတွက်လျှင် ကမ္ဘာတသိန်းထက်ခ် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တွန်းတော်မူလေသည်။ တိုပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာ နေပြည်တော်ကား ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်, ခမည်းတော်ကား အာနန္ဒမင်းကြီး, မယ်တော်ကား သုဇာတာမိဖုရားကြီး, အဂ္ဂသာဝက ၂-ပါးတို့ကား ဒေဝလမထေရ်နှင့် သုဇာတမထေရ်တို့ ဖြစ်ကြသည်၊ အဂ္ဂသာဝိကာ ၂-ပါးတို့ကား အမိတာထေရီနှင့် အသမာထေရီတို့ ဖြစ်ကြသည်၊ အလုပ်အကျွေး = ဥပဋ္ဌာကကား သုမနမထေရ် ဖြစ်လေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ခမည်းတော်မင်းကြီး အား ချီးမြှောက်တော်မူလျက် ရဟန်းတသိန်း အခြိုအရံရှိကာ ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ကို အမှီဂေါစရဂါမ်ပြုကာ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူဆဲအချိန် ဖြစ်လေသည်။

ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရား၏ လူဖြစ်စဉ်ကာလက ဖတူ မိုက်ဖြစ်သော ညီငယ်ကား (အရှင်အာနန္ဒာအလောင်း) သုမနမင်းသား အမည်ရှိလေသည်။ အာနန္ဒမင်းကြီးသည် သားတော် သုမနမင်းသားအား ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်မှ ခရီးယူဇနာ

(၁၂၀)တရားနှစ်ဆယ် ဝေးကွာသောအရပ်၌ မြို့စားခန့်အပ်လေသည်။ မြို့စားသုမနမင်းသားသည် ရံခါရံခါ ဟံသာဝတီနေပြည်တော်သို့ လာ၍ ခမည်းတော်မင်းကြီးကိုရင်း, နောင်တော်ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားကိုရင်း ဖူးမြော်လေသည်။

တနေ့သ၌ ပစ္စန္တရစ် = တိုင်းစွန်ပြည်နားအရပ်သည် သူပုန်လူဆိုးတို့ ထကြွသောင်းကျန်းသဖြင့် ပျက်စီးအံ့ကဲ့သို့ ရှိလေသည်။ သုမနမင်းသားသည် ခမည်းတော်မင်းကြီးထံ ထိုအကြောင်းကို တမန်စေလွှတ်၍ အကြောင်းကြား လျှောက်ထားစေသော အခါ ခမည်းတော်အာနန္ဒမင်းကြီးသည် "သင့်ကို ငါသည် ထိုအရပ်၌ အဘယ့်ကြောင့် ထားအပ်သနည်း = သူပုန်ဘေးရန်ကို နှိမ်နင်းရန်ထားအပ်သည် မဟုတ်လော"ဟု အတုံ့သဝဏ်လွှာကို တဖန်ပြန်၍ပို့စေ၏။ မြို့စားသုမနမင်းသားသည် ခမည်းတော်၏သဝဏ်တုံ့လွှာကိုရလျှင် သူပုန်လူဆိုးတို့ကို တိုက်ဖျက်ကာ ပြည်ရွာကို ငြိမ်းအေးစေလျက် "ခမည်းတော်မြတ်....ဇနပုဒ = တိုက်နယ်ကား ငြိမ်းအေးသာယာရှိပါပြီ"ဟု ခမည်းတော်ထံ သဝဏ်ပို့စေလေ၏။ ခမည်းတော်မင်းကြီးသည် လွန်စွာအားရ နှစ်သက်တော်မူလျှ၍ "ငါ့သားတော်သည် အလျင်အမြန် ခမည်းတော်ထံ လာရောက်စေ"ဟု အမိန့်ချ ဆင့်ခေါ်တော်မူလေ၏။

မြို့စား သုမနမင်းသားမှာ အမတ်တထောင်ခန့် ရှိလေသည်၊ မင်းသားသည် ထိုအမတ်တို့နှင့် အတူတကွ ခမည်းတော်ထံ လာရောက်လေရာ လမ်းခရီးအကြား၌ "ငါ့ခမည်းတော်ဘုရားက အားရနှစ်သက်တော်မူလျှ၍ အကယ်၍များ ဆုပေးသနားတော်မူလျှင် အဘယ်ဆုကို ယူရမည်နည်း"ဟု အမတ်တို့နှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးလေ၏။ ထိုအခါ မင်းသားကို အချို့အမတ်တို့က "ဆင်ကို ယူကြပါကုန်, မြင်းကိုယူကြပါကုန်, ဇနပုဒ = တိုက်နယ်ကို ယူကြပါကုန်, ရတနာခုနစ်ပါးတို့ကို ယူကြပါကုန်" ဤသို့စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးအဝိုဝ် အကြံပေးစကား လျှောက်ထားကြကုန်၏။ အခြား အမြော်အမြင်ကြီးမားကြသည့် ပညာရှင်အမတ်တို့ကမူ—

"အရှင်မင်းသား....အရှင့်သားတို့သည် ရေမြေရှင်၏ သားတော်တို့ဖြစ်ကြပါသည်၊ အရှင်သားတို့အဖို့ရာ ရွှေဌေ စသော လောကီဥစ္စာစုကား ရခဲသည်မဟုတ်ပါ=ရလွယ် လှပါ၏၊ ရအပ်ပါသော်လည်း ထိုလောကီဥစ္စာ ရတနာ အားလုံးကို နောက်ဆုံး၌ စွန့်ပစ်၍သာ သွားရမည်ဖြစ်ပါ သည်၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှု တခုကိုသာ ယူဆောင်၍ တမလွန်လောက သွားကြရမည်ဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ခမည်းတော်မင်းမြတ်က ဆုလာဘ်များ ပေးတော်မူလျှင် ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး (အရှင့်သားတို့၏ နောင်တော်) ပဒုမ္တာရမြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် ဆုကိုသာ ယူတော်မူကြပါကုန်"

ဟု အကြံပေးစကား လျှောက်ထားကြလေ၏။

သုမနမင်းသားသည် "သင်တို့သည် ငါ၏ မိတ်ဆွေကောင်း များ ဖြစ်ကြပါပေသည်၊ ငါ့မှာ ထိုသို့သောစိတ် မရှိခဲ့ပါ၊ သင်တို့ ကသာ ဖြစ်စေအပ်ပါပေသည်၊ အိမ်း....ကောင်းပြီ ငါလိုက်နာ မည်"ဟု ပြော၍ နေပြည်တော်သို့ ရောက်လျှင် ခမည်းတော် မင်းကြီးကို ရှိခိုးပြီးနောက် ခမည်းတော်မင်းကြီးက သားတော်၏ လည်ကို ဖက်၍ ဦးထိပ်၌ နမဲ့စုပ်ပြီးသော် "ချစ်သား ငါသည် သင့်အား အလိုရှိရာဆုကို ပေး၏"ဟု ဆိုလတ်သော် "မြတ်သော ခမည်းတော်မင်းကြီးဘုရား....အကျွန်ုပ် သားတော်သည် နောင် တော်မြတ်စွာဘုရားကို ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ပစ္စည်းလေးပါး တို့ဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးလျက် မိမိ ယခုဘဝ ရနေသောအသက်ကို အမြို-မဖြစ်အောင် ပြုလုပ်လိုပါသည်၊ ခမည်းတော်ဘုရား.... သားတော်အား ၅၂ (ဝါတွင်းသုံးလကြာ မြတ်စွာဘုရားကို ပြုစု ရခြင်း) ဆုကို ပေးတော်မူပါဘုရား"ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ခမည်းတော်မင်းကြီးက "ချစ်သား.....၅၂ဆုကိုကား မပေးနိုင်၊ အခြားဆု တပါးပါးကို ပြောင်း၍ ယူလော့"ဟု ဆိုလေသော် သုမနမင်းသားသည် "ခမည်းတော်ဘုရား..... ရေမြေပိုင်လျှင်း မင်းတို့၏ အဖို့ရာ စကားနှစ်ခွ ပြောဆိုကြရိုးထုံး မရှိပါ၊ ထိုလျှောက်

ဆိုရာပါဆုကိုပင် သားတော်အား ပေးပါလော့၊ သားတော်၏ အဖိုးရှာ အခြားဆုကို အလိုမရှိပါ"ဟု အခိုင်အမာလျှောက်ထားလေ၏။

ခမည်းတော်အာနန္ဒမင်းကြီးသည် "ချစ်သား....ဘုရားရှင်တို့၏ စိတ်အလိုတော်မည်သည်ကို သိနိုင်ခဲလှ၏၊ အကယ်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်က သားတော်ပင့်ရာသို့ ကြွရောက်လိုက်ပါဖို့ရန် အလိုတော်မရှိခဲ့ပါလျှင် ငါခမည်းတော်က ပေးအပ်ပါသော်လည်း အဘယ်မှာ ဖြစ်နိုင်အုံနည်း" ဟု မေးလျှောက်ကား ပြောကြားလေ၏။ သုမနမင်းသားသည် "ကောင်းပါပြီ ခမည်းတော်ဘုရား..... သားတော်ကိုယ်တိုင် နောင်တော်မြတ်စွာဘုရားထံ ဆည်းကပ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ စိတ်အလိုတော်ကို သိအောင်ပြုလုပ်ပါမည်" ဟု စကားချည်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ကျောင်းတိုက်တော်သို့ သွားရောက်လေ၏။

ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဆွမ်းကိစ္စကို ပြီးစေ၍ ဂန္ဓကုဋီကျောင်းတော်သို့ ဝင်ပြီးဖြစ်တော်မူလေသည်။ သုမနမင်းသားသည် ညီမူရာတန်ဆောင်းဝန်း = ဓမ္မသာလာ၌ စည်းဝေးနေကြသော ရဟန်းတို့ထံသို့ သွားရောက်လေ၏၊ ထိုအခါ ရဟန်းတို့သည် သုမနမင်းသားကို "မင်းသား....အဘယ့်ကြောင့်လာသနည်း"ဟု မေးကြကုန်၏။ မင်းသားက "မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်ရန် လာရောက်ပါသည်ဘုရား၊ တပည့်တော်အား မြတ်စွာဘုရားကို ပြတော်မူကြပါ"ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် ရဟန်းတို့သည် "မင်းသား.... ငါတို့သည် အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်သောခဏ၌ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ခွင့် မရနိုင်ကြပါကုန်" ဟု ပြန်ကြား မိန့်ဆိုကြလေကုန်၏။ မင်းသားက "အရှင်ဘုရားတို့....အဘယ်အရှင်မြတ်သည် လိုအပ် လိုအပ်သောခဏ၌ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးတွေ့ခွင့်ရပါသနည်း" ဟု မေးပြန်လေလျှင် ရဟန်းတို့သည် "မင်းသား....သုမန-မည်သော မထေရ်သည် လိုအပ် လိုအပ်သောခဏ၌ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးတွေ့ခွင့် ရပါ၏" ဟု ပြန်ကြား မိန့်ဆိုလေကုန်၏။ မင်းသားသည် "အရှင်ဘုရားတို့....ထို သုမနမထေရ်သည် ယခု အဘယ်မှာနည်း"

ဟု မထေရ်၏ နေရာဌာနကို မေးမြန်း, သွားရောက်, ရှိခိုးပြီးလျှင် "အရှင်ဘုရား....တပည့်တော်သည် မြတ်စွာဘုရားကို မှီးတွေ့လိုပါ၏၊ တပည့်တော်အား မြတ်စွာဘုရားကို ပြတော်မူကြပါ" ဟု တောင်းပန်လျှောက်ထားလေ၏။

သုမနမထေရ်မြတ်သည် သုမနမင်းသား မြင်စဉ်ပင် အံ့ဩပေါ်-ကသိဏာဈာန်ကို ဝင်စား၍ မဟာပထဝီမြေကြီးကို "ရေဖြစ်စေသား" ဟု အဓိဋ္ဌာန်တော်မူပြီးလျှင် ရေဟုထင်ရသော မြေအပြင်၌ ဝပ်လျှိုး၍ မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးတော်မူရာ ဂန္ဓကုဋီကျောင်းတော်၌ ထင်ရှားပေါ်လေ၏။ ထိုအခါ သုမနမထေရ်ကို မြတ်စွာဘုရားက "ချစ်သားသုမန....အဘယ့်ကြောင့် လာသနည်း" ဟု မေးတော်မူ၍ မထေရ်က "မြတ်စွာဘုရား....ညီတော်သုမနမင်းသားသည် ရှင်တော်ဘုရားကို အဖူးအမြော် လာရောက်နေပါသည်ဘုရား" ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ချစ်သားရဟန်း....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် နေရာကို ခင်းလော့" ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ တဖန် အရှင်သုမနမထေရ်သည် သုမနမင်းသား မြင်စဉ်ပင် ဘုရားနေရာတော်ကို ယူဆောင်ခဲ့၍ ဂန္ဓကုဋီကျောင်းတော်အတွင်း၌ ဝပ်လျှိုးပြီးလျှင် ပရိဝုဏ်အပြင်ဖက်၌ ထင်ရှားပေါ်တော်မူ၍ ထို ပရိဝုဏ်၌ပင် ဘုရားနေရာတော်ကို ခင်းကျင်းလေ၏။ သုမနမင်းသားသည် ဤ အံ့ဖွယ်နှစ်ပါးကို မြင်ရ၍ "ဤရဟန်းသည် တန်ခိုးရာထူး ကြီးမြတ်စွာတကား" ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်မိလေ၏။

ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားသည် ဂန္ဓကုဋီကျောင်းတော်မှ ထွက်ကြွတော်မူ၍ ခင်းထားအပ်သော ဘုရားနေရာတော်၌ ထိုင်နေတော်မူလေ၏။ သုမနမင်းသားသည် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးလျှင် အစေ့အစပ်စကား လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က "မင်းသား....အဘယ်အချိန်က လာရောက်သနည်း" ဟု မေးတော်မူလေလျှင် မင်းသားသည် "မြတ်စွာဘုရား....အရှင်ဘုရားတို့ ဂန္ဓကုဋီကျောင်းတော်သို့ ဝင်နေတော်မူစဉ် တပည့်တော်ရောက်ပါသည်၊ ရဟန်းတို့သည်ကား 'ငါတို့သည် အလိုရှိအပ် အလိုရှိ

အပ်သောခဏ၌ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ခွင့် မရနိုင်ကြပါကုန်' ဟု မိန့်ဆိုတော်မူကြကာ တပည့်တော်ကို အရှင်သုမနမထေရ် အထံသို့ ပို့ကြပါကုန်သည်၊ မထေရ်မြတ်သည်ကား စကား တခွန်းတည်းဖြင့်ပင် တပည့်တော်အား မြတ်စွာဘုရားကို ပြ တော်မူပါ၏ = ဖူးတွေ့ခွင့်ရအောင် ဆောင်ရွက်တော်မူပါ၏၊ မြတ်စွာဘုရား.... အရှင်သုမနမထေရ်သည် အရှင်ဘုရားတို့၏ သာသနာတော်၌ အကျမ်းဝင်သူဖြစ်၏ဟု ထင်ပါသည်ဘုရား" ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က "အိမ်း....ဟုတ်ပေသည် မင်းသား....၊ ဤ သုမန ရဟန်းသည် ငါဘုရား၏ သာသနာ၌ အကျမ်းဝင်သူ စင်စစ် ဖြစ်ပေ၏"ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် မင်းသားသည် "မြတ်စွာ ဘုရား....အဘယ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်၍ ဘုရားရှင်တို့၏ သာသနာ တော်၌ အကျမ်းဝင်သူများ ဖြစ်နိုင်ကြပါသနည်း"ဟု မေးလျှောက် လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က "အလှူဒါန ပေးလှူ၍, သီလသီတင်း ဆောက်တည်၍, ဥပုသ်နေ့လုံးကျင့်သုံး၍ ဘုရားရှင်တို့၏ သာသနာ တော်၌ အကျမ်းဝင်သူများ ဖြစ်နိုင်ကုန်၏ မင်းသား"ဟု မိန့်တော် မူလေလျှင် သုမနမင်းသားသည် (အခွင့်ကောင်းရပြီဖြစ်ရကား) "မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်သည် အရှင်သုမနမထေရ်ကဲ့သို့ ဘုရားသာသနာတော်၌ အကျမ်းဝင်သူ ဖြစ်လိုပါသည်၊ နက်ဖြန် ခါ တပည့်တော်၏ ဆွမ်းကို လက်ခံ သာယာတော်မူကြပါ ဘုရား" ဟု လျှောက်ထား ပင့်ဖိတ်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဆိတ်ဆိတ်နေတော်မူသဖြင့် မင်းသားပင့်လျှောက်ချက်ကို လက်ခံ တော်မူလေ၏။ မင်းသားသည် မိမိ၏ တဲနန်းအိမ်သို့ ပြန်သွား၍ တည်ခင်းလုံး ကြီးစွာသော ဟူဇော်ဖွယ်ကို စီမံပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်တို့ ပတ်လုံး "ယာယီတဲနန်း-အလှူဆွမ်း" မည်သည်ကို တခမ်းတနား ပေးလှူလေ၏။

ခုနစ်ရက်မြောက် ရောက်သောနေ့၌ သုမနမင်းသားသည် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးလျှင်"မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်သည် ခမည်းတော်မင်းတရား အထံမှ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး အရှင်

ဘုရားတို့အား ပြုစုလုပ်ကျွေးခွင့်ဆုကို ရယူအပ်ပြီးပါပြီ၊ ဝါတွင်းသုံးလ တပည့်တော်၏ ကျောင်းတိုက်၌ ဝါဆို သီတင်းသုံးတော်မူရန် လက်ခံသာယာတော်မူကြပါဘုရား"ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် "ထိုမင်းသားပင့်ဆောင်ရာသို့ ငါဘုရား သွားရောက်လိုက်ပါသဖြင့် အကျိုးရှိမည်လော"ဟု ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူ၍ "အကျိုးရှိမည်"ဟု သိမြင်တော်မူပြီးလျှင် "မင်းသား....မြတ်စွာဘုရားတို့သည် ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်၌ မွေ့လျော်တော်မူကြကုန်၏"ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

သုမနမင်းသားသည်"သိအပ်ပါပြီ ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား....၊ သိအပ်ပါပြီ ကောင်းသောစကား မိန့်ကြားတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား...." ဟု လျှောက်ထား၍ "မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်သည် အလျင်လက်ဦး သွားနှင့်၍ ကျောင်းတိုက်ကို တည်ဆောက်ပါမည်၊ ကျောင်းတိုက်တည်ဆောက်ပြီး၍ တပည့်တော်က ပင့်လျှောက်သောအခါ ရဟန်းတော်တသိန်းနှင့် အတူ တကွ ကြွတော်မူခဲ့ကြပါဘုရား" ဟု လျှောက်ထားကာ မြတ်စွာဘုရားကို ဝန်ခံချက်ကို ယူစေပြီးလျှင် (= ကြွရောက်မည် ဟု ဝန်ခံစကား မြတ်စွာဘုရားက မိန့်ကြားတော်မူပြီးမှ) ခမည်းတော်မင်းကြီးထံသို့ သွားရောက်၍ "ခမည်းတော်ဘုရား....သားတော်အား နောင်တော်မြတ်ဘုရားက သားတော်ပင့်ဆောင်ရာ လိုက်ပါမည့်အကြောင်း ပဋိညာဉ် ဝန်ခံချက် ပေးအပ်ပြီးပါပြီ၊ သားတော့်ကို အပင့်လွှတ်သောအခါမှာသာ ခမည်းတော်တို့က မြတ်စွာ ဘုရားကို သားတော်၏နေ့ရပ်သို့ ပို့ဆောင်တော်မူကြပါ" ဟု လျှောက်ထားမှာကြားခဲ့၍ ခမည်းတော်ကို ရှိသေမြတ်နိုး ရှိခိုးဦးညွှတ်ကာ နေပြည်တော်မှ ထွက်ခဲ့၍ လမ်းခရီးအကြား တယူဇနာ တယူဇနာလျှင် စံကျောင်းတော် တဂျောင်း တကျောင်း ဆောက်လုပ်စေ၍ ယူဇနာ(၁၂၀)တရာ့နှစ်ဆယ် ဝေးကွာသော ခရီးဆို သွားရောက်ခဲ့လေသည်။ မိမိ၏စားကျေးမြို့သို့ ရောက်လျှင် ပင် ကျောင်းတိုက်တော် တည်ရန်နေရာကို ဗေဒါဂူးစမ်းလတ်သော် သောဘဏ=မည်သော သူကြွယ်၏ ဥယျာဉ်ကို တွေ့ရ၍

အသပြာတသိန်းဖြင့် ဝယ်ယူပြီးလျှင် အသပြာတသိန်းကိုပင် လက်ခကုန်ကျေး စွန့်လွှတ်ပေးမ၌ ကျောင်းတိုက်ကြီး တည်ဆောက်စေလေ၏။

ထိုသောဘဏ္ဍာသူကြွယ်၏ ဥယျာဉ်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်အဖို့ရာ ဂန္ဓကုဋီ ကျောင်းတော်ကိုလည်း, ကြွင်းသောရဟန်းတို့အဖို့ရာ ညဉ့်သန့်ရာ, နေ့သန့်ရာအလို၄၂ ကုဋီ,လိုဏ်,မဏ္ဍပ်တို့ကိုလည်း ဆောက်လုပ်စေ၍ တံတိုင်းအရံအတား,တံခါးမုခ်တို့ကိုပြီးစီးအောင်ပြုလုပ်စေပြီးသော် ခမည်းတော်မင်းကြီးထံသို့ "ခမည်းတော်ဘုရား.... သားတော်၏ဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ရန်ကိစ္စ အဝဝ ပြီးပြေ ရှိပါပြီ၊ နောင်တော် မြတ်စွာဘုရားကို သားတော်တို့ အရပ်သို့ ပို့ဆောင်တော်မူကြပါကုန်"ဟု တမန်စေလွှတ်၍ အကြောင်းကြားလျှောက်ထားစေလေ၏။

.ခမည်းတော် အာနန္ဒမင်းကြီးသည် သားတော် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို တပည့်ရဟန်းတော်တသိန်းတို့နှင့် အတူတကွ ဆွမ်းဆက်ကပ် လှူဒါန်းပြီးလျှင် "သားတော် မြတ်စွာဘုရား..... အရှင်ညီတော် သုမနမင်းသား၏ ဆိုင်ရာလုပ်ဆောင်ရန် ကိစ္စ အဝဝ ပြီးပြေရှိနေပါပြီ၊ အရှင်ဘုရားတို့၏ ကြွလာတော်မူခြင်းကို လွန်မင်းစွာ တောင့်တမျှော်ခေါ်လျက် ရှိနေပါသည် ဘုရား" ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် တပည့်ရဟန်းတသိန်း ခြံရုံအပ်လျက် တယူဇနာ တယူဇနာဝယ် အသင့်ဆောက်လုပ်ပြီးရှိနှင့်သော စံကျောင်းတော်တို့၌ ချမ်းသာစွာ အပန်းဖြေ နားနေ ညဉ့်ကျိန်းစက်တော်မူ၍ ယူဇနာတရာ့နှစ်ဆယ်ခရီးကို မပင်မပန်း ကြွချီတော်မူလေ၏။

သုမနမင်းသားသည် "မြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူ၏" ဟု ကြားသိရ၍ တယူဇနာတိုင်တိုင် သွားရောက်ခရီးဦးကြိုဆိုပြီးလျှင် နှုံးသာ, ပန်း-စသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်လျက် ကျောင်းတိုက်အတွင်းရှိသော်, ပင့်ဆောင်သွင်းပြီးလတ်သော်—

"သဟသဟသေန မေ ကိတံ၊ သတသဟသေန မာပိတံ။
သောဘဏံ နာမ ဥယျာနံ၊ ပဋိဂ္ဂဏှ မဟာမုနိ။

> မဟာမုနိ = အာဝါရိက စသည်အပြား မုနိမျိုး၏ ဦးဖျားပရမေ သုံးလုံ့ဆွေဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။ မေ = သုမနတွင်ခေါ် ဘုရားတပည့်တော်သည်။ သော-ဘဏံ နာမ ဥယျာနံ = သောဘဏသူကြွယ် တည်စိုက်၍ သမိုက်နာမ သောဘဏ · အမည်ရှိသော ဥယျာဉ်ကို။ သတသဟဿေန = တသိန်းသန်းမြား အသပြာဖြင့်။ ကိတံ = တန်ဘိုးကဲဖြတ် ဝယ်ယူအပ်ပါ၏။ သတသဟဿေန = တသိန်းသန်းမြားအသပြာဖြင့်။ မာပိတံ = ကျောင်းတိုက်တော်ကြီး ဖန်တီးတည်ဆောက်အပ်ပြီးသည်ကို။ ပဋိဂ္ဂဏှ = ကရုဏာရှေးရှု၊ အလှူခံတော်မူပါဘုရား....”—

ဟူသော ဤဂါထာဖြင့် လျှောက်ထားကာ ကျောင်းတိုက်တော်ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်အား လှူဒါန်းလေ၏။

သုမနမင်းသားသည် ဝါကပ်သောနေ့၌ အလှူဒါနပေးလှူပြီးသော် မိမိ၏ သား, မယား, အမတ်များကို ခေါ်စေ၍ “မြတ်စွာဘုရားသည် ငါတို့၏ အထံသို့ ခရီးယူဇနာ တရာ့နှစ်ဆယ် ဝေးကွာသောအရပ်မှပင် ကြွရောက်တော်မူလာပေသည်၊ ဘုရားရှင်တို့မည်သည် တရားကိုသာ အလေးပြုတော်မူကြကုန်၏၊ ပစ္စည်းလေးဖြာ အာမိသကို အလေးပြုတော်မမူကြ ကြည့်ရှုတော်မမူကြကုန်၊ ‘ထို့ကြောင့် ငါသည် ဤဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး အဝတ်နှစ်ထည်တို့ကိုသာ ဝတ်၍ ဆယ်ပါးသီလတို့ကို ဆောက်တည်ပြီးလျှင် ဘုရားရှင် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ဤကျောင်းတိုက်မှာပင် နေပေအုံ့၊ အမောင်တို့, အမိတို့သည် ဘုရားအမှူးပြုသော ရဟန္တာတသိန်းအား ဤနည်းဖြင့်ပင် ဝါတွင်း သုံးလပတ်လုံး အလှူဒါန ပေးလှူကြကုန်လော့”ဟု မှာထားပြောဆိုကာ ဆယ်ပါးသီလတို့ကို ဆောက်တည်စောင့်ထိန်း၍ အဝတ်နှစ်ထည်တို့ကိုသာ ဝတ်ဆင်ကာ ကျောင်းတော်၌ပင် နေရစ်လေ၏။

သုမနမင်းသားသည် မြတ်စွာဘုရား၏ အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော အရှင်သုမနမထေရ်နေရာကျောင်းနှင့်အနီးဖြစ်သောအရပ်

ဝယ် နေထိုင်လျက် မထေရ်သူမြတ်က မြတ်စွာဘုရားအား ဝတ်ကြီး,ဝတ်ငယ်ဥဿုံ အလုံးစုံပြုတော်မူအပ်သည်ကို မြင်လတ်၍ "ဤမထေရ်မြတ်သည် ဤဥပဋ္ဌာက = အလုပ်အကျွေးအရာဌာနဌ် ကေန္ဒပင် အကျွမ်းဝင်သူဖြစ်၏၊ ငါသည် ဤမထေရ်မြတ်၏ ရာထူးဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုမှပင် သင့်တော့မည်"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ပြီးနောက် ပဝါရဏာပြုမည့် (သီတင်းကျွတ်လပြည့်) နေ့ နီးကပ်လတ်သော် (သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၇-ရက်နေ့လောက်၌) မြို့တွင်းသို့ဝင်၍ ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် အလှူကြီးပေးလှူပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်မြောက် ရောက်သောနေ့၌ ရဟန်းတသိန်း၏ ခြေရင်းဝယ် တိစီဝရိက်သက်နှံ့အစုံတို့ကို ထားရှိတည်ခင်းပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားကို ,ရှိသေမြတ်နိုး ရှိခိုးလျက်"ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား....ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ဝယ် ယာယီတဲနန်း ဆွမ်းအလှူမှစ၍ ခပ်သိမ်းဥဿုံ အလုံးစုံသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုများကို တပည့်တော်သည် သိကြားနတ်မင်းစည်းစိမ်ကို တောင့်တ၍လည်း ပြုသည်မဟုတ်ပါ၊ မာရ်မင်း, ဗြဟ္မာမင်းတို့စည်းစိမ်ကို တောင့်တ၍လည်း ပြုသည်မဟုတ်ပါ၊ စင်စစ်သော်ကား မြတ်စွာဘုရား၏ အလုပ်အကျွေး=ဥပဋ္ဌာက ရဟန်းအဖြစ်ကို တောင့်တ၍သာ ပြုအပ်ခဲ့ပါသည်၊ ထိုကြောင့် မြတ်စွာဘုရား..... တပည့်တော်သည် အနာဂတ နောက်ကာလဝယ်၊သုမနမထေရ်သူမြတ်ကဲ့သို့ တဆုံးဆုံးသော မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အလုပ်အကျွေး=ဥပဋ္ဌာက ဖြစ်ရပါလိုလို"ဟု ဆုတောင်းစကား လျှောက်ထားလေ၏။

ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် သုမနမင်းသား၏ ဆုတောင်းပတ္ထနာချက် အနန္တရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူပြီးလျှင် ဖဲကြွတော်မူလေ၏။ သုမနမင်းသားသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကားကို ကြားရလျှင်ပင်"ဘုရားရှင်တို့မည်သည် နှစ်ခွသောစကား ရှိတော်မမူကြကုန်=ကေန်မလွဲ မြဲသောစကား ရှိတော်မူကြကုန်၏"ဟု ဆင်ခြင်မိကာ ဗျာဒိတ်ကြားသည့် နေ့မှ ဒုတိယမြောက် နောက်နေ့မှာပင်

အစိန္ဒြေယျ သုံးလောကထွတ်ထား ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား၏ သပိတ်, သင်္ကန်းကို ယူဆောင်ကာ နောက်တော်မှ ဖဝါးခြေထပ် ထက်ကြပ်မကွာ လိုက်ပါရမည့်သူကဲ့သို့ ပိတိဖြင့် ပြည့်ဖုံးသော စိတ်နှလုံးရှိသူ ဖြစ်လေ၏။

အကြားကာလ ဓကောင်းမှုများ

သုမနမင်းသားသည် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာ သာသနာခေတ်၌ အနှစ်တသိန်းကြာ ဒါနကောင်းမှု ပြုလုပ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌ဖြစ်လျက် တဖန် ကဿပမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါ၌ ဆွမ်းခံကြွသော မထေရ်မြတ်တပါးအား သပိတ်အောက်မှ ခံယူရန် မိမိ၏ အပေါ်ရုံစုလျားတဘက်ကို ဆက်ကပ်လှူဒါန်းပူဇော်သော သူတော်ကောင်း ဖြစ်ပြန်လေသည်။

တဖန် ထိုဘဝမှစုတေပြန်သော် နတ်ပြည်၌ဖြစ်၍ ထိုနတ်ပြည်မှ စုတေလတ်သော် ဤလူ့ပြည်ဝယ် ဗာရာဏသီမင်းဖြစ်၍ တနေ့သ၌ ပြာသာဒ်မအထက်၌ နေရာက ဂန္ဓမာဒနတောင်မှ ကောင်းကင် ခရီးဖြင့် ကြွရောက်တော်မူလာကြသည့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ် ရှစ်ဆူတို့ကို ဖူးမြင်ရ၍ ရှေးနန်းတော်သို့ ပင့်စေကာ ဆွမ်းဆက်ကပ် လှူဒါန်းပြီးလျှင် မိမိ၏ မင်္ဂလာဥယျာဉ် အတွင်း၌ ထို ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်ရှစ်ဆူတို့အတွက် သစ်မြီးကျောင်း ရှစ်ကျောင်းတို့ကို ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းသည်ပြင် ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့ နန်းတော်သို့ ကြွရောက်လာကြလျှင် ထိုင်စရာ အလို၄ါ ရတနာဆယ်ပါးတို့ဖြင့် ပြီးသော အင်းပျဉ်ကြီး ရှစ်လုံးတို့ကို ၎င်း, သပိတ်တော်များ တင်ထားရန်အလို၄ါ ပတ္တမြား သပိတ်ခြေတို့ကိုလည်း အသင့် စီမံလျက် နှစ်ပေါင်း တသောင်းကြာ ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါရှစ်ဆူတို့အား ပြုစု လုပ်ကျွေးလေသည်။ ဤသည်တို့ကား ထင်ရှားသော အရာဌာနတို့ ဖြစ်ကုန်၏၊ ထိုမှတပါးလည်း ဤ ကမ္ဘာတသိန်း ကာလ အတွင်း များစွာသော ကောင်းမှုကုသိုလ်တို့ကို ပြုခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ယင်းသို့ ကမ္ဘာ တသိန်းကြာ အလှူဒါန မျိုးကြဲချလျက်ပင် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်နှင့် အတူတကွ တုသိတာနတ်ပြည်၌ဖြစ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် ကပိလဝတ် နေပြည်တော်ဝယ် အမိတောဒေနု သောကိုဝင်မင်း၏သားဖြစ်လာ လေသည်၊ ထိုမင်းသား၏အမည်ကို "ဆွေမျိုးအားလုံးတို့ နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်အောင် ပြု၍ ဖြစ်ပွါး လာခဲ့သောကြောင့် အာနန္ဒ မင်းသား"ဟု အမည် မှည့်ကြလေကုန်၏။ ထိုအာနန္ဒမင်းသား သည် အစဉ်သဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင် တောထွက်ကာ ဘုရားဖြစ် ပြီးနောက် ပဌမအကြိမ် ကြွရောက်ခြင်းဖြင့် ကပိလဝတ် နေပြည် တော်သို့ ကြွရောက်တော်မူလာ၍ ထို နေပြည်တော်မှ တဖန် ထွက်ကြွတော်မူပြန်သောအခါ မြတ်စွာဘုရား၏ အခြေခံ့ရုံ ဖြစ်ကြ ရန်အတွက် သောကိုဝင်မင်းသား များစွာတို့ ရဟန်းပြုကြ၍သည် ရှိသော် ဘဒ္ဒိယမင်းသား-စသည်တို့နှင့် အတူတကွ တောထွက် ခဲ့၍ အနုပိယမြို့၏အနီး အနုပိယပင်မည်သော သရက်ဥယျာဉ်ဝယ် မြတ်စွာဘုရားရှင်အထံတော်၌ ရှင်ရဟန်းပြုလေသည်။ (အောက် မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ မျက်နှာ ၁၄၅-၌ ပြန်ရှုကြည့်ပါ)။

အရှင်အာနန္ဒာ သောတာပန် တည်ခြင်း

အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် ရဟန်းပြုပြီးနောက် မကြာမြင့်မီ ပင့်အရှင်မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ်၏ အထံ၌ တရားစကားကို ကြားနာရ၍ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်တော်မူ၏။ ထိုအကြောင်း ကို ဤဖော်ပြလတ္တံ့သော သံယုတ္တနိကာယ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် (၉) ၄-ထေရဝဂ် ၁-အာနန္ဒသုတ် (သံ မြန် ၂၊ မျက်နှာ ၈၁)ကို ထောက်၍ သိရာ၏၊ တိုသုတ်၏ ဆိုလိုရင်းမှာ—

မြတ်စွာဘုရားရှင်- သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက် တော်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် တနေ့သ၌ အရှင်အာနန္ဒာသည် ရဟန်းတို့ကို "ငါ့ရှင်ရဟန်းတို့...."ဟု ခေါ်၍ ရဟန်းတို့က "ငါ့ရှင်" ဟု စကားတုံ့ပြန်သောအခါ ဤစကားကို မိန့်ဆို၏။

"ငါ့ရှင်တို့.....မန္တာကိုပုတ္တ-ပုဏ္ဏအရှင်သည် သီတင်းငယ်ဖြစ်ကြသည့် ငါတို့အပေါ်ဝယ် ကျေးဇူးဥပကာရများလေ၏၊ ထိုအရှင်သည် ငါတို့ကို ဤအဆုံးအမဖြင့် ဆုံးမ၏။ ဆုံးမပုံမှာ–'ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ....အစ္စပြု၍သာလျှင် ငါဖြစ်၏ ဟူသော ပပဉ္စတရားသုံးပါး ဖြစ်၏၊ အစ္စမပြုမူ၍ မဖြစ်။ အဘယ်ကို အစ္စပြု၍သာလျှင် ငါဖြစ်၏-ဟူသော ပပဉ္စတရားသုံးပါး ဖြစ်သနည်း၊ အစ္စမပြုရလျှင် မဖြစ်သနည်းဟူမူ ရုပ်ကိုအစ္စပြု၍ ငါဖြစ်၏-ဟူသော ပပဉ္စတရားသုံးပါး ဖြစ်၏, အစ္စမပြုရလျှင် မဖြစ်၊ ဝေဒနာကို။ပ။ သညာကို၊ သင်္ခါရတို့ကို၊ ဝိညာဏ်ကို အစ္စပြု၍ ငါဖြစ်၏-ဟူသော ပပဉ္စတရားသုံးပါး ဖြစ်၏, အစ္စမပြုရလျှင် မဖြစ်။

ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ....ဥပမာသော်ကားတန်းဆာဆင်ခြင်းသဘောရှိသည့် ငယ်ရွယ် ပျိုနုသော မိန်းမသော်၎င်း, ယောက်ျားသော်၎င်း စင်ကြယ် တောက်ပသော မှန်ဖြစ်စေ, ကြည်လင်သော ရေခွက်ဖြစ်စေ မိမိမျက်နှာရိပ်ကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်သော် (မိမိမျက်နှာပြင်နှင့် မှန်, ရေခွက်တို့ကို) အစ္စပြု၍သာ (မျက်နှာရိပ်ကို)မြင်လေရာ၏၊ အစ္စမပြုရလျှင်ကား မမြင်လေရာ။ ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ....ဤအတူပင် ရုပ်ကိုအစ္စပြု၍သာ ငါဖြစ်၏-ဟူသော ပပဉ္စတရားသုံးပါး ဖြစ်၏၊ အစ္စမပြုရလျှင် မဖြစ်။ ဝေဒနာကို။ပ။ သညာကို၊ သင်္ခါရတို့ကို၊ ဝိညာဏ်ကို အစ္စပြု၍သာ ငါဖြစ်၏-ဟူသော ပပဉ္စတရားသုံးပါး ဖြစ်၏, အစ္စမပြုရလျှင် မဖြစ်။

ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ.....ယခု ငါမေးမည့်စကားကို သင် အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သဘောကျသနည်း—ရုပ်သည် မြဲသလော, မမြဲဘူးလော၊ မမြဲပါ ငါ့ရှင်....။(အနတ္တလက္ခဏသုတ်လာအတိုင်း တေပရိဝဋ္ဋမမ္မဒေသနာ သွားလေ)။ပ။ ဤမဂ်ကိစ္စအလို့ငါ့ တပါးသော်ပြုဖွယ် မရှိပြီဟု သိ၏'ဟု၍ ဆုံးမ၏။

ငါ့ရှင်တို့....မန္တာကို ပုတ္တ-ပုဏ္ဏအရှင်သည် သီတင်းငယ် ဖြစ်ကြသည့် ငါတို့အပေါ်ဝယ် ကျေးဇူးညစ်ကာရ များလှ၏၊ ထိုအရှင်သည် ငါတို့ကို ဤဆိုအပ်ပြီးသော အဆုံးအမဖြင့် ဆုံးမ၏။ မန္တာကို ပုတ္တ-ပုဏ္ဏအရှင်၏ ဤတရားဒေသနာကို ကြားနာရသောကြောင့် ငါသည် သစ္စာလေးပါးတရားကို သိရ၏ = သောတာပန် အရိယာ ဖြစ်ရ၏"—

ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ။ဤကဲ့သို့ ဆိုလိုရင်းဖြစ်သည်၊ ဤသုတ်ကို ထောက်၍ အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်သည်, မန္တာကိုပုတ္တ-ပုဏ္ဏ မထေရ်၏ ကြေးမုံ (မှန်) ဥပမာတရားဖြင့် သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူကြောင်း သိမှတ်ရာ၏။

ဥပဌာက=အလုပ်အကျွေးရာထူး
ခံယူတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အဖိုရာ ပဌမဗောဓိခေါ် ဝါတော် နှစ်ဆယ်အတွင်း၌ အမြတမ်း အလုပ်အကျွေးဟူ၍ မရှိသေးချေ၊ တရံတခါ အရှင် နာဂသမာလမထေရ်သည်, မြတ်စွာဘုရား၏ သပိတ်, သင်္ကန်းကို ယူဆောင်၍ လှည့်လည်လိုက်ပါသည်။ တရံတခါ အရှင်နာဂိတ, တရံတခါ အရှင်ဥပဝါန, တရံတခါ လိဿိမင်းသား သုနက္ခတ္တရဟန်း, တရံတခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ညီ အရှင်စုန္ဒ, တရံတခါ အရှင်သာဂတ, တရံတခါ အရှင်ရာဓ, တရံတခါ အရှင်မေဃိယမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ သပိတ် သင်္ကန်းကို ယူဆောင်၍ လှည့်လည်လိုက်ပါလေသည်။

ထိုမထေရ်တို့အနက် အခါတပါး မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နာဂသမာလမထေရ်နှင့် အတူတကွ အဓွန့်ရှည်သောခရီးသို့ ကြွရောက်တော်မူလေရာ လမ်းနှစ်မြောသို့ ရောက်ရှိလေသည်။ နာဂသမာလမထေရ်သည် ခရီးမမှ သက်၍ "မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်သည် ဤခရီးဖြင့် သွားပါအုံ"ဟု ဆို၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က "ချစ်သားရဟန်း....လာပါလော့၊ ဤခရီးဖြင့် သွားကြကုန်အုံ"ဟု

(အခြားလမ်းဖြင့် သွားရန်) မိန့်တော်မူလေလျှင် နာဂသမာလ မထေရ်သည် "ကိုင်း....မြတ်စွာဘုရား....အရှင်ဘုရားတို့၏ သပိတ်, သင်္ကန်းကိုသာ ယူတော်မူကြလော့၊ တပည့်တော်သည် ဤခရီးဖြင့် သွားပါအုံ့"ဟု ကပ်ဖဲ့ ပြောဆိုကာ မြတ်စွာဘုရား၏ သပိတ်, သင်္ကန်းကို မြေပေါ်၌ ချမည့်အဟန် စီမံအားသစ်လေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် "ရဟန်း....ယူခဲ့လော့"ဟု မိန့်တော်မူကာ ကိုယ်တော်၏ သပိတ်, သင်္ကန်းကို ကိုယ်တော်တိုင် ယူဆောင်၍ ကြွတော်မူလေ၏။ အရှင်နာဂသမာလမထေရ်သည်လည်း မိမိ ပြောဆိုသည့် အခြား လမ်းခရီးဖြင့် (မြတ်စွာဘုရားနှင့် ခွဲ၍) သွားလေ၏။ အတန်ငယ် သွားမိလတ်သော် ဓားပြ လူဆိုးတို့သည် မထေရ်၏ သပိတ်, သင်္ကန်းကိုလည်း လုယက်၍ ယူကြကုန်၏၊ ဓားပြလူဆိုးတို့ ရိုက်နှက်သဖြင့် မထေရ်၏ ဦးခေါင်းသည်လည်း ပေါက်ကွဲခဲ့လေ၏။ မထေရ်သည် "ယခုအခါ ငါ့အဖိုရာ ဘုရားသာလျှင် ကိုးကွယ်ရာရှိ၏၊ အခြားကိုးကွယ်ရာ မရှိတော့ပြီ"ဟု ကြီစည်ဆင်ခြင်မိကာ တကိုယ်လုံး သွေးများဖြာလျက် မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်သို့ လာရောက်လေ၏။ "ချစ်သား.... ဤဖြစ်ရပ်ကား အသို့နည်း = ဘယ့်နှာနည်း"ဟု မြတ်စွာဘုရားက မေးတော်မူသောအခါ မထေရ်သည် ထိုအကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားအား ပြန်ကြား လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နာဂသမာလမထေရ်ကို "ချစ်သား....အကြီးများ၍ စိတ်အားမငယ်လင့်၊ ဤအကြောင်းကြောင့်ပင် သင် ချစ်သားကို ငါဘုရားတို့ တားမြစ်ကြခြင်းဖြစ်သည်"ဟု မိန့်တော်မူ၍ သက်သာစေတော်မူ၏။ (ဤသည်လည်း အကြောင်းတပါးဖြစ်သည်)။

ထိုပြင်လည်း အခါတပါး (= စာလိကတောင်ပေါ်ကျောင်းတိုက်၌ တေရသမ = ၁၃-ခုမြောက် ဝါကပ်တော်မူသောအခါ) အရှင်မေဃိယမထေရ်သည်မြတ်စွာဘုရား၏ခေတ္တာအလုပ်အကျွေးဖြစ်ကာ ဇန္ဓုရာ၌ ဆွင်းခံလှည့်လည်ပြီးသော် တိမိကာဌာမည်သောမြစ်ကမ်း၌ လမ်းလျှောက်စဉ် သရက်ဥယျာဉ်ကို မြင်ရ၍ "မြတ်စွာဘုရား....အရှင်ဘုရားတို့၏ သပိတ်, သင်္ကန်းကို ယူတော်

မူကြိုလေ့၊ တပည့်တော်သည် ထိုသရက်ဥယျာဉ်၌ ရဟန်းတရား အားထုတ်ပါအုံ”ဟု လျှောက်ထား၍ မြတ်စွာဘုရားက သုံးကြိမ် တိုင်တိုင် တားမြစ်ပါသော်လည်း မရရှိပဲ ထိုသရက်ဥယျာဉ်သို့ သွားရောက်ကာ ကျောက်ဖျာ၌ ထိုင်နေမိလျှင်ပင် အကုသိုလ် ဝိတက်သုံးပါးကို ဝင်ရောက် နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍ မြတ်စွာ ဘုရားထံ တဖန် ပြန်လာပြီးလျှင် ထိုအကြောင်းကို ပြန်ကြား လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုမထေရ်ကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားသည် “ချစ်သား....ဤအကြောင်းကို သိမြင်၍ပင် သင်ချစ်သားကို ငါ ဘုရားတို့ တားမြစ်ခဲ့ကြသည်”ဟု မိန့်တော်မူကာ သက်သာရာ ရစေတော်မူ၏။ (ဤ မေဃိယမထေရ်၏ အကြောင်း အရာ အကျယ်ကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် စတုတ္ထတွဲ စာမျက်နှာ ၁၉၃-မှ စ၍ ကြည့်ရှု မှတ်ယူကုန်ရာ၏)။ (ဤသည်လည်း အကြောင်း တပါး ဖြစ်သည်)။

ဤအကြောင်းများကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်အခါ ဝယ် သာဝတ္ထိပြည်မှန် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော် ဂန္ဓကုဋီ ပရိဝုဏ်အတွင်း ခင်းထားအပ်သော ဗုဒ္ဓါသန ဓမ္မပလ္လင်တော်၌ ရဟန်းအပေါင်း ခြိုရံလျက် ထိုင်နေတော်မူစဉ် ရဟန်းတို့ကို—

“ရဟန်းတို့....ယခုအခါ ငါဘုရားသည် အသက်အရွယ် ကြီးရင့်ခဲ့လေပြီ (= ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အသက် တော်မှာ ငါးဆယ့်ငါးနှစ် ကျော်ခဲ့လေပြီ)၊ အချို့ရဟန်း များသည် ငါဘုရားက ‘ဤခရီးဖြင့် သွားကြကုန်စို့’ဟု ပြောဆိုအပ်ပါလျက် အခြားခရီးဖြင့် ငါဘုရားကို စွန့်ခွါ သွားကြကုန်၏(အရှင်မေဃိယကို ရည်ညွှန်းသည်)။ အချို့ ရဟန်းများကမူ ငါဘုရား၏ သပိတ်, သင်္ကန်းကို မြေ၌ ချထားမည့် အခြေအထိ ပြုလုပ်ကြဘိသည် (အရှင်နာဂ- သမာလကို ရည်ညွှန်းသည်)။ ငါဘုရားအတွက် အမြဲပြုစု လုပ်ကျွေးမည့် ရဟန်းတပါးကို သင်ချစ်သားတို့ စဉ်းစား ကြလော့”—

ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထိုစကားကို ကြားရသောအခါ ရဟန်းတော်တို့သန္တာန်ဝယ် ဓမ္မသံဝေဂ ကြီးစွာဖြစ်ရှိလေသည်။

ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်သည် နေရာမှ ထမ္ဘီ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးလျှင် "မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်သည် အရှင်ဘုရားတို့ကိုသာလျှင် တောင့်တလျက် တသင်္ချိန်နှင့် ကမ္ဘာတသိန်းကြာ ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ဆည်းပူးခဲ့ပါသည်၊ တပည့်တော်ကဲ့သို့သော မဟာပညာ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှင်တော်ဘုရားတို့အတွက် အလုပ်အကျွေး = ဥပဋ္ဌာကပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ တပည့်တော်သည် ရှင်တော်ဘုရားတို့အား ပြုစု လုပ်ကျွေးပါရစေ" ဟု တောင်းပန်စကား လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်ကို "မသင့်ဘူး ချစ်သား သာရိပုတ္တရာ....၊ အကြင် အရပ်၌ သင်ချစ်သား နေ၏၊ ထို အရပ်သည် စင်စစ် တရားမှ မဆိတ်သုဉ်းသည်သာ ဖြစ်၏။ မှန်၏-သင်ချစ်သား၏ အဆုံးအမ သြဝါဒသည် မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အဆုံးအမ သြဝါဒနှင့်တူ၏၊ သို့ရကား သင်ချစ်သားသည် ငါ့ဘုရားအား ပြုစုလုပ်ကျွေးရန်ကိစ္စ မရှိ"ဟု ချီးမြှောက်စကား မိန့်ကြားတော်မူကာ မထေရ်၏ တောင်းပန်လျှောက်ထားချက်ကို မြစ်ပယ်တော်မူ၏။ ဤနည်းဖြင့် ပင် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်ကို အစပြု၍ ရှစ်ကျိပ်သော မဟာသာဝကကြီးများသည် ကိုယ်စီကိုယ်စီ ထမ္ဘီ ထမ္ဘီ မြတ်စွာဘုရားအား မိမိတို့ပြုစုလုပ်ကျွေးရပါမည့်အကြောင်း တောင်းပန်လျှောက်ထားကြလေသည်၊ ထိုမဟာသာဝကကြီး အားလုံးတို့ကိုပင် မြတ်စွာဘုရားသည် မြစ်ပယ်တော်မူလေ၏။

အရှင်အာနန္ဒာ ဆုရှစ်တန် ခံယူခြင်း

အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်မြတ်တပါးမှကား ပြုစုလုပ်ကျွေးခွင့် ရရန် မတောင်းပန်ပဲ ဆိတ်ဆိတ်သာလျှင် ထိုင်နေလေသည်။ ထိုအခါ မထေရ်မြတ်ကို ရဟန်းတော်တို့က "ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ.... ရဟန်းသံဃာသည် အလုပ်အကျွေးအပြုအစု = ဥပဋ္ဌာကအရာကို

တောင်းခံဆဲ ရှိလေသည်၊ သင်သည်လည်း ထိုပဋ္ဌာဂအရာကို တောင်းခံပါလော့"ဟု တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားကြလေလျှင် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်သည် "ငါ့ရှင်တို့.....တောင်းမှုရအပ်သည့် ရာထူး = ဌာနမည်သည် အဘယ်သို့သဘောရှိမည်နည်း၊ ငါ့ကို မြတ်စွာဘုရားသည် မြင်တော်မမူဘူးလော = မြင်တော်မူသည်သာဖြစ်၏၊ အကယ်၍ မြတ်စွာဘုရားသည် အလိုတော်ရှိလျှင် 'အာနန္ဒာသည် ငါဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေးစေ'ဟု မိန့်တော်မူပါလိမ့်မည်" ဟူ၍ ပြန်ကြားမိန့်ဆိုတော်မူလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်းများကို "ချစ်သားရဟန်းတို့....အာနန္ဒာသည် သူတပါးတို့က တိုက်တွန်းမှ ငါဘုရားကို ပြုစုမည့်ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်ချေ၊ မိမိအလိုလိုပင် သိရှိကာ ငါဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေးပေလိမ့်မည်" ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ထိုအခါ ရဟန်းတို့သည် "ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ....ထပါလော့၊ ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ....ထပါလော့၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးရန်ဆုကို တောင်းခံပါလော့" ဟု တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားကြကုန်၏။ ထိုအခါမှာမှ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် မိမိထိုင်နေရာမှထ၍ ပယ်လေးတန် + ခံလေးပါး = ဆုရှစ်ပါးတို့ကို တောင်းခံတော်မူ၏—

ပယ်လေးတန်-ဟူသည်မှာ "မြတ်စွာဘုရား.... ရှင်တော်ဘုရားသည် တပည့်တော်အား အကယ်၍ ကိုယ်တော်မြတ်ရအပ်သည့် ကောင်းမြတ်သော သက်နှံးကို မပေးစွန့်ဘူးပ-ဆိုလျှင်(၁), ကောင်းမြတ်သောဆွမ်းကို မပေးစွန့်ဘူးပ-ဆိုလျှင်(၂), ကိုယ်တော်မြတ်နှင့်အတူ ဂန္ဓကုဋီတတိုက်တည်းခို တကွနေထိုင်ခွင့် မပေးဘူးပ-ဆိုလျှင်(၃), ကိုယ်တော်မြတ်အား ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့က ပင့်ဖိတ်ရာသို့ တပည့်တော်ကို ခေါ်ဆောင်၍ ကြွသွားတော်မမူဘူးပ-ဆိုလျှင်(၄)=ဤလျှောက်ဆိုရာပါ ဆုလေးပါးကို သနားချီးမြှောက်တော်မူပါလျှင် တပည့်တော်သည် ရှင်တော်ဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေးပါရစေ ဘုရား....—

ဟု လျှောက်ထားလေသည်။ "ချစ်သားအာနန္ဒာ....လျှောက်ဆို ရာပါ ဤလေးဌာနခွဲ သင်ချစ်သားသည် အဘယ်အပြစ်ကို မြင်သနည်း"ဟု မြတ်စွာဘုရားက မေးတော်မူအပ်လျှင် အရှင် အာနန္ဒာသည် "မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်သည် ၅ တ္ထု လေးပါးတို့ကို အကယ်၍ ရယူခဲ့လျှင် 'အရှင်အာနန္ဒာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ရအပ်သော ဆွမ်းကောင်းကိုလည်း ဘုဉ်းပေး ရ၏ (၁), သက်နုံးကောင်းကိုလည်း ဝတ်ရုံသုံးဆောင်ရ၏ (၂), ဂန္ဓကုဋီ တတိုက်တည်းခိုလည်း မြတ်စွာဘုရာနှင့် အတူအကွ နေထိုင်ရ၏ (၃), မြတ်စွာဘုရားနှင့် အတူတကွ ပင့်ဖိတ်ရာသို့ လည်း လိုက်ပါရ၏ (၄)=ဤလာဘ်ကြီးလေးပါးကို ရသည်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေး၏၊ ဤသို့ လာဘ်ကြီးလေးပါးကို ရသည်ဖြစ်၍ ပြုစုလုပ်ကျွေးသော အရှင်အာနန္ဒာ၏ အဖိုရာ အဘယ်မှာ ဝန်လေးမှု ရှိအံ့နည်း = မရှိသည်သာတည်း' ဟု ရှုတ်ချစကား ပြောကြားကြသူများ ထင်ရှားပေါ်ပေါက်လာပါ လိမ့်မည်၊ ဤအပြစ်ကို မြင်ပါသည်ဘုရား"ဟု လျှောက်ထားကာ ဖော်ပြရာပါ ပယ်လေးတန်ဆုတို့ကို တောင်းခံတော်မူလေ၏။

ခံလေးပါး-ဟူသည်မှာ- "မြတ်စွာဘုရား.....ရှင်တော် ဘုရားသည် အကယ်၍ တပည့်တော် ပင့်လျှောက်အပ် သည့် ဖိတ်ကြားရာအရပ်သို့ လိုက်ပါကြရောက် ချီးမြှောက် တော်မူမည်-ဆိုလျှင် (၁), အကယ်၍ တပည့်တော်သည် တိုင်းတပါး တိုက်နယ်တပါးမှ ဘုရားဖူးလာရောက်သော ပရိသတ်ကို လာရောက်သောခဏမှာပင် ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်စေနိုင်ခွင့်ကို ရရှိမည်-ဆိုလျှင် (၂), တပည့်တော်၏ သန္တာန်ဝယ် တရားနှင့်စပ်၍ ယုံမှားသံသယဖြစ်သော ခဏမှာပင် ရှင်တော်ဘုရားထံသို့ ကပ်ရောက် မေးလျှောက် နိုင်ခွင့်ကို ရမည်-ဆိုလျှင် (၃), ထိုမှတပါး မြတ်စွာဘုရား သည် တပည့်တော်၏ မျက်ကွယ်ဝယ် ဟောကြားတော် မူအပ်သော တရားတော်ကို တဖန် ပြန်ရောက်လာလျှင် တပည့်တော်အား သိနှားသဖြင့် ဟောကြားတော်မူမည်-

ဆိုလျှင် (၄)=ဤလျှောက်ဆိုရာပါ ဆုလေးပါးကို သနားချီးမြှောက်တော်မူပါလျှင် တပည့်တော်သည် ရှင်တော်ဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေးပါရစေ ဘုရား....”—

ဟု လျှောက်ထားလေသည်။ “ချစ်သားအာနန္ဒာ....လျှောက်ဆိုရာပါ ဤလေးဌာနခွဲ သင်ချစ်သားသည် အဘယ်အကျိုးကို မြင်သနည်း”ဟု မြတ်စွာဘုရားက မေးတော်မူအပ်လေလျှင် အရှင်အာနန္ဒာသည် “မြတ်စွာဘုရား.....အုံ့ဖွယ်ရှစ်ဖြာ ဤသာသနာ၌ သဒ္ဓါတရား ကြီးမားကြသူ အမျိုးကောင်းသားတို့သည် မြတ်စွာဘုရားအား ကိုယ်တိုင်ပင့်လျှောက်ခွင့်ကို မရကြကုန်သည်ရှိသော် တပည့်တော်ကို ‘အရှင်အာနန္ဒာဘုရား.....နက်ဖြန်ခါ မြတ်စွာဘုရားနှင့် အတူတကွ တပည့်တော်တို့အိမ်၌ ဆွမ်းကို အလှူခံတော်မူကြပါဘုရား’ဟု လျှောက်ထား ပြောဆိုကြပါလိမ့်မည်၊ မြတ်စွာဘုရားသည် အကယ်၍ ထိုသို့လျှောက်ထား ဖိတ်ကြားရာ အရပ်သို့ လိုက်ပါကြရောက်မှ ပြုတော်မမူခဲ့ပါလျှင် (၁), တိုင်းတပါး တိုက်နယ်တပါးမှ ဘုရားဖူးလာရောက်သော ပရိသတ်ကို အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်သော ခဏမှာပင် ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်စေနိုင်ခွင့်ကိုမှ မရခဲ့ပါလျှင် (၂), ယုံမှားသံသယ ဖြစ်သောခဏမှာပင် တပည့်တော်သည် ရှင်တော်ဘုရားထံ၌သို့ ကပ်ရောက်မေးလျှောက်နိုင်ခွင့်ကိုမှ၊ မရခဲ့ပါလျှင်(၃),အဘယ့်ကြောင့် အရှင်အာနန္ဒာသည် မြတ်စွာဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေးနေဘိသနည်း၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအရှင်အာနန္ဒာအား ဤမျှလောက်သော ချီးမြှောက်မှုကိုပင် ပြုတော်မမူချေ’ ဟု ကဲ့ရဲ့ကြသူများ ထင်ရှားပေါ်ပေါက် လာပါလိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် တပည့်တော်သည် လျှောက်ထားရာပါ ကဲ့ရဲ့မှုများ မပေါ်ပေါက်စေရန် (၁-၂-၃ အမှတ်ပြု) ရှေးဆုသုံးပါးကို လိုလားတောင့်တပါသည်။ ထို့ပြင်လည်း ရှင်တော်ဘုရား၏ မျက်ကွယ်၌ တပည့်တော်ကို ‘ငါ့ရှင် အာနန္ဒာ.... ၌ ဂါထာကို, ဤသုတ္တန်ကို, ဤ ဇာတ်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် အဘယ်အရပ်၌ ဟောကြားတော်မူအပ်ပါသနည်း’ ဟု မေးမြန်းကြပါလိမ့်မည်၊ တပည့်တော်သည် အကယ်၍ ထို

အမေးကို အပြည့်အစုံ မဖြေကြားနိုင်ပါလျှင် 'ငါ့ရှင်....သင်သည် ဤမျှလောက်ကိုပင် မသိချေ၊ အဘယ့်ကြောင့် သင်သည် အရိပ်ပမာ မြတ်စွာဘုရားကို မစွန့်ပဲ့ ကာလရှည်မြင့်စွာ လိုက်ပါပြုစုနေဘိသနည်း'ဟု အပြစ်တင်စကား ပြောကြားကြသူများ ထင်ရှားပေါ်ပေါက်လာပါလိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် တပည့်တော်သည် ရှင်တော်ဘုရား တပည့်တော်၏မျက်ကွယ်၌ ဟောကြားအပ်သည့် တရားကိုလည်း တဖန်ပြန်၍ဟောကြားတော်မူခြင်း(=စတုတ္ထဆု)ကို လိုလားတောင့်တပါသည်။ လျှောက်ဆိုရာပါ ဆုလေးပါး ချီးမြှင့်တော်မူပါလျှင်ကား ဆိုအပ်ပြီးသည့် ကဲ့ရဲ့စကား,အပြစ်တင်စကား ပြောကြားမှုများ အလျှင်းပင် ပေါ်ပေါက်လိမ့်မည်မဟုတ်ပါ၊ တပည့်တော်သည် လျှောက်ဆိုရာပါ လေးဌာနတို့၌ ဤအကျိုးကို မြင်ပါသည်ဘုရား...." ဟု လျှောက်ထားကာ ဖော်ပြရာပါ ခံလေးပါးဆုတို့ကို တောင်းခံတော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ် တောင်းခံအပ်သည့် ပယ်လေးတန်+ခံလေးပါး= ၅၂ဆုရှစ်ပါးတို့ကို ပေးတော်မူလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားကို သူမတူတန်အောင် ပြုစုလုပ်ကျွေးတော်မူခြင်း

ဤသို့လျှင် အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်မြတ်သည် ဖော်ပြရာပါ ပယ်လေးတန်+ခံလေးပါး= ၅၂ဆုရှစ်ပါးတို့ကိုယူ၍ အမြဲအလုပ်အကျွေး ဖြစ်တော်မူလေ၏၊ ထိုရာထူး = ဌာနန္တရအကျိုးငါ ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး ဖြည့်ဆည်းပူးအပ်သော ပါရမီတို့၏ အကျိုးပြီးမြောက် ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ရှိတော်မူလေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် အလုပ်အကျွေး=ဥပဋ္ဌာကရာထူးကို ရသည့်နေ့မှ စ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား ရေပူ, ရေချမ်း ကမ်လှမ်းဆက်ကပ်ခြင်း, ကြီး-လတ်-ငယ် = သုံးသွယ်သောဒန်ပူတို့ကို ဆက်ကပ်ခြင်း, မြတ်ဘုရား၏ လက်တော်ခြေတော်တို့ကို ဆုပ်နယ်ပေးခြင်း, ရေချိုးတော်မူသောအခါ ကျောတော်ကိုချေးတွန်းပေးခြင်း, ဂန္ဓကုဋီပရိဝုဏ်ကို တံမြက်လှည်းခြင်း—ဤသို့ အစရှိသော

ကိစ္စကြီးငယ် အသွယ်သွယ်တို့ဖြင့် ပြုစုံလုပ်ကျွေးလျက် "ဤမည်သောအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရား၏အဖိုရာ ဤမည်သောအရာဝတ္ထုကို ရမှ သင့်တော်မည်၊ ဤမည်သောအမှုကို ပြုမှ သင့်တော်မည်"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူကာ တနေ့ပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရား၏ အနီးအပါးမှာပင် လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာလျက် ရှိတော်မူ၏။

နေ့ကိုလွန်မြောက် ညဉ့်အချိန်သို့ ရောက်သောအခါမှာလည်း ဆိမ်းတိုင်ကို စွဲကိုင်တော်မူကာ တညဉ့်တညဉ့်လျင် ဂန္ဓကုဋီပရိဝုဏ်ကို ကိုးပတ် ကိုးပတ် လှည့်တော်မူလေသည်၊ မှန်၏—မထေရ်မြတ်၏ စိတ်သန္ဓာန်ဝယ် "အကယ်၍များ ငါ့သန္ဓာန်ဝယ် ထိန, မိဒ္ဓတရား ဝင်ရောက်လာခဲ့သော် မြတ်စွာဘုရားရှင်က အလို တော်ရှိ၍ ခေါ်တော်မူလျှင် စကားတုံ့ကို ငါပေးစွမ်းနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်"ဟု ဤကဲ့သို့ အကြံအစည် ဖြစ်ခဲ့လေသည်၊ ထို့ကြောင့် တညဉ့်လုံးလုံး ဆိမ်းတိုင်ကို လက်မှမလွှတ်ပဲ အမြဲစွဲကိုင်၍ ထားတော်မူ၏။ ဤမျှကား ဇေတဝန်ဘွဲ့ထူးရဖို့ရန် အကြောင်းဝတ္ထု ဖြစ်လေသည်။

(၈) ဇေတဝန် ၅-တန် ရတော်မူခြင်း

နောက်တချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည်မှန် ဇေတဝန်ကျောင်း၌ ကိန်းအောင်းမွေ့လျော် နေတော်မူစဉ် အကြောင်းပေါင်းများစွာဖြင့် တရားဘဏ္ဍာစိုးဖြစ်တော်မူသော အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးကျူးဟောကြားတော်မူပြီးလျှင်—

"ဇေတဝဏ် ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဗဟုဿုတာနံ (၁)

ဇေတဝဏ် ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ သတိမန္တာနံ (၂)

ဇေတဝဏ် ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဂတိမန္တာနံ (၃)

ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ မိတိမန္တာနံ (၄)

ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဥပဇ္ဈာကာနံ (၅)

ယဒိဒံ အာနန္ဒော = ရဟန်းတို့ .... အကြီးအမြင်များခြင်း ရှိကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် အာနန္ဒာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏ (၁)၊

(ငါဘုရား၏ တရားစကားကို ကြာမြင့်စွာဆောင်နိုင်သည့်)သတိရှိကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် အာနန္ဒာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏ (၂)၊

(ငါဘုရား ဟောအပ်သည့်အတိုင်း ပုဒ်တို့ကို) သိစွမ်းနိုင်သည့် အသိပညာရှိကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် အာနန္ဒာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏ (၃)၊

(ငါဘုရား၏ တရားစကားတော်ကို သင်ခြင်း ဆောင်ခြင်း သရဇ္ဈာယ်ခြင်းနှင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်း) လုံ့လဝိရိယ ရှိကြသော ရဟန်းတို့တွင် အာနန္ဒာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏ (၄)၊

(ငါဘုရားကို) ပြုစုလုပ်ကျွေးကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် အာနန္ဒာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏ (၅)"—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ မထေရ်မြတ်ကို ဤသာသနာ၌ ဗဟုသုတ, သတိမန္တ, ဂတိမန္တ, မိတိမန္တ, ဥပဇ္ဈာက = ဤ ငါးဌာနဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ရာထူးခံ ထားတော်မူလေ၏။

အရှင်အာနန္ဒာ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူခြင်း

၅၂ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်၏ ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူခြင်း အကြောင်းအရာမှာ ပဌမမဟာသံဂါယနာနှင့် ဆက်စပ်လျက် ရှိသောကြောင့် သုတ်သီလကွန်အဋ္ဌကထာ စာမျက်နှာ ၃-မှ စသော ပဌမမဟာသံဂီတိကထာကို အညွှန်းမူ၍ ရေးသားဖော်ပြ ပေအုံ—

ဓမ္မစကြာတရားဦးကို ဟောကြားတော်မူသည်မှ အစပြု၍ သုဘဒ္ဒပရိဗိုဇ်ကို ဆုံးမချွေချွတ်တော်မူသည့်တိုင်အောင် ဗုဒ္ဓကိစ္စ အဝဝကို ပြီးတော်မူပြီးသည်ဖြစ်၍ ကုသိနာရုံပြည် မလ္လမင်းတို့၏ အင်ကြင်းဥယျာဉ်အတွင်း အင်ကြင်းပင်ပျိုအစုံတို့၏ အကြားဌ် မဟာသက္ကရာဇ် (၁၄၇) တရာလေးဆယ့်ရှစ်ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့် နေ့ နံနက် မိုးသောက်အခါဝယ် မြတ်စွာဘုရားသခင် အနုပါဒိ-သေသပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်တော်မူပြီးလတ်သော် မလ္လမင်းတို့သည် (၁) ပဌမခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရား၏ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်တော်ကို နံ့သာ, ပန်း-စသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်မှု ပြုကြ၍ သာဓုကီဠနသဘင် ဆင်ယင်ကြလေသည်၊ ထိုခုနစ်ရက်တို့ကို "သာဓုကီဠနသက္ကာဟ"ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်။

ထို့နောက် နံ့သာထင်းပုံထက်၌ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်တော်ကို တင်ထား၍ ဗုတ်ကြည်းသင်ကြိုပ်မှ ပြုလုပ်ကြရာဝယ် အရှင်မဟာ-ကဿပ ကြွရောက်တော်မူလာသည်တိုင်အောင် စောင့်ဆိုင်းဝှံ့ လင့်နေကြရ၍ ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ အရှင်မဟာကဿပ ကြွရောက်တော်မူလာမှ တေဇောဓာတ်မီး လောင်ကျွမ်းလေ သည်။ (၂) ထိုခုနစ်ရက်တို့ကို "စိတကသက္ကာဟ"ဟူ၍ ခေါ်ဆို အပ်လေသည်။

ထို့နောက် ခုနစ်ရက်ကြာ လုံတပ်ကြီး အထပ်ထပ် ဝန်းကာ လျက် မလ္လမင်းတို့သည် မင်းကွန်းတဲနန်းဝယ် သာရိရိကဓာတ် တော်များကို အစွမ်းကုန်ပူဇော်မှု ပြုကြလေသည်။(၃)ထိုခုနစ်ရက် တို့ကို "ဓာတုပူဇောသက္ကာဟ"ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်။

ဤသို့ ခုနစ်ရက်သုံးလီ လွန်မြောက်၍ နယုန်လဆန်း ၅-ရက်နေ့သို့ ရောက်သောအခါ ဓာတ်တော်ဝေပွဲကြီး ကျင်းပကြလေသည်၊ ထိုသို့ ဓာတ်တော်ခွဲဝေသောနေ့၌ ရဟန်းသံဃာပေါင်း (၇၀၀၀၀၀) ခုနစ်သိန်း စည်းဝေးမိလေသည်၊ ထိုအစည်းအဝေး၌ သံဃမထေရ်ကြီးဖြစ်တော်မူသော အရှင်မဟာကဿပမထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးနောက် ခုနစ်ရက်မြောက်နေ့တုန်းက (ပါဝါပြည်မှ ကုသိနာရုံသို့အလာ လမ်းခရီးအကြား) သုဘဒ္ဒ ကောထွက်ရဟန်းကြီး ရိုင်းပြရင့်သီးစွာ ပြောကြားအပ်သည့် "ငါ့ရှင်တို့....တန်ကြလော့၊ မစိုးရိမ်မပူနှေး မငိုကြွေးကြလင့်၊ ယခုအခါ ငါတို့သည် ထိုရဟန်းကြီးမှ ကောင်းကောင်းကြီး လွတ်မြောက်ကြကုန်ပြီ၊ ထိုရဟန်းကြီးသည် ငါတို့ကို 'ဤအရာသည် သင်တို့အဖို့ အပ်စပ်၏၊ ဤအရာသည် သင်တို့အဖို့ မအပ်စပ်'ဟု ချုတ်ချယ်ခဲ့၏၊ ယခုအခါ၌ကား ငါတို့သည် အလိုရှိအပ်သောအရာကို ပြုကြရကုန်တော့အုံ၊ အလိုမရှိအပ်သော အရာကို မပြုလုပ်ပဲ နေနိုင်ကြရကုန်တော့အုံ" ဟူသော စကားကို အောက်မေ့ သတိရတော်မူသည်ဖြစ်၍ရင်း, ဤသို့သော သံဃအစည်းအဝေးကြီးမျိုး နောက်ထပ်တဖန် ဖြစ်ရှိရန် ရခဲခြင်းကို အောက်မေ့တော်မူသည်ဖြစ်၍ရင်း—

"ရဟန်းယုတ်တို့သည် 'ဘုရားစကားတော်သည် ဆရာဘုရား ကွယ်လွန်ပြီးသားဖြစ်လေပြီ'ဟု အောက်မေ့ကြကာ အပင်းအသင်းကိုရရှိကြလျှင် မကြာမြင့်မီပင် သဒ္ဓမ္မသုံးဖြာ သာသနာသုံးရပ်ကို ကွယ်ပစေရန် အကြောင်းရှိလေသည်၊ ငါသည် ဦးစီးဦးကိုင်ပြု၍ ဓမ္မ, ဝိနယ သံဂါယနာတင်မှုကို ပြုရပါမူ ကောင်းလေစွာ၊ ယင်းသို့ သံဂါယနာတင်သည် ရှိသော် သဒ္ဓမ္မသုံးဖြာ ဤသာသနာတော်သည် အဓွန့်ရှည်စွာ တည်တံ့လေရာ၏။

ထို့ပြင်လည်း ငါ့ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သက်နှုန်းချင်း လဲလှယ်ဖလှယ်ကာ သုံးဆောင်တော်မူခြင်းဖြင့်ရင်း, 'ရဟန်းတို့....ငါဘုရားသည် အလိုတော်ရှိသလောက် ပဌမ

ဈာန်ကို ဝင်စား၍ နေနိုင်သကဲ့သို့ ကသိုဏ်ပသည်လည်း အလိုရှိသလော၊ ပဌမဈာန်ကို ဝင်စား၍ နေနိုင်သည်'-ဤသို့စသည်ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ဝင်စားရသည်=အနုပုဗ္ဗ-ဝိဟာရသမာပတ် ကိုးပါး အဘိညာဏ် ခြောက်ပါး ပြားသော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ၌ ကိုယ်တော်မြတ်နှင့် ထပ်မျှညီတူ ထားတော်မူခြင်းဖြင့်ရင်း ချီးမြှောက်တော်မူအပ်ခဲ့လေပြီ၊ ထိုအတူမင် ငါ့ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ကောင်းကင်၌ လက်တော်ကို လှုပ်ရှားဝှေ့ရမ်း၍ အမျိုးလေးပါးတို့၌ မငြိတွယ်သော စိတ်ရှိခြင်းဖြင့်ရင်း, စန္ဒူပမ (လ-နှင့်တူသော) အကျင့်ပဋိပတ်ဖြင့်ရင်း သူမတူတန်အောင် ချီးမွမ်းတော်မူအပ်ခဲ့လေပြီ၊ ထိုသို့ ချီးမြှောက်တော်မူချက်, ချီးမွမ်းတော်မူချက်များအတွက် ဓမ္မ, ဝိနယ သံဂါယနာတင်ခြင်းမှတပါး အခြား ကြွေးမြီ ပြေလည်အောင်ဆပ်မှ မည်သည် မရှိတော့ချေ။

ဓမည်းတော်မင်းတရားက မိမိ၏ ရာဇဝင် အနွယ် အဆက် မပျက်စည်ခိုင် တည်စေနိုင်မည့် သားကြီးသြရသ ကို မိမိ၏ချစ်မိန်ညို ရာထူးဌာနန္တရ အစိုးရခြင်းခပင်းကို ပေးအပ်နှင်းသဖြင့် ချီးမြှောက်သည့်ပမာ ဝါ့ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်'ဤကသိုဏ်ပသည် ငါဘုရား၏တရားအနွယ် အဆက်ကို မပျက်စည်ခိုင် တည်စေနိုင်သည့် သားကြီးသြရသ စင်စစ် ဖြစ်ရစ်လိမ့်မည်' ဟု သိမြင်တော်မူကာ သူတပါးတို့နှင့် မဆက်ဆံသော ဤ ချီးမြှောက်ခြင်းဖြင့် ချီးမြှောက်တော်မူခဲ့သည် စင်စစ် ဖြစ်ပေ၏၊ ဤပြန့်ပြောမြင့်မြတ်သော ချီးမွမ်းခြင်းဖြင့် ချီးမွမ်းတော်မူခဲ့သည်စင်စစ် ဖြစ်ပေ၏''—

ဟု လေးနက်စွာ ကြံစည် ဆင်ခြင်တော်မူလျက် ဓမ္မ, ဝိနယ သံဂါ-ယနာတင်ရန်အလို့ငှါ ထိုအစည်းအဝေးပါ ရဟန်းသံဃာတော် အရှင်မြတ်များအား (အောက်ဖော်ပြရာပါ သုဘဒ္ဒ တောထွက် ရဟန်းကြီး၏ ရင့်သီးရိုင်းပြစွာ ပြောဆိုချက်ကို ဖွင့်ဟမိန့်ကြား၍)-

ကိုင်း....ငါ့ရှင်တို့....အဓမ္မ = မတရား မထွန်းကား သေမီ, ဓမ္မ = တရားတော်ကို မတားမြစ်အပ်သေးမီ, အဝိနယ = ဘုရားရှင်အဆုံးအမ မဟုတ်သော အရာများ မထွန်းကားသေးမီ, ဝိနယ = ဘုရားရှင် အဆုံးအမ တရားတော်များ မတားမြစ်အပ်သေးမီ, အဓမ္မဝါဒီ = မတရားပြောကြားသူတို့ အားမရှိကြသေးမီ, ဓမ္မဝါဒီ = တရားသည်ကို ပြောကြားသူတို့ အားမနဲကြသေးမီ, အဝိနယဝါဒီ = ဘုရားရှင်အဆုံးအမ-မဟုတ်သော အရာကို ပြောကြားသူတို့ အားမရှိကြသေးမီ, ဝိနယဝါဒီ = ဘုရားရှင် အဆုံးအမတရားတော်ကို ပြောဆိုဟောကြားလေ့ရှိသူတို့ အားမနဲကြသေးမီ ငါတို့သည် ဓမ္မ, ဝိနယ သံဂါယနာ သဘင် ယင်ကြပါကုန်စို့...”—

ဟူ၍ အားပေးစကား သာသနာရေး သွေးညှိစကား မိန့်ကြား တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ အစည်းအဝေးပါ ရဟန်းတော်အရှင်မြတ်တို့သည် “အရှင်မဟာကဿပ အရှင်မြတ်ဘုရား....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် မထေရ်မြတ်သည် ဓမ္မ, ဝိနယ သံဂါယနာတင်ဖို့ရန် ရဟန်းတော်များကို ရွေးကောက်တော်မူပါဘုရား” ဟု တညီတညွတ်တည်း လျှောက်ထားကြလေ၏။ ထိုသို့ ရဟန်းသံဃာတော်၏ လျှောက်ထားတိုက်တွန်းချက်အရ အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်မြတ်သည် နိကာယ် ငါးရပ် ဝိဋကတ်သုံးပုံဆောင် ဖြစ်ကြသည့်ပြင် ပဋိသမ္ภိဒါပဿာ, တေဝိဇ္ဇ, ဆဠဘိညာ ဖြစ်တော်မူကြ၍ များသောအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ရှေနှုတ်တော်မြက်၍ ဘေဒဂ်ရာထူးခ် ချီးကျူးမြောက်စားတင်ထားတော်မူအပ်ခဲ့သည့် ရဟန္တာအရှင်မြတ်ပေါင်း (၄၉၉) လေးရာ့ကိုးဆယ့်ကိုးပါးတို့ကို ရွေးကောက်တော်မူလေသည်။

(ဤ၌။ ။မထေရ်မြတ်သည် အာဃယ်ကြောင့် (၄၉၉) လေးရာ့ကိုးဆယ့်ကိုးပါးတို့ကို ရွေးကောက်တော်မူသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား—အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်အတွက် အခွင့်ပြုဖို့ရန် တပါး လျှော့၍ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ခွဲဦးအုံ–ထိုအချိန်၌ အရှင်အာနန္ဒာမှာ ရဟန္တာမဟုတ်သေး= သေက္ခအရိယာသာ ဖြစ်ရှိနေသေးသဖြင့် အရှင်အာနန္ဒာနှင့် အတူတကွ လည်း သံဂါယနာ မတင်နိုင်သေးချေ၊ အရှင်အာနန္ဒာ၏အဖိုရာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်သမျှသော ပိဋကသုံးသွယ် နိကာယ်ငါးဖြာ အင်္ဂါကိုးတန် ဓမ္မကွန္ဒာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်မှ တစုံတခု မျက်မှောက်မပြုအပ်သော အရာဟူ၍ လုံးဝမရှိချေ=အားလုံး ပင် နှုတ်တက်ရှုရှု ဆောင်ပြီး မျက်မှောက်ပြုအပ်ပြီး ဖြစ်လေသည်၊ ထိုကြောင့် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်နှင့် ကင်းရှင်လည်း သံဂါယနာ မတင်နိုင်ချေ။

"ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် သေက္ခအရိယာပင် ဖြစ်လင့်ကစား ဓမ္မသံဂါယနာ အား ကျေးဇူးမျှားလှသောကြောင့် အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို သံဂီတိကာရကမထေရ်အဖြစ် ရွေးကောက် သင့်၏၊ သို့ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် မရွေးကောက်သနည်း"ဟု မေးဖွယ် ရှိပြန်၏။ အဖြေကား–ပရူပဝါဒ(=သူတပါးတို့ စွပ်စွဲကဲ့ရဲ့မည့်) ဘေးမှ ကင်းဝေးလွတ်မြောက်အောင် ရှောင်ကြဉ်တော်မူလိုသောကြောင့် ရွေး ကောက်တော်မမူ။

ခွဲဦးအုံ–မထေရ်မြတ်သည် အရှင်အာနန္ဒာ၌ အလွန်ပင် အကျမ်းဝင် ရင်းနှီးတော်မူလေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် အရှင်အာနန္ဒာကို ဦးခေါင်း၌ ဆံပင်ဖြူများ ပေါက်နေပါလျက်လည်း (အသက်ရှစ်ဆယ်အရွယ်သို့ ရောက်ရှိနေပါလျက်လည်း) "နဝါယံ ကုမာရကော မတ္တာ၊ညာသီ= ဤသူငယ်လေးသည် အတိုင်းအရှည်ကို မသိစွ တကား"ဟု မြည်တွန် ကာ သူငယ်ကလေး=လူကလေးဟူသော ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခြင်းဖြင့် ဆုံးမတော်မူလေသည်။ (ဤအကြောင်းအရာ အကျယ်ကို နိဒါနဝဂ္ဂ၊ ၅-ကဿပသံယုတ်၊ ၁၁-စိဝရသုတ် ပိဋကတ်မြန်မာပြန်ကို ကြည့်ရှုကုန် ရာ၏)။ ထို့ပြင်လည်း အရှင်အာနန္ဒာသည် သာကီဝင်မင်းသားဖြစ်သည် ပြင် မြတ်စွာဘုရား၏ (ဖထေးတော်သား) ညီဝမ်းကွဲတော်စပ်သူလည်း ဖြစ်သည်၊ ထိုအစည်းအဝေး၌ အကယ်၍ အရှင်အာနန္ဒာကို သံဂီတိကာ- ရကပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ရွေးကောက်ခဲ့လျှင် အချိုအချိုသော ရဟန်းများက ဆန္ဒာဂတိသို့ လိုက်ပါသကဲ့သို့ အောက်မေ့မှတ်ထင်ကြကာ"အရှင်မဟာ- ကဿပသည် များစွာသော ပဋိသမ္ဘိဒါပဋ္ဌ-ရဟန္တာ ရဟန်းတို့ကိုတော့ မရွေးမကောက်ပဲ ပဋိသမ္ဘိဒါပဋ္ဌ- သေက္ခအရိယာဖြစ်သည့် အရှင် အာနန္ဒာကို မျက်နှာလိုက်၍ ရွေးကောက်တော်မူသည်"ဟု စွပ်စွဲကြကုန် လေရာ၏။ ထိုသို့ ပရူပဝါဒဘေးမှ ကင်းဝေးလွတ်မြောက်အောင် ရှောင်

ကြဉ်တော်မူလိုသည်ဖြစ်၍ "အရှင်အာနန္ဒာ မပါရှိပဲ ဘယ်နည်းနှင့်မျှ ဓမ္မသံဂါယနာသဘင် ယင်နိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ သို့ရကား ရဟန်းသံဃာတော်များ၏ အလိုသဘောတူညီချက်ဖြင့်သာ အရှင်အာနန္ဒာကို သံဂီတိကာရကပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ငါရွေးကောက်တော့မည်"ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မရွေးကောက်ပဲ ချန်ထားတော်မူလေသည်။)

ထိုအခါ ရဟန်းသံဃာတော်တို့ ကိုယ်တိုင်ပင်လျှင် အရှင်အာနန္ဒာအား သံဂီတိကာရကပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ရွေးကောက် တင်မြှောက်ရန် အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်သူမြတ်ကို "အရှင်မဟာကဿပဘုရား.....ဤအရှင်အာနန္ဒာသည် သေက္ခအရိယာပုဂ္ဂိုလ်ပင် ဖြစ်စေကာမူ အဂတိလေးပါး လိုက်စားဖို့ရန် မထိုက်တန်သူ ဖြစ်ပါသည်၊ ဤတွင်မျှမကသေး ဤအရှင်အာနန္ဒာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အထံတော်၌ ဓမ္မ, ဝိနယကို အများကြီး သင်ကြားလိုက်ရသူ ဖြစ်ပါသည်၊ အရှင်မဟာကဿပဘုရား....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် အရှင်သူမြတ်သည် အရှင်အာနန္ဒာကိုလည်း သံဂီတိကာရကပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ရွေးကောက်တော် မူစေလိုပါသည်" ဟု တည်ကြည်တည်ကြက်တည်း တောင်းပန်စကား လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ အရှင်မဟာကဿပသည် အရှင်အာနန္ဒာကိုလည်း သံဂီ-တိကာရကပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ရွေးကောက်တော်မူလေ၏။

ဤသို့လျှင် ရဟန်းသံဃာ၏ အလိုသဘောဆန္ဒတူညီချက်အရ ရွေးကောက်အပ်သော အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်မြတ်နှင့် တကွ အရွေးချယ်ခံ သံဂီတိကာရကမထေရ်မြတ်ပေါင်း (၅၀۰) ငါးရာတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုနောက် အစည်းအဝေးပါ မထေရ်မြတ်ကြီးများသည်"ငါတို့သည် အဘယ်အရပ်၌ ဓမ္မ, ဝိနယသံဂါယနာသဘင် ယင်ကြမည်နည်း"ဟု တိုင်ပင်ဆွေးနွေးကြသည်ရှိသော် "ရာဇဂြိဟ်ပြည်သည် ဂေါစရဂါမ်လည်း ကျယ်ပြန့်၏၊ ကျောင်းတိုက်ကြီးတို့လည်း များစွာရှိ၏၊ အခြားရဟန်းများ ရာဇဂြိဟ်ပြည်၌ ဝါမကပ်ကြပဲ ငါတို့သည် ရာဇဂြိဟ်ပြည်၌ ဝါကပ်ကုန်လျက် ဓမ္မ, ဝိနယသံဂါယနာသဘင် ယင်ကြရမူ ကောင်းလေစွ" ဟု သဘောတူ ကြစည်

တိုင်ပင် ဆုံးဖြတ်တော်မူကြလေသည်။ (ထိုသို့ ကြံစည်ကြ တိုင်ပင်ကြ ဆုံးဖြတ်တော်မူကြခြင်းမှာ "ဤ ဓမ္မသံဂါယနာတင်မှကား ငါတို့အဖို့ရာ နေ့စဉ်ထာဝရ ရွက်ဆောင်ရမည့် ကိစ္စဖြစ်သည်၊ အခြားရဟန်းတို့ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ဝါကပ်ဆိုမှကို ဥတ်, ကမ္မ-ဝါစာဖြင့် မတားမြစ်ခဲ့လျှင် တစုံတယောက် သဘောမတူသည့်=ဝိသဘာဂ အဓမ္မဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည် သံဃအလယ်သို့ ဝင်ရောက်ကာ နှောင့်ယှက်တားမြစ်သော်မူ တားမြစ်လေရာ၏"ဟု စဉ်းစားတော်မူမိကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်)။

ထိုနောက် အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် ဥတ္တိဒုတိယကံဖြင့်—

> သုဏာတု မေ အာဝုသော သံဃော၊ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ၊ သံဃော ဣမာနိ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ သမ္မန္ဒေယ္ယ ရာဇဂဟေ ဝဿံ ဝသန္တာနိ ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယိတုံ၊ နဲ အညေဟိ ဘိက္ခူဟိ ရာဇဂဟေ ဝဿံ ဝသိတမ္ပန္တိ၊ ဧသော ဥတ္တိ"—

အစရှိသည်ဖြင့် ကမ္မဝါရွတ်ဖတ်၍ (၁-သံဂီတိကာရက-ရဟန်းငါးရာတို့သာ ဓမ္မ, ဝိနယ သံဂါယနာသဘင် ယင်ရန်အတွက် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ဝါကပ်ဖို့ရန်နှင့် ၂-အခြားရဟန်းများ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ဝါမကပ်ကြရန်) သမုတ်တော်မူအပ်လေသည်။

ဤကမ္မဝါစာကား မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးနောက် (၂၁) နှစ်ဆယ့်တရက်မြောက်၌ ပေါ်ပေါက်ဖြစ်ပွါးလာသော ကမ္မဝါစာဖြစ်သည်။ အရှင်**မဟာ**ကဿပ မထေရ်သည် ဤကမ္မဝါစာကို ရွတ်ဖတ်ပြီးလျှင် ရဟန်းတော်အရှင်မြတ်တို့ကို—

> "ငါ့ရှင်တို့... ယခုအခါ သင်တို့အတွက် ရက်ပေါင်းလေးဆယ် ခွင့်ပြုအပ်သည်၊ ထိုမှနောက်၌ "ငါတို့မှာ ဤမည်သော ပလိဗောဓလေး ကျန်ရှိပါသေးသည်' ဟု ပြောဆိုခွင့်မရနိုင်၊ ထိုကြောင့် ဤရက်ပေါင်းလေးဆယ် အတွင်းမှာ အနာရောဂါ ပလိဗောဓ ရှိသော့ရဟန်း,

ဆရာဥပဇ္ဈာယ် ပလိပေါဝ ရှိသော ရဟန်း, အမိ အဖ ပလိပေါဝရှိသော ရဟန်းများနှင့် သပိတ်ဖုတ်ရန်,သင်္ကန်း ချုပ်ရန်-စသည် ကိစ္စရှိသော ရဟန်းများသည် ထိုထို မိမိတို့ဆိုင်ရာ ပလိပေါဝကို အပြီး ရှက်ဆောင် ဖြတ်တောက်၍ ဓမ္မ, ဝိနယ သံဂါယနာအမှုကို မချုတ်ပြုလုပ်ရမည်”—

ဟု တင်းကြပ်စွာ မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

ဤကဲ့သို့ မိန့်ကြားပြီးလျှင် အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် မိမိ၏ တပည့်ပရိသတ် ရဟန်းငါးရာ ခြိုရံအပ်လျက် ရာဇဂြိဟ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူလေ၏။ အခြားအခြား သံဂီတိကာရက သမ္ဘုတိ ရသော မထေရ်ကြီးများသည်လည်း မိမိ မိမိတို့၏ အခြေအရံ တပည့်ရဟန်းတို့ကို ခေါ်ဆောင်ကာ သောကငြောင့်တံသင်း အပြင်းစူးဝင်နေသူ လူအပေါင်းကို သက်သာစေလိုတော်မူကြသည်ဖြစ်၍ ထိုထိုအရပ်မျက်နှာသို့ ဖဲကြွတော်မူကြလေကုန်၏။ အရှင်ပုဏ္ဏမထေရ်မြတ်သည်ကား မိမိ၏တပည့် ရဟန်းခုနှစ်ရာ ခြိုရံလျက် ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူရာအရပ်သို့ ရောက်လာ ရောက်လာတိုင်းသော လူအပေါင်းကို တရားရေအေး အမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးသက်သာစေမည်ဟု ကုသိနာရုံပြည်မှာပင်လျှင် ချန်၍ နေရစ်တော်မူလေ၏။

အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်သည်မူကား ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော်မမူမီကကဲ့သို့ပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ သပိတ်တော်, သင်္ကန်းတော်ကို ကိုယ်တိုင်ယူဆောင်၍ တပည့်ရဟန်းငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ သာဝတ္ထိပြည်ဖက်သို့ ခရီးဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလေသည်။ ကြွသွားစဉ် ကြွသွားစဉ်ပင် မထေရ်မြတ်၏ ပရိသတ် အခြေအရံရဟန်းတို့ကား တိုး၍တိုး၍သာ လာကုန်၏၊ ထိုအရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ် ရောက်လေရာရာအရပ်၌ သည်းစွာသောဝိုကြွေးခြင်း ဖြစ်ရှိလေသည်။

အစဉ်သဖြင့် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ရောက်ရှိလတ်သော် သာဝတ္ထိပြည်သူပြည်သား လူအများတို့သည် "အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ် ကြွရောက်လာပြီတဲ့" ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိကြ၍ နံ့သာ,ပန်း-စသည် လက်စွဲကြ ကုန်လျက် ခရီးဦး ကြိုဆိုကြပြီးလျှင် "အရှင်အာနန္ဒာဘုရား.... အရှင်ဘုရားတို့သည် ရှေးအခါကဆိုလျှင် မြတ်စွာဘုရားနှင့်အတူ တကွ ကြွလာတော်မူကြပါကုန်၏၊ ယခုအခါ (=ယခုအခေါက်) ၌မူ မြတ်စွာဘုရားကို အဘယ်အရပ်၌ ထားခဲ့၍ တပါးတည်း ကြွလာတော်မူကြပါသနည်း" ၍သို့စသည် ပြောဆိုကြကာ ဝိုက်ကြေးမြည်တမ်းကြကုန်၏၊ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံ တော်မူသောနေ့ကကဲ့သို့ပင် သည်းစွာသော ဝိုက်ကြေးခြင်း ဖြစ်ရှိ လေသည်။

ထိုသို့ လူအများ ဝိုက်ကြေးမြည်တမ်းကြရာ၌ အရှင်အာနန္ဒာသည် အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တနှင့် စပ်ယှဉ်သော တရားစကားဖြင့် ထိုလူများ ကို အသိမှန် = အမြင်မှန် ရစေတော်မူ၍ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက် သို့ ဝင်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးတော်မူရာ ဂန္ဓကုဋီ ကျောင်းတော်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးဦးတိုက်လျက် တံခါးကို ဖွင့်ပြီးနောက် ညောင်စောင်း,အင်းပျဉ်များကို အပြင်သို့ထုတ်၍ ခါတွက်ပြီးလျှင် ဂန္ဓကုဋီကျောင်းတော်ကို တံမြက်လှည်းသုတ်သင် ရှင်းလင်းပြီးမှ ညှိုးနွမ်းနေသည့် ပန်းများ,အမှိုက်များကို စွန့်သွန် တော်မူလေသည်။ ပြီးမှ ဇညောင်စောင်း, အင်းပျဉ်များကို ပြန် သွင်း၍ မူလထားမြဲတိုင်းသောနေရာ၌ ထားပြီးလျှင် မြတ်စွာ ဘုရား သက်တော်ထင်ရှား ရှိတော်မူစဉ်အခါ ပြုမြဲတိုင်းသော ဝတ်အားလုံးကို ပြုတော်မူလေသည်။

ထိုသို့ ဝတ်အားလုံးကို ပြုတော်မူသော အရှင်အာနန္ဒာသည် ရေချိုးအိမ်ကို တံမြက်လှည်းသောအခါ, သုံးရေသောက်ရေ တည်ထားသောအခါ-စသည်တို့၌ ဂန္ဓကုဋီကျောင်းတော်ကို ရှိခိုး ဦးတိုက်ပြီးလျှင် "မြတ်စွာဘုရား....ဤအချိန်သည် အရှင်ဘုရား တို့၏ရှေသုံးသပ်(=ရေချိုး)တော်မူသောအချိန်မဟုတ်ပါလော၊

ဤအချိန်သည် တရားဟောသောအခါ မဟုတ်ပါလော၊ ဤအချိန်သည်,ရဟန်းတို့အား အဆုံးအမပေးသောအခါ မဟုတ်ပါလော၊ ဤအချိန်သည် ခြေသေ့မင်းပမာ လက်ျာနံ့တောင်းဖြင့် လျှောင်းစက်တော်မူကာ အနာဃယူ အပန်းဖြေသောအခါ မဟုတ်ပါလော၊ ဤအချိန်သည် မျက်နှာသစ်တော်ရေ သုံးသောအခါ မဟုတ်ပါလော" ဤသို့-အစရှိသည်ဖြင့် ဝိုက်ကြွေးလျက်သာ ပြုတော်မူလေ၏။ ထိုသို့ ဝိုက်ကြွေးလျက်သာ ဝတ်ပြုခြင်းမှာ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတည်းဟူသော အမြိုက်အရသာကို ကောင်းစွာသိတော်မူသောကြောင့် သဒ္ဓါပေမ, မေတ္တာပေမ အားကြီးလှသောကြောင့်ရင်း, မိမိကိုယ်တိုင်က အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာမဟုတ်သေးသောကြောင့်ရင်း, ဘဝ အသိန်းပေါင်း များစွာက အချင်းချင်းပြုခဲ့သည့် ဥပကာရကျေးဇူး အထူးကြောင့် ဖြစ်ပွါးသည့် စိတ်ထားအလွန်နူးညံ့သောကြောင့်ရင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဓတာစောင့်နတ်က သတိပေးခြင်း

ထိုအချိန်၌ အရှင်အာနန္ဒာသည် မိမိကိုယ်၌က မြတ်စွာဘုရားရှင်အတွက် ပရိဝေဝ အကြီးအကျယ် ဖြစ်ရသည့်ပြင် ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခြင်းကြောင့် သောကမီး, ပရိဝေဝမီး တည်းညီးတပြောင်ပြောင် တောက်လောင်လာသူ လူအပေါင်းကိုလည်း တရားဓမ္မ ဟော်ပြီတော်မူကာ အသိမှန် အမြင်မှန် ပေးရခြင်း များစွာဖြင့် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေရသည်ကသာ များပေ၏၊ ထိုအခါ တနေ့သ၌ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် ကောသလတိုင်း တောအုပ်တခု၌ နေတော်မူ၏။ ထိုအခါ တောစောင့်နတ်သည် အရှင်အာနန္ဒာ၏ အပေါ်ဝယ် မေတ္တာရှေ့ထား အကျိုးစီးပွါးကို လိုလားသောကြောင့် အရှင်အာနန္ဒာထံသို့ ချဉ်းကပ်ပြီးလျှင် ဤဂါထာဖြင့် ရွတ်ဆိုလျှောက်ထားလေ၏—

ရုက္ခမူလဂဟနံ ပသိတ္ဌိယ၊
နိဗ္ဗာနံ ဟဒယသ္မိံ ဩပိယ။
ဈာယ ဂေါတမ မာ ပမာဒေါ၊
ကိံ တေ ဗိဠိဗိဠိကာ ကရိဿတိ။

ဂေါတမ = ဂေါတမ နွယ်ဖွား အိုဇီ အရှင်အာနန္ဒာ ဘုရား.....။ တွံ=အရှင်ဘုရားသည်။ ရုက္ခမူလဂဟနံ = သစ်ပင်အရင်း တောချုံတွင်းသို့။ ပသက္ကိယ = ဝိဝေက လိုချင် သက်ဝင်တော်မူ၍။ နိဗ္ဗာနံ=အသင်္ခတမဟာတ် နိဗ္ဗာန် ပရမတ်ကို။ ဟဒယသ္မိံ = အတွင်းဝိတ်ဖုံး စိတ်နှလုံး၌။ ဩဝိယ = ကိစ္စ, အာရုံ နှစ်ပုံသော အခြင်းအရာအား ထားရှိ၍*။ ဗျာယ = အာရမ္မဏ, လက္ခဏဟု နှစ်ဆူ အပြားဗျာန်တရားကို ဝင်စားတော်မူပါလေ့။ မာ ပမာ-ဒေါ၊ သတိယွင်းပေါ့ မမေ့လျော့ပါလင့်။ ဗိဇ္ဇိမိဇ္ဇိကာ = အရှင့်ထံမှောက် ရောက်လာသည့် ထိုထိုလူအား အပူငြိမ်း စေ မိန့်ချေဟောလျှစ် ဗလစ်ဗလစ်စကား ပြောကြားခြင်း သည်။ တေ = အရှင်ဘုရား၏ (အတွက်တာ)။ ကိ ကရိဿတိ = အထက်အထက် ဖိုလ်, မဂ်သို့ ရောက်မှ အာဘယ်ကျေးဇူး ပြုလိမ့်မည်နည်း။ နု ကရိဿတိ ဧဝ = အထက်ဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်မှ ကျေးဇူးမပြုနိုင် သည်သာတည်း။

ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်သည် ထိုတောစောင့်နတ် လျှောက်ထားချက်အရ သံဝေဂကြီးစွာ ရရှိပြီးလျှင်မြတ်စွာဘုရား ရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည်မှ အစပြုကာ အရပ်, အထိုင် မျှားလှ သောကြောင့် ဒေါသမလဓာတ် အားကြီးနေသော မိမိကိုယ်ကို သိက်သာစိမ့်သောငှါ ဒုတိယနေ့၌ နွားနို့ ဝမ်းလားဆေးကို သောက်သုံးတော်မူကာ ကျောင်းတော်၌ပင် နေတော်မူ၏။

ထိုနေ့မှာပင် တောဒေယျပုဏ္ဏားး (ကွယ်လွန်သူ) သူ့ဌေး၏ သား သုဘ-လုလင်သူ့ဌေး အပင့်လွတ်လိုက်သော လုလင်ငယ်ကို

---

*"ငါသည် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်အံ့"ဟု ဝိရိယအားထုတ် ပြုလုပ်သော သူသည် ကိစ္စအားဖြင့်=အလုပ်အားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို နှလုံး၌ ထားသူ မည်၏။ နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိသည့် ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စား၍နေသော သူသည် အာရုံအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို နှလုံး၌ ထားသူမည်၏။ ။ (အဋ္ဌကထာမှ)။

အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် "လုလင်ငယ်....ယနေ့ အခါမရသေး၊ ငါ့မှာ ယနေ့ နွားနို့ဝမ်းလားဆေး သောက်ထားအပ်ပြီး ရှိလေသည်၊ နက်ဖန်ကာဠမှ လာရောက်ကောင်း လာရောက်နိုင်ပေလိမ့်မည်"ဟု မိန့်တော်မူလိုက်သည်။ နောက်တနေ့၌ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သူမြတ်သည် နောက်လိုက်ရဟန်း စေတက-မထေရ်နှင့် တကွ သုဘလုလင် သူဌေးအိမ်သို့ ကြွရောက်တော်မူ၍ သုဘလုလင် သူဌေး မေးလျှောက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ဒီဃနိကာယ် သီလက္ခန္ဓဝဂ်၊ ၃၀-ခုမြောက်ဖြစ်သော သုဘသုတ်ကို ဟောကြားတော်မူလေသည်။ ထိုသုတ်ကို ပိဋကတ်တော်မြန်မာပြန်မှ ကြည့်ရှုမှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

ထိုနောက် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်ကြီး၌ ကျိုး, ပွင့်, ပြန်းတီး ပျက်စီးသည်များကို မွမ်းမံပြင်ဆင်စေ၍ ဝါဆိုရန်အချိန် နီးကပ်လတ်သော် တမည့်တပန်း ရဟန်းသံဃာကို စွန့်ထားခဲ့၍ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူလေ၏။ ထိုအတူပင် အခြား သံဂီတိကာရကသမ္မုတိရ ဓမ္မသင်္ဂါဟကမထေရ်တို့သည်လည်း ဝါလနီးသောအခါ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ကြွရောက်လာတော်မူကြကုန်၏။ ထိုသံဂီတိကာရကသမ္မုတိရ ဓမ္မသင်္ဂါ-ဟကမထေရ်တို့သည် ဝါဆိုလပြည့်နေ့၌ အတူတကွ ဥပုသ်ဖြဲ့ကြပြီးလျှင် ဝါဆိုလပြည့်ကျော် တရက်နေ့၌ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ဝယ် ဝါကပ်တော်မူကြလေကုန်၏။

ထိုစဉ်အခါ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ကို ဝန်းရံ၍ ကျောင်းတိုက်ကြီးပေါင်း (၁၈) တဆယ့်ရှစ်တိုက်တို့ တည်ရှိကြလေကုန်သည်။ ထိုကျောင်းတိုက်ကြီး အားလုံးတို့ပင် သံဃာတော်များ စွန့်ပစ်ထားအပ်သဖြင့် အချို့နေရာ၌ ကျိုးပွင့်ပျက်စီး, အချို့နေရာ၌ အမှိုက်ဖုံ့ဖြိ ထူထပ်လျက်, အချို့နေရာများ မှိုတက်၍ နေလေကုန်သည်။ မှန်၏-မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသောအခါ၌ ရဟန်းအားလုံးတို့ပင် မိမိတို့၏ သပိတ်, သင်္ကန်းများကို ယူဆောင်ကြကာ ကျောင်းတိုက်များ, ပရိဝုဏ်များကို စွန့်ပစ်၍ ကုသိနာရုံသို့

သွားရောက်ကြလေသည်၊ ထိုကြောင့် ကျောင်းတိုက်များ ကျိုးပွင့်ပျက်စီး, အမှိုက်ဖုံ မြှု ထူထပ် မှိုတက်၍ နေကြလေသည်။

ထိုအခါ မထေရ်မြတ်တို့သည် စည်းဝေးညီမူကြပြီးလျှင် "ငါ့ရှင်တို့....မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ကျိုးပွင့် ပျက်စီးသည်များကို အသစ်တဖန် မွမ်းမံ ပြင်ဆင်ခြင်းကို ချီးမွမ်းတော်မူအပ်သည်၊ ကိုင်း....ငါ့ရှင်တို့....ငါတို့သည် ပဌမလ-ပတ်လုံး ကျိုးပွင့်ပျက်စီးသည်များကို မွမ်းမံပြင်ဆင်ကြကုန်စို့၊ အလယ်လသို့ ရောက်သော အခါ တည်တည်ညတ်တည်း စည်းဝေး၍ ဓမ္မ, ဝိနယ သံဂါယနာ သဘင် ယင်ကြကုန်စို့"ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင် တိုင်ပင်တော်မူကြလေသည်။ ထိုသို့ စဉ်းစားဆင်ခြင် တိုင်ပင်တော်မူကြခြင်းမှာ—(၁) ဝိနည်းသေနာသနက္ခန္ဓကလာ မြတ်စွာဘုရား၏(သေနာသနဝတ်နှင့် စပ်သော) တရားစကားတော်ကို ပူဇော်လိုကြသော ကြောင့်ရင်း, (၂) အကယ်၍ ကျောင်းတိုက်များကို မမွမ်းမံ မပြင်ဆင်ပါက "ရဟန်းဂေါတမ၏ တပည့်များသည် သူတို့ဆရာ ရဟန်းဂေါတမရှိစဉ်သာ ကျောင်းတိုက်တို့ကို သုတ်သင်ရှင်းလင်းခဲ့ကြသည်၊ သူတို့ဆရာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံသောအခါမှာကား စွန့်ပစ်၍ ထားကြလေသည်၊ အမျိုးလေးဖြာ ဒကာ, ဒကာမတို့၏ များပြားလှစွာ စွန့်လွှတ်အပ်သော ဥစ္စာစုသည် အချည်းနှီး ,,မပျက်စီးတန်ရဲ ပျက်စီးရလေသည်" ဟု သာသနာပြင်ပ တိတ္ထိတို့ ပြောဆိုစွပ်စွဲကြ မည့်ဘေးမှ ကင်းဝေးစေလိုတော်မူကြသောကြောင့်ရင်း ,,ထိုကဲ့သို့ စဉ်းစားဆင်ခြင် တိုင်ပင်တော်မူကြခြင်းဖြစ်သည်)။

မထေရ်မြတ်တို့သည် ထိုသို့ စဉ်းစားဆင်ခြင်း တိုင်ပင်ဆုံးဖြတ်တော်မူကြပြီး နောက်တနေ့၌ အဇာတသတ်မင်း၏ နန်းတော်တံခါးဝသို့ ကြွရောက် ရပ်တည်တော်မူကြလေကုန်၏။ အဇာတ-သတ်မင်းသည် လာရောက်ရှိခိုးပြီးလျှင် "အရှင်ဘုရားတို့....အဘယ်အတွက် ကြွလာတော်မူကြသနည်း" ဟု မိမိရှက်ဆောင်ပြုလုပ်ရမည့် ကိစ္စကို မေးမြန်းလေ၏။ မထေရ်မြတ်တို့သည် ကျောင်းတိုက်ကြီး(၁၈)တဆယ့်ရှစ်တိုက်တို့ကို မွမ်းမံပြင်ဆင်ရန် လက်အမှ=ဟတ္ထကံကို အလိုရှိသောကြောင့် ကြွလာတော်မူကြကြောင်း

မိန့်ကြားတော်မူကြကုန်၏။ အဇာတသတ်မင်းသည် လက်အမှ ဟတ္ထကံကို ပြုလုပ်ကြမည့် အလုပ်သမား လူများကို မထေရ်မြတ်တို့အား ပေးအပ်လိုက်လေသည်။ မထေရ်မြတ်တို့သည် ပဌမ လ-ပတ်လုံး ခပ်သိမ်းသော ကျောင်းတိုက်တို့ကို မွမ်းမံပြင်ဆင်စေကြပြီးသော် အဇာတသတ်မင်းအား "မြတ်သောမင်းကြီး.... ကျောင်းတိုက်များကို မွမ်းမံပြင်ဆင်မှု ကိစ္စကား ပြီးလေပြီ၊ ယခု အခါ ငါတို့သည် ဓမ္မ,ဝိနယ သံဂါယနာသဘင် ဆင်ယင်ကြကုန်အုံ့"ဟု မိန့်တော်မူကြလေကုန်၏။ အဇာတသတ်မင်းက "ကောင်းပါပြီ အရှင်ဘုရားတို့....အရှင်ဘုရားတို့သည် ကျွတ်ကျွတ်လွတ်လွတ် သံဂါယနာတင်မှုကို ပြုတော်မူကြပါကုန်၊ တပည့်တော်၏အာဏာစက်, အရှင်ဘုရားတို့၏ဓမ္မစက် ဖြစ်ပါစေ၊ စေခိုင်းတော်မူကြပါ အရှင်ဘုရားတို့....၊ တပည့်တော်သည် အဘယ်အမှု ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ရပါမည်နည်း"ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မထေရ်မြတ်တို့သည် "သံဂါယနာတင်မှု ပြုတော်မူကြသော ရဟန်းတို့၏ စည်းဝေးညီမူရာဌာနကို ပြုလုပ်စေလိုသည် မြတ်သောမင်းကြီး...."ဟု မိန့်တော်မူကြလေကုန်၏။ အဇာတသတ်မင်းက တဖန် "အဘယ်အရပ်၌ ဆောက်လုပ်ရမည်နည်း အရှင်ဘုရားတို့...."ဟု မေးလျှောက်သောအခါ မထေရ်မြတ်တို့သည် "ဝေဘာရတောင်နံရံ စရည်းပင်မေါက်ရောက်ရာ = သတ္တပဏ္ဏိ လိုဏ်ဂုဝ၌ ဆောက်လုပ်ရန် သင့်လျော်သည် မြတ်သောမင်းကြီး...."ဟု မိန့်တော်မူကြကုန်၏။

အဇာတသတ်မင်း သံဂါယနာမဏ္ဍပ်ကြီး ဆောက်လုပ်ခြင်း

ထိုအခါ အဇာတသတ်မင်းသည် "ကောင်းပါပြီ အရှင်ဘုရားတို့...."ဟု ဝန်ခံစကားလျှောက်ထား၍ ဝိသကြံနတ်သား ဖန်ဆင်းအပ်သည်နှင့်တူသော သံဂါယနာတင်မဏ္ဍပ်ကြီးကို ဆောက်လုပ်စေလေသည်၊ ထိုမဏ္ဍပ်ကြီးကို (၁) သူ့အခန်းနှင့်သူ စဉ်လျက်သန့်လျက် နံရံများ တိုင်များ စောင်းတန်းလျှောကားများ တပ်ဆင်ထားအပ်သည်ပြင် ခြူးပန်း နွယ်ပန်း အဆန်းတကြယ် ပန်းချီဆေးရေးရုပ်တို့ဖြင့် ခြယ်လှယ်အပ်ပေ၏၊ (၂) ထိုမဏ္ဍပ်ကြီးကား

မင်းဧ၏ရှေနန်းတော်အသရေကို လွှမ်းမိုးသည့်ပမာ လွန်စွာပင် တင့်တယ်လှသည့်ပြင် နတ်ဗိမာန်၏အသရေကို ပြက်ရယ်ပြောင် လှောင်သည့်ဗမာ အသရေရှိလှစွာ၏၊ (၂) ကြက်သရေတိုက်အိမ် ကြီးကဲ့သို့ဝင်း, နတ်လူတို့၏ မျက်စိတည်းဟူသော ငှက်အပေါင်း တို့ တစုတဝေးတည်း ကျရောက်ရာ ဆိပ်ကမ်းသာ သဖွယ်ကဲ့သို့ ဝင်း, လောကဌ ရှိသမျှသော မွေလျော်ဖွယ်တွေကို စုပေါင်း၍ ထားအပ်သကဲ့သို့ဝင်း အလွန်ပင် မွေလျော်ဖွယ်ကောင်းလှစွာ၏။

ထိုသံဂါယနာတင် မဏ္ဍာပ်ကြီး၏အထက်၌ အထူးထူး အပြား ပြား ပန်းဆိုင်းများတို့ တဲ့လျားချကာ တင့်တယ်စွာသော ရတနာမျက်နှာကြက်ကို ကြက်အပ်သည့်ပြင် အောက်မြေအပြင် မှာလည်း ရတနာအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်လှစွာ ပတ္တမြား ကျောက်ချပ်လွှာကြီးကို ခင်းထားသည့်အလား အထူးထူးသော ပန်းမွှေရာအခင်းတို့ဖြင့် တဆန်းတကြယ် တင့်တယ်ညီညွတ်သော မြေအပြင်ရှိအောင် ဗြဟ္မာမင်း၏ ဘုံဆောင်အလား ခမ်းနား သပ်ယပ်စွာ တန်းဆာဆင်၍ ထို သံဂါယနာတင်မဏ္ဍာပ်ကြီး အတွင်း၌ သံဂီတိကာရက ရဟန္တာငါးရာတို့အတွက် အဖိုးအနှုန်း ထိုက်တန်သော ကပ္ပိယအခင်းငါးရာတို့ကိုခင်းထားစေလေသည်။ ဤပြင် မဏ္ဍာပ်ကြီးအတွင်း၌ တောင်အရပ်မျက်နှာ့အဖို့ကို အမှီပြု၍ မြောက်ဖက်သို့ မျက်နှာမူကာ ပုဋ္ဌကမထေရ် သီတင်းသုံးနေထိုင် ရမည့် ထေရာသန ဓမ္မပလ္လင်ကို ခင်းထားစေပြီးလျှင် မဏ္ဍာပ်၏ အလယ်၌ အရှေ့ဖက်သို့ မျက်နှာမူကာ မြတ်စွာဘုရားရှင် ထိုင်နေ တော်မူထိုက်သော ဝိသဇ္ဇက = ဖြေဆိုမည့်မထေရ် ထိုင်နေရန် ဓမ္မာသနပလ္လင်ကို ခင်းထားစေ၍ ထိုပလ္လင်ထက်၌ ဆင်စွယ် ယပ်ဝန်းကိုလည်း တင်ထားပြီးလျှင် ရဟန်းသံဃာတော်အား "အရှင်ဘုရားတို့....တပည့်တော်၏ ရွက်ဆောင်ဖွယ်ကိစ္စ အဝဝ ကား လောက်ငဲ့ကုံလုံ ပြည့်စုံပြီးစီးပါပြီဘုရား"ဟု တမန်လွှတ်၍ လျှောက်ထားစေလေ၏။

ထိုနေ့ကား ဝါခေါင်လဆုတ်(၄)ရက်နေ့ ဖြစ်လေသည်၊ ထိုနေ့ သံဃအစည်းအဝေးဝယ် အချို့အချို့သောရဟန်းတို့သည် အရှင်

အာနန္ဒာမထေရ်ကို ရည်ရွယ်စောင်းချိတ်၍ "ဤရဟန်းအပေါင်းခဲ့ ရဟန်းတပါးသည် ကိလေသာ တည်းဟူသော အဆိပ်နှံ (တနည်း ကိလေသာတည်းဟူသော သားစိမ်းနှံ)ကို ပြန့်လျှောင်းစေလျက် လှည့်လည် ကျက်စား သွားလာနေတို၏"ဟု ကဲ့ရဲ့စကား ပြောကြားကြလေ၏။ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် ထိုစကားကို ကြားရလျှင်ပင် "ဤရဟန်းအပေါင်းခဲ့ ငါမှတပါး ကိလေသာတည်းဟူသောအဆိပ်နှံ (တနည်း သားစိမ်းနှံ)ကို ပြန့်လျှောင်းစေလျက် လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာနေသော ရဟန်းမည်သည် မရှိ၊ ဧကန်ပင် ဤရဟန်းတို့သည် ငါ့ကို ရည်ရွယ်စောင်းချိတ်၍ ကဲ့ရဲ့စကား ပြောကြားကြ၏"ဟု စဉ်းစား ဆင်ခြင်တော်မူမိကာ ပြင်းစွာထိတ်လန့်ခြင်း = ဓမ္မသံဝေဂကို ရတော်မူလေသည်။ အချို့သော ရဟန်းတို့ကမူ "ငါ့ရှင် အာနန္ဒာ....နက်ဖြန်ခါ သံဂါယနာတင် အစည်းအဝေး = သန္နိပါတကြီး ဖြစ်တော့မည်၊ ငါ့ရှင်မှာ လည်း. အထက်မဂ်ကိစ္စ ပြီးမြယ်ကျန်ရှိသေးသည့် သေက္ခအရိယာသာ ဖြစ်ရှိသေးသည်၊ ထိုသို့ သေက္ခအရိယာသာ ဖြစ်သေးသော ကြောင့် (ရဟန္တာ မဟုတ်သေးသောကြောင့်) ငါ့ရှင်၏ အဖိုရာ သံဂါယနာတင် အစည်းအဝေး = သန္နိပါတသို့ သွားရောက်ရန် မသင့်ချေ၊ သို့ရကား သံဂါယနာပွဲအမှီ ရဟန်းတရား ပွါးများ ကြီးကုတ် အားထုတ်မှု၌ မမေ့မလျော့သူ ဖြစ်စေချင်ပါသည်"ဟု ဤသို့သာ အားပေး တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားကြလေသည်။

အရှင်အာနန္ဒာ ဣရိယာပုထ်လေးပါးမှ လွတ်၍ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူခြင်း

ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာသည် "နက်ဖြန်ခါ သံဂါယနာ အစည်းအဝေးကြီး ဖြစ်တော့မည်၊ ငါ့အဖိုရာ သေက္ခအရိယာ (= သောတာပန် အရိယာ)ဖြစ်လျက်သာ သံဂါယနာ အစည်း အဝေးသို့ သွားရောက်ရန် မသင့်လျော်ချေ"ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစား တော်မူပြီးလျှင် ကာယဂတာသတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် ညဉ့်အချိန် ပေါင်းများစွာကို ကုန်လွန်စေပြီးနောက် မိုးသောက်ထအခါဝယ် စကြိုမှ သက်ဆင်း၍ ကျောင်းတွင်းသို့ ဝင်၍ "လျောင်းစက်ဦးအံ့" ဟု ကိုယ်ကို သံတိမက္ခာ ဖြည်းညှင်းစွာ လဲလျောင်းလိုက်လေ

သည်။ မြေမှ ခြေနှစ်ဖက်တို့ လွတ်မြောက်ကာ ခေါင်းအုံးသို့လည်း ဦးခေါင်း မကျသေးမီ ဤအချိန် အတွင်း၌ မထေရ်မြတ်သည် အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူလေ၏။

ထင်ရှားစေဦးအုံ–မထေရ်မြတ်သည် တည်ဦးပတ်လုံး ရဟန်းတရား ပွါးများအားထုတ်ကာ စကြိုကြွသွားခြင်းဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းအပြင်ဖက်၌ အချိန်ကို ကုန်လွန်စေ၍ မဂ်, ဖိုလ်တရားထူးကို ဖြစ်စေခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ရကား ငါ့ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်က ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခါနီးဝယ် 'ချစ်သားအာနန္ဒာ....သင်ချစ်သားသည် ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို များစွာပင် ပြုပြီးသူ ဖြစ်၏၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ကို အားထုတ်ရစ်လော့၊ လျင်စွာပင် ရဟန္တာဖြစ်ပေလိမ့်မည်'ဟု မိန့်တော်မူခဲ့ပြီ မဟုတ်လော၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့အမိုရာ မိန့်ကြားအပ်သော စကားတော်၏အပြစ်မည်သည် မရှိ ဖြစ်ချေသည်၊ စင်စစ်သော်ကား ငါသည် ဝိရိယကို အလွန်အမင်းအပြင်း အားထုတ်အပ်လေပြီ (=ငါ့မှာ ဝိရိယက လွန်ကဲနေသည်ဟု ဆိုလို၏။) ထို့ကြောင့် ငါ၏စိတ်သည် ပျံ့လွင့်ဖို့ရန် ဖြစ်၍နေ၏ (=ဝိရိယလွန်ကဲနေသောကြောင့် ဥဒ္ဓစ္စဖြစ်ကာ မဂ်, ဖိုလ်တရားထူးကို မရပဲရှိနေသည်-ဟု ဆိုလိုသည်။) ကိုင်း....ငါသည် ဝိရိယနှင့် သမာဓိ နှစ်ပါးစုံ ညီမျှအောင် အားထုတ်တော့မည်"ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်တော်မူကာ ခြေဆေးရာနေရာ၌ ရပ်တည်၍ ခြေတို့ကို ဆေးပြီးလျှင် ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းတွင်းသို့ ဝင်လျက် ညောင်စောင်းငယ်၌ ထိုင်နေတော်မူကာ "အတန်ငယ် အပန်းဖြေဦးအုံ"ဟု မိမိကိုယ်ကို ညောင်စောင်းငယ်၌ သတိကျော ဖြည်းညှင်းစွာ လဲလျောင်းလိုက်လေသည်။ မြေမှ ခြေနှစ်ဖက်တို့ လွတ်မြောက်ကာ ခေါင်းအုံးသို့လည်း ဦးခေါင်းမကျသေးမီ ဤအချိန်အတွင်း၌ မထေရ်မြတ်သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူကာ အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူလေ၏။

ထို့ကြောင့် "ဤသာသနာဝယ် (မလျောင်း, ထိုင်, မရပ်, မသွားပဲ (=ဇရိယာပုထ်လေးပါးမှ လွတ်လျက်) အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သော ရဟန်းကား အာဘယ်

ရဟန်းနည်း" ဟု မေးခဲ့သော် "အရှင်အာနန္ဒာမထေရ် ဖြစ်သည်" ဟု ဖြေဆိုမှ သင့်လျော်၏။

အရှင်မဟာကဿပ သာဓုကောင်းကြီး ပေးတော်မူခြင်း

ထိုအခါ သံဂီတိကာရကမထေရ်မြတ်တို့သည် (အရှင်အာနန္ဒာ ရဟန္တာ ဖြစ်ပြီးသည်မှ) နောက်ဟန္နေ ၀ါခေါင်လပြည့်ကျော် ၅-ရက်နေ့ဝယ် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စ ပြီးပြီးတော်မူကြလေလျှင် သဝိတ်, သက်နှိုးကို ကိုးသိမ်း = သိမ်းဆည်းတော်မူခဲ့ကြ၍ "ဝမ္မ သံဂါယနာတင်ရာမဏ္ဍပ်"ဝယ် တည်တည်တည့်တည့်ပြီး စည်းဝေး တော်မူကြလေ၏။ (ဤ၌ မဇ္ဈိမဒေသ၀ေါဟာရအားဖြင့် ၀ါဆို လပြည့်နေ့မှ ၀ါခေါင်လပြည့်နေ့တိုင် တလဟူ၍ ခေါ်၏၊ ထို တလအတွင်း ကျောင်းတိုက်များ ကျီး, ပွင့်ပျက်စီးသည်တို့ကို မထေရ်တို့ကြွပ်မ၍ မွမ်းမံပြင်ဆင်တော်မူကြလေသည်၊ ၀ါခေါင် လပြည့်ကျော် ၁-ရက်နေ့မှစ၍ အစာတသုတ်မင်း သံဂါယနာတင် မဏ္ဍပ်ကြီး ဆောက်လုပ်စေရာ သုံးရက်ကြာမှ ပြီးသည်။ လပြည့်ကျော် ၄-ရက်နေ့ အရှင်အာနန္ဒာ ရဟန္တာ ဖြစ်သည်၊ လပြည့်ကျော် ၅-ရက်နေ့၌ သံဂါယနာတင် သံဃအစည်း အဝေးကြီး စတင်ကျင်းပသည်)။ ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ် မြတ်သည် ရဟန္တာဖြစ်လျက် သံဃအစည်းအဝေးသို့ ကြွတော် မူသည်။

ကြွတော်မူပုံမှာ—အစည်းအဝေး၀င် သံဃာတော်များ စုံလင် သဖြင့် ယခုအခါ သံဃအစည်းအဝေးအတွင်းသို့ ၀င်ရောက်ရန် ထိုက်တန်ပြီဟု ဆိုလောက်သောအချိန်၌ အရှင်အာနန္ဒာမတော်ရှင် မြတ်သည် ရှင်လန်းဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိတော်မူလျက် သက်နှိုး ကို လက်ကန်ကောဇံပယ် တင်တော်မူ၍ အညာမှ ကြွကျသော ထန်းသီးမှည့်ကဲ့သို့ဌင်း, ရွှေဆွတ်နေသော ကမ္ဘလာထည်ပေါ်၌ ချယားအပ်သည့် ပတ္တမြားရတနာကဲ့သို့ဌင်း, တိမ်တိုက်ကင်းစင် ကောင်းကင်ပြင်၌ တက်ထွန်းသော လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့ဌင်း, တက် သစ်စ နေအရောင်နှင့် တွေ့သဖြင့် ၄ါးဝါးစွင့်စွင့် ကားကားတင့်

လျက် ပွင့်သစ်သော ပဒုမာကြာပန်းကဲ့သို့ရင်း အလွန်သန့်ရှင်း အပြစ်ကင်းလျက် တဝင်းဝင်း တလက်လက် အရောင်ပြိုးပြက် ထွက်အံ့သော အခြင်းအရာ အသရေရှိလှစွာသော မျက်နှာဖြင့် မိမိ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိကြောင်းကို ကောင်းစွာထင်ရှား ပြောကြားသကဲ့သို့ ကြွတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။ အဘယ်အကျိုးငှါ အရှင်အာနန္ဒာသည် မိမိအရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိကြောင်း ကောင်းစွာထင်ရှား ပြောကြားသကဲ့သို့ ကြွတော်မူသနည်း"ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား–"ငါသည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီ–ဟု မိမိကို အရဟတ္တဖိုလ်သို့ (စကားအားဖြင့်) တိုက်ရိုက်ဆောင်မှုကို မပြုပဲ သူတဖက်သား သီသာလောက်သည့် အခြင်းအရာ တပါးပါးဖြင့် မိမိ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိကြောင်း သိစေခြင်းကို မြတ်စွာဘုရားရှင် ချီးမွမ်းတော်မူအပ်၏"ဟု နှလုံးပိုက်တော်မူ၍ ၁-"သေက္ခအရိယာဖြစ်သောကြောင့် ဓမ္မ,ဝိနယ သံဂါယနာ အတွက် ရွေးကောက်ရန် မသင့်သော်လည်း ဗဟုဿုတ မျှားလှသော ကြောင့် သံဂီတိကာရကပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ရွေးကောက်ကြကုန်အံ့"ဟု အသင့်စောင့်မျှော် ထိုင်နေတော်မူကြသော မထေရ်မြတ်တို့၏ သန္တာန်ဝယ် မိမိ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြောင်းကို သိစေခြင်းဖြင့် စိတ်နှလုံးချမ်းသာမှု = သောမနဿဝေဒနာတရား ဖြစ်ပွါးစေခြင်းငှါလည်း, ၂ "မမေ့မလျော့ ဖြစ်ရစ်လော့"ဟု မြတ်စွာဘုရား ပေးသနားအပ်သော အဆုံးအမ ဩဝါဒ၏ အကျိုးရှိကြောင်း ကောင်းစွာပြလိုသောကြောင့်ရင်း မိမိအရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိကြောင်း ကောင်းစွာထင်ရှား ပြောကြားသကဲ့သို့ ကြွလာတော်မူ၏။ ။ဤကား အဖြေတည်း)။

ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာကို မြင်ရ၍ အရှင်မဟာကဿပ၏ စိတ်သန္တာန်တော်ဝယ် "အိုး.....အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရောက်ရှိလာသော အရှင်အာနန္ဒာကား လွန်စွာ တင့်တယ်လှဘိစွာ၊ အကယ်၍များ မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှား ရှိတော်မူပါမူ ကောင်းပင် ယနေ့ အရှင်အာနန္ဒာအား သာဓုကောင်းကြီး ပေးတော်မူလေရာ၏၊ ကိုင်း.... ယခုအခါ ထို အရှင်အာနန္ဒာအား မြတ်စွာဘုရား ပေးတော်မူမည့် သာဓုကောင်းကြီးကို ဘုရားကိုယ်စား ငါပေးပေအံ့"ဟု အကြံတော်ဖြစ်ရှိကာ အရှင်မဟာ-ကဿပ မထေရ်သည် "ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ....သင်၏ အရဟတ္တဖိုလ်သို

ရရှိဆိုက်ရောက် မျက်မှောက်ပြုရခြင်းကား တင့်တယ်လှဘိစွာ” ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် မိန့်မြွက်တော်မူကာ သာဓုကောင်းကြီး သုံးကြိမ်တိုင် ဟစ်ကြွေး ပေးတော်မူလေ၏။

သံဂါယနာသဘင် ဆင်ယင်တော်မူကြခြင်း

ဤကဲ့သို့ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ် ကြွရောက်လာသည်ရှိသော် သံဂီတိကာရက အရွေးချယ်ခံ သံဃာတော်များ စုံညီပြီးဖြစ်၍ အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်သည် ရဟန်းတော်တို့ကို ငါ့ရှင်တို့.... ငါတို့သည် ဓမ္မ, ဝိနယ နှစ်ပါးရှိသည့်အနက် အဘယ်ကို ရှေးဦးစွာ သံဂါယနာတင်ကြမည်နည်း၊ ဓမ္မ(=သုတ်,အဘိဓမ္မာ) ကိုတည်း ရှေးဦးစွာ သံဂါယနာတင်ကြမည်လော၊ သို့မဟုတ် ဝိနယကို တည်း ရှေးဦးစွာ သံဂါယနာတင်ကြမည်လော”ဟု ခေါ်ဆိုမေးမြန်းတော်မူလေ၏။ ရဟန်းတို့က—

> “အရှင်မဟာကဿပဘုရား....ဝိနည်းတရားတော် မည်သည့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာ၏ အသက်သွေးကြောဖြစ်ပါသည်၊ အကြောင်းကိုဆိုသော် ဝိနည်းတရားတော် အဓွန့်တာရှည် တည်လတ်သော် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာသည် အဓွန့်တာရှည် တည်သည်မည်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ရှေးဦးစွာ ဝိနယဒေသနာကို သံဂါယနာတင်ကြပါကုန်စို့”—

ဟု တည်ဖြတ်တော်တည်း ပြန်ကြား လျှောက်ဆိုကြလေလျှင် အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် “အဘယ်သူ့ကို အကြီးအမှူး အဦးပြု၍ ဝိနယဒေသနာကို သံဂါယနာတင်ကြမည်နည်း” ဟု မေးမြန်းတော် မူပြန်လေ၏။ ရဟန်းတို့က “အရှင်ဥပါလိထေရ်ကို အကြီးအမှူး အဦးပြု၍ ဝိနယဒေသနာကို သံဂါယနာတင်ကြကုန်အုံ့”ဟု ဖြေဆိုကြလေလျှင် အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် “အရှင်အာ-နန္ဒာက မစွမ်းနိုင်၍လော”ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထိုအခါ ရဟန်းတို့သည် “အရှင်အာနန္ဒာသည် မစွမ်းနိုင်သည်မဟုတ် = စွမ်းနိုင်ပါ၏၊ သို့သော် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သက်တော်ထင်ထင် ရှိစဉ်ကပင် ဝိနည်းသင်ကြားတတ်မြောက်မှ အကြောင်းအမှီပြု၍ အရှင်

ဥပါလိမထေရ်ကို "ရဟန်းတို့... ဝိနည်းကို သင်ဆောင်ကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် ဥပါလိရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"ဟု ဧတဒဂ်ရာထူးဌာ ထားတော်မူခဲ့ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် အရှင်ဥပါလိမထေရ်ကို မေးမြန်း၍ ဝိနယဒေသနာကို သံဂါယနာတင်ကြကုန်အံ့"ဟု ကြောင်းကျိုးဖော်ပြ၍ တည်တည့်တည်း ပြန်ကြားလျှောက်ဆိုကြလေ၏။

ဤပဌမ သံဂါယနာ၌ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် သံဃမဟာနာယက ဖြစ်တော်မူသည်။ ထို့နောင်မှ အရှင်မဟာကဿပသည် မိမိသည်ပင် မိမိကိုယ်ကို ဝိနယပုဋ္ဌကဥာတ် ထားတော်မူ၍ အရှင်ဥပါလိသည်လည်း မိမိသည်ပင် မိမိကိုယ်ကို ဝိနယဝိသဇ္ဇကဥာတ် ထားတော်မူပြီးလျှင် မိမိတို့နေရာ ဓမ္မာသနပလ္လင်ထက်၌ အသီးအသီး ထိုင်နေတော်မူကြ၍ ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်တော် အသီးအသီး၏ ဝတ္ထု, နိဒါန်း, ပုဂ္ဂိုလ်, မူလပညတ်, အနုပညတ်, အာပတ်သင့်ပုံ, မသင့်ပုံ-စသည် မေးသင့်မေးထိုက်သမျှသော အချက်အလက်များကို သိက္ခာပုဒ် တခုစီ တခုစီ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်ကမေး၍ မေးတိုင်း မေးတိုင်းသော အချက်အလက်များကို အရှင်ဥပါလိမထေရ်က အပြည့်အစုံ ဖြေကြားတော်မူပြီးနောက် သံဂိတိကာရက သံဃာတော် ၅၀၀-တို့သည် မေး, ဖြေအပ်သော အစဉ်နည်းအတိုင်း (တေန သမယေန-စသည်, တေန ခေါ ပန သမယေန-စသည်; အထ ခေါ-စသည်, ဝေ ဝုတ္တေ-စသည် ထည့်သင့် ထည့်ထိုက်သော အဆက်အစပ် စကားရပ် စသည်ကို ထည့်သွင်းတော်မူကြ၍ "တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ"ဤဆို အစရှိသည်ဖြင့်) စုပေါင်းညီညာ ရွတ်ဆိုတော်မူကြကာ သံဂါယနာ တင်တော်မူကြလေသည်။ (စုပေါင်းညီညာ ရွတ်ဆိုကြခြင်းကို သံဂါယနာဟု ခေါ်၏)။

ပဌမပါရာဇိကကို စုပေါင်းရွတ်ဆို၍ ပြီးသောအခါ မဟာပထဝီ ဤမြေကြီးသည် သာဓုကောင်းကြီး ပေးသည့်အလားရေအဆုံးအဝိုင်းအခြားပြု၍ ပြင်းစွာတုန်လှုပ်လေ၏။

ဤနည်းအတိုင်းပင် ကျန်သော ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ် သုံးပါး အစရှိသည့် (၂၂၇) နှစ်ရာ့နှစ်ဆယ် ခုနှစ်သွယ်သော သိက္ခာပုဒ်တို့ကိုလည်း တခုစီ တခုစီ အပြည့်အစုံ မေး, ဖြေ သံဂါယနာတင်တော်မူကြ၍ ပါရာဇိကကဏ္ဍပါဠိ အမည်ကမ္ဘည်းတပ်သော ဤဘိက္ခုဝိဘင်းပါဠိတော်ကို "မဟာဝိဘင်္ဂ" ဟု အမည်ပညတ် သတ်မှတ်တော်မူကြကာ ဝါစနာမဂ္ဂ = ချုပ်သင်ကြားရိုးအစဉ် ထားတော်မူကြကုန်၏။ ထိုမဟာဝိဘင်းကို စုပေါင်းရွတ်ဆို၍ ပြီးသောအခါမှာလည်း ရှေးနည်းအတူပင် မဟာပထဝီမြေကြီး ပြင်းစွာတုန်လှုပ်လေ၏။

ထိုနောက် ဘိက္ခုနီ ဝိဘင်းလာ (၃၀၄) သိက္ခာပုဒ်ပေါင်း သုံးရာ့လေးတို့ကိုလည်း တခုစီ တခုစီ အပြည့်အစုံ မေး, ဖြေ, သံဂါယနာတင်တော်မူကြ၍ "ဘိက္ခုနီဝိဘင်း"ဟု အမည်ပညတ် သတ်မှတ်တော်မူကြ၍ ရှေးမဟာဝိဘင်းနှင့် ဤဘိက္ခုနီဝိဘင်း နှစ်ရပ်တို့ကို "ဒွေ-ဘာ-ဝ-ဝါ-ရရှိသော ဥဘတောဝိဘင်း" ဟု အမည်ပညတ် သတ်မှတ်တော်မူကြကာ ဝါစနာမဂ္ဂ = ချုပ်သင်ကြားရိုးအစဉ် ထားတော်မူကြကုန်၏။ ဥဘတောဝိဘင်းကို စုပေါင်းရွတ်ဆို၍ ပြီးသောအခါမှာလည်း ရှေးနည်းအတူပင် မဟာပထဝီမြေကြီး ပြင်းစွာတုန်လှုပ်လေ၏။

ဤနည်းဖြင့်ပင် ဘာ-ဝ-ဝါ-ရရှစ်ဆယ်ရှိသော မဟာ-ဝ-ဂ, စူဠ-ဝ-ဂ ခန္ဓကပါဠိတော်တို့နှင့် နှစ်ဆယ့်ငါးဘာ-ဝ-ဝါ-ရ ပမာဏရှိသော ပရိ-ဝါ-ရပါဠိတော်ကိုလည်း သံဂါယနာ တင်တော်မူကြပြီးလျှင် "ဤကား ဝိနယပိဋကမည်စေ"ဟု အမည်ပညတ် သတ်မှတ်ထား တော်မူကြကုန်၏။ ဝိနည်းပိဋကတ်ကို စုပေါင်းရွတ်ဆို(သံဂါယနာတင်) ၍ ပြီးသောအခါမှာလည်း ရှေးနည်းအတူပင် မဟာပထဝီမြေကြီး ပြင်းစွာတုန်လှုပ်လေ၏။

ဝိနည်းပိဋကတ်ကို အရှင်ဥပါလိသို့ အပ်နှင်းတော်မူကြခြင်း

ထိုသို့ သံဂါယနာတင်ပြီးသော ဝိနည်းပိဋကတ်တော်ကို သံဂိတိကာရက မထေရ်မြတ် ၅၀၀-တို့သည် "ငါ့ရှင်.... ဤဝိနည်း

ဝိဠာကတ်ကို သင့်ထံ နိဿယညွှန်းခံကြသည့် တပည့်များကို ပို့ချ သင်ကြားပေးပါလော့”ဟု တာဝန်ပေးစကား မိန့်ကြားတော်မူ ကြကာ အရှင်ဥပါလိမထေရ်သို့ အပ်နှင်းတော်မူကြလေကုန်၏။ ဝိနည်းပိဋကတ်ကို သံဂါယနာတင်၍ ပြီးဆုံးသောအခါ အရှင် ဥပါလိမထေရ်သည် ဆင်စွယ်ယပ်ကို ပလ္လင်ထက်ဝယ် ချထားခဲ့၍ ဓမ္မာသနပလ္လင်မှ ဆင်းတော်မူပြီးလျှင် မထေရ်ကြီးတို့ကို ရှိခိုး၍ မိမိအတွက် ရောက်သောနေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူလေ၏။

ဝိနယ (=ဝိနည်းပိဋကတ်) ကို သံဂါယနာတင်ပြီးနောက် ဓမ္မ (=သုတ်, အဘိဓမ္မာ)ကို သံဂါယနာတင်တော်မူလိုသည် ဖြစ်၍ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် သံဂီတိကာရကမထေရ် တို့ကို “ငါ့ရှင်တို့....ဓမ္မ=သုတ်, အဘိဓမ္မာကို သံဂါယနာတင်ကြ မည့် ငါတို့သည် အဘယ်မထေရ်ကို အကြီးအမှူး အဦးပြု၍ ဓမ္မ= သုတ်, အဘိဓမ္မာကို သံဂါယနာတင်ကြမည်နည်း”ဟု သံဃဆန္ဒကို ရယူ မေးမြန်းတော်မူလေ၏။ သံဂီတိကာရက မထေရ်အားလုံး တို့သည် “အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို အကြီးအမှူး အဦးပြု၍ သံဂါ- ယနာတင်ကြကုန်အံ့”ဟု တညီတညွတ်တည်း ဖြေကြားတော်မူ ကြကုန်၏။

ထိုနောက် အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် ဓမ္မပုဋ္ဌကဥတ် ထားတော်မူ၍ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် ဓမ္မဝိသဇ္ဇကဥတ် ထားတော်မူပြီးလျှင် မိမိနေရာမှထ၍ သက်နှံးကို လက်ကန်တော့ စံပယ်တင်ပြီးလျှင် မထေရ်ကြီးတို့ကို ရှိခိုးပြီးနောက် ဆင်စွယ် ယပ်ဝန်းကို စွဲကိုင်တော်မူကာ ဓမ္မာသနပလ္လင်၌ ထိုင်နေတော်မူ လေ၏။ ထိုသို့ ထိုင်နေပြီးသောအခါ အရှင်မဟာကဿပမထေရ် နှင့် သံဂီတိကာရကမထေရ်တို့ ဓမ္မကို သံဂါယနာတင်ရန်အတွက် ဆွေးနွေးတော်မူကြသည်မှာ—

(မဟာကဿပ) ငါ့ရှင်တို့.....ဓမ္မအရ သုတ္တန်ပိဋက, အဘိဓမ္မာပိဋကဟူ၍ နှစ်ပါးရှိရာ အဘယ်ပိဋကကို ရှေး ဦးစွာ ငါတို့ သံဂါယနာ တင်ကြမည်နည်း။

(မထေရ်များ) သုတ္တန်ပိဋကကို ရှေးဦးစွာ သံဂါယနာတင်ကြပါကုန်စို့ဘုရား....။ (ဝိနယပိဋကကား အဓိသီလသိက္ခာကို ပဓာနအားဖြင့် ဟောကြားသည်၊ သုတ္တန်ပိဋကကား အဓိစိတ္တသိက္ခာကို ပဓာနအားဖြင့် ဟောကြားသည်၊ အဘိဓမ္မာပိဋကကား အဓိပညာသိက္ခာကို ပဓာနအားဖြင့် ဟောကြားသည်၊ ၎င်း သီလ, သမာဓိ, ပညာ = သိက္ခာသုံးပါး အစဉ်အတိုင်း ပိဋကသုံးပုံကို သံဂါယနာတင်တော်မူကြသည်ဟု အထူးမှတ်ရာ၏)။

(မဟာကဿပ) ငါ့ရှင်တို့.....သုတ္တန် ပိဋကဝယ် သံဂါယနာတင်ရမည့် နိကာယ်ကြီး (သုတ်အပေါင်းအစုကြီး) လေးရပ်တို့ရှိလေရာ အဘယ်နိကာယ်ကို ရှေးဦးစွာ သံဂါ-ယနာတင်ကြမည်နည်း။

(မထေရ်များ) ဒီဃနိကာယ်ကို ရှေးဦးစွာ သံဂါယနာတင်ကြပါကုန်စို့ဘုရား....။

(မဟာကဿပ) ငါ့ရှင်တို့....ဒီဃနိကာယ်၌ သုတ်ပေါင်း ၃၄-သုတ်၊ဝဂ်ပေါင်း ၃-ဝဂ်တို့ရှိရာ အဘယ်ဝဂ်ကို ရှေးဦးစွာ သံဂါယနာတင်ကြမည်နည်း။

(မထေရ်များ) သီလက္ခန္ဓဝဂ်ကို ရှေးဦးစွာ သံဂါယနာတင်ကြပါကုန်စို့ဘုရား....။

(မဟာကဿပ) ငါ့ရှင်တို့....သီလက္ခန္ဓဝဂ်၌ သုတ်ပေါင်း ၁၃-သုတ်တို့ရှိရာ အဘယ်သုတ်ကို ရှေးဦးစွာ သံဂါယနာတင်ကြမည်နည်း။

(မထေရ်များ) အရှင်ဘုရား....ဗြဟ္မဇာလသုတ်မည်သည် စူဠ, မဇ္ဈိမ, မဟာ = သုံးဖြာသောသီလတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သောသုတ် ဖြစ်ပါသည်၊ အထူးထူး အပြားပြားသော မိစ္ဆာဇီဝ, ကုဟန = အုံ့အဲအောင်ပြုမှု, လပန = လိမ်လည်လှည့်ဖြား ဝါကြွားပြောဆိုမှု-အစရှိသည့် သာသနာတော်နှင့် မလျော်မလျောက်ပတ်သော အမှုအကျင့်

တို့ကို ပယ်လွှင့်ဖျက်ဆီးနိုင်သည့် သုတ္တန်လည်း ဖြစ်ပါသည်၊ ၆၂-ဖြာ မိစ္ဆာအယူခပင်းတို့ကို ဖြေရှင်းဟောကြားရာလည်း ဖြစ်ပါသည်၊ လောကဓာတ် စကြဝဠာပေါင်းတိုက်တသောင်းကို ၆၂-ကြိမ်တိုင်တိုင် တုန်လှုပ်စေသော သုတ္တန်လည်း ဖြစ်ပါသည်၊ ထိုကြောင့် ထိုဗြဟ္မဇာလသုတ်ကို ရှေးဦးစွာ သံဂါယနာတင်ကြပါကုန်စို့ဘုရား…။

ဤကဲ့သို့ ဆွေးနွေးတော်မူကြပြီးနောက် အရှင်မဟာဂဿပမထေရ်သည် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို ဗြဟ္မဇာလသုတ်ဆိုင်ရာ နိဒါန်း, ပုဂ္ဂိုလ်, ဝတ္ထု-စသည် မေးသင့်သမျှ အချက်အလက်တို့ကို အပြည့်အစုံ မေးမြန်းတော်မူသည်။ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်သည် မေးတိုင်းမေးတိုင်း အပြည့်အစုံ ဖြေကြားတော်မူသည်။ ထိုသို့ မေးဖြေပြီးဆုံးသောအခါ သံဂီတိကာရက ရဟန္တာမထေရ် ၅၀၀-တို့သည် ဗြဟ္မဇာလသုတ်ကို စုပေါင်းညီညွတ် ရွတ်ဆိုတော်မူကြကာ သံဂါယနာတင်တော်မူကြကုန်၏။ (စုပေါင်းညီညွတ် ရွတ်ဆိုခြင်းကို သံဂါယနာတင်သည်ဟု ခေါ်၏)။ ဗြဟ္မဇာလသုတ်ကို သံဂါယနာတင်ပြီးသည်၏အဆုံးဌာ မဟာပထဝီမြေကြီး ရှေးနည်းအတူ ပြင်းစွာတုန်လှုပ်လေ၏။

ဤသို့ဗြဟ္မဇာလသုတ်ကို သံဂါယနာတင်ပြီးနောက် သာမညဖလ-အစရှိသည့် ကျန်သော ၁၂-သုတ်တို့ကိုလည်း အပြည့်အစုံ မေး, ဖြေ, သံဂါယနာတင်တော်မူကြပြီးလျှင် ဤဆိုအပ်ပြီးသည့် ဝဂ်ပေါင်းသုံးဝဂ်တို့ဖြင့် သဒ္ဓြိတ်ရေတွက်အပ်၍ သုတ်ပေါင်း ၃၄-သုတ်တို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်လျက် ၆၄-ဘာဏဝါရမျှ ပမာဏရှိသော ဘုရားစကားတော်

အစဉ်ကို စုပေါင်းရွတ်ဆိုတော်မူကြပြီးနောက် "ဤကား ဒီဃ-နိကာယ် = ရှည်လျားသော သုတ္တန်အပေါင်း မည်၏"ဟု အမည်ပညတ် သတ်မှတ်တော်မူကြပြီးလျှင် ထို ဒီဃနိကာယ်တရားတော်မြတ်ကို သံဂီတိကာရက မထေရ်အားလုံးတို့သည် "ငါ့ရှင်...ဤ ဒီဃနိကာယ်ကို ငါ့ရှင်၏ထံ၌ နိုဿယည်း ခံယူနေထိုင်ကြသော တပည့်တို့ကို ပို့ချပေးပါလော့"ဟု မိန့်ကြားတော်မူကြကာ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်ကို အပ်နှင်းတော်မူကြလေကုန်၏။

ထို့နောက် သံဂီတိကာရကမထေရ်မြတ်တို့သည် ဘာဏဝါရ ရှစ်ဆယ် ပမာဏရှိသော မဇ္ဈိမနိကာယ် ဘုရားစကားကို မေး, ဖြေ, သံဂါယနာတင်တော်မူကြပြီးလျှင် "ငါ့ရှင်တို့သည် ဤမဇ္ဈိမနိကာယ်ကို မပျောက်မပျက်အောင် ဆောင်ကြလော့"ဟု တာဝန်ပေးစကား မိန့်ကြားတော်မူကြ၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ တပည့်များကို အပ်နှင်းတော်မူကြလေကုန်၏။

ထို့နောက် သံဂီတိကာရကမထေရ်မြတ်တို့သည် ဘာဏဝါရ တရာ ပမာဏရှိသော သံယုတ္တနိကာယ် ဘုရားစကားတော်ကို မေး, ဖြေ, သံဂါယနာတင်တော်မူကြပြီးလျှင် "အရှင်ဘုရား.... ဤသံယုတ္တနိကာယ် ဘုရားစကားတော်ကို, အရှင်ဘုရားတို့၏ ထံ၌ နိုဿယည်း ခံယူနေထိုင်ကြသော တပည့်တို့ကို ပို့ချပေးတော်မူကြပါလော့"ဟု လျှောက်ထားကြကာ အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်မြတ်ကို အပ်နှင်းတော်မူကြလေကုန်၏။

ထို့နောက် သံဂီတိကာရကမထေရ်မြတ်တို့သည် ဘာဏဝါရ တရာ့နှစ်ဆယ် ပမာဏရှိသော အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် ဘုရားစကားတော်ကို မေး, ဖြေ,သံဂါယနာတင်တော်မူကြပြီးလျှင်"ဤအင်္ဂုတ္တရနိကာယ်ဘုရားစကားတော်ကို အရှင်ဘုရားတို့၏ထံ၌ နိုဿယည်း ခံယူနေထိုင်ကြသော တပည့်တို့ကို ပို့ချပေးတော်မူကြပါလော့"ဟု လျှောက်ထားကြကာ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်ကို အပ်နှင်းတော်မူကြလေကုန်၏။

ထိုနောက် သံဂိတိကာရက မထေရ်မြတ်တို့သည် ဓမ္မသင်္ဂဏီ, ဝိဘင်း, ဓာတုကထာ, ပုဂ္ဂလပညတ်, ကထာဝတ္ထု, ယမိုက်, ပဋ္ဌာန်းဟူသော အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်းတို့ကို မေး, ဖြေ, သံဂါ-ယနာတင်တော်မူကြလေသည်။ရှေးဆိုအပ်ပြီးနည်းအတိုင်း မဟာ ပထဝီမြေကြီး ပြင်းထန်စွာ တုန်လှုပ်မှု ဖြစ်လေသည်။

ထိုနောက် သံဂိတိကာရက မထေရ်မြတ်တို့ဃည် ဇာတက, နိဒ္ဒေသ, ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ, အပဒါန, သုတ္တနိပါတ, ခုဒ္ဒကပါဋ, ဓမ္ম-ပဒ, ဥဒါန, ဣတိဝုတ္တက, ဝိမာနဝတ္ထု, ပေတဝတ္ထု, ထေရဂါထာ, ထေရီဂါထာ တို့ကို မေး, ဖြေ, သံဂါယနာတင်တော်မူကြပြီးလျှင် "ခုဒ္ဒကနိကာယ်"ဟု သတ်မှတ်တော်မူကြလေသည်။ ယင်းခုဒ္ဒက နိကာယ်ကို ဒီဃနိကာယ်ဆောင် အရှင်မြတ်တို့သည် "အဘိဓမ္မာ ဝိဠာကဋ် သင်္ဂြိဟ်သံဂါယနာတင်တော်မူကြပြီ"ဟု မိန့်ဆိုတော်မူကြ ကုန်၏။ မဇ္ဈိမနိကာယ်ဆောင် အရှင်မြတ်တို့သည်ကား "ဖော်ပြ ရာပါ တဆယ့်သုံးကျမ်းတို့နှင့်တကွ ဗုဒ္ဓဝံသ, စရိယာပိဋကတ = ဤ တဆယ့်ငါးကျမ်းလုံးသည် ခုဒ္ဒကနိကာယ် အမည်တွင်၍ သုတ္တန် ဝိဠာကဋ် အကျုံးဝင်၏"ဟု မိန့်ဆိုတော်မူကြလေသည်။ ။(ဤဆို အပ်ပြီးသည်ကား သုတ်သီလကွန်အဌကထာ စာမျက်နှာ ၃-မှ ၁၆ အထိ ဖွင့်ပြချက်တည်း။ ထိုစကားရပ်စုဌ "ဘာဏဝါရ" ဟူသော အခေါ်အဝေါ်မှာ သံဂါယနာတင်တော်မူကြသော်အခါ တကြိမ် ရှတ် တကြိမ်ရှတ်စာကို ခေါ်ဝေါ်သော သံဂါယနာဝေါဟာရ ဖြစ်သည်၊ ယင်း တဘာဏဝါရကို စက်နာရီအားဖြင့် နာရီဝက် ခန့် ရှတ်ဆိုရသည်။ ။သံဂါယနာ တင်တော်မူအံ့သောအခါ အရှင်မဟာကဿပ, အရှင်ဥပါလိ, အရှင်အာနန္ဒာတို့ မိမိကိုယ်ကို သမုတ်ကြသောဥတ်ပါဠိကားဝိနည်း စူဠဝဂ္ဂ ပဏ္ဍသတိကကွန်ကဌ် လာ၏)။

ဤသို့လျှင် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်သည် ပဌမသံဂါယနာ တင်တော်မူရာ၌ဓမ္မခေါ်သည့်သုတ္တန်ပိဋကတ,အဘိဓမ္မာပိဋကတို့ကို တာဝန်ဆောင်၍ ရဲရဲတောက် ဖြေကြားတော်မူခဲ့ရလေသည်။

ဤကား အရှင်အာနန္ဒာ၏ ပဌမသံဂါယနာ၌ အရေးပါပုံတည်း။

အရှင်အာနန္ဒာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခြင်း

အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် ဖွားဖက်တော်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူရာနှစ်, ပဌမသံဂါယနာတင်ရာနှစ်ဖြစ်သည့် မဟာသက္ကရာဇ်(၁၄၈) တရာ့လေးဆယ့်ရှစ်ခုနှစ်၌ အသက်တော်ရှစ်ဆယ် ရှိနေလေပြီ။ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီး ပဌမသံဂါယနာတင်ပြီးနောက် နှစ်ပေါင်းလေးဆယ်အရောက် မထေရ်မြတ်၏အသက်တော် အနှစ်(၁၂၀)တရာ့နှစ်ဆယ် ရှိသောအခါ တနေ့သ၌ မထေရ်မြတ်သည် မိမိ၏အာယုသင်္ခါရခေါ် ဇီဝိတသင်္ခတကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူလေသော် ကုန်နေသောအဖြစ်ကို သိတော်မူ၍ "ငါသည် ယနေ့မနောက် ခုနစ်ရက်မြောက်၌ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော့အံ့"ဟု တပည့်ဖြစ်သူ ရှင်လူတို့အား မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

ထိုသတင်းကို ကြား၍ ရောဟိဏီမြစ်(သာကိယ, ကောလိယမင်းတို့ ရေအမှခင်းဖြစ်ရာ မြစ်)၏ ဟိုမှာဖက်, ဤမှာဖက်=ကမ်းနှစ်ဖက်၌ နေကြသူလူတို့တွင် ဤမှာဖက်ကမ်းနေလူတို့သည် "ငါတို့ကား မထေရ်မြတ်၏အပေါ်၌ ဥပကာရကျေးဇူး အထူးများသူတို့ ဖြစ်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် မထေရ်မြတ်သည် ငါတို့အထံ၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူလိမ့်မည်"ဟု ပြောဆိုကြလေ၏။ ထိုမှာဖက်ကမ်း၌နေသူ လူတို့ကလည်း ထိုအတူပင် ပြောဆိုကြလေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် ကမ်းနှစ်ဖက်၌နေသူ လူတို့၏စကားကို ကြားသိတော်မူရ၍ "ကမ်းနှစ်ဖက်၌နေသူ လူအားလုံးတို့ပင် ငါ့အပေါ်၌ ဥပကာရကျေးဇူး အထူးများသူတို့ ဖြစ်ကြသည်၊ 'ဤမည်သောသူတို့သည် ကျေးဇူးမပြုကြကုန်'ဟု၍ မပြောဆိုနိုင်၊ အကယ်၍ ငါသည် ဤမှာဖက်ကမ်း၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံခဲ့လျှင် ထိုမှာဖက်ကမ်းနေသူ လူတို့သည် ငါ၏သာရီရိကဓာတ်တို့ကို ရယူရန်အတွက် ဤမှာဖက်ကမ်း နေသူလူတို့နှင့် ခိုက်ရန်မှု ပြုကြပေလိမ့်မည်။ အကယ်၍ ထိုမှာဖက်ကမ်း၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံခဲ့လျှင် ဤမှာဖက်ကမ်းနေသူ လူတို့သည်လည်း ထိုအတူပင် ခိုက်ရန်မှု ပြုကြပေ

လိမ့်မည်။ ထိုခိုက်ရန်မှသည် ဖြစ်ပေါ်လျှင်လည်း ငါ့ကို အမှီပြု၍ သာလျှင် ဖြစ်ပေါ်လိမ့်မည်၊ ငြိမ်းအေးလျှင်လည်း ငါ့ကို အမှီပြုရမှသာ ငြိမ်းအေးပေလိမ့်မည် = ငါ မစိမ်တတ်လျှင် ခိုက်ရန်မှု ဖြစ်ပွါးလိမ့်မည်၊ ငါ စိမ်တတ်လျှင် ခိုက်ရန်မှု ငြိမ်းအေးလိမ့်မည်” ဟု ကြိုစည် ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင်—

“ဒါယကာ, ဒါယိကာမအပေါင်းတို့...ဤမှာဖက်ကမ်း နေသူ လူတို့သည်လည်း ငါ၏အပေါ်မှာ ကျေးဇူးများ ကြသည်သာ ဖြစ်ကုန်၏၊ ထိုမှာဖက်ကမ်းနေသူ လူတို့ သည်လည်း ငါ၏အပေါ်မှာ ကျေးဇူးများကြသည်သာ ဖြစ်ကုန်၏။ ကျေးဇူးမများကြသူဟူ၍ မရှိကြကုန်၊ ဤမှာ ဖက်ကမ်းနေသူ လူတို့သည်လည်း ဤမှာဖက်ကမ်းဌာန သာ စည်းဝေး၍ နေကြကုန်စေ၊ ထိုမှာဖက်ကမ်းနေသူ လူတို့ သည်လည်း ထိုမှာဖက်ကမ်းဌာန စည်းဝေး၍ နေကြ ကုန်စေ”—

ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ထိုနောက် ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ မယေရ်မြတ်သည် ရောဟိဏီမြစ်၏ အလယ်ဗဟို အထက် ကောင်းကင်(ထန်းခုနစ်ပြန်ခန့်အမြင့်)၌ ဂက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ (= တင် ပလျင်ခွေ)ထိုင်နေတော်မူပြီးလျှင် ရှေးဦးစွာ လူအများကို တရား ဟောတော်မူလေသည်။

ထိုသို့ တရားဟောတော်မူပြီးမှ “ငါ၏ကိုယ်သည် အလယ်မှ ထက်ခြမ်းကွဲ၍ တခြမ်းသည် ဤမှာဖက်ကမ်းဌာ ကျစေသတည်း၊ တခြမ်းသည် ထိုမှာဖက်ကမ်းဌာကျစေသာတည်း”ဟု အဓိဋ္ဌာန်တော် မူလေသည်။ ထိုသို့ အဓိဋ္ဌာန်တော်မူပြီးနောက် အဘိညာဏ်၏ အခြေပါဒဖြစ်ခဲ့သော တေဇောဓာတုသိဏာဈာန်ကို ဝင်စားတော်မူ လေသည်၊ ထိုဈာန်မှထ၍ အဘိညာဏ်ဝိထိ ဖြစ်ပေါ်လာသော အခါ အဘိညာဏ်ဇောနှင့်ပြိုင်လျက် ကိုယ်တော်မှ မီးအလုံးများ တဟုန်းဟုန်း ထပေါ်ဖြစ်ပွါး၍ လာပြီးလျှင် ထိုအဘိညာဏ်ဝိထိ ၏ အခြားမဲ့၌ မယေရ်မြတ်သည် ပန္ဓိမဇ္ဈိမဝိတိစိတ် ကျတော်မူကာ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံချုပ်ငြိမ်း ဘုံဇာတ်သိမ်းတော်မူလေသည်။

အဓိဋ္ဌာန်တော်မူချက်အတိုင်း ကိုယ်တော်သည် အလယ်မှ ထက်ခြမ်းကွဲ၍ တခြမ်းသည် ဤမှာဖက်ကမ်းဌ ကျ၍ ကျန်တခြမ်းသည် ထိုမှာဘက်ကမ်းဌ ကျလေ၏။ ထိုအခါ ကမ်းနှစ်ဖက်နေသူ လူများအပေါင်းသည် သည်းစွာငိုကြွေးကြလေ၏၊ ထိုလူတို့ ငိုကြွေးသောအသံသည် မြေပြိုအံ့သော အသံကဲ့သို့ ဖြစ်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသောအခါ ငိုကြွေးသောအသံထက် သနားဖွယ်ကောင်းလှ၏။ လူတို့သည် လေးလတ္တိပတ်လုံး ငိုကြွေးကြကုန်လျက် 'မြတ်စွာဘုရား၏ သဝိတ်, သက်နှီးတော်ကို ကိုင်ဆောင်သော မထေရ်မြတ် ထင်ရှားရှိနေလတ်သော် မြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားရှိတော်မူသောကာလကဲ့သို့ အကျွန်ုပ်တို့မှာ ဖြစ်ရှိပါသည်၊ ယခုမှ အကျွန်ုပ်တို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် စင်စစ်အမှန် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခဲ့လေပြီ" ဟု တတွတ်တွတ် မြည်တမ်းစကား ပြောကြားလျှက်လည်းကာ နေ့ကြာရှာလေကုန်သတည်း။

သံဝေဂဂါထာ ပါဠိ, အနုက်

ဟာ သံယောဂါ ဝိယောဂန္တာ၊
ဟာ အနိစ္စာ ဝတ ဘဒ္ဒကာ။
ဟာ ဥပ္ပန္နာ စ ဘင်္ဂိနော၊
ဟာ ဟာ သခ်ိရမ္ပိတာ။

သံယောဂါ = ဆရာဒကာ မိတ်သဟာနှင့် ချွေညှာရင်းနှီး သားသမီးက ဇနီးမောင်နှံ ဆက်ဆံကြိုက်ကြိုပေါင်းဆုံရခြင်း ဟူသမျှတို့သည်။ ဝိယောဂန္တာ = ဒေသဝေးခြား ရပ်တပါးသို့ ပြောင်းသွားကွေကွင်းရခြင်း, ဘဝခြားကာ ကွဲကွာကွေကွင်းလျှင်ခြင်း ပယ်ဖျောက်ဟူသော သေကွဲ, ရှင်ကွဲ = ဤနှစ်ကွဲလျှင် ပမ်လွဲနိုင်ဘို အဆုံးရှိကုန်ရကား။ ဟာ....=သောက, ပရိဒေဝ စရှိတွေ့ထွေ ဒုက္ခပေါင်းပင်လယ်ဝေ ဟင် ...ကြောက်လန့်ဖွယ်တို့ပါပေ။ သခ်ိ-တာ = ကံ, စိတ်, ဥ, ဟာ ကြောင်းလေးခြောတို့ ပေါင်းကာဖြစ်ပြင် စိရင်အေးသမျှ သခ်ိတ တရားအစုတို့သည်။

အနိစ္စာဝ = အစိုင်အခဲ အမြဲမတည် အခွန်မရှည်ကြာကုန်သည် ဖြစ်၍သာလျှင်။ ဟာ.... = သောက, ပရိဒေဝ စရှိထွေထွေ ဒုက္ခပေါင်း ပင်လယ်ဝေ ဟင် ... ကြောက်လန့်ဖွယ်တို့ပါပေ။ ဥပ္ပန္နာ စ = ဥပါဒ်မကင်း ဖြစ်ပေါ်ခြင်းရှိကြသည့် မြင်သမျှအလုံးစုံ သမ္မိုရအဖုံဖုံတို့သည်လည်း။ ဘင်္ဂနာ = ပြိုခြင်း ပျက်ခြင်း ချုပ်ပျောက်ခြင်းလျှင် မခြင်းနှင်ဘိ အုံ့ဆိုးရှိကုန်ရကား။ ဟာ.... = သောက, ပရိဒေဝ စရှိထွေထွေ ဒုက္ခပေါင်း ပင်လယ်ဝေ ဟင်....ကြောက်လန့်ဖွယ်တို့ပါပေ။ သမ္မိုရမမ္မတာ = ရုပ်နာမ်မမ္မ သင်္ခရတို့၏ နိစ္စအခြင်းအရာ, ဒုက္ခအခြင်းအရာ, အနတ္တအခြင်းအရာ သဘောတံထွာ ဓမ္မတာလမ်းရိုးကြီးသည်။ ဟာ....ဟာ.... = ဒုက္ခသမုဒ ဝဇလုတ်ဝယ် နစ်မြှုပ်စေတတ် အကြောင်းရင်းကောန် အခြေခံမှန်လတ်သဖြင့် ဆတ်ဆတ်ပုံသေ ဟင်.... ဟင်....ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်ဖွယ်ပေတကား....။

ဤကား အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ် အကြောင်းတည်း။

---

(၃၁) အရှင်ဥရုဝေလကဿပမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်တွင် အမျိုးကောင်းအိမ်၌ ပဋိသန္ဓေ တည်ယူနေ၍ အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို "ပရိသတ်အခြံအရံ မျှားသောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ် ရာထူး"၌ ထားတော်မူသည်ကိုမြင်ရ၍"ငါသည်လည်း အနာဂတနောက်ကာလဝယ် ဤရဟန်းနည်းတူ ပရိသတ်အခြံအရံ မျှားသောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးရသူဖြစ်မှသင့်တော်မည်"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်လျက် ခုနစ်ရက်ကြာ ဘုရားအမှူးရှိသောသံဃာအား မဟာဒါနကြီး ပေးလှူပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်

မြောက် ရောက်သောနေ့၌ ထိုဘုရားအမှုရှိသော သံဃာအား တိစီဝရိုက် (= သင်္ကန်းသုံးထည်) တစုံစီ ဆက်ကပ်လှူဒါနုံးပြီး နောက် မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးဦးညွှတ်၍ ပရိသတ် အခြံအရံ များသောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ် ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရန် ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုလေ၏။

ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထို အမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်းပတ္ထနာချက် အန္တရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို သိမြင်တော်မူ၍ "သင်သည် အနာဂတ နောက်ကာလဝယ် ဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာ၌ ပရိသတ်အခြံအရံ များကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လိမ့်မည်" ဟု ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့၍ ဖဲ့ကြွတော်မူလေ၏။

ဖုဿမြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ညီတော်မင်းသားဘဝ

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် ဗျာဒိတ်ရသော ထို ဘဝဝယ် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြု၍ နတ်ပြည်,လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် ဤယခု ဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ ပဋ္ဌိလောမအဆန် ပြန်၍ရေတွက်လျင် (၉၂) ကိုးဆယ့်နှစ်ကမ္ဘာထက်၌ ပွင့်ထွန်းတော်မူသော ဖုဿမြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဗဟူမိကွဲ့ ညီတော်မင်းသားအကြီး ဖြစ်လာလေသည်။ ထို မင်းသားမှာ အခြားညီတော်မင်းသား နှစ်ဦးတို့ ရှိကြလေသည်။ (ထိုမင်းသားသုံးဦးတို့ ဖုဿမြတ်စွာဘုရား အမှုမ်းပြုသော သံဃာတော်အား ဝါတွင်းသုံးလကြာ ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် ပြုစုပူဇော်ခဲ့ကြပုံ အကြောင်းအရာ အကျယ်ကိုကား အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဒုတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၆၀၇-မှ စ၍ဝင်း, ဤမဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ စာမျက်နှာ ၃၃၆-မှ စ၍ဝင်း ပြန်လည်ကြည့်ရှု မှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထို မင်းသားညီနောင် သုံးဦးတို့သည် ဝါကျွတ်သောအခါ ဘုရားအမှုရှိသောသံဃာကို အလွန်မွန်မြတ်သော ပစ္စယပူဇော်ဖြင့်

ပူဇော်ကြ၍ အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုကြပြီးလျှင် အပါယ်လေးပါး မလားမရောက်ကြပဲ ဤဘဒ္ဒကမ္ပာဝယ် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူသည်မှ ရှေးဦးကပင် (=ပွင့်ထွန်းတော်မမူမီကပင်) ပုဏ္ဏားမျိုးဌာဖြစ်ကြ၍ မိမိတို့အနွယ်အားဖြင့် ညီနောင် သုံးဦးသားလုံးတို့ပင် ကဿပ-ဟူ၍ အမည်ရှိကြောလသည်။ ကဿပ-ညီနောင် သုံးဦးသားတို့သည် အရွယ်သို့ရောက်ကြလတ်သော် ဗေဒင်သုံးပုံတို့ကို သင်ကြားတတ်မြောက်ကြလေသည်။ ထိုညီနောင်သုံးဦးတို့အနက် နောင်တော်အကြီးမှာ တပည့်လုလင်ပရိသတ်အခြေအရံ ၁၂ားရာ, ညီအလတ်မှာ သုံးရာ, ညီအငယ်မှာ နှစ်ရာ အသီးအသီးရှိကြလေသည်။

ထိုညီနောင် သုံးဦးလုံးတို့ပင် မိမိတို့၏ ဗေဒင်ကျမ်းများ၌ အနှစ်သာရကို ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်ကြသည်ရှိသော် မျက်မှောက်အကျိုးကိုသာ တွေ့မြင်ကြရ၍ တမလွန်အကျိုးကို မတွေ့မြင်ကြရကုန်။ ထို့နောက် ညီနောင်သုံးဦးတို့အနက် နောင်တော်အကြီးဖြစ်သော ကဿပဂိုဏ်းဆရာကြီးသည် မိမိ၏ တပည့်ပရိတ်သတ် အခြေအရံ၁ားဦးတို့နှင့်အတူတကွ ဥရုဝေလတောသို့ သွားရောက်၍ ရသေ့ရဟန်းပြုပြီးလျှင် (နေရာတောကို အစွဲပြုကာ) ဥရုဝေလ-ကဿပဆရာကြီးဟူ၍ အမည်တွင်လေသည်။ ညီအလတ်ကား ဂင်္ဂါမြစ်ကြီး၏ အကွေ့၌ ထို့အတူ တပည့်ပရိတ်သတ် အခြေအရံ သုံးရာတို့နှင့်အတူတကွ ရသေ့ရဟန်းပြုကာနေသဖြင့် နဒီကဿပဂိုဏ်းဆရာဟု အမည်တွင်လေသည်။ ညီအငယ်ကား ထို့အတူ တပည့်ပရိတ်သတ်အခြေအရံ နှစ်ရာတို့နှင့် အတူတကွ ဂယာသီသ အရပ်၌ ရသေ့ရဟန်းပြုကာ နေသဖြင့် ဂယာကဿပဂိုဏ်းဆရာဟု အမည်တွင်လေသည်။

ဤသို့လျှင် ထိုညီနောင်သုံးဦးတို့ ရသေ့ရဟန်းပြုကြ၍ ဥရုဝေလတောအုပ် စသော ဖော်ပြရာပါ ဌာနအသီးသီးတို့၌ ဂိုဏ်းဆရာကြီးများ ပြုလုပ်ကာ နေထိုင်ကြစဉ်ပင် ရက်ပေါင်းနေ့ပေါင်းများစွာ ကုန်လွန်သောအခါ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ပွင့်ထွန်းတော်မူလာ၍ ပဌမဝါကို ဇုသိပတန-မိဂဒါဝုန်

တောဋ္ဌ ဝါကပ်ဆိုတော်မူလျက် မမွှစကြာတရားဦး ဟောတော်မူကာ ပဋ္ဌဝဂ္ဂီ မထေရ်ငါးဦးတို့ကို ချေချွတ်တော်မူခြင်း, ယသ-သူဌေးသားအမှူးပြုသော သူငယ်ချင်း (၅၅) ငါးကျိပ်ငါးယောက်တို့ကို ဆုံးမချေချွတ်တော်မူခြင်းအမှုကို ပြုသဖြင့် လူပြည်လောကဝယ် လူသားရဟန္တာခြောက်ကျိပ်တို့ဖြစ်ထွန်းလာ၍ ထိုနှစ်ဝါကျွတ်သောအခါ ရဟန္တာ ခြောက်ကျိပ်တို့ကို သာသနာပြု စေလွှတ်တော်မူပြီးနောက် ကိုယ်တော်တိုင်ကမူ ဥရုဝေလတောအုပ်ဖက်သို့ အသွား လမ်းခရီးအကြားဝယ် ကပ္ပါသိကတောအုပ်၌ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂီနောင်ညီမင်းသားသုံးကျိပ်တို့ကို သေက္ခအရိယာဘုံရောက် ဆုံးမချေချွတ်တော်မူကာ ဟေဘိက္ခုရဟန်းချည်း ဖြစ်ကြစေလျက် ဥရုဝေလကဿပဂိုဏ်းဆရာရသေ့ကြီး၏ မင်, ဖိုလ်၏ ဥပနိဿယညီးရှေးကောင်းမှု ပစ္စည်းကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် "ငါဘုရား ထိုသူတို့ထံ ကြွသွားလျှင် ညီနောင်သုံးဦးတို့ပင် မိမိတို့၏ ပရိသတ် အခြံအရံတို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြလိမ့်မည်"ဟု သိတော်မူ၍ အဖော်မပါ ကိုယ်တော်ထီးသာ ဥရုဝေလတောအုပ်သို့ ကြွရောက်၍ အောက်ခွဆိုအပ်ပြီး နည်းအတိုင်းနဝါးမင်းကို ဆုံးမခြင်း-အစရှိသည့် ပြာဋိဟာဝေါင်း (၃၅၀၀) သုံးထောင့်ငါးရာတို့ဖြင့် အခြံအရံ တပည့်ပရိသတ်ငါးရာနှင့်တကွ သော ဥရုဝေလကဿပဂိုဏ်းဆရာကြီးကို ဆုံးမတော်မူ၍ ဟေဘိက္ခု ရဟန်းချည်း ပြုစေတော်မူလေသည်။ နောင်တော်ကြီးရဟန်းပြုကြောင်း သိရ၍ ညီတော်နှစ်ဦးတို့လည်း မိမိတို့ပရိသတ်နှင့် အတူတကွ ရဟန်းပြုကြလေသည်။ ထိုသူတို့အားလုံးပင် ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းချည်း ဖြစ်ကြလေသည်။ (၅၂စာဝိုဒ်ပါ အကြောင်းအရာ အကျယ်တို့ကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဒုတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၅၄၃-၅၇၉ ၌ ပြန်လည်ကြည့်ရှု မှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုရဟန်းတထောင်ကို ခေါ်ဆောင်၍ ဂယာသီသသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် ဂယာသီသကျောက်ဖျာ၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် "ဤရဟန်းတို့အား အဘယ်သို့သော တရားဒေသနာသည် သပ္ပါယဖြစ်လိမ့်မည်နည်း" ဟု ကြည့်ရှုဆင်ခြင်

တော်မူလတ်သော် "ဤသူတို့ကား သာသနာဝန်ထမ်း ရဟန်း မဖြစ်မီကာလက မိုးကို လုပ်ကျွေးကြလျက် လှည့်လည်နေထိုင်ခဲ့ကြ လေပြီ၊ ဤရဟန်းတို့အား ဘဝသုံးပါးတို့ကို ရဲရဲပြောင်ပြောင် မီးတောက်လောင်သည့် အိမ်နှင့်တူအောင် ဥပမာပြု၍ တရားပြမှ သာ သင့်လျော်လျောက်ပတ်ပေမည် = မီးသမားတို့ကို မီးတရား ဟောမှ သင့်လျော်တော့မည်"ဟု သိတော်မူ၍ အာဒိတ္တပရိယာယ သုတ်ကို ဟောကြားတော်မူလေ၏၊ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ် သောအခါ အားလုံးတို့ပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြ လေကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ထို ရဟန္တာပေါင်းတထောင် ခြိုရံအပ် လျက် ရှေးအခါက ဗိမ္ဗိသာရမင်းတရားအား ပဋိညာဉ်ဝန်ခံချက် (=ဘုရားဖြစ်ပြီးက ရာဇဂြိုဟ်သို့ ကြွပါမည်-ဟူသောဝန်ခံချက်) ပေးအပ်ပြီး ဖြစ်ရကား ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ထန်းတောဥယျာဉ်သို့ ကြွတော်မူလေ၏။ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးသည် မြတ်စွာဘုရား ကြွရောက်တော်မူလာကြောင်း ကြားသိရ၍ ပုဏ္ဏားသူကြွယ် (=ပုဏ္ဏားသူဌေး)ပေါင်း(၁၂၀၀၀)တသိန်းနှစ်သောင်းတို့နှင့် အတူတကွ မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ သွားရောက်၊ ရှိခိုးလျက် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်ဝယ် ထိုင်နေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထိုအလုံးစုံသောပရိသတ်ကို ကြည့်ရှုတော်မူ၍ ထိုလူများအပေါင်း က ဥရုဝေလကဿပအားသာ အထင်ကြီးကြလျက် ရိုသေကျိုးနှံမှု ပြုကြသည်ကို မြင်တော်မူ၍ "ဤသူတို့သည် ငါဘုရားနှင့် ဥရုဝေလ ကဿပတို့ မည်သူကမြင့်မြတ်သည်ကို အတတ်ထင်ထင် မသိမြင် ကြကုန်၊ အကြံလွေပြား များနေသူတို့မည်သည် တရားဒေသနာ ကို လက်ခံခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ကြကုန်"ဟု ကြံစည်တော်မူပြီး လျှင် အရှင်ဥရုဝေလကဿပမထေရ်ကို "ချစ်သားကဿပ... သင့်ဒကာများ၏ အကြံအစည်မှား ဝိတက်များကို သင်ချစ်သား ပင် ဖြတ်တောက်လော့"ဟု မိန့်တော်မူကာ မထေရ်မြတ်အား တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှုပြုလုပ်ရန် အမှတ်အချက်ပေးတော်မူလိုက်လေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်ကို ရိုသေစွာ လက်ခံလျက် နေရာမှထကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို တည်ခြင်း ငါးပါးဖြင့် ရှိခိုး၍ ထန်းတဆင့်ခန့် ပမာဏရှိသော ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၍ ဋ္ဌိရုပ်တန်ခိုး အမျိုးမျိုးကို ဖန်ဆင်းပြသပြီးလျှင် "မြတ်စွာဘုရား.....ဘုန်းတော်ကြီးသော ရှင်တော်ဘုရားသည် တပည့်တော်၏ဆရာ ဖြစ်ပါသည်၊ တပည့်တော်သည် တပည့်သာဝက ဖြစ်ပါသည်။ မြတ်စွာဘုရား..... ဘုန်းတော်ကြီးသော ရှင်တော်ဘုရားသည် တပည့်တော်၏ဆရာ ဖြစ်ပါသည်၊ တပည့်တော်သည် တပည့်သာဝက ဖြစ်ပါသည်"ဟု လျှောက်ထားကာ သက်ဆင်း၍ မြတ်စွာဘုရားခြေတော်ရင်းခံ့ ဝပ်စင်းရိုကျိုး ရှိခိုးလေ၏။ ဤနည်းဖြင့် ခုနစ်ကြိမ်မြောက် ရောက်သောအခါ ထန်းခုနစ်ဆင့်ခန့် ပမာဏရှိသော ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၍ တဖန်ဆင်းသက်ပြီးလျှင် ရှေးနည်းအတူ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်တို့ကို ရှိခိုး၍ အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေတော်မူလေ၏။

ထိုအခါမှ လူများအပေါင်းသည် "ဤဘုရားမြတ်ကား လောက၌ အမြတ်ဆုံးသောရဟန်း ဖြစ်တော်မူပါပေ၏"ဟု ဘုရားရှင်အပေါ်၌ ယုံမှားသံသယ ကင်းရှင်းကြလေ၏။ ထိုအခါ ထိုလူများ အပေါင်းအား မြတ်စွာဘုရားသည် တရားဟောတော်မူလေ၏။ ဒေသနာနိဂုံးဆုံးသောအခါ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးဘည(၁၁၀၀၀) တသိန်းတသောင်းသော ပုဏ္ဏားသူကြွယ် (=ပုဏ္ဏားသူဌေး) တို့နှင့် အတူတကွ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေ၏။ ပုဏ္ဏားသူဌေးပေါင်း(၁၀၀၀၀)တသောင်းသည်ကား ရတနာသုံးရပ်ကို ဆည်းကပ်သူ=ဥပါသကာအဖြစ်ကို လျှောက်ထားပြောကြားလေ၏ =သရဏဂုံတည်သူ ဥပါသကာများ ဖြစ်ကြလေ၏ဟု ဆိုလိုသည်။

(၈) စေတဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

အရှင်ဥရုဝေလကဿပမထေရ်၏ အခြိုအရံဖြစ်သော ထိုရဟန်းပေါင်း(၁၀၀၀)တထောင်တို့သည်လည်း မိမိတို့ အလေ့အလာ

အတိုင်း "ငါ့တို့အဖိုရာ ရဟန်းကိစ္စ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်လေပြီ၊ အပြင်အပ လှည့်လည်သွားလာနေ၍ အဘယ်မူစအုံ့နည်း = အပြင်အပ လှည့်လည်သွားလာနေရန် အလုပ်ကိစ္စ မရှိတော့ပြီ"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိကြကာ အရှင်ဥရုဝေလကဿပ မထေရ်ကိုသာ လျှင် ဝန်းရံ၍ လှည့်လည်သွားလာ နေထိုင်ကြကုန်၏။

နောက်တချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်ဝယ် သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူစဉ် အရိယသံဃာတို့ အလယ်၌ အရှင်ဥရုဝေလကဿပမထေရ်သူမြတ်ကို—

"တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ မဟာ-ပရိသာနံ ယဒိဒံ ဥရုဝေလကဿပေါ = ရဟန်းတို့..... များသောပရိသတ်အခြံအရံရှိကြသည့် ငါဘုရား၏တပည့် သာဝက ရဟန်းတို့တွင် ဥရုဝေလကဿပသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ "မဟာပရိသ = တပည့်ပရိသတ် များသောအရာ"ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ရာထူးခံ ထားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။အခြားသော မထေရ်တို့မှာ တရံတခါ အခြံအရံ ပရိ-သတ် ပေါများ၍ တရံတခါ အခြံအရံ တပည့်ပရိသတ် နည်းပါးလေ သည်၊ ဤအရှင်ဥရုဝေလကဿပမထေရ်၏ အဖိုမှာမူ ညီတော် ရဟန်း နှစ်ပါး(နဒီကဿပမထေရ်, ဂယာကဿပမထေရ်)တို့နှင့်တကွ ရဟန်း ပေါင်းတထောင် အမြဲအခြံအရံ ဖြစ်ရှိ၍ နေ၏၊ ထို့ရဟန်းတထောင်တို့ အနက်မှ တပါး တပါးလျှင် တပည့်တပါး တပါး ရှင်ရဟန်းပြုပေးလျှင် တပည့်ရဟန်းနှစ်ထောင်တို့ ဖြစ်နိုင်ကုန်၏၊ တပါး တပါးလျှင် တပည့် နှစ်ပါး နှစ်ပါး ရှင်ရဟန်းပြုပေးလျှင် တပည့်ရဟန်းပေါင်း(၃၀၀၀) သုံးထောင်တို့ ဖြစ်နိုင်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် အရှင်ဥရုဝေလကဿပမထေရ် သည် တပည့်ပရိသတ် အခြံအရံများကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်တော်မူလေသည်။ ။အံ ၌ ၁၊စာမျက်နှာ ၂၃၁-မှ)။

ဤကား ဥရုဝေလကဿပမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၃၂) အရှင်ကာဠုဒါယိမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤမထေရ်မြတ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်တွင် အမျိုးကောင်းအိမ်၌ ဖြစ်ခဲ့၍ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ရဟန်းတော်တပါးကို "မြတ်စွာဘုရား၊ အား မဖုံးမြှောက်ရသေးမီကပင် ဆွေတော်မျိုးတော်တို့ကို သမ္ဘါရှန်းစိုး ကြည်ညိုနှင့်ကြစေသောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ရာထူး"၌ ထားတော်မူသည်ကို မြင်ရ၍ အဓိကာရ (=အထိကရ)ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး = ဌာနန္တရကို ရရှိရန် ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုလေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြု၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် အပါယ်လေးပါး မလားမရောက်ရပဲ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော် မယ်တော်ဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေသောနေ့မှာပင် ကပိလဝတ်ပြည်ဝယ် အမတ်တဦး၏အိမ်၌ ပဋိသန္ဓေ ယူနေလေ၏။ ဖွားမြင်သောနေ့၌ ဘုရားအလောင်းတော်နှင့် တနေ့ကည်းမှာပင် ဖွားမြင်လေရကား ထိုနေ့မှာပင် ထိုသူငယ်ကို မိဘတို့က ဘွဲ့ဖြူအဝတ်အနီး၌ လျှောင်းစေ၍ အလောင်းတော်သူမြတ်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် အလို့ငှါ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးထံသို့ ပို့သဆောက်နှင်းကြလေကုန်၏။

ကာဠုဒါယိဟု အမည်မှည့်ခြင်း

ထိုနောက် ထိုသူငယ်ကို အမည်မှည့်သောနေ့၌ "တမြို့လုံး ဘုရားအလောင်းတော် ဖွားမြင်သဖြင့် စိတ် တက်ကြွအားရမ်း ဝမ်းမြောက်နေသောနေ့ဝယ် ဖွားမြင်သူဖြစ်သောကြောင့်"ဥဒါယိ-

ဟူ၍ အမည်မှည့်ခေါ်ကြကုန်၏၊ ကိုယ်ရောင်အသွေး အနည်းငယ် မည်းနက်သောကြောင့် ကာဠ (အမည်းဟော) သဒ္ဒါနှင့် တွဲဖက်ပြီးလျှင် "ကာဠဒါယီသူငယ်" ဟူ၍ အမည်ထင်ရှား ဖြစ်ပွါးလေသည်။ ထို ကာဠဒါယီသူငယ်သည် ဘုရားအလောင်းတော်နှင့် အတူတကွ ကပိလဝတ်ရှေနန်းတော်မှာပင် မင်းသားသူငယ်တို့၏ မြူးရွှင် ပျော်ပါး ကစားခြင်းမျိုးကို ကစားလျက် ကြီးပြင်းခြင်းသို့ ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။

နောက်အဖို့ဝယ် ဘုရားအလောင်းတော်သည် တောထွက်၍ ဒုက္ကရစရိယာ ခြောက်နှစ်ကြာကျင့်သုံးလျက် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီး နောက် ဓမ္မစကြာတရားဦးဟောတော်မူပြီးလျှင် သတ္တလောကကို ချီးမြှောက်မှု ပြုတော်မူလျက် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ကို အမှီဂေါစရဂါမ် ပြုတော်မူ၍ နေတော်မူဆဲ ဖြစ်၏။ (ထိုအချိန်ကား ဘုရားဖြစ်သည့် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခုနှစ် ပြာသိုလပြည့်ကျော် ဆောင်းရာသီကာလ ဖြစ်လေသည်)။ ထိုအခါ ဘုရားခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် သားတော်ဘုရား ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်၌ နေတော်မူကြောင်း သတင်းကောင်းစကား ကြားသိရ၍ "ငါ၏ သားတော်ဘုရားကို ဤကပိလဝတ်နေပြည်တော်ရောက်အောင် ပင့်ဆောင်ခဲ့ရမည်" ဟု မိုဏ်းတော်မှုကာ အမတ်တယောက်ကို အခြိုအရံမင်းချင်းယောက်ျား တထောင်နှင့် အတူတကွ စေလွှတ်လိုက်လေ၏။ ထိုအမတ်သည် ယူဇနာခြောက်ဆယ် ဝေးကွာသောခရီးကို သွားရောက်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိသတ် လေးပါးအလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူစာ တရားဟောနေတော်မူသောအချိန်၌ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်တွင်းသို့ ရောက်ရှိဝင်မိလေ၏။ ထိုအမတ်သည် "ငါတို့မင်းကြီး စေခိုင်းလိုက်သည့် သတင်းစကားကို လျှောက်ထားဖို့ရန် ရှိစေဦး (ငါတရားနာဦးအုံ)"ဟု ကြံစည်၍ ပရိသတ်အစွန်အဖျားဝ၌ ရပ်တည်ကာ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာရ၍ ရပ်တည်ရင်းပင် အခြိုအရံမင်းချင်းယောက်ျား တထောင်တို့နှင့် အတူတကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိလေ၏။ ထိုအခါ ထိုသူတို့အား မြတ်စွာဘုရား

သည် "ထေ ဘိက္ခဝေါ = ရဟန်းတို့....လာကြလော့"ဟု မိန့်မြွက်၍ လက်ချာလက်တော်ကို ဆန့်တန်းတော်မူလေ၏၊ ထိုခဏမှာပင် ထိုသူအားလုံးတို့ မင်းမူထမ်းအသွင်ပျောက်ကာ ဗုဒ္ဓမယပရိက္ခရာတို့ကို ဆင်မြန်း ဝတ်ရုံ ဆောင်ယူကြကုန်လျက် ဝါတော်ခြောက်ဆယ် (= သက်တော်ရှစ်ဆယ်) ရှိသည့် မထေရ်ကြီးများကဲ့သို့ ကြီးမားသော ဗုဒ္ဓဋ္ဌေရ် ရဟန်းတော်ကြီးများ ဖြစ်သွားကြလေကုန်၏။

"အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့မည်သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သော အခါမှစ၍ လောကီကိစ္စ အဝဝကို လျစ်လျူရှုကြကုန်မြဲ ဓမ္မတာ" ဖြစ်ရကား ထိုရဟန်းတထောင်တို့သည် ခမည်းတော်သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီး မှာကြားစေလွှတ်လိုက်သည့် သတင်းစကားကို မြတ်စွာဘုရားအား မလျှောက်ထားကြတော့ပဲ ဖလသမာပတ်ချမ်းသာ ဖြင့်သာ နေတော်မူကြလေကုန်၏။

ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် "သွားသောအမတ်လည်း ပြန်မလာ၊ သတင်းစကားကိုမျှလည်း မကြားရ"ဟု မချင့်မရဲ ဖြစ်ရှိတော်မူကာ အခြား အမတ်တယောက်ကို "လာလော့ ချစ်သား....၊ သင်သွားပါဦးလော့" ဟု မိန့်တော်မူကာ ရှေးနည်းအတူပင် မင်းချင်းယောက်ျားတထောင်တို့နှင့် အတူတကွ ဒုတိယအကြိမ် စေလွှတ်တော်မူလိုက်ပြန်လေ၏။ ထို အမတ်သည်လည်း မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်၍ ရှေး(ပဌမ) အမတ်နည်းတူပင်လျှင် တရားနာရရှိ ပရိသတ် အခြံအရံမင်းချင်းယောက်ျားတထောင်တို့နှင့် အတူတကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိကာ ဆိတ်ဆိတ်သာလျှင် ဖြစ်ပြန်လေ၏။ ဤသို့လျှင် ဆက်ကာဆက်ကာ အမတ်ကိုးယောက်တို့နှင့် အတူတကွ မင်းချင်းယောက်ျား (၉၀၀၀) ကိုးထောင်တို့ကို စေလွှတ်ပါသော်လည်း ထိုသူအားလုံးတို့ပင် မိမိတို့ရဟန်းကိစ္စကို ပြီးစေကြကာ (အားလုံးပင် ရဟန္တာဖြစ်ကြကာ) သတင်းစကား မပြန်မကြားပဲ ဆိတ်ဆိတ်သာလျှင် နေကြကုန်၏။

ကာဠဒေဝီယဲ့အမတ်ကို စေလွှတ်ခြင်း

ထိုနောက် ခမည်းတော် သုဒ္ဓါဒနမင်းကြီး ကြံစည်စဉ်းစား မိသည်မှာ–"ဤမျှသော အမှတ်ကိုးယောက်တို့နှင့်တကွ မင်းချင်း ယောက်ျားကိုးယောင်တို့သည် ငါ့အပေါ်မှာ မေတ္တာဖြင့် ချစ်ခင် ခြင်း အလျှင်းမရှိကြသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားအား ၌ ငါတို့ ကပိလဝတ်နေပြည်တော်သို့ ကြွရောက်တော်မူဖို့ရန် တစုံတရာကိုမျှ မလျှောက်ထားကြသေး၊ အခြားသောအမတ်များ သွားရောက်ကြ သော်လည်း မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဆောင်နိုင်ကြမည် မဟုတ်ကုန်။ ငါ့သား ဥဒါယီကား မြတ်စွာဘုရားနှင့် အရွယ်တူဖွားဖက်တော် ဖြစ်သည့်ပြင် ယမ်စဉ်က အတူတကွ မြေမှုန့်ကစားဖက် သူငယ်ချင်း ဖြစ်ရုံမျှမက ငါ့အပေါ်မှာလည်း မေတ္တာချစ်ခင် အကျွမ်းဝင်သူ တယောက် ဖြစ်လေသည်"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူမိ၍ ကာဠ-ဒေဝီအမတ်ကို ခေါ်စေတော်မူပြီးလျှင် "ချစ်သား....သင်ချစ်သား သည် မင်းချင်းယောက်ျား ဗိုလ်ပါတထောင် ခြံရံလျက် သွား ရောက်ကာ မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဆောင်ခဲ့လော့" ဟု မိန့်တော်မူ လေ၏။

ဖွားဖက်တော် ကာဠဒေဝီယဲ့အမတ်သည် "သမ္မုတိနတ် အရှင် မင်းမြတ်....ရှေးဦးစွာသွားကြသော မင်းချင်းယောက်ျား အမတ် များကဲ့သို့ အကျွန်ုပ်သည်လည်း ရှင်,ရဟန်းပြုခွင့်ရပါမူ မြတ်စွာ ဘုရားကို ပင့်ဆောင်ခဲ့ပါမည်"ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုးနောက် သုဒ္ဓါဒန မင်းကြီးက "ချစ်သား.....သင်ချစ်သား အလိုရှိရာ တစုံတရာအမှုကို ပြုပြီးလျှင် ငါ့သားတော်ဘုရားကိုသာ ငါ ဖူးမြင်ရအောင် ကြီးဆောင်ကြီးကုတ် အားထုတ်ပါလော့" ဟု ကျယ်ပြန့်စွာ ခွင့်လွှတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေလျှင် ကာဠ-ဒေဝီအမတ်သည်"ကောင်းပါပြီ အရှင်မင်းမြတ်...."ဟု မင်းကြီး၏ သတင်းစကားကို ယူဆောင်ခဲ့ကာ မင်းချင်းယောက်ျား ဗိုလ်ပါ ဟထောင် ခြံရံအပ်လျက် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား တရားဟောတော်မူချိန်၌ ပရိသတ်အစွန်အဖျားက ရပ်တည်ကာ တရားဟောကို ကြားနာရ၍ အခြိုးအရံ မင်းချင်း

ယောက်ျား ပိုလ်ပါတထောင်တို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိပြီးနောက် ဟိတိကျွေ့ရဟန်းအဖြစ်၌ တည်လေ၏။

ထိုနောက် ကာဠဒေဝီယိ မထေရ်မြတ်သည် "ဤအချိန်ကား ဆောင်းကာလဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏အဖိုရာ ကပိလဝတ်နေပြည်တော်သို့ ကြွရောက်ရန် အခါမတန်သေး=အလွန် အေးသေး၏၊ နွေဦးပေါက်အခါ ကောအုပ်တို့ ကောင်းစွာ ပွင့်လတ်ကုန်မှ မြေတဝှန်းလည်း စိမ်းလန်းသာရှင် မြက်သစ်ပင်တို့ဖြင့် ရှုချင်ဘွယ် ဖုံးလွှမ်းအပ်ကာမှ နေပြည်တော်သို့ ကြွရောက်ရန် အချိန်တန်ပေလိမ့်မည်"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူလျက် နွေဦးပေါက်အခါကို စောင့်ဆိုင်းနေတော်မူခဲ့ရာ တပေါင်းလပြည့်သို့ တိုင်လတ်သော် ကြွတော်မူရန် အခါတန်ကြောင်း ကောင်းစွာရိပ်မိသိရှိတော်မူရကား(အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၃၀-မှစ၍ လာသောအတိုင်း) ဂါထာခြောက်ဆယ်တို့ဖြင့် ဘုရားကိုယ်တော်မြတ် ကပိလဝတ်နေပြည်တော်သို့ ကြွရောက်တော်မူရန် လမ်းခရီး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးများကို ချီးမွမ်းလျှောက်ထားလေ၏။ (အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၃၀-သို့ ပြန်လည် ကြည့်ရှုပါကုန်)။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ဥဒါယိကား လမ်းခရီး၏ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အတူးချီးမွမ်းလျှောက်ထား၏၊ ဤအချိန်ကား ကပိလဝတ်နေပြည်တော်သို့ သွားရောက်ရန် အချိန်ဖြစ်သည်"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူကာ ရဟန်္တာပေါင်း ထေရ်နှစ်သောင်း ခြုံရံအပ်လျက် မဆောမလျင် ကြွမြန်းခြင်းဖြင့် အတုရိတဒေသစာရီ ထွက်ချီကြွမြန်းတော်မူလေ၏။

အရှင်ကာဠဒေဝီယိ မထေရ်သူမြတ်သည် မြတ်စွာဘုရား ခရီးဒေသစာရီ ထွက်ကြွတော်မူသည်ကို သိရှိတော်မူကာ "ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးအား အသိပေးမှ သင့်တော်မည်"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ ကောင်းကင်လွှိုပ်ကျတက်ကာ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ ရွှေနန်းတော်၌ ထင်ရှားပေါ်တော်မူလေ၏။ မင်းကြီးသည် မထေရ်မြတ်ကိုမြင်ရလျှင်ပင် ဝမ်းမြောက်သောစိတ်ရှိလျက် သူမြတ်

တို့နှင့်သာ ထိုက်တန်သော ရာဇပလ္လင်၌ ထိုင်နေစေပြီးလျှင် မိမိအဘွက် စိမ်းအပ်သော ဆွမ်း, ဆွမ်းဟင်းများ သပိတ်အပြည့် ထည့်၍ မထေရ်မြတ်အား ဆက်ကပ်လေ၏။ အရှင်ကာဠဒေဝီယိ မထေရ်မြတ်က ဆွမ်းရတော်မူသောအခါ ထ၍ ကြွအံ့သော အခြင်းအရာကို ပြလေလျှင် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် "ဤနေရာမှာ ပင် ထိုင်၍ ဘုဉ်းပေးပါလော့ ချစ်သား...."ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မထေရ်မြတ်က "မြတ်သော မင်းကြီး.....မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်သို့ ရောက်မှ စားပါတော့အံ့"ဟု မိန့်ဆိုလေလျှင် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် "ချစ်သား.....ယခုအခါ မြတ်စွာဘုရား သည် အဘယ်မှာနည်း"ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ မထေရ်မြတ်က "မြတ်သောမင်းကြီး.....မြတ်စွာဘုရားသည် ယခုအခါ ရဟန္တာ ပေါင်း နှစ်သောင်းခြိုရံအပ်လျက် ဒါယကာမင်းကြီးတို့ကို တွေ့မြင် ရန် ခရီးဒေသစာရီ ထွက်ချီတော်မူလာပြီ"ဟု မိန့်ဆိုလေလျှင် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် "ချစ်သား....သင်ချစ်သားတို့သည် ယခု လှူကပ်အပ်သော ဆွမ်းကို ဤရွှေနန်းတော်၌ပင် ဘုဉ်းပေးတော် မူ၍ သားတော်ဘုရား ဤကပိလဝတ်နေပြည်တော်သို့ရောက်ဆိုက် တော်မူသည်တိုင်အောင် သားတော်ဘုရားအတွက် ဤရွှေနန်း တော်မှပင် ဆွမ်းဘောဇဉ်ကို ယူဆောင်ဆက်ကပ်တော်မူပါကုန်" ဟူ၍ တောင်းပန်လျှောက်ထားလေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စကို ပြီးပြီးလတ်သော် မြတ်စွာဘုရားအတွက် ဆောင်ယူ ဆက်ကပ်လာသော ဆွမ်းကို ခံယူပြီးနောက် တရားစကား ဟောကြားပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား ရှင်ကို မဖုံးမြှင်သေးမီကပင် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ ရွှေနန်းတော်နေ ဆွေတော်, မျိုးတော်, မှူးတော်, မတ်တော်-အစရှိသော သူအား လုံးကို မြတ်စွာဘုရားရှင်၌ သဒ္ဓါရွှန်းစို ကြည်ညိုစေလျက် သူခပ် သိမ်းတို့ ကြည့်နေစဉ်ပင် သပိတ်ကို ကောင်းကင်၌ ပစ်လွှင့်လိုက်၍ ကိုယ်တိုင်လည်း ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်ကာ ဆွမ်းတော်ကို ယူ ဆောင်ခဲ့၍ မြတ်စွာဘုရား၏ လက်တော်၌ ဆက်ကပ်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်တော်မူ၏။

မထေရ်မြတ်သည် ယူဇနာခြောက်ဆယ်ရှိသော ခရီးကို တနေ့လျှင် တယူဇနာကျ အတုရိတ ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီး၏ ရွှေနန်းတော်မှ ဆွမ်းကို ယူဆောင်၍ ဆက်ကပ်လေ၏။ (ဤကား ဘေဒဂ်ရဖို့ရန် ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းဝတ္ထုတည်း)။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

ထိုနောက်တချိန်ဝယ် မြတ်စွာဘုရားသည် အရိယသံဃာတော်တို့အလယ်၌ "ကာဠုဒါယီ ဤရဟန်းသည် ငါ့ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ ရွှေနန်းတော်နေ ဆွေတော်မျိုးတော် အားလုံးကို သဒ္ဓါရှိန်းစိုကြည်ညိုစေသူဖြစ်သည်"ဟု ဆင်ခြင်တော်မူ၍ အရှင်ကာဠုဒါယီမထေရ်မြတ်ကို—

> "တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ကုလပူ-သာဒကာနံ ယဒိဒံ ကာဠုဒါယီ = ရဟန်းတို့....ဆွေတော်မျိုးတော်တို့အား ငါဘုရား၌ သက်ဝင်ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြစ်စေကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့အနက် ကာဠုဒါယီရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ "ကုလပူသာဒက = ဆွေတော်မျိုးတော်တို့အား သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပွါးစေသောအရာ"ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်ကာဠုဒါယီမထေရ် အကြောင်းတည်း။

---

(၃၃) အရှင်ဗာကုလမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ အရှင်ဗာကုလမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ရှေးလွန်လေပြီးသောအခါ တသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌ အနောမဒဿီမြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မမူမီ ရှေးဦးကပင်

ပုဏ္ဏားမျိုးဌ ပဋိသန္ဓေ ယူနေဖြစ်ပွါးမှ အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် ဗေဒင်သုံးရပ် သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီးလျှင် ထိုဗေဒင်ကျမ်းများ၌ အနှစ်သာရကို မတွေ့ မမြင်ရကား "ငါသည် တမလွန်လောကကောင်းကျိုးကို ရှာကြံပေတော့အုံ့"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိ၍ တောင်ခြေတခုဝယ် ရသေ့ရဟန်း ပြုလုပ်ပြီးကာ အဘိညာဏ်ငါးရပ် သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို ရရှိလျက် ဈာန်ကို ဝင်စား မွေ့လျော်မှုဖြင့် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေလေ၏။

ထိုအခါ အနောမဒဿီဘုရားအလောင်းတော်သည် သမ္ဘည္ဘတရွေဉာဏ်တော်ကိုရရှိကာ လူသုံးပါး၌ ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်တော်မူ၍ အရဟတ္တသံဃာအပေါင်း ခြံရံလျက် ဒေသစာရီ ကြွချီလှည့်လည်တော်မူလေ၏။ အရှင်ဗာကုလအလောင်းရသေ့သည် "လောကဝယ် ဘုရား, တရား, သံဃာ ရတနာသုံးပါး ထင်ရှားပွင့်ထွန်းလာပြီ"ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရ၍ အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရားရှင်အထံတော်သို့ သွားရောက်ကာ တရားတော်ကို နာကြားရလေလျှင် တရားဒေသနာအဆုံး၌ သရဏဂုံသုံးပါးကို ခံယူဆောက်တည်သူ ဖြစ်ပါသော်လည်း မိမိ၏တောင်ခြေသခ်ိမ်းကျောင်းကို မစွန့်နိုင်သဖြင့် ထိုတောင်ခြေသခ်ိမ်းကျောင်း၌ပင် ရသေ့ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် နေထိုင်လေ၏၊ အခါမပြတ်လည်း ဘုရားဖူးရန် သွားရောက်၍ တရားတော်ကို နာကြားလေ၏။

တနေ့သ၌ အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မှာ လေနာရောဂါ ဖြစ်ပွါးလာလေ၏။ ရသေ့သည် ဘုရားဖူးရန် လာလတ်သည်တွင် "မြတ်စွာဘုရားရှင် မမာမကျန်းဖြစ်နေသည်" ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရ၍ "အရှင်ဘုရား....အဘယ်ရောဂါ အနာပါနည်း ဘုရား"ဟု မေးလျှောက်လေ၏၊ "ဝမ်းလေနာတည်း"ဟု ဖြေဆိုပြန်ကြားအပ်လေသော် ရသေ့သည် "ဤအခါကား ငါ့အဖို့ရာ ကောင်းမှုပြုရန် အခါကောင်းတည်း" ဟု ကြံစည်အောက်မေ့ကာ တောင်ခြေသို့ သွားရောက်၍ အထူးထူးသောဆေးတို့ကို ဖော်စပ်ပြီးလျှင် "ဤဆေးကို မြတ်စွာဘုရားအား ဆက်ကပ်တော်မူကြပါ ဘုရား"ဟု အလုပ်အကျွေး

မထေရ်လက်သို့ ဆက်ကပ် အပ်နှင်းခဲ့လေ၏။ ထိုဆေးကို သုံးဆောင်တော်မူလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်ခွဲ စွဲကပ်သောဝမ်းလေနာသည် အပြီးတိုင် ငြိမ်းစဲ ပျောက်ကင်းလေ၏။

ရသေ့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ကျန်းမာတော်မူသောအခါ၌ ဘုရားရှင် ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် "မြတ်စွာဘုရား....ဘပည့်တော်၏ဆေးဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ကျန်းမာတော်မူခြင်းသည် ဖြစ်ခဲ့ပါပြီ၊ ထိုကောင်းမှု၏ အကျိုးဆက်ကြောင့် ဖြစ်လေရာရာ သံသရာဘဝ၌ ဘပည့်တော်၏ ကိုယ်ခန္ဓာဝယ် နှားနို့တကြိမ်ညှစ် ကာလမျှလည်း အနာရောဂါ မဖြစ်ပါစေသား" ဟု ဆုတောင်းစကား လျှောက်ထားလေ၏။ ဤသည်ကား အရှင်ဗာကုလအလောင်း သူတော်ကောင်း၏ ထိုဘဝ၌ ပြုအပ်သော ကောင်းမှုအထူး ဖြစ်ပေသည်။

အနာဂင်းသောအရာ တေဒဂ်ဆုတောင်းခြင်း

ထို အရှင်ဗာကုလအလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ဖြစ်၍ တသန်ရှည်လျားစွာ အခါကာလပတ်လုံး နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီမင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသား ဖြစ်လတ်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို အနာဂင်းသောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အဓိကာရကောင်းမှု (ရှေး ဖော်ပြရာပါ မဟာသာဝကအံ့လောင်းလျာကြီးများနည်းတူ) ပြုလုပ်၍ ထို အနာဂင်းသောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = အပ္ပါဗာဝ တေဒဂ်ရာထူးကို ဆုတောင်းပတ္ထနာမှ ပြုလေ၏၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

တဖန် ရသေ့ဘဝ ဆေးကုသခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် (ဤကမ္ဘာမှအထက် ကိုးဆယ့်တကမ္ဘာထက်ဝယ်) ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မမူမီ ရှေးဦးကပင် ဗန္ဓုမတိမြို့ဝယ် ပုဏ္ဏားမျိုး၌ ဖြစ်လတ်၍ ရှေးနည်းအတူပင် ရသေ့ရဟန်းပြုလုပ်ကာ ဈာန်ရဟုဂ္ဂုလ်ဖြစ်လျက် တောင်ခြေ၌ ခြုံးသာစွာ နေထိုင်လေ၏။

ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည်လည်း သမ္ဘည္ဘတရွေဉာဏ်တော်ကို ရရှိကာ လူသုံးပါး၌ ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်တော်မူ၍ ရဟန်းသံဃာတော်ပေါင်း (၆၀၀၀၀၀) ခြောက်သန်းရှစ်သိန်း ခြိုရံလျက် ဗန္ဓုမတိ မင်းနေပြည်ကို အမှီပြုကာ ခမည်းတော် ဗန္ဓုမ-မင်းတရားအား ချီးမြှောက်မှု ပြုတော်မူလျက် ခေမ-မည်သော မိဂဒါဝုန်တောတွင် သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူ၏။

ထိုအခါ ဤအရှင်ဗာကုလအလောင်း ရသေ့သူတော်ကောင်းသည် လောကတွင် မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူကြောင်းကို ကြားသိရ၍ ဘုရားရှင်ထံမှောက်သို့ သွားရောက်ဆည်းကပ်ကာ တရားတော်ကိုနာရသဖြင့် သရဏဂုံ ခံယူဆောက်တည်သူ ဖြစ်ပါသော်လည်း မိမိ၏ ရသေ့ရဟန်းအဖြစ်ကို မစွန့်နိုင်ပဲ တောင်ခြေသခ်မ်းကျောင်း၌ပင် ရသေ့ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် နေထိုင်လျက် အခါမပြတ် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဆည်းကပ်ပြုစုရန် သွားရောက်လေ၏။

ထိုနောက် တနေ့သ၌ ဟိမဝန္တာဝယ် အဆိပ်ပင်များ ပွင့်ကြသဖြင့် ထိုအဆိပ်ပင် အဆိပ်ပွင့်တို့ကို တိုက်ခတ်လာသော လေအတွေ့ကြောင့် (မြတ်စွာဘုရားနှင့် အဂ္ဂသာဝကာ မထေရ်မြတ် နှစ်ပါးတို့ကို ချန်လှပ်၍) ကြွင်းကျန်သော ရဟန်းအားလုံးတို့၏ ကိုယ်မှာ ပြင်းစွာသော ဦးခေါင်းနာရောဂါ စွဲကပ်ဖြစ်ပွားခဲ့ လာလေ၏။ ရသေ့သူမြတ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဆည်းကပ်ပြုစုရန် လာလတ်သည်ရှိသော် ရဟန်းတော်များ ခေါင်းမြီးခြုံ၍

လျောင်းနေတော်မူကြသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ "အရှင်ဘုရားတို့..... ရဟန်းသံဃာတော်၏ကိုယ်မှာ အဘယ်သို့သော မကျန်းမမာမှု ဖြစ်ရှိပါသနည်း"ဟု မေးမြန်းလေ၏။ "ငါ့ရှင်ရသေ့....ရဟန်း သံဃာတို့မှာ အဆိပ်မြက်ပွင့် ဘေးဒဏ်သင့်သောရောဂါဖြစ်ရှိနေ၏"ဟု ဖြေကြားလေလျှင် ရသေ့သူတော်စင်သည် "ဤဒုဒါကား ငါ့အဖိုရာ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ ဝေယျာဝစ္စပြု၍ ကောင်းမှုကိုဆည်း ပူးရန် လျော်ကန်သင့်မြတ်သောအခါတည်း"ဟု ကြံစည်အောက် မေ့ကာ မိမိ၏အာနုဘော်ဖြင့် ဆေးအမျိုးမျိုးတို့ကို စုဆောင်း, ဖော်စပ်ပြီးလျှင် ရဟန်းသံဃာတော်အား လူဒါန်းဆက်ကပ် လေ၏၊ ထိုဆေးကို နမ်းရှုရုံမျှဖြင့်ပင် ရဟန်းတော်အားလုံး တို့၏ ရောဂါသည် တခဏချင်း ပျောက်ကင်းငြိမ်းစဲ၍ သွား လေ၏။

ကျောင်းတိုက်အိုကို မွမ်းမံပြင်ဆင်ခြင်း

ထိုရသေ့သူမြတ်သည် အသက်တမ်းအတိုင်း လူ့ပြည်၌နေ၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ဖြစ်ပြီးလျှင် ကိုးဆယ့် တကမ္ဘာ အခါကာလတို့ပတ်လုံး နတ်ပြည်,လူ့ပြည်တို့၌ ကျင် လည်ကျက်စားလျက် ကဿပမြတ်စွာ သာသနာခေတ်သို့ ရောက် လတ်သော် ဗာရာဏသီပြည်ဝယ် အမျိုးကောင်းသား ဖြစ်လာ၍ အိမ်ရာကိုစိုးအုပ် နေထိုင်စဉ် တနေ့သ၌ "ငါ၏နေအိမ်ကား အားနွဲ့၏၊ ပစ္စန္တရစ်သို့ သွားရောက်ကာ သစ်အဆောက်အဦးများ ကို ယူဆောင်ခဲ့ကာ အိမ်သစ်ဆောက်လုပ်ပေအုံ"ဟု လက်သမား များနှင့် အတူတကွ ပစ္စန္တရစ်သို့ သွားလေသော် လမ်းခရီး အကြားဌ၌ ကျောင်းတိုက်အိုကြီး တတိုက်ကို တွေ့မြင်ရ၍ "ငါ၏ အတွက် အိမ်သစ်ဆောက်ရန်အမှု ရှိပစေဦး (=ဆိုင်းထား ဦးမည်)၊ ငါ့အိမ်သည် ငါနှင့်အတူတကွ သံသရာတလျှောက် လိုက်ပါလိမ့်မည် မဟုတ်၊ တစုံတရာအမှုကို ပြုလုပ်လျှင် ကိုယ်နှင့် ထက်ကြပ်မကွာ သံသရာတလျှောက် လိုက်ပါမည့်ကောင်းမှုကို သာ အလျင်လက်ဦး ပြုသင့်၏"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ ထိုအဖော် ခေါ်လာသည့် လက်သမားများကိုပင် သစ်အဆောက်အဦးများကို

တောမှယူဆောင်စေ၍ ထိုကျောင်းတိုက်အိုကြီး၌ ဥပုသ်အိမ်အသစ်, ဆွမ်းစားကျောင်းအသစ်, မီးတင်းကုပ်အသစ်, စင်္ကြံအသစ်, ချွေးအောင်းရုံအသစ်, ကပ္ပိယကုဋိအသစ်, ဝစ္စကုဋိအသစ်, အာရောဂျသာလာ = ကျန်းမာရေး ဆေးကျောင်းအသစ်များကို ဆောက်လုပ်စေကာ သံဃာအား လှူဒါန်းလေ၏။ ရဟန်းသံဃာတော်များ သုံးဆောင်နိုင်သည့် စားဆေး,သောက်ဆေး,ရှူဆေး-စသော ဆေးအမျိုးမျိုးကိုလည်း အလုံးစုံစီမံထားရှိကာ သံဃာတော်အား လှူဒါန်းလေ၏။

(၁) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအရှင်ဗာကုလအလောင်း သူတော်ကောင်း အမျိုးသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ ဗုဒ္ဓနှစ်ရအသခ်ေယျ (ကဿပမြတ်စွာဘုရားနှင့် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရား = ဤနှစ်ဆူသော ဘုရားရှင်တို့၏အကြား မရေမတွက်နိုင်သော နှစ်ပရိစ္ဆေဒ အခါကာလ)ပတ်လုံး နတ်ပြည်,လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မမူမီ ရှေးဦးကပင် ကောသမ္ဗီပြည် သူဌေးကြီး၏ အိမ်၌ ပဋိသန္ဓေ ယူနေလေသည်၊ ထိုအမျိုးကောင်းသား ပဋိ-သန္ဓေ ယူနေသောနေ့မှ စ၍ ထို သူဌေးအိမ်မှာ လာဘ်လာဘအထွတ်အထိပ်, ကောင်းသောသတင်း ကျော်စောခြင်းအထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိလေသည်။ ထိုနောက် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ မိခင်သူဌေးကတော်သည် သားကို ဖွားမြင်ပြီးလျှင် "ငါ၏သား ဤသူငယ်သည် ဘုန်းကံကြီးမားသူ အဓိကာရကောင်းမှု ပြုခဲ့သူ ဖြစ်သည်၊ ထိုသည့် ငါ့သား အသက်ရှည်ကြာ အနာဂင်း၍ တည်ရှိနေသမျှ ကာလပတ်လုံး ငါတို့အား စည်းစိမ်ဥစ္စာကို ပေးစွမ်းမည့်သား ဖြစ်သည်၊ မွေးဖွားသောနေ့မှာပင် ယမုနာမြစ်ကြီး၌ ရေချိုးသောသူငယ်တို့သည် အသက်ရှည်ကြာ အနာဂင်းကုန်၏"ဟု ကြိုစည်ဆင်ခြင်၍ ထိုသူငယ်ကို ယမုနာမြစ်သို့ ရေချိုးရန် အခမ်းအနားဖြင့် ပို့စေလေ၏၊ (မဇ္ဈိမနိကာယ်ဆောင် မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ်တို့ အလိုအားဖြင့် မွေးဖွားပြီးနောက် ငါးရက်မြောက်၌

ဦးခေါင်းဆေးရ၍ မြစ်ရေကစားရန် ထို သူငယ်ကို ပို့စေလေ သည်)။

ထို ယမုနာမြစ်၌ အထိန်းတော်ကြီးက သူငယ်ကို ငုပ်ချည် ပေါ်ချည်ပြုလျက် ရေကစားနေစေစဉ်ပင် ငါးကြီးတကောင် သည် သူငယ်ကို မြင်၍ "ဤဝတ္ထုကား ငါ၏အစာတည်း"ဟု အောက်မေ့မှတ်ထင်ကာ ခံတွင်းကို ဖွင့်လျက် (= ဟလျက်) သူငယ်ရှိရာသို့ ချဉ်းကပ်လာလေ၏။ အထိန်းတော်ကြီးသည် ကြောက်လန့်၍ သူငယ်ကို စွန့်ပစ်ကာ ပြေးသွားလေလျှင် ငါးကြီး သည် သူငယ်ကို မျိုလေ၏။

သူငယ်သည် ဘုန်းကံကြီးမားသူ ဖြစ်ရကား ဆင်းရဲဒုက္ခသို့ မရောက်ပဲ အိပ်ရာတိုက်ခန်းသို့ ဝင်၍ လျှောင်းရသကဲ့သို့ ဖြစ်လေ ၏။ (သာမည သူငယ်ကယောက်ဖြစ်က ငါးအမျိုခံရလျှင်ပင် သေလွန်သွားနိုင်သော်လည်း ၍ သူငယ်မှာမူ နောက်အခါ ဗာကုလရဟန္တာမထေရ် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊ ထိုသို့ ထိုသူယောင် သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လတ္တံ့သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ အာနုဘော်ကြောင့် ထိုသူယော် မသေပဲ အသက်ချမ်းသာရသည်။ ၎င်တန်ခိုးဂုဏ်မျိုးကို ဉာဏပိ‌ပ္ပါရဂုဏ်ဟု ခေါ်၏)။ ငါးကြီးသည် သူငယ်၏ တန်ခိုးအရှိန်ကြောင့် လောလောပူသည့် သံတွေ့ခဲကို မျိုမိသည့် ပမာ ပြင်းစွာပူလောင်၍ အလွန်လျင်သော အဟုန်ဖြင့် ယူဇနာ သိုးဆယ်တိုင်တိုင် ပြေးသွား၍ ဗာဒ္ဓရာဏသီမြို့နေ တံငါသည်၏ ပိုက်ကွန်တွင်းသို့ ဝင်မိလေ၏။ အထူးအားဖြင့်—ငါးကြီးများ ပိုက်ကွန်၌မိလျှင် တမင်သတ်မှ သေကြမြဲမမှတာ ဖြစ်သော်လည်း ၎င်ငါးကြီးကား သူငယ်၏ တန်ခိုးအရှိန်ကြောင့် ပိုက်ကွန်မှ ထုတ် လိုက်လျှင်ပင် မထုရ, မရိုက်ရပဲ သူ့အလိုလို သေ၍ သွားလေ၏။ ထို့ပြင်လည်း တံငါသည်တို့သည် ငါးကြီးများကို ရကြလျှင် အစုစု ခွဲစိတ်ပြီးမှ ရောင်းချကြမြဲ မမှတာဖြစ်သော်လည်း ထိုငါးကြီးကိုမူ သူငယ်၏ အာနုဘော်ကြောင့် အစုစု မခွဲမစိတ်ပဲ ငါးအကောင် လိုက်ပင် ထမ်းပိုးဖြင့် ထမ်းဆောင်၍ "ဌေတထောင်ဖြင့် ဝယ်ယူမှ

ပေးကြမည်”ဟု ပြောဆိုကြလျက် မြို့တွင်းခ္ဒ လည်ပတ်ကြကုန်၏၊ တဦးတယောက်မျှ မဝယ်ယူနိုင်ချေ။

အထူးအားဖြင့် ထိုဗာရာဏသီမြို့မှာ ကုဋေရှစ်ဆယ် ကြွယ်ဝလျက် သား, သမီး မဖြစ်ထွန်းသော သူဌေးကြီး အိမ်ထောင်တခု ရှိလေသည်၊ ထို သူဌေးအိမ်တံခါးဝသို့ ရောက်လျှင် အိမ်သူအိမ်သားတို့က - ထိုငါးကြီးအဖိုးကို မေး၍ အသပြာတထောင် ပေးကာ ဝယ်ယူကြလေ၏။ သူဌေးကတော်ကြီးသည်လည်း အခြားသော နေ့များ၌ သား, ငါးကို ကိုယ်တိုင်မစီမံသော်လည်း ထိုနေ့ကား သူငယ်၏ အာနုဘော်ကြောင့် သူဌေးကတော်ကြီး ကိုယ်တိုင် ထိုငါးကြီးကို ခွဲစိတ်ချက်ပြုတ်ရန် စဉ်းတီးပျဉ်ချပ်၌ တင်၍ ခွဲစိတ်လေသည်၊ အခြားသော မိန်းမတို့သည် ငါးကို ခွဲစိတ်ကြလျှင် ဝမ်းဖက်မှ ခွဲစိတ်ကြမြဲ ဖမ္မတာဖြစ်သော်လည်း သူဌေးကတော်ကြီးကား ထိုငါးကို ကျောဖက်မှ ခွဲစိတ်လေလျှင် ငါး၏ဝမ်း၌ ရွှေအဆင်းရှိသော သူငယ်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားရဝမ်းသာစွာ “ငါသည် ငါ၏ဝမ်းတိုက်၌ သားကို ရအပ်လေပြီ”ဟု ကျေးရင့်ပြောဆိုကာ သူငယ်ကို ပွေ့ချီ၍အိမ်ရှင်သူဌေးကြီးထံသို့ သွားရောက်လေ၏။ သူဌေးကြီးသည် ထိုခဏမှာပင် မြို့တွင်းခ္ဒ ထိုအကြောင်းကို စည်လည်စေပြီးနောက် သူငယ်ကို ယူဆောင်၍ ဗာရာဏသီမင်းကြီးထံသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် “အရှင်မင်းကြီး... အကျွန်ုပ်သည် ငါးဝမ်းတိုက်၌ သူငယ်ကို ရအပ်ပါပြီ၊ အသို့ပြုကြရပါမည်နည်း”....ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ ဗာရာဏသီမင်းကလည်း ငါး၏ဝမ်း၌ အနာမဲ့ကာ ချမ်းသာစွာနေနိုင်သော ဤသူငယ်ကား ကေန္ဒ ဘုန်းကံကြီးမားသူ ဖြစ်ပေသည်၊ ထိုသူငယ်ကို သင်သူဌေးကြီးပင် ကျွေးမွေးပြုစုလော့”ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။

ဗာကုလ-ဟု အမည်တွင်ခြင်း

မိဖုရားဖြစ်သည့် ကောသမ္ဗီသူဌေးအိမ်ကလည်း “ဗာရာဏသီပြည်၌ သူဌေးအိမ်တအိမ်မှာ ငါးဝမ်းတိုက်မှ သူငယ်ကို ရရှိသတဲ့”ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရ၍ မိဖုရား

ဖြစ်ကြသည့် ကောသမ္ဗီသူဌေး ဇနီးမောင်နှံတို့သည် ဗာရာဏသီပြည်သို့ သွားရောက်ကြလေ၏။ ဗာရာဏသီပြည်သို့ ရောက်သော အခါ သူဝယ်၏ မွေးမိခင်သည် အဆင်တန်းဆာဆင်ပင်လျက် မြေးရှင်ပျော်ပါး ကစားစေအပ်သော (မိမိ၏သား) သူဝယ်ကို မြင်ရလျှင် "ဤသူဝယ်ကား အလွန်နှစ်သက်ဖွယ်ရှိစွာ"ဟု ချီးမွမ်းကာ မိမိ၏သားဖြစ်ကြောင်းကို ပြောကြားလေ၏။ ထိုနောက် သူဌေးကတော်နှစ်ယောက်တို့ သူ့သား ဝါသား အငြင်းပွါးကြသည်မှာ—

(ကျေးမယ်တော်) ဤသူဝယ်ကား ကျွန်ုပ်၏သား ဖြစ်သည်။

(မွေးမယ်တော်) သင်သည် အဘယ်အရပ်၌ ဤသားကို ရအပ်သနည်း။

(ကျေးမယ်တော်) ငါးဝမ်းတိုက်၌ ငါရအပ်ပေသည်။

(မွေးမယ်တော်) ထိုသို့ဖြစ်လျှင် (= ဒီလိုဆိုလျှင်) ဤသူဝယ်သည် သင်၏သား မဟုတ်၊ ငါ့သား ဖြစ်သည်။

(ကျေးမယ်တော်) သင်သည် ဤသားကို အဘယ်အရပ်၌ ရအပ်သနည်း။

(မွေးမယ်တော်) ငါသည် ဤသားကို ဆယ်လကြာ ဝမ်းဖြင့် လွယ်ဆောင်၍ မွေးဖွား အပ်ပါသည်၊ ထိုသို့ မွေးဖွားပြီးနောက် ထို ငါ့သားကို ယမုနာမြစ်၌ ရေချိုးကစား စေအပ်စဉ် ငါးကြီးသည် ငါ့သားကို မျိုး၍ သွားခဲလသည်။

(ကျေးမယ်တော်) သင့်သားကို အခြားငါးက မျိုအပ်ပါလိမ့်မည်၊ ဤသားကိုကား ငါသည် ငါး ဝမ်း၌ အမှန်တကယ်ရအပ်ပါသည်—

ဤသို့စသည်ဖြင့် မွေးမယ်တော်နှင့်ကျွေးမယ်တော် သူဌေးကတော် နှစ်ယောက်တို့သည် သူ့သား ငါ့သား အငြင်းပွါးကြလျက် နှစ်ယောက်လုံးပင် ဗာရာဏသီ မင်းကြီးထံ အဆုံးအဖြတ် ခံယူရန် နန်းတော်သို့ သွားရောက်ကြလေကုန်၏။

ဗာရာဏသီမင်းသည် "ဤကောသမ္မီ သူဌေးကတော်ကား ဆယ်လတို့ပတ်လုံး ဝမ်းကြာတိုက်ဖြင့် ဆောင်ပိုက်ခဲ့သူ ဖြစ်သောကြောင့် ထိုသူဌေးကတော်ကို အမိမဟုတ် ဟူ၍လည်း မဆုံးဖြတ်နိုင်၊ ငါးကို ဝယ်ယူသောသူတို့မည်သည် အညို့, အသည်း-စသည်တို့ကို အပြင်သို့ထုတ်၍ ဝယ်ယူရိုးထုံးတမ်း မရှိ = ဝမ်းတွင်းပါ ပစ္စည်းနှင့်တကွသော ဝယ်ယူရိုးဖြစ်သောကြောင့် ထိုငါး၏ဝမ်းဌ ရအပ်ရကား ဤဗာရာဏသီသူဌေးကတော်ကိုလည်း အမိမဟုတ် ဟူ၍ မဆုံးဖြတ်နိုင်၊ ဤသူငယ်ကား ကောသမ္မီသူဌေးကတော်၏ အဖို့ အကြင်သား ဖြစ်၍ ဗာရာဏသီသူဌေးကတော်၏အဖို့မူ ဒိန္နကသား ဖြစ်လေသည်၊ သို့ရကား သူငယ်သည် ကောသမ္မီသူဌေး အိမ်, ဗာရာဏသီသူဌေးအိမ် = နှစ်အိမ်လုံး၏ အမွေခံသား ဖြစ်စေ"ဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်လေ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ သူဌေးအိမ် နှစ်အိမ်လုံးတို့ပင် လာဘ်လာဘအထွတ်အထိပ်, ကောင်းသောသတင်း ကျော်စောခြင်း အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိကြလေကုန်၏။ ထိုသူငယ်၏အမည်ကိုလည်း သူဌေးအိမ် နှစ်အိမ်လုံးကပင် ချမ်းသာစွာ ကြီးပြင်းစေအပ်သောကြောင့် "ဗာဂုလဂုမာရ = ဗာဂုလသူဌေးသား"ဟူ၍ မှည့်ခေါ်ကြကုန်၏။

ဗာဂုလသူဌေးသား၏ စည်းစိမ်

ထိုဗာဂုလသူဌေးသား အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သည်ရှိသော် ကောသမ္မီပြည်, ဗာရာဏသီပြည် နှစ်ပြည်လုံးဌပင် မယ်တော်ခမည်းတော်တို့က စံအိမ်ပြာသာဒ် သုံးဆောင်စီ သုံးဆောင်စီ ဆောက်လုပ်စေကြ၍ ကခြေသည်မောင်းမမိသီ များစွာတို့ကို ပြိုစုဖျော်ဖြေ ခစားစေကြလေကုန်၏၊ ဗာဂုလသူဌေးသားသည် တမ္ဘာ တမ္ဘာဌ လေးလ လေးလသာ စံနေ၏။ ဗာဂုလသူဌေးသား

တမ္ဘိုဋ္ဌ လေးလပတ်လုံး သူဌေးစည်းစိမ်ကို ခံစံသုံးဆောင်နေထိုင်ပြီးလတ်သော် ပေါင်းကူးလှေကြီးတို့၌ မရှာပ်ကြီးစွာ ဆောက်လုပ်စေပြီးလျှင် ထိုမရှာပ်၌ သူဌေးသားဗာကုလကို ကခြေသည် မောင်းမမိသံများနှင့်တကွ တင်ဆောင်၍ ကြီးစွာသော အခမ်းအနားဖြင့် အခြားမြို့သို့ ပို့စေကြလေသည်။ ဗာကုလသူဌေးသားသည် ကြီးစွာသော သူဌေးစည်းစိမ်ကို ခံစားသုံးဆောင်လျက် လေးလရှိမှ အခြားမြို့သို့ ရောက်ဆိုက်လေသည်။

ထိုအခြားမြို့မှာ နေထိုင်ကြရသည့် ကခြေသည် မောင်းမမိသံ-တို့သည် "နှစ်လ(၂-လ)တာ အချိန်ဖြင့် ငါတို့အရှင်သူဌေးသားသည် လမ်းထက်ဝက်သို့ ရောက်ဆိုက်တော်မူလာလိမ့်မည်"ဟု လမ်းထက်ဝက်ကပင် ခရီးဦးကြိုနှင့်ကြ၍ ဗာကုလသူဌေးသားကို ဝိုင်းဝန်းဖျော်ဖြေ ပြုစုယုယကြကာ နှစ်လ(၂-လ)တာအချိန်ဖြင့် မိမိတို့မြို့သို့ ရောက်အောင်ဆောင်ယူခဲ့ကြလေ၏၊ လိုက်၍ပို့သော မြို့မှ ကခြေသည်မောင်းမမိသံတို့သည် လမ်းထက်ဝက်ကပင် မိမိတို့မြို့သို့ ပြန်ကြရကုန်၏။ ထိုရောက်သောမြို့၌ ဗာကုလသူဌေးသားသည် လေးလကြာ သူဌေးစည်းစိမ်ကို ခံစားသုံးဆောင်နေထိုင်ပြီးလျှင် ထိုနည်းအတိုင်းပင် အခြားမြို့သို့ သွားပြန်လေ၏။ ဤသို့လျှင် ဗာကုလသူဌေးသားသည် အလွန်ကြီးစွာသော သူဌေးစည်းစိမ်ကို ခံစားသုံးဆောင်လျက် ချမ်းသာစွာ နေထိုင်ခဲ့ရာ အသက်အရွယ် အနှစ်ရှစ်ဆယ် တင်းတင်း ပြည့်သောအချိန်သို့ ရောက်ခဲ့လေ၏။

ဗာကုလသူဌေးသား ရဟန်းပြု၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း

ဗာကုလသူဌေးသား အသက်ရှစ်ဆယ် အရွယ်တင်းတင်း ပြည့်လတ်သောအခါ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် သမ္ဘဝုတဉာဏ်တော်ကို ရရှိကာ ဘုံသုံးပါးခွဲ ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်တော်မူပြီးလျှင် ဓမ္မစက္ကြာတရားဦး ဟောတော်မူပြီးနောက် အစဉ်သဖြင့် ခရီးဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူရာ ကောသမ္ဗီ

ပြည်သို့ ရောက်ဆိုက်တော်မူလာလေ၏၊ (မဇ္ဈိမဘာဏကမထေရ်တို့အလို ဗာရာဏသီပြည်သို့ ရောက်ဆိုက်တော်မူလာလေ၏)။ ဗာကုလသူဌေးသည်လည်း "မြတ်စွာဘုရားရှင် မိမိတို့မြို့သို့ ရောက်ဆိုက် ကြွချီတော်မူလတ္တံ့"ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရလျှင် ရှေးအမိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံက တိုက်တွန်းလှုံ့ဆော်အပ်ရကား များစွာသော နွံသာ,ပန်းတို့ကို ယူဆောင်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်၍ တရားနာလေသော် သဒ္ဓါဘရား ကြီးမားစွာဖြစ်ကာ သာသနာဝန်ထမ်း ရဟန်းပြုလေ၏။ ထိုဗာကုလမထေရ်သည် ခုနစ်ရက်သာလျှင် ပုထုဇဉ်ဖြစ်လျက် ရှစ်ရက်မြောက်အရုဏ်၌ ပဋိသम्भिဒါပတ္တ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူလေသည်။

ထိုအခါ ဗာရာဏသီပြည်, ကောသမ္ဗီပြည် = နှစ်ပြည်မှာရှိကြသည့် အရှင်ဗာကုလမထေရ်၏ လူဖြစ်စဉ်အခါ အလုပ်အကျွေးအဖျော်အဖြေ ကခြေသည် မောင်းမမိသံတို့သည် မိမိတို့မိဖုရားမိန်းသို့ ပြန်လာကြ၍ ထိုမိဖုတို့အိမ်၌ နေထိုင်ကြရင်းပင် သက်နှုံးတို့ကို ချုပ်လုပ်၍ အရှင်ဗာကုလမထေရ်မြတ်ထံ ဖိုသလ္လာဒါနုံးကြလေ၏။ မထေရ်မြတ်သည် လ-ဝက် (= တပက္ခ) ပတ်လုံး ကောသမ္ဗီမြို့၌ နေသူတို့က ပိုသလ္လာဒါနုံးသော သက်နှုံးကို သုံးဆောင်တော်မူ၏၊ အခြား လ-ဝက်(တပက္ခ)ပတ်လုံး ဗာရာဏသီပြည်၌ နေသူတို့က ပိုသလ္လာဒါနုံ သော သက်နှုံးကို သုံးဆောင်တော်မူ၏။ ဤနည်းဖြင့် နှစ်မြို့နေသူတို့က လ္လာဒါနုံးသည့်သက်နှုံးကို လ-ဝက်စီ အလဲအလှယ် သုံးဆောင်တော်မူ၏။ ဤနည်းဖြင့်ပင် ဗာရာဏသီ, ကောသမ္ဗီ= နှစ်ပြည်တို့၌ မွန်မြတ်သောဝတ္ထု ပေါ်ပေါက်တိုင်း ပေါ်ပေါက်တိုင်း အရှင်ဗာကုလမထေရ်မြတ်အထံသို့သာ ပိုဆက်လှူဒါနုံးအပ်လေ၏။

(ဂ) ဒေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

အရှင်ဗာကုလမထေရ်မှာ နှစ်ပေါင်းရှစ်ဆယ်ကြာ အိမ်ရာတည်ထောင် လူဘောင်၌နေစဉ် လက်နှစ်ချောင်းဖြင့် နွံသာစိုင်

နှံ့သာခဲကို ကောက်ယူကာ နှမ်းရှုသည့်အချိန် (= နှံ့သာတရ အချိန်) မျှလောက်သော်မှလည်း တစုံတရာ အနှာဟူ၍ မဖြစ်ခဲ့ စဘူး၊ အနှစ်ရှစ်ဆယ်မြောက်၌ ချမ်းသာစွာ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်တော်မူခဲ့လေသည်၊ ရဟန်းဖြစ်သောအခါမှာလည်း အရှင်ဗာကုလမထေရ်၏အဖို့ရာ အနည်းငယ်မျှသော အနှာရောဂါဟူ၍ မရှိသည့်ပြင် ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် ချို့တဲ့ခြင်းဟူ၍လည်း အလျင်း မရှိချေ၊ ထိုကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ အရိယသံဃာတော်အား ဇေတဝန်ဘွဲ့ထူး ချီးကျူးသော ဓမ္မသဘင်ဝယ် အရှင်ဗာကုလမထေရ်မြတ်ကို—

"တေဒဂ္ဂ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ အပ္ပါ-ဗာဓာနံ ယဒိဒံ ဗာကုလော = ရဟန်းတို့...အနှာရောဂါ ကင်းကြသည့် ငါ၏ဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် ဗာကုလရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ "အပ္ပါဗာဓ = အနှာရောဂါ ကင်းသောအရာ"ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူးဌာန ထားတော်မူလေ၏။

အရှင်ဗာကုလ၏ အုံ့ဩဖွယ်များ

၅၂ အရာ၌ အရှင်ဗာကုလမထေရ်၏ အုံ့ဩဖွယ်တို့ကို ဥပရိ-ပဏ္ဏာသ ဗာကုလသုတ်မှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြပါဦးအုံ—

အခါတပါး၌ အရှင်ဗာကုလမထေရ်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူစဉ် ထိုအရှင် ဗာကုလ၏ ရှေးလူ့ဘဝက မိတ်ဆွေဖြစ်သော အစေလကဿပ သည် (= အဝတ်မလွှမ်းသော ကဿပသူည) အရှင်ဗာကုလ မထေရ်ထံသို့ လာရောက်၍ ဝမ်းမြောက်ဖွယ်စကား ပြောကြား ပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေပြီးသော် အရှင်ဗာကုလ မထေရ်ကို "ငါ့ရှင်ဗာကုလ...သင် ရဟန်းပြုသည်မှာ အဘယ်မျှ ကြာပြီနည်း" ဟု မေးလေ၏။ အရှင်ဗာကုလမထေရ်မြတ်က "ငါ့ရှင်...ငါရဟန်းပြုသည်မှာ အနှစ်ရှစ်ဆယ်ရှိပြီ" ဟု ဖြေတော်

မူလေလျှင် အစေလကဿပသည် အရှင် မာကုလမထေရ်ကို "ဤအနှစ်ရှစ်ဆယ်အတွင်းမှာ ဘယ်နှစ်ကြိမ် မေထုန်အကျင့်ကို သင်မှီဝဲဘူးသနည်း" ဟု ရှင်းပြ ရှင်သီးစွာ သာသနာပြင်ပ ဗာဟိရက ရဟန်းတုဝိုဝိ မေးမြန်းလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်မာကုလမထေရ်သည် ဤ ဆိုလတ္တံ့သော အတိုင်း မိမိ၏ အုံ့ဩဖွယ်တို့ကို ဟောကြားမိန့်ဆိုတော်မူလေ၏၊ မိန့်ဆိုတော်မူပုံမှာ—

(၁) ငါ့ရှင်ကဿပ.... ငါ့ကို "ငါ့ရှင်မာကုလ.... ဤအနှစ်ရှစ်ဆယ်အတွင်းမှာ ဘယ်နှစ်ကြိမ် မေထုန်အကျင့်ကို သင်မှီဝဲဘူးသနည်း" ဟု ရှင်းပြရင့်သီးစွာ မမေးမြန်းသင့်၊ ငါ့ရှင်ကဿပ.... ငါ့ကို "ငါ့ရှင်မာကုလ....သင့်၏ စိတ်သန္တာန်မှာ ဤအနှစ်ရှစ်ဆယ်အတွင်း ကာမဂုဏ်နှင့်စပ်သော အမှတ်သညာ ဘယ်နှစ်ကြိမ် ဖြစ်ဘူးသနည်း" ဟူ၍သာ မေးမြန်းသင့်၏။ ငါ့ရှင်ကဿပ... ငါရဟန်းပြုခဲ့သည်မှာ အနှစ်ရှစ်ဆယ်တို့ ရှိပြီ၊ (ထိုအချိန်၌ အရှင်မာကုလမှာ သက်တော်- ၁၆၀၊ ဝါတော်-၇၀ ရှိနေလေပြီ)၊ ဤ အနှစ်ရှစ်ဆယ် = ဝါရှစ်ဆယ်အတွင်း ငါ့သန္တာန်မှာ ကာမဂုဏ်နှင့် စပ်သော အမှတ်သညာ = ကာမသညာ တကြိမ်တခါမျှ မဖြစ်ဘူးချေ။ (ယင်းသို့ အနှစ်ရှစ်ဆယ် = ဝါရှစ်ဆယ်အတွင်း ကာမသညာ တကြိမ်တခါမျှ မဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အရှင်မာကုလ မထေရ်၏ အုံ့ဖွယ်တပါးတည်း)။

(၂) (၃) ငါ့ရှင်ကဿပ.... ငါရဟန်း ပြုခဲ့သည်မှာ အနှစ်ရှစ်ဆယ်တို့ ရှိပြီ၊ ဤ အနှစ်ရှစ်ဆယ် = ဝါရှစ်ဆယ်အတွင်း ငါ့သန္တာန်မှာ သူတပါးကို ဖျက်ဆီးလိုမှုနှင့်စပ်သော သညာ = ဗျာပါဒသညာ, သူတပါးကို ညှဉ်းဆဲလိုမှုနှင့်စပ်သော သညာ = ဝိဟိံသာသညာ ဤ သညာနှစ်ပါး တကြိမ်တခါမျှ မဖြစ်ဘူးချေ။ (ယင်းသို့ ဗျာပါဒသညာ တကြိမ်တခါမျှ မဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အုံ့ဖွယ်တပါး, ဝိဟိံသာသညာ တကြိမ်တခါမျှ မဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အုံ့ဖွယ်တပါး ဖြစ်သည်)။

(၄) ငါ့ရှင်ကဿပ....ငါ ရဟန်းပြုခဲ့သည်မှာ အနှစ်ရှစ်ဆယ်တို့ ရှိပြီ၊ ဤအနှစ်ရှစ်ဆယ် = ဝါရှစ်ဆယ်အတွင်း ငါ့သန္တာန်မှာ ကာမဂုဏ်နှင့်စပ်သော ကြံစည်မှု = ကာမဝိတက် တကြိမ်တခါမျှ မဖြစ်ဘူးချေ။ (ယင်းသို့ ကာမဝိတက် တကြိမ်တခါမျှ မဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အုံ့ဖွယ်တပါးဖြစ်သည်)။

(၅-၆) ငါ့ရှင်ကဿပ.....ငါ ရဟန်းပြုခဲ့သည်မှာ အနှစ်ရှစ်ဆယ်တို့ ရှိပြီ၊ ဤအနှစ်ရှစ်ဆယ် = ဝါရှစ်ဆယ်အတွင်း ငါ့သန္တာန်မှာ သူတပါးကို ဖျက်ဆီးလိုမှုနှင့် စပ်သော ကြံစည်မှု = ဗျာပါဒဝိတက်, သူတပါးကို ညှဉ်းဆဲလိုမှုနှင့် စပ်သော ကြံစည်မှု = ဝိဟိံသာဝိတက် ဤဝိတက်နှစ်ပါး တကြိမ်တခါမျှ မဖြစ်ဘူးချေ။ (ယင်းသို့ ဗျာပါဒဝိတက် တကြိမ်တခါမျှ မဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အုံ့ဖွယ်တပါး, ဝိဟိံသာဝိတက် တကြိမ်တခါမျှ မဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အုံ့ဖွယ်တပါးဖြစ်သည်)။

(၇) ငါ့ရှင်ကဿပ....ငါ ရဟန်းပြုခဲ့သည်မှာ အနှစ်ရှစ်ဆယ်တို့ ရှိပြီ၊ ဤအနှစ်ရှစ်ဆယ် = ဝါရှစ်ဆယ်အတွင်း(ဆွေမျိုးမတော်သည့်)ဒါယကာတို့ လှူသော သက်နှံးကို ငါမသာယာစဘူး,မခံယူစဘူးချေ။ (ယင်းသို့ ဆွေမျိုးမတော်သည့် ဒါယကာတို့ လှူသော သက်နှံးကို တကြိမ်မျှ မသာယာခြင်း မခံယူခြင်းသည်လည်း အုံ့ဖွယ်တပါးဖြစ်သည်)။

(၈) ငါ့ရှင်ကဿပ....ငါ ရဟန်းပြုခဲ့သည်မှာ အနှစ်ရှစ်ဆယ်တို့ ရှိပြီ၊ ဤအနှစ်ရှစ်ဆယ်=ဝါရှစ်ဆယ်အတွင်း ငါသည် သက်နှံးကို (သက်နှံးလျှာအထည်ကို သက်နှံးပြုလုပ်ရန်) ဓားဖြင့် တကြိမ်မျှ မဖြတ်စဘူး။(ယင်းသို့ မဖြတ်ဘူးခြင်းသည်လည်း အုံ့ဖွယ် တပါးဖြစ်သည်)။

(၉-၃၃) ငါ့ရှင်ကဿပ....ငါ ရဟန်းပြုခဲ့သည်မှာ အနှစ်ရှစ်ဆယ်တို့ ရှိပြီ၊ ဤအနှစ်ရှစ်ဆယ် = ဝါရှစ်ဆယ်အတွင်း ငါသည်—

သက်နှံးကို တကြိမ်မျှ အပ်ဖြင့် မချုပ်စဘူး၊ (ပ)

သက်နှံးကို တကြိမ်မျှ ဆိုးရည်ဖြင့် မဆိုးစဘူး၊

ကထိန်သက်နှီးကို တကြိမ်မျှ မချုပ်လုပ်စဘူး၊

သီဘင်းသုံးဖော်တို့ သက်နှီးချုပ်ရာ၌ တကြိမ်မျှ မပါ ဝင် မစီရင်စဘူး၊

ဒါယကာတို့ ပင့်ဖိတ်သောဆွမ်းကို တကြိမ်မျှ မသာ ယာစဘူး၊

"ဒါယကာ တဦးတယောက်က ငါ့ကို ပင့်ဖိတ်ပါမူ ကောင်းလေစွ" ဟု ဤသို့သောစိတ်မျိုး ငါ့သန္တာန်မှာ တကြိမ်မျှ မဖြစ်စဘူး၊

မြို့ရွာအတွင်း အိမ်တံစက်မြိတ်အတွင်း၌ တကြိမ်မျှ မထိုင်စဘူး၊

မြို့ရွာအတွင်း၌ တကြိမ်မျှ ဆွမ်းမစားစဘူး၊

မာတုဂါမကို မိန်းမဟူသော အမှတ်လက္ခဏာဖြင့် တကြိမ်မျှ မကြည့်စဘူး၊

မာတုဂါမအား အယုတ်ဆုံး လေးပါဒရှိသော ဂါထာ မျှဖြင့်လည်း တရားမဟောစဘူး၊

(မာတုဂါမအား ၅-ခွန်း, ၆-ခွန်းရှိသော စကားတို့ ဖြင့် တရားဟောကောင်း၏၊ ပြဿနာ မေးအပ်သော် ကား ဂါထာတထောင်ကိုပင်သော်လည်း ရွတ်ဆိုဖြေ ကြားကောင်း၏၊ မထေရ်မြတ်ကား အပ်စပ်လျက်ပင် ပြုတော်မမူ၊ မှန်၏—ဤတရားဟောခြင်း အလုပ်ကား များသောအားဖြင့် ဒကာအိမ်သို့ ကပ်ရောက်သော = ကုလူပကမထေရ်တို့၏ အလုပ်ဖြစ်သည်၊ အထူးမှတ်ရန်)။

ဘိက္ခုနီမကျောင်းသို့ မချဉ်းကပ် မသွားရောက်စဘူး၊

(ဤ၌လည်း ဘိက္ခုနီမကျောင်းသို့ သူနာမေးရန်ကား သွားရောက်ကောင်း၏၊ မထေရ်ကား အပ်စပ်လျက်ပင် ပြုတော်မမူ။ အရာခပ်သိမ်း ဤနည်းချည်း)။

ဘိက္ခုနီမအား တရားမဟောစဘူး၊
သိက္ခမာန်မအား တရားမဟောစဘူး၊
သာမဏေမအား တရားမဟောစဘူး၊
ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပြုလျက် ရှင်ပြုမပေးစဘူး၊
ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပြုလျက် ရဟန်းခံမပေးစဘူး၊
ရဟန်းတပါးအားမျှ နိဿယသည်း မပေးစဘူး၊

သာမဏေကို မလုပ်ကျွေးစေစဘူး (= သာမဏေ၏ အပြုအစု·အလုပ်အကျွေးကို မခံစဘူး)၊

ရေချိုးဘုံ = ရေချိုးအိမ်၌ ရေမချိုးစဘူး၊

ရေချိုးကသယ်မှန်(=ဆပ်ပြာမှုန်မျိုး)ဖြင့် ပွတ်တိုက်၍ ရေမချိုးစဘူး၊

သီတင်းသုံးဖော်တဦးဦးကို ကိုယ်ကို ဆုပ်နယ်မှု၌ မစိုရင်စဘူး(= သီတင်းသုံးဖော်တဦးဦးကိုမျှ ငါ့ကိုယ်ကို ဆုပ်နယ်ပေးစမ်းပါဟူ၍ မခိုင်းရစဘူးဟု ဆိုလိုသည်)၊

အယုတ်သဖြင့် ငါ၏ကိုယ်ဝယ် နွားနို့တည့်စ် အချိန်ခန့် မျှလည်း အနာရောဂါ မဖြစ်စဘူး၊

အယုတ်သဖြင့် သျှိသျှားသီးပိုင်းမျှဖြစ်သော ဆေးကို မျှလည်း မသုံးဆောင်ရစဘူး (= ကျန်းမာရေးအတွက် ဆေးအနေဖြင့် သျှိသျှားသီးပိုင်းကလေးမျှကိုပင် မစားရ စဘူးဟု ဆိုလိုသည်)၊

တံကဲပျဉ်ကို မှီ၍ မအိပ်စဘူး၊

အိပ်ရာ၌ လျောင်း၍ မအိပ်စဘူး၊ (ဤသည်လည်း အံ့ဖွယ်တပါး ဖြစ်သည်)။

(၃၄) ငါ့ရှင်ကသပ....ငါရဟန်းပြုခဲ့သည်မှာ အနှစ်ရှစ်ဆယ် တို့ ရှိပြီ၊ ဤအနှစ်ရှစ်ဆယ် = ဝါရှစ်ဆယ်အတွင်း ငါသည် ရွာနီး

ကျောင်းဌ ဝါမကပ်စဘူး၊ (ယင်းသို့ ရဟန်းဝါနှင့်အမျှ တော ကျောင်းဌနေခြင်းသည်လည်း အုံ့ဖွယ်တပါး ဖြစ်သည်)။

(၃၅) ငါ့ရှင်ကဿပ....ငါသည် ရဟန်းဖြစ်ပြီးနောက် ခုနစ်ရက်သာလျှင် ကိလေသာရှိသူ(ပုထုဇန်ရဟန်း)ဖြစ်၍ တိုင်းပြည်၏ ဆွမ်းကို စားခဲ့ပြီ၊ ထို့နောက် ရှစ်ရက်မြောက်၌ ငါ့သန္တာန်ဝယ် အရဟတ္တဖိုလ်တရား ထင်ရှားဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ (ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အရှင်ဗာဂုလ၏ အုံ့ဖွယ်တပါး ဖြစ်သည်)။

(အရှင်ဗာဂုလမထေရ်၏ ဤအုံ့ဖွယ်များကို ကြားနာရသောအခါ အစေလကဿပသည် အရှင်ဗာဂုလထံ ဤသာသနာတော်၌ မိမိ ရှင်ရဟန်းပြုလိုကြောင်း တောင်းပန်လျှောက်ထားသည်၊အရှင်ဗာဂုလမထေရ်သည်လည်း မိမိကိုယ်တိုင်က ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပြုလုပ်ကာ ရှင်, ရဟန်းပြု၍ မပေးပဲ အခြား သင့်လျော်သော မထေရ်မြတ်ကို ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပြုလုပ်ရန် စီမံ၍ အစေလကဿပကို ရှင်, ရဟန်းအဖြစ်ရောက် ချီးမြှောက်တော်မူလေသည်။

ထို့နောက် အရှင်ကဿပသည် ရဟန်းတရား ပွါးများ ကြိုးကုတ် အားထုတ်သဖြင့် မကြာမြင့်မီပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကာ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူလေ၏)။

(၃၆) ထို့နောက် အခါတပါးဌ အရှင်ဗာဂုလမထေရ် (သင်္ကတော်တရာ့ခြောက်ဆယ်)သည် သံကောက် =.သော့ကို ယူ၍ တကျောင်းမှ တကျောင်းသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် "အရှင်တို့...ကြွတော်မူကြကုန်လော့၊ အရှင်တို့....ကြွတော်မူကြကုန်လော့၊ ယနေ့ တပည့်တော်၏ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံခြင်းသည် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်" ဟု လှည့်လည်ပြောဆို ဖိတ်ကြားတော်မူ၏၊ (ထိုသို့ ဖိတ်ကြားပြောဆိုနိုင်ခြင်းသည်လည်း အရှင်ဗာဂုလမထေရ်၏ အုံ့ဖွယ်တပါး ဖြစ်သည်)။

(၃၇) အရှင်ဗာဂုလမထေရ်သည် ဤသို့ သံဃာတော်များကို ဖိတ်ခေါ်ပြီးလျှင် သိတင်းသုံးရာ သံဃာတော်များ စုရုံး

စည်းဝေးမိသောအခါ "ငါသည် အသက်ရှင်စဉ်လည်း အခြားရဟန်း တပါးပါး၏ တာဝန်မဖြစ်ချေ=မိမိခန္ဓာကိုယ်ရေးအတွက် အခြားရဟန်းတပါးအား မျှ တာဝန်မပေးခဲ့ချေ၊ ယခု ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံသောအခါမှာလည်း ဤငါ့ကိုယ်ခန္ဓာသည် သီတင်းသုံးဖော် ရဟန်းသံဃာတော်၏ ပလိဗောဓ ကြောင့်ကြွယ်မှု မဖြစ်ရစ်ပါစေ လင့်"ဟု ဆင်ခြင်အောက်မေ့တော်မူကာ တေဇောကသိဏာဈာန် ကို ဝင်စားတော်မူ၍ ရဟန်းသံဃာ၏ အလယ်၌ ထိုင်လျက်ပင် လျှင် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူလေ၏။ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံလျှင်ပင် ခန္ဓာကိုယ်မှ တေဇောဓာတ်မီး ဟုန်းကနဲထ၍ လောင်ကျွမ်းသဖြင့် အရေ, အသား, အသွေးတို့ ကုန်ခန်းပြီးလျှင် မုလေးပန်းငုံအဆင်း ရှိသော ဓာတ်တော်တို့သာ ကြွင်းကျန်လေကုန်၏။ (ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အရှင်ဗာကုလမထေရ်၏ အုံ့ဖွယ်တပါး ဖြစ်သည်)။

ဤကား အရှင်ဗာကုလမထေရ် အကြောင်းတည်း။

---

(၃၄) အရှင်သောဘိတမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤအရှင်သောဘိတ မထေရ်အလောင်း အမျိုးကောင်းသား သည်လည်း ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော် အခါ ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ဝယ် အမျိုးကောင်းသားဖြစ်၍ အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားတော်ကို ကြားနာ စဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတပါးကို ပုမ္မေနိဝါသဉ္ဇာ (=ရှေးကဖြစ်ဘူးသည့် ခန္ဓာအစဉ်ကို အောက်မေ့သိမြင်သော အဘိညာဏ်)ကို ရကြသော ရဟန်းတို့အနက် အသာဆုံး အမြတ် ဆုံး=တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်တို့ တွေ့မြင်ရ၍ အဓိကာရ ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး=ဌာနန္တရကို ဆုတောင်း ပတ္ထနာမှု ပြုလေ၏။ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြု၍ အပါယ်လေးပါး မလားမရောက်ပဲ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် ဤအကျွန်ုပ်တို့ မြတ်စွာဘုရား ရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် သာဝတ္ထိပြည်ဝယ် ပုဏ္ဏားမျိုး၌ ဖြစ်၍လာလေ၏။ ထိုသူငယ်၏အမည်ကို "သောဘိတလုလင်" ဟု အမည်မှည့်ကြကုန်၏။

သောဘိတ လုလင်သည် နောက်တချိန်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာရ၍ သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပွါးကာ သာသနာဝန်ထမ်း ရှင်, ရဟန်းပြုပြီးလျှင် ဝိပဿနာတရား ပွါးများအားထုတ်သဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိကာ(=ရဟန္တာဖြစ်ကာ) ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၌ အထူး လေ့လာနိုင်နင်းတော်မူလေသည်။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

ဤအရှင်သောဘိတမထေရ်မြတ်သည် လွန်ခဲ့သော မဟာကပ် ၅၀၀-အထက်က တိတ္ထိတို့သာသနာဝယ် ရဟန်းပြု၍ သညာ-ဝိရာဂ ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်သမာပတ်ကို ဖြစ်စေ၍ ဈာန်မလျှောကျပဲ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် အသညသတ်ဘုံ၌ ဖြစ်လေ၏၊ ထိုအသညသတ်ဘုံ၌ အသက်တမ်းပြည့် မဟာကပ်-၅၀၀ တည်နေ၍ ထိုမဟာကပ်-၅၀၀ ကုန်ဆုံးသောအခါ ဤလူ့ပြည်ဝယ် သောဘိတလုလင်ဖြစ်၍ နိယျာနိကဤဘုရားသာသနာ၌ ရဟန်းပြုပြီးလျှင် ဝိပဿနာတရား ပွါးများအားထုတ်သဖြင့် ပု, ဒိ, အာ=ဝိဇ္ဇာသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော တေဝိဇ္ဇရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူလေသည်။

ထိုအရှင်သောဘိတ မထေရ်သူမြတ်သည် တနေ့သ၌ မိမိ၏ ရှေး၌ဖြစ်ဘူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် ဤယခုနောက်ဆုံး ပစ္ဆိမဘဝ ပဋိသန္ဓေကို မြင်တော်မူ၍ ထိုနောက် တတိယဘဝ စုတိကိုသာ မြင်တော်မူလေသည်။ (လွန်ခဲ့သည့် ဒုတိယ အသညသတ်ဘဝကို မြင်တော်မမူ)။

(ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်သည် စုတိ,ပဋိသန္ဓေကို အာဇဉ်ပြု၍ ယူသော်လည်း အနန္တရပစ္စည်းအစဉ်ရှိသည့် နာမ်တရားတို့နှင့်စပ်၍သာ ယူနိုင်လေသည်၊ ထို့ကြောင့် ရုပ်တရားချည်းသက်သက်ဖြစ်သော လွန်ခဲ့သည့် ဒုတိယ အသည်သတ်ဘဝကို မမြင်ပဲရှိလေသည်။ ။သာရတ္ထဒီ-၂၊၂၉၇-မှ)

ထိုအခါ ယခုနောက်ဆုံး ပစ္ဆိမဘဝနှင့် လွန်ခဲ့သည့် တတိယ ဘဝ = ဤနှစ်ဘဝတို့၏အကြားဝယ် စိတ်မရှိသည့် အသည်သတ် အတ္တဘောကို ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်ဖြင့် အောက်မေ့ခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ရကား "သံသရာဝဋ်ဌ် ကျင်လည်ကြသော သတ္တဝါတို့အဖို့ရာ ခန္ဓာမဖြစ်သောကာလဟူ၍ မရှိချေ၊ အသည်သတ်ဘုံ၌ ဖြစ်ကြသော သတ္တဝါတို့သည်သာ စိတ်မရှိကြပဲ မဟာကပ် - ၅၀၀ ကာလကြာအောင် ဖြစ်ကြလေသည်၊ သို့ရကား ငါသည် ကေန်ပင် ဤဘဝ, တတိယဘဝ နှစ်ဘဝတို့၏ အကြားကာလ မဟာကပ် ၅၀၀-ကာလ ကြာအောင် အသည်သတ်ဘုံ၌ ဖြစ်ခဲ့လေပြီ"ဟု နည်းအားဖြင့် ထိုအသည်သတ်ဘဝကို မှတ်ယူတော်မူလေသည်။

ထိုသို့ နာမ်ခန္ဓာမရှိသည့် အသည်သတ်ဘဝကို အောက်မေ့မှုကို မြတ်စွာဘုရားမျှားမှသာ ပိုင်နိုင်စွာ ပြုနိုင်သည်၊ သို့ဖြစ်၍ ယခု အရှင်သောဘိတမထေရ်၏ နည်းအားဖြင့် အသည်သတ်ဘဝကို အောက်မေ့မှုကို ပြုခြင်းသည် ခဲယဉ်းသော အမှုကို ပြုခြင်း ဖြစ်လေသည်၊ သားမြီးဖျားတခုဖြင့် သားမြီးဖျားတခုကို မှန်အောင် ပစ်ရသည်နှင့် တူလတ္တံ့။ ခြေရာမထင်နိုင်သော တောင်းကင်၌ ခြေရာကို ပြအပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်လေသည်၊ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဤအဌပုတ်ကို အကြောင်းပြု၍ တေဒဂ် ဘွဲ့နှင်းသဘင် ယင်တော်မူသောအခါ အရှင်သောဘိတမထေရ်ကို—

"တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ပုဗ္ဗေနိ-ဝါသံ အနုဿရန္တာနံ ယဒိဒံ သောဘိတော=ရဟန်းတို့... ရှေးဘဝဖြစ်ဘူးသည့် ခန္ဓာအစဉ်ကို အောက်မေ့နိုင်ကြသည့် ငါ၏ဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် သောဘိတ ရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ "ပုဗ္ဗေနိဝါသလာဘီ = ပုဗ္ဗေနိ-ဝါသအဘိညာဏ်ကို ရသောအရာ"ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူးခ် ထားတော်မူလေ၏။

(ဤ အရှင်သောဘိတမထေရ်၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ် အကြောင်းအရာ တို့ကို ဝိနယ ပါရာဇိက စတုတ္ထပါရာဇိက ဝိနီတဝတ္ထုအဆုံး ပါ၌, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာတို့မှ မှတ်ယူကုန်လေ၏)။

ဤကား အရှင်သောဘိတမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၃၅)

(၃၅) အရှင်ဥပါလိမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ အရှင်ဥပါလိ မထေရ်အမ်လောင်း သူတော်ကောင်းသည် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်လက်ထက်တော်အခါ၀ယ် ဟံသာ၀တီ ပြည်၌ အမျိုးကောင်းသားဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို ဝိနည်း ဆောင်သောအရာ၀ယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ရာထူးခ် ထားတော်မူသည်ကို မြင်လတ်၍ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူးဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုခဲ့လေ သည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြား တော်မူခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘ၀ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် ထိုဘ၀၌ အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်,လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည် ကျက်စားလျက် ဤဘုရားသာသနာခေတ်၀ယ် ဆေတ္တာသည်အမျိုး၌ ဖြစ်၍"ဥပါလိသူငယ်"ဟု အမည်တွင်လေသည်။ ထိုဥပါလိသူငယ် သည် အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် ဘဒ္ဒိယ, အနုရုဒ္ဓ,ကိမိလ,ဘဂု, အာနန္ဒ, ဒေ၀ဒတ္တ-တည်းဟူသော သာကီ၀င်မင်းသား ခြောက် ဦးတို့ကို ဆံ,မုတ်ဆိတ် သုတ်သင် တန်းဆာဆင်ပေးရသူ ဖြစ်လျက် မြတ်စွာဘုရားရှင် အနုဝိယမြို့အနီး အနုဝိယသရက်ဥယျာဉ်တော်၌

နေတော်မှုစဉ် ရဟန်းပြုရန် တောထွက်လာကြသော ထိုမင်းသားခြောက်ယောက်တို့နှင့် အတူတကွ ရဟန်းပြုလေသည်။ (ထိုသူတို့ ရဟန်းပြုကြပုံ အကြောင်းအရာအကျယ်ကို အောက် မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ အခန်း ၁၉၊ စာမျက်နှာ ၁၄၅-မှစ၍ ပြန်လည်ကြည့်ရှု သုံးသပ်ကုန်ရာ၏)။

ထိုအရှင်ဥပါလိသည် ရဟန်းဖြစ်ပြီးလတ်သော် မြတ်စွာဘုရားရှင်အထံတော်မှ တရားတော်ကို နာယူပြီးနောက် "မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်အား တောကျောင်းနေရန် ခွင့်ပြုတော်မူကြပါဘုရား" ဟု လျှောက်ထားလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က "ချစ်သား....သင့်အဖိုရာ တောင်ကျောင်းဌာနေလျှင် ဝိပဿနာဓုရ=ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်တခုသာလျှင် တိုးတက်နိုင်ချိမ့်မည်၊ ငါဘုရားတို့ အနီးထုံပျားဌာ သင်ချစ်သားနေလျှင်ကား ဝိပဿနာဓုရ = ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်, ဂန္ထဓုရ = ပရိယတ္တိအလုပ် = နှစ်မျိုးစုံပင် ကိုယ်တိုင်ပြည့်ဝလိမ့်မည်" ဟု မိန့်တော်မူလတ်သော် အရှင်ဥပါလိသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ မိန့်ကြားချက်ကို နှစ်သက်အားရစွာ သဘောတူလက်ခံ၍ ဝိပဿနာအလုပ်.အားထုတ်တော်မူလျှင် မကြာမြင့်မီပင် အရဟတ္တဖိုလ်ဝင်ပါက် ရောက်တော်မူလေ၏ = ရဟန္တာဖြစ်တော်မူလေ၏။ ထိုနောက် အရှင်ဥပါလိမထေရ်ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ကိုယ်တော်တိုင်ပင် အလုံးစုံသောဝိနည်းပိဋကကို ဟိုချသင်ပြပေးတော်မူ၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

အရှင်ဥပါလိ ရဟန္တာမထေရ်သည် ဝိနည်းပိဋကကို တတ်မြောက် ကျွမ်းကျင်တော်မူပြီးနောက် (၁) ဘာရကဋ္ဌကထာ၊ (၂) အဋ္ဌကထာ၊ (၃) ကုမာရကဿပကထာ-တည်းဟူသော ဤသုံးကထာတို့ကို သမ္ဘည္ဟတ ရှေဦးဏာတော်နှင့် နှိုင်းညှိလျက် မြတ်စွာဘုရားရှင် အလိုတော်ကျ ဖြေကြား ဆုံးဖြတ်တော်မူလေသည်။ ထို သုံးကထာတို့တွင် (၃) ကုမာရကဿပကထာကို ဤမဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ ထေရာပဒါန ၂ ဂ-အရှင်ကုမာရကဿပမထေရ်အကြောင်း စာမျက်နှာ ၄၁၇-၄၁၈-တို့၌ ပြန်လည်

ကြည့်ရှု သုံးသပ်ကုန်ရာ၏။ ကျန်သောနှစ်ဝတ္ထုတို့ကို အကျဉ်း အားဖြင့် ဖော်ပြပေအုံ့—

ဘာရုကစ္ဆကဝတ္ထု

ဘာရုကစ္ဆကအရပ်သား ရဟန်းတပါးသည် အိပ်မက်၌ မယားဟောင်းကို မေထုန်ကျင့်ရသည်ဟု မြင်မက်သောကြောင့် "ငါသည် ရဟန်းမဟုတ်တော့ပြီ၊ လူတွက်တော့အုံ့"ဟု မိမိနေရပ် ဘာရုကစ္ဆမြို့သို့ သွားလေသော် လမ်းခရီးအကြား၌ အရှင် ဥပါလိကို တွေ့မြင်ရ၍ အရှင်ဥပါလိအား ထိုအကြောင်းကို လျှောက်ထားလေ၏။ အရှင်ဥပါလိမထေရ်သည် "ငါ့ရှင်.... အိပ်မက်ဖြင့် အာပတ်မသင့်နိုင်"ဟု မိန့်တော်မူ၏။ (ဤဝတ္ထုကား ဝိနယ ပါရာဇိကပ္ပါဠိ မျက်နှာ ၄၉၊ ပိဋကတ်မြန်မာပြန် မျက်နှာ ၅၁-၌ လာ၏)။ ဘာရုကစ္ဆကအရပ်ကား သဘော်ဆိပ် အရပ် ဖြစ်သည်။

ဤ၌ အိပ်မက်မက်ခြင်းသည် အာပတ်သင့်ခြင်း၏ အရာမဟုတ် သောကြောင့် အရှင်ဥပါလိမထေရ်သည် ဤဝတ္ထုမျိုးကို ရှေးက မြတ်စွာဘုရား ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီး မရှိငြားသော်လည်း ဤ ယခု ဘာရုကစ္ဆကရဟန်းဝတ္ထုကို နယဂ္ဂါဟ (=အိပ်မက်၌ သုက် လွှတ်ခြင်းကြောင့် အာပတ်မသင့်မှုကို နည်းယူသော)အားဖြင့် "အာပတ်မသင့်"ဟု ရဲရဲတောက် ဆုံးဖြတ်တော်မူလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း ထိုအကြောင်းကို ကြားသိတော်မူ၍ "ရဟန်းတို့....ဥပါလိသည် ကောင်းစွာ ဖြေကြားအပ်ပေ၏၊ ခြေရာမထင်နိုင်သော ကောင်းကင်၌ ခြေရာကိုပြသကဲ့သို့ ဥပါလိ ရဟန်းသည် ဤပြဿနာကို ကောင်းစွာ ဖြေကြားအပ်ပေ၏"ဟု မိန့်တော်မူကာ သာဓုကောင်းကြီး ပေးတော်မူလေသည်။

အဇ္ဇုကဝတ္ထု

တရုံရောအခါ ဝေသာလီပြည်၌ အရှင်အဇ္ဇုက၏ အလုပ် အကျွေး ဒါယကာမှာ သားနှင့်တူအားဖြင့် သူငယ်နှစ်ယောက်

ရှိကြရာ ထိုဒါယကာသည် အရှင်အဋ္ဌကကို "အရှင်ဘုရား.... ဤသူငယ်နှစ်ယောက်တို့တွင် သဒ္ဓါတရားရှိ၍ ရတနာသုံးပါးကို ကြည်ညိုသော သူငယ်အား ဤဥစ္စာစု၏ တည်နေရာကို ပြောကြားတော်မူပါ"ဟု လျှောက်ထားမှာကြားပြီး ထိုဒါယကာ ကွယ်လွန်ခဲ့လေသည်။

ထိုအခါ ထိုဒါယကာ၏ တူဖြစ်သော သူငယ်သည် သဒ္ဓါတရားရှိ၍ ရတနာသုံးပါးကို ကြည်ညိုသူဖြစ်ရကား အရှင်အဋ္ဌကသည် ထိုဥစ္စာစု၏ တည်နေရာကို တူဖြစ်သူ သူငယ်အား ပြောကြားလေ၏။ ထို သူငယ်သည် ထိုဥစ္စာစုဖြင့် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှု ပြုကာ စီးပွါးဥစ္စာကိုလည်း တည်တံ့စေ၏၊ အလှူအတန်းကိုလည်း ပေးကမ်း၏။

ထိုအခါ ထိုဒါယကာ၏ သားဖြစ်သော သူငယ်သည် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို "အရှင်အာနန္ဒာဘုရား....(သားနှင့် တူတို့ရှိကြရာဝယ်) အဘယ်သူသည် ဖခင်၏ အမွေခံဖြစ်ပါသနည်း၊ သားသည်ပင် အမွေခံဖြစ်ပါသလော၊ သို့မဟုတ် တူသည်ပင် အမွေခံဖြစ်ပါသလော"ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာက "ဒါယကာ....သားသည် ဖခင်၏အမွေခံဖြစ်သည်"ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် ထိုသားဖြစ်သူ သူငယ်သည် "အရှင်ဘုရား.... အရှင်အဋ္ဌကသည် တပည့်တော်တို့၏ ဥစ္စာနှစ်ကို တပည့်တော်တို့၏ ယောက်ဖ (=အဖေ့တူ) အား ညွှန်ကြားလေပြီ" ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာသည် ထိုဝတ္ထုအကြောင်းအရာကို စေ့စုံစွာ လေ့လာမှုပြုတော်မမူပဲ ရုတ်တရက်အားဖြင့် "ဒါယကာ....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် အရှင်အဋ္ဌကသည် ရဟန်းမဟုတ်တော့ပြီ"ဟု မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်အဋ္ဌကသည် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို "ငါ့ရှင် အာနန္ဒာ....ငါ့အား အဆုံးအဖြတ်ကို ပေးပါလော့"ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ထို အချိန်၌ အရှင် ဥပါလိသည် အရှင် အဋ္ဌက၏ ဘက်သား ဖြစ်တော်မူ၏။ (ဤ၌ အရှင် ဥပါလိသည် အဂတိ

လိုက်သောအားဖြင့် အရှင်အဇ္ဇုက၊ ဘက်သားဖြစ်သည်မဟုတ်၊ စုန်စစ်သော်ကား၊ အာပတ်မသင့်ကြောင်း ကောင်းစွာသိသဖြင့် လမ်းမှုဂ္ဂိုလ်ကို ချီးမြှောက်သောအားဖြင့်ရင်း,ဝိနည်းကိုချီးမြှောက်သောအားဖြင့်ရင်း အရှင်အဇ္ဇုက၊ ဘက်သားဖြစ်တော်မူသည်ဟု အထူးမှတ်အပ်၏။

ထိုအခါ အရှင်ဥပါလိမထေရ်သည် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို "ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ....ဥစ္စာရှင်က 'ဤဥစ္စာစု၏ တည်ရာကို ဤမည်သောသူအား ပြောပါ'ဟု မှာထားသဖြင့် ထိုသူအား ပြောဆိုရာ ထိုပြောသောရဟန်းသည် အဘုယ်အပြစ်အာပတ် သင့်သနည်း" ဟု မေးတော်မူလေ၏။ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် "အရှင်ဘုရား....အဘယ်အာပတ်အပြစ်မှ မသင့်ပါ၊ အယုတ်သဖြင့် ဒုက္ကဋ်အာပတ်အပြစ်မျှပင် မသင့်ပါ"ဟု ပြန်ကြားဖြေဆိုတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်ဥပါလိမထေရ်သည် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို "ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ....ဤအရှင်အဇ္ဇုကသည် 'ဤ ဥစ္စာအစု၏ တည်ရာကို ဤမည်သောသူအား ညွှန်ကြားတော်မူပါ'ဟု ဥစ္စာရှင်က မှာထားခဲ့သဖြင့် ထိုတူဖြစ်သူ သူငယ်အား ညွှန်ကြားလေသည်၊ ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ....အရှင်အဇ္ဇုကအား အာပတ်မသင့်=အပြစ်မရှိ" ဟု ဖြေရှင်းမိန့်ဆိုတော်မူကာ ရဲရဲတောက် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်တော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအကြောင်းကို ကြားသိတော်မူ၍ "ချစ်သားတို့....ဥပါလိရဟန်းသည် ကောင်းစွာဆုံးဖြတ်ဖြေကြားအပ်လေပြီ"ဟု မိန့်တော်မူကာ သာဓုကောင်းကြီး ပေးတော်မူလေ၏။ (ထိုမှတပါး ဤအရှင်ဥပါလိ၏ ထေရာပဒါန်မှာ အလွန်ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ကောင်းလှစွာ၏။ ထို ဥပါလိထေရာပဒါန်ပါ၌, အနက်ကို မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဆိန္ဒပိဝေနနိကျမ်း၌ ကြည့်ရှုမှတ်ယူ ကြည်ညိုကုန်ရာ၏)။

ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် အဆုံးအဖြတ် တခုတခုလျှင် သာဓုကောင်းကြီး အသီးအသီးပေးတော်မူ၍ ထိုဆုံးဖြတ်ချက် သုံးရပ်တို့ကို အဋ္ဌပ္ပတ်ပြုတော်မူကာ နောက်တိုချိန်၌ အရိယာသံဃာတော်တို့အလယ်တွင် အရှင်ဥပါလိမထေရ်ကို—

"တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဝိနယ-
ဓရာနံ ယဒိဒံ ဥပါလိ = ရဟန်းတို့...ဝိနည်းပိဋကတ်ကို
ဆောင်ကြသည့် ငါ၏ဘုရား၏တပည်သာဝကရဟန်းတို့တွင်
ဥပါလိရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ "ဝိနယဓရ = ဝိနည်းပိဋကတ်ကို ဆောင်သော်အရာ"ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ရာထူးဌာ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်ဥပါလိမထေရ် အကြောင်းတည်း။

---

(၃၆) အရှင်နန္ဒကမထေရ် အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤအရှင်နန္ဒကမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီမင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသားဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို ဘိက္ခုနော်ဝါဒ=ဘိက္ခုနီမတို့ကို ဆုံးမသောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ရာထူးဌာ ထားတော်မူသည်ကို မြင်ရ၍ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူးဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုခဲ့လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံးကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်,လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားရ၍ လာခဲ့ရာ၌ ဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းရာအခါခေတ်ဝယ် သာဝတ္ထိပြည်၌ အမျိုးကောင်းသား ဖြစ်လတ်၍ အရွယ်သို့ ရောက်လတ်လျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာကို ကြားနာရ၍ သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပွါးကာ သာသနာဝန်ထမ်း ရှင်, ရဟန်းပြုပြီးလျှင် ဝိပဿနာ

တရား ပွါးများအားထုတ်သဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏ = ရဟန္တာဖြစ်တော်မူလေ၏။ ထိုအရှင်နန္ဒက မထေရ်မြတ်သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသ အဘိညာဏ်၌ လေ့လာနိုင်နင်းတော်မူလေ၏။ ထိုအရှင်နန္ဒက ရဟန္တာမထေရ်မြတ်သည် ကိုယ်တော်ထံမှောက်သို့ ပရိသတ်လေးပါးတို့ ရောက်ဆိုက်လာကြသည်ရှိသော် "ခင်ဗျားမိန်းသောသူတို့၏စိတ်ကို ဆွဲယူကာ တရားဟောစွမ်းတော်မူနိုင်သောကြောင့်" "ဓမ္မကထိက အရှင်နန္ဒကမထေရ်"ဟု အမည်ထင်ရှားတော်မူလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရောဟိဏီမြစ်ရေကို အကြောင်းပြု၍ ကောလိယသာကီဝင်, ကပိလဝတ်သာကီဝင်တို့ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွါးသောအခါ တရားရေအေး တိုက်ကျွေး၍ ရန်စစ်ငြိမ်းစေတော်မူသည်တွင် နှစ်ဖက်သော သာကီဝင်တို့မှ သာကီဝင်မင်းသား ၂၅၀-စီ အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်မှထွက်၍ ရဟန်းပြုကြရာ ထိုသာကီဝင်မင်းသား ရဟန်းငါးရာတို့ သာသနာတော်၌ မမ္မေလျော် မပျော်ပိုက်ကြသဖြင့် ထိုရဟန်းတို့ကို ခေါ်ဆောင်ကာ ကုဏာလအိုင်သို့ ကြွရောက်၍ ထိုအိုင်၌ ကုဏာလဇာတ်ကို ဟောတော်မူခြင်းဖြင့် ထိုရဟန်းတို့စိတ် ထိတ်လန့်သံဝေဂ ဖြစ်ပွါးသည်ကို သိတော်မူပြီးလျှင် သစ္စာလေးပါး တရား ဟောတော်မူ၍ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်စေတော်မူလေသည်။ ထိုနောက် **မဟာ**ဝုန်တောဝယ် မဟာသမယသုတ္တန်ကို ဟော၍ ထိုရဟန်းငါးရာတို့ကို အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်စေတော်မူ၏။ (ထိုအကြောင်းအရာ အကျယ်ကို အောက် မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ အခန်း ၂၂၊ စာမျက်နှာ ၃၀၈-မှစ၍ ပြန်လည်ကြည့်ရှု သုံးသပ်ကုန်ရာ၏)။

ထိုသာကီဝင်မင်းသား မဟာသမယရဟန္တာငါးရာတို့၏ဇနီးဟောင်းများသည် "ငါတို့သည် ယခုအခါ ဤနန်းတော်၌ အဘယ်အမှု ပြုကုန်အံ့နည်း"ဟု ပြောဆိုကြ၍ အားလုံးတို့သည်ပင် စိတ်သဘောတူကြလျက် မိထွေးတော်ကြီး မဟာပဇာပတီ ဂေါ-တမီထံသို့ သွားရောက်ကြ၍ မိထွေးတော်ကြီး မဟာပဇာပတီ ဂေါတမီကို ရှေ့ဆောင်ရှေ့ရက် ပြုလုပ်ကြကာ ဝေသာလီပြည်

မဟာဝုန်တော၊ မြတ်စွာဘုရားထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်ကြ၍ ဤဘုရားသာသနာဝယ် အမျိုးသမီးများ ဘိက္ခုနီမ-ပြုလုပ်နိုင်ရန် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မိတ္ထေးတော်ကြီးတောင်းပန်၍ ဘိက္ခုနီ သာသနာကို ခွင့်ပြုတော်မူလေရာ မိတ္ထေးတော်ကြီး မဟာ-ပဇာပတိဂေါတမီသည် ဂရုမမူပဋိဂ္ဂဟဏဥပသမ္ပဒါဖြင့် ဘိက္ခုနီမ ဖြစ်ခဲ့လေသည်၊ ထိုသာကီဝင်မင်းသမီး ငါးရာတို့သည် မဟာ-ပဇာပတိဂေါတမီ ထေရီမကြီးအထံ၌ ဧကတောဥပသမ္ပန္န = (ထိုအချိန်၌ ဘိက္ခုနီသံဃာ မရှိသေးသဖြင့်) ဘိက္ခုသံဃာတဖက်ဖြင့် ရဟန်းမ-အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိကြလေသည်။ အထူးအားဖြင့် ထို သာကီဝင်မင်းသမီး ရဟန်းမ ငါးရာတို့သည် လွန်ခဲ့သော အခြားမဲ့ဘဝတုန်းက ငါးရာလုံးပင် အရှင်နန္ဒကမထေရ် မင်းဖြစ်စဉ်ဘဝ၌ မိဖုရားငါးရာတို့ ဖြစ်ခဲ့ကြလေသည်။

ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ရဟန်းယောက်ျားတို့သည် ရဟန်းမိန်းမတို့ကို ဆုံးမကြရမည်"ဟု အမိန့်အာဏာ မှတ်တော်မူလေသည်။ အရှင်နန္ဒကမထေရ်သည် မိမိအလှည့်အကြိမ်သို့ ရောက်လတ်သောအခါ ထိုဘိက္ခုနီမ ငါးရာတို့ လွန်ခဲ့သည့်ဘဝတုန်းက မိမိ၏ အလုပ်အကျွေး မိဖုရား မောင်းမများ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်ကို သိမြင်တော်မူ၍ "ငါ့ကို ဤဘိက္ခုနီမ ငါးရာတို့အလယ်၌ ထိုင်နေကာ ဥပမာအမျိုးမျိုး အကြောင်းအမျိုးမျိုးတို့ကို ထုတ်ဆောင်ဖော်ပြ၍ တရားဟောနေသည်ကို အခြား ပုဗ္ဗေနိဝါသအဘိညာဏ်ကို ရရှိသည့် ရဟန်းတော်တပါး မြင်သွားခဲ့လျှင် ဤအတိတ်ဖြစ်ရပ်ကို ကြည့်ရှုတော်မူကာ 'အရှင်နန္ဒကသည် ယနေ့တိုင်ပင် မောင်းမမိသီးတို့ကို မစွန့်သေးဘိတကား၊ ဤအရှင်နန္ဒကသည် မောင်းမအပေါင်း ခြိုရံအပ်လျက် တင့်ဝံ့ယဉ်ဘိတကား'ဟု ရှုတ်ချ ကဲ့ရဲ့စကား မိန့်ကြားလေရာ၏" ဟု၍ ကြိုစည်ဆင်ခြင်တော်မူမိ ဆောကြောင့် ကိုယ်တိုင်မသွားရောက်ပဲ အခြားရဟန်းတပါးကို မိမိကိုယ်စား ဘိက္ခုနီမတို့ကို ဆုံးမရန် လွှတ်ခဲ့လေသည်။

အထူးအားဖြင့် ထိုဘိက္ခုနီမ ငါးရာတို့သည် အရှင်နန္ဒကမထေရ်၏ ဩဝါဒကိုသာလျှင် လွန်စွာတောင့်တ အလိုရှိကြ

ကုန်၏။ ၍အကြောင်းကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်နန္ဒက မထေရ်ကို "မိမိအလှည့်အကြိမ်သို့ ရောက်လျှင် အခြားရဟန်းကို မစေလွှတ်ပဲ ကိုယ်တိုင်သွားရောက်၍ ဘိက္ခုနီသံဃာကို ဆုံးမ လော့"ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ အရှင်နန္ဒကမထေရ်သည် ဘုရား ရှင်၏ စကားကို မပယ်ရှားနိုင်ရကား မိမိအလှည့်ရောက်လတ် ၍ စာတုဒ္ဒသီ = တဆယ့်လေးရက် ဥပုသ်နေ့၌ ဘိက္ခုနီသံဃာ အား ဩဝါဒ ပေးတော်မူလတ်သည်ရှိသော် ထိုသာကီဝင်မင်း သမီး ရဟန်းမ ငါးရာလုံးတို့ကို အာယတနခြောက်ပါး တရား ဒေသနာဖြင့် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်စေတော်မူ၏။ သော-တာပန် အရိယာအဖြစ်သို့ ရောက်စေတော်မူလေ၏။

ထိုဘိက္ခုနီမငါးရာတို့သည် အရှင်နန္ဒကမထေရ်၏ တရားဒေ-သနာဖြင့် နှစ်လိုအားရစိတ်တိုင်းကျဖြစ်ရှိကြကာ မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်သို့ သွားရောက်ကြ၍ မိမိတို့ရအပ်သည့် သောတာပတ္တိ မဂ်ဖိုလ်တည်းဟူသော လောကုတ္တရာ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို လျှောက် ထားကြလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "အဘယ်သူက တရား ဟောလျှင် ၍ဘိက္ခုနီမများသည် အထက်မဂ်ဖိုလ်တို့သို့ ရောက်ကြ မည်နည်း"ဟု ဆက်၍ ဆင်ခြင်တော်မူလေလျှင် တဖန် "အရှင် နန္ဒကမထေရ်၏ ထိုပဌမနေ့ဟောကြားအပ်သည့် တရားဒေသနာ တော်ကိုပင် ကြားနာကြရလျှင် ထိုဘိက္ခုနီမ ငါးရာလုံးပင် အရ-ဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်ကြလိမ့်မည်"ဟု သိမြင်တော်မူ၍ နောက်တနေ့ ၌လည်း အရှင်နန္ဒကမထေရ်၏ အထံသို့ပင် တရားနာကြရန် လွှတ်တော်မူလေ၏။ ထိုဘိက္ခုနီမ ငါးရာတို့သည် နောက်တနေ့၌ အရှင်နန္ဒကမထေရ်ပဌမနေ့ဟောကြားအပ်သည့် တရားဒေသနာ ကိုပင် ကြားနာကြရ၍ ငါးရာလုံးပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက် ရောက်ကြလေ၏။

ထိုနေ့၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထိုဘိက္ခုနီမ ငါးရာတို့ ကိုယ် တော်မြတ်အထံသို့ လာရောက် ဆည်းကပ်ကြသောအခါ အရှင် နန္ဒက ဟောကြားအပ်သည့် တရားဒေသနာ၏ အကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကို သိတော်မူ၍ "ယမန်နေ့က နန္ဒကရဟန်း၏ တရား

ဒေသနာသည် တဆယ့်လေးရက်နေ့၌ ပေါ်ထွန်းသော လပြည့်ဝန်းနှင့်တူ၏၊ ဤယခုနေ့ နန္ဒကရဟန်း၏ တရားဒေသနာသည် လပြည့်နေ့၌ ပေါ်ထွန်းသော လပြည့်ဝန်းနှင့်တူ၏"ဟု မိန့်တော်မူ၍ အရှင်နန္ဒကမထေရ်အား သာဓုကောင်းကြီး ပေးတော်မူလေ၏။ (ဤအကြောင်းအရာတို့ကို ဥပရိပဏ္ဏာသ ပိဋကတ်မြန်မာပြန် နန္ဒကောဝါဒသုတ္တန်၌ အကျယ်ကြည့်ရှု မှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

ထိုအကြောင်းကိုပင် အင္ဂုတ္တိပြုတော်မူကာ မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်တချိန်ဝယ် အရိယာသံဃာတို့အလယ်၌ အရှင်နန္ဒကမထေရ်ကို—

"ဧတဒဂ္ဂं ภิกฺขเว มม ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဘိက္ခုနောဝါဒကာနံ ယဒิဒं နန္ဒကော = ရဟန်းတို့....ဘိက္ခုနီမတို့ကို ဆုံးမကြသည့် ဝါဒီဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် နန္ဒကရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ "ဘိက္ခုနောဝါဒက=ရဟန်းမိန်းမတို့ကို ဆုံးမသောအရာ"ဝယ် "အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်" ရာထူး၌ ထားတော်မူ၏။

ဤကား အရှင်နန္ဒကမထေရ် အကြောင်းတည်း။

---

(၃၇) အရှင်နန္ဒမထေရ် အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ အရှင်နန္ဒအလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပဒုမ္မုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီမင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသားဖြစ်၍ အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် မြတ်စွာဘုရားအထံတော်၌ တရားတော်ကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတပါးကို "ဣန္ဒြိယေသုဂုတ္တဒ္ဒါရ =

ဗုဒ္ဓနှုတ်ခြောက်ပါးတို့၌ တံခါးကို လုံခြုံစေကြသည့် ရဟန်း"တို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို မြင်ရ၍ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး ဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုခဲ့လေသည်။ မြတ်စွာဘုရား ရှင်ကလည်း ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

(၈) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့ရလျက် ဤ နောက်ဆုံးပစ္ဆိမဘဝဝယ် ကပိလဝတ်မင်းနေပြည်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ မိထွေးတော် မဟာပဇာပတိဂေါတမီ၏ သားဖြစ်လာလေသည်။ (မယ်တော် မဟာမာယာဒေဝီမှ အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားကို ဖွားမြင်ပြီးနောက် နှစ်ရက်, သုံးရက်မြောက်တွင် မာယာဒေဝီ၏ ညီမတော်=ဘုရားအလောင်း၏ မိထွေးတော် မဟာပဇာပတိဂေါတမီမှ နန္ဒမင်းသားကို ဖွားမြင်လေသည်။ ဤနန္ဒမင်းသား ရဟန်းပြုသောအကြောင်းကို အောက် မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ အခန်း ၁၀၊ စာမျက်နှာ ၁၂ ၉-မှစ၍ ပြန်လည်ကြည့်ရှု သုံးသပ်ကုန်ရာ၏)။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဘုရားဖြစ်ပြီးနောက် ကပိလဝတ် နေပြည်တော်သို့ ဗဒ္ဓမအခေါက် ကြွရောက်တော်မူသည့် သုံးရက်မြောက်သောနေ့၌ ညီတော်နန္ဒမင်းသားကို ရဟန်းပြုပေးတော်မူလေသည်၊ (အကြောင်းအရာအကျယ် အောက်ကဖော်ပြခဲ့ပြီ)။

အရှင်နန္ဒမထေရ်သည် ရဟန်းဖြစ်သောနေ့မှစ၍ နှမတော် ဇနပဒကလျာဏီက မှာကြား ပြောဆိုလိုက်သည့် "အို အရှင်သား....လျင်မြန်စွာ ပြန်လာတော်မူခဲ့ပါ"ဟူသော စကားကိုသာ လျှင် ပြန်လည်အောက်မေ့ အမှတ်တရရှိ၍နေ၏၊ ထိုသို့ ပြန်လည် အောက်မေ့မိသောအခါ အရှင်နန္ဒ၏အဖိုရာ ဇနပဒကလျာဏီသည် မိမိအနီးဌာ လာရောက်ရပ်တည်၍ နေသကဲ့သို့ ဖြစ်ရှိနေ၏။ အရှင်နန္ဒသည် သာသနာတော်ဝယ် မမ္မေလျော်မှုဖြင့် နိုင်စက်အင်

ရကား နိုင်ငြောခေါ်ကျောင်းတိုက်မှ အနည်းငယ် အပြင်ဖက်ဌာန ရောက်အောင် ထွက်၍ပြေးသွားလေ၏၊ ထိုအခါ အရှင်နန္ဒ၏ အဖိုရာ ချုံဖုတ်တခု သစ်ပင်စုတခုလောက်ကို လွန်အောင်သွားမိ လျှင်ပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရှေ့မှ ရပ်တည်တော်မူလာ သကဲ့သို့ ဖြစ်ရှိနေလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်နန္ဒသည် မီးခ်ိ ပစ်ချအပ် သော ကြက်တောင်ပမာ တွန့်ဆုတ်၍ မိမိနေရာ ကျောင်းသို့ပင် ဝင်ပြန်လေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "နန္ဒရဟန်းသည် အလွန်လျှင် မေ့မေ့လျော့လျော့ နေဘိ၏၊ သာသနာတော်၌ မမေ့လျော့ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ရာ၊ ငါဘုရားသည် နန္ဒရဟန်း၏ စိတ်ငြိမ်းချမ်းမှုရအောင် ပြုမှ သင့်တော့မည်" ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင် တော်မူပြီးလျှင် အရှင်နန္ဒမထေရ်ကို "လာလော့ ချစ်သားနန္ဒ... နတ်ပြည်၌ ခရီးလှည့်လည်ခြင်း = ဒေဝစာရိ လှည့်လည်သွား ကြစို့" ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ အရှင်နန္ဒမထေရ်က "ဘုန်းတော် ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား... တန်ခိုးရှင်တို့မှသာ သွားရောက်နိုင် သော နတ်ပြည်လောက ဘုံဌာနသို့ တပည့်တော်သည် အဘယ် သို့လျှင် သွားရောက်နိုင်ပါမည်နည်း = မသွားရောက်နိုင်ပါ ဘုရား" ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင် နန္ဒမထေရ်ကို "ချစ်သားနန္ဒ... သင်ချစ်သားသည် နတ်ပြည်သို့ သွားလိုသောစိတ်ကိုသာ ဖြစ်စေလော့၊ ထိုသို့ သင်ချစ်သားက သွားလိုသောစိတ်ကိုဖြစ်စေလျှင် နတ်ပြည်သို့ သွားရောက်၍ နတ် အာရုံတို့ကို သင်ချစ်သား မြင်ရပါလိမ့်မည်" ဟု အားပေးစကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။ (ဤဆိုအပ်ပြီးသည်ကား အံ ၌ ၁၊ စာ မျက်နှာ ၂၄၄-၂၄၅-မှ ဖြစ်သည်။ ဤမှနောက်၌ အရှင်နန္ဒ မထေရ်အကြောင်းကို ဥဒါနပါဠိ, အဋ္ဌကထာတို့ကို မှီ၍ ရေးသား ပြဆိုပေအုံ့)—

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထိုကဲ့သို့ မိန့်ကြားတော်မူပြီးနောက် "နန္ဒရဟန်း၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်မွားနေသောရာဂကို ဥပါယ်တမျှ ဖြင့် ငြိမ်းစေမည်" ဟု ကြံစည်တော်မူပြီးလျှင် အရှင်နန္ဒမထေရ်ကို

လက်ရုံးခ္ဍ ဆွဲကိုင်၍ ခေါ်ဆောင်သွားသည့်ပမာ ကိုယ်တော်မြတ်၏ တန်ခိုးအစွမ်းဖြင့် တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ခေါ်ဆောင်သွားတော်မူသည်ရှိသော် (နတ်ပြည်သို့ တိုက်ရိုက်မသွားသေးပဲ) လမ်းခရီးအကြားဝယ် မီးလောင်ထားသည့် လယ်ကွက်အတွင်း မီးလောင်ထားသည့် သစ်ငုတ်တခုထိပ်ခ္ဍ နှား, နွားခေါင်း, အမြီးများ မီးသင့်ထား၍ စုတ်ပြတ်ကာ လွန်စွာရွတ်တွအိုမင်းနေသော မျောက်အိုမတကောင်ကို မြင်စေပြီး(= ပြတော်မူပြီး)မှ တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူလေ၏။

(ဤခ္ဍ။ ။အကယ်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်နန္ဒမထေရ်အား တာဝတိံသာနတ်ပြည်ကို မြင်ရရုံမျှ (သို့မဟုတ်) အရှင်နန္ဒမထေရ် တာဝတိံသာ နတ်ပြည်သို့ ဝင်ရောက်ရုံမျှကိုသာ အလိုတော်ရှိခဲ့လျှင် လောကဝိဝရဏ တန်ခိုးပြတော်မူသောအခါမှာကဲ့သို့ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်ခ္ဍ ထိုင်နေတော်မူရင်းကပင် အရှင်နန္ဒမထေရ် နတ်ပြည်ကိုမြင်အောင် ပြတော်မူလေရာ၏၊ (သို့မဟုတ်) ကိုယ်တော်မြတ်၏ တန်ခိုးဖြင့် အရှင်နန္ဒမထေရ်တပါးတည်း နတ်ပြည်သို့ လွှတ်လိုက်တော်မူလေရာ၏။

စင်စစ်သော်ကား နတ်ခ္ဍဖြစ်သော အတ္တဘောထက် လူခ္ဍဖြစ်သော အတ္တဘောက ယောနိအားဖြင့် ယုတ်ညံ့, စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်ဖြစ်သည်ကို အရှင်နန္ဒမထေရ် မှတ်ယူလွယ်စေရန် လမ်းခရီးအကြားခ္ဍ ထိုမျောက်အိုမကိုလည်း ပြတော်မူလို၏၊ နတ်ပြည်လောကခ္ဍဖြစ်သော ကျက်သရေ, စည်းစိမ်တို့ကိုလည်း သက်သက်ဝင်ဝင် ပြတော်မူလို၏၊ ထိုသို့ပြမှသာလျှင် အရှင်နန္ဒအဖို့ရာ နတ်စည်းစိမ်အလိုငါ့ သုံးပါးသိက္ခာ သာသနာတည်းဟူသော မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးခြင်းခ္ဍ အထူးသဖြင့် မွေ့လျော်ပျော်ပိုက်ခြင်းတည်းဟူသော အကျိုးကို ရလိမ့်မည်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်နန္ဒမထေရ်ကို ကိုယ်တော်တိုင်ခေါ်ဆောင်၍ နတ်ပြည်သို့ ကြွရောက်တော်မူလေ၏ ဟု အထူးမှတ်ယူရာ၏)။

ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်နန္ဒမထေရ်ကို တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ခေါ်ဆောင်တော်မူ၍ ထိုတာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ရောက်သောအခါ သိကြားနတ်မင်းအား ယုယဖျော်ဖြေရန် လာရောက်ကြသည့် ခိုခြေအသွေးခြိုတွေးသော ခြေရှိကြသည့် နတ်သမီးငါးရာတို့ကိုယ်တော်မြတ်ကို ရှိခိုး၍ ရပ်တည်နေကြသည့်

တို့ကို အရှင်နန္ဒအား ပြတော်မူပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် အရှင်နန္ဒမထေရ်တို့ အတုံ့အပြန် မေးခြေးတော်မူကြသည်မှာ—

(ဗုဒ္ဓ) နန္ဒ.....သင်သည် ခိုခြေအဆင်းရှိသည့် ဤနတ်သမီးငါးရာတို့ကို မြင်၏လော။

(အရှင်နန္ဒ) မြင်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား....။

(ဗုဒ္ဓ) နန္ဒ.... ယခု ငါဘုရားမေးမည့်စကားကို သင် အဘယ်သို့သဘောကျသနည်း=သဘောကျသည့်အတိုင်း ဖြေဆိုနိုင်သည်၊ သာကီဝင်မင်းသမီး ဇနပဒကလျာဏီနှင့် ခိုခြေအဆင်းရှိကြသည့် ဤနတ်သမီးငါးရာတို့အနက် အဘယ်သူက ပို၍အဆင်းလှသနည်း, ပို၍ ရှုချင်ဖွယ်ရှိသနည်း, ပို၍ နှစ်သက်ဖွယ်ရှိသနည်း။

(အရှင်နန္ဒ) မြတ်စွာဘုရား ..... နှာ,နှာခေါင်း စုတ်ပြတ်ကာ ကိုယ်အင်္ဂါပျက်စီးသော (လမ်းမှာ တွေ့ခဲ့သည့်) မျောက်အိုမကဲ့သို့ ဤအတူပင် ဤနတ်သမီး ငါးရာတို့ကို ထောက်ဆလျှင် သာကီဝင်မင်းသမီး ဇနပဒကလျာဏီသည် မိန်းမဟူသော အရေအတွက်သို့ပင် မဝင်တော့ပါ, တစိတ်မျှ မမှီပါ, မနှိုင်းစာလောက်ပါ၊ စင်စစ်မှာမူ ဤနတ်သမီးငါးရာတို့ကသာ ပို၍အဆင်းလှပါကုန်၏၊ ပို၍ ရှုချင်ဖွယ်ရှိပါကုန်၏၊ ပို၍နှစ်သက်ဖွယ် ရှိပါကုန်၏။

(ဗုဒ္ဓ) နန္ဒ.... သာသနာတော်၌ ပျော်ရွှင်စွာနေလော့၊ နန္ဒ.....သာသနာတော်၌ ပျော်ရွှင်စွာနေလော့၊ ခိုခြေအဆင်းရှိသည့် နတ်သမီးငါးရာတို့ကို ရဖို့ရန်အတွက် ငါဘုရား အာမခံ (=တာဝန်ယူ)၏။ (=သင်ချစ်သားက သာ သာသနာတော်၌ပျော်ရွှင်စွာနေ၍ တရားအားထုတ်လျှင် နတ်သမီးငါးရာတို့ကို ရရှိရန်အတွက် ငါဘုရား အာမခံ၏ = တာဝန်ယူ၏-ဟု ဆိုလိုသည်)။

(အရှင်နန္ဒ) မြတ်စွာဘုရား....မြတ်စွာဘုရားသည်တပည့်တော်အတွက် ခိုခြေအဆင်းရှိသည့် နတ်သမီးငါးရာတို့ကို

ရဖွီရန် အာမခံ(=တာဝန်ယူ)နိုင်ပါမူ တပည့်တော်သည် သာသနာတော်ဝယ် ဘုရားရှင်အထံတော်၌ ပျော်ရွှင်စွာ နေပါတော့မည်—

ဤသို့ အပေး, အယူစကား မိန့်ကြားတော်မူပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားသည် ခဏအတွင်းမှာပင် အရှင်နန္ဒမထေရ်ကို လက်ရုံး၌ ဆွဲ၍ ခေါ်ယူသည်ပမာ ခေါ်ဆောင်တော်မူ၍ တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ ကွယ်ခဲ့ပြီးလျှင် ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်တော်၌ ထင်ရှားဖြစ်တော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။အဘယ့်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ရာဂကိလေသာ နှိပ်စက်ခံနေရသည့် အရှင်နန္ဒမထေရ်ကို နတ်သမီးများကို ပြတော်မူသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား —အရှင်နန္ဒ၏သန္တာန်၌ ဖြစ်နေသော ကိလေသာတို့ကို အလွယ်နှင့် ပယ်ထုတ်ဖို့ရန် နတ်သမီးများကို ပြတော်မူ၏။ ထင်ရှားစေဦးအုံ-လိမ္မာသော ဆေးဆရာသည် သလိပ်, သည်းခြေ, လေဒေါသတို့ ပြောများနေသောသူနာကို အလွယ်တကူနှင့် ဆေးကုလိုသည်ရှိသော် ရှေးဦးစွာ ဆီဆေးစသည်ဖြင့် ဒေါသတို့ကို ပွန်းနှုန်းစေပြီး နောက်မှ အန်ဆေး, ဝမ်းလားဆေးတို့ဖြင့် ထိုဒေါသတို့ကို အလွယ်နှင့်ထုတ်ဆောင်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ဝေနေယျတို့ကို ဆုံးမခြင်း၌ အတုမရှိ လိမ္မာတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား ဆေးသမားကြီးသည် ရာဂတည်းဟူသော ဒေါသပြောများ၍နေသော အရှင်နန္ဒမထေရ်တည်းဟူသော သူနာကို နတ်သမီး အာရုံတည်းဟူသော ဒေါသနှုန်းနှပ်ဆေး (=ဒေါသပွန်းဆေး) တိုက်ကျွေးတော်မူသည်မှာ အရိယမဂ်တည်းဟူသော ကိလေသာအန်ဆေး, ဝမ်းလားဆေးတို့ဖြင့် ကိလေသာတည်းဟူသော ဒေါသတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ထုတ်တော်မူလိုသောကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု အထူး မှတ်ယူရာ၏။

တဖန်-မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်နန္ဒ,မထေရ်အတွက် သာသနာတော်တည်းဟူသော မြတ်သောအကျင့်ဖြင့် နေခြင်းကို အလိုရှိတော်မူသည် ဖြစ်ပါလျက် နတ်သမီးတို့နှင့် အတူတကွနေရခြင်းတည်းဟူသော =အဗြဟ္မစရိယဝါသအလို၌ အဘယ့်ကြောင့် အာမခံ=တာဝန်ယူတော်မူသနည်း-ဟု မေးရန်ရှိပြန်၏။ အဖြေကား—ဇနပဒကလျာဏီတည်းဟူသော အာရုံ၌ ကာလမြင့်ကြာ အခိုင်အမာ ကျရောက်နေသော ရာဂကိလေသာကို အာဂန္တုကဖြစ်သည့် နတ်သမီးအာရုံ၌ ပြောင်းရွှေ့ပေးမှု

အလွယ်နှင့် စွန့်နိုင်မည် ဖြစ်သောကြောင့် အာမခံ=တာဝန်ယူတော်မူသည် ဟူပေ။(မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားဟောစဉ်=အာနုပုဗ္ဗိကထာ၌ သဂ္ဂကထာ=နတ်ရွာချမ်းသာနှင့်စပ်သော တရားစကား ဟောကြားတော်မူခြင်းမှာ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်အတွက် သက်သေသာဓကဖြစ်သည်) ဟု အထူးမှတ်ယူရာ၏။ ဥဒါန ၌၊ ၁၅၄-၁၅၅-မှ)။

ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်သို့ ရောက်သည့်အချိန်မှ စ၍ အရှင်နန္ဒမထေရ်သည် နတ်သမီးတို့ကို ရယူလိုသည့်အတွက် နေ့ညဉ့်ဆက်ကာ ရဟန်းတရား အားထုတ်လေ၏၊ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်းတို့ကို "ချစ်သားရဟန်းတို့....သင်ချစ်သားတို့သည် နန္ဒရဟန်း၏ ကာမဠာန်းကျောင်းနေရာ အနီးဌာနဝယ် 'ရဟန်းတပါးသည် မြတ်စွာဘုရားကို အာမခံထား၍ နတ်သမီးတို့ကို ရယူလိုသောကြောင့် ရဟန်းတရားကို မနေမနားအားထုတ်နေသတဲ့'ဟု ထိုထိုအရပ်၌ ပြောဆိုကြကာ လှည့်လည်ကြကုန်လော့"ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ရဟန်းတို့သည် "ကောင်းပါပြီ မြတ်စွာဘုရား...."ဟု ဝန်ခံကြကာ အရှင်နန္ဒမထေရ် ကြားလောက်ရာအရပ်၌ "အရှင်နန္ဒသည် နတ်သမီးတို့ကို ရလိုမှုကြောင့် မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်နေသတဲ့၊ ထိုအရှင်နန္ဒအတွက် ခိုခြေအဆင်းရှိသော နတ်သမီးငါးရာတို့ကို ရဖို့ရန် မြတ်စွာဘုရားက အာမခံ=တာဝန်ယူတော်မူခဲ့သတဲ့၊ အရှင်နန္ဒသည် ကြေးစား ဖြစ်စွဲတကား၊အရှင်နန္ဒသည် အဝယ်တော်ဖြစ်စွဲတကား"ဟု ကြေးစားဟူသော စကားလုံး, အဝယ်တော် ဟူသော စကားလုံးတို့ဖြင့် ပြက်ရယ်ကျီစယ် ပြောဆိုကြလေကုန်၏။

ထိုစကားကို ကြားရ၍ အရှင်နန္ဒမထေရ်သည် "ဤရဟန်းတို့ကား တပါးသူကို ပြောကြသည် မဟုတ်၊ ငါ့ကိုသာ အကြောင်းပြု၍ ပြောဆိုကြ၏၊ ငါ၏ အလုပ်ကား မသင့်လျော်စွာတကား" ဟူ၍ရင်း, "ငါသည် ဇနီးတို့ကို မစောင့်စည်းမှုကို အမှီပြု၍ ဤ ဆဲ့သို့ ရှက်ဖွယ်လိလိ အဖော်ရဟန်းတို့၏ ပြက်ရယ်ကျီစယ်မှုကို ခံရလေသည်၊ ထိုဇနီးတို့ကို ငါကား ကောင်းစွာ နှိမ်နင်းစောင့်စည်းပေတော့အုံ"ဟူ၍ရင်း အကြံတော်ဖြစ်ရှိကာ ထိုအချိန်မှစ၍ အရှေ့, အနောက်, တောင်, မြောက်, အရှေ့တောင်, အနောက်, ဖိလာ

အထောင့်ဟူသော အရပ်မျက်နှာတို့ကို ကြည့်ရှုတော်မူလိုလျှင် လောဘ, ဒေါသ-စသော အကုသိုလ်တရားတို့ မဖြစ်ပွါးအောင် သတိ, သမ္မာဇဉ် အမြဲယှဉ်၍ ကြည့်ရှုတော်မူခြင်းတည်းဟူသော = ဣန္ဒြေယသံဝရ ဥက္ကဋ္ဌပဋိပတ်ကို ကျင့်ကြံတော်မူလျက် ရဟန်းတရားကို ပွါးများကြီးကုတ် အားထုတ်တော်မူလေရာ မကြာမြင့်မီပင် အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ ရဟန္တာ ဗြဟ္မာကြီးတယောက်သည် သန်းခေါင်ယံ အချိန်ဝယ် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့ လာရောက် ရပ်တည်လျက် အရှင်နန္ဒမထေရ် ရဟန္တာဖြစ်ပြီဖြစ်ကြောင်း သတင်းကောင်းစကား လျှောက်ထားလာလေ၏။ ဗြဟ္မာကြီး လျှောက်ထားသည့်စကား၏ အခြားမဲ့မှာပင် "အာဘယ်သို့နည်း"ဟု ဆင်ခြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သံန္တာန်တော်မှာလည်း "နန္ဒ ရဟန်းသည် အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုအပ်ပြီ"ဟု သိမြင်သော အသိဉာဏ်တရား ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာလေ၏။

အာမခံမှု လွှတ်ခြင်း, လွှတ်တော်မူခြင်း

အရှင်နန္ဒမထေရ်သည် သူငယ်ချင်းရဟန်းတို့က ပြက်ရယ်ကျီစယ်ပြောင်လှောင်မှု ပြုအပ်သည်ရှိသော် "ငါသည် ကောင်းစွာဟောကြားအပ်သည့် ဓမ္မဝိနယသာသနာတော်ဝယ် ရဟန်းပြုပြီးလျှင် နတ်သမီးတို့ကို ရှိခိုးအတွက် မြတ်စွာဘုရားကို အာမခံပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ဖြစ်အောင် ပြုမိခဲ့လေပြီ၊ ငါကား ဝန်လေးသော အမှုကို ပြုအပ်ခဲ့ပြီတကား"ဟု သံဝေဝကြီးစွာဖြစ်ရှိလျက် အရှက်, အကြောက်အားကြီးကာ ရဟန်းတရားကို မနေမနား ပွါးများအားထုတ်၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိပြီးနောက် "ငါသည် မြတ်စွာဘုရားကို ထို အာမခံ = တာဝန်ယူခြင်းမှ လွှတ်စေတော်အံ့"ဟုကြံစည်ဆင်ခြင်မိလေသည်။ ထိုသို့ကြံစည်ဆင်ခြင်ပြီးနောက် နံနက်မိုးသောက် ရောက်သောအခါ အရှင်နန္ဒမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်ရှိခိုးကာ အပြစ်လွှတ်ရာ အရပ်၌ ထိုင်နေလျက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို "မြတ်စွာဘုရား... တပည့်တော်အတွက် ခိုခြေအဆင်းရှိသည့် နတ်သမီးငါးရာတို့ကို

ရရှိဖို့ရန် မြတ်စွာဘုရားက အာမခံ = တာဝန်ယူတော်မူခဲ့ပါ၏၊ မြတ်စွာဘုရား…. ရှင်တော်ဘုရားကို တပည့်တော်သည် တို့ အာမခံ = တာဝန်ယူချက်မှ လွှတ်ပါ၏ ဘုရား”ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်နန္ဒမတ္တေရ်ကို “ချစ်သား နန္ဒ….ငါဘုရားသည်လည်း ‘နန္ဒရဟန်းသည် အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုအပ်လေပြီ’ဟု ငါဘုရားစိတ်ဖြင့် သင်၏စိတ်ကို ပိုင်းခြားမှ သိပြီးဖြစ်သည်၊ ဤဘွင်မျှမက ဗြဟ္မာကလည်း သင် ချစ်သား အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြောင်း လာရောက် လျှောက်ထားပြီး ဖြစ်လေသည်။ ချစ်သားနန္ဒ….သင်ချစ်သား၏ စိတ် စွဲလမ်းမှုကင်းလျက် အာသဝေါတရားတို့မှ ကျွတ်လွတ်သော အခါကပင် (= သင်ချစ်သား အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သော အခါကပင်) ငါဘုရားသည် ထိုအာမခံချက် = တာဝန်ယူချက်မှ လွှတ်ပြီးဖြစ်လေတော့သည် (= သင်ချစ်သား၏စိတ် အာသဝေါ တရားတို့မှ လွှတ်ပြီးသည်၏အခြားမဲ့မှာပင် ငါဘုရားသည် တို့ အာမခံချက် = တာဝန်ယူချက်မှ သဘာဝအားဖြင့် လွှတ်ပြီးဖြစ် တော့သည်၊ သင်ချစ်သားက အထူးလွှတ်ရန်မလို)”ဟု မိန့်တော် မူပြီးနောက် အရှင်နန္ဒမဒထရ်၏ ခပ်သိမ်းသော အာသဝေါ တရားတို့ကို ကုန်ခန်းစေပြီး ဖြစ်သည့်အတွက် သုခ, ဒုက္ခ-အစရှိ သော လောကဓံတို့ကြောင့် ဖောက်ပြန်တုန်လှုပ်ခြင်း အလျှင်း မရှိမှုဟူသော အနက်သဘောကို ထင်ရှားစွာ သိမြင်တော်မူသည့် အတွက် လွန်စွာအားရမ်း ဝမ်းမြောက်တော်မူကာ ဤဆိုလတ္တံ့ သော ဥဒါန်းဂါထာကို ကျူးရင့်တော်မူလေ၏—

ယသ္သ နိဿိတ္တိဏ္ဏော ပကၠော၊
မဒ္ဒိတော ကာမကဏ္ဋကော။
မောဟက္ခယံ အနုပ္ပတ္တော၊
သုခဒုက္ခေသု နဲ ဝေဓတိ သ ဘိက္ခု။

ယသ္သ = အကြင်အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပကၠော = သံသရာနက်ရှောင်း ရှိုးလွန်ပျောင်းကို။ နိဿိတ္တိဏ္ဏော =

နိဗ္ဗာ(သာ၇မ်း ထိမှာကမ်းသို့ ဖြောင့်တန်းတောက်လျောက် အရိယမဂ် တံတားဆောက်၍ ကူးမြောက်အပ်လေပြီ။ ယသ = အကြင်အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည် ကာမကဏ္ဍကော = လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါကို မခံသာအောင် ထိုးဆွသည့် ကိလေသကာမတည်းဟူသော ဆူးငြောင့်ကို။ မဒ္ဒိတော = အရဟတ္တမဂ်ဥာဏ် တုတ်လှင်ကန့်ဖြင့် မကျန်မြှုလောက် ပယ်ဖျောက်ဖျက်ဆီးအပ်လေပြီ။ ယော=အကြင်အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ မောဟက္ခယံ=မောဟ၏ကုန်ရာ အရဟတ္တ ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်သို့။ အနုပ္ပတ္တော = မဂ်ဥာဏ်လေးထောက် အစဉ်လျှောက်၍ ဆိုက်ရောက်ခဲ့လေပြီ။ သ=သော ဘိက္ခု = ကိလေသာမဲ့ မြောင်ထုခဲကို ဖြိုခွဲပြီးလစ် ရဟန္တာ ဖြစ်သော ထိုရဟန်းသည်။ သုခဒုက္ခေသု = သုခ, ဒုက္ခ-စသည်ရှစ်တန် လောကဓံတို့ကြောင့်။ နဝေဓတိ=ပုထုဇန်သူငါများကဲ့သို့ စိတ်ထားမမှန် ယောက်ယက်ဆန်သည့် ဖောက်ပြန်တုန်လှုပ်ခြင်း အလျှင်းရှိတော်မမူချေ။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်တချိန်ဝယ် ဇေတဝန်ကျောင်း တိုက်တော်၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူစဉ် အရိယသံဃာတို့ အလယ်၌ အရှင်နန္ဒမထေရ်ကို—

> "တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဗုဒ္ဓြ-ယေသု ဂုတ္တဒ္ဒါရာနံ ယဒိဒံ နန္ဒော = ရဟန်းတို့....ဗုဒ္ဓြ-ခြောက်ပါးတို့၌ တံခါးကို လုံခြုံစေကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် နန္ဒရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ "ဗုဒ္ဓြယေသု ဂုတ္တဒ္ဒါရတာ=ဗုဒ္ဓြ-ခြောက်ပါး တံခါးကို လုံခြုံစေကြသောအရာ"ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သား အခြားသောရဟန်းတို့သည်လည်း ဣန္ဒြေကို စောင့်စည်းတော်မူကြသည်သာ ဖြစ်၏၊ ထိုသို့ဖြစ်သော်လည်း အရှင်နန္ဒမထေရ်သည်ကား အခြားသောသာဝကတို့ထက် ထူးခြန်စွာ အရပ်ဆယ်မျက်နှာတို့ကို ကြည့်ရှုတော်မူလိုလျှင် ရှေးဦးဆိုအပ်ပြီးသောအတိုင်း သတ္တကသမ္ဗဇဉ်, သပ္ပါယသမ္ဗဇဉ်, ဂေါစရသမ္ဗဇဉ်, အသမ္မောဟသမ္ဗဇဉ်တည်းဟူသော သမ္ဗဇဉ်လေးပါးတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားဆင်ခြင်ပြီးမှသာ ကြည့်ရှုတော်မူလေ့ရှိ၏၊ မှန်၏–ထိုအရှင်နန္ဒမထေရ်မြတ်သည် "ငါကား ဣန္ဒြေတို့ကို မစောင့်စည်းမူကြောင့် သာသုနာတော်၀ယ် မမ့ေလျော့ခြင်း–စသည် ဖောက်ပြန်မှုသို့ ရောက်ခဲ့ရလေပြီ၊ ယင်းဣန္ဒြေမစောင့်စည်းမှုကိုပင်အတိုင်းထက်အလွန် နှိပ်ကွပ်ပေအုံ့"ဟု အထူးလုံ့လအားသစ်သည်ဖြစ်၍ရင်း, အားကြီးသောဟိရိ, သြတ္တပ္ပရှိသည်ဖြစ်၍ရင်း, ဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်စည်းခြင်းအတွက် လွန်ခဲ့သော ကမ္ဘာတသိန်းထက်ကပင် အဓိကာရကောင်းမှု ပြုခဲ့သူဖြစ်ရကား ယင်းဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်စည်းမှု၌ သူထက်ကဲချန် အတွတ်အထိပ်မြောက်ရောက်တော်မူသည်ဖြစ်၍ရင်း သမ္ဗဇဉ်လေးပါးကို လက်မလွတ်စေပဲ အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာတို့ကို ကြည့်ရှုတော်မူလေ့ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဤအရှင်နန္ဒမထေရ်ကိုသာ မြတ်စွာဘုရားသည် "ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တ-ဒ္ဒါရတာ=ဣန္ဒြေခြောက်ပါး တံခါးခြောက်ပေါက်တို့ကို လုံခြုံစေသော အရာ"၀ယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ရာထူးဌာ ထားတော်မူသည်ဟု အထူးမှတ်ယူရာ၏။)

ဤကား အရှင်နန္ဒမထေရ် အကြောင်းတည်း။

---

(၃၈) အရှင်မဟာကပ္ပိန မထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ မဟာကပ္ပိန မထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ၀ယ် ဟံသာ၀တီပြည်၌ အမျိုးကောင်းသားဖြစ်၍ နောက်တချိန်၀ယ် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို နာကြားနေစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို "ဘိက္ခုသြ၀ါဒက = ရဟန်းတို့ကို အုံ့သြလောက်အောင် ဆုံးမဟောကြားသောအရာ"၀ယ် အသာ

ဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူးခ့ဲ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထိုဘိက္ခုသြဝါဒက တေဒဂ်ရာထူးကို ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုခဲ့လေသည်။ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ပတ္ထနာဆုတောင်း ပြည့်စုံမည့် အကြောင်း ဗျာဒိတ်စကားမိန့်ကြားတော်မူလေသည်။ (အဂ်ုတ္တရ အဋ္ဌကထာ၌ မထေရ်မြတ်၏ ကသိုပမြတ်စွာ လက်ထက်တော် အခါက ကောင်းမှုကို အရိပ်အမြွက်မျှသာ ဖော်ပြ၍ နောက်ဆုံး ပစ္ဆိမဘဝအကြောင်းကိုသာ အကျယ်ဖွင့်ပြလေသည်။ ၎င်း မဟာဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်းခ့ဲကား ဗုဒ္ဓဝင်စာဖတ် သူတော်စင်ပရိသတ်တို့ သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပွါးစေရန် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာလာ မထေရ်၏ အကြားကာလ ကောင်းမှုကုသိုလ်ပြုခဲ့ပုံကို ဖော်ပြဦးအံ့)—

ယက်ခန်းသည် အကြီးအမှူးဘဝ

ထို အရှင်မဟာကပ္ပိန အလောင်း အမျိုးကောင်းသားသည် ထိုဘဝ၌ အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြု၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည် ကျက်စားလျက် တခုသောဘဝဝယ် ဗာရာဏသီပြည်၏အနီး ယက်ကန်းသည်တို့ရွာကြီးဝယ် ယက်ကန်းသည်အကြီးအမှူး ဖြစ်လေသည်။ ထိုအခါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဆူရေပေါင်း တထောင်တို့သည် ဆောင်းလေးလ, နွေလေးလအားဖြင့် ရှစ်လကြာအောင် ဟိမဝန္တာ၌ နေထိုင်ကြ၍ မိုးလေးလကာလတို့ပတ်လုံး ဇနပုဒ်တိုက်နယ်၌ နေထိုင်တော်မူလေ့ ရှိကြကုန်၏။

ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည် တကြိမ်၌မူ ဗာရာဏသီပြည်၏အနီး၌ ကောင်းကင်မှ သက်ဆင်းတော်မူကြ၍ "ကျောင်းဆောက်လုပ်ရန် ဟတ္ထကံ = လက်အမှုကို မင်းကြီးထံ သွားရောက်၍ တောင်းခံကြလော့"ဟု ပြောဆိုမှာကြား၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါရှစ်ဆူတို့ကို ဗာရာဏသီမင်းကြီးထံသို့ စေလွှတ်လိုက်ကြလေကုန်၏။ အထူးအားဖြင့် ထိုအခ့ါဝယ် ဗာရာဏသီမင်းကြီး၏ လယ်ထွန်မင်းလာသဘင် ယင်အံ့ဆဲသောကာလ ဖြစ်လေသည်။ ဗာရာဏသီမင်းကြီးသည် "ပစ္စေက

ဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်များ ကြွလာတော်မူကြသတဲ့" ဟူသော သတင်းကို ကြားသိရလျှင်ပင် အချိန်မဆိုင်းပဲ ထိုခဏမှာပင် ထွက်၍ ကြွလာသည့် အကြောင်းကို လျှောက်ထားမေးမြန်းပြီးလျှင် "အရှင်ဘုရားတို့...ယနေ့ကား ကျောင်းဆောက်နိုင်ရန် အခါအခွင့်မရှိတော့ချေ။ နက်ဖြန်ခါမှာလည်း တပည့်တော်များ၏ လယ်ထွန်မင်္ဂလာပွဲသဘင် ရှိ၍နေပါသည်။ သို့ပါ၍ ယနေ့မနေ့ကတည်း ကြိုးရက်မြောက်နေ့ရောက်မှ ဆောက်လုပ်ပါရစေဘုရား" ဟု လျှောက်ထားပြီးလျှင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့ကို နက်ဖြန်ခါ ဆွမ်းခံကြွရန် မပြတ်မပြတ်တိုက်ပဲ နန်းတွင်းသို့ဝင်လေ၏။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့သည် "အရှင်တပါး ဖဿားကြကုန်အံ့" ဟု မင်းနန်းတော်မှ ဖဿကြောင့်မူခဲ့ကြလေကုန်၏။ ထိုခဏ၌ ယက်ကန်းသည် အကြီးအမှူး၏ဇနီးသည် တစုံတခုပြုဖွယ်ကိစ္စဖြင့် ဗာရာဏသီပြည်သို့ သွားသည်ရှိသော် ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့ကို ဖူးတွေ့ရ၍ ရှိခိုးပြီးလျှင် "အရှင်ဘုရားတို့... အရှင်မြတ်တို့သည် အခါမဟုတ်သည်၌-အဘယ့်ကြောင့် ကြွတော်မူလာကြပါသနည်း" ဟု မေးလျှောက်၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့သည်လည်း အကြောင်းအရာကို အစမှစ၍ မိန့်ကြားတော်မူကြလေကုန်၏။ ထိုအကြောင်းကို ကြားသိရ၍ သဒ္ဓါ,ပညာနှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ထိုယက်ကန်းသည် အကြီးအမှူး၏ဇနီး အမျိုးသမီးသည် "အရှင်ဘုရားတို့...နက်ဖြန်ခါ တပည့်တော်မတို့၏ ဆွမ်းကို ကရုဏာရှေးရှု အလှူခံတော်မူကြပါဘုရား..." ဟု လျှောက်ထားပင့်ဖိတ်လေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်ဘို့က "နမ...ငါတို့ပစ္စေကဗုဒ္ဓါများကား များလှကုန်၏" ဟု မိန့်ဆိုတော်မူကြလေလျှင် အမျိုးသမီးသည် "အဘယ်မျှ ရှိပါကုန်သနည်း-အရှင်ဘုရားတို့..." ဟု မေးမြန်း လျှောက်ထားလေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့က "တဝေထောင်မျှ ရှိကြကုန်၏" ဟု မိန့်ဆိုတော်မူကြလေလျှင် အမျိုးသမီးသည် "အရှင်ဘုရားတို့...ဤယက်ကန်းသည်ရွာ၌ ယက်ကန်းသည်အိမ်ထောင်ပေါင်း တထောင်တို့ နေကြပါသည်၊ တအိမ်ထောင် တအိမ်ထောင်သည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် တပါးတပါး

အား ဆွမ်းလှူဒါန်းပါလိမ့်မည်၊ တပည့်တော်မ ပင့်လျှောက်သည့် ဆွမ်းကိုသာ လက်ခံ သာယာတော်မူကြပါကုန် ဘုရား၊ တပည့်တော်မပင်လျှင် ဦးစီး၍ အရှင်ဘုရားတို့၏အတွက် နေထိုင်ရာကျောင်းကိုလည်း ဆောက်လုပ်စေပါမည်ဘုရား"ဟု ပြတ်ပြတ်သားသား လျှောက်ထားလေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့သည် ထိုအမျိုးသမီး၏ပင့်လျှောက်ချက်ကို လက်ခံ သာယာတော်မူကြလေကုန်၏။

ယက်ကန်းသည်မှူး၏ဇနီး ထိုအမျိုးသမီးသည် ရှာတွင်းသို့ဝင်၍ "အမောင်တို့.... အမိတို့.... ငါသည် တထောင်မျှ အတိုင်းအရည်ရှိသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့ကို ဖူးတွေ့ရ၍ ပင့်ဖိတ်ခဲ့လေပြီ၊ အရှင်မြတ်များအတွက် နေထိုင်ရန်နေရာများကို စီမံကြကုန်လော့၊ ယာဂု,ဆွမ်း-စသည်တို့ကို ပြည့်စုံစေကြကုန်လော့" ဟု ကြွေးကြော် နှိုးဆော်လေ၏။ ထိုနောက် ရှာအလယ်၌ မဏ္ဍပ်ဆောက်လုပ်စေပြီးကာ နေရာများကို ခင်းထားစေပြီး နောက်တနေ့၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် တထောင်တို့ကို နေရာအသီးသီး၌ ထိုင်နေစေပြီးနောက် မွန်မြတ်သော ခဲဘွယ်,ဘောဇဉ်တို့ဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးပြီးလျှင် ဆွမ်းကိစ္စပြီးဆုံးသောအခါဝယ် ထိုရှာမှာနေကြသည့် ခပ်သိမ်းသောမိန်းမတို့ကို ခေါ်ဆောင်ခဲ့၍ ထိုအမျိုးသမီးမိန်းမတို့နှင့် အတူတကွ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့ကို ရှိခိုး၍ " အရှင်တို့ဘုရား.....ဝါတွင်းသုံးလ နေတော်မူကြရန် ခံဝန်ချက်ပေးသနားတော်မူကြပါ ဘုရား" ဟု လျှောက်ထားကာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့၏ ခံဝန်ချက်ကို ရယူပြီးမှ တဖန် ရှာတွင်း၌ "အမောင်တို့....အမိတို့...တအိမ်တအိမ်မှ ယောက်ျားတယောက် တယောက်ကျစီ ပုဆိန်,ပဲခွပ်-စသည် စွဲကိုင်ကြ၍ တောသို့ဝင်လျက် သစ်အဆောက်အဦတို့ကို ယူဆောင်ခဲ့ကြပြီးလျှင် အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏အတွက် နေထိုင်ရန်ကျောင်းကို ဆောင်လုပ်စေချင်၏" ဟု ကြွေးကြော် နှိုးဆော်လေ၏။

ယက်ကန်းသည်ရှာနေ လူတို့သည် ထိုအမျိုးသမီး၏ နှိုးဆော်စကားကို ကြားရလျှင်ပင် တယောက်တယောက်လျှင် တကျောင်း

ကျ တကျောင်းကျစီ ညဉ့်သန့်ရာဌာန, နေ့သန့်ရာဌာနတို့နှင့် တကွ သစ်ရွက်မိုး သခ်ိမ်းကျောင်းတထောင် ဆောက်လုပ်ကြ၍ မိမိ, မိမိ၏ သခ်ိမ်းကျောင်းဌ ဝါကပ်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့ကို "အကျွန်ုပ်သည် ရိုသေစွာ ပြုစုလုပ်ကျွေးပါမည်၊ အကျွန်ုပ်သည် ရိုသေစွာ ပြုစုလုပ်ကျွေးပါမည်"ဟု သူ့ထက်ငါ သဒ္ဓါတိုးပွါး ပြောကြား တာဝန်ယူကြ၍ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ရိုသေစွာ ပြုစုလုပ်ကျွေးကြလေကုန်၏။ ယက်ကန်းသည်မှူး၏ဇနီး ထိုအမျိုးသမီးသည် ဝါကျွတ်သောအခါမှာ "အမောင်တို့....အမိတို့....မိမိ, မိမိ၏ သခ်ိမ်းကျောင်းဌ ဝါလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်မူပြီးကြသော(=ဝါကျွတ်တော်မူကြသော)ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့အတွက် သက်နုံးလျှာအဝတ်များကို စီရင်ကြကုန်လော့"ဟု နှုံးဆော် ဆောက်တည်စေ၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ တဆူ, တဆူအား အသပြာတထောင်, တထောင်တန် သက်နုံးကို ပေးလှူစေလေ၏။ ဤပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့သည် ဝါကျွတ်ပြီး, သက်နုံးများလှူပြီးကြသော် အနုမောဒနာတရား ဟောကြားဆုညွှန်း၍ ဖဲကြွတော်မူကြလေကုန်၏။

သူကြွယ်အကြီးအမှူးဘဝ

ယက်ကန်းသည်ရှာ၌ နေသူ လူအပေါင်းတို့သည်လည်း ဤကောင်းမှုကို ပြုလုပ်ကြ၍ ထိုဘဝမှစုတေကြသည်ရှိသော် တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌ အဖွဲ့လိုက်နတ်သား,နတ်သမီးများ ဖြစ်ကြလေ၏။ ထိုသူတို့သည် တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌ နတ်စည်းစိမ်ကို မြိန်ရှက်စွာ ခံစားပြီးနောက် ကသဲပမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါ၀ယ် ဗာရာဏသီပြည် သူကြွယ်များအိမ်တို့၌ အသီးအသီး ဖြစ်ကြလေကုန်၏၊ ယက်ကန်းသည်မှူးသည် အကြီးဆုံးသူကြွယ်၏ သားဖြစ်၍ သူ၏ဇနီးသည်လည်း သူကြွယ်ကြီး၏သမီးပင် ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုအမျိုးသမီးအားလုံးတို့သည်ပင် အရွယ်သို့ရောက်ကြ၍ အရှင်သခင် လင်ယောကျ်ား၏အိမ်သို့ လိုက်ပါကြရသည်ရှိသော် ရှေးယက်ကန်းသည်ဘဝကအတိုင်းပင် ထိုထိုသူကြွယ်သားတို့၏ အိမ်တို့သို့ လိုက်ပါ ရောက်ရှိကြလေကုန်၏။

တနေ့သဘ္ဘ ကဿပမြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးတော်မူရာ ကျောင်းတိုက်တော်ဝယ် တရားနာဖို့ရန် ကြွေးကြော် နှိုးဆော် အပ်လေသော် "မြတ်စွာဘုရား တရားဟောတော်မူလိမ့်မည်" ဟူသောသတင်းကို ကြားရ၍ ထိုသူကြွယ်အားလုံးတို့ပင် "တရား နာကြကုန်အုံ့"ဟု ဇနီးမယား သူကြွယ်ကတော်တို့နှင့် အတူတကွ ကျောင်းတိုက်တော်သို့ သွားကြလေကုန်၏။ ထိုသူတို့ ကျောင်း တိုက်တော်အတွင်း ဝင်မိသောခဏမှာပင် မိုးကြီး သည်းစွာ ရွာ သွန်းလေ၏။ ဆွမ်းခံကိုယ်တော်,ဆွေမျိုးသာမဏော-စသည် ရှိကြ သော အခြားလူတို့သည် ထိုဆွမ်းခံကိုယ်တော်, ဆွေမျိုးသာမ-ဏော-စသည်တို့နေရာ ပရိဝုဏ်တို့သို့ မိုးလွတ်အောင် ပြေးဝင် ခိုလှုံကြလေကုန်၏။

ထိုသူကြွယ် ဇနီးမောင်နှံစုံ တထောင်တို့သည်ကား ထိုကဲ့သို့ သော ဆွမ်းခံကိုယ်တော်, ဆွေမျိုးသာမဏော-စသည်တို့ မရှိကြ သည့်အတွက် မည်သည့်ပရိဝုဏ်တွင်းသို့မျှ မဝင်ဝံ့ကြပဲ ကျောင်း တိုက်အလယ်မှာပင် ရပ်တည်ကြရင်း မိုးအစွတ်ခံကြရလေကုန်၏။ ထိုအခါ ကျွန်သောသူကြွယ်တို့ကို အကြီးအမှူး သူကြွယ်သည် "အမောင်တို့....ငါတို့၏ ကိုးရာမဲ့ဟန် ဖောက်ပြန်ပုံကို ရှုကြလော့၊ အမျိုးကောင်းသားဆိုလျှင် ဤမျှဖြင့်ပင် ရက်သင့်လှပြီ"ဟု ပြောဆို လေ၏။ကျွန်သူကြွယ်တို့က"အရှင်....အကျွန်ုပ်တို့တစ်စုသည် အဘယ် ကောင်းမှု ပြုကြရပါမည်နည်း"ဟု မေးမြန်းကြလေလျှင် အကြီး အမှူးသူကြွယ်သည် "ငါတို့မှာ အကျွမ်းဝင်ရာဌာန မရှိကြခြင်း ကြောင့် ဤသို့သော ဖောက်ပြန်မှုသို့ ရောက်ကြရလေသည်၊ ငါတို့ အားလုံးပင် ဥစ္စာကိုစု၍ ပရိဝုဏ်တခု ဆောက်လုပ်ကြကုန်စို့" ဟု တိုင်ပင် အကြံပေးစကား ပြောကြားလေ၏။ ကျွန်သောသူကြွယ် အားလုံးတို့က "ကောင်းပါပြီ-အရှင်...."ဟု သဘောတူစကား ပြောကြားလေသော် အကြီးအမှူးသူကြွယ်က အသပြာတထောင်, ကျွန်သောသူကြွယ်များက အသပြာငါးရာစီ, သူကြွယ်ကတော် များက အသပြာနှစ်ရာငါးဆယ်စီ အသီးအသီး ထည့်ဝင်လှူဒါန်း ကြလေသည်။ ထိုသူကြွယ်အိမ်ထောင်စုတထောင်တို့သည် ဥစ္စာကို

စုပေါင်း၍ အထွတ်တင်သည့် ပြာသာဒ်တထောင်အရံရှိသည့် ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင် သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူရန် ကြီးစွာသော ပရိဝုဏ်ကျောင်းဝိုင်းကြီး စတင်တည်ဆောက်ကြလေ၏။ ပြီးလုပ်ရမည့်အမှုသစ်က အားကြီးလှသောကြောင့် မူလ စုထားသောဥစ္စာ မလောက်ပြန်သော် တဖန်ရွှေးစုဆောင်းလှူဒါန်းသော ဥစ္စာအောက် ထက်ဝက်စီ ထက်ဝက်စီ လျှော့ကာ စုဆောင်းလှူဒါန်းကြပြန်လေသည်။ ဤနည်းဖြင့် ပရိဝုဏ်ကျောင်းဝိုင်းကြီး ဆောက်လုပ်ပြီးလတ်သော် ကျောင်းလွှတ်(=ကျောင်းရေစက်ချ) သဘင် ဆင်ယင်ပြုလုပ်ကြလျက် ကဿပမြတ်စွာဘုရား အမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာတော်အား ခုနစ်ရက်ကြာ မဟာဒါနကြီး လှူဒါန်းကြပြီးလျှင် ရဟန္တာပေါင်း နှစ်သောင်းတို့အား လှူဒါန်းရန်အတွက် သက်နှံးမျှားကို စိမ်ဆားထုတ်ကြလေကုန်၏။

သူကြွယ်ကဇောတ်အကြီးအမှူး၏ ထူးကဲသော စေတနာ

အထူးသဖြင့် သူကြွယ်မှူးကြီး၏ဇနီး သူကြွယ်ကဇောတ်ကြီးသည် အခြားသူခပ်သိမ်းတို့နှင့် ထပ်မျှညီတူ မမြှုပ် မိမိ၏ ပညာ၌ တည်ရှိကာ "သူ့ထက်ကဲချွန် သာလွန်အောင်ပြု၍ ဝါသည်မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပူဇော်မည်" ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် လိပ်ဆူးရွှေပန်း (အနော်ဇာပန်း) အဆင်း ၀ါ၀င်းသောအသွေးအရောင်ရှိသည့် အဖိုးတထောင်တန် သက်နှံးလျှာအ၀တ်အထည်နှင့်တကွ လိပ်ဆူးရွှေပန်း(အနော်ဇာပန်း) ခြင်းတောင်းကို ယူဆောင်ခဲ့၍ ကျောင်းအနုမောဒနာတရား ဟောကြားသောအခါ ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင်ကို လိပ်ဆူးရွှေပန်း (အနော်ဇာပန်း) တို့ဖြင့် ပူဇော်ပြီးနောက် တိုသက်နှံးလျှာအ၀တ်စုံကို မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်းခံ ချထားပြီးလျှင်—

"မြတ်စွာဘုရား.... ဖြစ်လေရာရာ သံသရာဘ၀၌ တပည့်တော်မ၏ ကိုယ်သည် ဤလိပ်ဆူးရွှေပန်း (အနော်ဇာပန်း) အဆင်း ၀ါ၀င်းသော အသွေးအရောင်ရှိသည် ဖြစ်ပါစေသား၊

တပည့်တော်မ၏ အမည်သည်လည်း အနောဇာ ဟူ၍သာလျှင် တွင်မည်သည် ဖြစ်ပါစေသား”—

ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ဧဝံ ဟောတု = ဤယခု သင်ဆုတောင်းသည့်အတိုင်း ဖြစ်စေသတည်း” ဟု အနုမောဒနာပြုတော်မူလေ၏။

(၇) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုသူအားလုံးတို့ပင် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုကြ၍ ထိုဘဝမှ စုတေကြလေလျှင် နတ်ပြည်၌ဖြစ်ကြ၍ ဤဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းရာကာလဝယ် နတ်ပြည်မှ စုတေခဲ့ကြ၍ သူကြွယ်အကြီးသည် ကုက္ကုဋ္ဌဝတီ မင်းနေပြည် ရွှေနန်းတော်၌ မဟာကပ္ပိနမည်သော မင်းသားဖြစ်၍ အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် မဟာကပ္ပိနမင်းတရား ဖြစ်လေ၏။ ကျန်သောသူကြွယ်တို့သည် အမတ်မျိုး၌ အသီးအသီး ဖြစ်ကြလေ၏။ သူကြွယ်ကြီး၏ဇနီးသည် မဒ္ဒတိုင်း သာဂလမြို့ ရွှေနန်းတော်၌ မဒ္ဒမင်းသမီး ဖြစ်လာလေ၏။ ထိုမင်းသမီး၏ ကိုယ်ရေအဆင်းမှာ လိပ်ဆူးရွှေပန်း (အနော်ဇာပန်း) အဆင်း ဝါဝင်းသော အသွေးအရောင်ရှိခြင်းကြောင့် ရှေးဆုတောင်းအတိုင်း ထိုမင်းသမီး၏ အမည်ကို “အနောဇာ” ဟူ၍ မှည့်ခေါ်ကြလေ၏။

အနောဇာမင်းသမီး အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် မဟာကပ္ပိနမင်း၏ နန်းအိမ်သို့ရောက်၍ အနောဇာဒေဝီ မိဖုရားကြီး ဖြစ်လာလေသည်။ ကျန်သော သူကြွယ်ကတော်များသည်လည်း အမတ်မျိုး၌ အသီးအသီး ဖြစ်ကြ၍ အရွယ်သို့ရောက်ကြလေလျှင် ရှေးရေစက်အတိုင်း အရှင်ဟောင်းအမတ်သားတို့၏ ဇနီးများ ဖြစ်လာကြလေကုန်၏။ ထိုသူအားလုံးတို့သည်ပင် မဟာကပ္ပိနမင်းကြီး၏ စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်ကို ခံစံသုံးဆောင်ကြရလေသည်၊ သုံးဆောင်ကြရပုံမှာ—မဟာကပ္ပိနမင်းကြီး အဆင်တန်းဆာစုံဝတ်ဆင်၍ ဆင်စီးပြီး ခရီးလှည့်လည်လျှင် ထိုအမတ်တထောင်တို့သည်လည်း မင်းကြီးနည်းတူ ဆင်စီး၍ ခရီးလှည့်လည်ကြရ

ကုန်၏။မင်းကြီး မြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ,ရထားဖြင့်ဖြစ်စေ ခရီးလှည့်လည် တော်မူသောအခါ ထိုအမတ်တထောင်တို့သည်လည်း မင်းကြီး နည်းတူ မြင်းဖြင့်, ရထားဖြင့် ခရီးလှည့်လည်ကြရကုန်၏။ ဤသို့ လျှင် ထိုသူတော်ကောင်းတထောင်တို့သည် အတူတကွ ပြုလုပ်ခဲ့ သော ကောင်းမှုကုသိုလ်တို့၏ အာနုဘော်ကြောင့် အတူတကွ သာလျှင် စည်းစိမ်ကို ခံစံသုံးဆောင်ကြရလေကုန်၏။

မင်းကြီး မြင်းစေကျော်တို့ဖြင့် သတင်းစကား နာယူစေခြင်း

မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးမှာ (၁) ဗလမည်သောမြင်း၊ (၂) ဗလ-ဝါဟနမည်သောမြင်း၊ (၃) ပုပ္ပမည်သော မြင်း၊ (၄) ပုပ္ပဝါဟန မည်သောမြင်း၊ (၅) သုပတ္တမည်သောမြင်း ဟူ၍ = မြင်းကျော် ၅-စီးတို့ ရှိကြလေသည်။ မင်းကြီးသည် ထို မြင်းကျော် ၅-စီးတို့ အနက် သုပတ္တမည်သောမြင်းကျော်ကို ကိုယ်တော်တိုင် စီးနင်း သုံးဆောင်၍ ကျန်သည့် မြင်းကျော် ၄-စီးတို့ကို မြင်းစီးသူရဲ ကောင်းတို့အား သတင်းစကားဆောင်ယူရန် ပေးအပ်ထားလေ သည်။ မင်းကြီးသည် ထို မြင်းစေကျော် သူရဲကောင်း ၄-ယောက် တို့ကို စောစောစီးစီး မွန်မြတ်သောထမင်းဘောဇဉ်ကို ကျွေးမွေး ပြီးလျှင် "အမောင်တို့....သွားကြကုန်၊ ကုက္ကုဋ္ဌဝတီ နေပြည်တော်မှ ပတ်ဝန်းကျင် နှစ်ယူဇနာ သုံးယူဇနာတိုင်တိုင် လှည့်လည်ကြ၍ ဘုရား,တရား,သံဃာ = ရတနာသုံးပါးတို့ လောကဓ္ဓိ ပွင့်ပေါ် ဖြစ်ထွန်းကြောင်း သတင်းကောင်းကို ကြားသိကြရလျှင် ထို ချမ်းသာကြောင်း သတင်းကောင်းကို ငါ့အထံသို့ လျှင်မြန်စွာ ပို့ဆောင်ကြရမည်"ဟု မှာတမ်း၍ မြင်းစေကျော် သူရဲကောင်းတို့ ကို နေ့စဉ်နေ့စဉ် အရပ်လေးမျက်နှာတို့သို့ စေလွှတ်တော်မူ၏။ထို မြင်းစေကျော် သူရဲကောင်းတို့သည် မြို့တံခါးလေးပေါက်တို့မှ တယောက်စီထွက်ကြ၍ သုံးယူဇနာတို့တိုင်တိုင် လှည့်လည်ကာ သတင်းစကား နားထောင်ကြပြီးလျှင် ရတနာသုံးပါး ဖြစ်ထွန်းပြီ ဟူသော သတင်းကို မရကြပဲ မြို့တော်သို့ တဖန် ပြန်လာကြရ ကုန်၏။

ရတနာသုံးပါးသတင်း ကြားသိရခြင်း

ထို့နောက် "တနေ့သ၌ မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် သုပတ္တ မည်သော မြင်းကျော်ကို စီး၍ အမတ်တယောင် ခြံရံအပ်လျက် ဥယျာဉ်တော်သို့ ထွက်လေလျှင် ကုန်သည်ငါးရာတို့ ခရီးပင်ပန်း နွမ်းနယ်သောသဘော ရှိကြလျက် မြို့တော်သို့ ဝင်ကြသည်ကို မြင်လတ်၍ "ဤကုန်သည်တို့ကား ခရီးပန်းလာခဲကြကုန်၏။ ကောင်း မွေ့တော်ပင် ဤကုန်သည်တို့ထံမှ သတင်းကောင်းတခုခုကို ကြားရ လိမ့်မည်"ဟု ယုံကြည်မြော်လင့်ကာ ထိုကုန်သည်များကို ရှေ့တော်သို့ ခေါ်စေပြီးလျှင် "အမောင်တို့....အဘယ်အရပ်မှ လာကြ သနည်း"ဟု မေးမြန်းလေ၏။ ကုန်သည်တို့က "အရှင်မင်းကြီး.... ဤကုက္ကုဋ္ဌဝတီ မင်းနေပြည်မှ ယူဇနာ (၁၂၀) တရာ့နှစ်ဆယ် ထက်၌ သာဝတ္ထိမည်သောပြည် ရှိပါသည်၊ ထိုသာဝတ္ထိပြည်မှ အကျွန်ုပ်တို့ လာကြပါသည်"ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားကြလေ လျှင် မင်းကြီးသည် တဖန်ဆက်၍ "အမောင်တို့....အမောင်တို့၏ သာဝတ္ထိပြည်အရပ်၌ တစုံတခု သတင်းထူး သတင်းဆန်း ဖြစ်ပေါ် ထွန်းသည်များ ရှိပါသလော"ဟု မေးမြန်းလေ၏။ ကုန်သည်များ ကလည်း "အရှင်မင်းကြီး....အခြား တစုံတခု လျှောက်ထားရန် သတင်းထူး သတင်းဆန်း မရှိပါ၊ စင်စစ်သော်ကား အကျွန်ုပ်တို့ ၏ သာဝတ္ထိပြည်အရပ်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူနေ ပါသည်"ဟု လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။

မင်းကြီးသည် ထိုခဏ၌ပင် ဝိတိ ၅-မျိုး ကိုယ်လုံးဖြိုးလျက် တစုံတရာကို မမှတ်မသားနိုင်ပဲ တမုဟုတ်မျှ အချိန်ကို လွန်စေပြီး နောက် "အမောင်တို့....အဘယ်လိုသတင်းစကား လျှောက်ထား လိုက်ကြသနည်း"ဟု မေးမြန်း၍ ကုန်သည်တို့ကလည်း "အရှင် မင်းကြီး....လောက၌ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပါသည်" ဟု ထပ်မံလျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ မင်းကြီးသည် နှစ်ကြိမ် မြောက်ရင်း, သုံးကြိမ်မြောက်ရင်း ထိုနည်းအတူပင် အချိန်ကို လွန်စေ၍ လေးကြိမ်မြောက်၌ "အမောင်တို့....အဘယ်လိုသတင်း စကား လျှောက်ထားလိုက်ကြသနည်း"ဟု မေးမြန်းပြီးလျှင် ကုန်

သည်တို့ကလည်း "အရှင်မင်းကြီး····လောကဌ် မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပါသည်"ဟု ရှေးနည်းဒေတို့ ထပ်မံလျှောက်ထားကြလေသော် မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် "အမောင်တို့···· အမောင်တို့အား 'မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပါသည်' ဟူသော ဤသတင်းစကား လျှောက်ထားကြသည့် အတွက် အသပြာတသိန်း ငါ ဆုတော်ပေးသနား၏" ဟု မိန့်ဆိုတော်မူလေ၏။

ထိုသို့ မိန့်ဆိုပြီးလျှင် မင်းကြီးသည် တဖန် "အခြား တစုံတခု သတင်းထူးများ ရှိသေးရဲ့လော" ဟု မေးတော်မူ၍ ကုန်သည်တို့ကလည်း "ရှိပါသည် အရှင်မင်းကြီး····လောကဌ် တရားရတနာသည် ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်" ဟု ထပ်မံ လျှောက်ထားကြလေ၏။ မင်းကြီးသည် ဟိုသတင်းကို ကြားသိရလျှင်လည်း ရှေးနည်းအတူပင် သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေ၍ လေးကြိမ်မြောက်ဌ "လောကဌ် တရားရတနာသည် ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်" ဟု ကုန်သည်တို့က လျှောက်ထားကြလေသော် "အမောင်တို့····အမောင်တို့အား ဤ'တရားရတနာ ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်' ဟူသော သတင်းစကား လျှောက်ထားကြသည့်အတွက်လည်း အသပြာတသိန်း ငါ ဆုတော်ပေးသနား၏" ဟု မိန့်ဆိုတော်မူလေ၏။

ထိုနောက် မင်းကြီးသည် တဖန် "အမောင်တို့···· အခြား တစုံတခု သတင်းထူးများ ရှိသေးရဲ့လော" ဟု မေးတော်မူ၍ ကုန်သည်တို့ကလည်း "ရှိပါသည် အရှင်မင်းကြီး····လောကဌ် သံဃာရတနာသည် ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်" ဟု ထပ်မံလျှောက်ထားကြလေ၏။ မင်းကြီးသည် ထိုသတင်းကို ကြားသိရလျှင်လည်း ရှေးနည်းအတူပင် သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေ၍ လေးကြိမ်မြောက်ဌ "သံဃာ"ဟူသော ပုဒ်တစ်ခုတည်း ကုန်သည်တို့က ပြောဆိုကြလျှင်ပင် "အမောင်တို့····အမောင်တို့အား ဤ'သံဃာရတနာ ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်' ဟူသော သတင်းစကား လျှောက်ထားကြသည့်အတွက်လည်း အသပြာတသိန်း ငါ ဆုတော်ပေးသနား၏" ဟု မိန့်ဆိုတော်မူလေ၏။

မဟာကပ္ပိနမင်းကြီး တောထွက်တော်မူခြင်း

ထိုသို့မိန့်တော်မူပြီးလျှင် မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် အမတ်တဏှာကို ကြည့်ဘော်မူ၍ "အမောင်တို့....အဘယ်သို့ ပြုကြမည်နည်း"ဟု မေးတော်မူလေ၏။ အမတ်တို့က "အရှင်မင်းကြီး.... အရှင်မင်းကြီးတို့ကော အဘယ်သို့ပြုကြမည်နည်း"ဟု မေးကြလေလျှင် မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် "အမောင်တို့....ငါသည် 'ဘုရားရတနာ ဖြစ်ပေါ်ပွင့်ထွန်းနေပြီ, တရားရတနာ ဖြစ်ပေါ်နေပြီ, သံဃာရတနာ ဖြစ်ပေါ်နေပြီ'ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရသောကြောင့် ရွှေနန်းတော်သို့ တဖန် မပြန်နစ်တော့ပြီ၎င်းနေရာမှပင် မြတ်စွာဘုရားကို ရည်ညွှန်း၍ သွားရောက်ပြီးလျှင် ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်၌ ရဟန်းပြုတော့မည်"ဟု မိန့်ဆိုတော်မူလေ၏။ အမတ်တို့သည်လည်း "အရှင်မင်းကြီး....အကျွန်ုပ်တို့သည်လည်း အရှင်မင်းကြီးတို့နှင့် အတူတကွ ရဟန်းပြုကြပါမည်"ဟု တညီတညွတ်တည်း လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။

မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် ရွှေပြားခွ စာလုံးအကွရာ အမှာစကား ရေးသားထွင်းထုစေပြီးလျှင် ကုန်သည်တို့ကို "အမောင်တို့....အနောဇာဒေဝီ မိဖုရားကြီးသည် အမောင်တို့အား အသပြာသုံးသိန်း ငါ့ကိုယ်စား ဆုပေးသနားလိမ့်မည်၊ ငါ အုံ့ထူး မှာတမ်းလိုသည်မှာ– အနောဇာဒေဝီမိဖုရားကြီးကို 'မင်းကြီးက အရှင်မိဖုရားကြီးအား မင်း၏စည်းစိမ် အစိုးရ ဂုဏ်သိရ်အားလုံးကို စွန့်ပေးအပ်ပြီတဲ့၊ အလိုရှိတိုင်း ချမ်းသာစွာ မင်းစည်းစိမ်ကို ခံစံသုံးဆောင်တော်မူပါလော့'ဟု အမောင်တို့ လျှောက်ထားကြရမည်။အကယ်၍များ အမောင်တို့ကို အနောဇာဒေဝီမိဖုရားကြီးက 'မင်းကြီး အဘယ်မှာနည်း'ဟု မေးခဲ့လျှင် 'မြတ်စွာဘုရားကို ရည်ညွှန်း၍ ရဟန်းပြုတော့မည်ဟု ထွက်ကြွသွားပါပြီ'ဟု အမောင်တို့ လျှောက်ထားကြပါလေ"ဟု နှုတ်ဖြင့် မှာတမ်းပြောဆိုပြီးလျှင် ကုန်သည်တို့လက်၌ ရွှေပြားကိုအပ်၍ လွှတ်လိုက်လေ၏။ အမတ်တို့သည်လည်း မိမို,မိမိတို့၏ အမတ်ကတော်များထံသို့ ထိုနည်းအတူပင် သတင်းစကား မှာကြား ပို့သစေကြလေ၏။ မင်းကြီး

သည် ကုန်သည်တို့ကို လွှတ်လိုက်ပြီးလျှင် သုပတ္တမြင်းကျောက်ကို စီးရ၍ အမတ်တထောင်ခြံရံအပ်လျက် ထိုခရာမှာပင် တောထွက်တော်မူလေ၏။

မြတ်စွာဘုရား အသင့်စောင့်ကြိုနေတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း ထိုမဟာကပ္ပိနမင်းကြီး တောထွက်တော်မူမည့်နေ့၌ သတ္တလောကကို ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်တော်မူလေလျှင် အမတ်တထောင်အခြံအရံနှင့်တကွသော မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးကို မြင်တော်မူ၍ "ဤမဟာကပ္ပိနမင်းသည် ကုန်သည်တို့၏ အထံမှ ရတနာသုံးပါးတို့ ဖြစ်ပေါ် ပွင့်ထွန်းကြောင်း သတင်းကောင်းကို ကြားသိ၍ ထိုကုန်သည်တို့၏သတင်းစကားကို အသပြာသုံးသိန်းတို့ဖြင့် ပူဇော်ပြီးလျှင် မင်းစည်းစိမ်ကို ပယ်စွန့်၍ အမတ်တထောင်ခြံရံအပ်လျက် ငါဘုရားကိုရည်စူး၍ ရဟန်းပြုလိုသည်ဖြစ်၍ နက်ဖြန် တောထွက်လာလိမ့်မည်၊ ထိုမဟာကပ္ပိနမင်းသည် အမတ်တထောင် အခြံအရံနှင့်တကွပင် ပဋိသမ္ภိဒါပတ္တ ရဟန္တာဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊ ငါဘုရားသည် ထိုမဟာကပ္ပိနမင်းအား ခရီးဦးကြိုမှုကို ပြုပေအုံ့"ဟု ကြိုစည်ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင်နောက် တနေ့၌ ရှာစားငယ်ကို ခရီးဦးကြိုဆိုသော စကြဝဠာတေးမင်းကဲ့သို့ ကိုယ်တော်တိုင်ပင် သပိတ်, သင်္ကန်းကို ယူတော်မူ၍ ယူဇနာတရာနှစ်ဆယ်ခရီးတိုင်အောင် ကြိုဆိုသွားရောက်တော်မူကာ စန္ဒဘာဝါအမည်ရှိသော မြစ်၏ဆိပ်ကမ်း ပညောင်ပင်ရင်းနှီး ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်တို့ကို လွှတ်တော်မူကာ ထိုင်နေတော်မူလေ၏။

မဟာကပ္ပိနမင်း မြစ်သုံးတန်ကို ကူးမြောက်ခြင်း

မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည်လည်း အမတ်တထောင်နှင့် တကွ မြင်းကိုယ်စီ စီးလျက် တောထွက်လာသည်ရှိသော် မြစ်တခုသို့ ရောက်၍ "ဤမြစ်ကား အဘယ်အမည်ရှိသော မြစ်နည်း" ဟု မေးမြန်းလေ၏။ အမတ်တို့က "အရှင်မင်းကြီး....ဤမြစ်ကား အပရဏ္ဍာ အမည်ရှိပါ၏"ဟု လျှောက်ထားကြလေသော် "အမောင်

တို့.....ဤအပရဏ္ဍာမြစ်၏ ပမာဏကား အဘယ်မျှရှိသနည်း”ဟု မေးပြန်လေ၏။ အမတ်တို့က “အရှင်မင်းကြီး....ဤမြစ်၏ ပမာဏကား အနုက်အားဖြင့် တဂါဝုတ်ရှိ၍ အကျယ်အားဖြင့် နှစ်ဂါဝုတ်တို့ ရှိပါသည်”ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မင်းကြီးသည် “ဤမြစ်ကမ်းနားဌာ လေဖြစ်စေ ဖောင်ဖြစ်စေ ရှိသလော”ဟု မေးပြန်လေ၏။ အမတ်တို့က “မရှိပါ အရှင်မင်းကြီး....” ဟု လျှောက်ထားကြလေလျှင် မင်းကြီးသည်—

“လေ, ဖောင်တို့ကို ရှာကြံကြည့်ရှုနေစဉ်ပင် ငါတို့ကို ဇာတိ = ပဋိသန္ဓေတည်နေခြင်းတရားက ဇရာ = အိုမင်းခြင်းတရားသို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်နေဘိတကား၊ ဇရာ = အိုမင်းခြင်းတရားက မရဏ = သေခြင်းတရားသို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်နေဘိတကား။ ငါသည် ယုံမှားကင်းသူဖြစ်၍ ရတနာသုံးပါးတို့ကို ရည်ညွှန်းကာ တောထွက်လာသူ စင်စစ် ဖြစ်ပေ၏၊ ငါ့အဖို့ရာ ထိုရတနာသုံးပါးတို့၏ အာနုဘော်ကြောင့် ဤရေသည် ရေကဲ့သို့ မဖြစ်ပါစေလင့်”—

ဟု ရတနာသုံးပါးတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဆင်ခြင်လျက် “ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ”— အစရှိသည်ဖြင့် ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းအောက်မေ့ကာ—

ဘဝေသောတံ ဟဝေ ဗုဒ္ဓေါ၊ တိဏ္ဏော လောကန္တဂူ ဝိဒူ။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ ဂမနံ မေ သမိဇ္ဈတု။

ဗုဒ္ဓေါ=သမ္ဗညူဗုဒ္ဓ အမည်ရသည့် လောကထွတ်ထားမြတ်ဘုရားသည်။ ဟဝေ = စင်စစ်ကေန်အမှန်ပင်။ ဘဝေသောတံ = ဘဝသုံးသွယ် ရေပြင်ကျယ်ကို။ တိဏ္ဏော = နိဗ္ဗုဏ်ထုတ်ချောက် မှာကမ်းရောက်အောင် ကူးမြောက်တော်မူပြီးလေပြီ။ ဝါ-ကူးမြောက်တော်မူပြီး ဖြစ်ရကား။ လောကန္တဂူ = လောက၏အဆုံးသို့ နှလုံးကြည်ဖြူ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေပြီ။ ဝိဒူ = ခပ်သိမ်းသော တရားကို

ပိုင်းခြားထင်ထင် သိမြင်တော်မူလေပြီ။ ဧတေန သစ္စ-ဝဇ္ဇေန = ဝစီမဂ်လာ ဤသစ္စာစကားကြောင့်။ မေ = မဟာကပ္ပိန နာမသမုတ် အကျွန်ုပ်၏။ ဂမနံ=မြတ်ဘုရား ထံမှောက် ရဟန်းပြုရန် သွားရောက်ခြင်းသည်။ သမိဒ္ဓတု = အနန္တရာယ်မမှောက် ရန်မနှောက်ပဲ ထမြောက်ကုံလုံ ပြည့်စုံပါစေသတည်း"—

ဤဂါထာကို နုတ်ကတွတ်တွတ် ရွတ်ဆိုလျက် အခြိုအရံအမတ် တထောင် သိန္နောမြင်းတထောင်တို့နှင့် အတူတကွ နှစ်ဂါဝုတ် အပြန်ကျယ်သော ရေအပြင်ကို ကူးလေ၏။ သိန္နောမြင်းတို့သည် ကျောက်ဖျာပေါ်ခွကဲ့သို့ ပြေးသွားကြလေ၏ခွါဖျားတို့ကိုသော်မှ လည်း ရေကြည်တပေါက် မစွတ်မစိုချေ။

မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် ထိုအပရန္တာမြစ်ကို ကူးပြီး ရှေ့သို့ ဆက်၍ ခရီးနှင်ပြန်လေသော် ဒုတိယမြစ်တခုကို တွေ့ပြန်လေ၍ "ဤမြစ်ကား အဘယ်အမည်ရှိသနည်း"ဟု မေးလေ၏။ အမတ်တို့က "နိလဝါဟိနီ အမည်ရှိပါ၏ အရှင်မင်းကြီး...."ဟု လျှောက်ထားကြလေသော် မင်းကြီးသည် "အမောင်တို့...ဤနိလဝါဟိနီမြစ်၏ ပမာဏကား အဘယ်မျှရှိသနည်း"ဟု မေးပြန်လေ၏။ အမတ်တို့သည် "အရှင်မင်းကြီး....ဤနိလဝါဟိနီမြစ်၏ ပမာဏကား အစောက်အနက်အားဖြင့်ဌင်း, အပြန့်အကျယ်အားဖြင့်ဌင်း ယူဇနာဝက် ရှိပါ၏"ဟု လျှောက်ထားကြကုန်၏။ (အကြင်း ရှေးနည်းအတူတည်း)။ မင်းကြီးသည် ထိုနိလဝါဟိနီမြစ်ကို"သွာဂ္ဂာ-တော ဘဂဝတာ ဓမ္မော"အစရှိသည်ဖြင့် ဓမ္မာနုသတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းအောက်မေ့ကာ—

"ယဒိ သန္တိဂမော မဂ္ဂေါ၊ မောက္ခော စ ဗ္ဗန္တိက် သုခံ။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ ဂမနံ မေ သမိဒ္ဓတု။

မဂ္ဂေါ = လောကုတ္တရာတရား အရိယမဂ်လေးပါးသည်။ ယဒိ = ဇာတု = စင်စစ်ဧကန် အမှန်ပင်။ သန္တိဂမော = နိဗ္ဗာန်ထုတ်ချောက် ရောက်စေနိုင်၏။ မောက္ခောစ = အရိယမဂ်ဖြင့်ရောက်အပ် နိဗ္ဗာန်တရားမြတ်သည်လည်း။ အစ္ဗန္တိကံ

သုခံ = ချမ်းသာစင်စစ် ကေန်ဖြစ်၏။ ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန= ဝစီမင်္ဂလာ ဤသစ္စာစကားကြောင့်။ မေ = မဟာကပ္ပိန နာမသမုတ် အကျွန်ုပ်၏။ ဂမနံ=မြတ်ဘုရားထံမှောက် ရဟန်းပြုရန် သွားရောက်ခြင်းသည်။ သမိဇ္ဈတု = အနုရာယ်မမှောက် ရှန်မနှောက်ပဲ ထမြောက်ကုံလုံ ပြည့်စုံပါစေသတည်း”—

ဤဂါထာကို နှုတ်ကတွတ်တွတ် ရွတ်ဆိုလျက် အခြိုအရံအမတ်တထောင် သိန္နောမြင်းတထောင်တို့နှင့် အတူတကွ ယူဇနာဝက် အပြန့်ကျယ်သော ရေအပြင်ကို ကူးလေ၏။ ရှေးနည်းအတူပင် သိန္နောမြင်းတို့သည် ကျောက်ဖျာပေါ်ခွကဲ့သို့ ပြေးသွားကြ၍ ခွါ ဖျားတို့ကိုသော်မှလည်း ရေကြည်တပေါက် မစွတ်မစိုချေ။

မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် ထိုနိုလဝါဟိနိုမြစ်ကို ကူးပြီး ရွှေသို့ ဆက်၍ ခရီးနှင်ပြန်လေသော် တတိယမြစ်တခုကို တွေ့ပြန်လေ၍ “ဤမြစ်ကား အဘယ်အမည်ရှိသနည်း”ဟု မေးလေ၏။ အမတ်တို့က “စန္ဒဘာဂါ အမည်ရှိပါ၏ အရှင်မင်းကြီး....”ဟု လျှောက်ထားကြလေသော် မင်းကြီးသည် “အမောင်တို့....ဤ စန္ဒဘာဂါ မြစ်၏ ပမာဏကား အဘယ်မျှရှိသနည်း”ဟု မေးပြန်လေ၏။ အမတ်တို့သည် “အရှင်မင်းကြီး....ဤစန္ဒဘာဂါမြစ်၏ ပမာဏကား အစောက်အနက်အားဖြင့်ရင်း, အပြန့်အကျယ်အားဖြင့်ရင်း တယူဇနာ ရှိပါ၏”ဟု လျှောက်ထားကြကုန်၏။ (အကြင်းရှေးနည်းအတူတည်း)။ မင်းကြီးသည် ဤစန္ဒဘာဂါမြစ်ကိုကား “သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော”—အစရှိသည်ဖြင့် သံဃာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းအောက်မေ့ကာ—

“သံဃော ဝေ တိဏ္ဏကန္တာရော၊
ပုဏ္ဏကွေ့ဝ္ဘော အနုတ္တရော။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊
ဂမနံ မေ သမိဇ္ဈတု။

သံဃော = ပရမတ္ထအရိယာ သံဃာတော်မြတ်သည်။ ဝေ=စင်စစ်ကေန် အမှန်ပင်။ တိဏ္ဏကန္တာရော=သံသရာ

ဓရိုးခဲကို အုံ့အဲစလောက် ဖက်ကမ်းရောက်အောင် ကူး မြောက်ပြီးဖြစ်တော်မူပေ၏။ အနုတ္တရော = အတုမရှိ လွန်မြတ်ဘိသော။ ပုညကွေတ္တော = ကောင်းမှုမျိုးကို စိုက်ပျိုးကြဲချရာ လယ်ယာမြေစစ် ပုညခေတ်လည်း ဖြစ်ပါပေ၏။ ဇတေန သစ္ဓဝဇ္ဇေန=ဝစီမဂ်လာ ဤသစ္ဓာစကားကြောင့်။ မေ = မဟာကပ္ပိန နာမသမုတ် အကျွန်ပ်၏။ ဂမနံ = မြတ်ဘုရားထံမှောက် ရဟန်းပြုရန် သွားရောက်ခြင်းသည်။ သမိဒ္ဓေတု = အနှုတ်ရယ်မမှောက် ရန်မနှောက်ပဲ ထမြောက်ကုံလုံ ပြည့်စုံပါစေသတည်း”—

ဤဂါထာကို နှုတ်ကတွတ်တွတ် ရွတ်ဆိုလျက် အခြံအရံအမတ်တထောင် သိန္နောမြင်းတထောင်တို့နှင့် အတူတကွ တယူဇနာ အပြန့်ကျယ်သော ရေအပြင်ကို ကူးလေ၏။ ရှေးနည်းအတူပင် သိန္နောမြင်းတို့သည် ကျောက်ဖျာပေါ်ခွဲကဲ့သို့ ပြေးသွားကြ၍ ခွါဖျားတို့ကိုသော်မှလည်း ရေကြည်တပေါက် မစွတ်မစိုချေ။ ။ (ဤမဟာကပ္ပိနမင်းကြီး မြစ်သုံးတန် ကူးသည့် သုံးဂါထာတို့ကို မဟာကပ္ပိနထေရာပဒါနိပါဠိမှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြအပ်သည်)။

မြတ်စွာဘုရားနှင့်တွေ့၍ ရဟန်းပြုကြခြင်း

မင်းကြီးသည် ထိုစန္ဒဘာဂါမြစ်ကို ကူးမြောက်၍သွားလျှင်ပင် ပညောင်ပင်ရင်းခံ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ကိုယ်တော်မှ ထွက်ပေါ်ကွန့်မြူး၍နေသော ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်တို့ကို အံ့ဩစဖွယ် ဖူးတွေ့ရလေ၏။ ထိုအချိန်၌ ပညောင်ပင်ကြီးတပင်လုံးရှိ ပင်စည်, အကိုင်း, အခက်,အရွက်တို့မှာ ရွှေသားစတိပမာ ဝါဝင်းထိန်ဝေလျက် ရှိကြကုန်၏။ ထိုအခါ မင်းကြီးသည် “ဤအရောင်ကား လ၏အရောင်လည်း မဟုတ်၊ နေ၏အရောင်လည်း မဟုတ်၊ နတ်, မာရ်, နဂါး, ဂန္ဓမ္ဗန်-စသည်တို့တွင် တဦးဦး၏အရောင်လည်း မဟုတ်၊ မချစ်ဖွယ်ကန်အမှန်ပင် ငါမြတ်စွာဘုရားကို ရည်ညွှန်း၍ ရဟန်းပြုရန် လာရောက်သည်ကို ဂေါတမနွယ်ဖွား ရှင်တော်မြတ်ဘုရားကြီး

မြင်တော်မူသည် ဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု အမှန်အတိုင်းပင် ဆင်ခြင်ကြံစည်မိလေ၏။

မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် ထိုခဏမှာပင် မြင်းကျောက်ကုန်းထက်မှ ဆင်းသက်၍ ကိုယ်ကိုယ်တိုင်ကာ ရောင်ခြည်တော်ကွန်မြူးရှိသို့ အစဉ်လိုက်ပါလျက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်သို့ ဆည်းကပ်ပြီးလျှင် ဆေးဘန်းမြင်းသီလာရေ၌ နစ်မြုပ်ငုပ်သောသူကဲ့သို့ ဘုရားရောင်ခြည်တော်တို့၏ အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ကာ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးလျှင် အမတ်တထောင်တို့နှင့်အတူ တကွ အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ တိုင်နေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုမဟာကပ္ပိနမင်းကြီးအား မဂ်ဖိုလ်ရောက်ကြောင်းကောင်းမြတ်သော တရားလမ်းစဉ်ဖြစ်သည့် (၁) ဒါနကထာ = ဒါနနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၂) သီလကထာ = သီလနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၃) သဂ္ဂကထာ = နတ်ရွာသုဂတိနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၄) မဂ္ဂကထာ = မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ရောက်ကြောင်း လမ်းကောင်းကျင့်စဉ်နှင့်စပ်သော တရားစကားတို့ကို အစဉ်အတိုင်း ဟောကြားတော်မူ၏။ ဒေသနာနိဂုံး ပြီးဆုံးသောအခါ မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် အမတ်တထောင်နှင့် တကွ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၏။

ထိုအခါ အားလုံးပင် နေရာမှထ၍ ရှင်, ရုပ်ဟန်းအဖြစ်ကို တောင်းခံကြလေကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် “ဤအမျိုးကောင်းသားတို့၏ အဖိုရာ ဣဒ္ဓိမယ သပိတ်, သင်္ကန်း လာရောက်မည်လော”ဟု စူးစမ်းဆင်ခြင်တော်မူလတ်သည်ရှိသော် “ဤ အမျိုးကောင်းသားတို့သည် ပစ္စေကမုဒ္ဓါတထောင်အား သင်္ကန်းစုံရေတထောင် လှူခဲ့ဘူးကြပြီ၊ ဤတွင်မျှမကသေး ကဿပမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါကလည်း ရဟန္တာပေါင်း ထေရ်နှစ်သောင်းတို့အား သင်္ကန်းစုံရေပေါင်း နှစ်သောင်းတို့ကို လှူခဲ့ဘူးကြပြီ၊ ဤအမျိုးကောင်းသားတို့အဖိုရာ ဣဒ္ဓိမယ သပိတ်,သင်္ကန်းများ ကိုယ်သို့ ရောက်လာခြင်းမှာ အထူးတဆန်း အံ့ဘနန်းမဟုတ်တော့ချေ—အလွယ်နှင့်ပင် ရောက်မည်သာ”ဟု သိတော်မူ၍ လက်ျာ

လက်တော်ကို ဆန့်တန်းတော်မူပြီးလျှင် "ထေ ဘိက္ခဝေါ-အစရှိသည်ဖြင့် = ရဟန်းတို့....လာကြလော့၊ သင်ချစ်သားတို့ တောင်းပန်အပ်သော ရှင်, ရဟန်းအဖြစ်ကို ခံယူကြလော့၊ တရားတော်ကို ငါဘုရား ကောင်းစွာ ဟောကြားအပ်လေပြီ၊ သင်ချစ်သားတို့သည် ဝဋ္ဌဆင်းရဲ၏ အဆုံးကို ပြုခြင်းငှါ သိက္ခာသုံးရပ် မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ကြလော့"ဟု ဗေဟိဘိက္ခုခေါ်တော်မူလိုက်လေ၏။ ထိုသို့ ဗေဟိဘိက္ခုခေါ်တော်မူလိုက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးနှင့်တကွ အမတ်တထောင်တို့သည် ဒုဋ္ဌိမယပရိက္ခရာတို့ သူ့နေရာနှင့်သူ အဆင်သင့် ဆင်ယင်ပြီးသား ဖြစ်ကြလျက် ဒေ၀ါ ၆ ၀-ရသော(= သက်တော်ရှစ်ဆယ်ရှိပြီး)မထေရ်ကြီးများပမာ လူ့အသွင်ကွယ်ပျောက် ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ကြ၍ ကောင်းကင်သို့ တက်ကြကာ တဖန် ပြန်၍ ဆင်းပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုး၍ တိုင်နေကြလေကုန်၏။

ကုန်သည်များ အနောဇာမိဖုရားကြီးထံ သွားရောက်ကြခြင်း

သာ၀တ္ထိပြည်သား ထိုကုန်သည်များသည်လည်း ကုက္ကုဋ္ဌ၀တီရွှေနန်းတော်သို့ သွားရောက်ကြ၍ မင်းကြီးက စေလွှတ်လိုက်ကြောင်းကို မိဖုရားကြီးအား သံတော်ဦးတင် လျှောက်ထားစေပြီးလျှင် အနောဇာဒေ၀ီမိဖုရားကြီးက "လာရောက်ကြစေ"ဟူ၍ အခွင့်ပြုစကား ပြန်ကြားပြောဆိုအပ်လေလျှင် ရွှေနန်းတော်သို့ ဝင်၍ မိဖုရားကြီးကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးကြကာ အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ရပ်တည်ကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ မိဖုရားကြီးနှင့်ကုန်သည်တို့ အပြန်အလှန် မေးကြ, ဖြေကြသည်မှာ—

(မိဖုရားကြီး)အမောင်တို့....အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ၌ ရွှေနန်းတော်သို့ လာရောက်ကြသနည်း။

(ကုန်သည်များ) အရှင်မိဖုရားကြီး..... အကျွန်ုပ်တို့ကို မင်းကြီးက အရှင်မိဖုရားကြီးတို့ထံ စေလွှတ်အပ်ပါကုန်

သည်၊ အကျွန်ုပ်တို့အား အသပြာသုံးသိန်း ဆုလာภ်တော်များ ပေးသနားတော်မူလိုက်ကြပါတဲ့။

(မိဖုရားကြီး) အမောင်တို့....အမောင်တို့သည် အလွန်များစွာ ပြောဆိုကြတိ၏၊ အမောင်တို့သည် မင်းကြီး၏ အပေါ်၌ အဘယ်သို့သော ဥပကာရကျေးဇူးကို ပြုအပ်ကြသနည်း၊အဘယ်သို့သော ကျေးဇူးဥပကာရ၌ မင်းကြီးသည် စိတ်တော်ကြည်လင်၍ အမောင်တို့အား ဤမျှသော ဆုလာภ်ကို ပေးသနားစေတော်မူသနည်း။

(ကုန်သည်များ) အရှင်မိဖုရားကြီး.... အကျွန်ုပ်တို့သည် မင်းကြီးအပေါ်၌ အခြားဥပကာရကျေးဇူးကို ပြုအပ်ကြသည် မဟုတ်ပါ၊ စင်စစ်သော်ကား အကျွန်ုပ်တို့သည် မင်းကြီးအား သတင်းထူးတရပ်ကို လျှောက်တားကြပါသည်၊ ထိုကြောင့် မင်းကြီးစိတ်တော်ကြည်၍ ဤမျှ (အသပြာသုံးသိန်း)သော ဆုလာภ်ကို အကျွန်ုပ်တို့အား ပေးသနားစေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(မိဖုရားကြီး) အမောင်တို့....ထိုသတင်းထူးကို ငါ့အား ကော ပြောကြား လျှောက်ထားနိုင်ကြပါမည်လော။

(ကုန်သည်များ) လျှောက်ထားနိုင်ပါသူည် အရှင်မိဖုရားကြီး....။

(မိဖုရားကြီး) အမောင်တို့.... ထိုသို့ဖြစ်လျှင် လျှောက်ထားကြလော့။

(ကုန်သည်များ) အရှင်မိဖုရားကြီး....လောကတွင် ဘုရားရတနာ ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပါပြီ—

-မိဖုရားကြီးသည် ထိုသတင်းကိုကြားလျှင်ပင် မင်းကြီးနည်းတူ ဝိတိ ၅-မျိုး ကိုယ်လုံးဖြိုးလျက် သုံးကြိမ်တိုင်အောင် တစုံတခုကို မမှတ်မသားနိုင်ပဲ လေးကြိမ်မြောက်၌ "ဘုရားရတနာ"ဟူသော ပုဒ်တစိတ်ကိုမျှ····ကြားသိရလျှင်ပင် "အမောင်တို့... ၎ဘုရားရတနာဟူသောပုဒ်၌ မင်းကြီးက အမောင်တို့အား အဘယ်မျှ

ဆုလာဘ်ပေးသနားလိုက်သနည်း" ဟု မေး၍ ကုန်သည်တို့က "အရှင်မိဖုရားကြီး....အသပြာတသိန်း ဆုလာဘ်ပေးသနားတော်မူလိုက်ပါသည်"ဟု လျှောက်ထားကြလေလျှင် "အမောင်တို့.... ဤသို့စဉ် ထူးဆန်းအံ့ဘနန်း ကြားရခဲလှသည့် သတင်းစကားကို ကြားသိရပါလျက် မင်းကြီးသည် အမောင်တို့အား ဆုလာဘ်ငွေ အသပြာတသိန်းမျှ ပေးသနားတော်မူလိုက်သည်မှာ သတင်းတန်ဖိုးနှင့်မလျော် မသင့်တော်သည်ကို ပြုအပ်ဘိ၏၊ ငါတမူကား အမောင်တို့အား ငါ၏ ဆင်းရဲသားလက်ဆောင် အသပြာသုံးသိန်းတို့ကို ပေးပါ၏။ မင်းကြီးအား အမောင်တို့သည် အခြား မည်သည့်သတင်းထူးများကိုလည်း လျှောက်ထားအပ်သေးသနည်း"ဟု မေးမြန်းလေ၏။ ကုန်သည်တို့သည် ကျန်သောတရားရတနာ ဖြစ်ပေါ်နေကြောင်းသတင်း, သံဃာရတနာ ဖြစ်ပေါ်နေကြောင်းသတင်း = ၎င်းသတင်းနှစ်ရပ်တို့ကိုလည်း အစဉ်အတိုင်း ဆက်၍ လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ မိဖုရားကြီးသည် ရှေးနည်းအတူပင် ပိတိ ၅-မျိုး ကိုယ်လုံးဖြိုးလျက် သုံးကြိမ်တိုင်အောင် တစုံတခုကို မမှတ်မသားနိုင်ပဲ လေးကြိမ်မြောက်၌ ထိုအတူပင် တရားဟူသော ပုဒ်တစိတ်,သံဃာဟူသော ပုဒ်တစိတ်ကိုမျှ ကြားရလျှင်ပင် အသပြာသုံးသိန်းစီ သုံးသိန်းစီ ဆုလာဘ်ပေးသနားစေလေ၏။ ၎င်းသို့လျှင် ကုန်သည်တို့သည် မင်းကြီးပေးသည့် ဆုလာဘ် အသပြာသုံးသိန်း,မိဖုရားကြီးပေးသည့် ဆုလာဘ် အသပြာ ကိုးသိန်းအားဖြင့် (၃၂ ၀၀၀၀၀) အသပြာ တသန်းနှစ်သိန်း ဆုလာဘ်တို့ကို ရရှိကြလေကုန်၏။

ထိုနောက်မှ မိဖုရားကြီးသည် ကုန်သည်တို့ကို "အမောင်တို့.... ယခုအခါ မင်းကြီး အဘယ်အရပ်မှာနည်း"ဟု မေး၍ ကုန်သည်တို့က "အရှင်မိဖုရားကြီး....'မြတ်စွာဘုရားကို ရည်ညွှန်း၍ ငါရှာန်းပြုတော်မူ၏'ဟု တောထွက်သွားပါပြီ"ဟု လျှောက်ထားကြလေလျှင် မိဖုရားကြီးသည် "မင်းကြီးက ငါ့အား အဘယ်သို့သော သတင်းစကားကို မှာကြားပေးအပ်လိုက်ပါသေးသနည်း" ဟု မေးပြန်လေ၏။ ကုန်သည်တို့သည် မင်းကြီးမှာကြားလိုက်

သည်အတိုင်း "အရှင်မိဖုရားကြီး....မင်းကြီးက အရှင်မိဖုရားကြီးတို့အား မင်း၏စည်းစိမ် အစိုးရဂုဏ်သိရိအားလုံးကို စွန့်ပေးအပ်ပြီတဲ့၊ အရှင်မိဖုရားကြီးတို့သည် အလိုရှိတိုင်း မင်းစည်းစိမ်ကို ခံစံသုံးဆောင်တော်မူကြပါကုန်"တဲ့ ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားကြလေ၏။ တဖန် မိဖုရားကြီးက ကုန်သည်တို့ကို "အမောင်တို့.....အမတ်တဏှောင်တို့သည်ကား ယခုအခါ အဘယ်အရပ်မှာနည်း" ဟု မေးလေလျှင် ကုန်သည်တို့သည် မိမိတို့ ကွေ့မြင်ခဲ့ရသည့်အတိုင်း "အရှင်မိဖုရားကြီး....အမတ်များသည်လည်း 'ငါတို့သည် မင်းကြီးနှင့်အတူပင် ရဟန်းပြုကြကုန်အုံ့'ဟု လိုက်ပါသွားကြပါပြီ" ဟု လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။

အနောဇာမိဖုရားကြီး အမတ်ကတော်တို့နှင့် တိုင်ပင်၍ ဓတာထွက်ခြင်း

အနောဇာဒေဝီမိဖုရားကြီးသည် အမတ်ကတော်တဏှောင်တို့ကို ခေါ်စေပြီးလျှင် ထိုအမတ်ကတော်တို့နှင့် တိုင်ပင်နှီးနှောစကား ပြောဆိုသည်မှာ—

(မိဖုရားကြီး) အမိတို့....အမိတို့အိမ်သား အမတ်များသည် "မင်းကြီးနှင့်အတူ ရဟန်းပြုကြကုန်အုံ့"ဟု၍ လိုက်ပါသွားကြပြီ၊ ရှင်မတို့သည် အဘယ်အမှု ပြုကြမည်နည်း။

(ကတော်များ) အရှင်မိဖုရားကြီး .....ထိုအမတ်တို့ကကျွန်တော်မတို့အား အဘယ်သို့သော သတင်းစကားကို ပါးအပ်လိုက်ပါသတဲ့နည်း။

(မိဖုရားကြီး) အမိတို့အိမ်သား ထိုအမတ်များက မိမိတို့၏ စည်းစိမ်အားလုံးကို အမိတို့အား ပေးစွန့်အပ်ခဲ့ပြီတဲ့၊ အမိတို့သည် ထိုစည်းစိမ်ကို အလိုရှိတိုင်း သုံးဆောင်ခံစံကြကုန်တဲ့။

(ကတော်များ) အရှင်မိဖုရားကြီး....အရှင်မိဖုရားကြီးတို့ကော အဘယ်အမှုကို ပြုကြပါမည်နည်း။

(မဟုတ်ကြီး) အမိတို့....ထိုင်ခါ၏အရှင် မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် ရတနာသုံးပါးပွင့်ထွန်းကြောင်းသတင်းစကားကြားသိရ၍ ခရီးလမ်းဌ ရပ်တည်ရင်းကပင် အသပြာသုံးသိန်းတို့ဖြင့် ရတနာသုံးပါးတို့ကို ပူဇော်ပြီးလျှင် မင်းစည်းစိမ်ကို တံတွေးပေါက်ပမာ စွန့်ပယ်ခွါလျက် "ငါရဟန်းပြုတော့မည်"ဟု တောထွက်တော်မူနှင့်လေပြီ၊ ငါတမူကား ရတနာသုံးပါးတို့ ပွင့်ထွန်းဖြစ်ပေါ်ကြောင်းသတင်းကောင်းကြားသိရ၍ ရတနာသုံးပါးတို့ကိုအသပြာကိုးသိန်းတို့ဖြင့် ပူဇော်အပ်ပြီးကုန်ပြီ။ ဤမင်းစည်းစိမ်မည်သည် မင်းကြီး၏ အဖိုရာသာ ဆင်းရဲဒုက္ခ ဖြစ်စေနိုင်သည် မဟုတ်၊ငါ့အဖိုရာလည်း ဆင်းရဲဒုက္ခ ဖြစ်စေနိုင်သည်သာ ဖြစ်၏။ မင်းကြီး ထွေးစွန့်၍ သွားသော တံတွေးပေါက်ကို ပညာရှိမူ အဘယ်သူသည် ပုဆစ်တုပ်ကာ ခံတွင်းဖြင့် ခံပါမည်နည်း = မခံမည်သာ ဖြစ်၏၊ ငါ့အား မင်းစည်းစိမ်ဖြင့် အလိုမရှိ = ငါသည် မင်းစည်းစိမ်ကို မလိုချင်၊ ငါသည်လည်း မြတ်စွာဘုရားကို ရည်ညွှန်းကာ မြတ်စွာဘုရားထံမှောက် သွားရောက်၍ ရဟန်းပြုပေအုံး။

(ကတော်များ) အရှင်မိဖုရားကြီး....ကျွန်တော်မတို့သည်လည်း အရှင်မိဖုရားကြီးတို့နှင့်အတူတကွပင် ရဟန်းပြုကြပါကုန်အုံ။

(မိဖုရားကြီး) စွမ်းနိုင်ကြလျှင် ကောင်းပါသည် အမိတို့....။

(ကတော်များ)စွမ်းနိုင်ကြပါသည် အရှင်မိဖုရားကြီး....။

ထိုအခါ မိဖုရားကြီးသည်"ကောင်းပြီအမိတို့....၊ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် လာ,သွားကြစို့"ဟု ပြောဆိုကာ ရထားစီးရေ တထောင်ကို ကစ၍ ရထားထက်သို့ တက်စီးပြီးလျှင် ထိုအမတ်ကတော် တထောင်တို့နှင့်အတူတကွ ပြည်မှထွက်ခွဲ၍လမ်းခရီးအကြားဝယ် ပဌမမြို့ကို တွေ့ရလေသော် မဟာကပ္ပိနမင်းကြီး အမတ်တို့ကို

မေးသည့်နည်းအတူ မေးမြန်း၍ ခပ်သိမ်းသော အကြောင်းကို ကြားသိရပြီးလျှင် "မင်းကြီး ကူးသွားသောလမ်းကို ကြည့်ရှုရာဖွေ ကြလော့" ဟု ပြောဆိုမိန့်ကြား၍ "အရှင်မိဖုရားကြီး....သိန္နောမြင်း တို့၏ခြေရာကိုမျှ မတွေ့ မမြင်ကြရပါကုန်" ဟု ပြန်ကြား လျှောက်ထားအပ်လေသော် မိဖုရားကြီးသည် "ငါ၏သခင် မဟာကပ္ပိန မင်းကြီးကား ရတနာသုံးပါးတို့ကို ရည်ညွှန်း၍ တောထွက်တော်မူလျက် သစ္စာပြုကာ ဤမြစ်ကို ကူးသန်းသွားရောက်တော်မူသည် ဖြစ်လိမ့်မည်။ ငါသည်လည်း ရတနာ သုံးပါးတို့ကို ရည်ညွှန်း၍ တောထွက်ခဲ့လေပြီ၊ ထိုရတနာသုံးပါးတို့၏ အာနုဘော်ကြောင့်ပင် ဤမြစ်ရေသည် ရေကဲ့သို့ မဖြစ်ပါစေလင့်" ဟု ရတနာသုံးပါးတို့၏ ဂုဏ်ကို ဆင်ခြင်အောက်မေ့၍ ရထားတထောင့်ကို မြစ်ရေအပြင်၌ မောင်းနှင်စေလေ၏။ ထိုအခါ ရေအပြင်သည် ကျောက်ဖျာကဲ့သို့ ဖြစ်၍နေ၏၊ ရထားဘီးတို့၏ အံ့ကွပ်အံနှားကိုမျှ ရေမစွတ်မစိုချေ။ ဤနည်းဖြင့်ပင် ကျန်သော မြစ်နှစ်တန်တို့ကိုလည်း မင်းကြီးအတူ ကူးမြောက်ခဲ့လေ၏။ (ဤတွင်ရွှေကား ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာမှ ထုတ်နုတ် ရေးသားအပ်သော စကားစုတည်း၊ ဤမှနောက်၌ အံ ၌ ၁-ဖွင့်ပြချက် အတိုင်း ရေးသားဖော်ပြပေအံ့)—

၄

အနောဇာဒေဝီ မိဖုရားကြီးသည် 'တတိယမြောက်ဖြစ်သည့် စန္ဒဘာဂါမြစ်ကို ကူးမြောက်မိလျှင်ပင်' ပညောင်ပင်ရင်း၌ သီတင်းသုံးထိုင်နေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်ရလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း "ဤ အမျိုးသမီးတို့၏ အဖိုရာ မိမိတို့၏ အရှင်သခင် လင်ယောကျ်ားတို့ကို တွေ့မြင်ရလျှင် ဆုန္ဒရာဂသည် ဖြစ်ပေါ်၍ မဂ်ဖိုလ်၏ အန္တရာယ်ကို ပြုလေရာ၏၊ တရားကိုလည်း ဖြောင့်ဖြောင့် နာယူနိုင်ကြလိမ့်မည် မဟုတ်" ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင် သိမြင်တော်မူသဖြင့် ထိုသူတို့ အချင်းချင်း မမြင်ရ လေအောင် တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှု ပြုတော်မူလေ၏။ ထိုအမျိုးသမီး အားလုံးတို့သည်လည်း စန္ဒဘာဂါမြစ်ဆိပ်ကမ်းမှ တက်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရှိခိုးကာ ထိုင်နေကြလေ၏။ မြတ်စွာ ဘုရားသည်

ထိုအမျိုးသမီးတို့အား တရားစကား ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ အားလုံးသော အမျိုးသမီးတို့သည် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်ကြ၍ အချင်းချင်း မိမိတို့၏ အရှင်သခင် လင်ယောကျ်ားတို့ကို မြင်ကြရလေကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် "ဥပ္ပလဝဏ္ဏာထေရိမသည် လာရောက်စေသတည်း" ဟု ကြိုစည်အောက်မေ့တော်မူလျှင်ပင် ထေရိမသည် လာရောက်၍ အားလုံးသော အမျိုးသမီးတို့ကို ရဟန်းမ ပြုပေးပြီးလျှင် ခေါ်ဆောင်၍ ဘိက္ခုနီမကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းတထောင်ကို ခေါ်ဆောင်တော်မူ၍ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်သို့ကြွရောက်တော်မူလေ၏။

အရှင်မဟာကပ္ပိန မထေရ်ကိုအကြောင်းပြု၍ ဓမ္မပဒဂါထာကို ပေ ၁တော်မူခြင်း

ထိုနောက် အရှင်မဟာကပ္ပိနမထေရိသည် ရဟန်းတရားပွါးများအားထုတ်သဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရောက်လတ်သော အခါ မိမိ၏ရဟန်းကိစ္စ အထွတ်အထိပ်ရောက် ပြီးမြောက်သည်ကို သိ၍ မိမိအနီးနေ တပည့်ရဟန်းတထောင်တို့အား တရားဟောဖို့ရန် ကြောင့်ကြအားထုတ်မှု ပြုတော်မမူပဲ အရဟတ္တဖိုလ်ဆမာပတ်ချမ်းသာဖြင့် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေလျက် တော၀သို့ ကပ်ရောက်စဉ်ဌာန်း, သစ်ပင်ရင်းသို့ ကပ်ရောက်စဉ်ဌာန်း, ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်စဉ်ဌာန်း "အဟော သုခံ, အဟော သုခံ=ဩ...ချမ်းသာစွာ, ဩ...ချမ်းသာစွာ" ဟု အမြဲမပြတ် ဥဒါန်းကျူးရင့်တော်မူလေ၏။ အခြားရဟန်းတို့သည် ထိုဥဒါန်းကိုကြားသိကြရ၍ "ကပ္ပိနမထေရ်သည် ပြည့်စည်းစိမ်ကို အမှတ်ရ အောက်မေ့ကာ ဥဒါန်းကျူးရင့်နေသည်" ဟု အထင်လွဲစကား ပြောကြားကြကုန်၏။ ထိုနောက် ထိုရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်အား ထိုအကြောင်းကို လျှောက်ထားကြလေသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "ငါ၏သားတော် ကပ္ပိနထေရ်ကျော်သည် မဂ်ချမ်းသာ, ဖိုလ်ချမ်းသာကို အာရုံပြု၍ ဥဒါန်းကျူးရင့်သည်" ဟု မိန့်တော်မူ၍ ဓမ္မပဒ၌ ဤတရားဂါထာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏—

ဓမ္မပိတိ သုခံ သေတိ၊ ဝိပ္ပသန္နေန စေတသာ။
အရိယပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မေ၊ သဒါ ရမတိ ပဏ္ဍိတော။

ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့…။ ဓမ္မပိတိ=အမြိုက်ကိုးပါး လောကုတ္တရာတရားကို ရှင်အား ၀၀ သောက်သုံးရသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝိပ္ပသန္နေန စေတသာ=ဥပဏ္ဍိလေသကင်းစင် အထူးကြည်လင်သော စိတ်ဖြင့်။ သုခံ=ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာစွာ။ သေတိ = အိပ်ရ၏။ (၀၊) သုခံ သေတိ = လေးဖြာယာပထ ချမ်းသာစွာနေရ၏။ ပဏ္ဍိတော= ခန္ဓာကိုယ်ရေး ထောက်တွေးသိမြင် ပညာရှင်သည်။ အရိယပ္ပဝေဒိတေ = ဘုရား အစရှိသည့် အရိယာသူမြတ်တို့ ဟောကြားအပ်သော။ ဓမ္မေ = ဗောဓိပက္ခိယ ဓမ္မအပြား သုံးဆယ့် ခုနစ်ပါး၌။ သဒါ = နေ့ညဉ့်ဆက်ကာ အခါခပ်သိမ်း။ ရမတိ = ဓမ္မလျှောက်နှစ်မြှုက် ပျော်ပိုက်ပေ၏။

(ဒေသနာတော် အဆုံး၌ မျှားစွာသောသူတို့ သောတာပန် အရိယာ စသည် ဖြစ်ကြလေကုန်သည်။ ဓမ္မပဒ၊ ၆ ၁၊၃၅-မ)။

အရှင်မဟာကပ္ပိနမထေရ် အနီးနေတပည့်တို့ကို တရားဟောတော်မူခြင်း

ထိုနောက် တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်မဟာကပ္ပိန မထေရ်၏ အနီးနေတပည့်ရဟန်းတထောင် (ရှေးကအမတ်များ) တို့ကို ခေါ်တော်မူ၍ "ရဟန်းတို့…အသို့နည်း = ဘယ့်နယ်လဲ၊ သင်တို့ဆရာသည် သင်တို့အား တရားကို ဟောတော်လော" ဟု မေးတော်မူ၏။ ရဟန်းတထောင်တို့က "မြတ်စွာဘုရား…တပည့်တော်တို့ဆရာသည် တပည့်တော်တို့အား တရားမဟောပါ၊ တရားဟောရန်အလုပ် ကြောင့်ကြအားထုတ်မှုမပြုပဲ မျက်မှောက်ဘဝ၌ ချမ်းသာစွာ နေထိုင်ကြောင်းဖြစ်သည့် အရဟတ္တဖိုလ် သမာပတ်ကိုသာ မပြတ်အားထုတ်လျက် နေတော်မူပါ၏၊ တပည့်

တပါးအားမျှ အဆုံးအမ ဩဝါဒမျှကိုပင် မပေးပါဘုရား"ဟု လျှောက်ထားကြလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်မဟာကပ္ပိန မထေရ်ကို ခေါ်စေတော်မူ၍ ချစ်သားကပ္ပိန....သင်ချစ်သား သည် အန္တေဝါသိက = အနီးနေတပည့်တို့အား အဆုံးအမ ဩဝါဒမျှကိုပင် မပေးဟူသည် မှန်သလော"ဟု မေးတော်မူ၏။ အရှင်မဟာကပ္ပိနမထေရ်က "မှန်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား...."ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်မဟာ ကပ္ပိနမထေရ်ကို"ဗာဟိတပါပ အနွတ္ထကြောင့် ဗြာဟ္မဏမည်ကြား အိုချစ်သား.....ဤသို့ မပြုပါလင့် = တရားမဟောပဲ မနေပါလင့်၊ ယနေ့မှစ၍ သင်ချစ်သားသည် အန္တေဝါသိက=အနီးနေတပည့် ရဟန်းတထောင်တို့အား တရားကို ဟောပါလော့"ဟု တိုက်တွန်း စကား မိန့်ကြားတော်မူ၏။

မထေရ်မြတ်သည်"ကောင်းပါပြီ မြတ်စွာဘုရား"....ဟု မြတ်စွာ ဘုရား၏ တိုက်တွန်းချက်စကားကို ဦးထိပ်ရွက်ပန်ဆင်၍ တရား တပွဲတည်းဖြင့်ပင် ရဟန်းတထောင်အား တရားကို ဟောကြား၍ အားလုံး (ရဟန်းတထောင်လုံး) တို့ကိုပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်စေတော်မူလေ၏။ ။(ဤအချက်သည်ပင် မထေရ်၏ အဖိုရာ ဗောဒဂ်ဘွဲ့ထူးရကြောင်း လုပ်ငန်းရပ်ဖြစ်လေသည်။)

(ဂ) ဗောဒဂ်ဆွဲထူး ရတော်မူခြင်း

နောက်တချိန်ဝယ် မြတ်စွာဘုရားသည် အရိယာသံဃာတို့ အလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူကာ အစဉ်အတိုင်း မထေရ်မြတ်တို့ကို ဗောဒဂ်ရာထူး = ဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် အရှင် မဟာကပ္ပိနမထေရ်ကို—

"ဗောဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဘိက္ခု-ဩဝါဒကာနံ ယဒိဒံ မဟာကပ္ပိနော = ရဟန်းတို့.... ရဟန်းယောက်ျားတို့ကို ဆုံးမကြသည့် ဝါဘုရား၏တပည့် သာဝကရဟန်းတို့တွင် မဟာကပ္ပိနရဟန်းသည် အသာ ဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ "ဘိက္ခုသြ၀ါဒက = ရဟန်းယောက်ျားတို့ကို ဆုံးမသောအရာ"၀ယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူးဌာ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်မဟာကပ္ပိနမထေရ် အကြောင်းတည်း။

---

(၃၉) အရှင်သာဂတမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ အရှင်သာဂတမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါ၀ယ် ဟံသာ၀တီမင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသားဖြစ်၍ နောက်အဖို့၀ယ် မြတ်စွာဘုရား၏တရားဒေသနာကိုနာယူစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို "တေဇောကသိဏာဈာန်ကို ၀င်စားရာ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဒေဒဂ်ရာထူး"၌ ထားတော်မူသည်ကို မြင်လတ်၍ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုတေဇောဓာတုကုသလ = တေဇောကသိဏာဈာန်ကို ၀င်စားရာ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာမှု၀ယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဒေဒဂ်ရာထူး ဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုလေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘ၀ ရဟန်းပြုခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့လျက် ဤဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းရာကာလ၀ယ် သာ၀တ္ထိပြည်၌ သာဂတမည်သော ပုဏ္ဏားလုလင်ဖြစ်၍ နောက်တချိန်၀ယ် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာကို ကြားနာရသဖြင့် သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပွါးတိုးတက်ကာ သာသနာ၀န်ထမ်း ရဟန်းပြု၍ လောကီဈာန်သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို ဖြစ်ပွါးစေပြီးလျှင် ထိုဈာန်သမာပတ်တို့၌ အလွန်

နိုင်နင်းခြင်းသို့ ရောက်ရှိလေ၏။ လောကီအဘိညာဏ် ၅-ပါးတို့၌ လေ့လာနိုင်နင်းခြင်းသို့ ရောက်တော်မူလေ၏။

အရှင်သာဂတ နဂါးကို ဆုံးမခြင်း

(ဝိနည်း ပါစိတ်ပါဠိတော် သုရာပါနသိက္ခာပုဒ်မှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြပေအုံ့)–တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် စေတိယတိုင်း၌ ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလတ်သော် ဘဒ္ဒဝတိက-မည်သော ရွာသို့ ရောက်တော်မူလေ၏၊ (ရွာစည်းရိုး အလွန်ကောင်းသောကြောင့် ထိုရွာ၏အမည်မှာ ဘဒ္ဒိဝတိကရွာဟု တွင်မည်လေသည်)။ နွားကျောင်းသား, ဆိတ်ကျောင်းသား, လယ်ထွန်သမား, ခရီးသွားသောသူတို့သည် မြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူသည်ကို အဝေးကပင် မြင်ကြ၍ "မြတ်စွာဘုရား....သရက်ပင်ဆိပ်သို့ ကြွတော်မမူပါလင့်၊ သရက်ပင်ဆိပ်ရသော့၏ ကျောင်းသခ်မ်း၌ လျင်လည်းလျင်ကြမ်းလည်းကြမ်းသည့် အဆိပ်ရှိသော တန်ခိုးနှင့် ပြည့်စုံသော နဂါးသည် နေပါ၏ဘုရား၊ ထိုနဂါးသည် မြတ်စွာဘုရားကို မညှဉ်းဆဲပါစေလင့်"ဟု တောင်းပန် လျှောက်ထားကြကုန်၏။ ဤသို့ လျှောက်ဆိုအပ်သော·မြတ်စွာဘုရားသည် ဆိတ်ဆိတ်သာ လျှင် နေတော်မူ၏။

(ဤ၌။ ။သရက်ပင်ဆိပ်နဂါး၏ အကြောင်းအဋ္ဌပ္ပတ္တိအကျဉ်းချုပ်ကား—ထိုသရက်ပင်ဆိပ်ဝယ် ကူးတို့ပို့ဆောင်စားသော လှေသမားတဦးရှိလေသည်၊ တချိန်တွင် မျှားစွာသောခရီးသွားညှောင်းသည်တို့သည် ထိုလှေသမားနှင့်အဆင်မပြေ ပဋိပက္ခရန်သူမျှားဖြစ်ကြ၍ ထိုလှေသမားကို ရိုက်ပုတ်သတ်ဖြတ်ကြလေသည်။ ထို လှေသမားသည် ဆန့်ကျင်သော စိတ်ဖြင့် ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုခဲ့သောကြောင့် ထိုသရက်ပင်ဆိပ်၌ပင် တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးမားသော နဂါးမင်းဖြစ်လာလေသည်။

ထိုနဂါးမင်းသည် နှယ်ပယ်နေသူ လူတို့အပေါ် အလွန်ဆန့်ကျင်သော စိတ်ရှိခြင်းကြောင့် မိမိတန်ခိုးဖြင့် မိုးမရွာသင့်သော အခါ၌သာ မိုးကို ရွာသွန်းစေ၏၊ ရွာသင့်သောအခါ၌ကား မိုးကို မရွာသွန်းစေ၊ သို့ရကား ထိုနယ်ပယ်၌ ကောက်စပါးတို့သည် မပြည့်မစုံ မအောင်မြင်ကြလေကုန်။ ထိုစေတိယတိုင်း၌နေသူ လူခပ်သိမ်းတို့သည်လည်း ထိုအန္တရာယ်ငြိမ်းစိမ့်သောဌာ နှစ်စဉ် နှစ်စဉ် ပူဇော်မှုကို ပြုကြကုန်၏၊

ထိုနဂါးနေရန်အတွက်လည်း သခ်ၤမ်းကျောင်းတခု ဆောက်လုပ်ပေးကြ လေသည်၊ ဤကား သရက်ပင်ဆိပ်နဂါး၏ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိအကြောင်း အကျဉ်းချုပ်တည်း။ ။အံ ဋ္ဌ ၁၊ မျက်နှာ ၂၅၁-မှ)။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း ထိုသရက်ပင်ဆိပ်ဖြင့်ပင် ကမ်းသွားတက်၍ ရဟန်းအပေါင်းခြံရံတော်မူအပ်လျက် "ထိုအရပ်၌ပင် ညဉ့်သီဘင်းသုံး နေတော်မူမည်" ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ကြွတော်မူလေသည်။ အစိုးရိမ်ကြီးကြ၍ နွားကျောင်းသား, ဆိတ်ကျောင်းသား, လယ်ထွန်သမား, ခရီးသွားသော သူတို့ကသုံးကြိမ်တိုင်တိုင်ပင် မကြွရောက်ရန် တောင်းပန်လျှောက်ထား အပ်သော်လည်း အကြောင်းကိုသိတော်မူပြီးဖြစ်၍ ဆိတ်ဆိတ်သာ လျှင် နေတော်မူ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် အစဉ်အတိုင်း ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူ၍ ဘဒ္ဒဝတီကရွာသို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူကာ ထိုရွာ၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူ၏။ ထိုအခါ အရှင်သာဂတသည် သရက်ပင်ဆိပ် ရသေ့ကျောင်းသခ်ၤမ်းသို့ သွားရောက်၍ နဂါးနေရာ မီးတင်းကုပ်သို့ ဝင်လျက် မြက်ဖျာကို ခင်းပြီးလျှင် ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ (=တင်ပလွင်ခွေ)နေကာ ကိုယ်ကို ဖြောင့်မတ်စွာ ထားလျက် ကမ္မဋ္ဌာန်းသို့ရှေးရှု သတိကိုဖြစ်စေ၍ ထိုင်နေတော်မူလေ၏။

နဂါးသည် အရှင်သာဂတ ဝင်လာသည်ကို မြင်လျှင်ပင် နှလုံးမသာယာသဖြင့် အခိုးလွှတ်လေ၏။ အရှင်သာဂတကလည်း ဇုန္ဒိုဝိတန်ခိုးဖြင့် ထိုထက်လွန်ကဲသော အခိုးကို လွှတ်တော်မူ၏။ ထိုအခါ နဂါးသည် မိမိ၏အမျက်ဒေါသကို မချုပ်တည်းနိုင်သည်းမခံနိုင်ရကား မီးအလျှံတွေ့တဖွားဖွား လွှတ်လေတော့၏။ အရှင်သာဂတကလည်း တေဇောကသိဏာဈာန်ကို ဝင်စား၍ နဂါးလွှတ်သည့်အလျှံထက် ကဲလွန်သော မီးအလျှံများကို လွှတ်တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ နဂါးသည်"ဤရဟန်းကား ဟန်ခိုးကြီးလှ၏တကား" ဟု အရှင်သာဂတမထေရ်၏ခြေရင်းခံ ဝပ်စင်း၍ "အရှင်ဘုရား....

အကျွန်ုပ်သည် အရှင်ဘုရားတို့အား ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်ပါ၏"ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ အရှင်သာဂတမထေရ်က "ငါ့အား ကိုးကွယ်ရာဟု ဆည်းကပ်ရန် ကိစ္စမရှိ၊ မြတ်စွာဘုရားအားသာ ကိုးကွယ်ရာဟု ဆည်းကပ်လေ"ဟူ၍ မိန့်တော်မူလေလျှင် နဂါးမင်းသည်"ကောင်းပါပြီ"ဟု ဝန်ခံပြီးနောက် သရဏဂုံတည်သူဖြစ်ကာ တိုးအချိန်မှစ၍ တစုံတယောက်ကိုမျှ ညှဉ်းဆဲမှုမပြုတော့ချေ၊ မိုးကိုလည်း အချိန်မှန်မှန် ရွာသွန်းစေ၏၊ သို့ရကား ကောက်စပါးတို့သည်လည်း ကောင်းစွာပြည့်စုံကြလေကုန်၏။ ။ (ဤစကားပိုဒ်ကား အံ ၌ ၁၂ မျက်နှာ ၂၅၂-မှ ဖြစ်သည်)။

ထိုနောက် အရှင်သာဂတမထေရ်သည် နဂါးကို နှိုင်နင်းစွာ ဆုံးမတော်မူပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ရှိရာ ဘဒ္ဒဝတိကရွာသို့ ဝင်းရောက်တော်မူလေ၏။

ကောသမ္မီပြည်ဖက်သို့ ခရီးဆက်ခြင်း

ထိုနောက် မြတ်စွာဘုရားသည် ဘဒ္ဒဝတိကရွာ၌ ချေချွတ်ဆုံးမသင့်သူ ရှိသလောက် သိတင်းသုံးနေတော်မူပြီးလျှင် ကောသမ္မီပြည်သို့ ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလေ၏။ ကောသမ္မီပြည်သား ဥပါသကာများသည် "သရက်ပင်ဆိပ်၌နေသော နဂါးနှင့်အတူ အရှင်သာဂတသည် နှိုင်အောင် စစ်ထိုးတော်မူသတဲ့" ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိပြီးသား ဖြစ်ကြကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အစဉ်အတိုင်း ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလေသော် ကောသမ္မီပြည်သို့ ရောက်တော်မူ၏။ ထိုအခါ ကောသမ္မီပြည်သား ဥပါသကာများသည် မြတ်စွာဘုရားအား ခရီးဦး ကြိုဆိုကြပြီးလျှင် အရှင်သာဂတမထေရ်ထံသို့ ချဉ်းကပ်ပြီးနောက် မထေရ်ကို ရှိခိုးကြပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ရပ်တည်ကြလျက် "အရှင်ဘုရား.....အရှင်ဘုရားတို့အဖို့ရာ အဘယ်ဝတ္ထုပစ္စည်းသည် ရခဲပါဘုန်း၊ နှစ်ခြိုက်ဖွယ်လည်း ဖြစ်ပါသနည်း၊ တပည့်တော်များသည် အဘယ်ဝတ္ထုပစ္စည်းကို စီရင်ကြရပါမည်နည်း"ဟု လျှောက်ထားကြကုန်၏။

ဤသို့ လျှောက်ထားအပ်သည်ရှိသော် ဆမ္ဘဏ္ဍိရဟန်းတို့သည် ကြားက ဝင်ရောက်၍ ကောသမ္ဗီပြည်သား ဥပါသကာများကို "ဒါယကာတို့ .... ကာပေါတိက-အမည်ရှိသော = ခိုခြေအသွေး နီတွေးသော အဆင်းရှိသော ကြည်လင်သော သေအရက်သည် ရဟန်းတို့ အဖို့ရာ ရလည်းရခဲ၏၊ နှစ်ခြိုက်ဖွယ်လည်း ဖြစ်၏၊ ထို သေအရက်ကို စီရင်ကုန်လော့"ဟု ပြောဆိုကြလေကုန်၏။

(ဤ၌။ ။ဆမ္ဘဏ္ဍိရဟန်းတို့၏ အကြောင်းအရာ အကျဉ်းချုပ်ကား- သာ၀တ္ထိပြည်သား (၁-၂) ပဏ္ဍုကနှင့် လောဟိတက (၃-၄) မေတ္တိယ နှင့် ဘူမဇက (၅-၆) အဿဇိနှင့် ပုနဗ္ဗသုက-ဟူသော သူငယ်ချင်း ၆-ယောက်တို့အား "သူငယ်ချင်းတို့.....လူ့ပြည်လောကဝယ် လယ်ထွန်မှု စသည်တို့သည် ခဲယဉ်းလှကုန်၏၊ ကိုင်း....သူငယ်ချင်းတို့ ငါတို့သည် ရဟန်းပြုကြကုန်စို့၊ ရဟန်းပြုကြလျှင်လည်း ကိစ္စကြီးငယ် ဖြစ်ပေါ်လာ လျှင် စိုးရိုပိုင်ပိုင် ဆုံးဖြတ်နိုင်ရာဌာန (=မှက်နှာကြီးပုဂ္ဂိုလ်အထံ) ၌ ရဟန်းပြုမှသင့်တော်မည်"ဟု တိုင်ပင်ညီညွတ်ကြ၍ အဂ္ဂသာ၀ကနှစ်ပါး တို့အထံ၌ ရဟန်းပြုကြလေကုန်၏။

ထိုရဟန်းတို့သည် ရဟန်းသိက္ခာ ၅-၀ါစီ ရရှိပြီးကြသော် မာတိကာ ကို လေ့လာနိုင်နင်းအောင် ပြုကြ၍ "ငါ့ရှင်တို့....ဇနပုဒ်=တိုက်နယ် ဟူသည်မှာ ရံခါ အစာပေါများ၍ ရံခါ အစာရှားတတ်သည်၊ သို့ရကား ငါတို့ ၆-ဦး တနေရာတည်း၌ စု၍ မနေကြပဲ သုံးဌာနတို့၌ ခွဲ၍ နေကြ ကုန်စို့"ဟု တိုင်ပင်ကြလေကုန်၏။

ထိုနောင်မှ (၁) ပဏ္ဍုကရဟန်းနှင့် (၂) လောဟိတကရဟန်း တို့ကို "ငါ့ရှင်တို့.....သာ၀တ္ထိပြည်ဆိုသည်မှာ အမျိုးအိမ်ခြေပေါင်း (၅၂၀၀၀၀၀) ငါးသန်း ခုနှစ်သိန်းတို့ နေတိုင်ရာမြို့ကြီး ဖြစ်သည်၊ ကျေးလက်ရွာပေါင်း (၈၀၀၀၀) ရှစ်သောင်းတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ် သည့် ကာသီတိုင်း, ကောသလတိုင်း=ဤနှစ်တိုင်းတို့က အခွန်အတုတ် ဆက်သရာ မင်းနေပြည်ကြီးလည်း ဖြစ်သည်။ ငါ့ရှင်တို့သည် ထိုသာ၀တ္ထို ပြည်ဝယ် အဦးကျရာဌာန၌ ကျောင်းဝိုင်းပရိ၀ုဏ်တို့ကို ဆောက်လုပ်ပြီး လျှင် သရက်ပင်,ပိန္နဲပင်,အုန်းပင်-စသည်တို့ကို စိုက်ပျိုးကြ၍ ပန်းမာလ်, သစ်သီး၀လံတို့ဖြင့် အမျိုးဒါယကာတို့ကို ချီးမြှောက်ဆဲဆောင်ကြကုန် လျက် အမျိုးသားသူငယ်တို့ကို ရှင်,ရဟန်းပြုပေးကြကာ ပရိသတ် တိုးပွါးအောင် အားထုတ်ကြကုန်လော့"ဟု စ်မ်ံစကား ပြောကြားကြ ကုန်၏။

(၃) မေတ္တိယရဟန်းနှင့် (၄) ဘူမဇကရဟန်းတို့ကို "ငါ့ရှင်တို့.... ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ဆိုသည်မှာ လူဦးရေပေါင်း (၁၈၀၀၀၀၀၀)တာဆယ့်ရှစ်ကုဋေတို့ နေထိုင်ရာမြို့ကြီးဖြစ်သည်၊ ကျေးလက်ရွာပေါင်း(၈၀၀၀) ရှစ်သောင်းတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သည့် ယုဇနာ(၃၀၀)သုံးရာကျယ်ပြန့်သော အင်္ဂတိုင်း, မဂဓတိုင်း=ဤနှစ်တိုင်းတို့၏ အခွန်ဆက်သရာမင်းနေပြည်ကြီးလည်း ဖြစ်သည်။ ငါ့ရှင်တို့သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည့်ဝယ် အဦးကျရာဌာန=အကွက်ကောင်း နေရာကောင်းခဲ့ ကျောင်းဝိုင်းပရိဝုဏ်တို့ကို ဆောက်လုပ်ပြီးလျှင် သရက်ပင်, ပိန္နဲပင်, အုန်းပင်-စသည်တို့ကို စိုက်ပျိုးကြ၍ ပန်းမာလ်, သစ်သီးဝလံတို့ဖြင့် အမျိုးဒါယကာတို့ကို ချီးမြှောက်ဆုံဆောင်ကြကုန်လျက် အမျိုးကောင်းသား သူငယ်တို့ကို ရှင်, ရဟန်းပြုပေးကြကာ ပရိသတ်တိုးပွါးအောင် အားထုတ်ကြကုန်လော့"ဟု စီမံစကား ပြောကြားကြကုန်၏။

(၅) အဿဇိရဟန်းနှင့် (၆) ပုနဗ္ဗသုကရဟန်းတို့ကို "ငါ့ရှင်တို့.... ကိဋ္ဌာဂိရိဇနပုဒ်=တိုက်နယ်ကြီးသည် မိုးတွင်းမိုး, ဆောင်းရာသီမိုး=ဤမိုးနှစ်မျိုးတို့ ဖြိုးဖြိုးရွာသွန်းအပ်သောကြောင့် ကောက်စပါးသုံးသီးတို့ ပွါးစီးပြည့်စုံရာ တိုက်နယ်ကြီးဖြစ်သည်။ ငါ့ရှင်တို့သည် ထို ကိဋ္ဌာဂိရိဇနပုဒ်=တိုက်နယ်ကြီးဝယ် အဦးကျရာဌာန=အကွက်ကောင်း နေရာကောင်းခဲ့ ကျောင်းဝိုင်းပရိဝုဏ်တို့ကို ဆောက်လုပ်ပြီးလျှင် သရက်ပင်, ပိန္နဲပင်, အုန်းပင်-စသည်တို့ကို စိုက်ပျိုးကြ၍ ပန်းမာလ်, သစ်သီးဝလံတို့ဖြင့် အမျိုးဒါယကာတို့ကို ချီးမြှောက်ဆုံဆောင်ကြကုန်လျက် အမျိုးကောင်းသား သူငယ်တို့ကို ရှင်, ရဟန်းပြုပေးကြကာ ပရိသတ်တိုးပွါးအောင် အားထုတ်ကြကုန်လော့"ဟု စီမံစကား ပြောကြားကြကုန်၏။

ထိုရဟန်းခေါင်းဆောင် ၆-ဦးတို့သည် စီမံတိုင်ပင် ပြောဆိုကြသည့်အတိုင်းပင် ရွက်ဆောင်ကြကုန်၏။ ထိုရဟန်း ၃ စုတို့အနက် တစုတစုတပက္ခတပက္ခလျှင် ပရိသတ်အခြံအရံရဟန်းတို့ ငါးရာစီ ငါးရာစီ ရှိကြကုန်၏။ဤသို့လျှင် ခေါင်းဆောင်ရဟန်း ၆-ဦးတို့နှင့်တကွ ဆဗ္ဗဂ္ဂိုဏ်းဝင်ရဟန်းတို့သည် (၁၅၀၀) တထောင့်ငါးရာကျော် ရှိကြလေသည်။ (ခေါင်းဆောင်ရဟန်း ၆-ဦးကို အစဲပြု၍ ထိုရဟန်းအပင်းအသင်းကို ဆဗ္ဗဂ္ဂီ=၆-ဦးအစုရှိသော ရဟန်းတို့ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်)။

ထိုဆဗ္ဗဂ္ဂီရဟန်းတို့အနက် ပဏ္ဍုကရဟန်းနှင့် လောဟိတကရဟန်းတို့သည် ပရိသတ်ရဟန်းငါးရာတို့နှင့်တကွ သီလရှိကြသည့် သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ ဖြစ်ကုန်၏၊ မြတ်စွာဘုရားနှင့် အတူတကွ ဒေသစာရီလှည့်လည်

ရာသို့လည်း လိုက်ပါကြကုန်၏၊ ထိုရဟန်းတို့သည် ရှေးကမပြုအပ်ဘူး သည့် လွန်ကျူးမှုဝတ္ထုကို ပြုကြကုန်သော်လည်း ပညတ်အပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်ကိုကား မကျူးလွန်ကြကုန်။ ကျန်သည့် နှစ်ပက္ခဝင်ရဟန်းတို့ ကား အားလုံးပင် အလင်္ဂီရဟန်းတို့ချည်း ဖြစ်ကုန်၏၊ ရှေးက မပြုအပ် ဘူးသည့် လွန်ကျူးမှုဝတ္ထုကိုလည်း ပြုကြကုန်၏၊ ပညတ်အပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်ကိုလည်း လွန်ကျူးကြကုန်၏။ ။ဤကား ဆမ္ဘဋ္ဌိရဟန်း တို့၏ အကြောင်းအရာအကျဉ်းတည်း။ ဝိ ၌ ၂၊ စာမျက်နှာ ၁၉၉-မှ)။

ဆမ္ဘဋ္ဌိရဟန်းတို့ တိုက်တွန်းပြောဆိုချက်အရ ရိုးသားရှာကြ သော ကောသမ္မီပြည်သား ဥပါသကာများသည် အိမ်တိုင်း အိမ်တိုင်း၌ ကာပေါတိကမည်သော ကြည်လင်သော သံအရက် ကို စိမ်ကြပြီးလျှင် ဆွမ်းခံဝင်လာသော အရှင်သာဂတကို မြင်ကြ၍ "အရှင်ဘုရား····အရှင်သာဂတသည် ကာပေါတိက မည်သော ကြည်လင်သော သေအရက်ကို သောက်သုံးတော်မူပါလော့၊ အရှင်ဘုရား.....အရှင်သာဂတသည် ကာပေါတိက မည်သော ကြည်လင်သော သေအရက်ကို သောက်သုံးတော်မူပါလော့"ဟု အရှင်သာဂတကို လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ အရှင် သာဂတသည် (သိက္ခာပုဒ် မပညတ်အပ်သေးမီဖြစ်၍ အပြစ်ရှိ၏ ဟု မယူဆမိပဲ ဒါယကာတို့ တောင်းပန်အပ်သောကြောင့်) အိမ် တိုင်း အိမ်တိုင်း၌ အနည်းငယ် အနည်းငယ်သော ကာပေါတိက မည်သော ကြည်လင်သော သေအရက်ကို သောက်၍ မြို့မှ ထွက် လာသည်ရှိသော် မြို့တံခါးဝ၌ လဲကျလေတော့၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းများစွာတို့နှင့် အတူတကွ မြို့မှ ထွက်ကြွလာသည်ရှိသော် မြို့တံခါးဝ၌ လဲကျနေသော အရှင် သာဂတကို မြင်တော်မူ၍ ရဟန်းတို့ကို "ရဟန်းတို့.....သာဂတ ကို ယူဆောင်ခဲ့ကုန်လော့"ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ရဟန်းတို့သည် "ကောင်းပါပြီ မြတ်စွာဘုရား....."ဟု မြတ်စွာဘုရား၏ စကား တော်ကို ဝန်ခံကြ၍ အရှင်သာဂတကို ကျောင်းတိုက်အရာမ်သို့ ဆောင်ယူခဲ့ကြပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင် ရှိတော်မူရာဖက်သို့ ဦး ခေါင်းပြုလျက် အိပ်စေကုန်(= သိပ်ကြကုန်)၏။ ထိုအခါ အရှင် သာဂတသည် အမှုးလွန်ကာ သတိလုံးဝမရပဲ ပြန်လှည့်၍ မြတ်စွာ

ဘုရားရှင် ရှိတော်မူရာဖက်သို့ ခြေပြုလျက် အိပ်လေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် ရဟန်းတို့ အပြန်အလှန် မေး, ဖြေကြသည်မှာ—

(ဘုရား) ရဟန်းတို့....ရှေးအခါက သာဂတသည် ငါ ဘုရားဌာ ရိုသေခြင်း,တုပ်ဝပ်ခြင်း ရှိသည်မဟုတ်လော။

(ရဟန်းများ) ရှိပါသည် မြတ်စွာဘုရား.....။

(ဘုရား) ရဟန်းတို့....သာဂတသည် ယခုအခါ ငါ ဘုရားဌာ ရိုသေခြင်း, တုပ်ဝပ်ခြင်း ရှိသေး၏လော။

(ရဟန်းများ) မရှိတော့ပါ မြတ်စွာဘုရား....။

(ဘုရား) ရဟန်းတို့....သာဂတသည် သရက်ပင်ဆိပ်ဌ နေသောနဂါးနှင့်အတူ အနိုင်စစ်ထိုးခဲ့သည်မဟုတ်လော။

(ရဟန်းများ) အနိုင်စစ်ထိုးခဲ့ပါသည် မြတ်စွာဘုရား။

(ဘုရား) ရဟန်းတို့....ယခုအခါ သာဂတသည် နဂါးနှင့်အတူ အနိုင်စစ်ထိုးခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ပါဦးမည်လော။

(ရဟန်းများ) မစွမ်းနိုင်တော့ပါ မြတ်စွာဘုရား။

(ဘုရား) ရဟန်းတို့.... အကြင်သေအရက်ကို သောက်သည်ရှိသော် မူးယစ်သောကြောင့် အမှတ်သညာ ကင်းရာ၏ = မိန်းမောတွေဝေရာ၏။ ထိုသေအရက်ကို သောက်သုံးသင့်ပါ၏လော။

(ရဟန်းများ) မသောက်သုံးသင့်ပါ မြတ်စွာဘုရား။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဆက်လက်၍ "ရဟန်းတို့....အဘိညာဏ် ၅-ပါးရရှိပါလျက် သာဂတရဟန်း၏ ယခုကဲ့သို့ သေအရက်ကို သောက်သုံးခြင်းသည် မလျော်ကပ်တ, မလျော်ကန်, မသင့်တင့်, ရဟန်းတို့၏ အပြုအမူမဟုတ်, မအပ်စပ်, မပြိုသင့်၊ ရဟန်းတို့.... အဘယ့်ကြောင့်လျှင် သာဂတသည် သေအရက်ကို သောက်ဘိသနည်း၊ ရဟန်းတို့....သာဂတပြုသော ဤအမှုသည် မကြည်ညှိသေးသော သူတို့၏ ကြည်ညှိခြင်းငှါလည်းမဖြစ်"—ဤသို့စသည်

ဖြင့် ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချတော်မူပြီးလျှင် ရဟန်းတို့အား "သုရာမေရယ ပါနေ ပါစိတ္တိယံ = သေအရက်ကိုသောက်ခြင်းကြောင့် ပါစိတ် အာပတ်သင့်၏"ဟူသော ဤသိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မူလေ၏။ (ဝိနည်း ပါစိတ်ပါဠိတော် သုရာပါနသိက္ခာပုဒ်မှ ထုတ်နုတ် ဖော်ပြသည်)။

အရှင်သာဂတ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း

အရှင်သာဂတသည် နောက်တနေ့၌ အမှုးပြေကာ သတိရ၍ မိမိပြုမှားမိသော အကြောင်းကို ကြားသိရလေလျှင် အလွန်ပင် အကုသိုလ်တရားမှရှက်ကြောက်လျက် မိမိအပြစ်ကို ဝန်ခံလျှောက်ကြား မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ကန်တော့ပြီးနောက်ထိတ်လန့်သံဝေဂ ကြီးစွာရလျက် ဝိပဿနာတရား ပွါးများ အားထုတ်လေသော် မကြာမီပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ဆိုက်ရောက်လေ၏။

(၈) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

နောက်တချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက် တော်ဝယ် နေတော်မူ၍ အစဉ်အတိုင်း မထေရ်မြတ်တို့ကို ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ တေဒဂ်ရာထူး ဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူသည် ရှိသော် အရှင်သာဂတမထေရ်ကို—

"တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ တေဇော-ဝေတုကုသလာနံ ယဒိဒံ သာဂတော = ရဟန်းတို့..... တေဇောကသိဏစျာန်ကို ဝင်စားရာ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာ ကြသော ငါ၏ဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် သာဂတရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏။—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ "တေဇောဝေတု ကုသလ = တေဇောကသိဏစျာန်ကို ဝင်စားမှု၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသော အရာ"ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ထားတော် မူလေ၏။

ဤကား အရှင်သာဂတ မထေရ်အကြောင်းတည်း။

(၄၀) အရှင်ရာဓမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

(ဤမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်းကို ဖော်ပြရာ၌ အဂုံတို့ရှိအဌကထာ ထက် ထေရဂါထာအဌကထာက အနည်းငယ်ကျယ်သောကြောင့် ထိုထေရဂါထာအဌကထာ ပဌမအုပ် စာမျက်နှာ ၃၂၁-လာအတိုင်း ဖော်ပြပေအုံ့)—

၅ အရှင်ရာဓမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါ၀ယ် ဟံသာ၀တီ မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသား ဖြစ်လတ်၍ သိကြားလိမ္မာသော အရှယ်သို့ ရောက်လတ်သော် ကျောင်းတိုက်တော်သို့ သွားရောက်ကာ မြတ်စွာဘုရားကို ဆည်းကပ်, ရှိခိုးလျက် အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ထိုင်နေစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို ပဋိဘာ-နေယျက = မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားဟောဆိုကြောင်း ဓမ္မ-ဒေသနာ ပဋိဘာန်ဉာဏ်အသစ်အသစ်ကို ဖြစ်စေသောအရာ" ၀ယ် အသားဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ ကိုယ်တိုင်ကလည်း ထိုရာထူး=ဌာနန္တရကို တောင့်တ လျက် ကြီးစွာသော အလှူကြီးကို ဖြစ်စေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား ရှင်အားလည်း ပြန့်ပြောကြီးကျယ်စွာသော ပူဇော်မှုကို ပြုလေ၏။

နောက်တဖန် အမျိုးသားဘ၀

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် ဤကဲ့သို့ မဟာသာဂက ဆုပန်မှုကို ပြုလျက် ထိုဘ၀မှ စုတေလတ်သော် ထိုထိုဘ၀တို့၌ ကောင်းမှုတို့ကို ဆည်းပူးခဲ့ရာ ဝိပဿီမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါ၌ တဖန် အမျိုးကောင်းသားပင် ဖြစ်၍ သိကြား လိမ္မာသော အရှယ်သို့ ရောက်လတ်သော် တနေ့သ၌ ဆွမ်းခံကြွသော ဝိပဿီမြတ်စွာ ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်ရ၍ သဒ္ဓါရွှန်းစို ကြည်ညိုသောစိတ် တရိပ်ရိပ် ဖြစ်ရှိလျက် အလွန်ချီမြှင့်သော သရက်သီးမှည့်တို့ကို ပေးလှူပြန်လေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် ထိုကောင်းမှုကြောင့် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ပြီး၍ ဘဝအဆက်ဆက် ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို ပြုလုပ်လျက် နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့ရာ ဤဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းရာကာလဝယ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ရာဇအမည်ရှိသောပုဏ္ဏားလုလင်ဖြစ်၍ အရွယ်သို့ရောက်လျှင် အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်၌နေလျက် အသက်အရွယ် ကြီးရင့်သောအခါ၌ မိမိ၏သား, မယားတို့က ရှေးကလို မြတ်နိုးယုယမှု မပြုအပ်ရကား "ငါသည် ရဟန်းပြု၍ အချိန်အခါကို ကုန်လွန်စေတော့မည်"ဟု ကြံစည်၍ ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် မထေရ်တို့ကို ရှင်, ရဟန်းပြုပေးကြပါရန် တောင်းပန် လျှောက်ထားလေ၏။ "ရှင်တို့ ယွင်းယို အိုလည်းအိုလျက် အသက်လည်းကြီးသော ပုဏ္ဏားဖြစ်သည်၊ ဝတ်ကြီး, ဝတ်ငယ်ကို ဖြည့်ကျင့်ရန် စွမ်းနိုင်မည် မဟုတ်"ဟု အောက်မေ့တော်မူကြကာ မထေရ်တပါးပါးကမျှ ရှင်, ရဟန်းပြုပေးရန် အလိုမရှိချေ။

ရာဓပုဏ္ဏားကြီးသည် အသက်လည်းကြီး, မိမိအလိုရှိသည့် ရှင်, ရဟန်းအဖြစ်ကိုလည်း မရသောကြောင့် ဝိန်လည်းဝိန်ကြို, အသွေးအသားလည်းခေါင်းပါး, ရုပ်အဆင်းလည်ပျက်, ဖက်ရွက်ရော်ကဲ့သို့ ဖြောဖောသော အဆင်းလည်းရှိသည့်ပြင် ကွန်ရက် (=ဇာ) ကို ဖြန့်ခင်းထားသကဲ့သို့ အကြောပြိုင်းပြိုင်းထသော် ကိုယ်လည်း ရှိနေလေ၏။ တနေ့သ၌ ပုဏ္ဏားကြီးသည် ဘုရားရှင် ထံမှောက်သို့ သွားရောက်၍ အစေ့အစပ်စကား ပြောကြားမှု ပြုပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား ရှင်သည် ထိုပုဏ္ဏားကြီး၏ မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို သိမြင်တော်မူ၍ စကားစ-ဖြစ်စေရန် "ပုဏ္ဏား…… သင့်ကို သား,မယားတို့က ပြုစုလုပ်ကျွေးကြ၏လော"ဟု မေးတော်မူ၏။ ပုဏ္ဏားကြီးက "အိုအရှင်ဂေါတမ……အကျွန်ုပ်ကို သား,မယားတို့က ပြုစုလုပ်ကျွေးမှုအဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း=မရှိသည်သာ၊ အသက်ကြီးပြင်းသည့် လူအိုလူမင်းဟု အကျွန်ုပ်ကို သား,

မဟာဘုံတို့က အပြင်ထုတ်၍ ထားကြပါသည်”ဟု လျှောက်ထား လေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ပုဏ္ဏားကြီးကို “ပုဏ္ဏား....ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် သင့်အဖို့ရာ ရဟန်းပြုရန် မသင့်လျော်ဘူးလော”ဟု မေး တော်မူလေ၏။

အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ကတည်ကတာ, ကတစေဒီကာဂုဏ်

ရာဓပုဏ္ဏားကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို“အိုအရှင်ဂေါတမ.... အဘယ်သူက အကျွန်ုပ်ကို ရဟန်းပြုပေးလိမ့်မည်နည်း၊ အသက် ကြီးသောကြောင့် အကျွန်ုပ်ကို မထေရ်တပါးပါးကမျှ ရှင်,ရဟန်း ပြုပေးရန် အလိုမရှိချေ” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်းတို့ကို ရာဓပုဏ္ဏားကြီး၏ ကြိုလို, ခေါင်းပါး အဆင်းပျက်ပြား ဖောက်ပြန်၍ နေခြင်း၏အကြောင်း ကို မေးတော်မူ၍ ရဟန်းတို့က ရှင်,ရဟန်းပြုပေးသူ မရှိသော ကြောင့် ထိုပုဏ္ဏားကြီး ကြိုလို, ခေါင်းပါး အဆင်းပျက်ပြား ဖောက်ပြန်၍ နေကြောင်းကို ဖြေကြား လျှောက်ထားကြသဖြင့် “ရဟန်းတို့.... အဘယ်သူသည် ထိုပုဏ္ဏား၏ကျေးဇူးကို အမှတ် ရသနည်း” ဟု ရဟန်းတို့ကို မေးတော်မူလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်သည် ထိုပုဏ္ဏား၏ ကျေးဇူးကို အမှတ်ရပါ၏” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားက “ချစ်သားသာရိပုတ္တရာ....သင်ချစ်သားသည် အဘယ်သို့လျှင် ထို ပုဏ္ဏား၏ကျေးဇူးကို အမှတ်ရသနည်း” ဟု မေးတော်မူလေလျှင် အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် “မြတ်စွာဘုရား.... တချိန်က ဤရာဇဂြိုဟ် ပြည်ဝယ် ဆွမ်းခံလှည့်လည်သော တပည့်တော်အား ထိုပုဏ္ဏား သည် တယောက်ချိုမျှသောဆွမ်းကို လှူဘူးပါ၏။ မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်သည် ထိုပုဏ္ဏား၏ ဤ (ဆွမ်းတယောက်ချိုလှူဘူး သော) ကျေးဇူးကို အမှတ်ရပါ၏” ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထား လေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် “သာရိပုတ္တရာ....ကောင်းစွာ ကောင်းစွာ၊ ချစ်သားသာရိပုတ္တရာ....သူတော်ကောင်းတို့သည်

သူ့ကျေးဇူးကို သိတတ်ကြကုန်၏၊ ကျေးဇူးတုံ့ဆပ်ရမည်ကို သိတတ်ကြကုန်၏။ ချစ်သားသာရိပုတ္တရာ.... ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သင် ချစ်သားသည် ထိုပုဏ္ဏားကို ရှင်လည်းပြုပေးလော့, ပဋ္ဌင်းလည်း ခံပေးလော့" ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို "မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်သည် အဘယ်သို့လျှင် ထိုပုဏ္ဏားကို ရှင်ပြုပေးရပါမည်နည်း, ပဋ္ဌင်းခံပေးရပါမည်နည်း" ဟု မေးလျှောက်လေ၏၊ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤအရှင်သာရိ-ပုတ္တရာမေးလျှောက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းအရာကြောင့်တရား စကား ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် ရဟန်းတို့အား "ရဟန်းတို့.... ငါဘုရားခွင့်ပြုခဲ့သော သရဏဂုံသုံးပါးဖြင့် ပဋ္ဌင်းခံပေးခြင်းကို ယနေ့မှစ၍ ပယ်ဖျက်အပ်ပြီ၊ ရဟန်းတို့....ဥတ္တိစတုတ္ထ (=ဥတ်လျှင် လေးကြိမ်မြောက်ရှိသော) ကံဖြင့် ပဋ္ဌင်းခံပေးရန် ငါဘုရားခွင့်ပြု၏။ ရဟန်းတို့.... ဤသို့ ပဋ္ဌင်းခံပေးရမည်"—အစရှိသည်ဖြင့် ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။

(အထူးမှတ်ရန်။ ။မြတ်စွာဘုရားသည် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့်နေ့၌ ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးနောက် ထိုနှစ် ဝါကို မိဂဒါဝုန်တော၌ သီတင်းသုံးကပ်ဆိုနေတော်မူ၍ ဝါကျွတ်သောအခါ ခြောက်ကျိပ်သော ရဟန္တာတို့ကို သာသနာပြု စေလွှတ်တော်မူလေသည်။ ထိုသာသနာပြု ရဟန္တာမထေရ်တို့ ခေါ်ဆောင်ခဲ့သော ရှင်လောင်း, ပဋ္ဌင်းလောင်းတို့ကို ပဌမရှေ့ပိုင်း၌ ကိုယ်တော်တိုင် သရဏဂုံဖြင့်ပင် ရှင်လည်းပြုပေးတော်မူသည်၊ ပဋ္ဌင်းလည်း ခံပေးတော်မူသည်။ နောက်ပိုင်း၌ ရှင်လောင်း, ပဋ္ဌင်းလောင်း, သာသနာပြုမထေရ်များ=ဤ သုံးဦးလုံးပင် (ခရီးဝေးကလည်း ခေါ်ဆောင်လာရသောကြောင့်) ပင်ပန်းနွမ်းနယ်မှုဖြစ်ကြသည်ကို အကြောင်းပြု၍ ရဟန်းတို့ကိုယ်တိုင်ပင် ထိုထို အရပ်ဌာနတို့၌ သရဏဂုံဖြင့် ရှင်ပြုပေးရန်, ပဋ္ဌင်းခံပေးရန် ခွင့်ပြုတော်မူလေသည်။

ထိုနှစ် ပြာသိုလပြည့်နေ့တွင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ရောက်တော်မူ၍ တပို့တွဲလဆန်း (၁) ရက်နေ့တွင် အဂ္ဂသာဝက ၂-ပါး တပည့်များနှင့်တကွ ရဟန်းပြုကြသည်။ ရဟန်းဖြစ်ပြီးနောက် ခုနှစ်ရက်မြောက်၌ အရှင်

မဟာမောဂ္ဂလာန် ရဟန္တာဖြစ်၍ တဆယ့်ငါးရက် = တပက္ခမြောက် (=တပို့တဲ့လပြည့်)နေ့၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူသည်။ ဤ ရာဓပုဏ္ဏားကြီး၏ ပဋ္ဌင်းခံခြင်းကိစ္စကား တပို့တဲ့လပြည့်နေ့နှင့် တပေါင်းလပြည့်နေ့တို့အကြား တလအတွင်း၌ ဖြစ်သည်။

ဤအရာ၌ "အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဗာရာ-ဏသီပြည် မိဂဒါဝုန်တောင်၌ နေတော်မူစဉ် သရဏဂုံသုံးပါးဖြင့် ရှင်ပြု ပေးရန်, ပဋ္ဌင်းခံပေးရန် ခွင့်ပြုထားတော်မူသည်ကို သိပါလျက် အဘယ် ကြောင့် ဤ ရာဓပုဏ္ဏားကြီးကို ရဟန်းခံ=ပဋ္ဌင်းခံပေးရန်ကိစ္စအတွက် အထူးတလည်ပြုလုပ်ကာ 'မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်သည် အဘယ် သို့လျှင် ထိုပုဏ္ဏားကို ရှင်ပြုပေးရပါမည်နည်း, ပဋ္ဌင်းခံပေးရပါမည် နည်း' ဟု၍ မေးလျှောက်နေရသေးသနည်း" ဟု မေးမြန်းဖွယ်ရှိ၏။

အဖြေကား—မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အဦးအစကာလ ရဟန်းတို့ မမျှားကြသေးမီ သရဏဂုံသုံးပါးဖြင့် ပေါ့ပေါ့ပါးပါး ပဋ္ဌင်းခံပေးရန် ခွင့်ပြုတော်မူခဲ့သော်လည်း ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ရောက်၍ ရဟန်းတို့ မျှား ပြားလာသောအခါ (ထိုအချိန်၌ ရဟန္တာပေါင်း နှစ်သောင်းကျော် ရှိနေလေပြီ) ထို ပေါ့ပေါ့ပါးပါး သရဏဂုံသုံးပါးဖြင့် ရဟန်းပဋ္ဌင်းခံပေး ခြင်းကို ပယ်ဖျက်၍ ဥဒ္ဒေသတို့ထွက်မပေါ်စေဖြင့် အလေးဂရု ပဋ္ဌင်းခံပေး မှုကို ခွင့်ပြုတော်မူလိုသည်၊ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်ကိုသိ၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် "မြတ်စွာဘုရား.....တပည့်တော် သည် အဘယ်သို့လျှင်(=ဘယ်လို)ထိုပုဏ္ဏားကို ရှင်ပြုပေးရပါမည်နည်း, ပဋ္ဌင်းခံပေးရပါမည်နည်း" ဟု၍ မေးလျှောက်လေသည်။ မှန်၏— မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ ပရိသတ်တို့သည် ဘုရားအလိုတော်၌ လိမ္မာ ကျွမ်းကျင် သိမြင်ကြကုန်၏၊ ဤအရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်သည်လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ ပရိသတ်တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ပရိသတ်ဖြစ် လေသည်၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်ကို သိမြင်တော်မူသော ကြောင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် ထိုသို့ မေးမြန်းတော် မူသည်ဟု သန္နိဋ္ဌာန်ကျ မှတ်ယူအပ်၏။

ဤတွင်မျှမကသေး – မြတ်စွာဘုရားရှင် ထိုမဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခုနှစ် တပေါင်းလပြည့်နေ့မှစ၍ ၂-လတိုင်တိုင် တနေ့ တယူဇနာကျ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှ ကပိလဝတ်ပြည်သို့ ကြွရောက်၍ ၁၀၄-ခုနှစ် ကဆုန် လပြည့်နေ့၌ ကပိလဝတ်ပြည်သို့ ရောက်တော်မူပြီးနောက် ခုနစ်ရက်

မြောက်နေ့ဝယ် အမေ့တောင်း လိုက်လာသော ရာဟုလာမင်းသားကို မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရှင်ပြုပေးရန် အရှင်သာရိပုတ္တရာကို စေခိုင်းတော်မူသောခါမှာလည်း (ရှေးက သရဏဂုံဖြင့် ရှင်ပြုပေးမှုကို ခွင့်ပြုပြီး ရှိပါလျက်လည်း) အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အလိုတော်ကို အလိုက်သိကာ "ကထာဟံ ဘန္တေ ရာဟုလကုမာရံ ပဗ္ဗာဇေမိ= မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်သည် ရာဟုလာမင်းသားကို အဘယ်သို့ (= ဘယ်လို) ရှင်ပြုပေးရပါမည်နည်း"ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထားလေသည်။

ထင်ရှားစေဦးအုံ—ဤရှင်ပြုပေးသောအရာဝယ် မြတ်စွာဘုရားသည် ဗာရာဏသီပြည် မိဂဒါဝုန်တောဌ် သီတင်းသုံးတော်မူစဉ်က သရဏဂုံသုံးပါးတို့ဖြင့် ရှင်ပြုပေးရန်ရင်း, ပဉ္စင်းခံပေးရန်ရင်း ခွင့်ပြုအပ်ခဲ့လေသည်၊ ထိုနှစ်မျိုးမှ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ရောက်၍ ယခုရာဓပုဏ္ဏားကြီး၏ အကြောင်းဝတ္ထုပေါ် ပေါက်သောအခါ ပေါ့ပေါ့ပါးပါး သရဏဂုံသုံးပါးတို့ဖြင့် ရဟန်းခံပေးခြင်းကို ပယ်ဖျက်၍ ဥဒ္ဒိစတုတ္ထကမ္မဝါစာဖြင့် ရဟန်းပဉ္စင်းခံပေးရန် ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ခဲ့လေသည်၊ သရဏဂုံသုံးပါးတို့ဖြင့် ရှင်ပြုပေးခြင်းကိုမူ ပယ်လည်းမပယ်ဖျက်အပ်, တဖန်ထပ်၍လည်း ခွင့်မပြုအပ်သေးချေ၊ ထို့ကြောင့် အနာဂတ နောက်ကာလဝယ် ရဟန်းတို့သန္တာန်၌ "ဤရှင်ပြုပေးခြင်းသည် ရှေးအခါက ပဉ္စင်းခံပေးခြင်းနှင့် အတူတူဖြစ်လေသည်၊ ယခုအခါ၌လည်း ဤရှင်ပြုပေးမှုကို ပဉ္စင်းခံပေးခြင်းကဲ့သို့ပင် ကမ္မဝါစာဖြင့် ပြုရမည်လော၊ သို့မဟုတ် မူလအတိုင်း သရဏဂုံသုံးပါးတို့ဖြင့်ပင် ပြုရမည်လော"ဟု ယုံမှားသံသယ ဖြစ်ပေါ်လိမ့်မည်၊ ဤအကြောင်းကို သိတော်မူ၍ မြတ်စွာဘုရားသည် ခိုင်မြဲလေအောင် သရဏဂုံသုံးပါးတို့ဖြင့် ရှင်သာမဏေပြုပေးခြင်းကို တဖန်ထပ်၍ ခွင့်ပြုတော်မူလိုနေသည်၊ ထို့ကြောင့် တရားစစ်မှုးကြီး ဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အလိုတော်ကို သိရှိကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို တဖန်ထပ်၍ သရဏဂုံသုံးပါးတို့ဖြင့် ရှင်သာမဏေပြုပေးမှုကို အခိုင်အမာ ခွင့်ပြုတော်မူစေရန် "ကထာဟံ ဘန္တေ ရာဟုလကုမာရံ ပဗ္ဗာဇေမိ = မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်သည် ရာဟုလာမင်းသားကို အဘယ်သို့ (=ဘယ်လို) ရှင်ပြုပေးရပါမည်နည်း"ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထားလေသည်၊ အလိုတော်ကို သိပါပေစု။ ။ဤကား အထူးမှတ်ရန် ဝိနည်းမဟာဝါ အဋ္ဌကထာမှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြချက်တည်း)။

ရာဓပုဏ္ဏားကြီး ရဟန်းပြု၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း

အရှင်သာရိပုတ္တရာ မဃေရ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ အမိန့်စကားကို ဦးထိပ်ပန်ဆင်၍ ရာဓပုဏ္ဏားကြီးကို မိမိကိုယ်တိုင် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပြုကာ ရှင်ပြုပေးပြီး, ပဋ္ဌင်းခံပေးပြီးနောက် "မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ၌ ရာဓပုဏ္ဏားကြီးကို တရိတသေ အလေးဂရုပြုကာ ငါ့ကို ရှင်, ရဟန်းပြုပေးရန် စေခိုင်းတော်မူလေသည်၊ ငါသည် ၌ရာဓရဟန်းကြီးကို မရိုမသေ ပေါ့ပေါ့တန်တန် စောင့်ရှောက်ရန် မသင့်လျော်ချေ = ဂရုတစိုက် စောင့်ရှောက်မှ သင့်လျော်မည်" ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူ၍ ရာဓမဃေရ်ကို ခေါ်ဆောင်ကာ ရွှာငယ်ကျောင်းတခုသို့ ကြွရောက်တော်မူလေ၏။

ထိုရွာငယ်ကျောင်းတိုက်၌ ယခုမှ ရဟန်းဖြစ်စ ဖြစ်သော ကြောင့် ကျောင်းအိပ်ရာနေရာ-စသည် ပြုပြင်ပင်ပန်း ဆင်းရဲလှသော ရာဓမဃေရ်အား ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာအရှင်သာရိပုတ္တရာမဃေရ် မြတ်သည် မိမိအတွက် ဝါစဉ်အလိုက် ရရှိသော ကျောင်း, အိပ်ရာနေရာကောင်းကိုပေးကမ်းချီးမြှောက်တော်မူသည်ပြင် မိမိအတွက် ဝါစဉ်အလိုက် ဆိုက်ရောက်ရရှိသော ဆွမ်းကောင်းများကိုလည်း ထိုရာဓမဃေရ်အား ပေးကမ်းချီးမြှောက်တော်မူ၍ ကိုယ်တော်တိုင်ကမူ ဆွမ်းခံလှည့်လည်၍ ရသောဆွမ်းဖြင့် မျှတတော်မူလေ၏။ ရာဓမဃေရ်သည် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ အရှင်သာရိပုတ္တရာမဃေရ် မြတ်၏ ချီးမြှောက်ချက်ဖြင့် သပ္ပါယဖြစ်သော ကျောင်းအိပ်ရာနေရာ, သပ္ပါယဖြစ်သောဆွမ်းခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို ရ၍ အရှင်သာရိ-ပုတ္တရာမဃေရ်၏ အထံ၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို သင်ယူ၍ အားထုတ်လေရာ မကြာမြင့်မီပင် အရဟတ္တမိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏ = ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။

အလိုနစိတ္တဇာတ်ကို ဟောတော်မူခြင်း

ထိုနောက် အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ရာဓမဃေရ်ကို ခေါ်ဆောင်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြော်ရန် လာရောက်လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် သိတော်မူလျက်ပင် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်ကို "ချစ်သားသာရိပုတ္တရာ....သင်ချစ်သားအား ငါဘုရား သည် အကြင် နိ ဃဃည်းယူတာဝည့် ရာဓရဟန်းကို ပေးအပ်လေ ပြီ၊ ထိုရာဓရဟန်း၏ ဖြစ်ရပ်ကား အသို့နည်း၊ ထိုရဟန်းသည် သာသနာဝယ် မဖျင်းရိပဲ ရှိ၏လော"ဟု မေးတော်မူလေ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် "မြတ်စွာဘုရား.... သာသနာတော်၌ မမ္မလျော် ပျော်ပိုက်သော ရဟန်းမည်သည် ဤရာဓရဟန်းကဲ့သို့ သဘောရှိသော်သူသာ ဖြစ်သင့်ပါ၏"ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

ထိုနောက် သံဃာတော်တို့အလယ်၌ "ငါ့ရှင်တို့....အရှင် သာရိပုတ္တရာသည် သူ့ကျေးဇူးကိုလည်း သိတော်မူပါပေ၏၊ သူ့ကျေးဇူးတုံ့ဆပ်မှုကိုလည်းပြုတော်မူပါပေ၏"ဟုအရှင်သာရိ-ပုတ္တရာမထေရ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့်စပ်သော ချီးမွမ်းစကားဖြစ်ပွါး လာလေသည်။ ထိုစကားကို ကြားရ၍ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်း တို့ကို"ရဟန်းတို့....သာရိပုတ္တရာ၏ ယခုနောက်ဆုံး ပစ္ဆိမဘဝ၌ သူ့ကျေးဇူးကိုသိခြင်း, ကျေးဇူးတုံ့ဆပ်မှုကို ပြုခြင်းသည် မအံ့ဩ လောက်သေး၊ သာရိပုတ္တရာသည် အတိတ်ဝေးစွာ ရှေးအခါဝယ် အဟိတ်တိရစ္ဆာန်ပဋိသန္ဓေ၌ ဖြစ်စဉ်ကလည်း သူ့ကျေးဇူးကို သိတတ်, ကျေးဇူးတုံ့ဆပ်မှုကို ပြုတတ်သည်သာ ဖြစ်၏"ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ရဟန်းတို့က "မြတ်စွာဘုရား....အဘယ်အခါ၌ ပါနည်း"ဟု မေးလျှောက်ကြလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် ဤ ဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း အတိတ်ဖြစ်ရပ် (ဒုကနိပါတ်လာ) အလိန စိတ္တဇာတ်ကို ဟောတော်မူလေ၏။

ရဟန်းတို့....လွန်လေပြီးသောအခါဝယ် တောင်ခြေ (တောင် ရင်း)၌ နေထိုင်ကြသည့် လက်သမားယောက်ျား (၅၀၀)ငါးရာ တို့သည် တောအုပ်ကြီး အတွင်းသို့ ဝင်၍ သစ်အဆောက်အဦတို့ ကို ဖြတ်တောက်ခုတ်ရှေးကြပြီးလျှင် ကြီးစွာသောဖောင်ကို ဖွဲ့ကြ လျက် မြစ်ကြောအတိုင်း မျှောဆောင်လွှတ်ကြကုန်၏။ ထိုနောက် ဆင်ပြောင်ကြီးတကောင်သည် မြေမည်ညွှတ်သည့် တခုသောနေ ရာ၌ နှာမောင်းဖြင့် သစ်ခက်ကို ချိုးယူလတ်သော် သစ်ခက်ကျိုးက

ကြီးမားလှသဖြင့် ထိုသစ်ခက်ကျိုး၏အဟုန်ကိုမယိန်းမဆောင်နိုင်တော့ပဲ ထက်လွှစ္စာသော သစ်ဝတ်တခုဟု ခြေဖြင့် နင်းမိလေ၏၊ ခြေထောက်ကို သစ်ဝတ်စူးဝင်သဖြင့် ဆင်ပြောင်ကြီး၏ကိုယ်မှာ ဒုက္ခဝေဒနာတို့ ပြင်းစွာဖြစ်လေကုန်၏။ ဆင်ပြောင်ကြီးသည် အလွန်နာကျင်လှ၍ ခရီးဆက်၍ မသွားနိုင်တော့ပဲ ထိုနေရာ၌ပင် လဲလျောင်း၍ နေရလေ၏။

ဆင်ပြောင်ကြီးသည် နှစ်ရက်, သုံးရက် လွန်သောအခါ ထိုလက်သမားများ မိမိ၏အနီးဖြင့် သွားကြသည်တို့ကို မြင်၍ "ဤလက်သမားတို့ကို အမှီပြုပြီးလျှင် ငါသည် အသက်ရှင်မှုကို ရပေလိမ့်မည်"ဟု ကြံစည်အောက်မေ့ကာ ထိုလက်သမားတို့၏နောက်သို့ ထ၍ လိုက်ပါလေ၏။ လက်သမားတို့သည် ပြန်နစ်၍ ဆင်ပြောင်ကြီးကို မြင်လတ်သော် အလွန်ကြောက်လန့်ကြလျက် ပြေးသွားကြလေ၏။ ဆင်ပြောင်ကြီးသည် လက်သမားများကြောက်၍ ပြေးသောအခါ ရပ်တည်နေ၍ တဖန် လက်သမားတို့ ရပ်နေပြန်သောအခါ လိုက်ပြန်လေ၏။

ပညာအမြော်အမြင်ရှိသော လက်သမားဆရာကြီးသည် "ဤဆင်ကြီးကား ငါတို့ ရပ်ကြလျှင် လိုက်လာ၍ ငါတို့ ပြေးကြလျှင် ရပ်တည်နေ၏၊ ဤသို့ပြုလုပ်ရာ၌ အကြောင်းထူးတခုခု ရှိရမည်"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိလေ၏၊ ထိုနောက် လက်သမားများ အားလုံးပင် ထိုထိုသစ်ပင်ထက်သို့ တက်ကြ၍ ဆင်ပြောင်ကြီးအလာကို စောင့်နေကြကုန်၏။ ဆင်ပြောင်ကြီးသည် ထိုလက်သမားတို့ အထံသို့ သွားရောက်၍ မိမိ၏ သစ်ဝတ်စူးနေသောခြေကို ပြန်လှည့်လျက် ပြသကာ လဲလျောင်းနေလေ၏။ ထိုအခါ လက်သမားတို့စိတ်သန္တာန်ဝယ် "အချင်းတို့.....ဤဆင်ကြီးသည် မကျန်းမာသောကြောင့် ငါတို့နောက်သို့ လိုက်ပါလာ၏။ အခြားအကြောင်းကြောင့် မဟုတ်"ဟု အမှတ်အသိဉာဏ် ဝင်ရောက်ပြီးလျှင် ဆင်ပြောင်ကြီး အနီးသို့ သွားရောက် ကြည့်ရှုကြလေလျှင် ခြေဖဝါးနှစ်စူးဝင်နေသော သစ်ဝတ်ပြောင့်ကြီးကို မြင်ကြ၍ "ဤပြောင့်စူးနေခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့် ဤဆင်ကြီးသည် ငါတို့နောက်သို့

လိုက်ပါလာ၏"ဟု အမှန်အတိုင်းစဉ်းစားသိရှိကြပြီးလျှင် ထက်လွန်စွာသော ပဲခွဲပ်ဖြင့် သစ်ဝတ်ပြောင်ကြီး၏ အစွန်အဖျားဌ် အရေးအရစ် ထွင်းလှစ်ကြ၍ မြိမြီစွာသောကြိုးဖြင့် ဖွဲ့ချည်ကာ ဆွဲငင်ထုတ်ကြလေကုန်၏၊ ထိုနောင်မှ ဆင်ပြောင်ကြီး၏ ဖဝါးအနာဝကို ညှစ်၍ ပြည်, သွေးများကို ထုတ်ပစ်ကြလျက် ဖန်ဆေးကြပြီးနောက် မိမိတို့ တတ်သိမှတ်မိသော ဆေးဝါးများကို လိမ်းကျံပေးကြ၍ မကြာမီပင် ပကတိချမ်းသာအောင် ပြုစုကုသပေးကြလေ၏။

ဆင်ပြောင်ကြီးသည် နာလန်ထပြီးနောက် "ဤလက်သမားတို့သည် ငါ၏အပေါ်ဌ် အလွန်ကျေးဇူးများကြကုန်၏၊ ငါသည် ဤလက်သမားတို့အပေါ်ဌ် ကျေးဇူးကိုသိသူ, ကျေးဇူးကို တုံ့ဆပ်သူ ဖြစ်မှ သင့်တော်တော့မည်"ဟု ကြံစည်ကာ မိမိနေရာ တောအရပ်သို့ သွားရောက်၍ ကိုယ်လုံးဆွတ်ဆွတ်ဖြူသော ဂန္ဓအမျိုး မင်္ဂလာဆင်ဖြူတော်သားငယ်ကို ခေါ်ဆောင်၍ လာလေ၏။ လက်သမားတို့သည် ဆင်ဖြူတော်သားငယ်ကို မြင်ရလေလျှင် "ငါတို့၏ ဆင်ကြီးသည် သားကိုလည်း ခေါ်ဆောင်၍ လာပြီ"ဟု အလွန်အားရဝမ်းမြောက်သောစိတ် ရှိကြလေကုန်၏။ ထိုနောင် ဆင်ပြောင်ကြီးသည် "ငါ ဤအရပ်ဌ် ဆက်လက်တည်ရှိနေလျှင် 'အဘယ့်ကြောင့် ဤဆင်ကြီး လာသည်'ဟု ငါ၏ လာရောက်ခြင်းအကြောင်းကို လက်သမားများ သိကြလိမ့်မည်မဟုတ်"ဟု ကြံစည်၍ မိမိရပ်တည်နေ့ရာဌာနမှ ဖဲ့သွားလေ၏။

ဆင်ဖြူတော်သားငယ်သည် ဖခင်ဆင်ပြောင်ကြီး၏ နောက်မှ ကောက်ကောက် လိုက်လေ၏၊ ဆင်ပြောင်ကြီးသည် သားငယ်လိုက်ပါလာသည်ကို သိ၍ လက်သမားတို့ထံ ပြန်နစ်ဖို့ရန် အသံအမှတ်ကို ပေးလေ၏။ သားငယ်ဆင်ဖြူတော်ကလေးသည် ဖခင်ဆင်ပြောင်ကြီး၏ စကားအသံကို ကြားသိ၍ ပြန်နစ်ပြီးလျှင် လက်သမားတို့အထံသို့ သွားရောက်လေ၏။ ထိုအခါမှ လက်သမားတို့သည် "ဤဆင်ပြောင်ကြီးကား ဤမိမိသားငယ် ဆင်ဖြူတော်ကလေးကို ငါတို့အား ပေးဖို့ရန် လာရောက်သည် ဖြစ်လိမ့်

မည်” ဟု သိကြ၍ သားငယ်ဆင်ဖြူတော်ကလေးကို “ငါတို့၏ အထံ၌ သင်ပြုလုပ်ရမည့်ကိစ္စမရှိပါ၊ သင့်ဖခင်၏အထံသို့သာလျှင် ပြန်သွားလော့”ဟု ခွင့်ပြုစေလွှတ်ကြကုန်၏။ ဆင်ပြောင်ကြီးသည် မိမိ၏သားငယ်ကို သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် မိမိအထံသို့ လာရောက်သော်လည်း တဖန် လက်သမားတို့၏ အထံသို့ သာလျှင် ပြန်၍ စေလွှတ်လေ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ လက်သမားတို့သည် ဆင်ဖြူတော်ငယ်ကို မိမိတို့အထံ၌သာ ထား၍ မွေးကျွေးကြလေကုန်၏၊ထမင်းစားချိန်၌ လက်သမားတယောက်တယောက်လျှင် ထမင်းတဆုပ်တဆုပ်ကျ ဆင်ဖြူတော်ငယ်အား ပေးကြလေ၏၊ သို့ရကား ထိုဆင်ဖြူတော်ငယ်၏အဖို့ရာ အစာထမင်းသည် လိုအပ်သ၊်လောက် ပြည့်စုံနေလေ၏။ ဆင်ဖြူတော်ငယ်သည် လက်သမားများ တောတွင်း၌ ဖြတ်တောက် ခုတ်ရွေအပ်ပြီးသမျှသော သစ်အဆောက်အဦအားလုံးကို တောမှ ထုတ်ဆောင်သယ်ယူခဲ့၍ ဟင်းလင်းလွင်ပြင်၌ စုပုံ၍ထားလေ၏၊ ဤနည်းဖြင့်ပင် လက်သမားတို့ အပေါ်ဝယ် အခြားကျေးဇူး ဥပကာရကိုလည်း ပြုပေ၏။

(အဂ္ဂိတ္ထရအဋ္ဌကထာ၌ အလိန စိတ္တဇာတ်ကို ဤမျှ (အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ သူကျေးဇူးသိတတ်ပုံ ထင်ရှားရုံ) သာ ဖော်ပြ အပ်လေသည်၊ ဇာတ်တော်ကား မဆုံးသေးချေ၊ ဆက်လက်၍ အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြဦးအုံ)—

(အလိနစိတ္တဇာတ်တော်အဆက်)။ ။ထိုအချိန်မှစ၍ ဆင်ဖြူတော်ကလေးသည် လက်သမားတို့၏ စကားကိုလိုက်နာ, ဆုံးမသည်ကို ခံယူလျက် ခပ်သိမ်းသော အလုပ်ကိစ္စတို့ကို ရွက်ဆောင်ပြုလုပ် ပေးလေသည်။ လက်သမား တို့ကလည်း ဆင်ဖြူတော်ကလေးကို နေ့စဉ်နေ့စဉ် ထမင်းတလုပ်ကျစီပေး၍ မွေးမြူကြကုန်၏။ ဆင်ဖြူတော်ကလေးသည် အလုပ်ပြီးဆုံးလျှင် မြစ်သို့ဆင်း၍ ရေချိုး, ရေကစားပြီးမှ ပြန်လာ၏။ လက်သမားတို့၏ သားငယ်များသည်လည်း ဆင်ဖြူတော်ကလေးကို နာမောင်း-စသည်တို့၌ ဆွဲကိုင်ကြကာ ရေ၌ရင်း, ကုန်း၌ရင်း ဆင်ဖြူတော်ကလေးနှင့် အတူတကွ ကစားကြကုန်၏။

အထူးအားဖြင့် ဆင်အာဇာနည်, မြင်းအာဇာနည်, ယောက်ျားအာဇာနည်တို့သည် ရေ၌ ကျင်ကြီး, ကျင်ငယ်ကို မစွန့်ကြကုန်၊ ထိုကြောင့် ဆင်ဖြူတော် ကလေးသည်လည်း မြစ်အတွင်း၌ ကျင်ကြီး,ကျင်ငယ်ကို မစွန့်ပဲ မြစ်မှ လွတ်ရာ အပြင်အပ၌သာ ကျင်ကြီး, ကျင်ငယ်ကို စွန့်လေသည်။

ဘနေ့သ၌ ဗာရာဏသီပြည်မှ အထက်မြစ်ညာ ဆင်ဖြူတော် ကလေးများနေရာ၌ မိုးသည်းစွာ ရွာသွန်းလေ၏၊ ထိုအခါ ဆင်ဖြူတော်ကလေး မြစ်အပြင် အပ၌ စွန့်၍ထားသော ကျင်ကြီး ခြောက်တခုသည် မိုးကျရေဖြင့် မြစ်အတွင်းသို့ သက်ရောက်ကာ သွားလျက် ဗာရာဏသီမြို့တော် ရေဆိပ်ဝယ် တခုသောချုံ၌ ငြိတွယ်၍တည်လေ၏။ ထိုအခါ မင်းကြီး၏ ဆင်ထိန်းတို့သည် "ဆင်များကို ရေချိုးပေးကြကုန်အုံ့" ဟု ဆင်အစီး (၅၀၀) ငါးရာတို့ကို မြစ်ဆိပ်သို့ မောင်းနှင်ခေါ်ဆောင် လာကြကုန်၏။ အာဇာနည်ဆင်ဖြူတော်ကလေး၏ ကျင်ကြီးနံ့ကို နမ်းရှူမိကြ၍ ဆင်တကောင်မျှ မြစ်တွင်းသို့ မဆင်းဝံ့ကြပဲ ဆင်အားလုံးတို့ပင် အမြီးကိုထောင်၍ ပြေးရန် အားထုတ်ကြကုန်၏၊ ဆင်ထိန်းတို့သည် ဆင်ဆေးဆရာတို့အား ထိုအကြောင်းကို ပြောကြားကြကုန်၏။ ဆင်ဆေးဆရာတို့သည် "ရေထဲ၌ တစုံတခုဘေးရန်ရှိသည် ဖြစ်လိမ့်မည်",ဟု ရေကို သုတ်သင် စေကြသည် ရှိသော် ချုံဖုတ်၌ကပ်ငြိနေသော ဆင်အာဇာနည်၏ ကျင်ကြီးကို တွေ့မြင်ကြ၍ "ဤဆင်များ ပြေးသွားရန် အားထုတ်မှု၌ ဤကျင်ကြီးသည် အကြောင်းရင်းဖြစ်သည်" ဟု သိရှိကြကာ အိုးစရည်းကို ယူဆောင်စေ၍ ရေအပြည့်ထည့်ကြလျက် ထို ဆင်အာဇာနည်၏ ကျင်ကြီးကို အိုးစရည်းအတွင်း၌ နယ်စေကြပြီးလျှင် ငါးရာသော ဆင်တို့၏ ကိုယ်၌ လောင်းစေကြကုန်၏၊ ဆင်များ၏ ကိုယ်တို့သည် ရနံ့ကောင်း မွှေးကြိုင် လှိုင်၍နေကုန်၏၊ ထိုအခါမှာမှ ဆင်တို့သည် မြစ်သို့ဆင်း၍ ရေချိုးကြလေကုန်၏။

ဆင်ဆေးဆရာတို့သည် ထို အကြောင်းကို မင်းကြီးအား ပြောကြားကြ၍ "အရှင်မင်းကြီး....ထို ဆင်အာဇာနည်ကို တွေ့အောင်ရှာ၍ ရွှေနန်းတော်အရောက် ဆောင်ယူမှ သင့်တော်မည်"ဟု လျှောက်ထားကြလေ၏။ မင်းကြီးသည် လေအပေါင်းတို့ဖြင့် မြစ်ကို ဆန်တက်ခဲ့ရာ အထက်မြစ်ညာသို့ ဆန်သော လေအပေါင်းတို့ဖြင့် လက်သမားများနေရာ တောင်ခြေတောအုပ်သို့ ရောက်လေ၏။ ဆင်ဖြူတော်ကလေးသည် မြစ်ဆိပ်၌ ရေကစား၍ ဉ စည်သံကို ကြား၍ ပြေးသွားကာ လက်သမားတို့၏ အနီး၌ ရပ်တည်လာလေ၏။ လက်သမားတို့သည် မင်းကြီးအား ခရီးဦးကြိုဆိုကြပြီးလျှင်"အရှင်မင်းကြီး....အကယ်၍ သစ်သားတို့ကို အလိုတော်ရှိပါလျှင် အဘယ့်ကြောင့် မင်းကြီးကိုယ်တိုင် ကြွရောက်တော်မူလာရသနည်း၊ တမန်စေလွှတ်၍ ဆက်သစေခြင်းငှါ(=အဆက်အသခိုင်းရန်) မသင့်လျော်ဘူးလော...."ဟု လေးကဝတ်ပျူငှါစကား လျှောက်ထားကြကုန်၏။ မင်းကြီးက "အချင်းလက်သမားတို့....ငါသည် သစ်သားတို့ကို ရယူရန်အကျိုးငှါ လာသည်မဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား သင်တို့ထံမှာရှိနေသည့် ဤဆင်ဖြူငယ်ကို ရယူရန်အကျိုးငှါ ငါလာရောက်ပေသည်"ဟု မိန့်ဆိုလေလျှင် လက်သမားတို့သည်"အရှင်မင်းကြီး....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် အလိုတော်ရှိတိုင်း ဖမ်းယူစေ၍ ကြွသွားတော်မူကြကုန်လော"ဟု ခွင့်ပြုစကား လျှောက်ထားကြကုန်၏။

ဆင်ဖြူတော်ကလေးသည် လိုက်ပါခြင်းငှါ အလိုမရှိ = ဆင်ဆရာတို့က ဖမ်းယူဆွဲဆောင်ကြသော်လည်း ကြုံကြုံရပ်တည်၍သာနေ၏။ ထိုအခါ မင်းကြီးက ဆင်ဆရာတို့ကို "အချင်းဆင်ဆရာတို့....ဆင်ဖြူတော်သည် အဘယ်အမှုကို ပြုစေလိုသနည်း"ဟု မေး၍ ဆင်ဆရာတို့က "အရှင်မင်းကြီး....ဆင်ဖြူတော်သည် လက်သမားတို့အား ကျွေးမွေးခကို ပေးဆောင်စေလိုပါ၏"ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မင်းကြီးသည် "ကောင်းပြီ အချင်းတို့...."ဟု ဆို၍ ဆင်ဖြူတော်၏ ခြေလေးဖက်, နှာမောင်း, အမြီး = ဤခြောက်ဌာနတို့ အနီး၌ အသပြာတသိန်းစီ တသိန်းစီကို စုပုံထားစေလေ၏။

ဆင်ဖြူတော်သည် ဤမျှ(ခြောက်သိန်းသော အသပြာ)ဖြင့်လည်း မလိုက်ပါပြန်လေသော် လက်သမား အားလုံးတို့အား ဝတ်စုံတစုံစီ, လက်သမားမယားတို့အား ထဘီဝတ်စုံတစုံစီ, မိမိနှင့် ကစားဖော် သူငယ်တို့အား သူငယ်တို့အသုံးအဆောင်အစုံအလင် မင်းကြီးက ပေးစေလေသည်၊ ထိုသို့ ပေးစေမှသာလျှင် ဆင်ဖြူတော်သည် လက်သမားများ, လက်သမားမိန်းမများ, ကစားဖော်သူငယ်များကို ပြန်နှစ်ကာ ကြည့်လျက် ကြည့်လျက်ပင် မင်းကြီးနှင့် အတူတကွ လိုက်ပါလေ၏။

မင်းကြီးသည် ဆင်ဖြူတော်ကို ယူဆောင်၍ မြို့သို့ ရောက်လေသော် မြို့ကိုဝင်း, ဆင်တင်းကုပ်ကိုဝင်း တန်းဆာဆင်စေ၍ ဆင်ဖြူတော်ကို မြို့ကို လက်ျာရစ်လှည့်လည်စေလျက် ဆင်တင်းကုပ်သို့ သွင်းပြီးလျှင် ဆင်တော်ဆိုင်ရာ အဆင်တန်းဆာအစုံတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်ကာ မဂ်လာအဘိသိက် သွန်းတော်မူပြီးလျှင် မင်းစီးဆင် ပြုလုပ်၍ မိမိ၏ အဆွေတော်အရာ၌ ထားလျက် ပြည်စည်းစိမ်တဝက်ကို ဆင်ဖြူတော်အား ပေးပြီးလျှင် မိမိနှင့် အဆောင်အယောင် အခမ်းအနားတူ ပြုမူချီးမြှောက်တော်မူလေ၏။ ဆင်ဖြူတော် ရောက်သည့် အချိန်မှစ၍ ဗာရာဏသီမင်းကြီး၏ အဖိုရာ ဇမ္ဗူဒီပတကျွန်းလုံး၌ မင်းအဖြစ် (=မင်းစည်းစိမ်) သည် လက်တော်ရောက် ရပြီးသာလျှင် ဖြစ်လေ၏။

ဤနည်းဖြင့် အချိန်ကာလ အတန်ကြာလွန်လတ်သော် ဘုရားအလောင်းတော်သည် ထိုဗာရာဏသီမင်းကြီး၏ အဂ္ဂဒေဝီ မဟေသီ မိဖုရားခေါင်ကြီးဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ ယူနေတော်မူလာ၏။ မိဖုရားကြီး၏ကိုယ်ဝန် ရင့်ကျက်သောအခါ၌ ဗာရာဏသီမင်းကြီးသည် နတ်ရွာစံလေ၏။ ဆင်ဖြူတော်သည် အကယ်၍ မင်းကြီးနတ်ရွာစံကြောင်း သိရှိလျှင် ထိုသီရာနေရာမှာပင် နှလုံးကွဲ၍ သေပွဲဝင်လေရာ၏၊ ထို့ကြောင့် မှူးမတ်တို့က ဆင်ဖြူတော်ကို မင်းကြီးနတ်ရွာစံကြောင်း မသိကြဘဲ ပြုစုလုပ်ကျွေးမြဲ လုပ်ကျွေး၍ ထားကြကုန်၏။

အထူးအားဖြင့် ဗာရာဏသီမင်းကြီး နတ်ရှာစံကြောင်း ကြားသိရ၍ "ဗာရာဏသီပြည်သည် မင်းမှ ဆိတ်သုဉ်းနေသတဲ့"ဟု အခြားမဲ့ အနီးအပါး ကောသလတိုင်းရှင် (=ကောသလဘုရင်) မင်းတပါးသည် များစွာသော စစ်တပ်ကြီးဖြင့် လာရောက်၍ မြို့ကို ဝန်းရံထားလေ၏။ ဗာရာဏသီမြို့သားတို့သည် ကောသလမင်းအထံသို့ "အကျွန်ုပ်တို့မင်းကြီး၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် ယခုအခါ ကိုယ်ဝန်အရင့်အမာဖြစ်ရှိလျက် 'ယနေ့မှနောက် ခုနစ်ရက်မြောက်၌ သားတော်ကို ဖွားမြင်လိမ့်မည်'ဟု အင်္ဂါဗေဒာတတ်လက္ခဏာဖတ်ဆရာတို့က ဟောဆိုကြပါသည်၊ အကယ်၍ မိဖုရားကြီးက သားတော်ကို ဖွားမြင်ခဲ့ပါလျှင် ကျွန်ုပ်တို့သည် ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ တိုင်းပြည်ကိုကား မပေး, စစ်ထိုးခြင်းကိုသာ လျှင် ပေးကြပါကုန်အုံ့၊ ဤမျှ (= ခုနစ်ရက်ကြာ) ကာလပတ်လုံး စောင့်ဆိုင်းကုန်လော့"ဟု သတင်းစကား သဝဏ်လွှာ ပို့သကြကုန်၏။ ကောသလမင်းသည် "ကောင်းပြီ"ဟု သဘောတူလက်ခံလေ၏။

မိဖုရားကြီးသည် ခုနစ်ရက်မြောက် ရောက်သောနေ့၌ သားတော်ကို မီးရှူးသန့်စင် ဖွားမြင်လေ၏၊ ထိုမင်းသား၏ အမည်မှည့်သောနေ့၌ တိုင်းသားပြည်သူ လူအပေါင်း၏မဆုတ်နှစ်သောစိတ်ကို ချီးမြှောက်လျက် ဖွားမြောက် သန့်စင်လာသောကြောင့် "အလီနစိတ္တမင်းသား"ဟူ၍ မင်းသား၏အမည်ကို မှည့်ခေါ်ကြလေကုန်၏။ (အလီနစိတ္တ=မဆုတ်နှစ်သောစိတ်ကိုဖြစ်တတ်သော မင်းသားဟု ဆိုလိုသည်)။

အထူးအားဖြင့် မင်းသားဖွားမြင်သောနေ့မှ စ၍ ဗာရာဏသီမြို့သားတို့သည် ကောသလမင်းနှင့် ပြိုင်ဆိုင် စစ်ထိုးကြလေကုန်၏၊ သို့ပါသော်လည်း စစ်မြေဦးစီး ဘုရင်မင်းတရား မရှိသောကြောင့် စစ်သည်ဗိုလ်ပါ များလှစွာသော်လည်း စစ်ထိုးရင်း ထိုးရင်းပင် အနည်းငယ် အနည်းငယ် စိတ်ဝတ်ကျဆင်း ဆုတ်နှစ်၍ လာလေ၏။ အမတ်တို့သည် ထိုအကြောင်းကို မိဖုရားကြီးအား ပြောကြားကြ၍ "အရှင်မိဖုရား....အကျွန်ုပ်တို့သည် ဤနည်းအတိုင်း

ယာစစ်သည်ဗိုလ်ပါများ စိတ်ခတ်ကျဆင်း ဆုတ်နစ်နေပါလျှင် စစ်ရှုံးမည်မှ ကြောက်လန့်ကြရပါသည်၊အထူးလျှောက်ထားလိုပါသည်မှာ–အကျွန်ုပ်တို့မင်းကြီး နတ်ရွာစံကြောင်း, သားတော်ဖွားမြင်ကြောင်း ကောသလမင်းလာရောက်၍ အကျွန်ုပ်တို့ ဤပြည်ကို စစ်ထိုးနေကြောင်း = ဤအကြောင်းများကို မင်းကြီး၏အဆွေ မင်္ဂလာဆင်ဖြူတော် မသိရှိသေးပါ၊ ထိုအကြောင်းများကို မင်္ဂလာဆင်ဖြူတော်ကို သိစေကြကုန်စို့လား”ဟု မေးမြန်းတိုင်ပင်စကား ပြောကြားကြကုန်၏။ မိဖုရားကြီးသည် “ကောင်းပြီ”ဟု ဝန်ခံ၍ သားတော်ကို တန်းဆာဆင်ပြီးလျှင် ဘွဲ့ဖြူခင်းနီးဌ ဝဲ လျှောင်းစေကာ ပြာသာဒ်မှဆင်း၍ အမတ်ပေါင်း ခြံရံအပ်လျက် ဆင်တင်းကုပ်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် ဘုရား အလောင်းတော် မင်းသားကို ဆင်ဖြူတော်၏ ခြေရင်းဌ သိပ်ထား၍ “အို အရှင်ဆင်ဖြူတော်မင်း....အရှင်မင်း၏ သူငယ်ချင်းကား နတ်ရွာစံလေပြီ၊ အကျွန်ုပ်တို့သည် အရှင်ဆင်မင်း နှလုံးကွဲ၍ သေပွဲဝင်မည်ဘေးမှ ကြောက်သဖြင့် မလျှောက်ထားခဲ့ကြပါကုန်၊ ဤမင်းသားကား အရှင်ဆင်မင်းသူငယ်ချင်း၏ သားတော်ဖြစ်ပါသည်၊ ယခုအခါ ကောသလမင်း လာရောက်၍ မြို့ကိုဝန်းရံပြီးလျှင် အရှင်ဆင်မင်း၏သားတော်နှင့် စစ်ထိုးလျက် ရှိပါသည်၊ ဗိုလ်ပါများလည်း စိတ်ခတ်ကျဆင်း ဆုတ်နစ်လျက်ရှိနေကြပါသည်။ အရှင်ဆင်မင်း၏ သားတော်ကို အရှင်ဆင်မင်းပင်လျှင် သတ်လိုမူလည်းသတ်လော၊ သို့မဟုတ် ထိုမင်းသားအား မင်းအဖြစ်ကို အရှင်ဆင်မင်းပင် ယူ၍ ပေးလိုမူလည်း ပေးလော”ဟု မိဖုရားကြီးက ပြောဆိုလေ၏။

ထိုအခါ ဆင်ဖြူတော်သည် ဘုရားအလောင်း (=အလိနုစိတ္တမင်းသားငယ်) ကို နှာမောင်းဖြင့် သုံးသပ် ပွေ့ပိုက်မြှောက်ချီ၍ ဦးကင်းခ်ိုထားကာ သည်းစွာငိုကြွေးလျက် ဘုရားအလောင်းကို ဦးကင်းမှတဖန် ပြန်၍ချပြီးလျှင် မိဖုရားကြီး၏ လက်ဌ သိပ်ထားစေပြီးမှ “ကောသလမင်းကို အရှင်လတ်လတ်ငါဖမ်းယူခဲ့” ဟု ကြိုးဝါးလျက် ဆင်တင်းကုပ်မှ ထွက်လေ၏။ ထိုအခါ အမတ်တို့

သည် ဆင်ဖြူတော်အား ချပ်ဝတ်တန်းဆာများ ဝတ်ဆင်ပေးကြ၍ မြို့တံခါးကို ဖွင့်ကြကာ ဆင်ဖြူတော်ကို ဝန်းရံကုန်လျက် မြို့မှ ထွက်ကြလေကုန်၏။ ဆင်ဖြူတော်သည် မြို့မှထွက်ပြီးလျှင် ကြိုးကြာသံကိုဟစ်လျက် လူအပေါင်းကို ထိတ်လန့်ပြေးသွား ဖယ်ရှားစေ၍ ရန်သူမင်း၏ ဗိုလ်ပါရဲမက် အစုကို ဖောက်ထွင်းပြီးနောက် ရန်သူကောသလမင်းကို ဦးသျှောင်၌ ဆွဲယူ ဖမ်းဆောင်ခဲ့၍ ဘုရားအလောင်းတော် အလိုနစိတ္တမင်းသားယော်၏ ခြေရင်း၌ လဲလျောင်းစေ၍ ထိုမင်းကို သတ်ဖို့ရန် ထကြွလှုံ့ရှားသော မိမိတို့ဖက် ရဲမက်များကို ဟန့်တားပြီးလျှင် "အသင် ကောသလမင်းသည် ဤအခါမှစ၍ မမေ့မလျော့သူ ဖြစ်လေလော့၊ 'မင်းသားကလေး ယော်သော' ဟု အမှတ်မပြုလင့်" ဟူ၍ သတိပေးစကားမြှောက်ကြားဆုံးမ၍ လွှတ်လိုက်လေ၏။

ထို အချိန်မှ စ၍ ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်းအလုံး၌ မင်းစည်းစိမ်သည် အလောင်းတော် အလိုနစိတ္တမင်းသား၏လက်သို့ ရောက်ပြီးသည် သာလျှင် ဖြစ်တော့၏။ အခြားရန်သူ တဦးတယောက် ထကြွဝံ့သောမည်သည် မရှိဖြစ်လေ၏။ ဘုရားအလောင်းသည် အသက်တော် ခုနစ်နှစ်ရှိသောအခါ၌ ရာဇအာဘိသိက်သွန်းခံ၍ အလိုနစိတ္တမည်သောမင်းဖြစ်လျက် တရားသဖြင့် မင်းပြုပြီးလျှင် အသက်အဆုံး၌ နတ်ပြည်သို့ လားရောက်တော်မူလေ၏။

(ဤ အလိုနစိတ္တဇာတ်တော်အရင်းကို မူလပဌမ၌ လှုံ့လဝီရိယ လျှော့ချသော ရဟန်းတပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။ နောက်အခါ အရှင်ရာဓမထေရ်ဝတ္ထု ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်၏ ကတည့, ကတဝေဒီတာဂုဏ် ထင်ရှားစေရန် ဖခင်ဆင်ပြောင်ကြီးက သားငယ်ဆင်ဖြူတော်ကလေးကို လက်ဆမားတို့အား ပေးအပ်သောအခက်အခဲတိုင်အောင် ဟောကြားတော်မူပြန်၏ဟု အထူးမှတ်ယူရာ၏)။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဤ အတိတ်ဇာတ် အဋ္ဌုပ္ပတ်ကို ထုတ်ဆောင်ဟောကြားတော်မူ၍ ယခု ဘုရားဖြစ်တော်မူသောအခါ ဤဆိုလတ္တံ့သော ၂-၀ါထာတို့ကို ဟောကြားတော်မူလေ၏—

(၁) အလိုနစိတ္တံ နိသာယ၊ ပဟဋ္ဌာ မဟတိ စမူ။
ကောသလံ သေနာသန္တုဋ္ဌံ၊ ဇိဝဂ္ဂါဟံ အဂါဟယိ။

ဘိက္ခဝေ=ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့။ အလိုနစိတ္တံ = အလိုနစိတ္တ အမည်ရသည့် ဘုရားအလျာ သူမြတ်ငါကို။ နိသာယ = အားထားသမှ အမှီပြု၍။ ပဟဋ္ဌာ= နှစ်လိုအားရမ်း ဝမ်းမြောက်သော။ မဟတိ စမူ = ဗာရာဏသီဘက်သား ကြီးမားသောစစ်တပ်ကြီးသည်။ သေန= မိမိပုံစံ တိုင်းနိုင်ငံဖြင့်။ အသန္တုဋ္ဌံ = လောဘထန်ကဲ မရောင့်ရဲသော။ ကောသလံ=ကောသလတိုင်းရှင် ရန်သူဘုရင်မင်းကို။ ဇိဝဂ္ဂါဟံ = ဆင်ဖြူတော်ဝင် သူ့စွမ်းအင်ဖြင့် အရှင်ဖမ်းယူခြင်းကို။ အဂါဟယိ = အခွင့်ပိုင်ပိုင် ဖမ်းယူနိုင်ခဲ့လေပြီ။

(၂) ဧဝံ နိသယသမ္ပန္နော၊ ဘိက္ခု အာရဒ္ဓဝီရိယော။
ဘာဝယံ ကုသလံ ဓမ္မံ၊ ယောဂက္ခေမသ ပတ္တိယာ။
ပါပုဏေ အနုပုဗ္ဗေန၊ သမ္ဘသံယောဇနက္ခယံ။

ဧဝံ = ဤအတူ။ နိသယသမ္ပန္နော = ဘုရားမြတ်စွာ အရိယာသာဝကတည်းဟူသော ကလျာဏ မိတ္တကုံလုံ မှီရာနှင့်ပြည့်စုံသော။ အာရဒ္ဓဝီရိယော = ဖန်ဖန်ပွါးလစ် အားသစ်အင်သောလုံ့လဝီရိယရှိသော။ ဘိက္ခု=သံသရာဘေး ခန္ဓာရေးကို ထောက်တွေးသိမြင် ပညာရှင်သည်။ ယောဂက္ခေမသ = ယောဂလေးတန် ကုန်ရာမှန်သား နိဗ္ဗာန်ကြီးနန်း ဘေးမဲ့နန်းသို့။ ပတ္တိယာ = လျင်မြန်ထက်ချောက် ရောက်စိမ့်သောငှါ။ ကုသလံ ဓမ္မံ = အပြစ်မဲ့ကြီး ဗောဓိပက္ခိယ တရားကို။ ဘာဝယံ = ဘာဝယန္တော = သမ္မပ္ပဓာန်လေးပါး လုံ့လအားဖြင့် ပွါးများလတ်သည် ရှိသော်။ သမ္ဘသံယောဇနက္ခယံ = သံယောဇန်ဆယ်သင်း အကုသိုလ်ခပင်းတို့၏ အကြင်းမဲ့ကုန်ဆုံးရာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့။ အနုပုဗ္ဗေန = မဂ်ဉာဏ်လေးပါး အစဉ်အားဖြင့်။

ပါပုဏ္ဏ = ပါပုဏ္ဏယျ = ရည်ရွယ်သလောက် ခရီး ပေါက်၍ ဆိုက်ရောက်လေရာ၏။

ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် အမြိုက်နိမ္မာန်ဖြင့် တရားဒေသနာ၏ အတ္ထတ်ကို တပ်ဆင်ကာ ထို၏အထက် တဖန်ဆက်၍ သစ္စာလေးပါး တရားကိုပြတော်မူ၍ ဇာတ်တော်ကို ပေါင်းတော်မူလေ၏။ သစ္စာလေးပါး တရားကိုဟောပြသည်၏အဆုံး၌ လုံ့လဝိရိယ လျှော့ချသောရဟန်းသည် အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်လေ၏။ ထိုအခါ မယ်တော်သည် ယခုအခါ မဟာမာယာမိဖုရား, ထိုအခါ ခမည်းတော်သည် ယခုအခါ သုဒ္ဓေါဒန မင်းတရားကြီး ဖြစ်၍လာ၏၊ ထိုအခါ မင်းစည်းစိမ်ကို အရယူ၍ပေးဇသာ ဆင်ဖြူတော်သည် ယခုအခါ လုံ့လဝိရိယ လျှော့ချသောရဟန်း, ဖခင်ဆင်ပြောင်ကြီးသည် ယခုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ, ပြည်နီးဖြစ်သော' ကောသလမင်းသည် ယခုအခါ အရှင်မဟာမောဂ္ဂ-လာန် ဖြစ်၍ ထိုစဉ်အခါ အလိုနစိတ္တမင်းသားသည် ယခုအခါ ငါဘုရားဖြစ်လာ၏-ဟု ဇာတ်တော်ကို ပေါင်းတော်မူလေ၏။ ။ ဤကား ဒုကနိပါတ်လာ အလိုနစိတ္တဇာတ်တည်း။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဤအလိုနစိတ္တဇာတ်ခတ်ကို ထုတ်ဆောင်ဟောပြ၍ ရှေးအခါကလည်း အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ် မြတ်၏ သူ့ကျေးဇူးသိတတ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူ၏။ ထိုပြင် အရှင်ရာဓမထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်သည် သံယုတ္တနိကာယ် ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုဇ်၌ ဝဇ်ပေါင်း ၄-ဝဇ်,သုတ်ပေါင်း ၄၆-သုတ်တို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သော (၂) ရာသံယုတ်ကို ဟောတော်မူအပ်လေသည်။

ထိုပြင်လည်း အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်က အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးသော အရှင်ရာဓမထေရ်ကို ခေါ်ဆောင်၍ မြတ်စွာဘုရားထံတော်မှောက်သို့ လာရောက်ရှိခိုး ထိုင်နေသောအခါ မြတ်စွာဘုရားက အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်ကို "ချစ်သားသာရိ-ပုတ္တရာ....သင်၏ အန္တေဝါသိက = အနီးနေ တပည့်ဖြစ်သူ ရာဓ

ရဟန်းသည် ဆုံးမလွယ်သူဖြစ်၏လော”ဟု မေးတော်မူသဖြင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်က “မြတ်စွာဘုရား....ရာဓ ရဟန်းသည် အလွန်ပင် ဆုံးမလွယ်သူဖြစ်ပါ၏၊ တစုံတရာအပြစ်ကို ပြောဆို အပ်လျှင် အမျက်ထွက်ဘူးသည်ဟူ၍မရှိပါ” ’ဟုပြန်ကြားလျှောက်ထားသောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ချစ်သားသာရိပုတ္တရာ.... ဤသို့ဆုံးမလွယ်သော တပည့်များကိုရလျှင် သင်ချစ်သားသည် အဘယ်မျှ(ဘယ်နှစ်ဦးလောက်)ရယူလိုသနည်း”ဟု မေးတော်မူ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်ကလည်း “မြတ်စွာဘုရား.... ဤရာဓရဟန်းကဲ့သို့ ဆုံးမလွယ်သော တပည့်တို့ကို ရပါမူ တပည့်တော်သည် များစွာသောတပည့်တို့ကိုလည်း ရယူလိုပါ၏”ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။

ထိုနောက် ရဟန်းတို့က အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ကတညုတာ ကတဝေဒိတာ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးမွမ်း ပြောဆိုကြသောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဖော်ပြရာပါ အလိုနစိတ္တဇာတ်ကိုဟောရှု အဟိတ်တိရစ္ဆာန် ဘဝ၌ပင်သော်လည်း အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ သူ့ကျေးဇူးသိတတ်ပုံကို ထင်ရှားစေတော်မူပြီးနောက် အရှင်ရာဓ မထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ “ရဟန်းတို့....ရဟန်းဖြစ်သောသူမည်သည် ဤရာဓရဟန်းကဲ့သို့ ဆိုဆုံးမလွယ်သူ ဖြစ်သင့်၏၊ အပြစ်ကို ပြု၍ ဆရာသမားတို့က ဆိုဆုံးမအပ်လျှင် ဒုဿမျက်မထွက်ရာ၊ အဆုံးအမ သြဝါဒပေးသောဆရာကို ရှေဒိုး, ငွေဒိုးကို လွှန်ပြီ သောသူကဲ့သို့ မှတ်ယူရမည်”ဟု မိန့်တော်မူ၍ စကားအနုသန္ဓေ ဆက်စပ်ကာ တရားဒေသနာကို ဟောတော်မူလိုသည်ဖြစ်၍ ဓမ္မပဒဝယ် ၅၂ဝ်ထောက်ကို မိန့်ဆိုဟောကြားတော်မူလေ၏—

နိမိနံ ပဝတ္တာရံ၊
ယံ ပဿေ ဝဇ္ဇဒဿိနံ။
နိဂ္ဂယှဝါဒိ မေဓာဝိ၊
တာဒိသံ ပဏ္ဍိတံ ဘဇေ။
တာဒိသံ ဘဇမာနဿ၊
သေယ္ယော ဟောတိ နုပါပိယော။

ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတော်များ ဒီဂျစ်သားတို့....။ နိမိနံ = ရတနာမျိုး ရတနာအိုးကို။ ပဝတ္တာရံ ဝိယ = အကျိုးလိုလား ညွှန်ကြားပြောဆိုသောသူကိုကဲ့သို့။ ဝဇ္ဇဒဿိနံ = မိမိအပေါ် အကျိုးကို မြော်၍ မလျော်သည့် အပြစ်ကို စိစစ်ရှုကြည့်လေ့ရှိသော။ ယံ = အကြင်ဆရာသခင် ပညာရှင်ကို။ ပဿေ=ပဿေယျ=ရှေးကုသိုလ်တံ စိမ်ထောက်မ တွေ့ကြုံရခြားအံ့။ နိဂ္ဂယှ ဝါဒိ = အပြစ်အလျောက် ခြိမ်းခြောက်နှိပ်ကွပ်၍ ပြောဆိုဆုံးမလေ့ရှိသော။ မေဓာဝိ = တရားခပင်း ထိုးထွင်းမြင်သိ ဓမ္မောဇပညာလည်း ရှိပေထသော။ တာဒိသံ ပဏ္ဍိတံ=ထိုဆိုရှုအပ် မြတ်သောပညာရှင် ဆရာသခင်ကို။ ဘဇေ = ဘဇေယျ = နှေးညှဉ်မ ကျွေးဆည်းကပ်ရာ၏။ တာဒိသံ = ထိုသို့ရှုအပ် မြတ်သောပညာရှင် ဆရာသခင်ကို။ ဘဇမာနဿ = နှေးညှဉ်မလပ် ဆည်းကပ်သောသူ၏ (အဖို့ရာ)။ သေယျော = အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်လျှင်း ကြီးပွါးခြင်းသည်သာ။ ဟောတိ = ဖြစ်၏။ ပါပိယော = ယုတ်ညံ့တိလျှင်း ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်။ နဟောတိ = မဖြစ်။

ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ များစွာသောသူတို့ သောတာပတ္တိဖိုလ် စသည်တို့သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေသည်။ ။(ဓမ္မပဒ ဋ္ဌ ၁၊ မျက်နှာ ၃၄၆-မှ)။

(ဂ) တေဒဂ်တွဲထူး ရတေ၁်မှုခြင်း

နောက်တချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် မထေရ်မြတ်တို့ကို အစဉ်အတိုင်း ဧတဒဂ်ရာထူး = ဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူသည် ရှိသော် အရှင်ရာဓမဏေရ်ကို—

"ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ပဋိဘာနေယျကာနံ ယဒိဒံ ရာဓေါ=ရဟန်းတို့....ငါ၏ဘုရား တရားဟောဆိုကြောင်း = ဓမ္မဒေသနာ ဉာဏ်ပညာပဋိဘာန်ကို

ဖြစ်စေတတ်ကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်း တို့တွင် ရာဇရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်၏"—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ "ပဋိဘာနေယျက=မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဟောကြောင်း = ဓမ္မဒေသနာ ဉာဏ်ပညာပဋိဘာန်ကို ဖြစ်စေသောအရာ"ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး—ဗေဒင်ရာထူးခ်ီ ထားတော်မူလေ၏။

(ဤအရာခ်ီ။ ။အရှင်ရာဓမဒေရ်၏ အသိအမြင်ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ, တရား တော်ခ်ီ သက်ဝင်ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါတရား ကြီးမားပုံတို့ကို အကြောင်းပြု၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ သန္တာန်တော်ဝယ် အသစ်အသစ်ဖြစ်သော တရား ဟောဆိုကြောင်း=ဓမ္မဒေသနာ အသိဉာဏ်ပညာတို့ တိုး၍ တိုး၍ ဖြစ်ပွါးလာလေသည်။ (ဤအချက်ကို ရာဝေသံယုတ် ပဌမဝဂ် နောက် ၆-သုတ်နှင့် ၎င်းရာဓသံယုတ် စတုတ္ထဝဂ်တခုလုံးကို ရှု၍ သိမှတ်ရာ၏ သိမ်မွေ့စွာ)။ ထို့ကြောင့် အရှင်ရာဓမဒေရ်သည် ပဋိဘာနေယျက= မြတ်စွာဘုရား၏ ဓမ္မဒေသနာ ဉာဏ်ပညာပဋိဘာန်ကို ဖြစ်စေသောအရာ ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=ဗေဒင်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လာလေသည်။ ပဋိဘာန် ၈နေ့ဆိုတိ ပဋိဘာနေယျကာ။ယေ=အကြင်သာဝကတို့သည်။ ပဋိဘာန်=မြတ်ဘုရား၏တရားဟောကြောင်း=ဓမ္မဒေသနာဉာဏ်ပညာ ပဋိဘာန်ကို။ ၈နေ့ဆို=ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏။ ဣတိ·တသ္မာ=ထို့ကြောင့်။ တေ=ထိုသာဝကတို့သည်။ ပဋိဘာနေယျကာ=ပဋိဘာနေယျက မည် ကုန်၏။ ပဋိဘာနေယျကာ=မြတ်စွာဘုရား၏ ဓမ္မဒေသနာ ဉာဏ်ပညာ ပဋိဘာန်ကို ဖြစ်စေတတ်သော သာဝကတို့။ ဤသို့ ဝိဂြိုဟ်ပြုရာ၏)။

ဤကား အရှင်ရာဓမဒေရ် အကြောင်းတည်း။

---

(၄၁) အရှင်မောဃရာဇမဒေရ်အကြောင်း

(ဤ အရှင်မောဃရာဇမဒေရ်၏ အကြောင်းအရာကို အဂုံတွေရ- အဋ္ဌကထာ, သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ ပါရာယနဝဂ်အဖွင့်ထို့မှ ထုတ်နုတ် ရေးသား ဖော်ပေအုံ့)—

(က) မဒေရ်၏ ဝေးဆုတောင်း

ဤ အရှင်မောဃရာဇမဒေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်း သည်လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာ-

ဝတီ မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသားဖြစ်၍ နောက်အဖို့ဝယ် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို နာကြားစဉ် မြတ်စွာဘုရား ရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို အဝတ်အထည်, ချည်, ဆိုးရည် အားဖြင့် သုံးပါးစုံ ခေါင်းပါး ဖျင်းညံ့သည့် ပံသုကူသက်နှင်းကို ဆင်မြန်းဝတ်ရုံ ဆောင်ယူကြသောရဟန်းတို့အနက် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=ဗောဒဂ်ရာထူးခံ ထားတော်မူသည်ကို မြင်ရ၍ အမိ-ကာရကောင်းမှ ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထိုလူခစိုဝ်ရဓာရီဗောဒဂ် (=ခေါင်းပါးဖျင်းညံ့သည့် ပံသုကူသက်နှင်းကို ဆင်မြန်းဝတ်ရုံ သော အရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး) ရာထူးကို ဆုတောင်း ပတ္ထနာမှ ပြုခဲ့လေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

ကဋ္ဌဝါဟနမင်း၏ အမတ်ကြီးဘဝ

အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်း မှုကိုပြု၍ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည် ကျက်စားလျက် ကဿပမြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူသည်မှ ရှေးကာလကပင် ကဋ္ဌဝါဟနမြို့ဝယ် အမတ်မျိုး၌ဖြစ်၍ အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကို ဆည်းကပ်ခစားလျက် အမတ်ကြီးရာထူးကို ရရှိလေ၏။

ကဋ္ဌဝါဟနမင်း၏ အကြောင်းအရာ အကျယ်ကား (သုတ္တ-နိပါတ ၌ ၂-မှ) လွန်လေပြီးသောအခါ (ကဿပမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းတော်မမူမီ) ဗာရာဏသီပြည်သား လက်သမား ဆရာကြီး သည် မိမိ၏ဆရာ့ဥစ္စာ လက်သမားပညာ၌ နှစ်ယောက်မြောက် သူမရှိ တတ်သိလိမ္မာသူ ဖြစ်၏။ ထိုဆရာကြီးမှာ တပည့်ကြီး (၁၆) တဆယ့်ခြောက်ယောက် ရှိ၍ တပည့်ကြီး တယောက် တယောက်မှာ လက်စောင်အနီးနေ တပည့်ပေါင်း (၁၀၀၀) တထောင်စီ ရှိကြလေသည်။ ဤသို့လျှင် (၁၆၀၁၇) တသောင်း ခြောက်ထောင်တက္ကိပ်ခုနှစ်ဦးသော ဆရာတပည့် အားလုံးတို့ သည် ဗာရာဏသီပြည်ကို အမှီပြု၍ အသက်မွေးမှု ပြုလုပ်နေထိုင်

ကြပုံမှာ—သစ်တောတောင်အနီးသို့ သွားရောက်ကြ၍ သစ်များကို ခုတ်လှည်း ခွဲစိတ်ကြကာ ထိုတောအရပ်မှာပင် အမျိုးမျိုးသော ပြာသာဒ်နန်းအိမ်ဆိုင်ရာ သစ်ဘဏ္ဍာပရိဘောဂတို့ကို ပြုလုပ်ပြီး ပြေစေကြ၍ ဖောင်ကြီးမွှေကာ တင်ဆောင်ခဲ့ကြလျက် ဂင်္ဂါမြစ် အတိုင်း ဗာရာဏသီပြည်သို့ ဆောင်ခဲ့ကြပြီးလျှင် အကယ်၍ ဗာရာဏသီမင်းက အလိုရှိလျှင် မင်းအား ဘုံတဆင့် (=တထပ်) ရှိသော ပြာသာဒ်ကိုလည်း (၀)ဘုံခုနှစ်ဆင့် (ခုနှစ်ထပ်) ရှိသော ပြာသာဒ်ကို၎င်းတပ်ဆင်ဆောက်လုပ်၍ပေးကြကုန်၏။ အကယ်၍ ဗာရာဏသီမင်းက အလိုမရှိလျှင် အခြားသူများအားလည်း ရောင်း၍ သား, မယားကျွေးမွေးမှုပြု၍ နေကြကုန်၏။

ဆရာကြီး ဂဠုန်ရုပ်စက်ယာဉ်ပုံ့ တည်ဆောက်ခြင်း

ထိုနောက် တနေ့သ၌ လက်သမားဆရာကြီးသည် "အမြတ်စေ လက်သမားဗိသုကာအလုပ်ဖြင့် အသက်မွေးမှု ပြုလုပ်ရန် မတတ်နိုင်ချေ၊ မှန်ပေ၏—အသက်အရွယ် ကြီးရင့် အိုမင်းသောအခါ၌ ဤလက်သမားအမှုကို ပြုလုပ်ရန် ခဲယဉ်းလှ၏"ဟု ကြီစည်စဉ်းစား ဝိုက်၍ ဝိမိ၏ တပည့်များကို "အမောင်တို့.... ရေသဖန်းသားအစ ရှိသည့် အနှစ်မဲ့ပြား ပေါ့ပါးသောသစ်သားတို့ကို ဆောင်ခဲ့ကြ လော့"ဟု ပြောဆိုလေ၏။ တပည့်တို့တလည်း "ကောင်းပါပြီ" ဟု ဝန်ခံကြကာ ပေါ့ပါးသောသစ်သားတို့ကို ဆောင်ယူခဲ့ကြ လေကုန်၏။ ဆရာကြီးသည် ထိုသစ်သားတို့ဖြင့် ဂဠုန်ရုပ်ကြီးမြှ လုပ်ကာ ထိုဂဠုန်ရုပ်၏အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ကာ ယန္တရားစက် တို့ကို တပ်ဆင်လေ၏။ ဂဠုန်ရုပ်စက်ယာဉ်ပုံကြီး ပြီးသောအခါ ဆရာကြီးသည် စက်ကိုနှိုး၍ ထိုဂဠုန်ရုပ်စက်ယာဉ်ပုံကို စီးလျက် တပည့်များအလုပ်လုပ်နေသည့်တောခြအရပ်သို့ သွားလေ၏၊ ဂဠုန် ရုပ် စက်ယာဉ်ပုံကြီးသည် အသက်ရှင်သော ဂဠုန်မင်းပမာ ကောင်းကင်သို့ ပုံတက်၍ တောအထက်က သွားပြီးလျှင် တပည့် တို့၏ ရှေ့၌ သက်ဆင်းကျရောက်လေ၏။

ထိုအခါ ဆရာကြီးသည် တပည့်များကို "အမောင်တို့....ငါတို့သည် ဤသို့သော ဂဠုန်ရုပ် စက်ယာဉ်ပုံများကို ပြုလုပ်တည်ဆောက်ကြကာ ဇမ္ဗူဒီပတကျွန်းလုံး၌ မင်းအဖြစ်ကို ရယူနိုင်ကြကုန်၏၊ အမောင်တို့....အမောင်တို့လည်း ဤဂဠုန်ရုပ်စက်ယာဉ်ပုံများကို ပြုလုပ်တည်ဆောက်ကြကုန်လော့၊ မင်းအဖြစ်ကို ရယူ၍ အသက်ရှင်ကြကုန်စို့၊ လက်သမားအတတ်ဖြင့် အသက်မွေးရခြင်းသည် ဆင်းရဲ၏"ဟုအကြံပေးတိုက်တွန်းစကား ပြောကြားလေ၏။ တပည့်တို့သည် ဆရာကြီး ညွှန်ကြားပြောဆိုပြုသသည့် အတိုင်း ဂဠုန်ရုပ်စက်ယာဉ်ပုံတို့ကို ပြုလုပ်တည်ဆောက်ကြပြီးလျှင် ဆရာကြီးအား ထိုအကြောင်းကိုပြောကြားသိစေကြကုန်၏၊ထို့နောက်မှ ဆရာကြီးက တပည့်များကို"အမောင်တို့....အဘယ်ပြည်ကို ငါတို့သိမ်းယူကြမည်နည်း"ဟု မေးမြန်း တိုင်ပင်လေလျှင် တပည့်များသည် တညီတညွတ်တည်း "ဆရာကြီး....ဗာရာဏသီပြည်ကို သိမ်းယူကြကုန်စို့"ဟု ပြန်ကြားပြောဆိုကြလေ၏။ ထိုအခါ ဆရာကြီးက "အမောင်တို့....မသင့်လျော်ဘူး, ဤသို့ဗာရာဏသီပြည်ကို သိမ်းယူရန်အကြံကို မနှစ်သက်ကြလင့်၊ မှန်၏-ငါတို့သည် ထိုဗာရာဏသီပြည်ကို သိမ်းယူကြလျှင်လည်း လက်သမားမင်း, လက်သမားဒိမ်ရှေမင်း, လက်သမားမင်းသား, လက်သမားမင်းအမတ်, ဤသို့စသည်ဖြင့် လက်လမားဟု ပြောဆိုခေါ်ဝေါ်ခြင်းမှ လွတ်မြောက်ကြလိမ့်မည် မဟုတ်ချေ၊ ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းကား ကျယ်ဝန်းလှစွာ၏၊ ငါတို့သည် အခြားအရပ်သို့ သွားကြကုန်စို့"ဟု အကြံပေးစကား ပြောကြားလေလျှင် အားလုံးပင် သဘောတူညီကြလေကုန်၏။

ကဠဝါဟနမင်းကြီး ဖြစ်လာခြင်း

ထို့နောင်မှ ဆရာတပည့်ပေါင်း တသောင်းခြောက်ထောင် တကျိပ်ခုနစ်ဦးတို့သည် သား,မယားတို့နှင့် အတူတကွ ဂဠုန်ရုပ်စက်ယာဉ်ပုံအသီးသီး စီးနင်းကြ၍ လက်နက်များကို အသင့်ပြင်ဆင် ခဲကိုင်ပြီးဖြစ်ကြလျက် ဟိမဝန္တာသို့ရှေးရှု စက်ယာဉ်ပုံတို့ကို မောင်းနှင်သွားကြပြီးလျှင် ဟိမဝန္တာ၏အနီးမြို့တမြို့သို့ ဝင်ရောက်ကြ၍ မင်း၏နန်းတော်၌ပင် စုရုံးရပ်တည်ကြလေကုန်၏။ထိုဆရာ

တပ်ည့်တို့သည် ထိုမြို့၌ မင်းအဖြစ်ကို သိမ်းယူကြ၍ လက်သမား ဆရာကြီးကို ရာဇအဘိသိက်သွန်းဖျန်းကာမင်းမြောက်ကြကုန်၏။ ထိုမင်းသည် သစ်သားဖြင့်ပြုလုပ်အပ်သည့် ဂဠုန်ရုပ်စက်ယာဉ်ပျံ၏ အရှင်ဖြစ်သောကြောင့် "ကဠဝါဟနမင်း" ဟူ၍ ထင်ရှားလေ၏။ ထိုကဠဝါဟနမင်း သိမ်းပိုက်စိုးမိုးအပ်သောကြောင့် ထိုပြည် ထိုမြို့သည်လည်း ကဠဝါဟနပြည်, ကဠဝါဟနမြို့ဟူ၍ အမည်တွင်လေသည်။ ကဠဝါဟနမင်းကြီးသည်ရင်း,အိမ်ရှေမင်းသားသည်ရင်း, အမတ်ကြီးရာထူး၌ တင်ထားအပ်သည့် တပည့်ကြီး (၁၆)တကျိပ် ခြောက်ယောက်တို့သည်ရင်း တရားကို လိုက်နာကျင့်သုံးကြသည့် ဓမ္မိကမင်း ဓမ္မိကအမတ်တို့သာ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ထိုကဠဝါဟန တတိုင်းလုံးသည် မင်းကြီးက သင်ဟာဝတ္ထု လေးပါးတို့ဖြင့် ချီးမြှောက်စောင့်ရှောက်အပ်ရကား အလွန်ပင် ပြည့်လည်းပြည့်စုံ ဝလည်းဝပြော ဘေးဥပဒ္ဒဝေါလည်းကင်းရှင်းပေ၏။ မြို့သူမြို့သား ဇနပုဒ် = တိုက်နယ်သူ တိုက်နယ်သားတို့သည် "ငါတို့သည် မင်းကောင်းမင်းမြတ်ကို ရအပ်လေပြီ၊ အလွန်ကောင်းမြတ်သည့် မင်းပရိသတ်ကို ရအပ်လေပြီ"ဟု ဝမ်းမြောက်စကား ပြောကြားကြလျက် မင်းကြီးကိုရင်း, မင်းပရိသတ် မှူးမတ်ဗိုလ်ပါကိုရင်း အလွန်လျှင် အားကိုးမြတ်နိုးကြလေကုန်၏။

ဗာရာဏသီမင်းနှင့် မဟာမိတ်ဖြစ်ခြင်း

ဤနေ့သဘ္ဗ မဇ္ဈိမတိုက် (ဗာရာဏသီပြည်)မှ ကုန်သည်တို့သည် ရောင်းရန် ဘဏ္ဍာကို ယူဆောင်ခဲ့ကြ၍ ကဠဝါဟနမြို့သို့ လာရောက်ကြကာ လက်ဆောင်ပဏ္ဍာကို ယူဆောင်၍ ကဠဝါဟန မင်းကြီးကိုလည်း ဖူးမြော်တွေ့ရှိကြကုန်၏။ မင်းကြီးက "အမောင်တို့....အဘယ်အရပ်မှ လာရောက်ကြသနည်း" ဟု မေးလေလျှင် ကုန်သည်တို့သည် "ဗာရာဏသီပြည်မှ လာရောက်ကြပါသည် အရှင်မင်းကြီး"ဟု လျှောက်ထားကြကုန်၏။ ကဠဝါဟနမင်းကြီးသည် ဗာရာဏသီပြည်၌ အလုံးစုံသော ဖြစ်ရပ် အခြေအနေကို မေးမြန်းပြီးလျှင် "အမောင်တို့....အမောင်တို့၏ ဗာရာဏသီမင်းနှင့် အကျွန်ုပ်တို့ မိတ်ဆွေ (မဟာမိတ်) ဖြစ်အောင် ရှက်ဆောင်

ပြုလုပ်ပေးကြပါလော့"ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ ကုန်သည်တို့ကလည်း "ကောင်းပါပြီ"ဟု ဝန်ခံကြကုန်၏။ ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးသည် ထိုဗာရာဏသီပြည်သား ကုန်သည်တို့အား စားနပ်ရိက္ခာ နေရာထိုင်ခင်း-စသည် လိုအပ်သမျှအကုန်အညီကိုပေး၍ ထိုကုန်သည်များ ပြန်သွားချိန် ရောက်လတ်သော် ထပ်၍တဖန် မဟာမိတ်ဖြစ်လိုကြောင်း ရိုသေစွာ ပြောကြား၍ ကုန်သည်များကို လွှတ်လိုက်လေ၏။

ထိုကုန်သည်တို့သည် မိမိတို့နေရာ ဗာရာဏသီပြည်သို့ ရောက်ကြလျှင် ဗာရာဏသီမင်းကြီးအား ထိုအကြောင်းကို လျှောက်ထားကြကုန်၏။ ဗာရာဏသီမင်းကြီးသည် ထိုအကြောင်းကို ကြားသိရလျှင် အားရဝမ်းမြောက်လျက် "ကဋ္ဌဝါဟနပြည်မှ လာရောက်ကြသော ကုန်သည်တို့အား ယနေ့မှစ၍ အခွန်အတုတ်ကို ကင်းလွတ်ခွင့်ပြု၏"ဟု စည်းလည်စေ၍ "ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးသည် ငါ၏အဆွေတော် မဟာမိတ်ဖြစ်စေ"ဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ကာ မင်းနှစ်ပါးလုံးတို့ပင် အဒိဋ္ဌမဟာမိတ် = တဦးကိုတဦး မမြင်ရပဲ အလွန်ချစ်ခင်သည့် မိတ်ဆွေများ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးသည်လည်း မိမိ၏မြို့၌ "ယနေ့မှစ၍ ဗာရာဏသီပြည်မှ လာရောက်ကြသောကုန်သည်တို့အား အခွန်အတုတ်ကို(လွှတ်၏) ကင်းလွတ်ခွင့်ပြု၏၊ ထိုဗာရာဏသီပြည်မှ လာသော ကုန်သည်တို့အား စားနပ်ရိက္ခာ နေရာထိုင်ခင်း-စသည် လိုအပ်သမျှ အကုန်အညီကို ရှေတိုက်တော်မှ ထုတ်ပေးရမည်"ဟု စည်းလည်စေ၏။

ထိုနောက် ဗာရာဏသီမင်းကြီးသည် ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးထံသို့ "အကယ်၍ အဆွေတော်တို့၏ ဇနပုဒ် = တိုက်နယ်၌ ကြည့်ရှုဖို့ရန်, နားထောင်ဖို့ရန် လျှာ်ကန်သင့်မြတ်သည့် တစုံတခု အံ့သြဖွယ်များ ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် အကျွန်ုပ်တို့ကိုလည်း ကြည့်ရှုခွင့်, နားထောင်ခွင့် ရအောင် စီမံစောင့်ဆောင်စေချင်ပါသည်"ဟု သံဝေါ်လွှာ ပို့သစေလေ၏။ ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးကလည်း ထိုအတူပင် ဗာရာဏသီမင်းကြီးထံ ချစ်ကြည်ရေးသံဝေါ်လွှာ ပို့သစေလေ၏။

ထက်ဆောင် အပြန်အလှန် ပေးပို့ကြခြင်း

ဤကဲ့သို့ မင်းနှစ်ပါးတို့ ကတိကဝတ်ထား၍ နေကြစဉ် အခါတပါးဌ ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးမှာ တက်သစ်စနေလုလင်အရောင် တပြောင်ပြောင် တလက်လက် တောက်ပသော အလွန်နူးညံ့လှသည့် ကမ္မလာအထည်များ ဖြစ်ပေါ်ရှိ၍ လာကုန်၏၊ ထိုကမ္မလာအထည်တို့ကို တွေ့မြင်ရရှိလျှင်ပင် ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးသည် "ငါ့သူငယ်ချင်း ဗာရာဏသီမင်းကြီးထံသို့ ပေးပို့မည်"ဟု မိန့်ဆိုကာ ဆင်စွယ်ပွတ်သမားတို့ကို ဆင်စွယ်ကြွတ်ရှစ်လုံး ယွင်းစေ၍ ကမ္မလာအထည်တို့ကို ထို ဆင်စွယ်ကြွတ်တို့၌ ထည့်သွင်းစေပြီးလျှင် တဖန် ချိပ်ဆရာတို့ကို ကြွတ်များ၏ အပြင်အပ၌ ချိပ်လုံးနှင့် တူအောင် မွမ်းမံပြုလုပ်စေပြီးမှ ထိုချိပ်လုံးရှစ်လုံးတို့ကို တံတင်း=သေတ္တာ၌ထည့်သွင်းကာ အပေါ်မှ အလွန်နူးညံ့သော အဝတ်ဖြင့် ရစ်ပတ်၍ မင်းတံဆိပ် ခတ်နှိပ်ပြီးလျှင် "ဗာရာဏသီမင်းကြီးအား ဆက်ဆံကြကုန်"ဟု ပြောဆို၍ အမတ်တို့ကို စေလွှတ်လိုက်လေ၏။ ထိုပြင်လည်း "ဤလက်ဆောင်ကို ရှေ့မြို့တော်အလယ်၌ အမတ်အပေါင်း ခြံရုံအပ်လျက် အဆွေတော် ဗာရာဏသီမင်းကြီး ဖွင့်လှစ် ကြည့်ရှုစေချင်ပါသည်"ဟူ၍ ဘဝဏ်လွှာကို ပါးလိုက်ပြန်၏။

အမတ်ဘို့သည် သွားကြကာ ဗာရာဏသီမင်းကြီးအား ဆက်သကြကုန်၏၊ ဗာရာဏသီမင်းကြီးသည် သဝဏ်လွှာကိုဖတ်ကြား၍ အမတ်တို့ကို စည်းဝေးစေလျက် မြို့၏အလယ် မင်းယင်ပြင်၌ ခတ်နှိပ်ထားသော မင်းတံဆိပ်ကို ဖျက်ကာ ရစ်ပတ်ထားသော အဝတ်ကို ဖယ်ရှား၍ တံတင်း=သေတ္တာကို ဖွင့်လှစ်လိုက်လေလျှင် ချိပ်လုံးရှစ်လုံးတို့ကို တွေ့မြင်ရ၍ "ငါ့သူငယ်ချင်း ကဋ္ဌဝါဟနမင်းသည် ချိပ်လုံးတို့ဖြင့် မြှားရှင်ပျော်ပါး ကစားကြသည့် သူငယ်လေးများအားကဲ့သို့ ငါ့အား (ကစားဖို့ရန်)ချိပ်လုံးတို့ကို လက်ဆောင်ပေးပို့လိုက်ဘိ၏"ဟု အောက်မေ့လျက် နှလုံးမသာမယာ မျက်နှာပျက်ပြီးလျှင် ချိပ်လုံးတလုံးကို မိမိထိုင်နေရာ ရာဇပလ္လင်၌ ထုရိုက်လိုက်လေ၏၊ ထိုခဏမှာပင် ချိပ်များ အောက်သို့ ကျ၍ ဆင်စွယ်

ကြွတ်သည် ပွင့်လာပြီးလျှင် အဖုံး, အမ နှစ်ဖို့နှစ်ပုံဖြစ်၍ လာလေ၏။ ဗာရာဏသီမင်းသည် ကြွတ်၏အတွင်းဌ ကမ္မလာအထည်ကို တွေ့မြင်ရပြီးလျှင် ကျန်သော ကြွတ်ခုနှစ်လုံးတို့ကိုလည်း ဖွင့်၍ ကြည့်လေ၏၊ ကြွတ်အားလုံးဌပင် ထိုအတူ ကမ္မလာအထည်ကို တွေ့မြင်ရလေ၏၊ ကမ္မလာ တထည်တထည်လျှင် အလျား(၂၆) တဆယ့်ခြောက်တောင် အနံ(၈)ရှစ်တောင်စီ ရှိလေသည်။ ကမ္မလာ အထည်တို့ကို ဖြန့်လိုက်သောအခါ ပင်းယင်ပြင် တခုလုံး နေအရောင်ဟပ်သကဲ့သို့ တလျှပ်လျှပ် တဖိတ်ဖိတ် ဖြစ်၍ နေလေ၏။

ထို အခြင်းအရာကို မြင်ရ၍ လူများအပေါင်းသည် လက်ချောင်းတို့ကို ခါတွက်ကြကုန်၏၊ ဦးရစ်ခေါင်းပေါင်း ပစ်လွှင့်ခြင်း အမှုကိုလည်း ပြုကြကုန်၏၊ "ငါတို့မင်းကြီး၏ အဒိဋ္ဌသဟာယ=မတ္တေရဘူးသေးသောမိတ်ဆွေ ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးသည် ဤသို့သဘောရှိသော လက်ဆောင်ပဏ္ဏာကို ပို့သတော်မူ၏၊ ဤသို့သဘောရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို မဟာမိတ်ဖွဲ့ဖို့ရန် လျော်ကန်သင့်မြတ်လှပေ၏"ဟု နှစ်လိုအားရ စိတ်တိုင်းကျ ဖြစ်လေ၏။

လက်ဆောင်တုံ့ တဖန်ပြန်ခြင်း

ဗာရာဏသီမင်းကြီးသည် ရာပြတ်ဝန်တို့ကို ခေါ်စေ၍ ကမ္မလာ တထည်တထည်ကို တန်ဖိုးဖြတ်စေတော်မူလေ၏၊ အားလုံးပင် အဖိုးမပြတ်နိုင်အောင် ရှိကုန်၏။ ထိုနောင်မှ ဗာရာဏသီမင်းကြီးသည် "လက်ဆောင်တုံ့ တဖန်ပြန်၍ ပို့သသောသူသည် ရှေးဦး=ပဌမ ပို့သအပ်သော လက်ဆောင်ပဏ္ဏာထက် သာလွန်မြင့်မြတ်သော လက်ဆောင်ကို ပို့သမှ သင့်ချေ၏၊ ငါ့သူငယ်ချင်း ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကလည်း ငါ့အထံသို့ အဖိုးအနှုတ်ထိုက်တန်သော ကမ္မလာအထည် လက်ဆောင်များကို ပို့သအပ်လေပြီ၊ ငါသည် ငါ့သူငယ်ချင်း ကဋ္ဌဝါဟနမင်း၏ အထံသို့ အဘယ်သို့သော လက်ဆောင်တုံ့ကို ပို့သရပါမည်နည်း" ဟု ကြံစည်စဉ်းစားဆင်ခြင်လေ၏။

ထိုအချိန်၌ ကဿပမြတ်စွာဘုရားသည် လူသုံးပါး၌ ထင်ရှား ပွင့်လွန်းတော်မူ၍ ဗာရာဏသီပြည်၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော် မူဆဲဖြစ်၏။ ထိုအခါ ဗာရာဏသီမင်းကြီး၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် "ဤလောကဝယ် ဘုရား, တရား, သံဃာ = ရတနာသုံးပါးထက် သာလွန်သည့် အခြားရတနာမည်သည့် မရှိချေ၊ ကိုင်း...ငါသည် ငါ့သူဌေယျမင်းအထံသို့ လောကဝယ် ရတနာ သုံးပါး ထင်ရှား ပွင့်လွန်းနေကြောင်း သတင်းကောင်း လက် ဆောင်တို့ကို ပို့သပေအုံ့" ဟု စဉ်းစား ဆုံးဖြတ်ပြီးလျှင်—

"ဗုဒ္ဓေါ လောကေ သမုပ္ပန္နော၊ ဟိတာယ သမ္မပါဏိနံ။
ဓမ္မော လောကေ သမုပ္ပန္နော၊ သုခါယ သမ္မပါဏိနံ။
သံဃော လောကေ သမုပ္ပန္နော၊ ပုညက္ခေတ္တံ အနုတ္တရံ။

သမ္မ = ကဋ္ဌဝါဟန နာမမည်လျှင်း အို အဆွေတော် မင်း...။ လောကေ = ငါတို့နေကြ လူ့လောက၌။ ဗုဒ္ဓေါ = သမ္ဘဏ္ဍုဗုဒ္ဓ အမည်ရသည့် လောကတွင်ထား မြတ်ဘုရား သည်။ သမ္မပါဏိနံ = ခပ်သိမ်းဥဿုံ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့၏။ ဟိတာယ = ချမ်းသာဖြစ်ကြောင်း စီးပွါး ကောင်းအလိုငှါ။ သမုပ္ပန္နော = ဥဒယ်တောင်စွန်း နေစက် ဝန်းသို့ ပွင့်လွန်းတော်မူခဲ့လေပြီ။

လောကေ = ငါတို့နေကြ လူ့လောက၌။ ဓမ္မော = မဂ်,ဖိုလ်,နိဗ္ဗာန်, ဓမ္မကွန်ဟု ဆယ်တန်ထင်ပေါ် တရား တော်သည်။ သမ္မပါဏိနံ = ခပ်သိမ်းဥဿုံ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့၏။ သုခါယ = လူ, နတ်, နိဗ္ဗာန် သုံးတန်သော ချမ်းသာအလိုငှါ။ သမုပ္ပန္နော = ဥဒယ်တောင်စွန်း နေစက် ဝန်းသို့ ပွင့်လွန်းတော်မူခဲ့လေပြီ။

လောကေ = ငါတို့နေကြ လူ့လောက၌။ အနုတ္တရံ = အတုမရှိ လွန်မြတ်ဘိသော။ ပုညက္ခေတ္တံ = ကောင်းမှု မျိုးကို စိုက်ပျိုးကြဲချရာ လယ်ယာဖြစ်စေ ပုညခေတ်ဖြစ် သော။ သံဃော = ပရမတ္ထအရိယာ သံဃာရတနာသည်။

သမ္ပတ္တိနှောဟု = ဥဒ်ညီတောင်စွန်းနေစက်ဝန်းသို့ ပွင့်ထွန်း တော်မူခဲ့လေပြီ”—

ဤ(ခြောက်ပိုဒ်=ခြောက်ပါဒရှိသော)ဂါထာကိုဂုဏ်း,ထိုပြင်လည်း ရဟန်းတပါး၏ဆိုင်ရာ သီလဖြည့်ကျင့်ပုံမှစ၍ အရဟတ္တဖိုလ်, တိုင်အောင်သော ကျင့်စဉ်ပဋိပတ်ကိုဂုဏ်း ရှေပြားရှေလှာ၌ ဟသ်ပြဒါးဖြင့် ရေးသားစေပြီးလျှင် ထိုရှေပြားရှေလှာကို ရှေးဦးစွာ (၁) ရတနာခုနစ်ပါး ခြယ်စီသောကြုတ်၌ ထည့်သွင်းစေတော်မူသည်၊ (၂) တဖန် ထိုရတနာခုနစ်ပါး ခြယ်စီသောကြုတ်ကို မြှားကြုတ်၌ ထည့်သွင်း စေတော်မူပြန်သည်၊ (၃) ထိုမြှားကြုတ်ကို မသာရဂလ ကျောက်မျက်ရတနာကြုတ်၌ ထည့်သွင်းစေတော်မူပြန်သည်၊ (၄) ထိုကြုတ်ကို ပတ္တမြားနီကြုတ်၌ ထည့်သွင်းစေတော်မူပြန်သည်၊ (၅) ထိုပတ္တမြားကြုတ်ကို ရွှေကြုတ်၌ ထည့်သွင်းစေတော်မူပြန်သည်၊ (၆) ထိုရွှေကြုတ်ကို ငွေသားကြုတ်၌ ထည့်သွင်းစေတော်မူပြန်သည်၊ (၇) ထိုငွေကြုတ်ကို ဆင်စွယ်ကြုတ်၌ ထည့်သွင်းစေတော်မူပြန်သည်၊(၈)ထိုဆင်စွယ်ကြုတ်ကို သစ်သားနှစ် = နံ့သာနှစ်ကြုတ်၌ ထည့်သွင်းစေတော်မူပြန်သည်။ ထိုနံ့သာနှစ်ကြုတ်ကို သေတ္တာ၌ထည့်၍ ထိုသေတ္တာကို တဖန် နူးညံ့သော အဝတ်ဖြင့် ရစ်ပတ်ပြီးမှ မင်းတံဆိပ် ခတ်နှိပ်စေတော်မူသည်။

ထိုနောင်မှ အမှန်ယစ်သောဆင်ရတနာကို ရွှေအလံစိုက်တင် ရွှေတန်းဆာဆင်ယင် ရွှေဇာကွန်ရက်ဖြင့် ဖုံးအုပ်စေပြီးမှ ထိုဆင်ရတနာ၏အထက်၌ ပလွင်ကိုခင်းစေ၍ ပလွင်ထက်၌ လက်ဆောင်ရတနာ သေတ္တာကို တင်ထားပြီးလျှင် ထီးဖြူတော်အုပ်မိုးလျက် အလုံးစုံသော နံ့သာမျိုး, ပိန်းမျိုး-စသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်မှုပြုလုပ်ကာ တူရိယာမျိုးစုံ တီး, မှုတ်, သီဆိုမှု အဖုံဖုံတို့ဖြင့် မိမိ၏ကာသီတိုင်း နယ်စွန်နယ်စပ်တိုင်အောင် လမ်းခရီးကို သုတ်သင်တန်းဆာဆင်စေပြီးလျှင် ဗာရာဏသီမင်းကြီးကိုယ်တိုင်အုပ်ချုပ်၍ လက်ဆောင်ကုံ့ကို ပို့သစေလေ၏။ ဤတွင်မှ မဂဓသေးမဟာရာဇသီမင်းကြီးသည် မိမိ၏နယ်စပ်၌ ရှိတည် စံနေတော်မူကာ

ပြည်နိုးနှားချင်း မင်းများအထံသို့လည်း "ဤနည်းနှင်နှင် အသင်ပြည်ထောင်မင်းတို့သည် ပူဇော်မှု ပြုလုပ်ကြကာ ဤရတနာလက်ဆောင်ပဏ္ဏာကို အဆင့်ဆင့်ပို့သကြရမည်"ဟု သုဝဏ်လွှာနှင့် လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများကို ပို့သစေလေ၏။ထိုသဝဏ်လွှာပါစကားကို ကြားသိကြရ၍ ထိုထိုပြည်နိုးနှားချင်း မင်းတို့သည် ခရီးရင်ဆိုင် လာရောက်ကြိုဆိုကြကာ ကဋ္ဌဝါဟနတိုင်းနယ်စပ်တိုင်အောင် အခမ်းအနားကြီးစွာဖြင့် ပို့ဆောင်ကြလေကုန်၏။

ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးသည်လည်း ရတနာ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာတော် လာရောက်ကြောင်း သတင်းကောင်း ကြားသိရ၍ ခရီးရင်ဆိုင် သွားရောက်ကြိုဆိုလျက် ထိုနည်းအတူ ပူဇော်ကာ နေပြည်တော်သို့ ပင့်သွင်း၍ အမတ်များ, မြို့သူမြို့သားများကို စည်းဝေးစေတော်မူကာ မင်းယင်ပြင် (= နန်းတော်မြေကွက်လပ်)၌ ပရိသတ်များက်မှောက်ဝယ် အပေါ်ကရစ်ပတ်သော အဝတ်အထည်ကို ဖယ်ရှား၍ သေတ္တာကို ဖွင့်ကြည့်လေသော် သေတ္တာအတွင်း၌ နံ့သာနှစ်ကြုတ်ကို တွေ့ရ၍ အစဉ်သဖြင့် ကြုတ်ရှစ်လုံးတို့ကို အဆင့်ဆင့် ဖွင့်၍ဖွင့်၍ ကြည့်ရှုလေလျှင် ရွှေပြားရွှေလွှာ၌ ရတနာသုံးပါး ပွင့်ထွန်းနေကြောင်းနှင့် ပဋ္ဌိပတ်ကျင့်စဉ်အရေးအသားကို ဖတ်ကြားတွေ့ရှိရ၍ "ဩ....ငါ့သူငယ်ချင်း ဗာရာဏသီမင်းသည် အသိန်းသန်းကာ ကမ္ဘာတို့ဖြင့် လွန်စွာရခဲလှသော လက်ဆောင်မွန်ရတနာကို ပို့သပါပေသည်"ဟု နှစ်လိုအားရစိတ်တိုင်းကျ ဖြစ်ရှိလျက် "ရှေးက မကြားဘူးသည့်"လောကဝယ် မြတ်စွာဘုရားပွင့်ထွန်းတော်မူနေပြီ"ဟူသောသတင်းထူးကို ငါတို့ကြားရကုန်ပြီတကား၊ ငါသည် သွားရောက်ကာ မြတ်စွာဘုရားကို လည်း ဖူးမြင်ရ,တရားတော်ကိုလည်း နာယူရပါမူ ကောင်းလေစွ"ဟု ကြိုစည်ဆင်ခြင်၍ မိမိ၏အမတ်တို့ကို "အမောင်တို့.... လောကဌ ဘုရား, တရား, သံဃာ = ရတနာသုံးပါးတို့ ထင်ရှားပွင့်ထွန်းတော်မူကြပြီတဲ့၊ အဘယ်သို့ ပြုသင့်သည်ဟု မောင်တို့မှတ်ထင် သဘောရပါကုန်သနည်း"ဟု မေးမြန်းလေ၏။ အမတ်တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့သည် "မြတ်သော မင်းကြီး.... အရှင်

မင်းကြီးတို့သည် ဤကဋ္ဌဝါဟနမြို့မှာပင် စံနေတော်မူရစ်ကြပါ ကုန်၊ အကျွန်ုပ်တို့ သွားရောက်၍ ဖြစ်ပုံအခင်း သဂင်းကိုသိအောင် ထောက်လှမ်း စုံစမ်းကြပါကုန်အုံ့"ဟု တည့် တည့်တည်း လျှောက်ဆိုကြလေကုန်၏။

အမတ်တို့ သွားရောက်စုံစမ်းကြခြင်း

ထိုနောင်မှ (တကျိပ်ခြောက်ယောက်ပေါင်းလျှင်) တသောင်း ခြောက်ထောင် အခြီအရံရှိကြသည့် တပည့်လက်စောင် အမတ်ကြီး တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့သည် ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးကို ရှိသေစွာ ရှိခိုးကြ၍ "မြတ်သောမင်းကြီး....အကယ်၍ လောကဝယ် မြတ်စွာ ဘုရား ထင်ရှားပွင့်ထွန်းတော်မူရိုးမှန်ပါလျှင် အကျွန်ုပ်တို့အဖို့ရာ တဖန် ပြန်၍ အရှင်မင်းကြီးတို့ကို ဖူးမြင်နိုင်ခွင့် မရှိတော့ပါ (ရဟန်းပြုကြတော့မည်ဟု ဆိုလိုသည်)၊ အကယ်၍ မြတ်စွာဘုရား ထင်ရှား ပွင့်ထွန်းတော်မူသည် မဟုတ်ပါလျှင် အရှင်မင်းကြီးထံ အကျွန်ုပ်တို့ တဖန်ပြန်၍ လာကြပါကုန်အုံ့"ဟု လျှောက်ထားကာ ပြည်မှ ထွက်ကြလေကုန်၏။

အထူးအားဖြင့် ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီး၏ တူအရင်း (နှမ၏ သား) ဖြစ်သော အမတ်သည် နောက်ဆုံးမှ မင်းကြီးကို ရှိခိုး၍ "အကျွန်ုပ်သည်လည်း သွားပါတော့အုံ့" ဟူ၍ လျှောက်ဆိုလေ သော် မင်းကြီးသည် "ချစ်သား....သင်သည် ထိုမဇ္ဈိမတိုက်အရပ်၌ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူသည်ကို သိပြီးလျှင် တဖန်ပြန်လာ၍ ငါ့အား လျှောက်ကြားပါဦး"ဟု အထူးမှာတမ်း ပြောဆိုလိုက် လေ၏။ တူဖြစ်သော အမတ်သည် "ကောင်းပါပြီ"ဟု ဝန်ခံ၍ သွားရောက်လေ၏။

အခြီအရံတပည့်ပရိသတ်ပေါင်းတသောင်းခြောက်ထောင်နှင့် တကွသော ထိုအမတ်ကြီး တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့သည် လမ်း ခရီးအကြား ခပ်သိမ်းသော အရပ်တို့၌ တည့်မှီမှုအိပ်နေခြင်းဖြင့် ခရီးပြင်းသွားကြ၍ ဗာရာဏသီပြည်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြကုန်၏။ အထူးအားဖြင့် ထိုအမတ်တို့ ဗာရာဏသီပြည်သို့ မရောက်ကြမီပင်

ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူပြီး ဖြစ်နှင့်လေသည်။ အမတ်တို့သည် ကျောင်းတိုက်တော်သို့ ဝင်ရောက်ကြကာ "အာဘယ်သူသည် မြတ်စွာဘုရားပါနည်း၊ ယခုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် အာဘယ်အရပ်၌ နေပါသနည်း" ဟု မေးကြ၍ ကျောင်းတိုက် တခုလုံး လှည့်လည်ကြလေသော် မျက်မှောက်သာဝက မထေရ်ကြီးများကို ဖူးတွေ့ကြ၍ ထိုအကြောင်းကို မေးမြန်းမိကြလေကုန်၏။

မျက်မှောက်သံ်ာဝက မထေရ်ကြီးများသည် အမတ်တို့အား "မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသွားပြီ" ဟု မိန့်ကြားတော်မူကြကုန်၏။ အမတ်တို့သည် "သြ....ခရီးဝေးစွာ လာရောက်ကြရပါလျက် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ရုံမျှကိုလည်း ငါတို့မရကုန်တကား" ဟု ပြောဆိုငိုကြွေးကြကုန်လျက် တဖန်ဆက်၍ မထေရ်ကြီးတို့ကို "အရှင်ဘုရားတို့.... မြတ်စွာဘုရား ပေးသနားတော်မူအပ်ခဲ့သော တရုတ်တရာ အဆုံးအမ သြဝါဒများ ကျန်ရှိရစ်ပါသလား" ဟု မေးလျှောက်ကြလေကုန်၏။ မထေရ်ကြီးတို့က "ဒါယကာတို့.... အိမ်း.... ကျန်ရှိရစ်ပေသည်၊ သရဏာဂုံသုံးပါးခံ့တည်ကြရမည်၊ ငါးပါးသီလတို့ကို ဆောက်တည်ကျင့်သုံးကြရမည်၊ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော အဋ္ဌင်္ဂဥပုသ်ကို ကျင့်သုံးကြရမည်၊ အလှူဒါန ပေးလှူကြရမည်၊ (ထို့ထက်တတ်နိုင်လျှင်) ကိုယ်တိုင်ပင် သာသနာဝန်ထမ်း ရှင်ရဟန်းပြုကြရမည်" ဟု မိန့်တော်မူကြလေလျှင် အမတ်တို့သည် တူဖြစ်သောအမတ်ကို ထား၍ အားလုံးပင် အခြိုအရုံပရိသတ်နှင့်တကွ ရဟန်းပြုကြလေကုန်၏။

ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီး အသက်ထက်ဆုံး ကောင်းမှုပြု၍ နတ်ရွာစံခြင်း

တူဖြစ်သောအမတ်သည် မျက်မှောက်သံ်ာဝက မထေရ်ကြီးတို့ အထံမှ ပရိဘောဂဓာတ် = ပရိဘောဂစေတီကို ပင့်ဆောင်၍ ကဋ္ဌဝါဟနမြို့သို့ တဖန် ပြန်ခဲ့လေ၏။ ပရိဘောဂဓာတ် = ပရိ-ဘောဂစေတီဟူသည်မှာ မြတ်စွာဘုရား သုံးဆောင်တော်မူသွားသော ဗောဓိပင်, သပိတ်, သင်္ကန်း, ဓမကရိုဏ် ရေစစ်-စသည်တို့

ခေါ်ဆိုရ၏။ ဤဖြစ်သောအမတ်သည်ကား မြတ်စွာဘုရား သုံးဆောင်တော်မူသွားသော ဓမကရိုဏ်ရေစစ်တည်းဟူသော ပရိ-ဘောဂစေတီတော်နှင့်တကွ သုတ်, ဝိနည်း, အဘိဓမ္မာကို ဆောင်သော မထေရ်တပါးကိုပါ ပင့်ဆောင်၍ ကဠဝါဟနမြို့သို့ တဖန် ပြန်လာလေသည်။

အမတ်သည် အစဉ်သဖြင့် ကဠဝါဟနမြို့သို့ ရောက်လေသော် မင်းကြီးအား "ဦးရီးတော်မင်းကြီး....လောကဌ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူသည်မှာလည်း အမှန်ပင်ဖြစ်၏၊ ယခုအခါ ပရိ-နိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူသွားသည်မှာလည်း အမှန်ပင် ဖြစ်၏"ဟု လျှောက်ထား၍ မြတ်စွာဘုရား ပေးသနားအပ်ခဲ့သည့် အဆုံးအမ သြဝါဒကို မထေရ်ကြီးများ မိန့်ကြားလိုက်သည့်အတိုင်း ပြန်ကြား လျှောက်ထားလေ၏။ကဠဝါဟနမင်းကြီးသည်ဝိဒူဂသုံးပုံဆောင် မထေရ်ကို ဆည်းကပ်၍ တရားတော်ကို နာကြားလျက် မထေရ် မြတ်အတွက် ကျောင်းကို တည်ဆောက်ကိုးကွယ်ပြီးလျှင် ဤတော် အမတ် ယူဆောင်လာသည့် ဓမကရိုဏ်ရေစစ်ကို စေတီတော် တည်ထားလျက် ဗောဓိပင်အသစ် စိုက်ပျိုးပူဇော်ကာ သရဏဂုံ နှင့်တကွ ငါးပါးသီလတို့၌ အမြဲတည်လျက် ဥပုသ်နေ့များဝယ် အင်္ဂါဥပုသ်ကို စောင့်သုံးကာ ဒါန-အစရှိသော ကောင်းမှုတို့ကို ပြုလုပ်၍ အသက်တမ်းပြည့် တည်နေပြီးသော် ကာမာဝစရ နတ် ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။ တပည့်ကြီးအမတ် တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့ သည်လည်း ပရိသတ်အခြီအရံ တသောင်း ခြောက်ထောင်တို့နှင့် အတူတကွ ရဟန်းပြုကြ ရဟန်းတရား ပွါးများအားထုတ်ကြ၍ ပုထုဇနာတို့၏ သေခြင်းဖြင့်ပင် စုတိပြုတ်ကြွေ သေလွန်ကြ၍ ကဠဝါဟန နတ်မင်း၏ အခြီအရံနတ်များ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ (ဤတပည့်ကြီး တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့၌ အရှင်မောဃရာဇ မထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း တပည့်ကြီး အမတ်တယောက် ရဟန်းတပါးအဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်လျက်ရှိသည်ကို သတိချပ်၍ သိမှတ်ရာ၏)။

(၁) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုဆရာတပည့်တစုတို့သည် မုဒ္ဓန္တရအသခ်ေါ်ယျ တကပ်ပတ်လုံး နတ်ပြည်၌ ဒေ၀ါန်ကို ကုန်လွန်စေကြ၍ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မမူမီပင် နတ်ပြည်မှ စုတေခဲ့ကြပြီးလျှင် ဆရာဖြစ်သူသည် ပသေနဒိ ကောသလမင်း၏ ဗခမည်းတော် မဟာကောသလမင်းကြီး၏ ပုရောဟိတ်ကြီး၏သားဖြစ်၍ အမည်အားဖြင့် ဗာဝရီ ဟူ၍ မည်တွင်လေသည်၊ ထို ဗာဝရီပုဏ္ဏားကား မဟာပုရိသလက္ခဏာကြီး သုံးပါးတို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံသူ ဖြစ်၏၊ ဗေဒင်သုံးခက်း ကမ်းဆုံးရောက် တတ်မြောက်သူလည်း ဖြစ်၏။ ထို ဗာဝရီပုဏ္ဏားသည် ခမည်းတော် ပုရောဟိတ်ကြီး ကွယ်လွန်သောအခါ မဟာကောသလမင်းကြီး၏ ပုရောဟိတ်ရာထူးကို ရရှိလေ၏။ ကြင်းကျန်သည့် တသောင်းခြောက်ထောင် တကျိပ်ခြောက်ယောက်သော တပည့်တို့သည်လည်း သာ၀တ္ထိပြည်မှာပင် ပုဏ္ဏားမျိုးဌ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ထို တသောင်း ခြောက်ထောင် တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့တွင်—

"အဇိတော, တိဿမေတ္တေယ္ယော၊
ပုဏ္ဏကော, အထ မေတ္တဂူ။
ဒေါတကော, ဥပသိ၀ေါ စ၊
နန္ဒော စ အထ ဟေမကော။
တောဒေယ္ယ, ကပ္ပါ ဒုဘယော၊
ဇတုကဏ္ဏီ စ ပဏ္ဍိတော။
ဘဒ္ဒြာဝုဓော, ဥဒယော စ၊
ပေါသာလော စာပိ ဗြာဟ္မဏော။
မောဃရာဇော စ မေတ္တိ၊
ဝိဇိယော စ မဟာဇုသိ"—

ဟူသော (ခု ၁၊ မျက်နှာ ၄၃၁-၄၃၂-လာ) ဂါထာအတိုင်း (၁) အဇိတလုလင် (၂) တိဿမေတ္တေယျလုလင် (၃) ပုဏ္ဏကလုလင် (၄) မေတ္တဂူလုလင် (၅) ဒေါတကလုလင် (၆) ဥပသိ၀လုလင် (၇) နန္ဒလုလင် (၈) ဟေမကလုလင် (၉) တောဒေယျ

လုလင် (၁၀) ကပ္ပလုလင် (၁၁) ဇတုကဏ္ဏီလုလင် (၁၂) ဘဒြာဝုဓလုလင် (၁၃) ဥဒယလုလင် (၁၄) ပေါသာလလုလင် (၁၅) မောဃရာဇလုလင် (၁၆) ပိဂိယလုလင် = ၅၂ တကျိပ် ခြောက်ယောက်သောတပည့်ကြီးတို့သည် ဗာဝရီဆရာကြီးအထံ၌ အတတ်ပညာသင်ယူကြကုန်၏။ ကျန်သော(၁၆၀၀၀)တသောင်း ခြောက်ထောင်သော တပည့်တို့သည် ထိုလက်စောင် တပည့်ကြီး တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့အထံ၌ အသီးအသီး တထောင်စီ ပညာသင်ကြကုန်၏။ ၅၂သို့လျှင် ထိုဆရာတပည့်ပေါင်း (၁၆၀၁၇) တသောင်းခြောက်ထောင်တကျိပ်ခုနစ်ဦးလုံးတို့ပင် ၅၂နှောက်ဆုံး ပစ္ဆိမဘဝ၌ တဖန်ပြန်၍ ပေါင်းမိကြပြန်လေ၏။ (ဖော်ပြရာပါ တပည့်ကြီး တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့တွင် အမှတ်-၁၅ မောဃ-ရာဇလုလင်သည်ပင် နောက်တချိန်၌ အရှင်မောဃရာဇမထေရ် ဖြစ်လာမည်ကို ကြိုတင် သတိချပ် သိမှတ်ထားနှင့်ရာ၏)။

ဗာဝရီပုရောဟိတ်ဆရာကြီး တပည့်တို့နှင့်တကွ ရသေ့ ရဟန်းပြုခြင်း

မဟာကောသလမင်းကြီး နတ်ရွာစံပြီးသောအခါ သားတော် ပသေနဒိ ကောသလမင်းကို မင်းအဖြစ်၌ အဘိသိက် ရေချမ်းသွန်းဖျန်းကြကုန်၏။ ဗာဝရီပုရောဟိတ်ဆရာကြီးသည် ပသေနဒိ ကောသလမင်း၏ လက်ထက်၌လည်း ပုရောဟိတ်ဆရာကြီးပင် ဆက်၍ဖြစ်လေ၏၊ ပသေနဒိကောသလမင်းသည် ခမည်းတော် မဟာကောသလမင်းကြီး ပေးအပ်သော စည်းစိမ်အပြင် မိမိလက်ထက်၌ အခြားများစွာသော စည်းစိမ်ကိုလည်း ဗာဝရီပုရောဟိတ်ဆရာကြီးအား ပေးကမ်းချီးမြှောက် ပူဇော်လေသည်၊ မှန်၏—ပသေနဒိ ကောသလမင်းသည် အသက်အရွယ် ငယ်စဉ်အခါ ဗာဝရီဆရာကြီး၏ အထံမှာပင် အတတ်ပညာကို သင်ယူခဲ့ရလေသည်၊ (ထို့ကြောင့် ဗာဝရီဆရာကြီးသည် ပသေနဒိကောသလမင်း၏ အကြီးတော်လည်းဖြစ် ပုရောဟိတ်လည်းဖြစ်ရကား ထိုဆရာကြီးအား ပသေနဒိကောသလမင်းသည် ခမည်းတော်မဟာကောသလမင်းကြီး ပေးခဲ့ရင်းဖြစ်သော စည်းစိမ်အပြင် အခြား

များစွာသော စည်းစိမ်ကိုလည်း ပေးကမ်းချီးမြှောက် ပူဇော်လေ သည်)။

တနေ့သဘ္ဓ ဗာဝရီဆရာကြီးသည် ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက် လျက် မိမိ၏ဗေဒင်အတတ်ပညာဖြင့် အနှစ်သာရကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင် လေလျှင် တမလွန်လောကမှ သုံးဆောင်ခံစံရမည့် အနှစ်သာရကို မတွေ့မြင်၍ "ရသေ့ရဟန်းပြုလုပ်ကာ တမလွန်လောကအတွက် အနှစ်သာရကို ငါ ရှာကြံတော့အုံ"ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ပသေနဒိကောသလမင်းထံ သွားရောက်၍ "မြတ်သောမင်းကြီး.... ငါသည် ရသေ့ရဟန်းပြုတော့အုံ"ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ကောသလ မင်းကြီးက "ဆရာကြီး....ဆရာကြီးတို့ ရှိနေလျှင် ကျွန်ုပ်၏ဖခမည်း တော် မင်းတရား မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါ သည်၊ ရဟန်းပြုတော်မမူကြပါလင့်"ဟု တားမြစ်စကား ပြော ကြားလေလျှင် ပါရမိအာနုဘော် လှုံ့ဆော်အပ်ရကား ဗာဝရီ ဆရာကြီးသည် "မြတ်သောမင်းကြီး.... (ငါ့အဖို့ရာ ရဟန်းမပြုပဲ နေရန်) မလင့်၊ ကေန်ပင် ရဟန်းပြုပေအုံ"ဟု အတင်းအကြပ် ပြောဆိုလေ၏။ ပသေနဒိကောသလမင်းကြီးသည် တားမြစ်ရန် မတတ်နိုင်ရကား နောက်ဆုံးဘ "ဆရာကြီး....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ညဉ့်, နံနက် အလိုရှိသောအချိန်ဘ အကျွန်ုပ် အလွယ်တကူ မှီးမြော် တွေ့ရှိနိုင်ရာ မင်းဥယျာဉ်ဘ ရသေ့ရဟန်းပြု၍ ,နေတော်မူကြစေ ချင်ပါ၏"ဟု တောင်းပန်စကား ပြောကြားလေ၏။ ဆရာကြီး သည် တပည့်ငယ် တသောင်းခြောက်ထောင် အခြီအရံရှိကြသည့် လက်စောင်တပည့်ကြီး တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့နှင့် အတူတကွ ရသေ့ရဟန်း ပြုလုပ်၍ ကောသလမင်းကြီး၏ ဥယျာဉ်ဘ နေထိုင် လေ၏။ ကောသလမင်းကြီးသည် ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် ထောက် ပံ့ပြုစုသည့်ပြင် ညဉ့်, နံနက် မှန်မှန် ဆရာကြီးထံ ဆည်းကပ်ရန် သွားရောက်လေ၏။

ထိုနောက် တနေ့သဘ္ဓတပည့်တို့သည် ဆရာကြီးကို"ဆရာကြီး.... မြို့၏ အနီးဘ နေရခြင်းမည်သည် ပလိဗောဓကြောင့်ကြများလှ၏၊ ဆရာကြီး....လူများအသွားအလာပြတ်သည့် အရပ်သို့ သွားကြစို့၊

မြို့ရှာနှင့်ဝေးသောအရပ်၌ နေ့ရခြင်းမည်သည် ရသေ့ရဟန်းတို့ အဖို့ရာ လွန်စွာ ကျေးဇူးများလှပါသည်"ဟု တည်ကြည်တည်းပြောကြားအကြံပေးကြကုန်၏။ ဆရာကြီးသည် "ကောင်းပြီ" ဟု ဝန်ခံ၍ ကောသလမင်းကြီးအား ထိုအကြောင်းကို ပြောကြားလေ၏။ ကောသလမင်းကြီးသည် သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် တားမြစ်၍ မရသည့်အဆုံး၌ အသပြာနှစ်သိန်း ပေးအပ်ပြီးလျှင် အမတ်နှစ်ယောက်တို့ကို "ရသေ့အပေါင်းတို့ နေထိုင်လိုရာအရပ်၌ သစ်မိုးကျောင်း ဆောက်လုပ်၍ ပေးကြရမည်"ဟု အမိန့်ပေး၍ ထည့်လိုက်လေ၏။

ဗာဝရီဆရာရသေ့ကြီးသည် တပည့်ရသေ့ပေါင်း တသောင်းခြောက်ထောင် တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့ဝန်းရံအပ်လျက် အမတ်တို့၏ အချီးအမြှောက် အပြုအစုကို ခံယူကာ သာဝတ္ထိပြည်မှ တောင်အရပ်မျက်နှာသို့ ရှေးရှုသွားလေ၏၊ ထိုသို့သွားသည်ရှိသော် မဇ္ဈိမတိုက်၏အပြင်ဖက် အသကမင်း,အဌကမင်းတို့ စိုးပိုင်ရာ အသကတိုင်း, အဌကတိုင်း = နှစ်တိုင်းတို့၏ အကြားဝယ် ဂေါဓာဝရီမြစ်ကြီး နှစ်မြှောက်ခွ၍ သုံးယူဇနာ ကျယ်ဝန်းသော အလယ်ကျွန်းဖြစ်ရာ သီးပင်တောမြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သည့် ရှေးအခါက သရဘင်-အစရှိသော ရသေ့ဆရာကြီးတို့ နေတိုင်ရာအရပ်ကို တွေ့ရလေလျှင် ဗာဝရီရသေ့ဆရာကြီးသည် အမတ်တို့အား "ဤနေရာကား ရှေးရသေ့ရဟန်းတို့ နေရာဖြစ်၍ ရဟန်းတို့အား သင့်လျော်ပတ်၏" ဟု ပြောကြားသိစေလေ၏။

အမတ်တို့သည် မြေနေရာကို ရယူရန် အသကမင်းအား အသပြာတသိန်း, အဌကမင်းအား အသပြာတသိန်းကို ပေးဆက်ကြကုန်၏၊ ထိုမင်းနှစ်ပါးတို့ကလည်း ထိုသုံးယူဇနာရှိသော အရပ်အပြင် နောက်ထပ်၍ နှစ်ယူဇနာမျှကျယ်ဝန်းသောအရပ် ဤသို့အားဖြင့် အလုံးစုံ ၅-ယူဇနာမျှ ကျယ်ဝန်းသောအရပ်ကို ကျေကျေနပ်နပ်ပင် ပေးကြလေကုန်၏။ သာဝတ္ထိပြည်မှ လိုက်ပါလာကြသော အမတ်နှစ်ယောက်တို့သည် ထိုအရပ်၌ သစ်မိုးကျောင်းတိုက် (= ရသေ့ကျောင်းတိုက်) အရှာမ်ကို ဆောက်လုပ်စေကြ

ပြီးလျှင် သာဝတ္ထိပြည်မှ နောက်ထပ် အခြားဥစ္စာများကိုလည်း ယူဆောင်စေကြ၍ ဆွမ်းခံရှာကြီး တည်ထားပြီးလျှင် ပြန်သွားကြ လေ၏(ဤကား သုတ္တနိပါတ်အဋ္ဌကထာအဆိုတည်း)။(အဂ်ုတ္တိ၏ အဋ္ဌကထာ အလိုမှာ)—အမတ်တို့ ရသေ့ကျောင်းတိုက် တည် ဆောက်ပြီး ပြန်သွားကြသည့်နောက် ဝေနေသ၌ ယောက်ျား တယောက်သည် ရသေ့တို့ကို ဖူးမြော်ရန် လာရောက်ပြီးလျှင် ထို ရသေ့တို့ ခွင့်ပြုချက်အရ ထိုရသေ့တို့ပိုင်သည့် မြေအရပ်၌ မိမိ၏ နေအိမ်ကို ဆောက်လုပ်နေထိုင်လေ၏၊ ထို လူနေအိမ်ဆောက်၍ နေသည်ကို မြင်၍ အခြားအိမ်ထောင်သည် တရာတို့ကလည်း ထို အရပ်၌ အိမ်ပေါင်းတရာ ဆောက်လုပ်နေထိုင်ကြလေ၏။ ဤနည်း ဖြင့် ထို ဗာဝရီရသေ့ဆရာကြီးကို အကြောင်းပြု၍ ရွာကြီးသည် တနေ့တခြား ကြီးမားပြန့်ပြောစည်ပင်၍ လာလေ၏။ တပည့်တို့ နှင့်တကွသော ဗာဝရီရသေ့ဆရာကြီးသည် ထိုရွာကြီး၌ ဆွမ်းခံ ခြင်းဖြင့်ရင်း, ရံခါ တောသစ်သီးတို့ကို ရှာမှီးသုံးဆောင်ခြင်းဖြင့် ရင်း ချမ်းသာစွာ နေထိုင်လေ၏။

ဗာဝရီဆရာကြီး နှစ်စဉ်အသပြာတသိန်း အလှူကြီးပေးခြင်း

ထိုဂေါစရဂါမ်ရွာကြီး၌ လယ်လုပ်မှု-အစရှိသည်ဖြင့် နှစ်စဉ် အခွန်တသိန်းဖြစ်ရှိလေသည်၊ထိုအခွန်ဘဏ္ဍာ အသပြာတသိန်းကို ယူဆောင်ကြ၍ ထိုရွာနေ သူကြွယ်တို့သည် **အဿကမင်း**ထံသို့ "အရှင်မင်းကြီးသည် ဤအခွန်အသပြာကို လက်ခံသာယဟောတော် မူပါလော့" ဟု သွားရောက် ပြောဆို ပို့သကြကုန်၏။ **အဿက** မင်းသည် " ဤအခွန်အသပြာ တသိန်းကို ငါ လက်မခံလို မသာ ယာလို၊ ဗာဝရီဆရာကြီး၏ အထံသို့သာ ပို့ဆောင်ကြကုန်လော့" ဟု ငြင်းပယ်စကား ပြောကြားလိုက်လေ၏။ သူကြွယ်တို့သည် ထိုအသပြာတသိန်းကို ဗာဝရီဆရာကြီးထံသို့ ယူဆောင်လာကြ လေသော် ဆရာကြီးက "အဘယ်အလို့ငှါ ဤအသပြာတို့ကို ယူ ဆောင်အပ်ခဲ့ကုန်သနည်း" ဟု မေးသဖြင့် သူကြွယ်တို့သည် "အရှင်ဆရာကြီး....အကျွန်ုပ်တို့ အရှင်ဆရာကြီးများပိုင် မြေအရပ်၌ ချမ်းသာစွာ စားသောက်လုပ်ကိုင် နေထိုင်ရခြင်းအတွက် ကျေးဇူး

ဘုံ့ဆပ်ပေးလှူရန်အလို့ငှါ ယူဆောင်အပ်ခဲ့ပါကုန်သည်”ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ ဗာဝရိဆရာကြီးက “ငါသည် အကယ်၍ ရွှေ့ကို အလိုရှိလျှင် များစွာသောဥစ္စာစုကို စွန့်ပယ်၍ ရသော့ရဟန်းပြုမည်မဟုတ် = ရွှေ့ကို အလိုမရှိ၍သာ များစွာသောဥစ္စာကို စွန့်၍ ရသော့ရဟန်းပြုခဲ့ပေသည်၊ သင်တို့၏ဥစ္စာကို ယူဆောင်၍သာ သွားကြလော့”ဟု မြစ်ပယ်စကား မိန့်ကြားလေလျှင် သူကြွယ်တို့သည် “တပည့်တော်တို့သည် အရှင်မြတ်အား စွန့်လွှတ်အပ်ပြီးသော ဥစ္စာကို တဖန်ပြန်၍ မယူကြပါကုန်၊ စင်စစ်သော်ကား နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်းပင် ဤနည်းဖြင့် အသပြာတသိန်း တသိန်း ပို့ဆောင်ကြပါမည်၊ ဤအသပြာတို့ကို လက်ခံတော်မူ၍ အရှင်ဆရာကြီးသည် အလှူဒါနကို ပေးလှူစေချင်ပါသည်” ဟု တောင်းပန်လျှောက်ထားကြကုန်၏။ ဗာဝရီရသေ့ဆရာကြီးသည် ငြင်းဆန်၍ မရသည့်အဆုံး၌ ထိုအသပြာတသိန်းကို လက်ခံလိုက်ရ၍ အထီးကျန်ကပ္ပါး ဆင်းရဲသား, ခရီးသွား, ဗုန်းတောင်း, ယာစကာတို့အား ထိုအသပြာတသိန်းကို ပေးစွန့်လှူဒါန်းခြင်း အမှု နှစ်စဉ်နှစ်စဉ် ပြုလေ၏။ ထိုဆရာကြီး၏ နှစ်စဉ်နှစ်စဉ် အသပြာတသိန်း တသိန်း မဟာဒါနကြီး ပေးစွန့်လှူဒါန်းကြောင်း သတင်းကောင်းသည် အဆင့်ဆင့် ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်း အလုံး၌ ပြန့်နှံ့ထင်ရှားကျော်ကြား၍နေလေ၏။

လူလိမ်ပုဏ္ဏားတယောက် လာရောက်ခြောက်လှန့်ခြင်း

ဤသို့လျှင် ဗာဝရိဆရာကြီးသည် နှစ်စဉ်နှစ်စဉ် အလှူကြီးပေးလှူ၍ လာခဲ့ရာ တခုသောနှစ်၌ ထိုအလှူကြီးပေးလှူပြီးနောက် ထိုရွာမှထွက်ခွဲ၍ မိမိ၏သမီးကျောင်းသို့ ဝင်ရောက်ပြီးလျှင် “ငါသည် အလှူကြီးကို ကောင်းမွန်အောင်မြင်စွာပေးလှူအပ်လေပြီ”ဟု မိမိ၏ အလှူဒါနကို ဝမ်းမြောက်စွာ အောက်မေ့ကာ လျှောင်းစက်၍ နေလေ၏။ထိုခဏ၌ ကလိင်္ဂတိုင်း ဒုန္ဒိုဝိဌမည်သော ပုဏ္ဏားရွာဝယ် ဇူဇကာပုဏ္ဏား၏ အနွယ်အဆက်၌ ဖြစ်သော လူလိမ်ပုဏ္ဏားတယောက်၏ အိမ်ရှင်ပုဏ္ဏားမသည် ခဏ ခဏ အပြစ်ကို ဖော်ပြလျက် ထိုလူလိမ်ပုဏ္ဏားကို “ဗာဝရိပုဏ္ဏားကြီးသည် အလှ

ကြီးပေးနေသတဲ့၊ သင်သွားရောက်၍ ထို အလှူပေးရာ အရပ်မှ ရွှေဌေးကို ဆောင်ခဲ့လော့”ဟု မောင်းမဲပြောဆိုလေ၏။ လူလိမ်ပုဏ္ဏားသည် ပုဏ္ဏားမက အပြစ်တင်ပြီး မောင်းမဲပြောဆိုအပ် ရကား ရပ်တည်၍ မနေနိုင်တော့ပဲ ဗာဝရီဆရာကြီးထံသို့ သွား ရောက်လေရာ ရှေးဖော်ပြရာပါ (ဗာဝရီဆရာကြီး မိမိ၏အလှူကို ဝမ်းမြောက်စွာ အောက်မေ့နေသော) အချိန်၌ ဆိုက်ရောက် လာလေ၏။

ထိုသို့ဆိုက်ရောက်လာပြီးသော် ထို လူလိမ်ပုဏ္ဏားသည် “အို ဗာဝရီပုဏ္ဏား....ငါ့အား အလှူဒါနကို ပေးလော့၊ အို ဗာဝရီ ပုဏ္ဏား....ငါ့အား အလှူဒါနကို ပေးလော့”ဟု တစ်ဆစ်ဆင်းတောင်း ရမ်းလေ၏။ ဗာဝရီဆရာကြီးက “အိုပုဏ္ဏား....သင်ကား အခါ မဟုတ်မှ နောက်ကျ၍ ရောက်လာတာ၏၊ ငါသည် ရောက်ဆိုက် လာသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပေးလှူအပ်ပြီးလေပြီ၊ ယခုအခါ ငါ့မှာ အသပြာမရှိတော့ချေ”ဟု ပြောဆိုလေလျှင် လူလိမ်ပုဏ္ဏား သည်“အိုဗာဝရီပုဏ္ဏား....ငါသည် အသပြာများစွာတို့ကို အလိုမရှိ ပါ၊ ဤမျှလောက် အလှူဒါနကြီးကို ပေးလှူနေသော သင့်အဖို့ရာ အသပြာတို့နှင့် ကင်းကွာမှု ဘယ်နည်းနှင့်မျှ မဖြစ်နိုင်၊ ငါ့အား အသပြာ-ငါးရာတို့ကို ပေးလော့”ဟု အတင်းအကြပ် တောင်းရမ်း လေ၏။ တဖန် ဗာဝရီဆရာကြီးက “အိုပုဏ္ဏား....ငါ့မှာ အသပြာ ငါးရာတို့လည်း မရှိပါကုန်၊ နောက်တဖန် လှူဒါန်းသောအချိန်သို့ ရောက်လတ်လျှင် သင်ရပါလိမ့်မည်”ဟု အပြေအလည်စကား ပြောကြားပြန်လေလျှင် လူလိမ်ပုဏ္ဏားသည် “ငါသည် သင်လှူ ဒါန်းသောအခါကာလကို စောင့်ဆိုင်းငံ့လင့်နေရမှာတဲ့လား”ဟု အမျက်ထွက်စကား ပြောကြားပြီးလျှင် နွားချေး, ပန်းနီ, သမန်း မြက်-စသည်တို့ကို ယူဆောင်ခဲ့၍ လျင်လျင်မြန်မြန် ဗာဝရီဆရာ ကြီး၏ သန်မ်းကျောင်း တံခါးဝသို့ သွားရောက်လျက် နွားချေး ဖြင့် မြေကိုလိမ်းကျံ, ပန်းနီတို့ကို ဖြန့်ကြဲ, သမန်းမြက်တို့ကို ခင်းပြီး နောက် မိမိ၏ လက်ပဲခြေကို ကရားမှရေဖြင့် ဆေး၍ ခုနစ်လှမ်းမျှ

လှမ်းသွားကာ မိမိ၏ခြေအပြင်ကို သုံးသပ်ဆုပ်နယ်လျက် မနှုန်စိပ်သည့်အဟန် နှုတ်ခမ်းကို တဆတ်ဆတ်လှုပ်ပြီးသော်—

"သစေ မေ ယာစမာနဿ၊ ဘဝံ နာနုပဒဿတိ။
သတ္ထာမေ ဒိဝသေ တုယ္ဟံ၊ မုဒ္ဓါ ဖလတု သတ္ထဝါ။

ယာစမာနဿ = တောင်းခံသော။ မေ = ငါ့အား။ ဘဝံ = အရှင်ဗာဝဝရိပုဏ္ဏားသည်။ သစေ နာနုပဒဿတိ = အသပြာ၃ငါးရာ အကယ်၍ မပေးပါအုံ။ သတ္ထာမေ ဒိဝသေ = ယနေ့မှ နောက် ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌။ တုယ္ဟံ = သင့်ဗာဝဝရိပုဏ္ဏား၏။ မုဒ္ဓါ = ဦးခေါင်းဦးထိပ်သည်။ သတ္ထဝါ = ခုနစ်စိတ် ခုနစ်မြွာ။ ဖလတု = ကွဲစေသတည်း"—

ဤကဲ့သို့ ကျိန်ဆဲသည့်ဂါထာကို ရွတ်ဆိုလေ၏။

ထိုအခါ ဗာဝဝရိဆရာကြီးသည် "ထိုပုဏ္ဏား၏ စကားသည် တရုံတခါ မှန်သော်မူ မှန်လေရာ၏"ဟု စဉ်းစားအောက်မေ့ကာ ပြင်းစွာစိတ်ပူပန်လျက် အိပ်ရာညောင်စောင်းထက်ဝယ် လျောင်း၍နေလေ၏။ ထိုသို့နေစဉ် သန်းခေါင်ယံအချိန်၌ အခြားမဲ့လွန်ခဲ့သောဘဝက ဗာဝဝရိဆရာကြီး၏ အမိဖြစ်ခဲ့ဘူးသော နတ်သမီး (သခ်မ်းကျောင်းစောင့်နတ်သမီး)သည် မိမိ၏သား စိုးရိမ်ပူဆွေးနေသည်ကို သိမြင်၍ အနီးသို့ ရောက်လာပြီးလျှင်—

"နု သော မုဒ္ဓံ ပဇာနာတိ၊ကုဟကော သော ဓနတ္ထိကော။
မုဒ္ဓနိ မုဒ္ဓပါတေ ဝါ၊ ဣဏံ တသ နု ဝိဇ္ဇတိ။

တာတ=ချစ်သားဗာဝရိ....။ သော=ထိုပုဏ္ဏားသည်။ မုဒ္ဓံ = မုဒ္ဓမည်ကြား ဦးခေါင်းဦးထိပ်ခေါ်သော တရားကို။ နု ပဇာနာတိ = ပိုင်းခြားထင်ထင် မသိမြင်ချေ။ သော= သင့်ထံရောက်ကြား ထိုပုဏ္ဏားသည်။ ဓနတ္ထိကော=သင့်ဥစ္စာကို သက်သက်အလိုရှိသော။ ကုဟကော = သင့်ကို လှည့်ဖြား လူလိမ်ပုဏ္ဏားတည်း။ မုဒ္ဓနိ ဝါ=မုဒ္ဓမည်ကြား ဦးခေါင်းဦးထိပ် တရားဌာနင်း။ မုဒ္ဓပါတေ ဝါ = မုဒ္ဓါဓိ-

ပါတ နာမခေါ်ရိပ် ထိုဦးထိပ်ကို ခွဲစိတ်နိုင်တောင်း တရား ကောင်းခ်ဋ္ဌင်း။ ဥဿံ = အသိဥာဏ်သည်။ တသ = ထို ကောက်ကျစ်လှည့်ဖြား လူလိမ်ပုဏ္ဏား၏ (သန္ဓာန်ခ်)။ နိ ဝိဇ္ဇတိ = တစိုးတစ် မရှိချေ”—

ဤသို့ ရှင်းလင်းပြောပြလေ၏။ ထိုအခါ ဗာဝရိဆရာကြီးသည် ထိုအမိဟောင်း နတ်သမီးကို “အိုမိခင်နတ်သမီး....အရှင်မိခင်နတ်သမီးသည် မုဒ္ဓ=ဦးခေါင်းဦးထိပ်မည်သောတရား, မုဒ္ဓါမိပါတ= ထို ဦးခေါင်းဦးထိပ်ကို ခွဲစိတ်ဖောက်ထွင်းနိုင်သော တရား = ဤနှစ်ပါးကို အကယ်၍ သိမြင်ပါလျှင် အကျွန်ုပ်အား ဟောကြား ဖြေဆိုပါလော့၊ မိခင်ဟောကြား ထိုတရားစကားကို အကျွန်ုပ်တို့ နာကြားပါရစေ”ဟု တောင်းပန်စကား ပြောကြားလေ၏ (ဆိုင်ရာ ဂါထာကို သုတ္တနိပါတပါဠိ ခု ၁၊ မျက်နှာ ၄၃၀-မှ ထုတ်နုတ်မှတ်ယူကုန်ရာ၏)။ နတ်သမီးက “ချစ်သားဗာဝရိ....ဤတရားနှစ်မျိုးကို ငါမိခင်လည်း မသိမမြင်ပါ၊ ဤတရားနှစ်မျိုးခ် အသိဥာဏ်သည် ငါမိခင်မှာ မရှိပါ၊ မုဒ္ဓ, မုဒ္ဓါမိပါတ=ဤတရားနှစ်မျိုးခ် သိမြင်သောအသိဥာဏ်ကား ဘုရားတို့မှာသာလျှင် ရှိပါ၏”ဟု ပြောဆိုလေလျှင် ဗာဝရိဆရာကြီးသည် “မိခင်တို့မှ မသိလျှင် အာဘယ်သူသည် မုဒ္ဓ, မုဒ္ဓါမိပါတ = ဤတရားနှစ်မျိုးကို သိပါသနည်း၊ ထိုသိသောသူကို အကျွန်ုပ်အား ညွှန်ကြားပါလော့”ဟု တဖန် တောင်းပန်လေ၏။ နတ်သမီးက သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ သုံးလောကထွတ်ထား မြတ်စွာဘုရားသည် သိမြင်ကြောင်းကို ဖြေကြားလေလျှင် ဗာဝရိဆရာကြီးသည် ဘုရားဟူသောစကားကို ကြားရလျှင်ပင် သောကငြိမ်းပျောက် အလွန်လျှင်ဝမ်းမြောက်လျက် “ယခုအခါ မြတ်စွာဘုရား အာဘယ်အံ့ရပ်ခ် သိတင်းသုံးနေပါသနည်း” ဟု မေးမြန်း၍ နတ်သမီးကလည်း သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းခ် မြတ်စွာဘုရား သိတင်းသုံးနေတော်မူကြောင်းကို ဖြေကြား ပြောဆိုလေသည်။

ဗာဝရိဆရာကြီးသည် နံနက်မိုးသောက် နောက်တနေ့အရုဏ်တက်လျှင်ပင် မိမိ၏ လက်စောင်တပည့်ကြီး တဆယ့်ခြောက်

ယောက်လုံးတို့ကို ခေါ်၍ "အမောင်တို့....လောကဌ် မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပြီတဲ့၊ အမောင်တို့သည် လျင်စွာသွားကြ၍ ဘုရား ဟုတ်,မဟုတ် သိအောင်စုံစမ်းပြီးလျှင် ငါ့ထံသို့ တဖန်ပြန်လာ၍ ပြောကြားကြပါဦး၊ ငါသည် မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ လိုက်ပါပေအုံ၊စင်စစ်သော်ကား အသက်အရွယ်ကြီးလှပြီဖြစ်သောကြောင့် ငါ၏ အသက်အန္တရာယ်ကား သိနိုင်ခဲလှ၏၊ အမောင်တို့သည် ဘုရားရှင်အယံတော်သို့ သွားရောက်ကြ၍ ဤနည်း ဤနည်းဖြင့် ပြဿနာတို့ကို မေးကြကုန်လော့"ဟု အမေးပုဏ္ဏာ ခုနစ်ချက်ပါသည့် "မုဒ္ဓဖာလန" မည်သော (တနည်း-မုဒ္ဓါဓိပါတ-မည်သော) ပြဿနာကို မေးမြန်းပုံနှင့်တကွ အပြည့်အစုံ သင်ကြား၍ ပေးလေ၏။ (နောက်ဌ ထင်ရှားလတ္တံ့)။

(အထူးမှတ်ရန်မှာ—ဗာဝရီဆရာကြီး ဂေါဝေါဝရီမြစ်ကမ်း သခ်မ်းကျောင်းဌ နေစဉ် ရှစ်နှစ်လွန်မြောက်သော အခါဌ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူလေသည်။ ။သုတ္တနိပါတ ၆ ၂၊မျက်နှာ ၂၉၇-မှ)။

ထိုနောင်မှ ဗာဝရီဆရာကြီးသည်"၍ ငါ၏တပည့်ကြီး လုလင်တဆယ့်ခြောက်ဦးစလုံးတို့ပင် ပညာရှိသူများ ဖြစ်ကြလေသည်၊ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစ်ကားကို ကြားနာကြရ၍ မိမိတို့၏ ရဟန်းကိစ္စ အတွတ်အထိပ် မြောက် ရောက်လတ်လျှင် တဖန် ငါ့အထံသို့ ပြန်လိုမူလည်း ပြန်လာကြလိမ့်မည်၊ မပြန်လာပဲသော်မူလည်း ရှိကြလိမ့်မည်"ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်မိပြီးလျှင် မိမိ၏တူ ဝိဂိယအမည်ရှိသော လုလင်အား "အမောင်ဝိဂိယ ငါ့တူ.... သင်သည်ကား ဧကန်ပင် ငါ့အထံသို့ တဖန် ပြန်လာခြင်းငှါ ထိုက်၏၊ သင်ရအပ်သော လောကုတ္တရာဂုဏ်ကျေးဇူးကို ငါ့အား တဖန်ပြန်၍ ပေးကြားပါဦး"ဟု အထူးမှာတမ်းလိုက်လေသည်။

ထိုနောက် တပည့်ရသေ့ပေါင်း တသောင်းခြောက်ထောင်တို့သည် အဓိတလုလင်(တပည့်ကြီး)ကို အကြီးအမှူး ဦးစီးဥက္ကဋ္ဌပြု၍ တပည့်ကြီး တဆယ့်ခြောက်ယောက်တို့နှင့် အတူတကွ ဆရာကြီးဗာဝရီကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးအရိုအသေပြုကြ၍ ထိုရသေ့သခ်မ်းကျောင်းတိုက်မှ မြောက်အရပ်သို့ ရှေးရှုထွက်ခွဲကြကုန်၏။

(ထိုရသေ့တို့သည် အဋ္ဌကမင်း၏ စိုးပိုင်ရာ မာဟိသတိပြည်, ဥဇ္ဇေနီပြည်, ဂေါနဒ္ဓပြည်, ဝေဒိသပြည်, ပဝနပြည်, ကောသမ္ဗီပြည်, သာကေတပြည်, သာဝတ္ထိပြည်, သေတဗျပြည်, ကပိလဝတ်ပြည်, ကုသိနာရုံပြည်, ပါဝါပြည်, ဘောဂပြည်, ဝေသာလီပြည်, မဂဓတိုင်း ရာဇဂြိုဟ်ပြည် = ဤပြည်တို့သို့ အစဉ်အတိုင်း တပြည်ဝင် တပြည်ထွက် ယူဇနာပေါင်းများစွာ ခရီးဆက်ခဲ့ကြလေသည်)။

ထိုရသေ့တို့ ရောက်ရာ ရောက်ရာ ဌာနတို့၌ လူအများက "အရှင်ဘုရားတို့....အဘယ်အရပ်သို့ ကြွကြမည်နည်း"ဟု မေးမြန်းကြ၍ "ငါတို့သည် မြတ်စွာဘုရား အထံတော်သို့ ပြဿနာမေးလျှောက်ရန် သွားရောက်ကြကုန်အံ့"ဟု ဖြေကြားကြသဖြင့် ထိုထိုရောက်ရာရောက်ရာ ဌာနတို့မှ လူအများ စုရုံး၍ လိုက်ပါလာကြသည်မှာ ကောသမ္ဗီပြည်မှ သာကေတပြည်သို့ ရောက်လာကြလျှင်ပင် ပရိသတ်ကား ခြောက်ယူဇနာမျှ ရှိလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် "ဗာဝရိ၏တပည့်၊ ရသေ့တို့သည် လူများအပေါင်းကိုတိုးပွါးစေလျက် လာရောက်ကြကုန်၏၊ ထိုရသေ့တို့၏ ဇွန်ခြေများကားရင့်ကျက်ခြင်းသို့မရောက်ကြကုန်သေး၊ ဤသာဝတ္ထိအရပ်သည်လည်း ထိုရသေ့တို့အဖို့ရာ သပ္ပါယအရပ် မဟုတ်ချေ၊ စင်စစ်သော်ကား မဂဓတိုင်း ပါသာဏကစေတီ အရပ်သည် ထိုရသေ့တို့၏ သပ္ပါယအရပ် ဖြစ်သည်၊ မှန်၏ — ထိုအရပ်၌ ငါဘုရားတရားဟောလျှင် လူများအပေါင်း၏ သစ္စာလေးပါးတရားသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ခြင်းသည်လည်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊ ထိုရသေ့တို့သည်လည်း ပြည်အားလုံးတို့သို့ ဝင်၍ လာရောက်ကြလျှင် အလွန်များစွာသော လူအပေါင်းဖြင့် လာရောက်ကြလိမ့်မည်" ဟု ဆင်ခြင်တော်မူ၍ ရဟန်းအပေါင်း ခြိုရံအစ်လျက် သာဝတ္ထိပြည်မှ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ရှေးရှု အလျင် ကြွနှင့်တော်မူလေ၏။

ထိုရသေ့တို့သည်လည်း သာဝတ္ထိပြည်သို့ ရောက်၍ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်သို့ ဝင်ပြီးလျှင် "အဘယ်သူ သည် မြတ်စွာဘုရားပါနည်း၊ ယခုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် အဘယ် အရပ်၌

နေပါသနည်း"ဟု စုံစမ်းရှာဖွေကြသည်ရှိသော် ဂန္ဓကုဋီကျောင်းတော်၏ အနီးသို့ ရောက်ကြ၍ (ထိုရသေ့တို့ မြင်အောင် မြတ်စွာဘုရားရှင် အဓိဋ္ဌာန်တော်မူ၍ ချထားတော်မူအပ်သော) ဘုရားခြေတော်ရာကို မြင်ကြလေလျှင်—

ရတ္တာသ ဟိ ဥက္ကုဋိကံ ပဒံ ဘဝေ၊
ဒုဋ္ဌာသ ဟောတိ အဝကၡိတံ ပဒံ။
မူဠ္ဠာသ ဟောတိ သဟသာနုပိဋ္ဌိတံ၊
ဝိဝဋ္ဋဆ္ဆဒသ ဇုဒမိဒိသံ ပဒံ။

ရာဂများသူ၏ ခြေရာသည် အလယ်က မထိပဲ ရှိတတ်၏။

ဒေါသများသူ၏ ခြေရာသည် နောက်သို့ ငင်သကဲ့သို့ရှိ၏။

မောဟများသူ၏ ခြေရာသည် ခြေဖျားဖနောင့်တို့ဖြင့် ဖိ၍ နင်းသကဲ့သို့ ရှိ၏။

ယခုတွေ့မြင်ရသော ဤခြေရာကား ကိလေသာ အမှိုးဖျက်ချိုး ဖွင့်လှစ်ပြီးသူ သမ္ဗညူ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရာ ဖြစ်၏။

ဟူသော ဤဂါထာအရ "ဤခြေတော်ရာရှင်ကား သမ္ဗညူဗုဒ္ဓ မြတ်စွာဘုရားတည်း"ဟု ဆုံးဆုံးဖြတ်ဖြတ် သိမှတ်ကြလေကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း အစဉ်အတိုင်း သေတမျှပြည့်, ကပိ-လဝတ်ပြည့်-စသည်တို့သို့ ဝင်တော်မူ၍ လူအပေါင်းကို တိုးပွါး စေတော်မူကာ မဂဓတိုင်း ရာဇဂြိဟ်ပြည် ပါသာဏကစေတီသို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏။ ရသေ့တို့သည်လည်း ထိုသို့ဆုံးဖြတ် သိမှတ်ပြီးသောခဏမှာပင် သာဝတ္ထိမှ ထွက်ခွာ၍ တိုသောတမျှပြည့်, ကပိလဝတ်ပြည်-အစရှိသော အလုံးစုံသောပြည်တို့သို့ ဝင်ရောက်ကြကာ အစဉ်သဖြင့် မဂဓတိုင်း ရာဇဂြိဟ်ပြည် ပါသာဏက စေတီသို့ ရောက်ဆိုက်ကြလေကုန်၏။

(ပါသာဏကစေတီ-ဟူသည်မှာ ဘုရားပွင့်တော်မမူမီ ရှေးအခါက ကြီးစွာသော ကျောက်ဖျာထက်၌ နတ်ကွန်းရှိလေသည်၊ မြတ်စွာဘုရား ရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူလာသောအခါ ထိုနေရာကို ဒါယကာတို့ ကျောင်း

ဆောက်လုပ်၍ သာသနာတော်အား လူ့ဒါန်းလေသည်၊ ထိုကျောင်းတိုက်သည် ရှေးအမည်ဟောင်းအတိုင်း "ပါသာဏကစေတီ"ဟူ၍ တွင်မည်လေသည်။

ထိုပါသာဏကစေတီ၌ သိကြားမင်းသည် ကြိုတင်၍ တရားမဏ္ဍပ်ကြီး ဖန်ဆင်းထားအပ်လေသည်။ ရသေ့တို့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို အမှိုလိုက်လာကြရာ ညချမ်းသွားရမည့်ခရီးကို နံနက်, နံနက်သွားရမည့်ခရီးကို ညချမ်း ခရီးကြမ်းနှင်ခဲ့ကြသဖြင့် "ဤပါသာဏကစေတီကျောင်းတိုက်၌ မြတ်စွာဘုရား ရှိတော်မူ၏" ဟူ၍ ကြားသိကြရလေလျှင် အေးမြသောရေကို တွေ့သည့် ရေငတ်သူကဲ့သို့ဝင်း, ကြီးစွာသောလာဘ်ကို ရရှိသည့် ကုန်သည်ကဲ့သို့ဝင်း, အရိပ်ကိုတွေ့ရှိသည့် ခရီးပန်းသူကဲ့သို့ဝင်း အလွန်အလွန်ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ရှိကြကာ ထိုပါသာဏကစေတီကျောင်းတိုက်ကုန်းသို့ အပြေးအလွှား တက်၍ သွားကြလေကုန်၏။

ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းအပေါင်းခြံရံအပ်လျက် တောအတွင်းဝယ် ခြေသေ့မင်းဟောက်သကဲ့သို့ ရဟန်းတို့အား တရားဟောနေတော်မူဆဲ ဖြစ်၏။ အဇိတလုလင်(တပည့်ကြီးရသေ့) သည် ရှောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ် လက္ခဏာတော်ကြီးငယ်တို့ဖြင့် တင့်တယ်လှစွာ နေစက်ဝန်း, လပြည့်ဝန်းပမာ တရားမဏ္ဍပ်၌ ထိုင်နေကာ တရားဟောလျက်ရှိသော မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးတွေ့ရသည့်ပြင် မြတ်စွာဘုရားရှင်က "ရသေ့တို့....အသို့နည်း=ဘယ့်နယ်လဲ ဥတုဒဏ် ခံနိုင်ကြပါ၏လော" ဤသို့စသည်ဖြင့် ဝမ်းမြောက်ဖွယ်စကား မိန့်ကြားအပ်လေလျှင် "အိုအရှင်ဂေါ-တမ....အကျွန်ုပ်တို့သည် ဥတုဒဏ်ကို ခံနိုင်ကြပါ၏" ဤသို့စသည်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်ကလည်း အစေ့အစပ်စကား ပြောကြားရသဖြင့် အလွန်ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ရှိကာ အပြစ်လွတ်ရာအရပ်ကရပ်တည်လျက် မိမိတို့ဆရာကြီးဗာဝရိက မှာတမ်းလိုက်သည့်အတိုင်း (နှုတ်က မမြွက်မဆိုပဲ) စိတ်ဖြင့်သာ —

အာဒိသ် ဇမ္ဗုနံ ဗြူဟိ၊ ဂေါတ္တံ ဗြူဟိ သလက္ခဏံ။
မန္တေသု ပါရမိ ဗြူဟိ၊ ကတိ ဝါ စေတိ ဗြာဟ္မဏော။

(စိတ်ထဲကသာ ရည်ညွှန်းလျက်)–(၁) ကျွန်ုပ်တို့ ဆရာကြီး၏ အသက်အရွယ်ကို ဟောဆိုပါလော့၊ (၂) ကျွန်ုပ်တို့ဆရာကြီးမှာ ရရှိသော မဟာပုရိသလက္ခဏာနှင့် တကွ (၃) ကျွန်ုပ်တို့ဆရာကြီး၏ အနွယ်ကို ဟောဆိုပါလော့၊ (၄) ကျွန်ုပ်တို့ ဆရာကြီး၏ ဝေဒကျမ်းတို့၌ တဖက်ကမ်းရောက် (= အပြီးအဆုံးတတ်မြောက်) ပုံကို ဟောဆိုပါလော့၊ (၅) ကျွန်ုပ်တို့ ဆရာပုဏ္ဏားသည် အဘယ်မျှလောက်သော တပည့်တို့ကို ဝေဒကျမ်းများ ကိုယ်တိုင် ပို့ချနေပါသနည်း—

ဟူ၍ မေးမြန်းလေ၏။ (အဇိတလုလင်ကို ဗာဝရီဆရာကြီးက ဤအမေးဂါထာကို သင်ပေးပြီး "ဤ အမေးဂါထာကို အမောင် စိတ်ဖြင့်သာမှတ်၍ မေးလေ၊ဘုရားစင်စစ် ကေန်ဖြင့်လျှင် အမောင်က စိတ်ဖြင့် မေးသည်ကို နှုတ်မြွက်၍ ဖြေဆိုလိမ့်မည်"ဟု မှာတမ်းလိုက်သည့်အတိုင်း အဇိတလုလင် (ခေါင်းဆောင်တပည့်ကြီး) သည် ဤဂါထာကို စိတ်ဖြင့်သာ အောက်မေ့မှတ်၍ ပြဿနာ ၅-ရပ် မေးလေသည်)။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် အဇိတလုလင် စိတ်ဖြင့်မေးမြန်းအပ်သည့် ပြဿနာ ၅-ရပ်ကို ဖြေဆိုတော်မူလိုသည်ဖြစ်၍—

ဝိသံ ဝဿသတံ အာယု၊ သော စ ဂေါတ္တေန ဗာဝရီ။
တိဏိသ လက္ခဏာ ဂတ္တေ၊ တိဏ္ဏံ ဝေဒါန ပါရဂူ။

လက္ခဏေ ဣတိဟာသေ စ၊ သနိဃဏ္ဍု သကေ္ခ္ဘေ။
ပဉ္စသတာနိ ဝါစေတိ၊ သဓမ္မေ ပါရမိံ ဂတော။

(၁) ချစ်သားအဇိတ....သင်တို့ဆရာကြီး၏ အသက်သည် နှစ်ပေါင်း(၁၂၀)တရာ့နှစ်ဆယ်ရှိပြီ၊ (၂) ထို သင်တို့ဆရာကြီးသည် အနွယ်အားဖြင့် ဗာဝရီ ဖြစ်၏၊ (၃) ထို သင်တို့ဆရာ ဗာဝရီ၏ ကိုယ်၌ မဟာပုရိသ လက္ခဏာကြီး သုံးပါးတို့ ပါရှိကြကုန်၏၊ (၄) ထိုသင်တို့

ဆရာ ဗာဝရိပုဏ္ဏားကြီးသည် ဗေဒင်သုံးပုံတို့၌ တဖက်ကမ်းရောက် တတ်မြောက်သည်ဖြင့်—

နိဃဏ္ဍုခေါ် အဘိဓာန်ကျမ်း,ကေဋုဘခေါ် အလင်္ကာကျမ်းတို့နှင့်တကွသော မဟာပုရိသလက္ခဏာကျမ်း,ဇုတိဟာသကျမ်း (ပုရာဏ်ကျမ်း) တို့၌လည်း တဖက်ကမ်းရောက် (= အပြီးအဆုံးရောက်)တတ်မြောက်သူ ဖြစ်၏။ (၅) ထို သင်တို့ဆရာ ဗာဝရိပုဏ္ဏားကြီးသည် မိမိ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဝေဒကျမ်းတို့၌ တဖက်ကမ်း (= အပြီးအဆုံး) ရောက် တတ်မြောက်သူဖြစ်လျက် ပျင်းရိသူ ဥာဏ်ထိုင်းသူ တပည့်ငါးရာတို့ကို ကိုယ်တိုင်ပင် ဝေဒကျမ်းများ ပို့ချနေ၏—

ဤနှစ်ဂါထာတို့ကို နှုတ်မြွက်မိန့်ဆို ရဲရဲတောက် ဖြေကြားတော်မူလေ၏။

ထိုအခါ အဇိတ်လုလင်သည် (၃) အမှတ်ပြု တတိယအဖြေဝယ် "မဟာပုရိသလက္ခဏာကြီးသုံးပါးတို့ ပါရှိကြကုန်၏"ဟု အပေါင်းအရေအတွက် သင်္ချာမျှ ဖြေဆိုတော်မူသည်ကို သရုပ်အကောင်အထည်နှင့်တကွ ထင်ရှားစွာ ဖြေဆိုစေလို၍ တဖန် စိတ်ဖြင့်သာ—

လက္ခဏာနံ ပရိစယံ၊ ဗာဝရိသ နုရုဇ္ဈမ။
ကခ်ိ ဗ္ဗိဒ ပကာသေဟိ၊ မာ နော ကခ်ိယိတံ အဟု။

ကခ်ိ ဗ္ဗိဒ = လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ ယုံမှားကို ပယ်ရှားဖြတ်တောက်တော်မူနိုင်သော။ နုရုဇ္ဈမ = လူတို့ ထက်မြတ်တော်မူသော ရှင်ပင်ဘုရား····။ ဗာဝရိသ = အကျွန်ုပ်တို့ဆရာ ဗာဝရိပုဏ္ဏား၏။ လက္ခဏာနံ = ခန္ဓာကိုယ်ဝယ် တင့်တယ်ဖြစ်ပွါး လက္ခဏာကြီး သုံးပါးတို့၏။ ပရိစယံ=သိမှတ်စဖွယ် အကျယ်ဖြစ်သော သရုပ်အကောင်အထည်ကို။ ပကာသေဟိ = တင်ရှားသိသာ ပြကော်မူပါလော့။ နော=အကျွန်ုပ်တို့၏ (သန္တာန်၌)။ ကခ်ိယိတံ=

သို့လော သို့လော တွေးတောယုံမှားခြင်းသည်။ မာ
အဟု = မဖြစ်ပါစေလင့်—

ဟူ၍ မေးမြန်းပြန်လေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် အဓိဟ
လုလင်ကို ရှေးနှတ်တော် မြွက်ဟု၍—

မုခံ ဒိဋ္ဌိယ ဆာဒေတိ၊ ဥဏ္ဏသ ဘမုကန္တရေ။
ကောသောဟိတံ ဝတ္ထဂုယ်ံ၊ ဧဝံ ဇာနာဟိ မာဏဝ။

မာဏဝ = အဓိဝတမည်တွင် အိုလုလင်....။ သော =
ထိုသင်တို့ဆရာ ဗာဝရီပုဏ္ဏားသည်။ (၁) ဒိဋ္ဌိယ=မိမိ
လျှာဖြင့်။ မုခံ=မျက်နှာပြင်တခုလုံးကို။ ဆာဒေတိ=ဖုံး
အုပ်နိုင်၏ (ထူလစိုဂတာလက္ခဏာကို ဆိုသည်)။ (၂)
အသ = ထိုသင်တို့ဆရာ ဗာဝရီပုဏ္ဏား၏။ ဘမုကန္တ-
ရေ=မျက်မှောင်နှစ်ဖက် အလယ်ချက်၌။ ဥဏ္ဏာ = ဥဏ္ဏ
လုံခေါ်တွင် မွေးမှင်ရှင်သည်။ ဇာတ် = ပေါက်ရောက်
ဖြစ်ပွါးလျက်ရှိ၏ (မုဒုသြဒါတ ဥဏ္ဏလောမတာလက္ခဏာ
ကိုဆိုသည်)။ (၃) အသ = ထိုသင်တို့ဆရာ ဗာဝရီ
ပုဏ္ဏား၏။ ဝတ္ထဂုယ်ံ = အဝတ်ဖြင့်ဖုံးရမည့် ပုရိသအင်္ဂါ
သည်။ ကောသောဟိတံ = ဆဋ္ဌန်ဆင်ပုံဟပ် အအိမ်ဖြင့်
ဖုံးအပ်ပေ၏ (ကောသောဟိတဝတ္ထဂုယ္ဟလက္ခဏာကို ဆို
သည်)။ တံ = အဓိဝတမည်တွင် သင်လုလင်သည်။ ဧဝံ
ဇာနာဟိ = လက္ခဏာသုံးပါး ဤသို့အားဖြင့် ထင်ရှားသိ
လေလော့—

ဤကဲ့သို့ အတိအကျဖြေကြားတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ တစုံတရာ
အမေးပုစ္ဆာသံကို မကြားရပဲ မြတ်စွာဘုရား ဖြေကြားအပ်သည့်
ပြဿနာ (= အဖြေ) တို့ကို ကြားရ၍ (တဆယ့်နှစ်ယူဇနာ
ကျယ်ဝန်းသည့်) ပရိသတ်လူအပေါင်းသည် နှစ်ထောင်းအားရ
စမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ကြလျက် လက်အုပ်ကိုယပ်စီ မြှောက်ချီ
လျက် "စိတ်ဖြင့်မေးအပ်သည့် ပြဿနာတို့ကို အဘယ်သူသည်
မေးလိုက်ပါလိမ့်၊ နတ်သည်ပင် မေးလေသလော၊ ဗြဟ္မာသည်ပင်

မေးလေသလော၊ သူဇာသက်နှင်း သိကြားမင်းသည်ပင် မေးလေသလော။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤအဖြေကို အာဘယ်သူအား ဖြေကြားတော်မူပါလိမ့်"ဟု တအံ့တသြ ပြောဆို ကြံစည်လေ၏။

ဤသို့လျှင် အဇိတလုလင်သည် ပြဿနာ ၅-ရပ်တို့၏အဖြေကို ကြားနာရပြီးလျှင် ပြဿနာ ၂-ရပ်တို့ကို မေးလိုရကား စိတ်ဖြင့် သာလျှင်—

မုဠှံ မုဠှါဒိပါတဉ္စ၊ ဗာဝရိ ပရိပုစ္ဆတိ။
တံ ဗျာကရောဟိ ဘဂဝါ၊ ကင်္ခံ ဝိနယ နော ဣသေ။

ဣသေ = သီလကွန္ဓ-စသည်ကျေးဇူး ဂုဏ်အထူးကို ဆည်းပူးရှာမှီးလေ့လာတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား....။ ဗာဝရိ = အကျွန်ုပ်တို့ဆရာ ဗာဝရိပုဏ္ဏားသည်။ မုဠှဉ္စ = မုဠ-ခေါ်ငြား ဦးခေါင်း ဦးထိပ်မည်သော တရားကိုလည်း (၆)။ မုဠှါဒိပါတဉ္စ = မုဠှါဒိပါတ နာမခေါ်ရိပ် ထိ ဦးထိပ်ကို ခွဲစိတ်နိုင်တောင်း တရားကောင်းကိုလည်း (၇)။ ပရိပုစ္ဆတိ = သိလိုရေးဖြင့် မေးလျှောက်လိုက်ပါ၏။ ဘဂဝါ = ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား....။ တံ = မုဠှ, မုဠှါဒိပါတ ဓမ္မအပြား ထိုနှစ်ပါးကို။ ဗျာကရောဟိ = ကရုဏာရှေထား ဖြေကြားတော်မူပါလော့။ နော= အကျွန်ုပ်တို့၏။ ကင်္ခံ = သို့လော သို့ဟုလော တွေးတော ယုံမှားခြင်းကို။ ဝိနယ = ဒေသနာ ဉာဏ်စက်သွားဖြင့် ပယ်ရှားဖျောက်လွှင့်တော်မူပါလော့—

ဟူ၍ မေးမြန်းပြန်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အဇိတလုလင် စိတ်ဖြင့်သာ မေးမြန်းအပ်သည်ကို ရှေးနှုတ်တော် မြွက်ဟု၍—

အဝိဇ္ဇံ မုဠှါတိ ဇာနာဟိ၊ ဝိဇ္ဇာ မုဠှါဒိပါတိနိ။
သံဒ္ဓါသတိသမာဓိဟိ၊ ဆန္ဒဝိရိယေန သံယုတာ။

အဇိတ = အဇိတမည်တွင် အိုလုလင်....။ (၆) အဝိဇ္ဇံ = သစ္စာလေးခု၏ မမြင်ကန်းအောင် ဖုံးလွှမ်း တတ်စွာ အဝိဇ္ဇာ = မောဟကို။ မုဠှါတိ = အနုမတ္ဂ

သံသာရ၏ မုဒ္ဓခေါ်ငြား ဦးခေါင်း ဦးထိပ်တရား ဟူ၍။ ဇာနာဟိ = သတိစွဲချပ် သင်သိမှတ်လော့။ (၇) သဒ္ဓါ-သတိသမာဓိဟိ = သဒ္ဓါတရား, သတိတရား, သမာဓိတရားတို့နှင့်ရင်း။ ဆန္ဒဝိရိယေန = ဆန္ဒတရား, ဝိရိယတရားနှင့်ရင်း။ သံယုတာ = ယှဉ်သော။ဝိဇ္ဇာ=အရဟတ္တမဂ္ဂဝိဇ္ဇာ ဉာဏ်ပညာသည်။ မုဒ္ဓါဓိပါတိနီ=အဝိဇ္ဇာတည်း ဟူသော သံသရာဦးထိပ်ကို ခွဲစိတ်နိုင်တောင်း တရားကောင်းပေတည်း—

ဤကဲ့သို့ အတိအကျ ဖြေကြားတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ အဓိတ လုလင်(ရသေ့)သည် အလွန်အလွန် ဝမ်းမြောက်လျှ၍ သစ်နက်ရေကို လက်ပဲခုံးထက်၌ စံပယ်တင်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ခြေတော်တို့ကို ဦးခေါင်းဖြင့် ဦးခိုက်၍—

ဗာဝရိပြာဟ္မဏော ဘောတော၊
သဟ သိဿေဟိ မာရိသ။
ဥဒဂ္ဂစိတ္တော သုမနော၊
ပါဒေ ဝန္ဒတိ စက္ခုမ။

မာရိသ=ဒုက္ခခပ်သိမ်းငြိမ်းတော်မူပြီးသော။ စက္ခုမ=စက္ခု ၅-မျိုး စိုးမိုးပိုင်သ လောကထွတ်ထား ရှင်တော်မြတ်ဘုရား····။ ဗာဝရိပြာဟ္မဏော = ဗာဝရိခေါ်ငြားတပည့်တော်တို့၏ ဆုရာပုဏ္ဏားသည်။ ဥဒဂ္ဂစိတ္တော = အလွန်တက်ကြွ အားရသော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍။ သုမနော =နှစ်လိုအားရမ်း ဝမ်းမြောက်သော စိတ် ရှိသည်ဖြစ်၍။ သိဿေဟိ သဟ = တပည့် ရသေ့ပေါင်း တသောင်းခြောက်ထောင်ကျော်တို့နှင့်တကွ။ ဘောတော=ရှင်တော်ဘုရား၏။ ပါဒေ = ခြေတော်အစုံ ကြာပဒုံတို့ကို။ ဝန္ဒတိ = ရိုသေမြတ်နိုး ဦးညွှတ်လျှိုး၍ ရှိခိုးလိုက်ပါ၏ဘုရား—

ဤဂါထာကို ရွတ်ဆိုဟစ်အော် ကြွေးကြော်ကာ ဆရာတပည့် အားလုံးတို့ကိုယ်စား အားရဝမ်းသာ ရှိခိုးလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား

ရှင်သည်လည်း ထိုအဓိဂတလုလင် (ရသေ့)ကို **မေတ္တာ, ကရုဏာ** ကြီးလွန်စွာသောကြောင့်—

သုခိတော ဗာဝရိ ဟောတု၊
သဟ သိသေဟိ ဗြာဟ္မဏော။
တ္ဌာပိ သုခိတော ဟောဟိ၊
စိရံ ဇီဝါဟိ မာဏဝ။

မာဏဝ=အဓိဂတမည်တွင် အိုလုလင်....။ ဗာဝရိဗြာဟ္မ-ဏော = သင်တို့ဆရာ ဗာဝရိပုဏ္ဏားသည်။ သိသေဟိ သဟ = တပည့် မြားမြောင် သောင်းခြောက်ထောင် ကျော်တို့နှင့်တကွ။ သုခိတော = ကာယ, စိတ္တ သုခနှစ်သင်း ဖြစ်ခြင်းရှိသည်။ ဟောတု = ဖြစ်ပါစေသတည်း။ တ္ဌာပိ = အဓိဂတမည်တွင် သင်လုလင်သည်လည်း။ သုခိ-တော = ကာယ, စိတ္တ သုခနှစ်သင်း ဖြစ်ခြင်းရှိသည်။ ဟောဟိ = ဖြစ်ပါစေသတည်း။ စိရံ = အာယုကပ်ကြာ ရှည်မြင့်စွာ။ ဇီဝါဟိ = အသက်ရှည်ထွေ ဟည်နေပါစေ သတည်း။ (ဤဂါထာဖြင့် ဆုတောင်းအာသီသ ပြုတော်မူပြီးလျှင် တဖန်ဆက်၍)—

ဗာဝရိသ စ တုယှံ ဝါ၊ သဗ္ဗေသံ သမ္ဘသံသယံ။
ကတာဝကာသာ ပုစ္ဆဿု၊ ယံကိဉ္စိ မနသိစ္ဆထ။

မာဏဝ = အဓိဂတမည်တွင် အိုလုလင်....။ယံကိဉ္စိ = အမှတ်မထင် သံသယဝင်သည့် အကြင်ပြဿနာကို။ **မန-သိ** = **သင်တို့စိတ်၌**။ ဗုစ္ဆထ = တောင့်တလင့်ဆို မေးလို ကြကုန်၏။ ဗာဝရိသစ = သင်တို့ဆရာ ဗာဝရိပုဏ္ဏား၏ ဌင်း။ တုယှံ ဝါ = အဓိဂတမည်တွင် သင်လုလင်၏ဌင်း။ သဗ္ဗေသံ = ခပ်သိမ်းဥဿုံ အလုံးစုံသော သင်တို့ဆရာ တပည့် တစုတို့၏။ သဗ္ဘသံသယံ = အလုံးစုံရှိသမျှ ယုံမှားသံသယကို။ ကတာဝကာသာ = ငါဘုရားတို့ သနားသမှ အခွင့်ပြုအပ်သော သင်တို့သည်။ ပုစ္ဆဿု = အားမနာ တမ်း ဉာဏ်ထောက်လှမ်း၍ မေးမြန်းကြကုန်လော—

ဟု သဗ္ဗညုပဝါရဏာ=မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ ဖိတ်ကြားခြင်းဖြင့် ဖိတ်ကြားမိန့်ဆိုတော်မူလေ၏။

ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ပြဿနာမေးလျှောက်ရန် ဖိတ်ကြားခွင့်ပြုတော်မူအပ်လေလျှင် ထိုရသေ့တို့သည် ရပ်တည်နေရာမှ အားလုံးထိုင်ကြ၍ လက်အုပ်ကိုယ်စီ မြှောက်ချီကြလျက် အဖိတလုလင်က အစဦးစွာ ပြဿနာမေးလျှောက်လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း မေးအပ်သော ပြဿနာကို အရဟတ္တဖိုလ်အထွတ်တင်၍ ဖြေကြားတော်မူလေသည်။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ အဖိတလုလင်သည် တပည့်ပေါင်း တထောင်တို့နှင့် တကွ အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်လေ၏။ ထောင်ပေါင်းများစွာ အခြား တရားနာပရိသတ်တို့သည်လည်း မဂ်ဖိုလ်သို့ဆိုက်ရောက်ကြလေ၏။ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် အရှင်အဖိတနှင့်တကွ တပည့်တထောင်တို့သည် ဟိတိကွေရဟန်းအဖြစ်ကို ရရှိကြကာ ရသေ့အသွင်ပျောက်၍ အဝါခြောက်ဆယ်ရသော မတော်ရကြီးများကဲ့သို့ ဣဒ္ဓိမယ ပရိကွေရာတို့ ကိုယ်မှာဆင်ယင်ပြီးဖြစ်ကြလျက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရှိသေစွာ လက်အုပ်ချီမိုး ရှိခိုး၍ ထိုင်နေကြကုန်၏။ (ကြင်းသော တပည့်ကြီးတို့ မြတ်စွာဘုရားကို ပြဿနာ မေးလျှောက်ရာ၌လည်း ဤနည်းအတူပင်တည်း။ ပြဿနာမေးလျှောက်ပုံ, မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဖြေဆိုပုံတို့ကို သုတ္တနိပါတ ပိဋကတ်မြန်မာပြန် "ခုမြန် ၁၊စာမျက်နှာ ၄၁၀-မှစ၍" အစဉ်အတိုင်း ကြည့်ရှု မှတ်ယူကုန်ရာ၏၊ ဤကျမ်းဦးကား အရှင်မောဃရာဇမထေရ်အကြောင်းနှင့်ဗာဝရီဆရာကြီး၏နောက်ပိုင်းဒေါ်ကြောင်းကိုသာ သိသာရုံ ဖော်ပြပါအုံ)—

အဖိတလုလင် ပဌမရှေးဦးစွာ ပြဿနာမေးလျှောက်ပြီးနောက် ရှေးဖော်ပြရာပါ တပည့်ကြီးလုလင်တို့သည် အစဉ်အတိုင်း မိမိတို့အလိုရှိရာ ပြဿနာတို့ကို မေးလျှောက်ကြလေသည်။ မေးတိုင်းမေးတိုင်းသော ပြဿနာတို့ကို မြတ်စွာဘုရားသည် ရှင်းလင်းဖြေဆိုကာ တရားဟောတော်မူလေသည်။အမေး, အဖြေ တရပ် တရပ် ပြီးဆုံးသောအခါ ပြဿနာရှင်တပည့်ကြီးနှင့်

တက္ခ အန္တေဝါသိကတပည့် တထောင် တထောင်တို့ ရဟန္တာ ဖြစ်ကြကာ ဟိတိက္ခုရဟန်းအဖြစ်ကို ခံယူရရှိကြလေသည်။

အထူးအားဖြင့် ထိုတပည့်ကြီး တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့တွင် မောဃရာဇလုလင်ကား "ငါသည် ထိုသူအားလုံးတို့ထက် အထူးသဖြင့် ပညာရှိသူ ဖြစ်၏"ဟု မာနခက်ထန်သူ ဖြစ်လေသည်။ မောဃရာဇလုလင်၏စိတ်၌ "ဤအဇိတလုလင်သည် တပည့်ကြီးအားလုံးတို့အနက် အကြီးဆုံးဖြစ်သည်၊ ငါသည် သူ၏ အလျင်ပြဿနာမေးလျှောက်ရန် မသင့်လျော်ချေ"ဟု အကြံဖြစ်ရှိကာ အဇိတလုလင်၏အပေါ် ရှက်နှိုးသဖြင့် အလျင် လက်ဦးပြဿနာ မမေးသေးပဲ ထိုအဇိတလုလင် မေးပြီးသော်အခါ ဒုတိယတပည့်ကြီးအနေဖြင့် မောဃရာဇလုလင်က မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုပြဿနာ မေးလျှောက်လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် "မောဃရာဇလုလင်ကား မာန်မှာနခက်ထန်သူ ဖြစ်၏၊ သူ၏ ဉာဏ်ပညာသည် မရင့်ကျက်သေး၊ သူ၏မာနကို တားမြစ်မှ သင့်မည်"ဟု ဆင်ခြင်တော်မူကာ "မောဃရာဇ....သင်ဆိုင်းငံ့ဦး၊အခြားသူများ ပြဿနာကို မေးကြကုန်စေဦး"ဟု ဟန့်တားစကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။ မောဃ-ရာဇလုလင်သည် မြတ်စွာဘုရားက ဟန့်တားအပ်သည် ရှိသော် "ငါ့သည် ဤမျှကာလကြာမြင့်အောင် ငါ့ထက် ပညာရှိသောသူ မည်သည် မရှိဟု အောက်မေ့ကာ လှည့်လည်နေထိုင်ခဲ့၏၊ ဘုရား-ရှင်တို့မည်သည်လည်း မသိပဲ မိန့်ဆိုတော်မမူကြကုန်၊ မြတ်စွာ-ဘုရားသည် ကေန့်ပင် ငါ၏မေးလျှောက်ခြင်းခံ အပြစ်တစုံတရာ မြင်တော်မူသည် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်"ဟု ကြံစည်ကာ ဆိတ်ဆိတ်နေ-လေ၏။

မောဃရာဇလုလင်သည် ၁-အဇိတ, ၂-တိဿမေတ္တေယျ, ၃-ပုဏ္ဏက, ၄-မေတ္တဂူ, ၅-ခေါတက, ၆-ဥပသီဝ, ၇-နန္ဒ, ၈-ဟေမက-လုလင်တို့ မေးပြီးသောအခါ မမေးပဲမနေနိုင်ပြန်သဖြင့် တဖန် မေးလျှောက်ပြန်လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း မောဃ-ရာဇလုလင်၏ ဦးခြေမရင့်ကျက်သေးသဖြင့် ရှေးနည်းအတိုင်း ဟန့်

တားတော်မူလေ၏။ မောဃရာဇလုလင်လည်း ဆိတ်ဆိတ်ပင်နေပြန်၍ ၉-တောဒေယျလုလင်, ၁၀-ကပ္ပလုလင်, ၁၁-ဇတုကဏ္ဏီလုလင်, ၁၂-ဘဒ္ဒါဝုဓလုလင်, ၁၃-ဥဒယလုလင်, ၁၄-ပေါသာလလုလင်တို့ ပြဿနာမေးလျှောက်ပြီးကြသောအခါ "ငါသည် ဘယ်နည်းနှင့်မျှ သံဃနဝက=သံဃနော=သံဃာအငယ်ဆုံး အဖြစ်မခံနိုင်" ဟု ကြီးစည်အောက်မေ့ကာ တဆယ့်ငါးယောက်မြောက် ပြဿနာရှင်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မေးလျှောက်လေ၏။ ဤအကြိမ်ခဏကား မောဃရာဇလုလင်၏ ဇူနေ့မှာ ရင့်ကျက်ပြီးဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း မောဃရာဇလုလင်၏ အမေးကို ဖြေကြားတော်မူလေသည်။ မေးဖြေကြပုံမှာ—

(မောဃရာဇ) ဒ္ဒါဟံ သက္ကံ အပုစ္ဆိသံ၊
နု မေ ဗျာကာသိ စက္ခုမာ။
ယာဝတတိယဉ္စ ဒေဝိသိ၊
ဗျာကရောတီတိ မေ သုတံ။

အဟံ = မောဃရာဇ နာမတွင်ခေါ် တပည့်တော်သည်။ သက္ကံ–သာကီဝင်မင်းသား မြတ်စွာဘုရားကို။ ဒ္ဒေ ဝါရေ = အဓိတလုလင် မေးပြီးစက တကြိမ်, ဟေမကလုလင် မေးပြီးစက တကြိမ် = ဤသို့ နှစ်ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်။ အပုစ္ဆိသံ = ပြဿနာနက်လေး သိလိုရေးဖြင့် မေးလျှောက်ခဲ့ပါပြီ။ စက္ခုမာ = စက္ခု ၅-မျိုး စိုးမိုးပိုင်သလောကထွတ်ထား မြတ်ဘုရားသည်။ မေ = အကျွန်ုပ်အား။ နု ဗျာကာသိ–မြစ်ပယ်ဟန့်တား ဖြေကြားတော်မမူခဲ့ချေ။ ဒေဝိသိ = ဝိသုဒ္ဓိနတ် ဘုရားမြတ်မည်သည်။ ယာဝတတိယံ = သုံးကြိမ်တိုင်အောင်။ ပုဋ္ဌော စ = သိလိုရေးဖြင့် မေးလျှောက်အပ်လျှင်မူ ဗျာကရောတိ = ကရုဏာရှေထား ဖြေကြားတော်မူ၏။ ဣတိ = ဤသို့။ မေ = မောဃရာဇတွင်ခေါ် တပည့်တော်သည်။ သုတံ=ဂေါဓာဝရီမြစ်ကမ်းခွ နေစဉ်ကပင် ကြားအပ်ဘူးပါပြီ။

အယံ လောကော ပရော လောကော၊
ဗြဟ္မလောကော သဒေဝကော။
ဒိဋ္ဌိ တေ နာဘိဇာနာတိ၊
ဂေါတမသ္မ ယသ္သသိနော။

အယံ လောကော=ပစ္စုပ္ပန္န ဤလူ့ပြည်လောကသည်ဌာန်း။ ပရော လောကော=လူမှတပါး အခြားကြွင်းကျန်သော လောကသည်ဌာန်း။ သဒေဝကော = ဗြဟ္မာကို ချန်လှပ်၍ ဥပပတ္တိနတ် သမ္မုတိနတ်နှင့် တကွသော။ ဗြဟ္မ-လောကော = ဗြဟ္မာလောကသည်ဌာန်း (လူရောနတ်ပါ ဗြဟ္မာမကြွင်း သတ္တဝါခပင်းကို ဆိုလိုသည်)။ ဂေါတမသ္မ = ဂေါတမအနွယ် ဖြစ်တော်မူသော။ ယသ္သသိနော = မျှားသောအခြိုအရံ အကျော်အစောရှိတော်မူသော။ တေ = ရှင်ပင်ဘုရား၏။ ဒိဋ္ဌိ = အယူကို။ နာဘိဇာနာတိ = မသိကေန် မှန်လှပါ၏။

"ဧဝံ အဘိက္ကန္တဒဿာဝိ၊ အတ္ထိ ပဗ္ဗေန အာဂမံ။
ကထံ လောကံ အဝေက္ခန္တံ၊ မစ္စုရာဇာ န ပဿတိ။

ဧဝံ = ဤသို့။ အဘိက္ကန္တဒဿာဝိ = နှစ်လိုဖွယ်အပ်မြတ်သောအသိအမြင်ရှိတော်မူသော၊ (ဝါ) သတ္တလောက၏ အာသယ, အဓိမုတ္တိ ဂတိ, ပရာယဏ-စသည်ကုန်စင်ထိုးထွင်း သိမြင်တော်မူနိုင်သော မြတ်စွာဘုရားအထံတော်သို့။ ပဗ္ဗေန = အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာဖြင့်။ အတ္ထိ = အလိုရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဝါ) ပဗ္ဗေန အတ္ထိ = ပြဿနာ နက်လေးမေးလျှောက်လိုသည်ဖြစ်၍။ အာဂမံ = ရှေ့ဝါးတော်အောက် တပည့်တော်လာရောက်ခဲ့ပါပြီ။ လောကံ = သက်ရှိ,သက်မဲ့ ပြိုပြိုကုန်စင် သမ်ိုရလောကကို။ တထံ = အဘယ်သို့ အဘယ်ပုံ။ အဝေက္ခန္တံ = စေ့စေ့ငုငု ဉာဏ်စက္ခုဖြင့် ရှုကြည့်သောသူကို။ မစ္စုရာဇာ = မစ္စုခေါ်လျှင်းရှင်သေမင်းသည်။ န ပဿတိ = မမြင်နိုင်ပါသနည်း (သက်ရှိ, သက်မဲ့ သမ်ိုရလောက တရားအစုကို အဘယ်

သို့ရှိသောသူသည် အရဟတ္တမဂ်, အရဟတ္တဖိုလ် ပေါက်ရောက်သ ဖြင့် သေခြင်းတရားမှ လွတ်မြောက်နိုင်ပါသနည်း = သေခြင်းတရားမှ လွတ်မြောက်အောင် သမ်ါရလောကကို အဘယ်သို့ ရှုရပါမည်နည်း-ဟု မေးလိုရင်းဖြစ်သည်)။

ဤသို့ မောဃရာဇလုလင်က ၃-၈ါထာတို့ဖြင့် အကျိုး, အကြောင်း ဖော်ပြ ချီးမွမ်း၍ နောက်ဆုံး ၈ါထာ နောက်ထက်ဝက်ဖြင့် ပြဿနာမေးလျှောက်အပ်လေသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်—

သုညတော လောကံ အဝေက္ခသု၊
မောဃရာဇ သဒါ သတော။
အတ္တာနုဒိဋ္ဌိ ဥဟစ္စ၊
ဧवံ မစ္စုတရော သိယာ။
ဧवံ လောကံ အဝေက္ခန္တံ၊
မစ္စုရာဇာ နပဿတိ။

မောဃရာဇ = ချစ်သား မောဃရာဇ်....။ တွံ = သင် ချစ်သားသည်။ သဒါ = နေ့ရောညဉ့်ပါ အခါမပ်သိမ်း။ သတော = ဒအာက်မေ့မှ = သတိ လင်းလင်းရှိလျက်။ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိ = ခန္ဓာငါးဝ တရားမျှဝယ် အတ္တ = လိပ်ပြာ ငါဟုမှတ်စွဲ အယူလွဲကို။ ဥဟစ္စ = ပညာထိန်းချုပ် စွန့်ပယ်နတ်၍။ လောကံ = သက်ရှိ, သက်မဲ့ ပြုပြုကုန်စင် သမ်ါရလောကကို။ သုညတော = အလိုသို့ မလိုက်ပါ သမ်ါရ သက်သက်မျှ သုညတရား - ပါတကား ဟူ၍။ အဝေက္ခသု = စေ့စေ့ငုငု ဉာဏ်စက္ခုဖြင့် ရှုကြည့်လေလော့။ ဧवံ = ဤသို့ ရှုကြည့်သည်ရှိသော်။ မစ္စုတရော = သေခြင်းတရားကို လွန်မြောက်သည်။သိယာ = ဖြစ်ရာ၏။ ဧवံ=ဤသို့ဤပုံ။ လောကံ = သက်ရှိ,သက်မဲ့ ပြုပြုကုန်စင် သမ်ါရလောကကို။ အဝေက္ခန္တံ = စေ့စေ့ငုငု ဉာဏ်စက္ခုဖြင့် ရှုကြည့်သောသူကို။ မစ္စုရာဇာ = မစ္စုမည်လျှင်း ရှင်သေမင်းသည်။ နပဿတိ = မမြင်နိုင်—

ဟူသော ၅၂ တရားဒေသနာ အဖြေဂါထာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။

(အတ္တဒိဋ္ဌိ=သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ခွါ၍ သခါရတရားအစုကို အနတ္တ-ဟူ၍ သုညဟူ၍ ရှုရမည်၊ ထိုသို့ရှုဖန်မျှားလျှင် သေခြင်းတရားကို လွန်မြောက်၏-ဟု ဆိုလိုသည်။ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်လျှင် သေခြင်းတရားကို လွန်မြောက်သောကြောင့် "သေခြင်းတရားကို လွန်မြောက်၏"ဟု ဟောဆိုသဖြင့် "အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၏"ဟု ဟောဆိုခြင်းကိစ္စ ပြီးသည်၊ ထို့ကြောင့် ယခု မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်သော တရားဂါထာသည် အရဟတ္တဖိုလ်အထွတ်တပ်သော တရားဂါထာ ဖြစ်လေသည်)။

ဤသို့ အရဟတ္တဖိုလ်အထွတ်တပ်လျက် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်သော တရားဂါထာ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသော အခါ မောဃရာဇလုလင်သည်လည်း ရှေးတပည့်ကြီးများနည်းတူ မိမိ၏ အန္တေဝါသိက တပည့်ပေါင်း တထောင်နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရောက်၍ ဟိတိကွ၊ ရဟန်းအဖြစ်ကို ခံယူရရှိလေ၏။ ထောင်ပေါင်းများစွာ တရားနာပရိသတ်တို့သည်လည်း မဂ်,ဖိုလ် အကျွတ်တရားကို ရရှိကြကုန်၏။

(ဂ)တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

ဤ မောဃရာဇရဟန္တာမထေရ်မြတ်သည် ထိုသို့ ဟိတိကွ၊ ရဟန်းအဖြစ်ကို ရရှိသောအချိန်မှစ၍ (၁) ဝတ္ထုလူခ = အဝတ်အထည်အမျိုးအစားအားဖြင့် ကြမ်းတမ်းညံ့ဖျင်း၍ (၂) သုတ္တလူခ = သက်နံးချုပ်သော ချည်အနေအားဖြင့်လည်း ကြမ်းတမ်းခေါင်းပါးညံ့ဖျင်းလျက် (၃) ရဇနလူခ = ဆိုးရည်အနေအားဖြင့်လည်း အပ်စပ်သည်ဟု ဆိုရုံ ကြမ်းတမ်းခေါင်းပါးညံ့ဖျင်းသည့် ဆိုးရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သည့် သက်နံးကိုသာ ဝတ်ရုံသုံးဆောင်တော်မူလေ့ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်တချိန်ဝယ် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ နေတော်မူလျက် မထေရ်မြတ်တို့ကို အစဉ်အတိုင်း ဗောဒဂ်ရာထူး = ဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် အရှင်မောဃရာဇမထေရ်မြတ်ကို—

"တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမသာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ လူခစိ-ဝရဝရာနံ ယဒိဒံ မောฆရာဇာ=ရဟန်းတို့....သုံးမျိုးသော အခြင်းအရာဖြင့် ခေါင်းပါးညှံ့ဖျင်းသောသက်နှံ့ကို ဆင်မြန်းဝတ်ရုံသုံးဆောင်လေ့ရှိကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် မောฆရာဇရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏"—

ဟု ချီးကျူး မိန့်မြွက် တော်မူကာ "လူစိဝရဝရ = ခေါင်းပါးညှံ့ဖျင်းသောသက်နှံ့ကို ဆင်မြန်းဝတ်ရုံ သုံးဆောင်သော အရာ" ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူးခ့ဏ် ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်မောฆရာဇမထေရ်အကြောင်းတည်း။

နောက်ဆက်တွဲ

ဗာဝရီဆရာကြီးအကြောင်း

ဗာဝရီဆရာကြီး၏ တပည့်ကြီး တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့အနက် အဇိတလုလင်အစ် မောฆရာဇလုလင်တိုင်အောင်သော တပည့်ကြီး တကျိပ်ငါးယောက်တို့ ပြဿနာမေးလျှောက်ကြ၍ မိမိတို့၏ အန္တေဝါသိက=အနီးနေတပည့်ပေါင်း တထောင်စီနှင့် တကွ အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရောက်ကြ၍ ဟိတိက္ခုရဟန်းအသီးသီး ဖြစ်ကြပြီးသောအဆုံးခ့ဏ် ထိုဗာဝရီဆရာကြီး၏တူအရင်းအသက် နှစ်ပေါင်း(၁၂၀) တရာ့နှစ်ဆယ်ရှိပြီဖြစ်သော ဝိဂိယလုလင်သည် နောက်ဆုံးတကျိပ်ခြောက်ယောက်မြောက် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို—

ဇိဏ္ဏောဟမသ္မိ အဗလော ဝိတဝဏ္ဏော၊
နေတ္ထာ နု သုဒ္ဓါ သဝနံ နု ဗာသု။
မာဟံ နသံ မောမုဟော အန္ဓရာဝ၊
အာစိက္ခ ဓမ္မံ ယမဟံ ဝိဇညံ။
ဇာတိဇရာယ ဗုဓ ဝိပ္ပဟာနံ။

ဘန္တေ = သုံးလောက ထွတ်ထား မြတ်စွာဘုရား...။ အဟံ = ဝိဏိယတွင်ခေါ် တပည့်တော်သည်။ ဇိဏ္ဏော = အရွယ်ယိုယွင်း အိုမင်းသူသည်။ အဗလော = ဇရာဖိစီး အားနည်းသူသည်။ ဝိတဝယ္ဟော=ငယ်ကရုပ်ဆင်းကင်း ပျောက်ပြီးသူသည်။ အသ္မိ = ဖြစ်ပါ၏။ မေ = တပည့် တော်၏။နေတ္တာ = မျက်စိတို့သည်။နသုဒ္ဓါ = မှုန်မှုန်ရိုရို မကြည်ကြတော့ပါကုန်။သဝနံ = နားသည်။ နဖာသု = ထိုင်းမှိုင်းဘိတောင်း ကောင်းကောင်းမကြားရတော့ပါ။ အဟံ = တပည့်တော်သည်။ အန္ဓရာဝ = အရှင်ဘုရား ဟောမိန့်ကြားသည့် တရားတော်ကို မျက်မှောက်ပြုရမိ အကြားဌာသာလျှင်။ မောမုဟော = အဝိဇ္ဇာလွှမ်းထွေ တွေဝေသူ ဖြစ်လျက်။ မာ နသံ = ကိုယ်ခန္ဓာ ပြုန်းတီး မပျက်စီးပါရစေနှင့်ဘုရား။ ဇုဓ-ဇုဓဝ = ဓမ္မရာဇာသနင်း ၌အရှင်ဘုရား၏ ခြေတော်ရင်းဌာပင်။ အဟံ = တပည့် တော်သည်။ ဇာတိဇရာယ=ပဋိသန္ဓေနေခြင်း,အိုခြင်းကို။ ဝိပ္ပဟာနံ = ပယ်စွန့်နိုင်ကြောင်းဖြစ်သော။ ယံ ဓမ္မံ = နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကြင်တရားကောင်းကို။ ဝိဇည်ံ = သိနိုင်ရာပါ၏။ တံ ဓမ္မံ = ထိုနိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားကောင်းကို။ အာစိက္ခ = ကရုဏာရှေထား ဟော ကြားတော်မူပါဘုရား—

ဤသို့ တောင်းပန် လျှောက်ထားလေ၏။ ဝိဏိယလုလင်ကား ကိုယ်ခန္ဓာ ငြိုကပ် တွယ်တာသူဖြစ်သောကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်ရေး ဤမျှ လောက် ဦးစားပေးကာ လျှောက်ထားနေလေသည်၊ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုဝိဏိယလုလင်၏ ကိုယ်ခန္ဓာ၌(အထူးသဖြင့် ရုပ်တရား၌) တွယ်တာတပ်စွဲမှုကို ပယ်ဖျောက်ရန်—

ဒိသ္မာနု ရူပေသု ဝိဟညမာနေ၊
ရူပဉ္စ ရူပေသု ဇနာ ပမတ္တာ။
တသ္မာ တုဝံ ဝိဏိယ အပ္ပမတ္တော၊
ဇဟသု ရူပံ အပုနဗ္ဘဝါယ။

ပိဂိယ=ချစ်သားပိဂိယ....။ ပမတ္တာ=သတိယွင်းပေါ့ မေ့လျော့ကုန်သော။ ဇနာ = သတ္တဝါထိုထို လူမိုလ်မိုလ်တို့ကို။ ရူပေသု = သင်နှစ်သက်ခြား ရုပ်တရားတို့ကြောင့်။ ရုပ္ပန္တိ = ကိုးဆယ့်ခြောက်ဖြာ ဘေးရောဂါတို့ ကျင်နာခံခက် ရုပ်ဆင်းပျက်အောင် နှိပ်စက်အပ်ကုန်၏။ တသ္မာ= ထိုကြောင့်။ တုဝံ=သင်ချစ်သားသည်။ တေ စ = ထိုရုပ် ရှိသောကြောင့် ရောဂါမှောင့်သဖြင့် တကြောင့်ကြကြ ဆင်းရဲရသည့် များလှတိတောင်း မေ့လျော့သူ လူအပေါင်းတို့ကိုဂုင်း။ ရူပေသု=ရုပ်တရားတို့ကြောင့်။ ဒိ-ဟညမာနေ=သုံးဆယ့်နှစ်ဖြာ ကံကြမ္မာ·အစရှိသည်တို့ဖြင့် မချိအောင် နှိပ်စက်အပ်၍ တလျှပ်လျှပ်ဟိန်းဟဲ ဆင်းရဲကြသူ လူအပေါင်းတို့ကိုဂုင်း။ ဒိသ္မာန = မျက်ဝါးထင်ထင် သင်ချစ်သား တွေ့မြင်ပြီးဖြစ်ရကား၊ (ဝါ) တွေ့မြင်ပြီးဖြစ်သောကြောင့်။ အပ္ပမတ္တော = အပ္ပမာဒတရား လက်ကိုင်ထားလျက်။ အပုနဗ္ဘဝါယ=တဖန် ဘဝသစ် မဖြစ်ရန် အလို့ငှါ။ ရူပံ = ရုပ်တရားကို၊ (ဝါ) ရုပ်၌တွယ်တာသည့် တဏှာလောဘတရားကို။ ဇဟာသု = အနုသယအမြစ် မကျန် တွန်းလှန်ပယ်စွန့်လေလော့—

ဤဂါထာကို ဟောကြားတော်မူလေသည်။ ။(ဤ၌ အရဟတ္တ-ဖိုလ်ရောက်လျှင် တဖန် ဘဝသစ်၌ မဖြစ်သောကြောင့် "အပုနဗ္ဘ-ဝါယ = တဖန် ဘဝသစ်မဖြစ်ရန်အလို့ငှါ"ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် ပင် မြတ်စွာဘုရားသည် အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင်သော အကျင့်ပဋိပတ်ကို ဟောတော်မူလိုက်လေသည်)။ ဤသို့ မြတ်စွာဘုရား ရှင်က အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင် ဟောကြားအပ်သည့် ပဋိပတ်ကို ကြားနာရသော်လည်း ပိဂိယလုလင်သည် အိုမင်းအားနွဲ့သူ ဖြစ်သောကြောင့် မဂ်ဖိုလ်တရားတူးကို မရနိုင်ရှာသေးဘဲ တဖန် ထပ်၍—

ဒိသာ စတသော ဝိဒိသာ စတသော၊
ဥဒ္ဓံ အဓော ဒသ ဒိသာ ဣမာယော။
နု တုယ္ဟံ အဒိဋ္ဌံ အသုတံ အမုတံ၊
အထော အဝိညာတံ ကိဉ္စနမတ္ထိ လောကေ။
အာစိက္ခ ဓမ္မံ ယမဟံ ဝိဇညံ၊
ဇာတိဇရာယ ဣဓ ဝိပ္ပဟာနံ။

ဘန္တေ = သိုးလောက်ထွတ်ထား မြတ်စွာဘုရား…။ လောကေ = ယခုနေကြ လူ့လောကဌ။ စတသော ဒိသာ = တူရွှခေါ်အပ် အရပ်လေးမျက်နှာတို့ဝင်း။ စတသော ဝိဒိသာ=အထောင့်ခေါ်အပ် အရပ်လေးပါးတို့ဝင်း။ ဥဒ္ဓံ = အထက်အရပ်ဝင်း။ အဓော=အောက်အရပ်ဝင်း။ ဣမာယော ဒသ ဒိသာ=အရပ်မျက်နှာ ဤဆယ်ဖြာတို့ဌ။ တုယ္ဟံ = အရှင်ဘုရားသည်။ အဒိဋ္ဌံ = မမြင်အပ်သော။ အသုတံ = မကြားအပ်သော။ အမုတံ = နှာ, လျှာ, ကိုယ်တို့ဖြင့် မရောက်အပ်သော။ အထော = ထိုမှတပါး။ အဝိညာတံ = စိတ်ဖြင့် မသိအပ်သော။ ကိဉ္စနံ = တစုံတခုသော တရားမျှ။ နု အတ္ထိ = မရှိကေန် မှန်လှပါသည်ဘုရား။ (တသ္မာ = ထို့ကြောင့်။ တွံ = အရှင်ဘုရားသည်)။ ဣဓ-ဣဓ၀ေ = ဓမ္မရာဇ်သနင်း ဤအရှင်ဘုရား၏ခြေရင်းဌပင်။ ဇာတိဇရာယ = ပဋိသန္ဓေနေခြင်း, အိုခြင်းကို။ ဝိပ္ပဟာနံ = ပယ်စွန့်ကြောင်းဖြစ်သော။ ယံ ဓမ္မံ = အကြင်နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားကောင်းကို။ အဟံ= တပည့်တော်သည်။ ဝိဇညံ = သိနိုင်ရာပါ၏။ တံ ဓမ္မံ = ထိုနိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားကောင်းကို။ အာစိက္ခ = ကရုဏာရှေတား ဟောကြားတော်မူပါဘုရား—

ဟု မြတ်စွာဘုရားကို ချီးမွမ်းလျက် တရားဟောရန် တောင်းပန်ပြန်လေ၏။ ထိုအခါ ဝိဓိယလုလင်အား မြတ်စွာဘုရားသည် အရဟတ္တမိုလ် တိုင်အောင်သော အကျင့်ပဋိပတ်ကို ပြတော်မူလို၍—

တဏှာဗိပန္နေ မနုဇေ ပေက္ခမာနော၊
သန္တာပဇာတေ ဇရသာ ပရေတေ။
တသ္မာ တုဝံ ဝိဂိယ အပ္ပမတ္တော၊
ဇဟာသု တဏှံ အပုနဗ္ဘဝါယ။

ဝိဂိယ = ချစ်သားဝိဂိယ....။ တဏှာဗိပန္နေ = တဏှာနှိပ်စက် လွှမ်းမိုးဖျက်ဆီးအပ်ကုန်သောကြောင့်။ သန္တာ-ပဇာတေ = ဇာတိစသည်ဖြင့် ပူပန်ခြင်း ဖြစ်ရှိ၍ နေကြကုန်သော။ ဇရသာ = အရွယ်ယိုယွင်း အိုမင်းခြင်းဖြင့်။ ပရေတေ = အတင်း အကြပ် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သော။ မနုဇေ = လူအပေါင်းတို့ကို။ ပေက္ခမာနော = မျက်ဝါး ထင်ထင် သင်ချစ်သားတွေ့မြင်ရ၏။ တသ္မာ = ထို့ကြောင့်။ တုဝံ=သင်ချစ်သားသည်။ အပ္ပမတ္တော = ကုသိုလ်တရား ဟူသည်များ၌ မခြားနေ့ည ကြိုးလုံ့လသား အပ္ပမာဒ တရား လက်ကိုင်ထားလျက်။ အပုနဗ္ဘဝါယ = တဖန် ဘဝသစ် မဖြစ်ရန်အလို့ငှါ။ တဏှံ=ကာမ, ဘဝ, ဝိဘဝဟု သုံးဝအပြား တဏှာတရားကို။ ဇဟာသု = အနုသယ အမြစ်မကျန် သမုစ္ဆေဒ ပဟာန်ဖြင့် တွန်းလှန် ပယ်စွန့် လေလော့—

ဤတရားဂါထာကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ဤသို့ အရဟတ္တဖိုလ် အထွတ်တင်၍ ဟောကြားအပ်သည့် တရားဒေသနာ ဂါထာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ အရှင်ဝိဂိယသည် အနာဂါမိဖိုလ်၌ တည်လေ၏= အနာဂါမ်အရိယာ ဖြစ်လေ၏။ ထိုအရှင်ဝိဂိယသည်ကား တရား နာစဉ် အကြားအကြား၌ "ဤသို့စဉ် ဆန်းကြယ်သော ပဋိဘာန် အသိဉာဏ်ပါရှိသည့် တရားဒေသနာကို ငါ့ဦ ရီ'တော်(= အမေ့ မောင်)ဗာဝရီဆရာကြီးသည် ကြားနာခွင့်ကို မရရှာပါတကား" ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင် အကြံဝင်၍ဝင်၍ နေ၏၊ ထိုသို့ ဦးရီးတော် အပေါ် ချစ်ခင်မှုဖြင့် စိတ်ပျံ့လွင့်နေသောကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ် သို့ မရောက်နိုင်ချေ။ သူ၏ တပည့် ရသေ့တထောင်တို့သည်ကား အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြကုန်၏ = ရဟန္တာ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ထိုသို့ အနာဂါမ်, ရဟန္တာ အရိယာများ ဖြစ်ကြပြီးနောက် ဆရာတပည့်အားလုံးပင် ဇုဒ္ဓိမယပရိကွန္ဒာတို့ကို ဆင်မြန်းကြရသည့် ဟေဘိကွ္ဂရဟန်းတို့ချည်း ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

[ကျမ်ဗာဝရီဆရာကြီး၏ တပည့်ကြီး တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့ မိမိတို့အလိုရှိရာ မေးလျှောက်ကြ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဖြေကြားအပ်သော အမေး, အဖြေ တရားဒေသနာ တစုတစုကို အဒီတသုတ္တန်-စသည်ဖြင့် တသုတ် တသုတ်ထား၍ သံဂီတိကာရကမထေရ်တို့ သံဂါယနာတင်တော်မူကြလေသည်။ ဝတ္ထုဂါထာနှင့်တကွ ထိုသုတ်ပေါင်း(၁၆) တဆယ့်ခြောက်သုတ်တို့ကို "သံသရာ၏ ထိုမှာဖက်ကမ်းဖြစ်သည့် နိဗ္ဗာန်ထုတ်ချောက် ရောက်စေကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်" "ပါရာယနသုတ္တန်"ဟု ခေါ်၏။ (ပါရ=နိဗ္ဗာန်သို့+အယန=ထုတ်ချောက်ရောက်စေနိုင်သော တရားများ-ဟု ဆိုလိုသည်။)]

ပါရာယနသုတ္တန်ကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားပြီးဆုံးသော အခါ (၁၆၀၁၆) တယောင်းခြောက်ထောင် တကျိပ်ခြောက်ယောက်သောရသေ့တို့ (ဝိဇ္ဇာယရသေ့တဦးသာ အနာဂါမ်မိုလ်သို့ ရောက်၍ ကျန်အားလုံးတို့)အရဟတ္တမိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေသည်။ ထိုမှကြွင်းသည့် နတ်, လူပေါင်း (၁၄၀၀၀၀၀၀၀) တဆယ့်လေးကုဋေတို့သည်လည်း သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင်ကျွတ်ဘမ်းဝင်ကြလေသည်။

တရားပွဲကြီး ပြီးဆုံးသောအခါ ထိုထိုအရပ်မှ လာကြသည့် တရားနာသူ လူတို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ အာနုဘော်တော်ကြောင့် မိမိတို့နေရာ ရွာ, နိုဂုံးတို့၌ ထင်ရှားဖြစ်ကြ = အလိုလိုရောက်ပြီး ဖြစ်ကြလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း (အရှင်ပိဏ္ဍိယမထေရ်ကိုထား၍) ထောင်ပေါင်းများစွာသော ရဟန်းတို့ခြံရံအပ်လျက် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

အရှင်ပိဏ္ဍိယ ဗာဝရီဆရာကြီးအား တဖန်ပြန်၍တရားဟောခြင်း

အရှင်ပိဏ္ဍိယသည်ကား မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုး၍ "မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်သည် ဦးရီးတော်ဗာဝရီအား လောကဋ္ဌ

မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူနေကြောင်း ပြောကြားရန် ဦးရိုး တော်ထံ သွားပါရစေဘုရား၊ မှန်ပါသည်—တပည့်တော်သည် ထိုဗာဝရီ ဦးရိုးတော်အား တဖန်ပြန်ခဲ့မည်ဟု ဝန်ခံအပ်ခဲ့ပါသည် ဘုရား"ဟု ခွင့်ပန်စကား လျှောက်ထားပြီးနောက် မြတ်စွာ ဘုရား၏ ခွင့်ပြုတော်မူချက်အရ ဥာဏ်ဖြင့် သွားခြင်း (=ဒုဋ္ဌိဝိဓ အတ်ညာဏ်ဖြင့် ခဏအတွင်း သွားရောက်ခြင်း)ဖြင့် ဝေါဝေဝရီ ဆိပ်ကမ်းသို့ ကြွရောက်တော်မူပြီးလျှင် ထိုနေရာမှ ခြေလျင်သွား ခြင်းဖြင့် ဗာဝရီဆရာကြီးနေရာ သခ်မ်းကျောင်းသို့ ရှေးရှုသွား တော်မူလေ၏။

ဗာဝရီဆရာကြီးသည် လာမည့်လမ်းကို မျှော်၍ ထိုင်နေစဉ် အရှင်ပိဏ္ဍိယ မထေရ်သူမြတ် ရသေ့ပရိကွာရာ အသုံးအဆောင်များ မပါရှိပဲ ရဟန်းအသွင်ဖြင့် ကြွလာလတ်သည်ကို အဝေးမှပင် မြင်၍ "လောကဌ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပြီ"ဟု ဆုံး ဖြတ်ချက် ချမှတ်လေ၏။ သခ်မ်းကျောင်းသို့ ရောက်ရှိလာသော အရှင်ပိဏ္ဍိယမထေရ်ကို "အသို့နည်း=ဘယ့်နှယ်လဲ ပိဏ္ဍိယ.... လောကဌ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပြီလား"ဟု မေး လေ၏။ အရှင်ပိဏ္ဍိယမထေရ်က "အိမ်း....ဟုတ်ပေသည် ပုဏ္ဏား.... လောကဌ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပြီ၊ ပါသာဏက စေတီကျောင်းတိုက်ဌ နေတော်မူလျက် ငါတို့အား တရားဟော တော်မူလိုက်ပြီ၊ ထိုတရားကို ငါသည် သင့်အား တဖန်ပြန်၍ ဟော ကြားပေအုံ့"ဟု မိန့်ဆိုလေလျှင် ဗာဝရီဆရာကြီးသည် တပည့် ပရိသတ် လုလင်ငါးရာတို့နှင့် ဒေဝဒတ္တ အရှင်ပိဏ္ဍိယ ကို ကြိုးစား သော ပူဇော်ခြင်းဖြင့် ပူဇော်၍ နေရာခင်းပေးလေသည်။ ထို နေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူကာ အရှင်ပိဏ္ဍိယမထေရ်သည် ဗာဝရီ ဆရာကြီးအား "ပါရာယနာနုဂီတိ" မည်သော တရားဒေသနာ ၁၅-ဂါထာတို့ကို ဟောကြားတော်မူလေသည်။ (ဂါထာပါဠိ တို့ကို ခု၁၊ သုတ္တနိပါတပါဠိ စာမျက်နှာ ၄၄၉-မှစ၍ ကြည့်ရှု လေ့ကျက်ကုန်ရာ၏၊ ဤကျမ်းဌကား မြန်မာပြန်သက်သက်ကိုသာ နားလည်လွယ်သောစကားတို့ဖြင့် ရေးသား ဖော်ပြပေအုံ့)—

(၁) အရှင်ပိဏ္ဍိယသည် ဤသို့ ဟောဆို၏—

မြတ်စွာဘုရားဟောကြားအပ်သော ပါရာယနသုတ်ကို အာဘုယူ၍ ငါဟောပေအုံ့။ ကိလေသာ အညစ်အကြေး ကင်းတော်မူသော, မြေကြီးနှင်းဆွယ် ပြန့်ကျယ်သော ပညာရှိတော်မူသော, ကာမမှ ထုတ်မြောက်တော်မူပြီးသော, ကိလေသာတော ကင်းတော်မူပြီးသော,ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် သစ္စာတိသမ္ဘောဓ ဉာဏ်, အသာဝေရဏာဉာဏ်တော်ဖြင့် သိမြင်တော်မူသည့် အတိုင်း တရားကို ဟောကြားတော်မူ၏။ထိုမြတ်စွာဘုရား သည် အာဘယ့်ကြောင့် ချုတ်လွဲသောစကားကို ပြောကြား လိမ့်မည်နည်း = မပြောကြားသည်သာတည်း။

(၂) တွေဝေမှု = မောဟတည်းဟူသော အညစ် အကြေးကိုလည်း ပယ်ပြီးသော, ထောင်လွှားမှု = မာန, သူ့ကျေးဇူးကန်းမှု= မက္ခ တရားဆိုးတို့ကိုလည်း ပယ်ပြီး သော မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့်စပ်သော တရား စကားကို ယခုအခါ သင့်အား ငါ ဟောကြားပေအုံ့။

(၃) ပုဏ္ဏား..... မြတ်စွာဘုရားသည် ကိလေသာ အမိုက်မှောင်ကို ပယ်ဖျောက်ပြီးဖြစ်၏၊ ထက်ဝန်းကျင် မြင်နိုင်သော ဉာဏ်မျက်စိ ရှိတော်မူ၏၊ လောကအဆုံးသို့ ရောက်တော်မူပြီးဖြစ်၏၊ ဘဝ အားလုံးကိုလည်း လွန် မြောက်ပြီး ဖြစ်တော်မူ၏၊ အာသဝတရားကင်းတော်မူ၏၊ ဆင်းရဲအားလုံးကို ပယ်ပြီးသူလည်း ဖြစ်၏၊ ဗုဒ္ဓ-ဟူသော အမည်မှန်လည်း ရှိတော်မူ၏၊ အိုပုဏ္ဏား....ငါသည် ထို မြတ်စွာဘုရားကို ဆည်းကပ်အပ်ခဲ့လေပြီ။

(၄) ပုဏ္ဏား....ဌက်သည် အသီးနည်းသည့် စက်ဆုပ် ဖွယ်တောကို ပယ်စွန့်ကာ အသီးများစွာရှိသော တောကို မှီလျက် နေသကဲ့သို့ ဤအတူ ငါသည် ဉာဏ်အမြင်နည်းသူ တို့ကို ပယ်စွန့်၍ ဟသ်ာသည် ရေများသောအိုင်သို့ သက်

ဆင်းမိသကဲ့သို့ ဥာဏ်ပညာရေ မျှားသည့် ဘုရားရှင် ထံမှောက် သက်ဆင်းဆိုက်ရောက်ခဲ့လေပြီ။

(၅) ပုဏ္ဏားကြီး.... ဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာတော် မပေါ်ထွန်းသေးမီ ရှေးအခါက အကြင်ဆရာတို့သည် "ဤသို့ဖြစ်ပြီ၊ ဤသို့ဖြစ်လိမ့်မည်"ဟု မိမိတို့၏ အယူဝါဒကို ငါ့အား ပြောဆိုခဲ့ကြပြီ၊ ထို ဆရာတို့ ပြောဆိုအပ်သမျှ အယူဝါဒအလုံးစုံသည် ဤသို့တဲ့, ဤလိုတဲ့ဟု တဆင့်စကား ပြောသကြားမျှသာ ဖြစ်၏၊ ထိုဝါဒအလုံးစုံသည် ကာမ ဝိတက်စသော အကုသိုလ်အကြီ သုံးမျိုးကိုသာ ပွါးစေ တတ်၏။

(၆) ပုဏ္ဏားကြီး....ဂေါတမနွယ်ဖွား ထို ငါ့ဆည်းကပ်ခဲ့ သော မြတ်စွာဘုရားသည် ပြိုင်ဖက်မပြု တဆူတည်း ဖြစ်တော်မူ၏၊ ကိလေသာအမိုက်မှောင် ကိုဖျက်ဆီးပြီးကာ နေတော်မူ၏၊ ကိုယ်တော်ရောင် တောက်ပသည့်ပြင် ဝေနေယျတို့အတွက်တာ ပညာအရောင်ကိုလည်းပြုတော် မူ၏၊ ဂေါတမနွယ်ဖွား ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပညာတံခွန်ရှိတော်မူ၏၊ မြေကြီးနှင်းဆွယ် ကျယ်ပြန့်သော ပညာရှိတော်မူ၏။

(၇) ပုဏ္ဏားကြီး....ယင်း ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ငါ့အား ကိုယ်တိုင်လည်း သိမြင်အပ်, အခါမလင့် အကျိုး လည်းပေးတတ်, တပ်မက်မှု=တဏှာ၏ ကုန်ရာလည်းဖြစ်, ဘေးရန်လည်းမရှိသည့် တရားကို ဟောတော်မူ၏၊ ယင်း ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားမှာ တစုံတရာ နှိုင်းယှဉ်ဖွယ်ရာ ဥပ မာ မရှိချေ။

(၈-၉) (ထိုအခါ ဗာဝရိဆရာကြီးက အရှင်ပိင်္ဂိယကို ဤသို့ပြောဆိုမေးမြန်းပြန်လေသည်)–ပိင်္ဂိယ....ယင်းသင့် ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် သင့်အား ကိုယ်တိုင်လည်း သိမြင်အပ်, အခါမလင့် အကျိုးလည်းပေးတတ်, တပ်မက်

မှ = တဏှာ၏ ကုန်ရာလည်းဖြစ်, ကိလေသာ ဘေးရန်လည်းမရှိသည့် တရားကို ဟောတော်မူ၏-ဆိုလျှင် ယင်းသင့်ဆရာ မြတ်စွာဘုရားမှာ တစုံတရာ နှိုင်းယှဉ်ဖွယ်ရာ ဥပမာ မရှိဘူးပ—ဆိုလျှင် ပညာတံခွန်လည်း ရှိတော်မူ, မြေကြီးနှိုင်ဆွယ် ကျယ်ပြန့်သော ပညာလည်း ရှိတော်မူသော ထိုသင့်ဆရာ မြတ်စွာဘုရားမှ သင်သည် တမုဟုတ်မျှပင် ကင်း၍ အဘယ့်ကြောင့် နေဘိသနည်း။ (သင် ချီးမွမ်းအုပ်သည့်အတိုင်း သင့်ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ကျေးဇူးဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်ပါလျှင် ထိုသို့သော ဆရာမျိုးနှင့် တမုဟုတ်မျှပင် ကင်းကွာ၍ မနေသင့်၊ ယခုမူ သင် အဘယ့်ကြောင့် ကင်းကွာ၍ နေဘိသနည်း-ဟု မိမိ၏ တူရင်းအပေါ်၌ အပြစ်တင်၍ ပြောဆိုခြင်းဖြစ်သည်)။

(၁၀-၁၁) (ထိုအခါ အရှင်ပိဂိယသည် မိမိမှာ စိတ်အားဖြင့် ဘုရားရှင်နှင့် ကင်းကွာ၍ မနေကြောင်းကို ဖော်ပြလျက် ဗာဝရီဆရာကြီးကို ဤဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း ပြန်လည်သည် ဖြေကြားတော်မူလေသည်)—ပုဏ္ဏား....ယင်း ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ငါ့အား ကိုယ်တိုင်လည်း သိမြင်အပ်, အခါမလင့် အကျိုးလည်းပေးတတ်, တပ်မက်မှု = တဏှာ၏ ကုန်ရာလည်းဖြစ်, ကိလေသာ ဘေးရန်လည်းမရှိသည့် တရားကို ဟောတော်မူ၏၊ ယင်း ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားမှာ တစုံတရာ နှိုင်းယှဉ်ဖွယ်ရာ ဥပမာလည်း မရှိချေ။ ပညာတံခွန်လည်း ရှိတော်မူ, မြေကြီးနှိုင်းဆွယ် ကျယ်ပြန့်သောပညာလည်း ရှိတော်မူသော ထို ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားမှ ငါသည် တမုဟုတ်မျှပင် ကင်းကွာ၍ မနေပါ။ (အရှင်ပိဂိယ၏ စကားမကုန်သေး)—

(၁၂) ပုဏ္ဏား....ထို ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားကို ပကတိ မံသမျက်စိဖြင့် မြင်နေရသကဲ့သို့ မမေ့မလျော့မူ၍ နေ့ရောညဉ့်ပါ စိတ်ဖြင့် ငါမြင်၍ နေပါ၏၊ ငါသည် ထို ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးလျက်သာ ညဉ့်အချိန်ကို ကုန်လွန်

စေပါ၏၊ ထို့ကြောင့်ပင် တမှတ်မျှ ကင်းမ၍နေဟု ငါ မှတ်ယူသိမြင်ပေ၏။

(၁၃) ပုဏ္ဏားကား… ငါ၏ ယုံကြည်မှု = သဒ္ဓါတရား, နှစ်သက်မှု = ပီတိတရား, သိမှု = စိတ်တရား, အောက်မေ့မှု = သတိတရား = ဤတရားများသည် ငါ၏ဆရာ ဂေါတမမြတ်စွာ အဆုံးအမ = သာသနာမှ ကင်းဝေ၍ မသွားကြကုန်။ မြေကြီ.နှင်းဆွယ် ကျယ်ပြန့်သောပညာရှိ သည့် ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရား ကြွသွားရာရာအရပ်သို့သော် လျှင် ငါသည် (စိတ်ဖြင့်) အမြတစေ ညွှတ်ကိုင်းနေသူ ဖြစ်ပေ၏။

(၁၄) ပုဏ္ဏားကား…အိုမင်း၍ အား, အစွမ်း နည်းနေ သောကြောင့်သာ ငါ၏ကိုယ်သည် ထို ငါ့ဆရာ မြတ်စွာ ဘုရားရှိရာသို့ မသွားရောက်နိုင်ပါ၊ ငါသည် စိတ်အကြီ ဟူသော သွားခြင်းဖြင့်သာ ထို ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရား ရှိရာသို့ အမြဲသွားရောက်နေပါ၏၊ မှန်၏-ငါ၏ စိတ်သည် ထို ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရား ရှိရာ အရပ်နှင့် အမြတစေ စပ်ယှဉ်၍ နေပေ၏။

(၁၅) ပုဏ္ဏားကား…ငါသည် ကာမညွှန်ထဲ လျှောင်းလဲ လျက် အမြဲဘုန်လှုပ်ကာ ဆရာတဦးတည်းဟူသော=ကျွန်း တခုမှ အခြား ဆရာတဦးတည်းဟူသော = ကျွန်းတခုသို့ ပြောင်းလဲဆည်းကပ်ကာ မျောပါခဲ့ရလေပြီ။ အိုပုဏ္ဏားကား… ထိုသို့ ပြောင်းလဲကာ မိန္ဒာအယူရေကြော မျောပါ၍ နေရာမှ ယခုအခါ ငါသည် ပါသာဏကစေတီကျောင်း တိုက်၌ သံသရာအယဉ် = ဩဃကိုလည်း လွန်မြောက် တော်မူပြီးသော,အာသဝတရားလည်း ကင်းတော်မူသော ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးတွေ့ရလေပြီ။

(ဤ ဗာဝရီဆရာကြီး တူ, ဝရီးတို့ အပြန်အလှန် ပြောဆိုကြရာ၌ အရှင်ပိုဏ်ဃမထေရ်ကလည်း မိမိမှာ အရိယာရဟန်းတော်တပါး ဖြစ်သဖြင့် ရဟန်းပီသစွာ "ဗြာဟ္မဏ=ပုဏ္ဏား…" ဟူ၍သာ ဦးရီးတော်ကို

ခေါ်ဆိုလေသည်။ ဗာဝရီဆရာကြီးကလည်း မိမိဟူ အရင်းဖြစ်၍ ရှေးကခေါ်မြဲတိုင်းပင် "ပိဂိုယ...." ဟု၍ ခေါ်ဆို ပြောနေလေသည်။ ရိုင်းပြသည်ဟု မမှတ်ယူသာ)။

မြတ်စွာဘုရား ရောင်ခြည်တော်လွှတ်၍ တရားဟောခြင်း

၍ ဖော်ပြရာပါ ၁၅-ခုမြောက် ဂါထာအဆုံး၌ အရှင်ပိဂိုယ မထေရ(နှင့်)ဦးရီးတော်ဗာဝရီဆရာကြီးတို့၏ ဇနပုဒ်များ(=သဒ္ဒါ, ဝိရိယ, သတိ, သမာဓိ, ပညာ = ၍တရား ၅-ပါးတို့) ရင့်ကျက်နေပြီကို သိတော်မူ၍ မြတ်စွာဘုရားသည် သာ၀တ္ထိပြည် ဇေတ၀နကျောင်းတိုက်တော်၌ နေတော်မူရင်းကပင် ရှေရောင်အဆင်း ၀ါ၀င်းထိန်ပြေသော ဝိတရောင်ခြည်တော်ကို (ရုပ်ရှင်ပွဲ, ဇာတ်ပွဲတို့၌ လျှပ်စစ်မီးမောင်းကြီး ထိုးပြလိုက်သကဲ့သို့) လွှတ်တော်မူလိုက်လေ၏။ အရှင်ပိဂိုယမထေရ်သည် ဦးရီးတော်ဗာဝရီဆရာကြီးအား မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို ချီးမွမ်းနေရင်းကပင် ထိုရောင်ခြည်တော်ကို ဖူးမြင်ရ၍ "ဤအရာကား အဘယ်နည်း = ဒီဟာ ဘာပါလိမ့်" ဟု ဂရုတစိုက် ကြည့်ရှုလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်မြတ်ကြီးကို မိမိ၏ရှေ့၌ မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်တော်မူနေသကဲ့သို့ ဖူးမြင်ရ၍ ဗာဝရီ ဆရာကြီးအား "ဟော မြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူပြီ" ဟု အံ့အားသင့်စွာ ပြောကြားလေ၏။

ထိုအခါ ဗာဝရီဆရာကြီးသည်လည်း နေရာမှ ထကာ လက်အုပ်မြောက်ချီ ရပ်တည်၍ နေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ရောင်ခြည်တော်ကို တိုးတက်ကာ ဖြန့်၍ ဗာဝရီဆရာကြီးအား ကိုယ်တော်ထင်ထင် ပြတော်မူလျက် တူ,ဝရီး နှစ်ဦးလုံးအားပင် သုပ္ပါယဖြစ်မည်ကို သိမြင်တော်မူကာ အရှင်ပိဂိုယမထေရ်ကိုပင် အာလုပ်ထား ခေါ်တော်မူ၍—

ယထာ အဟူ ဝက္ကလိ မုတ္တာသဒ္ဓေါ၊
ဘဒ္ဒြာဝုဓော အာဠ၀ိ ဂေါတမော စ။
ဧ၀မေ၀ တွမ္ပိ ပမုဉ္စသု သဒ္ဓံ၊
ဂမိဿသိ တွံ ပိဂိုယ မစ္စုဓေယ္ယဿ ပါရံ။

ဝိဂိယ = ချစ်သားဝိဂိယ....။ ဝဏ္ဏလိ = ဝဏ္ဏလိရဟန်းသည်ဂုဏ်း။ ဘဒ္ဒြာဝုဓော = ဗာဝရီ၏ တပည့်ကြီးများ တဆယ့်ခြောက်ပါးတွင်အဝင်အပါဘဒ္ဒြာဝုဓ ရဟန်းသည်ဂုဏ်း။ အာဠဝိဂေါ်တမော စ = အာဠဝိဖြည်သား ဂေါ်တမ ရဟန်းသည်ဂုဏ်း။ မုတ္တာသဒ္ဓေါ = ယုံကြည်မှု = သဒ္ဓါတရားကို စေလွှတ်လျက်။ မစ္စုဓေယ္ယသ ပါရံ = သေမင်းတည်ရာ သံသရာ၏ တဖက်ကမ်း နိဗ္ဗာန်နန်းသို့။ ဂစ္ဆတိ ယထာ = အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရောက်သကဲ့သို့။ ဧဝံ-မေဝ = ဤအတူပင်လျှင်။ တွမ္ပိ = သင်ချစ်သားသည်လည်း။ သဒ္ဓံ = ယုံကြည်မှု = သဒ္ဓါတရားကို။ ပမုဉ္စသု = နိဗ္ဗာန်သို့ ဦးညွှတ် စေလွှတ်လေလော့။ ဧဝံ = ဤသို့ စေလွှတ်သည်ရှိသော်။ ဝိပဿနံ အာရဘိတ္ဝာ = ဝိပဿနာတရား အားထုတ်၍။ တွံ = သင်ချစ်သားသည်။ မစ္စုဓေ-ယျသ = သေမင်းတည်ရာ သံသရာ၏။ ပါရံ = ဟိုမှာဖက်ကမ်း နိဗ္ဗာန်နန်းသို့။ ဂမိဿသိ=ပဋိဘာန အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရောက်ရလိမ့်သတည်း—

ဤတရားဒေသနာ ဂါထာကို ဟောတော်မူလေ၏။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ အရှင်ဝိဂိယမထေရ်သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်၍ ဗာဝရီဆရာကြီးသည် အနာဂါမိဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏။ ဗာဝရီဆရာကြီး၏ တပည့်လုလင်ငါးရာတို့သည်ကား သော်တာပန်အရိယာတို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

ယခုအခါ အရှင်ဝိဂိယသည် မိမိ၏ သဒ္ဓါကြည်ညိုမှုကို အထင်အရှား ပြောကြားထုတ်ဖော်လိုသောကြောင့် ဤဆိုလတ္တံ့သော သုံးဂါထာတို့ကို ရွတ်ဆိုလေ၏—

သေ ဘိယ္ယော ပသိဒါမိ၊
သုတ္ဝာန မုနိနော ဝစော။
ဝိဝဋ္ဋဆဒေါ သမ္မုဒ္ဓေါ၊
အဒိလော ပဋိဘာနဝါ။ (၁)

အဓိဒေဝေ အဘိညာယ၊
သမ္ဘံ ဝေဒိ ဝရောဝရံ။
ပဏ္ဍာနန္တကရော သတ္ထာ၊
ကဒ္ဒိနံ ပဋိဇာနတံ။ (၂)

ဘဂ္ဂေ = မြတ်စွာဘုရား....။ သေ = သော အဟံ = ဝိဂိယတွင်ခေါ် ထိုတပည့်တော်သည်။ မုနိနော = မဟာမုနိ အတုမရှိသော မြတ်စွာဘုရား၏။ ဝစော = မိန့်တော်ဟောကြား တရားစကားကို။ သုတ္ဝာန = သဒ္ဓါနားဖြင့် နာကြားရသောကြောင့်။ ဘိယျောပသိဒါမိ=ဆဆထပ်ဝိုး တိုးမြှင့်ကြည်လင် သဒ္ဓါသက်ဝင်လှပါ၏။ ဝိဝဋ္ဋဆေါ = သုံးဖါးဝဋ်မျိုး သံသရာ့အမိုးကို ဖျက်ချိုးဖွင့်လှစ်တော်မူပြီးသော။ အခိလော = ကိလေသာငြောင့်တံသင်း ကင်းတော်မူပြီးထသော။ ပဋိဘာနဝါ = ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ ပညာဉာဏ်လည်း ရှိတော်မူပေထသော။

ပဏ္ဍာနံ = အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာခပင်းတို့၏။ အန္တကရော = အဆုံးကို ပြုတော်မူတတ်သော။ ကဒ္ဒိနံ = ဝိစိကိစ္ဆာ ငြောင့်တံသင်း ယုံမှားခြင်း ရှိကြပါကုန်လျက်။ ပဋိဇာနတံ=ယုံမှားကင်းသူ ဆရာတဆူဟု အယူဖောက်ပြန် ဝန်ခံကြသူတို့၏။ သတ္ထာ = ဆရာတဆူ ဖြစ်တော်မူသော။ သမ္ဘုဒ္ဓေါ = လောကထွတ်ထား မြတ်စွာဘုရားသည်။ အဓိဒေဝေ = သမ္ဘုတိနတ် ဥပပတ္တိနတ်တို့ထက် ဥက္ကဋ္ဌကဲ့သို့ သာလွန်မြင့်မြတ် ဝိသုဒ္ဓိနတ်ဖြစ်သော အရိယာတို့ကို။ အဘိညာယ = ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိတော်မူ၍။ သမ္ဘံ ဝရောဝရံ = ဝိသုဒ္ဓိနတ်-အဖြစ်ကို ပြုတတ်သည့် အမြတ်, အယုတ်အား = နှစ်ထွေပြားသည့် တရားဥာဏ်အလုံးစုံကို။ ဝေဒိ=ပိုင်းခြားချွတ်ထင် သိမြင်တော်မူလေပြီ။

အသံဟိရံ အသံကုပ္ပံ၊
ယသ နတ္ထိ ဥပမာ ကွစိ။
အဒ္ဓါ ဂမိဿာမိ နုမေတ္ထ ကာမိ၊
ဧဝံ မံ ဓာရေဟိ အဓိမုတ္တိစိတ္တံ။

မုနိ = ခပ်သိမ်းဒသာတရားကို ပိုင်းခြားသိမြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား....။ အဟံ=ပိဂိယတွင်ခေါ် တပည့်တော်သည်။ ယသ = အကြင်နိဗ္ဗာန်တရား၏။ ကွစိ = တစုံတခုသော။ ဥပမာ = နှိုင်းယှဉ်ဖွယ်ရာ ဥပမာသည်။ နတ္ထိ = မရှိ။ အသံဟိရံ = ရွှေရှားတုန်လှုပ်ခြင်း အလျှင်းမရှိသော။ အသံကုပ္ပံ = ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်း အလျှင်းမရှိသော။ တံ = ထိုအနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်သို့။ အဒ္ဓါ ဂမိဿာမိ = မချွတ်ကေန် အမှန်ပင် ရောက်ရပါအုံ့။ ဣတ္ထ = ဤအနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်သို့ မချွတ်ဆိုက်ရောက်မှု၌။ မေ = ပိဂိယတွင်ခေါ် တပည့်တော်၏ (အဖွိုရာ)။ ကာမိ = သို့လောသို့လော တွေးတောပိုးဝါး ယုံမှားခြင်းသည်။ နု အတ္ထိ = တစိုးတစိ မရှိပါဘုရား။ မံ = ပိဂိယတွင်ခေါ် တပည့်တော်ကို။ ဧဝံ = ဤသို့ "ဧဝမေဝ တွမ္ပိ ပမုဇ္ဇသု သဒ္ဓံ"ဟု ရှင်ပင်ဘုရား မိန့်ကြားတော်မူသည့် အတိုင်း။ အဓိမုတ္တိစိတ္တံ=သဒ္ဓါတရား အဦးထား၍ သုံးပါးယာဉ်သာ လက္ခဏာဖြင့် ခေမာသိဝ နိဗ္ဗာနကို အရဟတ္တဖိုလ်ထိ စိတ်သွတ်ခြင်းရှိသူဟူ၍။ ဓာရေဟိ = စိတ်တော်စွဲယူ သိမှတ်တော်မူပါဘုရား....။

ဤကား နောက်ဆက်တွဲ ဗာဝရီဆရာကြီး အကြောင်းတည်း။

ဤတွင် (ထေရာပဒါန) အခက်း-၄၃ ပြီး၏။

ဤတွင် မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ပဋ္ဌမပိုင်း) ပြီး၏။

မဟာဝဋ္ဌဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ(ပဌမတိုင်း)

မှတ်သားဖွယ် အကွာရာစဉ်

အကွာရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အကဲ့ရဲခံရ၍ အချီးမွမ်းခံရရန် ဖြူခြင်း	၃၇၁
အကျင်းကို အကျယ်ဟောရာ၌ တောဒဂ်ထားခြင်း	၂၂၂
အကျယ်ဟောရာ၌ အရှင် ကစ္စည်း တောဒဂ်ရခြင်း	၂၂၂
အချိုးကြီးမြတ်အောင် အလျှုခံပုံ ၂-မျိုးမှတ်ဖွယ်	၂၅၂
အကြားကာလ ကောင်းမှုများ	၄၄၅
အဂ္ဂဒါန=အဦးဒါနလျှုဒါန်းပုံ	၂၀
အဂ္ဂသာဝက မထေရ် ၂-ပါး အကြောင်း	၄၄
အဂ္ဂသာဝက မထေရ် ၂-ပါး တို့၏ ရှေးဆုတောင်း	၄၄
အဂ္ဂသာဝကများ နောက်ဆုံး ဘဝ ရဟန်းပြုကြခြင်း	၅၆
အဂုံတွာရနိုကာယ်ကို အရှင်အနုရုဒ္ဓါ သို့ အပ်ခြင်း	၄၈၃
အဆိပ်ပင့် အနှံကြောင့် ဦးခေါင်းနာဖြစ်ခြင်း	၅၀၄
အဇာတသတ်မင်း သံဂါယနာ မဏ္ဍပ်ဆောက်ခြင်း	၄၇၁
အဇိတလုလင် စိတ်ဖြင့် မေးသော အချက်များ	၆၂၅
အဇိတလုလင် စိတ်ဖြင့် မေးသော ဂါထာ	၆၂၄
[အ]	
အဇုကဝတ္ထု-ဥပါလိအဆုံး အဖြတ်	၅၂၄
အညာသိကောဏ္ဍည အမည် တင်ခြင်း	၂၇
အဌကဝဂ် ၁၆-သုတ်တို့ကို သောဏ ရှုတ်ဆိုခြင်း	၂၉၆
အဌဌက=၆၄-ဒါနဆွမ်းလှူ ခြင်း	၁၁၀
အတုရိတ ဒေသစာရီဖြင့် ကပိလဝတ်သို့ ကြွခြင်း	၄၉၉
အတိုင်းအရှည်ကို ပြောမိ၍ အရပ်ပုရခြင်း	၁၈၅
အဓမ္မမထွန်းကားမီ သံဂါယနာ တင်ရန် မိန့်ကြားခြင်း	၄၆၁
အဓိဂမအပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်	၁၆၅
အဓိဋ္ဌာန်၏ အခြေပါဒနှင့် အတိညာဏ်၏ အခြေပါဒ	၃၈၈
အနွဝန်တောင် ပြဟ္မာကြီး၏ ပြဿနာ ၁၅-ချက်	၄၂၀
အန္ဓဘာရတ	၁၅၁
အနာဂင်းသောအရာ တောဒဂ် ဆုတောင်းခြင်း	၅၀၃
အနာထပိဏ်၏သို့ နောက်ဆုံး ဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၂၄၈
အနုဇာနာတု၏ အဓိပ္ပါယ် ရှင်းချက်	၆၆

အကြောင်းရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန်ကို ဟောတော်မူပုံ ရှင်းချက်	၄၁၁
အနုရုဒ္ဓါ၏ ဥဒါန်း ၃-ဂါထာ ပါဠိအနက်	၁၂၀
အနုရုဒ္ဓါ ဒိဗ္ဗစက္ခုကြောင့် မာနုစသည် ဖြစ်ရပုံ	၁၆၂
အနုရုဒ္ဓါ နတ်လှူ ပုံသုကူသက်နှိုး ရခြင်း	၁၂၃
အနုရုဒ္ဓါ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်းအကြောင်း	၁၆၀
အနောဇာမိဖုရားကြီး အမတ် ကတော်တို့နှင့် တောထွက် ခြင်း	၅၆၂
အနောမဒဿီဘုရား သရဒ ရသေ့ထံ ကြွခြင်း	၄၆
အပိုစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုး	၁၆၄
အပြစ် အထော်ငင်ပြု၍ မပေးလိုမှု မစ္ဆရိယဖြစ်ခြင်း	၁၀၇
အပြစ်မရှိသူ အပြစ်တင်ခံရလျှင် နှာကျည်းတတ်ခြင်း	၃၄၉
အဖွားအိုထက် အသက်ရှည်ရန် ဆုပေး၍ သံဝေဂရခြင်း	၂၅၅
အဘိညာဏ်ဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်ကို ခိုင်အောင်ပြုခြင်း	၉၆
အဘိဏှရဟုလောဝါဒသုတ် တရားသား လက်ဝ	၃၄၁
အဘိမမ္မာကို သံဂါယနာတင် ခြင်းနှင့် မြေလှုပ်ခြင်း	၄၀၄
အမတ်တို့ သွားရောက် စုံစမ်း ကြခြင်း	၆၀၉
အမျိုးမြတ်တေဒဂ် အရှင် ဘဒ္ဒိယရခြင်း	၁၀၀

အကြောင်းရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အံ]	
အမျိုးမြတ်၌ ဖြစ်စေသော ကောင်းမှုများ	၁၂၉
အမျှဝေ၍ ကုသိုလ်ပွါးပုံ ဟော၊ခြင်း	၁၅၆
အရဏဝိဘင်္ဂသုတ်လာ တရား ၆-ပါး မှတ်ဖွယ်	၂၅၁
အရဏဝိဟာရီဧတေဒဂ် အရှင် သုဘူတိ ရခြင်း	၂၅၀
အရဏဝိဟာရီ တေဒဂ်ရခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၂၅၀
အရဏဝိဟာရီနှင့် ဒကွိဏေယျ တေဒဂ်တို့ ရခြင်း	၂၅၀
အရဟတ္တဖိုလ်အထွတ်တပ်ဂါထာ ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းချက်	၆၃၆
အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ပိဋ္ဌကတ်သုံးပုံ တတ်ခြင်း	၂၃၅
အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဟောတော်မူပုံ ရှင်းချက်	၄၁၁
အရိယဝံသကို အလွယ်နှင့် ရကြောင်း တရားများ	၁၆၉
အရိယဝံသပဋိပဒါလေးပါး	၁၆၉
အရိယသံဃာတိုက်ခန်းကြီး တိုးချဲ့လိုခြင်း	၃၂၀
အရှပါဝစရစျာန်၌ လိမ္မာသော ဧတေဒဂ် မဟာပန္ထကထေရ် ရခြင်း	၂၄၄
အရပ်အထိုင်ကြောင့် မလခာတ် အားကြီးရခြင်း	၄၆၈
အရှင်အနုရုဒ္ဓါအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၁၄၉
အရှင်အနုရုဒ္ဓါ ဧတေဒဂ်တွဲထူး ရတော်မူခြင်း	၁၂၂

အကွေ့ရှုစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ် အကြောင်း	၁၄၈
အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၁၄၈
အရှင်အနုရုဒ္ဓါ မဟာပုရိသ ဝိတက်ဖြစ်ခြင်း	၁၆၃
အရှင်အနုရုဒ္ဓါ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း အကြောင်း	၁၆၁
အရှင်အနုရုဒ္ဓါ ရဟန္တာဖြစ်၍ ဥဒါန်းကျူးခြင်း	၁၇၀
အရှင်အာနန္ဒာအတွက် အားပေးစကားများ	၄၇၃
အရှင်အာနန္ဒာ အလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၄၄၄
အရှင်အာနန္ဒာ ဣရိယာပုထ်မှ လွတ်၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၄၇၃
အရှင်အာနန္ဒာ တေဒဂ် ၅-တန် ရတော်မူခြင်း	၄၅၆
အရှင်အာနန္ဒာ၏ သက်တော် (၁၂၀)	၄၈၅
အရှင်အာနန္ဒာကို သံဂီတိ-ကာရက ရွေးခြင်း	၄၆၃
အရှင်အာနန္ဒာ ဆုရှစ်တန် ခံယူခြင်း	၄၅၁
အရှင်အာနန္ဒာနှင့် စပ်သော သံဝေဂဂါထာ	၄၈၇
အရှင်အာနန္ဒာ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခြင်း	၄၈၅
အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်မြတ် အကြောင်း	၄၃၅
အရှင်အာနန္ဒာ ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူခြင်း	၄၅၈

အကွေ့ရှုစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရှင်အာနန္ဒာ ရဟန္တာဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာ	၄၇၄
အရှင်အာနန္ဒာ သောတာပန် တည်ခြင်း	၄၄၆
အရှင်အာနန္ဒာ သောတာပန် ဖြစ်သောတရား	၄၄၇
အရှင်ဥပသေန တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၇၃
အရှင်ဥပသေန၏ မြေဆိပ် တက်ခြင်းနှင့်စပ်၍ မွတ်ဖွယ်	၃၇၄
အရှင်ဥပသေန ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်း အကြောင်း	၃၇၄
အရှင်ဥပသေန ဝင်္ကန္တပုတ္တ မထေရ်အကြောင်း	၃၆၉
အရှင်ဥပါလိအလောင်းဗျာဒိတ် ခံရခြင်း	၅၂၂
အရှင်ဥပါလိ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၅၂၃
အရှင်ဥပါလိမထေရ်အကြောင်း	၅၂၂
အရှင်ဥရုဝေလကဿပအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၄၈၉
အရှင်ဥရုဝေလကဿပ တေဒဂ်ဘွဲ့ ရတော်မူခြင်း	၄၉၃
အရှင်ဥရုဝေလကဿပမထေရ် အကြောင်း	၄၈၈
အရှင်ကခ်ါရေဝတအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၂၆၉
အရှင်ကခ်ါရေဝတမထေရ် အကြောင်း	
အရှင်ကစ္စည်းအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၂၆၈
	၂၁၄

အကွေ့ရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရှင်ကစ္စည်း တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၂၂၂
အရှင်ကစ္စည်း မထေရ် အကြောင်း	၂၁၃
အရှင်ကာဠုဒါယီအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၄၉၅
အရှင်ကာဠုဒါယီ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၅၀၁
အရှင်ကာဠုဒါယီမထေရ် အကြောင်း	၄၉၅
အရှင်ကုဏ္ဍဓာနအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၃၄၂
အရှင်ကုဏ္ဍဓာန တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၅၂
အရှင်ကုဏ္ဍဓာနမထေရ် အကြောင်း	၃၄၆
အရှင်ကုမာရကဿပအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၄၁၂
အရှင်ကုမာရကဿပ တေဒဂ် ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၄၃၂
အရှင်ကုမာရကဿပမထေရ် အကြောင်း	၄၁၂
အရှင်ကုမာရကဿပ ရဟန္တာ ဖြစ်ခြင်း	၄၃၂
အရှင်ကောဋ္ဌိတအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၄၃၄
အရှင်ကောဋ္ဌိတ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၄၃၄
အရှင်ကောဋ္ဌိတမထေရ် အကြောင်း	၄၃၃
အရှင်ကောဏ္ဍည အရပ်တပါးခ္ဍ နေလိုသောအကြောင်း ၂-ပါး	၃၀

အကွေ့ရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရှင်ကောဏ္ဍညအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၆
အရှင်ကောဏ္ဍည၏ ဂုဏ်ပြ ဂါထာများ	၃၀
အရှင်ကောဏ္ဍည၏ ဓာတ်တော် ဌာပနာရာအရပ်	၅၃
အရှင်ကောဏ္ဍည ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာ၌ သစ်ပင်များ သီးပွင့်ခြင်း	၄၁
အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ် အကြောင်း	၂
အရှင်ခဒိရဝနိယရေဝတ အလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၂၅၄
အရှင်ခဒိရဝနိယရေဝတမထေရ် အကြောင်း	၂၅၂
အရှင်စူဠပန္ထကအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၂၂၄
အရှင်စူဠပန္ထက ရဟန္တာ ဖြစ်ခြင်း	၂၃၄
အရှင်ဒဗ္ဗ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၀၄
အရှင်ဒဗ္ဗအား သမ္ဘတိန္ဒစ်ပါး ပေးခြင်း	၃၀၂
အရှင်ဒဗ္ဗ ခုနှစ်နှစ်အရွယ် ရဟန်းပြုရခြင်း	၃၀၃
အရှင်ဒဗ္ဗ ထေရ်စဉ်ဝါစဉ် မမှား အောင် ဆွမ်းညွှန်းခြင်း	၃၀၃
အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ်အကြောင်း	၃၂၂
အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ်အလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၃၂၂
အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ်မြတ် ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်း	၃၀၆

အကွာဆုစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရှင်ဒပ္ပ သံဃာအတွက်နေရာ ခင်းပေးပုံ	၃၈၄
အရှင်နန္ဒအလောင်း ဗျာဒိတ် ခံရခြင်း	၅၃၂
အရှင်နန္ဒ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၅၄၀
အရှင်နန္ဒကအလောင်း ဗျာဒိတ် ခံရခြင်း	၅၂၇
ဘုရှင်နန္ဒက တေဒဂ် ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၅၃၁
အရှင်နန္ဒကမထေရ်အကြောင်း	၅၂၇
အရှင်နန္ဒကို နတ်သမီးပြုရခြင်း နှင့်စပ်၍ မွတ်ဖွယ်	၅၃၆
အရှင်နန္ဒမထေရ်အကြောင်း	၅၃၁
အရှင်နှစ်ပါး လမ်းခွဲတော် မူကြခြင်း	၁၃၆
အရှင်နှစ်ပါး လမ်းခွဲ၍ ပဲ့တင်ဟည်းခြင်း	၁၃၈
အရှင်ပိုးဂိယ၏ သဒ္ဓါကြည်ညို မှုပြ ဂါထာ	၆၄၉
အရှင်ပိုးဂိယ ဗာဝရီဆရာ ကြီးအား တရားဟောခြင်း	၆၄၂
အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါ၏ အလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၁၉၆
အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါ၏ မထေရ်အကြောင်း	၁၉၄
အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၃၈၉
အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၉၆
အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ နှုတ်ထွက်ကြမ်း ရခြင်းအကြောင်း	၃၉၂

အကွာဆုစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆမထေရ် အကြောင်း	၃၈၉
အရှင်ဗာကုလအလောင်း ဆေးလှူခြင်း	၅၀၂
အရှင်ဗာကုလအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၅၀၃
အရှင်ဗာကုလ၏အိုးပြဖွယ်မျှား	၅၁၃
အရှင်ဗာကုလ၏ သက်တော် (၁၆၀)	၅၁၄
အရှင်ဗာကုလ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၅၁၂
အရှင်ဗာကုလမထေရ် အကြောင်း	၅၀၁
အရှင်ဗာဟိယအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၃၉၈
အရှင်ဗာဟိယ၏ လားရာကို မေးခြင်းနှင့်စပ်၍ မွတ်ဖွယ်	၄၁၄
အရှင်ဗာဟိယကို တေဒဂ် ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးကျူးခြင်း	၄၁၆
အရှင်ဗာဟိယ ဒါရုစီရိယမထေရ် အကြောင်း	၃၉၃
အရှင်ဗာဟိယနှင့်စပ်၍ ဟော သော ဂါထာပါဠိအနုက်	၄၁၆
အရှင်ဘဒ္ဒိယအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၁၇၈
အရှင်ဘဒ္ဒိယမထေရ်အကြောင်း	၁၇၇
အရှင်မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏ အလောင်းဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၂၀၇
အရှင်မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ် အကြောင်း	၂၀၂
အရှင်မဟာကစ္စည်း၏ လျှောက်ထားချက် ၅-ပါး	၂၉၈

အကွဲရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရှင်မဟာကစ္စည်း ကုရရဃရ မြို့ကို အမှီပြု၍နေခြင်း	၂၀၈
အရှင်မဟာကစ္စည်းတံ သောဏ ရင်းနှီးစွာ ဆည်းကပ်ခြင်း	၂၀၈
အရှင်မဟာကစ္စည်း သောဏ၏ ဉာဏ်ရင့်ချိန်ကို စောင့်ခြင်း	၂၉၂
အရှင်မဟာကစ္စည်း သောဏကို ရှင်ပြုပေးခြင်း	၂၉၃
အရှင်မဟာကပ္ပိနအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၅၄
အရှင်မဟာကပ္ပိန ဗောဓင် ဘွဲ့ထူးရတော်မူခြင်း	၅၆၂
အရှင်မဟာကပ္ပိန တပည့်တို့ကိုပ တရားဟောခြင်း	၅၆၆
အရှင်မဟာကပ္ပိနမထေရ် အကြောင်း	၅၄၁
အရှင်မဟာကဿပအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၁၀၄
အရှင်မဟာကဿပ တပည့် ခံခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၁၄၁
အရှင်မဟာကဿပ၏ ရှေးဆုတောင်း	၁၀၀
အရှင်မဟာကဿပ ဗောဓင်ဘွဲ့ ရခြင်းအကြောင်း	၁၄၂
အရှင်မဟာကဿပနှင့် သြဝါဒ ၃-ပါး	၁၄၂
အရှင်မဟာကဿပ နောက်ဆုံး ဘဝ ရဟန်းပြုကြောင်း	၁၂၅
အရှင်မဟာကဿပမထေရ် အကြောင်း	၁၀၀
အရှင်မဟာကဿပ သာဓု ကောင်းကြီးပေးခြင်း	၄၂၅
[အ]	
အရှင်မဟာပန္ထကအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၂၂၄
အရှင်မောဂ္ဂလာန်အလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၅၅
အရှင်မောဂ္ဂလာန်ကို ချုံဖုတ်ပေါ် ပစ်တင်ခဲ့ခြင်း	၉၅
အရှင်မောဂ္ဂလာန် တန်ခိုးပြ၍ တရားဟောခြင်း	၉၆
အရှင်မောဂ္ဂလာန်ဓာတ်တော် ဝေဠုဝန်၌ တည်ထားခြင်း	၉၈
အရှင်မောဂ္ဂလာန် ပရိနိဗ္ဗာန် စံခြင်းအကြောင်း	၉၂
အရှင်မောဃရာဇ ဗောဓင်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၆၃၆
အရှင်မောဃရာဇမထေရ် အကြောင်း	၅၉၈
အရှင်ရဋ္ဌပါလအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၁၁၅
အရှင်ရဋ္ဌပါလ၏ ဝေယျာဝစ္စမှု ဘဝ	၁၁၆
အရှင်ရဋ္ဌပါလ ဗောဓင်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၁၄၅
အရှင်ရဋ္ဌပါလ ရဟန်းပြုခြင်း	၁၄၄
အရှင်ရာမ ဗောဓင်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၅၉၂
အရှင်ရာမ မထေရ်အကြောင်း	၅၂၂
အရှင်ရာဟုလာ, အရှင်ရဋ္ဌပါလ တို့အကြောင်း	၁၂၂
အရှင်ရာဟုလာ, အရှင်ရဋ္ဌပါလ တို့၏ ရှေးဆုတောင်း	၁၂၂
အရှင်ရာဟုလာအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၁၁၄

အကွေ့ရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရှင်ရာဟုလာ၏ ပထဝိန္ဓရ မင်းသားဘဝ	၃၃၉
အရှင်ရာဟုလာ၏ သီကွာသုံးပါး လိုလားပုံအကြောင်း	၃၄၁
အရှင်ရာဟုလာ ဇာတခင်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၄၃
အရှင်ရေဝတ၏ နောင်တော် ၃-ဦးနှင့် အမတော် ၃-ဦး	၂၅၄
အရှင်ရေဝတ ဇာတခင်ဘွဲ့ထူးခံ ရှင်းပြချက်	၂၆၃
အရှင်ရေဝတ ဇာတခင်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၂၆၃
အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ အလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၁၈၂
အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ၏ ဂုဏ် ကျေးဇူးကို ဖော်ပြခြင်း	၁၉၀
အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယနှင့် စပ်သော တရားများ	၁၀၆
အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယမထေရ် အကြောင်း	၁၀၁
အရှင်ဝက္ကလိအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၃၂၀
အရှင်ဝက္ကလိ ဇာတခင်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၂၆
အရှင်ဝက္ကလိမထေရ်အကြောင်း	၃၂၀
အရှင်ဝဂ္ဂီသအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၃၆၀
အရှင်ဝဂ္ဂီသ၏ဘုရားရှင်၌ ဂါထာ ပိုဒ်များ တင်လာကြောင်း	၃၇
အရှင်ဝဂ္ဂီသ ဇာတခင်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၆၈
[အ]	
အရှင်ဝဂ္ဂီသ ပါဠိဂါထာ စာဆို တော်ဖြစ်ကြောင်း မှတ်ဖွယ်ဘုဝ၈	
အရှင်ဝဂ္ဂီသမထေရ်အကြောင်း	၃၅၉
အရှင်သာဂတအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၅၆၈
အရှင်သာဂတ ဇာတခင်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၅၃၆
အရှင်သာဂတ နုဂါးကို ဆုံးမခြင်း	၅၆၉
အရှင်သာဂတမထေရ် အကြောင်း	၅၆၈
အရှင်သာဂတ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၅၃၆
အရှင်သာရိပုတ္တရာအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၅၂
အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ကံတော- ညွှတာ, ကတဝေဒိတာဂုဏ်	၅၃၉
အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဂုဏ် ကျေးဇူးပြု ဂါထာများ	၈၅
အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးများ	၈၄
အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ညီ ၃-ဦး နှင့် နှမ ၃-ဦး မှတ်ဖွယ်	၂၅၅
အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဓာတ်တော် စေတီတည်ခြင်း	၉၁
အရှင်သာရိပုတ္တရာ တန်ခိုး အမျိုးမျိုး ပြတော်မူခြင်း	၆၃
အရှင်သာရိပုတ္တရာ ပရိနိဗ္ဗာန် စံခြင်းအကြောင်း	
အရှင်သာရိပုတ္တရာ မွေးကျေးဇူး ဆပ်ခြင်း	၃၅
အရှင်သာရိပုတ္တရာ သွေးသွန် တော်မူခြင်း	၃၈

အကွဲရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဟောသော ပါဠိတော်ကြီးများ	၆၂
အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဟောသော သမစိတ္တသုတ္တန်	၆၄
အရှင်သီဝလိအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၃၀၆
အရှင်သီဝလိ၏ ဘုန်းတန်ခိုး	၂၆၀
အရှင်သီဝလိ တောဒက်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၁၉
အရှင်သီဝလိအား နတ်တို့အလှူ ပေးရာဌာနများ	၃၁၇
အရှင်သီဝလိမထေရ်အကြောင်း	၃၀၅
အရှင်သုဘူတိအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၂၄၇
အရှင်သုဘူတိမထေရ် အကြောင်း	၂၄၅
အရှင်သောဏ တောဒက်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၂၀၄
အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏ အလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၂၀၆
အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏမထေရ် အကြောင်း	၂၀၅
အရှင်သောဏကောဋိဝိသ အလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၂၃၂
အရှင်သောဏကောဋိဝိသ မထေရ် အကြောင်း	၂၃၂
အရှင်သောဘိတအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၅၁၉
အရှင်သောဘိတ တောဒက်ဘွဲ့ ရတော်မူခြင်း	၅၂၀
[အ]	
အရှင်သောဘိတမထေရ် အကြောင်း	၅၁၉
အလိန္ဒစိတ္တဇာတ်ကို ဟောတော်မူခြင်း	၅၁၃
အလိန္ဒစိတ္တဇာတ် ရှေနောက် နှစ်ပိုင်း၏ မှတ်ဖွယ်	၅၆၃
အလိုနည်းသူကို ကြည်ညိုတတ် ကြခြင်း	၃၆၉
အလိုနည်းသောပုဂ္ဂိုလ်နှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၁၆၄
အလိုနည်းဟန်ဆောင်၍ လူများကို လှည့်ဖြားခြင်း	၃၆၉
အလုပ်အကျွေး နာဂသမာလ ဘုရားနှင့် လမ်းခွဲခြင်း	၄၄၀
အဝတ် ၂-ထည်သာ ဝတ်၍ ၁၀-ပါးသီလဖြင့် နေခြင်း	၄၄၃
အသံသာယာတောဒက် လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယ ရခြင်း	၁၆၃
အသံသာသည့် တောဒက်အဖြစ် ဆုတောင်းခြင်း	၁၀၂
အသိတိဝင်သာဝကများ ပံ့သုကူ ချုပ်ပွဲ ပါဝင်ပုံ	၁၂၄
အသက်ငယ်သော်လည်း ထေရ ခေါ်ရခြင်းအကြောင်း	၃၀၃
အသက်၌ တွယ်တာခြင်းမရှိပဲ တရားအားထုတ်ပုံ	၃၂၀
အသညသတ်ဘဝကို ဘုရားသာ သိနိုင်ပုံ	၅၂၁
[အာ]	
အာဂန္တုရဟန်းအား ဘုရား နေရာပေးပုံ မှတ်ဖွယ်	၂၆၅

အကွေ့ရှုစဉ်	စာမျက်နှာ
[အာ]	
အာဇာနည်များ ရှေ့၌ အညစ် အကြေး မစွန့်ပို့	၅၈၈
အာဒိတ္တပရိယာယသုတ်ကို ဂယာသီသ၌ ဟောခြင်း	၄၉၂
အာနန္ဒာကိုမေး၍ ဓမ္မသံဂါ-ယနာတင်ခြင်း	၄၈၀
အာနန္ဒာ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၄၄၆
အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၄၃၅
အာနန္ဒာရသော တေဒဂ်ငါးပါး	၄၅၇
အာရုဒ္ဓဝိရိယ တေဒဂ် အရှင်သောဏ ရခြင်း	၂၈၄
အာရုဒ္ဓဝိရိယ=ထက်သန်သော ဝိရိယ တေဒဂ်ထားခြင်း	၂၈၄
အာဝဇ္ဇနီမာယာဖြင့် လှည့်ဖြား သူဟု ပြောခြင်း	၃၆၂
အာဟာရ၌ ဆင်ခြင်ပုံ ၉-ပါး, ၁၀-ပါး	၁၅၃
[ဣ]	
ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးမှ လွတ်လျက် ရဟန္တာဖြစ်သူ	၄၃၄
ဣန္ဒြေစောင့်မှု တေဒဂ် အရှင် နန္ဒ ရခြင်း	၂၅၀
ဣန္ဒြေစောင့်မှု တေဒဂ်ရခြင်းနှင့် စပ်၍ မူတ်ဖွယ်	၅၅၁
ဣန္ဒြေတို့ ဖောက်ပြန်ခြင်း မဖြစ်နိုင်ပုံအကြောင်း	၃၂၆
ဣန္ဒြေတို့ မရင့်ကျက်သေးမီ တရားမဟောသေးခြင်း	၄၀၅
[ဤ-ဥ]	
ဤခန္ဓာကိုယ် တောင်ပို့နှင့် တူပုံ ရှင်းချက်	၄၂၈
ဥသြဒက် ပီတိသုခဖြင့် ခုနစ် ရက်လုံး နေခြင်း	၁၈၃
ဥက္ကစေလသုတ်ကို ဂင်္ဂါ သောင်ပြင်၌ ဟောခြင်း	၁၀၀
ဥက္ကဋ္ဌပံသုကူ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ ကောက်ယူခြင်း	၁၂၄
ဥစ္စာကုလိက=အမျိုးအမြတ် တေဒဂ်ထားခြင်း	၁၈၀
ဥစ္စာကုလိက တေဒဂ်ဘွဲ့နှင့် စပ်၍ မူတ်ဖွယ်	၁၈၁
ဥဒ္ဒစ္စသမားများ အထင်မှား ကြခြင်း	၂၆၃
ဥဒ္ဒုမာယိက ဖားဟူရာ၌ အဓိပ္ပါယ်ရှင်းချက်	၄၂၈
ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ ရဟန်းခံပေးသည့် သိက္ခာပုဒ်များ	၃၂၁
ဥပဋ္ဌာန=အလုပ်အကျွေး ရာထူး ခံယူတောင်းခြင်း	၄၄၈
ဥပတိဿဟု ရှာ၏အမည်ဖြင့် နာမည်ပေးခြင်း	၅၆
ဥပရိဋ္ဌအရှင်မြတ် ချီးမြှောက် ရမည့်သူ ကြည့်ခြင်း	၁၅၁
ဥပရိဋ္ဌပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏ အနုမော-ဒနာ ပါဠိအနှက်	၁၅၄
ဥပသေန နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၆၉
ဥပသေန-ဝင်္ဂန္တပုတ္တမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၃၆၉
ဥပါလိကိုမေး၍ ဝိနည်းသံဂါ-ယနာတင်ခြင်း	၄၂၈

အကွာရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဉ]	
ဥပါလိဆုံးဖြတ်သောဝတ္ထု ၃-ခု	၅၂၃
ဥပါလိ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၅၂၂
ဥပါလိမထေရ်၏ရှေးဆုတောင်း	၅၂၂
ဥရုဝေလကဿပ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၄၈၉
ဥရုဝေလကဿပမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၄၈၈
ဥရုဝေလကဿပ-ဟု နေရာကို စွဲ၍ခေါ်ခြင်း	၄၉၀
ဥရုဝေလတော မွေ့လျော်ဖွယ် ရှိခြင်း	၂၃
[ဦး-ဧ-ဩ-အုံ]	
ဦးခေါင်းခွံရှင်၏ ဖြစ်ရာဘဝကို ပြောပြခြင်း	၃၆၂
ဦးစွာ စာရေးတံမဲရ တေဒဂ် အရှင်ကုဏ္ဍဓာနရခြင်း	၃၅၉
ဧကတောဥပသမ္ပန္နဘိက္ခုနီမ များ	၅၂၉
ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူကြောင်း	၆၀
ဩဝါဒပဋိဂ္ဂဟဏ ဥပသမ္ပဒါ	၁၄၃
ဩဝါဒပဋိဂ္ဂဟဏ ရဟန်းအဖြစ်ကို ပေးတော်မူခြင်း	၁၄၂
ဩဝါဒသုံးပါးနှင့်စပ်၍ရှင်းချက်	၁၄၃
အုံ့ဩဖွယ်ဖြင့် အသက်မွေးသူကို ဆုံးမခြင်း	၄၀၁
[က]	
ကထာဝတ္ထုကြောင့် အရှင် သာရိပုတ္တရာ တွေ့လိုသော အရှင်မြတ်	၂၁၁
ကထာဝတ္ထု ၁၀-ပါးမှတ်ဖွယ်	၂၀၉
ကထာဝတ္ထု ၁၀-ပါးရလွယ်သော ရဟန်းငါးရာ	၂၁၀
ကပိလဝတ်သို့ကြွရန် ကာဠုဒါယီ လျှောက်ခြင်း	၄၉၉
ကလျာဏဝါဂ္ဂရဏ တေဒဂ် အရှင်သောဏ ရခြင်း	၃၀၄
ကလျာဏဝါဂ္ဂရဏ=တရား ဟော သာယာခြင်းဌ် တေဒဂ်ရခြင်း	၃၀၅
ကံအကျိုးပေးခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၂၂၁
ကခ်ီရေဝတ တေဒဂ် ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၂၆၉
ကခ်ီရေဝတမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၂၆၈
ကခ်ီရေဝတဟု အမည်ရခြင်း အကြောင်း	၂၇၀
ကစ္စာန နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၂၁၅
ကစ္စည်းမထေရ်၏ ရှေးဆု တောင်း	၂၁၃
ကဋ္ဌဝါဟနမင်း၏ အမတ်ကြီး ဘဝ	၅၆၉
ကဋ္ဌဝါဟနမင်း ကောင်းမှုပြု၍ နတ်ရွာစံခြင်း	၆၁၀
ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးဖြစ်လာခြင်း	၆၀၁
ကမ္ဗလာနီလှုပြီး လက်ခြေ နီတွေးရန် ဆုတောင်းခြင်း	၂၇၄
ကမ္ဗဋ္ဌာန်းနှင့် လျှောက်ပတ်သော အရပ်ဌာ နေစေခြင်း	၁၆၉
ကဿပ-ညီနောင် ပုဏ္ဏားသုံးဦး	၄၉၀

အကွေ့ရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကဿပဒကာမျှား၏ အကြံမှား ကို ဖျောက်စေခြင်း	၄၉၂
ကဿပဒကာမျှား ဘုရားဌ် ယုံမှားကင်းကြခြင်း	၄၉၃
ကဿပဘုရား၏ သာသနာ နောက်ပိုင်းမှ ရဟန်း ၇-ပါး	၃၇၈
ကဿပဘုရားသာသနာမှ တရားအားထုတ်ဖက် ၅-ဦး	၃၈၀
ကဿပမြတ်စွာ စေတီတော်အား ဆီမီးလှူခြင်း	၁၅၀
ကာဋ္ဌသိလာကျောက်ဖျာ၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံမည့်အကြောင်း	၉၆
ကာဋ်၏ ကမ္မလာထည်ကို မြေ အခင်းပြုရန် လှူခြင်း	၃၀၂
ကာဋ်ဂေါဓာ သာကီဝင်မင်း သမီး၏သား ဘဒ္ဒိယတော်ရ	၁၇၇
ကာဋ်တို့၏ အိမ်အပေါ် ကောင်း ကင်မှ တရားသံ	၂၈၇
ကာဋ္ဌဒါယီအမတ်ကို စေလွှတ် ခြင်း	၄၉၈
ကာဋ္ဌဒါယီ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၄၉၅
ကာဋ္ဌဒါယီမထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၄၉၅
ကာဋ္ဌဒါယီဟု အမည်မှည့်ခြင်း	၄၉၅
ကိလေသာကင်းကွာချမ်းသာစွာ နေသော တေဒဂ်ရခြင်း	၂၅၀
ကိလေသာကင်းသူမျှား ရန်ဆိုး မရှိပုံ-မှတ်ဖွယ်	၃၃၈
ကုဏ္ဍောဒနအလောင်း၏ ဝဋ် လိုက်ဖွယ် မကောင်းမှု	၃၄၃

အကွေ့ရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကုဏ္ဍောဒန နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၅၂
ကုဏ္ဍောဒနနှင့်စပ်၍ ဟောသော ဂါထာ ပါဠိအနက်	၃၅၄
ကုဏ္ဍောဒနမထေရ်၏ ရှေးဆု တောင်း	၃၄၆
ကုဏ္ဍောဒနဟု အမည်တွင်ရခြင်း အကြောင်း	၃၅၂
ကုမာရကဿပ၏ ပြဿနာ ၁၅-ချက်	၄၂၃
ကုမာရကဿပ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၄၁၈
ကုမာရကဿပ ပရိယတ်, ပဋိ-ပတ် စွယ်စုံအားထုတ်ခြင်း	၄၂၁
ကုမာရကဿပမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၄၁၇
ကုမာရကဿပဟု အမည် တွင်ခြင်း	၄၁၉
ကုလပုသာဒက ဧတဒဂ် ကာဋ္ဌဒါယီမထေရ်ရခြင်း	၅၀၁
ကုသိနာရုံပြည်၌ အရှင်ပုဏ္ဏ နေတော်မူခြင်း	၄၆၅
ကုသိုလ်အစွမ်းကြောင့် မင်းကြီး ကြည်တော်မူခြင်း	၁၅၈
ကုသိုလ်ကံလှုံ့ဆော်က အကျိုး ရှိရာ ပြုတတ်ပုံ	၁၁၇
ကောဋ်ဌိတ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၄၃၄
ကောဋ်ဌိတမထေရ်မြတ် ရှေးဆုတောင်း	၄၃၃
ကောဏ္ဍညထေရ် ရတ္တညူ ဧတဒဂ်ရခြင်း	၂၀

အကွာရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကောဏ္ဍည နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြောင်း	၂၀
ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၂
ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ် တရားထူးရကြောင်း	၂၆
ကောဏ္ဍညဟု ထုတ်ပြောရခြင်း နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၃၆
ကောလိတဟု ရှာ၏အမည်ဖြင့် နာမည်ပေးခြင်း	၅၆
ကောသလမင်းကြီး ကုဏ္ဍဓာန ကို စုံစမ်းခြင်း	၃၅၅
ကောသမ္ဗီပြည်ဖက်သို့ ခရီး ဆက်ခြင်း	၅၃၁
ကော်ဂ်ဦးအလျှုဒါန	၂၀
ကောက်ကျစ်သူ ကုန်သည်၏ အကျိုးပေးအဖြစ်ဆိုး	၂၀၆
ကောက်ပုံဦး အလျှုဒါန	၂၀
ကောက်လိုင်းဦး အလျှုဒါန	၂၀
ကောက်သားဦး အလျှုဒါန	၁၉
ကောင်းမှုအစွမ်းကြောင့် နန်း တော်သို့ ခေါ်သွားရခြင်း	၁၅၈
ကောင်းမှုရှင်များ စိတ်ညွှတ်ရာ ဘုံ၌ ဖြစ်ပုံ	၃၃၀
ကောင်းမှုသစ် မရှိသူအား သနားကြည့် ကြည့်ခြင်း	၁၂၁
ကုန်သည်များ အနောဇာမိဖုရား ကြီးထံ သွားခြင်း	၅၅၆
ကျီဦး အလျှုဒါန	၂၀
ကျေးဇူးများ၍ ဆင်တို့၏အနီးဌ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်း	၃၆

အကွာရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ခ]	
ကျောင်းတိုက်အိုကို မွမ်းမံ ပြင်ဆင်ခြင်း	၅၀၅
ကျောင်းပြင်ခြင်းကို ဘုရား ချီးမွမ်းခြင်း	၄၇၀
ကြီးစွာသော သူဌေးစည်းစိမ်	၁၃၁
ကြွက်သေတခု အရင်းပြု၍ စီးပွါးဖြစ်မည်ဟု ဟောခြင်း	၂၃၈
ကြွက်သေတခု အရင်းပြု လေးလ အတွင်းဝယ် ၂-သိန်းကြွယ်	၂၄၂
[ခ]	
ခဒိရဝနိယရေဝတမထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၂၅၂
ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် အာနန္ဒသုတ် (မြန်မာပြန်)	၄၄၆
ခန္ဓာငါးပါးကိုအစဲပြု၍ ငါဖြစ်ပုံ	၄၄၇
ခံယူဆု ၄-ပါးကို အရှင်အာနန္ဒာ တောင်းခြင်း	၄၅၃
ခိပ္ပါဘိညု ဘေဒဂ် ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ ရခြင်း	၄၁၆
ခုဒ္ဒကနိကာယ်ကို သံဂါယနာ တင်ခြင်း	၄၈၄
ခေမမိဂဒါဝုန်ဌ ဝိပဿီဘုရား တရားဦးဟောခြင်း	၇
ခြေရာကိုမြင်သဖြင့် ဘုရားဟု သိကြခြင်း	၆၂၃
ခြသေ့အဖို့ မင်ဖိုလ်၏ ဥပနိဿယ ပစ္စည်းကုသိုလ်	၁၉၅
ခြသေ့မင်း၏ မြှားကွန်ခြင်းနှင့် တူသော တရားဟောခြင်း	၆၈
ခြသေ့မင်း ပန်းနေရာ ပူဇော်ခြင်း	၁၉၅

အကွေ့ရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[ခ-ဂ-ဃ]	
ခြသေ့ဟောက်သကဲ့သို့ ပြောရာ ၌ တေဒဂ်ထားခြင်း	၂၀၂
ခြောက်ရက်တိုင် အရှင် မောဂ္ဂလာန် တိမ်းရှောင်ခြင်း	၉၄
ဂယာကဿပ-ဟု နေရာကိုစွဲ၍ ခေါ်ခြင်း	၄၉၀
ဂယာသီသသို့ ရဟန်းတထောင် နှင့် ကြွခြင်း	၄၉၁
ဂန္ဓကုဋီကို တည်ဥ် ကိုးကြိမ် လှည့်ခြင်း	၄၅၆
ဂန္ဓမာဒနတောင် နှာဂဒတ္တ နတ်မင်း၏ ဆွမ်းအလှူထူး	၃၁ဂ
ဂါထာ ၆၀-ဖြင့် လမ်းခရီးဂုဏ်ကို ချီးမွမ်းခြင်း	၄၉၉
ဂါထာငါးရာတို့ဖြင့် ချီးကျူး ကြောင်း	ဂဂ
ဂေါပါလမာတာ မိဖုရားဟု ထင်ရှားရခြင်း အကြောင်း	၂၂၂
ငါဘုရားအမွေပေးအံ့ဟု အရှင် မဟာကဿပအား မိန့်ပုံ	၁၄၀
ငါး၏ဝမ်းမှ သားသူငယ်ရခြင်း	၅၀ဂ
ငွေတထောင်ပေး၍ အမျှဝေစု တောင်းခြင်း	၀၅၆
[စ]	
စပါးစိုက်ရာ၌ အဦးအလှူ ၉-မျိုး	၁၉
စပါးပုံဦး အလှူဒါန	၂၀
စတုမဟာရာဇ် နတ်မင်းကြီးတို့ အရာမ်စောင့်နှင့် တူပုံ	၅၅
စတုမဟာရာဇ် နတ်မင်းကြီးတို့ သူနာပြုရန် လျှောက်ခြင်း	၂၄
စကြဝဠတေးမင်းဘဝ	၃၉၀
[ဝ]	
စကြာမင်းတံဆိပ်ပါ၍ ဘုရား ဖြစ်နိုင်ခြင်း	၂၂
စိတကသတ္တာဟ	၄၅ဂ
စိတ္တကထိက တေဒဂ် ကုမာရ ကဿပ ရခြင်း	၄၃၃
စိတ္တပတ္တ ဥယျဉ်ကဘဝ	၁ဂ၃
စိတ်အားဖြင့် ဘုရားနှင့်ကင်း၍ မနေပုံ	၆၄၆
စိတ်၌စိတ်ဟုရှု၍လိုချင်ခြင်းနှင့် နှလုံးမသာခြင်းကို ဖျောက်ပုံ	၉၁
စိတ်ဝမ်းကဲ့ အထင်လွဲလေပြီ	၃၄ဂ
စိတ်ဝမ်းကဲ့အောင် ပြုလုပ်ခြင်း	၃၄ဂ
စူဠပန္ထက အရဟတ္တဖိုလ် ရကြောင်း ဥပနိဿယ ပစ္စည်း မှတ်ဖွယ်	၂၃၃
စူဠပဏ္ထကညီငယ်ကို ရှင်ပြု ပေးခြင်း	၂၃၀
စူဠပန္ထက ဉာဏ်ထိုင်းရခြင်း အကြောင်း မှတ်ဖွယ်	၂၃၁
စူဠပန္ထကထေရ် ဖန်ဆင်းမှု တေဒဂ်ရခြင်း၌ မှတ်ဖွယ်	၂၄၄
စူဠပန္ထကမထေရ်၏ ရှေးဆု တောင်း	၂၃၃
စူဠပန္ထက လေးလတိုင်သင်မရ သော ဂါထာ	၂၃၀
စူဠသေဋ္ဌာတ်	၂၃ဂ
စေတနာမကြမ်း၍ ဖရုသဝါစာ မပြစ်ပုံ	၃၉၃
စေတီတိုင်း ဝါးတော၌ အရှင် အနုရုဒ္ဓါကို နေစေခြင်း	၁၆၉
စေတီတော်နှင့် သံဃာတော်အား ပူဇော်ခဲ့ခြင်း	၃ဂ၉

အကြောင်းရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ဆ]

ဆရာကြီး ဂဠုန်ရုပ်စက်ယာဉ်ပျံ
တည်ဆောက်ခြင်း ၆၀၀
ဆရာ၌ ရှိသေခြင်းကြောင့်
ပံသုကူ ဓုတင်ဆောင်ခြင်း ၃၂၃
ဆဝသီသမန္တန်ဖြင့် သေသူ၏
နောက်ဘဝကို သိခြင်း ၃၆၀
ဆဒ္ဒန်အိုင်သို့ အရှင်ကောဏ္ဍည
ကြွခြင်း ၃၂
ဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်းတို့အကြောင်း
အကျဉ်းချုပ် ၁၂၂
ဆီမီးထောင်ပြည့် ညဉ့်သုံးယံလုံး
လှူခြင်း ၁၅၁
ဆုရှစ်ပါးကို အရှင်အာနန္ဒာအား
ပေးခြင်း ၄၅၅
ဆေးအလှူကြောင့် ရောဂါ
ကင်းရန် ဆုတောင်းခြင်း ၅၀၃
ဆံရိတ်ခြင်းသည် ရှင်ပြုမှု၏
အစဖြစ်ခြင်း ၃၈၂
ဆင်မျှား အရှင်ကောဏ္ဍညအား
လုပ်ကျွေးကြပုံ ၃၃
ဆင်မျှား အရှင်ကောဏ္ဍည
ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာ၌ ပူဇော်ခြင်း ၄၂
ဆင်မျှား ကြုံသကာလုပ်၍
လှူကြပုံ ၃၅
ဆင်သံမြင်းသံကြားရ၍ တောင်
မွေ့လျော်ခြင်း ၂၆၄
ဆင်းရဲသား၏အလှူကို လှူ၍
မကုန်အောင် အဓိဋ္ဌာန်ခြင်း ၃၁၀
ဆပ်ပြာရေစင်ဟူရာ၌ အဓိပ္ပါယ်
ရှင်းချက် ၄၃၀
ဆယ်ပါးသီလ ဆောက်တည်ပြီးမှ
ဒါနပြုကြခြင်း ၃၃၈

[ဆ]

ဆယ်ဝါပြည့်မှ ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍
ရဟန်းခံပေးရခြင်း ၃၇၁
ဆွေမျိုးတို့ နှစ်သက်ကြရန်
အာနန္ဒာမည်ခြင်း ၄၄၆
ဆွမ်းစားချိန်မှတပါး ဝဏ္ဏလီ
ဘုရားကို ဖူးမြင်နေခြင်း ၃၂၁
ဆွမ်းမျှတ၍ စိတ်တည်ကာ
ရဟန္တာဖြစ်ပုံ ၃၅၆

[ဇ-စျ-ည]

ဇာလိနီနတ်သမီးပံသုကူပစ်ခြင်း ၁၇၃
ဇေတဝန်ကျောင်းပျက်စီးသည်
ကို ပြင်စေခြင်း ၄၆၉
စျာန်ဝင်စားသော တေဒဂ်
ကခါရေဝတ ရခြင်း ၂၇၀
ဉာဏဝိပ္ပါရဂ္ဂဒ္ဓိ၏ အစွမ်းတန်ခိုး ၅၀၇
ညဉ့်၌ အခိုးလွှတ်ခြင်း၏
အဓိပ္ပါယ် ရှင်းချက် ၄၂၈
ညဉ့်သုံးယံလုံး စျာန်ဝင်စားပြီး
ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်း ၁၂၃

[တ]

တစပဉ္စကကို နှလုံးသွင်း၍
ဆံရိတ်ခံခြင်း ၃၈၂
တဏှာမကင်းသူများ ဖောက်ပြန်
ခြင်း ဖြစ်တတ်ပုံ ၃၂၅
တနှေတယူဇနာဖြင့် အတူရိတ
ဒေသစာရီကြွပုံ ၅၀၁
တပည့်ပရိသတ်ကို မွေးမြူ
ဆုံးမတော်မူခြင်း ၃၇၁
တရားကိုမြင်သူသည် ဘုရားကို
မြင်သူမည်ခြင်း ၃၂၂

အကွာရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[တ]	
တရားကို ရှုသူသာ ဘုရားကို ရှုကြည့်သူဖြစ်ခြင်း	၃၃၂
တရားဂုဏ်ဖြင့် သစ္စာဆိုသော မြစ်ကူးဂါထာ	၅၅၅
တရားနာခြင်းနှင့် ရှေးကောင်းမှု ကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ် ရခြင်း	၁၀၇
တရားဟောရန် နှစ်ကြိမ်တိုင် ပယ်ခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၄၀၆
တသိန်းတန် ကမ္မလာကို မဝတ်ပဲ လှူခြင်း	၁၁၀
တိတ္ထိတို့ အရှင်မောဂ္ဂလာန်ကို ရန်ပြိုးမွဲကြခြင်း	၉၃
တေဇောဓာတုကုသလ ဇောဒင် အရှင်သာဂတ ရခြင်း	၅၂၆
တေန သမယေန-စသည်ထည့်၍ ရွတ်ဆိုရခြင်း	၄၂၀
တောကျောင်းနေ ဇောဒင်နှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၂၆၂
တောကျောင်းနေ ဇောဒင် အရှင်ရေဝတ ရခြင်း	၂၆၂
တောစောင့်နတ်က သတိ ပေးခြင်း	၄၆၂
တောရှာသားဘဝ	၃၀၆
တံခါးကျည်=မင်းတုပ်၏ အဓိပ္ပါယ် ရှင်းချက်	၄၂၀
တန်ခိုးဣဒ္ဓိဇောဒင် အရှင် မောဂ္ဂလာန် ရခြင်း	၆၁
တန်ခိုးများ အကုသိုလ်ကံ ကြောင့် အားနဲ့ခြင်း	၉၅
တန်ခိုးရှင်ပြောတိုင်း ကြက်ချေး မှ ပိတ်ချင်းသီးဖြစ်ခြင်း	၃၉၆

အကွာရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[တ-ထ]	
တောင်ထိပ်တက်၍ ရဟန်းတရား အားထုတ်ခြင်း	၃၉၈၊ ၄၁၂
တောင်ထိပ်၌ တရားအားထုတ် ခြင်း	၃၂၀
တိုးရအောင် လုပ်နေခြင်းကဲ့သို့ ဖြစ်မည်စိုးခြင်း	၁၀၉
ထေရာသနမမ္မပလ္လင် ခင်းပုံ အစီအရင်	၄၂၂
ထန်းတော ဥယျာဉ်သို့ ရဟန္တာ တထောင်နှင့် ကြွခြင်း	၄၆၂
ထန်းလျက်၌ ဖွဲ့နှုပါသော်လည်း နေလွဲအခါ အပ်ပုံ	၂၂၁
ထိုက်သူ၏စကားဖြင့် တူး၍ ရှေ့အိုးပေါ်ခြင်း	၁၆၀
[ဒ]	
ဒက္ခိဏေယျ ဇောဒင်ဘွဲ့နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၂၅၁
ဒဗ္ဗအမည်နှင့်စပ်၍ အဆုံး အဖြတ်	၃၀၁
ဒဗ္ဗနောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်း ပြုခြင်း	၃၀၀
ဒဗ္ဗမထေရ်၏ အစုပ်စွဲခံရသော ရှေးကံဟောင်း	၃၀၅
ဒဗ္ဗမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၃၂၃
ဒဗ္ဗမထေရ်မြတ် အစုပ်စွဲခံရခြင်း	၃၀၅
ဒါယကာများသို့ လနှင့်တူစွာ ချဉ်းကပ်ခြင်း	၁၄၃
ဒီဗွစက္ခု ဇောဒင်နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၁၂၂
ဒီဗွစက္ခု ဇောဒင်ဘွဲ့ရအဖြစ် ဆုတောင်းခြင်း	၁၄၉

အကွဲထုစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဒ]	
ဒီဗွစကျွဲရ အနုရုဒ္ဓါဖြစ်မည်ဟု ဗျာဒိတ်ပေးခြင်း	၁၄၉
ဒီဗွစကျွဲရရန် ဆီမီးလှူခြင်း	၁၅၀
ဒီဃနိကာယ်၏ အတိုင်းအရှည် ပမာဏ	၄၀၂
ဒီဃနိကာယ်ကို အရှင်အာနန္ဒာ သို့ အပ်နှင်းခြင်း	၄၀၃
ဒုက္ခရစရိယာ ပဓာနအလုပ် အတွက် သင့်လျော်သော တော	၂၃
ဒေသစာရီ=နတ်ပြည်ခရီး ကြွတော်မူခြင်း	၅၃၃
ဒေဝဒတ် လောကီသမာပတ် ဂ-ပျိုး ရခြင်း	၁၆၁
ဒေါသများသူ၏ ခြေရာ အနေအထား	၆၂၃
[ဓ]	
ဓမ္မကထိက အရှင်နန္ဒက မထေရ်ဟု ထင်ရှားခြင်း	၅၂၃
ဓမ္မကထိကတောဒဂ် မန္တာဏိပုတ္တ ပုဏ္ဏထေရ် ရခြင်း	၂၁၂
ဓမ္မကထိက တောဒဂ်ရအဖြစ် ဆုတောင်းခြင်း	၂၀၃
ဓမ္မဂါရဝစိတ်ဖြင့် တရားကို နာယူခြင်း	၁၈၈
ဓမ္မပဒဂါထာ ဟောကြားခြင်း	၄၁၅
ဓမ္မမိတ်ဆွေများကို ပြဟ္မာကြီး ကြည့်ရှုလေ့ရှိခြင်း	၄၀၀
ဓမ္မသံဂါယနာအတွက် ဆွေးနွေး ကြခြင်း	၄၈၀
ဓမ္မာသနပလ္လင် ခင်းပုံအစီအရင်	၄၂၂
[ဝ]	
ဓာတုပူဇာ သတ္တာဟ	၄၅၈
ဓာနမထေရ် ဝင့်လိုက်လေပြီ	၃၅၂
ဓုတင်တောဒဂ် အရှင်မဟာ ကဿပ ရခြင်း	၁၄၃
ဓုတင်အပ်ဆုပုဂ္ဂိုလ်	၁၆၆
ဓုတင် ၁၃-ပါးဆောင် အဖြစ် ဆုတောင်းခြင်း	၁၀၄
ဓုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နိုင်မှု ရှင်ပြုပေးခြင်း	၃၂၂
ဓာတ်တော်များကို စုနှုတေရ် ယူဆောင်ခဲ့ခြင်း	၈၁
ဓာတ်တော်ဝေပ္ပဋ္ဌ ရဟန်း ခုနှစ်သိန်း စည်းဝေးမိခြင်း	၄၅၉
[နာ]	
နဂါးဟူသောအမည်၏ အဓိပ္ပါယ် ရှင်းချက်	၄၃၁
နဒီကဿပ-ဟု နေရာကိုစဲ့ ခေါ်ခြင်း	၄၉၀
နံ့သာရေဖြင့် မီးငြိမ်းရ ဓာတ်တော်ကောက်ခြင်း	၈၂
နန္ဒက နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်း ပြုခြင်း	၅၂၃
နန္ဒကမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၅၂၃
နန္ဒမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၅၃၁
နန္ဒမင်းသား နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၅၃၂
နန္ဒဇုင်မင်း ဘဝ	၁၁၆
နာဂဒတ္တနတ်သား အရှင် ကောဏ္ဍညအား ဆွမ်း လောင်းခြင်း	၃၅

အကွာရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[နှ]	
နာဂသမာလ ဘုရားနှင့်ခွဲသွား ပြီး ဓာတုပြရိုက်ခံရခြင်း	၄၄၉
နိသဘမထေရ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး မျှား	၁၀၃
နိဗ္ဗာန်ကို နှလုံးဌာထားသူ ဟူရာဌ် မှတ်ချက်	၄၆၈
နေဇာမြက်ပေါ် ကျ၍ ဒဗ္ဗဟု ခေါ်ခြင်း	၃၈၀
နေ့ဌ် မီးတောက်လောင်ခြင်း ဟူရာဌ် ရှင်းချက်	၄၂၈
နေ့သန့်ရာဌာနကို အရှင်သာရိ-ပုတ္တရာနောက်ဆုံးကြည့်ခြင်း	၆၅
နည်းနည်းတောင်းလျက် မျှားမျှားပေးသူ ဥပမာ	၁၈၈
နတ်ကဲ့သို့ အာနုဘော်ကြီး၍ အသက်ရှည်သောဆင်မျှား	၃၂
နတ်တို့ချစ်သော ဇေတဝန် အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ ရခြင်း	၃၉၇
နတ်ဖြစ် ပံ့သုကူသက်နှံးချုပ်ပွဲ အခမ်းအနား	၁၂၄
နတ်သမီး-ကောင်းကြီးပေးခြင်း	၁၅၄
နတ်သမီးရစေရန် အာမခံမှ လွှတ်တော်မှုခြင်း	၅၃၈
နယ်ဦးအလှူဒါန	၂၀
နှစ်ရှစ်ဆယ်လုံး လျှောင်း၍ မအိပ်သောမထေရ်	၅၁၂
နှုတ်ထွက်ကြမ်းမှု အထုံဝါသနာ ပါရှိခြင်း	၃၉၁
နှုတ်ထွက်ကြမ်းသော်လည်း ဖရှသဝါစာ မဖြစ်ပုံ	၃၉၂
[ပ]	
ပစ္စန္တရစ်တို့၌ အထပ်မျှားသော ဘိနပ်ခွင့်ပြုခြင်း	၃၀၁
ပစ္စန္တရစ်တို့၌ ရေမပြတ်ချိုးခြင်း ကို ခွင့်ပြုခြင်း	၃၀၂
ပစ္စန္တရစ်တို့၌ သံဃာ ငါးပါးဖြင့် ရဟန်းခံခွင့်ပြုခြင်း	၃၀၀
ပစ္စန္တရစ်တို့၌ သားရေအခင်း ခွင့်ပြုခြင်း	၃၀၂
ပစ္စယအပ်စ္ဆပ္ဂိုလ်	၁၆၅
ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ကျေးဇူးကို ယူမသွားခြင်း	၈၉
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ် ချီးမြှောက်ပုံ	၂၃၃
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အနုဘာဝရှင်ဆွမ်း ဘုဉ်းပေးပုံ	၁၅၃
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ငါးရာအတွက် သခ်ိမ်ကျောင်း ဧ်မ်ခြင်း	၁၂၃
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါငါးရာ တချိန်တည်း ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်း	၁၂၄
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ငါးရာတို့၏ ခေတ်တော်စေတီတည်ခြင်း	၁၂၄
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဆူရေပေါင်း တထောင်	၅၄၂
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတထောင်ကို ဆွမ်းကျွေးခြင်း	၅၄၄
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ ဆူပေးဂါထာ ပါဠိအနက်	၁၅၄
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ ဘုရားရဲ့ကို သနားတတ်ခြင်း	၁၅၁
ပညာကျေးဇူးကို ယူမသွားခြင်း	၈၉
ပဏ္ဍိတောင်ရိပ်၌ ဆွမ်းဘုဉ်း ပေးခြင်း	၂၃

အကျဉ်းစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ]	
ပဋ္ဌိဘာနဝန္တ တေဒဂ် အရှင် ဝဂ်ီသ ရခြင်း	၃၆၈
ပဋ္ဌိဘာနေယျက တေဒဂ် အရှင်ရာမ ရခြင်း	၅၉၇
ပဋ္ဌိဘာနေယျက တေဒဂ်ရခြင်း နှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၅၉၈
ပဋ္ဌိသန္ဓေတည်နေစဉ်အချိန် အံ့ဖွယ်များ	၃၁၁
ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါပတ္တ တေဒဂ် အရှင် မဟာကောဋ္ဌိတ ရခြင်း	၄၃၅
ပတ္တိဒါန အမျှပေးစကား ပြောကြားခြင်း	၁၅၃
ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား	၂
ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ခြေသေ့ကို ချီးမြှောက်ခြင်း	၁၉၄
ပန္ထကနောင်ညီ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူကြခြင်း	၂၄၃
ပန္ထကနောင်ညီ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြခြင်း	၂၂၉
ပန္ထကမထေရ် နောင်ညီနှစ်ပါး အကြောင်း	၂၂၃
ပရိနိဗ္ဗာန်စံခွင့် တောင်းရာ၌ မိန့်ကြားပုံ မှတ်ဖွယ်	၄၀
ပရိယတ္တိအပ်ပ်ဆုပဂ္ဂိုလ်	၁၆၅
ပရိဝါသ်နေပြီးမှ မန္တန်ကို သင်ယူခြင်း	၃၆၆
ပလာလပိဋ္ဌိကအမှုပြုလုပ်ကြခြင်း	၉၅
ပါရာယနသုတ္တန်နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၆၄၂
ပါရာယနာနုဂီတိ ၁၅-ဂါထာ မြန်မာပြန်	၆၄၄

အကျဉ်းစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ]	
ပါရာယနာနုဂီတိမည်သော တရားကို ဟောခြင်း	၆၄၃
ပါသာဏကစေတီနှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	၆၂၃
ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါ၏ အမည်ရပုံ	၁၉၆
ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါ၏ တေဒဂ် ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၂၀၁
ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါ၏ မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၁၉၄
ပိပ္ပလိ ဘဒ္ဒါကာပိလာနီတို့ နှစ်ဦးလုံး ရဟန်းပြုကြခြင်း	၁၃၄
ပိလိန္ဒဝစ္ဆ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၉၀
ပိလိန္ဒဝစ္ဆနှင့် စပ်သော ဂါထာ ပါဠိအနက်	၃၉၃
ပိလိန္ဒဝစ္ဆမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၃၀၉
ပိလိန္ဒဝစ္ဆ မန္တန် ဝိဇ္ဇာဝိုရ်အဖြစ် ရောက်ခြင်း	၃၉၀
ပူပန်စိတ်ကို ငြိမ်းအေးစေသော ကြောင့် သီဝလိမည်ခြင်း	၃၁၄
ပံသုကူချုပ်ပွဲ၌ သိကြားမင်း မြေညီဖန်ဆင်ခြင်း	၁၇၅
ပံသုကူချုပ်ပွဲ၌ ဟောသော ရဟန္တာဂုဏ်ပြု ဂါထာ	၁၇၆
ပံသုကူချုပ်ရာ၌ ဘုရားရှင် အပ်နှဖားထိုးပေးခြင်း	၁၇၄
ပန်းကုံးများ မည်သို့ခြင်း	၁၃၁
ပန်းနေရာ အနုမောဒနာတရား ဟောခြင်း	၂၀၆
ပန်းနေရာအလျှ အနုမောဒနာ တရားဟောခြင်း	၂၄၆

အကွာရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ-ဖ]	
ပယ်ဆုလေးပါးကို အရှင်အာနန္ဒာ တောင်းခြင်း	၄၅၂
ပိတ်ချင်းသီးများ ကြွက်ချေး ဖြစ်ကုန်ခြင်း	၃၉၄
ပုဏ္ဏထေရ်အား ကသာဝတ္ထုနှင့် စပ်သောတရား ဟောခြင်း	၂၁၂
ပုဏ္ဏထေရ် တပည့်ငါးရာကို ကထာဝတ္ထုဖြင့် ဆုံးမခြင်း	၂၀၉
ပုဏ္ဏ နှောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်း ပြုခြင်း	၂၀၈
ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ် အာရုံမပြု နိုင်သောဘဝ	၅၂၁
ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်နှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၅၂၁
ပုဗ္ဗေနိဝါသလာဘီ တေဒဂ် အရှင်သောဘိတ ရခြင်း	၅၂၁
ပျားရည်နှင့် ဒိန်ရည် ရောစပ် လှူခြင်း	၃၀၉
ပြုပြင်လွယ်မည့် စေတီငယ် တည်ရန် ပြောမိခြင်း	၁၈၄
ပြစ်မှားသူတို့ အပါယ်လားမည် စိုးခြင်း	၁၃၆
ပြဿနာ ၁၅-ချက်၏ ဘုရားရှင် အဖြေ	၄၂၄
ပဲကြည့်ယင်း သံဝေဂဉာဏ်ဖြစ်ပုံ	၅၂
ဖုဿမြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ညီတော်မင်းသားဘဝ	၄၁၉
ဖန်ဆင်းခြင်းနှင့် ရူပါဝစရစျာန် ၌ လိမ္မာသော ဧတေဒဂ် ၂-ပါး ရခြင်း	၂၄၃
ဖြစ်လေရာဘဝ၌ ကြောင့်ကြောင့် ကြကြ မဖြစ်လိုခြင်း	၁၄
[ဗ-ဘ]	
ဗွားရာတိုက်ခန်းသို့ အရှင်သာရိ-ပုတ္တရာ ဝင်ရောက်နေခြင်း	၂၃
ဗဟုပုတ္တကညောင်ပင်မှ အရှင် မဟာကဿပကို ကြိုပုံ	၁၄၉
ဗဟုပုတ္တက ညောင်ပင်ရင်း၌ ရဟန်းဖြစ်ခြင်း	၁၄၄
ဗာကုလအတွက် မင်း၏ တရား အဆုံးအဖြတ်	၅၁၀
ဗာကုလအလောင်း ရသေ့ ဆေးကုသခြင်း	၅၀၄
ဗာကုလအလောင်း သံယောအား ဆေးလှူခြင်း	၅၀၅
ဗာကုလ၏ ဗာရာဏသီ, ကောသမ္ဗီကူးပုံ	၅၁၁
ဗာကုလ နှောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၅၀၆
ဗာကုလမထေရ်၏ အုံ့ဖွယ် ၃၇-ပါး	၅၁၄
ဗာကုလမထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆု တောင်း	၅၀၁
ဗာကုလသူဌေးသား၏စည်းစိမ်	၅၁၀
ဗာကုလသူဌေးသား ရဟန်းပြု၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၅၁၁
ဗာကုလ-ဟု အမည်တွင်ခြင်း	၅၀၈
ဗာရာဏသီ, ကောသမ္ဗီမှ ဗာကုလအား လှူပုံ	၅၁၂
ဗာရာဏသီပြည်သား အမျိုး ကောင်းသားဘဝ	၂၃၂
ဗာရာဏသီမင်းနှင့် မဟာမိတ် ဖြစ်ခြင်း	၆၀၂
ဗာရာဏသီ သူဌေးဘဝ	၁၁၃

အကွဲထုစဉ်		စာမျက်နှာ
	[ဗ]	
ဗာဝရီ၏ တပည့်ကြီး		
	တကျိပ်ခြောက်ယောက်	၆၁၂
ဗာဝရီဆရာကြီး၏ နောက်		
	ဆက်တဲ့အကြောင်း	၆၃၂
ဗာဝရီဆရာကြီးနှင့် တပည့်များ		
	ရသေ့ရဟန်းပြုခြင်း	၆၁၃
ဗာဝရီဆရာကြီးနှင့် ဘုရားပွင့်		
	ချိန် မှတ်ဖွယ်	၆၂၁
ဗာဝရီဆရာကြီး နှစ်စဉ် အသပြာ		
	တသိန်း အလှူပေးခြင်း	၆၁၆
ဗာဝရီ တူ, ဝရီး အခေါ် မရှိင်းပုံ		
	မှတ်ဖွယ်	၆၄၂
ဗာဟိယအား ဟိတိကွမ္ဘခေါ်		
	ခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၄၁၁
ဗာဟိယအား တရားမဟောသေး		
	ခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၄၀၄
ဗာဟိယအား တရားဟောခြင်း		
	အကြောင်း ၄-ပါး	၄၀၆
ဗာဟိယအား ဟောအပ်သော		
	တရား	၄၀၂
ဗာဟိယအား ဟောသော		
	တရား၏အဓိပ္ပါယ်	၄၀၈
ဗာဟိယ၌ မရှိသေးသော		
	တရား ၃-ပါး	၄၀၁
ဗာဟိယ နှားဌေ့ခံရ၍ အသက်		
	ကုန်ခြင်း	၄၁၂
ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ နောက်ဆုံး		
	ဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၉၈
ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ မထေရ်၏		
	ရှေးဆုတောင်း	၃၉၂
ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ ရဟန္တာ		
	ဖြစ်ခြင်း	၄၀၂
	[ဘ]	
ဘဝအကျိုးနှင့် ဘဝသမ္ပတ္တိ		
	အကျိုးမှတ်ဖွယ်	၂၂၁
ဘဝခြားလျက် ကဲ့ကွာခြင်း=		
	အညထာဘာဝ	၉၀
ဘဝတိုင်း အသုံးအဆောင်		
	မယုတ်လျော့ရန်ဆုပန်ခြင်း	၁၁၈
ဘဒ္ဒိယကို သေကွဲထင်၍ တရား		
	တိုးဟောနေခြင်း	၁၈၈
ဘဒ္ဒိယထေရ် တောင်ဘွဲ့ထူး		
	ရတော်မူခြင်း	၁၈၀
ဘဒ္ဒိယမထေရ်၏ရှေးဆုတောင်း		၁၇၈
ဘဒ္ဒိယ မိမိကြောင့် အကုသိုလ်		
	မပွါးစေရန် နေခြင်း	၁၉၀
	[ဗ]	
ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယဟု ခေါ်ရ		
	ခြင်း အကြောင်း	၃၉၂
ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး သောတာပန်		
	တည်ခြင်း	၄၉၃
ဗုဒ္ဓမန္တန်ကို ဝဏ္ဏ တောင်းခံ		
	ခြင်း	
ဗောဓိဆုကို တောင့်တနေ၍		
	မင်ဖိုလ်ကို မရ ရခြင်း	၅၁
ဗိုင်းငင်ချည်ဝင့် အလုပ်ငြိမ်းစေ		
	ခြင်း	၁၂၀
ဗြဟ္မဇာလသုတ်ကို ဦးစွာ သံဂါ-		
	ယနာ တင်သင့်ခြင်း	၄၈၁
ဗြဟ္မဇာလသုတ် သံဂါယနာတင်		
	အပြီး မြေလှုပ်ခြင်း	၄၈၂
ဗြဟ္မာကြီးလာရောက် သတိ		
	ပေးခြင်း	၄၀၀

အကွေ့ရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဘ]	
ဘဒ္ဒိယမင်းသား နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၁၂၉
ဘဒ္ဒိယ ရဟန္တာဖြစ်ကြောင်းသိ ရန် ဘုရားဥဒါန်းကျူးခြင်း	၁၀၈
ဘဒ္ဒိယ ရဟန္တာဖြစ်၍ ဘုရား ဥဒါန်းကျူးသောဂါထာ	၁၀၇
ဘဒ္ဒိယသူငယ်သား ရဟန္တာ ဖြစ်ခြင်း	၁၀၅
ဘာဏဝါရ၏ အတိုင်းအရှည် နှင့် အချိန်နာရီ	၄၀၄
ဘာရဒ္ဒါဇမထေရ်၏ ဂုဏ်နှင့် စပ်သောစကား ၃-မျိုး	၁၉၉
ဘာရဒ္ဒါ၇ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၁၉၆
ဘာရုကစ္ဆဝတ္ထု-ဥပါလိ အဆုံး အဖြတ်	၅၂၄
ဘိက္ခုသြဝါဒကတေဒဂ် အရှင်မဟာကပ္ပိန ရခြင်း	၅၆၂
ဘိက္ခုနောဝါဒက တေဒဂ် အရှင်နန္ဒက ရခြင်း	၅၃၁
ဘီလူးမ အသတ်ခံရသူ ၄-ဦး	၄၁၃
ဘုမ္မဇုဝ်းနတ်၏ နောင်တ	၃၅၀
ဘုရား၏ဝါတော် ၂၀-အတွင်း အလုပ်အကျွေးများ	၄၄၀
ဘုရားအား ပူဇော်ခွင့် မရ၍ စစ်ပြုလိုကြခြင်း	၉
ဘုရားကိုထား၍ အရှင်သာရိ-ပုတ္တရာကို လိုက်ပို့ကြခြင်း	၇၀
ဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေးခွင့် ဆုတောင်းခြင်း	၃၃၇
ဘုရားကိုယ်တိုင် ဝိနည်းသင်ပေး ခံရသူ	၅၂၃

အကွေ့ရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဘ]	
ဘုရားဂုဏ်ဖြင့် သစ္စာဆိုသော မြစ်ကူးဂါထာ	၅၅၄
ဘုရားတဆူနှင့်တဆူ ဥပုသ် ပြုချိန် မတူပုံ	၃၄၇
ဘုရားထံ အရှင်မဟာကဿပ တပည့်ခံပုံ	၁၄၀
ဘုရားထံမှာ ခုတင် ၁၃-ပါး ကျင့်ဆောက်တည်ခြင်း	၁၄၇
ဘုရားထံရှတ်ခဲ့သော တရားကို မယ်တော်အားဟောပြခြင်း	၃၀၄
ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးနောက် ကမ္မဝါစာ	၄၆၄
ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးနောက် သတ္တာဟ သုံးလီ	၄၅၈
ဘုရားဖူးပြန် သားရဟန်းနှင့် မယ်တော် မေးဖြေကြပုံ	၃၀၃
ဘုရားဖူးသွားခါနီး သောဏ မယ်တော်ကိုအသိပေးခြင်း	၂၉၄
ဘုရားရှိစဉ်ကကဲ့သို့ ဝတ်မျှားကို ပြုခြင်း	၄၆၆
ဘုရားရှင် ရောင်ခြည်လွှတ်၍ တရားဟောခြင်း	၆၄၈
ဘုရားရှင် သောဏကို တရားရှတ် ဆိုရန် တိုက်တွန်းခြင်း	၂၉၆
ဘုရားရှင် သောဏနှင့်စပ်၍ ဥဒါန်းကျူးသောဂါထာ	၂၉၇
ဘုရားရှင်သည် ရပ်သောရူပ-ကာယကို ရှိခိုးစေခြင်း	၆၉
ဘုရားသာသနာ၌ အကျွမ်းဝင် နိုင်သော ကောင်းမှု	၄၄၀
ဘေသကဠာတောင် မဟာပုရိသ ဝိတက်ကို ဟောခြင်း	၁၇၀

အကွဲထုစဉ် စာမျက်နှာ

[ဘ]

ဘုန်းကံရှိသူ၏ မျိုးဧမှ
အပင်များစွာ ပေါက်ခြင်း ၃၁၁
ဘုန်းကံရှိသူများ ချစ်ဖွယ်စကား
ပြောတတ်ခြင်း ၁၃
ဘုန်းရှိသူကြောင့် ပြည်သူများ
ချမ်းသာခြင်း ၁၂၀
ဘုန်းရှိသူဟု ရုပ်ကိုကြည့်၍
သိခြင်း ၁၁၈

[မ]

မထိုက်သူအတွက် ရှေအိုးများ
မြုပ်သွားခြင်း ၁၅၉
မယားဆိုးကိုးစကား နာယူမှားခဲ့ပုံ ၉၄
မလစာတ်အားကြီး၍ နွားနို့
ဆေး သောက်ခြင်း ၄၆၈
မသဒ္ဓါသူတို့အကျိုးငှါ တန်ခိုး
ပြပြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံလိုခြင်း ၃၀၆
မဟာကေသာ၌ဂ ပုဏ္ဏားဘဝ ၁၀၅
မဟာဂန္ဓာရဝိဇ္ဇာရှိရာ၌
စူဠဂန္ဓာရဝိဇ္ဇာပျက်ပုံ ၃၉၀
မဟာကာလ,စူဠကာလညီနောင်
ဝတ္ထု ၆
မဟာကပ္ပိန်အလောင်း သူကြွယ်
ဘဝ ၅၄၅
မဟာကပ္ပိန်ကို အကြောင်းပြု၍
ဓမ္မပဒဂါထာ ဟောခြင်း ၅၆၅
မဟာကပ္ပိန် နောက်ဆုံးဘဝ
ရဟန်းပြုခြင်း ၅၄၈
မဟာကပ္ပိန်မထေရ်၏ ရှေးဆု
တောင်း ၅၄၁
မဟာကပ္ပိန်မင်းကြီး တောတွက်
တော်မူခြင်း ၅၁၂

အကွဲထုစဉ် စာမျက်နှာ

[ပ]

မဟာကပ္ပိန်မင်းကြီး မြင်းစေ
ကျောက်တိုဖြင့် သတင်းယူစေ
ခြင်း ၅၄၉
မဟာကပ္ပိန်မင်း မြစ်သုံးတန်ကို
ကူးမြောက်ခြင်း ၅၅၃
မဟာဓနသူဌေးနှေခြင်းဖြစ်ခြင်း ၁၅၈
မဟာပညာဇောဒဂ် အရှင်သာရိ-
ပုတ္တရာ ရခြင်း ၆၁
မဟာပဒုမပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဆွမ်း
အလှူ လက်ခံခြင်း ၁၂၂
မဟာပန္ထကမထေရ်၏ ရှေးဆု
တောင်း ၂၂၄
မဟာပရိသတောဒဂ် ဥရုဝေလ-
ကဿပမထေရ် ခြင်း ၄၉၄
မဟာပရိသတောဒဂ်နှင့်စပ်၍
မှတ်ဖွယ် ၄၉၄
မဟာပုရိသလက္ခဏာကို မြင်၍
ဘုရားဟု သံခြင်း ၂၀၄
မဟာပုရိသလက္ခဏာ ၃-ပါးရှိသူ
အရှင်မဟာကဿပ ၁၄၄
မဟာပုရိသဝိတက်ကြီး ၈-ပါး ၁၆၈
မဟာပုရိသဝိတက်ကြီးလျှင်
လောကီဈာန် ရလွယ်
ကြောင်း ၁၆၉
မဟာသက္ကရာဇ်(၁၀၃)ခုနှင့်
စပ်၍ မှတ်ဖွယ်များ ၉၂
မဟာသာလသူဌေးသားဘဝ ၁၉၅
မဟာသာဝကကြီးများ၏
ကျင့်စဉ် ဖြစ်စဉ် = ထေရုပဒါန ၁
မဟာသာဝကများ အလုပ်
အကျွေးအဖြစ် တောင်းခြင်း ၄၅၁

အကွာရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[မ]	
မိဖုရားကြီး ရဟန်းမ-ပြု၍ စျာန်သမာပတ် ရရှိခြင်း	၁၂၅
မိမိအတွက် ဝေပုံကျ ထမင်းကို လောင်းလှူခြင်း	၁၅၂
မိမိအမည်ကို မိမိပင် ယူဆောင်လာသူ	၁၆
မိမိကိုယ်ကို အားကိုးပုံ အခြင်းအရာ	၉၁
မိမိကိုယ်ကို အားကိုးရန် ဘုရားတိုက်တွန်းခြင်း	၉၀
မုဒ္ဓတရားနှင့် မုဒ္ဓါဓိပါတ တရားများ	၆၂၈
မေထိယ အကုသိုလ်ဝိတက် နှိပ်စက်ခံရခြင်း	၄၄၉
မေတ္တာစျာန် ဝင်စားပြီးမှ အလှူကို ခံယူခြင်း	၂၄၉
မောဃရာဇ၏ ပြဿနာကို ဖြေဆိုခြင်း	၆၃၅
မောဃရာဇ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၆၁၂
မောဃရာဇမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၅၆၈
မောဃလုဇမေးသော ၃-ဂါထာ ပါဠိ အနုက်	၆၃၃
မောဟများသူ၏ ခြေရာ အနေအထား	၆၂၃
မင်္ဂ၏တန်ခိုးကြောင့်ပြီးသည့် ပရိယတ်နှင့် အဘိညာဏ်များ	၂၃၅
မင်္ဂ ၄-ပါးကို ဟောလိုရင်းဖြစ်ပုံ ရှင်းချက်	၄၁၀
မဂ္ဂသိဒ္ဓပရိယတ္တိ, မဂ္ဂသိဒ္ဓ-အဘိညာဏ်မျိုး	၂၃၅
[မ]	
မင် ကြီးနှင့် ပြည်သူတို့ အလှူပြိုင် ပွဲ၌ တောသားဏဒါနထူး	၃၀၆
မင်းပြုရန် တယောက်ကို တယောက် လှဲနေကြပုံ	၁၁၇
မင်းလောင်းရှာ အစီအမံ ပြုလုပ်ကြပုံ	၁၁၀
မင်းသားကဿပဟု အမည် ရခြင်း	၄၁၉
မင်းသားခြောက်ဦးနှင့် ဥပါလိ ဆေတွာသည်	၁၆၁
မစ္ဆရိယကို နှိမ်နင်းပြီး လှူဒါန်းခြင်း	၁၀၈
မဇ္ဈိမတိုက်နှင့် ဇနပုဒ်ခဲ့ခြားခြင်း	၃၀၁
မဇ္ဈိမနိကာယ်ကို အရှင်သာရိ-ပုတ္တရာ တပည့်များသို့ အပ်ခြင်း	၄၈၃
မဠုဿရ=အသံသာယာတေဒဂ် ထားတော်မူခြင်း	၁၉၄
မဏ္ဍာကိန်ရေကန်	၃၃
မဏ္ဍာကိန်ရေကန်မှ သီးမျိုးစုံ တောကြီးများ	၃၄
မဒ္ဒတိုင်းဌ မိန်းမလှထွန်းကား ခြင်း	၁၂၇
မန္တာပရိုဝါသ်ကို ဝင်ကိသအား ဟောပြခြင်း	၃၆၇
မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၂၀၂
မယ်တော်အတွက် အရှင်သာရိ-ပုတ္တရာ ကြောင့်ကြစိုက်ခြင်း	၆၄
မယ်တော်ကြီး တရားထူးရခြင်း	၃၆
မိတ်ဆွေကောင်း၏ အကြံပေး ချက်များ	၃၃၁

အကွောရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[မ]	
မိတ်ဆွေကောင်းကြောင့် ကောင်းသောဘဝဖြစ်ရခြင်း	၃၃၁
မိတ်ဆွေရင်းကို လူယုတ်မာထင်၍ စွန့်ပစ်ခြင်း	၃၄၉
မိန်းမ လိမ်မာက ယောကျ်ားနှတ်ရှာ ရောက်နိုင်ပုံ	၁၅
မိန်းမသားအတွက် လက်ဝဲလမ်း သင့်လျော်ပုံ	၁၃၇
မုန့်ဆန်းဦး အလှူဒါန	၂၀
မျက်မြင်ကို အမှန်လုပ်မိခြင်း	၃၄၉
မျက်မြင်တိုင်းလည်း အမှန်ချည်း မဟုတ်ပုံများ	၃၅၀
မျောက်အိုမ ပြုပြီး နတ်ပြည်ကြွခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၅၃၄
မြေပေါက်စေတီ	၄၃
မြစ်နှစ်ဖက်နေသူတို့၏ အကျိုးငှါ စီမံခြင်း	၄၀၆
မြတ်စွာဘုရား အသင့်စောင့်ကြို နေတော်မူခြင်း	၅၅၃
မြတ်စွာဘုရားအား သစ်သီးဆွမ်း လှူခြင်း	၂၀၅
မြတ်စွာဘုရား၏ သစ်သီးဆွမ်းခံ နတ်သြဇာထည့်ခြင်း	၄၀
မြတ်စွာဘုရားက ကမ္မဋ္ဌာန်း ပေးတော်မူခြင်း	၂၃၃
မြတ်စွာဘုရားကို နောက်ဆုံး ကန်တော့ခြင်း	၆၀
မြတ်စွာဘုရားကို သူမတူအောင် လုပ်ကျွေးခြင်း	၄၅၅
မြတ်စွာဘုရားနှင့် တွေ့၍ ရဟန်းပြုကြခြင်း	၅၅၃
[မ]	
မြတ်စွာဘုရားနှင့် မထေရ်မြတ် တွေ့ဆုံခြင်း	၁၃၀
မြတ်စွာဘုရား ရဟန်းများစွာ တို့နှင့် ကြွလာခြင်း	၂၅၉
မြတ်သောအလှူ ခံထိုက်ရာ၌ အရှင်သုဘူတိတေဒဂ်ရခြင်း	၂၅၀
မှန် ဥပမာဘုရားဖြင့် အာနန္ဒာ သောတာပန်ဖြစ်ခြင်း	၄၄၀
[ယ]	
ယက်ကန်းသည် အကြီးအမှူး ဘဝ	၅၄၂
ယက္ခစစ်သေနာပတိကြီး နှစ်ဦး နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၂၀၆
ယောကျ်ားသူမြတ်အတွက် လက်ျာလမ်း သင့်လျော်ပုံ	၁၃၇
[ရ]	
ရတနာသုံးပါးသတင်း ကြားသိရခြင်း	၅၅၀
ရတ္တညူတေဒဂ်အရှု ထားခဲတော် မူခြင်း	၃
ရတ္တညူတေဒဂ်နှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်များ	၂၉
ရတ္တညူတေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော် မူခြင်း	၂၇
ရထားငါးရာစီ မိဘထံမှ ရကြသူ သုံးဦး	၁၀
ရသမျှအဝတ်ကို မချန်ပဲ လှူခြင်း	၁၀၉
ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့၏ ဓမ္မတာ သဘော	၄၉၇

အကွေ့ရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[၅]	
ရဟန္တာအသွင် ပြုရခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၄၂၆
ရဟန္တာခုနစ်ပါးတို့၏ မိခင်ကြီး ရူပသာရီ	၆၃
ရဟန္တာခြောက်ကျိပ်တို့ကို သာသနာပြုလွှတ်ခြင်း	၄၉၁
ရဟန္တာတို့၏ ဆင်းဝါသွင်ပြင် လက္ခဏာများ	၄၂၅
ရဟန္တာတို့ နေထိုင်ရပ်သည် မြေလျှောဘုယ်မည်ပုံ	၂၆၆
ရဟန္တာနှစ်သောင်းဖြင့် ကပ်လဝတ်သို့ ကြွခြင်း	၄၉၉
ရဟန္တာဖြစ်ပြီးနောက် အညာသီ ကောဏ္ဍညအကြောင်း	၂၉
ရဟန္တာဖြစ်မှ ဝိပါက်ဝဋ်ကြွေး ပျောက်ပုံ	၃၅၆
ရဟန်းအဝတ်နှင့် မလျှော်၍ စွန့်ခွါလိုခြင်း	၁၃၆
ရဟန်းခံရှင်ပြု ဘုရားခွင့်ပြုချက် မှတ်ဖွယ်	၅၁၀
ရဟန်း ၂-ပါး ကွဲပြားရန် နတ်ဖန်တီးပုံ	၃၄၈
ရဟန်းပြုသောအခါလည်း ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါ၁-ပင် မည်ပုံ	၁၉၃
ရဟန်းသံဃာအား ဆဲရေးသူ၏ အကျိုးပေး	၂၉၀
ရာဂစသည်များသူတို့၏ ခြေရာပြု ဂါထာ	၆၂၃
ရာဂများသူ၏ ခြေရာ အနေအထား	၆၂၃

အကွေ့ရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[၅]	
ရာဇဂြိုဟ်ကျောင်းတိုက်ကြီး (၁၈) တိုက်	၄၆၉
ရာဓအလောင်း၏ နောက်တဖန် အမျိုးသားဘဝ	၅၂၃
ရာဓနောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်း ပြုခြင်း	၅၂၈
ရာဓပုဏ္ဏားကြီး ရဟန်းပြု၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၅၈၃
ရာဓမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၅၂၃
ရာဟုလသာမဏေ သဲမှုန့်အမှု အဆုံးမ ခံလိုပုံ	၃၄၂
ရာဟုလာအလောင်းနှင့် နှမ ထေရီလောင်းလျှာများ	၃၃၆
ရာဟုလာအား ဟောသော သုတ္တန်များ	၃၄၂
ရာဟုလာ,ရဌပါလတို့ နောက်ဆုံး ဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၄၀
ရေဝတ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၂၅၄
ရေဝတသူငယ်သား နောက်ဆုံး ဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၂၆၆
ရေဝတ သံဝေဂ ရခြင်း	၂၅၅
ရေဝတီအမျိုးသမီးအကြောင်း	၂၆
ရေဝတီနတ်သမီးကို ကိုယ်လုံး ပေါ်မှန် ထောင်ပြခြင်း	၈၀
ရောဂါကင်းသော ဇေတဝန် ဗာကုလ ရခြင်း	၅၁၃
ရောဟိဏီမြစ်၌ အရှင်အာနန္ဒာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်း	၄၈၆
ရှေးဦးစွာ စာရေးတတ်မဲ နှိုက်ယူ ရရှိသော မထေရ်	၃၅၀

အကွာရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ရ]	
ရှင်လျက် ကွဲကွာခြင်း= နာနာဘာဝ	၉၀
ရှေအုပ်လှူခြင်း	၂၁၄
ရှေစင်ရုပ်ကို အရှင့်သမီးဟု ထင်မှားခြင်း	၁၂၈
ရှေပြာသာဒ်ငါးရာ မယ်တော် ကြီး စီမံခြင်း	၃၉
ရိတ်ဦးအလှူခါနှင့်	၂၀
ရုပ်ကိုယ်၌ ရုပ်ကိုယ်ဟု အဖန်ဖန် ရှုခြင်း	၉၁
ရိုက်နှက်သူ သားအတွက် မိဖများ စိုးရိမ်ပုံ	၄၉
[လ]	
လကုဏ္ဍကာဘဒ္ဒိယ ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၁၉၃
လကုဏ္ဍကာဘဒ္ဒိယ၏ ဂုဏ်ကျေး ဇူးပြု ဥဒါန်းဂါထာ	၁၉၂
လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၁၈၁
လကုဏ္ဍကာဘဒ္ဒိယ ရဟန္တာ ဖြစ်သော သုတ်တရား	၁၈၆
လနှင့်တူသော အရှင်မဟာ-ကဿပ	၁၄၂
လူကို မုန်းသဖြင့် ထိုသူ၏ ကောင်းမှုကို ဖျက်မိပုံ	၁၁၂
လူခစီဝရခရဇတဒဂ် အရှင် မောဃရာဇ ရခြင်း	၆၃၂
လူချင်းမသင့်သော်လည်း ဆုံးမ သတိပေးပုံ	၁၁၂
လူနတ်နိဗ္ဗာန်ကို အလုခံနေရ သည်ဟု ပြောခြင်း	၂၅၂
[လ]	
လူလိမ်ပုဏ္ဏားတယောက် လာ ရောက် ခြောက်လှန့်ခြင်း	၆၁၂
လူသတ်သမားတို့ အပြစ်ရခြင်း	၉၇
လေးစားလှ၍ ဆရာမှတဆင့် ဘုရားထံ ချဉ်းကပ်ခြင်း	၇၃
လေးဆဲလေးဝါတိုင် မနှစ်သက် ဖွယ် မတွေ့ရခြင်း	၃၇
လေးဌာနဌ် မြင်အပ်သော အကျိုး	၄၅၄
လေးဌာနဌ်မြင်အပ်သောအပြစ်	၄၅၃
လောကီဥစ္စာထက် ဘုရားကို ပြုစုခင့် တောင်းသင့်ခြင်း	၄၃၃
လောကုတ္တရာတရားကို အား ကိုးပုံ အခြင်းအရာ	၉၁
လောကုတ္တရာတရားကို အားကိုး ရန် ဘုရားတိုက်တွန်းခြင်း	၉၀
လှူပြီးဆွမ်းဒါနကို ဝယ်ယူခြင်း	၁၅၅
လှူလိုက်သောစပါးများ ပြည့်မြဲ ပြည့်လာခြင်း	၁၉
လက်ဆောင် ဘုရားပြန်အလှန် ပေးပို့ကြခြင်း	၆၀၄
လက်ဆောင်တို့ တဖန်ပြန်ခြင်း	၆၀၅
လက်ဝဲရံ အဂ္ဂသာဝကဆု တောင်ခြင်း	၅၅
လက်သမားဆရာကြီး ဘဝ	၁၈၄
လင်ဇီကို ချီးမြှောက်သော ဘက်လိုက်ခြင်းမျိုး	၅၂၆
လာဘ်ပေါများသော ဧတဒဂ် အရှင်သီဝလိ ရခြင်း	၃၁၉
လမ်းခရီး၌ နန်းတော်မှဆွမ်းကို ယူ၍ကပ်ခြင်း	၅၀၀

အကွေ့ရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[လ]	
လမ်းစဉ်နှစ်ခုဟူရာ၌ အဓိပ္ပါယ် ရှင်းချက်	၄၂၉
လမ်း၌ဖွဲ့၍ 'ပန္ထက= မောင်လမ်း'ဟု ခေါ်ခြင်း	၂၂၇
လိပ်ဟူသောအမည်၏ အဓိပ္ပါယ် ရှင်းချက်	၄၃၀
လိမ္မာသောအိမ်ရှင်မ ဒါနဝေစု ယူပုံ	၁၅၃
လျှောင်းခြင်း ထိုင်ခြင်း မပြုပဲ တရားအားထုတ်သော မထေရ်	၂၈၀
[ဝ]	
ဝစီကံကြောင့် ပိတ်ချင်းသီး ကြွက်ချေးဖြစ်ခြင်း	၃၉၄
ဝဏ္ဏလိ၏ သဒ္ဓါမိုးတွေ့ကောဒဂ်နှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၃၂၇
ဝဏ္ဏလိအားဟောသော တရား ဂါထာများ	၃၂၃
ဝဏ္ဏလိ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်း ပြုခြင်း	၃၂၀
ဝဏ္ဏလိ ဘုရားကို မပြတ်ဖူးလိုခြင်း ရဟန်းပြုခြင်း	၃၂၁
ဝဏ္ဏလိမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၃၂၀
ဝဏ်ဿအား ဟောသောဂါထာ နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၃၆၅
ဝဏ်ဿအား ဟောသောဂါထာ ပါဠိအနက်	၃၆၄
ဝဏ်ဿကျွတ်ချိန်ရောက်ခြင်း	၃၆၁
ဝဏ်ဿ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်း ပြုခြင်း	၃၆၀
ဝဏ်ဿမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၃၅၉
[ဝ]	
ဝမ္မိကသုတ်၏ အချုပ် လင်္ကာကြီး	၄၂၇
ဝမ္မိကသုတ်ဒေသနာဖြစ်ပေါ် လာခြင်းအကြောင်း	၄၂၀
ဝမ္မိကသုတ်နှင့်အညီ ဘုရားရှိခိုး ပါဠိအနက်	၄၃၁
ဝါသနာကြောင့် နှုတ်ကြမ်းရာ၌ ဖရသဝါစာ မဖြစ်ပုံ	၃၉၄
ဝိနည်းကို ဦးစွာသံဂါယနာ တင်ရခြင်းအကြောင်း	၄၂၂
ဝိနည်းကို ချီးမြှောက်သော ဘက်လိုက်ခြင်းမျိုး	၅၂၆
ဝိနည်း၌ အပိုင်းအခြားပမာဏ နှင့် အမည်များ	၄၂၉
ဝိနည်းပိဋကတ်ကို အရှင်ဥပါလိသို့ အပ်နှင်းခြင်း	၄၂၉
ဝိနည်းသည် သာသနာ၏ အသက်ဖြစ်ကြောင်း	၄၂၇
ဝိပါက်ဝဋ်ကြွေးရှိပ် မိန်းမ ရဟန်းနှင့်အတူပါနေခြင်း	၃၅၂
ဝိနယဓရတောဒဂ် ဥပါလိ ရတော်မူခြင်း	၅၂၃
ဝိနယသံဂါယနာ၌ မြေလှုပ် ခြင်းများ	၄၂၈
ဝိပဿနာဉာဏ် ၁၀-ပါးကို ဟောပုံ ရှင်းချက်	၄၀၉
ဝိမုတ္တိခေါ်သော မက်ဖိုလ် ကျေးဇူးကို ယူမသွားခြင်း	၈၉
ဝိသုဒ္ဓိနှတ်သား ရှေးပြာသာဒ်, မဏ္ဍပ်များ ဖန်ဆင်းခြင်း	၃၉
ဝိဏောဝါဒ=မလျှော့, မတင်း စောင်းခြင်းတရား	၂၈၁

အကွဲရှာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဝ]	
ဝိရိယနှင့် သမာဓိကို အရှင် အာနန္ဒာ မျှစေခြင်း	၄၂၄
ဝိရိယလျော့လျှင် ကောသဇ္ဇ=အပျင်းဓာတ် ဖြစ်၏	၂၈၃
ဝိရိယလွန်လျှင် ဥဒ္ဓစ္စ=ပျံ့လွင့်၏	၂၈၃
ဝေဒနာတို့၌ ဝေဒနာဟူ အဖန်ဖန်ရှုခြင်း	၉၁
[သ]	
သမဏဂုတ္တကအား ဧတဒေါဝင် ပေးရှိ သတ်ခိုင်းခြင်း	၉၃
သမာဓိကျေးဇူးကို ယူမသွားခြင်း	၈၉
သမန္တပါသာဒိကတေဒဂ် အရှင်ဥပသေန ရခြင်း	၃၂၄
သရဒရသေ့ အဂ္ဂသာဝက ဆုပန်ခြင်း	၅၁
သရဒရသေ့ တပည့်တို့၏အထင် ကြီးမှုကို တားမြစ်ခြင်း	၄၂
သရက်ပင်ဆိပ်နဂါး၏ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ	၅၆၉
သရက်သီးအလှူကြောင့် အသံသာယာခြင်း	၁၈၄
သဝဏ်လွှာနှစ်စောင်	၁၂၉
သစ္စာ ၄-ပါး ဦးစွာသိသူအဖြစ် ဆုတောင်းခြင်း	၅
သစ်သား အဝတ်ဝတ်၍ ဒါရုစီရိယ မည်ခြင်း	၄၀၀
သက်နှံးအနှားပတ်အတွက် လှူဒါန်းခြင်း	၁၁၁
သက်နှံးကို ချီးမွမ်းလျှင် ထို သက်နှံးကို ပေးလှူတတ်ခြင်း	၁၄၅
သက်နှံးချင်း လဲတောက်မှုခြင်း	၁၄၄
[သ]	
သက်နှံးချင်း လဲတောက်မှုခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၁၄၅
သက်နှံးချင်း လဲတောက်မှု မြေလှုပ်ခြင်း	၁၄၆
သက်နှံးလက်မရောက်မီ အဓိဋ္ဌာန် လွတ်ခွင့်ပြုခြင်း	၃၀၂
သင့်လျော်သည်ကို သိ၍ ပူရောဟိတ်ဖြစ်ခြင်း	၁၁၀
သည်းခြေပူနာကို ရေဖြင့် ငြိမ်းစေခြင်း	၃၂၉
သည်းခြေပူနာကြောင့် နဂါးဘုံ၌ နေသန့်ရခြင်း	၃၂၉
သည်းခြေမျှား၍ ကိုယ်ခန္ဓာ ပူလောင်ခြင်း ရှိရသူ	၃၂၉
သတ္တပဏ္ဏိလိုဏ်ဂူဝ၌ မဏ္ဍပ် ဆောက်စေခြင်း	၄၂၁
သဒ္ဓါအားကြီးသည့် တေဒဂ် အရှင်ဝဏ္ဏလိ ရခြင်း	၃၂၆
သဒ္ဓါတရားကြီးမားသော တေ-ဒဂ်ရအဖြစ် ဆုတောင်းခြင်း	၃၂၀
သဒ္ဓါ ပညာနှင့် ပြည့်စုံသူတို့၏ အလုပ်မျိုး	၅၄၃
သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတတေဒဂ် အရှင် ရဋ္ဌပါလ ရခြင်း	၃၄၅
သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတတေဒဂ်နှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၃၄၆
သဒ္ဓါပေမ, မေတ္တာပေမဖြင့် ဂတ်ပြုခြင်း	၄၆၂
သဒ္ဓါသုမနဝတ္ထု	၁၂
သန်လျက်နှင့် စဉ်းတီတုံး၏ အဓိပ္ပါယ် ရှင်းချက်	၄၃၀

အကွေ့ရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သမ္ဘဌကမည်သော အလှူ ဒါနမျိုး	၁၁၀
သာဂတ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၅၆၈
သာဂတမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၅၆၈
သာဂလမ္ပြိုဿ မိန်းမချောအရှာသွားခြင်း	၁၂၇
သာဓုကီဠနသတ္တာဟ	၄၅၈
သာယာသော အသံရှိသည့် အရုဏ် ဘေဒဂ်ရခြင်း	၁၉၃
သာရီရိကဓာတ်တော် လက်ဌ တင်ပြ၍ တရားဟောခြင်း	၈၄
သာဝကတို့၏ မဟာပုရိသ ဝိတက် ၂-ပါး	၁၆၄
သာဝကမျှား ဝါစဉ်အတိုင်း ဆွမ်းခံကြွကြခြင်း	၃၀
သိကြားမင်း နောက်ပါသာမဏေ ငယ်နှင့် တူပုံ	၇၅
သိရိဝဏ္ဏသူကြွယ် အဂ္ဂသာဝက ဆုတောင်းခြင်း	၅၅
သိက္ခာကာမတေဒဂ် အရှင် ရာဟုလာ ရခြင်း	၃၄၃
သိက္ခာကာမတေဒဂ်နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၃၄၆
သီလကျေးဇူးကို ယူဆောင် မသွားခြင်း	၈၉
သီလရှိသောအလှူခံကို ရှာကြံခြင်း	၁၂၁
သီလ, သမာဓိ, ပညာအစဉ်ဖြင့် သံဂါယနာတင်ပုံ	၄၈၁
[သ]	
သီဝလိ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၀၀
သီဝလိပါလျင် အစာရှားသည့် ဖြတ်လမ်းမှ သွားထိုက်ခြင်း	၂၆၁
သီဝလိဖွားပြီး ခုနစ်ရက်၌ စကားပြောခြင်း	၃၁၄
သီဝလိဖွားပြီး ခုနစ်ရက်၌ ရှင်ပြုခြင်း	၃၁၅
သီဝလိမထေရ်၏ရှေးဆုတောင်း	၃၀၅
သီဝလိမထေရ် မိမိဘုန်းကံကို စုံစမ်းကြည့်ခြင်း	၃၁၂
သီဝလိမယ်တော်၏ ဘုန်းကံကို စုံစမ်းကြခြင်း	၃၁၁
သီဝလိသားအမိတို့၏ ကိုယ်ဝန်နှင့်စပ်သောဝတ္ထု	၃၁၆
သီဟနာဒိကတေဒဂ် အရှင် ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇရခြင်း	၂၀၁
သီဟဝိကီဠိတ တရားဟောခြင်းမျိုး	၆၀
သုတ္တန်ပိဋကတ်ကို အသီးအသီး အပ်နှင်းခြင်း	၄၈၃
သုပ္ပဝါသာ ချမ်းသာစွာ သားဖွားစေဟု မိန့်ဆိုခြင်း	၃၁၃
သုပ္ပဝါသာ ဆင်းရဲကို သည်းခံရန် ဆင်ခြင်သောတရား	၃၁၂
သုဘသုတ်ကို အရှင်အာနန္ဒာ ဟောခြင်း	၄၆၉
သုဘူတိမထေရ် တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှစ်ဆင့် ရတော်မူခြင်း	၂၄၉
သုဘူတိမထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၂၄၅

အကျဉ်းစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သုမနမင်းသား အလုပ်အကျွေး ဆုတောင်းခြင်း	၄၄၄
သုမနမင်းသား၏ ကျောင်းလှူ ဂါထာ ပါဠိအနုက်	၄၄၂
သုမနမင်းသား အုံ့ဖွယ်နွစ်ပါးကို ဖူးမြင်ရခြင်း	၄၃၉
သူမနာနတ်သမီးဟုမှည့်ခေါ်ကြပုံ	၁၆
သူကြွယ်ကတော်အကြီးအမှူး၏ ထူးကဲသောစေတနာ	၅၄၂
သူကြွယ်ဘဝ	၁၁၁
သူဌေးထီးဖြူဆောင်း မဟာဓနသေဋ္ဌိ သူဌေးဖြစ်ခြင်း	၁၆၀
သူဌေးနှင့် သူဌေးကတော်တို့၏ သံယောဇဉ်	၁၃၂
သူဌေးသမီးနှစ်ယောက်တို့ အကြောင်း	၂၁၂
သူဌေးသားအတွက် အစာ အာဟာရစီမံကြပုံ	၂၂၆
သူဌေးသားလေးဦးတို့၏ ဥစ္စာ လောဘ	၄၁၂
သူတော်ကောင်းတရားခံ ရှိသေသဖြင့် တရားနာခြင်း	၁၀၀
သူများအပြစ် ကိုယ့်အပြစ်ဖြစ်ရသော ရှေးကံဟောင်း	၃၅၁
သေနာသနပညာပက တေဒဂ် အရှင်ဒမ္ဘ ရခြင်း	၃၀၅
သေနာသနပညာပကတေဒဂ်နှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၃၀၅
သေ၍ကွဲကွာခြင်း=ဝိနာဘာဝ	၉၀
သောဏအမည်နှင့် ကောဋိဝီသ အနွယ် စပ်၍ ခေါ်ခြင်း	၂၂၅
[သ]	
သောဏအား ဝိရိယနှင့် သမာဓိ မျှအောင်အားထုတ် စေခြင်း	၂၀၃
သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏ အမည်ရပုံ	၂၀၀
သောဏကုဋိကဏ္ဏ တေဒဂ် ဘွဲ့ထူးရတော်မူခြင်း	၃၀၄
သောဏ-ကုဋိကဏ္ဏမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၂၀၅
သောဏကုဋိကဏ္ဏသူဌေးသား ရှင်ရဟန်းပြုခြင်း	၂၀၀
သောဏကောဋိဝီသ နောက်ဆုံး ဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၂၂၅
သောဏကောဋိဝီသမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၂၂၂
သောဏ ခြေဘဝါးခ်ိ မွေးညှင်း ပေါက်ခြင်း	၂၃၀
သောဏ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၂၀၆
သောဏမထေရ် အပြင်းအထန် အားထုတ်ခြင်း	၂၂၉
သောဏမထေရ် ပရိသတ်များ၍ သီတဝနတော်ကြွခြင်း	၂၂၉
သောဏရဟန်း၏ သွေးခြင်းခြင်း နိုနေသော စကြီ	၂၀၁
သောတာပန် ရှေးဦးစွာဖြစ်သူ အမျိုးသမီး	၂၀၀
သောတိတ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၅၂၀
သောတိတမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၅၁၉
သံခါတ္တရစိ ပုဂ္ဂိုလ်အား ဟော သော တရားမျိုး	၄၀၀

အကျဉ်းချုပ်စာ	စာမျက်နှာ
[သ]	
သံဂါယနာတင်ရန် အရပ်ကို ရွေးခြင်း	၄၆၃
သံဂါယနာတင်ရန် ပလိဿောကို ဖြတ်စေခြင်း	၄၆၄
သံဂါယနာတင်ရန် မဟာကဿပ အကြံဖြစ်ခြင်း	၄၅၉
သံဂါယနာတင်ရန် ရဟန္တာ (၄၉၉) ပါး ရွေးခြင်း	၄၆၀
သံဂါယနာမဏ္ဍပ်ကြီး၏မွေ့လျော်ဖွယ်မျှား	၄၇၁
သံဂါယနာသဘင်ဆင်ယင်တော်မူကြခြင်း	၄၇၂
သံဂီတိကာရက ရဟန်းငါးရာ ဝါဆိုရာဌာန	၄၆၄
သံဂီတိကာရက ရွေးခြင်းနှင့် စပ်၍ အကျယ်မှတ်ဖွယ်	၄၆၂
သံဂီတိကာရက(၄၉၉) ပါးသာ ရွေးခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၄၆၁
သံဃဂုဏ်ဖြင့် သစ္စာဆိုသော မြစ်ကူးဂါထာ	၅၅၆

အကျဉ်းချုပ်စာ	စာမျက်နှာ
[သ]	
သံယုတ္တနိကာယ်ကို အရှင်မဟာ-ကဿပသို့ အပ်ခြင်း	၄၈၃
သံဝေဂဂါထာ ပါဠိအနက်	၄၈၂
သံသရာမှ လွတ်ရေးတရား ခဲယဉ်းစွာရှာကြံပုံ	၅၉
သားကြီးကို 'မဟာပန္ထက=မောင်လမ်းကြီး'ဟု ခေါ်ခြင်း	၂၂၃
သားငယ်ကို 'စူဠပန္ထက=မောင်လမ်းငယ်'ဟု ခေါ်ခြင်း	၂၂၃
သားတစ်ဟူရာ၌ အဓိပ္ပါယ် ရှင်းချက်	၄၃၀
သားနှင့်တူအတွက် အမွေခံ မှာတမ်း	၅၂၅
[ဟ]	
ဟံသာဝတီရွှေမိုးတော်	၂

မဟာဗုဒ္ဓဝံင် ဆဋ္ဌမတဲ့ ပဌမပိုင်း

မှတ်သားဖွယ် အကျဉ်းချုပ်စာ ပြီးပြီ။